T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MİLLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA 06 MİL YZ A 8188 ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

Hazırlayan
Dilek ÜNLÜ

Danışman
Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Nisan 2024
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MİLLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA 06 MİL YZ A 8188 ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

(Doktora Tezi)

Hazırlayan
Dilek ÜNLÜ

Danışman
Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Nisan 2024
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Dilek ÜNLÜ

İmza

T.C.

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI

Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Program Adı : Doktora Tezi

Tez Başlığı : Millî Kütüphane-Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 8188 Arşiv Numarası İle Kayıtlı Mecmû'a-yı İlâhiyyât (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 669 sayfalık kısmına ilişkin 01/04/2024 tarihinde *Turnitin* intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: **% 22**'dir.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimeden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 01/04/2024

Danışman: Prof. Dr. Atabey KILIÇ

İmza

Öğrenci: Dilek ÜNLÜ

İmza

KILAVUZA UYGUNLUK

"MİLLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA 06 MİL YZ A 8188 ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASI)" başlıklı Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Dilek ÜNLÜ

Danışman

Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Türk Dili ve Edebiyatı ABD Başkanı

Prof. Dr. Turgut KOÇOĞLU

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Atabey KILIÇ danışmanlığında **Dilek ÜNLÜ** tarafından hazırlanan **"MİLLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA 06 MİL YZ A 8188 ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)"** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Türk Dili ve Edebiyatı** Anabilim Dalı'nda **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

04/03/2024

JÜRİ:

Danışman : Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Üye : Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN

Üye : Prof. Dr. Mümtaz SARIÇİÇEK

Üye : Prof. Dr. Nuran ÖZTÜRK

Üye : Doç. Dr. Abdulmuttalip İPEK

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun …. /…./…… tarih ve …….. sayılı kararı ile onaylanmıştır.

……. /…..…../ ……..…

Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Gör Yûnus n'eydür Hayy Allâh
Derdile Hû der Hayy Allâh
Virdimüz budur dâ'im elhamdülillâh

Günümüz edebiyatının hakkıyla anlaşılması için geleceğimize ilhâm kaynağı olan geçmiş edebiyatımızın iyi bilinmesi elzemdir. Bu anlayışla eski harfli edebî eserlerimiz ilim âlemine kazandırılmaktadır. Eski harfli eserler üzerine yapılan çalışmalar daha çok dîvânlar, mesnevîler, tezkireler ve öğretici türdeki edebî eserler iken mecmû'alar da uzun zamandır bu sahanın çalışma kaynakları arasında yerini aldı.

Türk edebiyatında 15. yüzyılda ilk örnekleri ile karşılaştığımız mecmû'alardan 1920'lerde ilk bahseden isim Ali Cânip Yöntem'dir. Ali Cânip, mecmû'aların edebiyat araştırmacıları için sıhhatli bilgilere ulaşmada dikkat edilmesi gereken mühim başvuru kaynakları olduğunu çalışmalarında vurgulamaktadır. Sonraki yıllarda Ali Nihad Tarlan ve Fuad Köprülü'nün çalışmalarında mecmû'aları kaynak eser olarak incelemeleri dikkat çekmiş ve bu eserlere olan ilgiyi artırmıştır. Bu çalışmaların devamı olarak, araştırma sahasında yerini alan mecmû'aların, incelemesini kolaylaştırmak ve kimliğini belirlemek için tasnif çalışmaları yapılmıştır. Mecmû'alar enstitülerin anabilim dallarında yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarına da konu olup yapılan inceleme ve değerlendirmelerle ilim âlemine kazandırılmaktadır.

Mecmû'a üzerine yapılan akademik çalışmalar daha çok Arap harfli olan yazma eserleri transkribe etme şeklindeydi fakat ilerleyen çalışmalarla birlikte transkripsiyonun yanı sıra metinlerin muhtevâsı üzerindeki çalışmalar da görünür hâle gelmiştir. Bu muhtevâlardaki çeşitlilik ile de bu çalışmaların sadece edebî olarak incelenmesinden ziyâde farklı bilim alanlarının usûl ve metotları ile de incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Meselâ edebiyat bilimi içinde incelenen bir mecmû'a, konusu itibârıyla târih, müzik, sanat, sosyoloji, psikoloji, din, felsefe, astroloji, tıp biliminin usûl ve metotları ile de incelenip değerlendirilebilir. Bu yöndeki çalışmalarla edebiyatın farklı bilim dalları ile olan münâsebetine katkı sağlanmış ve eski edebiyatımızın kaynaklarını oluşturan yazma eserlere edebî bakış açısı yanında farklı bakış açıları da eklenmiş olacaktır.

Tez çalışmasının konusu ilâhîlerden oluşan bir el yazması mecmû'adır. Mecmû'a hem biçimi hem de muhtevâsı bakımından şahsına münhasır bir kimliğe sahip olup hem klâsik edebiyatımızı hem klâsik Türk mûsikîmizi hem de Türk tasavvuf edebiyatımızı yakından ilgilendirmektedir. Eserin bilhassa bu yönüyle ilmî araştırmalara kazandırılmasının mühim olduğunu düşünmekteyiz. Konuyu ve eseri çalışmamızda danışman hocamız Prof. Dr. Atabey Kılıç'ın teşvik ve telkinleri önemli olmuştur.

"Millî Kütüphane-Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 Mil Yz A 8188 arşiv numarası ile kayıtlı Mecmû'a-yı İlâhiyyât" adlı tez çalışması, bir giriş ve 4 bölüm üzerine kurulmuştur.

Giriş bölümünde mecmû'aların; tanımı, tasnifi, edebî eserler içindeki yeri, önemi, diğer bilim dalları ile olan münâsebeti hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca, tez çalışmasına konu olan Mecmû'a-yı İlâhiyyât adlı yazma eser, dînî Türk mûsikîsine dâir bilgiler ihtivâ ettiğinden dînî Türk mûsikîsi hakkında bilgilere de bu bölümde yer verilmiştir.

Birinci bölümde; tez çalışmasına konusu olan Mecmû'a-yı İlâhiyyât adlı yazma eser, hem fizikî görünüm hem de muhtevâ bakımından incelenmiştir. Yazma eser mûsikîde belirli makamlar ve usûller etrafında toplanmış dînî tasavvufî ilâhîlerden müteşekkildir ki eserin hem edebiyat hem mûsikî hem de tasavvuf ilmi alanında değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bundan mütevellid mezkur ilimleri yakından ilgilendiren "ilâhî", "mûsikî", "makam", "usûl", "güfte" "aruz" gibi konuyla ilgili terimler ve aralarındaki münâsebet hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Mecmû'adaki manzum metinler hem şiir, hem ilâhî hem de güfte özelliklerine sahip olduğundan, çalışma içinde yerine göre bu üç kelime de kullanılmıştır. Mecmû'a'daki manzum metinlerde tespit edilen nazım şekillerine ve vezinlere yer verilmiştir. Mecmû'a'da adı geçen şâirlerin ve bestekârların hayatları hakkında bilgi verilmiştir. Şâir ve bestekârların hayatları anlatılırken alfabetik bir düzen tercih edilmiştir. Son olarak Mecmû'a'nın dil ve üslûp özelliklerine dâir tespit edilen bilgiler sunulmuştur.

İkinci bölümde metin neşriyle ilgili hususlar bulunmaktadır. Transkripsiyonlu metin kurulurken takip edilen yol ve usûl belirtilmiştir. Metnin transkripsiyonunda kullanılan alfabeye ve metnin tenkitli neşri için aparatlarda kullanılan kaynaklar listesine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde transkripsiyonlu metin bulunmaktadır. Metin, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'tan ilhamla bölümler hâlinde sunulmuştur.

Dördüncü bölüm sözlüklerden oluşmaktadır. Metin içi bağlamlı genel sözlük ve metnin dînî tasavvufî muhtevâya sahip olmasından dolayı ayrıca metin içi bağlamlı İslâmî terimler sözlüğü oluşturulmuştur.

Daha sonra tablolara yer verilmiştir. Şâirler ve bestekârlara, tekrar eden ilâhî güftelerinin özelliklerine ve Mecmû'anın özetine dâir hazırlanan tablolar aktarılmıştır. Ayrıca Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın içerdiği bilgiler özet hâline getirilerek tablo ile okuyucunun ve ilgili araştırmacıların istifâdesine sunulmuştur.

Sonuç kısmında çalışmalarımız nihâyetinde varılan tespitler belirtilmiştir. Daha sonra genel bir kaynakça hazırlanıp istifâde edilen kaynaklar; kitaplar, makaleler, tebliğler, ansiklopedi maddeleri, kitap bölümleri, tezler, dîvânlar, sözlükler şeklinde tasnif edilerek sunulmuştur. Son olarak tıpkıbasımla çalışma tamamlanmıştır.

Bu güzel yolculukta her zaman yanımda olup benimle maddî ve mânevî olarak ilim yolculuğuma eşlik eden sevgili aileme, tüm dostlarıma ve desteğini esirgemeyen arkadaşım Şeydâ Göllü'ye teşekkür ederim.

Mûsikî ile ilgili konularda yardımını esirgemeyen Dr. Hakkı Tekin'e ve müzik öğretmeni Tahir Aksu'ya, Arapça metinlerin okunmasında yardımlarını esirgemeyip kıymetli vakitlerini ayıran Prof. Dr. Seyfullah Korkmaz'a ve Doç. Dr. Davut İltaş'a, hem çalışmalarından hem de bu yoldaki tecrübelerinden istifâde ettiğim kıymetli hocalarım, Doç. Dr. Sait Yılter,'e, Prof. Dr. Ahmet Tanyıldız'a, Doç. Dr. Abdülkadir Dağlar'a, Doç. Dr. Mustafa Öztürk'e, tezin takibini yapan, görüş ve telkinleri ile tezin oluşma sürecinde yardımcı olan tez izleme komite üyeleri Prof. Dr. Mümtaz Sarıçiçek'e ve Prof. Dr. Önder Çağıran'a teşekkür ediyorum.

İlim yoluna çıkmamda, bu yolu yürümemde her zaman yanımda olan sadece akademik anlamda değil hayata dâir ne varsa her türlü ilmini istifâdemize sunan, tezin oluşum aşamasında kıymetli vaktini ayırıp rehberlik eden, evlatlarından ayırt etmeden bizimle her zorlukta ilgilenen, desteğini her zaman hissettiğimiz kıymetli hocam danışmanım Prof. Dr. Atabey Kılıç'a şükranlarımı sunuyorum.

Zorluğun yanında kolaylaştıran Rabb'e hamd ü senâlar olsun.

Dilek ÜNLÜ, Akdağmadeni, 2024

MİLLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA 06 MİL YZ A 8188 ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

Dilek ÜNLÜ

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Doktora Tezi, Nisan 2024
Danışman: Prof. Dr. Atabey KILIÇ

ÖZET

Mecmû'a kelimesi, Arapça "*cem'*" masdarından türemiş "*toplanıp biriktirilmiş ve tertip ve tanzim edilmiş şeyler heyeti*" anlamına gelmektedir. Mecmû'aların günümüze kazandırılması sadece edebiyatımız için değil diğer ilim alanları için de önemlidir. Bu doğrultuda tez çalışmasına konu olan, *Millî Kütüphane-Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 MİL YZ A 8188 arşiv numarası ile kayıtlı Mecmû'a-yı İlâhiyyât,* hem edebiyat, hem klâsik Türk mûsikîsi hem de tasavvuf ilmi çerçevesinde incelenmiş ve çıkarılan sonuçlar ortaya konulmuştur. Söz konusu Mecmû'a, 208 varak olup belirli makamlar etrafında toplanmış ilâhîlerden müteşekkildir. 14, 15, 16, 17, 18 ve 19. yüzyılda yaşamış 120 farklı şâirin şiirlerinden derlenmiş bu ilâhîlerin sayısı 584 olarak tespit edilmiştir. İlâhîlerde kimi zaman bestekârın ismi de kaydedilmiş olup Mecmû'a'da 45 farklı bestekâr ismi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmû'a, edebiyat, mûsikî, tasavvuf, ilâhî

NATIONAL LIBRARY-ANKARA NATIONAL LIBRARY WRITINGS COLLECTION REGISTERED WITH THE ARCHIVE NUMBER 06 MIL YZ A 8188, "MECMÛ'A-İ İLÂHİYÂT" (REVIEW-TEXT- DICTIONARY- FACSİMİLE)

DİLEK ÜNLÜ

Erciyes University, Graduate School of Social Sciences
Phd Thesis, April 2024
Supervisor: Prof. Dr. Atabey KILIÇ

ABSTRACT

The word mecmû'a is derived from the Arabic infinitive "cem'" and means "a collection of things that have been collected, accumulated and arranged." Bringing mecmuas to the present day is important not only for our literature but also for other fields of science. In this respect, Mecmû'a-yı İlâhiyyât, which is the subject of the thesis study and registered in the National Library-Ankara National Library Manuscripts Collection with the archive number 06 MİL YZ A 8188, was examined within the framework of both literature, classical Turkish music and the science of sufism, and the conclusions were drawn. The Mecmua in question has 208 pages and consists of hymns grouped around certain maqams. The number of these hymns, compiled from the poems of 120 different poets who lived in the 14 th, 15th, 16th, 17th, 18th and 19th centuries, was determined as 584. Sometimes the composer's name is also recorded in the hymns, and 45 different composer names were identified in Mecmû'a.

Keywords: Mecmû'a, literature, music, mysticism, hymn.

İÇİNDEKİLER

MİLLÎ KÜTÜPHANE-ANKARA MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU'NDA 06 MİL YZ A 8188 ARŞİV NUMARASI İLE KAYITLI MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK-TIPKIBASIM)

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK ii
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI iv
KILAVUZA UYGUNLUK v
KABUL VE ONAY TUTANAĞI vi
ÖN SÖZ vii
ÖZET x
ABSTRACT xi
İÇİNDEKİLER xii
TABLOLAR LİSTESİ xv
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT

1.1. Nüsha Tavsifi 27
1.2. Muhtevâsı 29
1.2.1. İlâhî Nedir? 30
1.3. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın Mûsikî ve Tasavvufî Bilimler Yönünden Değerlendirilmesi 34
1.3.1. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Mûsikîye Dâir 34
1.3.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tasavvufa Dâir 46
1.4. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Şâirler ve Hayatları 52
1.5. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Bestekârlar ve Hayatları 112
1.6. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Nazım Şekilleri 128
1.7. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Vezin Tespiti ve Aruz Husûsiyetleri 129
1.8. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Makamlar 141
1.9. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Usûller 159
1.10. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın Dili, Üslûbu ve İmlâsı 162

İKİNCİ BÖLÜM

METİN NEŞRİYLE İLGİLİ HUSUSLAR

2.1. Metnin Neşrinde Takip Edilen Yol 168

2.2. Aparatlarda Kullanılan Kaynaklar Listesi 171

2.3. Transkripsiyon Alfabesi 178

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

4. BÖLÜM

SÖZLÜKLER

4.1. Metin İçi Bağlamlı Sözlük 523

4.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan İslâmî Terimler Sözlüğü 537

TABLOLAR 550

SONUÇ 642

GENEL KAYNAKÇA 646

TIPKIBASIM 665

KISALTMALAR

a.g.m. : Adı geçen madde

a.g.a. : Adı geçen ansiklopedi

AKM : Atatürk Kültür Merkezi

Ar. : Arapça

bkz. : Bakınız

C. : Cilt

Dan. : Danışman

Far. : Farsça

Hzl. : Hazırlayan

S. : Sayı

s. : Sayfa

SBE : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Üni. : Üniversitesi

TDK : Türk Dil Kurumu

TDVİA :Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

Tr. :Türkçe

Yay. : Yayınları

YLT : Yüksek Lisans Tezi

YÖK : Yüksek Öğretim Kurumu

yy : Yüzyıl

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Usûl-Vezin Münâsebetine Dâir 39
Tablo 1.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Adı Geçen Makamlar 43
Tablo 1.3. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tekrar Eden İlâhîlere Dâir 49
Tablo 1.4. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan Nazım Şekillerine Dâir 129
Tablo 1.5. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Aruz Vezni Tablosu 130
Tablo 1.6. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Hece Vezni Tablosu 130
Tablo 5.1. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan Şâirlere Dâir 551
Tablo 5.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan Bestekârlara Dâir 563
Tablo 5.3. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın Özetine Dâir 568

GİRİŞ

Ḫalḳ içre bir āyīneyim herkes baḳar bir ān görür
Her ne görür kendi yüzüñ ger yaḫşı ger yaman görür
Mısrî

Klâsik Türk edebiyatı araştırmacılarının çalışmaları arasında daha çok dîvânlar, mesnevîler, tezkireler ve öğretici türdeki edebî eserler yer alırken özellikle 1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başında mecmû'alar da araştırmacıların çalışma kaynakları arasında yerini almaya başlamıştır. Hem biçimiyle hem de içeriğiyle kendine has bir üslûba sahip olan mecmû'alar, yazıldığı dönemin edebî, kültürel, siyâsî ve sosyolojik hayatı hakkında bizlere fikir verebilecek mâhiyette eserlerdir. Mecmû'alar üzerinde detaylı çalışmalar yapılarak bilhassa sosyal bilimlerle ilgili yeni ve farklı bilgilere ulaşmak mümkündür. Bu bilgiler, mecmû'anın yazıldığı dönemin çok tutulan şâirleri ve şiirleri, o dönemde etki yaratmış özel yâhut genel bir tarihî olay ya da olgu, sosyolojik ve bürokratik bazı hususlar, tıbbî şifâ malzemeleri ve biyografik bilgiler olabilir. Ayrıca mecmû'alar, edebiyât ilminin yanında farklı bilim dalları ile ilgili bilgileri de ihtivâ edebilir ve bu farklı bilim araştırmalarına kaynaklık edebilirler. Mecmû'a çalışmaları tüm bu yönleri ile bilimsel araştırmalar için önemli kaynaklardandır.

Tez çalışmasının konusu, 19. yüzyılda kaleme alınmış *Mecmû'a-yı İlâhiyyât* adlı, ilâhîlerden oluşan bir yazma eserdir. Amacımız, tarihin gizlendiği kütüphane raflarında bulunmayı bekleyen binlerce eserden birini daha tüm incelikleriyle günümüz okuyucularına kazandırmak ve bilimsel araştırmalara faydalı olabilecek bir çalışma ortaya koymaktır. Mecmû'a-yı İlâhiyyât, hem edebiyat hem mûsikî hem de tasavvufî bir bakış açısı ile incelenebilecek mâhiyyettedir. Bundan dolayı eser üzerinde çok yönlü bir çalışma gerekmektedir. Bu durum, araştırma sahasına faydalı olabilmek için mezkur yazma eseri konumuz olarak seçmemizde de etkili olmuştur. Ayrıca edebiyat, mûsikî ve

tasavvuf arasındaki münâsebet de eser üzerinden değerlendirilmiş olacaktır. Tez konumuzu oluşturan Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın her türlü okuyucuya anlaşılır olması için burada, mecmû'anın ne olduğu, tarih içinde nasıl bir gelişim gösterdiği hakkında bilgi verilmiştir.

Mecmû'alara Genel Bir Bakış ve Klâsik Türk Edebiyatında Mecmû'alar

Mecmû'anın Tanımı

Mecmû'a kelimesi, Arapça "*toplamak, bir araya getirmek*" anlamında cem' kelimesinden türemiş olup yine Arapça "*toplanılmış, bir araya getirilmiş*" anlamında mecmû' kelimesinin müennesidir.[1] Sözlükte, "1. *Toplanıp, biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi.* 2. *Seçilmiş yazılardan meydana getirilen kitap*"[2], "*toplanıp biriktirilmiş ve tertip ve tanzim edilmiş şeyler heyeti* "[3] şeklinde târif edilmektedir.

Edebî bir terim olarak ise mecmû'alar, "*bir veya daha fazla yazar yâhut şâire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dînî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır: Mecmû'atü'l-ehâdîs, mecmû'a-yı fetâvâ, mecmû'a-yı ed'iye, mecmû'atü'r-resâil, mecmû'a-yı eş'âr, mecmû'a-yı tevârîh, mecmû'a-yı fevâid gibi."*[4]

Mecmû'aların ortaya çıkışı İslâm kültürüne dayandırılmaktadır. Hz. Peygamber'in sahâbîlere hadis yazımına izin vermesiyle mecmû'aların ilk örneklerinin ortaya çıktığı düşünülmektedir. Sahâbîlerin, Hz. Peygamber'den duyduklarını kendi ihtiyaç ve tercihlerine göre tertip ederek bir araya getirmesiyle ilk derlemeler ortaya çıkmıştır. Zamanla Araplar, Farslar ve Türkler arasında rağbet gören derleme usûlü ile oluşan bu eserler gelişim göstererek farklı biçim ve içeriklere sahip olmuşlardır. Osmanlı döneminde 15. yüzyıldan itibâren görünür hâle gelen mecmû'alar 16. yüzyıldan sonra da sayıca artmış ve çeşitlilik göstermiştir. Bilhassa 19. yüzyılda mecmû'alara artan rağbet bu eserlerin gelişmesini de sağlamıştır. Mecmû'a önemli bir te'lif türü hâline

---

1 Kut, Günay, "Mecmua", içinde *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, (İstanbul: Dergâh Yayınları,1986), 6/170-174.

2 Devellioğlu, Ferit, "Mecmû'a", içinde *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,* (Ankara: Aydın Kitabevi, 2008) 596.

3 Sâmi, Şemseddin, "Mecmû'a", içinde *Kâmûs-ı Türkî,* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 2009), 1293.

4 Mustafa İsmet Uzun, "Mecmua", içinde *TDV İslâm Ansiklopedisi* https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua (11.03.2024).

gelmiştir. Biçim ve muhtevâları dikkate alınarak "mecmû'atü'l-eş'âr, mecmû'a-yı ilâhiyyât, mecmû'atü'l-münşeât, *mecmû'atü'r-resâil*" vb. şekillerde adlandırılmıştır.[5]

Mecmû'aların Tasnifi

Mecmû'aların zamanla çeşitlenerek gelişim göstermesiyle birlikte tasnif çalışmaları da yapılmaya başlanmıştır. Kronolojik olarak değerlendirildiğinde bunlardan ilki; *Agâh Sırrı Levend'e* âit olup şu şekildedir:

1. Nazîre mecmû'aları

2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmû'aları

3. Türlü konulardaki risâlelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar

4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar

5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû'alar.[6]

Bir diğer tasnif ise *Günay Kut* tarafından yapılmış olup şu şekildedir:

a. Nazire mecmû'aları

b. Seçme şiir mecmû'aları, (mecmû'a-i eş'âr, mecmû'a-i devâvîn)

c. Aynı konuyla ilgili eserlerin bir araya gelmesiyle oluşan mecmû'alar, (mecmû'a-i edviye, mecmû'a-i ed'iye, mecmû'a-i tevârîh, mecmû'a-i mu'ammeyât, mecmû'a-i münşe'ât, mecmû'atü'r-resâ'il gibi)

d. Karışık mecmû'alar, (Bu tür mecmû'alar nazım-nesir karışık olabileceği gibi değişik dillerde de yazılmış olabilirler.)

---

[5] Uzun, "Mecmua", https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua (21.06.2022). Konuyla ilgili bazı çalışmalar için ayrıca bkz: Ali Cânip Yöntem, "Edebî ve tarihî tetkiklere yarayacak eserlerden: bazı mecmûalara dair", Hayat 32, (1927):103-105; Ali Cânip Yöntem, "Edebiyat Tedkiklerinde Mecmûaların Rolü", Hayat 45, (1927), 363–364; Günay Kut, "Mecmua", içinde *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, (1986), 6: 170-174; Ahmet Emin Güven, Kayseri'de Yazma Mecmualar ve Muhtevalarından Seçmeler, Kayseri: Erciyes ÜniversitesiYayınları, (2000);Yaşar Aydemir, "Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü", Bilig 19, (2001): 147–155; Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies: Türkoloji Araştırmaları* 2, (2007): 123-130; Atabey Kılıç, "Mecmû'a Tasnifine Dâir", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı", (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012): 75-96; Ahmet Tanyıldız, "Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5/21 (2012): 224-239; Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Hzl: Aynur, Hatice- Çakır, Müjgân-Koncu, Hanife-Kuru, Selim S.- Özyıldırım, Ali Emre, (İstanbul: Turkuaz Yayınları 2012): 97-113; M.Fatih Köksal, *"Ya Kebikeç Mecmualar Arasında",* (Kesit Yayınları İstanbul,2016).

[6] Agâh Sırrı Levend, "Türk Edebiyatı Tarihi", (Ankara: TTK Yayınları, 1998), C.1, 166-167.

e. Tanınmış kişiler ya da derleyeni belli kişilerce oluşturulan mecmû'alar.[7]

Daha sonra, Semra Tunç, yukarıdakilere ek olarak "Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmûası"[8] isimli makalesinde "meşrebi aynı şâirlere âit şiirlerin toplandığı mecmû'alar" başlığını eklemiştir. Ahmet Tanyıldız "Şiir Mecmû'alarının Neşri Meselesi"[9] adlı bildirisinde; şiir mecmû'alarına "na't mecmû'aları, mi'râciyye mecmû'aları, ilâhî mecmû'aları, musammat mecmû'aları ve güfte mecmû'aları" başlıklarını eklemiştir.

Bu tasniflere ek olarak en kapsamlı tasnifi ise "Mecmûa Tasnifine Dâir" isimli bildirisi ile Atabey Kılıç yapmıştır. Bu tasnife göre;

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından

1.1 Cönkler

1.2 Mecmû'alar

1.2.1 Tertip durumuna göre mecmû'alar

1.2.1.1 Mürettep mecmû'alar

1.2.1.2 Mürettep olmayan mecmû'alar

1.2.2 Mürettip durumuna göre mecmû'alar

1.2.2.1 Mürettibi bilinen mecmû'alar

1.2.2.2 Mürettibi bilinmeyen mecmû'alar

1.2.3 Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmû'alar

2. Şekil bakımından

2.1 Manzûm metinler mecmû'aları

2.1.1 Kasîde mecmû'aları

2.1.2 Gazel mecmû'aları

---

7 Günay, Kut, "Mecmua", içinde *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, (İstanbul Dergâh Yayınları 1986), 6: 170-174.

8 Tunç, Semra, "Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmûası" *Selçuk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, (2000):105-139.

9 Tanyıldız, Ahmet, "Şiir Mecmû'alarının Neşri Meselesi", VII. Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu: Prof. Dr. Haluk İpekten Hatırasına, 1-3 Temmuz 2011, Antalya.

2.1.3 Nazire mecmû'aları

2.1.4 Mu'ammâ mecmû'aları

2.1.5 Manzûm lugât mecmû'aları

2.1.6 İlâhî mecmû'aları

2.1.7 Şehrengîz mecmû'aları

2.1.8 Na't mecmû'aları

2.1.9 Hilye mecmû'aları

2.1.10 Mi'râciyye mecmû'aları

2.1.11 Matla' mecmû'aları

2.1.12 Mersiye mecmû'aları

2.1.13 Çeşitli mesnevîlerden seçkileri barındıran mecmû'alar

2.1.14 Güfte mecmû'aları

2.1.15 Müstezâd mecmû'aları

2.1.16 Târih mecmû'aları

2.1.17 Musammat mecmû'aları

2.1.18 Kıt'a ve rubâ'î mecmû'aları

2.1.19 Dîvân mecmû'aları'dır

2. 2. Mensûr metinler mecmû'aları

2.2.1 Lugaz mecmû'aları

2.2.2 Fetvâ mecmû'aları

2.2.3 Tefsir mecmû'aları

2.2.4 Şerh mecmû'aları

2.2.5 Sakk mecmû'aları

2.2.6 Mekân tasvirlerini içeren mecmû'alar

2.2.7 Münşe'ât mecmû'aları

2.2.7.1 Derleme münşe'ât mecmû'aları

2.2.7.2 Tek şahsa âit inşa örneklerinden oluşan münşe'ât mecmû'aları

2.3 Karışık manzûm ve mensûr eserler mecmû'aları

2.3.1 Fevâid ve eş'âr mecmû'aları

2.3.2 Farklı türleri barındıran mecmû'alar

3. Dil Bakımından

3.1 Arapça mecmû'alar

3.2 Farsça mecmû'alar

3.3 Türkçe mecmû'alar

3.4 Çok dilli mecmû'alar

4. Muhteva bakımından

4.1 Din

4.2 Tasavvuf

4.3 İlm-i nücûm/fal ve remil

4.4 Hikâye/latîfe

4.5 Hezel ve hiciv

4.6 Edviye

4.7 Mûsikî

4.8 Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmû'alar.[10]

Bu kapsamlı tasniften sonra Mehmet Gürbüz "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi" isimli yazısında sadece şiir mecmû'aları üzerinden aşağıdaki gibi ayrıntılı bir tasnif denemesi yapmıştır.

I. Şiirlerin Şekil Özelliklerine Göre Oluşturulan Şiir Mecmû'aları

[10] Kılıç, Atabey, "Mecmû'a Tasnifine Dâir", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı", (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012): 75-96.

1. Gazel Mecmû'aları (Mecmû'a-i Gazeliyyât)

2. Kasîde Mecmû'aları (Mecmû'a-i Kasâid)

3. Müstezad Mecmû'aları

4. Matla Mecmû'aları (Mecmû'a-i Metâlî')

5. Beyit Mecmû'aları (Mecmû'a-i Ebyât)

6. Mısra Mecmû'aları (Mecmû'a-i Mesâri')

7. Farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmû'alar

II. Şiirlerin Konularına Göre Oluşturulan (Tematik) Şiir Mecmû'aları

1. Târih Mecmû'aları (Mecmû'a-i Tevârih)

2. Na't Mecmû'aları (Mecmû'a-i Nu'ût)

3. Mu'ammâ Mecmû'aları (Mecmû'a-i Mu'ammeyât)

4. Lügaz Mecmû'aları (Mecmû'a-i Elgâz)

5. Medhiye Mecmû'aları (Mecmû'a-i Medâyih)

6. Şehrengiz Mecmû'aları

7. Farklı konularda yazılan şiirleri içeren mecmû'alar

III. Nazîre Mecmû'aları

IV. Şâirlerin Âidiyeti/Mensûbiyeti Esasına Göre Hazırlanan Mecmû'alar

1. Aynı zümreye (tasavvufî oluşum, meslek grubu vb.) mensup şâirlerin şiirlerini toplayan mecmû'alar

a. Mevlevî şâirlerin şiirlerini toplayan mecmû'alar

b. Hurûfî-Bektaşî şâirlerin şiirlerini toplayan mecmû'alar

2. Aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şâirlerin şiirlerini toplayan mecmû'alar

V. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şâirlerin dîvânlarını/şiirlerini biraraya getirmeyi amaçlayan mecmû'alar.[11]

Yaşar Aydemir de "Üç Dostun Birlikte Meşki: Nev'î, Bâkî ve Murâdî'nin Nazireleşmeleri" adlı yazısında tasnif hususuna değinmiş ve bütün bu tasniflere ek olarak; "Hedef kitle gözetilerek; farklı tarikatların müntesipleri tarafından tarikat mensuplarının ihtiyaçları için hazırlanan mecmualar, geniş halk kitlelerine hitap eden mecmualar, belli bir standardın üzerinde estetik zevki bulunan kimseler için hazırlanmış mecmualar, mürettibinin zevki için hazırlanmış mecmualar, sipariş üzerine hazırlanmış mecmualar, tematik mecmualar"[12] gibi bir gruplamanın da imkân dâhilinde olduğunu beyân etmiştir.

Tasnif çalışmaları mecmû'aların incelenmesi ve değerlendirilmesiyle gelişip değişebilmektedir. Bu bağlamda yukarıda en kapsamlı tasnif denemesini yapan Atabey Kılıç, adı geçen tasnif çalışmasına, "Mecmû'a Tasnifine Katkı: Şehir Mecmû'aları Veya Tezkire Benzeri Mecmû'alar ve Bu Kalemden Olmak Üzere Kayserili Başkâtib-zâde Râgıb Güven Bey Mecmû'aları"[13] adlı tebliğinde "Konusunu Bir Şehirden Alan Mecmû'alar ", "Tezkire Benzeri Mecmû'alar " ve "Şecere" başlıklarını da eklemiştir.

Çalışmalarla birlikte daha da genişletilip çeşitlenebilecek bu tasniflere ek olarak 2017 yılında Prof. Dr. Atabey Kılıç danışmanlığında sunduğumuz yüksek lisans tez çalışmasının konusu olan Münşe'ât Mecmû'ası'nın Atabey Kılıç'ın tasnifine göre *"Mensûr metinler mecmû'aları"* içinde hem 'sakk mecmûaları'nın hem de münşe'ât mecmûaları'nın özelliklerine sahip olmasından dolayı, "muhtelif şekillerden oluşan mecmûalar' başlığının da adı geçen başlık içerisine eklenmesini teklif etmiştir.[14]

---

11 Koncu, Hanife- Kuru, Selim S.- Özyıldırım, Ali Emre, Turkuaz Yay., İstanbul, s. 97-113, 2012.Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Hzl: Aynur, Hatice- Çakır, Müjgân- Koncu, Hanife- Kuru, Selim S.- Özyıldırım, Ali Emre, Turkuaz Yay., İstanbul, s. 97-113, 2012.

12 Yaşar Aydemir, "Üç Dostun Birlikte Meşki: Nev'î, Bâkî ve Murâdî'nin Nazireleşmeleri", Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature And History of Tukish or Tukic, Vol.8/1, p. 65-97, Winter 2013, s. 66.

13 Atabey Kılıç, "Klâsik Türk Edebiyatı Yazıları", *Mecmû'a Tasnifine Katkı: Şehir Mecmû'aları Veya Tezkire Benzeri Mecmû'alar Ve Bu Kalemden Olmak Üzere Kayserili Başkâtib-Zâde Râgıb Güven Bey Mecmû'aları*, Ed: Sefa Salih Bildirici, İKSAD, (2018):79-121.

14 Ayrıntılı bilgi için bkz. Ünlü, Dilek, Münşe'ât Mecmû'ası (İBB Atatürk Kitaplığı-T 816 T 816 1) (İnceleme-Metin- Sözlük-Tıpkıbasım), (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), (Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri. 2017).

Doktora tez çalışmasının konusunu oluşturan Mecmû'a-yı İlâhiyyât ise yine aynı tasnife göre; cilt ve tertip hususiyetleri bakımından, belirli bir konu etrafında tertiplendiği için "mürettep mecmû'alar" sınıfındadır. Mürettip durumuna göre ise "mürettibi bilinmeyen mecmû'a"dır. Şekil bakımından "manzum metinler mecmû'aları" içinde, hem "ilâhî mecmû'aları" hem de "güfte mecmû'aları" sınıfına dâhil edilebilir. Dil bakımından ise "Türkçe mecmû'alar" sınıfındadır. Yukarıda adı geçen Münşe'ât Mecmû'ası'nda olduğu gibi Mecmû'a-yı İlâhiyyât da "manzum metinler mecmû'aları" içinde hem "ilâhî mecmû'aları" hem de "güfte mecmû'aları" sınıfında olmasından dolayı, adı geçen başlığa da 'muhtelif şekillerden oluşan mecmûalar' başlığının eklenmesi elzem görülmektedir. Aynı zamanda diğer tasniflere göre doktora tez çalışmasının konusu olan Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın özellikleri dikkate alındığında ilâhîlerden oluşması ve ilâhîlerin aynı zamanda birer şiir mâhiyetinde olması sebebiyle hem şiir mecmû'ası hem de ilâhî mecmû'ası olarak kabul etmek mümkündür. Fakat mecmû'anın tertip sebebi dikkâte alındığında güfte mecmû'ası özelliklerini de gösteren mecmû'a çeşitli yönlerden tasnife tâbi tutulabilir. Bu bilgilerden hareketle tasnif çalışmalarının mecmû'aların ortaya çıkan özellikleri dikkate alındığında değişkenlik gösterebileceği tek tip bir özellik ile nitelendirilemeyeceği hem muhtevâ hem de biçim bakımından düşünüldüğünde mümkün görünmemektedir. Tasnif çalışmaları araştırmacılara kolaylık sağlasa da mecmû'alara katkısı bu anlamda sorgulanmalıdır.

Mecmû'aların Edebiyat Bilimi ve Diğer Bilim Dalları İçindeki Yeri ve Önemi

Eski Türk edebiyatı araştırmalarının kaynakları genellikle biyografi türündeki tezkireler, şâirlerin şiirlerinden oluşan dîvânlar, mesnevî türü eserler olmuştur. Son zamanlarda mecmû'alar da bu sahanın çalışma kaynakları arasında yerini almış ve hem biçimi hem de içeriği ile edebiyat tarihimize dâir önemli veriler sunmaktadır. Yapılan çalışmalarla birlikte mecmû'aların edebiyatımıza katkısı daha da görünür hâle gelmektedir. Muhtevâsında her türlü bilgiyle karşılaşmanın mümkün olduğu bu eserlerde yazıldığı devrin beğenisini, edebî zevkini, kültür anlayışını bulabiliriz. Mecmû'alarda, bilinmeyen bir şâire, bilinen bir şâirin ise, hayatı hakkında bilgilere bilinmeyen şiirlerine ve edebî şahsiyetine rastlayabiliriz. Daha önce karşılaşmadığımız eser isimlerine, edebî türlere, inşâ üslûbuna dair bilgilere mecmû'alardan ulaşmak mümkün olabilir. Konuyla ilgili Yaşar Aydemir bir bildirisinde şu bilgileri vermektedir:

"Mecmualar, içinde barındırdığı şiir ve şairle dönemin okuyucu zevkini ve şairin okunurluğunu, popüleritesini verir. Ali Şîr Nevâyî'nin şiirleri XV. yüzyıldan XX. yüzyıla kadar mecmualarda yer alıyorsa bu durum hem okuyucu zevkini hem de şairin uzun süreli etkisini gösterir. Edebiyat tarihinin birinci dereceden kaynakları olan tezkirelere yansımamış birçok şair, şiir, tür ve belgede de mecmualar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır. Bugün üslup çalışmalarının önemli bir bölümünü teşkil eden bazı kavramların, unsurların; sevgilinin güzellik unsurları gibi, farklı şairlerden örneklerle mecmualarda yer aldığını görürüz. Şairin edebî kişiliğinin tespitinde de mecmuaların önemli ölçüde katkısı vardır."[15]

Aydemir burada bilhassa mecmû'aların metin neşrindeki önemine değinmiştir. Aynı çalışmada mecmû'alardan oluşturulan dîvânlara da değinilmiştir:

"Divanını bulamayıp da mecmualardan oluşturulan Helâkî Divanı, divan nüshası olmasına rağmen büyük oranda mecmualara dayanılarak hazırlanan Amrî Divanı, Çâkerî Divanı, Behiştî Divanı, doğrudan mecmualardan hazırlanan, Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şairleri; Revânî-HayretîHâverî-Âhî-Peyâmî-Sânî gibi birkaç çalışmanın dışında mecmualar metin teşkilinde dikkate alınmamıştır."[16]

Bir dil ürünü olması sebebiyle öncelikli olarak edebiyat araştırmacılarının kaynakları arasında olan mecmû'alar, sadece edebiyat bilimi içinde değil farklı bilim dallarına da kaynaklık edebilecek mâhiyyette eserlerdir. Mecmû'aların bu özelliği mecmû'a çalışmalarının sayısı arttıkça daha da görünür hâle gelmektedir.

Bilhassa mutevâsı bakımından mecmû'alar; tarih, sosyoloji, felsefe, psikoloji, müzik, tasavvuf, tıp, matematik vb. araştırma alanları için de kaynak eser görevindedir. Bir tarih araştırmacısı, tarihte bilinmeyen bir olay ya da olgu ile karşılaşıp, bilinen bir olayla ilgili farklı bilgilere ulaşabilir; bir tıp araştırmacısı, ilaç târiflerine, tıbbî terimlere, eserin yazıldığı döneme kadar gelişen tıbbî gelişmelere ulaşabilir; bir siyaset bilimci diplomatik ilişkilere dâir bilgilerle karşılaşabilir; bir mûsikî araştırmacısı bir beste yahut mûsikîye dâir terimlerle, bir bestekârın biyografisiyle, o dönemin mûsikî anlayışı hakkında fikir sahibi olabilecek bilgilerle; bir tasavvuf araştırmacısı daha önce hiç

15 Yaşar Aydemir, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, 2.3,(2007):123-130.

16 Aydemir, "Metin Neşrinde", 123-130.

bilinmeyen bilgilerle, özel terimlerle karşılaşabilir. Bir coğrafya araştırmacısı bir yerin coğrafi özellikleri, bir sosyolog o dönem toplumunun sosyolojisi hakkında bilgi sahibi olabilir. Bu cümleleri çoğaltmak mümkün iken böylesine yüksek kapasitedeki bu eserlerin incelenmesine dâir farklı metotlar geliştirilmesi de önem arz etmektedir. Mehmet Gürbüz bir makalesinde konuyla ilgili şu bilgileri verir:

> *"Mecmualar, şekil ve içerik özellikleriyle araştırmacıları zorlayan bir yapıya sahiptir. Eldeki hacimli külliyatın hangi yöntemle, nasıl değerlendirileceği, bir mecmuanın bütün bir mecmua geleneği içerisindeki yerinin nasıl tespit edileceği, birbirinden farklı bilimsel disiplinlere yönelik bilgilerin sistematik bir şekilde nasıl ele alınacağı, verilen bilgilerin güvenilirliği konusunda nasıl bir hükme varılacağı gibi meselenin teknik boyutuyla ilgili pek çok soru cevap beklemektedir. Bunun yanında, Osmanlı okur-yazarlarının mecmua karşısındaki tutumlarıyla bu tür eserlere bakış açılarının ve yükledikleri anlamların sorgulanması, bunların dönemin eser üretimi içerisindeki yerlerinin belirlenmesi, üretim ve tüketim şartlarıyla yöntemlerinin tespit edilmesi gibi toplumun kültürel yapısını da irdelemeyi gerektiren sorunlar bulunmaktadır."*[17]

Tez çalışmasına konu olan Mecmû'a-yı İlâhiyyat, şekil bakımından hem güfte mecmû'ası hem ilâhî mecmû'ası, muhtevâ bakımından ilâhîlerin içeriğine göre tasavvufî mecmû'a ve ilâhîlerin bestelenen birer eser olması bakımından mûsikî mecmû'ası sayılabilir. Bu yönüyle, hem edebiyat hem müzik hem de tasavvuf ilminin dikkatleri ile incelenmesi gereken bir eserdir.

Dînî Türk Mûsikîsi

Tez çalışmasının konusu olan Mecmû'a-yı İlâhiyyât, dînî Türk mûsikîsine dâir güfteler ihtivâ etmektedir bundan dolayı tez çalışmasında dînî Türk mûsikîsi hakkında bilgi vermek gerekli görülmüştür.

---

17 Memet Gürbüz, "Mecmuaların Tüketim Biçimleri Üzerine Kimi Tespitler", *Gazi Türkiyat, Bahar 2013/12: 67-74.*

Şemseddin Sâmî'nin, "Kâmûs-ı Türkî"sinde mûsikî şöyle târif edilmektedir: "Mûsikī: Ya mûsıkî. İsm-i müzekker, 'Arabî. [Yunanca: mousike 1-Elhân ve nagâmatın usûl ve kavâidinden bahs iden ilim: İlm-i Mûsikî 2-Âlât-ı mûsikiyye, çalgı takımı, muzıka."[18]

Pisagor'a göre mûsikî, "birbirine benzemeyen çeşitli seslerden meydana gelen konser, İbni Sînâ'ya göre, "birbiriyle uyumlu olup olmadığı yönünden sesleri ve bu sesler arasındaki zaman sürelerini araştıran riyâzî bir ilim", Abdülkâdir-i Merâgi'ye göre "îkā' devirlerinden biriyle tertip edilip kulağa yumuşak gelen nağmelerin bir araya getirilmesi" şeklinde tanımlamaktadır.[19]

Yılmaz Öztuna'nın "Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi" adlı çalışmasında mûsikîye dâir şu ifâdelere yer verilmiştir:

> *Hemen bütün dillerde 'mûsikî' kelimesi Yunanca'dan alınmıştır. Yunanca'da "'müz' lerin san'atı" mânâsında "musike" kelimesi Latince'ye "musica", Arapça'ya "mûsîkıy" şeklinde geçmiştir. Biz Türkler, İslâm câmiasına girdiğimiz X. Asırdan beri kelimeyi Arapça'dan almışızdır ve Farsça'da da Arapca'dan alınmıştır. Yalnız Türkler kelimenin orta hecesini kısaltarak "mûsikıy" şeklinde telaffuz ederler. Son zamanlarda Fransızca telâffuz olan "müzik" şekli yaygınlaşmaya başlamışsa da, kültürümüze tamamen aykırı bir özentiden ibârettir. "Musique" kelimesi Fransızcada XII. Asırdan beri kullanılmaktadır. XVI. Asırda "musical" ve "musicien" kelimeleri kullanılmaya başlanmıştır. İng. Music, Alm. Musik, İsp.,Port. Musica şeklindedir.*[20]

Türk müziğinin kimlik arayışındaki önemli araştırmacılardan biri olan Cinuçen Tanrıkorur, "Müzik mi, Mûsikî mi? adlı yazısında; mûsikî kelimesinin Yunanca'dan alındığını şöyle ifade eder:

> *Yunancada o dilin alfâbesine göre "m-o-u-s-a" harfleri ile yazılan ve 'mûsa' diye okunan "peri" anlamında bir kelime vardır. Yunancanın kurallarına göre bu kelimenin sonuna gelen –ike veya –ika takısı, o kelimeye ' konuşulan dil' anlamını kazandırır: elenika (Yunanca), turkika (Türkçe), italika (İtalyanca) örneklerinde olduğu gibi. Mûsa'ya eklenen '–ike' takısı, peri kelimesine de*

---

18 Şemseddin Sâmi; "Kâmûs-ı Türkî", Çağrı Yayınları, 1429. s.

19 Ayrıca bkz. Nuri Özcan, Yalçın Çetinkaya, "Mûsiki", içinde TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/musiki#1 (22.06.2021).

20 Yılmaz Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, (Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2000), 272.

'perilerin konuştuğu dil' anlamını verir (Yunancası ta mûsike). Mûsikî ve şiire daha sonraları –İslâmî terimle- 'meleklerin dili' denmiş olmasından da anlaşılacağı gibi, müzik kelimesinin kökündeki bu 'perice' anlamı, bu sanatın sonradan yapılan bütün tariflerinin sadece en kısası değil, bizce en güzelidir de.[21]

Tanrıkorur, adı geçen tebliğinde, Türklerin İslâmiyetten önce hem müzik hem makam anlamında 'kök' veya 'küg' kelimesini kullandığını, 10. yüzyıldan itibâren de Arapçadan aldıkları mûsikî kelimesini, 15. yüzyıldan sonra makam kelimesini ayrı mânâlarda kullanmaya başladığını ifâde eder. "*Osmanlılar bu kelimeyi "ilm-i şerîf (şerefli ilim) sıfatını da ekleyerek 600 yıl boyunca kullandılar."* diye de ekler. Tanrıkorur, müzik kelimesinin kullanımının önce İtalyanca musica'dan bozma "mızıka" kelimesi -askerî mûsikî anlamında- II. Mahmûd tarafından dile sokulduğunu (Mehterhâne-i Hakânî'nin yerine kurulan Mızıka-i Hümâyun'la) sonra da Fransızın musique'i Türkçe okunuşuyla "müzik" olarak alındığını ve Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde her iki terimin yan yana yaşamaya devam ettiğini belirtir. *Mûsikî* kelimesindeki ahenk ve ağırbaşlılığın *müzik* kelimesinde olmadığını da ekler. Tanrıkorur, her iki kelimenin de kardeşlik içinde kullanılmasının mahzuru olmadığını, dayatmacı bir taraflılıkla farklı niyetler yüklenmediği sürece dilimizin yaşadığı kültür değişimi serüveninin bir nişânesi olduğunu belirterek sözünü tamamlar.[22]

Mûsikînin ortaya çıkışı ile ilgili pek çok iddiâ bulunmaktadır ki efsânelere, mitlere, ilâhî güçlere, ya da arkeoloji biliminin incelemelerinde ortaya çıkan malzemelerin yorumlarına dayandırılmaktadır. İlk insanların doğa ile olan münâsebetinden dolayı kuş seslerini taklit etmesi, çocukların oyun oynarken bir şeylere vurması, kamışların doğada rüzgâr ile kendiliğinden çıkan sesin geliştirilmesi, bir kemik parçasının bir yere vurma ile ya da kemiği üfleyerek üzerinde açılan deliklerden seslerin çıkması, insanların iletişim kurma noktasında sözcüklerden çok daha önce doğaçlama seslerle anlaşmaya çalışırken müziksel tınıların ortaya çıkması ya da ilâhî bir gücün insanlığa sesi ilhâm etmesi gibi iddialarla müziğin ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu iddialar, konuyla ilgili bilimsel araştırmaların gelişmesiyle değişiklik gösterebilir.

---

21 Cinuçen Tanrıkorur, *Türk Müzik Kimliği*, (İstanbul: Dergâh Yayınları,2018), 13.

22 Tanrıkorur, *Türk Müzik Kimliği,* 14. Tez çalışmasında yerine göre her iki kelime de kullanılmıştır.

Müziğin gelişimi ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında müziğin ilâhî, kutsal bir yönünün bütün topluluklarda önemli olduğu dikkat çekmektedir. Bunu müziğin kullanım yerine, zamanına, amacına bakıldığında rahatlıkla söylemek mümkündür. İnsan düşünen bir varlık olmaktan daha çok hisseden bir varlıktır ve en çok bu yönüyle iletişim kurmaktadır. Müzik ise bu anlamda tarih boyunca en önemli iletişim araçlarından biri olmuştur. Hatta mûsikînin tarihî gelişiminin, insanlığın tarihî gelişimiyle neredeyse beraber olduğu düşünülebilir.

Süleyman Uludağ "İslâm ve Musiki" adlı eserinde, müziğin insanın fıtratında var olan bir duygu olduğunu şu sözleri dile getirmektedir:

> *Din hissi gibi güzellik hissi de insanın yaratılışında ve fıtratında mevcuttur. İnsan bu hislere doğuştan sahip bulunmaktadır. İslâm dini fıtrî bir dindir; hayat dinidir. İslâm dininin fıtrî oluşundan maksat, onun insanın yaratılışına, rûhî ve bedenî hususiyetlerine uygun oluşudur. İslâmiyyet insanların maddî ve mânevî hiçbir özelliğini reddetmez. Tersine insanda yaratılıştan mevcut olan bütün hususiyet, kabiliyet ve istidatların en uygun ve en mükemmel şekilde geliştirilmesini ve olgunlaştırılmasını ister. Tabiî istidat, kabiliyet ve özelliklerin korunmasını esas alan İslâm dini, bu vasıfların yerli yerinde kullanılmasını, istismar edilmemesini, kötüye kullanılmamasını ve zararlı hâle getirilmemesini ısrarla tavsiye eder. İslâm, hiçbir beşerî arzu ve ihtiyacı reddetmez. İnsanın rûhî ve bedenî yaratılışına, psikolojik ve biyolojik vasıflarına uygun olmak şartıyla, bütün beşerî ihtiyaç ve arzuların serbestçe tatmin edilmesini mübah sayar. Yeryüzünde mevcut olan her şeyden bütün insanların faydalanmasını, en tabiî hak olarak görür. Bu nedenle, Allah'ın her şeyi kullarının istifadesi için yarattığına inanılır. İslâm dini ne kadar tabii ve fıtri ise musiki de o kadar tabiî ve fıtridir. Mûsikînin temel maddesi olan ses ve ölçü, Allah tarafından yaratılmış ve bunlardan zevk alma hissi insan rûhuna yerleştirilmiştir. Allah tarafından insan rûhuna yerleştirilen bu duyguyu söküp atmak mümkün değildir.*[23]

Burada da bahsedildiği üzere insanın yaratılışı gereği yani fıtratından dolayı müzikten uzak kalması pek de kabul görmemektedir ki tarihsel sürece bakıldığında da müziğin hemen hemen insan hayatının her alanında olduğunu görürüz.

---

[23] Süleyman Uludağ, *İslâm ve Musiki,* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2017), 11-12.

İslâmdan önce Türklerde dînî müzik, ozan, bahşı, kam ve şaman gibi isimler alan dîn adamları tarafından sığır, şölen, yuğ gibi adlar verilen dînî törenlerde icrâ edilmekteydi. İslâmiyyetin kabulünden sonra da dînî mûsikî Türk kültüründe mühim bir yere sahip olup ciddî bir gelişim göstermiştir. Hazreti Peygamberin Kur'an'ın güzel ses ile okunmasını teşvik etmesi dînî mûsikînin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Daha sonra dînî hayatın içinde mühim bir yere sahip olan tasavvuf anlayışı içinde de mûsikîye yer verilmiş olması "dînî mûsikî" adında bir müzik türünü meydana getirmiştir.[24] Dînî Türk mûsikîsi icrâ yerlerine göre **"**câmi ve tekke mûsikîsi" olarak ikiye ayrılır. Mecmû'a-yı İlâhiyyat'ta bu iki çeşit mûsikî de görülmektedir.[25]

Karahanlılar döneminde mescitlerde, câmilerde ve medresede verilen eğitimlerde İslâmî mûsikî görünür hâle gelmiş ve Türk "câmî mûsikîsi"nin ilk örnekleri ortaya çıkmıştır. Daha sonra 12. Yüzyılda Ahmet Yesevî'nin tasavvufî görüşlerinin de etkisiyle meydana gelen tekke edebiyatı ile "tekke mûsikîsi"nin yan yana gelişim gösterdiği görülmektedir. Tekke mûsikîsinin de ilk örnekleri bu yüzyılda ortaya çıkmaya başlamıştır.[26]

Anadolu'da Hoca Ahmed Yesevî'nin açmış olduğu yolun ardından dînî mûsikî ve bilhassa tekke mûsikîsi Mevlevîlikle ciddî gelişmeler göstermiş olup öyle ki Mevlevî dergâhları uzun yıllar boyunca bir mûsikî okulu hâline gelmiştir. 15. yüzyılda; tasavvufî düşüncenin yayılıp gelişmesi, tekke ve zâviyelerin çoğalması, mûsikîşinâs mutasavvufların yetişmesi dînî mûsikîye dâir eserlerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Hacı Bayrâm-ı Velî, Eşrefoğlu Rûmî ve Abdurrahîm Tırsî bu dönemin önemli bestekârları arasında zikredilmektedir. 16. yüzyılda da dînî mûsikî gelişimini sürdürmüş ve mühim bestekârlar yetişmiş olup dînî mûsikî eserlerinin sayısı artmıştır. Câmi mûsiksinin mühim isimlerinden Mahmud Çelebi, Sinaneddin Yusuf, Üsküplü Niyazî dönemin şöhret bulan isimleridir. Yine bu dönemde Şehrî mahlaslı Dervîş Ali Halvetî, Latifî, Durak Çelebi ve Gazi Giray Han da dînî mûsikînin gelişmesinde mühim isimler

---

[24] Ayrıca bakınız: Nuri Özcan, "18. ve 19. Yüzyıllarda Osmanlılarda Dînî Mûsikî", *Yeni Türkiye Türk Mûsikîsi Özel Sayı*, 2000, 57; Nuri Özcan, "Dinî Mûsiki", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/dini-musiki (29.03.2024); Fatih Tüysüz, "Türk Din Mûsikîsi Formlarından İlahi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas), 2017.

[25] Konuyla ilgili tanım ve açıklamalarda Türk Din Mûsikîsi kaynaklarından yararlanılmıştır. Bkz.: Ahmet Şahin Ak,, *Türk Din Mûsikîsi,* Akçağ Yayınları, 3. bs. Ankara 2014; Ahmet HakkıTurabi, *Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

[26] Ahmet Şahin Ak, *Türk Musikisi Tarihi*, (Ankara: Akçağ Yayınları, 2014), 47.

arasındadır. 17. yüzyıl, dînî mûsikînin ciddî yükseliş gösterdiği bir zaman dilimi kabul edilmiş olup hem câmi hem de tekke mûsikîsinde çok sayıda bestekârın yetiştiği bir yüzyıl olmuştur. Bu asırda pek çok türde ilâhîler bestelenmiştir. Hattâ "durak" formunun bu yüzyılda doğduğu tahmin edilmektedir. Bu yüzyılın en bilinen ismi Hafız Post'tur. Hem dînî hem de din dışı olgun ve güzel eserler meydana getirmiştir. Câmi mûsikîsinin önemli isimlerinden Hatip Zâkirî Hasan Efendi'de bu yüzyılda yaşamış bestekârlardandır. Hâfız Kumral Mehmed Efendi, Bezcizâde Muhyiddin, Koğacızâde Şeyh Mehmed, Kûçek Derviş Mustafa Efendi, Mevlid'i ile meşhur Süleyman Çelebi, Leh asıllı Ali Ufkî Bey, Celvetî Şaban Dede ve mûsikîye büyük ehemmiyet veren mutasavvıf Azîz Mahmud Hüdâyî hazretleri bu dönemin dînî mûsikîde mühim bestekârları arasındadır. 18. yüzyılda diğer yüzyıllara göre bestelenmiş eserlerin sayısı daha fazladır. 18. yüzyıl bilhassa tekke mûsikîsinin ön planda olduğu bir yüzyıl olmuş câmilerde dahi tekke mûsikîsinin yaygın olduğu görülmüştür. Buhûrîzâde Mustafa Itrî bu yüzyılın en kudretli bestekârları arasındadır. Yine, Dervîş Ali Şîrüganî, Kenzî Hasan Efendi, Tosunzâde, Şeyhülislâm Mehmed Es'ad Efendi, Çâlâk Şeyh Ahmed, Halvetî şeyhlerinden Çâlâkzâde Mustafa Efendi ve Niznam Yusuf Çelebi de dönemin önemli bestekârları arasındadır. 19. yüzyılın ilk yarısında Türk mûsikîsi en yüksek dereceye ulaşmıştır. Hem bestekâr olan hem de bestekârların yetişmesinde büyük katkısı olan III. Selim bu yüzyılın en mühim isimlerindendir. Büyük bestekârlardan olan İsmail Dede Efendi'nin yetişmesinde III. Selim'in büyük katıkısı olmuştur. Yine bu yüzyılın ilk yarısında, kendisi de bestekâr olan ve mûsikîye derin ilgi duyan II. Mahmud'u da bestekârlarların hâmisi olarak görmekteyiz. Dînî ve din dışı eserlerin ortaya çıkmasında bu iki padişahın etkisi çok fazla olmuştur. 19. Yüzyılın ikinci yarısı ise ilk yarısı gibi olmamış batılılaşmanın da etkisiyle Türk mûsikîsinde bir durgunluk ve gerileme dönemi başlamıştır. Mahâret isteyen eserlere rağbetin azaldığı görülmüştür. Buna karşılık tekke mûsikîsinde ise Mevlevî mûsikîsinin canlandığı dikkat çekmektedir. Tabii bunda hükümdârların da Mevlevîliğe duydukaları yakınlık da etkili olmuştur. Pek çok dînî mûsikî formunun unutulmaya yüz tuttuğu bu yüzyılda "şuğul"lara olan rağbetin arttığı görülmüştür. Bu formdaki eserlerin sanat endişesinden uzak olması dönemin mûsikî zevkinin azaldığını düşündürmüştür. Bestekârlar daha çok kolay öğrenilebilen eselere rağbet etmiştir. Bu yüzyılın önemli bestekârlarından bazıları; Hopçuzâde Şâkir Efendi,

Hâşim Bey, Hacı Ârif Bey, Zekâyî Dede, Kalbûrîzâde Şeyh Mehmed Efendi, Müezzin-i Şehriyârî Şâkir Ağa, Ali Nutkî Dede ve Şikârîzâde Hacı Ahmed Efendi'dir.[27]

Yukarıda da zikredildiği üzere dînî Türk mûsikîsi câmî ve tekke mûsikîsi olarak ikiye ayrılmakta olup kendi içinde de türleri bulunmaktadır. Mecmû'a-yı İlâhiyyat'ta da bulunan bu türlerle ilgili aşağıda bilgiler verilmiştir.[28]

Câmi Mûsikîsi[29]

Dînî Türk mûsikîsinde önemli bir yeri olan "câmi mûsikîsi" câmilerdeki ibâdet esnâsında icrâ edilir. Namazın içinde veya dışındaki kırâatlar ve duâların okunması sırasında olup bir veya birkaç müezzinin ve imamın bazen de cemaatin iştirakiyle icrâ edilir. Câmi mûsikîsinin icrâcıları imamlar ve müezzinlerdir. İmam namazları kıldırır ve cemaate hitâp eder. Müezzin de ezan okur ve ibadet esnâsındaki ve ibâdet aralarındaki duâları okur. Câmi mûsikîsi ulvî ve zâhidâne bir üslûp taşır. Ses mûsikîsine büyük önem verilmiştir. Daha ziyâde duâ niteliği taşıyan câmi mûsikîsi, İslâmiyetin ilk devirlerinden beri tabiî bir gelişme göstermiştir.[30] Câmi mûsikîsi enstrüman ile icrâ edilmez. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in ses mûsikîsine büyük önem vererek Kur'ân-ı Kerîm'in güzel sesle ve bir üslûp ile okunmasını tavsiye etmesi ile tecvîd ve kırâat ilimleri meydana gelmiştir. Efendimiz (s.a.v)'in Hz. Bilâl-i Habeşî (r.a.)'ın okuduğu ezânları tahsin buyurmaları da câmi mûsikîsinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.[31] Câmi mûsikîsinin özellikleri kısaca aşağıdaki gibidir:

1. Câmi mûsikîsi insan sesine dayalı olup icrâsında enstrüman kullanılmaz.

2. Câmi mûsikîsinde sözler genellikle Arapçadır ve doğaçlama icrâ edilir.

---

[27] Sadeddin Nüzhet Ergun, Türk Musikisi Antolojisi - Dînî Eserler I-II, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1943; Ahmet HakkıTurabi, *Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

[28] Konuyla ilgili tanım ve açıklamalarda Türk Din Mûsikîsi kaynaklarından yararlanılmıştır. Bkz.: Ahmet Şahin Ak,, *Türk Din Mûsikîsi,* Akçağ Yayınları, 3. bs. Ankara 2014; Ahmet HakkıTurabi, *Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

29 Konuyla ilgili tanım ve açıklamalarda Türk Din Mûsikîsi kaynaklarından yararlanılmıştır. Bkz.: Ahmet Şahin Ak,, *Türk Din Mûsikîsi,* Akçağ Yayınları, 3. bs. Ankara 2014; Ahmet HakkıTurabi, *Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

30 Ak, *Türk Musikisi Tarihi*, 70-71.

31 Turabi, *Türk Din Musikisi,* 72.

3. Câmi mûsikîsinde daha çok zâhidâne bir üslûp hâkimdir. Sözlerin zühd, takvâ, ubûdiyet ve duâ unsurları taşıması bu üslûbun oluşmasında etkili olmuştur.

4. Câmi mûsikîsine âit eserler genelde tek kişinin icrâsı ile olup usûlsüzdür. Ancak bu eserlerden besteli olanları müezzinler tarafından bazen koro hâlinde okunmuştur. Bu toplu icrâya da "cumhur müezzinliği" ismi verilmektedir.

5. Câmi mûsikîsinde icrâ edilen mûsikî kulluk şuurunun te'mini içindir.

6. Câmi mûsikîsi formlarının tekkelerde de icrâ edildiği de bilinmektedir.[32]

Câmi Mûsikîsi Türleri[33]

Bu başlık altında câmi mûsikîsi türleri hakkında bilgi verilmiş olup Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bulunan bu türler ise ayrıca belirtilmiş ve varak numaraları gösterilmiştir.

1. **Kur'ân-ı Kerîm Tilâveti:** Güzel sesli ve mûsikîye âşina bir kişi tarafından her makamdan irticâlen ve usulsüz olarak okunur.

2. **Ezân:** Namaz vakitlerini bildirmek amacı ile günde beş defa belirli saatlerde minarelerden bir veya birkaç müezzin tarafından karşılıklı okunur. Usûlü olmadığı için "durak" şeklinde ve irticalîdir.

3. **Kâmet:** Ayağa kalkmak anlamında gelen kâmet, ezan lafızlarının farz namazdan önce daha seri bir şekilde okunmasıdır. Ancak ezandan farklı olarak "hayyeale'l-felâh" dendikten sonra kâmet "kad kâmeti's-salâh" sözü de eklenmektedir. Bu cümle namazın başladığını bildirmek, namaz için seslenmek demektir.

4. **Salâ:** Arapça'da duâ anlamına gelmektedir. Dînî mûsikîde Hz. Muhammed (sav)'e Allah'tan rahmet ve selâm dileklerinde bulunan, bellirli bir beste ile okunan türlü güftelerin genel bir adıdır. Salâların sözleri Arapçadır. Okundukları zamana ve yere ve göre sabah salâsı, cenâze salâsı, Cumâ-bayram salâsı gibi isimlerle anılırlar. Şu anda yaygın olarak "Dil-keş-hâverân Sabah salâsı" olarak bilinen salâ minârelerden

---

32 Turabi, *Türk Din Musikisi,* 73.

33 Bu başlık içeriği Türk Din Mûsikîsi kaynaklarından derlenerek hazırlanmıştır. Bu kaynaklar için bkz.:Ak, Ahmet Şahin, *Türk Din Mûsikîsi,* Akçağ Yayınları, 3. bs. Ankara 2014; Ahmet Hakkı *Turabi, Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

"cenâze salâsı" okunmaktadır. Cum'a ve Ramazan gecelerinde ise bazı küçük câmilerde görevlilerin kendi tercihi doğrultusunda okunmaktadır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta salâ örneği olarak, Hamdiyye (153b) bölümü içinde "Salâ-yı 'ıyd-ı Fıtr" (Ramazan Bayramı Salâsı) , "Salâ-yı 'ıyd-ı Adhâ" (Kurbân Bayramı Salâsı) ve "Salâ-yı Gasl" (Cenâze Salâsı) ilâhî metinleri bulunmaktadır. (Bkz.: 154a-154b; 470, 471, 472.)

5. **Tekbîr:** Allah'ı ululamak ve yüceltmek anlamına gelen tekbîr, bayram hutbeleri ve kurban bayramı günleri farz namazlardan sonra ve Kur'an hatimleri sırasında sûreler arasında cemâatin de katılmasıyla okunmaktadır.

6. **Salât-ı Ümmiyye**: Buhûrîzâde Mustafa Itrî'nin (1640/1711-12) segâh makamında bestelediği ve genelde İslâm dünyası tarafından da bilinen Salât-ı Ümmiye, Türk mûsikîmizin de şâheserlerindendir. Câmi ve tekkelerde en çok okunan salavâttır.

7. **Telbiye:** Tekbîrin benzeri bir form olup sadece metni ve bestesi farklıdır. Segâh makâmında okunur ve kimin bestelediği bilinmemektedir. Sadece hac zamanı Arafat'a giderken, Kâbe'de ihrâma girildikten sonra okunmaktadır. Metni şu şekildedir; "*Lebbeyk, Allahümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l mülk, lâ şerîke leke."* Türkçe anlamı ise şöyledir: "Buyur Allahım buyur, emir senindir. Buyur Allahım sana ortak ve senin benzerin yoktur. Buyur Allahım buyur, emir senindir. Sana ve senin verdiğin nimetlere hamdederim, mülk sana aittir, senindir. Sana ortak ve senin benzerin yoktur."

8. **Cumhur müezzinliği:** Câmilerde namaz aralarında veya sonunda okunan duâ ve tesbîhlerin birkaç müezzin tarafından topluca ya da karşılıklı olarak okunmasıdır. Ayrıca cumhur müezzinliği, imamın kırâatını müezzinin arka saflara duyurması, Âyete'l-Kürsî'nin, tesbîhâtın ve duâların toplu olarak icrâ edilmesidir.

9. **Mahfel Tesbîhler/Mahfel Sürmesi:** Câmilerde namazdan sonra müezzin mahfilinde bir veya birkaç müezzin tarafından kısım kısım nöbetleşerek cemâatin salât ü selâm getirmesine, tesbîh çekmesine ve duâ etmesine zemin hazırlamak için farklı makamlarda usûlsüz olarak okunur. Mahfel Sürmesi, Birinci Duâ, Ayete'l-Kürsî, Tesbîhler, İlâhî ve son Duâ gibi isimlerle beş böümden oluşan ve Abdülganî Gülşenî (ö. 1730) tarafından bestelenen tek eserdir. "Sübhânallah" tesbîhlerinin bir kişi tarafından sekiz kez, diğerinin on kez icrâ edilmesi, "elâ inne evliyâallâhi" lafızlarının bir kişi ve

sonunda ise toplu bir şekilde "lâ havfün aleyhim velâ hüm yehzenûn" kısmının okunmasıyla son bulan bir tertiptir.

10. **Cumâ Hutbesi ve Gülbankı/Gülbangı**: Cumânın ilk sünneti kılındıktan sonra müezzin tarafından okunan duâ niyetli sözlerdir. Çeşitli şekillerde okunan gülbank/gülbang türünün bir örneği şöyledir: "*Hazreti Rasûl-i Ekrem ve nebiyyi muhterem, sallallâhü teâlâ aleyhi ve sellem Efendimizin mübarek ruhları üzerine salavât-ı şerîfe getirenlerin âhir ve âkıbetleri hayrola. Pîrimiz müezzin-i Bilâl-i Habeşî radiyallâhü anh'ün rûhu içün, (hulefâ-i râşidîn, eimme-i müctehidin ervâhı içün, ulemâ-i âmilin, sülehâ-i sâlihin ervâhı içün) sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât ervâhı içün, kâffe-i ehl-i îmân ve ehl-i İslâm ervâhı içün, Allâh rızâsı içün el-Fâtiha.*"

11. **Tardiyye**: "Razı olsun" anlamına gelen tardiyye, Cumâ ve bayram namazı hutbelerinde hatibin minberde dört halîfeyi, Hz. Hasan ve Hüseyin'i anmasından sonra mahfilde bulunan müezzinlerden birinin yüksek sesle "radiyallahu anhüm" diye nidâ etmesinden ibârettir. Ayrıca Eyüp Sultan Câmii'nde Hz.Hâlid b. Zeyd Ebû Eyyûb el-Ensârî anıldığı zaman müezzinlerin sesli bir şekilde "Radıyallahu anh" demesine de bu isim verilmektedir. Bu form bugün icrâ edilmemektedir.

12. **Terâvih Tertîbi:** Ramazan ayına mahsus namaz olan terâvih namazının her dört rek'atında farklı makamlar uygulanarak edâ edilmesiyle kılınan terâvih namazı tertîbidir.

13. **Temcîd ve Münâcât**: Recep ayının ilk gecesi ile başlayarak Ramazan'ın teravih kılınan son gecesine kadar, bazı uygulamalarda yatsı namazından çıkıldıktan, bilhassa Ramazan'da sahûrdan sonra birkaç müezzin tarafından minarede topluca okunan, çoğu Arapça duâ ve yakarışları ifade eden bir câmi mûsikîsi türüdür.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türe örnek olarak Hamdiyye (153b) bölümü içinde "Temcîd ü Münâcât" başlıklı ilâhî metni bulunmaktadır. Bkz.: 153b; 469.)

14. **Tesbîh:** Kur'ân-ı Kerîm'de bulunan ya da Hz. Peygamber'in öğrettiği ve çoğunlukla "Suphanallah" sözüyle başlayan Arapça güftelerin ilâhî formunda bestelenmiş şeklidir. Mensur, manzûm, yarı manzûm olup çok azının nâzımı ve tertipleyicisi bellidir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türe örnek olarak, "tesbîhler" adıyla bölüm başlığı bulunmaktadır. (Bkz. 131b-139b)

15. **İstiğfâr:** Allah'tan bağışlanma dilemek olan istiğfâr, çoğunlukla bestesiz olarak ve irticâlen icrâ edilir. Ancak besteli olanlar da vardır ki bunlar hem tekkelerde hem câmilerde okunmaktadır.

16. **Mevlid:** Sözlük anlamı olarak "doğum yeri ve zamanı" anlamına gelen "mevlid", İslâm dünyasında Hz. Peygamber (sav)'in dünyayı teşriflerini ifade etmek için kullanılmaktadır. Türk edebiyatında en çok kabul gören mevlid Süleyman Çelebi'ye ait olan ve Vesîletü'n-necât (Kurtuluş yolu) isimli manzûm eserdir. Başta Hz. Peygamber (sav)'in doğum gününde, mübârek gün ve gecelerde, düğün, sünnet merâsimleri başta olmak üzere din büyüklerini anma, ölüm, doğum, hac veya asker uğurlaması vb. toplumsal olaylarda okunmuştur.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türe örnek olarak, Süleyman Çelebi'nin Mevlid'inden bir kısım bulunmaktadır. (Bkz.: 89a, 300.) Ayrıca bkz.: 4a/12-13.

17. **Muhammediyye:** Yaratılışın, peygamberlerin ve Hz. Peygamber'in hayatının, mucizelerinin, diğer dînî konuların işlendiği ve Mevlid'den sonra en çok şöhret kazanan manzûm bir eser olan olan Muhammediyye, Malkaralı Yazıcıoğlu Mehmed tarafından 1449'da yazılmıştır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türe örnek olarak, Malkaralı Yazıcıoğlu Mehmed'in Muhammediyye'sinden bir kısım bulunmaktadır. (Bkz.: 160a,480)

18. **Ta'rîf:** Ta'rif, Hz. Peygamber'in özelliklerini belirten bazı beyitlere denilmektedir. Câmilerde bu beyitleri okuyanlara muarrif ya da ta'rifhân denir.

19. **Ferâciye**: Bir kimsenin üzüntüsünü giderme, ferahlık ve kurtuluş anlamına gelen ferâciye; doğum, ölüm, hastalık belâ musîbet ve darda kalmışların selâmete kavuşması gibi birtakım sebeplerden dolayı özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde minâreden duâ niyetiyle okunan bir formdur.

20. **Mirâciye**: Hz. Peyygamber'in göğe yükseltilme yani mirâca çıkma hâdisesini anlatan eserlerdir. Mirâciye okuyanlara da "Mirâchân" ismi verilmektedir. Mirâciyelerde daha çok menkıbevî bir anlatım hâkimdir.

21. **Regâibiye:** Oldukça çok rağbet edilen şey" anlamına gelen Regâib kelimesi, edebiyatımızda Regâib gecesi için yazılan şiirlerin ismine kaynaklık ederek Regâibiye adını almıştır. Regâibiyeler özellikle Türk İslâm kültüründe câmi ve tekkelerde okunan mevlid türüne benzeyen manzûm eserlerdir.

Tekke Mûsikîsi

Sûfîlerin zâhidâne hayatlarının uygulamalı olarak görüldüğü ve tasavvufî düşüncenin geliştiği mekânlara tekke adı verilmektedir. Bu mekânlara dergâh, âsitâne ve zâviye de denilmektedir. *Tasavvufî hayat zâhiren her ne kadar uzlete girme şeklinde değerlendirilse de semâ ve mûsikî dervîşin, zâhidin iç dünyasının dışa yansıyan şekli olarak görülebilir.* Ayrıca tasavvufî düşüncede müzik, dervişin kalbini temizleyen, Allah'a yaklaştıran, onu yücelten bir vasıta olarak değerlendirilmiştir.[34] "Tasavvuf mûsikîsi" olarak da ifade edilen tekke mûsikisi, "cehrî zikir yapan tarîkatların zikirleri esnasında daha çok ritme dayalı, bazan bir veya birkaç enstrumanın iştirakiyle ortaya çıkan mûsikî" şeklinde tarif edilebilir.[35]

Tekke mûsikîsi, Tekke edebiyatına benzerdir. Şerîdir, rûhî ifadesi ibâdet, takvâ, vecd, hâl, istiğrak ve "vahdet-i vücûd"dur. Her tekke şâiri gibi her tekke mûsikîşinası şerîat hükümlerine göre hareket eder. Bestelenmiş güftelerinde şerîat hükümlerine karşı hiçbir taraf yoktur.[36] Tekkelerde zikir ve semâ esnasında mûsikîye gerek duyulmuş ve böylece mûsikîden istifâde edilmiştir. Bu durumla da ilgili olarak tekkelerde farklı nitelikte müzikal unsurlar ve müzik türleri meydana gelmiş ve gelişmiştir. *Tekke mûsikîsinin Câmi mûsikîsinden ayrıldığı en önemli özellik, câmide herhangi bir sazın kullanılmasının söz konusu olmamasıdır.*[37] Tekke mûsikîsi, her dergâhın kendi merâsimleri içinde farklı şekillerde ortaya koyduğu değişik müzikal yapılardan oluşmaktadır.[38]

Tekke Mûsikîsi Türleri[39]

Bu başlık altında Tekke mûsikîsi türleri hakkında bilgi verilmiştir. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bulunan türler ayrıca belirtilmiş ve varak numaraları gösterilmiştir.

---

34 Turabi vd., *Türk Din Mûsikîsi*, 106.

35 Nuri Özcan, "Tekke Mûsikisi", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/tekkemusikisi (11.06.2022).

36 Ergun, "Türk Musikisi Antolojisi," 410.

37 Turabi, *Türk Din Mûsikîsi,*106.

38 Turabi, *Türk Din Mûsikîsi,*107.

39 Başlık içeriği Türk Din Mûsikîsi kaynaklarından derlenerek hazırlanmıştır. Bu kaynaklar için bkz.:Ak, Ahmet Şahin, *Türk Din Mûsikîsi,* Akçağ Yayınları, 3. bs. Ankara 2014; Ahmet Hakkı, *Turabi, Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

1. **İsm-i Celâl:** Allah'ın adı için kullanılan bir terimdir. Dînî mûsikîde İsm-i Celâl ya da Lafza-i Celâl diye bilinen bir formdur. Tarîkatların kendilerine has icrâlarıyla zikir meclislerinde "Allah" lafzını zikretmek mânâsında kullanılmaktadır.

2. **Durak:** Tekkelerde icrâ edilen zikir törenlerinde bir mânevî dinlenme aralarında okunmak üzere bestelenmiş, doğaçlama ile serbest okunan ilâhîlerin adıdır. Allah'ın yüceliği, kudreti, büyüklüğü gibi konuları işleyen durakların terennüm kısımları yoktur. Bunun yerine cümle aralarında uygun yerlere "hak dost, dost, ah, hu, ya hak" gibi lafzî terennümler yerleştirilirler. Güfteleri birer dörtlükten oluşur, mânâ itibârıyla tamamen tasavvufîdir. çoğunlukla vahdet-i Vucûd kavramı işlenir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türe örnek ilâhîler bulunmaktadır. Bkz.: 11a/37, 13b/44, 15b/53, 20b/65, 24b/74, 25b/77, 26a/80, 28b/90, 29a/91, 33a/110, 34a/114, 39b/134, 41b/145, 45a/150, 56b/185-187, 61b/207, 62a/210, 62b/214, 66a/230, 69b/237, 75b/252, 88b/296, 90b/307, 102b/344, 104a/350, 110a/361, 110b/364.

3. **Mersiye:** Cenâze namazlarından sonra ve vefat için okunan mevlidler arasında ölülerin hatırasını anmak için yazılmış ve usulsüz okunan manzum eserlere "mersiye"denir. Bunlar mûsikî bilen kişiler tarafından her makamdan usulsüz olarak doğaçlama okunur. Dînî Türk müziğinde dînî veya tasavvufî bir büyüğün ölümü nedeniyle özellikle de Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini anlatmak amacıyla bestelenmiş olan çok sayıda mersiye örnekleri bulunmaktadır. Bu mersiyeler çeşitli makam ve usûlde bestelenmişlerdir. Mecmû'a'da mersiyeler ismiyle ayrı bir fasıl (bölüm) bulunmaktadır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu tür bir bölüm başlığı olarak yer alır. Bkz.: "Mersiyyetü's-Su'adâ" bölümü. (141b)

4. **Nefes:** Bektâşî şâir ve âşıkları tarafından yazılıp ve bestelenen ilâhî türündeki eserlerdir. Nefesler Bektâşî felsefesini dile getiren dînden, Allah sevgisinden, Hz. Muhammed ve Hz. Ali'nin vücûda gelmesinden, Hz. Hüseyin ve Ehl-i Beyt'ten, Kerbelâ şehitlerinden söz eden bestelerdir.

Bir nefes formunda sözler On iki İmâm'dan bahsediyorsa ismi "Düvâz" ya da "Düvâzdeh", Hz. Peygamber'i (s.a.v.) övüyorsa "Na't-ı Nebî", Hz. Alî'yi (r.a.)

övüyorsa "Na't-ı Alî" ve Hz. Hüseyin'in şehâdetinden dolayı matem ifade ediyorsa "Mersiye" ismini alır.[40]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türde "düvâzdeh" örneği için bkz.: 142b/444; na't-ı Alî türüne örnek için bkz.: 144a/450.

5. **Mevlevî Âyini**: Tasavvuf müziğinin en sanatkârane eserlerinden sayılan Mevlevî Âyinleri Hz. Mevlânâ'nın ölümünden sonra ortaya çıkan eserler olmuşlardır. Bu eserler, Mevlevîlerin semâ törenlerinde, semâzenlerin dönüşü esnâsında sazlar tarafından icrâ edilmekte ve âyinhânlar tarafından okunmaktadır. Mevlevî âyinlerinin kendine özel birçok unsurun bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir beste şekli vardır.

Mecmû'a-yı ilâhiyyât'ta bu türde ilâhî güfteleri bulunmaktadır. Örnekler için bkz.: 63b/218, 164a/499.

6. **Savt:** Tekkelerde zikir esnasında okunan, vahdet telkin eden güftelerden derlenmiş yeknesak ve kısa birkaç cümlelik ilâhîlerdir.
Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türde "Savt" ismiyle bir bölüm başlığı bulunmaktadır. Bkz.: 115b-118b.

7. **Salât-ı Kemâliye:** Kâdirî, Rifâî ve Halvetî gibi cehrî (sesli) zikir yapılan târikat âyinlerinde zikrin kuûdî (oturarak) kısmında evrâda geçmeden evvel okunan salâttır.

8. **Nevbe/Nevbet:** Sıra, nöbet anlamına gelen nevbe, tekkelerde ritim sazları ve hânendelerin iştirâkıyla yapılan özel törenlerdeki ritm çalgılarının adıdır. Bir çeşit "Tekke Bandosu" idi. Kâdirî, Rifâî, Kıyâmî ve Sâdî dergâhlarında halîle, kudûm ve mazhar çalınarak Arapça Şuğuller okunmasıyla icrâ edilmektedir. Ramazan Bayramı'nda üç, Kurban Bayramı'nda ise iki defa icrâ edilmekte ve üç fasıl olarak yapılmaktadır.

9. **Gülbank/Gülbang**: Farsçada 'gülün sesi, bülbül şakıması" anlamına gelen gülbank, tarîkat toplantılarında, bazı dînî ve resmî törenlerde belli bir eda ile veya makamla okunan duâ demektir. Coşkulu bir şekilde bağırma, nâra atma gibi anlamlara da gelmektedir.

---

[40] Onur Akdoğu, *Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler*, (İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1996), 260.

10. **Usûl İlâhîleri**: Tekkelerde kelime-i tevhid zikrinden sonra okunan ilâhî türüdür. Konusu tasavvufî olup ayrıca belirli tarîklerin pirleri, büyükleri anılır ve onlara övgüler yapıldığı görülür. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu başlıkta ayrıca bir bölüm bulunmaktadır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türde "Usûl İlâhîleri" ismiyle bir bölüm başlığı bulunmaktadır. Bkz.: 121a-127a.

Câmi ve Tekke Mûsikîsi Ortak Formlar[41]

Bu başlık altında ortak mûsikî türleri hakkında bilgi verilmiş olup Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bulunan bu türler ise ayrıca belirtilmiş ve varak numaraları gösterilmiştir.

1. **Na't:** Peygamber efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'i övmek ve güzel vasıflarını yüceltmek, özelliklerinden bahsetmek, şefaatini dinlemek gibi maksatlarla yazılmış Türkçe, Arapça, Farsça şiirlerle bildiren ve çeşitli makamlarda bestelenen dînî eserlerdir. Na'tlar câmilerde namazdan önce na'than, tekkelerde ise zâkir ve zâkirbaşılar tarafından zikrin başında ve aralarında bestesiyle yahut kısmet serbest bir yorumla okunmuştur.
2. **Kasîde:** Türk, Arap ve Fars şiirinde bir nazım şeklinin ve methiyenin adı olan kasîde, mûsikî terimi olarak dînî şiirlerin câmi ve tekkelerle bunların dışında düzenlenen dînî toplantılarda, okuyanın ses genişliği, mûsikî bilgisi ve kâbiliyetine dayanarak irticâlen yaptığı seslendirmedir.
3. **Tevşih:** Bir Türk din mûsikî formu olarak "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in genellikle doğumuna dair medhiyeleri terennüm eden, bilhasssa mevlid ve mirâciye bölümleri arasında okunmak üzere bestelenen eserlerdir. Sözlükte süslemek anlamına gelen tevşîh kelimesi dînî mûsikîmizin en sanatlı formlarından birisi olmuştur. Çoğunlukla devr-i kebîr, çenber, zencir gibi büyük usûllerle ölçülmekle beraber sofyan, düyek vb. usûllerle ölçülen tevşîhler de bestelenmiştir. Tevşîh güfteleri genellikle dîvân sahibi mutasavvıf şâirlerin manzûm eserlerinden seçilir. Tevşîhler dînî mûsikî repertuarımızda büyük bir yekün tutarlar. İlâhîlerden daha sanatlı eserlerdir.
4. **İlâhî:** Bkz: muhtevâ bölümü "ilâhî nedir?" maddesi.

---

[41] Başlık içeriği Türk Din Mûsikîsi kaynaklarından derlenerek hazırlanmıştır. Bu kaynaklar için bkz.: Ahmet Şahin Ak, *Türk Din Mûsikîsi,* Akçağ Yayınları, 3. bs. Ankara 2014; Ahmet Hakkı *Turabi, Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

5. **Şuğul:** Dînî mûsikî bestekârlarımız tarafından Türk mûsikîsi makam ve usûlleriyle bestelenen Arapça gûfteli ilâhîlere şuğul denilmektedir. Usûlleri çoğunlukla sûfiyân ve düyektir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu türün örnek ilâhî gûfteleri için bkz.: 52b/166, 57b/191, 60a/202, 89a/298, 92b/311.

BİRİNCİ BÖLÜM

MECMÛ'A-YI İLÂHİYYÂT

1.1. Nüsha Tavsifi

Cilt-Yazı Ebâdı: 240x170-160x120 mm.

Cilt-Kâğıt Özellikleri: Müzehhep zencirekli, köşebentli kahverengi meşin kaplı mukavva ciltli. Zahriyyesinde açık pembe renkli sonradan eklenmiş filigranlı kâğıt, baş zahriyyeden hemen sonra ve son zahriyyeden hemen önce bir varak hafif koyu sarı bir kâğıt, geri kalan kısım ise yeni ince sarı kâğıttır. Çift cetvelli, çift sütunlu, serlevha ve konu başları-bir tânesi hâriç-kenar cetvelleri nefis tezhiplidir. Eserin sırtı dağılmak üzeredir.

Varak sayısı-Varak numarası-Satır sayısı-Hattı: 208 varaktan oluşan eserde boş varaklar da mevcuttur. Esere mürettip tarafından Arapça rakamlarla varak numarası verilmeye 2a'dan başlanmıştır. Kütüphâne görevlileri de 1a'dan başlayarak numaralar vermiştir. Daha sonra 49a'da sonradan eklenen numara iki kere tekrar edince numaralandırmada kayma oluşmuştur. 164a'da da mürettip tarafından tekrara düşülerek bir kaydırma daha yapılmıştır. 56a ve 57b sayfaları eksiktir. Bu sayfalar kütüphâne görevlileri tarafından fotoğraf çekimi sırasında gözden kaçırılmış olup kütüphâne ile iletişime geçilerek eksik varaklar da te'min edilmiştir. Her bir sütunda çoğunlukla 14 satır bulunmakla birlikte özellikle bölüm sonlarında daha az sayıda satırlar da bulunmaktadır. Nesih hatlı olan yazma eserin bölüm sonlarında sonradan metin eklemek üzere boş varaklar bulunmaktadır. Bu varaklarda sonradan eklenmiş metinler bulunmaktadır. Bu metinler nesih, rik'a ve ta'lik hatlıdır. Eserde, mahlası belirten çizgiler, konu başlarının adı ve ilâhîlerin nakaratları çoğunlukla kırmızı mürekkep (sürh) ile yazılmıştır. Metinler üzerinde yapılan bazı düzeltmelerin kurşun kalemle yapıldığı da görülmektedir.

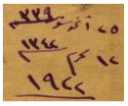
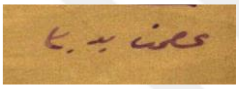
Zahriyye Bilgileri: Açık pembe renkli filigranlı kâğıt kullanılan iç kapakta, birkaç karalama/mürekkep izi bulunmaktadır. Bunlar silinmek üzere olduğundan dolayı okunacak durumda değildir. Hemen sonra gelen *zahriyye 1a* kısmında sayfanın en altında ters olarak "14 Şubāṭ" yazmaktadır. *Zahriyye 1b*'de ise eserin kütüphâneye satışını yapan şahsın ismi yer almaktadır. Şahsın ismi 'Selamettin Yurtseven'dir. Bu isim Latin harflidir. İsmin kütüphâne görevlileri tarafından yazılmış olduğu bilgisi kütüphâneye yaptığımız eser ziyâretinde görevlilerden aldığımız bilgiyle de kesinleşmiştir. Zahriyyenin hemen sonrasında cetvelli ve tezhipli bir varak gelmektedir ki a yüzünde kütüphâne görevlileri tarafından eserin kütüphânedeki yer numarası yazılmış ve kütüphâne mührü basılmıştır. Varağın b yüzünde ise bölüm başlıklarını içeren bir fihrist yer almaktadır. Fihrist, tezhipli çift cetvel içerisinde 10 sütun 4 satır ile bir tablo hâlindedir. Fihrist kısmı sürh ile yazılmıştır. Fihrist 1b ve fihrist 2a'da yer alan fihrist tablolarının sâdece 1b varağı doludur. Fihristte eser içerisindeki makam isimlerine ve bölüm başlıklarına yer verilmiştir. Arka zahriyye ise boştur. Kâğıtta yıpranma ve lekelenmeler görülmektedir.

Mürettip ve tertip tarihi: Mecmû'a'nın mürettibine dâir elimizde bilgi mevcut değildir. Mecmû'a'nın mûsikî öğrencileri için bir güfte defteri görevinde olması, içerisinde farklı hatların tercih edilmesi ve metinler üzerinde bâzı düzeltmeler yapılmış olması bize birden çok mürettibin olduğunu da düşündürmektedir.

Mecmû'a'nın; şekil, dil bilgisi, imlâ ve üslûp özelliklerine, ihtivâ ettiği bestekâr ve şâirlerin yaşadığı zaman dilimine bakıldığında 19. yüzyıl sonlarında tertip edilmiş olması muhtemeldir.

Derleniş amacı: Mecmû'a-yı İlâhiyyât, güfte mecmû'ası özelliklerini taşımaktadır. Bu tür mecmû'aların derlenmesinde güftenin hâfızada doğru şekli ile kalması amaçlanır. Bunun dışında mürettibin kendi tercihleri doğrultusunda da derlenmiş olabilir. Mecmû'a'nın bir meşk öğrencisi ya da hocası tarafından tertip edilmiş olması da muhtemeldir. Ayrıca eserin biçim ve muhtevâsı dikkate alındığında düzenli ve özenle tertip edilmiş olduğu dikkat çekmektedir. Mecmû'anın, fihrist kısmının bulunması, bölümler (fasıllar) hâlinde tertip edilmiş olması, varaklarında tezhip sanatının görülmesi alelâde bir mecmû'ada pek görülmüş hususlar değildir. Güfte mecmû'aları üzerine yapılan tasnif ve tanımlama çalışmalarından öğrendiğimiz kadarıyla bu özel hususlara

sahip güfte mecmû'alarının saray eşrâfından yâhut zamanında önemli bir mûsikîşinasa âit olma olasılığı yüksektir.[42]

Ketebe-Ferâğ Kaydı, Temellük Kaydı: Eserin 205b varağında bir tarih bilgisi bulunmaktadır. (25 Ağustos 229/1923? 12 Muḥarrem 1342 (25 Ağus. 1923) 1922,) Bu târih, hem mîlâdî hem rûmî hem de hicrî olarak yazılmıştır. Arap harfleri ve rakamları ile yazılan bu tarih kaydının temellük kaydı mı yâhut, kütüphâne görevlileri ya da eseri bağışlayan kişi tarafından mı kaydedildiği de belli değildir. Hattâ eseri elinde bulunduran bir koleksiyonere de âit olabilir. Mor rengine yakın bir mürekkep ile yazılmıştır. Tarihin hemen altında okuyamadığımız bir de isim mevcuttur.

Ankara'da Mecmû'a'nın bulunduğu Millî Kütüphâne'ye bizzât gidip ilgili görevlilerle görüştük. Hem eseri yakînen görme fırsatımız oldu hem de eserin kütüphâneye ulaşma süreci hakkında bilgi başvurusunda bulunduk. Yaptığımız takipte Mecmû'a'nın, 1995 yılında Selamettin Yurtseven isminde bir şahıs tarafından 50.000.000 Türk lirasına kütüphâneye satıldığı bilgisine ulaştık. Fakat şahsın kimliği ve eserin temini hakkında yaptığımız araştırma neticesinde, mezkur bilgilerden öte bir sonuca ulaşamadık.

1.2. Muhtevâsı

Mecmû'a'nın muhtevâsını dînî tasavvufî konulu şiirler olan ilâhîler oluşturmaktadır. Mecmû'a'da 584 ilâhî türünde manzum metin tespit edilmiştir. İlâhîlerin içeriğinde; İslâm dînîni anlatan ahlâkî değerlere, insanlara iyiyi ve güzeli öğütleyen ifâdelere ve tarîkat yolunun güzelliklerini anlatan deyişlere yer verilmiştir. Aynı zamanda Allah, peygamber, ehl-i beyt sevgisi dile getirilmektedir. İslâm kültürü içinde şekillenmiş tasavvufî düşüncelere yer verilmektedir. Mecmû'a'da ilâhîlere âit makam, usûl ve bestekâr bilgileri de bulunmaktadır.

---

42 Güfte mecmû'alarının özellikleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Recep Uslu, "Türk Müzik Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler" Müzikte 2000 Sempozyumu, *Kültür Bakanlığı Yayınları,* Ankara 2001.

Bölümlere ayrılan Mecmû'ada tespit ettiğimiz kadarıyla bir tânesi fihrist başlığı olmak üzere toplamda 34 ayrı konu başlığı bulunmaktadır. Bu konu başlıklarından 24'ü bir makam ismiyken geri kalan kısmı *savt, usûl ilâhîleri, tesbîhler, mersiyetü's-su'adâ, kıt'a, hamdiyye* ve *bâzı ilâhiyyâtlar* şeklinde adlandırılmıştır.

Mecmû'a'da, 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar çeşitli yüzyıllardan şâirlerin şiirlerine/ilâhîlerine yer verilmiştir. Bu şiirlerin çoğunluğunda şâirlerin mahlasları da bulunmaktadır.

1.2.1. İlâhî Nedir?

Tezin konusu olan Mecmû'a, ilâhîlerden müteşekkildir. Bundan dolayı okuyucuya muhtevâyı daha anlaşılır kılmak için "ilâhî" kavramı hakkında aşağıda bilgi verilmiştir.

Şemseddin Sâmi'nin Kâmûs-ı Türkî'sinde ilâhî kelimesi üç ayrı şekilde târif edilir:

> *1.Sıfat, Arabî. Mü'ennesi: ilâhiyye. "İlah"dan ism-i mensûbdur. Ulûhiyyete ve Hak Teâlâ Hazretlerine mensup ve müteallik, mintarafi'llâh olan: emr-i ilâhî, evâmir-i ilâhiyye, sunʿ-ı ilâhî, eltâf-ı ilâhiyye.-Ulûhiyyete kâil olduğu için hakîm-i şehîr Eflatuna lakab olup Eflâtun-ı ilâhî denilir.* **2.** *Nidâ. Arabî. "ilah" ile yâ-yı tekellümden mürekkeb. Rabbim! Ey benim Allahım: İlâhî, pâdişâhlar pâdişâhı! İlâhî, sen bilirsin. == Türkçe. Hayret ve taaccüb makamında îrâd olunarak altında münâdî suretiyle bir isim bulunur: İlâhî çoçuk! İlâhî Ahmed Bey! Ne tuhafsın! Demek.* **3.** *İsim. Türkçe. Hak Te'âlâ Hazretlerine münacât ve na'tı hâvî kasîde ki ekserya "ilâhî" tâbîriyle başlayıp tekkelerde okunur: Güzel sesle bir takım ilâhîler okıdılar.*[43]

Mecmû'a'-yı İlâhiyyât'ın ihtivâ ettiği ilâhîler, burada üçüncü anlama daha yakındır.

İlâhî, S.J. Redhouse'un Turkish And English Lexicon adlı sözlüğünde ise; "Tanrısal, ilâhî bir dinsel şarkı, kantikül. İlâhî ya da ilahîler söylemek"[44] anlamlarına gelmektedir.

---

[43] Şemseddin Sâmi, *Kâmûs-ı Türkî,* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992), 160.

[44] S.James W, Redhouse, *Turkish And English Lexion New Edition,* (İstanbul Çağrı Yayınları, 2011), 181. https://ingilizce.cagdassozluk.com/kamus/osmanlica-ingilizce-sozluk-madde-5650.html

Edebî bir terim olarak ilâhî, Tâhirü'l-Mevlevî'de; "*Mutasavvıf şâirler tarafından dînî ve ilâhî fikirleri hâvî olmak üzere yazılan manzumelerdir*. Bunlar aruz ile de, hece ile de yazılır."[45] şeklinde tanımlanmıştır.

Mûsikî terimi olarak Yılmaz Öztuna ilâhîyi; "*Ar. Allah'a ait. Dînî Türk Musikisi'nde en fazla kullanılan şekil. Din dışı musikimizin şarkı formuna karşılıktır. Bu küçük formu kısaca 'dînî şarkı' diye açıklamak mümkündür*."[46] şeklinde târif etmektedir.

Görüldüğü üzere "ilâhî" kavramı edebiyatın ve mûsikînin ortak bir terimi olarak karşımıza çıkmaktadır. İlâhî, Türk edebiyatında bir nazım şekli ve türü olarak kabul edilirken dînî mûsikîde bir formun adıdır.

Türk edebiyatında, ilâhî türünün ilk örneklerine İslâmiyet öncesinde rastlanılmaktadır. Bu örnekleri, Türk geleneğinde bulunan şaman, kam, baksı veya ozanlar, av törenleri yâhut mâtem âyinleri olan yuğlarda çok defa kendi yazdıkları manzum, yarı manzum sözleri mûsikî eşliğinde okuyarak ortaya koymuşlardır.[47] İlâhînin bir tür olarak, İslâmiyet'ten sonraki Türk edebiyatında ne kadar süreden beri kullanıldığı bilinmeyip ilk te'lif eserlerde de bu kelimeye rastlanılmamıştır.[48]

Türk Edebiyatında ilâhînin bir nazım şekli mi bir tür mü olduğu ise tartışmalıdır. Nurettin Albayrak, *Türk Halk Şiirinde Biçim ve Tür Sorunu* adlı çalışmasında konuyu irdelemektedir.[49] Bu çalışmaya göre ilâhîyi; tür, şekil ve hem tür hem şekil olarak kabul eden araştırmacılar bulunmaktadır. Bir nazım şekli olarak ilâhî, nazım birimi genellikle dörtlük olan, hece ölçüsünün 4+4, 4+3 kalıpları ile söylenen veya duraksız olan, kafiye düzeni koşmaya benzeyen dînî muhtevâlı şiirler olarak târif edilir. 11'li, 14'lü ve16'lı kalıplarla söylenenler ise daha çok beyitler hâlinde söylenmektedir. Dörtlük olanların kafiye şeması koşmaya benzer ki "a b c b [a ba b veya a a a b] --d d d b - e e e b – fffb-..." şeklindedir. Beyit olanların kafiye şeması da gazele benzer ki a a - b a - c a - da - e a

---

[45] Tâhirülmevlevî, *Edebiyat Lügatı,* Neşre Hazırlayan. Kemâl Edip Kürkçüoğlu, (İstanbul: Enderun Kitabevi, 1994), 62.
http://esgici.net/012_sozluk%20kamus/Edebiyat%20Lugati%20-%20Tahirul%20Mevlevi%20Olgun.pdf
[46] Öztuna, *Türk Mûsikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, 171.
[47] M. Fuad, Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları-I,* (Ankara: Akçağ Yayınlar 2012), 72-102.
[48] Mustafa İsmet, Uzun, "İlâhi", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ilahi e.t.:(25.03.2021).
[49] Nurettin Albayrak, "Türk Halk Şiirinde Biçim ve Tür Sorunu" Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 2009, 2(3-4), s.133-186.

- fa - ...” şeklindedir. Bir nazım türü olarak ise ilâhî, dînî-tasavvufî muhtevâya sahip şiirler olarak târif edilebilir. Tanımlardan yola çıkarak yapılan şekil ve tür tartışmasında, bir konu birliği sağlanamamıştır. Mezkûr çalışmada sonuç olarak yazar şöyle bir teklifte bulunmuştur. *“İlahi, mutlaka dini içerikli olup kendine özgü bir ezgi eşliğinde söylenen ve biçim özellikleri az çok belirginlik kazanmış bir nazım türüdür.*” [50]

Nazım türlerinin şekli belirlenmeden evvel dînî konulara sahip şiir türleri ilâhî olarak târif edilirdi. Daha sonra rubâî, gazel, kasîde, kıt’a gibi nazım şekillerinin kendine has özellikler kazanmasıyla ilâhî mûsikî ile birlikte düşünülerek daha özel bir tür, “bestelenmiş bir dînî mûsikî formu” hâline gelmiştir.[51]

“*Dinî mûsiki terimi olarak ilâhî, din dışı Türk mûsikisindeki şarkı formu gibi gazel, koşma, rubâî, murabba, muhammes, müseddes vb. nazım şekilleriyle yazılmış güftelerin yine şarkı şemasına az çok benzer formdaki bestelerinin adıdır.*”[52] Türk edebiyatında olduğu gibi Türk mûsikîsinde de “ilâhî” formunun ilk örnekleri İslâmiyyet öncesidir. O zamanın din adamları, manzum ve yarı manzum olarak yazılmış dînî muhtevâlı şiirleri mûsikî eşliğinde okumaktadır. “*Mani dininin Uygurlarda gelişmeye başladığı dönemlerde yazıldığı düşünülen ve Uygur harfleriyle yazılmış yedi adet şiir bulunmuştur.”* Bu şiirlerin Allâh sevgisi ile söylenmiş ilâhî formunun ilk örnekleri olduğu düşünülmektedir.”[53]

İslâmiyet’in kabulünden sonra bilhassa İslâm’ın anlatılıp yayılmasında mûsikî bir araç olarak kullanılmıştır. Dönemin din adamları, dervişleri dînî muhtevâlı şiirleri mûsikî ile okuyarak İslâmiyet’ten sonraki ilâhînin ilk örneklerini vermeye başlamıştır. Bu ilâhîlerin güfteleri hem hece hem de özellikle 15. yüzyıldan sonra aruz vezni ile yazılmıştır. “1*7. yüzyıldan önce “savt okumak” tabiri ile ilâhî metinlerinin kastedildiği bazı rivâyetler bulunmaktadır.*[54] *Fakat bir türün ismi olarak ilâhîye, ilk defa 17. Yüzyılda Evliyâ Çelebi’nin seyahatnâme adlı eserinde rastlanılmaktadır.*[55] İlerleyen

---

50 Albayrak, “Türk Halk Şiirinde “s.133-186.

51 Mustafa İsmet, Uzun, “İlâhi”, TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ilahi e.t.:(24.03.2024).

52 Uzun, “İlâhî”, https://islamansiklopedisi.org.tr/ilahi e.t.:(24.03.2024).

53 Fatih Tüysüz, “Türk Din Mûsikîsi Formlarından İlahi”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas), 2017.

54 Tüysüz, “Türk Din Mûsikîsi”,35-36; Uzun, “İlâhi”, https://islamansiklopedisi.org.tr/ilahi e.t.:(24.03.2024).

55 Uzun, “İlâhi”, https://islamansiklopedisi.org.tr/ilahi e.t.:(24.03.2024).

yüzyıllarda dînî mûsikî gelişmiş, dînî mûsikî mecmû'aları, ilâhî güftelerini içeren mecmû'alar ortaya çıkmıştır.

Mûsikî, tarîkatların zikir meclislerinde de kullanılmıştır. İlâhî terimi için farklı tarîkatlarda farklı isimlerin kullanıldığı da görülmektedir. İlâhîyi, Gülşenîler "tapuğ", Bektaşîler "nefes" Alevîler "deme", Mevlevîler "âyin", Halvetîler "durak" olarak zikretmektedir.[56]

Mûsikî ile ilgili kaynaklarda "bestelenmiş dînî tasavvufî şiir "olarak târif edilen ilâhîler, genellikle okundukları yere göre câmi ve tekke ilâhîleri diye ikiye ayrılmaktadır. Bu ilâhîler hakkında geniş bilgi giriş bölümünde verilmiş olup aşağıda ise sadece isimleri zikredilmiştir.

Câmi Mûsikîsi İlâhi Türleri: Kur'ân-ı Kerim tilâveti, ezan, kamet, salâ, tekbir, salât-ı ümmiye, telbiye, cumhur müezzinliği, mahfel tesbîhler/mahfel sürmesi, Cumâ hutbesi ve gülbankı, tardiye, terâvih tertîbi, temcîd ve münâcât, tesbîh, istiğfâr, mevlid, Muhammediye, ta'rif, ferâciye, mi'râciye, regâibiye, salât ve mevlid gibi câmi ve mescitlerde ibâdet sırasında sesle uygulanan eserlerdir.

Tekke Mûsikîsi İlâhi Türleri: İsm-i Celâl, durak, mersiye, nefes, deyiş, mevlevî âyini, savt, salât-ı kemâliye, nevbe/nevbet, gülbank/gülbang gibi eserlerdir.

Ortak Formlar: Na't, kasîde, tevşîh, ilâhî, şuğul, mirâciyye, salât ü selâm gibi eserlerdir.[57]

Dünyâ tarihinde ilâhî türünün menşeine bakıldığında ise ilk örneklerinin dînî menşeli olup Tanrı'ya övgü mâhiyetinde olduğu anlaşılmaktadır. Tarihin en eski metinlerinden olan Sanskritçe *Sama-vedalar*[58], *ilâhî* türünün de en eski metin örneği olarak

---

56 Bkz.: Albayrak, "Türk Halk Şiirinde "s.133-186; Tüysüz, "Türk Din Mûsikîsi",35-36; Uzun, "İlâhi", https://islamansiklopedisi.org.tr/ilahi e.t.:(24.03.2024).

57 Ayrıntılı bilgi için bkz: Ahmet Hakkı, *Turabi, Türk Din Mûsikîsi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2020.

58 Sama-vedalar için bkz: Ali İhsan Yitik, "Vedalar", içinde *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/vedalar (25.03.2021). Cemil, Meriç, *Bir Dünyanın Eşiğinde*, (İstanbul:İletişim Yayınları, 1994), 109.

gösterilebilir. Mezmur[59]lar da yine bu türün ilk örnekleri arasındadır. Leh asıllı Bestekâr Ali Ufkî Bey'in *Mezmurlar* tercümesi de bu hususta incelenebilir.[60]

Tez çalışmasına konu olan Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta çeşitli nazım şekilleri ile kaleme alınmış her bir manzûmenin başlığına "ilâhî" yazılmıştır. Mecmû'a'da nazım şekilleri incelendiğinde hem hece hem de aruz vezni ile yazılmış "ilâhî nazım şekli" tespit edilmiştir. Nazım türleri incelendiğinde dînî içerikli şiirler olan ilâhî nazım türünün varlığı tespit edilmiştir. Ayrıca ilâhî, mûsikîde bir dînî mûsikî formunun da ismi olup Mecmû'a'daki ilâhî güfteleri de bu formun birer örneği durumundadır. Bundan dolayı tez çalışması içinde "ilâhî" terimi edebiyata göre hem bir nazım şekli hem de bir nazım türü olarak kabul edilmiştir. Mûsikîye göre de bir dînî formun ismi olarak değerlendirilmiş ve ilgili yere göre, her üç kavram da çalışma içinde kullanılmıştır.

1.3. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın Mûsikî ve Tasavvufî Bilimler Yönünden Değerlendirilmesi

1.3.1. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Mûsikîye Dâir

Mecmû'a-yı İlâhiyyât adlı el yazması eser, bir dil ürünü olarak öncelikle edebiyat ilmi araştırmalarına kaynak bir eser iken aynı zamanda mûsikî ilminin kaynaklarından güfte mecmû'alarının özelliklerini de taşımaktadır.

Güfte, Farsça bir kelime olup "söylenmiş" anlamına gelir.[61] Farsça "söylemek" anlamına gelen "goften" masdarından ism-i mef'ûldür. Güfte bir mûsikî terimi olarak ise "Türk mûsikîsinde sözlü bir eserin bestelenmiş manzum sözleri, bestelenmiş şiirin aldığı ad*"* şeklinde târif edilir.[62] Güftelerin bir mürettip tarafından derlendiği mecmû'a türü eserlere ise "güfte mecmû'ası" denilmektedir. "Güfte mecmuaları, makam, usûl, beste türü, bestekâr ismi gibi atıflardan birini yahut birkaçını kullanmak suretiyle, içeriğindeki şiirlerin besteli olduğuna dair en az bir işaret taşıyan derlemelerdir."[63] Güfte mecmû'aları şiir mecmû'alarından bu yönleri ile ayrılırlar*.* "Güfte mecmû'alarını

---

59 Mezmurlar için bkz: Salime Leyla Gürkan, "Zebûr", içinde *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/zebur (25.03.2021)

60 İncelemek için bkz: Cem Behar, *Ali Ufkî ve Mezmurlar*, (İstanbul: Pan Yayıncılık, 1990).

61 Şemseddin Sâmi, "Kâmûs-ı Türkî" s. 1171.

62 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi,* 137.

63 Harun Korkmaz, "Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmuaları", (Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2021), 16.

diğer şiir içeren mecmû'alardan ayıran en belirgin özellik, içindeki şiirlerin bir şiir derlemesi olarak toplanmış olmamasıdır."[64]

Güfte mecmû'alarının tertip edilmesinde öncelikli amaç güfteyi, güftenin makâmını, usûlünü hatırlamak, hafızada tutmaktır. Bu amaçla tertip edilen mecmû'alar, mûsikîşinasların işini fevkalâde kolaylaştıran bir araç olmuştur.

> *Güfte Mecmualarında genellikle ketebe, istinsah veya temmet kaydı gibi kayıtlar bulunmamaktadır. Bu sebeple onların hangi amaca matuf bir şekilde yazıldıklarını delillendirmek, elimizdeki kaynaklarla mümkün görünmemektedir. Ancak Güfte Mecmularının pratik bir amaçla kaleme alındığı söyleyebiliriz. Hanendenin; kendi döneminde revaçta olan eserlerin sözlerini, bestesini veya usulünü unutmamak, hemen hatırlamak maksadıyla bu mecmuaları kaleme aldığı söylenebilir. Bu sebeple o dönemin mûsikî ve edebiyat zevkini bizlere yansıtan önemli eserler olarak görülebilirler.*[65]

Güfte mecmû'alarının ilk örnekleriyle 8./9. yüzyıllarda karşılaşıyoruz. "İslâm dünyasında, dolayısıyla Arapçada ilk mûsikî risaleleri 8./9. yüzyıllarda yazılmaya başlanmıştır. Bilinen ilk güfte mecmû'aları da bu yüzyıllarda kaleme alınmıştır. Yunus el-Kâtib (v. 752 civarı) tarafından yazılan, 35 erkek ve kadın bestekâra ait toplam 825 güfteyi içeren Kitâbü'l-Egânî isimli eser, Arap-İslâm tarihinin bilinen ilk 'güfte mecmuası'dır."[66] Türk mûsikîsinde ise güfte mecmû'aları 15. yüzyılda gelişmeye başlamıştır. İlerleyen yüzyıllar içinde mûsikînin gelişimi ve değişimi güfte mecmû'alarına da yansımıştır. Farklı çeşitlerde daha düzenli güfte mecmû'aları görülmeye başlamıştır. 18. yüzyılda daha tertipli ve düzenli bir hâle gelen mecmû'alar 19. yüzyılda da gelişmesine devam etmiş yine bu yüzyılda matbû mecmû'alar da görülmeye başlamıştır.

Mûsikî tarihinin müracaat kaynağı olarak güfte mecmû'alarına ilk dikkat çeken isim Türk Musikisi Antolojisi[67] adlı çalışması ile Sadettin Nüzhet Ergun olmuştur. İki bölüm hâlinde hazırlamayı düşündüğü çalışmasının ilk bölümünü dînî mûsikî eserlerinin

---

64 Korkmaz, "Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmuaları", 16.

65 Ömer Faruk Kaygısız, "Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme-Metin", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tez, 2019), 27.

66 Korkmaz, Türk Musiki Tarihin Kaynağı Olarak Mecmualar, 16-24.

67 Sadeddin Nüzhet Ergun, Türk Musikisi Antolojisi - Dînî Eserler I-II, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1943.

güfteleri oluşturmaktadır. Bu ilk bölüm yayınlanmış fakat ikinci bölümü oluştaracak olan lâdînî mûsikî eserlerinin güfteleri yazarın vefat etmesinden dolayı yayınlanamamıştır.

Güfte mecmû'aları başta mûsikî ilmi araştırmacılarının çalışmalarına konu olmakla birlikte bilhassa muhtevâsı itibârıyla, son zamanlarda edebiyat ve ilâhiyyat fakülteleri araştırmacılarının da çalıştığı konular arasında yerini almıştır. Bu çalışmalar makâle şeklinde olabildiği gibi ekseriya yüksek lisans ve doktora tez çalışması şeklinde günümüz ilim âlemine kazandırılmaktadır.[68]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'a bir güfte mecmû'ası olarak bakıldığında, mûsikîye dâir ilk dikkatler şunlardır: İhtivâ edilen şiirlerin mûsikîde bestelenmiş bir *güfte* olması, bu güftelerin bestelendiği *makam ve usûl* bilgilerinin verilmiş olması ve bestelenen bu şiirlerin/güftelerin bazılarında *bestekâr* isimlerinin zikredilmiş olmasıdır.

1. 3. 1. 1. Aruz ve Usûl Üzerine

Bilimleri tasnif etmek araştırmacılara kolaylık sağlıyor olsa da özünde bilimleri birbirinden tamamen ayırmak mümkün değildir. Bilimler birbirinden etkilediği gibi birbirinden istifâde de edebilir. Mûsikî ve edebiyat ilmi bunun bir örneğidir. Edebiyat ve mûsikî arasındaki alâka araştırmalara da konu olmuş ve konu üzerine çalışmalar

---

[68] Tez çalışmasında da haylî istifâde ettiğimiz, güfte mecmû'aları üzerine en kapsamlı çalışma Prof. Dr. Zeynep Tarım danışmanlığında Harun Korkmaz tarafından hazırlanan *Türk Mûsikî Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmûaları* adlı bir doktora tezi çalışmasıdır. Bu tez çalışması güfte mecmû'alarının bilhassa tarihi bakımından kapsamlı bir çalışma olduğu söylenilebilir. Korkmaz'ın kendi ifâdeleri ile: *Türkiye başta olmak üzere, Almanya, Fransa, İngiltere, Avusturya, Hollanda, Mısır, İran, Pakistan, Rusya ve ABD gibi ülkelerde bulunan kütüphane ve arşivlerin koleksiyonlarında ve özel koleksiyonlarda bulunan 700'ün üstünde mecmûayı ayrıntılı bir şekilde incelemiş ilgilisinin istifâdesine sunmuştur.* Çalışmada Türkiye'de bulunan genel ve şahsî pek çok kütüphâneden istifâde edilmiş ve çok sayıda güfte mecmuaları incelenerek titiz bir çalışma hazırlanmıştır: Harun Korkmaz, "Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmuaları", (Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2021). Diğer çalışmalar için bkz.: Nilgün Doğrusöz Hafız Post Güfte Mecmuası (Türkçe Gûfteler) (Yüksek Lisans Tezi) Prof. Dr. Selahattin İçli İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul 1993; Diğer bazı çalışmaların bazıları için bkz.: Aynur Demir, "XX. Yüzyılda Şerefbin Hasan Tarafından Düzenlenen Yazma Dînî Gûfteler Mecmûası" Yüksek Lisans Tezi, Dan.: Yrd. Doç. Dr. M. Nuri Uygun) Marmara Üniversitesi- SBE- İlahiyat Anabilim Dalı İstanbul 2007; Sait Yılter. Bir Güfte Mecmuası: Mecmû'atü'l- Letâ'if Sandukatü'l-Ma'ârif. Erzurum: Fenomen Yayınları, 2022.
Ayrıca bkz.: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi

yapılmıştır. Ali Kemal Belviranlı'nın "Aruz ve Ahenk" adlı eserindeki şu bilgiler dikkat çekicidir:

> *Aruzla mûsikî arasında âhenk ve mevzû yönünden çok benzerlik vardır. Aruza diğer bir tabirle nazım mûsikîsi de diyebiliriz. Aruz vezniyle yazılmış şiirlerin, çok defa beste ile terennümü, âyinler, ilâhîler, marşlar, gazeller şeklinde okunması bu yüzdendir... Mûsikî nasıl ses ahengini konu edinmişse Aruz da söz ahengini, daha doğrusu, nazım ahengini işler. Mûsikîde seslerin, nağmelerin tespiti nasıl nota ile olursa, Aruzda da nazım âhenginin tespiti (tef'ile) veyâ vezin adı verilen belli kelime veyâ modellerle olur. Notalar, potre adı verilen 5 çizgide yer alıyorlardı tef'ile denilen kelime veya kalıplar da mısrâlar veyâ beyitler içinde yer alırlar. Notanın esâsı, 4 dörtlük denen şöyle bir yuvarlakdan ibârettir. (o) Tef'ilenin esası da eski yazıdaki f ayn lam harflerinden meydana gelmiş. Diğer bütün notalar nasıl dört dörtlük şu yuvarlağa ilâveler yaparak, çengeller takarak elde olunmuşsa, aruzun bütün diğer tefileleri de bu ana modele (m,e,â,ü,n,s,t) harflerinin ilâvesiyledir.*[69]

Edebiyat ve müzik arasında bu derecede bir yakınlık ilişkisi kurulmuş olması tesâdüf değildir. Klâsik Türk mûsikîsinde bestelenmek için seçilen pek çok güfte incelendiğinde klâsik şiirimizin aruzla yazılmış nefis ürünleri olduğu görülecektir. Aruzdaki taktî' usûlünün bu seçimlerdeki güçlü bir sebep olduğunu belirtmek gerekir. Taktî': "*şiirin aruz kaidelerine göre okunması*[70]" demektir. Kesme anlamına gelen kelime, aruz vezninde dizelerin durak yerlerine göre kesik kesik okunmasıyla olur. Bu durum bizlere hemen, mûsikîde *usûl ve darp* terimlerini hatırlatacaktır. Usûl en basit târifiyle *kalıplaşmış ölçü* anlamına gelir ve *darp* denilen vuruşlarla icrâ edilir ki *aruz vezninde de tef'ilelerin taktî'* ile okunması benzer bir durumdur. Bu terimler şiirde/güftede önemli bir ahenk ve ritim unsurudur.

Cinuçen Tanrıkorur; "Türk Mûsikîsinde Usûl-Vezin Münâsebeti" adlı makalesinde konuyla ilgili 600 eserin incelendiğini belirtmektedir:

> *...son 2,5 asır içinde klâsik Türk mûsikîsi formları içinde bestelenmiş söz eserlerine şöyle bir göz gezdirmek dahi, bestelenmiş şiirlerin vezni ile bunların bestelenmesinde kullanılmış mûsikî usûlleri arasında dikkat çekici bir ilişkinin varlığını hissetmeğe yetecektir. ... Türk mûsikîsinin klâsik ve romantik dönemlerinde Ağırsemâî, Yürüksemâî ve şarkı formlarında bestelenmiş 600 küsur eser üzerinde yaptığımız küçük bir araştırma, bu ilişkiyi açık şekilde*

---

69 Ali Kemal Belviranlı, *Aruz ve Ahenk,* (İstanbul: Nedve Yayınları,1980), 26-31.

70 Yılmaz Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram Ve Terimler Ansiklopedisi*, (Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2000), 370.

ortaya koymuştur... Aynı güfteyi besteleyen aynı, yakın veya uzak çağın bestekârları da değişik makamlardaki eserlerinde hep aynı usûlü kullanmışlardır.[71]

Yine konuyla ilgili son çalışmalardan birini yapan bir başka isim Neşe Yeşim Altınel Çoban'dır. "Türk Mûsikîsinde Arûz-Usûl İlişkisi" adlı kitabında şu ifadeler yer almaktadır:

Usûl ile arûz bazı kurallara bağlı olarak bir araya gelirler. Yani her usûl kendisine uygun arûz kalıplarıyla birliktelik kurar. Arûz vezinlerinin usûle yerleştirilmesi belli bir disiplin içinde gerçekleştirilir. Bu, aynı zamanda arûz ile usûlün tabiatlarının birbirine benzer olmasıyla da ilişkilidir. Bu imtizâcın en temel bileşeni usûlün melodi arûzun da güfte için içine yerleştirilen bir kalıp hüviyetinde olmasıdır. Türk mûsikîsi arûz vesîlesiyle güftede oluşan bu ahenk ve iç mûsikîyi en üst düzeyde kullanmış ve klâsik dönemde arûz vezniyle yazılmış şiirler bestekârlara ilham kaynağı olmuştur.[72]

Altınel Çoban aynı isimli eserinde, yürük semâî formundaki 51 eseri aruz ve usûl uyuşması açısından porteler üzerinde incelemiştir. Buna benzer pek çok çalışma bulunmaktadır.[73] Bu çalışmalarda veznin usûl uyumu teknik olarak gösterilmiş olup aruzun vasıl, imâle, med, zihâf gibi hususları da dikkate alınmış olup ritim ve ahenge yardımcı unsurlar olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, belirli aruz vezni kalıplarıyla belirli usûl kalıplarının bestelendiğidir. Mecmû'ada vezinleri tespit edilen ilâhîlerin/güftelerin usûlleri de Mecmû'ada zaten bulunmakta idi. Vezin ve usûle dâir Mecmû'adan tespit ettiğimiz sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

---

71 Cinuçen Tanrıkorur, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi,* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2016), 85.

72 Altınel Çoban, Neşe Yeşim, "*Türk Mûsikîsinde Arûz- Usûl İlişkisi, Dârü'l-Elhân Külliyâtı'nda Bulunan Yütük Semâî Formundaki 51 Eserin Arûz-Usûl Uyuşması Açısından İncelenmesi*", Karekök Akademi Yayınları, İstanbul, 2021, 65.s.

73 Konu üzerine yapılan çalışmaların bazıları için bkz.: Hande Çetinkaya, *Devr-i "Kebir bestelerde aruz-usul ilişkisi"* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi,1992); A. Başak İlhan, "*Klasik Türk Mûsikîsi 5 ila 10 zamanlı usûllerde usûl-aruz vezni ilişkisi"* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 2003); Ömer Bildik, "*Rakım Elkutlunun eserlerinde usul aruz vezni ilişkisi"* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2010); Serda Türkel Oter ve Ali Yıldırım Şeyh Gâlib'in bestelenmiş şiirlerinde Usûl-Vezin ilişkisi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 27, (2010): 211-247.; Mustafa Çıpan ve Sibel Karaman, "Dede Efendi'nin Yürük Semâîlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi" *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 28,(2010): 485-522; Timuçin Çevikoğlu, "Mevlevîhânelerin Faaliyette Olduğu Dönemde Bestelenmiş Mevlevî Âyinlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2010); Gamze Nevra Köroğlu ve Sibel Karaman, "Zekâî Dede'nin Lenk Fahte Usûlündeki Nakış Bestesinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Açısından İncelenmesi ve Makamsal Analizi" *Fine Arts*, *15*/1,(2020): 32-43. gibi.

Tablo 1.1. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Usûl-Vezin Münâsebetine Dâir

Usûl Adı	Aruz Vezni Kalıbı	Hece Vezni Kalıbı
Sûfiyân	Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün	7+7=14'lü Hece Vezni 11'li Hece Vezni 5+5=10'lu Hece Vezni 5'li Hece Vezni 4+4=8'li Hece Vezni 16'lı Hece Vezni 8'li Hece Vezni 7'li Hece Vezni 8+8=16'lı Hece Vezni 14'lü Hece Vezni
Evsat	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	8+8=16'lı Hece Vezni 7+7=14'lü Hece Vezni 5+5=10'lu Hece Vezni 7+7=14'lü Hece Vezni 8'li Hece Vezni 11'li Hece Vezni 14'lü Hece Vezni 16'lı Hece Vezni
Düyek	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	5+5=10'lu Hece Vezni 8+8=16'lı Hece Vezni 10'lu Hece vezni 7+7= 14'lü Hece Vezni 7'li Hece Vezni
Devr-i Revân	Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün	4+4+4+4=16'lı Hece Vezni 10'lu Hece vezni 11'li Hece Vezni
Ḫafîf	Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün	

1.3.1.2. Makam ve Muhtevâ Üzerine

Mûsikîde bestelenmek için seçilen güftelere bir makam ve usûl giydirilir. Bu makam ve usûller rastgele yapılmamaktadır. Yukarıda da zikrettiğimiz üzere vezin kalıbı, usûlü belirlemede önemli bir husus iken kezâ makam da bestelenen eser için benzer sorumluluklar üstlenebilmektedir. Makamların çeşitli olması ve her birinin kendine has bir biçimi, üslûbu ve içeriğinin olması bestelenecek güftenin muhtevâsıyla da yakından ilgili olabilmektedir. Öyle ki bir bestekâr çoğu zaman bestesini, seçtiği güftenin muhtevâsına uygun hazırlamaktadır. Muhtevâ-beste ilişkisine dâir Müzikolog Nesrin Feyzioğlu'nun şu ifâdeleri dikkate değerdir:

> *"Sözlü müzik eserlerinde şiir ana kaynaktır. Şiirin ana fikri esere yön verir. Geleneksel Türk sanat mûsıkîsinde makamı da çoğu zaman bu ana fikrin belirlediği görülür. Mûsıkîmizde seslerin girişi, gelişmesi ve bitişi belirli bir düzen içindedir. Makamlara bu dikkatle bakıldığında içerik-makam ilişkisi görülecektir."*[74]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta belirli makamlar etrafında toplanmış ilâhîlerin muhtevâsı dikkate alındığında, ilâhîler için seçilen makam ve usûllerin çoğunlukla ilâhîlerin içeriğine uygun düştüğü görülmektedir. Meselâ, segâh makâmı ve sûfiyân usûlü Mecmû'a'da çok sık görülen makam ve usûllerdendir. Bu makam ve usûlün ise diğerlerine göre daha ağırbaşlı olup dînî musikîde çokça kullanıldığı kaynaklarda[75] geçmektedir. Hattâ "sûfiyân usûlü"ne bu ismin sûfîyâne ilâhîlerin bestelenmesinde çok fazla kullanılmasından dolayı verildiği de düşünülmektedir.[76]

Muhtevâ ve beste münâsebeti üzerine yapılan çalışmalarda bestekârın güfte bilgisinin de eserin başarılı olmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Konuyla ilgili yapılan, yazarın kendi ifadesi ile, ilk çalışmalardan biri de Serda Türkel Oter'in "XVII-XX. Yüzyıllar Arasında Türk Musikisinde Güfte-Beste Etkileşimine Bir Bakış"[77] isimli yazısıdır. Çalışmada 17. ve 20. Yüzyıl arasında yaşamış bestekârların bazı eserlerinde, güftenin muhtevâsı ve melodinin uyumu konusundan bahsedilmektedir: Yazıda; "*Güftenin genel*

---

74 Nesrin, Feyzioğlu, "Geleneksel Türk Sanat Mûsıkîsi Bestekârlığı'nda Söz-Beste İlişkisi". *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 0/14 (2005): 71-79.

75 Bazı kaynaklar için bkz.: İsmail Hakkı Özkan, "Uşşak", https://islamansiklopedisi.org.tr/ussak (e.t.: 04.08.2023); İsmail Hakkı Özkan, "Sofyan", https://islamansiklopedisi.org.tr/sofyan (https://islamansiklopedisi.org.tr/ussak (e.t.: 04.08.2023); İsmail Hakkı Özkan, "Segâh", https://islamansiklopedisi.org.tr/segah (e.t.: 04.08.2023); Sadettin Volkan Kopar, "Türk Din Mûsikîsi'nde kullanılan Usûller", İstem, 36 (2020): 325-346. https://doi.org/10.31591/istem.848521

76 İsmail Hakkı Özkan, "Sofyan".

77 Türkel Oter, Serda, "XVII-XX. Yüzyıllar Arasında Türk Musikisinde Güfte-Beste Etkileşimine Bir Bakış". İstem 18, (2011), 65-81.

manasının eser üzerindeki etkileri, güfte içinde geçen kelimelerin ezgiye yansıması, eserde güftenin makam seçimine etkisi ve yapılan geçki ve kullanılan terennümlerin güftenin anlamıyla ilişkisi"[78]değerlendirilmiştir. "Kur'ân-ı Kerim'in kıraâtle okunurken dikkat edilen konulardan birinin muhtevâ olduğunu belirten Oter, meselâ Kur'an'da anlatılan kıssaların içeriğine göre makâmlarının belirlenmesini, konunun ilk örnekleri ve bulguları arasında saymıştır.

Çalışmasında Itrî'nin bir eserini güfte-beste etkileşimi yönüyle değerlendirmiştir. Bu eserin güftesi şöyledir:

> "*Tutî-i mûcize gûyem, ne desem lâf değil*
> *Çerh ile söyleşemem, âyînesi sâf değil*
> *"Ehl-i dildir" diyemem, sînesi sâf olmayana*
> *Ehl-i dil birbirini bilmemek insâf değil"*

Oter, "segâh" makamında bestelenen bu eserin ilk mısrasında "*mucize söyleyen papağanım*" sözünden dolayı bir papağanın davranışı gibi "*her mısra için birebir aynı melodilerle ikişer defa tekrar eden mûsikî cümleleri"* görüldüğünü belirtir. Papağanların da insanların konuşmalarını taklit ile tekrar ettiğinin bilindiğini ve bunun da bir mûcize olarak kabul edildiğini ifade eden Oter;

> *"Bu sözün etkisiyle kurulmuş mûsikî cümleleri, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sözlerle birlikte her mısra'ın sonunda kullanılan terennümlerde de yinelenmektedir. Her söz dört ölçüden oluşan melodilerle oluşturulmuş ve bu oluşturulan melodiler her mısra'ın ardından tekrar dört ölçü içerisinde, aynı sözler ve melodilerle tekrar edilmiştir. Bu eser, ltrî'nin güftenin anlamına verdiği önemi gösteren en dikkat çekici örnektir."*[79]
> diye ekler.

Burada ayrıca bestekârın edebiyat bilgisinin de önemli olduğu düşünülmektedir ki bu da eserin başarı oranını artıran bir durumdur. Oter, sonuç olarak şunları ifade etmektedir:

"... geçmiş yüzyıllardan itibaren sözlerin anlamına dayalı olarak beste yapma geleneği, günümüze gelene kadar gelişerek devam etmiştir. Güfte-beste etkileşimiyle meydana getirilmiş eserler, halk tarafından çok daha kolay benimsenen, ve çok daha kolay hafızada kalan eserler olmuşlardır."[80]

---

78 Türkel Oter, Serda, "XVII-XX. Yüzyıllar Arasında..."
79 Oter, "XVII-XX. Yüzyıllar Arasında", 71.
80 Oter, "XVII-XX. Yüzyıllar Arasında", 81.

Yine konuyla ilgili İsmail Hakkı Gerçek de Itrî'nin rast makamında bestelediği bir na'tı üzerinde güfte ve makam ilişkisini incelemiş[81] ve tespit edilen makamlarla güftedeki muhtevâyı karşılaştırmıştır. Güfte şöyle başlamaktadır:

"Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak dost"

Yâ Habîballâh Resûl-i Hâlik-ı Yektâ Tüyî" [82]

Çözümlemesine göre na't, rast makâmı ile bestelenmiştir ve "rast" kelimesi anlam olarak kararlık, doğruluk kesinlik ifade etmektedir. Itrî'nin bu güfteye bu makamı tercih etmesindeki sebebi de yazar şöyle açıklamaktadır. "*Bestekâr Itrî'nin Naat-ı Şerif'i bestelerken bu makamı tercih etmesindeki neden, doğruluğun, gücün, kuvvetin ve kudretin Yaratan'da mevcut olduğunun daha iyi ifade edilebilmesi içindir.*"[83]

Çözümlemenin devamında güftenin ilk mısrası melodik olarak incelenmiş ve "rehâvî" makâmında olduğu tespit edilmiştir. Bu makamı "insana sonsuzluk hissi verir" diye belirten yazar, şu ifâdelerle güfte makam ilişkisini açıklamıştır: *"Rehâvî makamı...Cümledeki uzun sesler ve ezgi yapısından açık bir şekilde hissedilebilmektedir. Mana prozodisi açısından tam bir uyum söz konusudur. Ayrıca Mevlânâ'nın sonsuza kadar bir Hak dostu olduğu ve sol (rast) perdesindeki rastlı kalışla da bu sürecin, doğru ve kesin olduğu ifade edilmiştir."*[84]

İkinci mısranın çözümlemesinde "habîballâh" kelimesinde bir uşşâk makâmından söz etmektedir. Uşşâk, "âşıklar" demektir. Yazar bu mısradaki güfte-makam ilişkisini şöyle açıklamaktadır:

> "*Yüce Allah'ın Peygamber efendimize habibim olarak hitap etmesi ayetle sabittir ve bu kelimenin de sevgili manasına geldiği bilinmektedir. Uşşak kelimesi de "aşk"ın çoğuludur dolayısıyla bu kelimenin geçtiği yerde uşşak makamına geçki yapmak habip ve aşk kelimelerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin daha net ortaya konmasına vesile olduğu aşikârdır...*" Bu şekilde beste çözümlenerek makam-gütfe münâsebeti açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu incelemede de belirtildiği gibi makam ve güfte arasındaki münâsebet belirgin bir durumdadır. Mecmû'ada yer alan ilâhîlerde beste bilgisi bulunmamaktadır fakat verilen bilgiler dâhilinde bestelenmesi ve ehli kişilerce çözümlenmesi sonucunda buna benzer sonuçların ortaya çıkacağı kanaatindeyiz.

---

81 İsmail Hakkı, Gerçek, "Naat Formu Ve Itrî'nin Naat'ı Üzerine Bir Güfte-Makam İncelemesi", Journal of Turkish Studies, 9/5, 2014. 979-992.

82 Gerçek, "Naat Formu Ve Itrî'nin..." 982.

83 Gerçek, "Naat Formu Ve Itrî'nin.." 983.

84 Gerçek, "Naat Formu Ve Itrî'nin..." 983.

Müzik ve edebiyat üzerine yapılacak çalışmalarda araştırmacılara kolaylık olması için burada Mecmû'a'da tespit edilen makamların ismini vermek yerinde olacaktır. Mecmû'ada hangi ilâhînin hangi makam ve usûlde bestelenmiş olduğuna dâir bilgileri tablolar kısmından ayrıca inceleyebilirsiniz.

Mecmû'a'da güftelerin konusu dînî-tasavvufî olup tercih edilen makamlar şöyledir:[85]

Tablo 1.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Adı Geçen Makamlar

Râst Makâmı Rehâvî Pencgâh Râst-ı Cedîd	**Mâhûr Makâmı**	**Nevâ Makâmı** Isfahân	**Nühüft Makâmı** Arazbâr
Beyâtî Makâmı Nevrûz Nevrûz-Arab	**Uşşâk Makâmı** Nevâlı Uşşâk	**Hicâz Makâmı** Hümâyûn Hicâz ma'a çârgâh	**Şehnâz Makâmı**
Sûz-ı dil Makâmı Arabân	**Hüseynî Makâmı** Tâhir Gül'izâr Hisâr	**Sabâ Makâmı** Çârgâh Şevk u tarab Sabâ buselik Sabâ Zemzeme	**Dügâh Makâmı**
Segâh Makâmı Müste'âr Mâye	**Hüzzâm Makâmı** Sûznâk	**Irâk Makâmı** Dil-keş	**Bestenigâr Makâmı**
Evc/Eviç Makâmı Evc Bûselik Ferâhnâk	**Muhayyer Makâmı** Muhayyer Sünbüle	**Pûselük Makâmı** Hisâr Bûselik	**Acem Makâmı** Acem-Bûselik Acem Aşîrân Nevrûz-ı Acem Acem-Kürdî
Nikrîz Makâmı			

[85] Koyu renkli makam isimleri bölüm başlıklarında yer alan ana makamları ifâde eder. Diğer makam isimleri de o bölümün içinde ayrıca belirtilmiş makam isimleridir.

1.3.1.3. Mûsikî ve Biçim (Gramer) Üzerine

Mûsikîde, bestelenmek için seçilen güftelerin dilbilgisi unsurları bir bestekâr için elzem konulardandır. "*Türk Mûsikîsi Edebiyâtı'na ilişkin doğru değerlendirmeler yapmak; ancak Türk dilinin esas söyleyiş özelliğini, yani fonetik (ses) yapısını dikkate almakla mümkündür. Bunun yanında Türkçedeki hece, sözcük ve cümle yapısı gibi teknik özellikleri ifâde eden gramer, yani biçimsel dil unsurları büyük önem taşımaktadır.*"[86]

Edebî bilgilere ve dile hâkim olmak bestenin doğru ve başarılı bir şekilde bestelenmesi açısından mühimdir. Başarılı kabul edilen bestekârların hayatlarına dâir bilgi edinildiğinde dil ve edebiyat bilgisinde kendini yetiştirdiğini görürüz. "*Osmanlı mûsikî eğitiminde talebeye, mûsikî eğitimine paralel olarak edebiyât konuları da anlatılmaktaydı. Çünkü edebiyât bilmeyen bir bestekâr, sözlü eser besteleyemezdi.*"[87]

Bu bağlamda, dînî mûsikî güftelerini ihtivâ eden Mecmû'a'-yı İlâhiyyât'ın dil ve üslûbu değerlendirildiğinde şunları söylemek mümkündür:

Genel olarak mecmû'a çalışmalarının ortak sorunlarından biri imlâ meselesidir. Mecmû'alarda birden farklı imlâ çeşitleri ile karşılaşmak mümkündür. Tez konumuzu teşkil eden Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta da imlâ oldukça çetrefilli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle aynı kelimenin farklı imlâları ile karşılaşılmaktadır. Mecmû'a'da belirli makam ve usûlde bestelenen ilâhî güftelerinin imlâsında görülen bu farklılıklar mürettibin ilmî eksikliğinden olabileceği gibi mûsikî açısından bakıldığında bilinçli bir tercih de olabilir. Mürettibin meşk usûlü ile, duyduğu şekil üzere yazması da dikkate alınabilir.

Konuyla ilgili yapılan bilimsel çalışmalar incelendiğinde şu bilgiler elde edilmiştir: Edebiyat bilgisi bir bestekâr için önemli bir konudur. Dildeki bazı ses değişimleri, bestede ezginin akıcılığı için gerekli olabilmektedir. Bazı sesler kısa olduğu hâlde uzun, uzun olduğu hâlde kısa okunabilir. Halk diline ait yöresel bir ağızla icrâ edilen ses değişimleri olabilir. Türkçede vurgu, tonlama, ses olayları gibi dilbilgisi kuralları sözlü eserlerin bestelenmesinde ve icrâ edilmesinde etkin bir role sahiptir.[88] Bu mihverde,

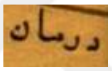
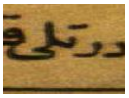
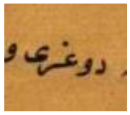
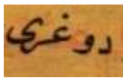
---

86 Mehmet Saim Halim Gençoğlu, "Türk Müziği'nde Söz-Müzik İlişkisinde Fonetik ve Gramatik Unsûrların Önemi", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 9 /1 (2020): 468-487.

87 Furkan Resuloğlu, "Muhtasar Risale-i Musiki Adlı Eserin Transkripsiyonu ve İncelenmesi*"* (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi,2019), 3.

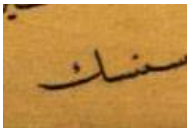
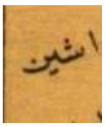
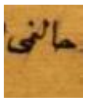
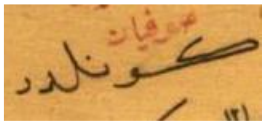
88 Gençoğlu, "Türk Müziği'nde Söz-Müzik"; 468-487. Ayrıca bkz: Önaldı, Şenel "Türkler'de mûsikî, dil ve edebiyat ilişkileri", 1. Millî Türkoloji Kongresi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, (1980), 521-527; Feyzioğlu, N. Geleneksel Türk Sanat Mûsıkîsi

Mecmû'a'da aynı kelimenin farklı imlâsının görülmesi ses olaylarının bestedeki rolüne işâret edebilir. Bilhassa mısrâ sonlarındaki akkuzatif ekinin "*nun (n) harfi"* yerine "*nazal ñ"* ile yazılmasının yâhut da ikinci tekil şahıs iyelik ekinin "nazal *ñ"* yerine "nun (n) harfi" ile yazılmasının da bestelenmiş eserler için *ahenk* ve *durak* yerini belirlemede bir tasarruf olabileceği düşünülebilir. Mecmû'a'dan örnek kelimeler vermek gerekirse: Temāşāsı[n](ñ) (16a/54), emri[n](ñ) (16a/55), cemāli[n](ñ) (24b/74), rıżāsı[n](ñ) (25b/77); cemālü[ñ](n)i (59b/197), gözü[ñ](n)i (34b/116), ḥubbu[ñ](n)ı (14a/46) gibi. Mecmû'ada tespit edebildiğimiz imlâ farklılıkları ve ses özelliklerinden bazıları da şöyledir:

Mecmû'a'da bâzı kelimerde "t", "ṭ", "d" seslerinin birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. "Durmak" fiili Mecmû'a'da hem "dal" ile hem de "t" ile yazılmıştır. Bakınız: 5b/20-23'de ve 181a/572'de "ṭurma", 19b/62'de "durman" 89b/303'da "durma", . "Dert" kelimesinin hem "dal" ile hem de "t" ile yazıldığı görülmektedir. Bakınız: 30b/97 33b/113 ve   . "Doġrı" kelimesi bazen "ṭ" ve "d" ile yazılıyor. Bakınız: 180a/568 ve 159a/465, 'de "doġrı" 29a/91 ,45b/151'de "ṭoġrı".

Mecmû'a'da çok sık "ñ" yerine "n" ile ya da "n" olması gereken yerde "ñ" yazıldığı görülmektedir. Misal olarak bakınız: 10b, 11a'da "sensin" yerine "sensüñ"

Bestekârlığı'nda Söz-Beste İlişkisi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*(*14*), (2010), 71-79; Türkel Oter, Serda, "XVII-XX. Yüzyıllar Arasında Türk Musikisinde Güfte-Beste Etkileşimine Bir Bakış", İstem 18, (2011); 65-81; Alkaç, Güniz., Sözlü Türk Müziği'nde Mâna ve Türkçe'yi Öne Çıkaran Yeni Beste Çalışmaları", (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015); Gençoğlu, Mehmet S. H., "Türk mûsikîsi'nde güfte-beste münâsebeti", Bakü: Konservatoriya Elmî Jurnal, C. 4, sy. 42, (2018), s. 82–95; 65-81; Alkaç, Güniz, "Türk Makam Müziği Sözlü Eserlerinde Sözün Müziğe Olan Etkisi", Fine Arts 14, Sy. 1 2019): 28-38.

 10b/35'te "işüñ" yerine "işin" ; 11a'da "ḥālü/iñ" yerine "ḥālin" ; 49b/162'de "göñül" yerine "gönül" ; 59b/197'de "ṣoñ" yerine, "ṣon" .

Görüldüğü üzere mûsikîmizdeki sözlü eserlerin edebiyat ve dilbilgisi yönünden de değerlendirilmesi gerekliliği, sözlü mûsikî eserinin daha iyi anlaşılması için elzem görünmektedir. Edebiyat ve mûsikî araştırmacılarının ortak çalışmaları neticesinde konu daha da aydınlanacaktır.

1.3.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tasavvufa Dâir

Mecmû'a'yı İlâhiyyât'ta tasavvufa dâir hemen söylenilebilecek ilk husus ilâhîlerin dînî-tasavvufî içerikli olmasıdır. Ayrıca tespit edilen 120 şâir ve 45 bestekârın sûfî meşrepli olması, Mecmû'aya tasavvufî açıdan bakmayı luzûmlu kılmıştır.

Mûsikî ya da müzik insanla var olmuş ve insan için vazgeçilemeyen bir iletişim kaynağı hâline gelmiştir. Müzik, insan hayatının her safhasında olup insanın duygusunu ve düşüncelerini ifadede bir araç ve bunu geleceğe aktaran bir kültür aktarıcısı konumundadır. Müziğin gelişim süreci incelendiğinde kaynaklarda görüldüğü üzere ilâhî ve kutsal bir yönünün hemen hemen bütün toplumlarda önemli olduğu görülmektedir. Bunu, müziğin tarihî seyrine, kullanım yerine, zamanına ve amacına bakıldığında rahatlıkla söylemek mümkündür. Nefsi kötü hasletlerden arındırmak ve insanın özünü ortaya koymayı, kâmil bir insan yetiştirmeyi hedefleyen tasavvufî düşünce içinde de müzik kaçınılmaz olmuştur.

Müziği inanç bakımından mübah gören sûfîler olduğu gibi mübah görmeyen sûfiler de vardır.[89] Mûsikînin kabul edildiği sûfî düşüncede mûsikî gelişmiş olup bugün konu incelendiğinde "tasavvuf müziği" veyâ "sûfî müziği" adları ile bir külliyât dahi ortaya

[89] Bilgi için bkz.:Uludağ, "İslâm ve Musiki";Arıcıoğlu, Dilek, "Tasavvuf-Mûsikî Münasebeti", (Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2009).

çıkmıştır. Bunun en güzel ve en bilinen örneğini Mevlevîlikte "semâ[90]" adıyla görmekteyiz. Fakat sadece Mevlevîlikte değil birçok tarîkat içinde tarîkatın kendi usûl ve âdabına uygun olarak müzik var olmuştur. Bu konular mihverinde, tez konumuz, tasavvûfî içerikli metinlerin bestelendiği ilâhî güftelerini ihtivâ eden Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ı değerlendirdiğimizde, şu sonuçlarla karşılaşmaktayız:

Mecmû'adaki ilâhîler, Allah aşkı, peygamber aşkı, sûfîlik gibi dînî tasavvufî konuları anlatmaktadır. Bu ilâhîler pek çok şâirin divânından seçilmiştir. Bilhassa Yûnus Emre, Niyâzî Mısrî, Azîz Mahmûd Hüdâyî, İbrâhim Hakkı Hazretleri gibi sûfî şâirlerin şiirleri yer alır. Dîvân sahibi olmayıp tarîkat ehli dervişlerin şiirlerine de yer verilmiştir. Mecmû'a, dînî tasavvufî mûsikîye dâir güfteri içeren bir antoloji mâhiyetindedir. Birçoğu sûfî olan bestekâr isimlerine de yer verildiği olmuştur. Hem câmi hem de tekke mûsikîsine dâir ilâhî gûfterini ihtivâ etmektedir.

İlâhîlerde bazı tarîkat isimleri zikredilmektedir; Nakşibediyye, Celvetiyye, Kâdiriyye, Sünbüliyye, Uşşâkiyye, Eşrefiyye, Halvetiyye gibi. Misal olarak bakınız:

Nakşibendî tarîkatına mensup Karakız Hocazâde Mehmed Efendi(v.1694)'ye ait bir güfte:

"*Cümle erbāb-ı ṭarīḳüñ aṣlı pīr-i perveri*
Naḳşbendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī
Ehl-i ẕikrüñ ser-firāzı ehl-i ʿışḳuñ serveri
Naḳşbendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī" (170a/525)

Halvetîliğin Sünbüliye koluna mensup Şeyh Koruklu/Kavruklu Mehmed Fahri(v.1735)'ye ait güfte:

"*1.Ḥaḳ luṭfı[n](ñ)a maẓhar olan Sünbüliler dirler bize*
ʿĀṣıḳlara rehber olan Sünbüliler dirler bize
2.Keşretden el çeküp ḳaçan vaḥdet şerābından içen
Varluḳ ḥicābından geçen Sünbüliler dirler bize" (175b/549)

Ve dahi Mecmû'a'da "usûl ilâhîleri"[121a-127a] adlı bölüm başlığı içindeki ilâhîlerde tarîkat büyüklerinin, ismi anılıp övgüler yapıldığı görülmektedir ki bestelenen ve dergâhlarda okunan bu ilâhî güftelerinden hareketle mûsikî ile ilginen tarîkatlar hakkında fikir sahibi olunabilir. Ayrıca hangi tarîke mensup şâirler, hangi tarîkat içinde

[90] Bilgi için bkz.: Uludağ, Süleyman, *İslâm Açısından Mûsıkî ve Semâ*, (İstanbul: Marifet Yayınları, 1999).

mûsikîye önem verilmiş, hangi ilâhîlerin hangi tarîkte seçilmiş olduğu gibi sorulara cevap bulmak mümkün olabilir. Şâir ve bestekârların biyografilerinden hareketle edindiğimiz bilgilerde şâir ve bestekârların çoğu Halvetiyye, Mevleviyye, Sünbiliyye, Celvetiyye, Bayramiyye, Kadiriyye, Nakşibendiyye, Şabaniyye, Uşşâkiyye, Eşrefiyye tarîkatlarına mensupturlar.[91] En çok mensup olunan tarîkat Halvetiyye ve daha sonra Sünbiliyye ve ondan sonra da Celvetiyye ve Mevleviyye olarak sıralanabilir.

Mecmû'ada aynı ilâhînin farklı makamlarda bestelendiği görülmektedir. Bu durum da yine dönemin dergâhlarında sevilen, tutulan ve tercih edilen şâir ve şiirlerini, makamlarını ve usûllerini tespit etmek için mühim bir husus olabilir. Bu ilâhîlerle ilgili tablo aşağıdadır:

[91] Herbir şâir ve bestekârın mensubiyeti ile ilgili çalışma içindeki biyografi ve tablolar kısmı incelenebilir.

Tablo 1.3. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tekrar Eden İlâhîlere Dâir

NO	İLÂHÎ	ŞÂİRİ	MAKÂMI	USÛLÜ	VARAK / İLÂHÎ NOSU
1	Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi	Hüdâyî	Nevâ Nevâlı Uşşâk Çârgâh	Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân	13a / 42 34a / 116 64b /224
2	Allāh emrin ṭutalum	Âşık Yûnus	Nevâ Nevâ	- -	15b / 53 16a / 55
3	ʿArż it cemālüñ göreyüm ey māh-ı tābān Muṣṭafā	Muhyî	- -	- -	178a /559 182a /580
4	Āşinā-yı ʿışḳ olandan āh [u] zār eksük degül	Niyâzî Mısrî	Şehnâz -	- -	45a / 150 168b / 518
5	Ben yürirem yana yana	Yûnus Emre	Arazbâr -	Sûfiyân -	20a / 63 115b /381
6	Benüm ol ʿışḳ baḥrīsi deñizler ḥayrān baña	Yûnus Emre	Sabâ Irâk	Sûfiyân Sûfiyân	61a /206 87a / 290
7	Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür	Fenâyî	- -	- -	171b /530 182a / 579
8	Bir naẓar ḳıl ḥālüme āsān ola cümle sübül	Nakşî	Hisâr -	Sûfiyân -	57a /188 166b /510
9	Bu mātemde olan derdile hicrāna devā olmaz	Fasîh	Hüseynî -	- -	58b /196 144a /449
10	Bu ʿışḳ bir baḥr-ı ʿummāndur buña ḥadd ü kenār olmaz	Seyyid Nizâmoğlu	- Segâh	- -	124b /405 Ekb / 3
11	Cemālüñ pertev-endāz-ı cihāndur yā Resūlallāh	Hakkî	Acem Aşîran Acem	- -	110a /361 113a /378
12	Cemālüñ şemʿine Mevlā göñül pervānelik ister	Mahvî	- -	- -	171b/531 174b / 545
13	Cümle ʿālem āşinā ben arada bīgāneyem	Şemsî	Muhayyer -	Evsat -	102a /342 167b /514
14	Cümlenüñ maḥbūbı sensin ey ḥabīb-i ezelī	Muhyî	- -	- -	171a/529 182b / 581
15	Dert ehli libāsını ʿışḳıla giyen gelsün	Muhyî	Hüseynî -	Sûfiyân -	54b / 175 163b /495
16	Durma(n)[ñ] yanalum āteş-i ʿışḳa	Hayâlî-yi Gülşenî[92]	Arazbâr Beyâtî Sûz-ı Dil Segâh Hüzzâm Beste-nigâr Ferâhnâk Muhayyer Acem	Sûfiyân Sûfiyân - Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân	19b / 62 24b / 72 50a / 164 73b/ 244 81b / 273 92b / 310 99a / 333 101b / 338 109b / 357

[92] Mahlas Mecmû'a'da Seyyid Nesîmî olarak kaydedilmiş fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî Dîvânın'dadır. Bundan dolayı doğrusunu burada göstermeyi tercih ettik.

NO	İLÂHÎ	ŞÂİRİ	MAKÂMI	USÛLÜ	VARAK / İLÂHÎ NOSU
			-	-	117a / 387
17	Durmaz yanar vücūdum	Âşık Yûnus	Evc -	- -	100a /336 116b /384
18	Düşeli bu ʿışḳuñ cānum iline	Eşrefoğlu Rûmî	Sabâ Hüzzâm Muhayyer	- Sûfiyân Sûfiyân	63a / 216 81a / 270 101b / 340
19	Ey ṣūfi-yi ehl-i ṣafā ez-cān begū Allāh hū	[Mevlânâ]	Sabâ-zemzeme Segâh	Sûfiyân Sûfiyân	63b / 218 75b / 253
20	Ey cemālüñ pertev-endāz-ı semāvātü'l-ʿulā	Fazlî	Çârgâh -	Evsat -	64b /225 161b /485
21	Ey risālet būstānında ḫırāmān serv-ḳad	Rûşenî	Hisâr Gerdâniyye	Evsat -	56b / 186 138b /437
22	Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma	Niyâzî Mısrî	Segâh -	Sûfiyân -	76b/258 177a/555
23	Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi	Eşrefoğlu Rûmî	Beyâtî Hüseynî Evc -	- Sûfiyân Sûfiyân -	29a / 92 53b / 170 98a / 325 117b / 388
24	Ey ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlar	Dervîş Himmet	Beyâtî Hicâz	- Sûfiyân	30a / 96 38b / 130
25	Eyā göñül n'oldı saña ʿışḳ-ı ḥabîbe mi uġraduñ	Abdurrahîm Tırsî	Beyâtî -	- -	29b / 94 172b /536
26	Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm	Sünbülî	Râst Hüseynî Bûselik -	Sûfiyân - Evsat -	3a / 7 58a / 193 107a / 354 161b / 487
27	Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden	Yûnus Emre	Mâhûr Uşşâk Hicâz Segâh Hüzzâm Evc -	Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân Sûfiyân -	10a / 33 30b / 98 38a / 127 73b / 245 82a / 274 97b / 324 116b / 385
28	Gülşen-i vaḥdetde dā'im rūz [u] şeb dil bülbüli	Adlî	Mâhûr Nevâ Şehnâz Sabâ	- Sûfiyân - Sûfiyân	11b /39 15a / 50 46a / 155 62a / 211
29	Ḥaḳ luṭfı[n](ñ)a maẓhar olan Sünbüliler dirler bize	Fahrî	- -	- -	165a /504 175b /549
30	İsteyen yāri[n](ñ) ḫāk ider varın	Hüdâyî	Uşşâk Sûz-ı Dil Acem	- Sûfiyân Sûfiyân	34b /119 48b / 156 109b / 356
31	İşit sözüm yā Gülşenî	Rûşenî	Çârgâh -	Sûfiyân -	65a / 226 159a /475
32	Ḳanı bizden evvel gelen velîler	Merkez	Sûz-ı dil Sûz-ı dil	Evsat -	48b / 158 50a / 163

NO	İLÂHÎ	ŞÂİRİ	MAKÂMI	USÛLÜ	VARAK / İLÂHÎ NOSU
33	Ḳudūmüñ raḥmet [ü] ẕevḳ [u] ṣafādur yā Resūlallāh	Hüdâyî	Çârgâh Acem	Sûfiyân Evsat	64a /221 112a / 372 Eka /2
34	Mefātīḥü'l-hidā oldı hilālüñ yā Resūlallāh	Kenzî	Râst Sabâ	Sûfiyân Sûfiyân	2b /6 59b /199
35	Mevlām senüñ ʿāşıḳlaruñ devrān iderler Hū ile	Hüdâyî	Irâk Evc	Sûfiyân Sûfiyân	87b / 291 97a /320
36	Musaḫḫar emr[üñ](in)e hep cümle eşyā	Hüdâyî	Hicâz Segâh	Evsat Sûfiyân	38b / 131 76a /255
37	Münādīler nidā eyler gel Allāh'a gel Allāh'a	Hüdâyî	Beyâtî Hüseynî	Sûfiyân Sûfiyân	23b / 69 54b / 177
38	N'eyleyeyüm dünyāyı	Hüdâyî	Uşşâk Hüzzâm Acem	- - Düyek	35a /120 83b /284 110b /363
39	N'ola cānum (tācum) gibi başumda götürsem dā'im	Ahmed	Râst Râst Tesbîh	Sûfiyân -	5b / 20 132b / 419
40	N'olduñ aġlarsın göñül bir bī-bedel yārüñ mi var	Üftâde	Mâhûr	-	11a / 37 174a /541
41	Nūr-ı faḫr-ı ʿāleme bir ẕerre olmaz āftāb	Nakşî	Hüseynî -	Düyek -	57a /189 166a /508
42	Rūm'da ʿAcem'de ʿāşıḳ olduġum	Âşık Yûnus	Hicâz Segâh	Evsat -	37b /125 78b / 265
43	Ṣafḥa-yı ṣadrında dā'im ʿāşıḳuñ efkārı Hū	Cemâl-i Halvetî	Hüseynî -	Sûfiyân -	52b / 165 162b / 492
44	Serāy-ı lī-maʿAllāhī gö[ñ]üldür	Sezâyî	Sûz-ı dil Dügâh -	Sûfiyân - -	49b / 162 71a /241 161a / 484
45	Şūrīde vü şeydā ḳılan yārüñ cemālidür beni	Âşık Yûnûs	Irâk -	Sûfiyân -	89b /301 115b /380
46	Tecellī-yi cemāl ister göñül eglenmez eglenmez	Hüdâyî	Segâh Sûznâk	- Düyek	77b /262 83a /283
47	Tende cānum cānda cānānumdur Allah Hū diyen	Niyâzî Mısrî	Acem Acem	- -	112b /374 113a /379
48	Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ʿarş üzre ḳadem	Niyâzî Mısrî	Pencgâh Nevâ Irâk	Sûfiyân Sûfiyan Sûfiyân	5b /21 14b /48 86b/285
49	Vāṣıl olmaz Ḥaḳḳ'a kimse cümleden dūr olmadan	Şemsî	Hüseynî -	Sûfiyân -	53a / 168 163b /496
50	Yā Rabb nūruñ ḥaḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni	Seyyid Nizâmoğlu	Muhayyer -	Sûfiyân -	103a /346 167b /515
51	Yā Rabb[i] ẕātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i	Cemâlî	Sabâ -	Sûfiyân -	59b /197 160b/482
52	Yā Resūllallah cemālüñ keşefe'd-dücā degül mi	-	Râst	Sûfiyân	5b/22 178a/561
53	Yol içinde yol	Hatâyî	Beyâtî	-	29b / 95

NO	İLÂHÎ	ŞÂİRİ	MAKÂMI	USÛLÜ	VARAK / İLÂHÎ NOSU
	şorarsa[ñ](n)		-	-	126b/ 411
54	Yürük degirmenler gibi dönerler	Âşık Yûnus	Şehnâz Hüseynî	Evsat Sûfiyân	44b / 147 55a / 179
55	Yüzbiñ cefā ḳıl[sañ](n) baña senden yüzüm döndürmezem	Yûnus Emre	Nevâ Çârgâh	Sûfiyân Sûfiyân	13b / 43 64a / 222
56	Zühd[üñ](in)i ḳo ʿışḳa düş ehl-i cinān itsün seni	Niyâzî Mısrî	Nevâ Hüseynî	Sûfiyân Sûfiyân	14b/ 49 54b /176

Ayrıca Mecmû'anın ihtivâ ettiği ilâhîlerin dînî tasavvufî içerikli olmasından dolayı bu ilâhîlerde dînî-tasavvufî terimlerin sıklıkla kullanıldığını tespit ettik. Bu tespit edilen terimler için "İslâmî Terimler Sözlüğü" hazırlanmış olup sözlükler kısmında sunulmuştur.

Tüm bu yönleri ile Mecmû'a-yı İlâhiyyât, tasavvuf bilimi araştırmacıları için de bir başvuru kaynağı niteliğindedir.

1.4. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Şâirler ve Hayatları

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta pek çok ilâhînin/güftenin şâiri bilinmektedir. Bunun yanında şâiri bilinmeyen ilâhîler de mevcuttur. Tespit edebildiğimiz kadarıyla Mecmû'a'da 14, 15, 16, 17, 18 ve 19. yüzyılda yaşamış 120 şâir ismi bulunmaktadır.

Mecmû'ada tespit edilen bu 120 şâirin hayatı hakkında bilgiye, alfabetik sıra ile aşağıda yer verilmiştir. Şâirlerin hayatları hakkında verilen bilgiler, TEİS (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü)'te yer alan bilgilerin özeti mâhiyyetindedir. TEİS dışında tezkirelerden ve tezkire türünde hazırlanmış akademik çalışmalardan, dîvân neşirlerinden, makâle, bildiri, tez çalışması gibi çalışmalardan da yararlanılmıştır. Şâirlerin isimleri, Mecmû'adaki mahlası ile gösterilmiştir. Ayrıca parantez içinde, çeşitli kaynaklardan tespit edebildiğimiz kadarıyla şâirlerin; isimlerine, lakaplarına ve varsa doğum ve vefat tarihlerine yer verilmiştir. Şâirlerin hayatları hakkında bilgi verirken var ise; eserleri de zikredilmiş ve bu eserler üzerine yapılan akademik çalışmalar dipnot kısmında gösterilmiştir. Verilen bilgilerin sonunda şâirin, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'da ilâhîsinin bulunduğu varak ve ilâhî numarası da ayrıca gösterilmiştir.

1. Abdurrahîm Tırsî (v.1519-1527)[93]

Doğum tarihi belli değildir. Doğum yeri İznik'in Tırse köyüdür. Eşrefoğlu Rûmî'nin tedrisâtında yetişmiştir. Bayezid Fakîh'in oğludur. Abdurrahîm'in memleketi Tirse köyü olduğundan buna nispetle Tırsî lakabıyla anılmıştır.[94] Abdürrahîm Tirsî'nin, Kadiriyye Tarîkatı'nın Eşrefiyye kolundandır. Eşrefiyye'nin kurucusu, Tırsî'nin de şeyhi olan Eşrefoğlu Rumî'dir. Tırsî, şeyhinin vefatından sonra İznik'teki âsitânede irşâd ile meşgul olmuştur. Tırsî 1519-1527 tarihleri arasında vefat ettiği tahmmin edilmektedir.[95]

Dîvân'ı vardır.[96] Dîvân'da şiirlerini genellikle öğretici nitelikte ve hece vezni ile yazmıştır. Şiirleri bestelenmiş ve uzun bir süre Kâdirî dergâhlarında ilâhî olarak okunmuştur.[97]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 4 ilâhîsi bulunmaktadır. (29b/94; 121a/392; 172b/536; 179a/565) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

2. Abdülhay (Saçlı İbrâhîm Efendi-zâde Abdülhay Efendi[98]/v.1705) [99]

Doğum yeri Edirne'dir. Celvetiyye tarîkatı şeyhlerinden Saçlı İbrahim Efendi'nin oğludur. Azîz Mahmûd Hüdâyî hazretlerinin kızı Şerife Fatma Hanım da annesidir. Ebu's-suûd Mehmed Efendi'nin babasıdır. Solakbaş Mustafa Ağa'nın torunudur. Abdülhay Celvetî ilk eğitimini babasından almıştır. Arapça, Farsça, tefsir, tasavvuf ilimlerini ve Celvetiyye tarîkatının âdâbını öğrenmiştir. Eminönü Yeni Câmii'nde vâizlik görevinde bulunmuştur. Üsküdar Azîz Mahmûd Hüdâyî Dergâhı'nda şeyhlik yapmıştır. Mahlası "Abdî" ve "Abdülhay"dır. 1705 yılında vefat etmiştir. Kabri İstanbul'dadır. İlâhîleri vardır ve bestelenmiştir.[100]

---

[93] Abdurrahîm Tirsî, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tirsi-abdurrahim Doç. Dr. Fatma Ahsen Turan. (08.03.2024)

[94] Turan, "Abdurrahim Tırsî".

[95] Emine Yüce Aydoğmuş, Abdürrahim Tirsî ve Divanı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 2010.

[96] Dîvân çalışmaları için bkz. Yüce Aydoğmuş, Emine; "Abdürrahim Tırsî ve Divanı" Uludağ Üniversitesi, Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (Prof. Dr. Mustafa Kara) Bursa 2010; Özmen, Vildan, Abdürrahim-i Tirsî Divanı (İnceleme-Metin-Düz Yazıya Çeviri), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (Yar. Doç. Dr. Gencay Zavotçu) Kocaeli, 2007.

[97] Turan, "Abdurrahim Tırsî".

[98] Müstakimzâde'nin Mecmû'a-i İlâhiyyât adlı eserinde isim bu şekilde geçiyor. Bkz. Şengül Sağman, "Müstakîmzâde'nin 'Mecmûa-ı İlâhiyyat' Adlı Güfte Mecmuası", (Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2001), 254.

[99] "Abdülhay", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-abdulhay Dr. Mehmet Ünal. (09.03.2024)

[100] Ünal, "Abdülhay".

Abdülhay Celvetî'nin eserleri şunlardır: Fethü'l-Beyân li-Husûli'n-Nasri ve'l-Fethi ve'l-Emân, Tefsîr-i Ba'z-ı Süver-i Kur'aniyye[101], Hacı Bayrâm-ı Velî'nin 'Çalabım bir şâr yaratmış iki cihân arasında'mısraı ile başlayan şiirinin şerhi[102], Manzum Kasîde-i Bürde Tercümesi.[103]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (27b/88; 164a/498) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

3. Abdussamed (Himmet-zâde Şeyh Abdussamed Efendi/v. 1737-38)[104]

Himmet-zâde Şeyh Abdussamed Efendi olarak bilinen şâir, Bayrâmiyye tarîkatı şeyhlerinden Himmet Efendi'nin torunu, Şeyh Abdullâh Efendi'nin de oğludur. Babası vefat ettikten sonra Himmet-zâde Tekkesi'ne şeyh olmuş ve tekkeyi yeniden ihyâ etmiştir. Süleymaniyye Câmii'nde vâizlik yapan Himmet-zâde ordu şeyhliği de yapmıştır. Vefatı 1737-38 yılıdır. Kabri İstanbul Üsküdar'da Abdüşşekûr Efendi tekkesinde bulunmaktadır.[105]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (33b/112) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

4. Âdem (Antalyalı Âdem Dede[106]/d.1591-v.1653) [107]

Doğum tarihi 1591-92'dir. Mahlası Âdem'dir. Âdem Çelebi, Âdem Dede Efendi olarak da tanınır. Âdem Dede Galata Mevlevîhânesi'nde Mesnevî dersleri vermiştir. Aynı yerde tarîkatın usûl ve erkânına göre irşat faaliyetlerinde bulunmuştur. Cömertliğiyle bilinen Âdem Dede ailesinden kalan varlığını fakirlere ikrâm etmiştir. 1653'te hac yolculuğunda Kahire'de vefat eden Âdem Dede'nin kabr-i şerîfi Mısır Mevlevîhânesi kabristanlığındadır.

---

101 Maden, Şükrü, "Sûre Tefsirleri Çerçevesinde Abdülhay Üsküdârî'nin (v. 1117/1705) Tefsir Anlayışı -Meryem, Yâsîn, Fetih, Rahmân, Nebe', Nâziât, Abese, Tekvîr, İnfitâr, Mutaffifîn ve Kevser Sûreleri", İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt 7, Sayı 3, Sayfa: 1726-1758; Alpaydın, Mehmet Akif, Aziz Mahmûd Hüdayi Dergahı Şeyhi Abdülhayy Celveti'nin Sure Tefsirleri, Yasin Yayınevi, Aralık 2018.

102 "Çalabım Bir Şar Yaratmış Ya Da Hacı Bayrâm-ı Velî'nin Bir Şiirine Yazılan Şerhler Üzerine", Hacı Bayrâm-ı Velî, Editör: İbrahim Ethem Arıoğlu, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2018, s. 385-403.

103 Bünyamin, Ayçiçeği, "Üsküdarlı Abdülhay Celvetî ve Kasîde-i Bürde Tercümesi". 9. Uluslararası Üsküdar Sempozyumu 2: 223-266, 2016 İstanbul.

104 "Abdussamed" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdussamed-himmetzade-seyh-abdussamed Prof. Dr. Beyhan Kesik. (09.03.2024)

105 Kesik, "Abdussmed".

106 Bkz: Ceyhan, Âdem. "17. Asır Mevlevi Edebiyatından Bir Portre: Antalyalı Âdem Dede (1591-1653)", *Türkiyat Mecmuası*, *21*(1), 141-166, 2011 Bahar.

107 "Âdem Dede", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adem-dede Dr. Öğr. Üyesi Metin Eren. (09.03.2024)

Farsça ve Türkçe şiirleri bulunmaktadır. Ebcedle tarih düşürmesi şiirlerinin şöhret bulmasında etkili olmuştur. Âdem Dede'nin şiirlerinin, mevlevî zikir ve ibâdetlerinin bir parçası olduğu düşünülmektedir.[108]

Âdem Dede'nin te'lif ettiği dîvânı, 1921 yılına yakın bir zamana kadar Antalya'da Müsellem Kütüphânesinde idi fakat bugün bulunamamaktadır.[109]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 3 ilâhîsi bulunmaktadır. (54b/175; 163b/495; 176a/552) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

5. Adlî (Şeyh Hasan Adlullâh Efendi, v. 1617)[110]

Adlî, İştip kasabasında doğmuştur. Sünbüliye tarîkatı şeyhlerindendir. Asıl adı Hasan'dır. Lâkâbı Adlullâh olup mahlası ise Adlî'dir. Tasavvufa ilgisi olan Adlî, Sofyalı Bâlî Efendi'nin bir halîfesinden el almış daha sonra da Hasan Efendi'nin hizmetinde bulunmuştur. İstanbul Bilat'ta Kethüdâ Tekkesi'nde irşâda başlamıştır. Daha sonra Yanya'da Yakup Efendi Tekkesi'nde ve Mora yarımadasındaki Mezistre kasabasında irşâdına devam etmiştir. Buradan Siroz'a geçen Abdî Siroz'da bir câmi ve tekke kurmuştur. Manzum eserleri ve mürettep bir dîvânı olduğu kaynaklarda belirtilmektedir fakat eserlerin nerede olduğu hakkında bilgi elimizde mevcut değildir.[111]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 8 ilâhîsi bulunmaktadır. (4b/16; 12b/39; 14a/46; 15a/50; 46a/155; 62a/211; 74b/249; 170a/523) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

6. Ahmed (Bahtî, Sultân 1. Ahmed/d. 1590-v.1617)[112]

1590'da Manisa doğumlu olan şâirin babası III. Mehmed, annesi Handan Sultan'dır. 14. Osmanlı pâdişâhıdır. Babasının vefatından sonra 1603'te tahta çıkmıştır. Sultan I. Ahmed'in iyi bir eğitim hayatı olmadığı fakat annesinden iyi bir dînî eğitim aldığı bilinmektedir. Celvetî tarîkatından Azîz Mahmûd Hüdâyî'ye derin muhabbet duyduğu bilinir. İstanbul'un en güzel eserlerinden biri olan Sultan Ahmed Câmii'ni Mimar Mehmed Ağa'ya inşâ ettirmiştir. Okçuluğa, avlanmaya ve cirite ilgisi vardır. Bir

---

108 Eren, "Adem Dede".

109 Ceyhan, Adem, "17. Asır Mevlevi Edebiyatından Bir Portre: Antalyalı Âdem Dede (1591-1653)", İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Mecmuası, 21: 141-166, İstanbul, 2011.

110 "Adlullah", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adli-seyh-hasan-adlullah-efendi Prof. Dr. Filiz Kılıç. (09.03.2024)

111 Kılıç, "Adlî".

112 "Bahtî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bahti-sultan-ahmed Doç. Dr. Ayşe Yıldız. (09.03.2024)

Dîvân[113] tertip etmiştir. Şiirlerinde "Bahtî" mahlasını kullanmıştır. Şiirlerinden bazıları bestelenmiştir.[114]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (5b/20; 132b/414) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

7. Ahmedî (Kaygusuz/Sârbân Ahmed/v.1545/46)[115]

Hayrabolu doğumlu olan Ahmedî, 1533-1534 yılında Irakeyn seferinde deveci başı görevinde olduğundan Sârbân Ahmed olarak tanınmıştır. Bayrâmî şeyhi Pîr Ali Aksarâyî'ye intisap etmiş ve ondan aldığı icâzetle memleketinde irşâda başlamıştır. Hayrabolu'da uzun yıllar şeyhlik yapan şâirin vefat tarihi 1545-1546'dır. Kabri Hayrabolu'dadır. Şiirlerinde hem Ahmedî hem de Kaygusuz mahlasını kullanmıştır. Şiirleri tasavvufî konulu olup sade bir üsluptadır.[116] Şâirin Dîvân[117]'ı ve Mektûbât[118]'ı vardır.[119]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (180a/556) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

8. Akşemseddîn (Şemseddîn Mehmed/d.1390-v.1459)[120]

1390 tarihinde Şam doğumlu olan şâirin adı Mehmed Şemseddîn'dir. Babasının adı Şerefüddîn Hamza'dır. İlk eğitimini Amasya'da alan şâir, küçük yaşlarda Arapça ve Farsçayı öğrenmiş Kur'ân-ı Kerîm'i hıfz etmiştir. Döneminin önemli ilimlerini tahsil etmiş ayrıca tıp tahsilini tamamlamış ve Osmancık Medresesi'ne müderris olmuştur. Akşemseddîn müspet ilimlerle alakadar olmuş daha sonra ise tasavvufa yönelmiştir. Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretleri'nin terbiyesinde kendini yetiştiren Akşemseddîn Hazretleri şeyhinin halîfeliğine kadar yükselmiştir. Şeyhinin vefatından sonra da Bayrâmiyye tarîkatında irşâda başlamış ve pek çok talebe yetiştirmiştir. Akşemseddîn Hazretleri'nin vefat tarihi 1459'dur. Kabri Göynük'de bulunmaktadır.

---

113 İsa Kayaalp, "1. Ahmed ve Divanı", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Mustafa Özkan), İstanbul 1991.

114 Yıldız, "Bahtî".

115 "Ahmedî, Kaygusuz", https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmedi-kaygusuz-sarban-ahmed Doç. Dr. Hüseyin Gönel & Şaban Er. (09.3.2024)

116 Gönel & Er, "Ahmedî, Kaygusuz".

117 Ayfer Kayabaşı, "Sârban Ahmed Ve Divanı" İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Yar. Doç. Dr. Hasan Kavruk), Malatya 1995.

118 Şaban Er, Hayrabolulu Melâmî Şeyhi Ahmed-i Sârbân Efendi Külliyâtı [Dîvânı Ve Mektûbâtı] Ve Vizeli Şeyh Alâ'eddîn Alî Efendi'nin Şiirleri, Kutup Yıldızı Yay. İstanbul 2013.

119 Gönel & Er, "Ahmedî, Kaygusuz".

120 "Akşemseddin", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/aksemseddin-semseddin-mehmed
Dr. Murat Karaca. (03.09.2024)

Akşemseddîn'in tasavvuf, tıp ve dînî ilimlerde eserleri olduğu bilinmektedir.[121] Akşemseddîn Hazretleri'nin eserleri; Risâletü'n Nûriyye[122], Def'u Metâini's-Sûfiyye[123], Makamât-ı Evliyâ[124], Maddetü'l-Hayat[125], Hall-i Müşkilât, Telhis-i Def'-i Matâ'in[126], Risâle-i Zikrullâh[127], Risâle-i Şerh-i Ahvâl-i Hâcı Bayrâm-ı Velî[128], Nasîhatnâme-i Akşemseddîn'dir.[129]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (15b/54; 121a/393) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

9. Ârif (Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi/d.1768-v.1849)[130]

Hacı Mehmed Ârif Efendi 1768 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası Hâfız Mehmed Sâdık Efendi'dir. Ârif Efendi, Kethudâ-zâde olarak bilinmektedir. Fatih Câmisi'nde Tırnava Müftî-zâdesi Abdurrahîm Efendi'den dersler almış, fakat hocasının vefatından dolayı *Akâ'id-i Celâl*'e kadar okumuş ve icâzetnâmesini, kalan dersleri Milâsî Müftî-zâde'den tamamlayarak almıştır. Devrinin önemli isimlerinden de dersler alan Kethüdâ-zâde 1795 senesinde müderris olmuştur. 1849 yılında vefat eden şâirin kabri Yahyâ Efendi Türbesinin kabristanlığındadır. Şiirlerinde mahlas olarak Ârif ismini kullanmıştır. *Dîvân*[131]'ı vardır.[132]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (143a/445; 143a/450) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

121 Karaca, "Akşemseddîn".

122 Metin M. Çelik, Zahit Beşer; "Aydınlanma Risâlesi-Er-Risletü'n Nuûriyye", Ark Kitapları Yayınevi, 2015; Yıldız, Muhammed Ali, "Risaletü'n-Nûriyye: Tasavvufa yöneltilen eleştirilere Akşemseddin'in cevaplarını yeniden düşünmek", Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR), Cilt 1, Sayı 1, 58-74, 2016.

123 Bedriye Reis, "Sûfîlere Yöneltilen Tenkitlere Bir Cevap: Akşemseddin ve Def 'u Metâini's-Sûfiyye İsimli Eseri", dergiabant AİBÜ İlahiyyat Fakültesi Dergisi, 2014.

124 Metin Çelik, "Makamat-ı Evliya", Özgü Yayınları, 2013; Yıldız, M. Ali; "Akşemseddin'in Meşhur Eseri Makâmât'ül-Evliyâ'nın İçeriği", Kırıkkale İslami İlimler Fakültesi Dergisi, (KİİFAD), 2016, Yıl I, Sayı I. s. 47-62.

125 Perdeci, Zülküf; "Hayatın Maddesi Sağlığın Sermayesi Maddetü'l-Hayat", H Yayınları, 2020.

126 Reis, Bedriye; "Sûfîlere Yöneltilen Tenkitlere Bir Cevap: Akşemseddin Ve Def'U Metâini's-Sûfiyye İsimli Eseri", rgİabant (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi), Bahar 2014, Cilt:2, Yıl:2, Sayı:3, 2:37-70.

127 Adem Çatak, "Akşemseddin'in Risâle-İ Zikrullah Adlı Eserinin Tercümesi Ve Tahlili", Akademiar Dergisi, Ankara 2019 (Aralık) - Sayı: 7 - s. 13-48.

128 Muhammed Ali Yıldız, "Akşemseddin'in Eserlerine Genel Bir Bakış", Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 5 / 9 (Ocak 2016): 212-225.

129 Karaca, "Akşemseddîn".

130 "Ârif", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-kethudazade-haci-mehmed-arif Prof. Dr. Mehmet Arslan. (09.03.2024)

131 Taner Gök, , "Kethüdâzâde Ârif Divanı İnceleme-Metin", Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Yrd. Doç. Dr. H. İbrahim Yakar) Gaziantep, 2010.

132 Arslan, "Ârif".

10. Âşık Yûnus/Yûnus/Dervîş Yûnus/Yûnus Emrem (Bursalı Âşık Yûnus v.1439[133])

Yûnus Emre konusunda bugüne kadar yapılan araştırmalarda birden çok Yûnus isminde şâirden bahsedilmiştir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda mühim bir müşkül olarak kimlik kargaşası olup konu tartışmalıdır. Konuyu tasnif için ilk olarak inceleyen Faruk Kadri Timurtaş'tır. Timurtaş kaynaklardan edindiği bilgierine göre Yûnus Emre takipçisi bir Âşık Yûnus'un yaşadığına inanmıştır. Ona göre Âşık Yûnus 15. yüzyılda yaşamış sûfî bir şairdir. Şiirlerini daha çok hece vezni ile yazmıştır. Timurtaş aynı zamanda Âşık Yûnus'un Emîr Sultân'a bağlı bir Kübrevî dervîşi olduğunu ifade etmektedir. Mustafa Tatçı, Bursalı Âşık Yûnus'un ve Bizim Yûnus'un şiirlerini ayrı ayrı başlıklarla ihtivâ eden 15. Yüzyılda istinsah edilmiş bir kaynaktan bahseder. Bu kaynak Bursa Mecmû'ası'dır. Bu mecmû'ayı derleyen kişinin, iki ayrı Yûnus olduğu düşüncesiyle ilk kez bu şiirleri tasnife çalışmış olduğu anlaşılmıştır. Yûnus Emre'ye ait olan şiirlere "Yûnus Emre Fermayed", Âşık Yûnus'unkilere "Âşık Yûnus Fermayed" adını vermiştir. Tatçı'ya göre Bursa'da 1439 senesinden sonra vefat eden Âşık Yûnus adında şâir bir derviş yaşamış olup kim olduğu hakkında bilgiler yetersizdir. Onun efsânevî hayatı ve şiirleri Bizim Yûnus Emre ile iç içe girmiş ve karıştırılmıştır. Şâirin kabri veyâ makâmının Bursa'da Karamezak mahallesinde Sa'dî Tekkesi bahçesinde olduğu düşünülmektedir.[134]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 53 ilâhîsi tespit edilmiştir. (2a/4; 4a/13; 4b/17; 5a/18; 15b/53; 16a/55; 24a/71; 25b/78; 26a/80; 28a/89; 28b/90; 29a/91; 30b/97; 30b/99; 31b/103; 32a/105; 32a/106; 34b/118; 37b/125; 38a/128; 39b/135; 41b/145; 44b/147; 48b/157; 55a/179; 55b/180; 56b/187; 57b/192; 60a/201; 61b/207; 63b/219; 64b/223; 66a/230; 77a/260; 78b/265; 89b/301; 97b/323; 100a/336; 103a/347; 104a/350; 110a/360; 115b/380; 116a/382; 116b/384; 123b/400; 124a/402; 126a/410; 173a/538; 174b/544; 178b/562; 180b/571; 180b/572) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

11. Azbî (Azbî Baba/Mustafa/Kütahyalı/v.1747)[135]

Doğum tarihi bilinmeyen şâirin doğum yeri Kütahya'dır. İsmi Mustafa'dır. Kütahya'da medrese tahsili görmüştür. Daha sonra İstanbul'a gelip orduya katılan Azbî, Dergâh-ı

133 Mustafa Tatçı, "Yûnus Emre'nin Gönül Çocuğu Bursalı Âşık Yûnus, H Yayınları, İstanbul, 2019.
134 Tatçı, "Bursalı Âşık Yûnus".
135 "Azbi Baba" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azbi-baba-mustafa-kutahyali (09.03.2024) Doç. Dr. Mehmet Erol - Dr. Mehmet Ünal.

Âlî çavuşluğu pâyesini almıştır. Niyâzî-i Mısrî'yi 1673'te Rodos'a sürgüne götürürken ondan etkilenmiş ve ona bağlanmıştır.[136] Azbî'nin uzun bir süre Niyâzî-i Mısrî'nin yanında olduğu daha sonra da Bektâşîlik yoluna intisap ettiği rivâyet edilmektedir.[137] Azbî Baba'nın vefat tarihinin 1747 olduğu rivâyet edilmektedir. Eserlerine Niyâzî-i Mısrî'nin etkisi olduğu görülür. Azbî, Mısrî'nin *Dîvân-ı İlâhiyât*'ından 140 gazeli tahmis etmiştir. Bir gazeline de şerh yazmıştır.[138] Eserleri şunlardır: *Dîvân*[139], *Dîvân-ı Tahmis-i Niyâzî-i Mısrî*[140], *Şerh-i Gazel-i Niyâzî-i Mısrî*[141].

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 3 ilâhîsi bulunmaktadır. (58a/194; 142a/443; 142b/444) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

12. Azîz (Abdülazîz Zihnî Efendi/d.1798-v.1853/4)[142]

Abdurrahmân Hilmî Efendi Hazretleri'nin hulefâsından Zeynelâbidîn Dervîş Efendi'nin oğlu olup doğum tarihi 1798'dir. Tahta Minâre mektebinin hocası Hâfız Evliyâ Efendi'den ilk eğitimini almıştır. Döneminin ünlü hattatlarından hat dersi alarak icâzetini almıştır. Sarf, nahiv ve mantık ilimlerini öğrendi. Tefsir, fıkıh ve hadîs derslerini öğrenip icâzet aldı. Sonra Farsça öğrenen şâir Dîvân-ı Hâfız ile Mesnevî-i Şerîf okumuştur. Abdülazîz Zihnî Efendi, 1814 yılında Mehmed Ârif Dede Efendi Hazretlerine bağlanmış ve 1819 yılında da mürşidinden halîfelik almıştır. 1822 senesinde şeyhinin vefatı ile onun yerine geçen Abdülazîz Zihnî Efendi 1854 yılında vefat etmiştir.[143]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (26b/81) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

136 Erol-Ünal, "Azbi Baba".

137 Mehmet Erol, "Azbî Baba Divanı (İnceleme-Metin), Çanakkale On Sekiz Mart Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, (Dan. Prof. Dr. Kemal Yüce), Çanakkale 2002.

138 Erol-Ünal, "Azbi Baba".

139 Mehmet Erol "Azbî Baba Divanı".

140 Raşit Keskin, "Tahmîs-İ Derviş Azbî Dîvân-I Mısrî Efendi"Nin Karşılaştırmalı Tahlili", Kırıkkale Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Muhittin Eliaçık), Kırıkkale, 2011.

141 Abdullah Çaylıoğlu, "*Niyâzî-i Mısrî Hazretleri'nin Gazellerine Yapılan Şerhler,* Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Mustafa Tahralı), Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1994.

142 "Azîz". https://defter-i-ussak.blogspot.com/2016/04/es-seyyid-es-seyh-abdulaziz-zihni.html (09.03.2024)

143 "Azîz".https://defter-i-ussak.blogspot.com/2016/04/es-seyyid-es-seyh-abdulaziz-zihni.html (09.03.2024)

13. Azîzî (Halvetî Abdülazîz Azîzî/v.1594)[144]

16. asırda yaşamış Halvetî şeyhlerindendir. Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. Şeyh İbrahim Ümmî Sinan'dan tarîkat âdâbını görmüştür. Mahlası Azîzî'dir. Mecmû'alarda ilâhîlerine rastlanır. Bu ilâhîlerinde "Azîzî-i Halveti" veya "Azîzî" ismini kullanmıştır. İlâhîlerinden bazıları bestelenmiştir. Azîzî 1594'te âhirete irtihal etmiştir.[145]

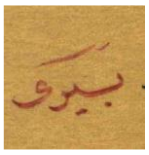
Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (38a/129) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

14. Bayrâm (Hacı Bayrâm-ı Velî/d.1352-v.1429)[146]

Hacı Bayrâm-ı Velî, 1352 tarihinde Ankara'nın Solfasol köyünde dünyaya gelmiştir. Asıl ismi Numan'dır. Babasının ismi Koyunluca Ahmed, desinin ismi de Mahmud'dur. Hacı Bayrâm, isminin yanında Hacı Paşa, Kapıcıbaşı, Ahi Sultan ve Velî lakapları ile de anılmıştır. Hacı Bayrâm-ı Velî, medrese tahsili görmüş ve müderrislik yapmış daha sonra tasavvufa yönelmiştir. Bayramî tarîkatının yayılmasında önemli etkisi olan Hacı Bayrâm-ı Velî pek çok sayıda talebe yetiştirmiş aynı zamanda halka vaaz vermiş ve nasihatte bulunmuştur. Halk tarafından çok sevilmiş ve ün kazanmıştır. Hacı Bayrâm-ı Velî, bir müddet Edirne'de ve Gelibolu'da bulunmuş ve geri Ankara'ya dönmüştür. Sultan II. Murâd ile uzun sohbetlerde bulunup iltifat görmüştür. Hayatının sonlarına kadar İslâmiyyeti yaymak ve anlatmak için çaba sarfetmiştir. 1429 tarihinde Ankara'da vefat eden Hacı Bayrâm-ı Velî hikmet sahibi önemli bir kişiliktir.[147]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (13a/41; 111a/365) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

15. Beyrî? Birrî?

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (77a/261) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

16. Câmî

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Câmî" mahlaslı şâirlerden hangi Câmî mahlaslı/isimli şâir olduğu tespit edilememiştir.

---

144 "Azîzî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azizi (09.03.2024) Araş. Gör. Emine Çakır.
145 Çakır, "Azîzî".
146 "Hacı Bayram", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haci-bayrami-veli (09.03.2024) Doç. Dr. Fatma Ahsen Turan.
147 Turan, " Hacı Bayrâm-ı Velî".

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (112a/371) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

17. Cemâlî (Şeyh Seyyid Mehmed Cemâleddin Efendi/Uşşâkî/v.1750-51)[148]

Doğum tarihi bilinmeyen şâirin doğum yeri Edirne'dir. İsmi Seyyid Mehmed Cemâleddin'dir. Şiirlerinde Cemâlî mahlasını kullanmakla birlikte Şeyh Cemâlî Efendi olarak da bilinmektedir. Edirne'de eğitimini tamamlamıştır. Önce Bağdâdî Mehmed Hamdi Efendi'ye daha sonra Hasan Sezâî Efendi'ye intisap etmiştir. Hilâfetini alarak İstanbul'a gitmiş Uşşâkiyye'den Mehmed Efendi yerine Eğrikapı Savaklar'daki Harâmî Ahmed Paşa tekkesine şeyh olmuştur. Hayatının sonuna kadar bu dergâhta irşat faaliyetlerini sürdürmüştür. İstanbul'da 1750-51 senesinde âhirete irtihal etmiştir. Kabri, şeyhliğini yaptığı tekkenin hazîresindedir. Uşşâkî tarîkatına getirdiği canlılık sebebiyle döneminde *pîr-i sânî* olarak anılmıştır. *Dîvân*[149]'ı vardır.[150]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 4 ilâhîsi bulunmaktadır. (59b/197; 122a/395; 160b/482; 162b/490) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

18. Cemâl-i Halvetî (v.1497)[151]

Asıl adı Muhammed olup Çelebi Halife adıyla şöhret bulmuştur. Doğum tarihi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Doğum yerinin Amasya veya Aksaray olduğu rivâyet edilmektedir. İlimle meşgul iken sonrasında tasavvufa ilgi duymuş ve Şeyh Tâhirzâde'ye bağlanmıştır. Şeyhinin vefatı üzerine arayış içerisine giren Halvetî, Pîr Muhammed Erzincânî'ye bağlanmıştır. Halvetî, II. Bayezid'in iltifatına mazhar olmuştur. 1497 tarihinde vefat ettiği tahmin edilen şâir, vefatından önce yerine Sünbül Sinan'ı getirmiştir. Arapça ve Türkçe yazmış olduğu eserleri vardır.[152]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (52b/165; 162b/492) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

148 "Cemâlî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-seyh-seyyid-mehmed-cemaleddin (09.03.2024) Prof. Dr. Beyhan Kesik.

149 Ergin, Mehmet, *Cemâleddîn-i Uşşâkî'nin Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Edisyon Kritiği*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, (Dan: Doç. Dr. Ali Yılmaz), 1995, Ankara; Üçüncü, Kemal, *Cemâleddin Uşşâki Divanı (Metin İnceleme),* Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, (Dan: Prof. Dr. Abdurahhman Güzel) 1998, Çanakkale.

150 Kesik, a.g.m.

151 "Cemâl-i Halvetî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cemali-halveti (09.03.2024) (Dr. Leyla Alptekin Sarıoğlu, Prof. Dr. Himmet Konur)

152 Sarıoğlu-Konur, "Cemâl-i Halvetî".

19. Dervîş Abdullâh (Abdî/Himmet-zâde/Şeyh Abdullâh Efendi/d.1640-v.1710)[153]

1640'ta İstanbul'da dünyaya gelen şâir, Şeyh Abdullâh Efendi olarak tanınmaktadır. Babası Himmet Efendi'dir. Babasına nispetle Himmet-zâde olarak bilinir. Şiirlerinde en çok Abdî mahlasını kullanmış ve onunla ünlenmiştir. Himmet-zâde, Abdullâh ve Derviş Abdullâh mahlaslarını da kullanmıştır. Abdî, ilk eğitimini babasından almıştır. Bayrâmiyye tarîkatında babasına intisap etmiştir. Kendisini tefsir ve hadis alanlarında geliştirmiştir. Vâizlik yapan Abdî, hayatının son zamanlarında Beyâzıt Câmii ve Süleymâniye Câmii vâizliğini yapmıştır. 1710'da vefat eden şâirin kabr-i şerîfi, önce Üsküdar'daki Bezci-zâde Tekkesi'ne defnedilmiş daha sonra Küçük Selimiye Çiçekçi Câmii hazîresine taşınmıştır.[154]

Abdî'nin bilinen eserleri; Dîvân[155], Na't-ı Şerîf, Kasîde-i İlmiye Şerhi, Na't-ı Şerîf şerhi, Şerh-i Kasîde-i Kışmiriye, Şerhu Kasîdeti't-Tevhîd, Kasîde-i Nevrûziyye Şerhi, Gencîne-i İ'câz[156], Hazret-i Ali Medhiyesinin Şerhi, Şerh-i Kasîde-i Nevrûziyye ve Rahşiyye, Şerh-i Ba'zı Kasâ'id-i Urfî[157], Dîvân-ı Lugaz'dır.[158]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (60b/204; 177b/557) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

20. Dervîş Ahmed (Kösec Ahmed Sâlik[159]/Derviş Ahmed Sâlik Efendi/v.1593'ten Sonra)[160]

Kâdirî tarîkatinden Ümmî Sinan-zâde Şeyh Hasan Efendi'ye intisap etmiştir. Hilâfetini Kâdirîler şeyhi Şerif Efendi'den almıştır. Hilâfetinden sonra 1593 senesinde Tophane'de Benânî Tekkesi'ne şeyh olmuştur. Kabri mezkur tekkededir.[161]

---

153 "Abdî" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-himmetzade (24.06.2021) Dr. Öğr. Üyesi Ömer Bayram.

154 Bayram, "Abdî".

155 İslamoğlu, Abdülmecit, "Himmetzade Abdullah (Abdi), hayatı eserleri ve Divan-ı Nu'ut'", Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Metin Akkuş), Ankara 2003.

156 Bayram, Ömer, "Himmetzâde Abdî ve Gencîne-i İ'câz İsimli Mesnevîsi" Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,(dan: Doç. Dr. Ali Fuat Bilkan) İstanbul 2000.

157 Melhem, Semra, "Himmetzâde Abdî, Şerh-i Bazı Kasâ'id-i Urfî (Tenkitli metin-inceleme)", Atatürk Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Doç. Dr. Ahmet Topal), Erzurum 2020.

158 Bayram, "Abdî".

159 Müstakimzâde'nin Mecmû'a-ı İlâhiyyât adlı eserinde isim bu şekilde geçiyor. Bkz. Şengül Sağman, "Müstakîmzâde'nin 'Mecmûa-ı İlâhiyyat' Adlı Güfte Mecmuası, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Yar. Doç. Dr. Mehmet Nuri Uygun) İstanbul 2001, s. 133.

160 "Sâlik", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/salik-dervis-ahmed-salik-efendi Araş. Gör. Kadri Hüsnü Yılmaz.(21.05.2022)

161 Yılmaz, "Sâlik".

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (10b/36; 88a / 293) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

21. Dervîş Himmet (Şeyh Himmet Efendi/Himmet/Abdî/v.1683)[162]

Himmet Efendi, Bolu'nun Gice köyünde dünyaya gelmiştir. Babası Hacı Ali Merdan'dır. Eğitimine Bolu'da başlayan Himmet Efendi 1609'da İstanbul'a gelerek eğitimine burada devam etmiştir. Burada Zeyrek-zâde Yûnus Efendi'den icâzet alarak müderrislik görevini îfâ etmiştir. Himmet Efendi hem Bayramiyye şeyhlerinden Tesbihci-zâde Şeyh Hüsameddin Efendi'ye hem de Halvetiyyeden Bezci-zâde Mehmed Muhyiddin Efendi'ye intisap etmiştir. Daha sonra şeyhlik yapan Himmet Efendi Şehremîni civârında Defterdâr İbrâhim Efendi'nin yaptırdığı zâviyede bu görevini îfâ etmiştir. 1683 senesinde vefat eden Himmet Efendi'nin kabri, Üsküdar Divitçiler'deki Bezci-zâde Mehmed Muhyiddin Efendi Dergâhı'nda bulunmaktadır. Şâirin, cönk ve mecmû'alarda rastladığımız sûfiyâne tarzda yazdığı şiirlerinin bazıları bestelenerek Mevlevî âyinlerinde okunmuştur. Şâirin ayrıca *Dîvânçe*'si ve tarîkat adabından bahseden *Âdâb-ı Hurde-i Tarîkat*[163] isimli manzum bir eserinin olduğu bilinmektedir.[164]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 9 ilâhîsi bulunmaktadır. (13a/40; 16a/57; 29a/93; 30a/96; 38b/130; 76b/257; 98b/328; 154b/473; 166b/509) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

22. Dervîş Mûsâ (v.1727-28)[165]

İstanbullu olan şâir, Mevlevî neyzen ve bestekârlardandır. III. Ahmed döneminde yaşamış (1703-1730) ve zamanının önemli neyzenlerinden olup neyzenbaşılığa kadar yükselmiştir. Hayatının sonlarında yalnız bir hayat yaşayan Mûsâ Dede 1727-28 yılında âhirete irtihal etmiştir. Hem aruz hem de heceyle sûfiyâne şiirler yazmıştır. Aynı zamanda bestekâr olan Mûsâ Dede, bestelerine güfteyi genellikle kendi şiirlerinden tercih etmiştir.[166]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (68b/231) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

162 "Himmet Abdî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/himmet-abdi-seyh-himmet-efendi (24.06.2021) Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak.

163 Meliha Tapsız, Bolulu Himmet Divan Manzum Tarikatname Âdâb-ı Hurde-i Tarikat, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Mustafa İsen), Ankara 1995.

164 Aksoyak, "Himmet".

165 "Derviş Musa", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-musa (9.03.2024) Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak.

166 Aksoyak, "Dervîş Mûsâ".

23. Dervîş Osmân (Nefes Anbarı/v.1684)[167]

Kayseri doğumlu olan Dervîş Osmân, Gülşenî Tarîkatı'ndandır. Şeyh Abdürrahim Efendi'nin zâkirbaşılığını yapmıştır. Abdülahad Nûrî Efendi'ye intisap eden şâir, daha sonra ilim yolunda ilerleyerek Bostan-zâde Yahyâ Efendi'den mülâzım olmuştur. Kayseri'de Sahibiye Medresesi'nde görev yapan şâir, daha sonra tasavvufla ilgilenmiş İstanbul'da vâizlik ve şeyhlik görevlerinde bulunmuştur. Şâir 1684 yılında vefat etmiştir. Kabri İstanbul'dadır. Nefes Anbarı olarak ün kazanan şâirin aruz vezniyle yazılmış ilâhîleri bulunmaktadır. Mahlas olarak Osmân, Dervîş Osmân ve Şeyh Osmân isimlerini kullanmıştır. Dervîş Osmân'ın bir *Dîvânçe*[168]'si bulunmaktadır.[169]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 3 ilâhîsi bulunmaktadır. 53b/171; 92b/311; 163a/479) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

24. Ebûbekir Kânî[170] (d.1712-v.1791)[171]

1712 yılında Tokat'ta dünyaya gelen Kânî, 18.yüzyıl şâirlerindendir. İlk tahsilini Tokat'ta yapan şâir Mevlevî şeyhi Abdülahad Dede'den tarîkat âdâbını öğrenmiştir. Daha sonra İstanbul'a giden şâir asıl ününe orada ulaşmıştır. İstanbul'da aldığı tahsil ile *Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn* rütbesini almıştır. Kânî'nin vefat tarihi1791'dir. Kabri Eyüp mezarlığındaki Feridun Paşa türbesindedir. Tokat'taki hayatının bir döneminde Mevlevî olarak yaşadığı bilinen şâirin İstanbul'a geldikten sonra bayağı bir hayat sürmüş olduğu rivâyet edilmektedir. Eserleri şunlardır: *Dîvân*[172], *Münşeât, Letâ'if-nâme*[173], *Be-nâm-ı Havâriyyûn-ı Bürûc-ı Fünûn*[174]*.*

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (151b/454) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

167 "Derviş Osman", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-osman Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal. (09.03.2024)

168 Köksal, M. Fatih, "*Kayserili Divan Şairleri",* Geçit Yayınları, Kayseri, 1998.

169 Köksal, "Dervîş Osmân".

170 Mecmû'ada mahlas yok.

171 "Kânî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kani-ebu-bekir Dr. Öğr. Üyesi İlyas Yazar. (09.03.2024)

172 Elbir, Bilal, *Kani Divanı Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tez, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. 1997; Eliaçık, Muhittin, *Tokatlı Kânî Divanının Tenkitli Metni, Hayatı, Kişiliği, Vazifeleri, Eserleri, Dili, Sanatı ve Üslubu,* İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992; Yazar, İlyas, *Kânî Dîvânı (inceleme-metin),* Dokuz Eylül Üniversitesi, Doktora Tezi, İzmir 2007.

173 Çıraklı, Durmuş Ali, *Kânî'nin Manzum Letâifnâmesi: İnceleme-Metin,.* Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana: 1998; Batislam, H. Dilek, *Kâni'nin Mensur Letâifnâmesi ve Hezliyyâtı*, Çukurova Üniversitesi, Doktora Tezi Adana, 1997.

174 Eliaçık, Muhittin, "Bir Türkçe Öğrenme ve Öğretme Kılavuzu: Bürüc-ı Fünûn Be-Nâm-ı Havâriyyûn". İlmi Araştırmalar 0/23 (Şubat 2014):47-57 .

25. Emîn (Ârif/Tokadî Şeyh Mehmed Emîn Efendi/d.1664/65-v.1745)[175]

1664/65 yılında Tokat'ta dünyaya gelen şâirin asıl adı Mehmed Emin'dir. Babası Hasan Efendi, dedesi Nakkaş Ömerü'l-Âmidî'dir. Cemâleddîn, Hoca Eminâ, Ebu'l-Emâne, Ebû Mansûr olarak da anılmaktadır. İlk eğitimini Tokat'ta alan Mehmed Emîn daha sonra 1698-99 senesinde İstanbul'a gitmiş ve burada ilim hayatına devam etmiştir. Şâir hat sanatıyla ilgilenmiş ve icâzetini almıştır. Talebe yetiştiren şâir reisülküttâb kalemi kâtipliği görevi de yapmıştır. Hâfız-ı Şîrâzî'nin *Dîvân*'ını talebelerine okutmuştur. Bir dönem Edirne'de bulunmuş ve burada mûsikî üstatlarından dersler almıştır. 1702'de hacca gitmiştir. İstanbul'a döndüğünde müderrislik, türbedârlık ve şeyhlik görevlerinde bulunmuştur. 1745'te vefat eden şâir, Soğukkuyu Câmii Kabristanı'nda medfundur. Şiirlerinde Emîn ve Ârif(î) mahlaslarını kullanmıştır.

Eserleri bazıları şunlardır: *İrşâdü's-Sâlikîn*, *Risâle fî Sülûkki't-Tarîkati'n-Nakşibendiyye*, *Tuhfetü't-Tullâb li-Hediyyeti'l-Ahbâb*[176], *Sıyânet-i Dervîşân Der Bahs-i Deverân-ı Sûfiyyân, Risâle-i Rûhiyye*, *Silsile-i Hâcegân-ı Tarîkat-ı Nakşibendiyye*, *Vasiyyetnâme*, *Risâle-i Suâlât ve Cevâbât, Risâle-i Tevhîd-i Bârî*.[177]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (159b/477) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

26. Emîr Sultân (Şemseddîn, Muhammed Bin Alî, Şeyh Seyyid Muhammed Buhârî, Emîr Buhârî/d.1368-69-v.1429-30)[178]

1368-69 yılında Buhara'da doğmuş olduğu düşünülmektedir. Şemseddîn lakabı ile bilinen şâirin adı Muhammed'dir. Muhammed Buhârî, Emîr Buhârî, Emîr Sultân isimleri ile de anılmaktadır. Babası Seyyid Alî Hüseyin'dir. Emîr Sultân, 1390-91'te Bursa'ya göçmüş ve Yıldırım Bâyezid'in kızı Hundî Hatun'la izdivaç etmiştir. Bursa'da Şemseddîn Fenârî'den dersler tahsil etmiştir. Burada herkes tarafından sevilen bir zât olan Emîr Sultan 1429-30 yılında Bursa'da âhirete irtihal etmiştir. Kabri, Emîr Sultân Câmii civârındadır.[179]

---

175 "Emîn", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emin-arif-tokadi-seyh-mehmed-emin (09.03.2024) Prof. Dr. Beyhan Kesik.

176 Şımşek, Halil İbrahim, "Mehmed Emin Tokadînin Tuhfetüt Tullâb li Hidâyetil-Ahbâb Risalesinin Karşılaştırmalı Neşri", *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, 2007, 18: 263-275.

177 Kesik, "Emîn".

178 "Emîr Sultân", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emir-sultan-semseddin-muhammed Prof. Dr. Muhittin Eliaçık. (09.03.2024)

179 Eliaçık, "Emîr Sultan".

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (179b/568) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

27. Enverî (Hâce-zâde Mehmed Enverî Efendi/v.1694)[180]

Şâir, hattat ve mûsikîşinas olan Enverî, 17. asırda yaşamıştır. İstanbul doğumlu olup *Hoca-zâde ve Karakız* namlarıyla ün bulan Enverî'nin asıl adı Mehmed'dir. Nakşibendî tarîkatındandır. Hat sanatıyla ilgilenen şâir icâzetini de almıştır. Bu sanatındaki hünerinden dolayı II. Mustafa'nın iltifatını görmüştür. Aynı zamanda Sultan Ahmed Câmii'nde baş müezzinlik yapmıştır. Hacca giden şâir Medine'de 1694 senesinde âhirete irtihal etmiştir. Enverî'nin bazı şiirleri bestelenmiştir.[181]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (68b/232; 170a/525) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

28. Eşref (Ali Kemter Efendi, v.1724/25)[182]

Mecmû'a'da Eşref mahlası ile yer alan ilâhî, S. Nuzhet Ergun'un "Türk Musikisi Antolojisi"nde "*1098 (M.1686)'de vefat eden Bursalı Şeyh Nasuhî Efendi'nin oğlu Kemter Ali Efendi (Vefatı 1137-M.1724)*"ye âit olduğu ifâde edilir.[183] Kemter Ali Bursa'da Hisar Tekkesi şeyhi iken 1724/25 vefat etmiştir.[184]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (33b/113) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

29. Eşrefoğlu Rûmî (Abdullâh/d.1353-v.1469)[185]

İbnü'l-Eşref, Eşref-zâde, Eşref-i Rûmî, Abdullah İznikî ve Abdullah-ı Rûmî lakaplarla tanınan şâirin adı Abdullah'tır. İznik'te 1353 yılında dünyaya gelmiştir. Babasının adı Eşref'tir. Eşrefoğlu ilk eğitimini ailesinden almıştır. Daha sonra ilerleyen yaşlarında Bursa'ya giden şâir burada medrese eğitimi almıştır. Daha sonra tasavvuf yolunda ilerleyerek Hacı Bayrâm-ı Velî yanında hizmete girmiştir.[186] İznik'te kendi dergâhını kurmuş ve irşat faaliyetlerini sürdürmüştür. Şâir 1469-70 yılında vefat etmiştir. Kabri

---

180 "Enverî", Http://Teis.Yesevi.Edu.Tr/Madde-Detay/Enveri-Hacezade-Mehmed-Enveri-Efendi Doç. Dr. Ömer Savran. (09.03.2024)

181 Savran, "Enverî".

182 Mehmed Süreyya, "Sicill-i Osmânî" (haz. Nuri Akbayır) Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul,1996. C. 3.

183 Ergun, Türk Musikisi Antolojisi, 314.

184 Mehmed Süreyya, "Sicill-i Osmânî", 884.

185 "Eşrefoğlu", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefoglu-abdullah Doç. Dr. Mustafa Güneş. (09.03.2024)

186 "Eşrefoğlu", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrefoglu-abdullah Doç. Dr. Mustafa Güneş. (09.03.2024)

İznik'tedir. Şâirin şiirleri tasavvuf konuludur. Pek çok şiiri bestelenmiştir.[187] Eserleri şunlardır: Dîvân[188], Müzekki'n-nüfûs[189], Tarîkatnâme[190], Mesnevîleri[191], (Nasîhatnâme, Ma'zeretnâme Hayretnâme, İbretnâme), Delâilü'n-nübüvve, Fütüvvetnâme, Münâcâtnâme, (Hediyyetü'l fukarâ), Elestnâme, , Esrârü't-tâlibîn.[192]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 32 ilâhîsi tespit edilmiştir. (1b/2; 5b/23; 10a/32; 14a/47; 27a/85; 27b/87; 29a/92; 31a/100; 31b/104; 32b/108; 35a/122; 53b/170; 54a/172; 56a/184; 63a/216; 69a/234; 76a/256; 81a/270; 82a/275; 88b/295; 88b/297; 90b/308; 97a/321; 98a/325; 101b/340; 103b/348; 111a/366; 117b/387; 121b/394; 122b/396; 123b/403; 126b/412) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

30. Fâ'iz (Börekçi-zâde Mustafâ/v.1717-18)[193]

Börekçi-zâde Mustafa ve Müderris Mustafa Efendi lakaplarıyla bilinen şâirin asıl adı Mustafa'dır. Edirne doğumlu olan şâirin babası Müderris Hasan Efendi'dir. İyi bir eğitim aldığı düşünülen Fâ'iz, medrese tahsili görmüştür. Medreseden mezun olduktan sonra 1688-89'da Edirne'de bulunan Abdülvasî Medresesi'ne ilk müderris olarak tayin edilmiştir. Ayrıca başka medreselerde de ek görevler verilmiştir. Fâi'z, 1717-18 senesinde vefat etmiştir. Kabri Edirne'dedir. Münşî olan Fâ'iz aynı zamanda âlim ve şâirdir. *Dîvân*'ı vardır.[194]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (27a/84) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

187 Güneş, "Eşrefoğlu"; A. Necla Pekolcay, Abdullah Uçman, "Eşrefoğlu Rûmî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/esrefoglu-rumi(09.03.2024).

188 Güneş, Mustafa; "Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı" (İnceleme-Metin), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Yar. Doç. Dr. Hasan Kavruk) Malatya 1994; Çelebi, Asaf Halet, "Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı", Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul 1944; Tatçı, Mustafa, "Eşrefoğlu Rûmî Dîvân-ı İlâhiyyât", H Yayınları, 2016; Tatçı, Mustafa, "Eşrefoğlu Rûmî Dîvân-ı İlâhiyyât", Diyanet İşleri Başkanlığı, 2017.

189 Dalgın, Nihat, "Eşrefoğlu Rumi ve Müzekki'n-Nüfus'unda bulunan merfu hadislerin tahrici",Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Yrd. Doç. Dr. Raşit Küçük) İstanbul, 1990; Uçman, Abdullah, "Müzekki'n-nufûs", İnsan Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2003.

190 Oymak, Güner, Eşrefoğlu Abdullah, Tarîkatnâme (İnceleme, Karşılaştırmalı Metin), Erciyes Ünveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,(Dan: Doç. Dr. Nevzat Özkan), Kayseri 2000; Keskinkılıç, Esra, Tarîkatnâme, Gelenek Yayınları, İstanbul 2002.

191 Yorulmaz, Ferhat, "Eşrefoğlu Rûmî'nin Nasîhatnâme, Mâzeretnâme, Hayretnâme ve İbretnāme isimli mesnevileri (inceleme, metin, bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük)," Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak), Ankara, 2020.

192 Güneş, a.g.m.

193 "Fâiz", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faiz-mustafa-borekcizade Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak. (09.03.2024)

194 Aksoyak, "Fâ'iz".

31. Fahrî (Şeyh Koruklu Mehmed Fahrî[195], Şeyh Mehmed Kavruklu[196], Şeyh Muhammed Fahrî Sünbülî[197]/v.1735)

Doğum tarihi belli olmayan şâirin asıl adı Mehmed'dir. Halvetiyye'nin Sünbüliyye kolundandır. Fahrî Efendi, İstanbul'un Odabaşı semtinin Koruk mahallesinde ikâmet etmiş ve buradaki Koruklu Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. Bu tekkenin isminden dolayı Şeyh Koruklu Mehmed diye tanınmaktadır. Ayrıca Fahrî'nin bu tekkede şeyh olması da tekkenin şöhret bulmasına vesîle olmuştur. Fahrî yirmi yıl şeyhlik yapmış ve 1735 tarihinde vefat etmiştir. Kabri, mezkur tekkenin kabristanlığındadır.[198] Dîvânçe[199]*'si* vardır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 4 ilâhîsi bulunmaktadır. (26b/82; 109b/358; 165a/504; 175b/549) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

32. Fasîh (Ahmed Fasîh Dede/v.1699)[200]

İstanbul doğumlu olan şâirin asıl adı Ahmed'dir. 17. Yüzyılda yaşayan şâirin doğum tarihi hakkında kesin bilgi yoktur. Mevlevîdir. Fasîh mahlasını kullanmıştır. Fasîh Ahmed Dede'nin tahsiline dâir bilgi yoktur. Fakat eserlerindeki üslûbundan ve hazine kâtipliği görevlerinden anlaşıldığı üzere iyi bir tahsil hayatı olduğu düşünülmektedir. Fasîh Ahmed hat sanatı ile ilgilenmiş bu alanda kendini geliştirmiştir. Kâtiplik görevini bırakan Fasîh, Gavsî Dede'nin yanında yetişerek kendi de "Dede" olmuştur. Fasîh Dede 1699 senesinde âhirete irtihal etmiştir. Kabr-i şerîfi Galata Mevlevîhânesi'ndedir. Fasîh Dede kendine özgü şiirleriyle pek çok şâiri etkilemiştir. Şâir, aynı zamanda iyi bir hattat ve ressamdır. Eserleri: Dîvân[201], Farsça Dîvânçe[202], Münşe'ât, Münâzara-i Gül ü Mül,

---

195 "Fahrî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fahri-mehmed Doç. Dr. Üzeyir Aslan. (10.03.2024)

196 Müstakimzâde'nin Mecmû'a-i İlâhiyyât adlı eserinde isim bu şekilde geçiyor. Bkz. Şengül Sağman, "Müstakîmzâde'nin 'Mecmûa-ı İlâhiyyat' Adlı Güfte Mecmuası, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Yar. Doç. Dr. Mehmet Nuri Uygun) İstanbul 2001, s.208.

197 Sevda Özden, "Şeyh Muhammed Fahrî Sünbülî Dîvânçesi (Tenkitli Metin)" Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisas Tezi, (Dan: Prof. Dr. Ahmet Doğan), Trabzon Temmuz 2009.

198 Aslan, "Fahrî".

199 Dîvânçe üzerine iki çalışma yapılmıştır. Özden, Sevda, "Şeyh Muhammed Fahrî Sünbülî Dîvânçesi (Tenkitli Metin)" Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisas Tezi, (Dan: Prof. Dr. Ahmet Doğan), Trabzon Temmuz 2009; Sapmaz, Ebru; "Fahrî-i Sünbülî ve Dîvançesi" (İnceleme Çeviriyazılı Tenkitli Metin), Maramara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Dr. Üzeyir Aslan) İstanbul 2009.

200 " Fasîh", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasih-ahmed-fasih-dede (10.03.2024) Dr. Mehmet Ünal.

201 Çıpan, Mustafa, Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni". C. 1-2. Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Gönül Ayan) Konya 1991.

202 Atalay, Mehmet *Fasîh Ahmed Dede Farsça Divançe*, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2007.

Münâzara-i Rûz u Şeb, Tenbâkûnâme, Kalem Makalesi, Hüsrev ü Şirin, Mahmûd u Ayâs[203], Behişt-Âbâd.[204]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (59a/196; 144a/449) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

33. Fazlî (Osman Fadlî Efendi/Atpazarlı/d.1631-v.1691)[205]

1631 yılında Bulgaristan'ın Şumnu kasabasında dünyaya gelmiştir. İsmi Osman Fadlî bin Seyyid Fethullah'tır. Celvetî tarîkatına mensup olan şâir İstanbul'da yetişmiştir. İkâmet ettiği yerin adı Atpazarı olduğundan Atpazarı Şeyhi Osman Efendi adıyla ünlenmiştir. İlk eğitimini Şumnu'da babası vermiş olup daha sonra Şumnu'dan ayrılarak ilmini ilertletmek için Edirne'ye gitmiştir. Burada Arapça, Farsça ve tasavvuf ilminde kendini yetiştirmiştir. Saçlı İbrâhim Efendi'den ve Zâkir-zâde Abdullâh Efendi'den dersler almıştır. Halîfeliğini alan Osman Fadlî Efendi, Aydos kasabasına gitmiş ve burada vaaz ve irşad faaliyetlerine başlamıştır. Filibe ve Magosa'da da hizmetlerine devam şâir 1691 yılında âhirete irtihal etmiştir. Kabri Magosa'dadır. Eserleri şöyledir: Dîvân[206], Misbâhu'l-Kalb Şerhu Miftâhi'l-Gayb, Mir'âtu Esrâri'l-İrfân, el-Lâihâtü'l-Berkiyyât fî Keşfi'l-Hucub ve'l-Estâr an Vücûhi Esrâri Ba'zi'l Ehadis ve'l-Âyât, Tecelliyât-ı Berkıyye, Fethu'l Bab, Risâle-i Rahmâniyye fî Beyân-i Kelimeti'l-İrfâniyye, Mektûbât-ı Osman Celvetî li-Tilmîzihî Şeyh İsmail Hakkı, Şerhu Fusûsi'l-Hikem, Hâşiye alâ Muhtasari'l-Maânî, Hidâyetü'l-Mütehayyirin, Mutavvel Haşiyesi, Hâşiye alâ Muhtasar-i Şerhi't-Telhîs, Hâşiye alâ Muhtasarî's-Sa'd, Şerh-i Tenkih, Gâyetü'l-Müntehâb, Hâşiyetu Muhtasar ala şerhi Telhicü'l-Miftah. [207]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (64b/225; 161b/485) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

34. Fenâyî (Cennet Mehmed Efendi/d.1574–v.1664)[208]

İstanbul'un Tophane semtinde dünyaya gelmiştir. 1574 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl ismi Mehmed'dir. Mahlası Fenâyî'dir. Cennet Mehmed Efendi olarak da tanınmıştır. Tophaneli İshâk Efendi'nin oğludur. Fenâyî, Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin

---

203 Sevindik, Hakan, "*Fasîh Ahmed Dede'nin Behişt-Âbâd Adlı Mesnevisi (İnceleme-Metin-Dizin*), Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Ahmet Sevgi) Konya, 2011.

204 Ünal, "Fasîh".

205 "Fadlî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fadli-atpazarli (10.03.2024) Dr. Mehmet Ünal.

206 Erdem, Kadri, *Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Divânı İnceleme-Metin*, Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Doç. Dr.Bayram Ali Kaya, Sakarya, 2008.

207 Ünal, "Fazlî".

208 "Fenayî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenayi-cennet-mehmed-efendi Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Aydın. (10.03.2024)

terbiyesinde yetişmiştir. Uzun yıllar şeyhine hizmet ettikten sonra Kütahya Simav'a halîfe olarak tâyin edilmiştir. Şeyhinin vefatından sonra münzevî bir hayat yaşayan şâir 1664'te âhirete irtihal etmiştir. Kabri Üsküdar'da Hüdâyî Asitanesi'ndedir. Eserleri: Dîvân[209], Tecelliyât, Tâlîkat, Bihiştiyâ fi'l- Ma'ârif el- İlâhiyât.[210]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 5 ilâhîsi bulunmaktadır. (6b/27; 70a/238; 164b/500; 171/530; 182a/579) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

35. Fethî (Bolbolcu-zâde/Bübülcü-zâde Şeyh Abdülkerîm Efendi/v.1694)[211]

İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Asıl ismi Abdülkerîm'dir. Bülbülcü-zâde veya Bolbolcu-zâde lakaplarıyla da bilinmektedir. Şeyhülislâm Koca Yahyâ Efendi'den mülâzım olan Fethî, Hâriç Medresesi'nde görev aldı. Bu görevindeyken Abdulehad Nûri Efendi'ye intisap edip Halvetî tarîkatına katıldı. Vefat tarihi 1694-95 ya da 1695-96 olarak kayıtlıdır.[212] Şiirleri bestelenmiştir.[213]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (3b/10; 165a/502) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

36. Fu'âdî (Ömer/d.1559?-v.1636)[214]

1559 yılında Kastamonu'da dünyaya gelen şâirin adı Ömer Fu'âdî'dir. Halvetîliğin Şa'bâniyye kolundandır. Mahlas olarak Fu'âdî ismini kullanmıştır. Tahsilini medreseden almış müftü kâtipliği yapmıştır. Daha sonra tasavvufla ilgilenen şâir, Abdülbâki Efendi'den tasavvufî terbiye almış ve bir müddet hizmetinde bulunmuştur. Şeyhinin vefatından sonra seyr ü sülûkunu Muhyiddin Efendi'nin terbiyesinde bitirmiştir. Daha sonra irşada başlamış ve uzun yıllar şeyhlik yapmıştır. 1636 tarihinde âhirete irtihal eden şâirin kabri Şa'bân-ı Velî Türbesi'nde Muhyiddin Efendi'nin yanındadır.[215] Başlıca eserleri şunlardır: Muslihu'n-Nefs[216], Risâle-yi Virdiyye[217],

---

209 Yıldız, Alim; " Fenâyî Dîvânı" (Metin-Muhteva-Tahlil), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. H. İbrahim Şener), İzmir 2002.

210 Aydın, " Fenâyî".

211 "Fethî" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fethi-bolbolcuzade-seyh-abdulkerim Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak. (10.03.2024)

212 Aksoyak, "Fethî".

213 Mehmet Nuri Parmaksız, Eserleri Bestelenen Dîvân Şâirleri, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniverisitesi, Konya, 2010.

214 "Fuâdi", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuadi-omer Dr. Öğr. Üyesi İlyas Yazar. (05.07.2021)

215 Yazar, "Fuâdî".

216 Özçelik, Mevlüt, "17. yüzyıl Osmanlı mutasavvıflarından Kastamonulu Ömer Fuâdî (v. 1046/1636) ve Muslihu'n-Nefs isimli eseri", Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Prof. Dr. Dilaver Gürer), Konya 2012; Cambaz, İsmail Hakkı, "Ömer Fuadi Efendi'nin "Muslihu'n-Nefs" adlı eseri (Metin-inceleme)", Dokuz Eylül

Risâle-yi Sadefiyye[218] *Menâkıb-ı Şeyh Şa'bân-ı Velî*[219], *Türbenâme*[220], *Bülbüliyye*[221], *Risâle-i Hâbiyye*[222].

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (70b/240) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

37. Gafûrî (Şeyh Mahmûd Gafûrî Efendi/v.1667-68)[223]

Gelibolu'da dünyaya gelen şâirin ismi Mahmûd'dur. İstanbul'da eğitim almıştır. Müderrislik yapmıştır. Celvetî tarîkatına mensuptur. Cennet Efendi'den tarîkat âdâbını öğrenmiştir. Şeyhlik görevinde bulunmuştur. Gafûrî, 1667-68 senesinde âhirete irtihal etmiştir. Kabri Halil Paşa Türbesi mezarlığındadır. İlâhîleri ve gazelleri bulunan Gafûrî'nin şiirleri tasavvufî konuludur.[224]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (110b/364;168b/519) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

38. Gülşenî (İbrâhîm Gülşenî/ v.1534)[225]

Gülşenî tarîkatının kurucusudur. Kültürlü bir soydan gelen Şeyh Muhammed Amidî'nin oğludur. Hayatı hakkında bilgiler çoğunlukla menkıbelere dayanmaktadır. Çevresi tarafından çok sevilen ve sayılan bir zât olmuştur. Kanûnî'den iltifat görmüştür. Tebriz'de medrese eğitimi almıştır. Dede Ömer Rûşenî'ye gönülden büyük bir muhabbet duymuştur. Kurmuş olduğu Gülşenîlik pek çok yere yayılmıştır. Dergâhlarında şiir ve mûsikî ilgi görmüş ve çok sayıda şâir ve bestekâr yetişmiştir. İbrâhîm Gülşenî'nin uzun bir hayat sürdüğü ve 1534 senesinde Mısır'da Hakk'a

---

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Prof. Dr. Himmet Konur), İzmir, 2016.

217 Ünal, Asuman, "Ömer Fuadi'nin Risale-i Virdiyye adlı eserindeki tasavvufi görüşleri", Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Doç. Dr. Hülya Küçük), Konya 2008.

218 Sayacı, Ülkü, "Ömer Fuadi'nin Risale-i Sadefiyye adlı eseri", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Prof. Dr. Mustafa Tahralı), İstanbul, 2003.

219 Okumuş, Ali, "Menakıb-ı Şeyh ŞaĦban-ı Veli", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Prof. Dr. Hasan Kamil Yılmaz), İstanbul, 1998.

220 Yazar, L. Nihal, "*Halvetîliğin Şa'bâniyye Kolu: Menâkıb-ı Şa'bân-ı Velî ve Türbenâme*", Ankara: Mas Matbaacılık, 1985.

221 Yazar, İlyas, "Ömer Fuadi hayatı, eserleri, edebi kişiliği ve Bülbüliyye'sinin metni", Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (dan: Yrd. Doç. Dr. İlhan Genç), İzmir 1999.

222 Zavotçu, Gencay, "*Türk Edebiyatında Hâbnâme ve Ömer Fu'âdî'nin Hâbiyye Risalesi*", Kocaeli: Hazret-i Pir Şeyh Şa'ban-ı Veli Vakfı Yayınları, 2007.

223 "Gafûrî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gafuri-seyh-mahmud-gafuri-efendi (10.03.2024) Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak.

224 Aksoyak, "Gafûrî".

225 "İbrâhim Gülşenî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-gulseni (10.03.2024) Prof. Dr. Muhsin Macit.

yürüdüğü rivâyet edilmektedir.[226] Eserleri: Dîvân[227], Pend-nâme[228], Râz-nâme, *Kıdem-nâme*[229]*, Çoban-name*, *Divan(Farsça), Kenzü'l-cevâhir*, *Manevî*.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (98b/329) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

39. Hakîkî

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi mevcuttur. Kaynaklarda bulunan "Hakîkî" mahlaslı şâirlerden hangi Hakîkî olduğu elimizdeki verilerle tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (181a/573) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

40. Hakkı (Erzurumlu İbrâhîm Hakkı/d.1703-v.1780)[230]

Doğum tarihi 1703'tür. Doğum yeri Erzurum'un Pasinler ilçesidir. Dervîş Osmân Efendi'nin oğludur. Annesi Şerîfe Hanîfe Hanım'dır. İlk eğitimini babasından almıştır. Medrese eğitimi de alan Hakkı, iyi bir Arapça ve Farsça öğrenmiştir. İslâmî ilimlerde kendini yetiştirmiş bir zâttır. Matematik ve astronomi alanlarında da ilim sahibidir. Tasavvuf eğitimi de alan Hakkı'nın şeyhi İsmail Fakîrullah'tır. Hakkı, 1780 yılında Tillo'da âhirete irtihal etmiştir.

Eserleri şunlardır: Dîvân (İlâhi-nâme)[231], Ma'rifetnâme[232], İrfâniyye, İnsâniyye, Mecmû'atü'l-Me'ânî. [233]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 8 ilâhîsi bulunmaktadır. (3b/11; 27b/86; 54a/173; 56b/185; 62a/210; 110a/361; 113a/378; 172b/537) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

226 Macit, "İbrahim Gülşenî".

227 Akay, Mehmet, *İbrâhîm Gülşenî'nin Dîvânı: Metin-Dil Hususiyetleri*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Gönül Ayan), Konya 1996; Avçin, Mehmet, *İbrahim Gülşeni Dîvânı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Prof. Dr. Ahmet Kartal) Eskişehir, 2021.

228 Yıldız, Âlim, (2002) "İbrâhîm Gülşenî'nin Pendnâme'si". *Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi* XVI: 57-95.

229 Çalka, Mehmet. Sait. (2017). İbrahim Gülşenî Ve Kıdemnâme Adlı Tasavvufî Mesnevisi", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (59), 119-154.

230 "Hakkı", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-erzurumlu-ibrahim-hakki (10.03.2024) Prof. Dr. Nurettin Ceviz.

231 Numan Külekçi-Turgut Karabey, *Erzurumlu İbrahim Hakkı, Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Atatürk Üniversitesi Yay. Erzurum 1997.

232 Başar, M. Fuad "*Marifetnâme Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri",* İstanbul: Âlem Yayınları, 2005; Zengin, Cengiz-Cengiz, Oğuzhan, "*Marifetname*", İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları. 2016.

233 Ceviz, "Hakkı"

41. Hakkî (Bursalı İsmâil Hakkı Bursevî/d.1652-53-v.1724)[234]

Doğum tarihi 1652-53'tür. Doğum yeri Bulgaristan'nın Aydos kasabası'dır. Babası Mustafa Efendi'dir. Annesi Kerîme Hanım'dır. İsmâil Hakkı, hem tasavvufla hem de ilmî konularla ilgilenmiştir. Şiirlerinde Hakkî mahlasını kullanmıştır. Bursa'da yaşamış ve orada vefat etmiştir. Bundan mütevellid Burûsevî olarak ünlenmiştir. Celvetiyye tarîkatındandır. Osman Fadlî Efendi'den halîfelik icâzeti almıştır. İki defa hac yapmıştır. Çeşitli görevlerle Tekirdağ'da, Üsküdar'da, Üsküp'te ve Şam'da bulunmuştur. 1725 yılında vefat etmiştir. Kabri Bursa'dadır. İsmâil Hakkı Bursevî'nin Türkçe, Arapça ve Farsça pek çok konuda eseri bulunmaktadır.[235]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 11 ilâhîsi bulunmaktadır. (20b/66; 33a/110; 39b/134; 59b/198; 60a/202; 62a/210; 63a/217; 69b/237; 75b/252; 83a/281; 89b/302) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

42. Hâlıkî (Abdülhâlık Efendi/v.19. yy?)[236]

Şâirin adı Abdülhâlık'tır. Mahlası Hâlıkî'dir. Sûfî bir şâirdir. Doğum ve ölüm tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. 19. yüzyılda yaşadığı düşünülmektedir. Hayatı hakkında çok fazla bilgi yoktur. Şeyhlik yapıtığı bilinmektedir.[237]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (4a/14) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

43. Hâşim (Hâşim Baba, Şeyh Mustafa Bandırmalı-zâde/d.1718-v.1782-83)[238]

Şâirin ismi Mustafa Hâşim'dir. Doğum tarihi 1718'dir. Doğum yeri İstanbul'un Üsküdar semtidir. Hâşim Baba olarak şöhret bulmuştur. Babası Şeyh Yusuf Nizâmeddin Efendi'dir. Şiirlerinde kullandığı mahlasları Hâşim, Hâşimî, Üsküdârî, Bandırmalı-zâde'dir. Önce Celvetî tarîkatına daha sonra Bektaşî tarîkatına girmiştir. Fakat ikisinde de bir karar kılmamıştır. Vefat tarihi 1783'tür. Kabri Bandırmalı-zâde dergâhının hazîresindedir.[239] Eserleri şunlardır: Dîvân[240],Vâridât[241], Ankâ-yı Maşrık[242], Devriyye-i Ferşiyye.

---

234 "Hakki", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hakki-bursali-ismail-hakki-bursevi (10.03.2024) Dr. Öğr. Üyesi Nagehan U. Eke.

235 Eke, "Hakkî".

236 " Hâlıkî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haliki-abdulhalik-efendi Araş. Gör. Ramazan Ekinci. (10.03.2024)

237 Ekinci, "Halîkî".

238 "Hâşim Baba", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hasim-hasim-baba-seyh-mustafa-bandirmalizade (10.03.2024) Dr. Mehmet Ünal.

239 Ünal, "Hâşim".

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (82a/277; 82b/278) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

44. Hatâyî (Şah İsmâil/d.1487-v.1524)[243]

1487 yılında dünyaya gelmiştir. Doğum yeri Erdebil'dir. Asıl adı Şah İsmâil'dir. Safevî şeyhi Haydar'ın oğludur. Annesi Halime Begüm'dür. Safevî Devleti'nin kurucusu ve aynı zamanda Erdebil Tekkesi'nin şeyhidir.[244]

Şâir, Âzerî edebiyatının mühim isimlerindendir. Şiirlerini Türkçe yazarak Âzerî edebiyatının ilerlemesine büyük katkıda bulunmuştur. Mahlası Hatâyî'dir. Hem düşünce dünyasını yansıtan şiirler hem de sanatı yüksek şiirler kaleme almıştır. Şiirlerinde tasavvufî konulara fazlaca yer vermiş bilhasssa on iki imam ve Ehl-i beyte olan sevgisini sıkça dile getirmiştir.[245]

Kültür ve sanata önem veren şâirin döneminde pek çok sanatçı yetişmiş ve değeri yüksek eserler meydana gelmiştir. Şâir, 1524 senesinde Tebriz'de âhirete irtihal etmiştir. Kabri Erdebil'de'dir.[246]

Eserleri şunlardır: Dîvân[247], Deh-nâme[248], nasîhat-nâme[249].[250]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (29b/95; 126b/411) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

240 Ergün, Asuman, "Hâşim Baba Dîvânı Üzerine Bir İnceleme", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Doç Dr. Ali Torun), Afyon 2000; Kayacan, Mehmet *Haşim Baba ve Divanı (İnceleme-Metin).* Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç Dr. Mehmet Özçelik) Isparta 2002; Yalçınkaya, Mehmet Akif, "Bandırmalızâde Hâşim Baba Dîvânı (Metin -İnceleme), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Yar. Doç Dr. Saadettin Eğri) Bursa 2008.

241 Ünal, Mehmet "Bandırmalı-zâde Mustafâ Hâşim Efendi'nin Vâridât-ı Mensûre'sinin Tenkitli Metni", Süleyman Demirel Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Menderes Coşgun) Isparta 2012.

242 Soyyer, A. Yılmaz (2005). "Üsküdarlı Hâşim Baba'nın Anka-i Maşrık'ı". *2. Üsküdar Sempozyumu Bildiriler*. C. 2. İstanbul. 108-113.

243 " Şah İsmâil", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sah-ismail-hatayi (10.03.2024.) Prof. Dr. Muhsin Macit.

244 Macit, "Hatâyî".

245 Adile Yılmaz Anıl, "Şah İsmâil", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/sah-ismail#2–edebiyat (11.03.2024).

246 Macit, "Hatâyî".

247 Ergun, Sadettin Nüzhet, Hatâyî Dîvânı, Şah İsmail Safevî: edebî hayatı ve nefesleri, İstanbul Maarif kitaphanesi, 2. Baskı, 1956; Macit, Muhsin, "Hatâyî Dîvânı: (İnceleme - Tenkitli Metin – Tıpkıbasım), Türkiye yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul, 2017.

248 Araslı, Hamid (1948). *Şah İsmail Dehname*. Bakü: Azer Neşr.; Cavadova, Minaye (1977). *Şah İsmayıl Hatainin Leksikası- Dehname Poeması Üzre*. Bakü: İlm Neşriyat.

249 Memmedov, Azizağa (1973). *Şah İsmail Hatai Eserleri-II.* Bakü: Azerbaycan İlimler Akademisi Neşriyatı.

250 Macit, "Hatâyî".

45. Hilmî (Yusûf-zâde Abdullâh/d.1655-v.1753-54)[251]

1655-56 tarihinde doğmuştur. Doğum yeri kesin olarak bilinmemektedir. Asıl adı Abdullah'tır. Eğitim hayatına babasından kıraat dersleri alarak başlamıştır. Hilmî, Halvetî yoluna intisap etmiştir. Şeyhi, Şeyh İlyas Sakîzî'dir. Kara Halîl Efendi'den dersler almıştır. Güzel ahlakı ve ilmi ile ünlenmiş bir zâttır. Müderrislik yapan Hilmî, epey öğrenci yetiştirmiştir. Kütüphane müdürlüğü yapmış ve bu görevdeyken 1754 senesinde âhirete irtihal etmiştir. Kabri İstanbul'dadır. Hilmî, ilmî konulara meraklı yüksek ihtisas sahibi üretken bir şâirdir.[252]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (57b/191; 165a/503) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

46. Hulvî (Şeyh Cemâleddîn Mahmûd Hulvî Efendi/d.1574-75-v.1653-54)[253]

Adı Cemâleddîn Mahmûd Hulvî'dir. Doğum tarihi 1574-75'tir. Doğum yeri İstanbul Şehremini semtidir. Babasının adı Ahmed Ağa'dır. Genç yaşlarda hacc yapmıştır. Şeyhi Koca Mustafa Paşa Zâviyesi şeyhi Hasan Efendi'dir. Mısır'a seyahat etmiştir. İstanbul'da farklı câmilerde vâizlik görevlerinde bulunmuştur. Gülşenî tarîkatındandır. Zâviye hâline getirdiği babasının evinde irşat faaliyetlerini sürdürmüştür. Vefat tarihi 1653-54'tür. Kabri Şirvânî zâviyesindedir. Eserleri: Dîvân[254], Câm-ı Dil-nüvâz[255], Hamse, Lemezât-ı Hulviyye el-Lemehât-ı Ulviyye,[256] ayrıca tedvin edilmemiş ilahî ve şiirleri de bulunmaktadır.[257]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (87b/287) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

47. Hüdâyî (Azîz Mahmûd/ d.1541-v.1628)[258]

Şâirin adı Mahmûd'dur. Doğum tarihi 1541'dir. Doğum yeri Şereflikoçhisar'dır. Celvetî tarîkatının kurucusudur. Şeyhi Hz. Üftâdedir. Mahlas olarak şeyhinin verdiği

---

251 "Hilmî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hilmi-yusufzade-abdullah Araş. Gör. Aslı Gürsoy. (11.03.2024)

252 Gürsoy, "Hilmî".

253 "Hulvî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hulvi-seyh-cemaleddin-mahmud-hulvi (11.03.2024) Doç. Dr. Ayşe Yıldız.

254 Yavuz, Sevgi, *Cemâleddin Mahmud Hulvî Dîvânı (Metin-İnceleme)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,(Dan: Prof. Dr. A. Azmi Bigin), İstanbul 2012.

255 Okumuş, Said, *Cemâleddin Mahmûd Hulvî Câm-ı Dil-nüvâz (Gülşen-i Râz Şerhi)* İnsan Yay., İstanbul 2012.

256 Tayşi, Mehmet Serhat, "*Lemezât: Lemezât-ı Hulvî ez-Lema'ât-ı Ulvî*", Tercüman Yayınları, İstanbul 1980.

257 Yıldız, "Hulvî".

258 "Hüdâyî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayi-aziz-mahmud Araş. Gör. Hulusi Eren. (11.03.2024)

Hüdâyî ismini kullanmıştır. Azîz lakabı da sevilen ve sayılan biri olmasından ileri gelir. İlk eğitimini doğduğu şehirde alan Hüdâyî daha sonra İstanbul'da medrese eğitimi almıştır. Nûreddin-zâde Muslihuddîn Efendi'den dersler almıştır. Bursa'da kadılık yapmıştır. Görevinden ayrılarak tasavvuf yoluna girmiştir. Şeyhlik ve vâizlik görevlerinde bulunmuş dersler vermiştir. Aynı zamanda şâir ve bestekârdır. Hüdâyî, 1628 yılında âhirete irtihal etmiştir. Kabri Üsküdar'dadır. Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin tekkesi önemli bir kültür merkezi hâline gelmiş pek çok âlim ve sanatkâr yetişmiştir. Başarılı bir mûsikîşinâs da olan Hüdâyî'nin dergâhında mûsikî önemli bir konu olmuştur.[259]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 37 ilâhîsi bulunmaktadır. (3a/8; 11a/38; 13a/42; 16a/56; 23b/69; 34a/116; 34b/119; 35a/120; 37b/124; 38b/131; 39b/136; 41a/144; 45b/151; 48b/156; 49a/159; 53a/169; 54b/177; 55b/182; 62b/213; 64a/221; 64b/224; 70a/239; 76a/255; 76b/259; 77b/262; 83a/283; 83b/284; 87b/291; 90a/305; 93b/315; 97a/320; 109b/356; 110b/363; 111a/367; 112a/370; 112a/372; eka/2) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

48. Hüsâmî (Ahmed/v.1754-55)[260]

Doğum tarihi bilinmeyen şâirin doğum yeri İstanbul'dur. İsmi Ahmed Hüsâmî'dir. Tüccâr Abdullah Hüsâmî'nin oğludur. Uşşâkî tarîkatına mensuptur. Hilâfetini Muhammed Şükrü Efendi vermiştir. Şeyhlik görevinde bulunmuştur. Sanatla da ilgilenen şâirin hattatlığı da vardır. Bu hünerinden dolayı kâtiplik görevinde de bulunmuştur. Vefat tarihi 1754-1755'tir. Ahmed Hüsâmî Efendi'nin Dîvân[261]ı vardır.[262]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (143b/434) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

49. Itrî (Buhûrî-zâde Mustafa/d.1633?-v.1711)[263]

Itrî için bkz. Bestekârların hayatları bölümü.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (19a/58) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

259 Eren, "Hüdâyî".

260 "Hüsamî" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/husami-ahmed Dr. Gürol Pehlivan. (11.03.2024)

261 Rukiye Gülpınar, "Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin), Aksaray Ünversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Dr. Öğr. Üyesi Abdulmuttalip İpek), Aksaray 2019.

262 Pehlivan, "Hüsâmî".

263 Bestekârların hayatları bölümüne bakınız.

50. İkbâlî /Meftûnî (Sultan II. Mustafa/d.1664-v.1703) [264]

Doğum tarihi 1664'tür. Babası Sultan IV. Mehmed'dir. Emetullah Râbia Gülnûş Sultan annesidir. II. Ahmed amcasıdır o vefat edince 1695 senesinde 22. Osmanlı Padişahı olmuştur. Aynı zamanda ve 101. İslam Halîfesi'dir. İyi bir eğitim, öğretim hayatı geçirmiştir. İkbâlî, sanata ilgi duymuş şiirle, müzikle ve hat sanattı ile ilgilenmiştir. Şiirlerinde Meftûnî ve İkbâlî mahlaslarını kullanmıştır. 1703'te bir ayaklanmada tahtından indirilen şâir, yine aynı yıl içinde âhirete irtihal etmiştir.[265]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (111b/368; 169b/522) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

51. İsmâil-i Rûmî (v.1631)[266]

Doğum yeri Kastamonu'nun Tosya'ya bağlı Bansa köyüdür. Çoban Ali'nin oğludur. İyi bir eğitim için Tosya'ya yerleşti. Medrese eğitimi almıştır. Aynı zamanda Halvetiyye tarîkatı şeyhlerinden Ahmed Efendi'nin sohbetlerine katılmıştır. Tarîkat âdâbını Bağdat'ta Seyyid Feyzullah Efendi'nin yanında tamamlamış olup Ahmed-i Mısrî'den de icâzetnâme almıştır. 1611 yılında İstanbul'a gelmiş ve Kâdirîhâne adında bir tekke inşâ ettirmiştir. Kâdiriyye tarîkatının yayılmasında rolü büyüktür. Kâdiriyye'nin Rûmiyye kolunun kurucusu kabul edilir. 1631 yılında vefat eden şâirin kabri kurduğu tekkenin kanristanlığındadır. İsmâil Rûmî'nin, Sultan Ahmed Camii'nde müridleri ile yaptığı zikir, bugün hâlâ bir gelenek olarak devam etmektedir.[267]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (170b/527) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

52. İştibî (Abdülkerîm Efendi/v.1606)[268]

Doğum yeri İştip'tir. İştibli Emîr Efendi olarak tanınır. Melâmi-meşrep biridir. İştibî halîfeliğini Nûreddîn-zâde'den almıştır. İştibî mahlası ile ilâhîler kaleme almıştır. Şâirin 1606 yılında âhirete irtihal etmiştir. Kabri İstanbul'dadır."*Risâletü'l-hudâ li-ulî'l-ihtidâ"* adında ve "*Deverân-ı Sufiye"* hakkında bir risâlesi vardır.[269]

---

264 "Meftûnî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meftuni-ikbaliii-mustafa Araş. Gör. Bilal Güzel. (11.03.2024)

265 Güzel, "Meftûnî".

266 "İsmâil-i Rûmî", https://islamansiklopedisi.org.tr/ismail-rumi Mehmet Akkuş, (11.03.2024)

267 Akkuş, "İsmâil Rûmî".

268 "İştibî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/istibi-abdulkerim-efendi (11.03.2024) Araş. Gör. Volkan Karagözlü.

269 Karagözlü, "İştibî".

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (19a/59; 19a/60) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

53. İzzî (Eşref-zâde İzzeddîn Ahmed Efendi/d.1672-73-v.1740)[270]

İzzî'nin asıl adı Eşref-zâde İzzeddin Ahmed'dir. Doğum tarihi 1672-73, doğum yeri ise Bursa'nın Varak Köyü'dür. Mahlası İzzî'dir. Eşref-i Sânî Mustafa Efendi'nin oğludur. Şâir ilk tahsilini babasından almıştır. Eşrefiyye tarîkatına mensuptur. İzzî, babasının vefatından sonra Bursa İncirli Tekkesi'nde şeyhlik görevinde bulunmuştur. Hacca gitmiştir. 1740'ta âhirete irtihal eden şâirin kabri Kâdirîler Âsitânesi'ndedir.[271]

İzzî'nin eserleri şunlardır: Dîvân[272], Enîsü'l-Cinân[273], Müşevviku'l-Uşşâk, Mev'iza, Metâli'u'l-meserrât bi-cilâ'i Delâ'il'l-Hayrât. İzzeddin Efendi, aynı zamanda iyi bir bestekârdır.[274]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (40a/137; 167b/513) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

54. Kâdirî (Gîsûdâr Şeyh Ahmed Kâdirî Efendi/Kisvedâr Burûsî[275]/v.1675)[276]

Doğum tarihi bilinmemektedir. Vodinalı'dır. Şâirin ismi Ahmed'dir. Kisvedâr/Gîsûdâr Burûsî Şeyh Ahmed Kâdirî Efendi olarak tanınmaktadır. Ailesi hakkında bilgi yoktur. İstanbul'da Bâkî-zâde Efendi'den dersler almış, onun eğitim ve terbiyesinde mülâzım olmuştur. Kadılık görevi yapmıştır. Bağdat'ta bazı ziyârtlerde bulunmuştur. Gîsûdâr Şeyh Ahmed Kâdirî Efendi'nin vefat tarihi 1675'tir. Kabri Bursa'dadır. Tasavvufî konulu ilâhîleri vardır.[277]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (122b/397) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

270 "İzzî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzi-esrefzade-izzeddin-ahmed-efendi (11.03.2024) Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak.

271 Aksoyak, a.g.m.

272 Kara, Abdullah, "İzzî Dîvânı (Tenkitli Metin – İnceleme), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Prof. Dr. Azmi Bilgin), İstanbul 2007.

273 Çalık, Fatma, "Eşrefzâde İzzettin Ve Tefsiri: "Enîsü'l-Cenân", Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Yard. Doç. Dr. Mustafa Bilgin), Bursa 2009.

274 Aksoyak, "İzzî".

275 Müstakimzâde'nin Mecmû'a-i İlâhiyyât adlı eserinde isim bu şekilde geçiyor. Bkz. Şengül Sağman, "Müstakîmzâde'nin 'Mecmûa-ı İlâhiyyat' Adlı Güfte Mecmuası, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Yar. Doç. Dr. Mehmet Nuri Uygun) İstanbul 2001, s.610.

276 "Kâdirî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kadiri-gisudar-seyh-ahmed-kadiri (11.03.2024) Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Aydın.

277 Aydın, Kâdirî".

55. Kenzî (Ayaşlı Kenzî/Kenzî-i Rûmî/Hasan/d.1607-v.1680?/1714?)[278]

1607 tarihinde dünyaya gelmiştir. Doğum yeri ihtilaflıdır. Uzun yıllar Manisa'da yaşamıştır. Mahlas olarak Kenzî'yi kullanmıştır. Bunun dışında Hasan Kenzî, Ayaşlı Kenzî, Manisalı Kenzî veya Kenzî-i Rumî olarak da tanınmış bir şâirdir. Babasının adı Ahmed'dir. Ayaş'ta ilk eğitimini almış daha sonra İstanbul'a gitmiştir. Mehmed Alâeddin Efendi'den dersler almış ve onun terbiyesinde yetişmiştir. Halvetî şeyhidir. Manisa'da kendi tekkesini yaptırmış ve irşat faaliyetlerine başlamıştır. Vaaz ve sohbetler vermiştir. Bir süre de Aynî Ali Zâviyesi'nde zâviyedâr olarak hizmet etmiştir. Hasan Kenzî, 1680 senesinde Hakk'a varmıştır. Kabri tekkesinin kabristanlığındadır.[279]

Hasan Kenzi Efendi, hem şâir hem de bestekârdır, pek çok ilâhî bestelemiştir. Kendi ilâhîleri de döneminin önemli mûsikîşinâsları tarafından bestelenmiştir. Dîvân'ı vardır.[280]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 8 ilâhîsi bulunmaktadır. (2b/6; 24b/73; 59b/199; 77b/264; 78a/259; 93b/316; 160a/464; 170a/524) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

56. Kerîmüddîn (Şeyh Seyyid Kerîmüddîn Efendi/v.1641)[281]

Şâirin doğum tarihi ve yeri hakkında bilgi yoktur. Babası Yümnî Hasan Efendi'dir. Koca Mustafa Paşa Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. 1641-1642'de âhirete irtihal etmiştir. Kabri Şeyh Adlî Hasan Efendi türbesindedir. Dînî-tasavvufî konulu ilâhîler yazmıştır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (34a/115) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

57. Kuloğlu

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Kuloğlu" mahlaslı şâirlerden hangi Kuloğlu olduğu mecmû'adaki verilerle tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (102a/341) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

278 "Kenzî" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kenzi-ayasli-kenzi-kenzii-rumi (11.03.2024) Dr. Zehra Sema Demir.

279 Demir, "Kenzî".

280 Küçükçalık, Bedia, *Hasan Kenzi Divanı: Metin inceleme ve bestelenmiş şiirlerinde vezin-usul ilişkisi*, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tülay Gençtürk Demircioğlu), Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul 2016 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

281 "Kerîmüddîn", https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kerimuddin-seyh-seyyid-kerimuddin Prof. Dr. Beyhan Kesik. (11.03.2024)

58. Lâmekânî (Lâmekânî/Hüseyin/Şeyh Hüseyin Bayrâmî[282]/v.1625)[283]

Şâirin asıl adı Hüseyin'dir. Kazzâz (İpekçi) diye lakabı vardır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri ise ihtilaflıdır. Peşteli, Bosnalı, Horpeşteli olduğu rivâyet edilmektedir. Hiç evlenmediği bilinen şâirin ailesi hakkında bilgi yoktur. Eğitim hayatını tamamlayan şâir, İstanbul'a gitmiş ve oraya yerleşmiştir. Bursalı Hasan Kabâdûz'a intisap etmiştir. Melâmîdir. Şeyhinin vefatından sonra ise İdrîs-i Muhtefî'nin terbiyesi altına girmiştir. Lâmekânî çevresiyle, âlimlerle ve döneminin devlet büyükleriyle iyi geçinmiş ve iltifat görmüştür. Lâmekânî Hüseyin Efendi'nin vefat tarihi 1625'tir. Kabri Şâh Sultân Câmii mezarlığındadır. Eserleri şunlardır: Dîvân[284], Vahdetnâme[285], Mektupları, Küllü Şey'in Yerci'ü ilâ Aslıhî, Esrârnâme Tercümesi: (Tuğluk 2008), Risâle-i Etvâr-ı Seb'a, Risâle-i Tevhîd: [286]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (89b/304) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

59. Lebîb

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Lebîb" mahlaslı şâirlerden hangi Lebîb olduğu tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (151b/455) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

60. Lütfî (Lütfullâh/Hoca-Zâde/d.1643-v.1702) [287]

Doğum tarihi 1643'tür. Şâirin asıl adı Mehmed Lütfullâh'tır. Babası Hoca Mes'ûd Efendi'dir. Bundan mütevellid Küçük Hoca-zâde olarak anılır. 1652-53'te müderris olmuştur. Hocası Şeyhülislâm Kara Çelebi-zâde Abdülaziz Efendi'dir. Farklı medreselerde müderrislik görevinde bulunmuştur. Halep'te, Bursa'da ve Eyüp'te kadılık yapmıştır. Mevlevîdir. Hilâfetini Şâtır Mehmed Dede'den almıştır. İlâhîleri

---

282 Müstakimzâde'nin Mecmû'a-i İlâhiyyât adlı eserinde isim bu şekilde geçiyor. Bkz. Sağman, "Müstakimzâde Mecmûa-yı İlâhiyyât", 507.

283 "Lamekânî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lamekani-huseyin Doç. Dr. İbrahim Halil Tuğluk. 11.03.2024)

284 Tuğluk, İbrahim Halil, *Lâmekânî Şeyh Hüseyin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Prof. Dr. Cemal Kurnaz) Ankara 2001.

285 Kemikli, Bilal, "Hüseyin Lâmekânî'nin İnsân-ı Kâmil Görüşü: Risâle-i Vahdet-nâme", *Kubbealtı Mecmuası.* XXVI (3): 30-36, 1997.

286 Tuğluk, "Lâmekânî".

287 "Lutfî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lutfi-lutfullah-hocazade (11.03.2024) Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak.

vardır ve mahlas olarak Lütfî ismini kullanmıştır. Bu görevindeyken 1702 senesinde âhirete irtihal etmiştir. Kabri Defterdâr Câmii bahçesindedir.[288]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (175b/548) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

61. Mahvî (Îsâ Mahvî/Sukûkî-Zâde/Şeyh Îsâ Mahvî Efendi/d.1637-38-v.1715)[289]

Doğum tairihi 1637/38'dir. Doğum yeri Gerede ilçesine bağlı Sarıkadılar köyüdür. Şâirin ismi İsa'dır. Mahlas olarak Mahvî'yi kullanmıştır. Dayıları Kazasker Sükûkî Ali Efendi ve Ganîzâde Nadirî'dir. İlk eğitimini ailesinin yanında alan şâir daha sonra iyi bir tahsil için İstanbul'a gitmiştir. Farklı medreselerde dînî konularda yüksek eğitim almıştır. Tasavvuf yolunda Halvetîliğe mensup olmuştur. Şeyhi Bülbülcü-zâde Şeyh Abdülkerim Fethî Efendi'dir. Hem tasavvufta hem de zahirî ilimlerde kendini yetiştirmiştir. Farklı câmilerde vâizlik ve şeyhlik görevini îfâ etmiş ve irşat faaliyetlerinde bulunmuştur. Şeyh İsa Mahvi Efendi 1715 tarihinde hac yolunda iken Şam'da hastalanmış ve orada vefat etmiştir. Yerine oğlu Mehmed Salih Efendi şeyh olarak atanmıştır.

Eserleri şunlardır: Dîvânçe[290], Müfîdü'l-İ'râb[291] ve Fezâilü'ş-Şuhûr ve'l-Eyyâm. Şiirlerini oğlu Salih Mahvî derlemiştir. Döneminin ünlü bestekârı Ali Şîrûganî Dede onun şiirlerinden bazılarını bestelemiştir.[292]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 8 ilâhîsi bulunmaktadır. (35a/123; 75a/250; 75a/251; 162a/489; 162b/491; 171a/528; 171b/531; 174b/545) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

288 Aksoyak, "Lütfî".

289 "İsa Mahvî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/isa-mahvi-sukukizade-seyh-isa-mahvi Hamdi Birgören. (11.03.2024)

290 Alpay, İrfan, "Mahvî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği Ve Divançesi", kütahyalı Şâirler Sempozyumu I, 1998. https://www.academia.edu/9689691/MAHV%C3%8E_HAYATI_ESERLER%C4%B0_EDEB%C3%8E_K%C4%B0%C5%9E%C4%B0L%C4%B0%C4%9E%C4%B0_VE_D%C4%B0VAN%C3%87ES%C4%B0

291 Kahyaoğlu, Yasin, "*İsa b. Ali El-Bolevî ve Müfidü'l-İ'rab Adlı Eseri",* Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,(dan: Prof.Dr. İbrahim Düzen), Şanlıurfa: 1995; Kızılcık, Abdullah, "*İsa b. Ali El-Bolevî, Hayatı ve Eserleri ve Müfîda'l-İ'râb",* Marmara Üniversitesi, , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç.Dr. İsmail Durmuş) İstanbul: 1997.

292 Birgören, "Mahvî".

62. Merkez/Merkezî (Şeyh Mûsâ Merkez Muslihiddîn Efendi/v.1551-52)[293]

Doğum tarihi bilinmeyen şâirin doğum yeri Denizli'nin Lazkiye kazasına bağlı Sarı Mahmûdlu Köyü'dür. İsmi Mûsâ lakabı ise Muslihiddîn'dir. Merkez Efendi veya Merkez Halîfe olarak anılır. Merkez Efendi eğitimini, devrinin öne çıkan âlimlerinden almıştır. İstanbul'a gelmiş ve Veliyüddin oğlu Ahmed Paşa'dan ilim tahsil etmiştir. Etyemez Tekkesi şeyhine damat olmuştur. Sünbül Sinan'dan el almış onu terbiyesinde yetişmiştir. Şeyhlik yapmıştır. Uzun bir hayat yaşamış ve 1551-52 tarihinde âhirete irtihal etmiştir. Şeyhülislam Ebu's-suûd Efendi'nin kendisine muhabbeti vardır. Bizzat kendisi Fatih Sultan Mehmed Câmii'nde cenaze namazını kıldırmıştır. Kabri Topkapı'dadır. Merkez Efendi güzel huylu, sevilen, muhabbetli ve âlim bir zâttır. Merkezî mahlası ile yazdığı ilâhîleri vardır. [294]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 3 ilâhîsi bulunmaktadır. (48b/158; 50a/163; 81a/269) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

63. Mevlânâ/Monlâ-yı Rûmî/Şems-i Tebrîzî (Celâleddîn-i Rûmî, Muhammed Celâleddîn, Hudâvendigâr (d.30.09.1207-v.17.12.1273)[295]

Doğum tarihi 30 Eylül 1207'dir. Doğum yeri Horasan'ın Belh şehridir. Mevlânâ'nın asıl ismi Muhammed Celâleddîn'dir. "Mevlânâ" ismi "efendimiz" anlamına gelir ki sevenleri tarafından verilmiş bir unvandır. Babasının adı Bahâeddîn Veled'dir. Babası da "sultan" anlamına gelen Farsça "*hudâvendigâr"* unvanını vermiştir. Ayrıca *Belhî, Rûmî, Mevlânâ-yı Rûm, Mevlânâ-yı Rûmî,* Molla Hünkâr, *Mollâ-yı Rûm* gibi isimlerle de anılmaktadır.

> "*Mevlânâ'nın tasavvufu, yalnız mistik ve idealist bir tasavvuf değildir. Sınırlı varlıktan, benlikten, bencilikten tamamıyla sıyrılmak, halka, topluma yayılmak suretiyle tecelli eden ve sosyal hayatta sınırsız bir sevgi, insanî bir görüş ve mutlak bir birlik hâlinde; moral sahadaysa herkesin bir olgun kişiye uymak suretiyle umumî olarak hayra, iyiye, güzele doğru bir gidiş, insanî bir terbiye halinde tezahür eden ve böylece de realist ve amelî bir karaktere sahip olan bir tasavvuftur."*[296]

---

293 "Merkezî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/merkezi-seyh-musa-merkez-muslihiddin Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak. (11.03.2024)

294 Aksoyak, "Merkezî".

295 Reşat Öngören, "Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mevlana-celaleddin-i-rumi (11.04.2024); "Mevlânâ", https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mevlana-celaleddini-rumi-muhammed Prof. dr. Ziya Avşar. (11.03.2024)

296 Abdülkadir Gölpınarlı, "Mevlânâ'nın Fikrî Hayatı" Tarih Coğrafya Dünyası Mevlânâ Özel Sayısı, 15 Aralık 1959, Sayı: 12, Cild: 2, s. 406-409.

Türk kökenli şâir ve tasavvuf ehli olan Mevlânâ Celâleddîn Rûmî, hem düşünce hem de gönül insanıdır. Kültürümüzde ciddî ve derin tesirler bırakmıştır.[297]

> "*Mevlânâ, insanın olgunlaşması için aşka, raksa ve müziğe ilâhî bir önem vermiş, âdeta dinde bir reform yapmıştır. Aşk ve cezbe, bütün Melâmet erbâbınca sülûkun, yâni olgunluk yolculuğunun, mânevî yolculuğun bir temelidir. Fakat Mevlânâ'nın bunlara verdiği önem büsbütün başkadır. Olgun insana karşı duyulan sınırsız aşk, bütün benliği, benciliği yıkan tek şeydir. Müzikse insanların dillerini birleştiren, ruhlarını yıkayan, onları ayıplardan, kirlerden arıtan ilâhî bir aşk ifadesidir; aşk çağlayanıdır.*"[298]

Eserleri şunlardır: Mesnevî, Dîvân-ı Kebîr, Rubâîler, Fîhi Mâfîh, Mecâlis-i Seb'a, Mektûbât.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 8 ilâhîsi bulunmaktadır. (27a/83; 61b/209; 74bb/248; 81a/271; 86b/288; 112b/375; 141b/441; 164a/499) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

64. Muhyî (Muhyî veya Mehmed/Bezci-Zâde/Vahyî-Zâde Şeyh Mehmed Muhyî Efendi, v.1612-13)[299]

Doğum yeri Konya'dır. Mehmed Muhyî Bezci-zâde veya Vahyî-zâde isimleri ile tanınmaktadır. Halvetî tarîkatına mensuptur. Şeyhi Ezelî-zâde'dir. İstanbul'a giden şâir, farklı câmi ve zâviyelerde şeyhlik ve vâizlik yapmıştır. İrşat faaliyetlerinde bulunmuş gayretli ve ilim sahibi bir kişidir. Muhyî, 1612-1613 tarihinde âhirete irtihal etmiştir. Mugni'l-Lebîb şerhi adlı bir eseri vardır. Şiirleri vardır ve bazıları bestelenmiştir.[300]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 5 ilâhîsi bulunmaktadır. (73b/243; 171a/529; 178a/559; 182a/580; 182b/581) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

65. Murâd/Murâdî (Sultân III. Murâd/d.1546- v.1595)[301]

Doğum tarihi 1546, doğum yeri Manisa'dır. Babası II. Selim Annesi Nur Banu Sultân'dır. III. Murâd, şehzâde olduğundan iyi bir tahsil görmüştür. Devrinin önemli âlimlerinden dersler almıştır. Babasının vefatıyla 28 yaşında padişah olmuştur. Saltanatı yirmi yıl devam etmiştir. Sultân Murâd 1595 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Ayasofya Câmii bahçesindedir. Murâdiye Külliyesi'ni o yaptırmıştır. Sanata önem vermiş gelişmesi için çaba göstermiş bir padişahtır. Devrinde önemli şâirler yetişmiştir. Hattat,

---

297 Yılmaz, Öztuna, Türk Musikisi Ansikopedisi, (İstanbul 1984) II/23.

298 Gölpınarlı, "Mevlânâ'nın Fikrî Hayatı".

299 "Muhyî",http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhyi-veya-mehmed-bezcizade-vahyizade (11.03.2024) Doç. Dr. Hüseyin Gönel.

300 Gönel, "Muhyî".

301 "Muradî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/murad-muradi-sultan-iii-murad Prof. Dr. Mustafa İsen. (11.003.2024)

şâir ve yazar olan Sultan Murâd'ın mahlasları Murâdî ve Murâd'dır. Hacimli bir Dîvân[302]'ı vardır. Dînî ve tasavvufî konulu şiirleri çoğunluktadır.[303]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (78a/263) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

66. Mürîdoğlu

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Mürîdoğlu" mahlaslı şâirlerden hangi Mürîdoğlu olduğu elimizdeki verilerle tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (174a/542) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

67. Müştâk Baba[304] (Muhammed Mustafa/v.1831-32)[305]

Doğum tarihi 1759'dur. Doğum yeri Bitlis'tir. Şâirin asıl ismi Muhammed Mustafâ'dır. Mahlas olarak *Müştâk* adını kullanmıştır. *Müştâk Baba* olarak bilinmektedir. Babasının adı İbrâhim'dir. Annesinin adı Güneş Hanım'dır. Dedesinin adı Molla Süleymân'dır. Müştâk Baba erken yaşlarda iken babası vefat etmiş, onunla dedesi ilgilenmiştir. Amcası Şems-i Bitlîsî (Hacı Mahmûd Hoca)'dir. İlk eğitimini amcasından almıştır. Müştak Baba, Hacı Hasan-ı Şirvânî'den tasavvufî dersler almış ve ona intisap ederek Kâdirîlik yoluna girmiştir. Daha sonra halîfeliğini almış ve irşat görevine başlamıştır. Müştak Baba'nın şeyhi bir mûsikî ustasıdır ve bu alanda da ondan ileri derecede dersler almıştır. Mûsikînin inceliklerini öğrenmiş ve mûsikîyi rûhî hastalıkların tedavisinde kullanılması gerektiğini eserlerinde ifade etmiştir. İlmi ve irfânı sâyesinde Sultan II. Mahmûd'un iltifatını görmüştür. Müştak Baba aynı zamanda bir Mevlânâ muhibbidir. Başta İstanbul olmak üzere pek çok şehirde bulunmuş ve irşat faaliyetlerini sürdürmüştür. Müştak Baba öğrenmeyi, gezmeyi, kendini geliştirmeyi seven kültürlü bir zât olup etrafındaki insanlara da bunu aktarmıştır. Müştâk Baba İstabul'dan Bitlis'e dönerken Muş'ta yolunu kesen düşmanları tarafından 1832 senesinde şehit edilmiştir.

---

302 Kırkkılıç H. Ahmet, *Murâdî Dîvânı,* Ankara: KB Yay., 2012.
303 İsen, "Murad".
304 Mahlas yok.
305 "Müştak Baba"http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mustak-mustak-baba-bitlisli Prof. dr. Mehmet Arslan (11.03.2024)

Şiirlerinde tasavvufî konular görülmektedir. Dîvân'ı[306] ve Âsârü'l-Müştâk Esrârü'l-Uşşâk, Mektûbât-ı Kimyâ-yı Müştâk, Bahâr-nâme ve Mişkâtü'l-Müştâk Mir'âtü'l-Uşşâk adlı eserleri vardır.[307]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (69b/235) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

68. Nâ'ilî (Nâ'ilî-i Kadîm/Mustafa/v.1666) [308]

Adı Mustafa'dır. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Sanata ilgilidir ve başarılı bir şâirdir. Babasının ismi Pîrî-Halîfe'dir. Şâirin babası ile aynı mesleğe sahip olduğu ve babasının gayretiyle maden kâtipliği görevine getirildiği rivâyet edilir. Mesleğinden ziyâde şiirleriyle kendini tanıtmış ve sevdirmiş bir şâirdir. Şâirin vefat tarihi 1666'tır.[309] Dîvân[310]'ı vardır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (172a/533) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

69. Nahîfî (Süleymân/d.1665-v.1738)[311]

Doğum tarihi 1665-66'dır. Doğum yeri İstanbul'dur. Asıl ismi Süleyman'dır. Dedesinin adı Salih babasının adı Muhyî'dir. Hat dersleri alıp hattatlık yapmıştır. Aynı zamanda memurluk da yapmış olan Nahîfî mevlevîdir. Çeşitli vesîlelerle Mısır'da ve İran'da görevler almıştır. Bu görevleri sırasında pek çok şehri ziyâret etmiş, âlim ve şâirlerle bir araya gelmiştir. İstanbul'a dönünce memurluğa bir müddet devam etmiş daha sonra bırakmıştır. Nahîfî III. Ahmed ve Damad İbrahim Paşa'dan iltifat görmüştür. Mesnevî Tercümesi'ni mezkur iki zâtın yardım ve telkinleri ile tamamlamıştır. Siyer konulu tercüme faaliyetlerinde de bulunmuştur. Uzun bir hayat süren şâir hayatının son zamanlarında ibadetle meşgul olmuştur. Nahîfî, İstanbul'da 1738 senesinde âhirete

---

306 Özkul, Mustafa, *Dîvân-ı Müştâk Baba, Hayatı ve Eserleri*, Erenler matbaası, 1972.
307 Arslan, "Müştak Baba".
308 Nâ'ilî-i Kadîm" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nailii-kadim-mustafa (11.03.2024) Dr. Öğr. Üyesi Özer Şenödeyici.
309 Şenödeyici, "Nâilî".
310 Kutluk, İbrahim, "*Nâilî-i Kadîm Hayatı ve Eserleri*", Osman Yalçın Matbaası, İstanbul: 1962.; İpekten, Halûk, "*Nâilî Divanı*" Akçağ Yay., Ankara: 1990.
311 "Nahifî" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman Doç. Dr. Murat Ali Karavelioğlu. (03.07.2021)

irtihal etmiştir. Kabri İstanbul'dadır. Şiirlerinde sade özgün bir Türkçe kullanmıştır. Tasavvufî neşvenin çokça hâkim olduğu bazı şiirleri bestelenmiştir. Eserleri şunlardır: *Dîvân*[312], *Tercüme-i Mesnevî-i Şerîf*, *Mevlidü'n-Nebî*, *Hicretü'n-Nebi (Hicret-nâme)*, *Hilyetü'l-Envâr*, *Risâle-i Hızriyye*, *Nasîhatü'l-vüzerâ*. Bunlardan başka *Ravzatü's-safâ fî Sîreti'l-Mustafâ, Sefâret-nâme, Miracü'n-Nebî*, *Zuhrü'l-Âhire*, *Kasîde-yi Bürde Şerhi*, *Tahmis-i Kasîde-yi Bürde*, *Tercüme-yi Kaside-yi Münferice*, *Enfüsü'l-âfâk*, *Mev'izatü'n-Nüfûs*, *Mübahase-yi Kaza vü Kader*, *Âdâb-ı Tarikat ve Kavaid-i Hakikat*, *Risale-i Kalemiyye, Münşe'ât-ı Nahîfî*, *Mesnevi-yi Nush ve'l-hikem*, *Tahmis-i Kaside-yi Mudariyye, Tahmis-i Bânet Süâd* gibi eserleri mevcuttur.[313]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (2b/5) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

70. Nakşî (İbrâhim Efendi/d.1641-2-v.1702-03)[314]

Şâirin İsmi İbrahim'dir. Doğum tarihi 1641-42 yılıdır. Doğum yeri İstanbul'dur. Babası Kethüdâ Mehmed Ağa'dır. Halvetiyye tarîkatına mensuptur. Şeyhi Koca Mustafa Paşa Şeyhi Alâeddin Efendi'dir. Tarîkat âdâbını ondan öğrenmiştir. Hac görevini îfâ ettikten sonra Fâtih Sultan Mehmed Câmii'ne imam, Üsküdar'da Vâlide-i Atik Câmii'ne de muhaddis olarak tâyin olmuştur. Vâizlik de yapan Nakşî bu görevi sırasında âhirete irtihal etmiştir. Kabri İstanbul Fatih'tedir. Eserleri şunlardır: Dîvân[315], İlâhiyyât[316]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 7 ilâhîsi bulunmaktadır. (6b/26; 34a/114; 57a/189; 166a/508; 166b/510; 167a/511; 168b/520; 172a/535; 181a/574) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

312 Aypay, İrfan; "Nahifî Süleymân Efendi Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvanı'nın Tenkitli Metni, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimle Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Prof. Dr. Hüseyin Ayan), 1992 Konya.

313 Karavelioğlu, "Nahîfî".

314 "İbrahim Efendi", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-efendi Arş. Gör. Zahide Efe. (29.06.2021)

315 Emrah Ayhan; "Nakşî Dîvânı" Maramara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Yar. Doç. Dr. Nejat Sefercioğlu) İstanbul 2000.

316 Efe, "Nakşî".

71. Nâlî (Mehmed Efendi/v.1675)[317]

Şâirin hayatı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. Doğum yeri Konya'dır. Asıl ismi Mehmed'dir. Nâlî lakabını almıştır. Babasının ismi Osman'dır. Konya'dan İstanbul'a gelen şâir burada iyi bir eğitim alıp kendini yetiştirmiştir. Müderrisliğini Karabağî İshâk Efendi'den almıştır. Farklı medreselerde müderrislik yapan şâir kadılık görevi de almıştır. Medine'de kadı olarak görev yapmış sonra İstanbul'a dönmüştür. Selanik'te kadılık görevi devam ederken 1675'te âhirete irtihal etmiştir. Kabri Seyfullah Efendi Camii mezarlığındadır. Nâlî'nin dîvânı ve dînî ve tasavvufî konulu üç mesnevîsi vardır:[318] Dîvân[319], Tuhfetü'l-Emsâl[320], Miftâh-ı Heft Kân[321], Menâsik-i Hâc[322].

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (118a/390) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

72. Nasûhî (Mehmed Efendi/d.1648-1650-v.1717-1718)[323]

Doğum tarihi 1648'dir. Doğum yeri İstanbul'dur. Nasûhî Mehmed Efendi olarak bilinir. Sûfî bir şâirdir. Mahlası Nasûhî'dir. Sipahî Seyyid Nasuh Bey'in oğludur. İstanbul'un Üsküdar semtinde yaşamıştır. Medrese tahsili görmüş çok sayıda talebe yetiştirmiştir. Nasûhiyye tarîkatının kurucusudur. Şeyhi Şeyh Alaaddin Ali (Karabaş Veli)'dir. Damadı tarafından Nasûhî adına bir zâviye yaptırılmıştır. Bu zâviye döneminin önemli ilim merkezlerinden biri olmuştur. Eyüp Câmii'nde vâizlik yapan şâir bir dönem Kastamonu'da bulunmuş ve İstanbul'a geri dönmüştür. Vefat tarihi 1717-18 olarak tahmin edilmektedir. Kabri kendi dergâhındadır. Eserleri şunlardır: Dîvân-ı İlâhîyât[324]

---

317 "Nali" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nali-mehmed-efendi Prof. Dr. Bahir Selçuk. (11.03.2024)

318 Selçuk, "Nâlî".

319 Çaldak, Süleyman "*Nâlî Divanı*", Kesit Yay., İstanbul: 2010; Kahraman, Bahattin, "Nâlî ve Divan'ı. Kömen Yay., Konya: 2010.

320 Selçuk, BahiR, "*Nâlî Mehmed Efendi. Tuhfetü'l-Emsâl*", İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Doç.Dr. Hasan Kavruk), Malatya: 1999.

321 Savaş, Hatice, "*Nâlî Mehmed'in Miftâh-ı Heftkân'ı (İnceleme-Metin)* , Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Prof.Dr. Ahmet Sevgi), Konya: 2002.

322 Karataş, Ahmet *Türk Edebiyatında Manzum Menâsik-i Haclar ve Nâlî Mehmed Efendi'nin Menâsik-i Hac Adlı Eseri,* Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Prof. Dr. Hasan Aksoy) İstanbul:2003.

323 "Nasuhî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nasuhi-mehmed-efendi Araş. Gör. Zeynep Safiye Baki. (11.03.2024)

324 Yılmaz, Mustafa, "Mehmed Nasuhi Efendi (Hayatı, eserleri ve Divançesinin tenkitli neşri", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç. Dr. Hasan Aksoy) İstanbul, 1997.

Tefsir-i Şerif, Risâletü'r-Rüşdiye, Risâletü'l-Fahriye, Risâletü'l-Velediye, Şuabu'l-İman, Şerh-i Gazel-i Misrî-i Niyazî, Mecmuatü'l-Ehâdis.[325]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (40b/140; 73b/242) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

73. Nazîm (Yahyâ Çelebi/v.1727)[326]

Doğum yeri İstanbul'dur. Şâirin asıl adı Yahya'dır. Halîm ve Nazîm mahlaslarını kullanmıştır. Nazîm Yahya Çelebi adıyla ünlenmiştir. Ali Çelebi isminde birinin oğludur. Mevlevî tarîkatına mensuptur. Mevlevî şeyhi Neşâtî'nin terbiyesinde yetişmiştir. Enderunda eğitim görmüş Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Şiir ve mûsîkîde kabiliyetlidir. Nazîm'in vefat tarihi 1727'dir. Dîvân'ı vardır.[327] Şâir aynı zamanda bestekârdır. Pek çok formda eser bestelemiş bunlar arasında kendi şiirleri de bulunmaktadır. Kendi şiirleri başka bestekârlar tarafından da bestelenmiştir.[328]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (6a/25; 20a/64) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

74. Nazmî (Şeyh Mehmed Nazmî/d.1622-v.1701)[329]

Doğum tarihi 1622'dir. Doğum yeri İstanbul'dur. Şeyh Mehmed Nazmî olarak bilinir. Babası Ramazan Efendi'dir. İlk tahsilini dayısından almıştır. Dayısı Fazlullah Efendi'dir. Tahsiline dönemindeki önemli âlimlerle devam etmiştir. Arapça, Farsça tefsir, hadis ve fıkıh ilimlerini öğrenmiştir. Tasavvufla da ilginen Nazmî, Şeyhzâde Derviş Mehmed'in sohbetilerine katılmıştır. Halvetiyye tarîkatına katılan Nazmî'nin şeyhi, Şeyh Abdulahad Nûrî'dir. Nazmî'nin sohbet şeyhi Kazganîzâde Süleyman

---

325 Baki, "Nasûhî".

326 "Nazim"http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi Dr. Öğr. Üyesi Nevin Gümüş (11.03.2024)

327 Gümüş, Nevin,*Yahya Nazîm Dîvânı I (İnceleme-Metin)*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç. Dr. Cihan Okuyucu), Kayseri 1992;Kurban, Ahmet, "Yahya Nazım Divanı IV (inceleme-metin)", Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç. Dr. Cihan Okuyucu), Kayseri 1992; Çakır, Mustafa Sefa; "Yahyâ Nazîm Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Prof. Dr. Mehmet Arslan) Sivas Temmuz 2018.

328 Gümüş , "Nazîm".

329 "Nazmî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazmi-seyh-mehmed-nazmi Doç. Dr. Ekrem Bektaş. (11.03.2024)

Ağa'dır. Mehmed Nazmî farklı yerlerde şeyhlik ve vâizlik görevlerinde bulunmuştur. Şâir 1701 tarihinde vefat etmiştir. Kabri İstanbul'dadır. Sûfî şâirin mûsikîye de ilgisi vardır. Hatta pek çok makamda eserler bestelemiştir. Eserleri tasavvuf konuludur.[330] Eserleri şunlardır: *Dîvân*[331], *Mev'iza-i Mücâhede*, *Sırr-ı Ma'nevî*[332], *Hediyyetü'l-İhvân*[333].

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (86b/287; 123b/401) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

75. Neccâr (Neccâr-zâde Şeyh Rızâ/d.1679-80-v.1746)[334]

Doğum tarihi 1679-80'dir. Doğum yeri ihtilaflı olup İstanbul'un Beşiktaş semti yâhut Giresun'un Şebinkarahisar ilçesi olarak rivâyet edilir. Neccâr-zâde Şeyh Rızâ olarak tanınmaktadır. Babasının adı İbrahim Efendi'dir. İbrahim Efendi marangozluk mesleğinde usta bir kişidir. Bundan mütevellid şâir Neccâr lakabını almıştır. Neccâr, ilk tahsiline İstanbul'un Üsküdar semtinde başlamış daha sonra Beşiktaş'ta eğitimine devam etmiştir. Sinan Paşa Medresesi'nde ilim hayatına devam eden şâir aynı zamanda talebe de yetiştirmiştir. Celvetiyye tarîkatına katılmış ve burada tarîkat âdâbını tamamlayıp halîfeliğini almıştır. Mesnevî dersleri de okuyan şâir Mesnevîhân Mehmed Memiş Efendi'den icâzet almıştır. Hat sanatını da öğrenen şâir bu ilmi ile kitap istinsah ederek geçimini sağlamıştır. Edirne'ye giden şâir burada Nakşibendî tarikatına katılmıştır. Muhammed İlmî Efendi'den tarîkat âdâbını tamamlayarak hilâfetini almıştır. İstanbul'a döndüğünde hem Celvetiyye hem de Nakşibendiyye'nin tarîkat usûllerini uygulamıştır. Hac ibâdeti için çıktığı yolculukta pek çok şehri ziyâret etmiş ve bazı âlimlerin kabrini ziyâret etmiştir. Rızâ Efendi'nin vefat tarihi 1746'dır. Kabri, kendi tekkesinin hazîresindedir.[335] Eserleri şunlardır: Dîvân[336], Er-Risâle fî Beyâni'l-İ'tikad

330 Bektaş, "Nazmî".

331 Bektaş, Halime, "*Şeyh Mehmed Nazmî Dîvânı (edisyon kritik, inceleme)*", Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ölmez) Sivas: 2005.

332 Bektaş, Ekrem, "*Muhammed Nazmî-i Halvetî Sırr-ı Manevî (Manzum Mesnevî Tercümesi)*, Selçuk Üniversitesi, Mevlâna Araştırma ve Uygulama Merkezi Yay., Konya: 2009.

333 Türer, Osman, "*Osmanlılarda tasavvufî hayat:-halvetîlik örneği: Mehmed Nazmî Efendi'nin Hediyyetü'l-İhvân'ı*", İnsan Yayınları, 2011.

334 "Rızâ", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riza-necccarzade-seyh-riza Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Özdemir. (11.03.2024)

335 Özdemir, "Rızâ".

ve'l-Amel ve'l-Ahlâk, Terceme-yi Muhtasaru'l-Velâyet, Hilye-yi Hâce Bahâeddin Şâh-ı Nakşibend[337], Hacnâme[338], Risâle-yi Tarîkat-ı Nakşibendiyye.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (82b/279) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

76. Nesîmî (Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîm/v.1404-05)[339]

Şâirin asıl adı İmâdüddîn'dir. "Nesîmî", "Hâşimî", "Seyyid", "Hüseynî", "Alî", "İmâd" mahlaslarıdır. Doğum tarihi ve doğum yeri belli değildir. Seyyid olduğu bilinen şâirin ailesi hakkında bilgi yoktur. Eserlerinden anlaşıldığı kadarıyla iyi bir eğitim aldığı düşünülmektedir. Hurûfîliği benimseyen şâir bu fikrin yayılması için de gayret göstermiştir. Nesîmî'nin, Hurufîliğin kurucusu kabul edilen Fazlullâh'ın halîfelerinden olduğu düşünülmektedir. Nesîmî'nin şiirleri Anadolu'da büyük rağbet görmüştür. Dilindeki sadeliğin ve samîmiyetin bunda etkili olduğu düşünülmektedir. Şiirlerinde Kur'an'dan âyetlere ve hadislere çokça ve ustaca telmihte bulunmuştur. Bundan mütevellid "Kur'an Şâiri" olarak şöhret bulmuştur.[340]
Eserleri: Türkçe *Dîvân*[341], Farsça *Dîvân*[342], *Mukaddimetü'l-Hakâyık*[343].

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (80b/267) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

336 Danacı, Tülin, "Neccar-zade Şeyh Rıza Divanı", Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Abdurrahman Güzel), Ankara 1988; Mehmet Özdemir, "Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı'nın Edisyon Kritiği", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Yar. Doç. Dr. Halil İbrahim Haksever) Afyon 1999.

337 Özdemir, Mehmet, (2012), "Türk Edebiyatında Manzum Hilye Türü ve Neccarzâde Rızâ'nın Hilye-i Hâce Bahâüddîn Şâh-ı Nakşibend'i", *Turkish Studies.* 7 (3): 1973-1992.

338 Karataş, Ahmet, "Türk- İslam edebiyatında manzum Menasik-i Haclar ve Nali Mehmed Efendi'nin Menasik-i Hacc'ı adlı eseri (Edisyon kritik)", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Hasan Aksoy), İstanbul, 2003.

339 "Nesîmî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesimi-seyh-imaduddin-seyyid-nesimi Doç. Dr. Fatih Usluer. (11.03.2024)

340 Usluer, "Nesîmî".

341 Araslı, Hamid, *İmâdüddin Nesîmî, Dîvân,* İlim Neşriyâtı, Bakü: (1985); Ayan, Hüseyin *Nesîmî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Metni.*,Ankara Üniversitesi*, Soyal Bilimler Enstitüsü,* Doktora Tezi, Ankara1970.

342 Değirmençay, Veyis, *İmadüddin Nesimi ve Farsça Divanı*, Kurtuba Kitap, İstanbul: 2013.

343 Usluer, Fatih, *Seyyid Nesîmî ve Mukaddimetü'l-Hakâyık'ı*, Kabalcı Yay., İstanbul: 2009.

77. Niyâzî / Mısrî (Niyâzî-i Mısrî d.1618- v.1694)[344]

Doğum tarihi 1618'dir. Doğum yeri Malatya'dır. Şâirin adı Muhammed/Mehmed'dir. Mahlası Niyâzî'dir. Soğancı-zâde Ali Çelebi'nin oğludur. Babası Nakşibendî tarîkatındandır. İlk tahsil hayatına memleketinde başlamıştır. Malatyalı âlimlerden dînî ve tasavvufî dersler almıştır. Halvetî tarîkatına mensup olan Niyâzî'nin şeyhi, Hüseyin Efendi'dir. Şeyhinin Malatya'dan başka yere gitmesiyle Niyâzî de başka şehirlerde ilim tahsil eder. Kerbelâ, Bağdat, Kahire ve İskenderiye gibi pek çok yerde seyahat edip ilimini geliştirmek için gayret gösterir. Mısır'da da bulunan şâir burada tasavvufî yönden kendini geliştirmiştir. 1646'da İstanbul'a gitmiştir. Daha sonra Elmalı'ya gitmiş ve Elmalılı Ümmî Sinân'a bağlanmış ve onun terbiyesinde yetişip hilâfetni almıştır. Şâirin vefat tarihi 1694'tür. Kabri Limni'dedir. Epeyce eseri bulunmaktadır. Şiirlerinin pek çoğu bestelenmiştir. Eserlerinden bazıları şöyledir: **a. Türkçe Eserleri:** Dîvân-ı İlâhiyât[345], Mecmû'a-yı Kelimât-ı Kudsiyye[346], Mecmûa-yı Şeyh Mısrî Efendi, Risâle-yi Es'ile ve Ecvibe-i Mutasavvıfâne, Ta'birâtü'l-Vâkı'at[347], Risâle-i Hasaneyn, Risâle-yi Vahdet-i Vücûd, Risâle-i Hızriyye, Risâle-i Eşrâtu's-Sâ'at, Risâle-i Arşiyye, Risale-yi Tevhîd, Risâle fi-Deverân-ı Sûfiyye, Şerh-i Esmâu'l-Hüsnâ, Şerh-i Nutk-ı Yûnus Emre. **b.Arapça Eserleri**: Mevâ'idü'l-İrfân ve Avâ'idü'l-İhsân[348], Tesbi'-i Kasîde-i Bür'e, Ed-Devretü'l-Arşiyye, Mecâlis.[349]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 43 ilâhîsi bulunmaktadır. (5b/21; 6b/28; 7a/29; 7a/30; 10b/35; 14b/48; 14b/49; 21a/67; 25b/77; 33a/109; 35a/121; 37b/126; 39a/133; 41a/142; 45a/150; 49b/161; 54a/174; 54b/176; 56a/183; 62b/207; 62b/212; 65b/229; 76b/258; 86b/285; 87a/284; 88a/294; 93a/313; 96b/318; 97b/322; 98a/327; 99b/334; 99b/335; 100a/337; 103b/349; 107a/355; 110a/359; 112b/374; 113a/376; 113a/379; 164b/487;

---

344 "Niyâzî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/niyazii-misri Prof. Dr. Hasan Kavruk. (11.03.2024)

345 Erdoğan, Kenan; "Niyâzî Mısrî Hayatı, Edebî Kişiliği, eserleri ve Dîvânı (Tenkitli Metin)", Akçağ Yayınları, 3. Baskı Ankara 1998.; Kavruk, Hasan, Niyâzî-i Mısrî Hayatı Sanatı Eserleri ve Türkçe Şiirleri, Malatya Belediyesi Kültür Yayınları, Malatya 2004.; Tatçı, Mustafa, "Niyazi-i Mısri Halveti: Divan-ı İlahiyat", H yayınları 2015.

346 Çeçen, Halil, "*Niyâzî-i Mısrî'nin Hatıraları, İnceleme-Metin Sözlük",* Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Y.Doç.Dr. Halil Çelik) Diyarbakır:1992.

347 Tatçı, Mustafa (1989). "Niyâzî-i Mısrî'nin Tasavvufî Bir Rüya Ta'bir-namesi". *Türk Folklor Araştırmaları*: 85-96.

348 Ateş, Süleyman, "*Niyazî-i Mısrî İrfan Sofraları*", Yeni Ufuklar Neşriyat, Ankara: 1971.

349 Kavruk, "Niyâzî Mısrî".

168b/504; 177a/555; 179a/564) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

78. Nûrî (Nureddin-zâde Şeyh Muslihiddîn Mustafa/v.1573)[350]

Doğum yeri Filibe'dir. Küçük Ayasofya tekyesi şeyhidir. Nureddin-zâde Şeyh Muslihiddîn Mustafa Efendi olarak bilinir. Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. İstanbul'da vefat eden şâirin vefat tarihi 1573'tür.[351]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (154b/474) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

79. Nûrî (Abdülahad/v.1651)[352]

Doğum tarihi 1595'tir. Doğum yeri Sivas'tır. Nûrî'nin asıl ismi Abdülahad'dır. Evhadüddin ise lakabıdır. Mahlas olarak "Nurî"'yi kullanmıştır. Kadılar zümresinden Muslihuddin Mustafa Safayî'nin oğludur. Babasının babası Sivas müftüsü İsmâil Efendi, Annesinin babası ulemâdan Muharrem Efendi'dir. Dayısı da Abdülmecid Sivasî'dir. Şâir iilk eğitim hayatına Sivas'ta başlamıştır. Daha sonra İstanbul'da eğitimine devam eden şâir büyük âlimlerden dersler almıştır. Abdülmecid Sivasî'nin denenetiminde çileye girer ve halîfelik alır. Midilli adasına görevlendirilir. Yaptığı hizmetlerden dolayı iltifat gören şâir İstanbul'da Mehmed Ağa Tekkesi'ne şeyh olarak atanır. Şeyhlik görevinin yanında farklı câmiilerde vâizlik görevi de verilir. Şâirin vefat tarihi 1651'dir. Kabri İstanbul'dadır. Dîvân[353]'ı vardır. Ayrıca dînî tasavvufî konulu pek çok eseri bulunmaktadır. Şiirleri bestelenmiştir.[354]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 15 ilâhîsi bulunmaktadır. (2a/3; 31a/101; 33b/111; 34b/117; 40a/138; 63a/215; 64a/223; 91a/309; 102b/344; 126a/409; 131b/415; 162a/488; 165b/507; 168a/516; 175a/547) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

350 "Nûrî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-nureddinzade-seyh-muslihiddin Prof. Dr. Filiz Kılıç. (29.06.2021)

351 Kılıç, "Nûrî".

352 http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-abdulahad Prof. Dr. Hüseyin Akkaya. 11.03.2024)

353 Akkaya Hüseyin, "Abdülahad Nûrî ve Dîvânı (İnceleme ve Tenkitli Metin), Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.

354 Akkaya, "Nûrî".

80. Pîr-i Kenân (Nutkî, Şeyh Muslihiddîn Mustafa Nutkî Efendi/v.1688)[355]

Doğum tarihi ve yeri hakkında bilgi yoktur. Tekfurdağlı Nutkî Muslî Efendi olarak da anılır. İlim tahsil ettikten sonra Halvetiyye tarîkatına mensup olmuştur. Şeyhinin kim olduğu ihtilaflıdır. Âdil-i Halvetî'ye ya da İbâdî-i Halvetî'ye intisap ettiği düşünülmektedir. Şeyhi vefat ettikten sonra onun yerine şeyhlik yapmıştır. Muslihiyye'nin de kurucusudur. Tekirdağ'da bir tekke kuran şâirin tekkesinin adı Salı Tekke'si olarak bilinmektedir. Vefat tarihi 1688'dir. Kabri kendi zaviyesinde şeyhinin yanındadır. İlâhîleri vardır.[356]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (172a/534) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

81. Recâyî

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Recâyî" mahlaslı şâirlerden hangi Recâyî olduğu tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (32b/107) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

82. Riyâzî

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda yer alan "Riyâzî" mahlaslı şâirlerden hangi Riyâzî olduğu tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (182a/578) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

83. Rûhî (Bağdatlı/d.1534-1535-v.1605-1606)[357]

Doğum tarihi 1534-1535'tir. Doğum yeri Bağdat'tır. Asıl ismi Osman'dır. Bağdatlı olduğundan Rûhî-i Bağdâdî (Bağdatlı Rûhî) diye bilinir. Rûhî mahlasını kullanmıştır. Eğitimini Bağdat ve yakınlarında aldığı düşünülmektedir. Geziye, yolculuk etmeye

355 "Nutkî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nutki-seyh-muslihiddin-mustafa Doç. Dr. Müjgân Çakır. (12.03.2024)

356 Çakır, "Nutkî".

357 " Rûhî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli Prof. Dr. Nihat Öztoprak. (29.06.2021)

meraklı olan şâir pek çok şehire ziyârette bulunmuştur. Bunlar arasnda Necef, Kerbela, Şam, Erzurum, Hicaz, İstanbul ve Konya vardır. Mevlevî muhibbidir. Galata mevlevîhânesinde bulunmuş ilim ve sanatla meşgul olmuştur. Hayatının son zamanlarını da Şam'da geçirmiş ve orada vefat etmiştir. Vefat tarihi 1605-1606'dır. Türkçe Dîvânı[358] vardır.[359]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (169a/521) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

84. Rûşenî (Dede Ömer/d.1407?-v.1487)[360]

Doğum tarihinin 1407 olduğu tahmin edilmektedir. Doğum yeri Yeniceköy'dür. Asıl ismi "Ömer", mahlası "Rûşenî"'dir. "Dede" lakabını almıştır. Rûşenî'nin ağabeyi Mollâ-yı Rûmi Alâaddin Ali'dir. Rûşenî'nin yetişmesinde etkili olmuştur. Tasavvufa ilgi duyan şâir, Halvetiyyeden Seyyid Yahyâ-yı Şirvânî'nin yanında tarîkat âdâbını bitirmiş ve balkanlarda irşada başlamıştır. Rûşeniyye tarîkatının kurucusudur. Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın daveti üzerine, Rûşenî Tebriz'e gitmiştir. Orada Sultanın hanımı Selçuk Hatun'un kendisi için yaptırdığı dergâha yerleşmiştir. Vefat tarihi 1487'dir. Tebriz'de vefat etmiştir. Kabri, kendi tekkesinin haziresindedir. Şiirleri bestelenmiştir. Eserleri şunlardır: *Dîvân*[361]*, Rûşenî-nâme*[362]*, Çobannânme*[363]*,* [364]*Miskinliknâme*[365]*, Neynâme*[366]*, Kalemnâme*[367].[368]

---

358 Ak, Coşkun, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)* 2 Cilt, Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları 2001.

359 Öztoprak, "Rûhî".

360 "Rûşenî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruseni-dede-omer Doç. Dr. Münire Kevser Baş. (12.03.2024)

361 Aydemir, Semra, "*Dede Ömer Rûşenî: Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni",* Selçuk Üniversitesi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, (Dan: Prof.Dr. Hüseyin Ayan), Konya: 1990., Tavukçu, Orhan Kemal, "*Dede Ömer Rûşenî: Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*", Erzurum, 2005.

362 Kaplan, Büşra, "*Rûşenî-nâme: Şerh-i Ebyât-ı Rûşenî (İnceleme-Metin).*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. A. Azmi Bilgin) İstanbul: 2015.

363 Mazıoğlu, Hasibe "Dede Ömer Rûşenî ve Çoban-nâme'si", *1.Milletlerarası Mavlâna Kongresi Bildirileri.* Konya: Selçuk Üniversitesi Yay., 1987, s. 49-59.

364 Şenarslan, Necip Fazıl, "*Rûşenî Dede Ömer Aydınî Külliyatı (Miskin-nâme, Şobân-nâme, Der Kasemiyât ve Münâcât, Der Medh-i Mesnevî-i Me'nevî-i Mevleviyyet, Ney-nâme, Kalem-nâme, Divan) Dil İncelemesi-Metin-Dizin.* C.II. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ensdtitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Kâzım Köktekin) Erzurum: 2020.

365 Uzun, Mustafa, "*Dede Ömer Ruşenî Hayatı, Eserleri ve Miskinlikname Mesnevisi*", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul: 1982.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 5 ilâhîsi bulunmaktadır. (56b/186; 65a/226; 138b/437; 159a/475; 159a/476) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

85. Sa'îd (Refî'/Sa'îd/Kâtib-zâde Mehmed Refî Efendi/v.1769)[369]

Şâirin asıl ismi Mehmed'dir. İstanbul doğumludur. Sa'îd ve Refî' mahlaslarını kullanmıştır. Babası Dîvân-ı Humâyûn çavuşlar kâtibi Mustafa Efendi'dir. Kâtib-zâde olarak anılması babasının mesleğinden dolayıdır. İyi bir eğitim alan şâir Ârif Efendi'den hat dersi almıştır. Döneminde ileri gelen hattatlardan olmuştur. Müderrislik yapan şâir aynı zamanda tıp ilmine vâkıf olduğundan hekimbaşılığı da yapmıştır. Ebe-zâde Abdullah Efendi'den müderris olmuştur. Mimar Mustafa Ağa Medresesi'nde görev yapmıştır. Kadılık görevleri de yapan şâir 1769 yılında vefat etmiştir. Kabri İstanbul'dadır. Şiir ve inşâda da mâhirdir.[370] Eserleri: Kitâbü fi't-Tıbb, Risâle-i İllet-i Sadriye, Risâle fî Evcâ'i'l-Mefâsıl, Risale fi Zafü'l-bah ve Mevaniü'l-cebel, Hayât-âbâd.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (89b/303) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

86. Sahvî (Sâlih Mehmed Efendi, Îsâ-zâde/d.1682–v.1759-1760)[371]

Doğum tarihi 1682 olarak tahmin edimektedir. Babası Şeyh Îsâ Mahvî Efendi'dir. "Îsâ-zâde" ismi babasından dolayı aldığı lakabıdır. Mahlası "Sahvî"'dir. İlk tahsilini babasından almıştır. Daha sonra medresede eğitim almış ve Mekkîzâde Mehmed Tâhir Efendi'den mülâzım olmuştur. Medresede hoca olmaktan vazgeçerek tasavvufla ilgilenmiştir. Babasının terbiyesinde yetişmiş ve hilâfetini almıştır. Babası vefat edince

366 Şenarslan, Necip Fazıl, "*Rûşenî Dede Ömer Aydınî Külliyatı (Miskin-nâme, Şobân-nâme, Der Kasemiyât ve Münâcât, Der Medh-i Mesnevî-i Me'nevî-i Mevleviyyet, Ney-nâme, Kalem-nâme, Divan) Dil İncelemesi-Metin-Dizin*. C.II. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ensdtitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Kâzım Köktekin) Erzurum: 2020.

367 Şenarslan, Necip Fazıl, "*Rûşenî Dede Ömer Aydınî Külliyatı (Miskin-nâme, Şobân-nâme, Der Kasemiyât ve Münâcât, Der Medh-i Mesnevî-i Me'nevî-i Mevleviyyet, Ney-nâme, Kalem-nâme, Divan) Dil İncelemesi-Metin-Dizin*. C.II. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Ensdtitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Kâzım Köktekin) Erzurum: 2020.

368 Baş, "Rûşenî".

369 "Ref'î", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/refi-said-katibzade-mehmed-refi Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak. (12.03.2024) .

370 Aksoyak, " Saîd"

371 "Sahvî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sahvi-salih-mehmed-efendi-isazade Araş. Gör. Ramazan Ekinci. (12.03.2024)

onun yerine, Dragman Tekkesi'nde şeyhlik makâmına geçti. Uzun yıllar burada kalmış irşatta bulunmuştur. Süleymaniye Câmii'nde vâizlik de yapmıştır. Vefat tarihi 1759-60'tır. Kabri Tercemân Yûnus Câmii haziresindedir. Şiirlerinde Sahvî mahlasını kullanmıştır. Mecmû'alarda ilâhîlerine rastlanmaktadır.[372]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (177b/456) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

87. Selâmî (Mustafa, v. 1813)[373]

Doğum yeri İzmir'dir. Şâirin asıl adı Mustafa Selâmî'dir. Mahlas olarak Selâmî'yi kullanmıştır. Osmanlı'nın son dönem şâirlerindendir. Şeyh İsmâîl Şerhî Efendi'nin oğludur. İlk tahsil hayatına babasının yanında başlamıştır. Tasavvuf ilmini geliştirmek için Buhara'ya gitmiştir. Orada Nakşiyye-i Kâsâniyye'den hilâfet alıp İstanbul'a gelmiştir. İstanbul'da ilim ve irfân noktasında hizmetlerde bulunmuş ve ünlenmiştir. Eyüp semtinde adına dergâh yaptırılan şâir burada hizmetine devam etmiştir. 1813 yılında vefat eden Mustafa Selâmî Efendi kendi adına yaptırılan dergâhta medfundur. Selâmi, şâirliğinin yanında iyi bir de bestekârdır. Şiirleri dînî ve tasavvufî konuludur. Eserleri şunlardır: *Dîvân*[374], *Mevlid-i şerîf, Şerh-i Âşık Yûnus.*[375]*dur.* [376]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (65a/227; 141b/442) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

88. Seyyid Alâüddîn (Sünbülî/d.1607-v.1680)[377]

Doğum tarihi 1607'dir. Doğum yeri İstanbul'dur. Mahlası "Seyyid"'dir. Babası Hasan Necmeddîn Efendi'dir. İlk eğitimini babasından almıştır. Medrese tahsili de görmüştür.

---

372 Ekinci, "Sahvî".

373 "Selâmî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selami-mustafa Araş. Gör. Ramazan Ekinci. (12.03.2024)

374 Kaya, Ayşe, *Dîvân-ı Selâmî,* Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Doç. Dr. Hasan Kavruk) Malatya 1999; Gülpınar, Hatice, *Dîvân-ı Selâmî,* Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Doç. Dr. Ahmet Doğan), Trabzon 2004.

375 Tatcı, Mustafa vd. "Şeyh Mustafa Selâmî Efendi Şerh-i Âşık Yûnus", *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, Yıl: 9. 22: 161-200, 2008

376 Ekinci, "Selâmî".

377 "Seyyid Alaeddin", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-alaeddin-sunbuli Araş. Gör. Petek Ersoy İnci. (12.03.2024)

Fıkıh ve hadis ilimleri üzerine tahsil yapmıştır. Zamanının şöhret bulmuş sûfîlerindendir. Mustafa Paşa Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. Tasavvuf konulu şiirler yazmıştır. Vefat tarihi 1680'dir.[378]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (160a/479) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

89. Seyyid Nizâmoğlu / Seyyid Seyfullâh / Seyyid Seyfî / Seyfullâh / Seyfî /Seyfullâh (Şeyh Seyyid Seyfullâh Kasım b. Şeyh Seyyid Nizâmeddin Efendi/v.1601)[379]

Doğum tarihi hakkında bilgi yoktur. Doğum yeri İstanbul'dur. Şâirin asıl ismi Seyyid Seyfullâh Kāsım'dır. Babası Seyyid Nizâmeddîn Ahmed Efendi'dir. Babasının ismine nispetle Seyyîd Nizâmoğlu olarak tanındı. Eğitimini Halvetî şeyhlerinden İbrâhim Ümmî Sinan'dan aldı. İstanbul'da irşad faaliyetlerine başladı ve ömrünün sonuna kadar devam etti. 1601 yılında vefat eden şâirin kabri, görev yaptığı Silivrikapı Emirler Tekkesi'ndedir. Şâir kullandığı mahlaslar "Seyfî" ve "Nizâmoğlu"'dur. Şiirlerinde İlâhî aşk, ehl-i beyt sevgisi ve on iki imama bağlılığa dâir konular görülür. Eserleri şunlardır: Mi'râcü'l-mü'minîn, Câmi'ü'l-ma'ârif, Şeref-i Siyâdet, Ma'denü'l-ma'ârif, Esrârü'l-'ârifîn, Seyr-i Sülûk, Dîvân, Câmi'ü'l-ma'ârif (Mensur),Tâc-nâme, Miftâh-ı Vahdet-i Vücûd Seyyid.[380]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 19 ilâhîsi bulunmaktadır. (1b/1; 23b/68; 25a/76; 40b/139; 45a/149; 57a/190; 57b/185; 80b/266; 94a/312; 98a/326; 99a/330; 101b/334; 102b/338; 103a/341; 106b/346; 124b/405; 125b/408; 143b/447; 178a/560) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

90. Seyyid Şeref (Eşref-Zâde Şeyh Seyyid Mehmed Şerefeddîn Efendi/d.1669-70-v.1733)[381]

Doğum tarihi 1669-70 yılıdır. Doğum yeri Bursa'dır. Asıl ismi Şerefeddin Mehmed'dir. İznik Eşrefî Âsitanesi şeyhi Eşref-i Sânî Efendi'nin oğludur. Babasının ismine îzâfetle

---

378 İnci, " Seyyid Alaeddin".

379 "Seyyid Seyfi", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seyfi-seyyid-nizamoglu-seyh Araş. Gör. Emine Çakır & Araş. Gör. Erdem Can Öztürk. (12.03.2024)

380 Çakır &Öztürk, "Seyyid Seyfi".

381 " Seyyid Şeref", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-seref-serefeddin-esrefzade Prof. Dr. Beyhan Kesik. (12.03.2024)

Eşref-zâde lakabını almıştır. Medresede eğitim görmüştür. Müderrisliğini Ayn-ı Ekber Şeyh Mehmed Efendi'den almıştır. Tasavvufî eğitim de alan şâire tasavvufî terbiyesini ve icâzetini Şeyh Lütfullah Efendi vermiştir. Eşrefî zâviyesine şeyh tâyin edilmiş olup burada irşad faaliyetlerini sürdürmüştür. Daha sonra Eyüp Efendi Tekkesi'nde şeyh olmuştur. "Şeyhülesnâf" görevi tevdî edilmiş olup farklı câmilerde vâizlik de yapmıştır. Üç kere hacca gitmiştir. İkinci hac yolunda Şam'a uğramış ve burada Kâdirîliğin "Ganîlik" koluna mensup olup Abdülganî Nablûsî'den icâzet almıştır. Üçüncü haccını yapıp Bursa'ya gitmiş ve orada veba hastalığından 1733'tarihinde vefat etmiştir. Kabri Bursa'da Eyüp Efendi Tekkesi hazîresindedir. İlâhîleri vardır.[382]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (112b/373) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

91. Sezâyî (Şeyh Hasan Sezâyî Efendi/d.1699-v.1738)[383]

Doğum tarihi 1699 olduğu tahmin edilmektedir. Doğum yeri kesin olarak bilinmemektedir. Edirne, Gördes ya da Lârende'de doğduğu düşünülmektedir. Niyâzî-i Mısrî'nin verdiği "Sezâyî" mahlasını kullanmıştır. Kurdbeyzâde Hüseyin Bey'in torunu, Âlî Bey'in oğludur. Gülşenîliğe mensuptur. Câbî Dede lakabıyla da anılır. Kâtiplik görevinde bulunmuştur. Daha sonra tasavvufa meylederek Edirne'de La'lî Mehmed Efendi (Şeyh Fenâî)'den el almış ve onun terbiyesinde yetişmiştir. Daha sonra şeyhinin âhirete irtihal etmesinden dolayı onun yerine Gülşenî Tekkesi'ne şeyh olmuştur. Sezâyî'nin vefat tarihi 1738'dir.Kabri Edirne'dedir. Mürettep bir Dîvân[384]'ı ve Mektubât[385]'ı vardır.[386]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 16 ilâhîsi bulunmaktadır. (3b/9; 5a/19; 15b/52; 25a/75; 39a/132; 45b/152; 49b/162; 71a/241; 74a/247; 81b/272; 90b/307; 161a/483; 161a/484; 176a/551; 179b/566; 181b/576) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

382 Kesik, " Seyyid Şeref".

383 "Sezâyî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sezayi-seyh-hasan-sezayi-efendi Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak. (12.03.2024)

384 Özuygun, Ali Rıza; "Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi,(Dan: Yar. Doç. Dr. Rıdvan Canım) 1999 Erzurum.

385 Yarar, Ceazair, "Mektubat-ı Hazret-i Sezai", Divan Yayınları 2001.

386 Aksoyak, "Sezâyî".

92. Sırrî (Abdülkâdir Eşref-zâde/v.1766-67)[387]

Seyyid Eşref-zade Şeyh Abdülkadir Sırrî Efendi olarak bilinen şâirin asıl ismi Abdülkadir'dir. Babası Seyyid Eşref-zade Abdullâh'tır. İznik'te Eşref-zâde Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. Vefat tarihi 1766-67'dir. Arapça ve Farsça öğrenmiştir.[388]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (103a/345) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

93. Sinân Ümmî (Elmalılı Yûsuf, v.1657)[389]

Doğıum yeri Antalya Elmalı'dır. Asıl ismi Yûsuf'tur. İbrâhim isminde birinin oğludur. Mahlas olarak Sinân Ümmî ve Ümmî Sinân'ı kullanmıştır. Mahlaslarındaki benzerlikten dolayı İbrahim Ümmî Sinan ile karıştırılmıştır. Halvetiyye tarîkatına mensup olan şâir, Eroğlu Nuri'den hilâfetini almıştır. Elmalı'daki tekkesinde irşat faaliyetlerini sürdürmüştür. Sinân Ümmî, Niyâzî Mısrî'nin de şeyhidir. Vefat tarihi 1657'dir. İki eseri vardır: Kutbü'l-meânî[390] ve Dîvân[391]dır.[392]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (26a/79; 64a/220) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

94. Sinânî (Ümmî Sinân/İbrâhim/d.1488-v.1568)[393]

Doğum tarihi 1488'dir. Memeleketi ihtilaflıdır. Bursa yahut Prizen olduğu rivâyet edilir. Asıl ismi İbrâhim'dir. Sinânî tarîkatının kurucusudur. Mahlası "Ümmî"'dir. İlim sahibi bir zâttır. Elmalı Yusuf Sinân Ümmî ile karıştırılmıştır. İbrahim Ümmî Sinân ondan bir asır önce yaşamış bir zâttır. İbrahim Ümmî Sinân'ın hayatıyla ilgili bilgiler sınırlıdır.

---

387 "Sırrî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sirri-esrefzade-seyh-abdulkadir (12.03.2024) Mehmet Akçara.

388 Akçara, "Sırrî".

389 "Ümmi Sinân", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-yusuf Dr. Gürol Pehlivan. (12.03.2024)

390 Erdem, Mehmet, "Sinan Ümmi Ve Kutbü'l-Meani İsimli Risalesi Üzerine Bir İnceleme", Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Mehmet Demirci), İzmir: 1997.

391 Bilgin, A. Azmi; "Ümmî Sinan Dîvânı" (İnceleme-Metin), T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler Ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri, Ankara 2017.

392 Pehlivan, "Ümmî Sinân".

393 "Ümmi Sinan İbrahim", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-ibrahim Dr. Gonca Kuzay Demir. (12. 03. 2024)

kurmuş olduğu Sinânî tarîkatı Anadolu ve Balkanlarda şöhret bulmuş ve yayılmıştır. Ümmî Sinân çok sayıda halîfe yetiştirmiştir. Seyyid Nizamoğlu onun en bilinen ve sevilen halîfelerindendir. İbrahim Ümmî Sinân, İstanbul'da 1568'de âhirete irtihal etmiştir. Kabri Eyüp'tedir. Eserleri şunlardır: Risâle-i Şerîfe-yi İstanbulî Ümmî Sinân, Dîvân[394].[395]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 3 ilâhîsi bulunmaktadır. (60a/200; 125b/407;127a/413) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

95. Sîneçâk

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Sîneçâk" mahlaslı/isimli şâirlerden hangisi olduğu elimizdeki verilerle tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (41a/143) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

96. Süleymân, (Şeyh Süleyman Efendi/Kubbe Şeyhi[396]d.1646-47-v.1703)[397]

Doğum tarihi 1646-1647'dir. Doğum yeri İstanbul'dur. Şâirin hayatı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. Kâdirî tarîkatına mensuptur. Bu yola dâir ilmini Karasu'da Mardinli Şeyh Ali Efendi'den almıştır. Bazı devlet büyüklerinin hizmetinde bulunmuştur. İstanbul'da şeyhlik görevinde bulunmuştur. Şeyhlik yaptığı tekke, Fatih civarında Kubbeli Tekye veya Kubbe Tekye diye bilinir. 1703 senesinde vefat etmiştir. Kabri Kasımpaşa'dadır. İlâhîleri vardır.[398]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (15a/51) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

394 Gürel, Şevket , "*Ümmî Sinân Dîvânı",* Bayrak Matbaası, İstanbul: 2001.
395 Demir, "Ümmî Sinân".
396 Ergun, "Türk Mûsikîsi Antolojisisi" 251. s.
397 "Süleyman", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-seyh-suleyman-efendi Doç. Dr. Hüseyin Gönel. (12.03.2024)
398 Gönel, "Süleymân".

97. Süleymân

Mecmû'a'da Süleymân mahlaslı iki ilâhînin hangi Süleymân mahlaslı/isimli şâire âit olduğu elimizdeki verilerle tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu mahlas ile 2 ilâhî bulunmaktadır. (160b/481; 165b/505) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

98. Süleymân Çelebî (v.1421-22?)[399]

Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. I. Murâd ile Yıldırım Bâyezîd dönemlerinde yaşadığı düşünülmektedir. İlimle meşgul olan kültür seviyesi yüksek bir aileden geldiği ve iyi bir eğitim hayatının geçtiği düşünülmektedir. İmamlık görevleri, taşıdığı *Çelebi* ve *Fakîh* unvanları, âyet ve hadisleri eserlerinde incelikle işlemesi, dînî ilimlerdeki derinliği bunu göstermektedir. Süleymân Çelebi, Dîvân-ı Hümâyûn'da, Bursa Ulu Câmii'nde imamlık yapmıştır. Vefat tarihi 1421-22'dir. Kabri, Bursa'dadır. Süleymân Çelebi'nin tek eseri "Mevlid" adıyla bilinen "Vesîletü'n-Necât"[400]'tır.[401]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (89a/300) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

99. Sünbülî (Şeyh Yûsuf Sünbül Sinân Efendi/v.1529)[402]

Doğum yeri Merzifon'dur. Asıl ismi Yûsuf Sinân'dır. Sünbülîye tarîkatını kurmuştur. Lakabı Sünbül'dür. Bu lakabı şeyhi Cemâl-i Halvetî vermiştir. Babası Kayabeyoğlu Ali'dir. İlk tahsilini memeleketinde almıştır. Daha sonra İstanbul'a gelerek burada medrese eğitimini tamamlamıştır. Âlim Efdalzâde Hamîdüddîn'den ders almıştır. Tasavvuf yoluna giren şâir, Halvetîye tarîkatının kolu Cemâliyye tarîkatının pîri Cemâl-i Halvetî'den el almıştır. Koca Mustafa Paşa dergâhına şeyh olmuştur. Vefat tarihi

399 "Süleyman Çelebi", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-suleyman-celebi-suleyman Dr. Öğr. Üyesi İncinur Atik Gürbüz. (12.03.2024)

400 Ateş, Ahmed, "*Süleyman Çelebi, Vesiletü'n-Necat – Mevlid*", TDK Yay., Ankara: 1954.; Aymutlu, Ahmet, "S*üleyman Çelebi ve Mevlid-i Şerif*", Berksoy Matbaası., İstanbul: 1958; Timurtaş, Faruk K., "*Süleyman Çelebi, Mevlid*", MEB Yay. İstanbul: 1970.; Öztürk, Furkan, "*Süleyman Çelebi, Vesîletü'n-Necât –Mevlid-",* Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul: 2021.

401 Atik Gürbüz, "Süleymân".

402 "Sünbül", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbul-seyh-yusuf-sunbul-sinan Araş. Gör. Şerife Ördek. (12.03.2024)

l529'dur. Eserleri şunlardır: Risâletü't-tahkikiyye[403], Risâle Der Hakk-ı Zikr ü Devrân, Risâletü etvâri's-seb'a, Tarikatnâme, Risâle fî deverâni's-sûfiyye.[404]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 6 ilâhîsi bulunmaktadır. (3a/7; 58a/193; 69b/236; 83a/282; 107a/354; 161b/487) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

100. Şâkir

Mecmû'a'da "Şâkir" mahlaslı iki ilâhînin hangi "Şâkir" mahlaslı/isimli şâire âit olduğu elimizdeki verilerle tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu mahlas ile 2 ilâhî bulunmaktadır. (4a/15; 93a/314) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

101. Şekûrî (Şeyh Abduşşekûr Mûsâ Efendi/v.1678)[405]

Doğum tarihi belli değildir. İstanbullu'dur. İsmi Mûsâ'dır. Şeyh Abduşşekûr Mûsâ Efendi olarak tanınmaktadır. Mahlası "Şekûrî"'dir. Erken yaşlarda eğitim almaya başlamıştır. Gafûrî Şeyh Mahmûd Efendi'den ilim tahsil etmiş ve tasavvuf usûlünü öğrenmiştir. Koca Mustafa Paşa Câmii yakınındaki Bâzergân Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. 1678'de âhirete irtihal eden şâir, Edirnekapı dışındaki Emîr Buhârî Zaviyesi yakınlarında medfundur. İlim sahibi, müfessir, muhadddis ve bilge bir zât olan şâir vaazlar vermiştir. İlâhîleri vardır.[406]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (167a/512) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

403 Mehmet Kalaycı, "Kadızâdeliler-Halvetîler Geriliminin Odağında Bir İsim: Sünbül Sinan el-Amâsî ve erRisâletü't-Tahkîkiyye Adlı Eseri", Uluslararası Amasya Âlimleri Sempozyumu I (21-23 Nisan 2017), 602-603.

404 Ördek, "Sünbül"

405 "Şekûrî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sekuri-seyh-abdussekur-musa-efendi Prof. Dr. Beyhan Kesik. (12.03.2024)

406 Kesik, "Şekûrî".

102. Şemsî (Şemseddîn Sivasî, d. 1520 - v. 1597)[407]

Şemsî'nin doğum tarihi 1520'dir. Doğum yeri Tokat'ın Zile ilçesidir. Asıl ismi Ahmed'dir. Mahlas olarak Şemsî'yi kullanmıştır. Şemseddîn lakabı ile anılır. Ten renginin esmer olmasından dolayı "Kara Şems" diye de ünlenmiştir. Muhammed Ebü'l-Berekât'ın oğludur. Şemseddin Sivasî ilk eğitimine erken yaşlarda Zile'de başlamıştır. Daha sonra İstanbul'da tahsilini tamamlayarak müderris olmuştur. Müderrislik görevinden kısa süre içinde istifa etmiştir. Hacca giden şâir oradan Zile'ye dönerek halka vâizlik yapmıştır. Cumapazarı köyünde Muslihuddin Efendi'ye intisap etmiş tasavvuf yoluna girmiştir. Şeyhi vefat edince Tokat'a oradan da Zile'ye giderek talebe yetiştirmiştir. Şemsî Şeyh Mecdüddin Şirvanî'ye de bağlanmıştır. Sivas valisi Hasan Paşa'nın davetiyle Sivas'a göçmüş ve orada vâizlik yapmıştır. Adına yaptırılan dergâhta ilim öğreterek pek çok kişiyi yetiştirmiştir. Şemsî bir Halvetî şeyhi olup Şemsiyye kolunun da kurucusudur. Çok fazla eser vermiş bir müelliftir. Sivas'ta yaşadığı hâlde ünü İstanbul'a kadar gitmiştir. Sultan III. Mehmet ile savaşlara katılmıştır. 1597'de vefat eden şâirin kabri Sivas'ta Meydan Câmii'nin bahçesindedir. Dînî ve tsavvufî konulu pek çok eseri vardır. Şemseddin Sivasî'nin şiirleri bestekârlar tarafından bestelenmiştir.

Eserlerinden bazıları şunlardır: Dîvân[408], Süleymâniyye[409], İbret-nümâ[410], Mevlid[411], Gülşen-âbâd[412], Heşt-Bihişt[413], Mir'âtü'l-Ahlâk[414], Menâkıb-ı İmâm-ı A'zam, İrşâdü'l-Avâm[415], Umdetü'l-Huccâc[416], Terceme-i Kasîde-i Bürde[417].[418]

---

407 "Şemsî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semsi-semseddin-sivasi Prof. Dr. Hüseyin Akkaya.(12.03.2024)

408 Toparlı, Recep, "*Şemseddin Sivâsî Divanı*", Gurbet Yay. Sivas: 1984; Süer, Fatih Ramazan, "Şemseddîn Sivâsî Dîvânı (İnceleme-Metin), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Âlim Yıldız) Sivas 2015.

409 Akkaya, Hüseyin, *The Prophet Solomon in Turkish Literature and the Süleymâniyye of Şemseddin Sivâsî (Osmanlı Türk Edebiyatında Süleyman Peygamber ve Şemseddin Sivâsî'nin Süleymâniyyesi).* V. II. Harvard.1997.

410 Çöm, Erol, "*Şemseddîn-i Sivâsî'nin İbret-Nümâ Adlı Mesnevisi (İnceleme-Metin)*", TDV Yay., Ankara: 2010.

411 Aksoy, Hasan, "*Şemseddin Sivâsî, Hayatı, Eserleri ve Mevlidi",* İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Yay. İstanbul: 1980.

412 Aksoy, Hasan, "Şemsî'nin Gülşenâbâd Mesnevîsi". *Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi* 3. İsta nbul, 1986.

413 Buluz, Nermin, "*Şemseddin Sivâsî'nin Heşt-Bihişt Mesnevisi (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)",* Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstirüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas:1997.

414 Toker, Birgül, "*Şemseddîn-i Sivasî, Mir'âtü'l-Ahlâk (inceleme-Tenkitli Metin)",* TDV Yay. Ankara: 2010.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 9 ilâhîsi bulunmaktadır. (31b/102; 53a/168; 58b/195; 74a/246; 102a/342; 121a/391; 163a/494; 163b/496; 167b/514) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

103. Şerîf (Kâdirî/Şeyh Seyyid Abdurrahmân Şerif Efendi/v.1712)[419]

Asıl adı Seyyid Abdurahman'dır. Kâdiriyye tarîkatındandır, bundan dolayı mahlas olarak da Kâdirî'yi kullanmıştır. Şerif Hasan Çelebi'nin oğludur. Seyyid Abdurrahmân erken yaşta yetim kalmıştır. Ümmî Sinan-zâde Hasan Efendi onu himâyesinde yetiştirmiş ve büyünce de kızıyla evlendirmiştir. Hasan Efendi'nin denetiminde iyi bir eğitim gören şâir, tasavvuf ilmi ilgili konularda kendini yetiştirmiştir. İstanbul'da Kâdirî dergâhında şeyhlik yapmıştır. Çevresinde çok sevilen şâir, Şerîf Kâdirî ve Şerîf Çelebi diye de tanınmıştır. Şâir, 1712 yılında âhirete irtihal etmiştir. Kabri görev yaptığı tekkededir. Şiirleri vardır.[420]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1ilâhîsi bulunmaktadır. (20b/65) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

104. Şerîfî

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Şerîfî" mahlaslı şâirlerden hangi Şerîfî olduğu tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1ilâhîsi bulunmaktadır. (19b/61) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

415 Akkaya, Hüseyin, "Şemseddin Sivasî'nin İrşâdü'l-Avâm İsimli Eseri". *Cumhuriyet Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi* VII (II): 2003, 1-30.

416 Toker, Mustafa, "Şemseddin-i Sivasî'nin Menâsikü'l-Huccâc veya Umdetü'l-Huccâc Adlı Eseri". *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish of Turkic* 4/2. 2009.

417 Sak, Vesile Albayrak; "Şemseddin Sivâsî'nin Kaside-i Bürde Tercümesi". *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish of Turkic* 9 (3).2014.

418 Akkaya, "Şemsî".

419 "Kâdirî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kadiri-seyh-seyyid-abdurrahman Abdullah Aydın - Nurgül Sucu. (12.03.2024)

420 Aydın & Sucu, "Kâdirî".

105. Şeyh İlyâs (Çâresiz/Sakızlı İlyâs Efendi/d.1592-93-v.1706-07)[421]

Doğum tarihi 1592-93'tür. Doğum yeri Karaman'dır. Şâirin asıl ismi İlyas'tır. Halvetî şeyhlerinden Çarhacı Ahmed Efendi'ye intisap etmiştir. Sakızlı Tekkesi'nde şeyhlik yapmıştır. Şiirlerinde mahlas olarak "Çâresiz"i kullanmıştır. Şâirin hayatı hakkında bilgiler sınırlıdır. Vefat tarihi 1706-07'dir.[422]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (46a/153) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

106. Şeyhî (Abdülmecîd Sivasî/d.1563-v.1639)[423]

Doğum tarihi 1563'tür. Doğum yeri Tokat'ın Zile ilçesidir. Asıl ismi Abdülmecîd Sivasî'dir. Şiirlerinde Şeyhî mahlasını kullanmıştır. Sivâsî ismiyle de bilinir. Babası Osmanlı dönemi âlimlerinden Şeyh Muharrem Efendi'dir. Şeyhî, küçük yaşta eğitim görmeye başlamıştır. Çok küçük yaşta Kuran-ı Kerîm'i okumuş ve ezberlemiştir. Hâfız olan şâir, babasından Arapça öğrenmiştir. Fıkıh, tefsir, hadis öğrenerek kendini geliştirmiş ve tasavvufla da meşgul olmuştur. Şeyhi Şemseddin Sivâsî'den aldığı icâzetle Merzifon'a gitmiş orada müridlerin eğitimi ve terbiyesi ile ilgilenmiştir. Sivas'ta irşat faaliyetinde bulunmuştur. Sultan III. Mehmed'in çağırması üzere İstanbul'a gitmiştir. Ayasofya Câmisi'nde vâizlik yapmış ve dînî ilimlerde dersler vermiştir. Sivâsiyye kolunun kurucusudur. Farklı câmilerde vâizlik görevlerinde bulunmuştur. 1639 yılında vefat eden şâirin kabri, Eyüp yakınındaki Nişancı dergâhındadır. Dîvân[424]'ı vardır. Ayrıca tasavvufî konulu eserleri de vardır. Arapça, Farsça ve Türkçe olarak eserler kaleme almıştır.[425]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (24a/70) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

421 "Çâresiz", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/caresiz-seyh-ilyas-sakizli-ilyas Dr. Öğr. Üyesi İncinur Atik Gürbüz. (05.07.2021)

422 Atik Gürbüz, "Çâresiz".

423 "Şeyhî" http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhi-abdulmecid-sivasi Doç. Dr. Mehtap Erdoğan. (02.07.2021)

424 Ay, Alper; "Abdülmecîd Sivâsî Dîvânı" (İnceleme-metin), Cumhuriyet üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan: Prof. Dr. Alim Yıldız), Sivas, Haziran 2014.

425 Erdoğan, "Şeyhî".

107. Tâlib (Divitçi-Zâde Şeyh Mehmed Tâlib Efendi/ v.1685)[426]

Doğum yeri İstanbul/Üsküdar'dır. Asıl ismi Mehmed'dir. Babası Şeyh Divitçi Mustafa Efendi'dir. Babasının ismine izâfetle Divitçi-zâde diye tanınmıştır. Genç yaşta tahsilini alarak müderris olmuştur. Daha sonra tasavvufa yönelen şâir, Celvetiyye tarîkatına katılmıştır. Azîz Mahmûd Hüdâyî Efendi Tekkesi'nde Gafûrî Efendi'den sonra şeyhlik görevinde bulunmuştur. Divitçi-zâde Tâlib 1679-80 senesinde vefat etti. Kabri Üsküdar'da Şeyh Câmii hazîresindedir. Eserleri dînî ve tasavvufî konuludur. Eserleri şunlardır: *Mecâlis*, *Ta'bir-nâme, Dîvân*[427]*'ı, Gülşen-i Esrâr, Kasîde-i Bürde Şerhi*.[428]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (13b/44; 44b/148) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

108. Uyûnî (Rahîkî-Zâde Şeyh Seyyid Mehmed/Sütlüce Şeyhi/v.1752-1753)[429]

Doğum yeri İstanbul'dur. Babası Rahîkî-zâde Seyyid Ahmed Efendi'dir. Aydın-zâde Zâviyesi şeyhi A'rec Hasan Efendi'den ve Koca Mustafa Paşa şeyhi Şeyh Seyyid Nureddîn Efendi'den ilim tahsil etmiştir. Şâir, Sütlüce Şeyhi adıyla da tanınmaktadır. Halvetiyye tarîkatı şeyhlerindendir. Kâtiplik ve vâizlik görevlerinde bulunmuştur. 1752 yılında âhirete irtihal etmiştir. Kabri Kırkçeşme'dedir. Eserleri şunlardır: *Vâridât, Dîvân, Silsile-nâme-i Meşâyıh-ı İzâm*, ve *Tarif-nâme-i Dergâhân*.[430]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (112b/376) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

426 "Tâlib", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/talib-divitcizade-seyh-mehmed-talib Doç. Dr. Yunus Kaplan. (12.03.2024)

427 Engin, Ahsen, *Mehmed Tâlib-i Üsküdârî'nin Dîvançe'sinin Edisyon Kritiği,* Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Orhan Bilgin), İstanbul, 2002.

428 Kaplan, "Tâlib".

429 "Uyûnî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uyuni-rahikizade-seyh-seyyid-mehmed Araş. Gör. Fazile Eren Kaya. (12.03.2024)

430 Eren Kaya, "Uyûnî".

109. Üftâde (Mehmed Muhyiddin/d.1490-v.1581)[431]

Doğum tarihi 1490'dır. Doğum yeri Bursa'nın Araplar Mahallesi'dir. Şâirin asıl ismi Mehmed Muhyiddin'dir. Düşkün ve âşık mânâsına gelen Üftâde ismiyle ünlenmiştir. Bu ismi mahlas olarak da kullanmıştır. Câmilerde müezzinlik ve imamlık yapmıştır. Manyaslı Mehmet Efendi'nin oğludur. Üftâde küçük yaşta ticâret işiyle uğraşmış babasını kaybettikten sonra âilesinin geçimini de sağlamıştır. Aynı zamanda Bursa'da medreselere gidip ilim tahsili için gayret gösteren Üftâde Hazretleri, ilmî yönden kendini yetiştirmiştir. Müezzinlik ve imamlık görevlerinde bulunmuştur. Akıcı bir dil ve üslupla vaazlar vermiştir. Tasavvuf ilminde de ilerlemek isteyen Üftâde, Karacabeyli Hızır Dede'den tasavvuf dersleri almıştır. Kendisi de talebe yetiştirren Üftâde Hazretleri, Azîz Mahmûd Hüdâyî Hazretleri gibi büyük bir zâta hocalık yapmıştır. Üftâde, 1581 senesinde Hakk'a yürümüştür. Mesnevî'den nasihatler veren Üftâde'nin bu nasihatleri Azîz Mahmud Hüdâyî Hazretleri tarafından Vâkı'at[432] adlı eserde bir araya getirilmiştir. Dîvân[433]'ı vardır. Bir diğer eseri de Hutbe Mecmû'ası'dır.[434]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 5 ilâhîsi bulunmaktadır. (11a/37; 69a/233; 133b/420; 174a/541; 181b/577) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

110. Vahyî (Şeyh Mehmed Efendi/d.1660-v.1718/21)[435]

Doğum tarihi 1660'dır. Doğum yeri İstanbul'dur. İsmi Mehmed'dir. Şeyh Seyyid Mehmed Vahyî Efendi olarak bilinmektedir. Halvetiyyeden Hasan Nuri Efendi'nin oğludur. Seyyid Mehmed Eyyûbî Efendi'nin torunudur. İlk eğitimini babasından almıştır. İyi bir tahsil hayatı geçiren şâir, babası vefat edince Balat Ferruh Kethüda Tekkesi'ne şeyh olmuştur. Aynı zamanda tekkenin yanında bulunan câmiye de imamlık görevine getirilmiştir. Farklı tekke ve câmilerde de şeyhlik ve vâizlik görevinde

---

431 "Üftâde", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/uftade-mehmed-muhyiddin Dr. Murat Karaca. (12.03.2024)

432 Gökmen Çakır, Zehra, "Hüdayi'nin Vakıat-ı Üftade Tercümesi", Eflatun Kitap, 2021.

433 Bahadıroğlu, Mustafa, *Üftâde Dîvânı,* Üftade Yay, Bursa 2000; Meral, Arzu, *Dîvân-ı Hazret-i Üftâde,* Revak Yay., İstanbul 2012; İlhan, Derda; "Üftâde Dîvânı (İnceleme-Metin)", Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Bilal Kemikli) Bursa 2020.

434 Karaca, "Üftâde".

435 "Vahyî", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahyi-seyh-mehmed-efendi Prof. Dr. Beyhan Kesik. (12.03.2024)

bulunmuştur. Hizmeti devam ederken 1718'senesinde Hakk'a yürümüştür. Kabri İstanbul'dadır. Dîvân-ı Vahyî[436] şâirin bilinen tek eseridir.[437]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 3 ilâhîsi bulunmaktadır. (161b/486; 164a/497; 180a/569) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

111. Vâlî (Nefes-Zâde Seyyid Abdurrahman Vâlî Efendi/v.1696)[438]

Ankaralıdır. 17. Yüzyılda yaşamıştır. Asıl adı Abdurrahman'dır. "Nefes-zâde" diye bilinir. Babası Ankara'da imamlık yapmış bir zâttır. Ankara'da iyi bir derece eğitim almış daha sonra İstanbul'a giderek tahsilini orada tamamlamıştır. Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'den dersler almış medreseden mezun olmuştur. Kendisi de farklı medreselerde müderrislik yapmıştır. 1696 yılında vefat eden şâirin kabri İstanbul'dadır. Abdurrahman Vâlî, ilim ve irfan sahibi bir zât olarak tanınmıştır. Şiirleri vardır.[439]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (60b/203) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

112. Vehhâb (Vâhib Ümmî/Abdülvahhâb/v. 1595)[440]

Doğum tarihi bilinmemektedir. Doğum yeri Antalya'nın Elmalı kasabasıdır. Vâhib Ümmî olarak tanınan şâirin asıl ismi Şeyh Abdülvahhâb'dır. Mahlas ve sıfat olarak "Vâhib Ümmî, Vâhibi, Vehhâb, Vâhâb, Vehâbî, Vehâb ve miskin, dermend, bî-çâre, âciz, derviş" isimlerini kullanmıştır. Halîfeliğini aldığı hocası Yiğitbaşı Ahmet Şemseddin Marmaravî'dir. Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. 1595 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Elmalı'dadır. Dîvân'ı[441] vardır.[442]

---

436 Hakan Taş, Vahyî Divanı ve İncelemesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Doç. Dr. A. Azmi Bilgin), İstanbul 2004.

437 Kesik, "Vahyî".

438 "Vali", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vali-nefeszade-seyyid-abdurrahman Doç. Dr. Hanife Koncu. (12.03.2024)

439 Koncu, "Vâlî".

440 " Vahib", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahib-ummi-abdulvahhap Araş. Gör. Hilal Erdoğan. (12.03.2024)

441 Torun, Ali Vâhib Ümmî Divanı Üzerine Bir inceleme, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Abdurrahman Adıgüzel) Ankara, 1987.

442 Erdoğan, "Vehhâb".

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (170b/526) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

113. Vesîm

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Vesîm" mahlaslı şâirlerden hangi "Vesîm" olduğu tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (176a/550) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

114. Visâlî

Mecmû'a'da sadece bir ilâhîsi bulunmakta olup kaynaklarda bulunan "Visâlî" mahlaslı şâirlerden hangi "Visâlî" olduğu tespit edilememiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (173b/540) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

115. Ya'kûb (Şeyh Ya'kûb Efendi/v.1642-43)[443]

Doğum yeri İstanbul'dur. Şeyh Ramazan Efendi'nin ve Şerbetî Şeyh Mehemmed Efendi'nin yanında bulunmuş, himmetlerine mazhar olmuştur. Halîfeliğini aldıktan sonra Bursa'ya gidip irşat faaliyetlerinde bulunmuştur. Bursa'da Karaağaç Tekyesi'nde şeyhlik görevini yapmıştır. Görevi devam ederken 1642-1643 senesinde âhirete irtihal etmiştir. Kabri Karaağaç Tekkesi'ndedir.[444]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (13b/45) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

443 " Yakub", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yakub-seyh-yakub-efendi Doç. Dr. Hüseyin Gönel. (02.07.2021)

444 Gönel, "Ya'kûb".

116. Yahyâ (Yahyâ Bey/Taşlıcalı/Dukagin-zâde/v.1582)[445]

Arnavut asıllıdır. Dukagin ailesindendir. Ailesine nispetle Dukagin-zâde, geldiği yer dolayısıyla da Taşlıcalı Yahyâ olarak tanınmıştır. Yahyâ, Kuzey Arnavutluk'tan devşirilmiştir. Acemi Oğlanları Ocağı'nda eğitim almıştır. İlime, öğrenmeye olan merakı ve hünerli oluşu ile dikkat çekmiştir. İlimini geliştiren, ilerleten şâir, döneminin ünlü şâirleri ile tanışmıştır. Bunlar arasında Kemâlpaşazâde, Kadri Efendi ve Fenârizâde Muhyiddin Çelebi de vardır. Hem asker hem de ilim adamı, olan şâir Yahyâ Bey, "sâhib-i seyf ü kalem", yani "kalem ve kılıç sahibi" kabul edilmiştir. Eserleriyle, bilhassa "Şehzâde Mustafa Mersiyesi" adlı eseriyle dikkatleri üzerine çekmiş güçlü bir şâir kabul edilmiştir. Eserleri: Dîvân[446], Hamse[447], Edirne Şehrengîzi, İstanbul Şehrengîzidir.[448]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 2 ilâhîsi bulunmaktadır. (89a/299; 90a/306) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

117. Yazıcıoğlu (Yazıcıoğlu Şeyh Mehmed Efendi/v.1451)[449]

İsmi Mehmed'dir. Yazıcıoğlu Mehmed Efendi olarak bilinir. Babası Ankaralı Yazıcı Sâlih'tir. Kardeşi Ahmed-i Bîcân'dır. Yazıcıoğu'na ilk eğitimini babası vermiştir. Arapça, Farsça ve mânevî ilimleri öğrenmiştir. Mısırlı bir âlim olan Mollâ Zeynüddîn'den ilim tahsil etmiştir. Tasavvufla da ilgilenen Yazıcıoğlu, Hâcı Bayrâm-ı Velî'ye intisap etmiştir. "Muhammediyye" adlı eseri ile tanınır. 1451 yılında vefat etmiştir. Şâirin eserleri çok sevilerek okunmuştur. Eserleri şunlardır: Megâribü'z-Zamân, Şerh-i Füsûsü'l-Hikem, Muhammediyye[450].[451]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 1 ilâhîsi bulunmaktadır. (160a/480) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

445 "Yahyâ Bey", https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginzade Prof. Dr. Bayram Ali Kaya. (11.07.2023)

446 Lütfi Bayraktutan, "Şeyhülislam Yahya hayatı, eserleri, edebi kişiliği ve divanının karşılaştırmalı metni", Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985, Erzurum.

447 Ayşe Sağlam, "Taşlıcalı Yahyâ Bey ve Hamse'si", Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2016, Diyarbakır.

448 Kaya, "Yahyâ Bey".

449 "Yazıcıoğlu", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yazicioglu-mehmed-efendi-seyh-mehmed Dr. Öğr. Üyesi Hasan Gökçe. (12.03.2024)

450 Çelebioğlu, Âmil, "*Muhammediye*", Atatürk Üniversites, Doktora Tezi, Erzurum, 1971.

451 Gökçe, "Yazıcıoğlu".

118. Yûnus Emrem /Dervîş Yûnus/ Yûnus/ Emrem Yûnus/Âşık Yûnus (Yûnus Emre/d.1241-v.1320-21)[452]

Doğum tarihi 1241 olarak tahmin edilmektedir. Halk içindeki rivâyetlere göre Eskişehir Sivrihisar yakınında Sarıköy'de doğmuştur. Çiftçilikle uğraşmıştır. Tabduk Emre isminde bir şeyhe intisap etmiştir. Çağdaşları arasında Mevlânâ Celâleddîn, Ahmed Fakih, Geyikli Baba ve Seydi Balum vardır.[453] Yûnus Emre'nin tarihi kişiliği, menkıbelere dayanmaktadır. Hakkındaki bilgilerin çoğunluğu rivâyetlerden aktarılmaktadır. Mahlas olarak "Yûnus Emre, Yûnus, Âşık Yûnus, Bî-çâre Yûnus, Koca Yûnus, Yûnus Dedem, Tabduk Yûnus, Miskîn Yûnus, Dervîş Yûnus" gibi isimleri kullanmıştır. Aile hayatı ve tahsili hakkında bilgiler yoktur. Medrese eğitimi alıp almadığı da bilinmemektedir. Fakat eserlerinden yola çıkarak bazı çıkarımlarda bulunulmuştur. Medrese ilmi tahsil etmiş olsa bile bu ilmini tasavvufî görüşle aktarmıştır. Yûnus'un bilgisi, tasavvufî terbiye ile elde edilmiş kalbî bir bilgi olarak görülmüştür. Eserlerinde tespit edilen bilgilere göre Şeyhi Tabduk Emre tarafından yetiştirildiği düşünülmektedir. Yûnus Emre'nin kabrinin nerede olduğu da tartışmalıdır. Andaolu'nun pek çok yerinde makam ve kabri bulunmaktadır.[454] İslâmî tasavvuf bakışını sade, samimi ve çok derin mânâlar ile anlatığından Türk edebiyatının en büyük şâiri olarak kabul edilmiştir.[455] Risâletü'n-Nushiyye[456] isimli bir mesnevîsi ve Dîvân[457]'ı vardır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 27 ilâhîsi bulunmaktadır. (10a/31; 10a/33; 10b/34; 13b/43; 20a/63; 24b/74; 30b/98; 38a/127; 55b/181; 61a/205; 61a/206; 63b/222; 73b/245; 82a/274; 87a/290; 96b/319; 97b/324; 106b/353; 110a/362; 115b/381; 116b/385; 117a/386; 123b/404; 173a/539; 176b/554; 179b/567; 181b/575) İlâhîlere dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

---

452 Mustafa Tatçı, "Yûnus Emre Dîvânı", (İstanbul H Yayınları, 4. Baskı, 2020).

453 Timurtaş, Faruk Kadri,"Yunus Emre Dîvânı", (İstanbul, Kapı Yayınları, 3. Basım, Mart 2018).

454 Tatçı, "Yûnus Emre Dîvânı".

455 Timurtaş, "Yûnus Emre Dîvânı".

456 Gölpınarlı, Abdülbaki, *Yunus Emre ve Risâlât al-Nushiyye ve Dîvân.* (Eskişehir: Eskişehir Turizm ve Tanıtma Yay., 1943).; Tatçı, Mustafa, *Yunus Emre Dîvânı III: Risâletü'n-Nushıyye*, (Ankara: KB Yay., 1991).

457 Mustafa Tatçı, "Yûnus Emre Dîvânı", (İstanbul H Yayınları, 4. Baskı, 2020).; Timurtaş, Faruk Kadri,"Yunus Emre Dîvânı", (İstanbul, Kapı Yayınları, 3. Basım, Mart 2018).

119. Zâkirî (Hasan Efendi/v.1623)[458]

Doğum yeri İzmir Foça'dır. Hatiplik yapmıştır. Döneminin önemli zâkirleri arasında sayılmıştır. Buna nispetle Hatîb Zâkirî Hasan Efendi diye tanınmaktadır. Hasan Efendi, ufak yaşlarda İstanbul'a gitmiş ve Halvetiyye şeyhlerinden Nûreddinzâde'ye bağlanmıştır. Zâkirî, sesinin güzelliği ve zikri yönetmedeki hünerleri ile dikkat çekmiştir. Bundan mütevellid ona dergâhın zâkirbaşılığı görevi verilmiştir. Hoca Hayreddin Câmii'nde hatiplik yapan Zâkirî, bu görevindeyken 1623 yılında vefat etmiştir. Kabri, mezkur câminin hazîresindedir. Zâkirî dînî mûsikinin bilhassa câmi mûsikisinin önemli isimlerinden biridir. Bestelediği eserlerle şöhret bulmuştur. Güfte mecmû'alarında şiirlerine de rastlanır.[459]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 5 ilâhîsi bulunmaktadır. (111b/369; 116a/383; 123a/398; 123a/399; 176b/553) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

120. Zekâyî (Şeyh Mustafa Efendi/v.1812-1813)[460]

Üsküdarlı'dır. Asıl ismi Mustafa'dır. Babası Üsküdar muhafızı Hacı İbrahim Bey'dir. Dîvân-ı Hümâyun kaleminde memurluk yapan şâir babasının vefat edince bu görevini bırakmıştır. Halvetiyye'nin Şâbâniyye kolundandır. Şeyhi Hasan Efendi'dir. Simav'da halîfeliğini aldıktan sonra İstanbul'a dönmüştür. Ümmî Sinan Dergâhı'na şeyh tâyin edilmiştir. Vefat tarihi 1812-1813 yılıdır. Kabri mezkur tekkededir. Şâir'in Dîvân[461]'ı vardır. Aynı zamanda bestekârdır.[462]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 6 ilâhîsi bulunmaktadır. (46a/154; 80b/268; 82a/276; 86b/286; 106b/352; 165b/506) İlâhîye dâir bilgileri tablolar kısmından inceleyebilirsiniz.

1. 5. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Bestekârlar ve Hayatları

Mecmû'a-yı İlâhiyyât, bir şiir mecmû'ası olmasının yanı sıra aynı zamanda bir güfte mecmû'asıdır. Mecmû'a'da bazı güftelerin başlığında bestekârın ismine yer verilmiştir.

---

458 Nuri Özcan, "Hasan Efendi, Zâkirî", TDV İslâm Ansiklopedisi, "Hasan Efendi"i https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-efendi-zakiri (12.03.2024).

459 Özcan, "Zâkirî".

460 "Zekâi", http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zekai-seyh-mustafa-efendi Doç. Dr. Özge Öztekin. (12.03.2024)

461 Köseoğlu, Sinan, "Zekâyî Divanı", (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi: 1997).

462 Öztekin, "Zekâî".

Tespit edebildiğimiz kadarıyla Mecmû'a'da 15., 17., 18. ve 19. yüzyılda yaşamış 45 bestekârın ismi bulunmaktadır. Söz konusu bestekârların hayatı hakkında Mecmû'ada herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece ilgili ilâhînin başlığında bestekârın ismi ve varsa lakabı kaydedilmiştir.

Mecmû'ada tespit edilen 45 bestekârın hayatı hakkında bilgiye, alfabetik sıraya ile aşağıda yer verilmiştir. Bestekârların hayatları hakkında verilen bilgiler, TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi)'da yer alan bilgilerin özetlenmiş hâlidir. Bestekârların isimleri Mecmû'ada kaydedilen şekli ile gösterilmiştir. Ayrıca parantez içinde, bestekârların, kaynaklardan tespit edebildiğimiz kadarıyla, isimlerine, lakaplarına ve varsa vefat tarihlerine yer verilmiştir. TDVİA dışında gerektiği yerde biyografik kaynaklardan, mûsikî ve tasavvuf ilminin araştırma kaynaklarından, ansiklopedik kaynaklardan ve konuyla ilgili makele ve bildiri çalışmalarından yararlanılmıştır. Verilen bilgiler sonunda bestekârın, Mecmû'a'da ilâhîsinin bulunduğu varak ve ilâhî numarası ayrıca gösterilmiştir.

1. Ahmed Çelebi (Çâlâk/v.1711)[463]

Ahmed Çelebi'nin hayatı hakkında bilgiler sınırlıdır. İstanbul'da yaşamıştır. Çâlâk lakabı ile ünlenmiştir. Çaylak Ahmed Efendi olarak da bilinir. Devrinin önemli bestekârlarından Çâlâk-zâde Şeyh Mustafa Efendi'nin babasıdır. İstanbul'da Halvetiyye Tekkesi'nde şeyhlik görevinde bulunmuştur. Hayatının sonuna kadar bu görevde kalmıştır. Vefat tarihi 1711'dir. Kabri mezkur tekkededir.

Ahmed Efendi kendi döneminin başarılı zâkirlerindendir. Dînî mûsikide pek çok eser bestelemiştir.[464]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (24a/70)

2. Akbaba İmamı Mehmed Efendi (Mehmed Zaîfî Efendi,v.1703)[465]

Doğum yeri İstanbul'un Beykoz ilçesine bağlı Akbaba köyüdür. Babası, Akbaba İmamı Hâfız Mustafa Efendi'dir. Mehmed Efendi, erken yaşlarda hâfızlığı tamamlamış, mûsikî ve hat sanatı alanlarında dersler almıştır. Mûsikî derslerini babasından, hat derslerini de Kanlıcalı Mustafa Efendi'den almıştır. Sülüs ve nesih hatlarında icâzetlidir. Mehmed Efendi, babası gibi imam olmuştur. Babası gibi Akbaba köyünün imamı olduğundan

---

463 Nuri Özcan, "Ahmed Efendi, Çâlâk", *TDV İslâm Ansiklopedisi,* https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-efendi-calak (13.03.2024).

464 Nuri Özcan, "Ahmed Efendi, Çâlâk".

465 Aksoy, Hasan, "Mehmed Zaîfî Efendi", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-zaifi-efendi (13.03.2024).

Akbaba lakabını almıştır. İstanbul'da imamlık ve muallimlik görevlerinde bulunan Mehmed Zaîfî Efendi Celvetiyye tarîkatına mensup olmuştur. Şeyhi Üftâde-zâde İbrâhim Sâdık Efendi'dir. Şeyhinin sohbetlerine katılmış ve ondan halîfeliğini almıştır. Vefat tarihi 1703'tür. Kabri Akbaba'dadır.

Zaîfî mahlasını kullanarak yazdığı şiirleri vardır. Sesi güzel olup hassas bir Kur'an okuyuşu ile bilinir. Birçok eser bestelemiştir. Ayrıca küçük bir de Mûsikî Risâlesi[466] vardır.[467]

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (7a/29; 75a/250)

3. Âmâ Sâdık Efendi (Mehmed Sâdık Efendi/v.1797?)[468]

Doğum yeri İstanbul'dur. İstanbul Beşiktaş'ta yaşayan bestekâr bir ara uzunca bir süre Bursa'da yaşamıştır. Bundan dolayı Bursalı olarak bilinmektedir. Gözleri görmediğinden dolayı Âmâ Mehmed Sâdık Efendi diye tanınmıştır. Sarayda Enderun'da vazîfe almıştır. Sultan III. Selim'in musâhiplerindendir. Mevlevî tarîkatının muhiblerindendir. Vefat tarihi ihtilaflıdır. 1780-1790 yılları arasında yâhut da 1797 tarihinde vefat ettiği düşünülmektedir. Çeşitli el yazması güfte mecmû'alarında bestelediği eserlere rastlanmaktadır. [469]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (63a/212)

4. Bahrî Hüseyin Efendi

Sadeddin Nüzhet Ergun'un Türk Musikisi Antolojisi'nde 18. Yüzyıl bestekârları içinde *Deniz Uğrusu Bahrî Hüseyin* adıyla kayıtlıdır.[470] Bestekârın hayatı hakkında yaptığımız araştırmada başka bilgiye ulaşamadık.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (111b/368)

5. Buhûrî-zâde Esîrciler Kethüdâsı Mustafâ (Itrî Efendi, Buhûrî-zâde, v.1711)[471]

Doğum yeri İstanbul Mevlânâkapı mahallesine yakın Yayla (Yaylak) bölgesidir. Asıl ismi Mustafa'dır. Itrî mahlası ile şiirler yazan bestekâr Buhûrî-zâde lakabıyla bilinmektedir. Sarayda mûsiki hocalığı ve hânendelik yapmıştır. Esirciler kethüdâlığı görevini talep etmiş ve kabul görmüştür. Bu görevi istemedeki niyetinin, esirler

---

466 Cahit Öztelli, "Akbaba İmamı'nın Musiki Risalesi", MM, sy. 314 (1975), s. 4-7.

467 Aksoy, "Mehmed Zaîfî Efendi".

468 Aksoy, Hasan, "Mehmed Sâdık Efendi", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-sadik-efendi (13.03.2024).

469 Aksoy, "Mehmed Sâdık Efendi".

470 Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi,* 395.

471 Özcan, Nuri, "Itrî Efendi, Buhûrîzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/itri-efendi-buhurizade (13.03.2024).

arasında kabiliyetli, güzel sesli gençleri bulmak olduğu düşünülmektedir. Bu gençleri eğitmek ve kendi ülkelerinin müziği hakkında bilgi sahibi olmak istediği zannedilir. Itrî aynı zamanda hat sanatı ile de ilgilenmiştir. Şâir de olan Itrî asıl bestekârlığı ile öne çıkmıştır. Vefat tarihi 1711-1712 olarak rivâyet edilmektedir. Kabri İstanbul'dadır.[472]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (19a/58)

6. Cihângîrî Dede

Bestekâr, Sadeddin Nüzhet Ergun'un Türk Musikisi Antolojisi'nde 17. Yüzyıl bestekârları içinde Cihangirli Ahmet adıyla kayıtlıdır.[473] Bestekâr hakkında yaptımız araştırmalarda Türk Mûsikîsi adına açılmış bazı internet sitelerinde[474] ismi geçmektedir. "Cihangiri Dede (Ahmet Efendi), Cihangir Ahmed Efendi" gibi. Bunların dışında başka bir bilgiye ulaşamadık.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (52b/165)

7. Çâlâk-zâde Şeyh Mustafa Efendi (v.1757)[475]

İstanbul'da yaşamıştır. Halvetî şeyhi Çâlâk (Çaylak) Ahmed Efendi'nin oğludur. Babasına nisbetle "Çâlâk-zâde" lakabı ile tanınmıştır. Bayramiyye tarîkatına mensuptur. Himmet-zâde Abdî'nin oğlu Abdüssamed Efendi'den hilâfetini almıştır. Çâlâk Tekkesi'de şeyhlik yapmıştır. Hayatının sonuna kadar da bu görevde kalmıştır. Vefat tarihi 1757'dir. Kabri mezkur tekkededir. Sesinin güzelliğinden dolayı zâkirlik ve mevlidhanlık yapmıştır. Dînî mûsikîde önemli ve başarılı bir bestekâr olarak bilinir. Çok sayıda ilâhî bestelemiştir.[476]

Mecmû'a'da 11 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (4a/13; 6b/28; 26b/82; 31a/101; 41b/145; 45a/150; 55b/181; 61a/206; 66a/230; 76b/258; 87a/290)

8. Dede

Mecmû'ada birçok ilâhînin başlığında bestekâr olarak "Dede" ismi geçmektedir. Türk mûsikîsinde meşhûr iki Dede vardır ki bunlardan ilki; Derviş Ali Şîrûganî Dede (Dede-yi Atîk) (v. 1714) bir diğeri de Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi (v. 1846)'dir. Fakat Mecmû'adaki ilâhîlerin hangi Dede'ye âit olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte ilâhîlerin bestekârı başka kaynaklarda mezkur ve meşhûr Dede'lerin ismine de kayıtlı

---

472 Özcan, "Itrî Efendi, Buhûrîzâde".

473 Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi,* 137.

474 http://projetsm.com/bestekarlar/342-cihangiri-dede-ahmet-efendi-eserleri (13.03.2024)

475 Özcan, Nuri, "Mustafa Efendi, Çâlâkzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mustafa-efendi-calakzade (13.03.2024).

476 Özcan, "Mustafa Efendi, Çâlâkzâde".

değildir. Konuyla ilgili Sadeddin Nüzhet Ergun, Türk Mûsikisi Antolojisi adlı eserinde şu bilgileri verir:

> *"... Bir mecmuaya istinaden "Dede" namıyla meşhur olan bestekârların müteaddit olarak gösterilmesi yanlıştır. Türk musikisinde "Dede" ünvanıyla iştihar eden Derviş Ali ile Derviş İsmail'den başka kimse tanımıyoruz. Nayî Osman Dede, Nasır Abdulbakî Dede, Zekâyî Dede, Neyzen Aziz Dede gibi musiki âleminde "Dede"likle iştihar eden şahsiyetler ise ancak isimleri ile anılmıştır."*[477]

Mecmû'adaki bilgiler ve elimizdeki veriler, Mecmû'a'da geçen "Dede" isminin yukarıda adı geçen bestekârlardan hangisi olduğunu tespit etmeye yeterli değildir.

Mecmû'a'da 20 ilâhînin bestekârı olarak "Dede" ismi geçmektedir. (2a/3; 7a/30; 10b/35; 14b/48; 15b/54; 45b/151; 46a/154; 48b/158; 53b/171; 70a/238; 81a/269; 97a/321; 99b/335; 101b/339; 101b/340; 102a/342; 103a/345; 103a/346; 106b/353; 133b/420)

9. Dede Efendi/Musâhib-i Şehriyârî İsmâil Dede Efendi/İsmâil Dede (Hammâmî-zâde/v.1846)[478]

Doğum tarihi 1778, doğum yeri İstanbul Şehzâdebaşı'dır. Asıl adı İsmâil'dir. Kurban Bayramı'nın ilk gününde doğduğu için bu ad verilmiştir. Cezzâr Ahmed Paşa'nın mühürdârı Süleyman Ağa'nın oğludur. Annesinin adı Rukiye Hanım'dır. Mevleviyye tarîkatındandır. Bundan dolayı "İsmâil Dede", "Dede Efendi" olarak bilinir. "Hamâmîzâde" (Hammâmîzâde) lakabı ise babasının hamam işletmeciliğiyle uğraşmasından dolayı verilmiştir. Dede Efendi, tahsilini Çamaşırcı Mektebi'nde almıştır. Kâtip muavinliği yapmıştır. Güzel bir sesi olduğundan ilâhîcibaşı olmuştur. Mûsikî ile ilgilenmiş ve derslerini Anadolu Kesedarı Uncuzâde Mehmed Emin Efendi'den almıştır. Ali Nutkî Dede'den, Abdülbâki Nâsır Dede'den ve devrin önde gelen mûsikîşinaslarından istifâde ederek kendini bu alanda geliştirmiştir. Rivâyete göre ney üflemeyi de Abdülbâki Nâsır Dede'den öğrenmiştir. Ali Nutkî Dede'ye intisap etmiş ve çilesini tamamlamıştır. Besteleriyle ün kazanmıştır. Sarayda hânendelik yapmıştır. "Musâhib-i şehriyârî"lerden olan Dede Efendi aynı zamanda müezzinbaşlığı da yapmıştır. Dede Efendi, kolera illetinden 1846'da vefat etmiştir. Kabri Mekke'de Hz. Hatice'nin ayak ucundadır. Dînî ve lâdînî mûsikîmizde hemen hemen her formda eser

---

477 Ergun, Türk Musikisi Antolojisi, 162.

478 Özcan, Nuri, "İsmâil Dede Efendi, Hamâmîzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ismail-dede-efendi-hamamizade (13.03.2024).

vermiştir. Eserlerinin en mühim özelliği ise geleneksel uslûpta olmasıdır. Birçok talebe yetiştirmiştir. Kendisinden sonra gelen bestekârları etkilemiştir.[479]

Mecmû'a'da 5 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (2b/5; 5a/19; 44b/148; 86b/287; 98b/328; 102b/343)

10. Dede Eş-Şehîr-i Merdek (Merdek Dede-Kara Ali, 17. Yy.)

Sadeddin Nüzhet Ergun'un, "Türk Musikisi Antolojisi" isimli çalışmasında 17. Yüzyıl bestekârları arasında adı geçmektedir. "*Bu devirde musiki sahasındaki kudretleriyle ve besteleriyle iştihar eden Mevlevî Derviş Mehmed, Kara Ali namıyla da meşhur olan Merdek Dede,...*"[480] Bu bilgi dışında elimizde başka bir veri bulunmamaktadır.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (4b/16)

11. Dervîş Alî (Ali Şîrûganî/d.?-v.1714)[481]

1640'tan önce doğduğu tahmin edilmektedir.[482] Doğum yeri İstanbul'dur. Ali Şîrûganî olarak bilinir. "*"Şîrûgan" kelimesi "şîr" ile "rûgan (revgan)" kelimelerinin oluşturduğu ve "susamyağı" anlamında kullanılan "şîr-i rûgan" tamlamasının kaynaşmış şekli olup "şîrûganî" lakabı da kişinin susamyağı ile meslek veya uğraş anlamında bir ilgisi olduğunu ifade etmektedir.*"[483] Şîrûganî Dede, Gülşeniyye tarîkatındandır. Bu tasavvufî yolda kendini yetiştirmiştir. Şehremîni'deki Hulvî Tekkesi'de şeyhlik yapmıştır. Hayatının sonuna kadar bu görevde kalmıştır. Kabri mezkur tekkededir. Ali Şîruganî, devrinde tasavvufî ilmlerde önemli bir yere sahip olduğu gibi mûsikî ilmi ile de ilgilenmiş ve başarılı bir bestekâr olarak şöhret bulmuştur. Dînî ve lâdînî pek çok eser bestelemiştir. Sinânî, Ali Dede, Dervîş Ali, Dervîş Ali Sinânî, Dervîş Ali Halvetî, Dede-i Atîk adlarıyla mecmû'alarda eserleri bulunmaktadır. Dede-i Atîk tâbiri, Hammâmîzâde İsmâil Dede (v. 1846) ile karıştırılmaması için kullanılmış olduğu düşünülmektedir.[484]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (62b/214)

12. Dervîş Çavuşbaşı

Dervîş Çavuşbaşı hakkında elimizdeki verilerle herhangi bir bilgiye ulaşamadık.

---

479 Özcan, "İsmâil Dede Efendi, Hamâmîzâde".

480 Ergun, *Türk Musikisi Antolojisi*, 81.

481 Özcan, Nuri, "Ali Şîruganî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ali-sirugani (13.03.2024).

482 Soydaş, M. Emin,"Unutulmuş Bir Osmanlı Bestekarı: Ali Şîrûganî Dede" Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi ISSN, 1303-5134.

483 Soydaş, "Unutulmuş Bir Osmanlı Bestekarı: Ali Şîrûganî Dede".

484 Özcan, "Ali Şîruganî".

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (64a/220)

13. Dervîş Osmân (Osman Dede/Nâyî/v.1729)[485]

Doğum yeri İstanbul'un Vefâ semtidir. Babası Süleymaniye Dârüşşifâsı başhademelerinden Hacı İbrâhim Efendi'dir. Küçük yaşlardan beri edebiyata, mûsikîye ve tasavvufa, ilgisi vardır. Genç yaşlarında tasavvuf yoluna girmiş Gavsî Ahmed Dede'den el almıştır. Hat sanatı ile de ilginen Dervîş Osmân, Nefes-zâde Seyyid İsmâil Efendi'den hüsn-i hat meşketmiştir. Gavsî Ahmed Dede'den Ta'lik yazısı ile Farsça'yı öğrenmiş aynı zamanda ney dersleri almıştır. Derhgâhta neyzenbaşısı olmuştur. Galata Mevlevîhânesi'nde şeyh olarak görev yapmıştır. Vefat tarihi 1729'dur. Ney üflemede üstad olduğundan "Kutbünnâyî" diye şöhret bulmuştur. Nota sistemi oluşturmuştur. Çok başarılı bir bestekâr ve aynı zamanda mûsiki nazariyatında bilgi sahibidir.[486]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (81a/271)

14. Döşekçi-Zâde

Yaptığımız araştırmada Türk Mûsikîsi adına açılmış bazı internet sitelerinde ismi aynı şekilde geçmektedir. Fakat elimizdeki veriler, bestekârın kimliği hakkında daha fazla bilgi edinmeye yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (34a/114)

15. Dragman[487] Zâkiri Ahmed Efendi/Şeyh Ahmed Efendi (Ahmed Vefki Efendi/ v.1748)[488]

İstanbul Üsküdar doğumlu olan Ahmed Efendi, "Dragman müezzini" ve "Dragman zâkiri" lakaplarıyla tanınmaktadır. Ramazan isminde birinin oğludur. Halvetiyye tarîkatına mensup olan bestekâr, Dragman Tekkesi şeyhi Îsâ Mahvî Efendi'ye bağlanmıştır. Hem şeyhinden hem de Hulvî Efendi Tekkesi şeyhi Derviş Ali Şîruganî'den tarîkat âdâbını öğrenmiştir. Dragman Tekkesi başmüezzinliği, zâkirliği ve daha sonra da zâkirbaşılığı görevlerinde bulunmuş aynı zamanda Cuma vâizliği de yapmıştır. 1748'de Sivâsî Tekkesi'nde de şeyhlik yapan Ahmed Efendi, 1748 yılında mezkur tekkede vefat etmiştir. Kabri tekkenin kabristanlığındadır. Dînî mûsikîdeki besteleriyle tanınan Ahmed Efendi aynı zamanda şâirdir. Mahlas olarak Vefkî ve Derviş

---

485 Erguner, Süleyman, "Osman Dede, Nâyî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/osman-dede-nayi (13.03.2024).

486 Erguner, "Osman Dede, Nâyî".

487 S. Nüzhet Ergun, Türk Musikisi Antolojisi'nde "Draman" olarak geçer.

488 Özcan, Nuri, "Ahmed Vefki Efendi", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-vefki-efendi (15.03.2024).

Ahmed isimlerini kullanmıştır. Şâir ve bestekâr olan Ahmed Efendi hat sanatı ile de ilgilenmiştir.[489]

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (4a/12; 5b/21)

16. Es'ad Efendi (Esad Efendi Ebûishak-zâde/v.1753)[490]

Doğum tarihi 1685 olan Es'ad Efendi İstanbul doğumludur. Babası Şeyhülislâm Ebû İshak İsmâil Efendi'dir. İlköğrenimini babasından alan Mehmed Es'ad Efendi, daha sonra Mutavvelci Mehmed Efendi'den ve devrinin diğer âlimlerinden ilim tahsil etmiştir. Daha ufak yaşlarda iken mülâzemetini almıştır. Hocası Şeyhülislâm Ebûsaidzâde Feyzullah Efendi'dir. 1710 yılında müderrisliğe başlamıştır. Müfettişlik, fetvâ eminliği ve kadılık görevlerinde de bulunmuştur. Rumeli kazaskerliği pâyesini de alan Es'ad Efendi şeyhülislâmlık da yapmıştır. Vefat tarihi 1753'tür. Kabri İstanbul'dadır. Esad Efendi döneminin önemli bestekârları arasındadır. Dînî ve lâdînî mûsikîde eserler vermiştir.[491]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir.(19/62)

17. Etyemez İmamı Ahmed Efendi

Elimizdeki veriler bestekârın hayatı hakkında bilgiye ulaşmak için yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (34a/115)

18. Eyyûbî Hâfız Ahmed Efendi

Elimizdeki veriler bestekârın hayatı hakkında bilgiye ulaşmak için yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (83a/282)

19. Fındıklılı Mehmed Efendi

Elimizdeki veriler bestekârın hayatı hakkında bilgiye ulaşmak için yeterli değildir.

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (80b/268; 82a/276)

20. Hacı Bayrâm-ı Velî (v.1430)

Bkz. Şâirlerin hayatları bölümü 14. madde: Bayrâm (Hacı Bayrâm-ı Velî)

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (111a/360)

---

489 Özcan, "Ahmed Vefki Efendi",

490 Doğan, Muhammet Nur, "Esad Efendi, Ebûishakzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/esad-efendi-ebuishakzade (15.03.2024).

491 Doğan, "Esad Efendi, Ebûishakzâde".

21. Hâfız Kumral (v.1621 ?)[492]

17. yüzyılda yaşamış olan bestekârın doğum yeri İstanbul'dur. Asıl ismi Mehmed'dir. Celvetiyye tarîkatındandır. Azîz Mahmûd Hüdâyî'ye intisap etmiş onun eğitiminde yetişmiştir. Sesinin güzelliği ve zikir meclislerini yönetmedeki kabiliyeti ile dikkat çeken Hâfız Kumral'a zâkirbaşılığı görevi verilmiştir. Hâfız Kumral, zamanının önemli mûsikîşinasları arasındadır. Kesin olamamakla birlikte Hâfız Kumral'ın 1621'de vefat ettiği düşünülmektedir. Eserlerine güfte mecmû'alarında rastlanmaktadır. Bestelediği ilâhîlerin güftelerinin büyük kısmı şeyhi Azîz Mahmûd Hüdâyî'ye aittir.[493]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (5b/20)

22. Hâfız Post (v.1694)[494]

İstanbul doğumlu olan bestekârın asıl ismi Mehmed'dir. İmamzâde Mehmed Çelebi ve Hâfız Post olarak tanınmıştır. On beş yaşında hafızlığı bitirmiş ve aynı zamanda mûsikî eğitimi almaya başlamıştır. Mûsikîde ilerleyerek döneminin ileri gelen bestekârlarından olup birçok devlet büyüğünün iltifatına mazhar olmuştur. Dîvân şâiri Nâilî'nin gözetiminde kalmış ve ondan edebî ilimleri tahsil etmiştir. Dîvân-ı Hümâyun hâcegânlığında bulunmuş ve daha sonra kâğıt eminliği görevi verilmiştir. Hâfız Post bestekâr, hânende, tanburî, hattat ve şâir olarak tanınmış olsa da asıl şöhreti bestekâr olmasıdır. Mûsikî ilminin gelişmesinde Kasımpaşalı Koca Osman Efendi'den istifâde etmiştir. Bestelerindeki özgün üslûbu ve güftelerdeki tercihi mûsikî ilminin yanında iyi bir edebiyat bilgisine de vâkıf olduğunu göstermektedir. Hâfız Post dînî ve lâdînî mûsikîde pek çok eser meydana getirmiştir. Kimi kaynaklarda bazı şiirlerine de rastlanan Hâfız Post'un bu şiirlerinde mahlas olarak "Hâfız" ismini kullandığı bilinmektedir. "Hâfız Post Mecmûası" olarak bilinen bir de eseri vardır.[495]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (6a/25)

23. Hasan Ağa Enfî (v.1724)[496]

1660'lı yıllarda İstanbul'da doğduğu rivâyet edilir. Enfî ve Burnaz lakaplarıyla bilinmektedir. Hasan Ağa, ilk mûsiki eğitimini babasından öğrenmiştir. Daha sonra

---

492 Özcan, Nuri "Hâfız Kumral", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz-kumral (15.03.20224).

493 Özcan, "Hâfız Kumral".

494 Özcan, Nuri "Hâfız Post", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hafiz-post (15.03.2024).

495 Özcan, ""Hâfız Post".

496 Özcan, Nuri, "Hasan Ağa, Enfî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-aga-enfi (15.03.2024).

Enderûn-ı Hümâyun'da tahsil görmüş ve bilhassa kendisini mûsikî ilminde yetiştirmiştir. Serhânendelik yapan Hasan Ağa, o zamanlarda Halvetî-Şâbânî şeyhi Mehmed Nasûhî'den el almıştır. Şiir de yazan Hasan Ağa bu şiirlerinde mahlas olarak "Hulûs" ve "Hasan" isimlerini kullanmıştır. Hasan Ağa 1724 yılında âhirete irtihal etmiştir. Kabri İstanbul'dadır. Tanbur çalmada da usta olan Hasan Ağa, dînî ve lâdînî birçok eser bestelemiştir.[497]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (57b/191)

24. Hatîb (Hasan Efendi/Zâkirî/v.1621-23?)[498]

Doğum yeri Foça'dır. Hatiplik ve zâkirlik yapmıştır. Bundan dolayı Hatîb Zâkirî Hasan Efendi olarak tanınmaktadır. Ufak yaşlarda İstanbul'a gitmiş ve orada Halvetiyye şeyhî Nûreddinzâde'den el almıştır. Sesindeki güzellik ve zikir yönetmedeki kabiliyetinden dolayı dergâhın zâkirbaşısı olmuştur. Eminönü Küçükpazar'daki Hoca Hayreddin Câmii'nde hatiplik yapmıştır. Bu görevindeyken 1621-23? yılında vefat ettiği tahmin edilmektedir. Kabri mezkur câminin hazîresindedir. Hasan Efendi, dînî mûsikînin önemli bestekârları arasındadır. Pek çok formda eser bestelemiştir. "Zâkirî" mahlası ile kaleme aldığı bazı şiirlerine de rastlanılmaktadır.[499]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (134b/421)

25. Himmet-zâde (Abdi/Himmetzâde/v.1710)[500]

Doğum tarihi 1640 olup doğum yeri İstanbul'dur. Şeyh Abdullah Efendi olarak da tanınmaktadır. Babası Bayrâmiyye tarîkatı şeyhlerinden Himmet Efendi'dir. Tahsilini İstanbul'da yapmış, tefsir ve hadis ilimlerinde dersler almıştır. Bayrâmiyye tarîkatına mensup olmuştur. Şeyhi babasıdır. Vâiz olarak câmilerde görev yapmıştır. Babasının vefatından sonra Defterdar İbrâhim Efendi Tekkesi'ne şeyh olarak atanmıştır. 1688'de hacca gitmiştir. Hac dönüşünde cuma vâizliği görevi tevdî edilmiştir. Selâtin câmi kürsü şeyhleri silsilesi içinde yer almıştır. Bestekârın vefat tarihi 1710'dur. Kabri Üsküdar'daki Bezcizâde Tekkesi'ndedir. Tasavvufî şiirleri vardır. Mürettep bir dîvân

497 Özcan, "Hasan Ağa, Enfî".

498 Özcan Nuri, "Hasan Efendi, Zâkirî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hasan-efendi-zakiri (15.03.2024).

499 Özcan, "Hasan Efendi, Zâkirî"

500 Özcan, Nuri, "Abdi, Himmetzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/abdi-himmetzade (15.03.2024).

sahibidir. Şiirlerinde mahlas olarak, "Abdî, Dervîş Abdullah, Abdullah", "Himmetzâde" isimlerini kullanmıştır. Dînî mûsikîde pek çok eser bestelemiştir.[501]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (60b/199)

26. Hisârî Şeyh Mehmed Efendi (Karahisârî[502])

Elimizdeki veriler bestekârın hayatı hakkında bilgiye ulaşmak için yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (73b/243)

27. Hopçuzâde Şâkir Efendi (Mehmed Şâkir Efendi/v.1860)[503]

Doğum yeri İstanbul'dur. Babası Tophane'de Kādirî tarîkatına ait Karabaş Tekkesi şeyhlerinden Hopçu Seyyid Ahmed Efendi'dir. Babasının lakabına nispetle aile Hopçuzâdeler diye anılmaktdır. İyi bir eğitim hayatı olduğu düşünülen bestekâr, Kādirî tarîkatına mensuptur. Güzel bir sese sahip olduğundan dolayı dergâhlarda zâkirlik yapmış daha sonra da Karabaş Tekkesi zâkirbaşılığına atanmıştır. Babası vefat ettikten sonra mezkur tekkeye şeyh olarak görevlendirilmiştir. Hayatının sonuna kadar bu görevde kalan bestekâr 1860 yılında vefat etmiştir. Kabri mezkur tekkenin hazîresindedir. Mûsikîde önemli bir yere sahip olan Hopçuzâde'nin hocası Şikârîzâde Ahmed Efendi'dir. Hopçuzâde aynı zamanda iyi bir neyzen ve tamburî olarak da bilinmektedir. Çeşitli formlarda pek çok eser bestelemiştir.[504]

Mecmû'a'da 10 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (5b/23; 27a/85; 54a/172; 69a/234; 76a/255; 82a/277; 82b/278; 88b/295; 111a/366; 111a/367)

28. Hüdâyî-yi Azîz Mahmûd Efendi Hazretleri (v.1628)

Bkz. Şâirlerin hayatları bölümü: Hüdâyî.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (90a/300)

29. Hüdâyî Şeyhi Şehâbeddîn Efendi[505](v. 1819)

Mudanyalı Şeyh Rûşenî Efendi'nin oğludur. Babasından feyz alan Şehâbeddîn Efendi 1794 senesinde babasının yerine şeyhlik makâmına gelmiştir. Hayatı boyunca mücâhededе pek ileri giden ulu kimselerden olmuştur. Nasîhatını dâimâ latîfe yolu ile icrâ eder ve takvası ile de seçkin kimseler arasında anılırdı. Asrının sevilen şahsiyetlerindendir. İsmâil Hakkı meşrebinde olduğu için halk dilinde "Küçük Hakkı

501 Özcan, "Abdi, Himmetzâde".

502 Müstakîmzâde Mecmû'ası'nda geçmektedir.

503 Aksoy, Hasan, "Mehmed Şâkir Efendi", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-sakir-efendi (15.03.2024).

504 Aksoy, "Mehmed Şâkir Efendi".

505 Ali Yılmaz ve Mehmet Akkuş, "Osmanzâde Hüseyin Vassaf-Sefîne-i Evliya", İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2006). C., 48.

Efendi" denilmekle şöhret bulmuştur. 26 sene şeyhlik yapan Şehâbeddîn Efendi 20 Mayıs 1819 pazar gecesi vefat etmiştir. Kabri Hz. Hüdâyî Türbesi'ne bitişik türbede medfundur.[506]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (37b/124)

30. Kalbûrî-zâde Şeyh Mehmed Efendi (v.1822)[507]

Lakabından dolayı babasının Kalburcu esnafından biri olduğu tahmin edilmektedir. Kalbûrî-zâde'nin asıl ismi Mehmed Emin'dir. Bursa'da uzun yıllar yaşamış ve burada Celvetiyye tarîkatına katılmıştır. Tarîkatın önde gelen isimlerinden biri olmuştur. Güzel bir sese sahip olan Mehmed Efendi, İstanbul'da devrin ileri gelen mûsikî hocalarından dersler almıştır. Daha sonra Bursa'da İsmâil Hakkı Dergâhı zâkirlerinden olmuştur. Mezkur tekkenin şeyhi reîsülmeşâyih Hikmetî-zâde Mehmed Emin Efendi'nin damadı olmuş ve uzun yıllar onun hizmetinde bulunmuş ve ilminden istifâde etmiştir. Tıp ilmi ile de ilgilenmiştir. Bestekâr Mehmed Efendi, 1822'de vefat etmiştir. Kabri İsmâil Hakkı Dergâhı'nın hazîresindedir. Dînî mûsikîde önemli bir bestekâr olarak bilinir. Eserlerine güfteyi daha çok İsmâil Hakkı Bursevî'nin şiirlerinden seçtiği görülmektedir.[508]

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (75b/247; 39b/134)

31. Kırımî Monlâ Mehmed

Araştırmalarımızda Fatih'in musâhiplerinden Kırımî Monla Mehmed (1474?) isminde bir şahısla karşılaşıyoruz fakat bestekâr olduğuna dâir bir bilgi araştırılan kaynaklarda yer almamaktadır.[509] Elimizdeki veriler bestekârın kimliğini tespit etmeye yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (64b/225)

32. Merkezî Zîver Efendi

Elimizdeki veriler bestekârın kimliğini tespit etmeye yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (3a/8)

33. Mûsâ Dede (Dervîş Mûsâ/v.1727-28)

Bkz. Şâirlerin hayatları bölümü: Dervîş Mûsâ.

---

506 Ali Yılmaz ve Mehmet Akkuş, "Osmanzâde Hüseyin Vassaf-Sefîne-i Evliya", İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2006). C., 48.

507 Özcan, Nuri, "Mehmed Efendi, Kalburîzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-efendi-kalburizade (15.03.2024).

508 Özcan, "Mehmed Efendi, Kalburîzâde".

509 İsmail Avcı, *Fatih'in Musahiplerinden Âlim ve Şair Molla Kırımî ve Bir Şiiri,* OTAM: 40 (2016). 111-128. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2160299

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (68b/231)

34. Müezzin-i Şehriyârî Şâkir Ağa (d.1779-v.1840)[510]

1779 yılında İstanbul'da dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. Asıl ismi İzzet Şâkir'dir. Kırım'dan göçle gelmiş olan Tatar Osmanoğlu ailesindendir. Hayriye tüccarlarından Ahmed Emin Ağa'nın oğludur. Annesi o daha küçükken vefat etmiştir. Şâkir Ağa, henüz on iki yaşındayken Enderûn-i Hümâyun'a girmiş orada hazine kethüdâsı Sâlih Bey'in himâyesinde yetişmiştir. Mûsikîşinas Şâkir Ağa, mûsâhib-i şehriyârîliği ve müezzinbaşılığı yapmıştır. Hâcegânlık pâyesi almıştır. Saraydaki işinden istifa ederek ayrılmış bir müddet vergi tahsildarlığı yapmıştır. Daha sonra, kendi hâline çekilip evinde mûsikî ile meşgul olmuştur. 1840'ta vefat eden bestekâr, Eyüp Sultan Câmii mihrabının önünde medfundur. Şâkir Ağa, devrinde ünlü hânendelerdendir. Başçavuş Mustafa Efendi'den dersler almıştır. Hocalarından biri de Hamâmîzâde İsmâil Dede'dir. İyi bir tamburî, kemanî ve hânendedir. Devrinde devlet büyüklerinden iltifat görmüş, mûsikî meclislerinde bulunmuştur. Şiirlerine de rastlanan bestekârın hattatlığı da vardır. Şâkir Ağa'nın pek çok formda bestelenmiş eserleri bulunmaktadır.[511]

Mecmû'a'da 4 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (48b/156; 49a/159; 49b/162; 62b/213)

35. Na'lıncı-Zâde

Elimizdeki veriler bestekârın kimliğini tespit etmeye yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (19b/61)

36. Na'ne Ahmed Çelebi (v.1686-87)[512]

17.yüzyılda yaşayan bestekârın, doğum yeri İstanbul'un Galata semtidir. "Na'ne" lakabıyla şöhret bulmuştur. Döneminde önemli mûsikîşinâslardan ilim tahsil etmiştir. Güzel bir sese sahip olduğundan ünlenmiş ve padişah sohbetlerinde bulunmuş, hânendelerden olmuştur. 1686 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Zamanının önemli bestekârları arasında bulunan Ahmed Çelebi aynı zamanda titiz bir hocadır. Öğrencilerini büyük bir hassasiyetle seçip mûsikînin inceliklerinden anlamayanları

---

510 Özcan, Nuri, "Şâkir Ağa", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/sakir-aga (15.03.2024).

511 Özcan, , "Şâkir Ağa".

512 Özcan, Nuri, "Ahmed Çelebi, Na'ne", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-celebi-nane (15.03.2024).

talebeliğe kabul etmediği söylenilmektedir. Dînî ve lâdînî pek çok eseri bulunmaktadır.[513]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (90a/306)

37. Sahhâf Hâfız (Mustafa)

Elimizdeki veriler bestekârın kimliğini tespit etmeye yeterli değildir.

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (6b/27)

38. Sâlih-Zâde Edirnevî

Elimizdeki veriler bestekârın kimliğini tespit etmeye yeterli değildir.

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (39a/132; 90b/307)

39. Sultân Selîm Hân-ı Sâlis (d.1761-v.1808)[514]

1761 yılında dünyaya gelen III. Selim III. Mustafa'nın oğludur. Annesinin adı Mihrişah Sultan'dır. 1789-1807 yılları arasında padişahlık yapmıştır. İlime ve sanata çok değer vermiştir. Şâir, saz icracısı ve bestekârdır. Mûsikî nazariyatına çok hakim olan III. Selim Türk mûsikîsi tarihinin öncü bestekârları içinde yerini almıştır. III. Selim'in mûsikîşinaslara karşı gösterdiği yakınlık ve hâmilik mûsikînin ilerlemesinde ve gelişmesinde önemli olmuştur. Kırımlı Ahmed Kâmil (Kâmilî) Efendi'den, Hacı Sâdullah Ağa'dan, Tanbûrî İzak'tan mûsikî dersleri almıştır. Mevleviyye tarîkatına intisap etmiş olan III. Selim, mevlevîhânelerdeki mûsikî çalışmalarını bizzat yerinde incelerdi. III. Selim hem bir bestekâr hem de tamburî ve neyzen'dir. Batı müziğiyle de ilgilenmiştir.1808 yılında vefat etmiştir.[515]

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (65b/229; 110a/359)

40. Şâbân Dede (v.1650?)[516]

17. asırda yaşamış sûfî bir şâir ve bestekârdır. Celvetî tarîkatındandır. Hüdâyî Dergâhı'nın zâkirbaşısıdır. Bestelerine güfteyi kendisinin ve Azîz Mahmûd Hüdâyî'nin şiirlerinden seçmiştir. İstanbul'da 1650 senesinde âhirete irtihal etmiştir.[517]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (111b/369)

---

513 Özcan, "Ahmed Çelebi, Na'ne".

514 Beydilli, Kemal "Selim III", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/selim-iii#1 (15.03.2024); Özcan, Nuri, "Selim III", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/selim-iii#2-musiki (26.05.2022).

515 Özcan, "Selim III".

516 http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/saban-dede Araş. Gör. Emine Çakır. (15.03.2024)

517 Çakır, "Şaban Dede".

41. Şikârî-zâde Ahmed Efendi (v.1831)[518]

İstanbul'da doğup yaşamıştır. Şikârî-zâde lakabıyla bilinmektedir. Sünbüliyye tarîkatı müntesiplerindendir. Halîfeliğini, Ahmed Efendi Koca Mustafa Paşa Hankahı şeyhi Seyyid Mehmed Hâşim Efendi'den almıştır. Mezkur tekkenin zâkirbaşısı ve aynı zamanda Hacı Evhadüddin Tekkesinde Şeyhlik görevinde bulunmuştur. Hayatının sonuna kadar bu iki görevi sürdürmüştür. 1831'yılında vefat etmiştir. Kabri Koca Mustafa Paşa Hankahı kabristanlığındadır. Mûsikîmizde özellikle dînî sahadaki besteleriyle ünlenmiştir. "Der Beyân-ı Ahvâl-i Medîne-i Münevvere" adlı bir eseri vardır. "Tayyibetü'l-ezkâr ve Tayyibetü'l-ezkâr fî Medîneti'l-envâr" adlarıyla basılmıştır.[519]

Mecmû'a'da 7 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (1b/1; 20a/64; 26a/80; 40b/139; 40b/141; 74b/249; 86b/288)

42. Tosun-zâde Mustafâ Efendi

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Tosunzâde Mustafa Efendi" adına kayıtlı olan bir ilâhî (27a/84) bulunmaktadır ki, Sadeddin Nüzhet Ergun'un *Türk Musikisi Antolojisi* adlı çalışmasında bu ilâhî III. Ahmet'in müezzin ve hanendelerinden olan Tosunzâde Abdullah[520] (v. 1715)'a nispet edilmiştir.[521] Tosunzâde Mustafa Efendi'nin başka bir bestekâr olması ihtimâli ile yaptığımız araştırmada herhangi bir bilgiye ulaşamadık. Mecmû'a'daki bilgiler de ilâhînin hangi şahsa âit olduğunu aydınlatmaya yeterli değildir.

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (27a/84; 55b/180)

43. Yûsuf Çelebi (Yûsuf Çelebi/Niznâm/18.yy)[522]

18. yüzyılda İstanbul'da doğmuş ve orada yaşamıştır. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Hayatının bir kısmında köle olduğu bilinmektedir. Döneminin önemli hocalarından mûsikî eğitimi almıştır. Dînî ve edebî ilimlerde tahsili vardır. Kölelikten âzat edildikten sonra hâfız olmuştur. Sesinin güzelliği ile ünlenmiştir. TDV İslâm Ansiklopedisinde Nuri Özcan kendisi için aynen şu ifâdeleri kullanır: "*Sultan Selim*

---

518 Özcan, Nuri, "Ahmed Efendi, Şikârîzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ahmed-efendi-sikarizade (15.03.2024).

519 Özcan, "Ahmed Efendi, Şikârîzâde".

520 Tosunzâde Abdullah'ın biyografisi için bkz. https://islamansiklopedisi.org.tr/abdullah-efendi-tosunzade (15.03.2024)

521 Ergun, Türk Musikisi Antolojisi, 309.

522 Özcan, Nuri, "Yûsuf Çelebi, Niznâm", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/yusuf-celebi-niznam (15.03.2024).

Câmii'nde na'than olarak görev yaptı. Bu sebeple el yazması güfte mecmualarında kendisinden Na'than Yûsuf, Sultan Selim na'thanı, Hâfiz Yûsuf isimleriyle de söz edilmektedir. Günümüzde bazı eserlerde kendisi için Tîznâm Yûsuf denilmesinin sebebi anlaşılamamaktadır."[523] Pek çok formda eserler bestelemiştir.[524]

Mecmû'a'da 3 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (6b/26; 68b/232; 110b/364)

44. Zâkirbaşı Abdülkerîm Efendi (Buhûrî -zâde/v.1778)[525]

Türk mûsikîsi tarihinde "Buhûrî-zâde-yi Sânî" adıyla bilinmektedir. Hayatıyla ilgili bilgiler sınırlıdır. Yaşamının büyük bir kısmını İstanbul'da geçirmiştir. Sünbüliyye tarîkatına intisap etmiş, şeyhi Nûreddin Efendi'dir. Tarîkat âdabını öğrenmiş kendini yetiştirmiştir. Daha sonra mezkur tekkenin zâkirbaşısı olmuştur. Eyüp'te Şah Sultan Tekkesi'nde şeyhlik görevinde bulunmuştur. Hayatının sonuna kadar bu görevde kalmış 1778 yılında âhirete irtihal etmiştir. Hem bestekâr hem de şâir olan Abdülkerîm Efendi, şiirlerinde "Kemter" mahlasını kullanmıştır. Dînî eserler bestelemiş ve devrinin önde gelen mûsikîşinasları arasında yer almıştır. Çeşitli el yazması mecmû'alarda eserlerine rastlanmaktadır.[526]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (2b/6)

45. Zekâyî Efendi Eyyûbî (Zekâî Dede/d.1825-v.1897)[527]

Doğum tarihi 1825'tir. İstanbul'un Eyüp semtinde dünyaya gelmiştir. Cedîd Ali Paşa Câmii imamı Hâfız Süleyman Hikmetî Efendi'nin ve Zînetî Hanım'ın oğludur. İlk tahsilini Lâlîzâde Seyyid Abdülbâki Efendi İbtidâî Mektebi'nde almıştır. Daha sonra amcası Hâfız İbrâhîm Zühdî Efendi'nin gözetiminde hâfızlığa başlamıştır. Babasından hat dersleri almıştır. Balçıklı Hoca Ali Efendi'den Arapça ve mantık derslerini tahsil etti. Bu sırada mûsikî ile ilgili ilk derslerini Eyyûbî Şâhinbeyzâde Mehmed Bey'den almıştır. Mısırlı Mustafa Fâzıl Bey'in (Paşa) Eyüp Bahariye'deki konağında mûsiki hocası olmuş onunla birlikte de Mısır'a gitmiştir ve vefatına kadar yanından ayrılmamıştır.

Zekâyî Efendi imamlık, kudümzenbaşılık ve hat hocalığı ile görevlendirilmiş ve ömrünün sonuna kadar da bu görevleri devame ettirmiştir. "Dedelik" sannını çilesini

---

523 Özcan, "Yûsuf Çelebi, Niznâm",

524 Özcan, "Yûsuf Çelebi, Niznâm",

525 Özcan, Nuri "Abdülkerim Efendi, Buhûrîzâde", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/abdulkerim-efendi-buhurizade (15.03.2024).

526 Özcan, "Abdülkerim Efendi, Buhûrîzâde".

527 Nuri Özcan, "Zekâi Dede", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/zekai-dede (15.03.2024).

doldurmadan kudümzenbaşılık görevinden dolayı almıştır. Bestekâr Zekâyî Dede'nin vefat tarihi 1897 yılıdır. Kabri Kâşgarî Dergâhı civarındaki aile kabristanlığındadır. Son dönemin usta mûsikîşinâslarından Ahmet Irsoy (v. 1943) Zekâyî Dede'nin oğludur.[528]

"*Hem dînî hem de lâdînî alanda eserler bestelemiş olan Zekâyî Dede, Türk mûsikîsinin velud bestekârları arasında yer alır. Zekâyî Dede, hem Dede Efendi'nin son talebesi hem de klâsik Türk mûsikîsinin son temsilcisidir."*[529] Çok fazla dînî ve tasavvufî konulu eserleri vardır.

Mustafa İsmail Rızvanoğlu tarafından "Eyyûbî Mehmet Zekâyî Dede (1824-1897) Hayatı ve Dînî Eserleri" adıyla bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.[530]

Mecmû'a'da 2 ilâhînin bestekârı olarak ismi geçmektedir. (41a/144; 65a/227)

1. 6. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Nazım Şekilleri

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta 584 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 553'ünün nazım şekli belli olup beyit ve bendlerle yazılmıştır. 31 âdet şiir Arapça olup bu şiirlerin nazım şekli belirlenememiştir. Şiirlerin büyük bir çoğunluğu beyit nazım birimi ile yazılan gazel nazım şeklindedir. Bend nazım birimi ile yazılanlar da çoğunlukla ilâhî ve murabba nazım şekillerindedir. Ayrıca Mecmû'a'da kıt'a, nazım, şarkı, muhammes, tahmis ve müseddes nazım şekilleri de bulunmaktadır.

İlâhî kavramının edebiyat ve mûsikîde ortak bir terim olduğunu daha önce "İlâhî Nedir?" başlığı altında belirtmiştik. Bu kısımda "ilâhî" mûsikîde bir form olarak değil edebiyatta bir nazım nazım şekli olarak değerlendirilmiştir.

Nazım şekillerine dâir Mecmû'a'da tespit edilenler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

528 Özcan, "Zekâi Dede".

529 Yavuz Demirtaş, "İsmail Dede Efendi Ve Hoca Zekai Dede Üzerine Bir Değerlendirme",Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştıma Dergisi, 2022, 157-170. 164.s

530 Özcan, "Zekâi Dede".

Tablo 1.4. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan Nazım Şekillerine Dâir

NO	Nazım Şekli	Adedi
1	Gazel	280
2	Kıt'a	3
3	Nazım	15
4	Şarkı	14
5	Murabba	46
6	Muhammes	10
7	Tahmis	1
8	Müseddes	3
9	İlâhî	181
Toplam	**9**	**553**

1. 7. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Vezin Tespiti ve Aruz Husûsiyetleri

1. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Vezin Tespiti

Mecmû'a'da hem aruz hem de hece vezni ile yazılmış 553 şiir/ilâhî/güfte bulunmaktadır. Bunların 372'si aruz vezni ile 181'i de hece vezni ile kaleme alınmıştır. Arapça yazılmış 31 ilâhîde herhangi bir vezin tespit edilememiştir. Tespit edilen vezinlere dâir oluşturduğumuz tablolar aşağıdaki gibidir:

Tablo 1.5. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Aruz Vezni Tablosu

NO	BAHİR	NO	KALIP	ADET
1	Hezec	1	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	81
		2	Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün	40
		3	Mefâ'îlün Mefâ'îlün	2
		4	Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün	21
		5	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	18
2	Recez	6	Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	34
		7	Müstef'ilün Müstef'ilün	10
		8	Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün	2
3	Remel	9	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	3
		10	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	126
		11	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	24
		12	(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün) (Fâ'ilâtün) (Fa'lün)	7
4	Münserih	13	Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün	2
5	Muzârî'	14	Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün	1
6	Cedîd	15	Fe'ilâtün mefâ'ilün Fe'ilün	1
Toplam	**6**	**15**		**372**

Tablo 1.6. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Hece Vezni Tablosu

NO	KALIP	ADET
1	5 Heceli	3
2	7 Heceli	12
3	8 Heceli	25
4	10 Heceli	35
5	11 Heceli	44
6	12 Heceli	1
7	14 Heceli	28
8	16 Heceli	33
Toplam	**8**	**181**

2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Aruz Husûsiyetleri

Aruz vezninin husûsiyetlerine dâir Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta tespit edilenler şöyledir:[531]

1. Vasl

"Bağlayış, ulama demektir." Sonu ünsüzle biten bir kelimeyi ardından gelen kelimenin ünlü harfine bağlayarak, birleştirerek okumaktır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta vasl örnekleri çok fazladır, bilhassa ahenk unsuru olarak kullanılmıştır.

Vasılların olduğu yerler koyu renkle ve **"_"** işareti ile gösterilmiştir.

1. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)
   (.--- / .---/ .--)

   Gönül ḥayrā**n_**olupdur ʿışḳ**_e**linden
   Ciger biryā**n_o**lupdur ʿışḳ**_e**linden

   Eridi ḳarlı ṭaġlar ẕerre ẕerre
   Deñiz ʿummā**n_o**lupdur ʿışḳ**_e**linden

   Niçeler tā**c_u** taḫtı mā**l_ü** mülki
   Ḳoyup ʿuryā**n_o**lupdur ʿışḳ**_e**linden

   Yunus Emrem bu ḥasretle bu zārī
   ʿAceb mihmā**n_o**lupdur ʿışḳ**_e**linden (Yûnus Emre/38a/127)

2. (Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)
   (-..-/ -.-/ -..-/ -.-)

   Dervi**ş_o**lan kişinüñ sözleri ʿumrā**n_o**lur
   Sālik-i Ḥaḳ**ḳ_o**lanuñ rāhına bürhā**n o**lur

   ʿİlm-i ledün dersini ʿārif**_o**lan kişiler
   Ḥaste-di**l_o**lanlaruñ derdine Loḳmā**n_o**lur

   Beyt-i dili pā**k_o**lur ẕikr-i Ḥaḳ'ı işiden
   Ṣabr u ḳarārı gider işleri devrā**n_o**lur

   Şemʿ-i cemāle döner pervanedür ʿāşıḳuñ
   Ẓan**n_ide**r**_o**l cāhilüñ derdile ʿişyā**n_o**lur

---

531 Konu anlatılırken yararlanılan kaynaklar şöyledir: Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı: Nazı Şekilleri ve* Aruz, (İstanbul: Dergâh Yayınları,1994); M. A. Yekta Saraç, *Klâsik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye,* (İstanbul: Gökkubbe Yayınları, 2010); Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir bilgisi,* (Ankara: TDK Yayınları, 2013); Bircan Gültekin, "Divan Şiirinde Aruz Tasarrufları" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi, 2020).

Her seḥer_efġān idüp bülbülü ḥayrān_ider
Dīdeyi giryān_idüp sīnesi biryān_olur

Münkirleri daḫl_ider kime söziñüz dimez
Yine işi anlara luṭfıla iḥsān_olur

Ṣanma Niyāzī özüñ dervi**ş**_olupdur senüñ
Dervi**ş**_olan kişiler şöylece sulṭān_olur (Niyâzî Mısrî/7a/30)

3. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)
(.--- / .---/ .--)

Ezelden ʿışḳ_odına yana geldüm
Anuñçün tā ebed mestāne geldüm

Eger nūş_itmez_iseñ sen bu meyden
Dime zāhid ki ben īmāna geldüm

Serāy-ı vaḥdet_olmuşken maḳāmum
Bu keşret ʿālemin seyrāna geldüm

Bu dehr_içre görüp itme teʿaccüb
Bir gizli genc_idüm vīrāna geldüm

Çü birdür Sünbülī maʿrūf_u ʿārif
İdüp daʿvā dime ʿirfāna geldüm (Sünbülî/3a/7)

2. İmâle

Çekme, bir tarafa eğme anlamlarına gelir. Vezinde kapalı hece gereken yerlerde açık heceyi vezin uyumu için vurgu ile okumaktır. Türkçe kelimelerdeki kısa heceli eklerde ve Farsça tamlamalardaki "izâfet kesreleri"nde uygulanır. Türkçede uzun ünlünün bulunmayışından dolayı yapılmaktadır. Bir kusur olarak düşünülse de anlamı ve ahengi vurgulamak için de özellikle kullanıldığı da olmuştur. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'tan seçilen aşağıdaki örneklerde imâle olan yerler koyu renkle ve altı çizili olarak gösterilmiştir.

1. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)
Bu gülşen**de** hezār-ı bīnevāyum yā Resūlallāh
Dil-i āzürde-**yi** ḫār-ı cefāyum yā Resūlallāh (Nahîfî/2b/5/1)

2. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

(--.- / --.- / --.- / --.-)

Yan**dı** göñülden māsivāçün nār-ı ẕikrullāh ile
Ol**dı** münevver cān u dil envār-ı ẕikrullāh ile

Eh**l-i** ṭarīḳat geldiler ẕikr ile Ḥaḳ**ḳ'ı** buldılar
Esrāra vāṣıl oldılar āṣār-ı ẕikrullāh ile (Adlî/4b/16/1-2)

3. (Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün)
(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)

Ṭoġdı ol ṣad**r-ı** risālet başdı ʿarş üz**re** ḳadem
Ṣaldı ol nū**r-ı** nübüvvet pertev-i fevḳu'l-ümem

Ça**l**ınup ṭab**l-ı** beşāret geldi şāh-ı enbiyā
Gulġu**le** ṭol**dı** cihā**na** ḳondı ol ṣāḥib-ʿalem (Niyâzî//5b/21/1-2)

4. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)

Ḳulluġ**a** bil baġlayup sulṭān[ı] gözler gözlerüm
Derdü**ñe** düş olmışam dermān[ı] gözler gözlerüm

Muṣṭafā'nuñ **yo**lı**na** ben cānı ḳurbān eylerüm
ʿIşḳı**la** girdüm yo**la** meydān[ı] gözler gözlerüm (Eşrefoğlu Rûmî/10a/32/1-2)

5. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)
(--.- / --.-/--.- / --.-)

Dermān arardum derdü**me** derdüm ba**ña** dermān imiş
Bürhān arardum aṣlu**ma** aṣlum ba**ña** bürhān imiş (Niyâzî/10b/35/1)

6. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

Ẕāt-ı pāküñdür sebeb bu ʿālemüñ īcādına
Olma**sa** teşrīfüñ olmaz**dı** cihān kāşānesi (Sezâyî/176a/551/2)

3. Med (İmâle-yi Memdûde)

"Uzatma", "çekme" anlamlarına gelen med (imâle-yi memdûde) Arapça ve Farsça kelimelerde bir uzun heceyi ya da sonu iki sessiz harfle biten bir heceyi bir uzun bir kısa

olmak üzere iki hece olarak okumak demektir. İmâle bir ölçü kusuru görülürken med daha çok bir ses sanatı olarak kabul görmüştür.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta örnekleri bulunmaktadır. Aşağıdaki med olan yerler koyu renkle ve altı çizili olarak gösterilmiştir.

1. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)

Çār-yār-i bā-ṣafādur hem-dem-i kāşānesi
Ṣāḥibü'l-Mi'rāc mevlānā Ḥabîb-i Kibriyā (Nazîm/6a/ 25/7)

2. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

Çünki Seyyid Seyfi dūr oldın viṣāl-i yārdan
Aġlasun ḳan aġlasun bu çeşm-i giryānuñ senüñ (Seyyid eyfî/102b/343/7)

3. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)

Ẓuhūruñla cihān ey faḫr-ı 'ālem şād-kām oldı
Vücūduñ bī-niẓām olan cihāna pür-niẓām oldı (152a/457)

3. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

Nūrdan bir tāze sünbüldür(r) [siyeh] kāküllerüñ
Ġamze-yi şimşīrüñe virmiş dilā āteşden āb (Nakşî/166a/508/3)

4. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)
Nārdan āzād eyle mevlā biz günehkār ḳulları
Māh-ı raḥmetdür ilāhī ḥūr u ġılmān isterüz (Mahvî/171a/528/5)

Nev-be-nev der-kārdur 'ālem Sezāyī sırra baḳ
Her işiñ işler velī Allāh bir yüzden daḫı (Sezâyî/46a/152)

5. (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
(Fâ'ilâtün) (Fa'lün)
(..--/..--/..--/..-)
(-.--) (--)

Eşk kim yirlere geçmez yire geçsün dür ise
Uymayan şer'üñe nefsüñ ḳulıdur ger ḥür ise
İrişür saña kimüñ 'ışḳıla ḳalbi pür ise

4. Zihâf

“Kısma” demektir. Uzun olan heceleri vezin gereği kısa okumaya zihaf denir. Kelimenin ahengini bozduğundan büyük bir aruz kusuru olarak görülmüştür. Arapça ve Farsça sözcüklerde görülmektedir. Mecmû’a-yı İlâhiyyât’taki örnekleri aşağıdaki gibi olup zihaf olan yerler koyu renkle ve altı çizili olarak gözterilmiştir.

1. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)
   (-.--/-.--/-.--/-.-)

   Ṣūret(ā)-i taʿbīre ṣıġmaz maʿ**ni**-yi ʿışḳ-ı ḫavāṣ
   Söyleme bu rāzı ey Yaḥyā ʿavāma rū-be-rū (Yahyâ/89a/299/3)

2. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)
   (-.--/-.--/-.--/-.-)

   Bir içim ṣu virmedi girdiler ey şah ḳanına
   Sā**ḳi**-yi kevṣer imām-ı evliyāsın yā Ḥüseyn (Nesîmî/143a/446/3)

3. (Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)
   (.---/.---/.---/.---)

   Diyār-ı dār-ı dünyāda Ḫudāyā bā**ḳi** dārum yoḳ
   Derūnum ġayrı sevdāda bu dār içre ḳarārum yoḳ

4. (Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün)

   (.---/.---/ .--)

   Seni sevmek benüm dīnüm **i**mānum

   İlāhī dīn ü īmāndan ayırma (Eşrefoğlu Rûmî/88b/ 295/2)

Zihafın kusur olmayıp hoş karşılanan bir özelliği daha vardır ki o da bir buçuk hece olan medli kelimeyi med ile okumamaktır. Aşağıdaki örneklerde koyu renkle ve altı çizili olarak gösterilmiştir.

1. (Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün)
   (--.-/--.-/--.-/--.-)

   ʿĀṣıḳlar içre olsa **sur** bu Nūrī’ye irse sürūr
   Anda tecellī itse **nur** ben Hū diyem yā Hū diyem (Nûrî/40a/138/5)

2. (Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)

(.---/.---/.---/.---)

Ḳıyamazsañ baş [u] cāna ıraḳ dur girme meydāna
Bu meydānda niçe başlar kesilür **hiç** ṣorar olmaz (Seyfullah/124b/405/4)

3. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

(.---/.---/.---/.---)

Ḥabîbüñe bizi ḳıl **yar** maḥabbet şemʿini uyar
Eyā leylā-ṣıfāt dildar tecellî ḳıl tesellî ḳıl (Merkezî//81a/269/2)

4. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)
(.---/.---/.--)

Dilerüm ṣabr idem bir dem firāḳa
Alur **şevk** ṣabrumı benden giderüm (Eşrefoğlu/27a/85/3)

Zihafın bir başka özelliği de ünsüz ile biten bir kelimeden sonra yine ünsüzle başlayan bir kelime geldiğinde önceki kelimenin uzun hecesi kısa okunur ve kusur sayılmaz çünkü vezin bunu gerektirir. Aşağıda örnekler verilmiş zihaf olan yerler koyu renkle ve altı çizili olarak gösterilmiştir.

1. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

Çünki mev**cud** nuṭḳ imiş ʿālemde ʿışḳ ʿālî makām
Bize bildürdi Fenāyî rehber-i Mevlā-yı ʿışḳ (Fenâyî/6b/27/6)

2. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.-)

Sende ṭoġmışdur Muḥammed Muṣṭafā
Merḥabā yā māh-ı mev**lud** merḥabā
Sende olmışdur [bu ʿālem] pür-ṣafā
Merḥabā yā māh-ı mev**lud** merḥabā

3. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

Erbaʿînüm çün temām oldı daḫı on gün geçer
Ḫatm olur menzil merātib cān olur cā**nan** baña (Mısrî/7a/29/1)

4. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

Tā ezelden sen benümle ʿahd ü peymān eyledüñ
Gösterüp ol ḫub cemālüñ yaʿni pinhān eyledüñ

5. Kasr (Tahfîf)

Kasr, "kısa kesme", "kısaltma" anlamlarına gelmektedir. Aruz vezninde Arapça ve Farsça bir sözcüğün hafifleştirilerek okunmasıdır. Şeddeli bir harfi şeddesiz okumaktır. Ayrıca bazı sözcüklerde uzun ünlülerin kısaltılarak okunmasına da bu isim verilmektedir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta örnekleri bulunmaktadır: Aşağıda kasr olan yerler koyu renkle ve altı çizili olarak gösterilmiştir.

1. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
   (-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

   Geldi **Ḥaḳ** bāṭıl firār itdi dolaşdı maġribe
   Ẓāhir oldı gizlü sırlar virdi **Ḥaḳ** bürhān baña (Mısrî/7a/29/3)

2. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)
   (.---/.---/.--)

   Cihāna **Ḥaḳ** Teʿālā ḳıldı iḥsān
   Vücūduñ āyet-i raḥmet Muḥammed (Sezâyî/39a/132/2)

3. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)
   (--./ .--./.--./.--)

   Esmā-yı ilāhiyyede bī-**ḥad** hünerüm var
   Her demde semāvāt u ḥurūfa seferüm var (Mısrî/39aa/133/1)

4. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)
   (--./.---/--./.---)

   Derd-i **Ḥaḳ**'a ṭālib ol dermāna irem dirseñ
   Miḥnetlere rāġıb ol āsāna irem dirseñ (Mısrî/99b/334/1)

5. (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
   (Fâ'ilâtün) (Fa'lün)
   (..--/..--/..--/..-)
   (-.--) (--)

   Eşk kim yirlere geçmez yire geçsün **dür** ise
   Uymayan şerʿüñe nefsüñ ḳulıdur ger **ḥür** ise
   İrişür saña kimüñ ʿışḳıla ḳalbi pür ise

6. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

Şeh Ḥüseyn’üñ firḳatine aġlayan gelsün beri
Āh [u] vāh idüp dem-ā-dem eyleyen gelsün beri (Fuâdî/70b/ 240/1)

7. (Müfte’ilün Fâ’ilün Müfte’ilün Fâ’ilün)
(-..-/-.-/-..-/-.-)

Yūsuf-ı Mıṣr-ı cemāl meh yüzi ḳaşı hilāl
Menbaʿ-ı āb-ı zülāl ṣalli ve sellim ʿaleyh (Rûhî /169a/521/12)

8. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)
(-.--/-.--/-.-)

Geh beni ben bilmezem ki ḳandayam
Gāh cemʿ ü geh perīşān olmışam (Eşrefoğlu Rûmî/14a/47/2)

6. Tahrîk

“Kımıldatmak, harekete geçirmek” gibi anlamlara gelen tahrik, aruzda vezin gereği, “sâkin konumda olan harfi hareketlendirme” işleminin adıdır. Hece eksiğini gidermek yahut kapalı heceyi açık hâle getirerek ihtiyaç duyulan heceyi ortaya çıkarmak için kullanılır.

Mecmû’a-yı İlâhiyyât’ta örneği bulunmaktadır. Örnek koyu renkle ve altı çizili olarak aşağıda gösterilmiştir.

1. (Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)
(.---/.---/.---/.---)

Senüñ ʿışḳuñla ey cānā cihān oldı baña zindān
Gezersem gülsitān içre görinür gözüme külḫān (Sezâyî/179b/566/1)

2. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)948
(-.--/-.--/-.--/-.-)

Bir zamān bülbül gibi efġānuñ aġdur göklere
Şol ḳadar ḳıl nāmeyi kim gülsitān itsün seni (Niyâzî/154b/176/2)

7. Teskîn

Yatıştırmak, sâkin hâle getirmek anlamlarına gelen teskîn, aruzda vezin gereği harekeli bir sesi cezm ile, yani sâkin okumak işlemidir. Hece fazlalığını yok etmek ve açık heceyi kapalı yapmak için kullanılmıştır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta örnekleri bulunmaktadır. Örnekler koyu renkle ve altı çizili olarak aşağıda gösterilmiştir.

1. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)
(--./.---/--./.---)

Ḥaḳ şerleri ḫayr eyler ẓann itme ki ġayr eyler
ʿĀrif anı seyr eyler Allah görelüm **n'eyler**

Bir şey'i murād itme olursa ʿinād itme
Ḥaḳ'dandur o redd itme Allah görelüm **n'eyler**

Dime şu **n'içün** şöyle o yirindedür öyle
Sen ṣoñını seyr eyle Allah görelüm **n'eyler** (Hakkı/27b/86)

2. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

Olmayacaḳ senden ʿaṭā ḳul **n'eylesün** yā Rabbenā
Dā'im işi sehv ü ḫatā ḳul **n'eylesün** yā Rabbenā (Hüdâyî/62b/213/1)

3. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)

Seni Ḥaḳ ḥamdile ḳıldı mü'eyyed yā Resūlallāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūlallāh
Vücūd-ı pāküñi teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvānuñ Muḥammed yā Resūlallāh (152a/456/1)

4. (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
(Fâ'ilâtün) (Fa'lün)
(..--/..--/..--/..-)
(-.--) (--)

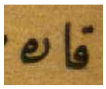
Maḳdemüñle n'ola şād olsa şehā kevn ü mekān
K'oldı āfāḳa vücūduñ sebeb-i emn ü emān
Berḳ-ı şemşīrüñ ile yandı Ḥaleb ü Ḫorasān (Nâlî/118a/390/4)

8. Aruz İmlâsı

"*Türkçe kelimelerin, bilhassa vokalleri bakımından, aruza yani aruz tef'ile ve kalıplarına, buradaki kapalılık açıklık esasına uyularak yazılmasıdır.*"[532]

[532] Atabey Kılıç, "Aruz İmlâsı Üzerine Notlar" Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literatureand History of Turkish or Turkic, [The Serail of Special Volumes: Prof. Dr. İsmail Ünver adına: İmla-Orthographic], III/6 (2008): 471-487.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta örnekleri bulunmaktadır. Örnekler koyu renkle ve altı çizili olarak aşağıda gösterilmiştir. Ayrıca kelimenin görüntüsü de eklenmiştir.

1. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
   (-.--/-.--/-.--/-.-)
   Cümle ḥüccāc ile giydüm yine iḥrām u ʿabā
   Ḳıbleye ḳarşu yöneldük giderüz miṣl-i ṣabā
   İrişüp gördüm bürünmüş bir siyeh aṭlas ḳabā
   Ḳara ṭonlı Kaʿbetullah merḥabā yā merḥabā (Kuloğlu/102a/ 341/1)

2. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)
   (--.-/ --.-/ --.-/--.-)
   Bir ʿışḳ imiş varluḳ ḳamu eyü yavuz uçmaḳ ṭamu(a)
   Girü ḳalanı ey ʿamū bes bir ḳurı sevdā imiş (Yûnus Emre/117b/389/5)

3. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
   (-.--/-.--/-.--/-.-)
   Sünbülī Yaʿḳūb u Merkez hem daḫı şeyḫüm Ḥasan
   ʿAdliyā boynuma ṭaḳdılar benüm bir ḫoş resen
   Silsileñ kime irer diyü ṣorarsañ **baña** sen
   Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī (Adlî/62a/211/3)

4. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
   (-.--/-.--/-.--/-.-)
   Enbiyānuñ ḫırḳasın giydüm senüñ bīçāreñim
   Saña düşmān oda yansın yā ʿAlī senden meded (Azbî/142b/444/10)

5. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
   (-.--/-.--/-.--/-.-)
   Naʿt-ı pāküñde didi Ḥaḳ raḥmeten li'l-ʿālemīn
   Eyledi ẕāt-ı şerīfüñ muḳtedā-yı mürselīn

Saña ümmet oldı cümle evvelīn ü āḫirīn
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül (Nakşî/166b/510/2)

1. 8. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Makamlar

Mûsikîde makam, 'bir durak ile bir güçlünün' etrâfında onlara bağlı olarak bir araya gelmiş seslerin umûmî hey'eti'[533] şeklinde tanımlanmaktadır. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bulunan ilâhîlerin çoğunluğu belirli makamlar etrafında toplanmıştır. Tespit ettiğimiz 49 ayrı makam isminin yer aldığı Mecmû'a'da, bunların sadece ismi verilmiş olup başka herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Tespit edilen 49 makâmın hakkında bilgiye, alfabetik sıraya ile aşağıda yer verilmiştir.

Makamlar, tıp ilmi içinde de incelenmiş ve hastalıklara faydalı ve etkili olduğu düşünülmüştür. Ayrıca bu etkinin de belirli zaman dilimlerinde daha tesirli olabileceği iddiâ edilmiştir. Bilhassa dârüşşifâlarda kullanılan klâsik Türk müziğinin makamları sınıflandırılmıştır.[534] Bu sınıflandırmalar içinde bulunan makamlara ve etkilerine de aşağıdaki bilgiler içinde yer verilmiştir.[535]

1. Acem Makâmı (109b)

Acem kelime anlamı olarak "Arap olmayan, İranlı, yabancı" anlamlarına gelmektedir. Türk mûsikîsinde birleşik bir makamdır. Türk mûsikîsinin en eski makamlarındandır.[536] "*Dizisi, acem perdesi üzerindeki çârgâh beşlisinin bayatî makâmı seyriyle karar vermesinden meydana gelir. Donanımına bayatî makâmının ârızası olan segâh perdesi*

533 Öztuna, Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi, 228.

534 Müzikle tedavî konusu ile ilgili yararlanılan kaynaklar için bkz..: Ak, Şahin, Avrupa ve Türk İslam Medeniyetinde Müzikle Tedavi Tarihi Gelişim ve Uygulamaları, Öz Eğitim Yayınevi, Konya, 1997.; Grebene, Bekir, Müzikle Tedavi, Sanem Matbaa, Ankara, 1978.; Güvenç,Rahmi Oruç, Türk Musikisi Tarihi ve Türk Tedavi Musikisi, Metinler Matbaa, İstanbul, 1993.; Güvenç, Rahmi Oruç, Türklerde ve Dünyada Müzikle Ruhi Tedavinin Tarihçesi ve Günümüzdeki Durumu, İstanbul Üniversitesi basılmamış doktora tezi, İstanbul, 1985.; Korlaelçi, Murtaza, İbn-i Sinada Müzik, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 1984.; Yiğitbaş, Sadık, Musiki İle Tedavi, Yelken Matbaa, İstanbul, 1972.; Z. Işık Birkan, "Müzikle Tedavi, tarihi gelişimi ve uygulamaları", Ankara Akapunktur ve tamamlayıcı Tıp Dergisi, 2014, 37; https://tumata.com/muzik-terapi/turk-muzigi-makamlari-ve-etkileri/ (30.03.2024)

535 Bu bilgiler için bkz: Güvenç, Rahmi Oruç, Türklerde ve Dünyada Müzikle Ruhi Tedavinin Tarihçesi ve Günümüzdeki Durumu, İstanbul Üniversitesi basılmamış doktora tezi, İstanbul, 1985; Somakçı, Pınar, "Türklerde Müzikle Tedâvi", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(15),(2003): 131-140; https://tumata.com/muzik-terapi/turk-muzigi-makamlari-ve-etkileri/ (e.t.: 02.04.2024).

536 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram Ve Terimler Ansiklopedisi*, 1.

konur. Giriş kalıbının gerektirdiği sünbüle perdesi ise geçtiği yerlerde kullanılır. Makâmın güçlüleri acem ve nevâ perdeleridir. Durağı ise dügâh perdesidir. Bütün birleşik makamlar gibi seyri inicidir."[537]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bu makam ismiyle iki ayrı bölüm bulunmaktadır. İlk bölümde (109b-113a) 24 ilâhî, 2. bölümde (136b) tesbîhlerden oluşan 3 ilâhî bulunmaktadır.

2. Acem Aşîrân Makâmı (110a)

Mûsikîmizde mürekkep makamlardandır. Yaklaşık Dört buçuk yüzyıllık bir geçmişe sahip olduğu tahmin edilmektedir. Çok eski çok fazla kullanılan makamlardandır.[538] Çok kullanılmış bir makam olup hâlâ rağbetle kullanılmaktadır. Bu makamdan elimizde 537 parça eser vardır ki makamlar arasında 15. gelir.[539] *Acem makâmının icrâsından sonra, çârgâh dörtlüsü ile acem-aşîrân perdesinde karar verilerek meydana gelir. Donanımına karar kalıbının ârızası olan kürdî perdesi bemolü yazılır. Güçlüleri sırasıyla acem, çârgâh ve dügâh perdeleridir. Durağı ise acem-aşîrân perdesidir. Meyan geçkileri genellikle sabâ makâmına yapılır. Seyri inicidir.*[540]

Acem Aşîrân makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Fecirden kuşluk vaktine kadar etkili olup tabiatı ateştir. Kuru ve sıcak'tır. Vücûdun denegesine yardımcıdır. Yaratıcılık duygusu ve ilham vericidir. Durgun düşünce ve duyguları hareketlendirir, canlılık katar. Ağrılara iyi gelir. Kemik ve beyine iyi gelir. Lezzet vererek rahatlamaya yardımcıdır.[541]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Acem" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 110a/361. İlâhî).

3. Acem B/Pûselik Makâmı (110a/112a)

Türk mûsikîsinde 17. Yüzyıldan asırdan beri ki belki daha önce, kullanılan birleşik bir makamdır.[542] III. Selim'in terkip ettiği düşünülmektedir. Acem makâmının icrasında

---

537 Tanrıkorur, Cinuçen, "Acem", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/acem--musiki (13.06.2022).

538 Tanrıkorur, Cinuçen, "Acem-Aşiran", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/acem-asiran (13.06.2022).

539 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 1.

540 Tanrıkorur, a.g.m.

541 http://muzik.name/makam/acemasiran-makami/ (23.03.2024; https://tumata.com/muzik-terapi/turk-muzigi-makamlari-ve-etkileri/ (e.t: 18.03.2024)

542 Öztuna *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, s. 4.

çârgâh perdesinden istifâde ile bûselik makâmına geçilerek bu makâmın nağmeleriyle karar verilmesiyle oluşmuştur.[543]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Acem" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 2 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 110a/359,112a/371).

4. Acem Kürdî Makâmı (111b/112b)

Terkip edeni bilinmemektedir. İki yüzyıldan beridir kullanıldığı düşünülmektedir. "*Acem makâmının icrası sırasında, bu makamla ortak perdeleri çoğunlukta olan kürdî makâmına geçilir ve kürdî makâmının nağmeleriyle çok defa nîm-hisar perdesi de kullanılarak karar verilir*"[544]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Acem" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 2 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 111b/369, 112b/375).

5. Arazbâr Makâmı(19b)

Türk mûsikîsinin en eski mürekkep makamlarındandır. Elimizde 88 eser vaerdır.[545] Kimin terkip ettiği bilinmemektedir. Rastlanılan en erken örneği Kırım hanlarından II. Gazi Giray Han'ın (v. 1607) bir eseridir. Bundan dolayı dört buçuk yüzyıldır kullanıldığı düşünülmektedir. "*Arazbâr makâmı çârgâh perdesi üzerindeki râst beşlisine karcığarlı bir karar seyrinin eklenmesinden meydana gelmiştir.*[546]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Nühüft" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 4 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 19b/62, 20a/63,64, 20b/65).

6. Beste-Nigâr Makâmı (92b-94a)

Eski makamlardandır. 15. yüzyıldan beri kullanılmaktadır. "*Sabâ (nigâr) makâmı dizisine, ırak perdesinde segâh dörtlüsünün ilâvesiyle meydana gelir.*"[547] Bu makam, bilhassa ıstırap, kuvvetli hüzün, matem, zühd derecesini bulan dindarlık gibi konulara çok uygundur.[548]

---

543 Cinuçen Tanrıkorur, "Acem-Bûselik", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/acem-buselik (13.06.2022).

544 Cinuçen Tanrıkorur, "Acem-Kürdî", Tdv İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/acem-kurdi (13.06.2022).

545 Öztuna *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 18.

546 Cinuçen Tanrıkorur, "Arazbar", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/arazbar (14.06.2022).

547 Alâeddin Yavaşça, "Bestenigâr", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/bestenigar (13.06.2022).

548 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 41.

7. Bayâtî/Beyâtî Makâmı (23b-30a)

Türk mûsikîsinde çok eski ve çok kullanılmış basit bir makamdır.[549] Kimin terkip ettiği bilinmemektir. Yaklaşık beş asırdan beri kullanıldığı düşünülmektedir. İsmini, Oğuzlar'ın bir kolu olan Bayat Türkleri'ne izâfeten aldığı rivâyet edilmektedir. "Beyatî" biçiminde de kullanılır. "*Uşşak makâmı ile aynı diziyi kullanan, ancak orta bölge perdelerinde başlayan seyir ile uşşaktan ayrılan bayatî, Türk mûsikisinde makamların teşhis ve tarifinde "dizi"nin fazla önem taşımadığı, makam kavramının "seyir"le oluştuğu gerçeğinin tipik bir örneğidir. Uşşak makâmına oranla daha az karamsar, daha berrak ve renkli bir makamdır."*[550]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 29 ilâhî vardır.

8. Çârgâh Makâmı (39a-63b-64a-64b-65a)

"Aralıkları bakımından tamamen bir Pisagor dizisi olan çârgâh makâmı dizisi, Arel-Ezgi nazariyatına göre Türk mûsikisinin ana dizisidir. Bu dizi, çârgâh veya kaba çârgâh perdesi üzerindeki bir çârgâh beşlisine bir çârgâh dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir."[551]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Sâbâ ve Hicâz" başlıklı bölümlerin içinde zikredilmektedir. Bu makamda 9 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 39a/133, 63b/219, 64a/220, 221, 222, 64b/223, 224, 225, 65a/226).

9. Dil-keş Makâmı (90a)

Eski nazariyat kitaplarının bir kısmında zilkeş ve zîrkeş-hâverân isimleri ile de yer alır. Eski makamlardan olup en az beş yüzyıla yakın bir geçmişe sahip olduğu düşünülmektedir. "*Dizisi, yerinde hüseynî makâmı dizisine ırak perdesindeki segâh dörtlüsünün veya ırak makâmı dizisinin bir bölümünün eklenmesiyle meydana gelmiştir.*"[552] Türk mûsikîsinde birleşik bir makamdır.[553]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Irâk" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 90a/306).

---

549 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi,* 34.

550 Cinuçen, Tanrıkorur, "Bayatî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/bayati--musiki (13.06.2022).

551 İsmail Hakkı Özkan, "Çârgâh", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/cargah (14.06.2022).

552 İsmail Hakkı Özkan, "Dil-keş-Hâverân", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/dilkes-haveran (13.06.2022).

553 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 95.

10. Dügâh Makâmı (68a-71a)

Türk mûsikîsinde birleşik bir makamdır.[554] Mûsikîmizde nota olarak la notasının karşılığıdır. Mûsikîmizin eski makamları arasındadır. Dizisi şöyle tarif edilebilir. *"1. Yerinde sabâ makâmı dizisine, yerinde zirgüleli hicaz makâmı dizisinin pest tarafı ile durak perdesinin altından genişlemiş bir kısmının seyre zaman zaman karışarak mutlaka zirgüleli hicaz dizisiyle karar vermesi suretiyle meydana gelir. 2. Yerinde sabâ makâmı dizisine, yegâh perdesindeki neveser makâmı dizisinin bir kısmının zaman zaman katılıp sonunda mutlaka yegâhtaki neveser dizisinin güçlüsü olan dügâh perdesinde karar vermesiyle oluşur. Nota yazımında donanımına si koma bemolü ve re bakiye bemolü yazılır, gerekli değişiklikler ise eser içerisinde gösterilir."*[555]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 11 ilâhî vardır.

11. Evc/Eviç Makâmı (96b-100a)

Evc, yüksek, gökyüzünün zirvesi anlamlarına gelir. Türkçede halk içinde 'eviç' şeklinde de kullanılır. Türk mûsikîsinde birleşik bir makamdır.[556] "*Türk mûsikisinin en eski makamlarındandır. Dizisi, eviç perdesindeki eksik segâh beşlisine nevâda râst beşlisinin, yerinde uşşak makâmı dizisinin ve ırak perdesindeki eksik segâh beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir. Bu da ırak makâmı dizisinin inici şeklidir.*"[557] Türk mûsikîsinin en güzel, en husûsiyet taşıyan terkiplerinden biridir. En az 6 asırlık, hatta daha eski olmalıdır. Halk mûsikîsinde özellikle Rumeli Türküleri'nde epeyce kullanılmıştır.[558]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 20 ilâhî vardır.

12. Evc-Bûselik Makâmı (99a)

Türk mûsikîsinde birleşik bir makamdır. Yaklaşık 2,5 asırdır kullanılmaktadır. Evc makâmına bir bûselik beşlisi eklenmesiyle meydana gelmiştir.[559]

---

554 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 103.

555 İsmail Hakkı Özkan, "Dügâh", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/dugah (13.06.2022).

556 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 113.

557 İsmail Hakkı Özkan, "Eviç", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/evic (13.06.2022).

558 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 113.

559 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 113-114.

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Evc-B/Pûselik" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 99a/331).

13. Ferâhnâk Makâmı (99a)

Türk mûsikîsinde birleşik bir makamdır.[560] "*Dizisini ilk defa ünlü mûsiki bilgini Abdülkādir-i Merâgī'nin tertip ederek kullandığı bu makam çok sonraları mûsikişinas Şâkir Ağa tarafından adlandırılarak belirlenmiş ve ilk örneklerini de Şâkir Ağa ile Hammâmîzâde İsmâil Dede Efendi vermiştir.*"[561] Evc'e benzese de ifâde de ondan ayrılır. Neşeli olup bahar tasvirleri için kullanılabilir.[562]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Evc-B/Pûselik" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 2 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 299a/332-333).

14. Gerdâniyye Makâmı (138b)

Türk Mûsikî'nde bir birleşik makamdır. 14.-15. asır eserleri Mübârek-Şâh, Lâzıkî, ve Fâtih Anonimi'nde imlâsı "Gerdâniyâ"dır. 14. Asrın ilk yıllarındaki el-Matlâ'da imlâsı "Gerdâniye"dir. Çağdaş Arap mûsikîsinde "Gerdâniye" ismiyle beraber "Kerdân" şekli de kullanılmaktadır. Bugün kullanılan şekli "gerdâniye"dir. "Gerdân", Farsça bir kelime olup "dönen" demektir ve mecazen "dünya" anlamına gelir, sondaki ek Arapçadır.[563] "*Türk mûsikisinin en eski makamlarındandır. Dizisi, yerinde inici râst makâmı dizisine yine yerinde inici hüseynî makâmı dizisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.'*[564]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 2 ilâhî mevcûttur.

15. Hicâz Makâmı (37b-41b)

"Hicaz ailesi" adı verilen birbiriyle alakalı dört makamdan oluşan bir kümenin içindedir. "*Dizisi, yerinde hicaz dörtlüsüne nevâda râst beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.*"[565] Hicâz en eski makamlardan biridir.[566]

Hicâz makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

---

560 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi,* 121.

561 İsmail Hakkı Özkan, "Ferahnâk", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ferahnak (13.06.2022).

562 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi,* 121.

563 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 131.

564 İsmail Hakkı Özkan, "Gerdâniye", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/gerdaniye (13.06.2022).

565 İsmail Hakkı Özkan, "Hicaz", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hicaz--musiki (13.06.2022).

566 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 148.

Yatsıdan sabaha kadar olan zamanlarda etkisi fazladır. Ateş tabiâtlı olup sıcak özellik taşır. Tevâzu verir. İdrar zorluğuna iyi gelmektedir. Düşük nabızı yükseltir.[567] Bu makam çoğunluk dervişler meclisinde etkili olmaktadır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 22 ilâhî mevcûttur.

16. Hisâr Makâmı (56b-57a)

Mûsikîde hem bir perdenin hem de bir makâmın adıdır. *"Dizisi, hüseynî perdesi üzerindeki inici zirgüleli hicaz dizisinin bir kısmı ile yerinde hüseynî veya acemli hüseynî dizilerinin birbirine eklenmesinden meydana gelmiştir. Ancak acemli hüseynî dizisi daha çok kullanılmıştır.*"[568]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Hüseynî" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 3 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 56b-57a/188,189.)

17. Hisâr B/Pûselik Makâmı (107a)

Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam. Takriben 270 yıllıktır.[569] Biçimi gereği anlatım imkânları bakımından zengin özelliklere sahip bir makamdır. Bundan dolayı bestekârlarca farklı şekillerde tertîplenmiştir."*Başlıca dört şekilde kullanıldığı görülen bu makâmın en çok rastlanan karakteristik tertîbi, hisar makâmı dizilerine yerinde bûselik beşlisi veya dizisinin eklenmesi ve bûselik dizisiyle karar etmesinden meydana gelir."*[570]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Bûselik/Püsülük" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 107a/355).

18. Hümâyûn Makâmı (40b)

Hicâz ailesini teşkil eden 4 makamdan biridir. En eski mürekkep makamlardan biridir.[571] Hicaz hümâyun makâmı olarak da bilinir."*Dizisi, yerinde hicaz dörtlüsüne nevâ perdesinde bûselik beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.*"[572]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Hicâz" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 3 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 40b/139, 140, 141.)

---

567 https://tumata.com/muzik-terapi/turk-muzigi-makamlari-ve-etkileri/ (18.03.2024)

568 İsmail Hakkı Özkan, "Hisar", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hisar--musiki (20.03.2024).

569 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 154.

570 İsmail Hakkı Özkan, "Hisar-Bûselik", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hisar-buselik (20.03.2024).

571 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 157.

572 İsmail Hakkı Özkan, "Hümâyun", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/humayun--musiki (20.03.2024).

19. Hüseynî Makâmı (52b-58b)

En eski basit makamlardandır. En az 6,5 asırlıktır.[573] *Dizisi, yerinde hüseynî beşlisine hüseynî perdesinde uşşâk dörtlüsünün eklenmesinden meydâna gelmiştir.*[574]

Hüseynî makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Barış, sâkinlik, güzellik, iyilik, sessizlik ve rahatlık hissi verir. Sabahleyin gün ağrırken etkilidir. Güven ve kararlılık duygusu aşılar. Karaciğer, kalp ve mideye iyi gelir. Otistik ve spastik rahatsızlıklarında kullanılmaktadır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 27 ilâhî mevcûttur.

20. Hüzzâm Makâmı (80b-83b)

Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam. En az 4 asırlıktır. Koyu hüzün ifâde eden bir makamdır. Segâhtan fikir alınarak yapıldığı tahmin edilebilir.[575] "*Dizisi, yerindeki hüzzam beşlisine eviç perdesinde bir hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.'*"[576]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 19 ilâhî mevcûttur.

21. Irâk Makâmı (86b-91a)

Türk mûsikîsinin eski makamlarındandır. "*Irak perdesindeki segâh dörtlüsüne yerindeki uşşâk dörtlüsünün katılmasından meydana gelmiştir. Bu yapıya uşşak dörtlüsü, bazan nevâdaki bûselik beşlisini de alarak uşşak dizisi halinde katılır.*" Fakat bu makam ağır başlı bir karakterde olduğundan fazla tizlerde gezmediğinden genellikle bu dizinin bir bölümünün kullanıldığı görülmektedir.[577] Irak, zühd ifade eden bir makamdır.[578]

Irâk makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Akşamüstü etkilidir. Sersemlik v eyürek darlığına faydalıdır. Karakteri dişidir. Menenjit, beyin ve akıl hastalıklarında kullanılır. Lezzet verir, düşünme ve kavrama konusunda etkilidir. Korkuyu giderir.

---

573 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 157.

574 İsmail Hakkı Özkan, "Hüseynî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/huseyni (13.06.2022).

575 Öztun, a.g.a., s. 160.

576 İsmail Hakkı Özkan, "Hüzzam", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/huzzam (13.06.2022).

577 İsmail Hakkı Özkan, "Irak", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/irak--musiki (22.03.2024).

578 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 164.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 25 ilâhî mevcûttur.

22. Isfahan Makâmı (15a)

Türk mûsikisinin en eski makamlarındandır. Basit ve mürekkep olarak iki çeşiti vardır: **Basit Isfahan Makâmı:** Tüm yönleri ile uşşâk ve bayâtî makâmına benzemektedir. Seyir sırasında zaman zaman mezkur iki makamdan uzaklaşır ya da taö aksine bunlara yaklaşan özellikler taşır. "*Dizisi, aynen uşşak ve bayatî makamları gibi olup yerindeki uşşak dörtlüsüne nevâ perdesinde bir bûselik beşlisinin eklenmesinden meydana gelir."*

Mürekkep Isfahan Makâmı: "*Dizisi, basit ısfahan makâmı dizisine zaman zaman dügâhta bir râst dörtlüsü eklenmesinden meydana gelir.*"[579]

Isfahan makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Gün batarken etkilidir. Zihni açar, zekâyı artırır, anıları tazeler. Hareket kabiliyeti ve güven hissi verir. Bu makam ümerâ meclisine daha çok etki eder.

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Nevâ" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 3 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 15a/51, 52, 15b/54)

23. Mâhûr Makâmı (10a-11b)

Türk mûsikisinin şed (göçürülmüş) makamlarından biridir. *"Çârgâh makâmı dizisinin râst perdesindeki inici şeddidir. Dizisi, râst perdesindeki çârgâh beşlisine nevâ perdesindeki çârgâh dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.*" Çok eski bir makam olup yüzyıllar boyunca pek çok saz ve sözlü formda kullanılmıştır. Yapısına râst, hüseynî ve bayâtî gibi dizileri alıp bilhassa büyük formdaki eserlerde mürekkep hâli şekliyle kullanılmıştır. Dînî ve din dışı neredeyse her çeşit sözlü eser ve saz eserlerinde kullanılmıştır.[580] Takriben 6,5 asırlık bir makam olmalıdır.[581]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 9 ilâhî mevcûttur.

24. Mâye Makâmı (78a)

Farsça olan mâye kelimesi lugatte "asıl, esas, gerekli madde" anlamına gelmektedir. Türk mûsikisinde iki farklı makâma ad olmuştur. **Segâh Mâye:** "*Segâh makâmıyla uşşâk makâmının birbirine geçkili olarak kullanılmasıyla meydana gelmiştir. Makâmın yapısı*

---

579 İsmail Hakkı Özkan, "Isfahan", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/isfahan--musiki (22.03.2024).

580 İsmail Hakkı Özkan, "Mâhur", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mahur (22.03.2024).

581 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 221.

segâh + uşşak + segâh şeklindedir." **Dügâh Mâye** :*Günümüzdeki uşşak makâmının eski adının dügâh olması sebebiyle dügâh mâye olarak anılan bu makam için aslında uşşak mâye isminin kullanılması daha uygun ise de geleneğin bozulmaması ve tarihî bazı karışıklıklara sebep olunmaması gibi gerekçelerle dügâh mâye ismi devam edegelmektedir (bu makâmın bugünkü dügâh makâmıyla bir ilgisi yoktur). Segâh mâye makâmından da az kullanılmış olan bu makam dizi itibariyle segâh mâyenin tamamen tersi olarak seyreder. Makam dügâh perdesinde, yani yerindeki uşşak makâmı dizisine segâhta, yani yerindeki segâh makâmı dizisinin eklenmesinin ardından yine uşşak makâmına dönülüp bu diziyle karar verilmesi suretiyle oluştuğundan makâmın durağı dügâh perdesidir. Makâmın yapısı uşşak + segâh + uşşak şeklindedir.*[582]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Segâh" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 2 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 78a/263,264).

25. Müsteâr Makâmı (77a)

Müsteâr sözcüğü lügatte "eğreti" anlamına gelmektedir. "*Segâh perdesinde karar eden, diğer bir ifadeyle dizisi segâh perdesi üzerinde kurulmuş olan müstear makâmının yapısı, segâh makâmının seyrine zaman zaman bir müstear dörtlü veya beşlisinin katılmasından ibarettir.*"[583]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Segâh" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 77a/261).

26. Muhayyer Makâmı (101b-104a)

Türk mûsikîsinde bir basit makamdır. Coşkun, biraz içli karakterdedir. Çok kullanışlıdır, hâlâ kullanılmaktadır. En az 7,5 asırlıktır. Bilhassa halk mûsikîsinde en çok kullanılmış birkaç makamdan biridir.[584] Türk mûsikisinin çok eski makamlarından biri olup hüseynî makâmının inici şeklinden ibarettir. Muhayyer makâmı Türk mûsikisinin dînî ve din dışı sözlü eserleriyle saz eserlerinde, klasik sanat ve halk mûsikisinin hemen her formunda çok beğenilerek kullanılmıştır.[585]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 13 ilâhî mevcûttur.

---

582 İsmail Hakkı Özkan, "Mâye", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/maye (22.03.2024).

583 İsmail Hakkı Özkan, "Müstear", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/mustear (22.03.2024).

584 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 269.

585 İsmail Hakkı Özkan, "Muhayyer", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/muhayyer (22.03.2024).

27. Muhayyer-Sünbüle (103b)

Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam.[586] Türk mûsikisinin en eski makamlarındandır; Abdülbâki Nâsır Dede tarafından yapılan terkipler arasında olan maakâmın eski adı "sünbüle"dir ki içerisinde nihâvend bir geçki bulunmaktaydı. Sultan III. Selim devrinden itibâren yapısının değişikliğe uğramış olup adı muhayyer-sünbüle olmuştur. III. Selim'in bu makamda bestelediği eserlerde bu değişiklik gözlenmektedir.[587]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ıMuhâyyer" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 103b/349).

28. Nevâ Makâmı (13a-18b)

Makâmın kimin tarafından terkip edildiği bilinmemektedir. En eski makamlar arasındadır. *Dügâh perdesinde karar veren bir makam olduğundan bu perde üzerinde kurulu olan dizisi, yerinde bir uşşak dörtlüsüne nevâ perdesinde bir râst beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.*[588]

Nevâ makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Akşam vakti etkilidir. Lezzet ve ferahlık duygusu verir. Üzüntüyü giderir. Göül okşayıcıdır. Kötü fikirleri kovar, cearet ve yiğitlik duygusu uyandırır. Kuvvet ve kahramanlık duyguları meydana getirir. Akıl hastalarının tedâvisinde ve buluğ çağındaki kız çocuklarının rahatsızlıklarında kullanılır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 18 ilâhî mevcûttur.

29. Nevâ-yı Uşşâk Makâmı (34a-34b)

Farsça "âşıkların sesi" anlamındadır. Türk mûsikîsinde, zamanımıza örneği gelmemiş, bir kaç asırlık bir mürekkep makam. Nevâ ve Uşşâk makamlarının terkîbi.

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Uşşâk" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 3 ilâhî mevcuttur. (Bkz.34a/115,116, /34b/117).

30. Nevrûz Makâmı (27b)

En Eski makamlardan biridir, hiç olmazsa 7 asırdan fazla bir mazisi vardır. Tîz durakta yani acem perdesinde kalan Acem-Aşîran makâmına bu isim verilmiştir.[589]

---

586 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 270.

587 İsmail Hakkı Özkan, "Muhayyer-Sünbüle", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/muhayyer-sunbule (29.03.2024).

588 İsmail Hakkı Özkan, "Nevâ", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/neva (22.03.2024).

589 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 296.

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Beyâtî" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 2 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 27b/86-87).

31. Nevrûz-ı Acem Makâmı (110a)

Türk mûsikîsinde takrîben 5,5 asırlık bir makam. II. Murad'ın (1421-51) zamanına ait bir isim olması ihtimali kuvvetlidir.[590]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Acem" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 110a/362).

32. Nevrûz-Arap Makâmı (27b)

Türk mûsikîsinde en az 6,5 asırlık, zamanımıza örneği gelmemiş bir mürekkep makam.[591]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Beyâtî" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 27b/88).

33. Nikrîz Makâmı (133b)

Türk mûsikisinin en eski makamlarından olup râst perdesinde karar eden, inici-çıkıcı veya çıkıcı seyir karakterinde olan mürekkep makamlardan biridir. Kahramanlık, yiğitlik, gibi hamâsî duyguları ifadeye çok uygundur. "*Dizisi râst perdesindeki (yerinde) bir nikriz beşlisine nevâda râst ve bûselik dörtlülerinin eklenmesinden meydana gelmiştir. Nikriz makâmı hamâsî yapısına uygun olarak en çok pest taraftan genişletilmiştir.*"[592] En eski makamlardan, en az 7 asırlıktır.[593]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 1 ilâhî mevcûttur.

34. Nühüft Makâmı (19a-21a)

Farsça'da "saklı, gizli" anlamına gelen ve nihüft şeklinde de kullanılan nühüft Türk mûsikisinin en eski makamlarındandır. Hüseynî-aşiran perdesinde karar eden makamlar arasında bulunan ve inici karakterde olan nühüft makâmının dizisi, yegâh makâmı dizisine hüseynî-aşiran perdesinde bir uşşak dörtlüsünün ilâvesiyle meydana gelmiştir.[594] Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam. En az 6,5 asırlıktır.[595]

---

590 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi,* 297.
591 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 297.
592 İsmail Hakkı Özkan, "Nikriz", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/nikriz (13.06.2022).
593 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 302.
594 İsmail Hakkı Özkan, "Nühüft", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/nuhuft (14.06.2022).
595 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi,* 330.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 10 ilâhî mevcûttur.

35. Sûz-i Dil Makâmı (48b-50a)

Klasik dönem bestekârlarından Abdülhalim Ağa'nın buluşu olup Türk mûsikisi makam sınıflamasında şed (göçürülmüş) makamlar sınıfına dahil olan ve hüseynî-aşiran perdesinde karar eden bir makamdır. İnici bir seyir karakterine sahip makâmın dizisi, zirgüleli hicaz makâmı dizisinin, hüseynî-aşiran perdesine göçürülmesiyle elde edilmiştir. Bu duruma göre makâmın dizisi; hüseynî-aşiran perdesinde yer alan bir hicaz beşlisine beşinci derece bûselik perdesinde bir hicaz dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelir.[596] Aşk ıztırabı, mâzi hasreti gibi duyguları bâriz şekilde tebliğ eden çok değerli ve kudretli bir makamdır.[597]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 9 ilâhî mevcûttur.

36. Sûznâk Makâmı (82b-83a)

Türk mûsikisi makam sistemi içinde çok kullanılmış makamlardan biri olan sûzinak biri basit sûzinak, diğeri zirgüleli sûzinak olmak üzere iki çeşittir ve her ikisi de râst perdesinde karar eder. **Basit Sûzinak Makâmı:** İnici-çıkıcı bir seyir takip eden makâmın dizisi, yerindeki bir râst beşlisine beşinci derece nevâ perdesinde bir hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir. **Zirgüleli Sûzinak Makâmı:** Şed makamlardandır. Fakat genelde "zirgüleli" sıfatı pek kullanılmaz ve pratikte her ikisi için de sûzinak adı tercih edilir. Dizisi zirgüleli hicaz makâmı dizisinin râst perdesine göçürülmesiyle elde edilmiştir. Bu sebeple durak perdesi de basit sûzinak gibi râst perdesidir ve seyir karakteri yine diğeri gibi inici-çıkıcıdır. Zirgüleli hicaz dizisinin, dügâhtaki hicaz beşlisine beşinci derece üzerinde bir hicaz dörtlüsünün eklenmesiyle elde edildiği bilinmektedir.[598] Son iki asırda çok kullanılmıştır ve hâlâ da kullnılmaktdır. Türk mûsikîsinin en yeni basit makâmıdır ve diğer 12 bast makam çok eskidir. Böyle bir basit makam yapabilmek, III. Selîm Ekolü'ne şeref veren büyük bir san'at hadîsesidir. İçli bir hüzün telkîn eden çok değerli bir makamdır.[599]

---

596 İsmail Hakkı Özkan, "Sûzidil", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/suzidil (14.06.2022).

597 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 434.

598 İsmail Hakkı Özkan, "Sûzinak", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/suzinak (13.06.2022).

599 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 435.

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Hüzzâm" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 4 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 82b,83a/280, 281, 282, 283).

37. Pencgâh Makâmı (6b)

Farsça "beşinci yer" anlamına gelen pençgâh râst perdesinde karar eden birleşik makamlar sınıfına dahil olup pençgâh-ı asıl ve pençgâh-ı zâid olarak iki çeşittir, her ikisi de az kullanılmıştı **Pençgâh-ı asıl makâmı:** Râst perdesinde karar eden ve inici-çıkıcı seyreden bu makam basit ısfahan, bayatî, nevâ, râst veya acemli râst dizi ve makamlarının karışık olarak kullanılıp râst perdesinde râst dizisi yahut çeşnisiyle karar edilmesinden oluşur. **Pençgâh-ı zâid makâmı:** Pençgâh-ı asıl makâmı gibi râst perdesinde karar eden ve seyir çeşidi de yine onun gibi inici-çıkıcı olan bu makâmın yapısı diğerinden biraz farklı olup karakteristik bir özelliğe sahiptir.[600]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Râst" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 2 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 6b/26,28).

38. Pûsülük/Pûselik/Bûselik Makâmı (106b-107a)

Türkçe'ye Farsça'dan girmiş olan kelime **pûselik** şeklinde de kullanılmaktadır.[601] Türk mûsikîsindeki 13 basit makâmın 2.'si.[602] Tarihi çok eskilere dayanır. Yerinde bûselik beşlisine a) hüseynîde hicaz dörtlüsü b) hüseynîde kürdî dörtlüsü ilâvesiyle meydana gelen iki çeşit dizisi vardır. [603]

Bûselik makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Kuşluk vaktinde etkilidir. Güç ve kuvvet verir. Barış duygusu verir. Kulunç, bel ve bacak ağrılarında ve akıl hastalıklarında kullanılır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 5 ilâhî mevcûttur.

39. Râst Makâmı (1b-7b)

Kelime Farsça doğru, dosdoğru, sağ, gerçek anlamalarına gelir. Türk mûsikîsinin 4 numaralı basit makâmı. En eski makamlardandır. Râst beşlisine râst dörtlüsünün eklenmesiyle yapılmıştır. Râst'a halk mûsikîsinde de oldukça tesadüf edilir.[604] Türk mûsikisinin en eski ve en yaygın makamlarının başında gelir. Klasik devirde râst ana

---

600 İsmail Hakkı Özkan, "Pençgâh", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/pencgah (14.06.2022).

601 Alâeddin Yavaşça, "Bûselik", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/buselik (14.06.2022).

602 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 48.

603 Yavaşça, *Bûselik,* https://islamansiklopedisi.org.tr/buselik (14.06.2022).

604 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 378.

makam ve dizisi de ana dizi olarak kabul edilmiş, Seydî'nin el-Matla'ında râst makâmı için "ümmü'l-makāmât" denilmiştir. 15. yüzyıldan itibaren nazariyat kitaplarında makam anlatımına râst makâmı ile başlandığı, ayrıca birçok güfte mecmuasının ilk faslının râst makâmına ayrıldığı görülmektedir.[605]

Râst makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Felç hastalığına faydalıdır. İnsana neşe ve huzûr verir. Güneş iki mızrak bıyu yükselince uygulanır. Kemik ve beyin üzerine etkilidir. Düşük nabzı yükseltir. Heyecan verir. Uyumayı enegller iç huzuru sağlar ve rahatlatır. Ulemâ meclisinde etkilidir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 30 ilâhî mevcûttur.

40. Râst-ı Cedîd Makâmı (4a)

Farsça, "yeni Râst" anlamına gelir. Türk mûsikîsinde III. Selîm'in terkîb ettiği mürekkep makamlardan biri. Yegâh'ta Hicâz+Râst terkîbindendir. Râst makâmı ile râst(sol) perdesinde kalır.[606]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Râst" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 1 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 4a/15).

41. Rehâvî Makâmı (5b-6b-7a)

Türk Mûsikî'sinde bir mürekkep makam. Eski metinlerde "Râhevî" şeklindedir. Aslı "Ruhâvî" olmalıdır ki " Urfalı, Urfa'ya ait ve mensup" demektir.[607] Râst perdesinde karar eden makamlar grubuna dahil olan rehâvî makâmını Kantemiroğlu râst makâmına tâbi olan, ancak "ismi olup cismi olmayan" bir makam diye ifade eder.[608] İki Türlü Rehâvî vardır: Birincisi basittir, karara doğru yegâh(re) perdesine kadar iner ve bu perdeyi gösterir. Bugünkü Râst'tan başka farkı yoktur ve hemen hemen Râst'tır. Asıl Rehâvî ise Bayâtî makâmına Râst makâmı eklenerek yapılmış iki basit makamdan müteşekkil bir terkiptir.[609]

Rehâvî makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

---

605 İsmail Hakkı Özkan, "Rast", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/rast (14.06.2022).

606 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 380.

607 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 382.

608 İsmail Hakkı Özkan, "Rehâvî", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/rehavi (14.06.2022).

609 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 382.

İnsana sonsuzluk hissi verir. İmsak vaktinde etkilidir. Baş ağrısına ve yürek sıkıntısına iyi gelir. Sûfiler meclisinde etkilidir. Doğuma faydalı olup akıl hastalıklarında da kullanılmaktadır.

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Râst" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 4 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 5b/23,6b/27,7a/29,30).

42. Sabâ Makâmı (59b-66a)

Kelime Arapça olup "hafif ve letâfetli sabah rüzgârı anlamına gelir. Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam. En eski makamlardandır. Yürekler parçalayıcı, gönüller yakıcı bir hüzün, elem, pişmanlık, yakınma, aynı zamanda koyu bir zühd-ü takvâ ve dindarlık duygusunu tebliğ eder.[610] Sabâ makâmı dügâh perdesinde karar eden makamlardan olup seyir özelliği çıkıcı veya çıkıcı-inicidir. Sabâ makâmının dizisi, çârgâh perdesindeki zirgüleli hicaz dizisine yerinde yani dügâh perdesindeki sabâ dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.[611]

Sabâ makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Seher vaktinde etkilidir. Cesaret ve kuvvet verir. Kalp ve ayak ağrılarına iyi gelir. Gülme, sevinç ve kahramanlık duyguları verir. Derin aşk duyggularını ifade aracıdır. Cesaret, kuvvet ve genel bir rahatlık verir. Kalbe iyi gelir. Ruhsal hastalıkların tedâvisinde kullanılır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 34 ilâhî mevcûttur.

43. Sabâ Zemzeme Makâmı (63a-63b)

Türk mûsikîsinde kürdî dörtlüsü ile kalan mürekkep makamlardan biri. XVII. asırdan beri kullanılmaktadır.[612] Sabâ-zemzeme makâmı sonuna kürdî eklenen makam grubundan olup dügâh perdesinde karar eder. Bu makâmın diğer adı sabâ-kürdîdir. Abdülbâki Nâsır Dede'nin terkipler arasında "zemzeme" adıyla zikrettiği bu makam sabâ makâmı gibi çıkıcı veya çıkıcı-inici seyir özelliğine sahip olup dizisi sabâ makâmı dizilerine yerinde kürdî dizisi, beşlisinin (hatta dörtlü ve üçlüsü) eklenmesinden meydana gelmiştir.[613]

---

610 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 397.

611 İsmail Hakkı Özkan, "Sabâ", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/saba (14.06.2022).

612 Öztuna, "*Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*", 398.

613 İsmail Hakkı Özkan, "Sabâ-Zemzeme", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/saba-zemzeme (14.06.2022).

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Sâbâ" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 3 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 63a/217, 63b/218).

44. Segâh Makâmı (73b-78b)

Seydî'nin şube ve makamlar, Kantemiroğlu ile Abdülbâki Nâsır Dede'nin sadece makamlar arasında zikrettiği, Türk mûsikisi makam sistemi içinde terkip tarihi bilinmeyen en eski makamlarından biri olup çıkıcı bir seyir karakterine sahiptir.[614] Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam. Kuvvetli bir zühd, açık ve soylu bir hzüün duygusu tebliğ eder. Segâh beşlisi ile hicâz dörtlüsünden mürekkeptir.[615]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 24 ilâhî mevcûttur.

45. Şehnâz Makâmı (44b-46b)

Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam. Farsçada "nazlı, şûh, güzel" demektir. En eski makamlardandır. Hicâzkâr'ın daha yumuşağı ve nazlısı, masal edâsına çok müsait, pek güzel ve karakteristik bir makamdır.[616] Seydî ve Kantemiroğlu'nun âvâzeler, Abdülbâki Nâsır Dede'nin terkipler arasında zikrettiği şehnaz, dügâh perdesinde karar eden birleşik makamlar sınıfına dahil olup Türk mûsikisinin eski ve çok sevilmiş makamlarından biridir. İnici bir seyir karakterine sahip olan makam hüseynî perdesindeki hümâyun dizisine yerinde (dügâh perdesinde), inici olmak kaydıyla hümâyun, hicaz, uzzâl ve zirgüleli hicaz dizilerinin katılmasıyla meydana gelmiştir.[617]

46. Şevk u Tarab Makâmı (65a-65b)

Arapça "şevk ve eğlence" anlamındadır. Türk mûsikîsinde bir mürekkep makam.[618] Şevkutarab makâmı, acem-aşiran perdesinde karar eden makamlar sınıfına dahil olup inici-çıkıcı seyir özelliğine sahiptir. Makam, yerindeki sabâ makâmı dizisine yine yerindeki acem-aşiran makâmı dizisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.[619]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Fasl-ı Sâbâ" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 3 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 65a/227,228,65b/229)

---

614 İsmail Hakkı Özkan, "Segâh", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/segah (14.06.2022).

615 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 408.

616 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 451.

617 İsmail Hakkı Özkan, "Şehnaz", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/sehnaz (14.06.2022).

618 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 456.

619 İsmail Hakkı Özkan, "Şevkutarab", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/sevkutarab (14.06.2022).

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 10 ilâhî mevcûttur.

47. Tâhir Makâmı (57a-57b-151b)

Türk mûsikisinin en eski makamlarından olup önceki dönemlerde ismi babatâhirdir. Abdülbâki Nâsır Dede'nin "tâhir-i kebîr" ve "tâhir-i sagīr" diye ikiye ayırdığı makam zamanla kısaltılarak tâhir şeklini almıştır. Basit makamlar sınıfına dahil olan tâhir makâmı dügâh (la) perdesinde karar eden ve inici bir yapıda olan makamlardandır ve nevâ makâmının inici şekli olduğundan basit makamlar arasında sıra numarası verilmemiştir. Makâmın dizisi, nevâ makâmı gibi dügâhtaki yani yerindeki uşşak dörtlüsüne nevâ perdesinde bir râst beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.[620]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Hüseynî ve Kıt'a" başlıklı bölümler içinde zikredilmektedir. Bu makamda 4 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 57a-57b-151b/190,191,192,453).

48. Uşşâk Makâmı (30b-35b)

Dügâh perdesinde karar eden, çıkıcı seyir özelliğine sahip basit makamlardan biridir. Tarih içerisinde çok kullanılmış temel makamlardan biri olan uşşak makâmının dizisi, dügâh perdesindeki bir uşşak dörtlüsüne nevâ perdesinde bir bûselik beşlisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.[621] Aşk tebliği, garâm (derin aşk), tasavvufî duygular için iyi kullanıldığı takdirde en yüksek bir ifade vasıtasıdır.[622]

Uşşâk makâmının tıbbî açıdan insana faydalı ve etkili olduğu zaman dilimi şöyledir:

Öğle vakti etkilidir. Gülme, sevinç, kuvvet ve kahramanlık duyguları verir. Derin aşk ve mistik duyguların ifade aracıdır. Uyku ve istirahat için faydalıdır. Gevşeme hissi verir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mezkur makam ismiyle bir bölüm bulunmaktadır ve 27 ilâhî mevcûttur.

49. Uzzâl Makâmı (39b/41b)

Hicaz ailesi adı verilen, birbiriyle ilişkili dört makamdan hicaz, uzzâl, zirgüleli hicaz, hümâyun makamları grubuna dâhildir ve diğerleri gibi dügâh perdesinde karar eder. İnici-çıkıcı, bazan da çıkıcı bir seyir karakterine sahip olan uzzâl makamı yerinde

---

620 İsmail Hakkı Özkan, "Tâhir", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/tahir (13.06.2022).

621 İsmail Hakkı Özkan, "Uşşak", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/ussak (14.06.2022).

622 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimler Ansiklopedisi*, 538.

(dügâh perdesinde) bir hicaz beşlisine hüseynî perdesinde bir uşşâk dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmiştir.[623]

Türk mûsikîsinin 10. Basit makâmı. Elimizde 132 örneği vardır ve 47. Sırdadır. 15. Asırdan evvelki bir devirde yapılmıştır.[624]

Bu makam, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta "Hicâz" başlıklı bölüm içinde zikredilmektedir. Bu makamda 2 ilâhî mevcuttur. (Bkz. 39b/134;41b/145).

1. 9. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Tespit Edilen Usûller

Mûsikîmizde makamlardan sonra mühim olan bir diğer husus da usûldür. En basit târifiyle *kalıplaşmış ölçü* anlamına gelen *usûl* mûsikîmizde bir terimdir. "Süreleri birbirine eşit olan veya olmayan, kuvvetli, yarı kuvvetli ve zayıf zamanlardan oluşan kalıplaşmış darplara usûl denir. Dar manâda 'zamanın kalıplaşmış şeklidir' de denilmektedir."[625] Türk mûsikisinde usuller sağ ve sol elleri sağ ve sol dizlere vurarak uygulanır. Vurulan her parçaya darp denilmektedir. Bu darplar "düm, tek, te, ke, tekkâ, tâ-hek" heceleridir. *Düm* ve *te* darpları sağ elle sağ dize; *tek, kâ* ve *ke* darpları sol elle sol dize vurulur.[626]

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta bestelenmiş olan bazı ilâhîlerin usûl bilgisi bulunmaktadır. Tespit edilen bu usûller; *sûfiyân, evsat, düyek, devr-i revân ve hafîf* usûlüdür. Bu usûller hakkında aşağıda bilgiler verilmiştir.

1. Devr-i Revân

Mevlevî âyinlerinde çok kullanıldığından âdeta Mevlevî mûsikîsinin karakteristik bir ritmi durumuna geldiği için "Mevlevî devr-i revânı" ve "âyin devr-i revânı" adlarıyla da anılır. Bir semâi, bir sûfiyân ve yine bir semâi, bir sûfiyânın bir araya gelmesinden, diğer bir ifadeyle iki devr-i hindî usûlünün birbirine eklenmesinden meydana gelmiştir.

---

623 İsmail Hakkı Özkan, "Uzzâl", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/uzzal (06.08.2023).

624 Öztuna, "*Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*", 541.

625 M. Fatih Salgar, *Türk Müziğinde Makamlar, Usûller ve Seyir Örnekleri*, (İstanbul: Ötüken Yayınları, 2017), 203.

626 İsmail Hakkı Özkan, "Usul", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/usul--musiki (20.01.2024).

Mevlevî âyinlerinde velveleli şekli kullanılır.[627] Türk mûsikîsinde bir küçük usûldür. 14 zamanlı ve 6 darplıdır.[628]

Mecmû'a'da 11 ilâhînin mezkur usûlde olduğu tespit edilmiştir.

2. Düyek

Farsça "dü" (iki) ve yek" (bir) kelimelerinden meydâna gelmektedir. Türk mûsikisinde en çok kullanılan usûllerden biridir. Daha çok ilâhî ve şarkılarda, küçük büyük hemen her tür formda kullanılmıştır.[629] Türk mûsikîsinde bir küçük usûldür. 8 zamanlı ve 5 darplıdır. İlâhîlerde en çok kullanılan usûldür. Şarkılarda da Aksak ev Curcurna'dan sonra en fazla geçer. Çok eski, güzel ve kıvrak bir usûldür.[630]

Mecmû'a'da 21 ilâhînin mezkur usûlde olduğu tespit edilmiştir.

3. Evsat

Arapça'da "bir şeyin ortası" anlamına gelen kelime dînî mûsikide en çok kullanılan usûllerden birinin adıdır. Başta tevşîhler ve cumhur ilâhileri olmak üzere beste ve şarkılarda çok kullanılan bu usulle ölçülmüş bazı peşrevlere de rastlanmaktadır.[631] Türk mûsikîsinde bir büyük usûldür. 26 zamanlı 13 darplıdır. İlâhîlerde Düyek'ten sonra en çok bu usûl kullanılmıştır.[632]

Mecmû'a'da 87 ilâhînin mezkur usûlde olduğu tespit edilmiştir.

4. Hafîf

XV. veya XVI. yüzyılda oluşturulduğu tahmin edilen otuz iki zamanlı bir usûldür. Sekiz adet dört zamanın, yani değişik formda sekiz adet sûfiyân usulünün birleşmesinden meydana gelmiştir. Hafif usulü eskiden darpları daha sade olarak vurulurdu. Bu ilk yapı,

---

627 İsmail Hakkı Özkan, "Devr-i Revân", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/devr-i-revan (07.09.2023).

628 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, 91.

629 İsmail Hakkı Özkan, "Düyek", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/duyek (07.09.2023).

630 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, 105.

631 İsmail Hakkı Özkan, "Evsat", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/evsat (07.09.2023).

632 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, 115.

zaman içinde bazı vuruşların velvelelendirilmesiyle değişikliğe uğramıştır.[633] Türk mûsikîsinde bir büyük usûldür. 32 zamanlı ve 26 darplıdır. Usûl adından da anlaşılacağı gibi sakıyl(sakîl) kelimesinin karşılığı, yani oynak ve akıcıdır. Nisbeten Yürük karakterdedir.[634]

Mecmû'a'da 1 ilâhînin mezkur usûlde olduğu tespit edilmiştir.

5. Sûfiyân

Sûfiyân usûlünün imlâsı kaynaklarda "sofyan" olarak görülmektedir. Fakat kelimenin aslı, Arapça "sûfî" kelimesine dayandırılmaktadır. Farsça çokluk eki "-ân"'ın eklenmesi "sûfîler" anlamına gelen "sûfiyân" kelimesi ortaya çıkmıştır. Burada sûfî kelimesinin kökenini bilmek îcap eder ki bu konuda pek çok rivâyet bulunmaktadır. Bu rivâyetlere göre mezkûr kelime kökeni "*suffe, sufâne, safâ ve safvet, saff-ı evvel, Benû's-sûfe, sûfetü'l-kafa, sıfat, ve sûf*"[635] kelimelerine dayanmaktadır. En çok kabul gören kelime Arapçada "yün" anlamına gelen "sûf" kelimesi olmuştur. "Bu görüşü ileri sürenler *peygamberlerin, sahabenin zühdü ile meşhur olanlarının, evliyânın yünden dokuma elbiseyi tercih ettiğini söylemişler; insanların bu tür kişilerin giydiklerine bakarak öyle isimlendirdiklerini söylemişlerdir."*[636] Bunun yanında kelimenin, çok kabul görmese de, Grekçe "hikmet" anlamına gelen "sofos"tan gelmiş olabileceği de düşünülmüştür. Hattâ konuyla ilgili bazı çalışmalar da mevcuttur. [637] Bizans müziği ile Osmanlı müziğinin benzerliklerine dâir yapılan bu çalışmalarda bilhassa klasik dînî Türk mûsikînin Bizans

---

633 İsmail Hakkı Özkan, "Hafif", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/hafif--musiki (07.09.2023).

634 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, 139.

635 Dursun, Akif, "Tasavvuf Fıkıh İlişkisi", Yayımlanmamış Doktora Tezi, *İstanbul Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2020), 39.

636 Dursun, "Tasavvuf Fıkıh İlişkisi", 40.

637 Bu çalışmaların bazıları için bkz.: Zannos, İannis "Intonation in Theory and Practice of Greek and Turkish Music", Yearbook for Traditional Music 22: (1990),42-59; Yeprem, Safa "İstanbul'da Yaşayan Müslüman ve Gayr-ı Müslim Cemaatlerdeki Mabed Musikisi", Dinsel ve Kültürel Farklılıkların Bir Arada Yaşaması: İstanbul Tecrübesi Uluslararası Sempozyumunda Sunulan Bildiri, İstanbul, (15- 17 Nisan 2010); Arslan, Ayşegül- M. Safa Yeprem İstanbul'daki Süryani Ortodoks ve Rum Ortodoks Mabetlerinde Okunan Doğuş İlahilerinin Makamsal Analiz ve Karşılaştırması. Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal 4: 150 - 187 (Klosterneuburg-Austria, 2015); Feyzi, Ahmet, "XIX. Yüzyıl Bizans Müziği Kuramsal Yapı İfadesinde Geleneksel Türk Müziği Etkileri". Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks 8 (2): (2016). 1195-1209; Feyzi, Ahmet, "Tanzimat Döneminde Geleneksel Türk Müziği-Bizans Müziği 'Kuramsal Benzerlikler Üzerine Bir İnceleme'", Bilig, no. 81 (May 2017): 261-94; https://www.youtube.com/watch?v=4ZTBFKcBB5A&ab_channel=TengizT%C3%BCrk (e.t.: 31.03.2024).

müziği ile olan benzerliği dikkat çekmekte ve bu düşünceyi güçlendirmektedir. Fakat bu düşünceyi çürüten tezler de bulunmaktadır.[638] Sûfî kelimesinin kökeni konusunda kesin bir sonuç yoktur. Yukarıda da zikredildiği gibi, "sûfî" kelimesinin çoğulu "sûfiyân" olup Mecmû'a'da bulunan kelimenin hem içerik hem biçim açısından bu şekilde okunması daha uygun görülmüş ve tez çalışması içinde bu usûlün ismi "sûfiyân" gösterilmiştir. *Usûle bu isim muhtemelen, dînî Türk mûsikisinin gerek câmi gerekse tekke mûsikisi formları içerisinde yer alan ilâhîlerin bestelenmesinde çokça kullanılmış olmasından verilmiştir.*[639] Türk mûsikîsinde küçük usûllerdendir. Birleşik usûllerin en küçüğü olup 2 tane Nîm Sofyan'dan oluşmaktadır. 4 zamanlı ve 3 darplıdır. Bu usûl ile şarkı, peşrev, oyun havası, tevşîh bilhassa ilâhî, nâdiren beste formları ortaya konulmuştur.[640]

Mecmû'a'da 191 ilâhînin mezkur usûlde olduğu tespit edilmiştir.

1. 10. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın Dili, Üslûbu ve İmlâsı

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın genelinde dil Osmanlı Türkçesi olup eserde Arapça ve Farsça metinler de bulunmaktadır. Eserin hattı, kâğıt özellikleri, ihtivâ ettiği şâirlerin ve bestekârların vefat tarihi gibi hususlar dikkate alınırsa, eserin kaleme alındığı zaman dilimi 19. yüzyılın sonları olmalıdır.

Genel olarak mecmû'alarda dil ve uslûp özellikleri incelendiğinde tek bir uslûp ve imlâ özelikleri ile karşılaşmak pek mümkün olmamaktadır. Bu durum mecmû'alar için müşkül oluşturmakla birlikte üzerinde çalışılması ve bâzı metotlar geliştirilmesi gereken de bir konudur. Bu durumun hemen görünen sebepleri olarak; mecmû'alarda muhtelif yüzyıllardan şâirlerin bulunması, mecmû'anın birden çok mürettibe/câmiye sahip olması, mecmû'ayı sonradan elinde bulunduran kişi ve kişilerin mecmû'aya eklemelerde bulunması ve bunun farklı yüzyıllara denk gelmesiyle her birinin farklı bir uslûp ve imlâ uygulamış olması sayılabilir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta tetîbinde kullanılan hattın, uslûbun, imlâ özelliklerinin çeşitlilik göstermesi ve bazı şiirler üzerinde farklı bir kalemle yapılan düzeltmelerin

638 Abdullah Kartal, "Sufiler", Uludağ Üniveristesi İlahiyyat Fakültesi, 6/6 1994; Dursun, Akif, "Tasavvuf Fıkıh İlişkisi", Yayımlanmamış Doktora Tezi, *İstanbul Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2020).

639 İsmail Hakkı Özkan, "Sofyan", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/sofyan (07.09.2023).

640 Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, 429.

bulunması bize eserin mürettibinin birden fazla olduğunu düşündürmektedir. Aynı ilâhînin farklı makam bölümlerinde farklı imlâ özellikleri göstermesi de bilhassa dikkat çekicidir. Bu durumu mûsikî bağlamında değerlendirmek mümkün olduğu gibi hemen yukarıda sayılan hususlar içerisinde de düşünebiliriz. Mecmû'a'da imlâ hatâları da epey fazladır. Bu da yine Mecmû'a'nın mûsikî yönüyle ilgili olabilir. Müzik sesle icrâ edilir ki bu anlamda kelimelerde yapılan fonetik değişimin kasıtlı olması, imlâ hatalarına/tasarruflarına sebep olabilir fakat mürettibin bu konudaki ilmî eksikliği ve güfteleri dinlediği şekil üzere, yani meşk usûlü ile kaleme alması da konuyla ilgili olabilir.

Mecmû'a şiir mecmû'ası olmasının yanı sıra güfte mecmû'asının özelliklerine de sahiptir. Güfte mecmû'alarının özellikleri incelendiğinde, makamlarla ayrılan bölümlerin sonralarında boş varaklar olup buraya aynı makamda yeni bir güftenin eklenmesi söz konusu olabilmektedir. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta da bölüm sonlarında boş bırakılan varaklar bulunmaktadır ki buraya yeni bir hat ile eklemeler de yapılmıştır.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın tertîbinde tespit etmiş olduğumuz üslûp ve imlâ özelliklerini aşağıda maddeler hâlinde, varak numaralarıyla misal de vererek gösterdik. Bu tespitlerin, genel olarak mecmû'aların üslûp ve imlâsı üzerine yapılacak çalışmalarda faydalı olacağını düşünmekteyiz.

- İlâhîlerde bazen bir beytin tek mısrâ, bentlerin bir mısrâ, dörtlüğün beyit gibi yazıldığı görülmektedir. Misal olarak bakınız: 13a/40-41; 20a/63; 30b/126. Bazı ilâhîlerin her bir dörtlüğü beyit şeklinde yazılmıştır. Misal olarak bakızını: 13a/40; 26b81.

38b/133. ilâhînin de ilk dörtlüğü beyit hâlinde yazılmış, kalanı dörtlükler hâlindedir. İlk bendde yazılan nakarat bölümlerinin çoğu zaman yazılmadığı da görülebilmektedir. Misal olarak bakınız: 38b/131.

Bâzı kelimelerde **"ẖ" yerine "ḥ", "h",** yazılmıştır. Misal olarak bakınız:

Ön Zahriyye 1b'de "muẖayyer" yerine "muḥayyer"; 1b'de "ẖoş" yerine"ḥoş" ; 2a'da "ẖasta" yerine "ḥasta" ; 10a,181b'de "taẖt"yerine "taḥt"; 2b'de "ẖār" yerine "ḥār"; 2b'de "ẖayāl" yerine "ḥayāl"; 3a'da "ẖiẕmet" yerine "ḥiẕmet"; 3a'da "ẖarāb" yerine "ḥarāb" ; 3b'de "zaẖm" yerine "zaḥm" ;7a'da "ẖışm" yerine "ḥışm" ;10a'da "külẖān" yerine "külḥān" ;23a'da "ẖalḳ" yerine "ḥalḳ" ; 100a'da "ẖandān" yerine "ḥandān" ; 131b'de "ẖalvet" yerine "ḥalvet" yazılması gibi.

- Bâzı kelimelerde **“ḥ” yerine “ḫ” ,“h” , “m”** yazılmıştır. Misal olarak bakınız:

6a’da “Ḥaḳ” yerine “Ḫaḳ” ; 7b, 10a, 10b, 14a, 15a, 24a, 31b, 41b,160a, 179a’da “ḥayrān” yerine “ḫayrān”; 124a’da “seyyāḥ” yerine “seyyāh”; 131b’de “tesbīḥ” yerine “tesbīh” ; 141b’de “ḥimār” yerine “ḫimār” ; 142b’de “ḥayret” yerine “ḫayret” ; 33b/113/1’de “esḥār” yerine “esmār” yazılması gibi.

- Bâzı kelimelerde **“h” yerine “ḫ”, “ḥ” yazılmıştır.** Misal olarak bakınız:

Ön Zahriyye 1b’de “Rehāvī” yerine reḥāvī; 89b’de “bīhūş” yerine “bīḥūş”; 118b’de “hīme” yerine “ḥīme” yazılması gibi.

- Bâzı kelimelerde **“ż” yerine “ẓ”, “ş”** yazıldığı görülmektedir. Misal olarak bakınız:

2b, 16a, 18b’de “ḥāżır” yerine “ḥāẓır”; 19a’da “maḥż” yerine “maḥṣ”; 73a’da “a‘żā” yerine “a‘ẓā” yazılması gibi.

- Bâzı kelimelerde **“s” yerine “ṣ”** yazıldığı ya da tam tersi de görülmektedir. Misal olarak bakınız:

28a/89’da “ṣızdım” kelimesi, “sızdım”; 45a/150’de “ışsız” kelimesi “ıssız” olarak yazılmış.

- Mecmû’a’da “**b” yerine “p”; “p**” **yerine de “b”** kullanıldığı görülmüştür. Misal olarak bakınız:

75a’da “berr” yerine “perr”; 19b/62’de “perr” yerine “berr”. “Pazar” kelimesi hem “bāzār” hem de “pāzār” olarak bulunmaktadır. Misal olarak bakınız: 34b/121’de “bāzār”; 15a/51, 48b/157, 98b/324 ’de pāzār”.

- Mecmû’a’da **“c” ve “ç” nin** birbirinin yerine yazıldığı görülmektedir. Misal olarak bakınız:

6a’da “çār” yerine” cār”; 32a/105’de “cūş” yerine “çūş” yazıldığı, “ciğer” kelimesinin hem “çiger” hem de “ciger” olarak yazıldığı görülmektedir. Misal olarak bakınız: 54a/17, 59b/194, 171b/521,’de “çiger”, 3b/9, 10a/33,41b/146, 73b/241, “ciger”. Yine, 96b/314’de “çevgān” kelimesi “cevgān”; 96b/315’de “çöp” kelimesi “cöp” olarak yazılmıştır. 106b/348’de “cefā”, “çefā” olarak yazılmıştır.

- Mecmû’a’da bâzı kelimerde **“t”, “ṭ”, “d”** seslerinin birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Misal için bakınız:

Durmak” fiili Mecmû’a’da hem **“dal”** ile hem de **“ṭ”** ile yazılmıştır. Bakınız: 5b/20-23’de ve 181a/572’de “ṭurma”, 19b/62’de “durman” 89b/303’te “durma”, 82a/274’de “dur”.

“Dağ” kelimesi bazen **“dal”** ile bazen **“ṭı”** ile yazılmış. Bakınız: 28b, 70b/236, 126a/405’de “daġ”; 4a/13, 25b, 61a/202’de “ṭaġ”.

“Dert” kelimesinin hem “dal” ile hem de “t” ile yazıldığı görülmektedir. Bakınız: 30b/97, 33b/113, 54b/176’da “dert”; 2a/3, 24a/70, 45b/152’de “derd”.

“Ṭatlı” kelimesi” “datlı” şeklinde de yazılmaktadır. 39b/137’de “datlı”; 5a/18’de “ṭatlı” yazmaktadır.

“Tāc” kelimesi “ṭ” ile “ṭāc” olarak da yazılmıştır. Bakınız: 54a/173.

“Durak” kelimesinin hem “ṭuraḳ” hem de “duraḳ” şekli görülmektedir. Bakınız: 54a’da “ṭuraḳ”, 61b, 62a, 62b, 66a, 75b, 88b, 90b,’de “duraḳ”.

“Doġrı” kelimesi bâzen “ṭ” bâzen “d” ile yazılıyor. Bakınız: 180a ve 159a/475,’de “doġrı” 29a/91, 45b/151’de “ṭoġrı”.

- Mecmû’a’da çok sık “ñ” yerine “n” ile ya da “n” olması gereken yerde “ñ” yazıldığı görülmektedir. Özellikle de ikinci tekil şahıs iyelik eklerinde karşılaşmaktayız. Misal olarak bakınız: 10b, 11a’da hem “sensüñ” hem de “sensin”; 10b/35’te “işüñ” yerine “işin”; 11a’da “ḥālü/iñ” yerine “ḥālin”; 39b/137’de “yarın” yerine “yaruñ”; 49b/163’de “göñül” yerine “gönül”; 59b/193’de “ṣoñ” yerine, “ṣon”; 4/242’de “ṣoñunda”yerine “ṣonuñda”; 80b’de “sīneñ” yerine “sīnen” yazılmıştır. “iseñ” kelimesi “isen” olarak da yazılmaktadır. Bakınız: 13b/43, 26b/82’d iseñ; 13b/43, 46b, 62b’de “isen. “Sen” kelimesinin hem “sen” hem de “señ” şekli görülmektedir. Bakınız: 3a/8, 14b/48, 28b/90’da “sen” ; 103a/342, 118a/386, 174a/531’de “señ”. “Yalnız” kelimesinin 54a, 97a’da “yalñız” ve 45a’da “yañlız”, 61b’de “yanlız” şekilleri görülmektedir.
- Aynı türden ekler farklı seslerle gösterilmiş, eklerde sesli harfler bir yazılmış bir yazılmamış. Bâzı ekler ve sesler gösterilirken bâzıları dikkate alınmamış. Misal olarak bakınız:

1b’de “baḳdu**ġ**ına” kelimesinde “vav” sesi varken yine aynı cümle içinde aynı tür ve biçimdeki “aḳdı**ġ**ına” kelimesinde “y” sesi bulunmaktadır. 14a/46’da “oḳu**r**sun” kelimesinde “u” (vav okutucusu) “vav” ile gösterilmektedir. 7a’da “cāhilü**ñ**” kelimesinde ilgi eki “vav” (vav okutucusu) ile gösterilmiştir. 24a/71’de “eşiğinden”

kelimesinin imlâsı aynı ilâhî içinde farklılık göstermektedir. Hem “**i**şi**i**ginden” hem de “**e**şiginden” yazılmıştır.

- Mecmû’a genelinde “hiç” kelimesi, hem “hīç” hem de “hiç” olarak yazılmaktadır. Misal olarak bakınız:

13b/44, 29a/91, 31a/100, 34a/117, 117b/384’de “hiç”, 13b/45, 26b/81, 53b/172, 102b/339’de “hīç”.

- Mecmû’a genelinde “kervān” kelimesinin çeşitli imlâları görülmektedir. Misal olarak bakınız:

2a/4, 154b/473’te “kervān; 26a/80’de “kerpān ve kerbān”; 29a/93’, 45a/149’da “kerbān”.

- Mecmû’a’da “ḳılavuz” kelimesinin iki farklı imlâsı görülmektedir. Misal olarak bakınız: 44b/147’de “ḳılaġuz”, 44b/148’de “ḳulavuz”.

- “Gönül” kelimesinin hem “gön͡gül” hem de “göñül” imlâsı görülmektedir. Misal olarak bakınız:

53a/169/1’de “gön͡gül”; 1b/1’de, 4b/16’da, 11a/37’de “göñül”.

- Mecmû’a’da hatâlı olduğunu düşündüğümüz kelimeler görülebilmektedir. Misal olarak bakınız:

5b’de “ṣaḳın” kelimesinin ilk hecesinde “elif” yazılmayıp ikinci hecesinde “ye” harfi yazılmıştır. 40/139’da “şermsār” kelimesi “şermsāz” olarak yazılmıştır. 111a/361’de “ta‘n” kelimesi “tān” olarak yazılmıştır. 4b’de “maḫzen” yerine “faḫzen” yazıldığı görülmektedir. “Dal” harfinin “vav” gibi yazıldığı görülmektedir. Bakınız: 6b’de “sidre” kelimesi; 27b/86’da “boş**d**ur” ve “ḳarā**r**” kelimesi; 34b/119’da “ḳa**d**eḥi” kelimesi, 54b/177/5’de “elin**d**en” kelimesi, 76b’de “benden” kelimesi. “Re” nin “nun” gibi yazıldığı görülmektedir. Bakınız: 28a’da “Ḥaḳ’dur” kelimesi.

- Mecmû’a’da farklı bir kalem ile metinler üzerinde düzeltmeler, eklemeler, silmelerin yapıldığı görülmektedir. Misal olarak bakınız: 5b, 6a, 13b/43, 54a/173, 54b, 56a, 61a.

- Bâzı kelimelerde hareke görülmektedir. Misal olarak bakınız:

11a’da “z̲erre” ve 34b’de “evvel” kelimelerinde şedde; 30a’da “deyin” kelimesi, 58b/192’de “seven” kelimesi harekelenerek yazılmıştır. 87b’de “ḫālıḳ” kelimesinde “med” işâreti vardır. 106b’de “pûsülük” kelimesinde harekeleme yapılmıştır. 153b’de “Temcīd **ü** Münācāt” kelimesinde atıf vavı “ötre” ile gösterilmiş.

- Mecmû'a'da noktalama işâretlerinden "den den" (") işâreti kullanılmıştır. Bakınız: 20b/66.
- Mecmû'anın genelinde "atıf vavı" gösterilmemiştir. Misal olarak bakınız:

3b/10'da "Luṭf [u] iḥsān", 13a/41'de, "Maḥv [u] fenāda" 25a/76'da "şām [u] seḥer" 30b/98'de "tāc [u] ṭaḫtı"; 74b/245'de "pāy [ü] ser" gibi.

Eski Anadolu Türkçesi'nin gelecek zaman eki olan "ısar" eki kullanılmıştır. Bakınız: 121b'de "ḳurtarısar", 116a'da "alısarsın".

İKİNCİ BÖLÜM

METİN NEŞRİYLE İLGİLİ HUSUSLAR

2.1. Metnin Neşrinde Takip Edilen Yol

Metin neşredilirken metnin sıralı takibi için ilk olarak varaklardaki numaraların sıhhati ve özellikleri incelenmiştir. Buna göre, Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın ön zahriyye kısmında varak numarası bulunmamaktadır. Bu zahriyye kısmındaki 2 varakta fihrist tablosu bulunmaktadır. Bu varaklara numaralandırma tarafımızdan yapılmıştır. (Ön zahriyye 1b gibi) Mecmû'a'da varaklara hem Latin hem de Arap rakamları ile numara verilmiştir. Kütüphâne görevlileri tarafından Latin rakamı ile verilen numaralar 1a varağının sol üst köşesinden başlarken, mürettip tarafından Arap rakamlarıyla verilen numaralar 2a varağından başlamıştır. 49a'da Latin rakamları ile eklenen numara iki kere tekrar edince bu numaralandırmada kayma olmuştur. 164a'da da mürettip tarafından tekrara düşülerek Arap rakamlarda da bir kaydırma yapılmıştır. Metin kurulurken varak numaralandırmasında mürettip tarafından verilen Arap rakamları esas alınmıştır. Numaralandırma işlemini köşeli parantez [] ile gösterilmiştir. Varaklara numara verilmesinden sonra ikinci olarak Mecmû'a'da yer alan manzûmelere sırasıyla numara verilmiş olup manzûmeleri kendi içinde mısrâ', beyit, bend sırasına göre ayrıca numaralandırdık. Manzûmlerin veznini de yine kendi içinde numaralandırıp koyu puntolu parantez içinde () gösterdik. Mecmû'a'ya sonradan eklendiğini düşündüğümüz manzûmeler bulunmaktadır. Bu manzûmeleri asıl metinden farklı olarak *italik* gösterdik. Mecmû'ada 'bâzı ilâhiyyâtlar' bölümünden hemen önce bir ek kâğıda da rik'a hattı ile ilâhîler yazılmıştır. Bu kâğıt da [eka] ve [ekb] şeklinde numaralandırılarak metnin sonuna eklenmiştir.

Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta tertiplenen manzûmelerin tenkitli neşrini yapmak üzere bu manzûmelerin asıl nüshaları üzerine yapılmış çalışmalar araştırılmıştır. Bu metinler karşılaştırılarak tespit edilen farklılıklar aparat verme yöntemi ile dipnotunda

gösterilmiştir. Aparatta, karşılaştırılacak manzûmelerin beyit numarası verilip önce Mecmû'a'da bulunan kelime, kelime gurubu ya da terkip verilmiş, iki nokta üst üste konulup hemen sonrasında ilgili çalışmada geçen o kelime, kelime grubu ya da terkîbe karşılık kullanılan ifadeler eklenmiştir. Karşılaştımada istifâde edilen çalışmaların isimleri kısaltılarak ilgili yerde gösterilmiştir. Ayrıca bu çalışmalar metnin başında "Aparatlarda Kullanılan Kaynaklar Listesi" olarak verilmiştir.

Derkenârlar genel olarak boştur. Az da olsa bâzı özel düzeltmeler ve sahh kayıtları görülmektedir. Derkenârlarla ilgili gerekli îzâhat dipnot işlemi ile yapılmıştır.

Metnin imlâsına dâir hususlarda, Erciyes Üniversitesi'nde Prof. Dr. İsmail Ünver Adına düzenlenen II. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu'nda, Arapça ve Farsça kelimeleri Latin harflerine çevirmede öne sürülen teklifler göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca bahsi geçen sempozyumdaki makaleler ile Prof. Dr. İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler"[641] adlı çalışması dikkate alınmıştır.

Bu dikkatler aşağıda örneklerle gösterilmiştir.

1. Tamlananın sonu ünlü harfle biten tamlamalarda -ı, -i yerine -yı, -yi yazımı tercih edilmiştir:

* Mecmû'a-yı- İlâhiyyât, Ṣafḥa-yı ṣadr, Leyle-yi Miʿrāc, zümre-yi ebrār gibi.

2. Kalın sıradan gelen bildirme ekleri için "-dur"; ince sıradan gelen bildirme ekleri için "-dür" şekilleri tercih edilmiştir:

* Ḳuluñdur, ʿışḳındandur, resmidür, ḳaṭremdür gibi.

3. Farsçadaki "bā, be, der, ez, zi, bī, nā, mī, me," ön ekleri ve edatları kelimeden çizgiyle ayrılarak yazılmıştır:

*bā-nişān, der-kār, ez-cān, bī-vefā

4. "İçinde" anlamı veren "ender" kısa çizgi ile yazılmıştır:

* Ḥayret-ender-ḥayret

5. Farsça iki kelimenin arasına gelen ā eki kısa çizgi ile yazılmıştır:

---

641 İsmail Ünver, "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", Türkoloji Dergisi, 2/1 (1993):51- 89.

* dem-ā-dem, ser-ā-ser, leb-ā-leb gibi.

6. Vasf-ı terkibî hâlindeki Farsça tamlamalar kısa çizgiyle ayrılarak yazılmıştır:

* dil-keş, dil-şād, dil-ḫāste.

7. İki sözcüğün ya da ek ile kelimenin birleşmesi anında meydana gelen ses düşmesi kesme işareti (‘) getirilerek gösterilmiştir:

* n’oldu, n’ideyüm, n’ider, n’eyledi gibi.

8. Arapça ön ekler, edatlar ve kelimenin başında harf-i ta’rif varsa kısa çizgi ile ayrılarak yazılmıştır.

* ʿalā-nūri’l, ilā-Firʿavne, li’l-ʿālemīn, ʿale’l-īmān, ale’l-kevşer, ʿale’l-bisāṭ, fi’l-maḥşer, ʿale’d-devām.

9. Harf-i ta’rifle yapılan Arapça tamlamalar şu şekilde yazılmıştır:

* Mefātīḥü’l-hidā, fevḳa’l-ümem, şefîʿü’l-ḫalḳi.

10. Tamlamaya girmeyen harf-i ta’rifler de çizgiyle ayrılarak yazılmıştır:

* El-emān, el-meded.

11. Arapça harf-i ta’rifle oluşan özel isimlerde, aşağıdaki yazım tercih edilmiştir:

* Abdü’l-Mecīd, Abdü’ṣ-Samed.

12. Nidâ edatı olarak bilinen ‘â’ kelimeye bitişik yazılmıştır.

* Ahmedā, Riyāzā.

2.2. Aparatlarda Kullanılan Kaynaklar Listesi

AAD: Ceyhan, Adem. "17. Asır Mevlevi Edebiyatından Bir Portre: Antalyalı Âdem Dede (1591-1653)", *Türkiyat Mecmuası*, *21*(1), 141-166, 2011 Bahar.

ADK: Kayaalp, İsa; "I. Ahmed ve Divanı", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Doç. Dr. Mustafa Özkan) İstanbul 1991.

ADŞ: Avni Demir, "Anadolu Sahası Musikişinas Divan Şairleri," Türk Sanatı ve Eğitimi Vakfı (TÜSAV) Yayınları 1, . Baskı Ankara 1999.

AGİ: Mehmet Emin Altıntop, "Türk Din Musikisinde Arapça Güfteli İlahiler (Şuğuller)", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,(Dan: Yar. Dç. Dr. Nuri Özcan), İstanbul 1994.

AHD: Rukiye Gülpınar, "Şeyh Ahmed Hüsâmî Efendi Dîvânı (İnceleme- Metin)", Aksaray Ünversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dr. Öğr. Üyesi Abdulmuttalip İpek)Aksaray 2019.

AND: Akkaya Hüseyin, "Abdülahad Nûrî ve Dîvânı (İnceleme ve Tenkitli Metin)", Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.

ASD: Alper Ay, "Abdülmecîd Sivâsî Dîvânı (İnceleme-metin)", Cumhuriyet üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (dan.: Prof. Dr. Alim Yıldız), Sivas, Haziran 2014.

AŞ: Mehmet Kanar, "Farsça Güfteli Bazı Âyin-i Şerîfler", Nüsha: Şarkiyat Araştırmaları Dergisi, C.1, S.2: 197-238.

ATD: Yüce Aydoğmuş, Emine; "Abdürrahim Tırsî ve Divanı" Uludağ Üniversitesi, Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı,Yüksek Lisans Tezi, (Prof. Dr. Mustafa Kara) Bursa 2010.

AYD: Tatçı, Mustafa; "Yûnus Emre'nin Gönül Çocuğu Bursalı Âşık Yûnus, H Yayınları, İstanbul, 2019.

AZB: Mehmet Erol, "Azbî Baba Divanı (İnceleme-Metin)", Çanakkale On Sekiz Mart Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, (Dan. Prof. Dr. Kemal Yüce), Çanakkale 2002.

BHD: Tapsız, Meliha "Bolulu Himmet Divan, Manzum Tarikatname, Adab-ı Hurde- i Tarikat", Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yüksek Lisans Tezi (Dan: Prof. Dr. Mustafa İsen), Ankara 1995.

BMED: Hafsa Mutlu, "Bezcizâde Mehmed Muhyiddin Efendi ve Dîvânı", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Hasan Aksoy) İstanbul 2008.

BRD: Coşkun Ak, "Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin", Uludağ Üniversitesi Yayınları, II Cilt, 2001 Bursa.

CUD: Ergin, Mehmet, *Cemâleddîn-i Uşşâkî'nin Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Edisyon Kritiği*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, (Dan: Doç. Dr. Ali Yılmaz), 1995, Ankara.

CUD: Üçüncü, Kemal, Cemâleddin Uşşâki Divanı (Metin İnceleme), Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, (Dan: Prof. Dr. Abdurahhman Güzel) 1998, Çanakkale.

DU: https://defter-i-ussak.blogspot.com

EİHD: Külekçi, Numan; Karabey, Turgut; Divân, "Erzurumlu İbrahim Hakkı", *Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları*, 1997.

ERD: Mustafa Güneş, "*Eşrefoğlu Rûmî ve Dîvânı"* (İnceleme-Metin), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Yar. Doç. Dr. Hasan Kavruk) Malatya 1994.

FD: Alim Yıldız; "Fenâyî Dîvânı" (Metin-Muhteva-Tahlil), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. H. İbrahim Şener), İzmir 2002.

FSD: Sapmaz, Ebru; "Fahrî-i Sünbülî ve Dîvançesi" (İnceleme Çeviriyazılı Tenkitli Metin), Maramara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek lisans Tezi, (Dan: Dr. Üzeyir Aslan) İstanbul 2009.

HBD:Mehmet Akif Yalçınkaya, "Bandırmalızâde Hâşim Baba Dîvânı (Metin-İnceleme)", Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Yar. Doç. Dr. Sadettin Eğri) Bursa 2008.

HD: Tatçı, Mustafa-Yıldız Musa; "Azîz Mahmûd Hüdâyî, Dîvân-ı İlâhîyât, Tıpkıbasım ve Çeviriyazı", Üsküdar Araştırmalar Merkezi, İstanbul 2005.

HDS: ERGUN, Sadettin Nüzhet, "Hatâyî Dîvânı, Şah İsmail Safevî: edebî hayatı ve nefesleri", İstanbul Maarif kitaphanesi, 2. Baskı, 1956.

HGD: Türkan Alvan, "Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç. Dr. M. A. Yekta Saraç) İstanbul 1998.

HKD: Küçükçalık, Bedia, "Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi", Boğaziçi Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Dan: Prof. Dr. Tülay Gençtürk Demircioğlu), İstanbul 2016.

HSD: Özuygun, Ali Rıza; "Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi,(Dan: Yar. Doç. Dr. Rıdvan Canım) Erzurum 1999.

IEY: IŞIK, Seher TETİK, Itrî'nın Edebiyattaki Yeri, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 1.(1), 2013.

İD: Abdullah Kara, "İzzî Dîvânı (Tenkitli Metin-İnceleme)", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Prof. Dr. Azmi Bilgin) İstanbul 2007.

İHB: Serdar Korkmaz, *İsmail Hakkı Bursevî'nin Bestelenmiş Eserleri*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi), İstanbul 2019.

İHD: Yurtsever, Murat, "İsmail Hakkî Dîvânı (İnceleme-Metin)", Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, (Dan: Doç. Dr. Mustafa Kara),Bursa 1990.

KM: Bünyamin Çağlayan, "Kerbelâ Mersiyeleri", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Prof. Mustafa İsen), Ankara 1997.

MA: Mehmet Akay, "İbrahim Gülşenî'nin Dîvânı (Metin-Dil Hususiyetleri Sözlük)", Selçuk üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Gönül Ayan) Konya 1996.

MCY: Muhammed Cahid Yılmaz, "Dînî Türk Mûsikisinde Tevşihler", Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç. Dr. Sıtkı Bahadır Tutu), İzmir 2019.

MD: Mehmet Demirci, *Türk Tasavvuf Kültüründe Gül*, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, 2004, cilt: XXXIII, sayı: 4. S. 58-67.

MMİ: Şengül Sağman, "Müstakîmzâde'nin 'Mecmûa-ı İlâhiyyat' Adlı Güfte Mecmuası, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Yar. Doç. Dr. Mehmet Nuri Uygun) İstanbul 2001.

MND: Mustafa Yılmaz, "*Mehmed Nasûhî Efendi: Hayatı, Eserleri Ve Divançesinin Tenkitli Neşri*", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç. Dr. Hasan Aksoy) İstanbul 1997.

MO: Muzaffer Ozak web sitesi. https://soundcloud.com/www-muzafferozak-com/

MSÇ: Faruk Kadri Timurtaş, "Mevlid (Vesîletü'n-Necât) Süleyman Çelebi", Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1990,

MŞ: Güneş, Betül, "İzmir Millî Kütüphanesi 2027 no'lu Mecmua-i Şuğul'ün İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Tarihi ve Sanatları (Türk-İslâm Edebiyatı) Anabilim Dalı), (dan: Doç. Dr. Zülfikâr GÜNGÖR, Yrd. Doç. Dr. Recep USLU), Ankara 2014.

MYM: Amil Çelebioğlu, "Muhammediyye II", Araştırma-İnceleme Dizisi, MEB Yayınları, 1996.

MZE: Azmi Bilgin, *Mustafa Zekâyî Efendi'nin Hayatı ve Edebî Kişiliği, Na'tları ve Oruç Baba'yla İlgisi,* Üsküdar Sempozyumu IV, 3-5 Kasım 2006.

NAKD:Hikmet Atik, "Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı (İnceleme-Metin)" Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ,İslâm Tarihi Ve Sanatları, (Dan: Prof. Dr. Mehmet Akkuş) Ankara 2003.

ND: Emrah Ayhan; "Nakşî Dîvânı" Maramara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Yar. Doç. Dr. Nejat Sefercioğlu) İstanbul 2000.

NDA: Ayan, Hüseyin, "Nesîmî Dîvânı", Akçağ Yayınları, 1990, Ankara.

NKD: Haluk İpekten, Nâ'ilî-i Kadîm, Dîvân**,** Haluk İpekten, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 2009.

NMD: Erdoğan, Kenan; "Niyâzî Mısrî Hayatı, Edebî Kişiliği, eserleri ve Dîvânı (Tenkitli Metin)", Akçağ Yayınları, 3. Baskı Ankara 2019.

NMDŞ: Seyyid Muhammed Nûrü'l-Arabî, Niyâzî Mısrî Dîvânı Şerhi, (Hazırlayanlar: Mustafa Tatçı-İbrahim Özay), H Yayınları, 5. Baskı 2021 İstanbul.

NRD: Mehmet Özdemir, Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı'nın Edisyon Kritiği, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Yar. Doç. Dr. Halil İbrahim Haksever) Afyon 1999.

OM: Bursalı, Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, (Hazırlayan: M. A. *Yekta Saraç) Ankara, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları*, 2016.

RD: Orhan Kemal Tavukçu, Dede Ömer Rûşenî Dîvânı, Kültür ve Turizm Bakanlığı e-kitap, 2020 Ankara.

RT: Recep TUTAL**,** Türk Din Mûsikîsinde Na't, Tesbih Ve Temcidler**,** Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: yard. Doç. Dr. Nuri Özcan) İstanbul 1994.

SAD: Ayfer Kayabaşı, "Sârban Ahmed ve Divanı" İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Yar. Doç. Dr. Hasan Kavruk), Malatya 1995.

SND: İdris Söylemez, *Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı, (İnceleme-Tenkitli Metin),* İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan.: Yar. Doç. Dr. Sadık Armutlu) Malatya 2013.

SŞ: Mustafa, İsen, Ali Fuat Bilkan ve Tuba Işınsu Durmuş, *Sultanların Şiirleri Şiirlerin Sultanları*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2012.

ŞSD: Fatih Ramazan SÜER, Şemseddîn Sivâsî Dîvânı (İnceleme-Metin) Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Âlim YILDIZ) Sivas 2015.

TMA: Sadeddin Nüzhet Ergun, "Türk Mûsikîsi Antolojisi" Vâdi Yayınları, İstanbul 2017.

TYD: Esra Bozyiğit, "Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme - Tenkitli Metin - Nesre Çeviri - Sözlük)" Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, (Dan: Prof. Dr. Ömer Zülfe) İstanbul, 2021.

ÜD: İlhan, Derda; "Üftâde Dîvânı (İnceleme-Metin)", Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Prof. Dr. Bilal Kemikli) Bursa 2020.

ÜSD: Bilgin, A. Azmi; "Ümmî Sinan Dîvânı" (İnceleme-Metin), T. C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler Ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri, Ankara 2017.

VA: Ekinci, Ramazan *Vefeyât-ı Ayvansarâyî (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa 2011.

VD: Hakan Taş, Vahyî Divanı ve İncelemesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Doç. Dr. A. Azmi Bilgin), İstanbul 2004.

YED: Faruk Kadri Timurtaş, "Yunus Emre Dîvânı", Kapı Yayınları, 3. Basım, Mart 2018 İstanbul.

YEDT: Tatçı, Mustafa ; "Yûnus Emre Dîvânı**",** H Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2020.

YND: Çakır, Mustafa Sefa; "Yahyâ Nazîm Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Dan: Prof. Dr. Mehmet Arslan) Sivas Temmuz 2018.

ZD: Sinan Köseoğlu, Zekâyî Dîvânı, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Dan: Doç. Dr. Yekta Saraç) İstanbul, 1997.

ZHE: Süleyman Eroğlu, "Mutasavvıf, Bestekâr Bir Şair: Zâkirî Hasan Efendi ve Yayımlanmamış Şiirleri. *Electronic Turkish Studies*, 2014, 9.12.

2.3. Transkripsiyon Alfabesi

Transkripsiyon İşâretleri

Ünlüler:

a) kısa: ا: a, e, ı, i, u, ü ; ه: a, e ; ى:ı, i, é ; و, او : o, ö, u, ü;

b) uzun : ا: Ā, ā ; ى:Ī, ī, ā̲ ; و: Ō, ō, Ū, ū

Ünsüzler:

ء:	ʾ	ص:	ṣ Ṣ
ب:	b,p	ض:	ż Ż
پ:	p	ط:	ṭ Ṭ
ت:	t	ظ:	ẓ Ẓ
ث:	s̲ S̲	ع:	ʿ
ج:	c,ç	غ:	ġ Ġ
چ:	ç	ف:	f
ح:	ḥ Ḥ	ق:	ḳ Ḳ
خ:	ḫ Ḫ	ك:	k g ñ
د:	d	ل:	l
ذ:	z̲ Z̲	م:	m
ر:	r	ن:	n
ز:	z	ه:	h
ژ:	j	و:	v
س:	s	ى:	y
ش:	ş		

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

[Ön Zahriyye 1b]

Rāst Rehāvī Pencgāh Rāst-ı Cedīd 2	Māhūr 10	Nevā Iṣfahān 13	Nühüft ʿArażbār 19
Beyātī Nevrūz Nevrūz-ı ʿArab 24	ʿUṣṣāḳ Nevālı ʿUṣṣāḳ 31	Ḥicāz Hümāyūn Ḥicāz maʿa Çārgāh 38	Şehnāz 45
Sūz-i dil ʿArabān 49	Ḥüseynī Gül-ʿiẕār[642] Ṭāhir Ḥiṣār 53	Ṣabā Ṣabā Pūselik[643] Çārgāh Ṣabā zemzeme Şevḳ [u] Ṭarab 60	Dügāh 69
Segāh Segāh māye[644] Müsteʿār māye[645]	Hüzzām Sūznāk	ʿIrāḳ Dil-keş	Beste-nigār

642 Kelime, Mecmû'a'nın genelinde kullanılan kırmızı mürekkepten daha açık renktedir. Sonradan eklendiği düşünülmektedir. "Ṭāhir" kelimesinin hemen önüne yazılmıştır.

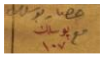
643 Kelime, Mecmû'a'nın genelinde kullanılan kırmızı mürekkepten daha açık renktedir. Sonradan eklendiği düşünülmektedir. "Çārgāh" kelimesinin hemen önüne yazılmıştır.

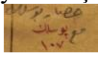
644 Kelime, Mecmû'a'nın genelinde kullanılan kırmızı mürekkepten daha açık renktedir. Sonradan eklendiği düşünülmektedir. "Müsteʿār" kelimesinin hemen önüne yazılmıştır.

645 Kelime, Mecmû'a'nın genelinde kullanılan kırmızı mürekkepten daha açık renktedir. Sonradan eklendiği düşünülmektedir. "Müsteʿār" kelimesinin hemen sonuna yazılmıştır.

74	81	87	93
Evc[646] Evc Pūselik Feraḥnāk 97	Muḫayyer Muḫayyer Sünbüle 102	Ḥişār Būselik[647] maʿa[648] Pūselik 107	ʿAcem ʿAcem ʿAşīrān ʿAcem Kürdī ʿAcem Pūselik 110
Ṣavt 116	Uṣūl ilāhīleri 121	Tesbīḥler 132	Merşiyyetü’s-suʿadā 142
Ḳıṭʿa 152	Ḥamdiyye 154	İlāhiyyāt 159	

646 Kelime “eviç” şeklinde de okunmaktadır.

647 Bu iki kelime açık renkli siyah mürekkeple yâhut kurşun kalemle yazılmıştır. Sonradan eklendiği düşünülmektedir.

648 Bu kelime açık renkli siyah mürekkeple yâhut kurşun kalemle yazılmıştır. “Pūselik” kelimesinden hemen önüne yazılmıştır. Sonradan eklendiği düşünülmektedir.

[1b]

*

FAṢL-I RĀST

Beste Ser-Ẕākirān Şikārī-zāde Aḥmed Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

1. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[649]
(--.- / --.-/--.- / --.-)

1. Estaġfirullāh el-ʿAẓīm mürāyinüñ işlerine
Gördi sücūd eylemedi dilberümüñ ḳaşlarına

Naḳarāt
Kerīm Hū Raḥīm Hū
Mevlām Hū Dā'im Hū

2. Gönül ḳaranlıġı gidüp ne ḫoş münevver olmadı
Bir naẓar it dilberümüñ incü gibi[650] dişlerine

Eyżan

3. Başdan ayaġa yārimüñ nūr idigüñ bilmediler
Zāhidüñ eksük it[me]miş belāları başlarına

Eyżan

4. Her ḳaçan ol serv-i revān görsem revān oldıġuñ[ı[651]]
Nīl-i Fırāṭ beñzemedi gözlerümüñ yaşlarına

Eyżan

5. **Seyyid Niẓāmoġlı** cihān ṭoldı cemāl-i yār ile
Görmediler gözler anı hem girmedi düşlerine

Eyżan

Uṣūleş İlāhī Ṣūfiyān

2. (7+7=14'lü Hece Vezni)[652]

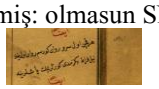
1. Hep fesād işlerüme estaġfirullāh tevbe
Yaman teşvīşlerüme estaġfirullāh tevbe

---

* İlâhîlerin vezinleri tarafımızdan tespit edilmiştir. Mecmû'ada vezin bilgisi bulunmamaktadır.

649 SND: 313. s.
2 Gönül: gönli / bir: - / it: idüp / dilberimüñ incü (ekber)[gibi]: dil-berimiñ inci gibi SND.

650 Metinde "ekber" kelimesi geçiyor fakat "gibi" kelimesi derkenârda düzeltme olarak verilmiştir. "Gibi" kelimesi hem anlam hem de biçim olarak beyitin bütünlüğüne daha uygun düşmektedir. (ekber) [gibi]
3 İdigüñ: oldıġun / zāhidüñ: ẕāhidān / it[me]miş: olmasun SND.

651 Derkenârda düzeltilerek "oldıġunı" yazılmış.
4 beñzemedi: benzemeye SND.
5 ṭoldı: ṭolı / gözler: körler /-: hīç SND.

652 ERD: 377. s.

2. Gözümüñ baḳduġına göñlümüñ aḳduġına
Ḳulaġum çaḳduġına estaġfirullāh tevbe

3. Dilimüñ ġıybetine nefsümüñ lez̲z̲etine
Hep aʿẓam lez̲z̲etine estaġfirullāh tevbe

4. Bildüm ṣuçumı bildüm döndüm Çalab'um döndüm
Geldüm ḳapuña geldüm estaġfirullāh tevbe

5. Benden ṣuçumı ṣorma ʿaybum yüzüme urma
Maḥrūm beni döndürme estaġfirullāh tevbe

6. "Settārü'l-ʿuyūb"[653] sensin "Ġaffārü'z̲-z̲ünūb"[654] sensin
"Fettāḥu'l-ḳulūb"[655] sensin estaġfirullāh tevbe

7. Gerçi kim günāhum çoḳ raḥmetüñ daḫı artuḳ
[2a]
ʿĀṣīñe ḳapuñ açuḳ estaġfirullāh tevbe

8. Nefs bendine ṭutuldum şeyṭāna esīr oldum
Her ḫaṭā kim ben ḳıldum estaġfirullāh tevbe

9. **Eşrefoġlı Rūmī'**nüñ şol çoḳ günāhlarınuñ
Keffāretidür anuñ estaġfirullāh tevbe

10. Tevbeyi taʿcīl idüñ gelüñ cennete gidüñ
Ey mü'minler siz idüñ estaġfirullāh tevbe

11. Ārzu yılanlarınuñ cānları ṣoḳduġınuñ
Tiryākī ol aġunuñ estaġfirullāh tevbe

Beste Dede
İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

3. **(Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)**[656]
(--./.---/ --./ .---)

---

3 Hep: her / lez̲z̲etine: z̲illetine ERD.
5 ʿaybım: ʿaybun ERD.

653 "Ayıpları (günahları) örten, bağışlayan Allah." Bkz.: Mehmet Yılmaz, "Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)", (İstanbul Enderun Kitabevi, 1992) 142.

654 "Kulların günahların suçlarını ve günahlarını bağışlayan (Allah)." Bkz. Parlatır, İsmail, *Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü,* (Ankara Akçağ Yayınları, 2017), 254.

655 "Gönülleri/kalpleri açan Allah."
8 kim: ki ERD.
10 cennete: uçmaḳa ERD.

656 AND: 294. s.

1. ʿIşḳuñla cihān beste luṭf eyle ʿināyet ḳıl
Derdüñle bu can ḫaste luṭf eyle ʿināyet ḳıl

2. ʿĀşıḳlara iḥsān it dertlilere dermān it
Vuṣlat yolı[n](ñ) āsān it luṭf eyle ʿināyet ḳıl

3. Ey raḥmeti çoḳ Raḥmān ʿālem gözüme zindān
Uçarsa ḳafesden cān luṭf eyle ʿināyet ḳıl

4. Raḥmān-ı Raḥīmümsi[n](ñ) ġufrān-ı ʿaẕīmimsi[n](ñ)
Sulṭān-ı kerīmümsi[n](ñ) luṭf eyle ʿināyet ḳıl

5. Bülbül gibi pür-zārum dāʾim durup aġlaram
Daḫı kime yalvaram luṭf eyle ʿināyet ḳıl

6. Ey derdüme[657] dermānum ḳurbān yolına cānum
Nem var daḫı sulṭānum luṭf eyle ʿināyet ḳıl

7. Bīçāreleri yād it vīrān dili ābād it
Nūrī ḳuluñı şād it luṭf eyle ʿināyet ḳıl

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

4. **(11'li Hece Vezni)**[658]

1. ʿÖmür b[ā]ġçesinüñ güli ṣolmadan
Uyan hey gözlerüm ġafletden uyan
Ecel bir gün bize devrān dönmeden
Uyan hey gözlerüm ġafletden uyan

2. N'içün ġaflet ile maġrūr olursun
Kervān geçer gider yolda ḳalursun
[2b]
Be-vallāhi ṣ[o]ñra pişmān olursun
[Uyan hey gözlerüm ġafletden uyan]
Eyżan

3. Ḳaba döşekde yatma döne döne
Maġrūr olup uyuma ḳana ḳana
İltürler seni ḳaranlıḳ sinüñe
Eyżan

---

657 Mecmû'ada "derdime" şeklindedir.
7 vīrān dili: vīrāneyi AND.

658 AYD: 142. s.
1 devrān dönmeden: tablın vurmadan AYD.
2 geçer: göçer AYD.
3 ḳaranluḳ sīneñe: karanu sine AYD.

4. **Yūnus** yeter söyler sözi ṭutulmaz
Senüñ ḳumaşuñ bu yirde ṣatulmaz
Böyle yatmaḳ ile Ḥaḳḳ'a yétülmez
[Uyan hey gözlerüm ġafletden uyan]

Eyżan

Beste Şıḳḳ-ı Ṣānī Dede
İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

5. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[659]
(.---/.---/.---/.---)

1. Bu gülşende hezār-ı bī̇nevāyum yā Resūlallāh
Dil-i āzürde-yi ḫār-ı cefāyum yā Resūlallāh

2. N'ola olsam (n)[d]evā-cūyende-yi (mec)dārū-yı iḥsānuñ
Esī̇r ü derd-i ʿışḳa mübtelāyum yā Resūlallāh

3. Meded sendendür ey kān-ı şefāʿat bendeñ(d)e yoḫsa
Ḥużūr-ı Ḥaḳḳ'a maḥcūb-ı ḫaṭāyum yā Resūlallāh

4. Yüzüm yoḳ ʿarż-ı ḥāle ʿarżgāh-i ḥaşre varduḳda
Günehkārum giriftār-ı hevāyum yā Resūlallāh

5. Kerem ḳıl luṭf [u] iḥsānuñla dil-şād eyle ben zārı
Naḥī̇fī'yüm ḳapuñda bir gedāyum yā Resūlallāh

---

4 Yūnus: Dervîş Yûnus / yirde: ilde / Ḥaḳḳ'a yetülmez: dosta varılmaz AYD.

659 İA: 429. s.
1 dili: velī İF.
2 ʿışḳa: ʿışḳam İF.
3 bendeñe: bendene / Ḥaḳḳ'a: Ḥaḳda İF.
4 ʿarżgāh: ʿarṣa-gāh İF.

Beste Ẕākirbaşı ʿAbdü'l-kerīm Efendi

Uṣūleş Ṣūfiyān

6. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[660]
(.---/.---/.---/.---)

1. Mefātīḥü'l-hidā̱ oldı hilālüñ yā Resūlallāh
Meṣābīḥü'd-dücā̱ nūr-ı cemālüñ yā Resūlallāh

Naḳarāt
Yā Ḥabībullāh yā Resūlallāh
Şefāʿat kānısın senden şefāʿat Yā Resūlallāh

2. Yazal(ı)dan ḳalbüme ḥüsnüñ kitābı[n](ñ) Ḥażret-i Mevlā
Beni mest eyledi fikr ü ḫayālüñ yā Resūlallāh

Eyżan

[3a]

3. ʿAceb mi her seḥer nāle iderse ʿandelīb-i dil
Nevā-sāz-ı gülistāndur maḳālüñ yā Resūlallāh

Eyżan

4. Ḥabībā nār-ı fürḳatle ḳuluñ **Kenzī** ḫarāb oldı
ʿİmāret eyledi ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūlallāh

Uṣūleş İlāhī Ṣūfiyān

7. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[661]
(.--- /.---/ .--)

1. Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm
Anuñçün tā ebed mestāne geldüm

2. Eger nūş itmez iseñ [sen] bu meyden
Dime zāhid ki ben īmāna geldüm

3. Serāy-ı vaḥdet olmuş(i)ken maḳāmum
Bu keşret ʿālemin seyrāna geldüm

4. Bu dehr içre görüp itme teʿaccüb

---

660 HKD: 92. s.
2 ḳalbüme: ḳalbüñe/ Ḥażret-i Mevlā: Ḥażret-i Allāh/ mest eyledi: mest eyleyen HKD.
3 iderse: ider / ʿandelīb-i dil: ʿandelīb-i delīl HKD.
4 eyledi: gösterir HKD.

661 TMA: 293. s.

Bir gizli genc idüm vīrāna geldüm

5. Çü birdür **Sünbülī** maʿrūf ʿārif
İdüp daʿvā dime ʿirfāna geldüm

Beste Ḥażret-i Merkezī Zīver Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

8. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[662]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. Vuṣlat gibi niʿmet m'olur yā Rab nice şükr idelüm
Ḫiẕmet gibi devlet m'olur yā Rab nice şükr idelüm

2. Cūduñla īcād eyledüñ maṭlūba irşād eyledüñ
Cān [u] dili şād eyledüñ yā Rab nice şükr idelüm

3. Ḥāżır da sen Nāẓır da sen Ḳādir de sen Nāṣır da sen
Ẕākir de sen Şākir de sen yā Rab nice şükr idelüm

4. "İnne'l-Ḥabībe'l-Muṣṭafā ḳad ḳāle lā aḥṣā ṣenā[663]"
Şükrüñ ʿaṭā üzre ʿaṭā yā Rab nice şükr idelüm

5. Eyle **Hüdāyī'ye** naẓar ḳalmaya fānīden eṣer
Varluḳ senüñdür ser-te-ser yā Rab nice şükr idelüm

[3b]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

9. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[664]
(-.--/-.--/ -.-)

1. Ey şehīd-i Kerbelā'ya aġlayan
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün
Nār-ı ḥasretle cigerüñ daġlayan
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün

2. Sīnede [serde] gerekdür dāġ ola
Ḳanlı yaşlar dīdeden ırmaġ ola
Ger dilerseñ menzilüñ uçmaġ ola
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün

662 HD: 387. s.
663 " Dedi senin hakkındaki övgüleri sayamam."
664 HSD: 301. s.
1 nār-ı ḥasretle: āteş-i ḥasretle / cigerüñ:sīne HSD.
2 yaşlar: yaşuñ/ dīdeden: dīdede HSD.

3. Gice gündüz ey Muḥammed ümmeti
İdelüm cān-ı(u) Yezīde laʿneti
Ger dilerseñ ola Ḥaḳḳ'uñ raḥmeti
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün

4. Secdür ol şāh-ı şehīd-i Kerbelā
Nūr-ı çeşm-i Murtażā āl-i ʿabā
Cedd-i pākidür Muḥammed Muṣṭafā
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün

5. Her seḥer ṣanma şafaḳlar şebnemi
Anda ḳan aġlar felekler ol daḫı
ʿĀlemi ṭutdı Ḥüseyn'üñ mātemi
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün

6. Çār-yār ile Muḥammed ey saʿīd
Oldılar tesmīm [ü] zaḫmıla şehīd
Ḳıydılar raḥm itmeyüp bunca yezīd
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün

7. Ey **Sezāyī** bilmiş ol şāh-ı Ḥüseyn
Cümleye sevmekdür anı farż-ı ʿayn
Şeksüz ehlullāha oldı nūr-ı ʿayn
Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün

Beste Ser-ẕākirān
Şikārī-[zāde] Aḥmed Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

10. **(5+5=10'lu Hece Vezni)**[665]

1. Ey Rabbü'r-Raḥmān eylegil iḥsān
Ḳalmasun vīrān bu dil-i nālān

2. Luṭf [u] iḥsān it yolum āsān it
ʿIşḳa mihmān it ḳalbe ey sulṭān

3. Adı vü ṣanum gide sulṭānum
Yoluña cānum ideyüm ḳurbān

---

3 ger dilerseñ ola: dirseñ ire saña HSD.
4 mescid(d): kimdür / cedd-i pākidür Muḥammed Muṣṭafā: eb ü ceddidür ʿAlī hem Muṣṭafā: HSD.
5 şafaḳlar: şafaḳla / ol daḫı: her demi HSD.
6 yezīd: ʿanīd HSD.

665 TMA: 524. s.
1 Rabbü'r-Raḥmān: Rabb-i Rahmān TMA.
2 yolum: yolun / ʿaşḳa: aşkı TMA.
3 Adı vü ṣanum: ad ile sanım / yoluna: yolunda TMA.

4. Feyż-i Sübḥānī olsa erzānī
Ḳul iken anı eyler ʿālī-şān

5. **Fetḥī** miskine göñli ġamgīne
Ḳalbi derdine eylegil dermān

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

11. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[666]
(-.--/-.--/ -.-)

1. Merḥabā ey mevlud-i Peyġamberī
Gel berü (e) ey māh-perver gel ber[i](ü)

2. Meclis-i mevlüddedür ẕevḳ [u] neşāṭ
Dil o meclisde olur ġamdan ber[ī](ü)

2. Şerbet-i sükker virür ḳabż-ı dile
Cān dimāġında olur ʿūd ʿanberi

4. Ṣalli yā Rabbi ʿalā-nūri'l-verā
Oldı **Ḥaḳḳı'**nuñ bu vird ü ezberi

[4a]

Beste Draġman
Ẕākiri Aḥmed Efendi
Uṣūleş Düyek

12. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**
(.---/.---/.---/.---)

1. Bu şeb ḫurşīd-i evreng-i risālet geldi dünyāya
Muḥammed Muṣṭafā'nuñ nūrı ṣaldı ʿāleme sāye
Donandı ʿālem-i bālā ser-ā-ser nūr ile o şeb
Ḳadem başdı vücūd iḳlīmine ol āsumān-pāye

İlāhī
Beste Şeyḫ Muṣṭafā Çālāk-zāde
Uṣūleş Evsaṭ

13. **(8+8=16'lı Hece Vezni)**[667]

---

666 DU: https://defter-i-ussak.blogspot.com/2016/12/merhaba-ey-mevlid-i-peygamberi.html
1 māh-ı perver: mâh-ı enver / ẕevḳ u neşāṭ: şevk yu neşât DU.
2 cān dimāġında olur: cân dimâğı bulur / ʿalā-nūri'l-verā: 'alâ hayri'l-verâ DU.

667 AYD: 195. s. AYD'de ilâhî dörtlük nazım birimi ile yazılmıştır.

1. ʿĀlemler nūra ġarḳ oldı Muḥammed ṭoġdı[ġı] gice
Mü'min münāfıḳ farḳ oldı Muḥammed ṭoġdığı gice

2. ʿArşuñ nūrı yire indi ṣuyuñ rengi nūra döndi
Hep ṣusuzlar ṣuya ḳandı Muḥammed ṭoġdığı gice

3. Ananuñ raḥmine düşdi kāfirlerüñ ʿaḳlı şaşdı
Biñ kelīsā yire geçdi Muḥammed ṭoġdığı gice

4. Yirden göġe nūr atıldı yediler ḳırḳa ḳatıldı
Keşīşler dili ṭutıldı Muḥammed ṭoġdığı gice

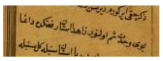
5. Ḥūrī ḳızları geldiler ḳundaġuñ bile ṣardılar
Muḥammed'e yüz sürdiler Muḥammed ṭoġdığı gice

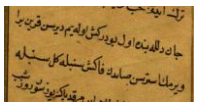
6. **Yūnus** eydür ey ḳardaşlar aḳar gözden ḳanlı yaşlar
Secde itdi ṭaġlar ṭaşlar Muḥammed ṭoġdığı gice

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

14. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[668]
(-.--/-.--/ -.-)

1. ʿAndelīb olmaḳ dilerseñ ol güle
Āsitān-ı sünbüle gel sünbüle
Ẕikr-i Ḥaḳḳ'ı irgürem dirse[ñ](n) dile
Āsitān-ı sünbüle gel sünbüle

2. Būy-ı vaḥdet şem? olınur zāhidā
Āsitān-ı rifʿatüñde dā'imā
Terk idüp ḥubb-ı sivāyı bī-riyā
Āsitān-ı sünbüle gel sünbüle

3. Cān [u] dille bende ol budur keş ?
Olayum dirse[ñ](n) ḳarīn bidā???
Virmek isterseñ .....
[Āsitān-ı] sünbüle gel sünbüle

4. Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile olup ber-edeb
Merḳad-ı pākine yüz sür rūz [u] şeb

---

6 ey: hey AYD.

668 Şâirin kimliği tespit edilemedi.

Çekmeyüm dirse[ñ](n) dü ʿālemde taʿab
[Āsitān-ı] sünbüle gel sünbüle

5. Ḫāliḳī’dür ḫiẕmetinde bendesi
Olmış anuñ ʿāşıḳ-ı efgendesi
Żāyiʿ olmaz ḫiẕmetinüñ zerresi
[Āsitān-ı] sünbüle gel sünbüle

İlāhī Rāst-ı Cedīd
Uṣūleṣ Düyek

15. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[669]
(.---/.---/ .--)

1. Nedür derdüñ senüñ bu mātemüñ ne
Göñül n'olduñ ne aġlarsuñ ġamuñ ne
[4b] ʿİlācuñ yoḳ ʿaceb ki merhemüñ ne
[Göñül n'olduñ ne aġlarsuñ ġamuñ ne]
Eyżan
2. Seni ʿışḳuñ ḳomaz [elbet] tehī-dest
Degül ʿuşşāḳ içinde mertebeñ pe[s]t
Meger ḥam[r]-i ezel ḳılmış seni mest
[Göñül n'olduñ ne aġlarsuñ ġamuñ ne]
Eyżan
3. Seni senden alan kimdür bilürsüñ
Seni baḥra ṣalan kimdür bilürsüñ
Bu **Şākir'le** ḳalan kimdür bilürsüñ
[Göñül n'olduñ ne aġlarsuñ ġamuñ ne]

İlāhī Pençgāh
Beste Dede Eş-şehīr-i be-Merdek
Uṣūleṣ Evsaṭ

16. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[670]
(--.- / --.- / --.- / --.-)

1. Yandı göñülden māsivāçün nār-ı ẕikrullāh ile
Oldı münevver cān [u] dil envār-ı ẕikrullāh ile

2. Ehl-i ṭarīḳat geldiler ẕikr ile Ḥaḳḳ'ı buldılar
Esrāra vāṣıl oldılar āṣār-ı ẕikrullāh ile

3. Bālā ola ḳalbüñ (ey) hümām ẕikr itmekile ṣubḥ [u] ṣām
Dil maḫzeni ṭola temām esrār-ı ẕikrullāh ile

4. Vaḥdet ṣerābından içüp bu cümle varluḳdan [geçüp]
Mirʾāt-ı ḳalbüñ[i] açup tekrār-ı ẕikrullāh ile

5. [derseñ][671] (Varsın) kemāle iresin varup cināna giresin

669 TMA: 550. s.
1 yoḳ ʿaceb ki: ne aceb kim TMA.
3 seni baḥra: gam-ı hecre TMA.

670 MMİ: 104. s.
1 gönülden gönülde / çün: çü MMİ.
3 bālā ola: pâk ola MMİ.
4 içüp: içer / geçüp: geçer MMİ.

ʿAdlī ac gözün göresin dīdār-ı ẕikrullāh ile

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

17. **(7+7=14'lü Hece Vezni)**[672]

1. Ḥaḳḳ'dan ġayrı sevgili küllī yalandur yalan
Ḥaḳḳ'dan ġayrısı fānī bāḳī degüldür ḳalan

2. Ḥaḳḳ'ı seven ʿāşıḳuñ bellü nişānı vardur
Dün uyḫusı uyumaz dīdāra müştāḳ olan

3. Uyḫu ile yār olma nefse aldanup ḳalma
Yıḳ nefsinüñ ḳalʿası[n](ñ) ṣonı vīrāndur vīrān

4. Bunda gücüm var diyü irdügine ẓu[l]m itme
Yarın mīzān ḳurılur ulu dīvāndur dīvān

[5a]

5. Dervīş **Yūnus** bu sözi kāmillere söyledi
Cāhillerüñ sözleri ʿaḳla ziyāndur ziyān

İlāhī
Uṣūleş Devr-i Revān

18. **(4+4+4+4=16'lı Hece Vezni)**[673]

1. Dōlāb niçün iñilersüñ derdüm vardur iñilerüm
Ben Mevlā'ya ʿāşıḳ oldum **anuñ içün iñilerüm**

2. Benüm adum dertli dōlāb ṣuyum aḳar yalap yalap
Böyle emreylemiş Çalap **anuñ içün iñilerüm**

3. Ulu dağlar ağacıyum ne ṭatlıyum ne acıyum
Ben Mevlā'ya duʿācıyum **anuñ içün iñilerüm**

4. Beni bir dağda buldılar ḳolum ḳanadum ḳırdılar

---

671 MMİ'den eklendi.

672 AYD: 152. s.
1 ġayrı: özge / sevgili: sevgiler / küllī: cümle / ġayrısı fānī bāḳī degildir: özge bu fâni yirde kalandur AYD.
2 Ḥaḳḳ'ı seven ʿāşıḳuñ: dervîş olan kişinin /uyḫusı: uykusın AYD.
3 uyḫu ile: gaflete /olma: olmagıl/ nefse aldanup ḳalma: hırsa uyup kalmagıl / yıḳ nefsinüñ ḳalʿasuñ ṣonı: yıkagör gaflet evin sonu AYD.
5 Dervîş **Yūnus** bu sözi: Yûnus sen âşık isen / söyledi: söylegil /sözleri: sohbeti AYD.

673 AYD: 126. s. İlâhî AYD'de dörtlükler hâlindedir.
1 Anuñ içün iñilerüm:derdüm vardır inilerim AYD.
2 dertli: dertlü / anuñ içün iñilerum :derdüm vardır inilerem AYD.
3 Ulu dağlar ağacıyım: ben bir dagun agacıyam / ṭatluyum: tatluyım: anuñ içün iñilerüm :derdüm vardır inilerim AYD.

Dōlāba lāyıḳ gördiler **anuñ içün iñilerüm**

5. Dervīş **Yūnus** eydür āhı gözüm yaşı ciger ḳanı
Ḥaḳḳ'a ʿāşıḳum billāhī **anuñ içün iñilerüm**

Beste Muṣāḥib-i Şehriyārī İsmāʿīl Dede Efendi
Uṣūleş Düyek

19. **(5+5=10'lu Hece Vezni)**[674]

1. Bilürem ben de senüñ Allāh'um
Cān ile ten de senüñ Allāh'um

2. **Ey derde dermān ey Ġanī sulṭān**
Geç günāhumdan amān Allāh'um
Naḳarat

3. Maḥv idüp beni bulmışam seni
Dimezem ḳanı senüñ Allāh'um
Eyżan

4. Terk idüp varı buldı dildārı
Pes bu ez̤kārı senüñ Allāh'um

5. **Sezāyī**'den baḳ ẓāhirī olur Ḥaḳ
Söz budur ancaḳ senüñ Allāh'um
Eyżan

---

4 Anuñ içün iñilerüm :derdüm vardır inilerim AYD.
5 Gözüm yaşı ciger ḳanı: gözyaşı döker günâhı / bi'llāhi: va'llahi / anuñ içün iñilerim: derdüm vardır inilerem AYD.

674 HSD: 551. s.
1 senüñ: sensin HSD.
2 Ey derde dermān ey Ġanī sulṭān / Geç günāhımdan amān Allāh'ım: Bulmuşam cānān olmuşam şādān / Pes direm her ān sensin Allahum HSD.
3 senüñ: sensin HSD.
4 idüp: iden / bu ez̤kārı senüñ: budur ḳārı sensin HSD.
5 ẓāhiri olur: ẓāhir oldı / ancak senüñ: el-ḥaḳ sensin HSD.

[5b]

Ḥāfiẓ Ḳumral
Uṣūleş Ṣūfiyān

20. **(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)**[675]
(Fâ'ilâtün Fa'lün)
(..-- /..--/ ..--/ ..-)
(-.--/ (--)

1. N'ola tācum gibi [başumda] götürsem dā'im Allāh Allāh Yā Allāh
Ḳadem-i resmidürür Ḥażret-i Şāh-ı Rusülüñ Allāh Allāh Yā Allāh
Gül-i gülzār-ı nübüvvet oł ḳadem ṣāḥibidür Allāh Allāh
Aḥmedā ṭurma yüzüñ sür ḳademine o gülüñ Allāh Allāh
Yā Allāh

İlāhī Pençgāh
Beste Şeyḫ Aḥmed Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

21. **(Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün)**[676]
(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)

1. Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ʿarş üzre ḳadem
Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertev-i fevḳu'l-ümem

2. Çalınup ṭabl-ı beşāret geldi şāh-ı enbiyā
Ġulġule ṭoldı cihāna ḳondı ol ṣāḥib-ʿalem

3. Merḥabā yā Muṣṭafā ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā
Merḥabā ey sāḥibe'l-miʿrāc-ı fi't-tāci'ẕ-ẓulem

4. Yā Resūlallah şefāʿat ḳıl **Niyāzī** mücrime
Ṣol zamān kim baş açıḳ yalın ayaḳ ḳan ağlaram

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

22. **(Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün)**[677]
(-.--/-.--/-.--/-.--)

---

675 ADK: 61. s.
1 ḳadem-i resmidürür: kademi nakşını ol ADK.

676 NMDŞ: 213. s.
1 ʿarş: ferş pertev-i: pertevin NMDŞ.
4 bendene: mücrime NMDŞ.

677 MMİ: 106. s.

1. Yā Resūllallah cemālüñ keşefe'd-dücā degül mi
Ḥabibā senü[ñ] viṣālüñ beleġa'l-ʿulā degül mi
İki ber-güzīde adu[ñ](n) senü[ñ] ey Ḥabīb-i Raḥmān
Biri Aḥmed [ü] Muḥammed biri Muṣṭafā degül mi

İlāhī Rehāvī
Beste Ḥopcu-zāde Şākir Efendi
Uşūleş Düyek

23. (8+8=16'lı Hece Ölçüsü)[678]

1. Ey dervīşem diyen kişi ġayra göñül virme ṣaḳın
Cānuñı ʿışḳ odı ṣanup nefs odına urma ṣaḳın

2. ʿIşḳ odı ʿāşıḳlaruñ cānın yaḳar [ṭurur] dōst içün
At cānuñı ʿışḳ odına iki ṣanup ṭurma ṣaḳın

3. ʿIşḳ deñizi deriñ olur yüz biñ yüzgecler boġulur
Kenārı yoḳ bu deñizüñ çıḳam diyü ṣorma ṣaḳın

4. Bu deñizüñ yüzgeçleri cansuz olur baḥrīleri
Cān terkini urmayınca bu deñize girme ṣaḳın

5. Baḥrīsisin bu deñizüñ **Eşrefoġlı Rūmī** sen de
Az az çıḳar ʿışḳ gevherin kend'özüñi yorma ṣaḳın

[6a]

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

24. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[679]
(.---/ .---/.---/ .---)

1. Şefīʿü'l-ḫalḳi fi'l-maḥşer Muḥammed ṣāḥibü'l-minber
Ebū Bekr [ü] ʿÖmer ʿOs̱mān emīrü'l-mü'minīn Ḥayder
Rıḍvānullāhu ʿaleyhim hüve's-sāḳī ale'l-kevs̱er
Lā ilāhe İllallāhu Muḥammed [yā][680] Resūla llāh

---

1 viṣālüñ: kemâlin /iki: yektir MMİ.

678 ERD: 339. s.

1 urma: atma ERD.

2 ʿIşḳ odı ʿāşıḳlaruñ cānın yaḳar [ṭurur] dōst içün: ʿIşḳ odı ʿāşıḳlar cānın yaḳar dōsta ulaşdurur ERD.

5 baḥrīsisin: baḥrīyisen / deñizüñ: denizde / sende: eger / ʿışḳ gevherin: gevherlerin / yorma: urma ERD.

679 MMİ: 90. s.

680 MMİ'den eklendi.

İlāhī
Beste Ḥāfiẓ Pōst
Uṣūleş Evsaṭ

25. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[681]
(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)

1. Āf-tāb-ı ṣubḥ-ı "mā-evḥā"[682] Ḥabîb-i Kibriyā
Māh-tāb-ı şām-ı "ev-ednā"[683] Ḥabîb-i Ḳibriyā

2. Gevher-i kül tāb-ı sūzān mihrinüñ pervānesi
Şemʿ-i bezm-i "Leyletü'l-İsrā"[684] Ḥabîb-i Kibriyā

3. ʿAḳl-ı evvel ḳayd-bend-i ʿışḳınuñ dîvānesi
Nāzenîn-i ḥażret-i Mevlā Ḥabîb-i Kibriyā

4. "Ve'ḍ-ḍuḥā"[685] vaṣf-ı güli "Ve'l-leyl"[686]şerḥ-i sünbülî
Bāġ-ı "Yāsîn"[687] ravża-yı "Ṭāhā"[688] Ḥabîb-i Kibriyā

5. Bülbül-i "levlāk"[689]-i ẕātı "lî-maʿAllāh"[690] lānesi
Bezm-i ḳurba ṭūṭi-yi gūyā Ḥabîb-i Kibriyā

6. Ṣıdḳ u ʿadl [ü] ḥilm ü ʿilm[i] ẕātına maẓhar idüp
Vir[d]i çār-erkāna fer ḥaḳḳā Ḥabîb-i Kibriyā

7. Çār-yār-i bā-ṣafādur hem-dem-i kāşānesi
Ṣāḥibü'l-Miʿrāc mevlānā Ḥabîb-i Kibriyā

8. Ebru-yı iḳbālinüñ māh-ı felek ḥasret-keşi
Bedr-i tābān-ı cihān-āra[691] Ḥabîb-i Kibriyā

---

681 YND: 172. s.

682 "(Kuluna) vahyettiğini (vahyetti)"; Necm 10 / bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 117-118.

683 "Daha yakın oldu." Necm 9./ Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 45-46.
2 gevher: cevher / sūzān: sūz YND.

684 "İsrâ gecesi", "Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Mi'râc'a çıktığı gece anlamında kullanılmaktadır." İsrâ 1. Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 113.

685 Kur'ân-ı Kerîm'de 93. sûrenin ismi.

686 Kur'ân-ı Kerîm'de 92. sûrenin ismi.

687 Kur'ân-ı Kerîm'de 36. sûrenin ismi.

688 Kur'ân-ı Kerîm'de 20. sûrenin ismi.

689 "Sen olmasaydın felekleri (kâinâtı) yaratmazdım." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 113.

690 "Benim Allah ile..." "Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebî öyle bir yakınlığı elde edebilir." Me'âlinde rivâyet edilen sözden alınmadır. Bkz. Yılmaz, a.g.e. 115. s.

691 Mecmû'ada "ارى" ārā şeklinde yazılmıştır.

9. Gīsu-yı iclālinüñ mihr-i münevver şānesi
Neyyir-i raḫşān-ı bī-hemtā Ḥabīb-i Kibriyā

10. [B]ezm-gāh-ı sāġar-ı ʿışḳı dil-i şūrīdegān
Neşʾe-baḫş-ı ʿāşıḳ-ı şeydā Ḥabīb-i Kibriyā

11. Mest-i ser-germ-i maʿāṣīden bugün şeydā Naẓīm
Eyleye şefḳat meger ferdā Ḥabīb-i Kibriyā

12. Umarum maʿẕūr ola evżāʿ-ı küstāḫānesi
Baḳma noḳṣān-ı **Naẓīme** yā Ḥabīb-i Kibriyā

[6b]

İlāhī Pencgāh
Beste Yūsuf Çelebi Usūleş
Ṣūfiyān

26. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[692]
(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. Merḥabā ey şuʿle-yi āyīne-yi sırr-ı Ḫudā
Merḥabā ey şāhid-i dīdār-ı maḳṣūdü'l-verā
Merḥabā ey maẓhar-ı feyż-i Cenāb-ı Kibriyā
Merḥabā ey nām [u] şānuñdur Muḥammed Muṣṭafā

2. Sidreden teşrīfüñi tebşīr idüp pe[y]k-i celīl
Şānuña yüz dört kitāb oldı ṣarāḥatle delīl
Cedd-i pāküñdür Ḫalīllullāh ey ḫūr-ı cemīl
Merḥabā ey "ḳurretü'l-ʿayn[eyn[693] ü]" (ey) nūr-ı aṣfiyā

3. [Āh] **Naḳşī** bendeñi ser-defter-i ʿuşşāḳ ḳıl
Āsitānuñda cemālüñ şemʿine müştāḳ ḳıl
Sırruñı göster viṣālüñ bezmine ilḥāḳ ḳıl
Merḥabā ey aʿlemü'l-esrār-ı ʿayneyn *mā-verā*

İlāhī Rehāvī
Beste Ṣaḥḥāf Ḥāfiẓ
Uṣūleş Evsaṭ

27. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[694]

---

10 şūrīde-gān: uşşāḳdır YND.
11 maʿāṣīden: maʿâṣîdir YND.
12 umarum: isterim YND.

692 ND: 204. s.
1 şānuñdur: şerīfüñdir ND.
2 ḫūr-ı cemīl: nūr-ı cemīl ND.

693 "Göz bebeği, göz sevinci (gönül açan)." Bkz. Yılmaz, a.g.e., 96. S.
3 şemʿine: nūrına / aʿlemü'l-esrār-ı ʿayneyn: Aʿlem-i esrār-ı gayb-ı ND.

(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. Cān u dil şehrüñ ezelden eyledi yaġmā-yı ʿışḳ
Ol vecihden düşdi bu ʿālemlere ġavġā-yı ʿışḳ

2. Derde düşenler bilürler ehl-i derdüñ ḥālini
Gör niçe ʿāḳilleri Mecnūn ider Leylā-yı ʿışḳ

3. Gel gülistān seyrüñ eyle çıḳ ḳafesden ey hümā
Cennet-i ḳudse ʿurūc it bulasın meʾvā-yı ʿışḳ

4. Ẓāhir olup sırrımuz ʿālemlere fāş eyledi
Hem[dem] olanlar bu sırra noḳṭa-yı sevdā-yı ʿışḳ

5. Çünki mevcud nuṭḳ imiş ʿālemde ʿışḳ ʿālī makām
Bize bildürdi **Fenāyī** rehber-i Mevlā-yı ʿışḳ

İlāhī Pencgāh
Beste Çālāk-zāde Şeyḫ Muṣṭafā
Uṣūleş Evsaṭ

28. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[695]
(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. Gül midür bülbül midür şol zār u efġān eyleyen
Ten midür yā can mıdur [hem] ʿarşı seyrān eyleyen

2. Nār u bād u āb u ḫāküñ gel ḫaber vir aṣlını
Kim bula[ru]ñ her birini emr ü fermān eyleyen

3. Āteşin (kerāmātuñ)[germiyyetinüñ] sırrunı (duyur) [ṭuygur] bize
Geh ḫilāf üzre anı kimdür gülistān eyleyen

[7a]

4. Yilde kimdür geh nesīm ü [geh] ṣabā ẕevḳın viren
Gāhi ḫışm ile niçe büldān[ı] vīrān eyleyen

5. Ey **Niyāzī** kim vücūduñ terk iderse oldurur
Cümle yüzler içre ol bir yüzi seyrān eyleyen

---

694 FD: 398. s.
1 eyledi: eyledüñ FD.
2 düşenler: düşendür / bilürler: bilenler / ʿāḳilleri: ʿārifleri FD.
3 hümā: hezār AY.
4 olanlar: olaldan AY.
5 nutḳ imiş: nutḳ-ımış / ʿālī maḳām: ḳāim-maḳām AY.

695 NMDŞ: 247. s.
2 emr ü: emre NMDŞ.
3 Āteşin kerāmātuñ sırrunı duyur bize / Āteşüñ germiyyetinüñ sırrını ṭuyġur bize NMDŞ.

İlāhî Rehāvî
Beste Aḳbaba İmāmı
Uṣūleş Evsaṭ

29. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)** [696]
(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. Ḥabs içün geldi gelür ıṭlāḳ içün fermān bāña
Evveli ḳahr āḫırı iḥsān ider sulṭān bāña

2. Erbaʿīnüm çün temām oldı daḫı on gün geçer
Ḫatm olur menzil merātib cān olur cānān bāña

3. Geldi Ḥaḳ bāṭıl firār itdi dolaşdı maġribe
Ẓāhir oldı gizlü sırlar virdi Ḥaḳ bürhān bāña

4. Ben ṭoġırdum anasız hem atasız ʿĪsā[yı] hem[697]
Ṭoġdı gün maġribden aç(ıl)dı ẓulmet[i] Sübḥān bāña

5. Oldum İsmāʿil gibi teslīm-i Ḥaḳ indi hemīn
İki biñ yüz daḫı yetmiş beşde bir ḳurbān bāña

6. Añladım ẕebḥ-i ʿaẓīmi bir beşāretdür bu ḳoç
Hem beşāretdür gel(s)e Yaḥyā ile mihmān bāña

7. Bu didigüm vaḳʿa ancaḳ bu yüzüñ başındadur
Elli biñ yüz daḫı yetmiş beşde bir ḳurbān bāña

8. Ḫalḳ-ı ʿālem didiler **Mışrî**'ye ʿĪsā bir zamān
Daḫı bundan özge "mā-evḥā"[698] didi Ḳur'ān bāña

İlāhî Rehāvî
Beste Dede
Uṣūleş Devr-i Revān

---

696 NMD: 136. s.
3 dolaşdı: ṭolaşdı / gizlü: gizli NMD.

697 Bu beyit NMD'de ve NMDŞ'de yok. NMD' de dipnotta farklı bir nüshada olduğunu belirtilmiştir: "Ben togurdum atasız İsa'yı hem İsâ benüm/ Togdı gün magribden açdı zulmeti Sübhân bana". 136. s.
5 daḫı: dāḫî NMD.
6 ʿaẓīmi: ʿaẓīme /beşāretdür: işaretdür NMD.
7 daḫı: dāḫî / yetmiş beşde: yüz yetmişde / ḳurbān: fermān NMD.
8 Mışrî'ye ʿĪsā: 'Îsâ'ya Mışrî NMD.

698 "(Kuluna) vahyettiğini (vahyetti)". Necm / 9-10; Ayrıca bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 117-118.

30. **(Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)**[699]
(-..-/ -.-/ -..-/ -.-)

1. Derviş olan kişinüñ sözleri ʿumrān olur
Sālik-i Ḥaḳ olanuñ rāhına bürhān olur

2. ʿİlm-i ledün dersini ʿārif olan kişiler
Ḥaste-dil olanlaruñ derdine Loḳmān olur

3. Beyt-i dili pāk olur ẕikr-i Ḥaḳḳ'ı işiden
Ṣabr u ḳarārı gider işleri devrān olur

4. Şemʿ-i cemāle döner pervanedür ʿāşıḳuñ
Ẓann ider ol cāhilüñ derdile ʿişyān olur

[7b]

5. Her seḥer efġān idüp bülbülü ḥayrān ider
Dīdeyi giryān idüp sīnesi biryān olur

6. Münkirleri daḫl ider kime söziñüz dimez
Yine işi anlara luṭfıla iḥsān olur

7. Ṣanma **Niyāzī** özüñ derviş olupdur senüñ
Derviş olan kişiler şöylece sulṭān olur

*

[10a]

FAṢL-I MĀHŪR

İlāhī
Uṣūleş Düyek

31. **(10'lu Hece vezni)**[700]

1. Ayurma beni senden Yaradan
Düşüp ölürüm ben bu yaradan

2. Öldügüm içün ġam mı çekerem
Alur cānumı birgün Yaradan

---

699 NMDŞ: 124. s.
2 Loḳmān: dermān NMDŞ.
4 pervanedür: pervâne-veş / derdile: devr ile NMDŞ.
6 münkirleri: münkir ana NMDŞ.

* [8a], [8b], [9a], [9b] sayfaları boş.

700 YEDT: 392. s.
2 ġam mı: gussa /çekerem: yirem / alur: ala / bir gün: yine: YEDT.

3. Aġlama direm şol gözlerüme
Ḳan yaş aḳdı aḳdan ḳaradan

4. Varam yüz sürem şeyḫ eşigine
Bir ḫırḳa giyem yüz biñ pāreden

5. **Dervîş Yūnus**'uñ budur maḳṣūdı
Ala yārini çıḳa aradan

İlāhî
Uṣūleş Düyek

32. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[701]
(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)

1. Ḳulluġa bil bağlayup sulṭān[ı] gözler gözlerüm
Derd(in)[üñ]e düş olmışam dermān[ı] gözler gözlerüm

2. Muṣṭafā'nuñ yolına ben cān[ı ḳurbān] eylerüm
'Işḳıla girdüm yola meydān[ı] gözler gözlerüm

3. **Eşrefoġlı Rūmi'nüñ** [bu sözleri kemter velî] (derde dermāndur sözleri) [702]
Dā'imā îmān ile Ḳur'ān[ı] gözler gözlerüm

İlāhî
Uṣūleş Ṣūfiyān

33. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[703]
(.---/.---/ .--)

1. Göñül ḥayrān olupdur 'ışḳ elinden
Ciger biryān[704] olupdur 'ışḳ elinden

2. Eridi ḳarlı ṭaġlar z̲erre z̲erre[705]
Deñiz 'ummān olupdur 'ışḳ elinden

3. Ḳoyup İbrāhim Edhem tāc u taḫtı
Yiri külḫān olupdur 'ışḳ elinden

---

3 aḳdı: akıdur / aḳdan: ag u YEDT.
4 yüz sürem: kul olam / bir ḫırḳa giyem: 'abâ dikinem YEDT.
5 Dervîş Yūnus'ıñ budur maḳṣūdı: Emrem Yûnus'ın murâdı budur / ala yārini: ire yârine YEDT.

701 ERD: 327. s.
1 bağlayup: bağladum ERD.
3 derde dermāndur sözleri: bu sözleri kemter velî ERD.

702 ERD'den eklendi.
703 YEDT: 370. s.
704 Kelimenin aslı Mecmû'a'da "püryān"dır.
705 YEDT'te bu beyit yok.

4. Özümüñ ḳalmadı ṣabra ḳarārı
Gözüm giryān olupdur ʿışḳ elinden

5. **Yunus Emrem** bu ḥasretle (d)[b]u zārum
ʿAceb mihmān olupdur ʿışḳ elinden

[10b]

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

34. **(Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)**[706]
(--. /.---/ --. / .---)

1. ʿAceb bu benüm cānum āzād ola mı yā Rabb
Yoḫsa yidi ṭamuda yanup ḳala mı yā Rabb

2. ʿAceb bu benüm ḥālüm yir altında aḥvālüm
Varup yatıcaḳ yirüm ʿaḳreb ṭola mı yā Rabb

3. Cān ḥulḳuma geldükde ʿAzrā'il'i gördükde
Ya cānumı alduḳda āsān ola mı yā Rabb

4. Allāh olıcaḳ ḳāżī bizden ola mı rāżī
Görüp Muḥammed bizi şefīʿ ola mı yā Rabb

5. **Yūnus** ḳabre varduḳda Münker Nekir geldükde
Rabbüñ kimdür didükde dilüm döne mi yā Rabb

İlāhī
Beste Dede

35. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[707]
(--.- / --.-/--.- / --.-)

1. Dermān arardum derdüme derdüm baña dermān imiş
Bürhān arardum aṣluma aṣlum baña bürhān imiş

2. Ṣaġum ṣolum gözler idüm dost yüzüni görsem deyü
Be[n](ir) ṭaşrada arar idüm ol cān içinde cān imiş

---

4 ṣabra: sabr u YEDT.
5 bu ḥasretle bu zārum: bu hasrete bu zâra / mihmān: nâlân YEDT.

706 YEDT: 229. s.
1 yanup: yana YEDT.
4 Muḥammed: Habîb'i YEDT.
5 Rabb'üñ kimdür didükde: bana su'âl sordukda YEDT.

707 NMDŞ: 158. s.
2 bir: ben NMDŞ.

3. Mürşid gerekdür bildüre Ḥaḳḳ'ı saña ḥaḳḳa'l-yaḳîn
Mürşidi olmayan[lar]uñ bildükleri gümān imiş

4. Ṣavm [u] ṣalāt [u] ḥacc ile ṣanma biter zāhid işüñ
İnsān-ı kāmil olmaġa lāzım olan ʿirfān imiş

5. Diñle hemān bu sözdürür yoḳuş degül dümdüzdürür
ʿĀlem ḳamu bir yüzdürür gören anı ḥayrān imiş

6. Her mürşide dil virme kim yoluñı ṣarpa uġradur
Mürşidi kāmil olanuñ bildükleri āsān imiş

7. İşit **Niyāzî'**nüñ sözin bir [nesne][708] (teşne) [örtmez][709] (uġratmaz) Ḥaḳ yüziñ
Ḥaḳ'dan ʿayān bir nesne yoḳ gözsüzler[e] pinhān imiş

İlāhî
Uṣūleş Evsaṭ

36. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[710]
(.--- /.---/ .--)

1. Eyā rehber olan rāh-ı viṣāle
Muḥammed Muṣṭafā (şāh-ı) [sulṭān-ı][711] kevneyn
Senüñle irdiler nūr-ı cemāl[e]
Muḥammed Muṣṭafā (şāh-ı) [sulṭān-ı][712] kevneyn[713]

2. Ki ol taḫt-ı risālet şāh sensin
Günehkāruñ şefāʿat-ḫāᵛhı sensi[n](ñ)
[11a] Göñüller burcınuñ çün māhı sensi[n](ñ)
Muḥammed Muṣṭafā sulṭān-ı kevneyn

3. Ḥabîb-i Ḥażret-i Yezdān Muḥammed
Yolında sāliküñ bu **Derviş Aḥmed**
Ne var ʿafv it ḳuṣūrın eyleme red
Muḥammed Muṣṭafā sulṭān-ı kevneyn

Durak

37. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[714]

---

5 diñle: añla / degül dümdüz: degüldir düz NMDŞ.
6 bildükleri: gâyet yolu NMDŞ.
708 NMDŞ'den eklendi.
709 NDMŞ'den eklendi.
710 TMA: 312. s.
711 TMA'dan eklendi.
712 TMA'dan eklendi.
713 Son iki mısrâ derkenâra yazılmıştır.
714 ÜD: 79. s.

(-.-- / -.-- / -.-- / -.-)

1. N’olduñ aġlarsın göñül bir bī-bedel yārüñ mi var
Zārī zārī iñlemekden ġayrı bir kāruñ mı var

2. Baġrı başlı gözi yaşlı cigeri dilik dilik
Kim belāya döyüci Eyyūb gibi ṣabruñ mı var

3. Ne ʿaceb cürʾet idersin sözlere **Üftāde** sén
Rāh-ı Ḥaḳḳ’a vāṣıl olmış ẕerrece ḥālüñ mi var

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

38. **(Mef’ûlü Mefâ’îlün Mef’ûlü Mefâ’îlün)**[715]
(--./.---/ --. /.---)

1. Sevdā-yı sivādan geç gel Hū diyelüm yā Hū
Bir meşreb-i ṣāfī iç gel Hū diyelüm yā Hū

2. Ḳo keşf ü kerāmātı aç ḥamd-i maḳāmātı
Ḳaṣd it bulagör ẕātı gel Hū diyelüm yā Hū

3. Sālik bula ümmīdi ẕerre bula ḫurşīdi
Bulmaġa bu tevḥīdi gel Hū diyelüm yā Hū

4. Sırru[ñ](n)a **Hüdāyī** yār esrārın ide iẓhār
Ey derde iden tīmār gel Hū diyelüm yā Hū

[11b]

*39. **(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)***[716]
(-.--/ -.---/ -.--/-.-)

1. Gülşen-i vaḥdetde dā’im rūz [u] şeb dil bülbüli
İrgürür eflāke feryād u figān[um] ġulġuli
Himmetüm bu cān u dilden açıla vaḥdet güli
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

---

1 aġlarsın: iñlersin / bir: hīç ÜD.

2 Baġrı başlı gözi yaşlı cigeri dilik dilik: Gözü yaşlu baġru başlu cigeri pür-ḫūn olup /Döyücü: doyucu ÜD.

3 rāh-ı: Nūr-ı ÜD.

3 Rāh-ı: nūr-ı: ÜD.

715 HD: 85. s.

2 aç ḥamd-ı maḳāmātı: geç cümle makâmâtı HD.

716 TMA: 264. s.

1 figān: figanım TMA.

2. *Sünbülī Yaʿḳūb [u] Merkez hem daḫı şeyḫüm Ḥasan*
ʿAdliyā *boynuma ṭaḳdılar benüm bir ḫoş resen*
Silsilem kime irer diyü ṣorarsañ bāña sen
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

*

2 silsilem: silsilen TMA.

* [12a],[12b] boş.

[13a]

FAŞL-I NEVĀ

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

40. (5'li Hece Vezni)[717]

1. Vaḳt-i seḥerde
Açılur perde
Düşdügüm yirde
Dermān sendendür
İḥsān sendendür

2. Düşmüşem ḳaldur
Aġlaram güldür
Minnetüm oldur
Dermān sendendür
İḥsān sendendür

3. Benüm bī̇çāre
Ḳaldum āvāre
Yürek pür-yāre
Dermān sendendür
İḥsān sendendür

4. Nefs-i ẓālimi
Gözle ḥālümi
Ṣundum elümi
Dermān sendendür
İḥsān sendendür

5. Dervī̇ş **Himmet**'e
Çāre vuṣlata
Derd-i fürḳate
Dermān sendendür
İḥsān sendendür

İlāhī

---

717 BHD: 68. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir.
1 düşdüġim: düşmüşem / ihsān sendendir: - BHD.
2 ihsān sendendir: - BHD.
3 ihsān sendendir: - BHD.
4 gözle: gözler / ihsān sendendir: - BHD.
5 ihsān sendendir: - BHD.

Uşūleş Şūfiyān

41. (5+5 =10'lu Hece Vezni)[718]

1. N'oldı bu göñlüm n'oldı bu göñlüm
Derd [ü] ġamuñla ṭoldı bu göñlüm
Yandı bu göñlüm yandı bu göñlüm
Yanmada dermān buldı bu göñlüm

2. Gerçi ki yandı gerçeg[e][719](i) yandı
Reng[in]e ʿışḳuñ cümle boyandı
Kendi de buldı kendi de buldı
Maṭlabını ḫoş buldı bu göñlüm

3. El-faḳru faḫrī el-faḳru faḫrī
Dimedi mi ol ʿālemler faḫrı
Faḫrı[nı] ẕikr it faḫrı[nı] ẕikr it
Maḥv [u] fenāda buldı bu göñlüm

4. Sevād-ı aʿẓam sevād-ı aʿẓam[720]
Belki yoluñdur ʿarş-ı (aʿẓam)[muʿaẓẓam]
Meskeni cānān meskeni cānān
Olsa ʿaceb mi şimdi bu göñlüm

5. **Bayrām**'um [im]di Bayrām'um [im]di
Bayrām iderseñ yār ile şimdi
Ḥamd ü ṣenālar ḥamd ü ṣenālar[721]
Dōstıla bayrām itdi bu göñlüm

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

42. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[722]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi
Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi

2. Ol bādeden kim nūş ider içdügi dem ser-ḫōş ider

---

718 MMİ: 155. s.

719 MMİ'den eklendi.
3 ol: -/ ẕikr it: zikr /maḥv u: fakrı MMİ.

720 Dörtlük MMİ'de yok.
5 İderseñ: idersin / yār: dost / Ḥamd ü ṣenālar ḥamd ü ṣenālar: - / dōstıla: yâr ile MMİ.

721 Mısra' MMİ'de yok.

722 HD: 38. s.

Deryā gibi ol cūş ider esrük olur dīvānesi

3. Ṣavm [u] ṣalātı kim ṭutar ʿıyd-ı vişāle ol yeter
Bülbülleri dāʾim öter gülşen olur kāşānesi

4. Bayrāma ol ʿāşıḳ irür kim Ḥaḳ cemālini görür
Dōst bezminüñ ẕevḳuñ sürer pür-nūr olur dil-ḫānesi

[13b]

5. Aç gözü[ñ](n)i Ḥaḳḳ'ıla baḳ oḳı **Hüdāyī**'den sebaḳ
Kāmil olurmış ehl-i Ḥaḳ ṭoġmazdan evvel anesi

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

43. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[723]
(--.-/--.-/--.-/--.-/)

1. Yüzbiñ cefā ḳıl[sañ](n) baña senden yüzüm döndürmezem
Cānum daḫı alur iseñ senden yüzüm döndürmezem

2. Sevdüm seni çün cān ile ḳurbān olmuş fermān ile
And içerem Ḳurʾān ile senden yüzüm döndürmezem

3. ʿĪsā mısın Mūsā mısın peyġamber-i Kenʿān mısın
Şol cānlara cānān mısın senden yüzüm döndürmezem

4. **Yūnus** gerçek ʿāşıḳ ise[ñ](n) ḫiẕmetine lāyıḳ iseñ
Dost yolında ṣādıḳ iseñ senden yüzüm döndürmezem

İlāhī
Duraḳ

44. (11'li Hece Vezni)[724]

1. Feṭḥ olınca Ḥaḳḳ'dan [yana] yolımuz
Gönül ṣabreyle ṣabreyle bir zamān
Açılınca dōst bāġında gülimüz
Gönül ṣabreyle ṣabreyle bir zamān

---

3 ṣalāt-ı: sivā-yı / bülbülleri /bülbül gibi HD.

723 YEDT: 355. s.

2 Sevdüm seni çün cān ile ḳurbān olmuş fermān ile: seni severem cânıla kul olmışam fermânıla YEDT.

3 peyġamber-i: yā Yūsuf-ı / şol cānlara cānān mısın: va'llâh ki cânlar cânısın YEDT.

4 ʿāşıḳ iseñ: 'âşıkısam / ḫiẕmetine lāyıḳ iseñ: Hak yolına sâdıkısam / Dost yolunda ṣādıḳ iseñ: Hıdmetlere lâyıkısam YEDT.

724 ADŞ: 466. s.

2. Ḥaḳḳ’dan irse ḳula bugün saʿādet
Ḳalmaz yolda lābüd bulur hidāyet
İrişince ceẕbe [ile] ʿināyet
Göñül ṣabreyle ṣabreyle bir zamān

3. Nūr-ı Ḥaḳḳ’la **Ṭālib** ire murāda
Gide ḥicāb ḳalmaya hiç arada
Yitişince ol ḥażretden irāde
Göñül ṣabreyle ṣabreyle bir zamān

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

45. **(Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)**[725]
(.---/.---/.---/.---)

1. Dil ü cān hiç ḳarār itmez tecellī eyle yā Allāh
Eşigü[ñ](n)den (ḳa)[fi]rār itmez tecellī eyle yā Allāh

2. Cemālüñ fikrine düşdüm İlāhī ġayrıdan geçdüm
Ḳanad açup saña uçdum tecellī eyle yā Allāh

[14a]

3. N’ider ʿāşıḳ ḫayālātı n’ider maʿşūḳ maḳālātı
Cemālüñdür münācātı tecellī eyle yā Allāh

4. Dil-ḫānesi[n](ñ) virān iden Kenʿān [ilin] seyrān iden
Yusuf[ı] Mıṣr’a ḫan iden tecellī eyle yā Allāh

5. ʿAṭā vü beẕl [ü] seḫā it ebed ḥıfẓ-ı ḥimāyet it
Göñül şehri[n](ñ) ʿimāret it tecellī [eyle] yā Allāh

6. Çün ʿāşıḳdur saña **Yaʿḳūb** yüzüñ göster eyā maḥbūb
Yine sensin baña maṭlūb tecellī eyle yā Allāh

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

46. **(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)**[726]
(-.--/ -.--/ -.--/-.-)

1. Levḥ-i dilden oḳıyan ʿilm-i İlāhī’den sebaḳ
Ẕerrece yanında ḳalmaz maḥv olur hep māsebaḳ

2. Çün ledün ʿilmi dem-ā-dem ḳalbine ilhām olur
N’eyler ey dil ʿārif-i billāh yazmaḳ oḳımaḳ

---

3 ire: irer TMA.

725 TMA: 249. s.

726 TMA: 129. s.

3. Nūr-ı Ḥaḳ ḳalbüñ münevver eylesün dirseñ dilā
Āteş-i tevḥīd ile gel māsivāyı oda yaḳ

4. Baş u cān terkini ur Ḥaḳḳ'ı severse[ñ](n) ey göñül
"Len tenālü'l-birre ḥattā tünfikū"[727] didi çü Ḥaḳ

5. Ḳīl ü ḳāli terk idüp dilden tirāş it ḥubbu[ñ](n)ı
ʿAdliyā yeter oḳursun bāb-ı ʿışḳdan bir varaḳ

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

47. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[728]
(-.-- / -.--/ -.-)

1. Şöyle kim bī-dil ü bī-cān olmışam
Kendi [a]ḥ[v]ālüme ḥayrān olmışam

2. Geh beni ben bilmezem ki ḳandayam
Gāh cemʿ ü geh perīşān olmışam

3. Gāh oldım bī-nişān geh bā-nişān
Geh nişānsız mülke sulṭān olmışam

4. Ben Süleymān-ı zamānam ḳuş dilin
Söylerem ʿālemde destān olmışam

5. Nisbetüm yoḳ māsivāllāha benüm
Bir beş[729] on gün bunda mihmān olmışam

[14b]

6. **Eşrefoġlı Rūmi**'yem kim ben bugün
Keşret ü vaḥdetde yeksān olmışam

İlāhī
Beste Dede

---

727 "(Sevdiğiniz şeylerden) sadaka vermedikçe aslâ iyiliğe erişmiş olamazsınız." Âl-i İmrân 92. Bkz: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 111.

728 ERD: 307. s.
1 ḥālime: aḥvālüme ERD.
2 gāh: gāhi ERD.
3 oldım: oluram ERD.

729

Uşūleş Şūfiyān

48. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[730]
(-.-- / -.--/-.--/-.-)

1. Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ʿarş üzre ḳadem
Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertev-i fevḳa’l-ümem

2. Çalınup ṭabl-ı beşāret geldi şāh-ı enbiyā
Ġulġule ṭoldı cihāna ḳondı ol ṣāḥib-ʿalem

3. Gelmeseydüñ ʿāleme sen ḫalḳ olmazdı cihān
Dostluġu[ñ](n)a yaradıldı ey nebiyy-i muḥterem

4. Merḥabā yā Muṣṭafā ey nūr-ı ʿayn-ı aṣfiyā
Merḥabā ey sāḥibe’l-miʿrāc-ı fī’t-tāci’ẕ-ẓulem

5. Nūr-ı vechü[ñ](n)den alındı encüm ü şems ü ḳamer
Baḥr-i ʿilmü[ñ](n)den bilindi ḥikmet-i levḥ ü ḳalem

6. Yā Resūlallah şefāʿat ḳıl **Niyāzī** mücrime
Şol zamān kim baş açıḳ yalın ayaḳ ḳan ağlaram

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

49. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[731]
(-.-- /-.--/-.--/ -.-)

1. Zühd[üñ](in)i ḳo ʿışḳa düş ehl-i cinān itsün seni
Pīr-i ʿışḳa ḳulluḳ it cānāna cān itsün seni

2. Bir zamān bülbül gibi efġānuñ aġdur göklere
Şol ḳadar kıl nā(me)[leyi] kim gülsitān itsün seni

3. ʿĀr [u] nāmūsı[n](ñ) bıraḳ şöhret ḳabāsı[n](ñ)[dan] ṣoyun
Giy melāmet ḫırḳası[n](ñ) kim ol nihān itsün seni

4. Yüzü[ñ](n)i yirler gibi ayaḳlar altına ḳo kim
Ḥaḳ Teʿālā başlar üzre ās-mān itsün seni

---

730 NMDŞ: 213. s.
1 ʿarş: ferş / Pertev-i: pertevin NMDŞ.
3 sen ḫalḳ olmazdı: halk olınmazdı NMDŞ.
6 mücrime: bendene NMDŞ.

731 NMDŞ: 317. s.
4 altına: altında NMDŞ.

5. Virme rāḥat nefsüñe dā’im ġazā-yı ekber it
Kaʿbe-yi dil fetḥ olup dārü’l-emān itsün seni

6. Gel **Niyāzī’**nüñ elinden bir ḳadeḥ nūş eyle kim
Maḥv idüp nām u nişānuñ bī-nişān itsün seni

[15a]

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

50. (**Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün**)[732]
(-.-- / -.--/-.--/ -.-)

1. Gülşen-i vaḥdetde dā’im rūz [u] şeb dil bülbüli
İrgürür eflāke feryād u fiġān[um] ġulġuli
Himmetüm bu cān [u] dilden açıla vaḥdet güli
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

2. Āsitān-ı sünbüle sürdüm yüzümi niçe dem
Gāh yaş aḳıtdı çeşmüm gāh yaş yérine dem
Dilde tekrār eylerüm bu mıṣraʿı ben dem-be-dem
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

3. Böyle peymāne ṭolup feryād iderse bülbüle
ʿIşḳu[ñ]ıla irişüp sulṭān-ı dīne silsile
Geldi bu mıṣraʿ oḳındı içerü dilden dile
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

4. Sünbülī Yaʿḳūb [u] Merkez hem daḫı şeyḫüm Ḥasan
ʿAdliyā boynuma ṭaḳdılar benüm bir ḫoş resen
Silsileñ kime irer diyü ṣorar(ı)sañ baña sen
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

İlāhī Işfahān
Uşūleş Ṣūfiyān

51. (**5+5=10’lu Hece Vezni**)[733]

1. Yandum yaḳıldum ben nār-ı ʿışka
ʿAndelīb oldum gülzār-ı ʿışḳa

---

732 MMİ: 319. s.
1 sünbülīyem: sünbülî MMİ.
2 dem: nem / sünbülīyem: sünbülî MMİ.
3 böyle: nola / ʿIşḳılā irişüp: an’ane ile yarışu / içerü: aşk ile / sünbülīyem: sünbülî MMİ.
4 sünbülīyem: sünbülî MMİ.

733 TMA: 249. s.

2. Bezm-i Eles[t]den mest olup geldüm
Ben bende buldum hünkār-ı ʿışḳa

3. Dōst cemāl[üñ][734]e olalı ḥayrān
Oldum münādī pāzār-ı ʿışḳa

4. Feṯḥ itdi ḳalbüm çün nūr-ı ʿışḳı
Müstaġraḳ oldum envār-ı ʿışḳa

5. Ḫiẕmet-i şeyḫe ḳulluḳ iderseñ
Maḥrem olursun esrār-ı ʿışḳa

6. Niçe Süleymān geldi cihāna
Ben **Süleymān**'um serdār-ı ʿışḳa

[15b]

İlāhī Işfahān
Uṣūleş Ṣūfiyān

52. (**Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)**[735]
(--. / .--- / --. / .---)

1. Ey bülbül-i nālende gül faṣlını ḫᵛāhende
Gül faṣlı muḳarrerdür saʿy eyle bu gülşende

2. Gül ismini evrād it var derd ile feryād it
Feryād ile muʿtād it vuṣlat bulasuñ tende

3. Gül faṣlı(nı) geçer ḳalmaz bu yer(ler)de eṯer ḳalmaz
Hicr-i gül içün var ol derd ile (zir)[ser]-efgende

4. Baḳma sitem-i ḫāra gül faṣlına bul çāra
Çāresini isterseñ ḳalma ḳafes-i tende

5. Gül faṣlı(nı) ġanīmetdür bülbül saña niʿmetdür
Ḳadr-i dem-i vuṣlatdur güller gibi ol ḫande

---

2 buldum: oldum TMA.

734 TMA'dan eklendi.
4 ʿışḳı: zâtı TMA.

735 HSD: 475. s.
1 faṣlını: vaṣlını / faṣlı: vaṣlı HSD.
2 tende: sen de HSD.
3 bu yerde: renginden / zīr-efkende: ser-efkende HSD.
4 baḳma: ṣabr it / faṣlına: vaṣlına HSD.
5 Ḳadr-i dem-i vuṣlatdur: bil kadr-i dem vaṣlı HSD.

6. Gül vaşlı **Sezāyī** de bulmışdur Fenāyī de
Sen (de) daḫı bulam dirseñ gel cān ile ol bende

İlāhī
Durak

53. **(7'li Hece Vezni)**[736]

1. Allāh emrin ṭutalum
Raḥmetine baṭalum
Bülbül gibi ötelüm
Allāh Allāh Kerīm Allāh[737]
Raḥīm Allāh [diyelüm][738]

2. Allāh adı uludur
Emrin ṭutan ḳulıdur
Mü'minlerüñ yolıdur
Allāh Allāh Kerīm Allāh
Raḥīm Allāh [diyelüm]

3. Allāh adı dillerde
Sevgüsi göñüllerde
Şol ḳorḳulı yollarda
Allāh Allāh Kerīm Allāh
Raḥīm Allāh [diyelüm]

4. **Yūnus** segirdüp gezer
Ölüm tedbīrler bozar
Görmek isterseñ dīdār
Allāh Allāh Kerīm Allāh
Raḥīm Allāh [diyelüm]

5. **Yūnus** söyler sözüñi[739]
Ḫalḳdan ṣaḳlar özüñi
Görmek ister yüzüñi
Allāh Allāh Kerīm Allāh
Raḥīm Allāh[diyelüm]

İlāhī Işfahān

---

6 Bulmışdur: bulmışdı HSD.

736 AYD: 120. s. AYD'de her bendin sonunda "diyelüm" kelimesi bulunmaktadır.

737 Nakarat kısmı.

738 AYD'den eklendi.

3 sevgüsi: sevdâsı / ḳorḳulı yollarda: korhulu yirlerde AYD.

4 segirdüp: aglayup AYD.

739 Bu bend AYD'de yok.

Beste Dede
Uṣūleṣ Evsaṭ

54. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[740]
(.---/.---/.---/.---)

1. Zehī cānkim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan
Zehī dil kim muʿaṭṭardur hevā-yı ʿışḳ-ı Mevlā'dan

2. Ḫarābāt içre ʿuşşāḳı görüp ṭaʿn itme ey zāhid
Ki [ol] rüsvā-yı ʿışḳ olmuş yanar derd-i dilārādan

3. Göñül dī[l]dāra virenler cihānda ḳılmadı ārām
Budur āvāre ser-gerdān giçer dünyā vü ʿuḳbādan

[16a]

4. Temāşāsı[n](ñ) ṭuyan [ʿışḳuñ][741] (ʿāşıḳ) naẓar ḳılmadı aġyāra
Ki dā'im ʿışḳ [u] şevḳ ister uṣanmaz ol bu sevdādan

5. Cihānuñ māverāsında ḳurupdur ḥaymeyi ʿāşıḳ
Dü ʿālemden ḫaber virmez daḫı ol ʿarş-ı aʿlādan

6. Ḫudā'nuñ ʿāşıḳı çoḳdur velī **Aḳşemse'd-dīn** gibi
Ḳanı bir gerçek ʿāşıḳ kim yanupdur derd-i Mevlā'dan

55. (7'li Hece Vezni)[742]

1. Allāh emri[n](ñ) ṭutalum
Raḥmetine baṭalum
Allāh Allāh
Kerīm Allāh
Raḥīm Allāh diyelüm

2. Allāh adı uludur
Emri[n](ñ) ṭutan ḳulıdur
Mü'minlerüñ yolıdur

Eyżan

*3. **Yūnus** söyler sözü[ñ](in)i*
Ḫalḳdan ṣaḳlar öz[üñ](in)i

---

740 TMA: 133. s.
2 yanar derd-i dilārādan: yanubdur derd-i Mevlâ'dan TMA.

741 TMA'dan eklendi.
4 ʿāşıḳ: aşkın TMA.
5 ʿālemden: âlemde / virmez: bilmez / ol: hem TMA.
6 gerçek: derdli / yanupdur derd-i Mevlā'dan: yana aşk-ı dilârâdan TMA.

742 AYD: 120. s. / Bkz. 53. İlâhî.

Görmek ister yüz(üñ](in)i
Allāh Allāh
Kerīm Allāh
Raḥīm Allāh
Diyelüm

56. (Müstef'ilün Müstef'ilün)[743]
(--.-/ --.-)

1. *Ḳuldan saña lāyıḳ n'ola*
ʿĀşıḳ seni ḳanda bula
Senden meger[744] iḥsān ola
Yā Rabbenā yā Rabbenā
Senden kerem senden ʿaṭā

2. *Ḳoma* **Hüdāyī'yi** *ġarīb*
Vaṣlın eyle aña naṣīb
Yessir merāmī yā Mücīb
Yā Rabbenā Yā Rabbenā
Senden kerem senden aʿṭā

57. (6+5=11'li Hece Vezni)[745]

1. *Sulṭān-ı kevneyn ḳabrinden ḳalḳınca*
Diye benüm ümmetlerüm nic'oldı
Żaʿīf ümmetlerüm ḥāli güç oldı
Cebrā'il Ḥażrete ḥāżır olınca

Eyżan

2. *Ebūbekr ʿÖmer ʿOṯmān çekdiler*
"Livā'ü'l-ḥamdi"[746] ʿAlī'ye virdiler
Melekler tāc [u] ḥulle giydürdiler

Eyżan

[16b]

3. *Cehennem kükreyür ḫalḳuñ üstine*
Odlar ḥāżır olmuş ʿāṣī ḳaṣdına

---

743 HD: 71. s.

744 Mecmû'ada "meger senden" idi vezin için "senden meger" olarak değiştirildi.

745 BHD: 119. s.
1 Diye benim ümmetlerim nic'oldı / Żaʿīf ümmetlerim ḥāli güç oldı: Diye ża'īf ümmetlerim nic'oldı / Ḥażrete: ḥażretiñ BHD.
2 çekdiler: ṭuralar / virdiler: vireler / melekler: dört melek / giydirdiler: giydireler BHD.

746 " Övgü sancağı", Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 116.
3 kükreyür: yürüye / Odlar ḥāżır olmuş: Āteşler şaçıla / *Gelüñ yalvaralum* Allāh: secdeye vara yalvara BHD.

Gelüñ yalvaralum Allāh dostına

Eyżan

4. *Cümle enbiyā unuta ümmeti*
Muḥammed [di]ye "ümmetī ümmetī"[747]
İlāhī unutma ***Derviş Himmet'i***

*

[19a]

FAṢL-I NÜHÜFT

İlāhī
Beste Buḫūrī-zāde Esīrciler Ketḫüdāsı Muṣṭafā
Uṣūleş Ṣūfiyān

58. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[748]
(-.-- / -.-- / -.-- / -.-)

1. Sāyesi düşmez yire (bu) bir [böyle] naḫl-ı Ṭūr'sun
Mihr-i ʿālemgīrsün başdan ayaġa nūrsun

2. [Tā]rik-i gülzār-ı ʿālem mālik-i mülk-i ʿadem
Münkirīne maḥż-ı mātem müʾminīne sūrsun

3. Sensin ol şeh kim Süleymānlar ḳapu[ñ](n)da mūrdur
On sekiz biñ ʿāleme ḥükm itmege meʾmūrsun

4. Èl benüm dāmen senüñ ey "*Raḥmeten li'l-ʿālemīn*"[749]
Şöhretüm ʿişyān benüm sén ʿafv ile meşhūrsun

5. Pādişāh-ı evvelīn ü ḳıblegāh-ı āḫirīn
Evvel ü āḫir imāmü'l-enbiyā meẕkūrsun

6. Yā Resūlallāh umarum diyesün rūz-ı cezā(da)
Gerçi cürmüñ çoḳdur ammā ʿIṭriyā maġfūrsun

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

---

4 unutma: ayırma YEDT.

747 "Ümmetim ümmetim, ümmetim âh ümmetim." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 159.

* [17a], [18a], [18b] varakları boş.

748 IEY: 124. s.

749 "Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." Enbiyâ / 107.

59. **(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)**[750]
(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. Yā İlāhī cānumuñ cānānısın
Hem bu vīrān göñlümüñ sulṭānısın

2. Ḳıl tecellī al beni benden saña
Çünki olduñ bu dilüñ vīrānısın

3. Bilmeyüp ṣaġ u ṣolum ḳıldu[ñ](n) deli
Baḥr-ı ʿışḳa ġarḳ idüp mestānesin

4. Tā ezel vaḥdet şerābından ṣunup
Mest idüpdür sen dil-i nālānısın

5. Derdine her (der) velīnüñn senden devā
İştibī’nüñ derdinüñ dermānısın

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

60. **(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)**[751]
(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. Gel berü ey ṭālib-i Ḥaḳ maṭlab-ı aʿlāyı gör
Cümle varluḳdan geçüp ol ẕāt-ı bī-hemtāyı gör

2. Kendidür kendisini çün kim bilen ey **İştibī**
Berzaḫ-ı ʿirfānda ḳalma sırr-ı *ev-ednā*[752]yı gör

[19b]

İlāhī
Beste Naʿlıncı-zāde
Uṣūleş Evsaṭ

61. **(Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)**[753]
(.---/ .---/ .---/ .---)

1. Cemālüñ gülşen-i feyż-i ʿalādur yā Resūlallāh

---

750 İlâhîye herhangi bir kaynakta rastlamadık.

751 OM: 128. s.
2 sırr-ı ev-ednāyı: ol hüve’l-Mevlâyı OM.

752 “Daha yakın oldu.” Necm 8-9. Bkz.: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 45.

753 TMA: 127. s.
1 ʿalā: ata TMA.

Cebīnüñ pertevi baḫş-ı Ḫudā'dur yā Resūlallāh

2. Cemīʿ-i kā'inātuñ rehberisi[n](ñ) didi Ḥaḳ levlāk[754]
Senüñ ẕātuñ güzīn-i enbiyādur yā Resūlallāh

3. Göreydi çeşm-i cānıyla gelürdi münkir Īmāna
Seni ol gözle gözleyen aʿmādur yā Resūlallāh

4. Ṣayılmaz cürmile noḳṣān budur [hep] cümleten kārum
Beni redd itme bābuñdan recādur yā Resūlallāh

5. Süre(u)r dergāhu[ñ](n)a rūyuñ **Şerīfī** bende-yi kemter
Rikābu[ñ](n)da nebīler pīşvādur yā Resūlallāh

İlāhī ʿArażbār
Beste Esʿad Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

62. (5+5= 10'lu Hece Vezni)[755]

1. Durma(n)[ñ] yanalum āteş-i ʿışḳa
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum
Yaḳ cigergāhum āteş-i ʿışḳa

3. Evvel aldandum pek ḳolay ṣandum
Ḳatbeḳat yandum āteş-i ʿışḳa

4. Gel benüm cānum bir ṣor aḥvālüm
Yanmaḳda kārum āteş-i ʿışḳa

5. Sīnesi sūzān gözleri giryān
Ṭurma sen de yan āteş-i ʿışḳa

6. Şāh-ı sitemkār sulṭānum Cebbār

---

754 "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." Bkz.:Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 113.
3 gözleyen: görmeyen TMA.
4 cümleten: hep cümle-yi TMA.

755 HGD: 27. s.
3 pek: key HGD.
4 Gel benüm cānum bir ṣor aḥvālum: Gel berü cānum bir göre hālüm / yanmaḳda kārum: yanmadın varam HGD.
5 Sīnesi sūzān gözleri giryān: dīde-yi giryān ya dil-i sūzān HGD.

Yaḳ beni her (zār)[bār] āteş-i ʿışḳa

7. İtdükçe efġān zār oldı ʿayān
Yanmaḳda bu cān āteş-i ʿışḳa

8. Bir baḳış baḳdı oda bıraḳdı
Varlıġum yaḳdı āteş-i ʿışḳa

9. Terk eyle ḳāli añla ḥayāli
Yaḳ perr ü bāli āteş-i ʿışḳa

[20a]

10. ʿIşḳuñla geldüm meydāna girdüm
Baġrumı deldüm āteş-i ʿışḳa

11. **Seyyid Nesīmī** terk eyle resmi[756]
Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

İlāhī ʿArażbār
Uṣūleş Ṣūfiyān

63. **(8+8=16'lı Hece Vezni)**[757]

1. Ben yürirem yana yana ʿışḳ boyadı beni ḳana
Ne ʿāḳilem ne dīvāne gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

2. Gāh eserüm yeller gibi gāh ṭozarum yollar gibi
Ṭaşḳın aḳar ṣular gibi gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

3. Ben yürirem ilden ile şeyḫ añarum dilden dile
Ġurbetde ḥālüm kim bile gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

4. Ġurbetlik yirde ṭurayum şeyḫi düşümde göreyüm
Uyanup melūl olayum gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

5. Aḳar şu gözlerümden yaş baġrum yara cigerüm baş
Ḥālüm bilen dertli ḳardaş gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

6. Aḳar ṣu gibi çaġlaram dertli yara kim ṭaġlaram

---

9 terk eyle: terk ide HGD.

10 ʿışḳıñla: ʿaşḳıla / deldüm: köydüm HGD.

756 HGD'de yok. Burada mahlas Seyyid Nesîmî'dir. Fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî'ye (v. 1569) âittir.

757 YED: 241. s.

1 gāh: geh YED.

2 Ṭaşḳın aḳar ṣular gibi: geh akaram seller gibi YED.

3 añarum: soraram YED.

4 Ġurbetlik yirde ṭurayum: Mecnûn oluban yürürem/şeyḫi düşümde göreyüm: ol yârı düşde görürem / olayum: oluram YED.

Şeyḫüm anuñ içün aġlaram gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

7. Ben (bir) **Yūnus-ı** bīçāreyem başdan ayaġa yarayam
Dōst elinden āvāreyem gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

İlāhī ʿArażbār
Beste Ser-ẕākirān Şikārī-zāde Aḥmed Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

64. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[758]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Faḫr-ı ʿālem maḥrem-i rāz olduġı şebdür bu şeb
Kā'ināt envār-ı raḥmetle lebālebdür bu şeb

2. Nāme-yi aʿmāl-i ümmet ol şefīʿ-i maḥşerin
Zīver-i imżā-yı ʿafvıyla müẕehhebdür bu şeb

3. Ḫᵛān-ı dīdāra o maḥbūb-ı Ḫudā daʿvet idüp
Bezm-i ḳurb esbāb-ı vuṣlatla mürettebdür bu şeb

4. Müjdeler ey maġfiret-cūyān Ḥabīb-i Kibriyā
Meclis-i ḫāṣ-ı İlāhī'de muḫāṭabdur bu şeb

5. Müstecāb olsa revādur daʿvet-i ehl-i niyāz
Kim zemīn ü āsumān pür-ṣīt-i Bārī'dür bu şeb
[20b]
6. Vaḳtidür miʿrāc-ı ümmīde ʿurūc eyle **Naẓīm**
Vāṣıl-ı maḳṣūd olur herkes mücerrebdür bu şeb

İlāhī ʿArażbār
Duraḳ

65. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[759]
(-.--/ -.--/-.--/-.-)

1. Bizdedür genc-i maḥabbet bizdedür ceẕb-i Ḫudā
Bizdedür ʿışḳ-ı ilāhī bizdedür nūr-ı ṣafā

---

6 anıñ içün: anuban YED.
7 ben (bir) Yûnus-ı: Miskin Yûnus / elinden: ilinde YED.

758 YND: 635. s.
3 İdüp: olup YND.
5 Bārī'dür: yâ Rab'dır YND.

759 İlâhînin kaynaklarda matlâsına yer verilmiş. Bkz. VA: 99. s. İlâhînin tamamına ise araştırdığımız kaynaklarda rastlamadık.

2. Kāmilüñ gir feyżine kim tā olasın ehl-i şevḳ
Eyle tevḥīd ile esmānuñ yolında cān fedā

3. Hażret-i Sulṭān-ı ʿĀbdü'l-Ḳādir'üñ ol bendesi
İlticā eyle anuñ dergāhına ṣubḥ u mesā

4. Sırr-ı pākinden anuñ feyż-i maḥabbet kesb it
Ey **Şerīf-i** ḳādirī nesl-i Muḥammed Muṣṭafā

İlāhī Şūfiyān

66. (5'li Hece Vezni)[760]

1. Giydüm ʿabāyı
ʿIşḳuñ elinden
Ṣoydum (ġ)[ḳ]abāyı
ʿışḳuñ elinden

2. Elleri bağlu
Ol Şāh'a ḳarşu
Dirüm āh hū
ʿışḳuñ elinden

3. Bir derdnāküm
bir ẕerre ḫāküm
Bir sūznāküm
[ʿışḳuñ elinden] **eyżan**

4. Ḥaḳḳiyā yandum
ʿIşḳa boyandum
Āḫır uyandum [ʿışḳuñ elinden][761]

[21a]

67. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[762]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

---

760 *https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/soydum_kabayi_askin_elinden.pdf* (erişim tarihi: 01.04.2021)
Güftenin yazarı kaynaklarda hem Bursevî hazretleri hem de İsmâil Hakkı Toprak Hazretleri olarak geçiyor. Bkz. https://isamveri.org/pdfdrg/D04438/2021_4/2021_4_AYDIN.pdf ; https://defteriniz.com/soydum-kabayi-askin-elinden-t-s-m-sarki-notasi-ve-sozleri/76494/ erişim tarihi: 01.04.2021)
Mecmû'anın tertip tarihi dikkate alınırsa ilâhînin Bursevî'ye âit olması daha mümkün görünmektedir.

761 Mecmû'a'da bu ibâre yazılmamış yerine nakaratı belli etmek için "den den" işâreti konulmuştur.

762 NMDŞ: 144. s.

1. *Ḫalḳ içre bir āyīneyüm herkes baḳar bir ān görür*
Her ne görür kendi yüz[üñ](in) ger yaḫşı ger yaman görür

2. *Dervīş [i] Ḥaḳ(a) yaḳmış iken anı yaḳan sulṭāna baḳ*
Ḥammām içinde dilberi görmez gözi külḫān görür

3. *Ol dilber[üñ] Mehdī adı sükker virür ḫalḳa dadı*
***Mışrī** çeker bu miḥneti ol rāḥatı Raḥmān görür*

*

[23b]

FAŞL-I BEYĀTĪ
İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

68. (11'li Hece Vezni)[763]

1. Mevlām gözüm yaşı aḳar seyl olur
İner engin deryālara göl olur
Āhum dūdı çıḳar ʿarşa yol olur
Ḥaḳḳ'ı isteyenler devrān eylesün

2. Devrān ider üçler yedi[ler] ḳırḳlar
Ḥaḳḳ'ı ḳabūl idüp dünyā ḳodılar
Anuñçün anlara dervīş didiler
Ḥaḳḳ'ı isteyen[ler] devrān eylesün

3. Gülinden ayrılmış bülbül gibiyüm
Efendisi ḳovmış bir ḳul gibiyüm
Baġrı ʿasker başmış bir yol gibiyüm
Ḥaḳḳ'ı isteyen[ler] devrān eylesün

4. Baḳuñ **Seyyid Seyfullāh'**uñ ḥāline
Cān u başuñ virdi Allāh yolına
Ṣaḳın aldanmayu[ñ](n) dünyā mālına
Ḥaḳḳ'ı isteyen[ler] devrān eylesün

---

3 virür: durur NMDŞ.

* [21b], [22a], [22b], [23a] varakları boş.

763 SND: 511. s.
1 Deryālara: deryāsına / dūdı çıḳar ʿarşa: dūd-ı arşa çıḳar / devrān: tevḥīd SND.
2 devrān: tevḥīd SND.
3 ḳovmış: ḳoġmış / baġrı: bāġı / devrān: tevḥīd SND.
4 Başıñ: başı / devrān: tevḥīd SND.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

69. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[764]
(.---/.---/.---/.---)

1. Münādîler nidā eyler gel Allāh'a gel Allāh'a
İşiden cān fedā eyler gel Allāh'[a] gel Allāh'[a]

2. Yeter dünyāya raġbet it yeter cāha maḥabbet it
Ḥaḳ'ı bulmaġa himmet it gel Allāh'[a] gel Allāh'[a]

3. D[er]ūnu[ñ](n)dan idüp āhı ḳoma ġāfil seḥergāhı
İşit *firrū ilā'llāhı*[765] gel Allāh'[a] gel Allāh'[a]

4. "Begüm ölmezden evvel öl"[766] ḥayāt-ı cāvidānî bul
Ola gör bir ḳapuya ḳul gel Allāh[a] gel Allāh[a]

5. Bu māl ü mülke aldanma cihān(ı) bāḳî ḳalur ṣanma[767]
İl içün āteşe yanma gel Allāh'[a] gel Allāh'[a]

6. Bülend it himmeti ʿāşıḳ ḳo işneyniyyeti ʿāşıḳ
Bula [gör] vaḥdeti ʿāşıḳ gel Allāh'[a] gel Allāh'[a]

[24a]

7. Maḥābbet sāġarın nūş it begüm deryā gibi cūş it
Hüdāyî'nüñ söz[üñ](in) gūş it gel Allāh'[a] gel Allāh'[a]

İlāhī Şeyḫ Abdülmecîd Sivāsî
Beste Anlaruñ Ẕākiri Aḥmed Çelebi

Uṣūleş Ṣūfiyān

70. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün)**[768]
(-.---/ -.--/ -.--/-.--)

1. Ḥadden aştı iştiyāḳuñ yā Resūl göster cemālüñ
Yaḳdı beni iftirāḳuñ yā Resūl göster cemālüñ

2. Sen beni ṣalduñ[769] bu derde naẓar it ḳalbüme ẕerre

764 HD: 233. s.
765 "Artık kaçın Allah'a, şüphe yok ki ben size, onun tarafından, apaçık bir korkutucuyum." Zâriyât / 50.
766 "Mûtû kable en-temûtû". Bkz: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 128.
767 Bu beyit HD'de bir başka ilâhîde geçmektedir. Bu beyit yerine bu ilâhîde ise şöyle bir dörtlük yer almaktadır: İçip vahdet şarâbından / Ko gitsin aradan sen ben / Sakınma dostdan düşmen(den) / Gel Allah'a gel Allah'a HD.
768 ASD: 232. s.

Niçe bir ḥicāb u perde yā Resūl göster cemālüñ

3. Beni bu derd ü bu hicrān āḫir öldürür ne dermān
Saña ḳurbān eyleyüm cān yā Resūl göster cemālüñ

4. Felege çıḳdı fiġānum yaşıla (p)[b]ir oldı ḳanum
İştiyaḳdan yandı cānum yā Resūl göster cemālüñ

5. Çün ḫayālüñ irdi cāna nice baḳayum cihāna
Yeter eyledüñ bahāne yā Resūl göster cemālüñ

6. Ṭut elini Şeyḫ[i] cānuñ dest-gīri ol sen anuñ
İḥsan eylemekdür şānuñ yā Resūl göster cemālüñ

7. İde gör ẕikrini anuñ hem daḫı şükrini anuñ
Ṭut elini **Şeyḫ[i]** cānuñ yā Resūl göster cemālüñ

İlāhī
Uşūleş Evsaṭ

71. **(5+5=10'lu Hece Vezni)**[770]

1. İdelüm cevelān ḳılalum seyrān
Mest olup ḥayrān şeyḫ éşiginden[771]

2. İstedüm yāri bıraḳdum ʿārı
Kesdüm zünnārı şeyḫ eşiginden

3. Aldum himmeti geçdüm ẓulmeti
İçdüm ḥayātı şeyḫ eşiginden

4. Nice bir ülfet idelüm ʿuzlet
Çekeyüm ḫalvet şeyḫ eşiginden

5. **Yūnus**'um el-ḥaḳ dīdāra müştāḳ
ʿĀşıḳum ʿuşşāḳ şeyḫ eşiginden

---

769 Vezin gereği "şalduñ beni" yerine "beni şalduñ" yazıldı.
2 Sen şalduñ beni: Çün beni şalduñ / ḳalbüme: ḥâlime ASD.
3 ne dermān: nedir ḫān / eyleyüm: edeyim ASD.
5 yeter eyledüñ bahāne: eyleme daḫı bahâne ASD.

770 AYD: 189. s.
1 cevelān: devrân / işiginden: eşiginde AYD.

771 Kelimenin imlâsı sonraki beyitlerde farklılık göstermektedir. ,
2 eşiginden: eşiginde AYD.
3 eşiginden: eşiginde AYD.
4 eşiginden: eşiginde AYD.
5 eşiginden: eşiginde AYD.

[24b]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

72. (5+5=10'lu Hece Vezni)[772]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum
Yaḳ cigergāhum āteş-i ʿışḳa

3. Evvel aldandum pek ḳolay ṣandum
Ḳatbeḳat yandum āteş-i ʿışḳa

4. Bir baḳış baḳdı oda bıraḳdı
Varlıġum yaḳdı āteş-i ʿışḳa

5. **Seyyid Nesīmī** terk eyle resmi[773]
Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

İlāhī
Uṣūleş Düyek

73. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[774]
(--./.--./ .--./.--)

1. Aldu[ñ](n) mı ṣafā ile muṣaffā ḫaberin sen
Ol nūr-ı Ḫudā vech-i mücellā ḫaberin sen

2. Her müddeʿiye ṣorma ki ʿışḳdan ḫaberi yoḳ
Mecnūn'a suʾāl eyle o Leylā ḫaberin sen

3. Sevdāya düşüp yā[rüñi](ndı) ṣaḥrāda arama
Cān ehline ṣor maṭlab-ı aʿlā ḫaberin sen

4. Zāhidlere ṣorma güzelüm vuṣlat-ı yāri
ʿĀşıḳlara ṣor ḳudret-i bālā ḫaberin sen

5. Ey **Kenzi** egüp boynuñı pāyine yüz[üñ] sür
Ṣor Seyyid ʿAlā'üddin'e Mevlā ḫaberin sen

---

772 HGD: 276. s. Bkz. 62. İlâhî.
3 pek: key HGD.

773 Burada mahlas Seyyid Nesîmî'dir. Fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî'ye (v. 1569) âittir.

774 HKD: 135. s.
3 ṣaḥrada: ṣaḥrāyı / ehline: iline HKD.
5 Kenzī egüp boynuñı pāyine yüz[in] sür: Kenziyā egip pāyına boynunu yüzüñ sür / Seyyid ʿAlā'üddīne: şeyḫim ʿAlā'addīne HKD.

İlāhī
Durak̟

74. (11'li Hece Vezni)[775]

1. Ança zār eyler ki şol bülbül eyler
   Anı (da) ol eylemez illā gül eyler

2. Baḳar güllere görür dōstuñ cemāli[n](ñ)
   Çağırur kim beni del[i] şol eyler

3. Ne göründi Şāh İbrāhīm gözine
   Tācını taḫtını tārumār eyler

[25a]

4. Ne göründi şol Ferhād'uñ gözine
   Ḳayalar delüben dōsta yol eyler

5. Bīçāre **Yūnus**'uñ altun sözi[ni]
   Söyleme nādāna ḳızıl pul eyler

İlāhī Uşūleş
Şūfiyān

75. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[776]
(-.--/-.--/ -.-)

1. Sīneñ içre bedr olan māhuñ nedür
   Taḫt-ı dilde ḥükm iden şāhuñ nedür
   Ṣaḳlama benden ki dil-ḫᵛāhuñ nedür
   Söyle ʿāşıḳ bāʿiş̱-i āhuñ nedür
   Derdile ʿazm itdigüñ rāhuñ nedür

2. Var ise bir yāre olduñ mübtelā
   Kim seni vuṣlatdan itmişdür cüdā
   ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ söyle bana
   [**Söyle ʿāşıḳ bāʿiş̱-i āhuñ nedür**
   Derdile ʿazm itdigüñ rāhuñ nedür]

Eyżan

3. Ṭālib-i vaṣlı iseñ ol dilberüñ

---

775 YEDT: 276. s. YEDT'te vezin "Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün" şeklindedir.
1 ki: kim YEDT.
2 Baḳar güllere: kaçan gülde YEDT.
3 Tārumār: yakup kül YEDT.
4 Şol: şu / delüben: kesüben YEDT.
5 söyleme nādāna: câhile söylemen YEDT.

776 HSD: 311. s.
2 vuṣlatdan: vaṣlından / ʿāşıḳ-ı sādıḳ iseñ: ṭālib-i vaṣlı mısın HSD.

Terkini urmaḳ gerek cān u tenüñ
Āteş-i hicrān mıdur yoḫsa yerüñ
[Söyle ʿāşıḳ bāʿiş-i āhuñ nedür
Derdile ʿazm itdigüñ rāhuñ nedür]

Eyżan

4. Yaḳdı yandurdı seni ʿışḳuñ odı
Nālişüñ ʿuşşāḳı ḫayretde ḳodı
Gözyaşın kim gördi senden el yu(ri)dı
[Söyle ʿāşıḳ bāʿiş-i āhuñ nedür
Derdile ʿazm itdigüñ rāhuñ nedür]

Eyżan

5. Āteş-i ʿışḳa yanar pervānesi[n](ñ)
Baş u cān[a] ḳalmayan dīvānesi[n](ñ)
Gel **Sezāyī**'den bugün uyanası[n](ñ)
[**Söyle ʿāşıḳ bāʿiş-i āhuñ nedür**
Derdile ʿazm itdigüñ rāhuñ nedür İlāhī]

Uṣūleş Düyek

76. (**Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün**)[777]
(--.-/ --.-/--.-/ --.-)

1. Yandıḳlarum şām [u] seḥer senden midür benden midür
Başumdaki ʿışḳdan eşer **senden midür benden midür**

2. Terk itdigüm cān u teni yoḳ eyledigüm ben beni
Her gördigüm şanmaḳ seni **senden midür benden midür**
[25b]
3. Baġrumdaki başum benüm gözümdeki yaşum benüm
Āh oldı yoldaşum benüm **senden midür benden midür**

4. Nālānum irdi göklere döşümi urdum ṭaġlara
İrişdigüm bu çaġlara **senden midür benden midür**

5. **Seyyid Niẓām**oġluñ saña benligin al senden yaña
Sen ben sözi bilmem baña **senden midür benden midür**

İlāhī Duraḳ

77. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[778]
(.---/ .---/ .--)

---

3 ʿışḳa: hicre / cān: cāna HSD.

777 SND: 220. s.

4 Döşimi urdum ṭaġlara: düşmeli oldım dağlara SND.

5 benligin al: al benligin SND.

778 NMDŞ: 88. s.

1. Yine dil naʿtını söyler Muḥammed
Dil ü cān mülkini ṭoylar Muḥammed

2. Boyun egmiş ṭurur çeşmü[ñ](n)e ḥayrān
Çemen ṣaḥnında sünbüller Muḥammed

3. Alup şems [ü] ḳamer nūrı yüzü[ñ](n)den
Ṣaçu[ñ](n) "*ve'l-leyl*"[779]*-i* yeldālar Muḥammed

4. Ḳaşuñdur *ḳābe ḳavseyni ev-ednā*[780]
Derüñden açılur güller Muḥammed

5. Ne ḳādirsem seni medḥ itmege ben
Kemā(l)[hī][781] medḥ[i] Ḥaḳ eyler Muḥammed

6. Sen ol sulṭān-ı kevneynsin ki maḫlūḳ
Senüñ medḥü[ñ](n)de ʿācizler Muḥammed

7. Ḳamu ervāḥ-ı peyġamber hem emlāk
Seni iclāle geldiler Muḥammed

8. N'içün olmayalar ümmet ki Ḥaḳḳ'uñ
Rıżāsı[n](ñ) sende buldılar Muḥammed

9. Ne noḳṣān ire cāhuña ḳılursa[ñ](n)
Niyāzī'ye şefāʿatler Muḥammed

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

78. (7+7= 14'lü Hece Vezni)[782]

1. Ben bu ʿışḳa düşeli ʿışḳıla bilişeli
Eli yeşil ʿaṣālı bize dervīşler geldi

2. Dervīşler sürer ṣafā ḥükm ider Ḳāf'dan Ḳāf'a
Bilegeldi Muṣṭafā bize dervīşler geldi

---

3 Alup: alır/yeldālar: yeldâdır NMDŞ.

779 "Geceye andolsun". Duhâ/2. Ayrıca bkz.Yılmaz, a.g.e., 169. s.

780 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm/9. Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 88.

5 ḳādirsem: kâdirim/eyler: söyler NMDŞ.

781 NMDŞ'den eklendi.

782 AYD: 224. s.

1 ʿışḳıla: Allah'la AYD.

[26a]

3. Yeşil ʿaṣā elinde tesbīḥi var belinde
Ḥaḳḳ'uñ ẕikri dilinde bize dervīşler geldi

4. Bölük bölük dervīşler Ḥaḳḳ'uñ buyrıġın işler
Yūnus eydür ḳardaşlar bize dervīşler geldi

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

79. (11'li Hece Vezni)[783]

1. Meded Allāh saña ṣundum elümi
Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma
Ġayrı kime ʿarż ideyüm ḥālümi
Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma

2. Enbiyā evliyā çıḳar köşkine
Mest olurlar ʿanber ile (miskile)[müşgīne][784]
İmām Ḥüseyn'üñ ḳanı ʿışḳına
Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma

3. Ebūbekir ʿÖmer ʿOşmān ʿAlī'nüñ
Bürhānıdur anlar İslām yolınuñ
Ḥürmetine Mevlām cümle velīnüñ
Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma

4. Ey keremler kānı ġanī Celīlüm
İbrāhīm'e didüñ dōstum Ḫalīlüm
Ẓāhirde bāṭında budur delīlüm
Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma

5. **Sinān Ümmī** söyler sözi gümānsız
N'iderler cesedi içinde cānsız
Ḥūrī ġılmān gerekmez baña ansız
Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma

İlāhī
Beste Şikārī-zāde Aḥmed Efendi
Duraḳ

---

783 ÜSD: 208.
1 Ol dōst: güzel ÜSD.
2 Çıḳar: çıka / olurlar: olalar / ʿanber ile miskile: ʿanberine müşkine / ol dōst: güzel ÜSD.

784 ÜSD'den eklendi.
4 Budur: oldur / ol dōst: güzel ÜSD.
5 Sinān Ümmī: Ümmî Sinân / söyler sözi: bunı söyler / Ḥūrī ġılmān gerekmez baña ansız: Gûrî vü cennet ki gerekmez ansız / ol dōst: güzel ÜSD.

80. (11'li Hece Vezni)[785]

1. Niçe bir uyursun uyanmaz mısuñ
Göçdi kerpān[786] ḳalduḳ ṭaġlar başında
Dellāller çaġrışur inanmaz mısuñ
Göçdi kerbān ḳaldıḳ ṭaġlar başında

2. Emīr ḥāc göçeli ḫaylī zamāndur
Muḥammed cümleye dīndür īmāndur
Delīlsüz gidilmez yollar yamandur
[**Göçdi kerbān ḳaldıḳ ṭaġlar başında]**

Eyżan

3. Bülbül olup dōst bāġında öte gör
Eyü ʿameller(i)le yüküñ ṭuta gör
Muḥammed'üñ kerbānına yete gör
[**Göçdi kerbān ḳaldıḳ ṭaġlar başında]**

Eyżan

[26b]

4. Ayrılmadı şu ṭaġlaruñ dumanı[787]
Çıḳar göynü[ñ](n)deki şek [ü] gümānı
Cümlemize yoldaş eyle īmānı
[**Göçdi kerbān ḳaldıḳ ṭaġlar başında]**

Eyżan

5. **Yūnus** bu dünyāya sen niye geldüñ
(Dā'imā)[Gice gündüz][788] Ḥaḳḳ'ı ẕikr itsün dilüñ
Enbiyāya uġramaz ise yoluñ
[**Göçdi kerbān ḳaldıḳ ṭaġlar başında]**

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

81. (7' Hece Vezni)[789]

1. ʿIşḳuñ dadı göñlümde
Hiç görmedüm ʿömrümde
Muḥammed'i seyrümde
Ġāyet göresüm geldi

2. Terk eyledüm dünyāyı

---

785 AYD: 203. s.

786 Kelimenin Mecmû'ada farklı imlâları görülmektedir. Kerbān, kervān, kerpān gibi.
3 Muhammed'üñ: Efendimin AYD.

787 Bu dörtlük eserde yoktur. Onun yerine şu dörtlük yer almaktadır: Emîr Hacı göçeli hayli zamândur/ Muhammed cümleye dîndir îmândur / Delîlsiz gidilmez yollar yamandur / Göçdü kervân kaldık dağlar başında AYD.
5 niye: niçün / Dā'imā: gece gündüz AYD.

788 AYD'den eklendi.

789 MMİ: 230. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlinde idi fakat kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.
2 ġāyet: amân MMİ.

N’idem ġayrı sevdāyı
Muḥammed Muṣṭafāyı
Ġāyet göresüm geldi

3. Dōstum göster yüz[üñ](in)i
İşideyüm söz[üñ](in)i
Ḫāk-i pāye yüzümi
Her dem süresüm geldi

4. Vuṣlat içün hep aña
ʿÖmrümi ḳıldum hebā
Yolına cānum fedā
Dā’im idesüm geldi

5. Müştāḳum cemālü[ñ](n)e
İrgür hem viṣālü[ñ](n)e
Luṭf it **ʿAzīz** ḳulu[ñ](n)a
ʿİnāyet göresüm geldi

İlāhī
Beste Çālāk-zāde Muṣṭafā Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

82. **(Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün)**[790]
(--.-/ --.-/--.-/--.-/)

1. Ez-cān u dil Peyġambere ʿāşıḳ iseñ ṣallū(a) ʿaleyh
Ṣāḥib çıḳar rūz-ı cezā şekk itmegil ṣallū ʿaleyh

2. Sünnet[in]i peyġamberüñ icrā ider iseñ eger
Nā’il olursun luṭfına hiç şüb[h]e(n) yoḳ ṣallū ʿaleyh

3. Cümle nebīler serveri āḫir zamān peyġamberi
Ümmet itdi aña bizi Ḫaḳḳ’a şükür ṣallū ʿaleyh

4. Taʿẓīm ile tekrīm ile leyl ü nehār hem şevḳıle
Ey **Faḫri**yā her ḥāl ile ez-cān u dil ṣallū ʿaleyh

[27a]

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

83. **(Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)**[791]

4 hep: sen MMİ.
5 ḳulına: bendene MMİ.

790 FSD: 78. s.
2 hiç şüb[h]e(n) yoḳ: peyġam-beriñ FSD.
3 Serveri: efḍali FSD.

(.---/.---/.---/.---)

1. Olursa devletüm hemdem ḳılursa ṭāliʿüm yārī
Viṣāle degşürüm hecri baña Ḥaḳ irgüre yārı

2. Hezārān dürlü şehvetden ṭamaʿ kes yāri isterse[ñ]
Özü[ñ](n)den ürküdür yārı naẓar kim olmaya arı

3. Saña ol dōst içün düşmen cefā itse ṭaḥammül ḳıl
Gülüñ dīdārına ʿāşıḳ gerek ḫoş göre [her] ḫārı

4. Budur ḥālüm görürsün sen eger ẓāhir eger bāṭın
Bizümle çün ḥarīf oldu[ñ](n) gider (ẓāhirden) [ḫāṭırdan] inkārı

5. Maḥabbet sūz-ı cān içre ki cāndan daḫı nāzükdür
Bulınmaz dünyada maḥrem ṣakı[n](ñ) fāş itme esrārı

6. ʿAceb ḥaddince **Mevlānā** sözi Türkīce naẓm eyler
Kelāmından olur maʿlūm kişinüñ kendi miḳdārı

İlāhī
Beste Ṭosun-zāde Muṣṭafā Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

84. (**Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün**[792])[793]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ḳaçan kim makdem-i pāküñle ʿālem muḥterem oldı
Ne şübhe~~süz~~[794] ser-te-ser rūy-ı zemīn bāġ-ı irem oldı

2. Varınca *ḳābe ḳavseyni ev-ednāya*[795] saʿādetle
Saña peyk-i Emīn ey ṣāḥibü'l-miʿrāc ḫadem oldı

3. ʿAceb mi rütbe-yi ʿizz ü celal bulsa dü ʿālemde
O kim maḥv-ı vücūd idüp saña ḫāk-i ḳadem oldı

4. Behişt üñ ḳıtʿasıdur ḫᵛābgāh-ı ḥikmet-āmīzüñ
Şeref-baḫşā-yı ʿarş [u] kürs hem levḥ ü ḳalem oldı

---

791 TMA: 361. s.
3 içün: kün / -: [her] TMA.
4 (ẓāhirden): [ḫāṭırdan TMA.

792 İlâhî Dîvân'da yok.

793 TMA: 309. s.

794 Mecmû'a'da ekin üzeri çizilmiştir.

795 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm / 9.
3 celāl: alâ TMA.

5. Kerem bābuñ küşād it **Fā'iż-i** nāçāra luṭf eyle
(Sen)[Ki] zīrā cürm [ü] taḳṣīr ile ġāyet pür-elem oldı

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

85. (**Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün**)[796]
(.---/.---/.--)

1. Vaṭan ārzūladum bundan giderüm
Ḳoyup bu varlıġı andan giderüm

2. Yuvamı özledüm şūrīde oldum
Uşadub bu ḳafes tenden giderüm

3. Dilerüm ṣabr idem bir dem firāḳa
Alur şevḳ ṣabrumı benden giderüm
[27b]
4. Elest ṣavtın henüz diñler ḳulaġum
Tamāmet ṭoldum ol ünden giderüm

5. Dime bu sözi **Eşref**oġlı Rūmī
Şulara kim dimez bundan giderüm

İlāhī Nevrūz
Uṣūleş Ṣūfiyān

86. (**Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)**[797]
(--./.---/--./.---)

1. Ḥaḳ şerleri ḫayr eyler ẓann itme ki(m) ġayr eyler
ʿĀrif anı seyr eyler Allah görelüm n'eyler

2. Bir şey'i [mu]rād itme olursa ʿinād itme
Ḥaḳ'dandur o redd itme Allah görelüm n'eyler

3. Dime şu n'içün şöyle o yirindedür öyle
Sen ṣoñını seyr eyle Allah görelüm n'eyler

4. Sen ṣanmadıġuñ yirde nāgāh açılur perde

---

5 sen: ki TMA.

796 ERD: 320. s.

797 EİHD: 123. s.
1 -: neylerse güzel eyler EİHD.
2 şey'i: işi / olursa: oldıysa / -: neylerse güzel eyler EİHD.
3 sen ṣoñını: baḳ ṣoñına / -: neylerse güzel eyler EİHD.

Dermān iriş(dür)ür derde Allah görelüm n'eyler

5. Ḥaḳḳ'uñ olıcaḳ işler boşdur ġam [u] teşvīşler
Ol bildügini işler Allah görelüm n'eyler

6. Bil elsine-yi ḫalḳı i'lām idüp ey **Ḥaḳḳı**
Ögreñ edeb-i ḫulḳı Allāh görelüm n'eyler

İlāhī Nevrūz
Uṣūleş Ṣūfiyān

87. (16'lı Hece Vezni)[798]

1. Naḳḳāşumız bizi ezel bī-levn ü reng yazupdurur
Levḥ-i göñülden ġayrınuñ naḳşını hep bozupdurur

2. N'eyler 'āşık cān u teni ister anı düni güni
Gel gör anı sevenleri dü cihāndan bezüpdurur

3. Yir gök daḫı eglenmedin *Ḳālū belā*[799] söylenmedin
Kendi cemālü[ñ](n) görmege gözgü(r)müzi düzüpdurur

4. Bu **Eşrefoġlı** Rūmī'yi 'ışḳ deryāsınuñ mevcleri
Ṭaşdan ṭaşa çala çala maḥv eyleyüp ezüpdurur

İlāhī Nevrūz-ı 'Arab
Uṣūleş Evsaṭ

88. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[800]
(--./.---/--./.---)

1. Rabbüñden olur iḥsān ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ)
Derdü[ñ](n)e olur dermān ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ)

[28a]

2. Ḥaḳ'dur seni var iden bī-ṣabr u ḳarār iden

---

4 Sen şanmadıġuñ: nāçār olacak / açılur: açar ol / irişdür(ür): eder ol / -: neylerse güzel eyler EİHD.

5 bildügini: ḥikmetini / -: neylerse güzel eyler EİHD.

6 i'lām idüp: āḳlām-ı Ḥaḳḳ / -: neylerse güzel eyler EİHD.

798 ERD: 235. s.

2 n'eyler 'āşık cān u teni ister anı düni güni: 'āşıḳ nider teni cānı dün gün anı ister anı ERD.

799 "Evet (Rabb'imizsin) dediler." A'raf 172. Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 89.

4 Rūmī'yi: Rūmī ERD.

800 TMA: 252. s.

2 niye: neye TMA.

Tevḥīd ile yār iden ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ)

3. Īmāna iren sensin ʿirfānı olan sensin
Dīdārı gören sensin ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ)

4. Tevḥīd ile pür-nūr ol ʿirfānıla maʿmūr ol
Dīdār ile mesrūr ol ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ)

5. **ʿAbdü'l-Ḥay** ider āhı bulmaġa Ḥaḳ'a rāhı
Sevmiş güzel Allāh'ı ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ)

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

89. **(8'li Hece Vezni)**[801]

1. Rūm'dan çıḳdum yüridüm
Mūm olup [ṣ](s)ızdum[802] eridüm
Şükür Ḥaḳḳ'a yüzler sürdüm
Server Nebī ne güzeldür
[Güzeldür][803] Kaʿbe yolları

2. Ay ṭoġarken çıḳdum yola
Ṣalavāt getirdüm dile
Gel gidelüm sizüñ ile
Server Nebī ne güzeldür
[Güzeldür] Kaʿbe yolları

3. ʿAlī ḳuyusına vardum
Abdest aldum iḥrām giydüm
Ḥācıları ʿuryān gördüm
Eyżan

4. Mīn[ā]da ḳurılur pāzār
Ḥācılar armaġan düzer
Melekler ṣevābın yazar
Eyżan

5. Ṭaġa yaḳındur evleri
Ġāyet (s)[ṣ]usuzdur yolları
Ölenüñ yoḳdur aġları

---

3 olan: bulan / niye: neye TMA.
4 niye: neye TMA.
5 bulmaġa Ḥaḳḳ'a rāhı: gözyaşı döker günâhı / sevmiş: seversen / niye: neye TMA.

801 AYD: 251. s.
1 Rūm'dan: Urum'dan /-:[güzeldür] AYD.

802 Sızmak kelimesi "sad" ile değil "sin" harfi ile yazılmış.

803 AYD'den eklendi.
2 ṣalāvāt getürdüm: salavâtlar verdim / sizüñ ile: cümle bile AYD.

Eyżan

[28b]

6. Kaʿbe[nüñ] eṭrāfı dağlar
Ṣular dīdār görmüş çağlar
Derv̇iş Yūnus añar ağlar

Durak̨

90. (11'li Hece vezni)[804]

1. Mecnūn'a ṣordılar Leylā nic'oldı
Leylā gitdi adı dillerde k̨aldı
Benüm göñlüm şimdi bir Leylā buldı
Yüri Leylā ki ben Mevlā'yı buldum

2. Leylā'yı beslerdi k̨ullar dāyeler
Mecnūn'uñ başında k̨uşlar yuvalar
Meskenimüz oldı ṭaġlar ovalar
Yüri Leylā ki ben Mevlā'yı buldum

3. Mecnūn arzūlayup Kaʿbe'ye vardı
Ḫalk̨aya yapışup çok̨ zārı k̨ıldı
Mecnūn Leylā dirken Mevlā'yı buldı
Yüri Leylā ki ben Mevlā'yı buldum

4. Mecnūn yalvarırken sen nāz iderdüñ
Hevāyı gözleyüp pervāne iderdüñ
Cefāyı çok̨ vefāyı az iderdüñ
Yüri Leylā ki ben Mevlā'yı buldum

5. Bugün Mevlā gören Leylā'ya bak̨maz
Ulu aʿlā gören ednāya bak̨maz
Aya naẓar iden yıldıza bak̨maz
Yüri Leylā ki ben Mevlā'yı buldum

6. **Derv̇iş Yūnus** bu sırdan açılma
Ḫak̨k̨'uñ luṭfı[n](ñ) görüp ġayra ṣaçılma
ʿİnāyet Ḫak̨ olan yerden k̨açınma
Yüri Leylā ki ben Mevlā'yı buldum

[29a]

Durak̨

91. (10'lu Hece Vezni)[805]

---

6 Ṣular dīdār görmüş çağlar: dîdâr görmüş sular çağlar / Dervîş: ʿÂşık AYD.

804 AYD: 131. s.

6 Derv̇iş Yūnus bu sırdan: Gel ey Yûnus bu sırlardan AYD.

805 AYD: 106. s.

1. Uyan behey ġāfil ġafletden uyan
Var bir mürşide ṣor niye geldüñ
ʿAḳlın başına direm mi dirse[ñ](n)
Var bir mürşide ṣor niye geldüñ

2. Aḫşam olınca yataḳ gözetme
Ṣabāḥ olınca otlaḳ gözetme
Sen bu nefsine furṣat gözetme
Var bir mürşide ṣor niye geldüñ

3. Hiç ḳılavuzsız ḳuşlar mı uçar
Mürşid kişiye ṭoġrı yol açar
Mürşidsiz olan ḳalurmış nāçār
Var bir mürşide ṣor niye geldüñ

4. Bu bir yaylaḳdur ḳonanlar göçer
Ecel şerbetin cümlesi içer
Fenāyı ḳoyup beḳāya uçar
[Var] bir mürşide ṣor niye geld[üñ](in)

5. **Derviş Yūnus** sen bu ögüdi
Kendi nefs[üñ](in)e virse[ñ](n)yeg idi
Bilürem dime sen de var imdi
Var bir kāmile ṣor niye geldüñ

92. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[806]

(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. *Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi*
Rūz u gün artar hiç o(n)[ñ]ulmaz yüregim(üñ) yarası

2. ***Eşrefoġlı Rūmi** bu derde giriftār olalı*
Düşdi bir deryāya kim yoḳdur anuñ kenāresi

93. (6+5= 11'li Hece Vezni)[807]

---

1 behey: ey / *ġafletden uyan: uyan hey gâfil / ʿAḳlın başına direm mi dirse[ñ](n): ʿAklunı dirüp fikr idemezsün / mürşide: kâmile AYD.*

2 furṣat: râhat / mürşide: ʿârife AYD.

3 ḳılavuzsuz: kulaguzsuz AYD.

4 Ecel şerbetin cümlesi içer: Ansuzun ecel şerbetin içer / *Fenāyı ḳoyup: koyup fenâyı AYD.*

5 Derviş Yûnus: Behey Yûnus Emrem / kendi: kendünün / bilirüm dime sen de var: bildüm dime sakı bana gel / kāmile: mürşide AYD.

806 ERD: 420. s.

1 ruz u gün: gün gün ERD.

807 BHD: 126. s.

1. *Uyan behey ġāfil ḫāb-ı ġafletden*
ʿÖmrüñ geldi geçdi ḫaberüñ var mı
Bir ḫaber aldu(n)[ñ] mı ṣırr-ı vaḥdetden
Murġ-ı cānuñ uşdı ḫaberüñ var mı

2. *Maʿṣiyet yüküni alduñ boyn[uñ](ın)a*[808]
Hīç ölüm ḳorḳusı girmez ʿayn[uñ](ın)a
Felek bir ḳaç arşun bez[den] egñ[üñ](in)e
Yaḳasuz gömlek biçdi ḫaberüñ var mı

3. *Azıġuñ var mıdur yola gitmege*
Döşegüñ ḫāżır mı varup yatmaġa
Ejderhālar gibi seni yutmaġa
Yirler aġzı[n](ñ) açdı ḫaberüñ var mı

4. *Bu dār-ı rıḥletdür bunda ḳal[ın]maz*
Hem ṣo[ñ](n)ı fenādur murād alınmaz
Ḳāfile ḳalḳınca girü dönülmez
Kerbān başı göçdi ḫaberüñ var mı

[29b]

5. ***Derviş Himmet*** *senden evvel gelenler*
Kimisi ḳul kimi sulṭān olanlar
Dünyā benüm mülküm diyüp yelenler
Ecel cāmı[n](ñ) içdi ḫaberüñ var mı

94. (16'lı Hece Vezni)[809]

1. *Eyā göñül n'oldı saña ʿışḳ-ı ḥabībe mi uġraduñ*
Durmaz aḳar gözüñ yaşı ṭūfān-ı Nūḥ'a mı uġraduñ

2. *Çalḳanursuñ gemi gibi çaġlarsuñ ırmaḳlar gibi*
Āh idersü[ñ](n) Yaʿḳūb gibi ayrılıġa mı uġraduñ

3. *ʿArż eyleyen Ḥaḳḳ'a sözin maḥv eyleyen anda özin*[810]
Ṭūr ṭaġında Mūsā gibi nūr-ı Ḫudā'ya mı uġraduñ

4. ***ʿAbdu'r-Raḥīm Tırsī*** *sen yürür iken ṣaġ u esen*

---

2 girmez: gelmez / gömlek: ṭon BHD.

808 Kelime harekelenmiş.

3 ejderḥālar: ejderler / seni: dem BHD.

4 ḳalḳınca: ḳalḳıcak BHD.

809 ATD: 163. s.

1 *Eyā göñül n'oldı saña ʿışḳ-ı ḥabībe mi: n'oldı sana eyā göñül ʿaceb ne derde / durmaz: ṭurmaz /gözüñ: özin ATD.*

2 idersin: eylersiñ ATD.

810 Mecmû'a'da "özün" şeklindedir.

Cānlar alup başlar kesen heybetlü şāha mı uġraduñ

95. (8'li Hece Vezni)[811]

1. *Yol içinde yol ṣorarsa[ñ](n)*
Yol Muḥammed ʿAli'nüñdür
Yetmiş iki dil ṣorarsa[ñ] (n)
Dil Muḥammed ʿAli'nüñdür

2. *Ḳanı bizden evvel gelen*
Beş vaḳti dā'im ḳılan
On barmaġı pıñar olan
İl Muḥammed ʿAli'nüñdür

3. *Varma cāhilüñ yanına*
Uġrarsı[n](ñ) çarḫuñ seline
Laʿnet yezīdüñ cānına
Dīn Muḥammed ʿAli'nüñdür

4. *Gice olur gündüz olur*
Cümle ʿālem dümdüz olur
Gökde ḳaç biñ yıldız olur
Ay Muḥammed ʿAli'nüñdür

5. *Ḫaṭāyī ḥasta olmış iñler*
ʿĀşıḳlaruñ [göñlin] egler
Nūr olmış ʿāleme (ṭurıġu) [ṭoġar][812]
Nūr Muḥammed ʿAli'nüñdür

[30a]

96. (7'li Hece Vezni)[813]

1. *Ey ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlar*
Gelüñ Allāh diyelüm
Bezm-i Ḥaḳḳ'a lāyıḳlar
Gelüñ Allāh diyelüm

---

4 Başlar: sözler / heybetlü: heybet-i ATD.

811 HDS: 117. s.

1 Yol içinde: İbtidâdan HDS.

1 Yol içinde: İbtidâdan HDS.

3 cāhilüñ: Yezid'in / *Uġrarsuñ çarḫıñ seline: Çirki dokunur tenine / dīn: can HDS.*

5 *ḥasta olmuş iñler: oturmuş ağlar / ʿĀşıḳların [göñlün] egler: Diline geleni söyler / Nūr olmış ʿāleme (turıġu) [ṭ oġar]: Top olmuş ortada döner HDS.*

812 HDS'den eklendi.

813 BHD: 84. s.

2. *Nefsü[ñ](n)den kibir gitsün*
Ḳalbüñ nūr ile ṭolsun
Ḥaḳ senden rāżı olsun
Gelüñ Allāh diyelüm

3. *Nūrı sevenler dīvāne*
Biz ṭuralum dīvāna
ʿIşḳıla yana yana
Gelüñ Allāh diyelüm

4. *Deyü(n)[ñ][814]* ***Derviş Himmeti***
Ṭutun farżı sünneti
Ey Muḥammed ümmeti
Gelüñ Allāh diyelüm

[30b]

FAṢL-I ʿUŞŞĀḲ

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

97. (Müstef'ilün Müstef'ilün)[815]
(--.-/--.-/ --.-/--.-)

1. Ey enbiyālar serveri
Ey evliyālar rehberi
Ey ins ü can peyġamberi
Ehlen ve sehlen[816] merḥabā

2. Allāhu Ekber şānehū[817]
Sübḥānehū sulṭānehū
Ḳadd-i caʾnā bürhānehū
Ehlen ve sehlen merḥabā

3. Sensin şefāʿat maʿdeni[818]
Sensin hidāyet menbaʿı
Ḳıl luṭfuñıla[819] maẓharı

---

2 Nefsü[ñ](n)den: nefisden BHD.
3 Nūrı sevenler: ḳo disünler / ʿışḳıla: derd ile BHD.
814 Harekelenmiş.
4 Deyin: dinle / ṭutun: ṭutın / farżı: farz u BHD.
815 AYD: 42. s. İlâhî Mecmû'ada beyitler hâlindedir. Fakat kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.
816 "Hoş geldiniz, sefâ geldiniz." Bkz. Şemseddin Sâmi, Kâmûs-ı Türkî, (İstanbul:Çağrı Yayınları, 2010) 752.
817 AYD'de de bu dörtlük yok.
818 AYD'de bu dörtlük yok.
819 Derkenârda: "ḳıl luṭ fıña maẓhar" ifâdesi yer almaktadır.

Ehlen ve sehlen merḥabā

4. Güneş cemālü[ñ](n) göreli[820]
Pāyü[ñ](n)e yüzler süreli
Yolu[ñ](n)a cānlar vireli
Ehlen ve sehlen merḥabā

5. Peyġamber idüñ ol zamān[821]
Yoġıdı ʿālemde nişān
Ḳurbān saña başla cān
Ehlen ve sehlen merḥabā

6. Sen cānlaruñ cānānısın
ʿĀlemlerüñ sulṭānısın
Dertlilerüñ dermānısın
Ehlen ve sehlen merḥabā

7. Sensin o maḥbūb-ı Ḫudā
İtme şefāʿatden cüdā
Aḥmed Muḥammed Muṣṭafā
Ehlen ve sehlen merḥabā

8. **Derviş Yūnus** söyler sözi
Sürerler maḥşerde bizi
Maḥşerde ḳurtar sen bizi
Ehlen ve sehlen merḥabā

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

98. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[822]

1. Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden
Ciger(i) biryān[823] olupdur ʿışḳ elinden

2. Niçeler tāc [u] ṭaḫtı māl [ü] mülki
Ḳoyup ʿuryān olupdur ʿışḳ elinden

3. **Yunus Emrem** bu ḥasretle [bu] (dü) zārum
ʿAceb mihmān olupdur ʿışḳ elinden

İlāhī

---

820 AYD'de bu dörtlük yok.

821 AYD'de de bu dörtlük yok.
7 sensin o: sen oldun AYD.

822 YEDT: 370. s.

823 Kelime Mecmû'a'da "püryān" şeklindedir.
3 ḥasretle: ḥasrete / zārum: zâra / mihmān: nâlân YEDT.

Uşūleş Şūfiyān

99. (7'li Hece Vezni)[824]

1. Adım adım ilerü
Beş on ʿālem içerü
On sekiz biñ ʿālemi
Gördüm bir ṭaġ içinde

[31a]

2. Vardum ilerü vardum
Levḥ'i elüme aldum
Āyetleri[n](ñ) oḳudum
Yazdum bir ṭaġ içinde

3. Ḳalbden büyük ṭaġ olmaz
Şol Allāh'a ṭoyılmaz
Mevlām saña ḳanılmaz
Sevdüm bir ṭaġ içinde

4. **Yūnus** oldum gezerüm
Mevlā ile bāzārum
Ben Allāh'uñ dīdārı[n](ñ)
Gördüm bir ṭaġ içinde

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

100. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[825]

(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

1. Ey ʿaceb bil[se]m nedür yā Rab bu derdüñ çāresi
[Gün](dü) gün artar hiç oñulmaz yüreg[ü](i)müñ yarası

2. Yüregimüñ yarasına hiç ṭab[ī]b(ler) ḳılmaz ʿilāc
Ey ʿaceb var mı ola bencile(g)[y]in bīçāresi

3. Çāresi bīçārelikdür yine bu derdüñ hemān
Çün belā burcındadur ʿāşıḳlaruñ sitāresi

Olmışam ʿālem içinde ʿışḳınuñ āvāresi

---

824 AYD: 186. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir. Kafiye gereği dörtlükler şeklinde yazdık.
1 on ʿālem: ʿâlemden / gördüm: geçdüm AYD.
3 şol: ol / Mevlām: sohbetine / sevdüm: irdüm AYD.
4 oldum: eydür /Mevlā ile: dost iledür / ben: ol AYD.

825 ERD: 420. s.
1 dü gün: gün gün ERD.
2 ola: daḫı ERD.

5. Her kim iñgler bu belādan varsun ol ʿāşıḳ degül
Görsün aña daḫı n’eyler nefsinüñ āvāresi

6. **Eşrefoġlı Rūmi** bu derde giriftār olalı
Düşdi bir deryāya kim yoḳdur anuñ kenāresi

İlāhī
Beste Çālāk-zāde Muṣṭafā Efendi
Uşūleş Ṣūfiyān

101. (Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)[826]
(.---/.---/.---/.---)

1. Semāda sırr-ı tevḥīdi duyan gelsün bu meydāna
Derūn içre bugün Allah diyen gelsün bu meydāna

2. Ṣalādur ehl-i ʿirfāna getürsün cān ḳurbāna
Bugün başını meydāna ḳoyan gelsün bu meydāna

3. Görenler nūr-ı Ġaffār’ı görenler sırr-ı Settār’ı
Cihānda şīşe-yi ʿārı ḳıran gelsün bu meydāna

4. Göñül maḳṣūdını buldı cihān envār ile ṭoldı
Bugün **Nūrī** imām oldı uyan gelsün bu meydāna

[31b]

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

102. (Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün)[827]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. Göster cemālüñ şemʿini yansun oda pervāneler
Devlet degül mi ʿāşıḳa şemʿine ḳarşu yanalar

2. Ben meye tevbe itmezem aġyār elinden iç[me]zem
Kendi elüñle ṣun bize ṭolu ṭolu peymāneler

---

826 5 aña daḫı: ol bir / nefsiniñ āvāresi: dünyānuñ mekkāresi ERD.
AND: 327. s.
1 Semāda: semādan / derūn içre: derūnīce AND.
2 Cān: cānı AND.
3 Görenler: ṭuyanlar / ḳıran: ṣıyan AND.

827 ŞSD: 215. s.
1 şemʿine: ma’şûḳa ŞSD.
2 Kendi elüñle: Ḳudret yediñle ŞSD.

3. Ol ḥāliçün aʿlā güzel yaġmaladı göñlüm evin
Pek baġla ʿışḳuñ zencīri[n](ñ) boşanmadan dīvāneler

4. Bezm-i elestden bir ḳadeḥ şundı bize dest-i İlāh[828]
Bir cürʿasından mest olur yüz biñ daḫı mestāneler

5. Cevr ü cefā itmek ile **Şemsī** seni terk eylemez
Sen ṣanma kim seni seve[n](r) senden şehā uṣanalar

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

103. (4+3=7'li Hece Vezni)[829]

1. Tevḥīd ḫōşca nesne olur
Tevḥīd iden mest olur
Allāh ile dōst olur
Böyle tevḥīd idelüm

2. Tevḥīd ider melekler
Döner çarḫ-ı felekler
Hem ḥūrīler (hem) melekler
Eyżan[830]

3. Tevḥīd itsün dilimüz
Dīdār görsün gözimüz
Dōst Muḥammed pīrimüz **Eyżan**

4. Şeyḫüm ider himmeti[831]
Allāh ider raḥmeti
Ey Muḥammed ümmeti
Eyżan

5. Tevḥīd ile varalum
Ḥaḳḳ'a yüzler sürelüm
Yūnus yolda ṭuralum

---

3 Ol ḥāliçün aʿlā: Şol dilber-i ra'nâ / boşanmadan: boşanmasun ŞSD.

828 Kelimenin Mecmû'a'daki şekli: .
4 Bir cürʿasından mest olur yüz biñ daḫı mestāneler: Bir ḳaṭresinden nûş iden oldı ebed mestâneler. ŞSD.

829 AYD: 112. s. İlâhî Mecmû'ada beyitler hâlindedir.
1 Tevḥīd ḫōşca nesne olur / Tevḥīd iden mest olur / Allāh ile dōst olur / Böyle tevḥīd idelim: Tevhîd hoşça nesnedür / Gel bile tevhîd edelüm / Tevhîde cânlar teşnedür / Gel bile tevhîd edelüm AYD.
2 -: hep / -: bu AYD.

830 Nakarat mısrâları için bu ibâre yazılmış. "bu da öyle" anlamına gelmektedir.
3 dīdār: dîdârı / Muḥammed: Muḥammed'dür AYD.

831 Dörtlük AYD'de yok.
5 -: biz / yüzler: yüzümüz / -:bu AYD.

İlāhī
Uṣūleş Devr-i Revān

104. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[832]

(.---/.---/.---/.---)

1. Tecellī şevḳ-ı dīdāruñ beni mest eyledi ḥayrān
Ene'l-Ḥaḳ[833] sırrını cāndan anuñçün ḳılmazam pinhān

2. ʿAceb ḥayrān [u] mestem kim bilişde bilmezem yārı
Gözüm her ḳanda kim baḳsa görinür ṣūret-i Raḥmān

3. Benüm ʿilm-i ledünnümde hezārān Ḫıżr olur ʿāciz
Benüm her bir tecell[ī]mde niçe biñ Mūsalar ḥayrān

[32a]

4. Bu ay [u] gün bu yıldızlar bu giceler bu gündüzler
Bu yazlar ḳışlar u güzler benüm emrümdedür yeksān

5. Benüm Manṣūr'ı dār iden benüm aġyārı yār iden
Benüm her varı var iden benüm hem giden ve ṭuran

6. Görürsün ṣūretā ādem benüm emrümdedür ʿālem
Felekler ü melekler hep baña maḥḳumdur ins ü cān

7. Ṣanurlar Eşrefoġlıyam ne Rūmīyem ne İz̲nīḳī
Benüm ol dā'imü'l-Bāḳī göründüm ṣūretā insān

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

105. (8'li Hece Vezni)[834]

1. Ey dervīşler ey ḳardaşlar
Ne ʿaceb derdüm var benüm

---

832 ERD: 334. s.
1 cāndan: cānum / ḳılmazam: ḳılmadum ERD.

833 "Ben Hakk'ım". Bkz. Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,* (İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2012), 123.
2 görinür: görinen ERD.
3 tecell[ī]mde: tecellümde / niçe biñ Mūs̲alar ḥayrān: niçe Mūsā olur ḫayrān ERD.
4 Yazlar: yaylar ERD.
5 ve: benem ERD.
7 ṣanurlar: ṣanursın / dā'imü'l-Bākī: dā'im ü Bāḳī ERD.

834 AYD: 113. s.
1 olmışdır: olur hep AYD.

Mecnūn olmışdur görenler
Ne ʿaceb derdüm var benüm

2. Deryānuñ mevci çaġladı
Ḥasret yüregüm daġladı
Ḥālüm bilenler aġladı
Ne ʿaceb derdüm var benüm

3. Derdine düşdüm Mevlā'nuñ
Āvāresiyüm sevdānuñ
Mevci beklemez deryānuñ
Ne ʿaceb derdüm var benüm

4. Dervīş olan ʿār eylemez
Derdi olmayan zār eylemez
Ḥekīmler tīmār eylemez
Ne ʿaceb derdüm var benüm

5. **Dervīş Yūnus** coşdı yine
ʿIşḳ baḥrına düşdi yine
Yārdan ġayrı düşdi yine
Ne ʿaceb derdüm var benüm

İlāhī
Uşūleş Evsaṭ

106. (8'li Hece Vezni)[835]

1. Her ḳaçan añarsam seni
Ḳarārum ḳalmaz Allāh'um
Senden ġayrı gözüm yaşı(ñ)
Kimseler silmez Allāh'um

2. Açılur bāġ u bōstānuñ
Oḳınur dilde destānuñ
Sen baḳdıġuñ gülistānuñ
Gülleri ṣolmaz Allāh'um

3. ʿIşḳuñ baḥrına ṭalmayan
Cānını fedā ḳılmayan
Senüñ cemālüñ görmeyen
Meydāna gelmez Allāh'um

3 beklemez: sayılmaz AYD.
4 Derdi olmayan: Âşık olan AYD.
5 cūşdı: coşdum / baḥrına düşdi: derdine düşdüm / ġayrı düşdi: ayrı düşdüm AYD.

835 AYD: 115. s.
1 ġayrı: ayruk AYD.
3 fedā: kurbân

4. Sensin dillerde oḳınan
Sensin cānlara baḳınan
Senüñ ʿışḳu[ñ](n)a doḳınan
Kendüyi bilmez Allāh’um

5. ʿĀşıḳ **Yūnus** seni ister
Luṭf eyle cemālüñ göster
Cemālüñ göre[n](ñ) ʿāşıḳlar
Ebedī ölmez Allāh’um

[32b]

4 Sensin cānlara baḳınan: sensin ismi bâkî olan / doḳınan: tutulan / kendüyi: kendini AYD.
5 cemāliñ: cemâl AYD.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

107. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[836]
(.---/.---/.--)

1. Bu cān teşne viṣāl-i ḥażretüñe
Efendim maʿbudum maḳṣūdum Allāh
Ne çāre nice irem vuṣlatuña
Efendim maʿbudum maḳṣūdum Allāh

2. İlāhī dilerüm senden ʿināyet
Ḥabībüñ ḳılsun [ey] baña şefāʿat
Cemālüñ gösterüp eyle hidāyet
Efendim maʿbudum maḳṣūdum Allāh

3. Saña ʿāṣıḳ olan can buldı lezzet
Gözü[ñ](n)de[dür] cemāl-i nūr-ı Ḥażret
Baña sensüz gerekmez ḥūr [u] Cennet
Efendim maʿbudum maḳṣūdum Allāh

4. Beḥaḳḳ-ı sūre-yi Ṭāhā vü Yāsīn
Recāyī'nüñ ḳabūl eyle duʿāsın
Gider ḳalbindeki ḥubb-ı sivāsın
Efendim maʿbudum maḳṣūdum Allāh

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

108. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[837]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Yüregüme dōst derdi urdı dürlü yaralar
Hiç ṭabībler aña ḳılmaz ne devā ne çāreler

2. İlla [olur] (gözi) dōst vaṣ[lı](ʿ) aña dermān-ı ṭabīb
Andan özge her ne ḳılsañ yüregümi yaralar

3. ʿİlmine maġrūr olanlar ḳaldı ʿışḳdan bīnaṣīb
ʿĀşıḳuñ bir lemʿasına irmez ol bīçāreler

4. El ṭuṭışup gide[lüm] Ḥaḳ'dan yaña ive ive[838]

---

836 MMİ: 194. s.
2 ḳılsun: eyleye MMİ.

837 ERD: 243. s.
1 hiç: kim / ḳılmaz: bilmez ERD.
2 İllā (gözi) dōst (vaṣıʿ) : illā [olur] dōst [vaṣlı] / ḳılsañ: ḳılsam / yāreler: pāreler ERD.

Alda[ma]sun bizi bunda işbu aġ u ḳaralar

5. Kim ezel güninde şāh-ı maḥrem-i esrār ise
Ḥāldaşumdur sırdaşumdur gelsün ol āvāreler

6. Dōst derdiyle hemīşe teşne-dil olanları(ñ)
Dōst vaṣlı(nı) şerbetile dā'imā ṣuvaralar

[33a]

7. **Eşrefoġlı** Rūmiye ṣorar[ısañ](ṣalar) dost ḳandadur
Diye yir gök ʿarş [u] kürsi ṭopṭolı hep aralar

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

109. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[839]
(--./.---/--./.---)

1. Sevdüm seni hep var(lıġ)um yaġmadur alan alsun
Gördüm seni efkārum yaġmadur alan alsun

2. Alduñ çü beni benden geçdüm bu can [u] tenden
ʿAḳlum daḫı her varum yaġmadur alan alsun

3. Geçdüm ben ad u ṣandan çıḳdum ben o [d]ükkān(ı)dan
Hep ʿırżıla vaḳārum yaġmadur alan alsun

4. Geldi dile dildārum buldum gül-i gülzārum
Şimdengerü (a) hep varum yaġmadur alan alsun

5. Sen ġā'ib ü ḥāżırsın her ḥālüme nāẓırsın
Aḥvālilen eṭvārum yaġmadur alan alsun

6. Çün buldı göñül yārum terk eyledüm aġyārum
Īmānıla zünnārum yaġmadur alan alsun

7. **Mışrī**'ye vücūb imkān bir oldı ḳamu aʿyān
Ṭāʿāt ile ezkārum yaġmadur alan alsun

---

838 Kelimelerin mecmû'a'daki şekli:
4 Ḥaḳ'dan: dōstdan / aġ u ḳaralar: aḳlar ḳaralar ERD.
5 Şāh-ı: şāha / sırdaşumdur: rāzdaşumdur ERD.
6 olanlaruñ: olanları ERD.
7 ṣorsalar: ṣararısañ / kürsi: kürs / ṭopṭolı: ṭopṭoludur ERD.

839 NMDŞ: 253. s.
1 varlıġum: varım NMDŞ.
5 Aḥvālilen: Ahvâl ile NMDŞ.

İlāhī
Durak

110. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[840]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Menbaʿ-ı ʿilm-i Ḫudā'sın Yā Muḥammed Muṣṭafā̲
   Dem-be-dem feyż-āşināsın Yā Muḥammed Muṣṭafā̲

2. Her kelāmuñ muʿcize [her] kār[uñ] iḥsāndur bize
   Cānib-i Ḥaḳ'dan ʿatāsın Yā Muḥammed Muṣṭafā̲

3. Şerbet-i vaṣluñla dermān eyle **Ḥaḳḳī** ḫastaya
   Sen ḳabūl eyle recāsın Yā Muḥammed Muṣṭafā̲

[33b]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

111. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[841]
(.---/.---/.--)

1. Eser ʿışḳuñ yeli esḥāra ḳarşu
   Öter bülbülleri gülzāra ḳarşu

2. Cemālüñ şuʿlesinden tāb-dārum
   Yanar pervāneyüm ol şemʿe ḳarşu

3. Ne ṣabra ṭāḳatüm var görmez isem
   Ne görsem göz ṭoyar envāra ḳarşu

4. Ṣalātında devāma irse ʿāşıḳ
   Ṭurur el ḳavşurup Settār'a ḳarşu

5. Görürs[üñ](in) **Nūri**yā ʿāşıḳlarına
   Neler iḥsān ider aġyāra ḳarşu

---

840 TMA: 552. s.

841 AND: 317. s.
2 şemʿe: nāra AND.
3 ṭoyar: döyer AND.

İlāhī
Beste Şeyḫ Muṣṭafā Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

112. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[842]
(-.--/ -.--/-.--/-.-)

1. Tende cānum cānda cānānum Muḥammed Muṣṭafā
Mülk-i dil taḫtında sulṭānum Muḥammed Muṣṭafā

2. Muntaẓırdur meh cemālüñ görmege ʿāşıḳlaruñ
Gel ṭulūʿ it māh-ı tabānum Muḥammed Muṣṭafā

3. Cilvegerdür dā'imā naḳş-ı ḫayālüñ sīneme
Ḫāne-yi ḳalbümde mihmānum Muḥammed Muṣṭafā

4. Derdmendüm ʿāşıḳ-ı bīçāreyüm üftādeyüm
El-emān ey derde dermānum Muḥammed Muṣṭafā

5. Yā Resūlallah ġarībüñdür senüñ **ʿAbdü'ş-Şamed**
Ḳıl şefāʿat ey kerem-kānum Muḥammed Muṣṭafā

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

113. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[843]
(.---/.---/.--)

1. Bu göñlüm şehrini seyrān iderken
Didi sırrum baña seyrān içinde

2. Derde düşdüñ n'içün dermān ararsın
ʿAşıḳlar dert arar dermān içinde

[34a]

3. Aç gözü[ñ](n)i **Eşref**[844] Ḥaḳḳ'ı ẕikreyle
Feẕkürūnī[845] didi Ḳur'ān içinde

---

842 MMİ: 397. s.
3 cilve-gerdür: cilvelerdir / sīneme: sînede MMİ.
4 derdmendim: derdimendim / üftādeyim: üftâde MMİ.

843 TMA: 314. s.

844 TMA ve MMİ'de mahlas Kemter şeklinde. TMA'da, "1098 (M. 1686)'de vefat eden Bursalı Şeyh Nasuhî Efendi'nin oğlu olan Kemter Ali Efendi (Vefatı 1137-M.1724)" ifâdesi yer alır.
3 Eşref: Kemter TMA.

845 "Öyleyse beni anın..." Bakara / 152. Bkz.: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 57.

İlāhī
Beste Döşekçi-zāde
Durak̟

114. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[846]
(.---/.---/.---/.---)

1. Bu gün ol ʿıyd-ı ekberdür gelür k̟urbāna ʿāşık̟lar
Giyerler cāme-yi gülgün k̟ıyarlar cāna ʿāşık̟lar

2. Belā destinde dildāruñ kesilmiş kelleler bir bir[847]
Şehīd olmuş yat̟ur gördüm boyanup k̟ana ʿāşık̟lar

3. Yak̟arlar būte-i ʿışk̟ı olar insān-ı kāmildür
Bulur her gevheri anda irer ol kāna ʿāşık̟lar

4. K̟arār [itmez] düşer her dem gören [ol] şemʿ-i rūyuñdan
Yanar k̟andīl-i ʿışk̟ içre döner pervāne ʿāşık̟lar

5. Başu[n](ñ) t̟op eyleyüp **Nak̟şī** bugün meydān-ı ʿışk̟ içre
Şalādur merd olan gelsün bugün meydāna ʿāşık̟lar

İlāhī Nevālı ʿUşşāk̟
Beste Etyemez İmāmı Aḥmed Efendi
Uşūleş Evsat̟

115. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[848]
(--./.---/--./.---)

1. Gel meclis-i ʿuşşāk̟a tā defʿ ola aḫzānuñ
Cürʿa-yı maḥabbet iç mest ola dil ü cānuñ

2. Bu meclise ġam gelmez erbābı elem görmez
Sünbülleri hiç ṣolmaz bu bāġ-ı gülistānuñ

3. Her demde rıżā gözle maʿnā i[l]ini özle
Dā'im arayup iz(t)le tā ʿarş ola seyrānuñ

4. Çeşmüñ yaşını her bār ḫūn-ı ciger ile kar
ʿAyyūk̟a ulaşdur var āh-ı dil [ü] efgānuñ

---

846 NAKD: 204. s.

847 Beyit NAKD'da yok.
3 olar: bular / bulur her gevheri: olırlar cevher-i evvel NAKD.
4 her: ol NAKD.
5 bugün: girüp / merd olan: cem' olup / çevgâna NAKD.

848 TMA: 397. s.

5. Bu bende **Kerīmü'd-dīn** her kim ki ider āy[ī]n
Ẕātını idüp tezyīn tācı ola dev[r]ānu[ñ](n)

İlāhī Nevālı ʿUşşāḳ
Uṣūleş Ṣūfiyān

116. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[849]
(--./--./--./--.-)

1. Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi
Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi

[34b]

2. Ṣavm [u] ṣalātı kim ṭutar ʿıyd-ı viṣāle ol yeter
Bülbülleri dā'im öter gülşen olur kāşānesi

3. Aç gözü[ñ](n)i Ḥaḳḳ'ıla baḳ oḳı **Hüdāyī**'den sebaḳ
Kāmil olurmış ehl-i Ḥaḳ ṭoġmazdan evvel anası

İlāhī Nevālı ʿUşşāḳ
Uṣūleş Ṣūfiyān

117. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[850]
(--./.---/--./.---)

1. Sevdā-yı ḫayālüñle dīvāneyüm ey Mevlā
Luṭfeyle viṣālüñle uṣlanayum ey Mevlā

2. Gönlüm ḳadeḥi ṭolmış çün bāde-yi ʿışḳuñla
ʿAḳlum başumda degül mestāneyüm ey Mevlā

3. ʿIşḳ āteşine cānum yanmaḳda bulur leẕẕet
Çün şemʿ-i cemālüñle vīrāneyüm ey Mevlā

4. Gönlinde çü **Nūrī'**nüñ maḫfīdür ezel kenzi
Derdüñle ḫarāb olmış vīrāneyüm ey Mevlā

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

118. (5+5=10'lu Hece Vezni)[851]

---

849 HD: 37. s.
2 ṣalātı: sivâyı / bülbülleri: bülbül gibi HD.

850 AND: 229. s.
3 Vīrāneyim: pervāneyem AND.

851 AYD: 153. s.

1. Bilmem n'ideyüm ʿışḳuñ elinden
Ḳanda gideyüm ʿışḳuñ elinden

2. Meskenüm dağlar gözyaşı çağlar
Durmaz ḳan ağlar ʿışḳuñ elinden

3. Varam vireyüm ḳadre ireyüm
ʿUryān olayum ʿışḳuñ elinden

4. Diñle zārumı ḳodum ʿārumı
Virdüm sırrumı ʿışḳuñ elinden

5. Ḳaddüm yay oldı bağrum ḫūn oldı
İşüm zār oldı ʿışḳuñ elinden

6. **Yūnus**'uñ sözi kül olmış özi
Ḳan ağlar gözi ʿışḳuñ elinden

119. (10'lu Hece Vezni)[852]

1. İsteyen yārin ḫāk ider varın
Bulsa dīdārın ṣaḳlar esrār[ın]

2. Baḳmayan cāna irdi cānāna
Girdi meydāna terk idüp ʿārın

3. Yār elin ṭutdı cümleden geçdi
Dōst ile itdi gizlü bāzārın

*4. Gel **Hüdāyī**'den al ḫaber erken*
Ḥaḳḳ'ı isteyen ḳosun inkārın

[35a]

120. (7'li Hece Vezni)[853]

1. N'eyleyeyüm dünyāyı
Baña Allāh'um gerek

---

5 ḫūn: nây / zār: zây AYD.
6 kül olmış: dogrudur AYD.

852 HD: 109. s.
1 Dīdārın: dildârın HD.
2 Cümleden geçdi: birliğe yetdi HD.

853 HD: 97. s.
1 Sultānım: Allah'ım HD.

Gerekmez māsivāyı
Bańa sulṭānum gerek

2. *Ehl-i dünyā dünyāda*
Ehl-i ʿuḳbā ʿuḳbāda
Her biri bir sevdāda
Bańa Allāh'um gerek

3. *Bülbül güle ḳarşu zār*
Pervāneyi yaḳmış nār
Her ḳuluñ bir derdi var
Bańa Allāh'um gerek

4. *Beyhūde hevāyı ḳo*
Ḥaḳḳ'ı bula gör yā Hū
Hüdāyī'*nüñ sözi bu*
Bańa Allāh'um gerek

121. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[854]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. *Ẕāt-ı Ḥaḳ'dan maḥrem-i ʿirfān olan añlar bizi*
ʿİlm-i sırdan baḥr-ı bī-pāyān olan añlar bizi

2. *Ey* ***Niyāzī*** *ḳaṭremüz deryāya ṣalduḳ biz bugün*
Ḳaṭre nice añlasun ʿummān olan añlar bizi

122. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[855]
(-.--/-.--/-.-)

1. *Kim ki dost yolına terk-i cān ider*
Dōst aña dīdārını iḥsān ider

2. *Kim [bu](beni) fānī dünyayı terk eylese*
Dōst ile mülke anı sulṭān ider

3. *Dost içün nefse murād virmeyeni*
Dōst sekiz uçmaġını erzān ider

4. ***Eşrefoġlı Rūmi*** *cān terk ideli*
Her nefes(i) dōst ilini cevlān ider

---

854 NMDŞ: 294. s.
1 Ḥaḳ'dan: Ḥaḳ'da / sırdan: sırda NMDŞ.

855 ERD: 217. s.
2 Beni: bu / ile: ebed ERD.
3 virmeyeni: virmeyene ERD.
4 Nefesi: nefes / ilini: iline ERD.

123. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[856]
(.---/.---/.---/.---)

1. *Bıraḳdum ʿışḳuñ ile nām u ʿārum yā Resūlallāh*
Unutdum şevḳuñ ile cümle kārum yā Resūlallāh

2. *Bu göñlüm bülbüli aṣlā cihānuñ bāġına baḳmaz*
Yüzüñ görmek gülistānuñ ararum yā Resūlallāh

3. *Bu* ***Maḥvî*** *bende[ñ](n)e raḥm it firāḳuñ nārına düşmüş*
[35b]
Ḳatı ḫaylī zamān oldı yanarum yā Resūlallāh

[37b]

FAṢL-I ḤİCĀZ

İlāhî
Beste Hüdāyî Şeyḫi Şehābe'd-dîn Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

124. (7+7=14'lü Hece Vezni)[857]

1. Buyruġun ṭut Raḥmān'uñ tevḥîde gel tevḥîde
Tāzelensün îmānuñ tevḥîde gel tevḥîde

2. Yaban yerlere baḳma cānuñ odlara yaḳma
Her gördügüne aḳma tevḥîde gel tevḥîde

3. Sen seni ne ṣanursun fānîye ṭayanursun
Ḫōş bir gün uyanursun tevḥîde gel tevḥîde

4. **Hüdāyî'**yi gūş eyle ʿışḳa gelüp cūş eyle
Bu Kevṯer'den nūş eyle tevḥîde gel tevḥîde

İlāhî
Uṣūleş Evsaṭ

125. (11'li hece Vezni)[858]

856 MMİ: 199. s.
857 HD: 213. s.
858 AYD: 216. s.

1. Rūm’da ʿAcem’de ʿāşıḳ olduġum
Yemen ellerinde Veyse’l-Ḳarānī
Allāh’uñ Ḥabībi dōstum didigi

Eyżan[859]

2. Ḥırḳası var idi deve yününden
ʿAṣāsı var idi ḫurma dalından
Hiç gözin ırmaz idi Kaʿbe yolından

Eyżan

3. **Yūnus** bunda idi kendisi anda
ʿArżūm ḳaldı yine benim ol yirde
Aşlını ṣorarsa[ñ](n) Ḳarān köyünde
Yemen ellerinde Veyse’l-Ḳarānī

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

126. **(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)**[860]
(-.--/-.--/-.-)

1. Ey ġarīb bülbül diyāruñ ḳandadur
Bir ḫaber vir gül-ʿiẕāruñ ḳandadur
Sen bu ilde kimseye yār olmad[uñ](ın)
Var senüñ elbetde yārü[ñ](n) ḳandadur

[38a]

2. Artdı günden güne feryāduñ senüñ
Āh u efġān oldı muʿtāduñ senüñ
ʿIşḳ içinde kimdür üstāduñ senüñ
Bu senüñ ṣabr u ḳarāruñ ḳandadur

3. Bir enīsüñ yoḳ ʿaceb ḫayretdesi[n](ñ)
Rāḥatı terk eyledüñ miḥnetdesi[n](ñ)
Gice gündüz bilmeyüp ḫayretdesi[n](ñ)
Yā senüñ leyl ü nehāruñ ḳandadur

4. Gökde uçarken seni indürdiler
Çār ʿunṣur bendlerine urdılar
Nūr iken aduñ **Niyāzī** virdiler
Şol ezelki iʿtibāruñ ḳandadur

İlāhī

---

859 Nakarat yerine kullanılmış bir ibâredir. “Bu da öyle” anlamına gelmektedir.
2 Hīç gözin: gözlerin AYD.

860 NMDŞ: 107. s.
4 virdiler: ḳodular NMDŞ.

Uṣūleş Ṣūfiyān

127. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[861]
(.--- / .---/ .--)

1. Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden
Ciger biryān[862] olupdur ʿışḳ elinden

2. Eridi ḳarlı ṭaġlar z̲erre z̲erre[863]
Deñiz ʿummān olupdur ʿışḳ elinden

3. Niçeler tāc u taḫtı māl ü mülki
Ḳoyup ʿuryān olupdur ʿışḳ elinden

4. **Yunus Emrem** bu ḥasretle bu zārī
ʿAceb mihmān olupdur ʿışḳ elinden

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

128. (8'li Hece Vezni)[864]

1. Şehīdlerü[ñ](n) ser-çeşmesi
Enbiyānuñ baġrı başı
Evliyānuñ gözi yaşı
Ḥasan ile Ḥüseyin'dür

2. Kerbelā'nuñ yazıları
Şehīd olmuş ġāzīleri
Faṭma Ana ḳuzıları
Ḥasan ile Ḥüseyin'dür

3. Ḥażret ʿAli babaları
Muḥammed'dür dedeleri
ʿArşuñ iki küpeleri
Ḥasan ile Ḥüseyin'dür

4. Dervīş **Yūnus** cihān fānī

---

861 YEDT: 370. s. bkz. 98. İlâhî.

862 Kelime Mecmû'a'da "püryān" şeklindedir.

863 Bu beyit YEDT'de yoktur.
4 mihmān: nâlân YEDT.

864 AYD: 72. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlinde idi fakat kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.
1 Enbiyānuñ baġrı bāşı: Hasan'ıla Hüseyin'dür / Evliyānuñ: 'Âşıklarun AYD.
2 Kerbelā'nuñ: Kerbelâ'da / olmuş: oldı AYD.

Bizden evvel gelen ḳanı
İki cihānuñ sulṭān(ıñ)[ı]
Ḥasan ile Ḥüseyin'dür

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

129. (7+7=14'lü Hece Ölçüsü)[865]

1. ʿIşḳuñ meyine ḳanduñ n'olduñ a göñül n'olduñ
Yaḳduñ beni yandurduñ n'olduñ a göñül n'olduñ

[38b] 2.
Bir yirde ḳarār itmez hiç kimseden ʿār itmez
Ḥekīmler timār itmez n'olduñ a göñül n'olduñ

3. Uçduñ a göñül uçduñ yedi deryālar geçdüñ[866]
Ġarīb illere düşdüñ n'olduñ a göñül n'olduñ

4. Ḳalbümi küşād eyle hem Mevlā'yı yād eyle
Ġamgīn dili şād eyle n'olduñ a göñül n'olduñ

5. Dil-i virānumı yaḳduñ yaḳup küle döndürdüñ[867]
ʿĀlemi ṭutdı efgānuñ n'olduñ a göñül n'olduñ

6. Gel imdi ey **ʿAzīzī** sırruñ dime ol epsem
Esrāra olur maḥrem n'olduñ a göñül n'olduñ

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

130. (7+7=14'lü Hece Vezni)[868]

1. Ey ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlar gelüñ Allāh diyelüm
Bezm-i Ḥaḳḳ'a lāyıḳlar gelüñ Allāh diyelüm

2. Nefsü[ñ](n)den kibir gitsün ḳalbüñ nūr ile ṭolsun

---

4 Dervīş Yūnus cihān: Yûnus Emrem dünyâ / Bizden evvel gelen ḳanı: Terk eyle gel cân u teni AYD.

865 MMİ: 428. s.

866 MMİ'de yok.
4 Mevlā'yı: Rabbini MMİ.

867 MMİ'de yok.
6 epsem: esim / Esrāra olur: Ahvâle olup MMİ.

868 BHD: 84. s.
2 Nefsinden kir: nefisden kibir BHD.

Ḥaḳ senden rāżı olsun gelüñ Allāh diyelüm

3. Ḳo disünler dīvāne biz ṭuralum dīvāna
ʿIşḳıla yana yana gelüñ Allāh diyelüm

4. Dineñ[869] Dervīş **Himmet'i** ṭutu(n)[ñ] farżı sünneti
Ey Muḥammed ümmeti gelüñ Allāh diyelüm

İlāhī
Uşūleş Evsaṭ

131. (**Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün**)[870]
(.---/.---/.--)

1. Musaḫḫar emr[üñ](in)e hep cümle eşyā[871]
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim
Elü[ñ](n) altındadur dünyā vü ʿuḳbā
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

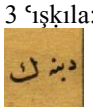
2. Ne ister(i)señ idersin ḳudretüñ var
Her işde niçe niçe ḥikmetüñ var
[39a] Esirgersi[n](ñ) ʿuṣātı raḥmetüñ var
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

3. ʿU(r)ṣāta raḥmet [ü] ġufrān idersin
Gönüller derdine dermān idersin
Hüdāyī'ye ʿaṭā iḥsān idersin
[Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim]

4. Ḳuluñ sa(n)[ñ]a lāyıḳ işi yoḳ imiş[872]
Ṣudūr iden yine yoḳdan yoḳ imiş[873]
Hüdāyī'ye senüñ luṭfuñ çoḳ imiş
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

---

3 ʿışḳıla: derd ile BHD.

869

4 dineñ: dinle BHD.

870 HD: 49. s.

871 Bu ilk dörtlük eserde beyit hâlinde yazılmış. İki beyit tek dörtlüktür. Diğer her bir mısrâ ise bir dörtlüğün bir parçasıdır.
1 efendim: efendi HD.
3 iders[üñ](in): eden sen HD.
3 iders[üñ](in): eden sen HD.
3 iders[üñ](in): eden sen HD.

872 Bu dörtlük HD'de yok. Dörtlüğün vezni kusurlu.

873 Vezin gereği söz dizimi düzeltilmiştir. Mecmû'adaki şekli: "Yoḳdan ṣudūr iden yine yoḳ imiş"

İlāhī
Beste Ṣāliḥ-zāde Edirnevī

132. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[874]
(.---/.---/.--)

1. Ḳapu[ñ](n)a geldiler ümmet Muḥammed
Dilerler merḥamet şefḳat Muḥammed

2. Cihāna Ḥaḳ Teʿālā ḳıldı iḥsān
Vücūduñ āyet-i raḥmet Muḥammed

3. Senüñle oldı Ḥaḳḳ'uñ sırrı ẓāhir
Sen olduñ menbaʿ-ı ḥikmet Muḥammed

4. Şeref-yāb oldı pābūsuñla eflāk
Yüzü[ñ](n)den buldılar rifʿat Muḥammed

5. Nebīlerle velīler(le) bāb-ı Ḥaḳ'da
Senüñle buldılar ḳurbet Muḥammed

6. Sen olduñ maḥrem-i bezm-i ilāhī
İdüp cānānıla ṣoḥbet Muḥammed

7. O bezme ḫādim olmayınca Cibrīl
Saña kimdür iden ḥiẕmet Muḥammed

8. **Sezāyī** var ḳapusında niyāz it
Seni redd eylemez elbet Muḥammed

İlāhī
Ḥicāz maʿa Çārgāh
Uṣūleş Devr-i revān

133. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[875]
(--./ .--./.--./.--)

1. Esmā-yı ilāhiyyede bī-ḥad hünerüm var
Her demde semāvāt u ḥurūfa seferüm var

---

874 HSD: 339. s.
2 iḥsān: inzāl HSD.
3 Ḥaḳḳ'uñ sırrı: Ḥaḳ esrārı HSD.
4 yüzü[ñ](n)den: o yüzden HSD.

875 NMDŞ: 125. s.

2. Gönlüm gö[g]inüñ yıldızınuñ hiç ʿadedi yoḳ
Her burcda benüm biñ güneş ü ḳamerüm var

3. ʿĀlimlere ebced ḫāᵛcesi olmaḳ olur ʿār
Alçaḳ gö(z)[r]inen ebcede ʿālī naẓarum var

4. ʿArş[ı] vü semāvāt[ı] budur ʿulumuñ el-[ḥ]aḳ
Hem daḫı zemīninde dükenmez güherüm var

[39b]

5. Bunuñla bir oldı dem-i ʿĪsā ile **Mışrī**
Gönlüme daḫı ne gelür[üm] ne giderüm var

Duraḳ ʿUzzāl
Beste Ḳalbūrī-zāde Şeyḫ Meḥmed Burūsevī

134. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[876]
(-.--/-.--/-.-)

1. Düşdi cāna ʿāḳıbet sevdā-yı ʿışḳ
Eyledi şeydā beni Leylā-yı ʿışḳ

2. Mest olup (Leylīce)[ayılmaya][877] tā ḥaşre dek
Yār elinden nūş iden ṣaḥbā-yı ʿışḳ

3. Gül yanaġın ṣoldur[ur] ʿāşıḳlaruñ
Ṣūreti tebdīl ider maʿnā-yı ʿışḳ

4. Gözlerüñ yaşı ḳo aḳsun **Ḥaḳḳi**yā
Böyle olur lü'lü'-i lālā-yı ʿışḳ

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

135. (8+8=16'lı Hece Vezni)[878]

1. Şol Cennet'üñ ırmaḳları aḳar Allāh deyü deyü
Çıḳmış İslām bülbülleri öter Allāh deyü deyü

2. Ṣalınur Ṭūbā dalları Ḳur'ān oḳur yapraḳları

---

876 TMA: 391. s.

877 TMA'dan eklendi.
2 (Leylīce?): ayılmaya TMA.

878 AYD: 161. s.

Cennet bāġınuñ gülleri ḳoḳar Allāh deyü deyü

3. Aydan aydındur yüzleri şekerden datlı sözleri
Cennet'de Ḥūrī ḳızları gezer Allāh deyü deyü

4. Kimler yiyüp kimler içer melekler raḥmetler şaçar
İdris de ḥulleler biçer Sübḥān Allāh deyü deyü

5. **Yūnus Emrem** var yār[üñ](in)e ḳoma bugüni yarına
Yarı[n] Ḥaḳḳ'uñ dīvānına varam Allāh deyü deyü

İlāhī
Uşūleş Evsaṭ

136. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[879]
(-.--/-.--/-.-)

1. ʿIşḳ-ı maʿşūḳı ideldeñ iḫtiyār
ʿIşḳıla ḫoş zindedür şeydā göñül
Yirde gökde eylemez oldı ḳarār
Bir ḳapuya bendedür şeydā göñül

2. Ey Ḫudāvend [ü] Kerīm ü Müsteʿān
Ḥā'il olmaz dillere kevn [ü] mekān
[40a] Sensiz eglenmez ḳulūb-ı ʿāşıḳān
Sen bilürsün ḳandadur şeydā göñül

3. Cānib-i maṭlūba perr ü bāl açar
Ṭā'ir-i ḳuds[ī] gibi dün gün uçar
Dil **Hüdāyī** ʿarş u kürsīden geçer
Ṣanmaġıl ki bundadur şeydā göñül

İlāhī
Uşūleş Devr-i Revān

137. (10'lu Hece Vezni)[880]

---

2 Ṣalınur Ṭūbā dalları / Ḳur'ān oḳur yapraḳları / Cennet bāġınuñ gülleri /Ḳoḳar Allāh deyü deyü: Eser ol latîf yilleri / Salınur Tûbâ dalları / Coşmış İslâm bülbülleri / Öter Allah Allah diyü diyü AYD.

3 aydındır: arıdur / Şekerden datlı: Misk ü ʿanberdür AYD.

4 kimler yiyüp kimler içer: kimi yiyüp kimi içer / melekler raḥmetler saçar: hep melekler rahmet saçar / İdrîs de ḥülleler biçer: İdrîs nebî hulle biçer / biçer: Sübḥān AYD.

5 Yūnus Emrem: Miskîn Yûnus: varam: varur AYD.

879 HD: 131. s.

880 İD: 347. s.

1. ʿIşḳıla ʿāşıḳ gül-ʿiẕār oldı
Tāze-ter göñlüm nev-bahār oldı

2. Allāh'uñ adın ʿāşıḳ añdıḳça
Zühd ile zāhid şermsā[r](z)[881] oldı

3. Ḳodı aġyārı gördi dīdārı
Buldı ol yārı bī-ḳarār oldı

4. Nār-ı fürḳatde bir ġarīb iken
Vuṣlata irdi şehriyār oldı

5. Her seḥer iñler nāleler eyler
Gülşen-i ʿışḳa ol hezār oldı

6. Ḥaḳḳ'ı ṭuyanlar ʿışḳa uyanlar
ʿİzziyā anlar yāra yār oldı

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

138. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[882]
(--.-/--.-/--.-/--.-/)

1. Bāġ-ı cemāle çün irem vuṣlat güli[n](ñ) anda direm
Ḥaḳḳ'uñ tecellīsi[n](ñ) görem ben Hū diyem yā Hū diyem

2. Gicede de gündüzde de keşretde de vaḥdetde de
Maḥşerde de Cennet'de de ben Hū diyem yā Hū diyem

3. Cümle vücūdum mū-be-mū [hū] ile ṭolmışdur ḳamu
Mülk oldı çünki bāña Hū ben Hū diyem yā Hū diyem

4. Ayrılsa cismümden bu cān yıḳılsa bu kevn [ü] mekān
Münkir olursa hep (bu) cihān ben Hū diyem yā Hū diyem

---

1 ʿışḳıla: zikrile İD.
2 zühd ile: zikrine İD.

881 Kelimede imlâ düzeltmesi yapılmıştır. [r] (z).
3 gördi dīdārı: buldı dil-dārı /buldı: gördi İD.
4 nār-ı fürḳatde bir ġarīb iken: Künc-i firḳatde bir faḳīr iken İD.
5 nāleler: naġmeler / ʿışḳa: aşḳda İD.
6 Ḥaḳḳ'ı ṭuyanlar ʿaşḳa uyanlar: Ḥaḳḳ'a uyanlar ʿaşḳı ṭuyanlar İD.

882 AND: 299. s.
1 Tecellīsin: tecellāsın / diyem: direm AND.
2 gicede de gündüzde de: gice vü gündüz ey dede / diyem: direm AND.
3 diyem: direm AND.
4 diyem: direm AND.

5. ʿĀşıḳlar içre olsa sūr bu **Nūrī**'ye irse sürūr
Anda tecellī itse nūr ben Hū diyem yā Hū diyem

[40b]

Hümāyūn

İlāhī

Beste Şikārī-zāde Aḥmed Efendi

Uṣūleş Evsaṭ

139. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[883]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Yā Resūlallah bize gör n'itdi ʿāṣī ümmetüñ
Görmeye anlar daḫı rūz-ı ḳıyāmet şefḳatüñ

2. Şah Ḥüseyn'üñ itdiler ḫāke berāber cismini
Ḳılmadılar ol münāfıḳlar senüñ hiç ḥürmetüñ

3. Kerbelā'da Yā Muḥammed ger göreydüñ ḥālimüz
Tā ḳıyāmet sākin olmazdı bizimçün fürḳatüñ

4. Kim ki ʿālem faḫrınuñ evlādına buġż eyleye
Eyleme aña müyesser yā İlāhī Cennet'üñ

5. Biz muḥibb-i ḫānedān-ı Muṣṭafāyuz **Seyfi**yā
Rūz [u] şeb nesl-i Resūlullāh'[a] olsun midḥatuñ

İlāhī
Beste Hümāyūn Uṣūleş
Evsaṭ

140. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[884]
(.---/.---/.---/.---)

1. Senüñ ḥüsnüñ tecellīsi ider ʿāşıḳları nālān
Yaḳup cān u dilüm ʿışḳuñ bu ʿaḳlum eyledi talan

2. Gülüñ vaṣlında naḳş olmış viṣālüñ vaʿdesi āh āh
Anuñçün ʿandelīb oldı ḳamu ḥālinde ser-gerdān

---

5 diyem: direm AND.

883 SND: 266. s.

884 MND: 51. s.

1 talan: nâlân MND.

3. ʿArūs-ı lā-mekān ẕātuñ fedā olsun saña cānum
Şefāʿat ḳıl a sulṭānum nigāhu[ñ](n)dur baña dermān

4. **Naṣūḥī** ḫāk ile yeksān idüp cānuñ saña ḳurbān
Teraḥḥum ḳıl baña her ān biḥaḳḳın sūre-yi Furḳān

İlāhī
Beste Hümāyūn Şikārī-zāde Aḥmed Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

141. (11'li Hece Vezni)[885]

1. Bir gice yaturken ben ġaflet ile
Uyuma dir baña server Muḥammed
Ġaflet uyḫusından uyar gözini
Uyuma dir baña server Muḥammed

2. Geldi bir ġaflet büridi gözimi
İşit imdi o sulṭānuñ sözini
Baña ümmet olan açar gözini
Uyuma dir baña server Muḥammed

3. Be hey dervīş kendin sevdāya itme
Ḥaḳḳ'uñ buyurmadığı yola gitme
[41a]
Dervīş Yūnus sen de ġafletde yatma
Uyuma dir baña server Muḥammed

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

142. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[886]
(-.--/-.--/-.-)

1. İñile ey dertli göñül iñile
Ehl-i derdüñ iñleyecek çağıdur
Gel timār it yara[ñ](n)a sen ʿışḳıla
Yaralaruñ o[ñ](n)ulacaḳ çağıdur

---

885 MMİ: 442. s.
1 server: sultān MMİ.
2 işit imdi o: işitendi ol / server: sultān MMİ.
3 sevdāya itme: girdâba atma MMİ.

886 NMDŞ: 122. s.

2. Yoḳ ḳarārı göñlümüñ bilmem neden
Ḳaṣd ider biñ pāre ola [bu] beden
[Var ise gitmek diler bu aradan][887]
[Aşlına ʿazm eyleyecek çaġıdur]

3. Ey **Niyāzī** dünyada itmez ḥużūr
Şol kişi kim olmaya ehl-i ġurūr
Ḥaḳḳ'ı añla itmeden mevtden ʿubūr
Mevtüñ elçisi gelicek çaġıdur

İlāhī
Uṣūleş Düyek

143. (10'lu Hece Vezni)[888]

1. Gelü[ñ](n) gidelüm ʿışḳuñ iline
Cānlar fedādur Mevlā yolına

2. Ḳırk yılın bir gün gelicek o gün
Süregel yüz[üñ](in) Mevlā yolına
*
3. Sīne-çaḳdürür çeşm-i pākdürür
Ṣıdḳıla yürür Allāh yolına

İlāhī
Beste Zekāyī Efendi Eyyūbī
Uṣūleş Ṣūfiyān

144. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[889]
(.---/.---/.--)

1. Cenāb-ı pākü[ñ](n)e lāyıḳ ʿamel yoḳ
Yine āḫır kerem Mevlā senüñdür
[41b]Nesi var ḳuluñ eksüglügden artuḳ
Yine luṭf u kerem Mevlā senüñdür

2. ʿUṣātı Raḥmeti[n] ẕeyli bürürken
Ḳapuña aġlayup yüzler sürer[ken][890](ler)
Kime yalvaralar yā sen ṭururken
Yine luṭf u kerem Mevlā senüñdür

---

887 NMDŞ'den eklendi.
3 mevtden: bundan NMDŞ.
888 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.
* Birkaç beyitlik boşluk bırakılmıştır.
889 HD: 43. s.
890 Kafiye uyumuna göre eklendi.

3. **Hüdāyī**’ye naṣīb it feṭḥ-i bābı
Cemālüñden getür luṭf it niḳābı
Gider ẓulmāni nūrānī ḥicābı
Yine öñ ṣo[ñ](n) kerem Mevlā senüñdür

Durak ʿUzzāl
Beste Çālāk-zāde

145. (8+8=16’lı Hece Vezni)[891]

1. Yā Rabb[i] Cennet evine girenlerden eyle bizi
Yarı[n](ñ) anda cemālüñi görenlerden eyle bizi

2. Maḥşerde ḫalḳ ola ḥayrān çoḳ cigerler ola biryān
ʿArşuñ gölgesinde seyrān idenlerden eyle bizi

3. Baḳma dünyānuñ ḥāline ṣarf it varı[n](ñ) Ḥaḳ yolına
Berātını ṣaġ eline alanlardan eyle bizi

4. Bu dünyānuñ beḳāsı yoḳ ya aç olmış ya olmış ṭoḳ
Terāzūda ṣevābı çoḳ gelenlerden eyle bizi

5. Yā Vāḥid [ü] Ferd ü Eḥad ʿāṣīlere eyle meded
Cennet içinde tā ebed ḳalanlardan eyle bizi

6. Mü’minlere raḥmet ola münāfıḳlar maḥrūm ḳala
Yūnus eydür ṭoġrı yola gidenlerden eyle bizi

*

[44b]

FAŞL-I ŞEHNĀZ

---

3 öñ ṣo[ñ]: âhir HD.

891 AYD: 249. s.
1 Yā Rabb[i]: İlâhî AYD.
2 cigerler: yürekler AYD.
3 ḥāline: varına / ṣarf it varı[n](ñ): düşüp dâim AYD.
4 beḳāsı yoḳ: cefâsı çok / ya aç olmış ya olmış ṭoḳ: kimi aç gezer kimi tok AYD.
5 Yā Vāḥid [ü] Ferd ü Eḥad: Ya Hayy u yâ Kayyûm Samed / ʿāṣīlere eyle meded: İhasânına yokdur ʿaded / Cennet içinde tā ebed: Firdevs bağçesinde ebed AYD.
6 eydür: gider AYD.

* [42a], [42b], [43a], [43b], [44a] varakları boş.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

146. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[892]
(.---/.---/.---/.---)

Kerīm Allāh Raḥīm Allāh amān Allāh amān Allāh[893]
ʿAlīm Allāh ʿAẓīm Allāh amān Allāh amān Allāh
Meded senden Muʿîn Allāh kerem senden Kerīm Allāh

1. Cihān sensin cinān sensin göñüllerde nihān sensin
Bu kevn ile mekān sensin amān Allāh amān Allāh

2. Zevālüñ yoḳ miṣālüñ yoḳ vezīrüñ yoḳ müdīrüñ yoḳ
Şerīküñ yoḳ naẓīrüñ yoḳ amān Allāh amān Allāh

3. Ḳılaġuzsuz gidilmez yollar ı[ss]ız kārbān gitmez[894]
Bu vādīde ḥarāmī çoḳ amān Allāh amān Allāh

4. Günāhum çoḳ işüm ʿişyān şevābum yoḳ gözüm giryān[895]
Tehī-destüm göñül ḥayrān amān Allāh amān Allāh

5. Muḥammed Muṣṭafā ḥaḳḳı ʿAlī Zehrā Ḥasan ḥaḳḳı
Şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı amān Allāh amān Allāh

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

147. (11'li Hece Vezni)[896]

1. Yürük degirmenler gibi dönerler
İl ile virmişler Ḥaḳḳ'a giderler[897]
Göñül Kaʿbesini ṭavāf iderler
Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda

2. Semāda melekler ḳanad açarlar
Mü'min olanlara raḥmet ṣaçarlar

---

892 TMA: 540. s.

893 Nakarat.
1 kevnile mekān: kevn ü lāmekān TMA.

894 TMA'da yok.

895 TMA'da yok.
5 ʿale'z-Zehrā Ḥasan ḥaḳḳı: Aliyyi Murtezâ hakkı.

896 AYD: 202. s.
1yürük: coşkun / İl ile: Kol kola AYD.

897 İlk iki mısrâ mecmû'ada tek mısrâ hâlinde yazılmış.
2 Mü'min olanlara: Mü'minler üstine olana AYD.

Perīsi ḳulavuz Ḥaḳḳ'a uçarlar
Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda

3. Dervīş **Yūnus** eydür gör n'oldı baña
ʿIşḳuñ maḥabbeti ṭoḳınur cāna
ʿAḳlını başına getür dīvāne
Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda

İlāhī
Beste Dede Efendi Uṣūleş
Ṣūfiyān

148. (5+5=10'lu Hece Vezni)[898]

1. Yandum kül oldum ʿışḳ meydānında
Ḳoḳar gül oldum ʿışḳ meydānında

[45a]

2. Gül idüm ṣoldum nūr ile ṭoldum
Bilmezem n'oldum ʿışḳ meydānında

3. Ḥaḳ ʿışḳı geldi benligüm aldı
Bir adum ḳaldı ʿışḳ meydānında

4. Aġlarum gülmem gözlerüm silmem
N'olduġum bilmem ʿışḳ meydānında

5. Arayup buldum ḳudretle ṭoldum[899]
Ol dōst ben oldum ʿışḳ meydānında

6. Ulular gitmiş yolları açmış[900]
Ṣu gibi aḳmış ʿışḳ meydānında

7. Ser-ḫōş olmışam bī-hūş olmışam
[Med-ḫūş olmışam][901] ʿışḳ meydānında

8. **Ṭālib** ḳul ḥayrān ʿışḳıla sūzān
Yanayor el-ān ʿışḳ meydānında

---

3 ʿışkıla muhabbet dokundı bana: ʿIşḳıñ muḥabbeti ṭoḳınur cāna / getür: divşür / Muḥammed'iñ kösi çalınur bunda: O sultânun demi sürülür bunda AYD.

898 AŞD: 465. s.

3 Ḥaḳ ʿışḳı: Aşk-ı Hak AŞD.

899 AŞD'de yok.

900 AŞD'de yok.

901 AŞD'den eklendi.

8 **Ṭālib** ḳul ḥayrān: Tâlib de hayrân / yanayor el-ān: olmuşdur giryân AŞD.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

149. (5+5=10'lu Hece Vezni)[902]

1. Beni bu nefsüm eyledi ḥayrān
Ġam mıdur itsem nāle vü efġān

2. Baġrumı yar gör anda ne var gör
Derd-i ġamuñla ṭobṭoludur ḳan

3. Ölmeden irsem yüzini görsem
Cānumı virsem vaṣluña (feryād)[ḳurbān][903]

4. Pervāneler var şem'a yanarlar
Āteş-i 'ışḳa yüri sen de yan

5. Hay ne ṭurursun naṣıl yürürsün
Yollar ı[ṣṣ](ss)uzdur ḳalmadı kerbān

6. Ṭurma çalış git menziline yit
Bāḳī degüldür saña bu devrān

7. **Seyyid Seyfī** gel mürşid eliñ al
Eyle(i)ye tā kim derdü[ñ](n)e dermān

Yalıñuz[904] **Durak**
Beste Çālāk-zāde

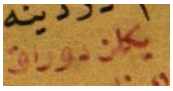
150. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[905]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Āşinā-yı 'ışḳ olandan āh [u] zār eksük degül
Keşti-yi baḥre dem-ā-dem rūzgār eksük degül

[45b]

2. Ol cemāl-i muṭlaḳuñ 'ışḳında artduḳca niyāz
Ol ḳadar nāz arturur bir gül'iẕār eksük degül

3. Yiri cennet baḳduġı dīdār ol[ur]sa 'āşıḳuñ
Vech-i nūrından anı yaḳmaġa nār eksük degül

902 SND: 290. s.
903 SND'den eklendi.
904 Mecmû'adaki imlâsı.
905 NMDŞ: 195. s.

4. Şemʿi ʿışḳa **Mışri**yā yandur özin̄ yoġ ol müdām
ʿĀşıḳa her (bir) yoḳlıġun̄ üstünde var eksük degül

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Ṣūfiyān

151. **(Müstef'ilün Müstef'ilün)**[906]
(--.- /--.-)

1. Buyruḳ senün̄ fermān senün̄
Derd ehline dermān senün̄
Muẕniblere ġufrān senün̄
Yā Rabbenā yā Rabbenā
Luṭf u kerem iḥsān senün̄

2. Sensin bizi īcād iden
Ṭoġrı yola irşād iden
İḥsānu[ñ](n)a muʿtād iden
Yā Rabbenā yā Rabbenā
Luṭf u kerem iḥsān senün̄

3. Ḳullaru[ñ](n)a eyle naẕar
Gitsün göñüllerden keder
Ḳalmaya varluḳdan eṣer
Yā Rabbenā yā Rabbenā
Luṭf u kerem iḥsān senün̄

4. Ey Vāḥid [ü] Ferd ü Eḥad
Ey Ḳādir ü Ḥayy u Ṣamed
Eyle **Hüdāyī**'ye meded
Yā Rabbenā yā Rabbenā
Luṭf u kerem iḥsān senün̄

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

152. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[907]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ṣād ider ġamgīn dili Allāh bir yüzden daḫı
Feṭḥ ider her müşkili Allāh bir yüzden daḫı

2. Vādi-yi hicrānını ṭayy itdirür birgün bize
Gösterür ser-menzili Allāh bir yüzden daḫı

906 HD: 46. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlinde idi kâfiye gereği döörtlükler hâlinde yazdık.
907 HSD: 515. s.

3. Her kime kim ʿarż-ı maṭlab eyledüm itdi dirīġ
Virdi maḳṣūdum velī Allāh bir yüzden daḫı

4. Çekme ġam ẓulmet görünse saña bir yüzden eger
ʿArż ider nūr-ı celī Allāh bir yüzden daḫı

[46a]

5. Nev-be-nev der-kārdur ʿālem **Sezāyī** sırra baḳ
Her işiñ işler velī Allāh bir yüzden daḫı

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

153. **(11'li Hece Vezni)**[908]

1. Gel ḫaber vireyüm ḫaber ṣorarsa[ñ](n)
Bugünüñ yarına ṣalup yürime

2. Bāzirgānsuñ bunda sermāyeñ bozuḳ
Aṣ[lı]nı ziyāna ṣalup yürime

3. Gerçek ʿāṣıḳ iseñ Mevlā yolına
Ṣaḳınup uyma nefsüñ eline

4. Var imdi yapış bir mürşid eline
ʿAbeṣ yere varup gezüp yürime

5. **Şeyḫ İlyās** çāresizlikden o gün
Ḳahr [u] luṭfa ne gelür ʿışḳla yut

6. Eyülerden budur derd saña ögüt
Ṣaḳın şikāyet ide[r]se[ñ](n) yürime

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Evsaṭ

154. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[909]
(.---/.---/.---/.---)

1. Vücūduñ maẓhar-ı sırr-ı ezeldür yā Resūlallāh
Dilüñ mir'āt-ı nūr-ı lem-yezeldür yā Resūlallāh

2. Seni Ḥaḳ nūr-ı ẕātından yaratdı ḥubb-ı ẕātıyla
Anuñçün ẕāt-ı pāküñ bī̇bedeldür yā Resūlallāh

---

5 velī: belī HSD.

908 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.

909 MZE: 567. s.

3. Cihāna gerç[i] teşrīfüñ saʿādetle muʾaḫḫardur
Velīkin bāʿiṯ-i ḫalḳ oldur yā Resūlallāh[910]

4. Sezāvār-ı şefāʿat olmaz ise rūz-ı maḥşerde
Ẕekāyī oda yanmaḳ muḥtemeldür yā Resūlallāh

155. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[911]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Gülşen-i vaḥdetde dā'im rūz [u] şeb dil bülbüli
İrgürür eflāke feryād u fiġān[um][912] *ġulġuli*
Himmetüm bu cān u dilden açıla vaḥdet güli
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

2. Sünbülī Yaʿḳūb [u] Merkez hem daḫı şeyḫüm Ḥasan
ʿAdliyā boynuma ṭaḳdılar benüm bir ḫoş resen
[46b] Silsilem kime irer diyü ṣorarsa[ñ](n) baña sen
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

*

---

910 Vezin kusurlu. MZE'de de öyle.

911 TMA: 264. s.
1 figān: figanım TMA.

912 TMA. 264. s.
2 silsilem: silsilen TMA.

* [47a], [47b], [48a] varakları boş.

[48b]

FAṢL-I SŪZ-I DİL

İlāhī
Beste Mü'ezzin-i Şehriyārī Şākir Aġa
Uṣūleş Ṣūfiyān

156. (5+5=10'lu Hece Vezni)[913]

1. İsteyen yāri[n](ñ) ḫāk ider varın
   Bulsa di[l]dārı[n](ñ) ṣaḳlar esrārın

2. Baḳmayan cāna irdi cānāna
   Girdi meydāna terk idüp ʿārın

3. Yār elin ṭutdı cümleden geçdi
   Dōst ile itdi gizlü pāzārın

4. Gel **Hüdāyī**'den al ḫaber erken
   Ḥaḳḳ'ı isteyen ḳoysun inkārın

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

157. (5'li Hece Vezni)[914]

1. Yüce sulṭānum
   Derde dermānum
   Bedende cānum
   Hū dimek ister

2. ʿAlīmsüñ ʿalīm
   Ṭoġrıdur yolum
   Aġzumda dilüm
   Hū dimek ister

3. ʿĀlem sırrında
   Tevḥīd nūrında
   Maḥşer yerinde
   Hū dimek ister

4. **Yūnus** pōstında
   Gönül dōstında

---

913 HD: 109. s.
3 cümleden geçdi: birliğe yetdi HD.

914 AYD: 86. s.İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir. Kafiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.
3 ʿālem: 'Alî AYD.

Ṣırāṭ üstinde
Hū dimek ister

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Evsaṭ

158. (11'li Hece Vezni)[915]

1. Ḳanı bizden evvel gelen velīler
Bunı böyle buyurmışlar üçler
Āb-ı kevs̱er ırmaġından içeler
İçer cān u dilden tevḥīd idenler

2. Sür tevḥīdi gözüñ göynüñ açıla
Varm[a] Ḥakḳ dergāhına sen ṣuçıla
[49a]
Ṣırāṭ köprisini āsān vechile
Geçer cān u dilden tevḥīd idenler

3. Ḥaḳḳ'ı seven ḥaḳḳ yollara çalışur
Dā'im Allāh dōstlarıyla görişür
Çıḳar gökde meleklere ḳarışur
Uçar cān u dilden tevḥīd idenler

4. Ḥaḳḳ'uñ nūr-ı şevḳı(nı) gitmez yüzinden
Silerler berg[i] anuñ gözinden
Ẓāhir [ü] bāṭını anuñ yüzinden
Açar cān u dilden tevḥīd idenler

5. Gel ey **Merkez** geçen geçdi o cānlar
Sür tevḥīdi ele girmez bu demler
Sekiz Cennet ḳapusı[n](ñ) feṭḥ idenler
İder cān u dilden tevḥīd idenler

İlāhī
Beste Mü'eẕẕin-i Şehriyārī Şākir Aġa
Uṣūleş Ṣūfiyān

159. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[916]

---

915 TMA: 526. s.
1 Buyurmışlar üçler: buyurmuşdur ulular / içeler: dolular TMA.
2 göyniñ: gönlün / varm[a] Ḥaḳ dergāhına sen ṣucıla: varma Hakk'ın dergâhına suç ile TMA.
3 yollara: yoluna TMA.
4 nūr-ı şevḳı[nı] gitmez yüzinden: nuru gitmez anın yüzünden / silerler berg[i]: silünür perdeler TMA.
5 ḳapusıñ: kapusunu / ider: açar TMA.

916 HD: 427. s.

(--./.--./.--./.--)

1. Ey derdlilerüñ derdine dermān iden Allāh
Müznib ḳulına raḥmet ü ġufrān iden Allāh
ʿĀşıḳlarına vuṣlatı[n](ñ) iḥsān iden Allāh
Ḳullarına yollarını āsān iden Allāh

2. Çoḳdur keremi luṭfı o Raḥmān u Raḥīm'üñ
İḥsānına ġāyet mi var ol Ḥayy [u] Ḳadīmüñ
Bī-ḥad keremi[n](ñ) gördi **Hüdāyī** o Kerīm'üñ
Ṣādıḳ ḳulu[ñ](n)a yolını āsān iden Allāh

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

160. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[917]
(.---/.---/.---/.---)

1. Saña ʿāşıḳ olan diller n'iderler ḥūr [u] ġılmānı
Cemālüñ seyr iden gözler n'iderler bāġ [u] rıḍvānı

2. Şerāb-ı ʿışḳıla sekrān olup her birisi mestān
Viṣālüñ güline ḥayrān olan n'eyler gülistānı

[49b]

3. Ḳoyanlar ʿaḳl u idrāki olur mı kimseden bākī
Yaḳup bu sīne-yi çāki düşer āteşlere cānı

4. Bu nār-ı ʿışḳa yananlar biḥār-ı şevḳa ṭalanlar
Gözinden yaş ile ḳanlar aḳan bilmez mi sen ḫānı

5. **Niyāẓī** ḳaldı ḫayretde yanar dil nār-ı fürḳatde
Düşen bu dār-ı ġurbetde dün [ü] gün eyler efġānı

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

161. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[918]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey göñül gūş eylegil ʿāşıḳlaruñ güftārını
Nicedür gör dōst ile yanıḳlaruñ pāzārını

---

2 Ṣādıḳ ḳulına yolını: kullarına yollarını HD.

917 NMDŞ: 299. s.

4 şevḳe: ʿaşka NMDŞ.

918 NMDŞ: 300. s.

2. Dōst belāsı sehmine ʿuryān idüp sīneleri[n](ñ)
Ṣoñra ol yaralaruñ istediler dermānını

3. Derdini dermān virüpdür yine ol yaralar[uñ](ın)
Anuñ içün artırur ʿāşıḳlaruñ efġānını

4. Vaṣl-ı Ḥaḳḳ'ı isteyen cān u cihānı terk ider
ʿIşḳ meydānında evvel dikdi anuñ dārını

5. Bī-nişānuñ menzili[n](ñ) Ḳāf-ı ʿademden izleyüp
Ey **Niyāzī** böyle bulmış bulan ol cānānını

İlāhī
Beste Mü'ezzin-i Şehriyārī Şākir Aġa
Uṣūleş Ṣūfiyān

162. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[919]
(.---/.---/.--)

1. Serāy-ı lī-maʿAllāhī[920] gö[ñ]üldür
Tecellī-ḫāne vallāhī göñüldür

2. Yüri gezme yabanda zār u giryān
Ḫudā'nuñ ulu dergāhı göñüldür

3. Ne isterseñ yüri var andan iste
Muḥaḳḳaḳ sırruñ āgāhı göñüldür

4. Raʿiyyetdür ḳamu aʿżā **Sezāyī**
Vücūd iḳlīminüñ şāhı göñüldür

[50a][921]
163. (11'li Hece Vezni)[922]

1. Ḳanı bizden evvel gelen velīler
Bunı böyle buyurmışdur ulular
Āb-ı kevṯer ırmaġından içenler
İçer cān u dilden tevḥīd idenler

*2. Gel ey **Merkez** geçen geçdi o cānlar*

---

919 HSD: 360. s.

920 "Benim Allah ile..." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 115.

921 Kütüphane görevlisi "49" yazarak devam ettiğinden burada bir kaydırma olmuş. Biz yazma eserdeki orijinal numaralandırmaya göre devam ettik.

922 TMA: 526. s. Aynı ilâhî için bkz. 159. İlâhî.
1 içenler: dolular TMA.

Sür tevḥīdi ele girmez bu demler
Sekiz Cennet ḳapusını açanlar
İder cān u dilden tevḥīd idenler

164. (5+5=10'lu Hece Vezni)[923]

1. *Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa*
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. ***Seyyid Nesīmī*** *terk eyle resmı*[924]
Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

*

[52b]

FAŞL-I ḤÜSEYNĪ

İlāhī
Beste Cihāngīrī Dede
Uṣūleş Ṣūfiyān

165. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[925]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ṣafḥa-yı ṣadrında dā'im ʿāşıḳuñ efkārı Hū
Ṣākirüñ şükri hüvallāh ẕākirüñ eẕkārı Hū

2. Sidre seyrine muḥaḳḳaḳ irmeye Cibrīl Emīn[926]
Olmasa anuñ dilinde dem-be-dem tekrārı Hū

3. Nāleden ney deldi baġrum Hū diyüp nālān ider
Mevlevīler Meṣnevī'den başladı işʿārı Hū

4. Ṣūfi mest olup ṣafādan devr ider yā Hū diyü
Münkir inkārın bıraḳdı eyledi iḳrārı Hū

5. Hū ṣadāsından melekler gökde eylerler semāʿ
Hū ṣafāsından felekler eyledi iḳbāli Hū

---

2 açanlar: feth idenler / ider: açar TMA.

923 HGD: 276. s.

924 HGD'de bu beyit yok. Mecmû'a'da mahlas Seyyid Nesîmî'dir. Fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî'ye (v. 1569) âittir.

* [50b], [51a], [51b], [52a] varakları boş.

925 MMİ: 352. s.

1 ṣafha-yı: saffa-i MMİ.

926 "Cebrâ'il". Bkz. İsmail, Parlatır, "Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü", (Ankara: Akçağ Yayınları, 2017), 138.

3 diyüp: deyü MMİ.

6. Bülbülā dīvān-ı ʿışḳdan bir varaḳ naḳl it bize
Tā ṣafā vire ṣafādan açıla gülzārı Hū

7. Ravża-yı Hū'da maḳām it ey **Cemāl-i Ḫalvetī**
Tā vücūduñ mülkine keşf ola bu esrārı Hū

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

166. (Şuğul)[927]

1. Nemdeḥü'l-hādi'l-Mümecced
Seyyidi'l-ʿālem[eyn] Aḥmed
Fehüve'l- Maḥmūdi'l-Muḥammed
El-beşīru'n-neẕīr es-sirāci'l-münīr[928]

2. Rabbenā ṣalli ve sellim
ʿAlā-Ḥabībike'l-ekrem
Künnā bihī ḫayre'l-ümem
Abṭaḥī zemzemī Hāşimī Ḳureyşī es-sirāci'l-münīr[929]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

167. (7'li Hece Vezni)[930]

1. Bildü[ñ](n) mi bunı böyle
Ḫatm ile temām eyle
Resūlullāhı söyle
Hū Hū diyelüm yā Hū

---

927 AGİ: 93. s.
1 Maḥmūdi'l-Muḥammed: Mahmûdü Muhammed / El-beşīru'n-neẕīr es-sırācü'l-münīr: el-beşîru ennezîru es-sırâce'l-münîr / Ḥabībike'l-ekrem: habîbihi'l-ekrem / Ḳureyşī es-sirāci'l-münīr: Kuraşiye's-sırâci'l-münir AGİ.

928 MŞ: 177. s.
Tercümesi: 1. "İki cihan efendisi, yüce hidayet verici Ahmed'i överiz O, Müjdeleyici ve uyarıcı, aydınlık verici Mahmud ve Muhammed'dir." Bkz. MŞ: 177.
2 Ḥabībike'l-ekrem: habîbihi'l-ekrem / Ḳureyşī es-sirāci'l-münīr AGİ.

929 **Tercümesi:** 2. "Ya Rabbi kıymetli sevdiğine salât ve selâm olsun. Biz onunla en hayırlı ümmet olduk. Abṭaḥī zemzemī Hāşimī Ḳureyşī, ayınlatıcı ışık…" Bkz. MŞ: 177.

930 İlâhîye kaynaklarda rastlanmadık.

2. Hū diyelüm dönelüm
‘Işḳ odına yanalum
Dā’im Allāh diyelüm
Hū Hū diyelüm yā Hū

[53a]

3. Bu Hū beni yandurdı
Cismüm küle döndürdi
‘Uryān idüp gönderdi
Hū Hū diyelüm yā Hū

4. Hū didükçe ‘ışḳ artar
Hū çoḳ günāhlar örter
Hū bizi Ḥaḳḳ’a ilter
Hū Hū diyelüm yā Hū

5. Ṣaf ṣaf olmış melekler
Ḥalḳa-yı ẕikri bekler
Ḳabūl olur dilekler
Hū Hū diyelüm yā Hū

6. Çek cihāndan elini
Ḥaḳḳ’a döndür yüzini
Ṭut **Eşref**’üñ elini
Hū Hū diyelüm yā Hū

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

168. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[931]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Vāṣıl olmaz Ḥaḳḳ’a kimse cümleden dūr olmadan
~~Genc~~ Kenz açılmaz ṣol göñülde[932] tā ki pür-nūr olmadan

2. Sür çıḳar aġyārı dilden tā tecellī ide Ḥaḳ
Pādişāh ḳonmaz serāya ḫāne ma‘mūr olmadan

3. *Mūtu ḳable en temūtū*[933] sırrına maẓhar olan
Ḥaşrı neşri bunda gördi nefḥa-yı ṣūr olmadan

---

931 ŞSD: 250. s.

932 Gönül kelimesinin imlâsı:
2 aġyārı dilden: ġayrı göñülden / ide: ḳıla ŞSD.

933 “Ölmeden önce ölünüz.” Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 128.
3 olan: düşen / Ḥaşrı neşri bunda gördi: gördi anlar ḥaşr u neşri ŞSD.

4. Mest ola[n] mestāne geldi tā ezelden tā ebed
İçdiler ʿışḳuñ şerābı[n](ñ) āb-ı engūr olmadan

5. Ḥaḳ cemālüñ Kaʿbesini ḳıldı ʿāşıḳlar ṭavāf
Yirde Kaʿbe gökyüzinde beyt-i maʿmūr olmadan

6. Maḥv olanlaruñ kelāmı ġayrıdan gelmez velī
Bes *ene'l-Ḥaḳ*[934] nice disün kişi Manşūr olmadan

7. Bir ʿaceb sevdāya düşüp ṭu[t](ṭ)uşur **Şemsī** müdām
Ḥaḳḳ'a maḳbūl olmaḳ ister ḫalḳa menfūr olmadan

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

169. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[935]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Luṭf eyleyüp bir kez naẓar eyler ise ~~ger~~ sulṭānımuz
Kürsī degül ʿarşdan daḫı ʿālā ola ʿunvānımuz

2. Benlik aradan dūr ola ẓulmet gidüp pür-nūr ola
Maḥzūn göñül mesrūr ola maʿmūr ola vīrānımuz

3. Vaḥdet şarābı[n](ñ) kim içe fānī ʿalāyıḳdan geçe
Ger ḥaşr ola niçe niçe ayılmaya mestānımuz

[53b]

4. Şevḳ ile bülbüller(i) öte o zārı āfāḳı ṭuta
Her laḥẓa tāze gül bite hiç ṣolmaya bostānımuz

5. Ola **Hüdāyī'ye** ʿaṭā cān semʿine ire nidā
Derdi viren Ḳādir Ḫudā birgün vire dermānımuz

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

170. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[936]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

---

5 Ḥaḳ: dost ŞSD.
6 maḥv: mest / ġayrıdan: kendüden / disün: söyler ŞSD.

934 "Ben Hakk'ım". Bkz. Uludağ, a.g.s., 123. s.

7 Bir ʿaceb sevdāya düşüp ṭuṭuşur: Bir devāsız derde düşdi bu dil-i /

935 HD: 19. s.

2 ola: olur HD.
4 o zārı: āvāzı HD.

936 ERD: 420. s. İlâhî Dîvân'da 9 beyittir.

1. Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi
Dü[n] (ü) gün artar hiç o[ñ](n)ulmaz yüregimüñ yarası[937]

2. Yüregimüñ yarasına hiç ṭabīb ḳılmaz ʿilāc
Ey ʿaceb var mı daḫı bencileyin[938] bī̇çāresi

3. Çāresi bī̇çārelikdür yine bu derdüñ hemān
Çün belā burcındadur ʿāşıḳlaruñ sitāresi

4. **Eşref**oġlı Rūmi bu derde giriftār olalı
Düşdi bir deryāda kim yoḳdur anuñ kenāresi

İlāhī̇
Beste Dede
Uṣūleş Evsaṭ

171. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[939]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ẓiyālar virdi nūrıyla dil ü cāna seḥer ẕikri
Ṣafālar baḫş idüp v(ā)ṣl itdi Sübḥān'a seḥer ẕikri

2. Seḥerde bülbül-i şūrīde-veş efġāna başladı
Göñül mülkini döndürdi gülistāna seḥer ẕikri

3. İrişdi şemʿ-i cāna bir ḫaber ilhām-ı Mevlā'dan
Ki vāḳıf eyledi esrār-ı sulṭāna seḥer ẕikri

4. Bizi refʿ itdi esfelden ʿurūc itdürdi aʿlāya
İrişdürdi serāy-ı ʿarş u Raḥmān'a seḥer ẕikri

5. Giceler ṣubḥa dek zār it gözüñ yaşın revān eyle
Dilerse[ñ](n) döndere derdini dermāna seḥer ẕikri

6. Giderdi şirk-i efkārı aradan defʿ idüp her dem
Ḳomadı hiç serāy-ı dilde bī̇gāne seḥer ẕikri

7. Biḥamdillah (a)[ʿ] anāṣır bend ü bağından ḫalāṣ oldum
Müyesser (eyledi)[itdi][940] vuṣlat **Derviş ʿOṣmān'a** seḥer ẕikri

---

1 Ey: iy / ruz u gün: gün gün ERD.

937 Mecmû'a'nın 29a varağında ilâhînin matla'ı ve makta'ı yer almaktadır.

2 bencilegin: bencileyin ERD.

938 Kelimenin imlâsı Mecmû'a'da "bencilegin" şeklindedir.

939 MMİ: 363. s.

4 İrişdirdi serāy-ı: ulaştırdı mekânı MMİ.

7 bend ü bağından ḫalāṣ oldum: bendi bağından halâs etti / eyledi: etti MMİ.

[54a]

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

172. (11'li Hece Ölçüsü, nakarat 12'li)[941]

1. Yine luṭf eyleyüp müşerref oldum
Merḥabā dervīşlerüm ṣafā geldiñüz
Ġuṣṣalı göñlümi ele alduñuz
Merḥabā dervīşlerüm ṣafā geldiñüz

2. Dervīşler ḥaḳḳında münkirler çoḳdur[942]
Ne bilsün gözsiüzler cān gözi yoḳdur
Dervīşi sevmeyen īmānı yoḳdur
Merḥabā dervīşlerüm ṣafā geldiñüz

3. Şuʿle virür[943] başlarında tācları
Gice gündüz ʿibādetdür işleri
Eşrefoġlı Rūmī'nüñ dervīşleri
Merḥabā dervīşlerüm ṣafā geldiñüz

Yalıñuz Ṭuraḳ
Ḥüseynī ʿAşīrān

173. (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)[944]
(Fâ'ilâtün Fa'lün)
(..--/..--/..--/..-)
(-.--/--)

1. ʿĀşıḳ olan cigeri[n](ñ) āteşe ṭaġlar aġlar
Aḳıdup göz yaşını ṣu gibi çaġlar aġlar

2. Mübtelād[ur] bu cihān-ı ḫalḳ (bu) belā-yı ʿışḳa
Ḥastalar iñler o miḥnet(de) [ile] ṣaġlar aġlar

3. **Ḥaḳḳı** ḳul bülbül olup her seḥer iñler aġlar

---

940 MMİ: 363. s.
941 TMA: 558. s.
942 TMA'da yok.
943 Mecmû'a'da kelimenin imlâsı şöyledir: virürr.
3 Şuʿle virür başlarında tācları: Güneş gibi şule verir taçları TMA.
944 MO: https://soundcloud.com/www-muzafferozak-com/asik-olan-cigerin-atese-daglar-aglar-dugah-ilahi

Biñ bir ismiyle Ḥaḳ'ı ẕikr idüp aġlar aġlar

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

174. (5+5=10'lu Hece Vezni)[945]

1. Çün saña göñlüm mübtelā düşdi
   Derd [ü] ġam baña āşinā düşdi

2. Zühd ü taḳvāya yār idüm evvel
   ʿIşḳıla benden hep cüdā düşdi

3. Vāʿiẓ eydür gel ʿışḳı terk eyle
   N'ideyüm ṣabrum bī-vefā düşdi

[54b]

4. ʿIşḳa ʿāşıḳuñ daʿvet itmişsin
   Cān ḳulaġına ol ṣadā düşdi

5. Bu **Niyāzī'**nüñ (hiç)[ʿışḳ] vücūdında
   Ẕerre ḳomadı hep yaḳa düşdi

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

175. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[946]
(--./.---/--./.---)

1. Dert ehli libāsını ʿışḳıla giyen gelsün
   Zehrini şeker gibi ẕevḳ ile yiyen gelsün

2. Ol giceleri ḳā'im hem gündüzleri ṣā'im
   ʿIşḳ āteşine dā'im faḳr ile yanan gelsün

3. Ḥaḳḳ'a iremez kimse aṭlās u libās ile
   Öz kendi eli ile cānına (cānān)[ḳıyan][947] gelsün

4. Ḳıyl ü ḳal ile hergiz menzile iriş[il]mez

---

3 aġlar: inler MO.

945 NMDŞ: 329. s.
4 ʿāşıḳı[n](ñ): ʿuşşâkın NMDŞ.
5 hiç: ʿaşk NMDŞ.

946 AAD: 160. s.
2 gündüzlerini: günlerini / ʿışḳ: fakr / faḳr ile: sabr ile AAD.
3 cānān: kıyan AAD.

947 AAD: 160. s.

Kendülikile olmaz mürşide uyan gelsün

5. Aldanma ṣaḳın **Muḥyī**[948]her āline dünyānuñ
Öz varlığını bu gün yoḫluġa ṣayan gelsün

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

176. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[949]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Züḥd[üñ](in)i ḳo ʿışḳa düş ehl-i cinān itsün seni
Pīr-i ʿışḳa ḳulluḳ it cānāna cān itsün seni

2. Bir zamān bülbül gibi efġānuñ aġdur göklere
Şol ḳadar ḳıl nāme[yi] kim gülsitān itsün seni

3. Yüzü[ñ](n)i yerler gibi ayaḳlar altına ḳo kim
Ḥaḳ Teʿālā başlar üzre āsmān itsün seni

4. Virme rāḥat nefsü[ñ](n)e dā'im ġazā-yı ekber it
Kaʿbe-yi dil fetḥ olup dārü'l-emān itsün seni

5. Gel **Niyāzī**'nüñ elinden bir kadeḥ nūş eyle kim
Maḥv idüp nām [u] nişānuñ bī-nişān itsün seni

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

177. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün) [950]
(.---/.---/.---/.---)

1. Münādīler nidā eyler gel Allāh'a gel Allāh'a
İşiden cān fedā eyler gel Allāh'a gel Allāh'a

2. Yeter dünyāya raġbet it yeter cāha maḥabbet it
Ḥaḳḳ'ı bulmaġa himmet it gel Allāh'a gel Allāh'a
[55a]

---

948 İlâhî MMİ'de Karahisârî Muhyî iken TMA'da Adem Dede (v.1652) adına kayıtlıdır. Esrâr Dede ve Mustafa Safayî Tezkiresi'nde ise Adem Dede'ye aittir. Bkz.: Âdem Ceyhan, "17. Asır Mevlevi Edebiyatından Bir Portre: Antalyalı Âdem Dede (1591-1653)", *Türkiyat Mecmuası*, *21*(1), 141-166, 2011 Bahar.
5 bu gün: bunun AAD.

949 NMDŞ: 317. s. bkz. ilâhî 49.
1 düş: uy NMDŞ.
2 nāme[yi]: nâleyi NMDŞ.

950 HD: 233. s. Ayrıca bkz. 69. İlâhî.

3. Derūn[uñ](ın)dan idüp āhı ḳoma ġāfil seher gāhı
İşit *firrū ilā'llāhi*[951] gel Allāh'a gel Allāh'a

4. Begüm "*ölmezden evvel öl*"[952] ḥayāt-ı cāvidānı bul
Ola gör bir ḳapuya ḳul gel Allāh'a gel Allāh'a

5. Bu māl ü mülke aldanma cihān(ı) bāḳī ḳalur ṣanma
El içün āteşe yanma gel Allāh'a gel Allāh'a

6. Maḥabbet ṣāġarın nūş it begüm deryā gibi gūş it
Hüdāyī'nüñ sözin gūş it gel Allāh'a gel Allāh'a

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

178. (10'lu Hece Vezni)[953]

1. Yā Rabb[i] şükür ṭoġdı Muḥammed
ʿĀlem[e] mürşid oldı Muḥammed

Yā Allāh Allāh Yā Kerīm Allāh
Yā Allāh hem Allāh Yā Sulṭān Allāh

2. Al maḳṣūdını ṭut minnetini
Hep umanı [ki] bildi Muḥammed
Eyżan
Ḳudret-i ʿālem yazdı kelāmı
Cümle ʿālem[i] bildi Muḥammed
Eyżan

3. Dīvāne fāḳı ẕikirdür ḥaḳḳı
(Hiç) olunmaz bāḳī bildi Muḥammed
Eyżan

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

179. (11'li Hece Vezni)[954]

1. Yürük degirmenler gibi dönerler
İl ile virmişler Ḥaḳḳ'a giderler
Gönül Kaʿbesini ṭavāf iderler

---

951 "Artık kaçın Allah'a, şüphe yok ki ben size, onun tarafından, apaçık bir korkutucuyum." Zâriyât / 50.
952 Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 128.
953 Tevşîh türünde ilâhî. Mahlas da yok.
954 MMİ: 382. s. bkz. 147. İlâhî.
1İl ile vermişler Ḥaḳḳ'a giderler: Kol kola verler devrânederler. MMİ.

Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda

2. Semāda melekler ḳanad açarlar
Mü'min olanlara raḥmet ṣaçarlar
Birisi ḳulavuz Ḥaḳḳ'a uçarlar
Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda

3. Dervîş **Yūnus** eydür gör n'(e)oldı baña
ʿIşḳuñ maḥabbeti ṭoḳınur cāna
[55b]
ʿAḳlını başına getür dîvāne
Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda

İlāhî
Beste Ṭosun-zāde
Uṣūleş Evsaṭ

180. (11'li Hece Vezni)[955]

1. Be hey ḳardaş Ḥaḳḳ'ı bulam mı dirsüñ
Ḥaḳḳ'a yarar ʿamel işlemeyince
Bu söz[üñ](in) ötesi[n](ñ) duyam mı dirsüñ
Mürşid-i kāmile söylemeyince

2. Gel ey ḳar[ın]daş gel tevḥîde özen
Tevḥîddür [hem][956] nefsüñ ḳalʿası[n](ñ) bozan
Hiç kendi kendine ḳaynar mı kazan
Çevr[e] yanuñ āteşi almayınca

3. ʿIşḳuñ ġālib oldı yüregüm ḥarlar
ʿĀşıḳ olan ʿār u nāmusı n'eyler
Behey **Yūnus** saña söyleme dirler
Ya ben öleyüm mi söylemeyince

İlāhî
Beste Çālāk-zāde Uṣūleş
Evsaṭ

181. (16'lı Hece Vezni)[957]

---

2 olanlara: olana / Birisi: biride MMİ.
3 eydür (gör) ne oldı baña: noldu bana / -: Ol serverin demi sürülür bunda MMİ.

955 AYD: 190. s.
1 işlemeyince: eylemeyince AYD.
2 Tevḥîddir [hem] nefsüñ ḳalʿasıñ bozan: tevhîddür gönülün evini düzen / Çevr[e] yanuñ āteşi almayınca: çevresine âteş eylemeyince AYD.

956 AYD: 190. s.
3 ḥarlar: kaynar AYD.

1. Sensi[n](ñ) bize bizden yaḳın görinmezsin ḥicāb nedür
Çün ʿaybuñ yoḳ gökçek yüzüñ özündeki [niḳāb][958](yaḳan) nedür

2. Sen eyitdüñ ey pādişāh *Yehdi'l-lāhu limen yeşā*[959]
Şerīküñ yoḳ senüñ ḫāṣā ṣuçlı kimdür ʿaẕāb nedür

3. Raḥīmdürür senüñ aduñ Raḥīmligüñ ḫalḳa didüñ
Muẕnibleri müjdeledüñ *Lā-taḳnaṭū* [960] ḫiṭāb nedür

4. Ḳanı bu mülküñ sulṭanı sen ten iseñ ḳanı cānı
Bu göz görmek diler anı bu merciʿ ü meʾāb nedür

5. **Yūnus** bu göz anı görmez bilenler ḫod ḫaber virmez
Bu menzile ʿaḳıl irmez bu ḳurdıġuñ serāb nedür

İlāhī Uṣūleş
Evsaṭ

182. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[961]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḥaḳ'dan özge (bir) nesne yoḳdur ġayrıdan ümmīd[i] kes
Aç gözüñ merdāne baḳ Allāh bes bāḳī heves

2. Ḳanda ʿaḳl-ı ḳāṣıruñ ḳanda ḫayāl-i vaṣl-ı dōst
Ṭayr-ı ʿAnḳā'yı şikār itmek ola mı bir mekes

[56a]

3. Ey hevā-yı nefse düşmiş ġaflet ehli derdmend
Ṭut elin bir kāmilüñ bulmaḳ dilerse[ñ](n) dest-res

4. Baḥr-ı ʿirfānda yedi deryā degül bir ḳatrece
Ḳanda ḳaldı ey **Hüdāyī** Nil [ü] Ceyḥūn u Ar[a]s

İlāhī

---

957 YEDT: 273. s.
1 ʿaybıñ: ʿaybı / gökçek: görklü / özindeki [niḳāb](yaḳan): üzerinde nikâb YEDT.

958 YEDT: 273. s.

959 "Allāh dilediğini doğru yola iletir." Bakara 142-213-272; Yûnus 25; Ra'd 27; İbrâhim 4; Nahl 93. Bkz: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 192.
2 ḫāṣā: i şâh YEDT.
3 ḫalḳa: bize / Muẕnibleri müjdelediñ: mürşidlerün muştıladı YEDT.

960 "Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyiniz." Zümer sûresi 53. Bkz: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 104.
4 s[eñ](in) ten iseñ: bu ten ise YEDT.
5 bilenler: görenler YEDT.

961 HD: 353. s.
2 Ṭayr-ı: Mürg-i HD.

Uşūleş Evsaṭ

183. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[962]
(--.- / --.- / --.- / --.-)

1. Bir yüze düş oldı gözüm yüz biñ ~~anuñ~~ gezer dīvānesi
Olmış cemāli şemʿinüñ ayıla gün pervānesi

2. Kend[i] şunar ṭolu ṭolu peymāneler ʿāşıḳlara
[Bi]r kez elinden nūş iden olur ebed mestānesi

3. Şunlar ki ṭatmadı ezel bezminde anuñ cürʿası[n](ñ)
Ṭatmaya daḫı bunda ol ʿışḳ ehlinüñ (p)[b]īgānesi

4. Her bir ḳurı lāf ehli dāḫil olımaz bu meclise
Ol cāna ḳıymaz nice gel disün aña cānānesi

5. ʿIşḳ ehli ayılmaz ezelden tā ebed serḫoş olur
Pes nice ayılsun ki dā'im devr ider peymānesi

6. Bir mülke mālik eylemiş ʿuşşāḳını ol pādişāh
Mülk-i Süleymān anlaruñ yanında bir vīrānesi

7. İki cihānda **Mışri**'ye devlet daḫı ʿizzet yeter
Geldükce yārüñ şundıġı gevherlerüñ her dānesi

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

184. (8+8=16'lı Hece Vezni)[963]

1. Bir ben degül seni seven cümle ʿālemdür sevici
Yüz biñ o ~~lur~~ la her kūşede yol[uñ](ın)a cānlar virici

2. Ben kim olam seni seve(n)[m] ya yol[uñ](ın)a cānlar vire(n)[m]
Sevenlerini göricek ben de bir boynum eyici

3. Yaʿnī ben de ʿāşıḳam dir ṭoyunca yatuban uyur
Nefsü[ñ] hevāsını virür uşanmaz mı lāf urıcı

4. **Eşref**oġlı Rūmī beni böyle bir eksükli ḳulı

---

962 NMDŞ: 330. s.

963 ERD: 404. s.
2 sevenlerini göricek: sevenleri görecegüz / boynım eyici: boyun egici ERD.
3 ben de: ol da / yatuben uyur: yir yatur uyur / nefsin hevāsını virür uşanmaz: nefsine dilegin virür o utanmaz ERD.
4 beni böyle bir eksükli ḳulı: gibi şöyle mücrīm eksiklü ḳul ERD.

Arasalar bulınmaya nefs[üñ] hevāsın ḳovıcı

*

Kürdī Durak
Ḥüseynī ʿAşīrān

[56b]

185. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[964]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Maṭlaʿ-ı nūr-ı ilāhīdür yüzüñ yā Muṣṭafā̲
Cümle vaḥy-i āsumānīdür sözüñ yā Muṣṭafā̲

2. Leyle-yi Miʿrāc'da bulduñ çün maḳām-ı ḳurba rāh
Āşikāre gördi Allāh'ı gözüñ yā Muṣṭafā̲

3. Eyle **Ḥaḳḳı** bendeñi şāyān-ı feyż ü merḥamet
Oldı zīrā kim ḳadīm [ol] öksüzüñ yā Muṣṭafā̲

İlāhī
Beste Ḥişār
Usūleş Evsaṭ

186. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[965]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey risālet būstānında ḫırāmān serv-ḳad
V'éy nübüvvet ravżasında yāsemen-bū lāle-ḥad

2. Adı Aḥmed bī-ʿadeddür yā nebiyyullah velī
Sen bir Aḥmedsün ki senden görinür nūr-ı eḥad

3. Ṣād (u) ʿaynu[ñ](n) d[ā]l zülfüñ mīm aġzu[ñ](n) göreli
Yā Nebī gitmez dilümden bir nefes ẕikr-i Ṣamed

4. Enbiyānuñ her birinüñ var nihāyet ʿilmine
Ḥaḳ saña virdigi ʿilm ü ḥikmete yoḳ ḥadd ü ʿadd

5. Cism-i bīcān gibidür cānā cihān sensüz ḳamu
Cānlaruñ sen cānısı[n](ñ) cānā saña cāndur cesed

6. **Rūşenī** bīçāre ẓulmetde ḳalurdı yā Nebī
Aña mīm aġzuñla iki dāluñ olmasa meded

---

* 56b ve 57a sayfalarının fotoğrafı çekilmemiş. 56a'dan sonra 57b geliyordu sonradan eklendi.

964 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.

965 RD: 123. s.
5 gibidür: kimidür RD.

Durak̲

187. (8+8=16'lı Hece Vezni)[966]

1. K̲orḳdum ḳıyāmet güninden Muḥammed unutma bizi
Her cān yerinden ḳalḳınca Muḥammed unutma bizi

2. Saña gelür ḥulle Buraḳ nūruñ olmış ʿarşa direk
Ümmetü[ñ](n)e luṭfuñ gerek Muḥammed unutma bizi

*

3. Dervīş **Yūnus** ḳalmış nāçār yaş yirine ḳanlar ṣaçar
Senüñ sözüñ Ḥaḳḳ'a geçer Muḥammed unutma bizi

[57a]

İlāhī
Ḥişār
Beste Ḥāfız Pōst
Uṣūleş Ṣūfiyān

188. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[967]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Bir naẕar ḳıl ḥālüme āsān ola cümle sübül
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül
Bāġ-ı gülzār-ı derūnumda açılsun tāze gül
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül

2. Naʿt-ı pākü[ñ](n)de didi çün *raḥmete'n-li'l-ʿālemīn*[968]
Eyledi ẕāt-ı şerīfüñ muḳtedā-yı mürselīn
Saña ümmet oldı cümle evvelīn ü āḫirīn
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül

3. **Nakşi**-yi ġam-ḫāᵛrı dergāh-ı Ḫudā'da(n) eyle yād
Eyle ol bīçāreñi ẕevḳ-ı viṣālüñ ile şād
Nār-ı ʿışḳ[uñ] rūz [u] şeb bulsun derūnumda ziyād

---

966 AYD: 223. s.
2 luṭfuñ: yardım AYD.

* Birkaç satırlık boşluk.
3 Dervīş Yûnus: 'Âşık Yûnus AYD.

967 ND: 215. s.

968 "Âlemlere rahmet olarak (gönderdik)." Bkz., Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 137.
2 çün: Ḫaḳ ND.
3 ġam-ḫāᵛrı: ġ am-ḫāruñı / ẕevḳ-i viṣālüñ: envā'-i luṭ fuñ / Nār-ı ʿışḳ[uñ] rūz [u] şeb bulsun derūnumda ziyād: Āteş-i ʿışḳuñ derūnumda ola her dem ziyād ND.

El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül

İlāhī
Ḥişār Beste Yūsuf Çelebī
Uşūleş Düyek

189. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[969]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Nūr-ı faḫr-ı ʿāleme bir ẕerre olmaz āftāb
La'l-i nābu[ñ](n)dan numūne gevher-i yektāda tāb

2. Pāyüñe yüz sürmege müştāḳ ola ʿarş-ı berīn
Var ḳıyās it kimdür ol Peyġamber-i ʿālī-cenāb

3. Āsitān-ı rifʿatü[ñ](n) dā'im melekler ḥıfẓ ider
Sidre'den teşrīfü[ñ](n)e Peyk-i Celīl eyler şitāb

4. Ḥamdülillah ravża-yı pāküñ ziyāret ideli
Oldı ey **Naḳşī** derūnum mülkine çoḳ feṭḥ-i bāb

İlāhī Ṭāhir
Uşūleş Şūfiyān

190. (8+8=16'lı Hece Vezni)[970]

1. Mevlām vir ʿışḳuñ[ı] baña ḫayrānuñ olayum senüñ
Bülbül gibi dīdāruña nālānuñ olayum senüñ

[57b]

2. Gönlüm ḳuşı saña uçur ʿışḳuñ meyin baña içür
Bu tāc [u] ḫırḳadan geçür ʿuryānuñ olayum senüñ

3. Va(ā)ṣl eyle yāri yārine ḳoma bu güni yarına
Yaḳ beni ʿışḳuñ nārına püryānuñ olayum senüñ

4. Nār-ı firāḳuñla yanup iki cihāndan uṣanup
Çarḫ-ı felek gibi dönüp devrānuñ olayum senüñ

5. Yandur beni yandur beni ʿışḳ meyine ḳandur beni

---

969 ND: 51. s.
1 La'l-i nābından numūne gevher-i: la'line nisbet görünmez cevher-i ND.
2 ʿālī-cenāb: rifʿat-me'ab ND.
3 rifʿatin: 'izzetin / teşrīfine: der-gāhına ND.

970 SND: 485. s.
1 dīdāruña: cemālüñe SND.
2 Gönlüm ḳuşı saña uçır ʿışḳuñ meyin baña içir: ʿAşḳuñ meyin baña içür bu cān ḳuşın saña uçur SND.
3 yārine: yārāna SND.
4 firāḳuñla: firkatinle SND.

Serḫōş idüp döndür beni mestānuñ olayum senüñ

6. Al benden benlik ḳalmasun her kim görürse bilmesün
Nāmum nişānum ḳalmasun vīrānuñ olayum senüñ

7. Manṣūrum ʿışḳuñ dārına maẓhar olup dīdārına
Şemʿ-i cemālüñ nārına sūzānuñ olayum senüñ

8. **Seyyid Niẓāmoġlı** ḫᵛāce ayurma kendinden yüce
Eger gündüz eger gice mihmānuñ olayum senüñ

İlāhī Ṭāhir
Beste Ḥasan Aġa Enfī
Uṣūleş Ṣūfiyān

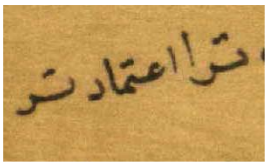
191. (ŞUĞUL)[971]

1. Aʿlem-i cemiʿu'l-verā Seyyidinā Muṣṭafā̲
Şāfiʿ-i rūz-ı cezā Seyyidinā Muṣṭafā̲

2. Secde koned rūz-ı ʿarż tā ki şefāʿat koned
Ümmet-i merḥūme-ra Seyyidinā Muṣṭafā̲

3. Men netevānum ki tā medḥi terā mi-konem
Yā senedü'l-enbiyā Seyyidinā Muṣṭafā̲

4. Mefḫar-ı merd cihān-ı muḳtedā ins ü cān
Maʿden-i ṣıdḳ u ṣafā Seyyidinā Muṣṭafā̲

5. Gerçi ki üftāde em līk terā iʿtimād....?
Kerdem abā müctebā Seyyidinā Muṣṭafā̲

6. Bende-yi **Ḥilmī** faḳīr ḫᵛahed ez tü meded
Ey ki merā rehnümā Seyyidinā Muṣṭafā̲

İlāhī Ṭāhir
Beste Ḥasan Aġa Uṣūleş
Evsaṭ

---

6 benden: ben de / ḳalmasun: olmasuñ / nāmum nişānum: nām u nişānum SND.
8 ḫᵛāce: ḫᵛācem / yüce: yücem / gice: gicem SND.

971 MMİ: 297. s.

192. (11'li Hece Vezni)[972]

1. Cānum ḳurbān olsun senüñ yoluña
Adı güzel kendi güzel Muḥammed
Şefā'at eyle bu kemter ḳuluña
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

2. Mü'min olanlaruñ çoḳdur cefāsı
Āḫiretde olur ẕevḳ u ṣafāsı
[58a]
On sekiz biñ 'ālemüñ Muṣṭafā'sı
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

3. Saña uymayanlar gider īmānsız
Sen ḥaḳ peyġambersi[n](ñ) şeksiz gümānsız
Dervīş **Yūnus** n'eyler cihānı sensiz
Adı güzel kendi güzel Muḥammed

193. (Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ûlün)[973]
(.---/.---/.--)

1. *Ezelden 'ışḳ odına yana geldüm*
Anuñçün tā ebed mestāna geldüm

2. *Eger nūş itmez iseñ [sen] bu meyden*
Dime zāhid ki ben īmāna geldüm

3. *Çü birdür **Sünbülī** ma'rūf-ı 'ārif*
İdüb da'vā ki ben 'irfāna geldüm

Evsaṭ
İlāhī

194. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[974]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. *Muṣṭafā şāh-ı cihān ü 'āli-şāndur Muṣṭafā*
Muṣṭafā hem bā'iṣ-i kevn ü mekāndur Muṣṭafā

2. *Rehber-i rāh-ı şerī'at kenz-i esrār-ı ezel*

---

972 AYD: 43. s.
1 gel: bu AYD:
3 Dervīş: 'Âşık / cihānı: dünyâyı AYD.

973 TMA: 293. s. bkz. 7. İlâhî.
3 ki ben: dime TMA.

974 AZB: 265. s.
2 kenz: genc AZB.

Muṣṭafā nūr-ı Ḫudā'dan bir nişāndur Muṣṭafā

3. *Evvelīn ü āḫırīnüñ ʿilmine vāḳıf olan*
Muṣṭafā peygāmber-i āḫir zamāndur Muṣṭafā

4. *ʿAẕbi*yā nār-ı caḥīmden ḳorḳma cürmüm çoḳ diyü
Muṣṭafā şefḳat-medār-ı ʿāṣiyāndur Muṣṭafā

[58b]

195. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[975]
(--./--./--./--)

1. *Cānān ilinüñ güllerinüñ bāġı görindi*
Dōst iḳlīminüñ lālesinüñ ṭaġı görindi

2. *Envār-ı Muḥammed ṭoġıban ṭutdı cihānı*
Şaḳḳu'l-ḳamerüñ muʿcize ba[rma][976]*ġı görindi*

3. *Yaʿḳūb'[a] bugün Yūsuf'ınuñ ḳoḳusı geldi*
Eyyūb'[a] daḫı ṣıḥḥatinüñ çaġı görindi

4. *Ḳayġu gicesi göçdi ḳamu ḳalmadı ḳorḳu*
Vuṣlat güninüñ göndüzinüñ aġı görindi

5. *Dil-ḥastesinüñ derdine tīmār[ı] irişdi*
*Şems*īye daḫı dostınuñ otaġı görindi

196. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[977]
(.---/.---/.---/.---)

1. *Bu mātemde olan derdile hicrāna devā olmaz*
Bu feryādı Ḥüseynī'dür daḫı ʿuşşāḳ nevā olmaz

2. *Ḥüseyn ile Ḥasan'dur ol Resūl'üñ ḳurretü'l-ʿaynı*
Sevenler āl ü (ü) evlādı eşigi[n]den cüdā olmaz

3. *Teberrāsı[n](ñ) tevellāsı[n](ñ) bilen ʿuşşāḳa ʿışḳ olsun*
Ṭarīḳatde budur āyīn buna illā vü lā olmaz

4. *Ḥüseyni Kerbelā'nuñ vāḳıʿāt-ı mātem-engīzi*
Zebānı ḥāme-yi ṣavt-ı ḥurūfila edā olmaz

---

975 ŞSD: 292. s.

976 ŞSD: 292. s.
5 tīmār[ı]: dermānı / *Şems*īye daḫı dōstınıñ otaġı görindi: var ise ḥayāt ābınuñ ırmaġı görindi ŞSD.

977 Dîvânda bulunamadı. Bkz.: https://defter-i-ussak.blogspot.com/2014/10/fasih-ahmed-dede-ve-bir-mersiyesi.html (e.t.:01.04.2024)

5. ***Faṣīḥā*** *nüh felek yākūt u rummānıla pür olsa*
O Mihr-i ʿālemüñ bir ḳaṭre ḳanına pahā olmaz

*

* [59a] boş.

[59b]

FAŞL-I ṢABĀ

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

197. (8+8=16'lı Hece Vezni)[978]

1. Yā Rabb[i] ẕātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i
   Cümle ṣıfātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

2. İsrāfīl ṣūrı ḥaḳḳıçün Musā'nuñ Ṭūr'ı ḥaḳḳıçün
   Muḥammed nūrı ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

3. Münzel kelāmuñ ḥaḳḳıçün mürsel ġulāmuñ ḥaḳḳıçün
   Dārü's-selāmuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

4. Ẕāt-ı Muḥammed ḥaḳḳıçün hem āl-i Aḥmed ḥaḳḳıçün
   Ol ʿālī Maʿb[ū]d ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

5. Yandı Cemālī'nüñ ö[z](d)i ḳan yaş ile ṭoldı gözi
   Öñden ṣo[ñ](n)a budur sözi göster bize cemālü[ñ](n)i

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

198. (8'li Hece Vezni)[979]

1. Yanup derd(i) [ü] elemlerde
   Aġlama göñül aġlama
   Gelür geçer bu demler de
   Aġlama göñül aġlama

2. Zehrile ṭoldu[ñ](n) yiter
   Cigerü[ñ](n)i deldü[ñ](n) yiter
   N'olduñ aġlarsın yiter
   Aġlama göñül aġlama

3. Derdile gitdi enbiyā
   Mi[ḫ](h)netle geldi evliyā
   Dār-ı fenādur bu dünyā
   Aġlama göñül aġlama

978 MMİ: 636. s.
979 İHB: 189. s.

4. **Ḥaḳḳī**'yi zebūn eyledü[ñ](n)
Cigerini ḫūn eyledü[ñ](n)
Yaşı[n](ñ)ı ceyḥūn eyledü[ñ](n)
Aġlama göñül aġlama

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

199. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[980]
(.---/.---/.---/.---)

1. Mefātīḥü'l-hidā oldı hilālüñ yā Resūlallāh
Meṣābīḥü'd-dücā nūr-ı cemālüñ yā Resūlallāh

2. Yazaldan ḳalbüme ḫüsnüñ kitābı[n](ñ) Ḥażret-i Mevlā
Beni mest eyledi fikr [ü] ḫayālüñ yā Resūlallāh

3. ʿAceb mi her seher nāle iderse ʿandelīb-i dil
Nevā-sāz-ı gülistāndur maḳālüñ yā Resūlallāh

4. Ḥabībā nār-ı fürḳatle ḳuluñ **Kenzī** ḫarāb oldı
ʿİmāret eyledi ʿıyd-ı viṣālüñ yā Resūlallāh

[60a]

İlāhī
Uşūleş Evsaṭ

200. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[981]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Gelmişem vaḥdet elinden ʿışḳıla cihāna ben
İçmişem cām-ı ezelden olmışam mestāne ben

Naḳarāt

Rabbenā fāġfirlenā ẕunūbenā verḥamlenā[982]

2. Tā ezelden dest-i ḳudret bunı yazmış başuma

---

4 yaşını: yazını İHB.

980 HKD: 92. s.
2 ḳalbime: ḳalbiñe HKD.
3 iderse: eder / ʿandelīb-i dil: ʿandelīb-i delīl HKD.
4 eyledi: gösterir HKD.

981 TMA: 98. s.

982 "Rabbimiz bizi bağışla, bize acı." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 135.

Anuñ içün yoḳ ḳarārum girmişem meydāna ben

3. Ey **Sinānī** ʿışḳ maḳāmı pes rıżā-yı Ḥaḳ'durur
Pādişāhum ḫizmetü[ñ](n)de durmışam dīvāna ben

Rabbenā fāġfirlenā ẕunūbenā verḥamlenā

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

201. (11'li Hece Vezni)[983]

1. Cebrā'īlüm selām eyle dōstuma
Benüm Muḥammed'üm nūrdan Aḥmed'üm
Söyle gelsün çıḳsun ʿarşuñ üstüne
Benüm Muḥammed'üm nūrdan Aḥmed'üm

2. ʿArşumı donatdum gelsün göreyüm
Ḳullarum ḥālinden ḫaber ṣorayum
Oṭursun ben aña cevāb vireyüm
Benüm Muḥammed'üm nūrdan Aḥmed'üm

3. Dervīş **Yūnus** seversin Muḥammed'i
Kerīm Allāh aña maḥbūbum didi
Her anduḳça virelüm ṣalavātı
Benüm Muḥammed'üm nūrdan Aḥmed'üm

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

202. (ŞUĞUL)[984]

Fe'ilâtün / Mefâ'ilün/Fe'ilün
(..--/.-.-/..-)
(-.--/ (--)

1. Hāme ḳalbī biḥubbihī Leylā
Sālehu ʿaynī fe-aẕherat seylā

2. Ḳad sebānī cemālühāe'l-bedru

---

2 Tā ezelden dest-i ḳudret bunı yazmış başuma / Anuñ içün yoḳ ḳarārum girmişem meydāna ben: Çünki bu secdayı yazmış dest-i kudret başıma /Anın içün yok karârım düşmüşem cevlâna ben TMA.

983 AYD: 122. s.
1 Cebrā'īlüm selām eyle dōstıma: Haber eylen selâm olsun dostuma / nūrdan: server AYD.
2 oṭursun: o gelsün / nūrdan: server AYD.
3 AYD'de yok.

984 AGİ: 215. s.
1 Sālehu: sâra AGİ.

Eẕ-tecellet ʿaynihā Leylā

3. Münzü kad sirtü emīra'l-maʿşūki
Lem emile an cānibihā meylā

[60b] 4. Sāra virde lisāni Ḥaḳḳī
Dā'imen yā esefā vāveylā

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

203. (**Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün**)[985]
(-.--/-.--/-.-)

1. Ey Ḫudā'dan luṭf u iḥsān(uñ) isteyen
Mevlid-i pāke Resūlullāh'a gel
Cennet içre ḥūr(i) u ġılmān isteyen
Mevlid-i pāke Resūlullāh'a gel

2. Fikr idüp dünyādan elbet göçmegi[986]
Cennete āḫır ṣırāṭı geçmegi
Ḫavż-ı kevṯerden dilerse[ñ](n) içmegi
Mevlid-i pāke Resūlullāh'a gel

3. Ol Resūl'üñ ṭoġdıġı şeb bī-gümān
Leyle-yi ḳadre müşābihdür hemān
Bulmaḳ isterse[ñ](n) cehennemden emān
Mevlid-i pāke Resūlullāh'a gel

4. Meclis-i mevlidde ey **Vālī** müdām
Ol Resūl'e vir ṣalāt eyle selām
Cennet-i aʿlāda isterse[ñ](n) maḳām
Mevlid-i pāke Resūlullāh'a gel

İlāhī
Beste Himmet-zāde Uşūleş
Evsaṭ

204. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[987]
(-.--/-.--/-.-)

---

2 sebāni: sebâne / Eẕ-tecellet: istecellet / ʿaynihā: bi husnihî AGİ.
3 cānibihā: cânibihi AGİ.
4 esefā: esefî AGİ.

985 MMİ: 108. s.
986 MMİ'de yok.
987 MMİ: 318. s.

1. Ravżaña çün yüz süren bulur emān
El-emān ey faḫr-ı ʿālem el-emān
Her gelen dil-ḫasta bulur tāze cān
El-emān ey faḫr-ı ʿālem el-emān

2. Oldum ʿışḳuñla diyārumdan cüdā
Tā duḫūl-i ravżaña oldum sezā
Ḥamdülillah Ḥaḳ naṣīb itdi baña
El-emān ey faḫr-ı ʿālem el-emān

3. Anda kim medfūn ola nāzük tenüñ
Cennet-i aʿlāya beñzer medfenüñ
[61a]
Derviş **ʿAbdullah** ġarībüñdür senüñ
El-emān ey faḫr-ı ʿālem el-emān

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

205. (8'li Hece Vezni, nakaratlarda vezin 9'lu)[988]

1. ʿIşḳuñ aldı benden beni
Mevlām seni isterüm seni
Ben yanarum dün [ü] güni
Mevlām seni isterüm seni

2. Eger beni yandursalar[989]
Külüm göge ṣavursalar[990]
Ẕerrelerüm çaġursalar[991]
Mevlām seni isterüm seni

3. Ne varluġa sevinürüm
Ne yoḳluġa yirinürüm
ʿIşḳuñ ile eglenürüm
Mevlām seni isterüm seni

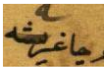
---

2 oldum: olam MMİ.

988 YEDT: 454. s.
1 Mevlām seni isterem seni: bana seni gerek seni YEDT.
2 yandursalar: öldüreler / ṣavursalar: savuralar / Ẕerrelerüm: topragum anda / Mevlām seni isterem seni: bana seni gerek seni YEDT.

989 Mecmû'a'da önce "yandı~~ra~~lar" yazılmış sonra ek silinerek yerine "yandursalar" yazılmıştır.

990 Mecmû'a'da önce savu~~ra~~lar" yazılmış sonra ek silinerek yerine"savursalar" yazılmıştır.

991 Mecmû'a'da önce "çağrı~~ṣa~~" yazılmış sonra ek silinerek yerine "çağırsalar" yazılmıştır.
3 eglenürüm: avınuram / Mevlām seni isterem seni: bana seni gerek seni YEDT.

4. Ġāfillere dünyā gerek
Ṣādıḳlara ʿuḳbā gerek
Mecnūnlara Leylā gerek
Mevlām seni isterüm seni

5. ʿĀşıḳları ʿışḳ öldürür
ʿIşḳ deryāsına daldurur
Tecellīsiyle güldürür
Mevlām seni isterüm seni

6. Cennet cennet didükleri
Birḳaç evle birḳaç ḥūrī
İsteyene vir sén anı
Mevlām seni isterüm seni

7. Dervīş **Yūnus** benüm adum
Günden güne artar derdüm
İki cihānda maḳṣūdum
Mevlām seni isterüm seni

İlāhī
Beste Çālāk-zāde Uṣūleş
Ṣūfiyān

206. (7+7=14'lü Hece)[992]

1. Benüm ol ʿışḳ baḥr(a)[ī]si deñizler ḥayrān baña
Deryā benüm ḳaṭremdür ʿışḳ oldı seyrān baña

2. Yoġ iken bu bārigāh sen var idün pādişāh
Āh bu ʿışḳ elinden āh derd oldı dermān baña

3. Çün dōsta gider yolum mülke irişür elüm
Ḥaḳ'dan söyler bu dilüm ne ḳul ne sulṭān baña

---

4 Ġāfillere dünyā gerek: Sûfîlere sohbet gerek / Ṣādıḳlara ʿuḳbā gerek: Ahîlere âhret gerek / Mevlām seni isterem seni: bana seni gerek seni YEDT.

5 ʿĀşıḳları ʿışḳ öldürür: ʿışkun ʿ âşıklar öldürür / deryāsına: denizine / Tecellīsiyle güldirür: tecellîyile toldurur / Mevlām seni isterem seni: bana seni gerek seni YEDT.

6 Birḳaç evle: bir ev ile / İsteyene: ʿâşıkına / Mevlām seni isterem seni: bana seni gerek seni YEDT.

7 Dervīş **Yūnus** benim adum: Yûnus çagururlar adum / Günden güne artar derdüm: gün geçtikçe artar odum / Mevlām seni isterem seni: bana seni gerek seni YEDT.

992 YED: 8. s.

1 ʿışḳ oldı seyrān baña: zerreler umman bana YED.

2 sen var idün: varıdı ol YED.

3 mülke irişür elüm: mülk-i ezeldür ilüm / Ḥaḳ'dan: Işkdan / ne ḳul ne sulṭān baña: ışk oldı seyran bana YED.

4. Şerī‘at ehli ırak̦ iremez bu menzile
Ben k̦uş dili bilürüm söyler Süleymān baña

5. K̦āf ṭag̱ı ẕerrem degül ay u güneş baña k̦ul
Aşlum Ḫak̦’dur şek degül cān oldı cānān baña

6. Çünki ṭoġdı Muṣṭafā ‘ālem buldı pür-ṣafā
Evvel itdi ‘ahde vefā andandur iḥsān baña

[61b]

7. **Yūnus** bu ḫalk̦ içre egsükligü[ñi](n) Ḫak̦ bilür
Dīvān olmış çağırur dervīşlük bühtān baña

Yalıñuz[993] Durak̦

207. (8+8=16’lı Hece Vezni)[994]

1. Ben dōst ile dōst olmışum kimseler dōst olmaz baña
Münkirler bak̦up gülüşür selām daḫı virmez baña

2. Ben dōst ile dōst olayum cānum fedā k̦ılayum
“*Ölmezden evvel öleyüm’*[995] dünyā bāk̦ī k̦almaz baña

3. Bir ‘āşık̦-ı bīçāreyüm başdan ayaġa yarayum
Bir ‘ak̦ılsız dīvāneyüm ‘ak̦lum da yār olmaz baña

4. Şanmañuz ben[i] deliyüm dōst bag̱çesinüñ güliyüm
Tañrı’nuñ bir ednā k̦ulıyum kimse bahā şaymaz baña

5. Dervīş **Yūnus** ben nice ideyüm fānī cihānı terk ideyüm
Yana yana Ḫak̦k̦’a gideyüm perde ḥicāb olmaz baña

---

4 degül cān oldı cānān baña: mürşiddir Kur’an bana YED.
6 Çünki ṭoġdı Muṣṭafā ‘ālem buldı pürṣafā: yaradıldı Mustafâ yüzi gönli safâ / Evvel itdi ‘ahde: ol kıldı bize vefâ YED.
7 egsükligin: eksiklüdür YED.

993 İmlâ düzeltmesi yapıldı.

994 AYD: 31. s.
1 Münkirler bak̦up gülüşür: Görür münkirler gülüşür AYD.
2 cānum fedā k̦ılayum: cânımı k̦urbân kılayım / evvel: öndin AYD.

995 Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 128.
3 ‘āşık̦-ı: misk / yāreyüm: yareyin / Bir ‘ak̦ılsız: kim bir delü AYD.
4 sanmañuz: sanurlar / bag̱çesinüñ güliyüm: bâğçesi bülbüliyem / bir ednā: abdâl
5 Dervīş **Yūnus** ben nice ideyüm fānī cihānı terk ideyüm: Yûnus eydür ey bî-çâre var derdüne dermân ara / gideyüm: varam / perde ḥicāb: cihân perde AYD.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

208. **(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)**[996]
(Fâ'ilâtün) (Fa'lün)
(..--/..--/..--/..-)
(-.--) (--)

1. Vire mi derd-i ṣanem derdüme dermān vire mi
Vaḳtidür dem-be-dem artar yüregimüñ elemi

2. Yüzümi yirlere sürüp giceler yalvarırum
Kāfire vir[e](ür) murāduñ ya baña virmeye mi

3. Görebilsem yüzü[ñ](n)i müddeʿilerden ṣanma
Ey ḳızıl gül saña kim çekdi dikenden ḥaremi

4. Yazayum dirse ḳalem ḳaşlarınuñ şerḥini ben
Yarayum bıçaġıla başdan ayaġa ḳalemi

5. Ḫayli demdür ben anuñ gözlerinüñ ḥastasıyum
Süregelse yüzimüñ üstüne başsa ḳademi

6. **Faẓli**[997] sen māhı dilerse[ñ](n) yüzü[ñ](n)i dergehe ṭut
Ḥāşa maḥrūm ki[998] ḳoya çoḳdur İlāh'uñ keremi

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

209. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[999]
(.---/.---/.--)

1. Yine andum yine göñlüm alanı
Benüm göñlüm alup şeydā ḳılanı

[62a]

2. Çün aldu[ñ](n) göñlümi virgil murādum
Murādum bu senden göster cemālü[ñ]

---

996 MMİ: 115. s.
1 derdüme: derme MMİ.
2 yüzümi yerlere sürüp: yüzümü göklere tutup / virür: vere MMİ.
4 bıçaġıla: hançer ile MMİ.

997 Müstakîmzâde Mecmûası'da (MMİ'de) şöyle bir dipnot düşülmüştür: "Üsküdar'da Kadi Alâeddîn Zâviyesi'nde Şeyh Diyarbekrî Seyyid Fazlullah Efendi'nin beste ve güfte amma şarkısıdır. Velâkin Seyyid Fazlî Celvetî olması eşherdir." Mezkur eseri incelediğimde ilâhîye rastlamadım.
6 Ḥāşa ki maḥrûm ḳoya: böyle mahrûm mu MMİ.

998 Vezin gereği bir önceki kelime ile yer değiştirilmiştir.

999 MMİ: 338. s.

3. Ger öldür ger irgür fermān senüñdür
Ḥelāldür maʿşuḳa ʿāşıḳuñ ḳanı

*

4. Gerçi sever Ḥaḳ'ı **Şems Tebrīzī**
Fedādur yolına baş ile cānı

Yalı[ñ](n)ız Duraḳ[1000]

210. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1001]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Her nefesde bir tecellī-yi Ḫudā ister göñül
Kendüye bu ġurbet içre āşinā ister göñül

2. Görmege āy[ī]nesinde pertev-i nūr-ı ~~olur~~ Ḥaḳ'ı[1002]
Ḫāk-i pāy-i Muṣṭafā'dan tūtiyā ister göñül

3. Devlet-i dünyā vü ʿuḳbā cümle tecrīd içredür
Ne ʿabāya meyl ider ḫod ne ḳabā ister göñül

4. **Ḥaḳḳi**'ya maḥrem bulınmaz rāz-ı ʿışḳa bu zamān
Ḫalḳ-ı ʿālemde anuñçün iḫtifā ister göñül

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

211. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1003]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Gülşen-i vaḥdetde dā'im rūz [u] şeb dil bülbüli
İrgürür eflāke feryād u fiġān[um] ġulġuli
Himmetüm bu cān u dilden açıla vaḥdet güli
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

2. Āsitān-ı sünbüle sürdüm yüzümi niçe dem

---

3 ger öldür ger irgür: gerek öldür gerek dirgür MMİ.

* Birkaç beyitlik boşluk bırakılmış.

4 Ḥaḳḳ'ı: seni MMİ.

1000 Dal ile yazılmış. Metinde kelime bâzen "ṭı" ile bâzen de "dal" ile yazılmaktadır.

1001 İHB: 184. s.

1002 Farklı bir kalem ucu ile sonradan eklenmiş.

1003 MMİ: 319. s.

1 sünbülīyem: sünbülî MMİ.

2 dem: nem / sünbülīyem: sünbülî MMİ.

Gāh yaş aḳıtdı çeşmüm gāh yaş yerine dem
Dilde tekrār eylerüm bu mıṣraʿı ben dem-be-dem
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

3. Sünbülī Yaʿḳūb [u] Merkez hem daḫı şeyḫüm Ḥasan
ʿAdliyā boynuma ṭaḳdılar benüm bir ḫoş resen
[62b]
(Sensen)[Silsileñ] kime irer diyü ṣorarsa[ñ](n) baña sen
Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

212. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1004]
(-.--/-.--/-.-)

1. Gözlerü[ñ](n)i n'oldı bīdār eyledüñ
Āh [u] efġān[ı] saña yār eyledüñ
ʿIşḳ odıyla içü[ñ](n)i nār eyledüñ
N'oldı bülbül işüñi zār eyledüñ

Ne sebebden ʿazm-i gülzār eyledüñ

2. N'oldı aġlarsu[ñ](n) ne(dā) eylersü[ñ](n) ṭaleb
Bu dükenmez (der) derdü[ñ](n)e n'oldı [sebeb]
Güldeki dīdārı mı gördüñ ʿāceb
N'oldı bülbül işüñi zār eyledüñ

Ne sebebden ʿazm-i gülzār eyledüñ

3. Berḳarār olup biraz (eyledüñ) [eglenmedüñ]
Dā'im aġlarsın ṭurup diñlenmedüñ
Kimse bilmez ḥālü[ñ](n)i añlatmaduñ
N'oldı bülbül işüñi zār eyledüñ

Ne sebebden ʿazm-i gülzār eyledüñ

4. Bunca ḥasretden di cānuñ ne sezer
Fürḳatüñ günden güne artup gider
Luṭf idüp virgil Niyāzī'ye ḫaber
N'oldı bülbül işüñi zār eyledüñ

Ne sebebden ʿazm-i gülzār eyledüñ

---

3 sünbülīyem: sünbülî MMİ.

[1004] NMDŞ: 180. s.

3 añlatmaduñ: anlanmadın NMDŞ.

İlāhī
Beste Mü'ezzin Şākir Aġa
Uṣūleş Ṣūfiyān

213. (**Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün**)[1005]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Olmayacaḳ senden ʿaṭā ḳul n'eylesün yā Rabbenā
Dā'im işi sehv [ü] ḫaṭā ḳul n'eylesün yā Rabbenā

2. Kim ġamda kim rāḥatdadur ʿālem buña ḫayretdedür
Hep ḳabża-yı ḳudretdedür ḳul n'eylesün yā Rabbenā

3. İster seni cān bülbüli lîkin irişmez ʿaḳl(ı) eli
Ger açıvirmez(i)se yolu ḳul n'eylesün yā Rabbenā

4. Ente'l-Kerîmü'l-Müsteʿān ente'r-Raʾūfu küllü ān
İḥsānuña ḳalduḳ hemān ḳul n'eylesün yā Rabbenā

5. Uçsa ḳafesden ʿandelîb ḳoma **Hüdāyî**'yi ġarîb
İt gülşen-i vaṣluñ naṣ[î]b ḳul n'eylesün yā Rabbenā

Durak
Beste Derviş ʿAlî

214. (**Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün**)[1006]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Derviş olan ʿāşıḳ gerek yolında hem ṣādıḳ gerek
Baġrı daḫı (hem) yanıḳ gerek cān gözleri açıḳ gerek

2. İve[n] kişi yol alamaz maḳṣūdını tiz bulamaz
Yoġ olmayan var olamaz cümle varuñ atmaḳ gerek

[63a]

3. Alçaḳdan alçaḳ yüriye toprāḳ içinde çüriye
ʿIşḳ āteşinde eriye altun gibi ṣızmaḳ gerek

4. Żikr-i Ḥaḳḳ'a meşġūl ola tā yana yana kül ola
İsterse ki maḳbūl ola tevḥîde uyanmaḳ gerek

1005 HD: 179. s.
3 açıvirmez(i)se: açıvermezsen HD.

1006 NMDŞ: 185. s.
1 (hem) daḫı: anın NMDŞ.
2 İve[n]: iven kişi / varıñ atmaḳ gerek: varını dağıtmak gerek NMDŞ.
4 İsterse ki maḳbūl ola: her kim diler makbûl ola / uyanmaḳ: boyanmak NMDŞ.

5. Dervîşlerüñ eñ alçaġı buġday içinde burçaġı
Bu **Mışri** gibi balçığı her bir ayaḳ başmaḳ gerek

İlāhî
Uşūleş Şūfiyān

215. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1007]
(.---/.---/.--)

1. Ḥabîbullāh cihāna cān degül mi
Vücūdı ʿāleme bürhān degül mi[1008]
Cihāna bāʿiṯ oldı çünki nūrı
Cemāli cümlede tābān degül mi

2. Varınca *lī-maʿAllāh*[1009] ʿālemine
İrince sāʿat-i ḫalvet demine
Ḳadem başınca ol ʿarş-ı berîne
Cenāb-ı Ḥażret'[e] mihmān degül mi

3. Nebîler serveri şāh-ı resūldür
Gülistān-ı viṣāl içinde (d) gül[dür]
Cenābı bize (bir) hādî-yi [sübüldür][1010]
Beyān[ı] āyet-i Ḳur'ān degül mi

4. Ol şemse ẕerre olursa bu **Nūrî**
Yeter ʿālemlere bir ẕerre nūrı
Olur ẓulmātı kāşif ~~ḫaḳ~~[1011][çün] ẓuḥūrı
Ẓiyāsı ʿāleme tābān degül mi

216. (11'li Hece Vezni) [1012]

1. Düşeli bu ʿışḳuñ cānum iline
Beni düşürdi bu ḫalḳuñ diline

2. Aḳıtdı çeşmümden ḳanlı yaşları
İllā yaşum dilemezem siline

1007 AND: 332. s.

1008 İlâhînin her bir beyiti mecmû'ada bir mısrâ' şeklinde yazılmıştır.

1009 "Benim Allah ile..." "Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebî öyle bir yakınlığı elde edebilir." Me'âlinde rivâyet edilen sözden alınmadır. Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 115.

1010 AND: 332. s.
4 ʿāleme tābān: cümleye yeksān AND.

1011 Üzeri karalanmış.

1012 ERD: 384. s.
1 düşürdi: bıraḳdı ERD.
2 Aḳıtdı çeşmümden ḳanlı yaşları: gözlerümden yaşıla kān aḳıdur ERD.

3. Ḫoş yaraşur ʿāşıḳlara göz yaşı
Kim ki ʿāşıḳdur gözünden biline

4. İsm ü resmi **Eşref-zāde** Rūmī'nüñ
Kül olup ṣavruldı ʿışḳuñ yiline

İlāhī
Ṣabā Zemzeme
Beste Aʿmā Ṣādıḳ Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

217. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1013]
(.---/.---/.---/.---)

1. Melekler ḥāẓır olmışdur n'içün tevḥīde gelmezsin
Ḳamu ervāḥla ṭolmışdur n'içün tevḥīde gelmezsin

2. Ḫıżır (da) bunda erenler (günde)[bunda][1014] erbāb-ı ṣafā bunda
Gelenler cümle gelmişdür n'içün tevḥīde gelmezsin

3. Çıḳar erbāb-ı tevḥīdüñ maḳām-ı ʿarşa enfāsı
Nefes ṭut[an] yol almışdur n'içün tevḥīde gelmezsin

[63b]

4. Bulanlar **Ḥaḳḳi**yā Ḥaḳḳ'ı bulur tevḥīd ile şol kim
Anı bulmaz ne bulmışdur n'içün tevḥīde gelmezsin

İlāhī
Ṣabā Zemzeme
Uṣūleş Ṣūfiyān

218. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1015]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. Ey ṣūfi-yi ehl-i ṣafā ez-cān begū Allāh hū
V'éy ʿāşıḳī ʿışḳ u vefā ez-cān begū Allāh hū

*

2. Ey **Ḥaḳ Şemsü'd-dīn** v'ey ʿālem-i ʿilmü'l-yaḳīn[1016]
Ẕāt-ı ṣıfātü'l-ʿālemīn ez-cān begū Allāh hū

---

3 ʿāşıḳlara: ʿāşıḳa / ʿāşıḳdur: ʿāşıḳsa ERD.
4 Eşrefzāde: Eşrefoġlı ERD.

1013 TMA: 388. s.
1014 TMA'dan eklendi.
1015 AŞ: 210. s.
* İlâhînin ara beyitleri yazılmamış boşluk bırakılmıştır.
1016 AŞ'de de yok.

İlāhī Çārgāh
Uṣūleş Ṣūfiyān

219. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1017]

1. Ben dervīşem diyene
Bir ün idesüm gelür
Segürdüben sesine
Varup yitesüm gelür

2. Ṣırāṭ ḳıldan incedür
Ḳılınçdan keskincedür
Varup anuñ üstüne
Evler yapasum gelür

3. Altında ġayyā vardur
İçi nār ile pürdür
Var[up](dın) ol gölge[lük]de
Biraz yatasum gelür

4. Ben günāhumca yanam
Raḥmet ṣuyıyla yunam
İki ḳanad ṭaḳınam
Biraz uçasum gelür

5. Varuban ol gölgedür (diyü)
Ṭaʿn eylemeñ ḫāᵛceler
Ḫāṭıruñuz ḫōş olsun
Biraz yanasum gelür

6. Andan Cennet'e varam
Cennet'de dīdār görem
Ḥūrī vü ġılmānları
Bir bir ḳuçasum gelür

[64a]

7. Dervīş **Yūnus** bu sözi
Egri bügri söyleme
Seni ṣīġaya çeker
Bir Mollā Ḳāsım gelür

1017 AYD: 68. s. İlâhî Mecmû'ada beyitler hâlindedir. Kafiye gereği dörtlükler şeklinde yazmayı uygun gördük.
3 var[up](dın) ol gölge[lik]de: varup o gölgelikde AYD.
4 ṭaḳınam: takınup AYD.
5 Varuban ol gölgedür diyü ṭaʿn eylemeñ ḫāᵛceler / Ḫāṭırıñız ḫōş olsun biraz yanasım gelür: Ta'n eylemen hocalar hâtırınız hoş olsun/ Varuban o Tamu'da biraz yanasum gelür AYD.
6 dīdār: Ḥaḳḳ'ı / vü: ile AYD.

İlāhī Çārgāh
Beste Derviş Çavuşbaşı
Usūleş Devr-i Revān

220. (11'li Hece Vezni)[1018]

1. ʿAceb ḥayrān oldum ʿışḳa uyaldan
   Yanup biryān[1019] oldum ʿışḳa uyaldan

2. Uçup rāḥat ḳuşı miḥnet uyandı
   Derde dükkān oldum ʿışḳa uyaldan

3. Ṣabr ideyüm dirsem du[r]maz bu d[il]üm
   Söyler ozan oldum ʿışḳa uyaldan

4. ʿİlm ü ḥikmet ile ṭoldı vücūdum
   ʿAyn-ı ʿirfān oldum ʿışḳa uyaldan

5. Sinān Ümmī eydür ḳalmadı hiç ġam
   Özge sulṭān oldum ʿışḳa uyaldan

İlāhī Çārgāh
Uṣūleş Ṣūfiyān

221. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1020]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ḳudūmüñ raḥmet [ü] ẕevḳ [u] ṣafādur yā Resūlallāh
   Ẓuhūruñ derd-i ʿuşş[ā]ḳa devādur yā Resūlallāh
*
2. Hüdāyī'ye ḳıl şefāʿat eger ẓāhir eger bāṭın
   Ḳapuña intisāb itmiş gedādur yā Resūlallāh

İlāhī Çārgāh
Usūleş Ṣūfiyān

1018 ÜSD: 122. s.
1019 Kelimenin aslı Mecmû'a'da "püryān" dır.
2 uçup: uçdı ÜSD.
5 Sînān Ümmî: Ümmî Sinân / hiç: bir ÜSD.
1020 HD: 73. s.
* Boşluk bırakılmıştır.

222. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[1021]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Yüzbiñ cefā ḳılsa[ñ](n) baña senden yüzüm döndürmezem
Cānum daḫı alur iseñ senden yüzüm döndürmezem

2. Sevdüm seni çün cān ile ḳurbān olsun fermān ile
And içerem Ḳur'ān ile senden yüzüm döndürmezem

3. ʿĪsā mısın Mūsā mısın peyġamber-i Kenʿān mısın
Şol cānlara cānān mısın senden yüzüm döndürmezem

[64b]

4. **Yūnus** gerçek ʿāşıḳ iseñ ḫiẕmetine lāyıḳ iseñ
Dōst yolında ṣādıḳ iseñ senden yüzüm döndürmezem

İlāhī Çārgāh
Usūleş Ṣūfiyān

223. **(7+7=14 Hece Vezni)**[1022]

1. İlhāmıla dün gice seyr itdüm Muḥammed'i
Āyīne-yi ḳalbümde seyr itdüm Muḥammed'i

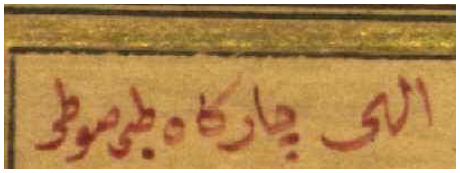
2. İmāmesi başında yeşil ḫulle egninde
Dört yāri hem yanında seyr itdüm Muḥammed'i

3. Melekler ṣaf oldılar yeşil ḫayme ḳurdılar
Yā Muḥammed didiler seyr itdüm Muḥammed'i

4. Ḳaṭreyüm ʿummān(ı) buldum derdüme dermān(ı) buldum
Dün gice ḳadre irdüm seyr itdüm Muḥammed'i

5. **Yūnus** murāda irdi ẕevḳıla ṣafā sürdi
ʿĀşıḳ maʿşūḳuñ buldı seyr itdüm Muḥammed'i

İlāhī Çārgāh ṭ.....ṣavṭı

Uṣūleş Ṣūfiyān

224. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[1023]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1021 YEDT: 355. s. Bkz. 43. İlâhî.
1022 AYD: 227. s.
1023 HD: 38-39. s. Bkz. 42. ilâhî.

1. Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi[1024]
Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi

2. Ṣavm [u] ṣalātı kim ṭutar ʿıyd-ı viṣāle ol yeter
Bülbülleri dāʾim öter gülşen olur kāşānesi

3. Aç gözü[ñ](i) Ḥaḳḳ'[ıla] baḳ oḳı **Hüdāyī**'den sebaḳ
Kāmil olurmış ehl-i Ḥaḳ ṭoġmazdan evvel anası

İlāhī Çārgāh
Beste Ḳırımī Monlā Meḥmed
Usūleş Evsaṭ

225. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1025]**
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey cemālüñ pertev-endāz-ı semāvātü'l-ʿulā
V'ey ruḥuñ mir'āt-ı vech-i enbiyā vü aṣfiyā

2. ʿĀlem-i maʿnīde iken ḥażret-i Ādem nebī
Sen şehüñ yüzi[ni] ḫalḳ itmiş idi ol ẕü'l-ʿaṭā

3. Enbiyānuñ ḫātemi olduġına şāhid senüñ
Ce(z)bhe-yi pākü[ñ](n)de olan nūrdur biri şehā

4. Birisi mühr-i nübüvvet ẓahr-ı pākü[ñ](n)dedürür
Defter-i peyġamberān imżāsın atmışdur (c)[Ḫ]udā

[65a]

5. Ümmetinden ʿāciz ü aḥḳar bu **Faẓlī** bendeñi
Hem-ḥarīm it zümre-yi ebrār ile taḥte'l-livā

İlāhī Çārgāh ṭ... ṣavtı
Uṣūleş Ṣūfiyān

226. **(8'li Hece Vezni)[1026]**

1. İşit sözüm yā Gülşenī
Gel gidelüm ʿışḳ iline

1024 İlâhî bâzı farklarla 13b ve 34a varaklarında da mevcûttur.

1025 MMİ: 343. s. bkz. İlâhî 485.
1 semāvātü'l-ʿulā: semâvât-ı ulâ / aşfiyā: evliyâ MMİ.
2 yüzi[ni]: nûrunu MMİ.
4 pākü[ñ](n)dedürür: pâkinde senin /Ḫudā: Hüdâ MMİ.

1026 MMİ: 642. s.

Şehdür o mülke Rūşenī
Gel gidelüm ʿışḳ iline

2. Ey **Rūşenī'**den Gülşenī
Cāndan göz açup gör beni
Kimdür diyen saña bunı
Gel gidelüm ʿışḳ iline[1027]

İlāhī Şevḳ [u] Ṭarab
Beste Zekāyī Efendi El-Eyyūbī
Uṣūleş Evsaṭ

227. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1028]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Bir muʿaẓẓam pādişāhsın ki ḳuluñdur cümle şāh
Ḳurb-ı "*ev ednā*"[1029]da vaż' oldı senüñçün taḫt-gāh
Nüh-felek heft-zemīn ancaḳ saña bir bār-gāh
Emrü[ñ](n)e maḥkūmdur ʿālem her sözüñ vaḥy-i İlāh

Naḳarat

Eṣ-ṣelātü ve's-selām ey ḫādi-yi rāh-ı Ḫudā[1030]
Küntü ʿāṣī yā şefīʿa'l-müẕnibīn işfaʿ lenā

2. Ḳanġı ḥāke başşa pāy-i devleti ol Ṭūr olur
Cānib-i Ḥaḳ'dan tecelliyāt ile [pür-nūr olur][1031]
Her naẓarda ʿayn[ına vech-i Ḫudā manẓūr olur][1032]
Bu **Selāmī** ḫiẕmet-i naʿtuñ ile maġfūr olur

İlāhī Şevḳ [u] Ṭarab
Uṣūleş Ṣūfiyān

228. (5+5= 10'lu Hece Vezni)[1033]

1. ʿIşḳuña cānum bendedür bende

2 Cāndan göz açup gör beni: cândan gör açıp gözünü MMİ.

1027 Mahlas olarak Gülşenî gösterilmiş.
1028 TMA: 608. s.
1029 "Daha yakın oldu." Necm / 9. Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 45-46.
1030 "Hz. Peygambere hitâben, Allâh'a giden yolun hidâyetcisi salât ve selâm sana olsun." "Biz âsî olduk, günahlarımıza şefâat eden şefâat et, şefâatine muhtacız." https://www.eksd.org.tr/wp-content/uploads/bestecilerimiz/bekir-sitki-sezgin/segah_salat.pdf
1031 TMA'dan eklendi.
1032 TMA'dan eklendi.
1033 AND: 324. s.

Dil a sulṭānum sendedür sende

Amān Allāh'um bendedür bende

[65b]

2. Baña ey Mālik itdigüñ (kemlük)[eylük][1034]
Bilürem kemlük bendedür bende
Eyżan[1035]

3. ʿĀşıḳ-ı zārum dā'im aġlarum
Baña ol yārüm ḫandedür ḫande
Eyżan

4. Bildüm ol ḥāżır ḳalbüme nāẓır
Bilmez[em] ḥāṭır ḳandadur ḳanda
Eyżan

5. Saña keşf olsa *[şemme] vechullāh* [1036]
Ḳanda baḳarum andadur anda
Eyżan

6. **Nūri** ol ṣādıḳ ʿışḳıyla yanıḳ
Dā'imā ʿāşıḳ zindedür zinde
Eyżan

İlāhī Şevḳ [u] Ṭarab
Beste Sulṭān Selīm Ḫān-ı Ṣāliş
Uṣūleş Ṣūfiyān

229. **(10'lu Hece Vezni)**[1037]

1. ʿIşḳuñ meyine ben ḳana geldüm
Şevḳuñ nārına ḫōş yana geldüm

Allāh hū yā Mevlām hū cevelāna geldüm

2. Şemʿ-i tevḥīdi gördüm yaḳmışlar
Gitdi ḳarārum pervāne geldüm
Eyżan[1038]

3. Ḫalḳa-yı ẕikri ḳurmış ʿāşıḳlar
Bende ṣaḥnu[ñ](n)da cevlāna geldüm
Eyżan

4. Mecnūn'um bugün Leylā derdinden
ʿAḳılları n'eylerem dīvāne geldüm
Eyżan

1034 AND: 324. s.

1035 Nakarat için eklenmiş ibâredir. "Bu da öyle" demektir.
5 baḳarum: baḳarsañ AND.

1036 "Allâh'ın yüzü oradadır." Bakara 115.

1037 NMDŞ: 216. s.
2 yaḳmışlar: yakılmış NMDŞ.

1038 Nakarat için eklenmiş ibâredir. "Bu da öyle" demektir.
4 ʿAḳılları n'eylerem: neylerem aklı NMDŞ.

5. Yar[a](ı)mı bildüm yārümden imiş
Bunda **Niyāzī** Loḳmān'a geldüm

Eyżan

[66a]

Beste Çālāk-zāde Durak̲

230. (11'li Hece Vezni)[1039]

1. Ġaflet ile bir ḥāl yöneldi baña
Bir yeşil ʿalemli sulṭān göründi
Gözümüñ gördigin söylerüm saña
Bir yeşil ʿalemli sulṭān göründi

2. Sancaġı aḳ idi döndi yeşile
Uyandum kendümi dögdüm ṭaşıla
İlāhī bir daḫı göster düşile
Bir yeşil ʿalemli sulṭān göründi

3 Sancaġuñ ḳaldurdı düzüldi yola
Sancaġı dibinde ümmeti bile
Gel ey günehkār (günahuñ)[ḳul ʿavfuñı][1040] dile
Bir yeşil ʿalemli sulṭān göründi

4. Sancaġını aldı şöyle yüridi
Yüregüm içinde yaġum eridi
Muḥammed'üñ nūrı ʿarşı büridi
Bir yeşil ʿalemli sulṭān göründi

5. Dervīş **Yūnus** saña ṣıdḳıla ṭapar
Ṭapmayanlar ṭoġrı yolından ṣapar
Ey Allāh'um bizi anlarla ḳopar
Bir yeşil ʿalemli sulṭān gö[ründi]

*

1039 AYD: 239. s.
1 Ġaflet ile bir ḥāl yöneldi baña: Hâlet ile bana bir hâl göründi / ʿalemli: sancaklı /saña: size / ʿalemli: sancaklı AYD.
2 ʿalemli: sancaklı AYD.
3 ḳaldurdı: açdı / Sancaġı dibinde ümmeti bile: Yitmiş bir huccâcı yanında bile / ʿalemli: sancaklı AYD.

1040 AYD: 239. s.
4 aldı: açdı / Yüregim içinde yaġım eridi: Yüregimün yagı içde eridi / ʿalemli: sancaklı AYD.
5 Dervīş Yūnus: ʿÂşık Yûnus ʿalemli: sancaklı AYD.

* [66b], [67a], [67b], [68a] varakları boştur.

[68b]

FAŞL-I DÜGĀH

İlāhī
Beste Mūsā Dede
Uşūleş Evsaṭ

231. (11'li Hece Vezni)[1041]

1. Bir ismi Muṣṭafā bir ismi Aḥmed
Allāhümme Ṣalli ʿalā Muḥammed
Rūz-ı maḥşerde bize eyle meded
Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed

2. Nūrı anuñ ḳalbini pür-nūr eyler
Ẕikri göñül mülkini maʿmūr ider
Çün ṣalavāt ādemi maʿmūr ider
Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed

3. Nā'il olsam dirseñ eger devlete
Eyle ʿibādet cenāb-ı ḥażrete
Vir ṣalavāt rūḥ-ı pāk-i ḥażrete
Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed

4. Vir[d] idinüp anı müdām söyleyen
Yoḫsulluḳdan baylıġı[nı] dileyen
Ġınā bulur çoḳ ṣalavāt eyleyen
Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed

5. Geldi ṭoldı nūrıla bu kā'ināt
Ümmeti olan ḳamu buldı necāt
Faḫr-ı ʿālem Muḥammed'e ṣalavāt
Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed

6. Dervīş **Mūsā** ḫāliş eyle niyeti[n](ñ)
Emrine imtiṣāl eyle ḥażretüñ
İşte budur ṭoġrı yolı cennetüñ
Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed

İlāhī
Beste Yūsuf Çelebi

1041 AŞD: 118. s.
1 eyle: ede AŞD.
2 maʿmūr: mesrûr AŞD.
3 ḥażrete: emcede AŞD.
4 yoḫsulluḳdan: yohsul olup AŞD.

Uṣūleş Ṣūfiyān

232. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1042]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey şehen-şāh-ı serīr-i enbiyā vü evliyā
V'ey sipeh-sālār-ı ḫayle'l-etḳıyā vü aṣfiyā
Ey vücūd-ı pāk ey nūr-ı muṣavver pür-żiyā
Mevlid-i Sulṭān-ı kevneyn-i Muḥammed Muṣṭafā

[69a]

2. Nūr-ı Aḥmed'den vücūda geldi cümle kā'ināt
ʿArş u ferş [ü] nüh felek cümle melā'ik şeş cihāt
Enbiyā vü evliyāya virdi teşrīfüñ ḫayāt
Mevlid-i Sulṭān-ı kevneyn-i Muḥammed Muṣṭafā

3. Mevlid-i pāk-i Resūlüñ vaḳti geldi ey hümām
İsm-i pāk [ü] cism-i pāk [ü] ḫażret-i sulṭān-enām
[Nūr ile ṭoldı dü ʿālem vir ṣalāt ile selām][1043]
Mevlid-i Sulṭān-ı kevneyn-i Muḥammed Muṣṭafā

4. Ol muḳaddes rūḥ-ı aʿẓam ol ḥabīb-i muḥterem
Kāşif-i ʿilm-i şerīʿat maʿden-i luṭf u kerem
Ḥāmid ü Maḥmūd u Aḥmed başdı dünyāya ḳadem
Mevlid-i Sulṭān-ı kevneyn-i Muḥammed Muṣṭafā

5. Sen şefīʿü'l-müẕnibīnsin ehl-i derde ey Ḥabīb
Maḳdemüñle çün saʿādet buldı ümmet ey Laṭīf
[E]nverī miskīne [sen][1044] eyle şefāʿat ey Şerīf
Mevlid-i Sulṭān-ı kevneyn-i Muḥammed Muṣṭafā

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

233. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1045]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Derdimüñ dermānı sensin yüce sulṭānum meded
Cānımuñ cānānı sensin yüce sulṭānum meded

2. Ġurbete düşdüm (el-meded)[1046] [ilimden][1047] fürḳat odı yaḳdı āh

---

1042 MMİ: 313. s.

3 Resūlüñ vaḳti geldi: Rasûlalla'dır bu / ḫażret-i sulṭān-ı enām: Hazret-i fahrü'l-enâm MMİ.

1043 MMİ'den eklendi.

5 ehl-i derde ey Ḥabīb: eyle şefkat ey Latîf / ey Laṭīf: ey Nazîf MMİ.

1044 Vezin gereği eklendi.

1045 ÜD: 85. s.

Vaṣluñı eyle müyesser yüce sulṭānum meded

3. Evliyānuñ ʿizzetine enbiyānuñ ḥürmetine
Cümle ʿāṣıḳlar yolına yüce sulṭānum meded

4. Derdmend **Üftāde**'nüñ budur murādı dāʾimā
Ḫūb cemālüñ görmek ister yüce sulṭānum meded

İlāhī
Beste Ḫobcı-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

234. **(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)**[1048]
(..--/..--/..--/..-)

1. N'ideyüm ṣabr idebilsem dil ü cān oda yanar
Veli āh eyler isem kevn ü mekān oda yanar

2. Büridi[1049] yir yüzini āhile zārum ~~dü~~ tütüni
Bu iñildüm[1050] zaruma cümle cihān oda yanar

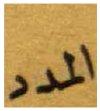
3. Fürḳatüñ odı[n]a[1051] ya Rabbi yanar yedi ṭamu
Yine maḥvuñ odına cümle cihān oda yanar

[69b]

4. Beni vaṣluñdan ıra[ḳ](ġ) eyleyüp cennetde ḳoma
(V'ey āh eyler isem)[bu iñildüm işidüp][1052] ḥūr u cinān oda yanar

5. Kim ola şemʿe yaḳīn olmaġı daʿvet edine
Nice yüz biñ per-i pervāne revān oda yanar

6. **Eşrefoġlı** yana(r) gör kūy-ı kenārında Ḥaḳ'uñ

1046

1047 Kelime ÜD'den alınmıştır. 85 s.
2 el-meded: ilümden ÜD.
3 yolına: dilinden ÜD.

1048 ERD: 247. s.

1049 ~~Boyladı~~ büridi. Sonradan eklenmiş.
2 cümle: işbu ERD.

1050 ~~işidüp~~ kelimesinin üzeri çizilmiş.

1051 (yl) çıkarıldı.
3 maḥvuñ odına: hicrüñ odına / yanar yedi: yanarıdı ERD.
4 V'ey āh eyler isem: bu iñildüm işidüp ERD.

1052 ERD'den eklendi. 247. s.
5 daʿvet: daʿvā ERD.
6 ḳo disünler: dimeyeler ERD.

Ḳo disünler Rumiye ibni fülān oda yanar

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

235. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1053]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḳıble-yi ehl-i ṣafā oldı cenāb-ı Muṣṭafā̲
Kaʿbe-yi kūy-ı vefā oldı cenāb-ı Muṣṭafā̲
* Hādi-yi rāh-ı rıżā oldı cenāb-ı Muṣṭafā̲
Muṣṭafā̲'ya reh-nümā oldı cenāb-ı Muṣṭafā̲

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

236. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1054]
(.---/.---/.--)

1. Gel ey sālik diyem bir söz ki ḥaḳdur
İşidür Ḥaḳḳ'ı şol kim ḥaḳ ḳulaḳdur

2. Ḥadīṯ-i Ḥaḳ'durur ḥaḳ söz ḥaḳīḳat
Egerçi söyleyen dildür ṭuṭaḳdur

3. Şular kim geçmedi cān u cihāndan
Ne ṭu[y](ġ)dı ʿışḳı vü ne ṭuyacakdur

4. Gerekmez ʿāşıḳa keşf ü kerāmet
Ki ʿāşıḳ olana bunlar ṭuzaḳdur

5. Ṣorarsañ ḫānḳāh-ı ʿışḳı ʿābid
Maḳām-ı ʿālidür ulu ocaḳdur

6. Münevver olmadı zühd ile zāhid
Anuñ yeri ḳaranluḳ bir[1055] bucaḳdur

1053 MCY: ek 289. s.

* Boşluk bırakılmıştır.

1054 TMA: 533. s.
1 şol: ol TMA.
3 şular: solar TMA.
5 ʿābid: zâhid TMA.
6 olmadı: olamaz / ḳaranlıḳ: karanu TMA.

1055 Vezin gereği bir önceki kelime ile yer değiştirildi.

7. Anuñ ʿışḳında iken ġayra baḳma
Ṣa[ḳ]ın kim ʿāşıḳ[ın]a ol ḳıyaḳdur

8. Hümā-yı ʿışḳı ṣayd itmek dilerseñ
Dil-i vīrāneme gel kim yaṭaḳdur

9. Şerāb-ı ʿışḳı içmiş **Sünbülī** çün
Velākin mest iden şol ṣo[ñ] ayaḳdur

Yalıñız[1056] **Durak**

237. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1057]
(.---/.---/.--)

1. Seḥerlerde eşer bād-ı tecellī
Uyan hey gözlerüm vaḳt-i seherde
Açılur ġonca-yı iḥsān-ı küllī
Uyan hey gözlerüm vaḳt-i seherde

[70a]

2. Ṭarīḳat bağına girmek dilerseñ
Ḥaḳīḳat gülleri[n](ñ) dermek dilerseñ
Cemāl-i ḥażret[i] görmek dilerseñ
Uyan hey gözlerüm vaḳt-i seherde

3. Seḥerdür rāh-ı ʿışḳuñ cilvegāhı
Seḥerdür ehl-i derdüñ vaḳt-i āhı
Seherdür ehl-i vaḳtüñ pādişāhı
Uyan hey gözlerüm vaḳt-i seherde

4. Yuyanlar çeşm-i nergi[s](z)den bu [ḫ]ābı
Seḥer vaḳti görür[ler] māh-tābı
Gözüñ aç **Ḥaḳḳi**'den işit[1058] ḫiṭābı
Uyan hey gözlerüm vaḳt-i seherde

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Evsaṭ

238. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1059]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

---

8 hümā-yı ʿışḳı: şikâr-ı canı TMA.

1056 Kelime Mecmû'a'da "yalñız" değil "yanlız" olarak yazılmış.

1057 İHB: 223. s.
2 tarīḳat: tecellî İHB.

1058 Vezin gereği önceki kelime ile yer değiştirilmiştir.

1059 FD: 452. s.

1. Yā ilāhī āsitānuñ ḫastaya dārü'ş-şifā
Şerbet-i vaṣluñ içenler buldı her derde devā

2. Baḥr-ı raḥmet ḳaṭresi yanında cümle yoḳ olur
Her ne deñlü çoḳ olursa bizde cürm ile ḫaṭā

3. Maḥż-ı fażluñla İlāhī vāḳıf it esrāruña
İdelüm her ḥāl ile sırr-ı Resūl'e iḳtidā

4. Ger żiyā-yı şems-i ẕātuñ ir(e)mez ise sālike
Nice ḳaṭʿ ide menāzil ḳanda irişür ʿaṭā

5. Ẕerre görinmez **Fenāyī** işbu ʿālem ʿārife
Bir demine vuṣlatuñ iki cihān olmaz bahā

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

239. (**Müstef'ilün Müstef'ilün**)[1060]
(--.- / --.-)

1. Ey pādişāh-ı bī-vezīr
İḥsān cenābuñdan senüñ
Ey bī-şebīh ü bī-naẓīr
İḥsān cenābuñdan senüñ

2. Her şey'e sen virdüñ vücūd
Cümle saña eyler sücūd
Cānum seni ḳılsun şühūd
İḥsān cenābuñdan senüñ

3. Ḳapuñdaki bīçāreler
Ḳoyup ya ḳanda varalar
Ayruḳ kime yalvaralar
İḥsān cenābuñdan senüñ

4. Her emri tedbīr eyleyen
Eşyāya teʾṯīr eyleyen
Cān u teni bir eyleyen
İḥsān cenābuñdan senüñ

5. Saña **Hüdāyī** ey Kerīm

---

2 yanında: ḳurbında / yoḳ olur: yoḥ u vār FD.
3 vāḳıf: ʿālim FD.

[1060] HD: 23. s.

İster ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Sensin çü Raḥmān u Raḥīm
İḥsān cenābuñdan senüñ

[70b]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

240. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1061]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Şeh Ḥüseyn'üñ firḳatine aġlayan gelsün beri
Āh [u] vāh idüp dem-ā-dem eyleyen gelsün beri

Naḳarat

Āh Mevlām dōst Ḥüseyn'üm dost Şehīd-i Kerbelā

2. Kerbelā'da çaġrışurlar yā Muḥammed yā ʿAlī
Sīnesine şerḥalarla dāġ uran gelsün beri

Eyżan

3. Kerbelā-yı ʿışḳ içinde cān ile olup şehīd
Sīnesi[n](ñ) çāk eyleyüp ḳanlar ṣaçan gelsün beri

Eyżan

4. Ḳuṭb-ı ʿālim Şeyḫ Şaʿbān'uñ ʿazīz erkānını
Leyle-yi ʿāşūrayı iḥyā iden gelsün beri

Eyżan

5. Ol yezīde cān [u] dilden laʿnet idenlerdenüz
Ol pelīde seb ü hem laʿn eyleyen gelsün beri

6. Hem Muḥammed meclisinde çār-yārıyla gelüp
Ey **Fu'ādī** ḥāl ile irşād olan gelsün beri

[71a]

1061 MMİ: 336. s.
2 şerḥalarla: şerha şerha MMİ.
4 Şaʿbān'uñ: Şa'bân / Leyle-yi ʿāşūrayı iḥyā iden: Yevm-i âşuradaihyâ eyleyen MMİ.

241. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1062]
(.---/.---/.--)

1. *Serāy-ı lī-maʿaAllahī*[1063] *gönüldür*
Tecellī ḥāne vallāhī gönüldür

2. *Yüri gezme yabanda zār u giryān*
Ḫudā'nuñ ulu dergāhı gönüldür

3. *Ne ister iseñ yüri andan iste*
Muḥaḳḳaḳ sırru[ñ](n) āgāhı gönüldür

4. *Raʿiyyetdür ḳamu aʿżā* ***Sezāyī***
Vücūd iḳlīminüñ şāhı gönüldür

*

[73b]

FAŞL-I SEGĀH

İlāhī
Uşūleş Devr-i Revān

242. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1064]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Derdimüñ dermānı sensin yā Muḥammed Muṣṭafā
Gönlümüñ sulṭānı sensin yā Muḥammed Muṣṭafā

2. *Sırr-ı ev-ednāya*[1065] mālik sensin ey mirʾāt-i Ḥaḳ
Nūrı sensin māhı sensin yā Muḥammed Muṣṭafā

3. Men kim olam medḥü[ñe](ni) cürʾet idem ey şāh-ı dil
Taḫt-ı *levlāk*[1066] şāh sensin yā Muḥammed Muṣṭafā

4. Eyledi bār-ı günāh ḳaddi **Naṣūḥī'**[yi] żaʿīf

1062 HSD: 360. s. Bkz. 162. İlâhî.

1063 "Benim Allah ile..." "Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebî öyle bir yakınlığı elde edebilir." Me'âlinde rivâyet edilen sözden alınmadır. Bkz. Yılmaz, a.g.e. 115. s.

* [71b], [72a], [72b], [73a] varakaları boş.

1064 MND: 31. s.

1065 "Daha yakın oldu." Necm / 9.
2 sensin: Yâsîn MND.
3 Şāh: şâhı MND.

1066 "Sen olmasaydın felekleri (kâinâtı) yaratmazdım." Bkz. Yılmaz, a.g.e., 113. s.
4 żaʿīf: duta MND.

El-meded ey çāre sensin yā Muḥammed Muṣṭafā

İlāhī
Beste Ḥişārī Şeyḫ Meḥmed Efendi
Usūleş Evsaṭ

243. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1067]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Bilmeyen cān Yūsuf-ı Ken'ān[ı] bilmez ḳandadur
Öz vücūdum Mışr'ınuñ sulṭānı bilmez ḳandadur

2. Bilmeyen 'ilm-i ledünnī dört kitābı oḳısa
Ẓāhiren 'ālimdür ol Ḳur'ān'ı bilmez ḳandadur

3. İçmeyen vuşlat şerābı[n](ñ) yār elinden her zemān
Benzer ol māhīye kim 'ummānı bilmez ḳandadur

4. Mübtelā-yı 'ışḳ oluban bilmeyen cānānını
Derdile devrān ider devrānı bilmez ḳandadur

5. Cān ḳulaġıyla işit **Muḥyī** Muḥammed nuṭḳıdur
Kendi nefsin bilmeyen Allāh'ı bilmez ḳandadur

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

244. (5+5=10'lu Hece Vezni)[1068]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i 'ışḳa
Şu'le virelüm āteş-i 'ışḳa

2. Ey pādişāhum 'afv it günāhum
Yaḳ cigergāhum āteş-i 'ışḳa

3. **Seyyid Nesīmī**[1069] terk eyle resmi
Yandur bu cismi āteş-i 'ışḳa

İlāhī

1067 MMİ: 517. s.
1 vucūdum: vucûdı MMİ.
4 devrān ider: ömrü geçer MMİ.
5 nuṭḳıdır: nutkunu / Allāh'ı: Rahmân'ı MMİ.

1068 HGD: 276. s. Bkz: 62. İlâhî.

1069 Burada mahlas Seyyid Nesîmî'dir. Fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî'ye (v. 1569) âittir. Bkz. HGD: 276. s.

245. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1070]
(.---/.---/.--)

1. Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden
Ciger biryān[1071] olupdur ʿışḳ elinden

[74a]

2. Niçeler tāc [u] taḫtı māl ü mülki
Ḳoyup ʿuryān olupdur ʿışḳ elinden

3. Yunus Emrem bu ḥasretle (d)[b]u zārum
ʿAceb mihmān olupdur ʿışḳ elinden

İlāhî
Uṣūleş Düyek

246. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1072]
(--./.--./.--./.--)

1. Ey ġāfil uyan rıḥlet-i nāgāhı unutma
Yol ḳorḳuludur ḳorḳusı çoḳ rāhı unutma

2. Maġrūr oluban devlet-i dünyāya ṭayanma
Ṣaḳın yitirüp dīnüñi Allāh'ı unutma

3. Bu bāġ-ı cihān içre bugün n'itseñ elinden
Yarın varacaġuñ ulu dergāhı unutma

4. Ey çeşm-i ḥaḳāretle baḳan merd-i faḳīre
Ol faḳr ile faḫr iden ulu Şāh'ı unutma

5. Güç itme gücüñ yitdügüne gice [vü] gündüz
Nāgāh irişür āh-ı seḥergāhı unutma

6. Gögsüñ gerüben cāh-ı cihān içre ṣalınma
Āḫır yıḳılup düşecegüñ çāhı unutma

7. Ḫālıḳ'dan utan rızḳını ḫalḳdan ṣaḳın umma

1070 YEDT: 370. s. Bkz. 33. İlâhî.

1071 Kelime Mecmû'a'da "püryān" şeklindedir.
5 ḥasretle: hasrete / zārum: zâra / mihmān: nâlân YEDT.

1072 ŞSD: 273. s.
2 devlet-i dünyāya ṭayanma: devlet-i dünyâ-yı denîye ŞSD.
3 bu bāg-ı cihān içre: bu dâr-ı fenâ içre / elinden: elüñde ŞSD.

Bil Rabbini "*er-rızḳu ʿale'llāh"ı*[1073] unutma

8. Derbendin[e] mevtüñ yolu[ñ] uġrar er(ken) [eger] géç
Ol géçmesi [dü]şvār güzergāhı unutma

9. Bir oḫ dimesine bugün aldanma cihānuñ
Ṣoñında anuñ derd ile biñ āhı unutma

10. Bu dār-ı fenā içre hevā yolları çoḳdur
Şemsī yüri sen Ḥaḳḳ'a giden rāhı unutma

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

247. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1074]
(--./.---/--./.---)

1. Ey ʿāşıḳ-ı dildāde gel nūş idelüm bāde
Bir bāde gerek ammā kim iç[il]e meʾ vāda

2. Sāḳīsi ola Mevlā aḳdāḥı anuñ esmā
Bir kerre içen ḳaṭʿā ġam görmeye dünyāda

[74b]

3. Bir kez içen ʿāşıḳdur (yoluñda hem) [ʿışḳında o][1075] ṣādıḳdur
ʿIşḳ anlara lāyıḳdur Mecnūn ile Ferhād'a

4. Ol câme olan ṭālib cānıla ola rāġıb
Nefsü[ñ](n)e ola ġālib dil baġla[ya] üstāda

5. Nūş eyleyen ol cāmdan ṣubḥı ne bile şāmdan
Taʿlīm-i cünūn eyler Mecnūn ile Ferhād'a

6. İşit bu **Sezāyī**'den ne gördi Fenāyī'den
Dost vechini gösterdi mirʾāt-ı mücellāda(n)

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

248. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1076]

1073 "Rızkı veren Allah'tır." Zâriyât / 58.
10 Bu dār-ı fenā içre: bu bâġ-ı cihân içre ŞSD.

1074 HSD: 475. s.

1075 Vezin gereği HSD'den eklenmiştir.
3 yoluñda hem: ʿ aşḳında o / anlara: ögrede HSD.
6 mücellādan: mücellāda HSD.

(.---/.---/.---/.---)

1. Biḥamdillah dirüm Allāh alup ʿaḳlumı fikrullāh
Dilümde ẕātuñ esmāsı baña üns oldı ẕikrullāh

Sübḥān Allāh Sulṭān Allāh Ḥaḳ lā ilāhe illallāh

2. Bu tevḥīdden murād olan cemāl-i ẕāta ermekdür
Görinen kendi ẕātıdur degüldür şanma ġayrullāh

Eyżan

3. Ben ol pervāneyüm geldüm düşüp ʿışḳuñ ile yandum
Yanu[ban] küll[i] (kül) [maḥv] oldum beni maḥv itdi ʿışḳullāh

4. Göñül āyīnesin ṣūfī ider iseñ eger ṣāfī
Açılur saña bir kapu ʿayān olur cemālullāh

5. Şems Tebrīzī bunı bilür eḥad ḳalmaz fenā bulur
Bu ʿālem külli maḥv olur hemān bāḳī ḳalur Allāh

İlāhī
Beste Şikārī-zāde
Uṣūleş Ṣūfiyān

249. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1077]
(.---/.---/.--)

1. Güneş gibi egerçi serserīyüm
Hele ḳayd-ı taʿalluḳdan berīyüm
O çaġuñ bende bī pāy [u] seriyüm
Nitekim tendedür cānum diri[yü]m

Ṭarīḳ-ı Ḫalvetī'nüñ çākeriyüm
Mezār-ı Sünbül'üñ ḫāk-i deri[yü]m

2. Geçüp ẕevḳ [u] sürūrundan cihānuñ
Urup terkini geldüm baş u cānuñ
[75a] Baña himmetleridür evliyānuñ
Ki oldum bendesi bu āsitānuñ

Eyżan

3. ʿAlī'ye irişür tā silsilemüz
Odur çıḳdıġı çarḫa ġulġulemüz
Ciger ḳanı meyedür bülbülemüz

1076 MMİ: 290. s.
3 Ben ol pervāneyüm geldüm düşüp ʿışḳuñ ile yandum: Ben bir pervâneyim geldim cemâlin şem'ine yandım MMİ.

1077 MMİ: 526. s.
2 urup: kılıp MMİ.
3 çarḫa ġulġulemiz: harça gulgemiz / meyedür: mey-i dil / sünbülinde: sünbülî'de MMİ.

Biti(rü)pdür sünbülinde sünbülemüz

Eyżan

4. Niçe miḥnet çeküp dil baḥr u berde
Aḳıtdı ḳa[n](ş)lı yaşı rūy-ı zerde
Düşüp ʿışḳuñ ile āteş-i derde
Özüñ ḫāk eyledi **ʿAdlī** o yirde

Eyżan

İlāhī
Beste Aḳbaba İmāmı Meḥmed Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

250. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1078]
(.---/.---/.---/.---)

1. Sivā efkārınuñ cündi göñül mülkin ḫarāb itdi
Elüm al düşmüşüm ḳaldur meded Mevlā-yı Raḥmān'um
Emel arzūsınuñ odı yaḳup baġrum kebāb itdi
Elüm al düşmüşüm ḳaldur meded Mevlā-yı Raḥmān'um

2. Eleste rūḥ-ı insānı çün aldı ʿahd [ü] peymānı
Nüzūl itdükde dünyāya ṭuta ol emr ü fermānı
Gelince ʿālem-i mülke unutdı ḥükm-i Yezdānı

Eyżan

3. İlāhī cümlenüñ ḳaṣdı rıżā[ñ](n)a olalar nā'il
ʿİnāyet senden olmazsa ya kimdür maṭlaba vāṣıl
Kerem bābında ṭuranuñ biridür **Maḥvī**-yi sā'il

Eyżan

İlāhī
Beste Aḥmed Efendi
Usūleş Evsaṭ

251. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1079]
(--./.---/--./.---)

1. ʿIşḳ cāmını Mevlā'dan nūş eyledüm evvel çün
Bu ʿālem-i insāna mestāne olup geldüm

[75b]

2. Dil mülkine ḳurılmış bir taḫt-ı Süleymānī
Ol taḫta cülūs itdi şāhāne olup geldüm

---

4 derde: verde / yirde: derde MMİ.

1078 MMİ: 530. s.
2 tuta: tutar MMİ.
3 ṭuranuñ biridür: devândan biri de MMİ.

1079 MMİ: 518. s.
2 ḳurılmış: kuruldu / itdi: edip MMİ.

3. Dünyādaki cemʿiyyet elbet(de) ṣoñı fürḳatdür
Virdüm anı yārāna vīrāne olup geldüm

4. Arzū-yı vaṭan aldı ʿaḳlını bu **Maḥvī**'nüñ
Ḳodum seri meydāna dīvāne olup geldüm

Duraḳ
Beste Ḳalbūrī-zāde Şeyḫ Meḥmed Efendi

252. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1080]
(.---/.---/.---/.---)

1. Maḥall-i feyż-i raḥmet oldı ravżа[ñ](n) yā Resūllallāh
Maḳāmuñ sırr-ı ḥażret oldı ravżа[ñ](n) yā Resūllallāh

2. Nüzūl eyler melekler dā'imā dergāhuña ṣaf ṣaf
Ki [Zīrā] beyt-i ʿizzet oldı ravżа[ñ](n) ya Resūllallāh

3. Anuñçün ol maḳāmuñ bülbül-i şūrīdesi çoḳdur
Gülistān-ı saʿādet oldı ravżа[ñ](n) yā Resūllallāh

4. Yüzini ḫāk-i pāye sürmegi **Ḥaḳḳī**'ya iḥsān it
Ki iksīr-i ʿināyet oldı ravżа[ñ](n) yā Resūllallāh

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

253. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1081]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. Ey ṣūfi-yi ehl-i ṣafā eẕ-cān-ı begū Allāh hū
Ey ʿāşıḳ-ı ʿışḳ [u] vefā eẕ-cān-ı begū Allāh hū

Yā Ḥannān yā Maʿbūd Allāh eẕ-cān begū Allāh hū

2. Ḫāᵛhī ki cümle cān-şevī tā lāyıḳ-ı cānān-şevī
Tu her çe ḫāᵛhī ān şevī eẕ-cān-ı begū Allāh hū

3. Ey tü niżāmı evliyā er-resūlü'l-enbiyā[1082]

---

3 vīrāne: rindāne MMİ.
4 aldı: almış MMİ.

1080 İHD: 514. s.
1 maḳāmuñ: maḳām-ı İHD.

1081 AŞ: 210. S.

V’ey men gedāyı tü gedā eẕ-cān-ı begū Allāh hū

4. Ey nūr-ı [Ḥaḳ] Şemsü’d-dīn v’ey ʿālem-i ilme’l-yaḳīn
Ẕāt-ı ṣıfātü’l-ʿālemīñ eẕ-cān-ı begū Allāh hū

İlāhī
Uṣūleş Devr-i Revān

254. (Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün)[1083]
(--./--./--./--)

1. Şemʿ-i rūḥu[ñ](n)a cismümi pervāne düşürdüm
Bir ḳaṭre iken kendümi ʿummāna düşürdüm
Ḥayfā (ki) yolumı v[ā](ʿ)di-yi hicrāna düşürdüm
Evrāḳ-ı dili āteş-i sūzāna düşürdüm

*

Taḳrīr idemem derd-i derūnum elemüm var
Mevlā’yı severseñ beni söyletme ġamum var

[76a][1084]

2. ʿAḳlum benüm ol zülf-i perīşān ile gitdi
Gönlüm hevesi vuṣlat-ı cānān ile gitdi
Fikrüm menüm ol ṭurra-yı ṭarrār ile gitdi
Ṣabrum menüm ol nergis-i fettān ile gitdi

Hicr[üñ] odına yandı derūnum elemüm var
Mevlā’yı severseñ beni söyletme ġamum var

3. ʿAḳlum benüm ol zülf-i perīşān ile gitdi
Fikrüm menüm ol gözleri mestāneyle gitdi
Meylüm hevesi vuṣlat-ı cānān ile gitdi
Miḥnet elemi fürḳat ile cānuma yetdi

Taḳrīr idemem ḥāl-i derūnum elemüm var
Mevlāyı severseñ beni söyletme ġamum var

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

1082 Vezin kusurlu.

1083 Mahlas yok. Güftenin kime ait olduğu hususu tartışmalı olup güftenin nüsha farklılıkları da var. Bkz: https://dosyalar.semazen.net/e_kitap/niyaz-ayinleri-ve-nusha-farkliliklari-timucin-cevikoglu.pdf ; https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/747009

* Burada bir çizgi bulunmaktadır.

1084 Bu sayfada Millî Kütüphâne’nin mührü bulunmaktadır.

255. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[1085]
(.---/.---/.--)

1. Musaḫḫar emrü[ñ](n)e hep cümle eşyā
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim
Elü[ñ](n) altındadur dünyā vü ʿuḳbā
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

2. Ḳanı Eyyūb gibi [bir][1086](ider) ṣabra ṭāḳat
Ya İsmāʿîlveş ḳurbāna cür'et[1087]
Meger kim idesüñ vaṣluñla raḥmet
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

3. ʿU(r)ṣāta raḥmet-i ġufrān idersü[ñ](n)
Göñüller derdine dermān idersüñ
Hüdāyî'den ʿaṭā iḥsān idersüñ[1088]
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

İlāhî
Uṣuleş Ṣūfiyān

256. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[1089]
(.---/.---/.--)

1. Göñül dostuñ cemāl āyīnesidür
Göñül kim pas ola Ḥaḳḳ'uñ nesidür

2. Göñüldedür göñülde pertev-i dost
Bu göñüller anuñ genc-ḫānesidür

3. Göñülde buldı dostı āşinālar
O ṭaşra isteye[n](ler) bīgānesidür

[76b]

Bu kemter **Eşrefoġlı** Rūmi göñli
Ṣınıḳ mecrūḥ [u] hem vīrānesidür

İlāhî
Beste Şeyḫ Muṣṭafā Efendi

1085 HD: 49. s.
1 efendim: efendi HD.
1086 HD'den eklendi.
2 ider: bu / vaṣluñla: fazlınla / efendim: efendi HD.
1087 Mısrâın vezni kusurlu. HD'de de böyle.
3 Hüdāyî'den: Hüdâyî'ye / idersüñ: eden sen / ʿaṭā ider iḥsānsuñ: atâ ihsân eden sen HD.
1088 Vezin gereği kelimelerde yer değişikliği yapılmıştır. Mecmû'a'da: "'aṭā ider iḥsānsuñ" şeklindedir.
1089 ERD: 214. s.

257. (**Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)**[1090]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḥamdülillah bir maḳām-ı ʿālide ḳıldum ḳarār
Açılup mirʾāt-ı ḳalbüm oldı çoḳ şey āşikār

2. Baş açup zārī ḳılardum bir seḥerde nāgehān
Eyledi Hādī hidāyet gitdi el(in)den iḫtiyār

3. Yüzümi yire sürüp zāri ḳılup āh eyledüm
El açup dergāh-ı Ḥaḳḳ’a didüm ey Perverdigār

4. Refʿ idüp göñlüm ḥicābuñ eylegil ʿarż-ı ḥicāb
Dām-ı ʿışḳuña ṭutulup olmışam çünkim şikār

5. Semʿ-i cāna irişüp hātifden oldum pür-nidā
Ey ḳulum benden baña gel nice eylersüñ ḳarār

6. **Himmet’e** himmet irişüp evliyādan yā İlāh
Bāġ-ı ʿışḳuñ bülbüli olup ḳılayum āh u zār

İlāhī
Beste Çālāk-zāde
Uṣūleş Ṣūfiyān

258. (**Mef’ûlü Mefâ’îlün Mef’ûlü Mefâ’îlün)**[1091]
(--./.---/--./.---)

1. Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma
Şemʿ-i ruḥ[ı] nārına pervāne gibi yanma
Fānīdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma
ʿAhdine vü vaʿdine göñül virüp ~~aldanma~~ inanma

Ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inḳārına ṭayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

2. **Mışrī** sañadur bu söz cehd it ala gör ʿibret

1090 BHD: 63. s.
2 zāri ḳılardum: zâr eyler idüm BHD.
4 ḥicāb: cemāl BHD.
5 oldum pür nidā: eylersüñ ḳarār: idersün firār BHD.
6 irişüp: irişsün / İlāh: Allâh / ḳılayım: ḳılalum BHD.

1091 NMDŞ: 283. s.
2 nisbet: minnet / var küdret: kedûret NMDŞ.

Faḳr ile idüp faḫrı itme aña sen nisbet
Emrāż-ı cehilden sen bulduñsa eger ṣıḥḥat
Ṭutma ṣaḳın aṣlā hiçbir kimseye var küdret

Ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inkārına ṭayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

259. (8'li Hece Vezni)[1092]

1. Sensin evvel sensin āḫir
Varlıḳ senüñ buyruḳ senüñ
[77a] Sensin bāṭın sensin ẓāhir
Varlıḳ senüñ buyruḳ senüñ

2. Eger sulṭāndur eger ḳul
Āḫir bir yire çıḳar yol
[Reddin red ḳabūlün ḳabūl][1093]
[Varlıḳ senüñ buyruḳ senüñ]

3. **Hüdāyī** olıcaḳ taḳdīr
Kār eylemez aña tedbīr
Ente'l-ʿAlīm ente'l-Ḫabīr[1094]
Varlıḳ senüñ buyruḳ senüñ

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

260. (11'li Hece Vezni)[1095]

1. Dervīşlik başdadur tācda degüldür
Ḳızdırmaḳ oddadur sācda degüldür

2. Arar[sañ] ḥaḳ Mevlā'yı ḳalbde ara
Ḳudüs'de Mekke'de Ḥac'da degüldür

3. Gönül ḳıblesine [sen] eyle tevcīh[1096]

1092 HD: 187. s.
2 Eger: kimi HD.
1093 HD'den eklendi.
1094 "Sensin çok bilen(Allah), sensin her şeyden haberdâr olan(Allah)."
1095 AYD: 80. s.
2 Ḥaḳ Mevlā'yı ḳalbde: Allah'ı kalbinde AYD.
1096 AYD'de yok.

Ol Hind ü Yemen'de Bec'de degüldür

4. Eger bir mü'minüñ kalbi[n](ñ) yıḳarsañ
Ḥaḳḳ'a eyledigüñ secde degüldür

5. Erid göñül varuñ cümle sivādan[1097]
Ḥaḳḳ'a vuṣlat ṭoruḳda ucda degüldür

6. Ḳabūl it **Yūnus'**uñ erkān sözini
Tizcek gelür başa yaşça degüldür

İlāhī
Müsteʿār
Uṣūleş Ṣūfiyān

261. (8'li Hece Vezni)[1098]

1. Her ṣāḥib-i tāc u külāh
Senden umar ey pādişāh
Sensin ḳamu ḫalḳa penāh
Yā Rabbenā yā Rabbenā faġfirlenā ẕünūbenā[1099]

2. Ṭutmışam dergāha yüzüm
Ḳan yaş döker iki gözüm
Vaṣluñ diler yā Rab özüm

Eyżan

[77b]

3. Taḥfī[ż](z) eyle īmānumı
Ziyāde ḳıl ʿirfānumı
Vaṣl it saña rūḥānumı

Eyżan

4. Ḳıl bizi vaṣluñla şādān
Baʿīdlük olmaya her ān
ʿİzzetüñ ḥaḳḳı ey Raḥmān

Eyżan

5. ʿAbdüñ işi dā'im ʿişyān
Pādişāhuñ heme ġufrān
İḥsān eyle yā Rabb iḥsān

Eyżan

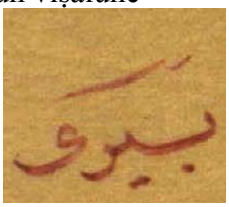
4 yıḳarsañ: kırarsan AYD.

1097 AYD'de yok.

6 erkān: erken / Tizcek gelür başa yaşça degüldür: Başa gelür bir gün geçce degildir. AYD.

1098 Şâirin kimliği belirlenemedi.

1099 "Rabbimiz! Biz, 'Rabbinize iman edin' diye imana çağıran bir davetçi işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört, bizleri sana ermiş kullarınla beraber yanına al." Âl-i İmrân 193.

6. Cān fedā ḳıldum yoluña
İrmek içün viṣālüñe
Bu B..... ʿāṣī ḳuluña

Eyżan

262. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1100]
(.---/.---/.---/.---)

1. Tecellī-yi cemāl ister gönül eglenmez eglenmez
Tesellī-yi viṣāl ister gönül eglenmez eglenmez

2. Ne dünyāda ne ʿuḳbāda gönül bir özge sev(a)dāda
Dem-ā-dem fikri Mevlā'da gönül eglenmez eglenmez

3. Eger dünyā eger ʿuḳbā viṣālüñsüz ḳurı sevdā
***Hüdāyī** n'itsün ey Mevlā gönül eglenmez eglenmez*

[78a]

İlāhī Māye Evsaṭ

263. (11'li Hece Vezni)[1101]

1. Uyan ey gözlerüm ġafletden uyan
Uyan ey uyḥusı çoḳ gözlerüm uyan
ʿAzrā'īlüñ ḳaṣdı cānadur uyan

Eyżan

2. Seḥerde uyanur hep cümle ḳuşlar
Dili dillerince tesbīḥe başlar
Tevḥīd ider ṭaġlar aġaçlar [taşlar]

Eyżan

3. Semāvātuñ ḳapuları[n](ñ) açarlar
Mü'minler yüzine raḥmet ṣaçarlar
Seḥerde ḳalḳana ḥulle biçerler

Eyżan

4. Bu dünyā fānīdür ṣaḳın aldanma
Maġrūr olup tāc u taḫta ṭayanma
Yedi iḳlīm benüm deyü güvenme

1100 HD: 243. s.
1101 Mûrâdî Dîvânı'nda bulunamadı.

Eyżan

*5. Benüm **Murād** ḳuluñ şuçumı ʿafv it*
Şuçumı baġışla günāhum defʿ it
Ḥażretüñ sancaġı dibinde ḥaşr it
Eyżan

İlāhī Evsaṭ Māye

264. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1102]
(.---/.---/.---/.---)

1. Düşelden derdü[ñ](n)e yoḳdur ḳarārum yā Resūllallāh
Degişdüm ʿışḳuña dār [u] diyārum yā Resūllallāh

2. Geçürdi ʿömrümi [sevdā-yı] ḥüsnüñ nār-ı fürḳatle
Benüm āh u enīndür bergüzārum yā Resūllallāh

3. Görinmez gözüme dār-ı fenānuñ bāġ u būstānı
Senüñ vechüñi görmek gül-ʿiẕārum yā Resūlllāh

4. Sevelden zār u sergerdān olup ʿışḳuñla ey Mevlā
Seni cism içre cānumda ararum yā Resūllallāh

*5. Sañā meftūn olan ʿuşşāḳıla hem-rāh olup **Kenzī***
Fedādur yoluña başıla cānum yā Resūllallāh

[78b]

265. (11'li Hece Vezni)[1103]

1. Rūm'da ʿAcem'de ʿāşıḳ oldıġum
Yemen ellerinde Veysel-Ḳaranī
Allāh'uñ ḥabībi dōstum didigi
Yemen ellerinde Veysel-Ḳaranī

2. Ḫırḳası var idi deve yüñünden
ʿAṣāsı var idi ḫurmā dalından
Hiç gözüñ ayırmaz Kaʿbe yolından

1102 HKD: 83. s.
1 ʿışḳuñā: ʿaşḳınla HKD.
2 enīndür: enīnim HKD.
4 Mevlā̧: Leylā HKD.
5 Fedādur yoluña başıla cānum: fedā olsun yoluñda cümle varım HKD.

1103 AYD: 216. s. Bkz: 127. İlâhî.
2 Hiç gözi[n](ñ) ayırmaz: Gözlerin ırmazdı AYD.

Eyżan

3. ***Yūnus*** *bunda idi kendisi anda*[1104]
Arzūm ḳaldı benüm gine o (a) yirde
Aṣlını ṣorar iseñ Ḳaran kö[y]ünde

Eyżan

*

[1104] Dörtlük AYD'de yok.

* [79a], [79b], [80a] varakları boştur.

[80b]

FAṢL-I HÜZZĀM
İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

266. (8'li Hece Vezni)[1105]

1. Baġrumdaki biten başlar
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur
Bu gözümden aḳan yaşlar
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur

2. Her şām u seḥer yandıġum
ʿĀlemlerden uṣandıġum
Çarḫ urup semā döndigüm
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur

3. Daḫl idenler devrānuma
İrmedüler seyrānuma
Ḳıydıġum kendi cānuma
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur

4. Yüregüm ṭaġladuḳlarum
Ṣu gibi çaġladuḳlarum
Her seḥer aġladuḳlarum
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur

5. Çün olduñ ol Şāh'uñ ḳulı
N'eylerüm ol mülk ü mālı
Ḫalḳ baña didü ki deli
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur

6. ʿIşḳuñ nārıyla bişdigüm
Deryālar gibi coşdıġum
Bir şeyḫ elin yapışdıġum
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur

7. Görüñ **Seyfullāh**'uñ ḳaṣdı[n](ñ)
Sever ol Allāh'uñ dōstı[n](ñ)
Ṣorarsañuz n'içün mest[s]i[n](ñ)
Muḥammed'üñ ʿışḳındandur

1105 SND: 528. s.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

267. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1106]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Āyetinüñ ṣafḥasında gör ne yazmış ol Ḳadīm
Oḳıdum ol ḫaṭṭı *Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm*[1107]

2. Alnına elḥamdülillah yazdı Rabbü'l-ʿālemīn
Didi ʿışḳuñ yolıdur *hāẕā ṣırāṭün müstaḳīm*[1108]

3. Ḳaşlaru[ñ](n)dur *ḳābe ḳavseyn*[1109] hem ṣaçuñ leyl-i ṭavīl
Resmidür ve'ş-şems yüzüñ zülfünüñ ḫalḳası cim

4. Mü'mine cennāt-ı ʿadn olmış cemālüñ tā-ebed[1110]
Kim görenler oldı cümle ehl-i cennātü'n-naʿīm

5. Bu **Nesīmī**'ye şefāʿat ḳıl eyā bedre'l-münīr
Ger ḫaṭā itdüm ise estaġfirullāh el-ʿAẕīm

İlāhī
Beste Fındıḳlılı Meḥmed Efendi
Uṣūleş Devr-i Revān

268. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1111]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Gel vücūdı[n](ñ) āteş-i ʿışḳ-ı Ḥabībullāh'a yaḳ
Çeşm-i ḳalbi[n](ñ) ol żiyādan feṭḥ idüp Mevlā'ya baḳ

2. Sīneñ içre nūr-ı ẕikr ile uyandur bir çerāġ
Ol çerāġuñ şuʿlesinden görine dīdār-ı Ḥaḳ

1106 NDA: 247. s.
1 Āyetinüñ: Sûretinin NDA.

1107 "Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla".
2 Didi ʿışḳuñ yolıdur: Koydu aşkın yolu çün / ṣırāṭ -ı müstakīm: sırâtın müstakîm NDA.

1108 "(İşte) doğru yol budur." Yâsin / 61. Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 68.

1109 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 88.
3 leyl-i tavîl: leylen tavîl / resmidür: ismidir / zülfünüñ ḫalḳası cim: Şol mübârek hattı cîm NDA.

1110 NDA'de yok.
5 Bu Nesīmī'ye şefāʿat ḳıl: Rahm kılgıl sen Nesîmîye / itdüm ise: kıldım ise NDA.

1111 ZD: 21. s.
1 ḳalbüñ: ḳalbi ZD.
2 şuʿlesinden: şuʿlesiyle ZD.

[81a]

3. Nūr-ı faḫr-ı ʿāleme eyle teveccüh dāʾimā
Māh-ı ḳalbüñ ide engüşt-i ʿināyet iki şaḳḳ

4. Şems-i Ḥaḳ'dan irişüp nūr-ı ʿināyet bir nefes
Dilerüm ḳalb-i **Ẕekāyī** açıla miṣl-i şafaḳ

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Ṣūfiyān

269. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1112]
(.---/.---/.---/.---)

1. Eyā ʿālemlerü[ñ](n) şāhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl
Göñüller burcınuñ māhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl

2. Ḥabībü[ñ](n)e bizi ḳıl yar maḥabbet şemʿini uyar
Eyā leylā-ṣıfāt dildar tecellī ḳıl tesellī ḳıl

3. Cigerden eylerüm feryad bu benlik daʿvasından dad
İkilikden ḳılup āzad tecellī ḳıl tesellī ḳıl

4. Döküp gözyaşı[nı][1113] her ān ʿināyet ḳıl Raḥīm sultān
Cemālü[ñ](n)den ḳılup iḥsān tecellī ḳıl tesellī ḳıl

5. Bu **Merkezī** ḳuluñ cāndan yine ister (ş)[s]ehā senden
Açup ḥüsnüñ niḳābından tecellī ḳıl tesellī ḳıl

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

270. (11'li Hece Vezni)[1114]

1. Düşeli bu ʿışḳuñ cānum iline
Beni düşürdi bu ḫalḳuñ diline

2. Aḳıtdı ~~gözlerümden~~ çeşmümden ḳanlı yaşları
İllā yaşum dilemezem siline

*

1112 MMİ: 225. s.
1113 MMİ'den eklendi.
1114 ERD: 384. s.
1 düşürdi: bıraḳdı
2 Aḳıtdı çeşmümden ḳanlı yaşları: Gözlerümden yaşıla kān aḳıdur ERD.

3. İsm ü resmi **Eşrefoġlı** Rūmī'nüñ
Kül olup ṣavruldı ʿışḳuñ yiline

İlāhī
Beste Derviş ʿOṯmān
Uṣūleṣ Ṣūfiyān

271. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1115]
(--./.---/--./.---)

1. Māhest nemīdānem ḫūrşīd-i ruḫat yā ne
Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana

[81b]

2. Mürdem-i ẕi firāḳ-tü her dem heme mīdāned
ʿIşḳ odı nihān olmaz yanduḳça irer cāna

3. Ṣad tīr zened ber-dil ān Türk-i kemān-ebrū
Fitnelü elā gözler çün uyḫudan uyan[a]

4. Sevdā-yı ruḫ-ı Leylī şüd ḥāṣılı mā-ḫaylī
Mecnūñ gibi vāveyl[ā](ī) oldum deli dīvāne

5. An rūz-ı viṣālet men kadr tevend estem[1116]
Her gice yanar baġrum dutar yüregüm ḳana

6. Ez-laʿl-i lebet **Monlā** üftāde cüdā nāgāh
Ḥaḳḳ'a ki gözüm döker yāḳūtıla dürdāne

İlāhī
Uṣūleş Düyek

272. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1117]
(--./.--./.--./.--)

1. Tennūr-ı dile od yaḳup āh-ı şererümden
Bir özge kebāb mā-ḥażar itdüm cigerümden

2. Derd ehline nūş itmek içün eyledüm iḥżār
Bezm-i ġama iki şişe mey dīdelerümden

3. Şeb-tābe-seḥer zārum o yāra eşer itmez
(t)[L]erzīde cihān gerçi ki āh-ı seḥerümden

---

* Birkaç beyitlik boşluk bırakılmıştır.
1115 MMİ: 377. s.
1116 MMİ'de yok.
1117 HSD: 457. s.

4. Āvāze-yi hicr-i elemüm düşeli dehre
Mātem-zededür ins ü melek bu kederümden

5. Dil-beste-yi zülf-i siyehüm yine **Sezāyī**
Sevdā-yı cünūn gitmedi aṣlā bu serümden

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

273. (10'lu Hece Vezni)[1118]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum
Yaḳ ciger-gāhum āteş-i ʿışḳa

3. **Seyyid Nesīmī** terk eyle resmi
Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

[82a]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

274. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1119]
(.---/.---/.--)

1. Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden
Ciger biryān[1120] olupdur ʿışḳ elinden

2. Ḳoyup İbrāhim Edhem tāc [u] taḫtı
Yeri külḫān olupdur ʿışḳ elinden

3. **Yunus** Emrem bu ḥasretle bu zārī
ʿAceb mihmān olupdur ʿışḳ elinden

İlāḫī

---

4 elemi: elemüm HSD.

1118 HGD: 276. s. Bkz: 62. İlâhî.

1119 YEDT: 370. s. Ayrıca bkz: 33. İlâhî.

1120 Kelime Mecmû'da "püryān" şeklindedir.
3 ḥasretle: hasrete / mihmān: nâlân YEDT.

Beste Ḳalbūrī-zāde
Uṣūleş Ṣūfiyān

275. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1121]

1. ʿIşḳuñ odı cigerümi yaḳa geldi yaḳa gider
Ġarīb başum bu sevdāyı çeke geldi çeke gider

2. Firāḳ kār itdi cānuma gelsün ʿāşıḳlar yanuma
ʿIşḳ zencīri[n](ñ) yār boynıma ṭaḳa geldi ṭaḳa gider

3. Bülbül ider āh u efġān ʿışḳ odına yandı bu cān
Benüm göñülcügüm hemān dostdan geldi dōsta gider

4. ʿĀşıḳlar dur der sözine ġayrı görinmez gözine
Eşrefoġlı dōst yüzine baḳa geldi baḳa gider

İlāhī
Fındıḳlılı Meḥmed Efendi
Evsaṭ

~~Uṣūleş Evsaṭ~~

276. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1122]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey nübüvvet taḫtınuñ şāh[ı] Ḥabīb-i Kibriyā
V'ey risālet evcinüñ māh[ı] Ḥabīb-i Kibriyā

2. Cilve-gāh-ı ḳurb-ı *ev-ednā*[1123] maḳāmuñ lā-mekān
Ḳābe ḳavseyn[1124][üñ] şehen-şāh[ı] Ḥabīb-i Kibriyā

3. Cürm[i] çoḳ ammā **Ẕekāyī** şübhesüz maġfūr olur
Dilese Ḥaḳ'dan o gümrāh[ı] Ḥabīb-i Kibriyā

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

277. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1125]

1121 ERD: 251. s.
3 efġān: fiġān / göñülcügüm: göñlüm çünki ERD.
4 dur der: ṭurur / ġayrı: kimse ERD.

1122 ZD: 18. s.

1123 "Daha yakın oldu." Necm/9.

1124 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm /9.

(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Nūş iden ṣaḥbā-yı ʿışḳ[ı] tā ebed mestānedür
Şemʿ-i Ḥaḳḳ'a yanmaġa ol tā ebed pervānedür

2. Zāhidā beyhūde ṣanma hāy [u] hū-yı ʿ[ā]şıḳı
Seyr ider her yüzde yarın dime kim dīvānedür

[82b]

3. Sırr-ı vaḥdetde cemāli Ḥaḳḳ'ıla buldı beḳā
Oldı ol miʾrāt-ı Ḥaḳḳ'uñ bildi *ev-ednā*[1126] nedür

4. Hāşimā Manşūr-veş uru[ñ](n) *Ene'l-Ḥaḳ*[1127] naʿrası[n](ñ)
Yüz çevürse dār-ı Ḥaḳ'dan bil ki ol bīgānedür

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

278. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1128]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Şemʿi ʿışḳuñ zāhidā pervānesidür göñlümüz
Murġ-ı lāhūt-ı semender (laʿle)[lāne][1129]sidür göñlümüz

2. Mekteb-i *ṣümme denā*[1130]nuñ ḫāᵛcesinden ders alup
Lī-maʿ-Allāh[1131] dersinüñ ders-ḫānesidür göñlümüz

3. Baḥr-ı tevḥīd-i hüviyyetdür anuñ bir ḳaṭresi
Baḥr-ı ẕātuñ Hāşimā dür-dānesidür göñlümüz

İlāhī
Uṣūleş Şūfiyān

279. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1132]
(.---/.---/.---/.---)

1125 HBD: 169. s.
1 ebed: ezel HBD.
2 hāy [u] hū-yı ʿ[ā]şıḳı: hā-yı hu-yı āʿāşıḳı HBD.

1126 " Daha yakın oldu." Necm/9.

1127 " Ben Allah'ım." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 39.

1128 HBD: 178. s.

1129 HBD'den eklenmiştir.

1130 "Sonra yaklaştı, yakınlaştı." Necm /8.
2 alup: alur HBD.

1131 "Benim Allah ile..." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 115.

1132 NRD: 325-326. s.

1. Lebüñ vaṣfında sulṭānum dehān ʿāşıḳ zebān ʿāşıḳ
Saña ey mihr-i tābānum zemīn ʿāşıḳ zamān ʿāşıḳ

2. Vücūd-ı ʿāleme bāʿiṣ vücūduñ oldıġı ẓāhir
Mine'l-evvel ile'l-āḫir[1133] saña kevn ü mekān ʿāşıḳ

3. Uṣūl-i ṣūfiyānıla budur āyīn-i eṭvārı
Döner çarḫ-ı taḥayyürde ider devr-i revān ʿāşıḳ

4. Gören ʿāşıḳ cemāl-i bā-kemāl[üñ] görmeyen ʿāşıḳ
O gül ruḫ[s]āra billāhi Ḫudāvend-i cihān ʿāşıḳ

5. Eyā sulṭān-ı maḥbūbān buyur erbāb-ı ʿışḳ içre
Disünler ibni **Neccār**'a budur ibni fülān ʿāşıḳ

İlāhī
Sūznāk
Uṣūleş Ṣūfiyān

280. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1134]
(--./.--./.--./.--)

1. Ben bilmez idüm gizli ʿayān hep sen imişsin
Tenlerde vü cānlarda nihān hep sen imişsin
Senden bu cihān içre nişān ister idüm ben
Āḫir bunı bildüm ki cihān hep sen imişsin

[83a]

İlāhī
Sūznāk
Uṣūleş Ṣūfiyān

281. (10'lu Hece Vezni)[1135]

1. Ey cihān-ārā ḥālüm nic'olur
Perverdigār ā ḥālüm nic'olur

2. Enbiyā anda evliyā anda
Ulu dīvānda ḥālüm nic'olur

1133 "Baştan sona".

1134 İlâhî Kûsec/Köseç/Kösec Ahmed Dede Efendi'ye atfedilmektedir. Bkz. https://defter-i-ussak.blogspot.com/2018/01/ben-bilmez-idim-gizli-ayan-hep-sen-imissin.html (e.t.:26.05.2023.)

1135 İHB: 115. s. Çalışmada, Mecmû'a'da bulunan 2. ve 4. beyitler bulunmamaktadır.

3. Defterüm siyāh ʿamelüm günāh
Allāh'um Allāh ḥālüm nic'olur

4. Tenüm miḥnetde dilüm fürḳatde
Cānum ḥasretde ḥālüm nic'olur

5. Ṭutmayan uṣūl bulur mı vuṣūl
Dir bu **Ḥaḳḳī** ḳul ḥālüm nic'olur

İlāhī
Sūznāk
Beste Eyyūbī Ḥāfıẓ Aḥmed Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

282. (**Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün**)[1136]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. ʿIşḳıla iki cihānda şāh olan gelsün beri
Rāh-ı Ḥaḳḳ'a bende-yi dergāh olan gelsün beri

Emān Allāh'um derde dermān meded Allāh'um derde dermānum

2. Devlet-i dünyā ile maġrūr olanlar gelmesün
ʿĀrif-i fānī fenāfīllāh olan gelsün beri[1137]

Eyżan

3. **Sünbülī** incedürür ḳıldan ṣırāṭ-ı müstaḳīm
Dest-gīri dā'imā Allāh olan gelsün beri

İlāhī
Sūznāk
Uṣūleş Düyek

283. (**Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün**)[1138]
(.---/.---/.---/.---)

1. Tecellī-yi cemāl ister göñül eglenmez eglenmez
Tesellī-yi viṣāl ister göñül eglenmez eglenmez

2. Ne dünyāda ne ʿuḳbāda göñül bir özge sevdāda
Dem-ā-dem fikri Mevlā'da göñül eglenmez eglenmez

3. Göñül vīrānesi[n](ñ) yā Rab kemāl-i faẓluñ ile yap
İdel(i)den ẕātu[ñ](n)ı maṭlab göñül eglenmez eglenmez

1136 MMİ: 285. s.
1137 MMİ'de bu mısrâ yok.
1138 HD: 243. s. Bkz. 258. İlâhî.

4. Eger dünyā eger ʿuḳbā viṣālüñ çün ḳurı sevdā̆
Hüdāyī n'itsün ey Mevlā göñül eglenmez eglenmez

[83b]

284. (7'li Hece Vezni)[1139]

1. N'eyleyeyüm dünyāyı
Baña Allāh'um gerek
Gerekmez māsivāyı
Baña sulṭānum gerek

2. Bülbül güle ḳarşu zār
Pervāneyi yaḳmış nār
Her ḳuluñ bir derdi var
Baña Allāh'um gerek

3. Beyhūde hevāyı ḳo
Ḥaḳḳ'ı bula gör yā Hū
***Hüdāyī'**nüñ sözi bu*
Baña Allāh'um gerek

*

[86b]

FAŞL-I ʿIRĀḲ

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

285. (Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün)[1140]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ʿarş üzre ḳadem[1141]
Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertev-i fevḳa'l-ümem

2. Çalınup ṭabl-ı beşāret geldi şāh-ı enbiyā
Ġulġule ṭoldı cihāna ḳondı ol ṣāḥib-ʿalem

1139 HD: 97-99. s. Bkz. 122. İlâhî.

* [84a], [84b], [85a], [85b], [86a] varakları boş.

1140 NMDŞ: 213. s.

1141 İlâhî bazı farklarla başka varaklarda da mevcuttur. Bkz: 5b.

3. Yā Resūlallah şefāʿat ḳıl **Niyāzī** mücrime
Şol zamān kim baş açıḳ yalın ayaḳ ḳan aġlaram

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

286. (Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün)[1142]
(--.--/ --.--)

1. ʿIşḳuñla yandur sulṭānum Allāh
Şevḳuñla döndür sulṭānum Allāh

2. **Sensin İlāhum püşt ü penāhum**
Allāh [u] Allāh maʿbūdum Allāh
ʿAfv it günāhum sulṭānum Allāh

3. Nefsümi bildüm aşlumı buldum
Ölmeden öldüm sulṭānum Allāh

Eyżan

4. Eyler **Ẕekāyī** ḥamd [ü] şenāyı
Dā'im duʿāyı sulṭānum Allāh

İlāhī
Beste Dede Efendi
Uṣūleş Düyek

287. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1143]
(--./.--./.--./.--)

1. Maḥbūb-ı Ḫudā ẕāt-ı şeref-bār-ı Muḥammed
Maḳbūl-i İlāhīdürür eṭvār-ı Muḥammed

2. Hep ʿālem ü ādem anuñ (senüñ) içün yaraduldı
Pes ʿillete ġā'iyyedür iẓhār-ı Muḥammed

3. ʿĀlemlere raḥmet (raḥmet) olıcaḳ ẕāt-ı şerīfüñ
Bu ümmete ḫod maḥż-ı kerem-kār-ı Muḥammed

---

3 mücrime: bendene NMDŞ.

1142 ZD: 160. s.
2 nakarat kısmı ZD'de yok.
3 bildim: bildir / buldım: buldur / öldüm: öldür ZD.

1143 MMİ: 496. s.
2 senüñ: ânın / illete: illet-i MMİ.

4. Ol göz ki o şemsü’ş-şerefi görmege efsūs
Parlatmış iken ʿālemi envār-ı Muḥammed

5. Bir bende-yi maḳbūl-i Ḫudā’sın saña müjde
Girse ele ser-riş[t](d)e-yi āş̱ār-ı Muḥammed

6. Aḥvālü[ñ](n)i aʿmālü[ñ](n)i düstürü’l-ʿamel ḳıl
Tā keşf ola **Naẓmī** saña esrār-ı Muḥammed

İlāhī
Beste Şikārī-zāde
Uṣūleş Ṣūfiyān

288. (**Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün**)[1144]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Yā Resūlallah ḥabīb-i Ḫālıḳı yektā tuyī
Ber-güzīn-i zü’l-celāl-i pāk [ü] bī hemtā tuyī
[87a]
2. Nāzenīn-i Ḥażret-i Ḥaḳ ṣadr (u)[ı] bedr-i kā’ināt
Nūr-ı çeşm-i enbiyā çeşm-i çerāġ-ı mā tuyī

3. Der-şeb-i miʿrāc būde cebrā’il-ender-rikāb
Pā-nihāde ber-ser-i nüh küñbe[d](t)-i ḥaḍrā tuyī

4. Yā Resūl[ullāh] tu dāni ümmetānend ʿācizend
Reh-nümā-yı ʿācizāni bī-ser ü bī-pā tuyī

5. Serv-i būstān-ı risālet nev-bahār-ı maʿrifet[1145]
Gülşen-i bāġ-ı ḥaḳīḳat bülbül-i bālā tuyī

6. **Şems-i Tebrīz[ī]** ki dāred naʿt-ı peyġamber (ki) ziber
Muṣṭafā vü müctebā an seyyid-i a’lā tuyī

İlāhī
Uṣūleş Devr-i Revān

289. **(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)**[1146]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

---

4 parlatmış iken: pür etmiş iken MMİ.
6 ḳıl: et MMİ.

1144 MMİ: 512. s.
4 ümmetānend ācizend: ümmetânet âcizân MMİ.

1145 MMİ’de yok.

1146 NMDŞ: 305. s.

1. Ṭālib-i Ḥaḳḳ'uñ devāsı der[d](t)dürür sermāyesi
Anuñ içün āh [u] zār olur hemīn hem sāyesi

2. ʿĀşıḳuñ maʿşuḳ yolında derdi artduḳça müdām
Artar anuñ dem-be-dem aḳrān içinde pāyesi

3. Ṭāʿatüñ iḫlāṣa irmez ʿilm ile aʿmālile
ʿİzzeti ḳo ẕilleti[1147] ṭut oldur anuñ māyesi

4. ʿArż-ı vāsiʿ ister iseñ kāmilüñ gir ḳabżına
ʿArş-ı kürsīden geñişdür bir velīnüñ ayası

5. ʿĀrifüñ göñlü[ni] bilmez ḳandadur ḫalḳ-ı cihān
Ol ki ʿanḳādur yire düşmez bil anuñ sāyesi

6. Kim ki *mā-zāġa'l-baṣar*[1148] sulṭānınuñ ṭıflı ola
Mışriyā şol feyż-i aḳdes nūrı oldı dāyesi

İlāhī
Beste Aḥmed Efendi ve Çālāk-zāde
Uṣūleş Ṣūfiyān

290. (14'lü Hece Vezni)[1149]

1. Benüm ol ʿışḳ baḥrīsi deñizler ḥayrān baña
Deryā benüm ḳaṭremdür ʿışḳ oldı ʿummān baña

[87b]

2. Çün dōsta gider yolum mülke irişür elüm
Ḥaḳ'dan söyler bu dilüm ne ḳul ne sulṭān baña

3. Yūnus bu ḫalḳ içre eksügligüñ Ḫālıḳ bilür
Dīvān ~~olur~~ olmış çaġırur dervīşlük bühtān baña

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

---

3 Mısrâ'ı Mecmûa'da bu şekildedir: "Ṭāʿatüñ iḫlāşıla irmez ʿilmile aʿmāline". Fakat vezin gereği NMDŞ'dan düzeltme yapılmıştır.

1147 "ẕ" ile "l"'nin yeri değişmiş.

1148 Necm /17. "Muhammed'in gözü şaşmadı." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 121.

1149 YED: 8. s. Bkz. 206. İlâhî.

1 ʿışḳ: zerreler YED.

2 mülke irişür elüm: mülk-i ezeldür ilüm / Ḥaḳ'dan: Işkdan /ne ḳul ne sulṭān baña:ışk oldı seyran bana YED.

3 içre eksügligüñ Ḫālıḳ bilür: içinde eksiklüdür Hak bilür YED.

291. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[1150]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Mevlām senüñ ʿāşıḳlaruñ devrān iderler Hū ile
Yoluñdaki ṣādıḳlaruñ cevlān iderler Hū ile

2. ʿIşḳuñ şarābından içüp fānī ʿalāyıḳdan geçüp
Vaṣluñ hevāsından uçup seyrān iderler Hū ile

3. Gör bülbülüñ sevdāsını gül şevḳına ġavġāsını
Açup göñüller pasını ḫandān iderler Hū ile

4. Ġayra **Hüdāyī** meyl[i] kes Mevlā yeter bākī heves
Ẕikrini Ḥaḳḳ'uñ her nefes iʿlān iderler Hū ile

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

292. **(Fa'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilün)**[1151]
(-.--/-.--/-.-)

1. Baḥr-ı ʿışḳ içre bulan dürr-i ʿaden
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan
Meskeni vü medfeni olan Yemen
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

2. N'ola kim oldıysa Yemen'de özi
Anda ṭolınur Süheyl'üñ yıldızı
Eyleyen iḥyā giceyle gündüzi
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

3. Şeyḫ Ḥasan necm-i Hüdā'dur tā ezel
Vāṣıl-ı nūr-ı Ḫudā-yı *lem-yezel*[1152]
Olan aḥvāli vü aḳvāli güzel
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

4. Rāh-ı ʿışḳa cānıla başı ḳoduñ
Beyʿat idüp aña eyvallah didüñ
[88a]
Ger ṣorarsa[ñ](n) baña kimdür mürşidüñ
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

5. **Ḫulvi**yā beyʿat idenler pīrine
Her nefes uyma[ñ](n) gerek tedbīrine

1150 HD: 29-33. s.
1151 MMİ: 505. s.
1152 "Yok olmadı." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 111.

Beñzemez ol zühd ile hiç birine
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

293. (Fa'ilâtün Fa'ilâtün Fa'ilün)[1153]
(-.--/-.--/-.-)

1. Baḥr-ı tevḥīdde bulan dürr-i yet[ī]m
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan
Hem olan ḫulḳ-ı ḥasen ṭabʿ-ı kerīm
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

2. Şeyḫ Ḥasan mürşid idi bil bīgümān
Bende olmışdı aña ḫalḳ-ı cihān
Maẓhar olan ceẕbe-yi Ḥaḳḳ'a her ān
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

3. Ẕikr ü fikr itmişidi ol pīşesi[n](ñ)
Ẕikr-i Ḥaḳḳ itmiş idi endīşesi[n](ñ)
Hem ḳıran ʿār ile nāmūs şīşesi[n](ñ)
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

4. Ḥaẓret-i Ümmī Sinān'dur ceddi bil
Derviş Aḥmed bende ol ez-cān [u] dil
Mürşidüñ kimdür diyene söylegil
Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan

İlāhī
Uṣūleş Düyek

294. (Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilün)[1154]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Zāhidā ṣūret gözetme içerü gel cāna baḳ
Vech[i][1155] üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmān'a baḳ
[88b]
2. Muṣḥaf-ı ḥüsnünde yazmış *ḳul hüvallah*[1156] āyeti

1153 MMİ: 192. s.
2 idi: eder MMİ.
3 itmişidi: etmiş MMİ.

1154 NMDŞ: 171. s.

1155 NMDŞ'dan eklendi. 171. s.

1156 İhlâs 1. "De ki O Allâh birdir." Bkz. Yılmaz, a.g.e, 94. s.
2 gir oku: gir ü var NMDŞ.

Gel inanmazsa[ñ](n) gir oḳu mekteb-i ʿirfāna baḳ

3. Cismini gösterdigince ʿāşıḳuñ cānuñ alur
Leblerüñ aḳduḳca can nefḫ eyleyen cānāna baḳ

4. Zülfünüñ her bir telinde baġlı biñ mecnūnı gör
Ḫaṭṭınuñ leylindeki yüz biñ [meh-i] tābāna baḳ

5. ʿĀlem anuñ ḥüsninüñ şerḥinde olmış bir kitāb
Metni[n](ñ) isterseñ **Niyāzī** ṣūret-i insāna baḳ

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

295. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1157]
(.---/.---/ .--)

1. Ey Allāh'um beni senden ayırma
Beni senüñ (gül) cemālü[ñ](n)den ayırma

2. Seni sevmek benüm dīn[üm] imānum
İlāhī dīn [ü] īmāndan ayırma

3. Ben ol dōst bāġçesinüñ bülbüliyem
İlāhī bülbül[i] gülden ayırma

4. Balıġuñ cānı(nı) ṣudadur didiler
İlāhī balıġı ṣudan ayırma

5. **Eşrefoġlı** Rumī (sen) kemter ḳulu[ñ](n)dur
İlāhī ḳulı(ñı) sulṭāndan ayırma

Durak

296. (Durak)[1158]

1. Allāhümme Ṣalli ʿalā seyyidü'l-verā ve senedi'l-fuḳarā[1159]

---

3 cismini: çeşmini / aḳdıkça: açdıkça NMDŞ.
4 telinde: teline NMDŞ.

1157 ERD: 387. s.
4 ṣudadur: suda ERD.

1158 https://divanmakam.com/attachments/allahumme-salli-ala-seyyidul-vera-a-irakta-hasan-efendi-hatib-zakiri-segah-v1-pdf.2161/ (e.t.: 26.05.2023.)

1159 **Tercüme:** Allâh'ım kıyâmet günü şefâte kapı açan tüm mahlûkâtın efedisine, fakirlerin, mazlûmların yardımcısı olana, müminleri selâmet yurduna ulaştırana, merhamet sâhibi Rabb'in

Fātiḥan bābin libişefā‘ati’l-yevmi’l-ḳıyām
Ḳā’idi’l-mü’minīn ale’l-dārü’s-selām
El-muḳarrebi İlā cenābı Rabbi’r-raḥīm
El-müşerrefi bimüṭāla‘ti’l-cemāl
İlā müşāhedeti vechi’l-Kerīm Mevlānā
Ve Mevle’l-‘ālemeyn Ebi’l-Ḳāsımī Muḥammed

İlāhī
Uşūleş Şūfiyān

297. (11’li Hece Vezni)[1160]

1. Gice gündüz ḫayālümde fikrümde
Tā ezelden bismillāhum var benüm
Ḥaḳḳ’uñ ismi ezberümde ẕikrümde
Tevḥīdümde illallāhum var benüm

[89a]

2. Egri oḳ atarlar menzile varmaz
Ḳalbi pāk olmayan bir yerde [ṭ](d)urmaz
Biñ bir ‘aybumı görür yüzime urmaz
Biñ adlı bir Allāh’um var benüm

4. İsmüm **Eşrefoġlı** ben bir gedāyum
Dervīş kāmil gerek ḫulḳı mülāyim
El gögsümde yüzüm yirdedür dā’im
Cümlesine eyvallāhum var benüm

İlāhī
Tevşīh
Uşūleş Şūfiyān

298. (Şuğul)[1161]

1. Feẕnā bi’lleyli’l-vetari ve bi’l-münā ve’z-zafer
Lemmā bedet min maẓhari envāru ḫayri’l-beşeri

Nebiyyinā Muḥammed ḫabībnā Muḥammed şefī‘nā Muḥammed Aḥmed envaru nā ḫayri’l-beşeri

---

yanına yaklaştırana (Hz. Muhammed’e s.a.v.), salât eyle. Merhametli. Cömert yüzünü görmek için güzelliği okumak için gözetmen. Efendimiz ve iki cihânın efendisi, Kâsım’ın babası olan Hz. Muhammed s.a.v.’e salât eyle.

[1160] İlâhîye neşredilen dîvânlarda rastlanmadı. Bkz. https://divanmakam.com/attachments/gece-gunduz-hayalimde-fikrimde-belirsiz-segah-v1-pdf.23503/ (e.t.: 26.05.2023.)

[1161] AGİ: 18. s.

1 maẓhari: Mudari / **Nebiyyinā Muḥammed ḫabībnā Muḥammed şefī‘nā Muḥammed Aḥmed envaru nā ḫayri’l-beşeri**:Nebiyyinâ Muhammed şefîinâ Muhammed safiyyinâ Muhammed envâru hayri’l-beşeri AGİ.

2. Haẕe'n-Nebiyyü'l-Muṣṭafā hāẕā [te]şrifü'l-şürefā
Hāẕā bi-zemzemi'ṣ-ṣafā envaru nā ḫayri'l-beşeri

Resūlinā Muḥammed ḥabībinā Muḥammed ṣafiyyinā Muḥammed Aḥmed envaru nā ḫayri'l-beşeri[1162]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

299. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1163]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Āb-ı tevḥīd ile dilden māsivā naḳşını yu
Māhüve'l- maḳṣūd olan Hū'dur iki ʿālemde Hū

2. *İnnema'llāhü ilāhün vāhidün lā-reybe fīh*[1164]
Fezkürulāhe (ẕikren) keşīren veşkürū vestağfirū

3. Ṣūret(ā)-i taʿbīre ṣıġmaz maʿni-yi ʿışḳ-ı ḫavāṣ
Söyleme bu rāzı ey **Yaḥyā** ʿavāma rū-be-rū

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

300. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1165]
(-.--/-.--/-.-)

1. Allah adın ẕikr idelüm evvelā
Vācib oldur cümle işde her ḳula

Lā ilāhe illāllāh Hū Ḥaḳ Ḥayyü'l-ḳayyūm
Ḳahhār Allāh[1166]

2. Allah adın her kim ol evvel aña
Her işi āsān ider Allāh aña

Eyżan

---

2 Hāẕā bi-zemzemi'ṣ-ṣafā envaru nā ḫayri'l-beşeri: Hâzâ min zemzemi's-safâ şefîan Fi'l-mahşeri AGİ.

1162 Bu kısım AGİ'da yok.

1163 TYD: 636. s.

1164 TYD: 636. s. "Allah o tek Tanrı'dır ki onun birliğinden şüphe yoktur. Allah'ı çok anın, ona şükredin ve ondan bağışlanmanızı dileyin."

1165 MSÇ: 4. s.

1166 Bu nakarat kısmı MSÇ'de yok.

[89b]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

301. (8+8=16'lı Hece Vezni) [1167]

1. Ṣūrīde vü şeydā ḳılan yārüñ cemālidür beni
ʿĀlemlere rüsvāy ḳılan yārüñ cemālidür beni

Ṣad pāreyüm dürdāneyüm āvāreyüm bīçāreyüm

2. Her dem ʿabā-pūş eyleyen dürlü derde düş eyleyen
Yūnus'ı bīhūş eyleyen yārüñ cemālidür beni

İlāhī
Uṣūleş Devr-i Revān

302. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1168]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Yā Resūlallah cemālüñ ḫoş gülistāndur baña
Ruḫlaru[ñ](n)dan her biri bir verd-i ḫandāndur baña

2. ʿĀlem-i nūr-ı siy[ā]huñ ʿaksidür geysū(n)laruñ
Her biri bir deste sünbül pāk reyḥāndur baña

3. Dir bu **Ḥaḳḳī** ḳıl tecellī çün nefes āḫır ola
Kim cemālüñ göricek can virmek āsāndur baña

İlāhī
Beste Aḥmed Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

303. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1169]
(.---/.---/.---/.---)

1. Cemālüñ gösterüp güldür dil-i maḥzūnları şād it

1167 AYD: 245. s.
1 yāriñ: 'ışkun AYD.

1168 SK: 122. s.
2 geysūnlarıñ: giysüların / pāk: yā ki SK.
3 dir bu Ḥaḳḳī ḳıl: der bu Hakkı der SK.

1169 MMİ: 498. s.

Kerem-kārā meded ʿāşıḳları bir gülle gel yād it

2. Ḫarāb oldum ġam-ı hecrüñle sulṭānum meded senden
Viṣālüñle kerem ḳıl bendeñi maʿmūr u ābād it

3. Ne deñlü rū(y-ı) siyāhsam yüz sürüp dergāhuña geldüm
Beni de bendelerden yā Resūlallāh taʿdād it

4. Mücerred ʿışḳ [u] şevḳuñ bī-ser ü pā ḳıldı ʿuşşāḳı
Tehī pūyān-ı rāh-ı vaṣla ḫāᵛn-ı luṭfın[ı] zād it

5. Ḳarār itme **Saʿīdā** Gülşen[ī] bülbüllerindensin
Dem-ā-dem naʿt-ı pāk-i Muṣṭafā'da durma feryād it

İlāhī

Uşūleş Evsaṭ

304. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1170]
(--./.--./.--./.--)

1. Pāk eyle göñül çeşmesini tā durulınca
Dik ṭut gözü[ñ](n)i göñlü[ñ](n)e göñlüñ göz olınca

[90a]

2. İnkārı ḳo dil destisin o çeşmeye ṭut (ṭola)[dur] [1171]
Ol āb-ı ṣafā-baḫş ile ol desti ṭolınca

3. Çekdüm bu cihān içre hezār mihnet ü zaḥmet
Bir pīr-i Ḫudā mürşid-i kāmil bulun[ın]ca

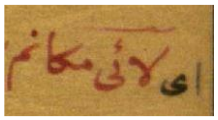
4. Çün Ḥaḳ seni derbān-ı der-i ḫānesi itdi
Ṭur ḳapuda ġayrı ḳoma tā anı bulınca

5. Evvel ḳoma kim ṣoñra çıḳarması güc olur
Şeyṭān çerisi ḫāne-yi ḳalbe ḳoyulınca

6. Sen çıḳ aradan ḫānesini ṣāḥibine vir
Bī-şek gelür issi ev[üñ](in)e sen ṣavulınca

1170 MMİ: 507. s.
2 inkārı: efkârı / ṭ ola: dur / ol: bu MMİ.

1171 MMİ'den eklendi.
3 bir: ol MMİ.
5 evvel: şimdi MMİ.
6 Sen çıḳ aradan ḫānesini ṣāḥibine vir: Ver âşık evin sâhibine sen çık aradan MMİ.

7. Ey **Lā-yı Mekān**’um seni ben[1172] çoḳ aradum çoḳ
Sīnemde muḳīm oldı[ca][1173]ġuñ tā duyulınca

İlāhī
Beste Hüdāyī ʿAzīz Maḥmūd Efendi Ḥażretleri
Uṣūleş Ṣūfiyān

305. (8’li Hece Vezni)[1174]

1. Bir ʿışḳ-ı pāk iḥsān ide
Ol Ḳādir ü Ḥayy [ü] Vedūd
Ḥubb-ı sivā dilden gide
Cānum ide Ḥaḳḳ’ı şühūd

2. Ḳoyup **Hüdāyī** cān u ten
Vaḥdet diyārına giden
Fānī vücūdı terk iden
Bulmaz mı Ḥaḳḳānī vücūd

Düyek
Dil-keş
Beste Naʿne Aḥmed Çelebi

306. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1175]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Gel vücūduñ perdesin ḳaldur cemāl-i yāri gör
Cān gözinden sil ġubārı çehre-yi dildārı gör

2. Oyalanma aldanup ālāyişine ʿālemüñ
Menzil-i maḳṣūdına bir gü[n](r) öñürdi varı gör

3. Dāmeni[n](ñ) elden ḳoma hergiz ḫarābāt ehlinüñ
Ṣūret-i inkarda [ol] maḫfī olan iḳrārı gör

[90b]

4. Beyt-i maʿmūr oldı **Yaḥyā’**nuñ bu beyt-i dil-keşi
ʿAyn-ı ʿibretle yine maʿmūra baḳ miʿmārı gör

1172 Kelime sonradan eklenmiş.
1173 MMİ’den eklendi.
1174 HD: 189. s.
1175 TYD: 496. s.
2 ālāyişine: ārāyişine TYD.
4 maʿmūrı: maʿmūr / dil-keş: dilkeşi MMİ.

Durak
Beste Ṣāliḥ-zāde Edirnevī

307. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1176]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Zülfüñ içre vechüñi cānā çü pinhān eyledüñ
Ehl-i īmānı o vechile perīşān eyledüñ

2. Eyledüñ envār-ı ḥüsnüñ tār-ı zülfüñden ʿayān
Beste-yi zünnāra yaʿnī ʿarż-ı īmān eyledüñ

3. Pertev-i ʿışḳuñ hidāyet oldı inkār ehline
Kāfir-i ḥüsnüñ olanları müselmān eyledüñ

4. Çekdüñ erbāb-ı dili zencīr-i zülfüñ ḳaydına
Pādişehsin mülket-i ḥüsnüñde dīvān eyledüñ

5. Genc-i ʿışḳuñ ḳanġı dillerde ezel ḳılduñ nihān
ʿĀḳıbet ol dilleri ʿālem[de](lere)vīrān eyledüñ

6. Muṣḥaf-ı rūyuñda ḥüsn-i ḫaṭṭuñı kim oḳudı
Vāḳıf itdüñ anı esrāruña ḥayrān[1177] eyledüñ

7. Ḫaṭṭuñ ile gösterüp cānā **Sezāyī**'ye ruḫuñ
Ḫıżr-ı cāna ẓulmet içre āb-ı ḥayvān eyledüñ

308. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1178]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Kim ki cān virmez bu yolda pes n'içün cānān diler
Müddeʿīdür ḳo anı kim [dostı ol yalan diler][1179]

*2. **Eşrefoġlı Rūmi** bu ʿışḳa virüp hep varını*
(Cā)[Bī]-murād olmış yürür ne vaṣlı ne hicrān diler

[91a]

309. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1180]

1176 HSD: 422. s.

1177 Kelimede imlâ düzeltmesi yapılmıştır. (ḥ) [ḥ]

1178 ERD: 208. s.
1 kim ki: şol ki ERD.

1179 ERD'den eklendi.
2 bu ʿışḳa: ʿışḳa / virüp: vireli ERD.

(-.--/-.--/-.-)

1. *Sende ṭoġmışdur Muḥammed Muṣṭafā*
   Merḥabā yā māh-ı mevlud merḥabā
   Sende olmışdur [bu ʿālem] pür-ṣafā
   Merḥabā yā māh-ı mevlud merḥabā

2. *Sende geldi ol şefāʿat maʿdeni*
   Size ẓāhirdür o nūruñ maṭlaʿı
   Sensin elṭāf-ı Ḫudā'nuñ mecmaʿı
   Merḥabā yā māh-ı mevlud merḥabā

3. *Ol Ḥabīb'i[n](ñ)i Ḫudā'sı medḥ ide*
   Kim bilür ḳadrini [anuñ] dünyada
   *An[ı] vaṣṣāf olmaya **Nūrī** n'ide*
   Merḥabā yā māh-ı mevlud merḥabā

1180 AND 236. s.
1 mevlūd: mevlid AND.
2 maʿdeni: menba'ı / mevlūd: mevlid AND.
3 Ḥabīb'iñi: Ḥabīb'i kim / mevlūd: mevlid AND.

*

[92b]

FAṢL-I BESTE-NİGĀR

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

310. (5+5=10'lu Hece Vezni)[1181]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum
Yaḳ cigergāhum āteş-i ʿışḳa

3. **Seyyid Nesīmī** terk eyle resmi
Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

311.(Şuğul)[1182]

1. Yā raḥmeten li'l-ḫalḳi yā vāṣilün yā baḥra cūdin mā lehu sāḥilü
Yā men bihī lā yuhramü's-sā'ilü bi-ilmihī inneke ḫısmü'n-nezīl

Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün

2. Yā men ʿaleyhi'ḍ-ḍabbü ḳad sellāmā ve'ż-żabyü taʿẓīmen ve küllemā
Yā men seḳayte'l-cîşi baʿde'ẓ-zam'ā māen fürāten min benānin yesīl

Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün

3. Yā men ʿaleyhi'llāhi ḳad enzelā zikran ḥakīmen muʿcizen li'l-melā

---

* [91b], [92a] varakları boş.

1181 HGD: 276. s. Bkz. 62. İlâhî.

1182 AGİ: 38. s.

1 bi-ilmihî: li-ilmihî / Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün: Elâ yâ Rasûlâllahi innî dahîlün meded yâ Rasûlâllah innî dahîl AGİ.

2 ve küllemā: lehû küllemâ / Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün: Elâ yâ Rasûlâllahi innî dahîlün meded yâ Rasûlâllah innî dahîl AGİ.

3 Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün: Elâ yâ Rasûlâllahi innî dahîlün meded yâ Rasûlâllah innî dahîl AGİ.

Kün lī muʿīnen fī'l-belāi ve'l-belā lāsiyyemā fī'l-ḥaşri inde'l-celīl

Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün

4. Yā men bihi tüclā cemʿīu'l-kürūbi lehevte an mevḳıfī yevme'l-ḳuṭūb
Mā fiktü ḥattā ġarraḳatniye'ẕ-ẕunūbi vemā baḳiyye fī'l- umri ille'l-ḳalīl

Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün

5. Biḥürmeti Ṣıddīḳ yā Muṣṭafā ve'r-rusuli iḫvetike fī'l-ışdıfā[1183]
Yā ḥayra men lillāhi ʿaḥden vefā rıfḳan ʿalā ḥāli'ż-żāʿīfi'ẕ-ẕelīl

Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün

6. Biḥürmeti Zehrā ve evlādihā ve'l-enbiyāi cemʿan ve
Ve cemīʿi'l-aḳṭabī ve evtādihā ve ṣāḥibi'l-vaḳti'l-imāmi'l-celīl

Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün

7. Eẕkā ṣalāvati'llāhi tūle'l-medā ʿaleyke Yā nebiyye'l-Hüdā
Ve'ṣ-ṣaḥabike'l-aḳlām ehli'n-nüdā **ʿOṣmān** yercū minke sırran cemīla

Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün

[93a]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

312. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1184]
(-.--/-.--/-.-)

1. Yā ilāhī cümle sensin cümle sen
Sen ṭururken diyemezem baña ben

2. Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'a vāṣıl olmaz şol kişi
Geçmeyince cümle kendi kendiden

---

4 Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün: Elâ yâ Rasûlâllahi innî dahîlün meded yâ Rasûlâllah innî dahîl AGİ.

1183 "Sıddik'ın ve seçilmiş kardeşlerin olan resullerin hürmetine ey Mustafa Ey Allah'a verdiği söze en iyi vefa gösteren, düşkün zayıf hallere şefkat göster!" bkz. MŞ: 152. s.

5 Elā yā Resūlallāhi innī daḫīlün: Elâ yâ Rasûlâllahi innî dahîlün meded yâ Rasûlâllah innî dahîl AGİ.

1184 SND: 291. s.

3. Ben baña baḳsam görinmez baña ben
Görinen dīdār-ı Ḥaḳ'dur cümleden

4. Cümle varluḳ varlıġuñdur var yoḳ
Varlıġuñdur cümle varı var iden

5. Rü'yet-i dīdār-ı dost olmaz naṣīb
Nār-ı ʿışḳa yanmayınca bu beden

6. Görünen Ḥaḳ'dur gören Ḥaḳ gösteren
Yā **Niz[ā]moġlı** iki görmeñ neden

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

313. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1185]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Aç gözüñ dildāra baḳ refʿ oldı vechü[ñ](n)den niḳāb
Ẓulmeti sürdi çıḳardı ara yerden āf-tāb

2. Şol "*seḳāhum Rabbühüm*"[1186] ḫamrın lebinden içe gör
Ḳaṭresin nūş eyleyen ʿuşşāḳ ebed görmez ʿaẕāb

3. Her ne kim görür gözü[ñ](n) andan cemāl-i yāre [baḳ][1187](beni)
Çünki gitdi ey **Niyāzī** ḳalmadı aṣlā ḥicāb

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

314. (10'lu Hece Vezni)[1188]

1. Mürşid elinden nūş-ı şerāb it
Ṣoñra derūnuñ ʿışḳa kebāb it
Sīne-yi şevḳuñ bezme rebāb it

---

4 cümle varı var iden: varı yoġı var iden SND.

1185 NMDŞ: 67. s.
1 vechinden: yüzünden NMDŞ.

1186 İnsân 21. "Rableri (onlara tertemiz bir içki) içirmiştir." Bkz: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 140.

1187 NMDŞ'den eklendi.

1188 İlâhîye kaynaklarda rastlanmadı. Bkz. https://divanmakam.com/attachments/mursid-elinden-nus-i-sarab-et-latif-aga-suyolcu-rast-i-cedid-v1-pdf.39515/

Rāh-ı Hüdā'ya böyle şitāb it

2. *Ẕāt-ı Muḥammed ḳıble-yi ḥācet* [1189]
Dāmen-i mürşid vāṣıl-ı vuṣlat
Maṭ[l]aʿ-ı fikrin olmaya Cennet
[Rāh-ı Hüdā'ya böyle şitāb it]

3. *Mektebi ʿışḳda ders-i cünūnı*
Gel oḳu añla şerḥ-i fünūnı
***Şākire** ṣoru[ñ](n) cümle fünūnı*
*/*Rāh-ı Hüdā'ya böyle şitāb it]

[93b]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

315. (8'li Hece Vezni)[1190]

1. Fürḳat cehennemden eşedd
Mevlām meded Mevlā meded
Nefs olmasun ortada sedd
Eyżan
2. Bulsun göñül cemʿiyyeti
Maḥv eyle(sün) işney[niy]yeti
Göster sivāyı vaḥdeti
Eyżan
3. Açılsa maʿnā gülleri
Şevḳ eylese bülbülleri
Görünse lāhūt illeri
Eyżan
4. Ẓāhir olup āṣār-ı cūd
İrsün kemālü[ñ](n)e şühūd
Virgil **Hüdāyī**'ye vücūd

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

316. (11'li Hece Vezni)[1191]

1. Cāndan ʿāşıḳ oldum vechü[ñ](n) gü[l](k)ine

1189 İlâhînin bu son iki bendi farklı bir kalem ucu ile sonradan eklenmiş olabilir.
1190 HD: 223. s.
1 Mevlām: Mevlā HD
2 eylesün işniyyeti: eyle isneyniyyeti HD.
1191 HKD: 82. s.

Göster cemālüñ[i] yā Resūlallāh
Düşmüş derdmend[ān] ʿāşıḳ el eline
Göster cemālüñ[i] yā Resūlallāh

2. Āb-ı zülāl aḳar sükker leb[üñ](n)de
Şāhlar ʿuryān olur senüñ yolu[ñ](n)da
Berdār olayum zülfü[n]üñ telinde
[Göster cemālüñi yā Resūlallāh][1192]

3. Duḫterüñ Fāṭıma ḥürmeti [i]çün
ʿAliyyü'l- Murtażā ʿizzeti [i]çün
Ḥasan [u] Ḥüseynüñ rifʿati [i]çün
Göster cemālüñ[i] yā Resūlallāh

4. ʿĀlemüñ żiyāsı nūr-ı derüñdür
Dā'imā oḳınan senüñ virdüñdür
Kenzī ḳuluñ senüñ derdmend[üñ]dür
Göster cemālüñ[i] yā Resūlallāh

[94a]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

317. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1193]
(.---/.---/.--)

1. İlāhī ḳoma benlik bende yā Rab
Vücūdum bī-vücūd it sende yā Rab

2. Göñül āyīnesinüñ sil ġubārı[n](ñ)
Hemān sen ol görine[n](ñ) [anda][1194] yā Rab

3. Baña nūrından iḥsān eyle bir göz
Cemālüñ seyr idem her anda yā Rab

4. Göñül ister ezel o *küntü kenzi*[1195]
İrişdür ʿışḳuñ il(in)e anda yā Rab

---

1 derdmend[ān] ʿāşıḳ el eline: derdmendān dil eliñe HKD.
2 lebinde: dilinde HKD.
1192 İlâhînin düzeni gereği tarafımızdan eklenmiştir.
4 nūr-ı deriñdir: rūy-ı teriñdir / seniñ: çoḳdan HKD.
1193 SND: 204. s.
1194 SND'den eklendi.
1195 "Ben bir gizli hazineydim." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*,98.

5. Cihānı görmeyem bakduḳca hergiz
Seni görem baḳarsam ḳanda yā Rab

6. Hemān sensin senüñdür cümle varluḳ
Fenādur her görinen bunda yā Rab

7. İrişdür **Seyfi**'yi ḳurb-ı vişāle
Ḳulu[ñ](n)dur ḳalmasun ol bunda yā Rab

*

[96b]

FAṢL-I EVC

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

318. (10'lu Hece Vezni)[1196]

1. Ey ṣanem n'olduñ cāna ḳaṣduñ var
Baġrumı deldüñ ḳana ḳaṣduñ var

2. Başum öñü[ñ](n)de çevgān elü[ñ](n)de
Çalmadan ġayrı ya ne ḳaṣduñ var

3. Bu vücūdumı odlara yaḳduñ
Ben de bildüm biryāna ḳaṣduñ var

4. Bu **Niyāzī**'yi aġlatdıġından
Añlanur kim iḥsāna ḳaṣduñ var

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

319. (14'lü Hece Vezni)[1197]

---

7 Ḳulu[ñ](n)dur ḳalmasun ol bunda: ḳulındur ḳalmasuñ dermānda SND.

* [94b], [95a], [95b], [96a] varakları boş.

1196 NMDŞ: 112. s.

1197 YED: 114. s.

1. Tehī ṣanmañ siz bizi dōst yüzin görüp geldüm
Bāḳī devlet-i rūz-gār dōst il[e](in) sürüp geldüm

2. Yiri gögi yaradan ʿışḳ ile bünyād iden
Ṭopraġa naẓar idüp aḳ[ṣ]ırup dura geldüm

3. Ādem oldum bilmedüm nefsüñ boynı[n](ñ) urmadum
Yanılup buġday yidüm cennetden çıḳup geldüm

4. Nūḥ oldum Ṭūfān içün [çoḳ] çalışdum dīn içün
Dīnüme dönmeyeni ṣuya ġarḳ idüp geldüm

5. Mūsā oldum Ṭūr oldum biñ bir kelime ḳıldum
ʿAṣāyı yire urup ejderhā olup geldüm

6. Bir çöp olup başıldum Manṣūr gibi aşıldum
Elüm ile külümi göge ṣavurup geldüm

7. Ne var söyleyen dilde varluḳ ḥaḳḳuñdur ḳul[d]a
Varlıġum hep ol ilde ben bunda ġarīb geldüm

8. ʿĪsā oldum ḳudretden behāne bir ʿavretden
ʿİnāyet irdi Ḥaḳ'dan öli dirildüp geldüm

9. Zekeryā oldum ḳaçdum vardum ġavaġa düşdüm
Ḳanum dört yana ṣaçdum tenüm biçdirüp geldüm

[97a]

10. Muḥammed'i bir gice Ḥaḳ oḳıdı Miʿrāc'a
Serteser yüce yüce gökler seyr idüp geldüm

11. Eyyūb oldum tenüme cefā ḳıldum cānuma
Ṣıġındum Sübḥān'uma ḳurtlar doyurup geldüm

---

1 ṣanman siz bizi: görmen siz beni / devlet-i: devr-i YED.

2 Yiri gögi yaradan: yir ü gök yaradıldı / iden: oldı / idüp: ḳıldı / dura geldim: durup geldüm YED.

3 oldum bilmedim: olup turmadın / nefsiñ: nefsüm / urmadım: burmadın / yanılup: yanımdum / cennetden çıkup: uçmakdan sürlüp YED.

4 çalışdum: dürişdüm / Dīnüme dönmeyeni ṣuya ġarḳ idüp geldim: dönemyenin tağadan suya boğdurup geldüm YED.

5 Mūsā oldum Ṭūr oldum biñ bir kelime ḳıldım: Mûsa'yla Tûr'a çıkdum binbie kelime didüm / ʿAṣāyı yire urup ejderhā olup geldim: Bu halk bizi ne bilsün anda bilinüp geldüm YED.

6 Bir çöp: Cercîs / Elim ile külimi göge ṣavurup geldim: Hallâc panbuğı gibi bunda atılup geldüm YED.

7 Ne var söyleyen dilde varlıḳ ḥaḳḳuñdur ḳula: Oldur söyleyen dilde varlık dostundur kulda YED.

8 irdi: oldı / dirildüp: dirgürüp YED.

9 ġavaġa düşdüm: ağaca geçdüm / ṣaçdım:saçup / tenüm biçdirüp: depem deldirüp YED.

11 ṣıġındum: çağırdum / doyurup: döriyüp YED.

12. Yalıñız Sübḥān idi peyġamberler cān idi
Yūnus'da[1198] pinhān idi ṣūret degişüp geldüm

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

320. (Müstef'ilün Müstef'ilün)[1199]
(--.-/--.-)

1. Mevlām senüñ ʿāşıḳlaruñ
Devrān iderler Hū diye
Yoluñdaki ṣādıḳlaruñ
Cevlān iderler Hū diye

2. Güller ṭutar elde varaḳ
Bülbüller oḳurlar sebaḳ
Her şeyde görüp nūr-ı Ḥaḳ
İẕʿān iderler Hū ile

3. Ġayra **Hüdāyī** meyli kes
Mevlā yeter bāḳī heves
Ẕikrini Ḥaḳḳ'uñ her nefes
İʿlān iderler Hū ile

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Ṣūfiyān

321. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1200]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey göñül bir derde düş kim anda dermān gizlidür
Gel ḳarış bir ḳaṭreye kim anda ʿummān gizlidür

2. Degme bir dervīş faḳīre ḫor görüp ḳılma naẓar
Göñlünüñ her köşesinde ʿarş u Raḥmān gizlidür

[97b]

3. Terk idüp nāmūsı (vü) ʿārı giy melāmet ḫırkası[n](ñ)
Bu melāmet ḫırḳasında niçe sulṭān gizlidür

---

12 Yūnus da: Yûnus hod / degişüp: değşirüp YED.

1198 Kelime sonradan derkenara eklenmiş.

1199 HD: 29-33. s. Bkz. 291. İlâhî.

1200 ERD: 223. s.
2 faḳīre: faḳīri / ḳılma naẓar: ḥōr baḳma kim ERD.
3 melāmet: ferāġat / niçe: sırr-ı ERD.

4. Nuṭḳa gelse cān u dil bulur ḥayāt-ı cāvidān
Dervişüñ her bir sözinde āb-ı ḥayvān gizlidür

5. Gör bu **Eşrefoġlı Rūmī** baḥr-ı ʿışḳa n'eyledi
Cān u başın terk idüp cān içre cānān gizlidür

4 nuṭḳa gelse: muḥib ise ERD.

5 ʿışḳa: ʿışḳda / Cān u başın terk idüp cān içre cānān: cān u başından geçüp cānında cānān ERD.

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

322. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1201]
(.---/.---/.---/.---)

1. ʿİlim baḥr [u] (i) vücūd aṣdāfınuñ dürdānesiyem ben
Maʿārif kenz ü dil vaṣṣāfınuñ vīrānesiyem ben

2. Benüm ʿilmüm ḳatında müctehidler ʿāciz oldılar
Velī ʿilm-i ilāhīnüñ delī dīvānesiyem ben

3. Bi-küllī ʿālemüñ ḫalḳı bilürler bende bir derd var
Bilinmez sevdigüm kimdür kimüñ mestānesiyem ben

4. Birer ḥāle cihānuñ ḫalḳı bir bir rāżı oldılar
Benüm bir ḥāle meylüm yoḳ Ḥaḳ'uñ bilmem nesiyem ben

5. Ne **Mışrī**yem ne Mehdīyem ne ʿĪsā̱yam ne insānam
Bu yana[n](r) dā'imā şemʿüñ velī pervānesiyem ben

İlāhī Uṣūleş
Ṣūfiyān

323. (11'li Hece Vezni)[1202]

1. Yetmişden artuḳ īmānuñ budaġı
Aʿlāsıdur *Lā ilāhe illāllāh*[1203]
Şekkümüz yoḳ Cennet olur duraġı
Her kim dirse *Lā ilāhe illāllāh*[1204]

2. **Derviş Yūnus** ḳatı geçüpdü[r] öte
Söyledigü[ñ](n) söze eyleme ḫaṭā
Tā ḳıyāmete dek nūr ile yata
Her kim dirse *Lā ilāhe illāllāh*[1205]

1201 NMDŞ: 251. s.
1 baḥri: bahr u / asdāfınuñ: asdāf anın NMDŞ.
3 kimiñ: nenin NMDŞ.
5 dā'imā: dâimî NMDŞ.

1202 AYD: 206. s.
1 Yetmişden artuḳ īmānuñ budaġı: Cennet de bitmişdir îmân budagı AYD.

1203 "Allah'tan başka tapacak yoktur." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 102.

1204 "Allah'tan başka tapacak yoktur." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 102.
2 ḳatı geçüpdür: yine geçüpdür AYD.

1205 "Allah'tan başka tapacak yoktur." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 102.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

324. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün) [1206]
(.---/.---/.--)

1. Gönül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden
Ciger biryān[1207] olupdur ʿışḳ elinden

[98a]

2. Ḳoyup İbrāhim (var)[Edhem][1208] hem tāc [u] taḫtı
Yiri külḫān olupdur ʿışḳ elinden

3. **Yunus** Emrem[1209] bu ḥasretle bu zārī
[ʿAceb nālān olupdur ʿışḳ elinden][1210]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

325. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1211]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi
Dün (ü) gün artar hiç oñulmaz yüregimüñ yarası

2. Yüregimüñ yārasına hiç ṭabīb ḳılmaz ʿilāc
Ey ʿaceb var mı ~~daḫı~~ ola bencileyin[1212] bīçāresi

3. Dōst yolında ʿāşıḳı ger ḳılsalar yüz biñ pare
Durmaya dost dōst diyü çaġıra her pāresi

4. **Eşrefoġlı Rūmi** bu derde giriftār olalı
Düşdi bir deryāya kim yoḳdur anuñ kenāresi

Duraḳ

326. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1213]

1206 YEDT: 370. s. Bkz. 33. İlâhî.
1207 Kelimenin Mecmû'a'da "püryān" şeklindedir.
1208 YEDT'den eklendi.
1209 İki kelime vezin gereği yer değiştirildi. Mecmû'a'da "Emrem Yūnus" şeklindedir.
1210 YEDT'den eklendi.
1211 ERD: 420. s. Bkz. 170. İlâhî.
1212 Kelimenin imlâsı Mecmû'a'da "bencilegin" şeklindedir.
1213 SND: 276. s.

(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ẕāt-ı Bārī'den ḫaberdār oldığum mıdur şuçum
Cümle ʿālem bilmez iken bildigüm midür şuçum

2. Māsivādan ʿālemi ḳalbüm muṣaffā eyleyüp
Şol maḥabbet nūrı ile doldığum mıdur şuçum

3. Zāhidā kendin görüp daḫl itme **Seyyid Seyfi'**ye
Varlığum terk eyleyüp maḥv oldığum mıdur şuçum

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

327. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1214]
(--./ --./ --./--.-)

1. Devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola
İnsān odur kim sırrını ins [ü] melek bilmez ola

2. Ādem odur kim nān ola hem mā' u hem żamān ola
Ḥayvāndan ol aḍall dur[ur] nān u nemek bilmez ola

3. Kāmil odur kim ac ṣusuz çoḳ çok emek (bilmez)[çekmiş][1215] ola
Nāḳış o çigdür bunda [kim][1216] hergiz emek bilmez ola

[98b]

4. Her bir Nebī her bir velī ẕilletle irdi menzile
Mışrī'ye sögsün şol ağız Allāh dimek bilmez ola

İlāhī
Beste Dede Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

328. (11'li Hece Vezni)[1217]

1. Naẓaruñ pāk ise alduñ naẓarı
Gel ḫulūṣuñ yoġısa ḳıl ḫaẕeri

---

1 Cümle ʿālem bilmez iken: ḫalḳ-ı ʿālem bilmedigüñ SND.
3 terk eyleyüp maḥv oldığum: mahv eyleyüp yoġ oldığum SND.

1214 NMDŞ: 293. s.

1215 NMDŞ'dan eklendi.
3 o çigdür: olardır NMDŞ.

1216 NMDŞ'den eklendi.

1217 BHD: 122. s. Vezin, neşirde "Fe'ilâtün Fe'ilâtün fe'ûlün"dür. Fakat vezin hece veznine daha uygundur.

2. Gelüñüz yāre cānumız virelüm
Çü ḳuruldı bu günde cān pāzārı

3. Vuṣlat-ı yāri sen de isteriseñ
Ne getürdüñ yā aña mā-ḥażarı

4. Sırr-ı Ḳur’ān olur mı ḳalbe fütūḥ
Oḳumaġla Ṣāṭıbī bā-Cezerī

5. Manṣıb-ı dehri isteyen[e][1218] almaḳ
Virmeyince alamaz sīm ü zeri

6. **Himmet** az görme pīrlerüñ naẓarı[n](ñ)
Nice biñ cān deger bir er(üñ) naẓarı

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

329. (Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün)[1219]
(.---/.---/.--)

1. Benem Mecnūn-ṣıfaṭ Leylāsı ʿışḳuñ
Maḥabbet Vāmıḳ u ʿAẕrāsı ʿışḳuñ

2. Meveddet Ḫüsrev(d)i Şīrīn beḳāda
[Olur bencileyin Dārā’sı ʿışḳuñ][1220]

3. Alalı ʿaḳlumı ʿışḳuñ ḫayāli
Oluban serteser sevdāsı ʿışḳuñ

4. Cihān ḳulaġına ṭoldı ṣadādan
Semāʿ u ġulġuli ġavġāsı ʿışḳuñ

5. Tütün yirine oldur göge çıḳan
Yanan dilden çıkan āhūsı ʿışḳuñ

6. Devā istemezük derdine dilden
Devādur derdüme [ya]rası ʿışḳuñ

7. Ṣor aḫī **Gülşenī** şe[yḫ](r) Rūşenī’den

---

3 -: ger BHD.
4 ḳalbe fütūḥ: sana feṭḥ / bā: vü BHD.

1218 BHD’den eklendi.

1219 TMA: 533. s.
2 beḳāda: likada TMA.

1220 TMA’dan eklendi. 533. s.
3 serteser: serbeser TMA.

Ne bendedür olan Mevlāsı ʿışḳuñ

[99a]

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

330. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1221]
(--./.--./.--./.--)

1. Mecnūn-ı Ḫudā olanı zencīre çekerler
Şol ṭālib-i Ḥaḳ ʿāşıḳı bir pīre çekerler

2. Ferʿ ile bilinür [gine][1222] ol ʿāmmüñ aşlı
Maʿnā bileni lafẓıla taḳrīre çekerler

3. Dil derde düşüp istese dīdār-ı Ḫudā'yı
Pīrān-ı ḥaḳīḳat anı tedbīre çekerler

4. Bu *kāne yekūn*[1223] ile ey ḫᵛāce bu olmaz
Bu dersi(n) bilen ʿāşıḳı tefsīre çekerler

5. **Seyfī** bilürem dime ṣaḳın ʿilm-i ledünni
Erbāb-ı ṭarīḳat seni taʿbīre çekerler

İlāhī Evc Pūselik
Beste Ḥāfiẓ Aḥmed Eyyūbī
Uṣūleş Şūfiyān

331. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1224]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey göñül yanduñ yine pervāne-veş ʿışḳ nārına
Yanmayınca kimse irmez şol Ḥaḳ'uñ esrārına
Ten ḳafesdür yıḳ vücūduñ şehrini bulsun fenā
Tā ki bu cān bülbüli vuṣlat bula gülzārına

*

1221 SND: 228. s.
1222 SND'den eklendi.
2 ʿammüñ: ʿālemüñ / maʿnā: maʿnī SND.
1223 "Ne oldu ise benimle oldu ve ne olacaksa benimle olacaktır." Anlamına gelen Hz. Ali'nin bir sözüne atıf .
1224 Mahlas yok.
* Birkaç beyitlik boşluk bırakılmıştır.

İlāhī Feraḫnāk
Uṣūleş Ṣūfiyān

332. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1225]
(.---/.---/.---/.---)

1. Benüm maḳṣūdum ʿālemde degüldür lākin illā Ḥū
Bu benüm derdüme dermān degüldür lākin illā Ḥū

2. Degüldür ḫūr u ġılmān ne Cennet'dür ne Ḫuld u Rıḍvān
Bu benüm göñlümi alan degüldür lākin illā Ḥū

3. Anuñ naḳş-ı ḫayālinden cihān bir ẕerre olmışdur
Naẓar itsem o ẕerreye görinmez lākin illā Ḥū

4. (Ey) **Ḫudāyī** [sen] eger idrāk iderseñ fāni dünyāyı
Bu sözüñ sırrına kimse iremez lākin illā Ḥū

İlāhī Feraḫnāk
Uṣūleş Ṣūfiyān

333. (5+5=10'lu Hece Vezni)[1226]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

[99b]

2. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum
Yanmaḳdur kārum āteş-i ʿışḳa

3. Seyyid **Nesīmī** terk eyle resmi
(Ṣaldur) [Yandur][1227] bu cismi āteş-i ʿışḳa

İlāhī Ferāhnāk
Uṣūleş Ḫafīf

334. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1228]
(--./.---/--./.---)

1. Derd-i Ḥaḳ'a ṭālib ol(up) dermāna irem dirs[eñ][1229](in)
Miḥnetlere rāġıb ol āsāna irem dirs[eñ](in)

1225 MMİ: 383. s.
2 ḫuld u rıḍvān: hod rıdvân MMİ.
4 fānī dünyāyı: fānî âlemde / kimse irmez: vâsıl değildir MMİ.
1226 HGD: 276. s. Bkz. 62. İlâhî.
1227 HGD'den eklendi.
1228 NMDŞ: 179. s.
1229 NMDŞ'den eklendi.

2. Ṣabr itmede Eyyūb ol ġam çekmede Yaʿḳūb ol
Yūsuf gibi maḥbūb ol Kenʿān'a irem dirs[eñ](in)

3. Terk it ḳurı daʿvāyı hem ʿucbile [riyāyı][1230] (diyārı)
Mışrī ḳo o sevdāyı Sübḥān'a irem dirs[eñ](in)

İlāhī Feraḫnāk
Beste Dede Uṣūleş Ṣūfiyān

335. (10'lu Hece Vezni)[1231]

1. Ey Kerīm Allāh Ey Ġanī Sulṭān
Derdliyüz senden umaruz dermān
Luṭfuña ḫadd yoḳ iḥsāna pāyān
Derdliyüz senden umaruz dermān

2. Şu dem ki senden bir hidā geldi
Feyż-i aḳdesden āşinā geldi
Bir cefāsına biñ ṣafā geldi
Derdliyüz senden umaruz dermān

3. Bu **Niyāzī** çün ẕikrü[ñ](n)e düşdi
Dün ü gün göñli fikrü[ñ](n)e düşdi
Ẕātuña iren şükrü[ñ](n)e düşdi
Derdliyüz senden umaruz dermān

[100a]

336. (7'li Hece Vezni)[1232]

1. Durmaz yanar vücūdum
İllā Allāh illā Allāh Hū
Āh itmeyüp n'ideyüm ***eyżan[1233]***
[İllā Allāh illā Allāh Hū]

337. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1234]

1. Ey ṭarīḳat erleri ey ḥaḳīḳat pīrleri
Bir nişān virüñ baña ol bī-nişān ḳandadur

1230 NMDŞ'den eklendi.
1231 NMDŞ: 233. s.
2 şu dem ki: şuna kim NMDŞ.
1232 AYD: 132. s. Bkz: 380. İlâhî.
1233 Nakarat kısmını temsil etmektedir. "Bu da öyle" anamına gelir.
1234 NMDŞ: 105. s.
1 nişān: haber NMDŞ.

2. *Ḳandadur dōstuñ ili ḳanda açılur güli*
Dōst bāġçesi bülbüli gül-i ḫandān ḳandadur

3. ***Niyāzī**'ye cān olan sırrına Sulṭān olur*
Dīn ü hem īmān olan ol bī-mekān ḳandadur

*

[101b]

FASL-I MUḪAYYER

İlāhī
Uşūleş Ṣūfiyān

338. (5+5=10'lu Hece Vezni)[1235]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. Evvel aldandum ben ḳolay ṣandum
Ḳatbeḳat yandum āteş-i ʿışḳa

3. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum
Yanmaḳdur kārum āteş-i ʿışḳa

4. **Seyyid Nesīmī** terk eyle resmi
Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

İlāhī
Beste Dede
Uşūleş Ṣūfiyān

339. (8'li Hece Vezni)[1236]

1. Yā Rabb ʿışḳuñ[ı] vir baña
Hū diye[yi][1237]m döne döne
ʿĀşıḳ olayum ben saña

---

3 sırrına: sırrında / olur: olan NMDŞ.

* [100b], [101a] varakları boştur.

1235 TAH: 276. s. Bkz. 62. İlâhî.

1236 SND: 505. s.

1237 Bu ekler SND'den eklendi.

Hū diyem [Hū] döne döne

2. Ḳoma [hiç] benligüm bende
Varlıġum yoḳ eyle sende
Seni görüp her mekānda
Hū diyem [Hū] döne döne

3. Senden ġayrısı[n](ñ) al benden
Ayırma ben ḳuluñ senden
Sevdür baña seni cāndan
Hū diyem [Hū] döne döne

4. Gögnümde aġyār ḳalmasun
Senden ġayrı yār olmasun
N'olduġum kimse bilmesün
Hū diyem [Hū] döne döne

5. Şevḳuñ vir baña döneyüm
Tā kül olınca yañayum
Gördigüm seni ṣanayum
Hū diyem [Hū] döne döne

6. Mevlām ḳoma beni baña
Al gögnümi senden yaña
Müştāḳuñ oluban saña
Hū diyem [Hū] döne döne

7. Seyyid Niẓāmoġlı ḳuldur
Gerek dir[gür] gerek öldür
ʿIşḳuñla göñlümi ṭoldur
Hū diyem [Hū] döne döne

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Ṣūfiyān

340. (11'li Hece Vezni[1238])[1239]

1. Düşeli bu ʿışḳuñ cānum iline
Beni düşürdi bu ḫalḳuñ diline

2. Aḳıtduñ çeşmümden ḳanlı yaşları

4 N'olduġum: buldıġum SND.
6 gögnimi: göñlümi SND.
7 göñlimi: göyñimi SND.

1238 Vezin ERD'de "Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün" dür.

1239 ERD: 384. s.
1 düşürdi: bıraḳdı ERD.

İllā yaşum dilemezem siline

3. Zīrā aḳduḳca çeşmümden ḳanlı yaş
Ḫoş tesellīler gelür ben ḳul[ın]a

4. Ḫoş yaraşur ʿāşıḳlara gözyaşı
Her kim ʿāşıḳdur gözinden biline

[102a]

5. Ben bu ʿışḳdan bir nefes ayrılmazam
Ger yüregüm şerḥa şerḥa diline

6. ʿIşḳıla geçen bir demüm virmezem
ʿışḳsuz geçen ʿömrümüñ biñ yılına

7. İsmi resmi **Eşrefoġlı Rūmī**'nüñ
Kül olup ṣavruldı ʿışḳuñ yiline

8. Ḳalmadı nām u nişānum ẕerrece
Garḳ[a] olup gitdi ʿışḳuñ siline

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

341. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1240]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Cümle ḥüccāc ile giydüm yine iḥrām [u] ʿabā
Ḳıbleye ḳarşu yöneldük giderüz miṣl-i ṣabā
İrişüp gördüm bürünmüş bir siyeh aṭlas ḳabā
Ḳara ṭonlı Kaʿbetullah merḥabā yā merḥabā

2. Çaġrışup lebbeyk derüz yā Rabbenā fermān senüñ
İsteyü geldük ḳapuña luṭfıla iḥsān senüñ
Cānumız olsun viṣālüñ ʿıydına ḳurbān senüñ
Ḳara ṭonlı Kaʿbetullah merḥabā yā merḥabā

3. Bağlayup [çünkim][1241] ʿarafāt üzre (cümle) ḥüccācıla ṣaf(ā)
Dilimüzde yā İlāhī "*neccinā mimmā neḫāf*"[1242]

---

2 Aḳıtduñ çeşmümden ḳanlı yaşları: gözlerümden yaşıla kān aḳıdur ERD.
3 çeşmümden: gözümden ERD.
3 ʿāşıḳlara gözyaşı: ʿāşıḳa gözi yaşı / her kim: kim ki ERD.
6 geçen bir demim: ben bir demim ERD.
8: nişānum: nişānı / ġarḳ olup: ġarḳa virdi ERD.

1240 MMİ: 460. s.
1 giydüm: gitdik MMİ.

1241 MMİ'den eklendi.
3 dökin[ip]: akıtıp / idelüm: eyleriz MMİ.

Dökün[üp] gözyaşlarını idelüm seni ṭavāf
Ḳara ṭonlı Ḳaʿbetullah merḥabā yā merḥabā

4. Ṣuṣamışın āb-ı zemzemden şefāʿat idesüñ
Merve ḥaḳḳıyçün ṣafā ile ḥimāyet idesüñ
Umarum yarın **Ḳuloğlına** şefāʿat idesüñ
Ḳara ṭonlı Ḳaʿbetullah merḥabā yā merḥabā

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Evsaṭ

342. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1243]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Cümle ʿālem āşinā ben arada bīgāneyem
Her işüm aġyār ile gör kim ʿaceb dīvāneyem

2. Teşneyüm ẓulmetde ḳaldum āb-ı ḥayvān isterem
Girmeden deryā-yı ʿışḳa ṭālib-i dürdāneyem

3. Bilmeyüp taʿmīr-i cism itdüm velī ḳalbüm ḫarāb (oldı)
El-meded miʿmār-ı ʿālem ḳıl naẓar vīrāneyem

4. Ẕāt-ı Muṭlaḳ çünki yüz gösterdi ġayrı n'eylerem
Ġayra ger dil ḳayd idem ḥükm eyle kim put-ḫāneyem
[102b]
5. Mey fürū[ş] oldum ṣalādur ehl-i ʿışḳa **Şemsi**yā
Bendedür ḫamr-ı ezel gelsün gelen mey-ḫāneyem

İlāhī
Beste İsmāʿīl[1244] Dede
Uṣūleş Evsaṭ

343. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1245]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Deldi baġrum bülbül-i bīçāre nālānuñ senüñ
Yoḫsa aldurduñ mı sen de vird-i ḫandānuñ senüñ

1242 "Korktuklarımızdan bizi emin kıl."
4 Ṣuṣamışın āb-ı zemzemden şefāʿat idesiñ: susadık gâyet âb-ı zemzemle sikâyet edesin MMİ.

1243 ŞSD: 246. s.

1244 Kelime sonradan eklenmiş.

1245 SND: 264. s.

2. Baña benzersüñ behey bī̇çāre ārām itmeyüp
Ṣubḥa dek bu ḫalḳ rāḥat itmez efġānuñ senüñ

3. Gülşenī̇ külḫāna döndürdi iñildüñ āteşi
Nār-ı hicrāndan mı ḫalḳ itdi Ḫudā cānuñ senüñ

4. Her zamān açılmadan bir ġonca eylersin fiġān
Yoḳ mıdur ey çarḫ-ı ẓālim dī̇nüñ īmānuñ senüñ

5. Ey felek bir yāre açduñ sī̇neme hiç çāre yoḳ
Zehr ile ālūde olmış tī̇ġ-i bürrānuñ senüñ

6. Aldın ʿömrüñ ḥāṣılı[n](ñ) yıḳdu[ñ](n) bu göñlüm şehrini
Dilerüm Ḥaḳ'dan yıḳılsun ḳaṣr-ı vī̇rānuñ senüñ

7. Çünki **Seyyid Seyfi** dūr oldın viṣāl-i yārdan
Aġlasun ḳan aġlasun bu çeşm-i giryānuñ senüñ

Yalıñuz Durak

344. (Müstef'ilün Müstef'ilün)[1246]
(--.-/--.-)

1. Bulmaz bu derdüñ çāresi[n][1247]
Bī̇çāre göñlüm n'eylesin[1248]

2. İşletdi ʿışḳuñ yarası[n]
Bī̇çāre göñlüm n'eylesin

*

3. Terk itdi cümle pī̇şesi[n](ñ)
Artdurdı ġam endī̇şesi[n](ñ)

4. Şındırdı **Nūrī̇** şī̇şesin
Ṣad-pāre göñlüm n'eylesin

[103a]

İlāhī̇

4 fiġān: fenā SND.
5 açdıñ: itdin SND.
6 ʿömriñ: ʿömrüm / vī̇rānıñ: eyvānuñ İS

[1246] MMİ: 456. s.
[1247] MMİ'den eklendi.
[1248] Mecmû'a'da "sün" şeklindedir.

2 işletdi ʿışḳın yāresin: ulaştı /aşkın cânıma / bī̇çāre: âvâre MMİ.

* Birkaç mısralık boşluk bırakılmış.

Beste Dede
Uṣūleş Ṣūfiyān

345. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1249]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Genc-i ʿışḳı ister iseñ dil-i vīrānda ara
Ḫıżr-veş āb-ı ḥayātı ẓulmet-i tende ara

2. On sekiz biñ ʿālemi geşt eyleseñ bulmaḳ muḥāl
Seni yoḳdan var iden Mevlā'yı varında ara

3. Her ḥacerde maʿden olmaz gevher olmaz her türāb
Zāhidā gir baḥr-ı ʿışḳa dürri ʿummānda ara

4. "*ʿAlleme'l-esmā"*[1250] rumūzı[n](ñ) "*men ʿaref*"[1251] sırrı[n](ñ) daḫı
Añlamaḳ şānu[ñ](n)dan ise kāmil insānda ara

5. Ṭālib-i Mevlā olup her kişiden himmet dile
Ġāfil olma maṭlabuñ var sırr[ı][1252] Ḳurʾān'da ara

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Ṣūfiyān

346. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1253]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Yā Rabb nūruñ ḥaḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni
Cennāt-ı ḥūruñ ḥaḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni

2. Rūḥ-ı Resūlullāh içün sırr-ı veliyyullāh içün
Allāh içün billāh içün ayırma ʿışḳuñdan beni

3. Āhum göge olsun direk señ ol hemān göñülde tek
Ne o gerek ne bu gerek ayırma ʿışḳuñdan beni

1249 MMİ: 246. s.
2 varında: var sende MMİ.

1250 "İsimleri öğretti." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 20.

1251 "Kendini bilen Rabbini bilir." Bkz: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 122.

1252 Mecmû'a'da mahlas gösterilmemiş fakat Müstakîmzâde Mecmûası'nda mahlas Sırrî'dir. Bkz. MMİ: 246. s.

1253 SND: 501. s.
3 göñülde: göñlümde SND.

4. Gözümdeki sensin gören göñlümdeki senüñ Ṭūr'uñ
Sensi[n](ñ) alan sensin viren ayırma ʿışḳuñdan beni

5. Zāhidlere vir cenneti müştāḳıdur anlar ḳatı
Ben isterüm sen ḥażreti ayırma ʿışḳuñdan beni

6. **Seyyid Niẓāmoġlı**'nuñ maḳṣūdıdur dīdār anuñ
Dūr itme vaṣluñdan senüñ ayırma ʿışḳuñdan beni

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

347. (8+8+=16'lı Hece Vezni)[1254]

1. Ṭopraḳda(n) yatacaḳ teni tenüm var diyüp n'eylersin
Mekānın bulmayan cānı cānum var diyüp n'eylersin

2. Ḳul oldur ḳulluḳda ola niçe ḳullar maḥrūm ḳala[1255]
Ḫayırda olmayan ele elüm var diyüp n'eylersin

[103b]

3. **Yūnus** bunı söyler hemān āḫir oldı devr-i zamān
Yoldaş olınca īmān ölüm var diyüp n'eylersin

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

348. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1256]
(.---/.---/.---/.---)

1. Cemīʿ-i enbiyālardan Muḥammed cümlenüñ şāhı
Yüzi nūrından almışlar felekler şemsile māhı

2. Yedi ḳat gökleri geçdi ḳadem ʿarş üstüne başdı
İrişdi "*ḳābe ḳavseyne*"[1257] ṭavāf eyledi dergāhı

3. Anuñ seyr [ü] sülūkinden melekler ʿāciz oldılar
Ki biñ yılda varamazlar o bir demde varan rāhı

4. Bu **Eşrefoġlı Rūmī**'nüñ günāhı çoḳdurur ġāyet

---

4 göñlümdeki senüñ Ṭūr'uñ: bu göñlümde sensüñ duran SND.
6 maḳṣūdıdur dīdar: maḳṣūdı dīdārdur SND.

1254 AYD: 157. s.
1255 AYD'de yok.
1256 ERD: 429. s.
1257 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 88.
3 ʿāciz oldılar: oldılar ḥayrān / yılda varamazlar: yıl varıbilmezler / varan: alur ERD.

Şefā‘at ḳıl ya Muḥammed yüzüñ şems ü ḳamer māhı

İlāhī Muḫayyer Sünbüle
Uṣūleş Ṣūfiyān

349. (Müstef'ilün Müstef'ilün)[1258]
(--.-/--.-)

1. Ey derde dermān isteyen
Yetmez mi derd dermān saña
Ey rāḥat-ı cān isteyen
Ḳurbān olandur cān saña

2. [Cāndan ṭaleb ḳıl yārüñi][1259]
[Ver cānı bul dildāruñı]
Yoḳ eyle kendi varuñı
Kim var ola cānān saña

3. Gücdür ḳatı Ḥaḳḳ'uñ yolı
Dergāhı hem ġāyet ulı
Ṣıdḳıla olmazsañ ḳulı
İtmez yolı āsān saña

4. Yüzüñ Niyāzī eyle ḫāk
Derdile bağruñ eyle çāk
Ḳalbüñ serāyın eyle pāk
Ṣāyed gele sulṭān saña

[104a]

Durak

350. (8'li Hece Vezni)[1260]

1. Ġanī mevlām naṣīb itse
Varsam ağlayı ağlayı
Medīne'de Muḥammed'i
Görsem ağlayı ağlayı

2. Delīl yapışsa elüme
Lebbeyk ögretse dilüme
İḥrām bezini egnüme

1258 NMDŞ: 49. s.

1259 NMDŞ'den eklendi.

1260 AYD: 254. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir. Fakat çalışmada, kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazılmıştır.
2 yapışsa: yapışan / ögretse: öğreten / egnime: belime AYD.

Ṣarsam aġlayı aġlayı

3. Altın oluḳ dirler aña
Anı gören ḳalur ṭa[ñ](n)a
Ḳara ṭonlı Ḳaʿbe saña
Varsam aġlayı aġlayı

4. Ḥüccāc gelür yana yana
Döndi cigercigüm ḳana
Āb-ı zemzem ḳana ḳana
İçsem aġlayı aġlayı

5. Bir daḫı göre mi gözüm
ʿAceb ḳabūl midür sözüm
Ḥacerü'l-Esved'e yüzüm
Sürsem aġlayı aġlayı

6. Çevre yanuḳ kesme ḳaya
El ḳaldırup āmīn diye
ʿArafāt'da şol vaḳfeye
Dursam aġlayı aġlayı

7. Aḳıdurlar ḥayvān ḳanı
Esirgemez kimse cānı
Mina'daki ḳoç ḳurbānı
Kessem aġlayı aġlayı

8. Ḥācılar deve ḳaṭarlar
Ḳum deryāsına baṭarlar
Şeyṭānı taşa ṭuṭarlar
Atsam aġlayı aġlayı

9. **Dervīş Yūnus** bir cān ile
Ḳul olmışam īmānile
Dilüm ẕikr ü Ḳurʾān ile
Varsam aġlayı aġlayı

*

4 gelür: döner / döndi cigercigim ḳana: cigerim döndü büryâna AYD.
6 yanuḳ: yanı / ʿArafāt'da şol: ʿArafât'daki AYD.
7 ḥayvān: ḳurbân / ḳoç: Hac / kessem: olsam AYD.
9 bir: der AYD.

* [104b], [105a], [105b], [106a] varakları boştur.

[106b]

FAṢL-I PŪSELÜK[1261]

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

351. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1262]

1. Zāhid bize ṭa'n eyleme devrānīyüz ḫalvetīyüz
Biz ehl-i 'ışḳuz söyleme devrānīyüz ḫalvetīyüz

2. Ẕikrullāh ider dilimüz güzeldür bizim yolımuz
Kimseler bilmez ḥālimüz devrānīyüz ḫalvetīyüz

3. Müftī fetvā virdi baña cānum ḳurbān olsun aña
Bu 'ışḳ ḳomaz beni baña dev[r]ānīyüz ḫalvetīyüz

4. Yandursalar küller gibi çigneseler yollar gibi
Ṭaşġın aḳar seller gibi devrānīyüz ḫalvetīyüz

5. **Seyyid Niẓāmoġlı** yine Mecnūn olmış döne döne
Geldük çün 'ışḳ meydānına devrānīyüz ḫalvetīyüz

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

352. (Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)[1263]
(--./-.--/--./-.--/)

1. Āh ey sipihr-i ġaddār v'ey ṭāli'-i sitemkār
Raḥm itmedüñ bu zāra her demde ḳılduñ āzār

2. Derdiyle yandı cismüm ḳanıyla [ṭ](d)oldı çeşmüm
Maḥv oldı ism [ü] resmüm ḳaldum ġarīb [ü] nāçār

3. Aġyār ider cefāyı yār eylemez vefāyı

1261 Mecmû'a'da "Pūsülük" şeklindedir:

1262 SND: 481. s.
2 kimseler: her kişi SND.
4 çigneseler: çignetseler SND.
5 yine: gine SND.

1263 ZD: 88. s.

Bilmem n’içün **Ẕekāyī** bu miḥnet(d)e sezāvar

İlāhī
Beste Dede
Uṣūleş Evsaṭ

353. (14’lü Hece Vezni)[1264]

1. Niçe bir besleyesin [sen][1265] bu ḳadd ü ḳāmeti
Düşdüñ dünyā şevḳına unutduñ ḳıyāmeti

2. Kerāmetüm var diyü ḫalḳa sālusluḳ ṣatma
Nefsini müselmān itsün var ise kerāmeti

3. Ṭopraḳdan yaradılduñ yine ṭopraḳdur yirüñ
Ṭopraḳ olan kişiler n’eyler bu ʿalāmeti

4. Dürüş ḳazan yi yidür bir göñül ele getür
Biñ Ḳaʿbe’den yegdür bir göñül ʿimāreti

5. Dervîş **Yūnus** sen daḫı gerçeklerden ola gör
Gerçek erenler imiş cümlenüñ ziyāreti

[107a]

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

354. (Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün)[1266]
(.---/.---/.--)

1. Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm
Anuñçün tā ebed mestāne geldüm

2. Eger nūş itmez iseñ sen bu meyden
Dime zāhid ki ben īmāna geldüm

3. İçe bir cürʿa ki rāhib bu meyden
Ḳoyup küfri diyüp īmāna geldüm

---

3 miḥnetde: miḥnete ZD.

1264 YED: 223. s.; YEDT: 453. s.

1265 Vezin gereği tarafımızdan eklendi.
1 ü: ile YED.
2 ṣatma: satan YED.
4 ʿimāreti: ziyāreti YED.
5 Dervîş Yūnus: Yûnus imdi YED.

1266 TMA: 293. s. Bkz: 7. İlâhî.

4. Ol[an][1267] mey-ḫāne-yi vaḥdetde mey-nūş
Çağırur küfrile īmāna geldüm

5. Çü birdür **Sünbülī** maʿrūf-ı ʿārif
İdüb daʿvā dime ʿirfāna geldüm

Ḥişār Pūselük İlāhī
Uşūleş Evsaṭ

355. (Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün Fâ'ilātün)[1268]
(-.--/-.--/-.--/-.--)

1. Ḳıldan ince [vü] ḳılıçdan keskin ol şāhuñ yolı
Her kemāl ehli ḳapusunda anuñ ednā ḳulı

*

2. Ẕerre ẕerre ḳıldı **Mışrī'**nüñ vücūdını [ḳażā](ġazā)
Ḳaṭre ḳaṭre ḳıldı ẕātını anuñ ʿışḳuñ yeli

1267 TMA'dan eklendi.
1268 NMDŞ: 307. s.
* Birkaç beyitlik boşluk bırakılmış.

[109b]

FAṢL-I ʿACEM

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

356. (5+5=10'lu Hece Vezni)[1269]

1. İsteyen yārin ḫāk ider varın
   Bulsa dildārı[n](ñ) ṣaḳlar esrārın

2. Bakmayan cāna irdi cānān[a]
   Girdi meydāna terk idüp varın

3. ʿĀrif ol ey dil ola gör kāmil
   Ben diyen ġāfil utanur yarın

4. Gel **Hüdāyī**'den al ḫaber erken
   Ḥaḳḳ'ı isteyen ḳoysun inkārın

İlāhī
Uṣūleş Düyek

357. (5+5= 10'lu Hece Vezni)[1270]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa
   Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum
   Yanmaḳdur kārum āteş-i ʿışḳa

3. Seyyid **Nesīmī** terk eyle resmi
   Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

İlāhī
Uṣūleş Düyek

358. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1271]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. Tā dil virelden sünbüle Sünbüliler dirler bize

1269 HD: 109. s.
1270 HGD: 276. s. Bkz. 62. İlâhî.
1271 FSD: 91. s.
1 itmeyiz: itmeziz FSD.

Meyl itmeyüz ġayrı güle Sünbüliler dirler bize

2. Bu gülşenüñ kimi güli[n](ñ) sever kimi[si] bülbüli[n](ñ)
Alduñ hemān bir sünbüli[n](ñ) Sünbüliler dirler bize

3. Baḳ vird-i bāġ ezhārına sünbüldeki (ezhārına)[eẕkārına][1272]
Vāḳıf olan esrārına Sünbüliler dirler bize

4. İrişdi [semā’][1273] (şemʿa) bir ṣadā ins ü melek eyler nidā
Mümkin midür şükr ü[1274] edā Sünbüliler dirler bize

5. Ol sünbüle irmezse el **Faḫrî** aña çekme emel
Besdür dile naḳş-ı ezel Sünbüliler dirler bize

[110a]

İlāhī ʿAcem Pūselik
Beste Sulṭān Selīm Ḫān-ı Ṣāliṯ
Uṣūleṣ Düyek

359. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1275]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḳalbü[ñ](n)i bāġ-ı cinān it ravża-yı tevḥīd ile
Cān dimāġuñ ḳıl muʿaṭṭar nefḥa-yı tevḥīd ile

2. Ḳaʿbe-yi nūr-ı siyāhuñ bī-nihāyet yolları
Ḳaṭʿ ider ʿārifler anı lemʿa-yı tevḥīd ile

3. Her ne deñlü rū-siyāh itdiyse ʿişyānuñ senüñ
Aġarur ol dem yüzüñ bu ġurre-yi tevḥīd ile

4. Ey **Niyāzī** ʿārif-i billāh göñülden selb ider
On sekiz biñ perdeyi bir lemʿa-yı tevḥīd ile

---

2 aldıñ: aldıḳ FSD.

1272 FSD’den eklendi.

1273 FSD’den eklendi.

4 eyler: ider FSD.

1274 Mecmû’a’da “ye” ile gösterilmiştir.

5 emel: kesel / naḳş-ı ezel: Naḳşî bedel FSD.

1275 NMDŞ: 271. s.

2 ʿārifler anı: erbāb-ı ʿaşk / lemʿa-yı: lemha-i NMDŞ.

3 ol dem: bî-şek / bu ġurre-yi: garrâ-yı NMDŞ.

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

360. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1276]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Mülk-i beḳādan gelmişem fānī cihānı n'eylerem
   Ben dōst cemāli[n](ñ) görmüşem ḥūr u [cinānı][1277](cennātı) n'eylerem

2. Vaḥdet meyinüñ cürʿası[n](ñ) maʿşūḳ elinden içmişem
   Ben [dōst] ḳoḫusı[n](ñ) almışam misk-i Ḫoṭān'ı n'eylerem

3. Eyyūb gibi şol maʿşuḳuñ cevrin taḥammül eylerem
   Cercīsleyin Ḥaḳ yolına çıḳmayan cānı n'eylerem

4. ʿĀşıḳ **Yunus** maʿşūḳına vuṣlat bulınca mest olur
   Ben şīşeyi çaldum ṭaşa nāmūsı ʿārı n'eylerem

İlāhī ʿĀcem ʿAşīrān
Duraḳ

361. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1278]
(.---/.---/.---/.---)

1. Cemālüñ pertev-endāz-ı cihāndur yā Resūlallāh
   Güñeş nūrı gibi nūruñ ʿayāndur yā Resūlallāh

2. Egerçi āteş-i ten(de) cilvegerdür pertev-i vaḥdet
   Velī kim çeşm-i aʿmāya nihāndur yā Resūlallāh

3. Şefāʿat şerbetinden feyż-yāb it **Ḥaḳḳı**-yı zārı
   Ki muḥtāc-ı devā bir ḫasta cāndur yā Resūlallāh

İlāhī Nevrūz ʿAcem
Uṣūleş Ṣūfiyān

362. (14'lü Hece Vezni)[1279]

1276 AYD: 116. s.

1277 Vezin gereği tâmir edilmiştir.
2 misk-i Ḫoṭ ān'ı: misk-i Tatar'ı AYD.
3 Eyyūb gibi şol maʿşūḳuñ: Eyyûb'layın ma'şûkanın / eylerem: çekemege /Ḥaḳ: dost AYD.

1278 TMA: 553. s.
2 āteş-i ten: āyinende / velī kim: velākin / aʿmāya: a'mâdan TMA.

3 feyż-yāb it **Ḥaḳḳı-yı** zārı: feyziyâb-i Hakkî-î zâri TMA.

1279 YED: 169. s.

1. Çalab nūrdan yaratmış cānını Muḥammed'üñ
ʿĀleme raḥmet ṣaçmış adını Muḥammed'üñ

Sen şefāʿat ḳıl bize yā Resūlallāh

[110b]

2. Dōstum dimiş yaratmış nūrını Muḥammed'üñ
Ümmetden yaña ḳoymış yüzini Muḥammed'üñ

Eyżan

3. Tañrı Arslanı ʿAlī ṣaġında Muḥammed'üñ
Ḥasan ile Ḥüseyn[i] ṣolında Muḥammed'üñ

Eyżan

5. Muḥammed bir deñizdür ʿālemi ṭutup gider
Niçe yüz biñ peyġamber gölinde Muḥammed'üñ

Eyżan

6. **Yūnus Emrem** ʿışḳıla bī̇çāredür miskindür
Her kim yimez maḥrūmdur ḫāᵛnını Muḥammed'üñ

Eyżan

İlāhī̇
Uṣūleş Düyek

363. (7'li Hece Vezni)[1280]

1. N'eyleyeyüm dünyāyı
Baña Allāh'um gerek
Gerekmez māsivāyı
Baña sulṭānum gerek

2. Mecnūn ister Leylā'yı
Vāmıḳ özledi ʿAẕrā'yı
Yendüm ġayrı sevdāyı
Baña Allāh'um gerek

3. Beyhūde hevāyı ḳo
Ḥaḳḳ'ı bula gör yā Hū
Hüdāyī̇'nüñ sözi bu
Baña Allāh'um gerek

Duraḳ
Beste Yūsuf Çelebi

---

2 nūrını Muḥammed'üñ: hem anun kaydın yimiş / ḳoymış: ḳomış / yüzini: yönini YED.
5 gider: durur /niçe yüz biñ peyġamberler: Yetmişbin peygamberler YED.
6 Yūnus Emrem ʿışḳıla bī̇çāredür: Yûnus Dede'm ışkludur eksiklüdür YED.

1280 HD: 97-99. s. Bkz.: 122. İlâhî.
2 özledi: ister / yendim: n'idem HD.

364. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1281]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Çün behār irüp şecerler seyr [ü] revnaḳ-gīr olur
Āyet-i ṣunʿ-ı (h)[Ḫ]udā'yı her varaḳ tefsīr olur

2. Bir zamān ṣabr it gönül maṭlūba ister(i)señ vuṣūl
Niçe müddetler (mes)[mü][1282]rūr itmekle demler şīr olur

3. ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ iseñ terk eyle ḫāvb u rāḥatı
Ey **Ġafūrī** ṭālib-i dīdār olan şeb-gīr olur

[111a]

İlāhī
Güfte vü Beste Ḥācı Bayrām-ı Velī
Uṣūleş Evsaṭ

365. **(16'lı Hece Vezni)**[1283]

1. Çalabum bir şār yaratmış iki cihān arasında
Baḳıcaḳ dīdār görinür ol şaruñ kenāresinde

2. Nāgehān ben şehre vardum ol şehri yapılur gördüm
Ben daḫı bile yapıldum ṭaş u ṭopraḳ arasında

3. Şehirden oḳlar atılur atup cānlara batılur
ʿĀrifler sözi ṣatılur ol şāruñ pāzāresinde

4. Şākir[d]lerüñ ṭaş(ın) yonarlar yonup üstāda ṣunarlar
Mevlā'nuñ ismi[n](ñ) añarlar ol ṭaşın her pāresinde

5. Ol şār didigüm göñüldür ne ʿālimdür ne cāhildür
ʿĀşıḳlar cānı sebīldür ol şāruñ [pāzāresinde][1284]

6. Bu sözüm ʿārifler añlar cāhiller bilmeyüp ṭa[ñ](n)lar
Ḥācı Bayrām kendi bañlar ol şāruñ mināresinde

1281 MMİ: 259. s.
1282 MMİ'den eklendi.
1283 MMİ: 260. s.
1 yaratmış: etmiş MMİ.
2 ben şehre: ol şâra MMİ.
3 atup cānlara: atılır câna / ol şārıñ: ol şehrin MMİ.
4 şākir[d]lerüñ:Şâkirdleri MMİ.
5 cānı: kanı MMİ.
1284 MMİ'den eklendi.

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Ṣūfiyān

366. (**Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün**)[1285]
(.---/.---/.--)

1. Vaṭan arzūladum bundan giderüm
Ḳoyup bu varlıġı andan giderüm

2. Yuvamı özledüm şūrīde oldum
Boşanup bu ḳafes tenden giderüm

3. Viṣāli öñüme düşdi Ḥabīb'üñ
Niçe ayru olam dōstdan giderüm

4. Dime bu sözi **Eşrefoġlı** Rūmī
Şulara kim dimez bundan giderüm

İlāhī
Beste Ḥopçu-zāde Şākir Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

367. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1286]
(-.--/-.--/-.-)

1. Nūr ile doldı yine kevn ü mekān
Geldi luṭfıla mübārek Ramażān
Zeyn olup açıldı ebvāb-ı cinān
Geldi ḫoş luṭfıla şehr-i Ramażān

2. Anda Ḳurʾān-ı ʿaẓīm itdi nüzūl
Şehr-i raḥmet buyırur aña Resūl
[Ṭālib-i Ḥaḳḳ'a naṣīb ola vüṣūl][1287]
[Geldi ḫoş luṭfıla şehr-i Ramażān]

[111b]

3. Māsivāsın aradan süre göre
Ẕāt-ı Bīçūn'a **Hüdāyī** ire gör
Bezm-i vaḥdetde ṣafālar süre gör

1285 ERD: 320. s. Bkz. 85. İlâhî.
2 boşanup: uşadup ERD.

1286 HD: 65. s.
1 lutfıla mübārek Ramażān: hoş lutf ile şehr-i ramazân HD.
2 raḥmet: ümmet HD.

1287 HD'den eklendi. 65. s.
3 māsivāsın: Mâsivâ hubbun HD.

Geldi luṭfıla mübārek Ramażān

İlāhī
Güfte Sulṭān Muṣṭafā Bin Sulṭān Meḥmed
Beste Baḥrī Ḥüseyin Efendi
Uṣūleş Evsaṭ

368. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1288]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Şermsār itme Ḫudāy[ā](a) rūz-ı maḥşerde beni
Ḥürmetine Ḫātemüñ yandurma dūzaḫda beni
Muʿterifüm ben günāhuma muḳırrum cürmüme
Enbiyā vü mürselīn içre ḫacīl itme beni

2. Ümmet-i Aḥmed'de benden ʿāṣi vü mücrim mi var
Müstaḥaḳ zecr [ü] ʿitāba benden aḥsen ferd mi var
Sen ʿināyet itmez iseñ hiç baña rāḥat mı var
Enbiyā vü mürselīn içre ḫacīl itme beni

3. Şimdilik İḳbāliyā ṭaldum ʿamīḳ-ı ḥayrete
Luṭf idüp destümi al yā Rabb düşdüm (k)[ġ]urbete
Diler iseñ ḳo caḥīme diler iseñ cennete
Enbiyāʾ vü mürselīn içre ḥacīl itme beni

İlāhī ʿAcem Kürdī
Güfte vü Beste Şaʿbān Dede Ẕākirī
Uṣūleş Evsaṭ

369. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1289]

1. Yā Rabbi maḥşer yerine ne yüzile varayum ben
Dōstuñ Muḥammed'üñ yüzi[n](ñ) ne vech ile göreyüm ben

2. Benüm cürm ü günāhum çoḳ degül raḥmetüñden artuḳ
Senden ġayrı yaradan yoḳ ya kime yalvarayum ben

3. Senden olmaz(i)sa ʿināyet dōstuñ ḳılmazsa şefāʿat
Neme lāyıḳ benüm Cennet ḫoş bir yüzi ḳarayum ben

1288 MMİ: 262. s.
1 yandırma dūzaḫda: yaktırma dühda MMİ.
2 ʿināyet: şefâat MMİ.
3 luṭf idüp: lutf ile / ġ urbete: kürbete MMİ.

1289 MMİ: 258. s.
1 Dostuñ: dostum MMİ.

4. Ḥaḳ baña suʾāl iderse ʿaḳlum başumdan giderse
Ḳulum n’içün itdüñ dirse nice cevāb vireyüm ben

[112a]

5. [Bu] **Ẕākirī** gümrāhu[ñ](n)a ḳıl hidāyet sen rāhuña
Gice gündüz dergāhu[ñ](n)a ḳara yüzüm süreyüm ben

İlāhī
Uṣūleş Ṣūfiyān

370. (11’li Hece Vezni)[1290]

1. Tevḥīd ile olur her derde dermān
Ḥaḳḳ’a tevḥīd ile irmiş irenler
Tevḥīd ile olur her müşkil āsān
Ḥaḳḳ’a tevḥīd ile irmiş irenler

2. Bulmaḳ isteriseñ eger Ḫudā’yı
Ehl-i tevḥīde ḫiẕmet it **Hüdāyī**
Yola çeken oldur bay u gedāyı
Ḥaḳḳ’a tevḥīd ile irmiş irenler

İlāhī ʿĀcem Pūselik
Uṣūleş Düyek

371. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Geh buved yā Rab ki ʿazm-i Yeṯrib u Baṭha konem
Geh be-Mekke menzil ü geh der Medīne cā konem

2. Yā Resūllallah be-sū-yı ḫod merā rāhī nemāʾ
Tā [zī]-firaḳ ser-ḳadem şāzem zī-dīde pā konem

3. Ez ru-yı cennetü’l-mevāʾ vā birūn kerdem zi-dil
Cennetem īn pes ki ber ḫāk-i deret mevāʾ konem

4. Ḫᵛāhem ez sev[d]ā-yı pā būst nihem ber-der cihān
Bā be-pāyet ser nihem bā ser der īn sevdā konem

5. Her dem ez şevk-i tü maʿẕūrem eger her laḥẓaī
Cāmi-āsā nāme-yi şevḳ-i tur-rā inşā konem

1290 HD: 15. s.

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

372. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1291]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ḳudūmüñ raḥmet ü ẕevḳ [u] ṣafādur yā Resūlallāh
Ẓuhūruñ derd-i ʿuṣṣāḳa devādur yā Resūlallāh

2. Hüdāyī'ye şefāʿat ḳıl eger ẓāhir eger bāṭın
Ḳapuña intisāb itmiş gedādur yā Resūlallāh

[112b]

İlāhī
Uṣūleş Evsaṭ

373. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1292]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ger ṣorarsa[ñ](n) intisāb-ı ẕātuñuz kimdür diyü
Bülbül-i şūrīdeyüz biz Eşrefī ʿuṣṣāḳiyüz
Gülşen-i vaḥdetde feryād eylerüz Allah diyü
Bülbül-i şūrīdeyüz biz Eşrefī ʿuṣṣāḳiyüz

2. Biz şerāb-ı vuṣlatı maʿṣūḳ elinden içmişüz
Mest ü ḥayrānuz cemāle cümleden el çekmişüz
Can virüp Seyyid Şeref cānāna cāndan geçmişüz
Bülbül-i şūrīdeyüz biz Eşrefī ʿuṣṣāḳiyüz

Durak

374. *(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)*[1293]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Tende cānum cānda cānānumdur Allah Hū diyen
Dilde sırum sırrda Sübḥān'umdur Allah Hū diyen

Maʿbūdum maḳṣūdum sulṭānum Allāh

2. Her kişiye kendü(n)den ʿaḳreb olan dōst ẕātıdur
Ey Niyāzī dilde mihmānumdur Allah Hū diyen

Eyżan

1291 HD: 73. s.
1292 Kaynaklarda ilâhîye rastlayamadık.
1293 NMDŞ: 230. s. İlâhî Mecmû'a'da çok silik bir şekildedir.

ʿAcem Kürdī

375. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1294]
(--/.---/--/.---)

1. *Ḫūrşīd-rūḥuñla dil beñzer gibi biryāna*
   Bu ayrılık odına cānum nice bir yana

2. *Tā ki düşeli Mollā laʿlinden ırag̱ elbet*
   Ḥaḳḳā ki döker çeşmüm yāḳūt ile dürdāne(m)

376. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1295]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. *Sünbülī eṭvārı sırrı[n](ñ) bilmek ister(i)señ [göñül]*
   Sünbülī ol sünbülī ol sünbülī [ol sünbülī]
   Sünbülī āṣār-ı nūrı[n](ñ) görmek isterse[ñ](n) göñül
   [Sünbülī ol sünbülī ol sünbülī ol sünbülī]
   Eyżan

2. *Merkezī devrinde ʿādil ḳuṭb olup Yūsuf-cemāl*
   Didi [ki] Yaʿḳūb-dil ṣāḥibleri ehl-i kemāl[1296]
   Ḫalḳa-yı ʿuşşāḳ olup nūr-ı Sinān encüm miṣāl
   [Sünbülī ol sünbülī ol sünbülī ol sünbülī]
   Eyżan

3. *Ekşerī āl-i Muḥammed'dür kerīm(ü) āl-i neseb*
   Şeyḫ(i) Seyyid pīr-i Nūreddīn'dür iḥyāma sebeb
   Sünbülī fèyżi ***ʿUyūnī*** *dilde çār-ı rūz [u] şeb*

   Eyżan

[113a]

377. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1297]

1. *Baḳup cemāl-i yāre çag̱ıruram dōst dōst*
   Dil oldı pāre pāre çag̱ıruram dōst dōst

2. *ʿIşḳuñ ile ṭolmuşam zühdümi bag̱lamışam*

1294 MMİ: 555. s.
2 çeşmüm: gözüm / Mollā: Menlā MMİ.

1295 MMİ: 625. s.
2 Çerkezī: Merkezî MMİ.

1296 MMİ'de yok. vezin kusurlu.

1297 NMDŞ: 76. s.
2 bağlamışam: yanılmışam NMDŞ.

Mest-ı müdām olmışam çaġıruram dōst dōst

3. *Geldüm o dōst ilinden ḳoḳa ḳoka gülinden*
Niyāzī'*nüñ dilinden çaġırıram dōst dōst*

378. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1298]
(.---/.---/.---/.---)

1. *Cemālüñ pertev-[endāz]-ı cihāndur yā Resūllallāh*
Güneş nūrı gibi nūruñ ʿayāndur yā Resūllallāh

2. *Egerçi āteş-i ten(de) cilve-gerdür pertev-i vaḥdet*
Velī kim çeşmüm aʿmāda nihāndur yā Resūllallāh

3. *Şefāʿat şerbetinden feyż-yā[b] it* ***Ḥaḳḳı-yı*** *zārı*
Ki muhtācı devā bir ḥasta candur yā Resūllallāh

379. (Fâ'ılâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1299]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. *Tende cānum cānda cānānumdur Allah Hū diyen*
Dilde sırum sırrda Sübḥān'umdur Allah Hū diyen

Maʿbūdum maḳṣūdum sulṭānum Allāh

2. *Her kişiye kendü[n]den ʿaḳreb olan dōst [ẕātıdur]*[1300] *(ziyāretdür)*
Ey ***Niyāzī*** *dilde mihmānumdur Allāh Hū diyen*

[115b]

ŞAVT

380. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1301]

1. Şūrīde vü şeydā ḳılan yārüñ cemālidür beni
ʿĀlemlere rüsvāy ḳılan yārüñ cemālidür beni

1298 TMA: 553. s. Bkz. 361. İlâhî.
1299 NMDŞ: 230. s. Bkz. 374. İlâhî
1300 NMDŞ'den eklendi.
2 *ziyāretdür :zâtıdır NMDŞ.*
1301 AYD: 245. s.
1 yārüñ: 'ışkun AYD.

2. ʿAḳlumı başumdan alan beni bu sevdāya ṣalan
Bir mürşide bende ḳılan yārüñ cemālidür beni

3. Ḳaddüm büküp yay eyleyen baġrum delüp nāy eyleyen
İşüm gücüm zā[y](r) eyleyen yārüñ cemālidür beni

4. Gözlerümi giryān iden hem baġrumı biryān iden
Ḥayrān u ser-gerdān iden yārüñ cemālidür beni

5. Gönlümi ġayrıdan kesen kendüyi maḫṣūṣ eyleyen
ʿIşḳa giriftār eyleyen yārüñ cemālidür beni

6. ʿIşḳuñ beni mest eyledi gönlümi ḫasta eyledi[1302]
Öldürmege ḳaṣd eyledi yārüñ cemālidür beni

7. Her dem ʿabā-pūş eyleyen dürlü derde düş eyleyen[1303]
Yūnus'ı bī-hūş eyleyen yārüñ cemālidür beni

381. (8'li Hece Vezni)[1304]

1. Ben yürirem yana yana
ʿIşḳ boyadı beni ḳana
Ne ʿāḳilem ne dīvāne
Gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

2. Gāh eserüm yeller gibi
Gāh ṭozarum yollar gibi
Ṭaşḳın aḳar ṣular gibi gel
Gör beni ʿışḳ n'eyledi

3. Ben yürirem ilden ile
Şeyḫ añarum dilden dile
Ġurbetde ḥālüm kim bile
Gel gör beni ʿışḳ n'eyledi

4. Ġurbetlik yirde ṭurayum
Şeyḫi düşümde göreyüm

---

2 bu sevdāya: sevdâlara / Yārüñ: Hakk'un AYD.
3 Yārüñ: Hakk'un AYD.
4 baġrumı: cigerüm / Ḥayrān ü: Yûnus'ı / Yārüñ: Hakk'un AYD.
5 kendüyi: kendisine / eyleyen: kılan / Yārüñ: Hakk'un AYD.

1302 AYD'de yok.
1303 AYD'de yok.
1304 YED: 241. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir. Kafiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.
2 Ṭaşḳın aḳar ṣular gibi: Gah akaram seller gibi YED.
3 añarum: soraram YED.

Uyanup melūl olayum
Gel gör beni ʿışḳ n’eyledi

5. Aḳar şu gözlerümden yaş
Baġrum yara cigerüm baş
Ḥālüm bilen dertli ḳardaş
Gel gör beni ʿışḳ n’eyledi

6. Aḳar şu gibi çaġlarum
Dertli yara kim ṭaġlarum
Şeyḫüm anuñ içün aġlarum
Gel gör beni ʿışḳ n’eyledi

7. Ben **Yūnus**-ı bīçāreyüm
Başdan ayaġa yarayum
Dost elinden āvāreyüm
Gel gör beni ʿışḳ n’eyledi

[116a]

382. (7’li Hece Vezni)[1305]

1. Mecnūn sever Leylā’yı[1306]
Ben severüm Mevlā’yı
Ḳan aġlayı aġlayı
Oldum yine dīvāne

2. Bülbülüm güle geldüm
ʿIşḳıla bile geldüm
Bir ʿaceb ile geldüm
Şimdi düşdüm sevdāya

3. ʿĀlemlerüñ sulṭānı
Ḫalḳ eyledüñ insānı
Evvel āḫır bu cānı
Sen alısarsın[1307] yine

4. Sensin sulṭānı ḫalḳuñ
ʿĀlemler senüñ mülküñ

---

4 Ġurbetlik yirde ṭurayım: Mecnûn oluban yürürem / Şeyḫi düşümde göreyim: ol yârı düşde görürem / olayım: oluram YED.

5 Aḳar şu gözlerimden yaş: akar sulayın çağlaram / Dertli yara kim ṭaġlarım: derdlü cigerim dağlaram / Ḥālüm bilen dertli ḳardaş: Şeyhüm anuban ağlaram YED.

7 ben Yūnus-ı: Miskin Yûnus YED.

1305 AYD: 132. s. İlâhîye başka kaynaklarda rastlayamadık. AYD’de ilk dörtlüğün ilk 3 mısrâ’ı var.

1306 İlâhî Mecmû’a’da beyitler hâlindedir. Kafiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.

1307 Gelecek zaman eki “-ısar” ile; “alacaksın”.

Bu ḥüsnile bu ḫalḳuñ
ʿAḳlum alısar[1308] yine

5. Gülerdüm ʿāşıḳlara
Zārılıḳ ḳılduġına
Şimdi benüm zāruma
ʿĀlem güliser[1309] yine

6. Miskīn **Yūnus** gevheri
Ṣaḳın virme nādāna
Ol yolda neler çekdü[ñ]
Bu kā[na] irişince

383. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1310]

1. A sulṭānum sen var iken ya ben kime yalvarayum
İsmüñ Ġanī Settār iken ya ben kime yalvarayum

2. Suʾālüm ḳolay gelmez ise ʿAzrāʾīl emān virmez ise
Muḥammed şefīʿ olmaz ise ya ben kime yalvarayum

3. Od u yalıñ oynayınca başda be[y](g)in ḳaynayınca
Senden dermān olmayınca ya ben kime yalvarayum

4. Aḫşam olur gün var iken göremez[sin] cān var iken
Hey sulṭānum sen var iken ya ben kime yalvarayum

5. Ol ʿaraṣāt meydānında cümle maḫlūḳ vardur anda
Cümlesi senüñ emrüñde ya ben kime yalvarayum

6. **Ẕākirī**'nüñ ḥāli ḳatı saña lāyıḳ yoḳ tāʿati
Olmazsa Ḥaḳḳ'uñ raḥmeti ya ben kime yalvarayum

[116b]

384. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1311]

1. Durmaz yanar vücūdum āh itmeyüp n'ideyüm
Söndüremezem anı āh itmeyüp n'ideyüm

2. Mecnūn sever Leylā'yı ben severüm Mevlā'yı

1308 Gelecek zaman eki "-ısar" ile; "alacak".
1309 Gelecek zaman eki "-ısar/-iser" ile; "gülecek".
1310 AYD: 134. s.
1311 AYD: 132. s. İlâhî eserde 3 dörtlüktür. 3, 4, 5 ve 6. dörtlükler AYD'de yok.
1 anı: odum AYD.
2 Didārına müştāḳum: Âh itmeyip n'ideyim AYD.

Ḳan aġlayı aġlayı dīdār[uñ](ın)a müştāḳum

3. Seyr eyledüm āfātı gördüm niçe müştāḳı
Yā dā'im yā Bāḳī dīdārına müştāḳum[1312]

4. Ḫalāṣ eyle nāru[ñ](n)dan ayırma civāru[ñ](n)dan
Cennetle cemālü[ñ](n)den bizi maḥrūm eyleme

5. Mādāmki cān tendedür cürm ü ʿiṣyān bendedür
Luṭf u iḥsān sendedür bizi maḥrūm eyleme

6. Ey bizüm ilāhımuz dü cihānda şāhımuz
Bağışla günāhımuz bizi maḥrūm eyleme

7. **Yūnus** gibi düşküne ʿaḳlı gitmiş şaşḳına
Dost Muḥammed ʿışḳına bizi maḥrūm eyleme

385. (**Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[1313]
(.---/.---/.--)

1. Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden
Ciger(i) biryān olupdur ʿışḳ elinden

2. Eridi ḳarlı ṭaġlar z̲erre z̲erre[1314]
Deñiz ʿummān olupdur ʿışḳ elinden

3. Niçeler tāc u taḫtı māl(i) ü mülki
Ḳoyup ʿuryān olupdur ʿışḳ elinden

4. Ḳoyup İbrāhim Edhem tāc u taḫtı
Yiri külḫān olupdur ʿışḳ elinden

5. Özümüñ ḳalmadı ṣabra ḳarārı
Gözüm giryān olupdur ʿışḳ elinden

6. Ne gördi Yūsuf[ī] yüz(in)den Züleyḫā
İşi efġān olupdur ʿışḳ elinden

7. Zehī Manṣūr gibi maʿşūḳ yolında
Başı ber-dār olupdur ʿışḳ elinden

1312 Vezin kusurlu.
7 Bizi maḥrūm eyleme: Âh itmeyip n'ideyim AYD.

1313 YEDT: 370. s.

1314 Bu beyit YEDT'te yok.
5 ṣabra ḳarārı: sabr u karârı YEDT.
6 Ne gördi Yūsuf[ī] yüz(in)den Züleyḫa: Ne gördi Züleyhâ Yûsuf yüzünde. YEDT.
7 gibi: ki / maʿşūḳ: ma'şûkun / başı ber-dār: cânı kurbân YEDT.

[117a]

8. Emrem **Yūnus** bu ḥasretle bu zārī
[ʿAceb nālān olupdur ʿışḳ elinden][1315]

386. (10'lu Hece Vezni)[1316]

1. Yar yüregüm yār gör ki neler var
Bu ḫalḳ içinde bize güler var

2. Her kim merdāne gelsün meydāna
Ḳalmasun cāna kimde hüner var

3. Bu yol uzaḳdur menzili çoḳdur
Geçidi yoḳdur derin ṣular var

4. **Yūnus** sen bunda meydān isteme
Meydān içinde merdāneler var

387. (5+5=10'lu Hece Vezni)[1317]

1. Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa
Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa

2. Ey pādişāhum ʿafv it günāhum[1318]
Yaḳ ciger-gāhum āteş-i ʿışḳa

3. Evvel aldandum pek ḳolay ṣandum
Ḳatbeḳat yandum āteş-i ʿışḳa

4. Gel benüm cānum bir ṣor aḥvālüm
Yanmaḳda kārum āteş-i ʿışḳa

5. Sīnesi sūzān gözleri giryān
Ṭurma sen de yan āteş-i ʿışḳa

6. Şāh-ı sitemkār sulṭānum Cebbār[1319]

---

8 Emrem Yūnus bu ḥasretle bu zārī / [ʿAceb nālān olupdur ʿışḳ elinden]: Yûnus Emrem bu hasretle bu zâra / ʿAceb nâlân olupdur ʿışk elinden YEDT.

1315 YEDT'den eklenmiştir.

1316 YED: 47. s. İlâhî eserde 6 beyittir.

1317 HGD: 276 s..

1 durman: ṭurma HGD.

1318 Beyit HGD'da yok.

3 pek: key HGD.

4 Gel benim cānum bir ṣor aḥvālum: Gel berü cānum bir göre hālüm / yanmaḳda kārum: yanmadın varam HGD.

5 Sīnesi sūzān gözleri giryān: dīde-yi giryān ya dil-i sūzān HGD.

1319 HGD'da yok.

Yaḳ beni her zār āteş-i ʿışḳa

7. İtdükçe efġān zār oldı ʿayān[1320]
Yanmaḳda bu cān āteş-i ʿışḳa

8. Bir baḳış baḳdı oda bıraḳdı[1321]
Varlıġum yaḳdı āteş-i ʿışḳa

[117b]

9. Terk eyle ḳāli iñle **Ḥayālī**
Yaḳ perr ü bāli āteş-i ʿışḳa

10. ʿIşḳıla geldüm meydāna girdüm
Baġrumı deldüm āteş-i ʿışḳa

11. **Seyyid Nesīmī** terk eyle resmi[1322]
Yandur bu cismi āteş-i ʿışḳa

388. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1323]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi
Dün ü gün artar (hiç) oñulmaz yüregimüñ yarası

2. Yüregimüñ yarasına hiç ṭabīb ḳılmaz ʿilāc
Ey ʿaceb var mı daḫı bencileyin[1324] bīçāresi

3. Baġrı başlı gözi yaşlı cigeri dilik dilik
Olmışam ʿālem içinde ʿışḳınuñ āvāresi

4. Çāresi bīçārelükdür yine bu derdüñ hemān
Çün belā burcındadur ʿāşıḳlaruñ seyyāresi

5. Her kim iñler bu belādan varsun ol ʿāşıḳ degül
Görsün aña n'eyleyiser[1325] dünyanuñ mekkāresi

1320 HGD'da yok.

1321 HGD'da yok.
9 terk eyle: terk ide HGD.
10 deldüm: köydüm HGD.

1322 Beyit HGD'de yok. Mahlas Seyyid Nesîmî'dir. Fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî'ye (v. 1569) âittir. Bkz. HGD, 276. s.

1323 ERD: 420. s.
1 dün ü gün: gün gün ERD.

1324 Mecmû'a'da "bencilegin" dir.
5 aña neyliser: ol bir aña neyler ERD.

1325 Gelecek zaman eki "-iser" ile; "neyleyecek".

6. Her kimüñ göñlünde ẕerre deñlü dünyā ḥubb ola
Anı maḥrūm itdi bilsün nefsinüñ emmāresi

7. Dost yolında ʿāşıḳı ger ḳılsalar yüz biñ pare
Durmaya dost dost diyü çağıra her [bir] pāresi

8. **Eşrefoġlı** Rūmi bu derde giriftār olalı
Düşdi bir deryāda kim yoḳdur anuñ kenāresi

389. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1326]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Bu ʿışḳı ben[1327] bilmez idüm bu bir ʿaceb sevdā imiş
Bir ẕerresi ay u güneş bir ḳaṭresi deryā imiş

2. Bir gün ki ṭoġmış ʿāleme subḥ-ı ezelden tā ebed
Bir gicesinüñ her demi [biñ][1328] leyletü'l-isrā imiş

[118a]

4. Bir ḳaṭresinüñ curʿası Manṣūr'ı ber-dār eyledi
Bir sāġarınuñ ṭolusı ʿālemlere ġavġā imiş

5. Bir ʿışḳ imiş varluḳ ḳamu [e]yü yavuz uçmaḳ ṭamu(a)
Girü ḳalan[ı] ey ʿamū bes bir ḳurı sevdā imiş

6. Baḫşında kemter baḫşiş[i] bu ʿaḳl [u] fehm [ü] cān u ten(i)
Himmetde ednā himmeti ol çarḫ-ı heftüm-tā imiş

7. **Yūnus Emrem**[1329] Hū Hūlayın seni diler sen[i] ʿışḳı
Kim lā-mekān Ḳāf'ında ol bī-nişān [da] ʿAnḳā imiş

390. (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)[1330]
(Fâ'ilâtün) (Fa'lün)
(..--/..--/..--/..-)

---

6 ola: var ERD.
8 deryāda: deryāya ERD.

1326 KER: 39. s.

1327 "Ben" mısrâ'ın başındaydı vezin için tâmir yapıldı.

1328 KER'den eklendi.
6 baḫşında: baḫşîşde / baḫşîş: baḫşîşi / teni: ten / himmeti: menzili KER.

1329 Kemal Eraslan, ilâhînin Akşemseddîn Hazretlerine âit olduğunu belirtmektedir. Bkz. Eraslan, Kemal, Akşemseddin'in Dinî Tasavvufî Şiirleri, *Türk Dili Edebiyat Dergisi*. (1984); Ayrıca bkz. MMİ: 638. s.
7 Hū Hūlayın seni diler sen[i] ʿışḳı: gel hüdhüde uy kim bulasın ʿışḳı sen KER.

1330 MMİ: 217. s.

(-.--) (--)

1. Saña ey şāh-ı Resūl uymayanuñ bitmez işi
Bū Leheb gibi anuñ Tebbet olur serzenişi
Ayaġuñ ṭopraġına yüz sürenüñ ḳutlu başı

Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vechile se[n](ñ) māhveşi

2. Ḳāmetüñ bükdi belin sidrenüñ ey ġonca-dehen
Şübhesüz bedr-i ruḫuñ şems [ü] ḳamerden rūşen
Ḫūb idi Yūsuf-ı Kenʿān ki sen andan aḥsen[1331]

Türk ü Kürd ü ʿAcem ü Hind[i] bi[lir](ad) bunı ki sen
Hāşimīsin ʿArabīsin MedenīsinḲureyşī

3. Kef-i muʿciz-eşe[rü]ñ nuṭḳa getürdi ḥaceri
İki şaḳḳ eyledi engüşt-i şerīfüñ ḳameri
Muʿcizeñ mürdeyi ḥayy itdi yüritdi şeceri

Sensin ol püşt ü penāh u melek ü ins ü perī
Evliyānuñ güzeli sevgilisi ḫūb u ḫoşı

4. Maḳdemüñle n'ola şād olsa şehā kevn ü mekān
K'oldı āfāḳa vücūduñ sebeb-i emn ü emān
Berḳ-ı şemşīrüñ ile yandı Ḥaleb ü Ḫorasān

Bar(n)[m]aġından aḳıdup āb u revān-baḫşı revān
Niçe yüz biñ kişiden defʿ id[iser]sin[1332] ʿaṭaşı

[118b]

5. Eşk kim yirlere geçmez yire geçsün dür ise
Uymayan şerʿü[ñ](n)e nefsüñ ḳulıdur ger ḥür ise
İrişür saña kimüñ ʿışḳıla ḳalbi pür ise

Sen emīre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-yi muḳbil olur miṣl-i Bilāl-i Ḥabeşī

6. Ḳorḳıdur nārıla ḫalḳı gehī Firdevs'i öge
Ümmete ḫavf u recādan ġarażı ḥişşe dege
Şerʿi icrāda o(l) şeh baḳmadı paşa vü bege

---

2 belin: kaddin MMİ.

1331 Vezin kusurlu.

3 Evliyānıñ: enbiyânın MMİ.

4 Ḥaleb ü Ḫorasān:salîb ü evsân / bir nefesden: parmağından MMİ.

1332 Gelecek zaman eki "-iser" ile; "ideceksin".

5 yerlere geçsin: yoluna akmaz

6 ḳorḳıdur: korkutup MMİ.

Yirdeki daʿveti fevt ola gidem diyü göge
Beline baġladı ol nūr-ı bilā-sāye ṭaşı

7. Zīr-i pāyu[ñ](n)da ḳodı nüh felegi Rabb-i felaḳ
Vechi var sürse yüzi[n](ñ) pāyü[ñ]e ḫūrşīd-i (ü) şafaḳ
Ḫalḳ-ı eşyāya sebeb oldı vücūduñ muṭlaḳ

Dīk-i ḥikmetde bişürdi [çü] senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebreʾīl olsa nʾola maṭbaḫunuñ ḫayme-keşi

8. Yüz süren ḫāk-i der-i devletüñe server olur
Naẓaru[ñ](n) seng-i siyāha doḳına gevher olur
Cündü[ñ](n)e vaḳt-i ġazā cünne der-i Ḫayber olur

Üzülür ʿırḳ-ı Ebū Cehil gibi ebter olur
Sen Ebuʾl-Ḳāsım ile her kim iderse güreşi

9. ʿAndelīb [itdi] çü Ḥaḳ Rūḥuʾl-Emīnʾi gülüñe
Cenneti nʾola fedā itse ṣaf-ı fülfülüne
Beẕl idüp **Nāli** ḳabūl itse revānuñ yolına

"*Veʾḍ-Ḍuḥā*"[1333] verdü[ñ](n)e "*veʾl-Leyl*"[1334] oḳurum sünbülüñe
Rūşenī virdi budur "*küllü ġadātin ve ʿaşiyy*"[1335]

[121a]

UṢŪL İLĀHĪLERİ

İlāhī

391. (Mefâʾîlün Mefâʾîlün Mefâʾîlün Mefâʾîlün)[1336]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ne yatarsun be hey ġāfil durı gel āh u zār eyle
Çü dünyā mülkine geldüñ dürüş bir ḫoşça kār eyle

2. Niçe bir nefsüñe ḳulsun gözüñ aç Rabbüñi añla
Niçe bir ḫalḳa ḳulluḳlar efendi[n](ñ) añla ʿār eyle

---

8 der: derd MMİ.
9 saf-ı: sofī / idüp: eder / itse: eyle MMİ.

1333 Duhâ 1. "Kuşluk vaktine and olsun." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 164.

1334 Duhâ 2. "Geceye and olsun." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 169.

1335 En'am 52. "Her sabah ve akşam." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 96.

1336 ŞSD: 277. s.

3. Ṣaḳın kimsin emīn olma ecel ardınca ṭālibdür
Seni ṣayd (a) itmedin zinhār ʿameller ḳıl şikār eyle

4. Vücūduñ ʿāli maʿdendür ṣaḳın kim eyleme żāyiʿ
Anı (her) [tīşe-yi][1337] ẕikr ile gice (vü) gündüz timār eyle

5. Ḳasāvet ḳaplamış ḳalbüñ hevā yeller ile ḳışdur
Oḳu āyāt-ı Ḳurʾān'ı anuñla ḫoş behār eyle

6. Bu dünyā leẕẕeti **Şemsī** dimāġuñ eylemiş muḫtel
Aña maʿcūn-ı ẕikr ile gice gündüz timār eyle

İlāhī

392. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1338]

1. Ey bizi ṣoran ḳardaşlar bize Ḳādirīler dirler
Ey gerçek ʿāşıḳ olanlar bize Ḳādirīler dirler

2. İrşādı ʿāleme ṭoldı ulu kiçi ḳamu geldi
Münkirler iḳrāra geldi bize Ḳādirīler dirler

3. Ḳuṭbü'l-aḳṭābdur bildiler meşāyıḫ boyun egdiler
Cümlesi muṭīʿ oldılar bize Ḳādirīler dirler

4. ʿAbdü'l-ḳādir'i sevenler cān u göñülden gelenler
Ṣalādur dosta gidenler bize Ḳādirīler dirler

5. Bu **ʿAbdu'r-raḥīm** Tırsī Şeyḫ Eşref-zāde bendesi
ʿAbdü'l-ḳādir ḫalīfesi bize Ḳādirīler dirler

İlāhī

393. (8'li Hece Vezni)[1339]

1. ʿĀşıḳ oldum saña cāndan
Pīrim Ḥācı Bayrām Velī
[121b]
Fāriġ oldum dü cihāndan

1337 ŞSD'den eklendi. 277. s.

1338 ATD: 131. s.
1 ʿāşıḳ olanlar: ṭālib ḳardaşlar ATD.
2 geldi: bildi / münkirler iḳrāra: kāfirler īmānā ATD.
5 ḫalīfesi: eksüklüsi ATD.

1339 MMİ: 597. s.

Pīrim Ḥācı Bayrām Velī

2. Sensin Allāh'uñ velīsi
İki cihānuñ ṭolısı
Evliyālaruñ ulusı
Pīrim Ḥācı Bayrām Velī

3. Sensin Mevlā'nuñ hem dostı
Nūr berḳ urur yanar üsti
Server Muḥammed'üñ dostı
Pīrim Ḥācı Bayrām Velī

4. Uzaḳ mıdur illerüñüz
Açıldı mı güllerüñüz
Feryādda (mı) bülbüllerüñüz
Pīrim Ḥācı Bayrām Velī

5. Aḳşemse'd-dīn söyler sözi
Nūr berḳ urur yanar özi
Maḥşerde bulasuñ bizi
Pīrim Ḥācı Bayrām Velī

İlāhī

394. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1340]

1. Her kim dir ise dā'im Lā ilāhe illallāh
Gönlünde ṭura ḳā'im Lā ilāhe illallāh

2. Endīşe-yi Ḥaḳ ola göñli nūr ile ṭola
Maḥşere diyü gele Lā ilāhe illallāh

3. Şol dem ki göçe cānı **"Lā ḫavfün[1341]"** ola şānı
Çürütmeye hiç teni Lā ilāhe illallāh

4. Aldatamaya şeyṭān mūnisi ola Raḥmān
Hem ḳurtarısar[1342] īmān Lā ilāhe illallāh

[122a]

5. Ol gün ki ḳıza yüzler [hem] söylenmeye diller
Ḫoş ḥüccet olup söyler Lā ilāhe illallāh

---

3 yanar: yatar MMİ.
5 yanar: yatar MMİ.

1340 ERD: 379. s.
2 maḥşere: maḥşerde /

1341 Ahkâf / 13. "Onlara (hiç bir) korku yoktur." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 100.

1342 Eski Anadolu Türkçesi'nde gelecek zaman eki olan "-ısar/-iser" eki.
5 diller: sözler ERD.

6. Var **Eşrefoġlı Rūmī** terk itme bu kelāmı
Di sen ʿale'd-devāmı Lā ilāhe illallāh

İlāhī

395. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1343]

(.---/.---)

1. Reh-i ẕāt reh-nümāsıdur
Benüm pīrüm Ḫüsāme'd-dīn
Dil ehli muḳtedāsıdur
Benüm pīrüm Ḫüsāme'd-dīn

2. Muṭahhardur şerīʿatla
Müzeyyendür ṭarīḳatla
Münevverdür ḥaḳīḳatla
Benüm pīrüm Ḫüsāme'd-dīn

3. İdüp Ḥaḳḳ aña iḥsānı
Ol oldı ġavṯ-ı Rabbānī
İder her derde dermānı
Benüm pīrüm Ḫüsāme'd-dīn

4. İzi iṯr-i Resūlullāh
Yolı rāh-ı viṣāllullāh
Ser[i] cünd-i Resūlullāh
Benüm pīrüm Ḫüsāme'd-dīn

5. **Cemālī** ḳulınuñ ḳulu
Şeh-i bāṭındur ol ulu
Pirüm ʿUşşāḳidür yā Hū
Benüm pīrüm Ḫüsāme'd-dīn

[122b]

396. (11'li Hece Vezni)[1344]

1. Benüm şeyḫüm seni Ḥaḳḳ'a götürür
Niçe müşkillerin anda bitürür
Muḥammed'üñ şancaġını götürür

---

6 di sen: digil

1343 CUD: 243. s.
4 iṯr-i: iz-i / Resūlullāh: ricâlu'llâh CUD.

1344 ERD: 388. s. İlâhî Dîvân'da 5 dörtlüktür.
1 götürür: yitirür ERD.

ʿAbdü’l-ḳādir Sulṭān dirler şeyḫüme

2. Anlardan ḳalmışdur yol erkān uṣūl
Etegin ṭutanlar olmışdur ḥāṣıl
Ceddini ṣorarsañ Ḥażret-i Resūl
ʿAbdü’l-ḳādir Sulṭān dirler şeyḫüme

3. Dā’im Ḥaḳḳ’a gider şeyḫimüñ yolı[1345]
Muḥibb-i ṣādıḳı ʿāleme ṭolı
Aña verdi virdi Muḥammed ʿAlī
ʿAbdü’l-ḳādir Sulṭān dirler şeyḫüme

4. Dā’im Allāh ile şeyḫimüñ işi
Dost didükçe aḳar gözinüñ yaşı
Eşrefoġlı Rūmī anuñ dervīşi
ʿAbdü’l-ḳādir Sulṭān **dirler şeyḫüme**

İlāhī

397. **(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1346]**
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḳurb-ı ḥażretdür viṣāli Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’üñ
Himmetidür ʿarş-ı ʿālī Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’üñ

2. Evliyānuñ boynına başdı ḳadem ol serteser
Şerḥa gelmez hem kemāli Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’üñ

3. Her murāda irişür her kim anuñ ismi[n](ñ) çeker
İsm-i aʿẓamdur maḳāli Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’üñ

4. Evliyā içre naẓīri yoḳ ṣaḳın inkārı ḳo
Gel[me]di hergiz miṣāli Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’üñ

5. Ger dilerseñ evliyā içinde sulṭān olasın
Ḫiẕmetinden olma ḫālī Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’üñ
[123a]
6. Bülbül-i ʿāşıḳ gibi gülzār-ı nāmın vird ider
Verd-i Cennetdür cemāli Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’üñ

7. Dem-be-dem feyż-i nefesler irişür dil-ḫastaya
Ḳādirī’nüñ hep mecālī **Şeyḫ ʿAbdü’l-ḳādir’**üñ

---

2 yol: bol ERD.

1345 Dörtlük ERD’de yok.

1346 MMİ: 610. s. İlâhî MMİ’de 8 beyittir.
2 hem: hiç
4 naẓīri: nazarı MMİ.

İlāhī

398. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1347]

1. Ẕikr idelüm Mevlā'yı yā Hū [yā Hū] yā men Hū
   Ol aʿlādan aʿlāyı yā Hū [yā Hū] yā men Hū

2. Bir yere gelüp iḫvān ẕikr iderler ẕākirān
   Olur semāʿ [u] devrān **yā Hū [yā Hū] yā men Hū**

3. Varlıġı ḫāk iderler ḳalbleri pāk iderler
   Sīneler çāk iderler yā Hū [yā Hū] yā men Hū

4. Ḫalvetīler dervīşler gerçek ere irmişler
   Niçeler cān virmişler yā Hū [yā Hū] yā men Hū

5. Dizler çöküp ḫalvetde oturanlar ʿuzletde
   Giderler ṣoñ rıḫletde yā Hū [yā Hū] yā men Hū

6. Ol terk eyleyen varın girüp cennetde yarın
   Görü[r]ler Ḥaḳ dīdārı[n](ñ) **yā Hū [yā Hū] yā men Hū**

7. **Ẕākirī** ẕikrüñ oḳı irmedén ecel oḳı
   Bulanlar buldı Ḥaḳḳ'ı **yā Hū [yā Hū] yā men Hū**

İlāhī

399. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1348]

1. Dost gülzārınuñ gülleri Ḫalvetīler dirler bize
   Gülşen-i cān bülbülleri Ḫalvetīler dirler bize

2. Gice gündüz cünbişleri Ḥaḳḳ'ı ẕikr itmek işleri
   Seyyid Yaḥyā dervīşleri Ḫalvetīler dirler bize

3. Ḫalvetlerde dizler çöken gözlerinden ḳan yaş döken
   Yılda dört erbaʿīn çeken Ḫalvetīler dirler bize

[123b]

4. Her dem behārdur ilimüz açılur tāze gülimüz
   Ẕikir ider şol dilimüz Ḫalvetīler dirler bize

1347 MMİ: 614. s.
6 girüp: gezip MMİ.

1348 ZHE: 245. s.
3 gözlerinden kan yaş: gözinden kanlu yaş ZHE.
4 ilimiz: illeri / gülimiz: gülleri / ẕikr ider şol dilimiz: dürler döker şol dilleri ZHE.

5. Giyerler şāl u pālā[sı] silerler göñülden pası
Ẕākirī'dür eñ ednāsı Ḫalvetīler **dirler bize**

İlāhī

400. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1349]

1. ʿĀlemler müştāḳ saña şefīʿ ol yā Muḥammed
Ḥükmüñ yürür her yaña **şefīʿ ol yā Muḥammed**

2. Bir ismi Muṣṭafā'dur ḥükmi (Ḳ)[K]āf'dan (Ḳ)[Kā]f'adır
Ḳalbüñ nūrdan ṣafādur şefīʿ ol yā Muḥammed

3. Muṣṭafā'dur bir aduñ cānlarda durur daduñ
Cebrā'īl'dür üstāduñ şefīʿ ol yā Muḥammed

4. Dīne direk sen(i) olduñ beş vaḳti ḳā'im ḳılduñ
Ḥaḳ Çalab'uñ bir bildüñ şefīʿ ol yā Muḥammed

5. Ḥaḳ Çalab'uñ dostısın dostı hem Resūlisin
İki cihān faḫrısın şefīʿ ol yā Muḥammed

6. **Yūnus** da seni sever görmege cānı iver
Ḥaḳ raḥmet ide meger şefīʿ ol yā Muḥammed

Muʿīn ol yā Muḥammed

İlāhī

401. (Müstef'ilün Müstef'ilün)[1350]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Ḥaḳ yolıdur rehber bize
Nūrīlerüz Şemsīlerüz
Necm-i hidā dirler bize
Nūrīlerüz Şemsīlerüz

2. Dünyāyı ṭutdı şūrımuz
ʿIşḳ u maḥabbet kārımuz
Nūr-ı ʿAlī'dür nūrımuz

1349 AYD: 44. s.
2 hüḳmi: hükmün AYD.
4 vaḳti: vakit MMİ.
6 İver: gider AYD.

1350 İlâhîye herhangi bir kaynakta rastlamadık. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir. Kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.

Nūrīlerüz Şemsīlerüz

3. Efʿālimüz fiʿl-i ṣavāb
Aḳvālimüz faṣl-ı ḫiṭāb
Bizde sünnet bizde kitāb
Nūrīlerüz Şemsīlerüz

4. Ḥükm-i şerīʿatle reşīd
ʿİlm-i ṭarīḳatle mezīd
Sırr-ı ḥaḳīḳatle vaḥīd
Nūrīlerüz Şemsīlerüz

[124a]

5. Ebū Ḥanīfe-meẕhebüz
Ḫalvetī ẕevḳ u meşrebüz
Naẓmī ṭarīḳ-ı Ḥaḳ'la biz
Nūrīlerüz Şemsīlerüz

İlāhī

402. (11'li Hece Vezni)[1351]

1. Seyyāḥ olup şol ʿālemi ararsañ
ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz
Ceddi Muḥammed'dür eger ṣorarsañ
ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz

2. Mevlām yüce devlet virmiş başına[1352]
Meşġūl olmış Yaradan'uñ işine
Allāh ile Resūl ile āşinā
ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz

3. Cümle evlādına yeşil yaraşur
ʿIşḳı gelür şu cānuma dolaşur
Saña mürīd olan Ḥaḳḳ'a ulaşur
ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz

4. Çevre gelür dervīşleri derilür
Erkānıla iḥyāları sorılur
Ḥaḳ ḳatında naṣībleri virilür
ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz

5. Ḥaḳ yeri gögü yaradup düzeli
Ḫoş naẓar ḳılmışdur aña ezelī

1351 AYD: 93. s.

1352 Bu dörtlük AYD'de yok.
2 devlet virmiş: devlet MMİ.
3 saña: ana AYD.
4 [cūşa](çevre): çevre / ṣorılur: sürilür / Ḥaḳ ḳatında: Kudretinden AYD.

Evliyānuñ ser-çeşmesi güzeli
ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz

6. ʿĀşıḳ **Yūnus** çekilme[ye] ġayreti
Üstümüze ḥāżır ola himmeti
Oġlum dimiş aña Resūl Ḥażreti
ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz

[124b]

İlāhī

403. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1353]

1. Cemʿ olmış dervîşleri Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ
Yolında ṣādıḳları Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ

2. Elüm virdüm eline ḳurbān oldum diline
Cānum fedā yolına Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ

3. Arısınuñ balıyam ġoncasınuñ güliyem
Bāġınuñ bülbüliyem Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ

4. Saña direm ey kişi çıḳar ḳalbden teşvîşi
Oda yanmaz dervîşi Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ

5. Ḥaḳ ḳatında ulıdur iki cihān ṭoludur
Eşrefoġlı ḳulıdur Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ

İlāhī

404. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1354]

1. ʿIşḳuñ ile ʿāşıḳlar yansun yā Resūllallāh
İçüp ʿışḳuñ şerābı[n](ñ) ḳansun yā Resūllallāh

Ente taʿr[î]f keyfe ḥāli yā Resūllallāh şefāʿat[1355]

---

6 Āşıḳ: Dervîş. AYD.

1353 ERD: 267. s.
1 sulṭān: şeyḫüm ERD.
2 Elüm virdüm eline: elin aldum elüme / sulṭān: şeyḫüm ERD.
3 ġoncasınuñ: bāḫçesinüñ / sulṭān: şeyḫüm ERD.
4 sulṭān: şeyḫüm ERD.

1354 YEDT: 430. s.

Yā Ḥabîbullāh emān yā Resūllallāh meded yā Ḥabîbullāh
Meded yā nebî Allāh ḫuz biyedi

2. Şol seni sevenlere ḳıl şefāʿat anlara
Mü'min olan tenlere cānsın yā Resūllallāh
Eyżan

3. Şol seni seven kişi virür yolına başı
İki cihān güneşi sensin yā Resūllallāh
Eyżan

4. ʿĀşıḳ **Yūnus'**uñ cānı ʿ[ā]lem şefāʿat kānı
ʿĀlemlerüñ sulṭānı sensin yā Resūllallāh

İlāhî

405. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1356]
(.---/.---/.---/.---)

1. Bu ʿışḳ bir baḥr-ı ʿummāndur buña ḥadd ü kenār olmaz
Delîlüm sırr-ı Ḳur'ān'dur bunı bilende ʿār olmaz

[125a]

2. Süre geldük ezelîden pirüm Muḥammed ʿAlî'den
Şerāb-ı *lā-yezālî*[1357]den içenlere ḫumār olmaz

3. Eger ʿāşıḳ iseñ yāra ṣaḳın aldanma aġyāra
Düş İbrāhîm gibi nāra bu gülşende yanar olmaz

4. Ḳıyamazsañ baş [u] cāna ıraḳ dur girme meydāna
Bu meydānda niçe başlar kesilür hiç ṣorar olmaz

5. Ḥaḳ'ıla Ḥaḳ olanlara kendi nefsüñ bilenlere
Dost yol[ında] ölenlere ḳan pahāsı dinār olmaz

6. **Seyifullāh** söz(in)de mestdür şeyḫüñden aldıġı (dersdür)[derstdür] [1358]
Divāne-rā ḳalem nîst[1359]dür ne söylerse ḳanar olmaz

1355 Bu kısım YEDT'de yok. **Tercüme:** Sen hâlimi bilirsin ey Allah'ın Resûlü, şefâat, ey Allah'ın sevgilisi Eman, ey Allah'ın Resûlü yardım et, ey Allah'ın sevgilisi yardım et, ey Allah'ın peygamberi elimi tut.
3 virir: komış YEDT.
4 Āşıḳ: Dervîş / ʿĀlemlerüñ: iki cihân YEDT.

1356 SND: 248. s.
2 içenlere: içenlerde SND.

1357 "Yok olmaz, ölmez." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 108.
5 nefsüñ bilenlere: özin bulanlara SND.
6 dersdür: destdür SND.

1358 SND'den eklendi.

1359 "Deli için hüküm yoktur." Anlamında Farsça bir ibâredir.

İlāhī

406. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün) [1360]
(.---/.---)

1. Olupdur luṭf-ı Sübḥānī
Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī
İdüp in'ām-ı rūḥānī
Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī

2. Derūn peyler sürūr eyler
Göñülden kir[i] dūr eyler
Dem-ā-dem ḳalb[i] nūr eyler
Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī

3. Düşen 'āşıḳ bu sevdāya
Gider Firdevs-i a'lāya
Sebebdür vaṣl-ı Mevlā'ya
Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī

6. Kimüñ tevḥīd kārıdur
Muḳadder baḫş-i yārīdür
Bize baḫşīş-i Bārīdür
Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī

[125b]

7. Yunus 'ışḳın idüp peydā
Budur çün *kenz-i lā-yefnā*[1361]
İlāhī bulmasun ifnā
Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī

İlāhī

407. (8'li Hece Vezni)[1362]

1. Seyrümde bir şehre vardum
Gördüm serāyı güldür gül
Başındaki tāc u taḫtı (bāġ-ı dīvārı)
Gördüm serāyı güldür gül

2. Gül alurlar gül ṣatarlar
Gülden terāzī ṭutarlar

1360 İlâhîye herhangi bir kaynakta rastlamadık.

1361 "Kanâ'at tükenmez bir hazînedir." Hadîs-i Şerîf, Bkz: Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 91.

1362 MD: s. 63.
Ayrıca bkz. DU: https://defter-i-ussak.blogspot.com/2018/03/seyrimde-bir-sehre-vardim.html
1 Başındaki: sultânımın / gördüm serāyı: bağı duvarı MD.
2 Gül ile bile biterler: gülü gül ile tartarlar MD.

Gül ile bile biterler
Çārşū pāzārı güldür gül

3. Gülden ḳurulmış bir çadır
İçinde niʿmeti ḥāżır
Ḳapucısı İlyās Ḫıżır
Laʿlī şerābı güldür gül

4. Gülden degirmeni döner
Yine gülden gül ögündür
Aḳar ṣuyı döner çarḫı
Bend[i] buñarı güldür gül

5. Sinān Ümmī gel vaṣf eyle
Gül ile bülbül derdini
Yine bu ġarīb bülbülüñ
Āh u fiġānı güldür gül

İlāhī

408. (8'li Hece Vezni)[1363]

1. Bir dertliyüm derdüm var[dur]
Ya ben nice dönmeyeyim
Dā'im işüm āh u zārdur
Ya ben nice dönmeyeyim

2. Münkirler bu sırra irmez
Ḥaḳ cemāli[n](ñ) gözler görmez
Ay u güneş düz durmaz
Ya ben nice dönmeyeyim

[126a]

3. Bizüz ol ḳavm-i nācīler
Ya ben nice dönmeyeyim
Kaʿbe'de döner ḥācılar
Ya ben nice dönmeyeyim

4. Yeller eser deñiz coşar
Irmaḳlar ṭaġlar düz aşar
Döne döne ṣular ṭaşar
Ya ben nice dönmeyeyim

---

3 Laʾlī: nânı MD.

4 yine gülden gül ögündür: Onun ile gül öğünür MD.

1363 SND: 492. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir. Kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.

1 dā'im: her dem SND.

2 Bu sırra münkirler irmez: münkirler bu sırra irmez / Ḥaḳ cemāliñ gözler görmez: Ḥaḳḳuñ cemālini görmez / Ay u güneş düz durmaz: çarḫ-ı felek döner durmaz SND.

3 ol ḳavm-i: ümmeti / ya ben nice dönmeyeyim: dīn yoluñda duʿācılar / döner: dönen SND.

4 taġlar düz aşar: ṭaġlardan aşar SND.

5. **Seyyid Niẓām**oġlı tekdür
Münāfıḳuñ işi şekdür
Evvel āḫir dönmek ḥaḳdur
Ya ben nice dönmeyeyim

İlāhī

409. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1364]
(--./.---/--./.---)

1. Yanmaḳdan uşanmazam pervāne miyem bilmem
Hiç ṣoñını ṣaymazam dīvāne miyem bilmem

2. Her şām u seḥer zārum gūş eylemez ol yāra
Baḳmaz baña ḫünkārum bīgāne miyem bilmem

3. Ḳalbümde ocaġum var bu sīnede dāġum var
Āteşde duraġum var hep yana mıyam bilmem

4. Dil-ḫāne ḫarāb oldı yıḳıldı türāb oldı
Her cānibi bāb oldı vīrāne miyem bilmem

5. **Nūrī** dem-i dehşetde baḫr-[ı](u) ġam u fürḳatde
(Taḳrīm) [ḳa'r-ı yem-i][1365] ḥayretde dürdāne miyem bilmem

İlāhī

410. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1366]
1. 'Aceb midür deli olmaḳ 'ışḳ odına yanan kişi
'Işḳa yaḳın yürimezsin eyü adın ṣanan kişi

2. Kim ṣaḳınur eyü adın bıraḳsun elden 'ışḳ odın
Tīz[ce] çaldırmış ḳanadın daldan dala ḳonan kişi

3. Gelen geçer sürün sürü(i)n[1367] ya bayrāmdur yāḫud dügün
Gelür mi ola yarın bugün benüm göñlüm alan kişi

4. Ṣol gözlerüm yola baḳar başum döner yaşum aḳar
Ġayrıya ol nice baḳar dost cemāli[n](ñ) gören kişi

1364 AND: 300. s.

1365 AND'den eklendi.

1366 AYD: 241. s.
1 'Aceb midür deli olmaḳ: 'Aceb degül dertlü olsa / yürimezs[üñ](in): yürimesin AYD.
2 kim: çün / tīz[ce] çaldırmış: tîzce yolunur / daldan dala: çok budaga AYD.

1367 MMİ: 609. s. AYD'de 3. ve 5. dörtlük yok.
4 başum döner: tenüm irür / Ġayrıya ol: gayrı yüze AYD.

5. Şol gözlerüm ṭola ṭola aldı beni ırak̟ yola
ʿĀşık̟ ḥālinden kim bile yüregi ṣag̈ olan kişi

6. Yine ṭog̈dı ʿışk̟ güneşi **Yūnus** yola k̟o(n)dı başı
Şol münkirler atar ṭaşı gelsün k̟āʾil olan kişi

[126b]

İlāhī

411. (8+8=16'lı Hece Ölçüsü)[1368]

1. Yol içinde yol ṣorarsañ yol Muḥammed ʿAlī'nüñdür
Yetmiş iki dil içinde dil Muḥammed ʿAlī'nüñdür

2. K̟anı bizden evvel gelen beş vak̟tini dāʾim k̟ılan[1369]
On parmag̈ı bıñar olan el Muḥammed ʿAlī'nüñdür

3. Varma cāhilüñ yanına ug̈rarsı[n](ñ) çarḫuñ seline
Laʿnet yezīdüñ cānına dīn Muḥammed ʿAlī'nüñdür

4. Cennet k̟apusı açıldı misk ü ʿanber ṣaçıldı
Bāg̈da bag̈çede açıldı gül Muḥammed ʿAlī'nüñdür

5. Söyler pīr sulṭānum söyler Ḥak̟k̟'uñ birligini birler[1370]
Ṭog̈mış şu ʿāleme parlar nūr Muḥammed Alī'nüñdür

6. Gice olur gündüz olur cümle ʿālem dümdüz olur
Gökde k̟aç biñ yıldız olur ay Muḥammed ʿAlī'nüñdür

7. **Ḫaṭāyī** ḥasta olmış iñler ʿāşık̟lar(uñ) gönlün egler
Nūr olmış ʿāleme ṭog̈ar nūr Muḥammed ʿAlī'nüñdür

İlāhī

412. (11'li Hece Vezni)[1371]

1. Cemālüñ seyr idüp ismüñ añdıg̈um
Bize himmet eyle Şeyḫ ʿAbdü'l-k̟ādir

---

6 Yine ṭog̈dı ʿışk̟ güneşi / **Yūnus** yola k̟ondı başı / Şol münkirler atar ṭaşı / Gelsün k̟āʾil olan kişi: Yûnus yola kodı başı/ akar gözlerimün yaşı / müdde'îler atar taşı / Gelsün kabûl iden kişi AYD.

1368 HDS: 117. s.

1 Yol içinde: İbtidâdan / içinde: sosrarsan HDS.

1369 HDS'de yok.

3 cāhilüñ: Yezid'in / Ug̈rarsañ çarḫuñ seline: Çirki dokunur tenine / Dīn: Can HDS.

4 Cennet k̟apusı açıldı /Misk ü ʿanber ṣaçıldı / Bāg̈da bag̈çede açıldı Gül Muḥammed ʿAlī'nüñdür: Gökten rahmetler saçıldı /Mü'min olanlar seçildi / âb-ı kevserler içildi /Dem Muhammed Ali'nindir HDS.

1370 HDS'de yok.

7 **Ḫaṭāyī** ḥaste olmış iñler / ʿĀşuḳlaruñ gönlün egler / Nūr olmış ʿāleme ṭog̈ar / Nūr Muḥammed ʿAlī'nüñdür: Hatâyî oturmuş ağlar / diline geleni söyler / Top olmuş ortada döner / Nur Muhammed Ali'nindir HDS.

1371 ERD: 248. s.

ʿIşḳuñ ile paslı göñlüm açdıġum
Bize himmet eyle Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir

2. Mürīdlerüñ ḫaṭālardan ṣaḳlarsı[n](ñ)
Münkirleri sır oḳıyla oḳlars[n](ñ)
Ḳuṭb-ı zamān dört kūşeyi beklersi[n](ñ)
Bize himmet eyle Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir

3. Eşrefoġlı Rūmī ʿışḳuñ elinde
Kimse maḥrūm ḳalmaz senüñ yolu[ñ](n)da
Eger bunda eger Baġdād ilinde
Bize himmet eyle Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir

[127a]

İlāhī

413. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1372]

1. Erenlerüñ soḥbeti ele giresi degül
İḳrār eyler gelenler maḥrūm ḳalası degül

2. İḳrār gerek bir ere göz açup dīdār göre
Ṣarrāf gerek gevhere nādān bilesi degül

3. Bir bıñāruñ başına bir bardaġı ḳoysalar
Yüz yıl anda ṭurursa kendi ṭolası degül

4. Degme kişi er olmaz bu yolda iḫtiyār olmaz
ʿAmelsüz dīdār olmaz Ḥaḳḳ'uñ rıżāsı degül

5. Ümmī Sinān yol ʿayān olupdur bellü beyān
Dervīşlik yolı hemān tāc u ḫırḳası degül

*

[131b][1373]

FAṢL-I RĀST TESBĪḤLER[1374]

---

2 ḳuṭb-ı zamān: Ḳuṭbü'z-zamān ERD.
3 elinde: elinden / yolında: yolından / ilinde: ilinden ERD.

1372 TMA: 364. s.
2 bilesi: hilesi TMA.
3 bir bardaġı: bir destiyi / yüz yıl: kırk yıl TMA.

* Kütüphane görevlileri tarafından 127-130 arası boş yazılarak not düşülmüştür.

1373 Kütüphane görevlileri tarafından verilen varak numarası ile Mecmû'a'da mürettibin verdiği varak numarası farklıdır. Mürettibin verdiği numarayı esas aldık.

1374 Kelimede imlâ düzeltmesi yapılmıştır. [ḫ] (h)

414. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1375]
(.---/.---/.---/.---)

1. Muḥammed'den diger yoḳ dāḫil olmış *ḳābe ḳavseyne*[1376]
Gürūh-ı enbiyādan irmedi bir ferd **mābeyne**
Ḥaremgāh-ı viṣāle Aḥmed'i tenhā alup Mevlā
O ḫalvet oldı maḫṣūṣ Ḥażret-i Sulṭān-ı kevneyne

415. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1377]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Geldi saʿādetle yine şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām
Envāʿı niʿmetler ile **şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām**

2. Ḥurrem ḳılup ʿābidleri nūr eyledi mescidleri
Ḳayd eyledi māridleri **şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām**

Velehū

3. Müʾminler anda şād olur çoḳ ṣuçlular āzād olur
ʿUḳbāya ḫayruʾz-zād olur **şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām**

4. Tesbīḥ u tevḥīdi güzel ḳandīl ü temcīdi güzel
Ḳadri güzel ʿıydı güzel **şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām**

5. ʿĀşıḳları mesrūr ider cān u dili maʿmūr ider
Bu Nūri'yi pür-nūr ider **şehr-i ṣıyām māh-ı ḳıyām**

416. Naʿt-ı Şerīf

1. Allāhümme ṣallī ʿalā-nūri'l-maşrıḳeyni[1378]
Ve żiyāi'l-maġribeyni
Ve ṣāḥibi'l-Kaʿbeti ve'l-Merveteyni
Ve ceddi'l-Ḥaseneyni'l-aḥseneyni Mevlānā
Ve mevle'l-ʿālemeyn Ebi'l-Ḳāsımi Muḥammed

417. Tesbīḥ

1. Lehü'l-mülkü lehü'l-ḫalḳu lehü'l-ʿizzü ve'l-ʿulā[1379]

1375 MCY: . ek. 121. s.

1376 Necm / 9. "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 88.
1 dāḫil: vâsıl / irmedi: girmedi / -: o MCY.

1377 AND: 304. s.

1378 **Tercüme:** Allahım! İki doğunun nûru ile iki batının nûru, Kâ'be'nin ve iki tepenin (Safâ ve Merve) sâhibi ve şerefli Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in dedeleri ve iki cihânın efendisi Ebi'l-Kâsım (Hz. Muhammed) Muhammed'e salât eyle.

Lehü’l-ḥamdü lehü’l-mecdü lehü’l-şükrü ve’ş-şenā

Velehū

2. Lehü’l-ʿafvü lehü’l-fażlu lehü’l-luṭfu ve’l-ʿaṭā[1380]
Ḥaḳ lā ilāhe illā hüve’l-esmā’ü’l-ḥüsnā

[132a]

3. Sübḥāneke yā Allāh teʿāleyte yā Deyyān[1381]
Ente’l-ʿaliyyü’l-ʿalā ente’l-Kerīmü’l-Mevlā

Bu daḫı

4. Sübḥāne’l-Meliki’l-Ḥallāḳ Sübḥāne’l-Meliki’r-Rezzāḳ[1382]
Ente Rabbün Eḥadün Ferdün Ṣamedün yā Settāra’l-ʿuyūb yā Ġaffāra[ʿz-zunūb]
Üstür ʿuyūbenā vaġfir zunūbenā yā Ḥabībe’**t-tevvābīn yā Muḳīle’l-ʿāşirin**

418. Tesbīḥ

1. Sübḥāne’l-Meliki’l-Ḥannān yā Mevlā yā Mevlā[1383]
Sübḥāne’l-Meliki’l-Mennān yā Mevlā yā Mevlā
Yā Ḥannān yā Mennān yā Deyyān yā Sulṭān Yā Sübḥān
Subbūḥun Ḳüddüsün Rabbi’l-mela’iketi ve’r-Rūḥ

Bu daḫı

2. Sübḥāne zi’l-menni ve’l-iḥsān[1384]
Sübḥāne zī’l-ʿafvü ve’l-ġufrān
Sübḥāne zī’l-ʿizzü ve’l-ulā
Sübḥāne zī’l-luṭfu ve’l-ʿaṭā

1379 **Tercüme:** Mülk O’nundur, mahlûk O’nundur, şân ve şeref O’nundur. Hamd O’na âittir, büyüklük, şân ve şeref O’nundur, şükür ve övgüler O’nadır.

1380 **Tercüme:** Affetmek O’na âittir, iyilik, bağışlamak ve cömertlik O’na âittir. Allâh’tan başka ilâh yoktur. En güzel isimler O’nundur.

1381 **Tercüme:** Allâhım sen her türlü kusurdan münezzehsin. Herkesin hesabını, hakkını bilen yüce Allâh’ı tesbîh ederim. Allâh’ım Sen en yücesin, lütuf ve ihsânı bol olan Mevlâmızsın.

1382 **Tercüme:** Yaratma gücü sınırsız olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh’ı tesbîh ederim. Mahlûkatın maddî mânevî her türlü rızkını bol bol ihsân eden, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh’ı tesbîh ederim. Sen Rabb’sin, teksin, eşi ve benzeri olmayansın, hiçbir şeye hiç kimseye ihtiyacı olmayansın, kusurları örten, günahları örten bağışlayansın. Ayıplarımızı örten, günahlarımızı bağışlayansın. Ey sevgili, ey düşenleri kaldıran, tövbe edenlerin hatalarını bağışla.

1383 **Tercüme:** İhsânı sonsuz olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı, yüce Allah’ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Kullarına sonsuz nimetler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı yüce Allah’ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Çok merhametli olan, çok acıyan, çokça nîmet veren, herkesin hesabını hakkını bilen hak ettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren, hâkimiyetin yegâne sâhibi, O her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddestir. O, meleklerin ve Rûh’un (Cebrâ’îl a.s.) Rabb’idir.

1384 **Tercüme:** Lütuf ve ihsân sâhibi Allâh’ı tesbîh ederim. Bağışlayan ve merhamet sahibi Allâh’ı tesbîh ederim. Yüce Allâh’ı tesbîh ederim. İhsân eden ihsân veren Allâh’ı tesbîh ederim. O büyük arşın Rabb’idir. Çokça ihsân eden lutuf ve ihsânı bol olandır. Her şey kendinde mevcut olan, şânı yüce cömert olan, O, eş ve çocuk edinmeyendir.

Rabbü'l-ʿarşi'l-ʿaẓīm el-Mennānü'l-Kerīm
El-Vācidü'l-Mācidü'l-Ferdi'llezī lem yetteḫiẕ
Ṣāḥibeten ve lā veleden

Bu daḫı

3. Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannān yā Mevlā[1385]
Sübḥāne'l-Meliki'l-Mennān yā Mevlā
Sübḥāne'l-Meliki'd-Deyyān yā Raḥmānü yā Burhān
Iġfir lenā verḥamlenā yā ḫayra'n-nāṣırīn yā Mevlānā

Velehū

4. Sübḥāne'l-Meliki'l-inām lā-yenām ve lā-yemūt[1386]
Sübbūḥun Ḳuddūsün Rabbi'l-melā'īketi ve'r-rūḥ

[132b]

5. Sübḥāne zi'l-mülki ve'l-melekūt[1387]
Sübḥāne zi'l-ʿizzeti ve'l-ceberūt
Sübḥāne'l-Meliki'l-Maʿbūd
Sübḥāne'l-Meliki'l-Maḳṣūd
Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥayyi'llezī lā yemūt
Sübbūḥun Ḳuddūsün Rabbü'l-melā'iketi

Bu daḫı

6. Sübḥānellāhi'l-Meliki'l-Maʿbūd[1388]
Sübḥānellāhi'l-Meliki'l-Maḳṣūd
Yā Kerīm Allāh yā Raḥīm Allāh

Velehū

1385 **Tercüme:** Çok merhametli, çok acıyan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı olan Allâh'ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Kullarına sonsuz nimetler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allah'ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Herkesin hesabını, hakkını bilen hak ettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı olan Allâh'ı tesbîh ederim. Bütün kullarına merhâmet eden, bağışlayan yâ Burhân!'ı tesbîh ederim. Bize merhamet et bizi bağışla yardım edenlerin en hayırlısı ey Efendimiz.

1386 **Tercüme:** Yaratılmış bütün mahlûkâtın sâhibi, hiç uyumayan ve hiç ölmeyecek olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim, O, her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddestir. Meleklerin ve Rûh'un (Cebrâ'îl a.s.) Rabb'idir.

1387 **Tercüme:** Maddî ve mânevî bütün âlemlerin sâhibini tesbîh ederim. Kudretin ve büyüklüğün, ululuğun sâhibini tesbîh ederim. Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Maksadımız gâyemiz olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Hiç ölmeyecek ebedî ve hakîkî hayat sâhibi olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. O, her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddestir. Meleklerin Rabb'idir.

1388 **Tercüme:** Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Maksadımız gâyemiz olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Lütuf ve ihsânı bol Allâh! Mü'min Kullarına acıyan merhamet eden Allâh!

7. Yā ʿAzīz Allāh ente ḳarīb Ḥasībun Mücībun Mecīdün[1389]
Sübbūḥun Ḳuddūsun Rabbi'l-melā'iketi ve'r-Rūḥ

Bu daḫı

8. Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḳādir Sübḥāne'l-Meliki'ẕ-Ẓāhir[1390]
Sübḥāne'l-Meliki'l-Ferdi'lleẕī
lem yelid ve lem yūled ve lem yekün lehū küfūven eḥad
Sübḥāne'l-meliki's-Subbūḥ Sübḥāne'l-Ḳuddūs

Bu daḫı

9. Sübḥāne'l-Meliki'l-Mücībi'l-ʿAlīm[1391]
Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḳarībi'l-Ḥalīm
Ente el-ʿAẓīm el-Mennān ente el-Kerīmi'l-Deyyān
Aṣrif ʿannā yā ẕü'l-caḥīm yā ẕü'l- fażlü'l-ʿAẓīm

Bu daḫı

419. (**Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün**)[1392]
(Fâ'ilâtün Fa'lün)
(..--/..--/..--/..-)
(-.--/ --)

1. N'ola cānum gibi başumda götürsem dā'im Allāh Allāh yā Allāh
Ḳad[e](ü)mi resmidürür ḥażret-i şāh-ı rüsulün Allāh Allāh yā Allāh
Gül-i gülzār-ı nübüvvet o(l) ḳadem ṣāḥibidür(ür)
Aḥmedā du[r]ma yüzüñ sür ḳademine o gülüñ **Allāh Allāh yā Allāh**

1389 **Tercüme:** Eşsiz kudret sâhibi Allâh. Kullarına kendi şâh damarından yakın olansın, kullarını âhirette hesâba çekensin, duâya icâbet edensin. Sen her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddessin. Meleklerin ve Rûh'un (Cebrâ'îl a.s.) Rabb'isin.

1390 **Tercüme:** Kudret ve Kuvvet sâhibi olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Varlığı âşikâr olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Eşsiz olan, tek olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Doğmamış ve doğurmamıştır. Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir. Her türlü noksandan çok münezzeh olan Allâh'ı tesbîh ederim. Kusurdan arınmış olan Allâh'ı tesbîh ederim.

1391 **Tercüme:** İlmi her şeyi kuşatan, duâya icâbet eden, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kullarına yumuşak davranan, kullarına kendi şâh damarından yakın olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Sonsuz büyük ve azâmetli sınırsız iyilik ve ihsânda bulunansın. Kulun fiiline göre hakkettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren, lütuf ve ihsânı bol olansın. Sonsuz büyük ve azâmetli lütuf ve ihsân sahibi Allah'ım cehenneminden uzaklaştır.

1392 AŞD: 85. s. bkz.: 20. İlâhî.
1 cānum: tācım AŞD.

*

[133b]

FAṢL-I N[Ī]KRĪZ

Beste Dede

420. (Müstef'ilün Müstef'ilün)[1393]
(--.--/--.-)

1. Ey ṭarīḳat erenleri
Dōst yolınuñ rehberleri
Ṭāliblerüñ serverleri
Ḥaḳ'dan ḫaber virüñ bāña

2. Düşdi yüregüme firāḳ
Dōstumdan olmışam ıraḳ
İdemezem hergiz yaraḳ
Dōstdan ḫaber virüñ bāña

3. Hicrān içinde ḳalmışam
Derd [ü] ġammıla dolmışam
Çün ġuṣṣalara ṭalmışam
Dōstdan ḫaber virüñ bāña

4. Varam viṣāline irem
Anda cemāli[n](ñ)i görem
Ṣādıḳlar yolını bulam
Dōstdan ḫaber virüñ bāña

5. Miskīn faḳīr **Üftāde**'ye
İçi ṭaşı bir pāreye
Terk itmege bī̇çāreye
Ḥaḳdan ḫaber virüñ bāña

---

* [133a] boş.

1393 ÜD: 100. s.
1 ṭarīḳat: ḥaḳīḳat / yolınuñ: iliniñ / rehberleri: serverleri / serverleri: rehberleri / Ḥaḳ'dan: Dostdan ÜD.
2 olmışam: oldum / idemezem: idemedüm ÜD.
4 anda: güzel / sadıklar yolını bulam: ṭaġıḳlarumı hep direm ÜD.
5 Üftāde'ye: Üftāde'yi / bir pāreye: pür yāreyi / itmege bī̇çāreye: itmeñüz bī̇-çāreyi ÜD.

*

[134b]

FAṢL-I NEVĀ

421. Tesbīḥ Beste Ḫaṭīb

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-Mevlā Yā Mevlā[1394]
Ente'l-Kerīmi'l-Mevlā
Sübḥāne'l-Meliki'l-Aʿlā yā Aʿlā
Ente'l-ʿAliyyü'l-aʿlā
Leke'l-ʿizzü ve'l-ʿAlī leke'l-luṭfu ve'l-ʿaṭā

Velehū

2. Ülṭuf binā vāʿfü ʿannā ve ḥaşernā[1395]
Yā Allāh Allāhu taḥte livāi'l-Muṣṭafā

422. Tesbīh

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannāni'l-Mennān[1396]
Sünḥāne'l-Meliki'l-Deyyāni'l-Ġufrān
Yā Laṭīfü Yā Raḥmānü şebbitnā ʿale'l-īmān
Eyyühā Eṣ-ṣāliḥūne [şallu] fī şehri Ramażān
Eyyühā Et-tābiūne tūbū fī şehrii Ramażān
Lā İlāhe İllāllāh yuḥyī ḳalbī **zikrullāh**

423.

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-Ġafūr Yā Mevlā[1397]

---

* [134a] boş.

1394 Mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Allâh'ım lütuf ve ihsânı bol olansın. En üstün en kudretli olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Allâh'ım en üstün, en yükseksin. En yüce mertebede olansın ihsân ve iyilik sahibisin.

1395 **Tercüme:** Yâ Allâh! Kıyâmet günü Hz. Mustafâ'nın bayrağı altında toplanıldığında bizi bağışla bize ihsân ve iyilikte bulun.

1396 **Tercüme:** Kullarına, sınırsız iyilik ve ihsânda bulunan çok merhametli çok acıyan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kullarının kusurunu örten suçunu bağışlayan, kulun fiiline göre hak ettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kullarına yumuşaklıkla muâmele eden, kullarına ince yollardan çeşitli faydalar ulaştıran, şefkat ve merhametle acıyan Rabb'im bizi îmân üzere sâbit kıl. Ey sâlihler, ey tâbii olanlar tövbe edin Ramazan ayı içinde. Allâh'tan başka İlah yoktur, Allâh'ın zikri kalbimi diriltti.

1397 **Tercüme:** Kullarının kusurunu örten, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Yapılan iyiliği daha büyük bir iyilikle karşılayan, kulun az tâatı karşısında sayısız nîmetler, büyük dereceler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak

Sübḥāne'l-Meliki'ş-Şekūr Yā Mevlā̱
Ültuf binā Yā Deyyān vaʿfü ʿannā
Yā Kerīm verḥamnā yevmü'l-cezā yāẕel lütfu ve'l-ʿaṭā

424.

1. Sübḥāne ẕi'l-Fażli'l-Mübīn[1398]
Sübḥāne ẕi'l-Ḳuvveti'l-Metīn
Ente'l-lahü'l-Eḥad ente'l-lahü'ṣ-Ṣamed
Yā Kāfi yā Şāfī yā dā'imü yā Bāḳī
Velehu

2. Üstur ʿuyūbenā vaġfur ẕunūbenā verḥam[nā] ente Mevlānā[1399]

[135a]

425.

1. Sübḥāne'l-Melik'il-Ġafūr Sübḥāne'l-Meliki'ş-Şekūr[1400]
Sübḥāne'l-Meliki'l-Mevlā̱ Sübḥāne'l-Meliki'l-aʿlā
Lā yemūtu ve lāyefūtu ebeden dā'imā Bākıyen
Sübbūḥün Ḳuddūsün Rabbenā Rabbi'l-melā'iketi ve'r-Rūḥ

426.

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannān Sübḥāne'l-Meliki'l-Mennān[1401]
El-Ḥannān El-Mennān El-Ḥannān El-Mennān
Ülṭüf binā vaʿfu ʿannā Yā Mevlā̱nā
Sübbūḥun Ḳuddūsün Rabbi'l-melā'iketi ve'r-Rūḥ

427.

---

hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Bize iyiliklerde bulun, kulun fiiline göre hakkettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren Allâh'ım. Bizi bağışla kendisine sığınanı geri çevirmeyen Allâh'ım. Cezâ gününde bize merhamet et, iyilik sahibi cömert Rabbim.

1398 Cömertliği, ihsânı apaçık olan Allâh'ı tesbîh ederim. Güçlü ve çok kuvvetli olan Allâh'ı tesbîh ederim. Tek ve bir olan Allâh'sın. Hiç kimseye veya hiçbir şeye muhtaç olmayansın. Tüm yarattıklarına ihtiyaçlarını zahmetsizce bahşeden, veren. Şifâ veren, yardım eden, sürekli sonsuz ve ölümsüz olan Rabbim.

1399 Ayıplarımızı ört, kusurlarımızı bağışla, merhamet et sen bizim Rabbimizsin.

1400 **Tercüme:** Çok merhamet eden, çok şefkat gösteren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Yapılan iyiliği daha büyük bir iyilikle karşılayan, kulun az tâatı karşısında sayısız nîmetler, büyük dereceler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kâinâtın tek sâhibi olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Pek yüce olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Ölmez, aslâ geride kalmaz devamlı ve sonsuzdur. O, her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddestir. Rabbim! Meleklerin ve Rûh'un (Cebrâ'îl a.s.) Rabb'idir.

1401 **Tercüme:** Çok merhametli, çok acıyan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kullarına sonsuz nimetler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allah'ı tesbîh ederim. Çok merhametli, çok acıyan, kullarına sonsuz nîmetler veren. Çok merhametli, çok acıyan, Kullarına sonsuz nimetler veren. Bize iyiliklerde bulun, bizi bağışla Mevlâmız. O, her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddestir. Meleklerin ve Rûh'un (Cebrâ'îl a.s.) Rabb'idir.

1. Sübḥāne ẕi'l-mülki ve'l-melekūt[1402]
Sübhāne ẕi'l-ʿizzü ve'l-ceberūt
Rabbi Eḥadü Ferdü Ṣamedü ḥaḳḳa'l-ebedü

Velehū

2. Merḥabā merḥabā yā şehrü'l-ṣıyām[1403]
Sübbūḥun Ḳuddūsün Rabbi'l-melā'iketi ve'r-Rūḥ

428.

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannān Sübḥāne'l-Meliki'l-Mennān[1404]
Er-Raḥīm Er-Raḥmān Es-Sulṭān Es-Sübḥān El-Kerīm Ed-Deyyān
İġfirli ẕunūbī Yā Raḥmānü'l-Emānü'l-Emān min zevāli'l-īmān
Sübḥāne'l-meliki's-Sübbūḥ SübḥānAllāh El-Ḳuddūs

429.

1. Lā İlāhe İllā'llāh efne [b]ihā ʿömrī[1405]
Lā İlāhe İllā'llāh edḫul bihā ḳabrī
Lā İlāhe İllā'llāh elḳā bihā Rabbī ʿaleyhā
Necyā ve nemūtu ʿaleyhā neiʿşün İnşā'Allāh

*

1402 **Tercüme:** Maddî ve mânevî bütün âlemlerin sâhibini tesbîh ederim. Kudretin ve büyüklüğün, ululuğun sâhibini tesbîh ederim. Rabbim, tektir, eşi benzeri olmayandır. Hiçbir şeye ve hiç kimseye muhtaç olmayan ebedî gerçektir.

1403 **Tercüme:** Hoş geldin ey oruç ayı (Ramazan). Allâh, her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddestir. Meleklerin ve Rûh'un (Cebrâ'îl a.s.) Rabb'idir.

1404 **Tercüme:** Çok merhametli, çok acıyan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kullarına sonsuz nimetler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allah'ı tesbîh ederim. Mü'min kullarına acıyan merhamet eden Allâh! Merhâmet sâhibi, bağışlayan, hâkimiyetin yegâne sâhibi, lütuf ve ihsânı bol Allâh, kulun fiiline göre hakkettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren. Günahları bağışlayan, meramet sâhibi, bağışlayan, İmanın yok olmasından, korku ve endişeden emîn kılan. Her türlü noksandan çok münezzeh olan Allâh'ı tesbîh ederim. Kusurdan arınmış tertemiz olan Allâh'ı tesbîh ederim.

1405 **Tercüme:** Allâh'tan başka ilâh yoktur, ömrümü tüketeyim, Allâh'tan başka ilâh yoktur, kabire gireyim, Allâh'tan başka ilâh yoktur, Rabbime kavuşayım. Allâh'ın izniyle yaşar ve ölürüz.

* [135b],[136a] boş.

*

[136b]

FAṢL-I ʿACEM

430.

1. Sübḥānallāhu El-ʿAlīmü'l-ʿAllāmu Yā Mevlā[1406]
Sübḥānallāhu El-Kerīm ẕü'l-İnʿām Yā Mevlā
El-Ḳuddūs Es-Selām El-Ḳuddūs Es-Selām
El-Mü'min El-Müheymin El-ʿAzīzi'lleẕī lā-yenām
Merḥabā merḥabā merḥabā merḥabā yā şehre'ṣ-ṣıyām
Sübbūḥi'l-Ḳuddūs yā ẕe'l-cūdi ve'l-iḥsān

431. Tesbīḥ[1407]

1. Yā Ḫannān Yā Mennān Yā Deyyān[1408]
Yā ẕe'l-cūdi ve'l-iḥsān ṣebbit ḳalbī bi'l-īmān
Narcū ʿafvike yā Ġufrān Yā Muḥammed Yā Muḥammed
Eşiġʿanā yevmü'l-mīzān Lā İlāhe İllā Allāh
Muḥammedü'r-Resūlullāh

432. Tesbīḥ

1. Sübḥāne'l-Ḫannān El-Mennān Sübḥāne'd-Deyyān El-Ġufrān[1409]
El-Maʿrūfu bi'l-iḥsāni ve'l-mevṣūfi bi'l-Ġufrāni
Merḥabā merḥabā merḥabā Yā şehrü'l-ṣıyām merḥabā

---

* [135b],[136a] boş.

1406 **Tercüme:** İlmi ezelî ve ebedî olan, her şeyi bilen Allâh'ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Lütuf ve ihsânı bol, kendisine sığınanı geri çevirmeyen, kullarına karşılıksız nimet veren Allâh'ı tesbîh ederim. Yâ Mevlâ! Bütün noksân sıfatlardan münezzeh, bütün eksik ve kusurlardan uzak bulunan, koruyan ve gözeten huzûrun asıl kaynağı, Koruyucu, gözetici, her hususta kendisine güvenilen, benzeri bulunmayan eşsiz kudret sahibi, dâimâ uyanık olan Allâh'ı tesbîh ederim. Hoş geldin yâ oruç ayı (Ramazan). Her türlü noksandan münezzeh, bütün kusurlardan arınmış tertemiz, cömertlik ve ihsân sahibi Allâh'ı tesbîh ederim.

1407 Bkz: https://www.yedinota.com/beste/ya-hannan-ya-mennan-ya-zel-cudi-vel-ihsan-16356 https://www.youtube.com/watch?v=gs3KaYUjyFM&ab_channel=%C4%B0lahiSesler

1408 **Tercüme:** Çok merhametli, çok acıyan, kullarına sonsuz nimetler veren, kulun fiiline göre hakkettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren. Ey cömertlik ve ihsân sâhibi kalbimi îmân üzre sâbit kıl. Kullarının suçunu bağışlayan Rabbim bizi lütfunla affet. Yâ Muhammed (s.a.v.) hesap günü bizi sevindir. Allâh'tan başka ilâh yoktur, Muhammed (s.a.v.) O'nun resûlü ve elçisidir.

1409 **Tercüme:** Çok merhametli, çok acıyan, Allâh'ı tesbîh ederim. Kullarına sonsuz nimetler veren Allah'ı tesbîh ederim. Kulun fiiline göre hak ettiği cezâ veya mükâfâtı hakkıyla veren, kulunun suçunu örten bağışlayan, yardım severliği ile bilinen bağışlayıcılığı ile tanınan Allâh'ı tesbîh ederim. Hoş geldin yâ oruç ayı (Ramazan) hoş geldin.

*

[137b]

FAṢL-I ḤÜSEYNĪ

433.

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-ʿAẓīm Sübḥāne'l-Meliki'l-Kerīm[1410]
El-ʿAlīm El-Ḥalīm Er-Raḥmān Er-Raḥīm El-Ḥannān El-Mennān
El-Ḥayy El-Ḥalīm elleẕī lā yenām ve lā yemūtu
Sübbūḥun Ḳuddūsun Rabbi'l-melā'iketi ve'r-Rūḥ

434.

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-ʿAlīmi'l-Ḥalīm[1411]
Sübḥāne'l-Meliki'l-Keirmü'r-Raḥīm
Ente'l-Ġafūrü'l-Mennān Ente'l-Ġafūrü'l-Mevlā
Erḥam lenā yevmü'l-mīzān vaṭṭimnā maʿa'l-īmān ve'd-daḫilnā dārü'l-cinān

435.

1. Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannāni'l-Mennān[1412]
Yā Sulṭān Yā Sübḥān Sübḥāne'l-Meliki'l-Mennān
Yā Sulṭān Yā Sübḥān erḥam lenā Yā Rabbenā Yā Sulṭān
Yā Sübḥān iġfir lenā ẕunūbenā ve üstür lenā ʿuyūbenā
Yā Kerīm yā Raḥīm

---

* [137a] boş.

1410 **Tercüme**: Sonsuz büyük ve azâmetli olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kendisine sığınanı geri çevirmeyen lütuf sâhibi, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. İlmi her şeyi kuşatan, kullarına yumuşak davranan, yarattığı bütün varlıklara merhamet eden, mü'min kullarına acıyan, merhamet eden, çok merhametli çok acıyan, kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, bütün varlıkların hayat kaynağı, ebedî ve hakîkî hayat sâhibi, kullarına yumuşak davranan, hiç uyumayan ve hiç ölmeyecek olan. O, her türlü noksandan çok uzak ve çok mukaddestir. Meleklerin ve Rûh'un (Cebrâ'îl a.s.) Rabb'idir.

1411 **Tercüme:** İlmi her şeyi kuşatan, kullarına yumuşak davranan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Kendisine sığınanı geri çevirmeyen, mü'min kullarına karşı çok merhametli olan, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Çok şefkat gösteren çok bağışlayansın, kullarına hadsiz hesapsız nimetler verensin, çok şefkat gösteren çok bağışlayansın Mevlâmız. Hesap gününde bize merhamet et îmân ile tamamla, bizi cennetine koy.

1412 **Tercüme:** Çok merhametli, çok acıyan, kullarına sonsuz nimetler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allah'ı tesbîh ederim. Hâkimiyetin yegâne sâhibi, her türlü kusurdan, noksandan münezzeh olan, kullarına sonsuz nîmetler veren, mülkün gerçek sâhibi ve kâinâtın mutlak hükümdârı Allâh'ı tesbîh ederim. Hâkimiyetin yegâne sâhibi, her türlü kusurdan noksandan münezzeh olan, kullarına sonsuz nimetler veren bize merhamet et. Ey Allâh'ım, hâkimiyetin yegâne sâhibi , her türlü kusurdan noksandan münezzeh olan, günahlarımızı bağışla, kusurlarımızı ört. Kendisine sığınanı geri çevirmeyen, mü'min kullarına merhamet eden.

*

*

[138b]

FAŞL-I GERDĀNİYYE

436. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1413]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ṭutmadum ben sünnetini şermsāram yā Nebī
Ben sipihr-i (ü) ḥażretüñe nice varam yā Nebī
Muḥammedün ʿArabiyyün ṭāhirü’n-neseb eşrefü’r-rüsul
Men lehü er-Raḥman esrā fī’d-dücā ve’s-seḥer
2. Sensin ol sulṭān-ı kevneyn Resūlü’s̱-s̱aḳaleyn
Şānuña *levlāke levlāke*[1414] dinüldi merrateyn

Eyżan

437. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1415]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey risālet būstānında ḫırāmān serv-ḳad
Velehū
V’ey nübüvvet ravżasında yāsemen-bū lāle-ḫad
Eyżan
2. Adı Aḥmed bī ʿadeddür yā nebiyyullah velī
Sen bir Aḥmed’sin ki senden görinür nūr-ı Eḥad
Eyżan
3. Ben nice meddāḥuñ olam yā Ḥabīb-i Ḳureşī[1416]
Sūre-yi Ṭāhā vü Yāsīn medh iderken z̤ātu[ñ](n)ı
Eyżan
4. **Rūşenī** kemter ḳuluñdur eyle anı behre-mend
Sen şefāʿat kānısın luṭfu[ñ](n)a yoḳdur ḥadd ü ʿad
Eyżan

---

* [138a] boş.

* [138a] boş.

1413 MMİ: 376. s.
1 **eşrefü’r-rüsul: - MMİ.**

1414 “Sen olmasaydın felekleri (kâinâtı) yaratmazdım.” Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 113.

1415 RD: 123. s.

1416 RD’de yok.
4 **Rūşenī** kemter ḳuluñdur eyle anı behre-mend / Sen şefāʿat kānīs[üñ](n) luṭfına yoḳdur ḥadd ü ʿad: Rūşenī bīçāre ẓulmetde ḳalurdı yā nebī / Aña mīm aġzuñla iki dāluñ olmasa meded RD.

*

[139b]

FAṢL-I SEGĀH

438. (Tesbîh)[1417]

1. Ṣalla'llāhu Rabbenā ʿale'n-nūri'l-mübīn[1418]
Aḥmede'l-Muṣṭafā Seyyide'l-mürselīn
Ve ʿalā ālihi ve ṣaḥbihi ecmaʿīn
Yā Allāh yā Raḥmān erḥame'l-müẕnibīn
Evvel Hū āḫir Hū bāṭın Hū ẓāhir Hū
Yā Hū yā Hū yā men Hū lā ilāhe illā Hū

velehu

2. Yā Ḥannān Yā Mennān yāze'l-cūdi ve'l-iḥsān[1419]
Ṣebbit ḳalbī bi'l-īmān nercū ʿafvike Yā Ġufrān **Tesbīḥ**

439. Tesbīḥ

1. Es-Selāmu ʿaleyke yā şehre'l-lüṭfu ve'l-iḥsān[1420]
Es-Selāmu ʿaleyke yā şehre'l-ʿafvu ve'l-ġufrān
Ente'ş-şehrü'l-ʿaẓīmu ünzile fike'l-Ḳurʾān
Ente'l-żayfü'l-kerīm vaʿde fike'l-ġufrān
Merḥabā şehrü'l-ġufrān merḥabā şehrü'l-Ḳurʾān
Erżuʿnā ve eşfaʿnā yevmi'l-ḥaşri ve'l-nīrān

---

* **[139a] boş.**

1417 https://www.youtube.com/watch?v=N9ZtkoFOSCs&ab_channel=OrigamiYap%C4%B1mM%C3%BCzik

1418 **Tercüme:** Allah'ın rahmeti o apaçık nûrdan, elçilerin efendisi Ahmed El-Mustafa'nın (s.a.v) ve âilesi ve ashâbının üzerine olsun. Yâ Allâh, yarattığı bütün varlıklara merhamet eden, günahkârlara merhamet et. Ey ezelî, ey ebedî, Ey! gizlilerin gizlisi, Ey! apaçık, o kimse ki O'ndan başka ilâh yoktur.

1419 **Tercüme:** Çok merhametli, çok acıyan, kullarına sonsuz nimetler veren, ey cömertlik ve ihsân sâhibi kalbimi îmân üzre sâbit kıl. Kullarının suçunu bağışlayan Rabb'im bizi affet.

1420 **Tercüme:** Selâm olsun sana ey iyilik ayı (Ramazan). Selâm olsun sana ey af ve mağfiret ayı (Ramazan). Sen Kur'ân'ın indirildiği büyük aysın. Sen bağışlanma sözünün verildiği şerefli misâfirsin. Merhaba af ayı, merhaba Kur'ân ayı. Cehennem ve haşr gününde bizi rızıklandır bize şefâat eyle.

*

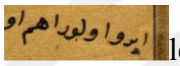
[141b]

MERŞİYYETÜ'S-SUʿADĀ

440. (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
(Fâ'ilâtün) (Fâ'lün)
(..--/..--/..--/..-)
(-.--/--)

1. Gelicek şehr-i muḥarrem gidüp ol māh-ı terī
Ḳaralar giydi felek giryede hep Murtazavī
Ṭobṭolu āhıyıla mātemdedür gönlüm evi
Şemʿi ʿışḳa mesniyyetüm? ʿalevīyüm ʿalevī

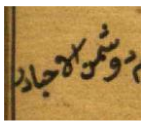
2. Rūḥ-ı aʿdāyı yaḳar āteş-i āhum ʿalevi
Nāledür rūḥ-ı şehīdāya viren çün revnaḳ?
Tekye-yi mātem ʿışḳ içre o demde alçaḳ
Ol dem ol dem ki ḳan aġlar evüme mihr-i şafaḳ

5. Ayru.....? leb-teşne şehīdi ancaḳ
Yaġdurur ba~~ş~~ş[ına] laʿnet be-revān emevī

441. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)
(.---/.---/.--)

1. Şular kim bende-yi ḫāṣ-ı Ḫudā'dur
Muḥibb-ı ḫānedān-ı Muṣṭafā'dur
Ḥaḳīḳat kaʿbesinüñ ḳıblegāhı
İmām-ı pīşvāmuz Murtażā'dur

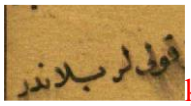
2. Ol iki ḳurretü'l-ʿaynuñ anası
Yaḳīn bil Fāṭıma Ḫayrü'n-Nisādur
Ḥaḳ-ı Sulṭān-ı şāh-ı ehl-i Cennet
Ḥüseyn şāh-ı şehīd-i Kerbelā'dur

3. Oḳu laʿnet ḥimār[1421] u ḫūk u ḥadsi
Olar kim düşmen el-eḥibbādur
Yeter Uḳayl eyā **Monlā-yı Rūmī**

---

* [140a], [140b],[141a] boş.

1421 Kelimede imlâ düzeltmesi yapılmıştır. (ḫ) [ḫ]

Yeter issiz ḳoma belā(n)dur ?

442. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1422]
(--./--./--./--)

1. Ednā ḳulıyum faḫr-ı Resūlü'ş-şeḳaleynüñ
Ol (dü)[nūr]-ı Eḥad Aḥmed-i ceddü'l-Ḥasaneynüñ

2. Cān tīġını ʿuryān iderüm cism-i ġılāfdan
Ḳanlar ṣaçarum fetḥine ol bedr-i ḥuneynüñ

3. Ḫūn-ābeyi eşkümle (cān)[cihān][1423] ḳana boyansun
Giryān olaraḳ derdine ol Ḳurret-i ʿaynuñ

4. Nūş eylerüm [ol] şāh-ı Ḥasan ʿışḳına zehri
Çekmem elümi yoluna baş gitse Ḥüseynüñ

[142a]

5. Evlād ile aṣḥāb(ın)a selām eyle **Selāmī**
Şād ola [daḫı] rūḫ-ı şerīfi ebeveynüñ

1422 KM: 194. s.
2 cism-i ġılafdan: cism ġılāfından KM.

1423 KM'den eklendi.
3 cān: cihān /ḳurret-i ʿaynuñ: Ḳurretü'l-ʿaynıñ KM.
5 daḫı: daḫī KM.

443. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1424]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Cān u dilden men muḥibb-i ḫānedān-ı [ʿA](a)l[ī]yim
Hem erenler çākerinüñ çāker-i pāmāliyim
Şāriḥ-i sulṭān-ı ʿālem Muṣṭafā vaṣṣāliyim
Cümleden geçdüm velī ancaḳ ʿAlī meyyāliyim
ʿĀşıḳım ser-pā-bürehne Şah Ḥüseyn abdālıyım

2. Ḳayd-ı ʿuḳbā vü fenāda olmışam ġamdan berī
Bāna teslīm-i rıżādur taḫt-gāh-ı ḫāverī
Diñlemem taʿn-ı ʿadūyı ḥayderīyüm Ḥayderī
Olmışam dü-deh imāmuñ bende-yi fermānberī
ʿĀşıḳım ser-pā-bürehne Şah Ḥüseyn abdālıyım

3. Bāna zemminden gelür zemzem degil göñlüm melāl
Zāhid-i ḫodbīni gör kim ḫoş edāsı biñ fużūl
İsteyen bizden ḥevālet istedi aldı uṣūl
Sen bāna dirsüñ ḳızılbaş men dirüm ṣıdḳ-ı Resūl
ʿĀşıḳım ser-pā-bürehne Şah Ḥüseyn abdālıyım

4. Ṭālibe Ḥaḳ’dan keremdür nuṭḳ-ı pīri beklemek
Sālike candur emānet cān u baş terk eylemek
Söz degül vaşlum emānet şāhidüm ins ü melek
N’eylerüm tāc u ḳabāyı bāna sulṭānum gerek
ʿĀşıḳım ser-pā-bürehne Şah Ḥüseyn abdālıyım

5. Hādi-yi rāh-ı Ḫudā’yım maẓhar-ı nūr-ı celī
Yā pirüm şāh-ı erenler Ḥācı Bektaş-ı Velī
Gitdigüm rāhum velīdür ṭutdıġum dāmen velī
Çaġırıram **ʿAẕbi’**yim Allah Muḥammed yā ʿAlī
ʿĀşıḳım ser-pā-bürehne Şah Ḥüseyn abdālıyım

[142b]

444. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1425]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Dest-gīr-i ʿāṣiyānsın yā ʿAlī senden meded
Pādişāh-ı dü-cihānsın yā ʿAlī senden meded

1424 AZB: 233. s.
1 men: ben / çāker-i: ḫāk-i AZB.
2 fenāda: fenādan AZB.
3 melāl: melūl / ḫōdbīni: ḫōd-rāyı / ḫoş: her / isteyen bizden: ʿAẕbī pīrinden / men: ben AZB.
4 Ṭ ālibe Ḥaḳ’dan: ʿĀşıḳa feyż-i /Sālike: Ṭ ālibe / emānet: ʿalāmet / sulṭānım: sen cānım AZB.
5 velīdir: ʿAlīdir AZB.

1425 AZB: 176. s.

2. Faḫr-ı ʿālem *laḥmike laḥmī*[1426] buyurdı şānu[ñ](n)a
ʿĀşıḳuñ cisminde cansın yā ʿAlī senden meded

3. Nūr-ı ʿayn-ı ʿāşıḳānsın tāc-ı erbāb-ı yaḳīn
Çeşm-i düşmenden nihānsın yā ʿAlī senden meded

4. *Lā-fetā illā ʿAlī*[1427] virdüm olalı sevdigüm
Ḳanda baḳdumsa ʿayānsın yā ʿAlī senden meded

5. Şah Ḥüseyn ile Ḥasan ʿışḳına Mervān ḳatline
Serverān-ı ġāziyānsın yā ʿAlī senden meded

6. Aşl-ı Zeyne'l-ʿĀbidīnsin hem Muḥammed Bāḳırī
Caʿfer-i Ṣādıḳ nişānsın yā ʿAlī senden meded

7. Hem ʿAlī Mūsā (vü) Rıżā'dur nūr-ı çeşm ü ḫānedān
Şah Taḳī'den ḫoş beyānsın yā ʿAlī senden meded

8. Bā Naḳī vü ʿAskerī dāreyn ʿadūdan almaġa
Mehdi-yi ṣāḥib-zamānsın yā ʿAlī senden meded

9. Ẓāhir ü bāṭın benüm her ḫālimüñ āgāhısı[n](ñ)
Merḥamet baḥrına kānsın yā ʿAlī senden meded

10. Enbiyānuñ ḫırḳası[n](ñ) giydüm senüñ bīçāreñim
Saña düşmān oda yansın yā ʿAlī senden meded

11. İtme kevs̱erden beni maḥrūm ẕātuñ ʿışḳına
Sāḳi-yi kevs̱er-cinānsın yā ʿAlī senden meded

12. ʿĀlem-i ḥayretde ḳaldum el-emān feryād-res
Çāre-sāz-ı bendegānsın yā ʿAlī senden meded

13. Kim senüñ gördi cemālüñ ḳalmadı hiç şübhesi
Çün nidā-yı *Lenterānsın*[1428] yā ʿAlī senden meded

14. Bāb-ı raḥmet senden açıldı gedālar luṭfına
Ḫācegān-ı faẓılānsın yā ʿAlī senden meded

[143a]

1426 "Etin etimdir." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 101.

1427 "Ali gibi kahraman kimse yoktur." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 100.

4 olalı: olaldan AZB.

7 Mūsā vü Rıżādır: Mūse'r Rıżādır / nūr-ı çeşm ü ḫanedān: nūr-ı çeşm ü ḫandān AZB.

8 dāreyn-i ʿadūdan almaġa: ḫayfın Yezidden almaġa AZB.

13 şübhesi: müşkili AZB.

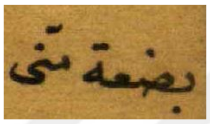
1428 "...sen beni göremezsin..." Araf 143.

15. Enbiyānuñ maḥremisin Muṣṭafā'nuñ yāveri
ʿAẕbi'ye dīnsin imānsın yā ʿAlī senden meded

445. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1429]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḳurretü'l-ʿayn-ı Resūl-i Kibriyā'sın yā Ḥüseyn
Nūr-ı çeşm-i şāh-ı merdān Murtażā'sın yā Ḥüseyn

2. Hem ciger-pāre-yi Zehrā Fāṭıma ḫayrü'n-nisā
Ehl-i beyt-i [Muṣṭafā] Āl-i ʿAbā'sın yā Ḥüseyn

3. Beżʿaten mennī ? dinildi vālidin ḥaḳḳına çün
Cüz'-i ẕāt-ı pādişāh-ı enbiyāsın yā Ḥüseyn

4. Saña gülle doḳınan ümmīd ider mi maġfiret
Ġonca-yı gülşen-serāy-ı Muṣṭafā'sın yā Ḥüseyn

5. Ṣad-hezārān laʿnet bīpāyān ~~velā~~ yezīdüñ cānına
Görmediler seni çün nūr-ı żiyāsın yā Ḥüseyn

6. Ehl-i maḥşer dest-i Ḥaydar'dan içerken kevṯeri
Sen ṣusuzluḳla şehīd-i Kerbelā'sın yā Ḥüseyn

7. Ḳıl şefāʿat **ʿĀrif'e** ceddüñ Muḥammed ʿışḳına
ʿArṣa-yı maḥşerde maḳbūl-i recāsın yā Ḥüseyn

446. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1430]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Server-i şāh-ı şehīd-i Kerbelā'sın yā Ḥüseyn
Āl ü evlād-ı ʿaliyyü'l-Murtażā'sın yā Ḥüseyn

2. Laʿnet-i taḳrīn ile laʿnet (velī)[o] Yezīd cānına
Hiç mürüvvet itmedi nūr-ı Ḫudā'sın yā Ḥüseyn

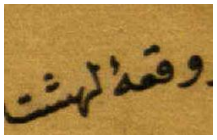
3. Bir içim ṣu virmedi girdiler ey şah ḳanına
Sāḳi-yi kevṯer imām-ı evliyāsın yā Ḥüseyn

---

15 yāveri: maḥremi / dīnsin: dīn ü AZB.

1429 Dîvân'da bulunamadı. Bir benzeri için bkz.: https://defter-i-ussak.blogspot.com/2015/10/kurretul-ayn-i-habib-i-kibriyasn-ya.html e.t: 04.01.2024.

1430 İlâhîye kaynaklarda rastlayamadık.

4. Ağlayı bu vaḳʿayı liheşt ? ḳażāya ins ü cān
Ḳurretü'l-ʿayn-ı Ḥabīb-i müctebāsın yā Ḥüseyn

5. ʿĀḳıbet ḳaṣd-ı iḥānet eyledi ḳavm-i Yezīd[1431]
Bu ḳażāya Ḥaḳḳ'a teslīm-i rıżāsın yā Ḥüseyn

6. Bir günehkār ʿāṣi-yi bīçāreyim bu bendeñe
Dest-gīr ol şāfiʿ-yi rūz-ı cezāsın yā Ḥüseyn

[143b]

7. Rūz-ı maḥşerde şefīʿsin **Nesimī**-yi bende[ñ](n)e
Sen ʿuṣāt ümmetlere Ḥaḳ'dan ʿaṭāsın yā Ḥüseyn

447. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1432]
(--./.--./.--./.--)

1. Yā Rab beni dūr eyleme evlād-ı ʿAlī'den
Kim bendesiyüm ben bu(n)laruñ ḳālu belīden

2. Dönmem [ger][1433] eger ḫāriciler başumı kesse
Sīnemde maḥabbetleri vardur ezelīden

3. Cān u dil ile bende olur āl-i Resūle
Her kime ʿināyet naẓarı olsa velīden

4. Aʿmā̱ idi bu dīdelerüm oldı çü bīnā
Ḫāk-i reh-i seyyidlere yüzler süreliden

5. Çün buldı ḥayāt-ı ezelī bunlara **Seyfī**
Cānını fedā başını ṭob[1434] eyleyeliden

448. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1435]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey felek dil-ḫānesi[n](ñ) yıḳduñ perīşān eyledüñ

1431 Ters yazılmış.

1432 SND: 291. s.
1 bunlaruñ: bularuñ SND.

1433 SND'den eklendi.
4 yüzler: ʿaynüm SND.

1434 Kelime ilâhîye sonradan eklenmiş.

1435 AHD: 173. s.
1 bu cismüm: Ḫüsāmī AHD.

Sīnemi mecrūḥ idüp çeşmüm yaşı[n](ñ) ḳan eyledüñ
Yandırup nār-ı firāḳa kārum efġān eyledüñ
R[ā]ḫat-ı rūḥum bu cismüm ḫāke mihmān eyledüñ

Ḫūn idüp baġrum felek hecr ile nālān eyledüñ
Her şeh ü şehzādeyi ḫāk ile yeksān eyledüñ

2. Ḥayf ṣad ḥayf ey felek kim dilleri ḳılduñ ḫarāb
Oldı her bir nāzenīnüñ meskeni taḫte'l-türāb
Eyledüñ nār-ı firāḳ-ı hicr ile baġrum kebāb
Ḳalmadı ṣabra mecālüm çekmeye yoḳ dilde tāb

3. Daġ daġ-ı ḥasret oldı sīne-yi sūzānımuz
Buldı germiyyet göñül(l)de sū(sin)[ziş-i] efgānımuz[1436]
Ḳan döker bu çeşm-i ḥasret tā çıḳınca cānımuz
Cümle yanmaḳda bizümle bāl olan iḥvānımuz

Eyżan

[144a]

4. Mevsim-i ḳaḥṭ u neşāt-ı ẕevḳ [u] şādīdür bu dem
Şehr-i cānuñ hep metā'-ı ġuṣṣa [vü] derd ü elem
'Āfiyet-nūş eyledi Şah Ḥasan zehr-i sitem
Eyledüñ Şah Ḥüseyin'i Kerbelā'da sen 'adem

Ḫūn idüp baġrum felek hecrile nālān eyledüñ
Her şeh ü şehzāde[yi] ḫākile yeksān eyledüñ

5. Kendi nūrından yaratmışken Ḥabībini İlāh
Ḫāk-i müşk-ālūde me'vā eyledi şems ile māh
Çār-yāruñ meskeni daḫı idüp ḫāk-i siyāh
Ḥaydar-ı Kerrār'ı eyledüñ tıġ-ı düşmenile tebāh

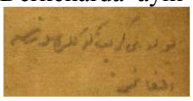
Eyżan

6. Kimseye bāḳī degildür bu cihān-ı bīvefā
Zīr-i ḫāki mesken eyler cümleten şāh u gedā
Bu **Ḫüsāmī** ḳuluña eyle tesellī ey Ḫudā
[Nūr-ı çeşm cān-ı cism meskeni Firdevs ola][1437]

Ḫūn idüp baġrum felek fürḳatile nālān eyledüñ
[Her şeh ü şehzāde[yi] ḫākile yeksān eyledüñ]

---

2 meskeni:mesken / çekmeye: çekmege AHD.
3 bāl: yār AHD.

1436 Derkenârda aynı mısrâya düzeltme eklenmiştir. "Buldı germiyyet göñülde sūziş-i efgānımuz"

4 eyledi: eyledíñ AHD.
5 ālūde: ālūdı / meskeni: meskenine / eyledüñ tıġ-ı düşmenile: itdiñ tīġ u şetm ile AHD.
6 cümleten: cümle-i / ḳulíñı: ḳuluña / Ḫūn idüp baġrum felek fürḳatile nālān eyledüñ : Nūr-ı çeşm cān-ı cism meskeni Firdevs ola AHD.

1437 AHD'den eklendi.

449. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1438]
(.---/.---/.---/.---)

1. Bu mātemde olan derdile hicrāna devā olmaz
Bu feryād-ı Ḥüseyn[ī]'dür daḫı ʿuşşāḳ nevā olmaz

2. Ḥüseyn ile Ḥasan'dur ol Resūl'üñ ḳurretü'l-ʿaynı
Sevenler āl ü evlādı eşiginden cüdā olmaz

3. Teberrāsı[n](ñ) tevellāsı[n](ñ) bilen ʿuşşāḳa ʿışḳ olsun
Ṭarīḳatde budur āyīn buña illā vü lā olmaz

4. Ḥüseyn-i Kerbelā'nuñ vāḳıʿāt-ı mātem-engīzi
Zebān-ı ḫāme-yi ṣavt u ḥurūfıla edā olmaz

5. Faṣīḥā nüh-felek yāḳūt u rummānıla pür olsa
O mihr-i ʿālemüñ bir ḳaṭre ḳanına bahā olmaz

Nād-ı ʿAlī Keremallāhu Veche

450. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1439]

(--./--./--./--)

1. Ḳadrüm ola berter şeref-i nād-ı ʿAlī'den
Nuṣret bulayum dem-be-dem imdād-ı ʿAlī'den
[144b] Dü-dīde-yi Zehrā iki şimşād-ı ʿAlī'den
Meydān-ı maḥabbetde ki feryād-ı ʿAlī'den
Yā Rab beni dūr eyleme evlād-ı ʿAlī'den

Naḳarāt

2. Ḫāk-i der-i vālāları iksīr-i ḥaḳīḳat
Ruḫ-sūde olan ʿāṣıḳ-ı şūrīdeye devlet
Anlardan olur ʿāleme āṣār-ı ʿināyet
Her bendesi şāhāne felek-mertebe elbet

Eyżan

3. Bende ideli cān u dili Āl-i ʿAbā'ya
Ḫam-geşte-yi taʿẓīm olamam (ḥam) çarḫ-ı dü-tāya
Meyl eyleyemem kevkebe-yi dār-ı fenāya
Besdür dünyāda vü ʿuḳbāda bu pāye

1438 Dîvân'da bulunamadı. https://defter-i-ussak.blogspot.com/2014/10/fasih-ahmed-dede-ve-bir-mersiyesi.html Bkz.196. İlâhî.

1439 KAD: 97. s.
1 şeref-i nād-ı: şeref-nādd-ı / Dü-dīde-yi Zehrā: Şehzāde-i ʿālī KAD.

Eyżan

4. Āḫır bu ḫarābāta gelür lerziş-i virān
İşkest[e][1440] olur cāmları rind ü perīşān
Her neş'enüñ elbette ḫumāruñ çeker insān
Ol dād [u] sited mecmaʿına vardıġımız ān
Eyżan

5. Evṣāf-ı ʿAlī oldı benüm maʿden [ü] kānum
Evlād-ı ciger-pāresidür cān [u] canānum
ʿĀrif dili erbāb-ı ḥaḳīḳatde mekānum
Bu nuṭḳ-ı şerīf oldı benüm vird ü zebānum
Eyżan

4 rind ü: rindi / mecmaʿına: mecm'una KAD.

[1440] KAD'dan eklendi.

5 canānum: cinānım / ḥaḳīḳatde: maḥabbetde KAD.

[151b]

ḲIṬʿA

Beyātī

451. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1441]
(.---/.---/.---/.---)

1. Enīsüñ *ḳul hüvallāhu eḥad*[1442]' dur yā Resūlallāh
Celīsüñ daḫı *Allāhü'ṣ- Ṣamed*[1443]' dür yā Resūlallāh
Ṣıfātuñ *lem yelid*[1444] ẕātuñ *ve lem yūled*[1445] [de][1446] maḫfīdür
Miṣālüñ *lem yekün küfüven eḥad*[1447]' dur yā Resūlallāh

Beyātī

452. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey vücū[d]-ı enbiyā vü mürselīnüñ mefḫarı
Ẕāt-ı pāk-i evvelīn ü āḫirīnüñ serveri
Ḥüccet-i ẓahrında yazmış ḳāḍī-yi ḳuds-i ezel
Ḫatmile imżāsını āḫir zamān peyġamberi

Ṭāhir

453. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1448]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Yā Resūlallāh şefāʿat eyle Allāh ʿışḳına
Ben ġarībüm sen ʿināyet eyle Allāh ʿışḳına
Nāmurādum bermurād it yā Resullallāh meded
Fażl-ı cūduñla seḫāvet eyle Allāh ʿışḳına

Ḥüseynī

454. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1449]

1441 MMİ: 571. s.
1442 "De ki: O Allâh birdir." İhlâs / 1.
1 enīsüñ: enîsim /celīsüñ: celîsim MMİ.
1443 "Her şey ve herkes, ona muhtaçtır, onun zevali yoktur, birşeye muhtaç değildir." İhlâs / 2
1444 "Doğurmamıştır." İhlâs /3
1445 " Doğurulmamıştır." İhlâs /3
1446 MMİ'den eklenmiştir.
1447 "Ve ona, bir tek eşit ve benzer olamaz, yoktur." İhlâs /4
1448 MCY: ek. 88. s.
1449 MCY: ek. 271. s. Güfte Ebubekirkânî'ye âittir.

(.---/.---/.---/.---)

1. Ġubār-ı pāyüñe almam cihānı yā Resūlallāh
Degişmem mūyu[ñ](n)a heft-āsumānı yā Resūlallāh
Duyınca maḳdem-i teşrīfüñ Ādem ṣulb-i pākü[ñ](n)den
Degişdi ḥabbeye bāġ-ı cinānı yā Resūlallāh

Ḥüseynī

455. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**
(.---/.---/.---/.---)

1. Yazılmış dest-i ḳudretden dü ebrū yā Resūlallāh
Kelāmuñ muṣḥafında cüfte? yā Hū yā Resūlallāh
[152a]
Zülāl-i muʿcizāt-ı ʿālemde āb-ı ḥayāt oldı
Lebībā bende[ñ](n)e vir bir içim ṣu yā Resūlallāh

Ḥüseynī

456. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**
(.---/.---/.---/.---)

1. Seni Ḥaḳ ḥamdile ḳıldı mü'eyyed yā Resūlallāh
N'ola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūlallāh
Vücūd-ı pākü[ñ](n)i teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre
Yazıldı resm-i ʿunvānuñ Muḥammed yā Resūlallāh

Dügāh

457. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**
(.---/.---/.---/.---)

1. Ẓuhūruñla cihān ey faḫr-ı ʿālem şād-kām oldı
Vücūduñ bī-niẓām olan cihāna pür-niẓām oldı
Eger ʿizzetle teşrīf itmeseydüñ ʿāleme şehā
Tamām olmazdı bu ʿālem ṣafā geldüñ tamām oldı

Şabā

458. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Budur āyīn-i ʿArab bir ḳavmüñ ölse seyyidi
Az olur kim ḳabri üzre bende āzād olmaya
Sen ki faḫrü'l-mürselīn ü seyyidü'l-kevneynsin

Ḥāşa lillāh ḳabrü[ñ](n)e yüz süren āzād olmaya

Şehnāz

459. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)

1. Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūlallāh
Ḳabūl itmem ġamu[ñ](n)dan ġayrı çāre yā Resūlallāh
Gözüm ḫāk-i derin küḥl itmek ister dīde-yi cāna
Taḥammül itmez oldım intiẓāra yā Resūlallāh

ʿIrāḳ

460. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)

1. Lisānuñ ʿandelīb-i bāġ-ı cennet yā Resūlallāh
Dehānuñ menbaʿ-ı lüʾlüʾ-yi ḥikmet yā Resūlallāh
[152b]
Ẓuhūruñla şeref-yāb oldı ʿālem ey şeh-i kevneyn
Senüñle buldı ʿālem ḫalḳı ʿizzet yā Resūlallāh

Beste-nigār

461. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)

1. Oḳunsun dergahu[ñ](n)da ʿarżuḥālüm yā Resūlallāh
Bilinsün derd-i ṭabʿ-ı pür-melālüm yā Resūlallāh
Benüm ol ʿandelīb-i şuʿle-zār-ı bāġ-ı ḥasretkim
Şerār-ı ʿışḳa yandı pertev-bālum yā Resūlallāh

Beste-nigār

462. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Derviş-i bīçāreyim ben ḳıl şefāʿat yā Resūl
ʿĀşıḳ-ı üftādeyim ben ḳıl şefāʿat yā Resūl
Pür-günāhī pür-ḳuṣūr bir kemterü[ñ](n)im yā Resūl
Sen keremkānī Muḥammed ḳıl şefāʿat yā Resūl

Beste-nigār

463. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)

1. Vücūduñ faḫr-ı inbā-yı selefdür yā Resūlallāh
Vürūduñ zübde-yi ḫayrü'l-ḥalefdür yā Resūlallāh
Yed-i beyżā-yı iḥsānu[ñ](n)da mümżā bir varaḳ gördüm
Umarum dest-ḫaṭṭ-ı lā-tuḥafdur yā Resūlallāh

ʿAcem

464. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)
(--./.--./.--./.--)

1. Gül yüzüne ʿāşıḳ olan gülşeni n'eyler
ʿIşḳuñıla āvāre olan meskeni n'eyler
Bir kerre gören gül yüzü[ñ](n)i ġayra baḳar mı
Bir cān ki senüñ benden ola ol teni n'eyler

Evic

465. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)
(--./.--./.--./.--)

1. Ey bāʿiş-i kevn olmasa z̲ātuñ olımazdı
Ḳandil-i şehir içre fürūzān meh-encüm
[153a] Başmasa mübārek ḳademüñ rūy-ı zemīne
Pāk itmez idi kimseyi ḫākile teyemmüm

Evic

466. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
(.---/.---/.---/.---)

1. Ruḫuñ mirʾāt-ı z̲āt-ı kibriyādur yā Resūlallāh
Cebīnüñ müşrif-i nūr-ı Ḫudā'dur yā Resūlallāh
Mübārek ḳaşlaruñ erbāb-ı ṭāʿatte olup miḥrāb
Anuñçün z̲āt-ı pāküñ muktedā[du]r yā Resūlallāh

[153b]

ḤAMDİYYE

467. ?

1. Elḥamdülillāh Hayy Allāh
Elḥamdülillāh dā’im elḥamdülillāh
Niʿmetler virdüñ Hayy Allāh
İḥsānlar ḳılduñ Hayy Allāh
Cümlemiz senden dā’im elḥamdülillāh
Gör **Yūnus** n’eydür Hayy Allāh
Derdile Hū der Hayy Allāh
Virdimüz budur dā’im elḥamdülillāh

Ḥamdiyye-yi İlāhī

468. (8’li Hece Vezni)[1450]

1. Bunca zamān yidüñ içdüñ
İnṣāf eyle ḥaddü[ñ](n) aşduñ
Sünbül eydür yeter uçduñ
Ḳon hey göñül şimdengerü

Temcīd ü Münācāt

469. (Temcîd)[1451]

1. Yā Ḥażret-i Mevlām yā Mevlā el-Mevāli ente’l-Kerīmü
Ve ente’l-Raḥīmü yā Allāh[1452]
Ente’llezī teferredde bi’l-fażli ve’l-keremi ve’l-ʿulā
Ve yā ḫātemü’r-risāle vü yā ehlü’l-verā[1453]
ʿAceben el-ḥubb keyfe yenāmū
Ḳumü yānā yemünā kem tenāmu ʿışḳullāh lā-yenām[1454]

2. İlāhün Vāḥidün Rabbün Teʿālā Hüvallāhü el-bedīʿü’l-Ḥaḳḳa’l-aʿlā
Teʿālā ẕātühü lemmā tecellā mine’l-ġaybi ile’l-ʿayni fecillā
Sübḥāne men tābe ʿAlā Ādeme baʿde ʿaṣā
Fāctebihü Rabbehü ve refaʿa ile’s-semevāti’l-ʿulā
Sübḥāne men encā Nūḥa ile’s-sefīneti ve aṣḥābihā
Veyā men ersele Mūsā ilā-Firʿavne bi’l-ʿaṣā

1450 Bkz. İlâhî 541.

1451 Bir benzeri için bkz.: **https://divanmakam.com/attachments/ya-hazreti-mevla-mevlel-mevali-hasan-efendi-hatib-zakiri-irak-v1-pdf.55235/**

1452 **Tercüme:** Efendim, Rabbim, yardımcım, kendine sığınanı geri çevirmeyensin, iyilik ve lütuf sahibisin, mü’min kullarına merhamet edensin Yâ Allâh.

1453 Sen ki fazilette, cömertlikte ve yücelikte eşsizsin. Sen ki peygamberlerin sonuncusu, kâinâtın sahibi.

1454 Çok garip! Seven, nasıl uyur? Uyu! uyu! ne kadar uyuyabilirsin ki Allah aşkı uyutmaz!

Yā men aḥsene ṣavte Dāvude ve refiʿa ʿīsā
Veyā men ittiḫaẕe İbrāhīme Ḫalīlen ve ıṣtıfā
Sübḥāne men Ḫatemi'l-Enbiyā biMuḥammedi'l-Muṣṭafā
Fedāke ebā ve emmā kemen Ḫalīlü min İsmaʿīle fedā[1455]

3. İlāhī men kimim ki idem saña münācāt
Ḳapuñda çün eylerüm ʿarż-ı ḥācat
Ey kerīmi lem-yezel ey pādişāhī bī-zevāl
Saltanat küllī senüñdür hiç saña irmez zevāl
[154a]

4. Ādem-i Ṣafiyyullāh Nūḥ-ı Neciyyullāh
İbrāhīm-i Ḫalīlullāh İsmāʿīl-i ẕebīḥullāh
Eyyūb-i Ṣabrullāh Yaʿḳūb-ı İsrāʾīlullāh
Yūsuf-ı Ṣıdduḳullāh Dāvud-ı Ḫalīfetullāh
Süleymān-ı Emīnullāh Mūsā-yı Kelīmullāh
ʿĪsā-yı Rūḥullāh Ḫātemü'n-nebiyyün Muḥammed Resūlullāh

Ṣalā-yı ʿīd-ı fiṭr[1456]

470.

1. Leyse'l-ʿıydü limen lebise'l-cedīd **[yā Mevlām Allāh]**[1457]
İnnemā'l-ʿıyd-ı limen emnü mine'l-vaʿīd **yā Mevlām Allāh**
Leyse'l-ʿıydü limen tebaḫḫaru bi'l-ʿūd
İnnemā'l-ʿıydü limen tābe velā yeʿūd **yā Mevlām Allāh**
Leyse'l-ʿıydü limen tezeyyene bi-ziyneti'd-dünyā
İnnemā'l-ʿıydü limen tezevved bi-zādi't-taḳvā **yā Mevlām Allāh**
İnneAllāhe yaġfiru'ẕ-ẕunūbe cemīʿān İnnehu hüve'l-ġafūru'r-Raḥīm[1458] **yā Mevlām Allāh**
Ve ṣalli ʿalā cemīʿü'l-enbiyā-yı ve'l-mürselīn ve'lḥamdülillāhi rabbü'l-ʿālemīn[1459]

1455 **Tercüme:** Allâh'tır. Allâh birdir. Rabb'dır. Şânı yüce olsun, O' Allâh'tır, yaratan yüce olan Allâh'tır. Allâh'ın yüce zâtı bizzat tezâhür ettiği zaman..... Âdem'in isyânından sonra tövbesini kabul eden Allâh'ı tesbîh ederim. Bunun üzerine Rabb'i ona cevap verdi, onu seçti ve onu en yüksek göklere yükseltti. Nuh (a.s.)'u semâya secde ettiren Allah'ı tesbîh ederim. Nuh (a.s.)'ı gemiyi ve beraberindekileri kurtaran, Mûsâ (a.s.)'yı asa ile Firavun'a gönderen , Ey Davud (a.s)'ın sesini en güzel çıkaran ve İsâ (a.s.)'yı yükselten/yücelten ey İbrâhim (a.s.)'i kendine dost edinen Allâh'ı tesbîh ederim. Peygamberler Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)'yı peygamberlerin sonuncusu seçen Allâh'ı tesbîh ederim. Hz. İsmâil Hz. İbrâhim gibi anam babam sana fedâ olsun.

1456 Ramazan Bayramı Salâsı.

1457 nakarat tekrarı için konulduğu düşünülmektedir.

1458 "Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." Zümer / 53.

1459 **Tercüme**: Bayram yeni elbiseler giyenlerin değil, bayram kıyâmet gününden emîn olan içindir. Bayram, ud(çalgı) ile yola çıkanların bayramı değil tövbe edip dönmeyenlerin bayramıdır. Bayram dünyâ ziynetleriyle süslenenlerin değil takvâ rızıklarını hazırlayanlar içindir. Allah bütün günahları bağışlar, çünkü O çok bağışlayandır, çok merhâmet edendir. Salât ve selâm bütün nebî ve peygamberlerin üzerine olsun. Hamd âlemlerin Rabb'i olan Allâh'a mahsûstur.

Ṣalā-yı ʿĪd-ı Aḍḥā[1460]

471. (Salâ)[1461]

1. Fīhi āyātun beyinātun maḳāmu İbrāhīm vemen daḫalehu kāne āminā **Yā Mevlām Allāh**[1462]

Ṣümme'l-yaḳżū tefesehüm velyūfū nuẕūrahüm velyatevvefū bi'l-beyti'l-ʿatīḳi **Yā Mevlām Allāh**[1463]

İnne hāẕā lehüve'l-belāu'l-mübīn ve fedeynāhu biẕibḫin ʿaẓīmin **Yā Mevlām Allāh**[1464]

ʿaẓẓimu ḍaḥā yāküm feinnehā ʿale'ṣ-ṣırāṭi müṭāyāküm **Yā Mevlām Allāh**[1465]
Leyse'l-ʿıydü limen rekebe'l-meṭāya[1466]
inneme'l-ʿıydü limen terake'l-ḫaṭāyā **Yā Mevlām Allāh**[1467]
Leyse'l-ʿıydü limen (celese? ʿale'l)[baṣaṭa'l][1468]-bisāṭ[1469]
İnneme'l-ʿıydü limen [te]cāveze ʿale'ṣ-ṣırāṭ **Yā Mevlām Allāh**[1470]
Leyse'l-ʿıydü limen ṣaʿade bi'l-ʿarafāt
İnneme'l-ʿıydü limen tābe fī'l-ʿarafāt **Yā Mevlām Allāh**
"İnneAllāh yaġfirü'l-ẕunūbe cemiʿa
innehū hüve'l-ġafūru'r-raḥīm"[1471] **Yā Mevlām Allāh**
Ve ṣalli ʿalā cemīʿu'l-enbiyā-yı ve'l-mürselīn
ve'lḥammdü lillāhi Rabbü'l-ʿālemīn [1472] **Yā Mevlām Allāh**

Ṣalā-yı Ġasl

472. (Salâ)

Lillāhu'l-Fātiḥa

1. El-merḥūmü'l-maġfūrü's-saʿīdü'ş-şehīdü'l-muḥtāc

1460 Kurbân Bayrâm'ı salâsı.

1461 Birbenzeri için bkz: **https://defter-i-ussak.blogspot.com/2014/09/terkedilen-guzel-adetlerimizden-biri.html https://divanmakam.com/attachments/leysel-iyd-u-li-men-lebisel-cedid-hasan-efendi-hatib-zakiri-bayati-v3-pdf.37384/**

1462 Oradadır apaçık deliller ve İbrahim'in durağı ve kim oraya girerse emin olur. Ey Mevlâm, Allâh." Âl-i İmrân / 97.

1463 Sonra (vücutlarındaki ve ruhlarındaki) kirlerini atıp gidersinler, adaklarını yerine getirsinler. Beyt-i Atik'i (o kadim ve kutlu Evi=Kâbe-i Şerifi) tavaf etsinler. Hacc / 29

1464 Bu kesinlikle apaçık bir imtihandı. Sâffât /106. Biz, (oğlunun canına) bedel olarak ona iri bir kurban verdik. Sâffât/107

1465 Fedakarlığınızı onurlandırın, çünkü bineğinizin yolu üzerindedir.

1466 Bayram develere binenler için değil.

1467 Bayram muhakkak ki hatâları terk edenler içindir.

1468 Eklendi: Ahmet Hakkı, Turabi, Türk Din Mûsikîsi, El Kitabı, Grafiker Yayınları, Ankara 2020. 84.s.

1469 Bayram kilimleri seren insanlar için değil.

1470 Bayram sırattan geçenler içindir.

1471 "Şüphe yok ki Allah, bütün suçları örter, şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir." Zümer / 53

1472 **Tercüme**: Resûl ve nebîlerin hepsinin üzerine salât ü selâm olsun. Ve âlemlerin Rabb'i olan Allâh'a hamdolsun.

ilā-ber ḥatemallahu teʿālā **yā Mevlām Allāh**
2. Ḳālū İnnālillāhi ve innā ileyhi rāciʿūn[1473] **Yā Mevlām Allāh**
3. Külli nefsün ẕāʾiḳātü'l-mevt şümme ileynā turceʿūn[1474]
4. "yevme lā yenfaʿu mālün ve lā benūn illā men etāllāhe biḳalbün selīm"[1475] **Yā Mevlām Allāh**

[154b]

5. "Küllü men ʿaleyhā fān ve yebḳā vechu rabbike ẕü'l-celālü ve'l-ikrām[1476] **Yā Mevlām Allāh**
6. Elā inne evliyāullāhu lā ḫavfun ʿaleyhim velā hüm yeḫzenūñ[1477]**Yā Mevlām Allāh**

7. Külli şey'in hālikün illā vechehu lehü'l-ḥükmü ve ileyhi türcaʿūn[1478] **Yā Mevlām Allāh**

8. Ve ṣalli ʿalā-eşref-i nūr-ı cemīʿü'l-enbiyā-yı ve'l-mürselīn ve'lḥamdülillāhi Rabbi'l-ʿālemīn **Yā Mevlām Allāh**[1479]

Yā Allāh hū dinile

İlāhī

473. **(6+5=11'li Hece Vezni)**[1480]

1. Uyan behey ġāfil ḫāb-ı ġafletden
ʿÖmrüñ geldi geçdi ḫaberü[ñ](n) var mı
Lā ilāhe illāllāh hū lā ilāhe illāllāh
Bir ḫaber aldu[ñ](n) mı sırr-ı vaḥdetden
Mürġ-ı cānuñ uçdı ḫaberü[ñ](n) var mı

2. Bu dār-ı rıḥletdür bunda ḳalınmaz
Hem ṣo[ñ](n)ı fenādur murād alınmaz
[Ḳ](Ġ)āfile ḳalḳınca girü dönülmez
Kervān başı göçdi ḫaberü[ñ](n) var mı

3. Azıġuñ var mı yola gitmege

1473 "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz derler." Bakara / 156.
1474 "Her can ölümü tadacaktır. Sonra bize döndürüleceksiniz." Ankebut / 57.
1475 "O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar! Allah'a arınmış bir kalp ile gelen başka." Şuara 88-89
1476 "Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabb'inin zâtı bâki kalacaktır." Rahman 26-27.
1477 "Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de." Yūnus 62.
1478 "Her şey helak olur, ancak onun zatıdır kalan, onundur hüküm ve hepiniz, dönüp onun tapısına varacaksınız." Kasas /88
1479 **Tercüme:** Resûl ve nebîlerin toplam nûrundan daha aydınlık şeref ve mes'ûd olan Hz. Peygamber'e salat ü selâm olsun. Ve âlemlerin Rabb'i olan Allâh'a hamdolsun.
1480 BHD: 126. s. Bkz: İlâhî 93.
2 ḳalkınca: ḳalkıcak BHD.

Döşegüñ ḥāżır mı varup yatmaġa
Ejderhālar [gibi][1481] seni yutmaġa
Yerler aġzuñ açdı ḫaber[üñ](in) var mı

4. Maʿṣiyet yüküni alduñ boynu[ñ](n)a
Hiç ölüm ḳorḳısı girmez (e)[ʿ]aynu[ñ](n)a
Felek bir ḳaç arşun bezden egnü[ñ](n)e
Yaḳasuz don biçdi ḫaber[üñ](in) var mı

5. Derviş **Himmet** senden evvel gelenler
Kimisi ḳul (ve) kimi sulṭān olanlar
Dünyā benüm mülküm diyüp gezenler
Ecel cāmu[n](ñ) içdi ḫaber[üñ](in) var mı

İlāhī Cumhūr

474. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1482]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Dār-ı ḥasretdür bu dünyā aġla dā'im zār zār
Göz yaşıyla yarlıġamış cümleyi Perverdigār

[155a]

2. Varlıġı benzer cihānuñ bir örümcek aġına
Çün o issi anı eyler bir nefesde tārumār

3. Bu dünyānuñ hāṣılında bir eyü iş işle kim
Tā duʿāda añılasuñ ḫatm olınca rūzigār

4. Pādişāh-ı ʿaṣr ilinde irişür birgün ecel
Yele virür māl [ü] mülk[ü](e) ḳul ḫalāyıḳ ne ki var

5. Yā İlāhī geçdi ʿömri **Nūri**'nüñ ʿişyānıla
Ḳalmadı aṣlā recāsı vuṣlatında intiẓār

*

[159a]

---

3 Ejderhālar [gibi] seni: ejderler gibi dem çeküp BHD.

1481 BHD'den eklendi.

5 gezenler: yelenler BHD.

1482 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık. Sadece matla' kısmı TEİS'te bulunmaktadır: http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-nureddinzade-seyh-muslihiddin

* Bu sayfaya kütüphane tarafından beyaz renkli bir not kaığıdına "155-157 arası sayfalar boş olduğundan taranmadı" notu düşülmüştür.

İlāhī

475. (8'li Hece Vezni)[1483]

1. İşit sözüm yā Gülşenī
Gel gidelüm ʿışḳ iline
Şehdür o mülke Rūşenī
Velehū
Gel gidelüm ʿışḳ iline

2. Aydın ilinüñ şāhına
[Güneşten aydın māhına][1484]
Yüz sürmege dergāhına
Gel gidelüm ʿışḳ iline

3. Çoḳdur bu yolda çün ḫatar
Başdan geçen ayaḳ ḳoyar
İşit budur doġrı ḫaber
Gel gidelüm ʿışḳ iline

4. ʿIşḳ iline menzil maḳām
Mülk-i maḥabbetdür tamām
Ey isteyen dārü's-selām
Gel gidelüm ʿışḳ iline

5. Her kim diler yüz[üñ](in) göre
Tebdīl ide nār[uñ](ın) nūra
İsterise[ñ](n) anı (göze) göre
Gel gidelüm ʿışḳ iline

6. Ey **Rūşenī'**den[1485] **Gülşenī**
Velehū
Cāndan göz açup gör beni
Kimdür diyen saña bunı
Gel gidelüm ʿışḳ iline

İlāhī

476. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1486]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1483 MMİ: 641. s.

1484 MMİ'den eklendi.
4 iline: erine MMİ.
5 nārın: yarın MMİ.

1485 MMİ'de mahlas Rûşenî.
6 Cāndan göz açup gör beni: cândan gör göz açıp gözünü MMİ.

1486 MA: 42. s.

1. Bī-vücūdam ʿışḳ odı bilsem benüm nem yandırur
Yanuban küllī kül oldum pes daḫı nem yandırur

[159b]

2. Yandırur gerçi cihānda ʿışḳ odı ʿāşıḳları
Līk ben ʿāciz ḳuluñı ḳatı muḥkem yandırur

3. Şemʿüñe pervāne yansa fāş olur ʿālemlere
Gör beni maʿşūḳuñ odı niçe işüm yandırur

4. Nice döñsün ʿışḳ odına degme bir cān-ı żaʿīf
Kim anuñ germiyyeti nār-ı cehennem yandırur

5. Ey ciger derdine dermān isteyen ʿaḳluñ ḳanı
Oñılur mı şol yara kim anı merhem yandırur

6. **Rūşenī**[1487] şemʿü[ñ](n)e yanmışdur göñülden **Gülşenī**
ʿIşḳ odı pervāne nisbet anı hemdem yandırur

İlāhī

477. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1488]
(.---/.---/.---/.---)

1. Meded dil-sīr feyż olsun kimine yā Resūllallāh
Ecel kesr itmed[üñ](in) çün āb-ı gīne yā Resūllallāh

2. [d]o la feyżüñ leb-ā-leb kāsesine yā Resūllallāh
Dem-i ʿömr ire çün vaḳt-i pesīne yā Resūllallāh

3. Resāndur bād-bān rūz u şebile sāḥil-i mürge
Fenā baḥrında cismüm çün sefīne yā Resūllallāh

4. Nuḳūd-ı ʿömrüm oldı nāḳıd iken bilmedüm nāfiẕ
Hevāya ṣarf olınmuş ol ḫazīne yā Resūllallāh

5. Feżā-yı cennet-i vaṣla gider şāriʿ muḳadder (f)[m]i
Naṣīb olur mı ḥac rāh-ı Medīne yā Resūllallāh

6. Nuḳūd-ı vaḳtümi ṣarf itmedüm kālā-yı irfāna

---

2 ben ʿāciz ḳuluñı: benden dil revānı MA.
3 Şemʿü[ñ](n)e: şemʿa bir / fāş olur ʿālemlere: sūziş-i āvāz ider / Gör beni maʿşūḳıñ odı nice işim yandırur: Maʿşūḳuñ sūzı revānum andan epsem yandurur MA.
4 odına degme bir cān-ı żaʿīf: odınuñ sūzişine dil revān MA.

1487 Mahlas olarak Rûşenî gösterilmiş fakat ilâhî Gülşenî Dîvânı'nda.

6 şemʿüñe yanmışdur göñülden: ʿışḳına yanan dem-be-dem MA.

1488 MMİ: 582. s.

4 nāfiẕ: nâkîd MMİ.

Telef oldı meded hep ol defîne yā Resūllallāh

7. Ḥużūra āl ü ṣaḥbe aṣl ü ferʿa biñ ṣalāt olsun
Sürūr ire ḳabūlüñle **Emîn**'e yā Resūlallāh

[160a]

İlāhî

478. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1489]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Āteş-i ʿışḳuñla sūzān olduġum mıdur ṣuçum
Şol Cemālullāh'a ḥayrān oldıġum mıdur ṣuçum

2. *Küntü kenz*[1490] esrārın dersin çün teʿallüm eyledüm
Ḳaṭre iken baḥr-ı ʿummān oldıġum mıdur ṣuçum

velehū

3. Ẕāhidā bilmem nedür daḫlüñ dem-ā-dem **Kenzi**'ye
ʿĀlem içre ḳalb-i vîrān oldıġum mıdur ṣuçum

İlāhî

479. **(Müstef'ilün Müstef'ilün)**[1491]
(--.-/--.-)

1. Ben mest-i cānān olmışum
Cān u cihāndan geçmişim
Ḫayrān u giryān olmışum
Nām u nişāndan geçmişim

2. Duyalı ʿışḳuñ sırrını
Küllî cihāndan el yudum
Bulalı ʿışḳuñ gencini
Deryā vü kāndan geçmişim

Velehū

3. ʿİlme'l-yaḳînüñ şuʿlesi
Ṭoġalı göñlüm Ṭūr'ına
Ḥaḳḳe'l-yaḳîni bulmışam
Sūd u ziyāndan geçmişim

4. Ben Seyyid **ʿAlā'üddin**'üm

1489 HKD: 92. s.
1 sūzān: biryān MMİ.

1490 "Ben gizli bir hazîneydim.". bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 98.
2 esrārın: esrārınıñ / dersin çün / dersini / teʿallüm: taʿlîm HKD.
3 ḳalb-i: dil-i HKD.

1491 MMİ: 628. s.

ʿIşḳıla ʿālī himmetim
Dünyā nedür ol dōst içün
İki cihāndan geçmişim

İlāhī

480. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1492]
(.---/.---/.---/.---)

1. Yine ʿarż eyledi dilber yüzin ḳaṣr-ı celālīden
Yine nālān u şeydāyım şerāb-ı *lā-yezālī*[1493]den

[160b]

2. Çü düşdi ʿışḳu[ñ](n)a gönlüm ezelden tā ebed mestem
ʿİmāret mi gelür hergiz ḫarāb-ı *lā-yezālī*[1494]den

3. Senüñ ʿışḳuñ kitābını gözi ḳanıyla yazmışdur
Ṣaçarsa dürrile gevher n'ola baḥr-ı emānīden

4. Ḫudāvendā ne naḳṣ ola kemāl-i salṭanatuñdan
Eger bu Yazıcıoġlı göre nūr-ı cemālīden

İlāhī

481. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1495]
(.---/.---/.---/.---)

1. Serāy-ı ʿışḳa gir ṣūfī temāşā-yı cemāl eyle
Keder gitsün derūnuñdan temennā-yı viṣāl eyle

2. Dilüñ aġyāra bend itme sivā iḫrācına saʿy it
Yanup pervāne-veş nāra anı bāri miṣāl eyle

3. Der-i şerʿi küşād ile ṭarīḳat rāhına ʿazm it
Ḥaḳīḳat ehline ḳul ol anuñla ḳıyl ü ḳāl eyle

4. Reh-i ʿışḳ-ı ilāhīden ḫaberdār olmaḳ isterseñ
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳḳ'a gūşīş ḳıl bu fānī ḳadd-i dāl eyle

---

4 içün: - MMİ.

1492 MYM: 589. s.

1 nālān u: nâlende MYM.

1493 "Yok olmaz, ölmez." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 108.

2 lā-yezālīden: lâübâlîden MND.

1494 "Yok olmaz, ölmez." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 108.

3 emānī: emâlî MND.

4 salṭanatuñdan: saltanattan kim MND.

1495 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.

5. Gider teşvīşi sen senden ki ḳalmaya eṣer senden
İçüp cām-ı maḥabbetden vücūduñ pāy-i māl eyle

6. Derūnuñ ẕikre me'lūf it **Süleymān** maẓhar-ı nūr ol
İdüp cānānıla ṣoḥbet dem-ā-dem ʿarż-ı ḥāl eyle

İlāhī

482. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[1496]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Yā Rabb[i] ẕātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i
Cümle ṣıfātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

2. İsrāfil ṣūrı ḥaḳḳıçün Mūsā'nuñ Ṭūr'ı ḥaḳḳıçün
Muḥammed nūrı ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

3. Münzel kelāmuñ ḥaḳḳıçün mürsel ġulāmuñ ḥaḳḳıçün
Dārü's-selāmuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i
[161a]
4. Nār-ı celālüñ ḥaḳḳıçün nūr-ı cemālüñ ḥaḳḳıçün
Ḳurb-ı viṣālüñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

5. Cümle melekler ḥaḳḳıçün ʿarş u felekler ḥaḳḳıçün
Gerçek dilekler ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

6. Ẕāt-ı Muḥammed ḥaḳḳıçün hem āl-i Aḥmed ḥaḳḳıçün
Ol ʿāli Maʿb[ū]d ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i

7. Yandı **Cemālī**'nüñ odı ḳan yaş ile ṭoldı gözi
Öñden ṣoñı budur sözi göster bize cemālini

İlāhī

483. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[1497]
(.---/.---/.--)

1. Şerāb-ı cām-ı vaṣluñdan içenler
Ayılmaz tā ebed mestāne geldi
Senüñ ʿışḳuñ hevāsına düşenler
Başumuz ʿaḳlıla dīvāne geldi

2. Olanlar baḥr-ı ẕātuñ āşināsı
Beḳā bulur ḥaḳīḳatde fenāsı
Sezāyī vaṣl olup ʿışḳuñ cüdāsı

1496 MMİ: 636. s. Bkz. 197. İlâhî.
1497 HSD: 308. s.
1 başumuz: bilişmez HSD.

İrişdi ḳaṭreler ʿummāna geldi

İlāhī

484. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1498]
(.---/.---/.--)

1. Serāy-ı lī-maʿAllāhī göñüldür
Tecellī-ḫāne vallāhī göñüldür

2. Yüri gezme yabanda zār u giryān
Ḫudā'nuñ ulu dergāhı göñüldür

3. Ne ister(i)señ yüri var andan iste
Muḥaḳḳaḳ sırruñ āgāhı göñüldür

4. Raʿiyyet gibidür aʿżā **Sezāyī**
Vücūd iḳliminüñ şāhı göñüldür

[161b]

İlāhī

485. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1499]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey cemālüñ pertev-endāz-ı semāvātü'l-ʿulā
V'ey ruḫuñ mir'āt-ı vech-i enbiyāʾ vü aṣfiyā

2. ʿĀlem-i maʿnāda iken ḥażret-i Ādem nebī
Sen şehüñ yüzi[ni] ḫalḳ itmiş idi ol żü'l-ʿaṭā

3. Enbiyānuñ ḫātemi olduġına şāhid senüñ
(Cemāl)[Cebhe][1500]-yi pākü[ñ](n)de olan nūrdur biri şehā

4. Birisi mihr-i nübüvvet ẓahr-ı pākü[ñ](n)dedürür
Defter-i peyġamberān imżāsın itmişdür Ḫudā

5. Ümmetüñden ʿāciz ü aḫḳar bu **Fażlī** bendeñi
Hem-ḥarīm it zümre-yi ebrār ile taḫte'l-livā

1498 HSD: 360. s. Bkz. 162. İlâhî.

1499 MMİ: 343. s. Bkz: 225. İlâhî.
1 semāvātü'l-ʿulā: semâvât-ı ulâ / aṣfiyā: evliyâ MMİ.
2 yüzi[ni]: nûrunu MMİ.

1500 MMİ'den eklendi.
4 pākü[ñ](n)dedürür: pâkinde senin /Ḫudā: Hüdâ MMİ.

İlāhī

486. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1501]
(.---/.---/.--)

1. Gönül olsun nevālüñle muṭayyeb
Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab
İki ʿālemde luṭfuñdur çü maṭlab
Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab

2. Ser-ā-ser cürm ü ʿişyān u ḫaṭāyuz
Esīr-i nefs ü maẓlūm-ı hevāyuz
Velī senden ʿināyet mültecāyuz
Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab

3. Dil-i **Vaḥyī** giriftār-ı hevādur
[Velī dā'im ṭalebkār-ı rehādur][1502]
Ḳuluñ kārı hemān cürm ü ḫaṭādur
Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab

İlāhī

487. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1503]
(.--- / .---/ .--)

1. Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm
Anūnçün tā ebed mestāne geldüm

2. Eger nūş itmez iseñ bu meyden
Dime zāhid ki ben īmāna geldüm

3. İçe bir curʿa ki rāhib bu meyden
Ḳoyup küfri diyüp īmāna geldüm

[162a]

4. Evvel mey-ḫāne-yi vaḥdetde mey-nūş
Çaġırur küfrile īmāna geldüm

5. Çü birdür **Sünbülī** maʿrūf-ı ʿārif
İdüb daʿvā dime ʿirfāna geldüm

İlāhī

488. (Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)[1504]

1501 MMİ: 395. s.
2 ḫaṭāyız: hatâyım / maẓlūm-ı hevāyız: maġlûb-i h evâyım / mültecāyız: müdeâyım MMİ.
3 hemān cürm ü ḫaṭādır: temennâ vü recâdır MMİ.

1502 MMİ'den eklendi.

1503 TMA: 293. s. Bkz: 7, 193, 354. İlâhî.

(..--/.-.-/..-)

1. Ey Ḳaviyy ü Metīn olan Allāh
Żuʿafāya Muʿīn olan Allāh

Merḥabā yā şehrü'l-şıyām merḥabā[1505]

2. Ḳulına anasından eşfaḳdur
Erḥame'r-raḥimīn olan Allāh

Merḥabā yā şehrü'l-şıyām merḥabā

3. Çoḳ ḫaṭālar bağışlıya umaram
Ġāfirü'l-müẕnibīn olan Allāh

4. Ḳudretile menīyi insān ider
Aḥsenü'l-ḫālıḳīn olan Allāh

Merḥabā yā şehrü'l-şıyām merḥabā

5. Eylemez mi saña kerem **Nūrī**
Ekremü'l-ekremīn olan Allāh

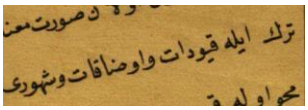
Merḥabā yā şehrü'l-şıyām merḥabā

İlāhī

489. (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün)[1506]
(--./--./--./--)

1. Mirāt-ı dilin jeng-i [sivā][1507] itse muġaṭṭā
Pertev vire mi ʿaksi ile şems-i muʿallā

2. Fikr eyle gel Allāh'ı muḫallā ola ḳalbüñ
Tā kim görine sende olan ṣūret [ü] maʿnā

3. Terk eyle ḳuyūdāt u..... ...t u şuhūdı[1508]
Maḥv ola ḳamu sırr-ı beḳā ola hüveydā

1504 AND: 318. s. Vezin kusurlu.
1505 Bu mısrâ' AND'da yok.
2 atasından: anasından AND.
4 insān: ādem AND.
1506 TMA: 351. s.
1507 TMA'dan eklendi.
2 fikr: zikr / muḫallā: musaykal TMA.
1508 TMA'da bu beyit yok.

4. Vuṣlat demi cemʿinde ḳalam diyü dürüşme
Farḳ ola heme maṭlabuñ ey ʿārif [ü] dānā

5. Sırrında cemāl-i Ḥaḳḳ'ı seyr eyleyen ʿāşıḳ[1509]
Eyler mi naẓar zühre-yi kevneyne ser-ā-pā

[162b]

6. Saʿy eyle mülāḳātını **Maḥvî**[1510] idegör ḥāl
Erbāb-ı sülūka budur maṭlab-ı aʿlā

İlāhî

490. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1511]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Tā ezelden sen benümle ʿahd ü peymān eyledüñ
Gösterüp ol [ḫub][1512] cemālüñ yaʿni pinhān eyledüñ

2. Dimedü[ñ](n) mi sev beni derdü[ñ](n)e dermān olayum
Sevdigimçün artdı derdüm yaʿni dermān eyledüñ

3. Bir ḳuluña virmedüñ dünyāda bir gömlek giye
Bir ḳuluña mülk virdüñ hem Süleymān eyledüñ

4. Hem ḳuluñdur hem resūlüñ şāh-ı kevneyn Muṣṭafā
İki cihān arasında anı sulṭān eyledüñ

5. Bir ḳuluñı Kerbelā'da eyledüñ ṣusuz şehîd
Bir ḳuluñı ḳul iken Mıṣr'[uñ]a sulṭān eyledüñ

6. **Şeyḫ Cemālî** ağlamaḳdan gözlerinden ḳan döker
Yiri gögi ʿarş u kürsi dosta seyrān eyledüñ

491. (Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün)[1513]
(--.--/--.--)

1. Deryā-yı ʿışḳa dürdāne geldüm
Ṣaḥrā-yı şevḳa seyrāna geldüm

1509 TMA'de bu beyit yok.
1510 TMA: Sahaî (Sahvî).
1511 MMİ: 353. s.
1 gösterüp: gizleyip MMİ.
1512 MMİ'den eklendi.
3 mülk virdiñ: mülkünü verip MMİ.
4 iki cihān arasında: on sekiz bin âlem içre MMİ.
6 gözleerinden kan döker: gözerine kan dolar MMİ.
1513 İlâhînin tamamına kaynaklarda rastlamadık. Bkz.: http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/547/nuri%20parmaks%C4%B1z%20tez.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Gördüm münevver gülzār-ı ẕikri
Bülbülüm anda efġāna geldüm

3. Pīrüm ḥaḳīḳat mülkünde şāhdur
Ḳulluġa bunda sulṭāna geldüm

4. Derd ü fürḳate maʿcūn-ı vuṣlat
Almaġa **Maḥvī** Loḳmān'a geldüm

İlāhī

492. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1514]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ṣafḥa-yı ṣadrında dā'im ʿāşıḳuñ efkārı Hū
Şākirüñ şükri hüvallāh ẕākirüñ eẕkārı Hū

2. Sidre seyrinde muḥaḳḳaḳ irmeye Cibrīl Emīn[1515]
Olmış anuñ dilinde dem-be-dem tekrārı Hū

3. Nāleden ney deldi baġrum Hū diyüp nālān ider
Mevlevīler Meṣnevī'den başladı eşʿārı Hū

[163a]

4. Ṣūfī mest olup ṣafādan devr ider yā Hū diyü
Münkir inkārın bıraḳdı eyledi iḳrārı Hū

5. Hū ṣadāsından melekler gökde eylerler semāʿ[1516]
Hū ṣafāsından felekler eyledi iḳbāli Hū

6. Bülbülā dīvān-ı ʿışḳdan bir varaḳ naḳl it bize
Tā ṣafā vire ṣafādan açıla gülzārı Hū

7. Ravża-yı Hū'da maḳām it ey **Cemāl-**i Ḫalvetī
Tā vücūduñ mülkine keşf ola bu esrārı Hū

İlāhī

493. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1517]
(.---/.---/.---/.---)

1514 MMİ: 352. s. Bkz. 165. İlâhî.
1 şafha-yı: saffa-i MMİ.
2 olmış: olmasa MMİ.

1515 "Cebrâ'il". Bkz. Parlatır, "Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü",138.
3 diyüp: deyü MMİ.

1516 Bu beyit MMİ'de ve TMA'da yok.

1517 MMİ: 363. s. Bkz: 171. İlâhî.

1. Żiyālar virdi nūrıyla dil ü cāna seḥer ẕikri
Ṣafālar baḫş idüp v(ā)ṣl itdi Sübḥān'a seḥer ẕikri

2. Seḥerde bülbül-i şūrīde-veş efġāna başladı
Göñül mülküni döndürdi gülistāna seḥer ẕiḳri

3. İrişdi şemʿ-i cāma bir ḫaber-i ilhām-ı Mevlā'dan
Ki vāḳıf eyledi esrār-ı sulṭāna seḥer ẕikri

4. Bizi refʿ itdi esfelden ʿurūc itdürdi aʿlāya
İrişdürdi serāy-ı ʿarş u Raḥmān'a seḥer ẕikri

5. Giceler ṣubḥa dek zār it gözüñ yaşın revān eyle
Dilerse[ñ](n) döndüre derdini dermāna seḥer ẕikri

6. Giderdi şirk-i efkārı aradan defʿ idüp her dem[1518]
Ḳomadı hiç serāy-ı dilde bīgāne seḥer ẕikri

7. Biḥamdillāh [ʿ]anāṣır bend ü bağından ḫalāṣ oldum
Müyesser (eyledi)[itdi][1519] vuṣlat **Dervīş ʿOṯmān'a** seḥer ẕikri

İlāhī

494. (Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)[1520]
(--./--./--./--)

1. Cānān ilinüñ güllerinüñ bāġı görindi
Dōst iḳliminüñ lālesinüñ ṭaġı görindi

2. Envār-ı Muḥammed ṭoġuban ṭutdı cihānı
Şaḳḳu'l-ḳamerüñ muʿcize bar[m](b)aġı görindi

3. Yaʿḳūb'a bugün Yūsuf'ınuñ ḳoḫusı geldi
Eyyūb'a daḫı ṣıḥḥatinüñ çaġı görindi

[163b]

4. Ḳayġu gicesi geçdi ḳamu ḳalmadı ḳorḫu
Vuṣlat gününüñ gündüzinüñ aġı görindi

5. Dil ḫastasınuñ derdine tīmār irişdi
Şemsī'ye daḫı dōstunuñ otaġı görindi

6. **Şemsī** yine ʿışḳıyla bugün vecde irişdi

1518 MMİ'de yok.
7 bend ü bağından ḫalāṣ oldum: bendi bağından halâs etti / eyledi: etti MMİ.

1519 MMİ'den eklendi.

1520 ŞSD: 292. s.
5 tīmār: dermânı / **Şemsī'ye** daḫı dōstunıñ otaġı görindi: Var ise ḫayât âbınuñ ırmaġı görindi ŞSD.

Var ise ḥayāt ābınuñ ırmaġı göründi

İlāhī

495. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1521]
(--./.---/--./.---)

1. Derd ehli libāsını ʿışḳıla giyen gelsün
Zehrini şeker gibi [ẕevḳ ile][1522] yiyen gelsün

2. Ol giceleri ḳā'im [hem] gündüzleri ṣā'im
ʿIşḳ āteşine dā'im faḳrıla yanan gelsün

3. Ḥaḳḳ'a iremez kimse aṭlās u libās ile
Öz kendi eli ile cānına ḳıyan gelsün

4. Ḳıyl ü ḳāl ile hergiz menzile irişemez
Kendülik ile olmaz mürşide uyan gelsün

5. Aldanma saḳın **Muḥyī**[1523] her āline dünyānuñ
Öz varlıġını bugün yoḫluġa ṣayan gelsün

İlāhī

496. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1524]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Vāṣıl olmaz Ḥaḳḳ'a kimse cümleden dūr olmadan
Genc açılmaz şol göñülde tā ki pür-nūr olmadan

2. Sür çıḳar aġyārı dilden tā tecellī ide Ḥaḳ
Pādişāh ḳonmaz serāya ḫane maʿmūr olmadan

3. *Mūtu ḳable en temūtū*[1525] sırrına maẓhar olan
Ḥaşrı (vü) neşri bunda gördi nefḫa-yı ṣūr olmadan

---

6 şemsī yine ʿışḳıyla bugün vecde irişdi: ʻAşḳ ile bugün Şemsî yine vecde irişdi / Var ise ḥayāt ābınıñ ırmaġı göründi: var ise bugün dostunuñ otaġı görindi

1521 AAD: 160. s. Bkz. 177. İlâhî.

1522 AAD'den eklendi. 160. s.
2 gündüzlerini: günlerini / ʿışḳ:fakr / faḳr ile : sabr ile AAD.

1523 İlâhî MMİ'de Karahisârî Muhyî iken TMA'de Adem Dede (ö.1652) adına kayıtlıdır. Esrâr Dede ve Mustafa Safayî Tezkiresi'nde ise Adem Dede'ye aittir. Bkz. Ceyhan, Âdem."17. Asır Mevlevi Edebiyatından Bir Portre: Antalyalı Âdem Dede (1591-1653)", *Türkiyat Mecmuası*, *21*(1), 141-166, 2011 Bahar.

1524 ŞSD: 250. s. Bkz: 168. İlâhî.
2 aġyārı dilden: ġayrı göñülden / ide: ḳıla ŞSD.

1525 "Ölmeden önce ölünüz." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 128.
3 olan: düşen / Ḥaşrı (ü) neşri bunda gördi: gördi anlar ḥaşr u neşri ŞSD.

4. Mest olan mestāne geldi tā ezelden tā ebed
İçdiler ʿışḳuñ şerābı[n](ñ) āb-ı engür olmadan

5. Ḥaḳ cemālüñ Kaʿbesini ḳıldı ʿāşıḳlar ṭavāf
Yirde Kaʿbe gökyüzünde beyt-i maʿmūr olmadan

6. Maḥv olanlaruñ kelāmı ġayrıdan gelmez velī
Bes *ene'l-Ḥaḳ*[1526] nice disün kişi Manṣūr olmadan

[164a]

7. Bir ʿaceb sevdāya düşüp ṭuṭuşur **Şemsī** müdām
Ḥaḳḳ'a maḳbūl olmaḳ ister ḫalḳa menfūr olmadan

İlāhī

497. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1527]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ruḫuñ gülzār-ı Firdevs-i ezeldür yā Resūlallāh
Kelāmuñ Kevşere niʿme'l-bedeldür yā Resūlallāh

2. Ḳaddüñ maḥsūd-ı Ṭūbā'dur ḫırāmuñ ġayrıdan Sidre
Ġubāruñ ʿarşa kü[ḫ]l olsa maḥaldür yā Resūlallāh

3. Ġumūm-ı maʿṣiyet medhūş-ı ye's itmez dil-i zārı
Çü luṭfuñ zīver-i levḥ-i emeldür yā Resūlallāh

4. N'ola tercīḥ idersem ḥikmet-i Loḳmān[a] iḥsānuñ
Devā-yı ʿillet-i sehv ü zeleldür yā Resūlallāh

5. Ne mümkin ḥall olınmaḳ ʿuḳde-yi vaṣfuñ edā üzre
Żaʿīfem dest-i endīşem eşeldür yā Resūlallāh

6. Bu **Vaḥyī** bendeñi ḳıl neşve'-yāb-ı cürʿa-yı luṭfuñ
Ḫumār-ālūd-ı ġamdur pür-keseldür yā Resūlallāh

[ilāhī]

498. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1528]
(.---/.---/.---/.---)

---

5 Ḥaḳ: dost ŞSD.

6 maḥv: mest / ġayrıdan: kendüden / disün: söyler ŞSD.

1526 "Ben Hakk'ım". Bkz. Uludağ, "*Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*", 123.

7 Bir ʿaceb sevdāya düşüp ṭuṭuşur: Bir devāsız derde düşdi bu dil-i ŞSD.

1527 VD: 301. s.

2 ġayrıdan: gāyret-i / kül: kuḥl VD.

1528 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.

1. Vücūduñ ʿāleme luṭf-ı Ḫudā'dur yā Resūlallāh
Ẓuhūruñ ʿāşıḳa nūr-ı hüdādur yā Resūlallāh

2. Ḳamu eşyādan ol Ḥaḳḳ'ı tevḥīd eyleyen sensin
N'ola maḥbūb-ı Ḥaḳ olsañ revādur yā Resūlallāh

3. İdüpdür ḥażret-i Allāh vücūduñ ʿāleme raḥmet
Cenābuñ merciʿ-i ehl-i recādur yā Resūlallāh

4. Ḥaḳīḳat sırrına sensin delīl-i zühre[1529]
Göñül derdine feyżüñ hem devādur yā Resūlallāh

5. Şefāʿat eyle **ʿAbdü'l-Ḥay** faḳīre ẓāhir ü bāṭın
Senüñ iḥsānuña ḳalmış gedādur yā Resūlallāh

[1529] Vezin bozuk.

İlāhī

499. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1530]

(--./.---/--./.---)

1. Ḳad eşraḳati'd-dünyā min nūr-ı hümayyānā
   El-bedru ġade's-sāḳī ve'l-ke'su süre(ta)yyânâ
   Eṣ-ṣabvetu īmānī ve'l-ḫalvetu bustānī
   Ve'l-meşcerü nedmānī ve'l-verdu müheyyānā

[164b]

2. Min kāne lehu ʿışḳu fi'l-meclis-i miṣvāh[1531]
   Min kāne lehu ʿukul eyyāhu eyyāna

   …[1532]

İlāhī

500. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1533]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ḳarārum ḳalmadı cānā görelden sen dilārāyı
   Ḫadeng-i çeşm-i mestüñdür açan sīnemde yarayı

2. Yeten Ṭūr(r)-ı viṣālüñle tecellī nūrını gördi
   Bulupdur ḫıżr-veş ol "*len terānī*"[1534]den tesellāyı

3. Geçüp mevc-i mecāzīden irişdür aṣl-ı deryāya
   Bilüp añlayalum tā ki ḥaḳīḳat üzre eş(n)[y]āyı

4. Fedā ḳıl cān ile cismi fenā rāhında ey sālik
   Virirlerse saḳın alma Semerḳandı (u) Buḫārā'yı

5. Ḥarīm-i z̲ātuña eyle **Fenāyī** bendeñi maḥrem
   Geçem tā *ḳābe ḳavseyn*[1535]den bulam sırr-ı *ev-ednā*[1536]yı

1530 AŞ: 218. s.

1531 AŞ'de yok.

1532 Burada okuyamadığımız iki Farsça dörtlük daha var.

1533 FD: 231. s.
2 viṣāliñle: viṣāliñe /ḫıżr-veş FD.

1534 "Beni (asla) göremezsin." A'râf /143. Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 111.
3 bilüp: bulup / tā ki: yā Rab FD.
4 Virirlerse saḳın alma Semerḳand(ī) u Buḫārā'yı: Naẓar ḳılma virürlerse Semerḳand u Buḫārāyı FD.
5 geçem: geçe / bulam: bile FD.

İlāhī

501. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1537]
(.---/.---/.---/.---)

1. Diyār-ı dār-ı dünyāda Ḫudāyā bāḳi dārum yoḳ
   Derūnum ġayrı sevdāda bu dār içre ḳarārum yoḳ

2. Elest ʿahdinden ayrıldum maʿārif kesbine geldüm
   Yine dōsta gider oldum elümde ber-güzārum yoḳ

3. Ḳażādur başuma geldi beni senden cüdā ḳıldı
   Diyār-ı ġurbete ṣaldı ʿaceb ḥāldür ṣorarum yoḳ

4. Riyāż-ı luṭf-ı Sübḥānī göñül murġı añar anı
   Dem-ā-dem yanmada cānı cihānda gül-ʿizārum yoḳ

5. Ṣunuldı nāmesi yarüñ dürüldi defteri varuñ
   Ḳırıldı şīşesi ʿāruñ bu yolda iḫtiyārum yoḳ

[165a]

6. İlāhī dār-ı ḫayretde firāḳ-ı nār-ı ḥasretde
   Ḳoma **Maḥvī'**yi[1538] ġurbetde efendim iḳtidārum yoḳ

İlāhī

502. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1539]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey göñül ḫavf u ḥayā it hażret-i Allāh'dan
   Zār [u] girye eyle ṭoldur bu cihānı āhdan
   ʿİzzetüñ varını iste ol ulu dergāhdan
   Yaḳ hidāyet şemʿini gel nūr-ı ẕikrullāhdan

2. Eyle taḥṣīl şerārla āteş-i tevḥīdden
   (Yoḳ)[yak] anuñla māsivāyı leẕẕet al tecrīdden
   Ehl-i keşf ol ṣūfiyāsun ḳurtılup taḳlīdden
   Yaḳ hidāyet şemʿini gel nūr-ı ẕikrullāhdan

1535 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm / 9.

1536 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm / 9.

1537 NMD: 236. s.
3 ḥāldür: ḥâlüm NMD.
4 luṭf-ı: mülk-i / murġı: mülki NMD.
6 dār-ı ḫayretde firāḳ-ı nār-ı ḥasretde: yine ḥasretde ḥazân-ı nâr-ı firḳatde NMD.

1538 İlâhî NMD'de Niyâzî Mısrî'ye âittir. Bkz. NMD 236. s.

1539 MMİ: 384. s.
1 bu: dü / ʿİzzetiñ varını: izzet-i dâreyn MMİ.
2 leẕẕet al: lezzet-i MMİ.

3. Ḥaẓret-i Allāh'dan anlar ki oldı āşinā
Mümkinātuñ her birin[de] aldılar ders-i fenā
Bu gürūhuñ emrine gitmek dilerseñ **Feṭḥi**yā
Yaḳ hidāyet şemʿini gel nūr-ı ẕikrullāhdan

[İlāhī]

503. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1540]

1. Ḥaḳḳuñ cemāli[n](ñ) gözleyen Hū dimesün yā ne disün
Ẕevḳ-ı viṣālüñ özleyen Hū dimesün yā ne disün

2. ʿIşḳ-ı Ḫudā'ya düş olan fikri ile medhūş olan
ʿAḳlı gidüp serḫoş olan Hū dimesün yā ne disün

3. ʿAḳlı[n](ñ) yitirüp ʿışḳ ile meydāna giren ṣıdḳile
Cān u göñülden ṣıdḳile Hū dimesün yā ne disün

4. Ẕikr ile ol kim devr ide terk-i hevāyı ġayr ide
Lāhūt ilini seyr ide Hū dimesün yā ne disün

5. Açılsa dehrüñ gü(ñ)lleri feryād ider bülbüleri
Bes bāġ-ı vaḥdet erleri Hū dimesün yā ne disün

6. Ol kim ola ʿışḳ-āşinā işitse ḫoş ṣavt [ü] nevā
İnṣāf idelüm **Ḥilmi**yā Hū dimesün yā ne disün

İlāhī

504. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1541]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Ḥaḳ luṭfı[n](ñ)a maẓhar olan Sünbüliler dirler bize
ʿĀşıḳlara rehber olan Sünbüliler dirler bize

[165b]

2. Keşretden el çeküp ḳaçan vaḥdet şerābından içen
Varluḳ ḥicābından geçen Sünbüliler dirler bize

3. Fānī cihān devletine ẓıll ü ḫayāl[1542] ʿizzetine
Aldanmayan şöhretine Sünbüliler dirler bize

4. Bu luṭf-ı Ḥaḳḳ'a ṣubḥ u şām şükrin edādayuz müdām

---

3 Allāh'dan: Allah ile / emrine gitmek: eserine ermek MMİ.

1540 MMİ: 364. s.
3 ṣıdḳile: şevk ile MMİ.

1541 FSD: 91. s.

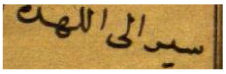
1542 Kelimede imlâ düzeltmesi yapılmıştır. (ḥ)[ḫ].
4 kim: ey FSD.

Kim **Faẖri**'yā ḫāṣṣıla ʿām Sünbüliler dirler bize

İlāhī

505. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1543]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ṣayḥan ? cānum içre dā'im devr ider devvār-ı Hū
Ser-i seyrümde benüm seyrān ider esrār-ı Hū

2. Bu hüviyyet ʿālemini ideli cānum şühūd
Seyr-i ilallahda? göñlüm her ān ider iẓhār-ı Hū

3. *Ḳabe ḳavseyn*[1544] remzine maẓhar düşelden cān u dil
Varlıġum sildi aradan ẕikrile envār-ı Hū

4. Maʿnevī sırruñ ṭuyaldan bu **Süleymān** faḳīr
Faẖr idüp ol faḳrıla her vaḳt ider iḳrār-ı Hū

[İlāhī]

506. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1545]
(.---/.---/.---/.---)

1. Vucūduñ maẓhar-ı nūr-ı hüviyyet yā Resūllullāh
Ẓuhūruñ kāşif-i esrār-ı vaḥdet yā Resūllullāh

2. Görenler ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ı gördiler mi'rāt-ı vechinden
Bu sırra eyledi āyet delālet yā Resūllullāh

3. ʿAvālümde ḳamu eşyā senüñ ẕātuñla ḳā'imdür
Ḥaḳāyıḳda hemīn sensin ḥaḳīḳat yā Resūllullāh

4. Dil-i virānemi ʿışḳuñla sūzān eyle sulṭānum
Senüñ derdüñle yanmaḳda saʿādet yā Resūllullāh

5. Nigāhuñ ʿayn-ı iḥsāndur göñül derdine dermāndur
Benüm ḥālüm perīşāndur beġāyet yā Resūllullāh

6. **Ẕekāyī**'nüñ iki ʿālemde maḳṣūdı hemān sensin
Umar dergāh-ı luṭfuñdan ʿināyet yā Resūllullāh

1543 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.
1544 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm / 9.
1545 ZD : 3. s.
4 sūzān: maʿmūr / yanmaḳda: yanmakdır ZD.
5 begāyet: şefāʿat ZD.

İlāhī

507. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1546]
(--./.---/--./.---)

1. Ey dil zen-i dünyānuñ çün ālına aldanduñ
Pervāne gibi her dem şemʿ -i ruḫına yanduñ
[166a]
Ḳardaş o yalancınuñ rengine mi boyanduñ
ʿAhdine mi inanduñ vaʿdine mi dayanduñ
Bilmem saña bu dünyā bāḳī mi ḳalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sāḳī mi ḳalur sanduñ

2. Dünyāya naẓar ḳıluñ biñ başlı bir erḳamdur
Her baş(ın)da dehānı biñ her loḳması ādemdür
(N'eyler anı) [tiryāḳı][1547] anuñ semdür her bir demi mātemdür
Fikr eyle bu maʿnāyı fehm eyle ne ʿālemdür
Eyżan

3. ʿĀkil geçinen cānlar āḫir buña aldandı
Yaġmaya virüp varın aṣṣı iderüm ṣandı
Cehdile binüp indi saʿy ile göçüp ḳondı
ʿUryān giricek ḳabre ḥasret odına yandı
Eyżan

4. Māt oldı o şāhlar kim vaṣfını göñül özler
Vaṣfını göñül özler şerḥ eyleyemez sözler
Ḫāk oldı o sīm tenler ṣoldı siyeh gözler
Ḳanı o ḳalem ḳaşlar ḳanı o güler yüzler
Eyżan

5. Ey **Nūri** uyar cānuñ ṣaḳın ki geçer fırṣat
Ṣu gibi aḳar ʿömrüñ yil gibi ider sürʿat
Biñ yıl yaşasañ āḫir gelmez saña bir sāʿat
Ey göz niçe bir uyḫu ey dil niçe bir ġaflet
Eyżan

İlāhī

508. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1548]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Nūr-ı faḫr-ı ʿāleme bir ẕerre olmaz āf-tāb

1546 AND: 215. s.
2 ḳıluñ: itseñ AND.

1547 HA'dan eklendi 215. s.
3 buña: aña / yaġmaya: dünyāyā AND.
4 şāhlar: şehler / vaṣfını: vaṣlını / Vaṣfını göñül özler: vasfını murād itseñ AND.
5 cānıñ: cānı AND.

1548 ND: 51. s. Bkz. 189. İlâhî.

Laʿl-i tābuñdan numūne gevher-i yektāda tāb

2. Pāyüñe yüz sürmege müştāḳ ola ʿarş-ı berīn
Var ḳıyās it kimdür ol peyġamber-i ʿālī-cenāb

[166b]

3. Nūrdan bir tāze sünbüldür(r) [siyeh] kāküllerüñ
Ġamze-yi şimşīrüñe virmiş dilā āteşden āb

4. Āsitān-ı ravżanuñ dāʿim melekler ḥıfẓ ider
Sidre'den teşrīfini tebşīr idüpyüz biñ şitāb

5. Maẓhar-ı nūr-ı tecellī ey Ḫudāvend-i ʿaẓīm
Şāhid-i dīdār-ı Ḥaḳ ṣāḥib ḫiṭāb-ı müsteṭāb

6. Ḥamdülillāh ravża-yı pāküñ ziyāret ideli
Oldı ey **Naḳşī** vücūdum mülkine çoḳ feṯḥ-i bāb

İlāhī

509. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1549]

1. Düşdüm yine bir derde göñlüm n'içün eglenmez
Ḳarārum yoḳ bir yirde göñlüm n'içün eglenmez

2. Yā [Rabb]i sen ḳıl yārī görsem cemāliñ bāri
Dü gün ḳılup āh (u) zārı göñlüm n'içün eglenmez

3. Mü'minüm şükr iderüm dā'imā ẕikr iderüm
Her zamān fikr iderüm göñlüm n'içün eglenmez

4. Şöhret ġavġāsı degül zīnet sevdāsı degül
ʿİzzet daʿvāsı degül göñlüm n'içün eglenmez

5. **Himmet** bir ʿāşıḳ ḳuldur bu yol bir ʿaceb yoldur
Ḥālümi bilen oldur göñlüm n'içün eglenmez

İlāhī

---

1 Laʿl-i tābıñdan numūne gevher-i: la'line nisbet görünmez cevher-i ND.

2 ʿālī-cenāb: rifʿat-me'ab ND.

3 dilā āteşden āb: dil āteşden [bir] āb ND.

4 ravżanıñ: 'izzetin / teşrīfini tebşīr idüpyüz biñ: der-gāhına peyk-i celīl eyler ND.

5 ey:-/ Şāhid-i dīdār-ı Ḥaḳ ṣāḥib-i ḫiṭāb-ı müsteṭāb: Şāhid-i dīdār-ı 'izzet cānib-i Ḥaḳ'dan meşāb ND.

6 vucūdım: derūnum ND.

1549 BHD: 70. s.

2 Dü gün ḳılup āh (u) zārı: dün ü gün ḳılup zârı BHD.

510. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1550]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Bir naẓar ḳıl ḥālüme āsān ola cümle sübül
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül
Bāġ-ı gülzār-ı derūnumda açılsun tāze gül
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül

2. Naʿt-ı pāküñde didi Ḥaḳ raḥmeten li’l-ʿālemīn
Eyledi ẕāt-ı şerīfüñ muḳtedā-yı mürselīn
Saña ümmet oldı cümle evvelīn ü āḫirīn
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül

3. Ḳabrini Firdevs-i raʿnā itdi ḳudretle Ḫudā
Dā’imā eyler ziyāret enbiyā vü (enbiyā)[evliyā][1551]
[167a]
Ehl-i ʿişyāna şefāʿatdür cenābuñdan ricā
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül

4. **Nāḳşi** ġam-ḫᵛārayı dergāh-ı Ḫudā’da eyle yād
Eyle ol bīçāreñi zevḳ-ı viṣālüñ ile şād
Nār-ı ʿışḳuñ rūz-ı şeb olsun derūnumda ziyād
El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül

İlāhī

511. (Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)[1552]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Kimde ki ʿışḳ-ı ilāhī nāle vü efġān ola
Gevher-i rāz-ı Ḫudā’ya ol ṭılsım-ı kān ola

2. Ḳaṭre-yi cāmuñ (ḥ)[ḫ]ayāl iden olur mest ü ḫarāb
Kim göre āyīne-yi dīdāruñı (ḫ)[ḥ]ayrān ola

3. Maẓhar-ı nūr-ı tecellī-yi eḥaddur şüphesiz
Şol göñül kim derd-i Ḥaḳ’dan yıḳılup vīrān ola

4. Āteş-i ḥasret ile yād itseler evṣāfuñı

1550 ND: 215. s.
1 derūnumda: ilāhīde ND.
3 ḳabriñi: ravżañı ND.

1551 ND’den eklendi.
4 ġam-ḫᵛārayı: ġam-ḫāruñı / zevḳ-i viṣāliñ ile: envā’-i lutfuñ ile/ Nār-ı ʿışḳıñ rūz-ı şeb olsun derūnımda ziyād: Āteş-i ‘ışḳuñ derūnumda ola her dem ziyād ND.

1552 MMİ: 415. s.
3 eḥaddur: Hüdâ’dır MMİ.

Sırr-ı rūḥāniyyeti ʿuşşāḳ-ı rūḥ u cān ola

5. Her maḳāma ki ẓuhūr ide nesīm-i himmeti
Bāġ-ı ḳalbi açıla gūyā bahāristān ola

6. Ḥażret-i **Seyyid ʿAlā'**üddīn'e bu **Naḳşī** gibi
ʿArż iden iḫlāṣını mülk-i dile sulṭān ola

İlāhī

512. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1553]
(-.--/-.--/-.-)

1. Eylerüz her laḥẓada yüz biñ ḫaṭā
Rabbenā yā Rabbenā faġfirlenā
Raḥmetüñdür derd-i ʿişyāna devā
Rabbenā yā Rabbenā faġfirlenā

2. Luṭfı çoḳ iḥsānı çoḳ Perverdigār
Ḳullara eyler ʿaṭā-yı bī̇şümār
Yoḫsa faẓl u cūdına mānīʿ mi var
Rabbenā yā Rabbenā faġfirlenā

3. Ey **Şekūrī** faẓl-ı Mevlā'ya ṭayan
Aña cennet ola rūḥa āşiyān
[167b]
Böyle söyle görmeyüm dirseñ ziyān
Rabbenā yā Rabbenā faġfir lenā[1554]

İlāhī

513. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1555]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey saʿādet menbaʿı sulṭān-ı cümle enbiyā
El-amān yandı vücūdum fürḳatüñle el-amān
Taḫt-ı levlāk pādişāhı ḳān-ı elṭāf ü ʿaṭā
El-amān yandı vücūdum fürḳatüñle el-amān

2. Gerçi cürmüm çoḳdur ammā luṭfu[ñ](n)a yoḳ ḥadd ü ʿadd
İlticā iden ḳapuña görmemişdür rūy-ı red
Sā'ilüm muḥtāc-ı iḥsānum kerem-kānı meded
El-amān yandı vücūdum fürḳatüñle el-amān

3. Ḫayli demdür eşk-i çeşmüm iştiyāḳdan oldı ḳan

1553 MMİ: 420. s.
3 aña: tā ki MMİ.

1554 "Rabbimiz bağışla." Âl-i İmrân / 193.

1555 İD: 268. s.

Āteşe düşdi bu cismüm iftirāḳdan bī̇gümān
Derd-i hicrüñden ġarī̇büñ **ʿİzzī̇** ider terk-i cān
El-amān yandı vücūdum fürḳatüñle el-amān

İlāhī̇

514. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1556]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Cümle ʿālem āşinā ben arada bī̇gāneyem
Her işüm aġyār ile gör kim ʿaceb vī̇rāneyem

2. Teşneyem ẓulmetde ḳaldum āb-ı ḥayvān isterem
Girmeden deryā-yı ʿışḳa ṭālib-i dürdāneyem

3. Bilmeyüp taʿmī̇r-i cism itdüm velī̇ ḳalbüm ḫarāb
El-meded miʿmār-ı ʿālem ḳıl naẓar vī̇rāneyem

4. Ẕāt-ı muṭlaḳ çünkü yüz gösterdi ḳaydı n'eylerem
Ġayra ger dil ḳayd idem ḥükm eyle kim büt-ḫāneyem

5. Mey-fürūş oldum ṣalādur ehl-i ʿışḳa **Şemsi**yā
Bendedür ḫamr-ı ezel gelsün gelen mey-ḫāneyem

İlāhī̇

515. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[1557]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. Yā Rabb nūruñ haḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni
Cennāt ü ḥūruñ haḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni

2. Rūḥ-ı Resūlallah içün sırr-ı veliyyullāh içün
Allāh içün billah içün ayırma ʿışḳuñdan beni
[168a]
3. Āhum göge olsun direk se[n](ñ) ol hemān göñülde tek
Ne o gerek ne bu gerek ayırma ʿışḳuñdan beni

4. Gözümdeki sensi[n](ñ) göre[n](ñ) göñlümdeki sen[s]i[n](ñ) ṭura[n](ñ)
Sensi[n](ñ) alan sensi[n](ñ) viren ayırma ʿışḳuñdan beni

5. Zāhidlere vir cenneti müştaḳıdur anlar ḳatı
Ben isterüm sen ḥażreti ayırma ʿışḳuñdan beni

6. **Seyyid Nizām[ī]**[1558]**oġlı**'nuñ maḳṣūdıdur dīdār anuñ

---

3 hicrüñden: hicriñle İD.

1556 ŞSD: 246. s.

1557 SND: 501. s.

Dūr itme vaṣluñdan senüñ ayırma ʿışḳuñdan beni

İlāhī

516. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1559]
(.---/.---/.---/.---)

1. İlāhī n'eylesün n'itsün göñül sensüz ḳarār itmez
Eger ṭursun eger gitsün göñül sensüz ḳarār itmez

2. Cihān bāġında bir sāʿat ne mümkin dura ol rāḥat
Olursa Ravża-yı Cennet göñül sensüz ḳarār itmez

3. N'ider ol bāġ u būstānı n'ider (ol) ḥūrī vü ġılmānı
Firākuñla yanar cānı göñül sensüz ḳarār itmez

4. Murādı sensü[n](ñ) ey Mevlā dilinde ġayrı yoḳ aṣlā
Olursa meskeni Ṭūbā göñül sensüz ḳarār itmez

5. Çün ~~sensüñ~~ Nūri'nüñ yāri nider ol ġayrı efkārı
Sevindür sen o nāçārı göñül sensüz ḳarār itmez

İlāhī

517. (8'li Hece Vezni)[1560]

1. ʿIşḳ cürʿası şundı baña
İçdüm oldum mestānesi
Gözüm açdum baḳdum gördüm
ʿArşdan yüce mey-ḫānesi

2. Arayup buldum Ḥaḳḳ'ı
Odur Eḥad Ṣamed Bāḳī
Ḥıżır Nebī olmuş ṣāḳī
ʿIşḳdur anuñ sermāyesi

3. Bu ʿışḳ bilinmez āl ile
Daḫı eglenmez ḳāl ile
Mürşid aldanmaz māl ile
Cāndur anuñ sermāyesi

1558 SND'den eklenmiştir.
6 maḳṣūdıdur dīdar: maḳṣūdı dīdārdur SND.

1559 AND: 268. s.
2 mümkin dura: nümkindir AND.

1560 MMİ: 118. s.

4. Pīrüm yolı ṭoġrı yoldur
Bu söyleyen ġayrı dildür
Derviş Yūnus a(o)ña ḳuldur
Ol Sulṭānuñ ḥayrānesi[1561]

[168b]

İlāhī

518. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1562]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Āşinā-yı ʿışḳ olandan āh u zār eksik degül
Keşti-yi baḥra dem-ā-dem rūz-gār eksik degül

2. Ol cemāl-i muṭlaḳuñ ʿışḳında artdıḳça yanar
Ol ḳadar nāz arturur bir gül-ʿizār eksik degül

3. Yiri cennet baḳdugı dīdār ol[ur]sa ʿāşıḳuñ
Vech-i nūrından anı yaḳmaġa nār eksik degül

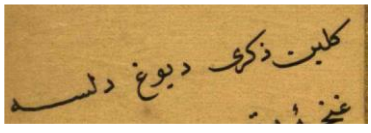
4. Bu nişānı ʿāşıḳuñ rāḥat ölür ġam dirilür
Ḥayret-ender-ḥayreti leyl ü nehār eksik degül

5. Şemʿ-i ʿışḳa **Mışrı**yā yandur özüñ yoġ ol müdām
ʿĀşıḳa her(bir) yoḳluġuñ üstünde var eksik degül

İlāhī

519. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1563]
(-.--/-.--/-.-)

1. Ḥaḳḳ'a teslīm itmeyen cān u dilin
Cān göziyle görmedi cānān ilin
Ṣıdḳıla bir kāmilüñ var ṭut elin
Bulmaḳ isterseñ eger Mevlā yolın

2. Gül-bün zikri .....?..... dilese
Ġonca-yı maḳṣūdı Ḥaḳ'dan dilese
Ḳalup rūḥa vir ṣafā tevḥīdile
Dermek isterseñ eger ʿirfān gülin

1561 Kelimede imlâ düzeltmesi yapılmıştır. [ḥ] (ḫ)
1562 MNA: 195. s.
1563 Mahlas kısmı da boş bırakılmış. Ayrıca bkz. https://defteriniz.com/hakka-teslim-etmeyen-can-u-dilin-t-s-m-sarki-notasi-ve-sozleri/150614/ ; https://www.yedinota.com/beste/hakka-teslim-etmeyen-can-u-dilin-5990 e.t: 27.07.2023.

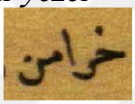
3. Ḳo hevāyı ey göñül inṣāfa gel
Tā bekey bu ġaflet ü sehv ü zelel
[Gafuri][1564] oldı esrāra maḥal
Bir gözüñ vuṣlat iline menzilin

İlāhī

520. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1565]
(.---/.---/.---/.---)

1. Añup faḫr-ı cihānı dilden āh āteşin itdüm
Göñül gülzārını gūyā ki Firdevs-i berīn itdüm

2. O sulṭān-ı cihāna tā ezelden rūḥum ʿāşıḳdur
Anuñ ʿışḳıyla ceẕb ü vecd ḥāli hem-nişīn itdüm

3. Ḫudāyı *lem-yezel*[1566] şavḳ-ı çerāġuñ dilde yaḳmışdur
Ḫa[z]āin-i derūnu ḫānḳāh-ı ʿāşıḳuñ itdüm

[169a]

4. Ṣalātıyla selām ihdā ider [ol] şān-ı ẕātına
İrüp feyż-i ilāhī menzilüm ʿayne'l-yaḳīn itdüm

5. Gelüp luṭf-ı Ḫudā-yı *lem-yezel*[1567] ey **Naḳşi-yi** ʿāşıḳ
Ġıdā-yı rūḥı ẕevḳ-ı ʿışḳ-ı faḫrü'l-mürselīn itdüm

İlāhī

521. (Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)[1568]
(-..-/-.-/-..-/-.-)

1. Tāc-ı ser-i enbiyā pīşrev-i ey evliyā
Seyyidinā Muṣṭafā **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

2. Şāh-ı Ḳureyşī-neseb ʿālim-i ümmī-laḳab
Ḥażret-i maḥbūb-ı Rab **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

1564 Mahlas kısmı Mecmû'ada boş bırakılmış. Şu adreste Gafûrî'ye ait olduğu belirtilmektedir: https://www.yedinota.com/beste/hakka-teslim-etmeyen-can-u-dilin-5990

1565 MMİ: 447. s.
2 hem-nişîn: hemşîn MMİ.

1566 "Yok olmadı." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 111.
3 şavḳ: - MMİ.

1567 "Yok olmadı." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 111.
5 Ḫudā: Hüdâ / Naḳşi-yi : Nakşî MMİ.

1568 BRD: 63. s.

3. Gevher-i ʿālī-nijād merciʿ-i Ḫalḳ-ı bilād
ʿAvn ü melāz-ı ʿibād **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

4. Ḫayl-i nesl-i ḫātimi sırr-ı-ezel ʿālimi
Muṭṭalibī Hāşimī **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

5. Mīve-yi naḫl-i vefā maʿden-i ṣıdḳ u ṣafā
Menbaʿ-ı cūd u seḫā **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

6. Nūr-ı ʿuyūn-ı kerem nūr-ı guṣūn-ı kerem
Ġavr-ı fünūn-ı kerem **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

7. Serv-i ḫırām-ı ḥarem ṣadr-ı kirām-ı kerem
Emn-i selām u selem **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

8. Bülbül-i bustān-ı ḳuds verd-i gülistān-ı ḳuds
Murġ ḫoş elḥān-ı ḳuds **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

9. Nāṭıḳ-ı ṣıdḳ u ṣavāb kāşif-i ümmü'l-kitāb
Ṣāḥib-i faṣlü'l-ḫiṭāb **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

10. Menbaʿ-ı (r) [c]ūd [u] ʿaṭā aṣl-ı vücūd-ı seḫā
Ṣāh-ı cünūd-ı vefā **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

11. Mülk-i dile ḫānımuz ʿāleme sulṭānımuz
Mürde ola cānımuz **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

12. Yūsuf-ı Mışr-ı cemāl meh yüzi ḳaşı hilāl
Menbaʿ-ı āb-ı zülāl **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

[169b]

13. Mihr-i sipihr-i kerem sırr-ı ʿArab hem ʿAcem
Ḥāfıẓ-ı levḥ u ḳalem **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

14. Mīve-yi bostān-ı luṭf lüʾlüʾ-yi ʿummān-ı luṭf
Baḥr-ı kerem-kān-ı luṭf **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

15. Mālik-i ḫulḳ-ı ʿaẓīm şāriʿ-i şerʿ-i ḳavīm
Merd-i reh-i müstaḳīm **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

16. Maḫzen-i sırr-ı Ḫudā kān-ı seḫā vü ʿaṭā
Gevher-i genc-i Ḫudā **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

---

4 nesl-i rüsūl / Muṭṭalibī: Maṭ lab-ı BRD.
5 cūd ü seḫā: Hāşimi BRD.
6 Ġavr-ı: ʿŪd-ı BRD.
11 ola: dile CA.
15 ḫulḳ: miülk-i CA.

17. Görse cemālüñ gözüm bābu[ñ](n)a sürsem yüzüm
Yoḳ aña lāyıḳ sözüm **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

18. **Rūḥi**-yi bīçāreyüm vālih ü āvāreyüm
Yüregi pür-yāreyüm **ṣalli ve sellim ʿaleyh**

İlāhī

522. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1569]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. El-meded ey faḫr-ı ʿālem hem şefīʿu'l-müznibīn
Nāzil oldı ḥaḳḳuña ey raḥmeten li'l-ālemīn
İşideldeñ vaṣfını budur lisānumda hemīn
Eṣ-selātü ve's-selām yā ṣādıḳa'l-vaʿdi'l-emīn

2. Çaġlayup her dem aḳar bu çeşm-i giryānum benüm
Fikr idüp nār-ı caḥīmi ḫavf ider cānum benüm
Umarum rūz-ı cezāda ola hem-rāhum benüm
Eṣ-selātü ve's-selām yā ṣādıḳa'l-vaʿdi'l-emīn

3. Ṭalmışam baḥr-ı şeḳāvet içre kārum seyyi'āt
Yā İlāhī sen hidāyet eyle bir dem vir necāt
Ḳıl şefāʿat ben ġarībe ey Resūl-i kā'ināt
Eṣ-selātü ve's-selām yā ṣādıḳa'l-vaʿdi'l-emīn

4. Ümmetinden eñ ḥaḳīr ü bīkesem ben yā Resūl
Ḥażretüñe itdigüm vird [ü] ṣalātı ḳıl ḳabūl
ʿĀciz-i **Meftūni**'yi cennāt-ı ʿAdn'e it vuṣūl
Eṣ-selātü ve's-selām yā ṣādıḳa'l-vaʿdi'l-emīn

[170a]

[İlāhī]

523. **(8+8='16'lı Hece Vezni)**[1570]

1. Mevt ḫaberin işidicek yansun benüm dervīşlerüm
Pervāneler gibi her dem dönsün benüm dervīşlerüm

2. Nefs ü hevāsun geçsünler cennet ḳapusın açsunlar
Kevṯer şarābıñ içsünler ḳansun benüm dervīşlerüm

---

17 bābu[ñ](n)a: pāyuña / aña: saña CA.
18 yüregi: bir dili CA.

1569 SŞ: 180 s.
4 ḳıl: et / vuṣūl: kabûl SŞ.

1570 MMİ: 550 s.
2 hevāsun: hevâdan MMİ.

3. Aḳsun gözinden yaşları ʿibādet olsun işleri
Melek olsun yoldaşları uçsun benüm dervīşlerüm

4. Emr-i Ḥaḳ'dan geldi bize saʿīd defterine yaza[1571]
Yarın şefīʿ ola bize bilsün benüm dervīşlerüm

5. Beş vaḳti emr itdi ḳula tevḥīd-i ẕikrullāh ile
Şeyḫ gelür diyü yola baḳsun benüm dervīşlerüm

6. Ġaflet ile yatmasunlar egri yola gitmesünler
ʿAdlī'yi unutmasunlar añsun benüm dervīşlerüm

İlāhī

524. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[1572]
(.---/.---/.---/.---)

1. Görelden yüzüñi ʿaḳl u şuʿūrum tār-mār oldı
Beni mecnūn iden zülüf telüñdür yā Resūlallāh

2. Sen ol (u) şunʿ-ı İlāhīsün ki vaṣluñ bāġ-ı cennetdür
Bahār-ı maʿnevī rūy-ı gülüñdür yā Resūlallāh

3. Saʿādet mülkinüñ şāhı Ḥabībā ẕāt-ı pāküñdür
Ziyāret-gāh olan dā'im ilüñdür yā Resūlallāh

4. Bu **Kenzī** gerçi mücrimdür yüzüñ sürer eşigüñe
Ḳabūl eyle ḳusūrıyla ḳuluñdur yā Resūlallāh

İlāhī

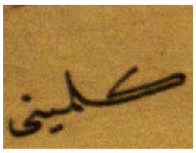
525. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1573]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Cümle erbāb-ı ṭarīḳüñ aṣlı pīr-i perveri
Naḳşbendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī
Ehl-i ẕikrüñ ser-firāzı ehl-i ʿışḳuñ serveri
Naḳşbendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī

1571 Beyit MMİ'de yok.
5 Beş vaḳti emr itdi ḳula: beş vakt emretti Hak kula MMİ.

1572 HKD: 84. s.
1 ʿaḳl u şuʿūrum: ʿaḳlım şuʿūrum / mecnūn iden: mest eyleyen
2 sen ol: ʿAceb HKD.
3 mülkiniñ: kevkebiñ HKD.

1573 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.

2. Sālik-i rāh-ı ṭarīḳüñ gelmeyeni? evliyā
Mālik-i genc-i ḥaḳīḳat küḥl-i cism-i enbiyā
[170b]
Vāriṣ-i ʿilm-i şerīʿat hem vekīl-i Muṣṭafā
Naḳşbendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī

3. Ḥāşılı ezvāc-ı ḳudsīlerle yine ṣubḥ u şām
Raḥmet-i Raḥmān ola ol demde tā rūz-ı ḳıyām
Ḥaşre dek şerḥ eyleriseñ **Envar** olmaz [ol] tamām
Naḳşbendī Ḫalvetī vü Ḳādirī vü Celvetī

İlāhī

526. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1574]

1. Evliyādan sır şorana ṭoḳuz dürlü nişān gerek
Evvel ḳapu şerīʿatdür güneş gibi ʿayān gerek

2. Āyet ile ḥadīṣ ile añlayana virdüm cevāb
Andan öte içerüye levvāmeye seyrān gerek

3. Şerʿīatden ṭarīḳatden içerüsi sır iledür
ʿĀkil aña ʿārif olmaz mülhime[ye][1575]vicdān gerek

4. Dördüncisi muṭma'ine Manṣūr bilür bu menzili
Pīr yüzinden ulaşmaġa iḳrār ider bir cān gerek

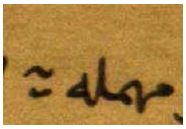
5. İḫtārum elde degül lāzım geldi söylemesi
Beşincisi kerāmetdür ʿayān degül nihān gerek

6. Yol erininüñ tevḥīdini ʿārif gerek anlamaġa
Altıncısı marżiyyedür bunda bürhān Ḳur'ān gerek

7. Yedincisi ṣāfiyyedür ḫalḳa ʿayān itmek olmaz
Andan geçüp ulaşmaġa cān ḥażrete ḳurbān gerek

8. Sekizinci budur maḳām-ı ʿayne'l-yaḳīn ḥaḳḳe'l-yaḳīn

1574 MMİ: 161. s.

1575 Harflerin yerleri karışık.
5 nihān: pinhān MMİ.

Gerek ʿāşıḳ bu meydānda ġayrullāhdan ʿuryān gerek

9. Ṭoḳuz ṣıfatdan içerü bir [sır] ṣoram añlar iseñ
İnsān adın bundan ḳoyup maḥv [u] ġarḳda pinhān gerek

10. **Vehhāb Ümmî**'nün tevḥîdi ḫ[ā]ṭırına güç gelmesün
Bu maʿnāyı fehm itmege ṣāfî gözden insān gerek

İlāhî

527. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1576]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ṣad ṣadāyı āhile geçdi zamānum āh āh
Gül yerine oldı ḫāristān mekānum āh āh

[171a]

2. Çün degüldür bülbüle āḫir bu gülşen cāvidān
Nev-bahārum gitdi aldı gel(di) ḫazānum āh āh

3. Her ne deñlü olsa da fürḳatle vuṣlat ʿāşıḳa
Hicr elünden oldı bu ḫasta (vü)[bu] cānum āh āh

4. Ben ki **İsmāʿîl-i** Rūmi'yem bu miḥnet-ḫānede
Tîġ-i derdile n'ola aḳarsa (ḫ)[ḳ]ānum āh āh

İlāhî

528. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1577]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḥamdülillah sāye ṣaldı niʿmet-i şehr-i ṣıyām
Māh-ı raḥmetdür ilāhî faẓl u iḥsān isterüz

2. ʿİzz ü şevketle görindi şehr-i ṣıyām içre hilāl
Māh-ı raḥmetdür ilāhî luṭf u iḥsān isterüz

3. Derd-i cürme mübtelāyuz tövbe itdük Rabbenā
Māh-ı Raḥmetdür İlāhî luṭf u iḥsān isterüz

4. Gerçi çoḳ ʿişyānımuz meʾyūs-ı raḥmet olmazuz
Māh-ı raḥmetdür ilāhî ʿafv u ġufrān isterüz

---

8 gerek: gerçi MMİ.
9 ṣoram: diyem MMİ.
10 gözden: nūrdan MMİ.

1576 Kaynaklarda bulunamadı. Bkz. https://divanmakam.com/attachments/sad-sada-yi-ah-ile-gecdi-zamanim-ah-ah-harun-korkmaz-huseyni-v1-pdf.67319/ e.t.: 27.07.2023.

1577 Kaynaklarda rastlamadık.

5. Nārdan āzād eyle mevlā biz günehkār ḳulları
Māh-ı raḥmetdür ilāhī ḥūr u ġılmān isterüz

6. Cennetüñ vir cümle mü'mīnlerle **Maḥvī** bendeñe
Māh-ı raḥmetdür ilāhī dār-ı Rıḍvān isterüz

İlāhī

529. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1578]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Cümlenüñ maḥbūbı sensin ey ḥabīb-i ezelī
Cümle Yūsuf'lar içinde ey güzeller güzeli

2. Cümle ʿālem saña ʿāşıḳ oldı ey seyyid-i ḫulḳ
Himmetüñden gitdi gayrı baġ-ı vaḥdet gezeli

3. Cümle ʿālem ḳapuña geldi yalvarı ey Ḥabīb
Hep ḳabūl oldı dilekler *"min aḥad lemyezelī"*[1579]

4. Oldı ʿuşşāḳ gözi giryān dili biryān[1580] ey şefīʿ
Oldı Mecnūn u dīvāne **Muḥyī** ḥüsnüñ sezeli

[171b]

[İlāhī]

530. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1581]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür
Düşmeyenler ʿışḳu[ñ](n)a ʿirfānı bilmezler nedür

2. Levḥ-i dilden *men ʿaref*[1582] sırrın ḳırāʾet itmeyen
Dört kitābı oḳıyup Ḳurʾān'ı bilmezler nedür

3. Bilmeyen keşretde vaḥdet sırrını ʿayne'l-ʿayān
Ṣūret iç(ind)[r]e gizli ol sulṭānı bilmezler nedür

1578 BMED: 109. s.
1Yūsuf'lar: Yûsuf MMİ.
2 ʿālem: ümmet / ḫulḳ: ḫalḳ / himmetüñden: himmetüñle BMED.
3 geldi yalvarı ey Ḥabīb: yalvarı geldi iy şefīʿHM.

1579 "Yok olmadı." bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 111.

1580 Kelimenin aslı Mecmû'a'da "püryān"dır.
4 ey şefīʿ: iy habîb BMED.

1581 Kaynaklarda rastlamadık.

1582 "Kendini bilen Rabb'ini bilir." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 122.

4. İtmeyenler bu **Fenāyī** ʿālem-i sırdan sefer
Rāz-ı esrārı ṭuyup Sübḥān'ı bilmezler nedür

İlāhī

531. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[1583]
(.---/.---/.---/.---)

1. Cemālüñ şemʿine Mevlā gönül pervānelik ister
Arayup ḳalmayum aṣlā gönül sūzānelik ister

2. Visālüñ sırrına cānum vuṣūl ister a Sulṭānum
Bıraġup ʿaḳlile cānum gönül dīvānelik ister

3. Bu dünyānuñ belāsından daḫı aġ u ḳarasından
Geçüp küllī hevāsından gönül ferzānelik ister

4. Ciger ʿışḳuñla kebāb olsun vücūd mülki ḫarāb olsun
Yıḳılsu[n](ñ) hep türāb olsun gönül vīrānelik ister

5. Bu imkān ʿālemüñ ḳoya sivāsından el yuya
Hüviyyetden ḫaber duya gönül merdānelik ister

6. Maḳām cemʿe ʿazm ide fenā-yı İlāhī'de seyr ide
Beḳābillāhi taḫt ide gönül şāhānelik ister

7. Cenāḥ-ı ʿışḳıla uçup bu **Maḥvī** cümleden geçüp
Şerāb-ı vaḥdeti içüp gönül mestānelik ister

İlāhī

532. **(7+7=14'lü Hece Vezni)**[1584]

1. Evliyānuñ kelāmı söylenmesün ḳalsun mı
Baḥr[ı] üzmek bilmeyen ʿummānlara ṭalsun mı

2. Baḥr-ı ʿummāna ṭaldı [ṭaldı][1585] bir gevher aldı
İsteyen Ḥaḳḳ'ı buldı istemeyen(ler) bulsun mı

3. Ṭarīḳat mektebinde elif bāyı bilmeyen
Dört kitābı oḳısa maʿnāsını bulsun mı

[172a]

4. ʿİlm oḳımaḳ bilmekdür bilmek Ḥaḳḳ'ı bulmaḳdur

1583 Kaynaklarda bulunamadı.
1584 MMİ: 291. s.
1585 MMİ'den eklendi.
2 gevher: cevher MMİ.
3 bulsun mı: bilsin mi MMİ.
4 bulsun mı: bilsin mi MMİ.

Tekebbürlük eyleyen ya [Allāh'ı][1586] () bulsun mı

5. Derv̈îş **Yūnus** sen daḫı artuḳ eksik söyleme
Ya n'içün söylemesün dutuşuban yansun mı

İlāhî

533. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[1587]
(.---/.---/.---/.---)

1. Göñül bi̇gānelerle āşināḍur yā Resūllullāh
Der-i devlet-me'āb[uñ](ın)dan cüdāḍur yā Resūllullāh

2. Zer-i ḫūrşi̇d-i maḥşer ḳurṣaḍur ikşir-i ḫākî̇den
Reh-i ʿışḳuñda ol kim ḫāk-i pāḍur yā Resūllullāh

3. Olan hādî ṣırāṭ-ı müstaḳi̇me şerʿ-i pāküñdür
Bu ʿālem berzaḫ-ı ḫavf u recāḍur yā Resūllullāh

4. Ṣara[r]dur z̤ikr [ü] fikrüñ çehresin erbāb-ı tevḥi̇düñ
(Benim)[Siyeh] ḫāki z̤er eyler ki̇myāḍur yā Resūllullāh

5. Ne deñlü **Nā'ili̇** şāyān-ı tertî̇b-i cezā olsa
Cenābuñdan şefāʿat mültecāḍur yā Resūllullāh

İlāhî

534. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[1588]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ben ol dürr-i meʿānî̇yüm ki ṣıġmam heft deryāya
Ben ol genc-i nihānî̇yüm ʿayān eyler beni māye
Ben ol şems-i cihān-tābum ki sāyem taʿn ider aya
Ben ol ʿarş-ı muʿallāyum ki Ḥıżr oldı [bana] dāye

2. Ledünnî̇ sırrına vāṣıl olam dirse[ñ](n) bu ʿālemde
Nice ṭūl[ā](a) yed-i beyżā olam dirse[ñ](n) bu ʿālemde
Yed-i ṭūlā olam dirseñ ki mümkindür bu ʿālemde
Ben ol ʿarş-ı muʿallāyum ki Ḥıżr oldı bana dāye

1586 MMİ'den eklendi.
5 Derv̈îş **Yūnus** sendaḫı: Dediler kul Yûnus'a MMİ.

1587 NKD: 272. s.
2 ḫākî̇den: hālünden NKD.
4 benem: siyeh NKD.

1588 MMİ: 105. s.
1 şems-i: nūr-i MMİ.
2 olam: bulam / bulam: olam MMİ.

3. Bu Hāy u Hū-yı vāveylā çün irmekdür o cānāna
Ki ṭıfl-ı maʿnevī çünkim ṭoġar o ṭoġmadan ana
Bu esrāra irem dirse[ñ](n) iriş bu pīr-i **Kenʿān**'a
Ben ol ʿarş-ı muʿallāyum ki Ḫıżr oldı baña dāye

İlāhī

535. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün) [1589]
(-.--/-.--/-.-)

1. Ḳılalum ʿışḳ-ı ilāhīde ṣafā
Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ı tevḥīd idelüm
[172b] Ola ol āyīne-yi nūr-ı Ḫudā
[Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ı tevḥīd idelüm]

2. Maḥż-ı faẕluñdan Ḫudā ʿāşıḳlara
Enbiyā vü evliyā ẕevḳin vire
Ẓāhir ü bāṭında maḳṣūda ire
[Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ı tevḥīd idelüm]

Eyżan

3. Enbiyānuñ baḳ dil-i āgāhına
Bezl-i maḳdūr ile Ḥaḳḳ'uñ rāhına
Rūz u şeb yüzler sürüp dergāhına
[Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ı tevḥīd idelüm]

4. Gir semāʿa sīneñi ṣad çāk idüp
Ḳalbinüñ āyīnesini pāk idüp
Nakşiyā ʿuṣṣāḳı ʿāteş-nāk idüp
[Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ı tevḥīd idelüm]

Eyżan

İlāhī

536. (8+8=16'lı Hece Vezni)[1590]

1. N'oldı sa[ñ](n)a eyā göñül ʿacāyib derde (mi) uġraduñ
Ṭurmaz aḳar gözüñ yaşı Ṭūfān-ı Nūḥ'a mı uġraduñ

1589 ND: 216. s.
1 ilāhīde: ilāhiyle /ol: dil ND.
2 faẕlıñdan: luṭfından ND.
3 enbiyānuñ: evliyānuñ ND.

1590 ATD: 163. s. vezin ATD'de: 4+4+4+4=16'lı olarak gösterilmiş. Fakat duraklar 8+8'e uygun.
1 ʿacāyib derde mi: ʿaceb ne derde uġraduñ ATD.

2. Çalḳanursu[n](ñ) gemi gibi çaġlarsu[n](ñ) ırmaḳlar gibi
Āh idersü[n](ñ) Yaʿḳūb gibi ayrılıġa mı uġraduñ

3. Ḳuruduñ şol ḳavlar gibi hem ḳızduñ ḥammāmlar gibi
Ṭuṭuşduñ külḫānlar gibi āteş-i ʿışḳa mı uġraduñ

4. Ḥükm eyleyen ḳāfdan ḳāfa zencīrleri uran d[ī]ve
Süleymān peyġamber gibi Belḳīs-ı Şāh'a mı uġraduñ

5. ʿArż eyleyen Ḥaḳḳ'a sözü[ñ](n) maḥv eyleyen anda özüñ
Ṭur ṭaġında Mūsā gibi nūr-ı Ḫudā'ya mı uġraduñ

6. Dala dönmiş iken ḳaddüñ āḫır olmış iken ʿömrüñ
Bīçāre Ẕelihā gibi Yūsuf-ı Kenʿān'a mı uġraduñ

7. **ʿAbdu'r-Raḥīm-i** Tırsī sen yürür iken ṣaġ u ese[n](ñ)
Cānlar alup başlar kese[n](ñ) heybet-i [şāha][1591] mı uġraduñ

İlāhī

537. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1592]
(-.--/-.--/-.-)

1. Yā Resūlallāh nām u şānıla
Muṣṭafāsı[n](ñ) Muṣṭafāsı[n](ñ) Muṣṭafā
[173a]
Çeşm-i māzāġ[1593] dil-i derrākile
Müctebāsu[n](ñ) Müctebāsu[n](ñ) Müctebā

2. Cismüñe şerʿ-i şerīf oldı ġıdā
Rūḥu[ñ](n)a sırr-ı laṭīf oldı fedā
Uydı saña cümle-yi bay ü gedā
Muḳtedāsun muḳtedāsun muḳtedā

3. Eyleyüp (ż)[z]indān içün bāġ-ı İrem
Ḥaḳḳı'yı ḳılduñ ġamuñla muḥterem
Vaʿdü[ñ](n)e ṣādıḳsun ey kān-ı kerem
Pür-vefāsun pür-vefāsun pür-vefā

İlāhī

538. (11'li Hece Vezni)[1594]

---

3 hem: key / āteş-i ʿışḳa: nār-ı caḥīme ATD.
4 zencīrleri uran d[ī]ve: zencirler uran dīvlere / peyġamber: Nebī / belġ īs: BelḳısATD.
6 ḳaddüñ: ḳaddi / ʿömrüñ: ʿömri / Yūsuf-ı Kenʿān'a: ḥüsn-i Yūsufa ATD.
7 başlar: sözler ATD.

1591 ATD'den eklendi.
1592 Kayanaklarda bulunamadı.
1593 "Gözü ne kaydı, ne haddini aştı." Necm 17.

1. Mevlām senüñ cehennemüñ odına
Birligin birleyen ḳul[uñ](ın) yanar mı
Faḳīre raḥm eyle iḥsān eylegil
Ḥaḳ yolına giden māllar yanar mı

2. Bir kişi kendin ḥarāmdan ṣaḳına
Ṣofrasında ḫayr duʿā oḳına
Ḳanāʿat eyleyen kendi (ṣaḳına)[ḥaḳḳına][1595]
Ḥarām ṣunmayan diller yanar mı

3. Söndürmüş cehennemüñ özini
Mevlām ṭatdurma acısınuñ dadını[1596]
ʿIşḳıla yād iden biñ bir adını
Seni tevḥīd iden diller yanar mı

4. Didüm **Yūnus** pervāneyüm dönerüm
Dönüp ʿışḳuñ şerābına ḳanarum
Ben bu ʿışḳ odına çoḳdan yanarum
Yanup da sögüne[n](ñ) güller yanar mı

İlāhī

539. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1597]

1. Bir gice Muḥammed'e Çalab gönderdi Burāḳ
Cebrāʾīl eydür ḫāᵛcem seni daʿvet ider Ḥaḳ

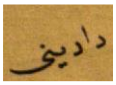
[173b]

2. Uyuma uyar cānuñ Cennetle dīdār senüñ
Seni oḳur Sübḥān'uñ yā Muḥammed ḳıl yaraḳ

3. Geldi Cibrīl Ḥażret'i getürdi Burāḳ atı

1594 AYD: 256. s.
1 ḳul[uñ](ın): kullar AYD.
2 ḥarām: harâma / diller: eller AYD.

1595 AYD'den eklendi.
3 Söndürmiş cehennemiñ özini / Mevlām ṭatdırma acısınıñ dadını: Yavuz derler cehennemin odunu / nasîb etme lezzetini tadını AYD.

1596 Kelimenin mecmû'adaki şekli:
4 Didim **Yūnus** pervāneyim dönerim / Dönüp ʿışḳıñ şerābına ḳanarım: Yûnus der ki pervâne olup yandım / İki fasılım er bagından kandım / ʿışḳ: ʿaşkın / yanarım: yandım / yanupda sögünen: yanmaya susayan AYD.

1597 YEDT: 298. s.
1 Çalab gönderdi Burāḳ: Çalap'dan indi Burâk / seni daʿvet ider Ḥaḳ: Mi'râc'a kıgurdı Hak YEDT.
2 Uyuma uyar cānuñ Cennetle dīdār: Aç kendüne cinânun behişt ü dîdâr / yā Muḥammed: ne yatursın YEDT.
3 geldi: gitdi / nūrı: yüzi YEDT.

Nūrdan idi ḫilʿati gözi gevher nūrı āḳ

4. Ḳalḳdı Miʿrāc ḳaṣdına yöneldi abdest ile
Secde ḳıldı dōstına dimedi yaḳın ıraḳ

5. Ḳadem bir ṭaşa başdı ṭaş ḳalḳdı bile gitdi
Ṭur yā mübārek didi şöyle ḳaldı muʿallaḳ

6. Gör Muḥammed n'eyledi ʿarşı seyrān eyledi
Ümmetini diledi Ḥaḳḳ'a yaḳın varıcaḳ

7. Geçdigüm felekleri üñ geldi kim gel beri
Ḳaldırdum perdeleri hemān cemāle baḳ

8. Dōst dōstıyla buluşdı ṭoḳsan biñ söz söyleşdi
Ümmetiçün çalışdı ol dīn serveri çırāḳ? اول دینزوری چراق

9. Miʿrāc'dan dönüş oldı yataġın ı[şş](ss)ı buldı
Düşen ıbrıḳ dökülmez be hey ḳudret-i issi Ḥaḳ

10. Nice biñ yıllıḳ yolı bir anda vara gele
Yūnus eydür kim ola ol Muḥammed'dür muṭlaḳ

İlāhī

540. (12'li Hece Vezni)[1598]

1. ʿIşḳ-ı Mevlā'ya bugün her ne yār oldı
Bil hemān anuñ işi āh u zār oldı

2. Ḳanı ʿışḳu[ñ](n)dan eşer ey Ḫudā dōstı
ʿĀşıḳ olmaz her ne ol böyle var oldı

3. Ud bu nāmūs şīşesiñ tārumār olsun
Ad u şan çün kişiye ʿışḳda ʿār oldı

---

4 ḳalḳdı:Turdı / yöneldi abdest ile: yüridi abdestine YEDT.
5 ṭaş ḳalḳdı: taş kopdı / bile gitdi: bile vardı / ṭur: Kıf YEDT.
6 ʿarşı seyrān eyledi: gökleri seyreyledi / diledi: toyladı /Ḥaḳḳ'a yaḳın varıcaḳ: 'Arş'a henüz varıcak YEDT.
7 geçdigüm: çün geçdi felekleri / cemāle: cemālüme YEDT.
8 Dōst dōstıyla buluşdı ṭoḳsān biñ söz söyleşdi: Çün dost dosta kavuşdı yüz bin kelâm danışdı / ol dīn serveri اول دینزوری چراق: oldur Resûl-ı Mutlak YEDT.
9 dönüş oldı yataġın ıssı buldı: döndi yine girü geldi evine / Düşen ıbrıḳ dökülmez be hey ḳudret-i ıssı? Ḥaḳ: geldi gördi henüz kim döşecigi ısıcak YEDT.
10 yolı: yola / anda: demde / ol Muḥammed'dür: Muhammed'dür o YEDT.

1598 Kaynaklarda bulunamadı.

4. Pāre pāre sīneñe yaralar ur kim
ʿışḳ duyanlara böyle kār oldı

5. Ey **Viṣālī** dūr eyle ṭuram feryād it
Güle ḳarşu bülbülüñ işi zār oldı

[174a]

İlāhī

541. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1599]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. N'olduñ aġlarsu[n](ñ) göñül bir bībedel yārüñ mi var
Zārī zārī iñlemekden ġayrı bir kāruñ mı var

2. Nār-ı ʿışḳa kendini [atmaḳ][1600] dilerseñ her nefes
Oda yanmaz kim Ḫalīlullah gibi tenüñ mi vār

3. Rūz [u] şeb arzū ile señ dōst cemālüñ görmege
Sırr-ı Aḥmed'den irişmüş çeşmüñe nūruñ mı var

4. Baġrı başlı gözi yaşlı cigeri dilik dilik
Kim belāya döyüci Eyyūb gibi ṣabruñ mı var

5. Ne ʿaceb cürʾet idersin sözlere **Üftāde** sén
Rāh-ı Ḥaḳḳ'a vāṣıl olmış ẕerrece ḥālüñ mi var

İlāhī

542. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1601]
(.---/.---/.---/.---)

1. Bugün bize vefālarla ṣafā-yı Muṣṭafā geldi
Zehī ẕevḳ u ṣafālarla vefā- yı Muṣṭafā geldi

2. İrişdüñ yāra ʿıyd oldı sivādan dil baʿīd oldı
Bugün yevmü'l-mezīd oldı ṣafā- yı Muṣṭafā geldi

1599 ÜD: 79. s. Bkz. 37. İlâhî.
1 aġ larsın: iñlersin / bir: hīç ÜD.

1600 ÜD'den eklendi.
3 ile señ: idersin / irişmiş: yetişmiş ÜD.
4 dilik dilik: pür-ḫūn /döyücü Eyyūb: doyucı Eyyūb ÜD.
5 Üftāde'sin: Üftāde sen / rāh-ı: nūr-ı ÜD.

1601 MMİ: 198. s.
1 vefālarla: vefâlar / ṣafālarla: safâdır ki MMİ.
2 irişdüñ: eriştik / dil: - MMİ.

3. Dolaşıp raḳṣ ider eflāk ḳılur gökler yaḳalar çāk
Ṣafālaruñ ider ʿuşşaḳ ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

4. İrişdi cāna eşerler ṭoġrandı canlar cigerler
Getürdi dostdan ḫaberler esüp bād-ı ṣabā geldi

5. Esen bād-ı ṣabā ile ḳudūm-i pür-ṣafā ile
Muḥammed Muṣṭafā ile hezārān merḥabā geldi

6. **Mürîdoġlı** ne ḫāletdür n'içün göñlüñ melāletdür
Gelen ḫatm-i risāletdür ṣafā-yı Muṣṭafā geldi

İlāhî

543. (8'li Hece Vezni)[1602]

1. Yine dōsttan ḫaber geldi[1603]
Gel hey göñül şimdengerü
Yaḳar içden nefis aġusın
Ḳan hey göñül şimdengerü

2. Anmaz mısın ölecegin
Ḳara sine girecegin
[174b]Başu[ñ](n)a ne gelecegin
Bil hey göñül şimdengerü

3. Bunca zamān yidüñ içdüñ[1604]
İnṣāf eyle ḫaddüñ a[ş](ç)duñ
Sünbül eydür yeter uçduñ
Ḳon hey göñül şimdengerü

İlāhî

544. (6+5=11'li Hece Vezni)[1605]

1. Arayı arayı bulsam izi[ñ](n)i
İzinüñ ṭozına sürsem yüzümi
Ḥaḳ naṣîb eylese görsem yüzü[ñ](n)i
Yā Muḥammed cānum arzūlar seni

2. Bir mübārek sefer olsa da gitsem
Kaʿbe yollarında ḳumlara batsam

---

3 ḳılur: kılar / ṣafālaruñ ider ʿuşşāḳ: safâlar kesb ider MMİ.
4 Getürdi: götürdi MMİ.

1602 DU: https://defter-i-ussak.blogspot.com/2017/02/yine-dostdan-haber-geldi.html bkz. ilâhî 468.
1603 Şekil olarak her bir beyit bir baştan bir ortadan başlayarak yazılmıştıtr.
1604 Dörtlükte imlâ düzeltmeleri yapılmıştır. [ñ](n).
1605 AYD: 234. s.

Ḫūb cemālüñ [bir kez][1606] düşde seyr itsem
Yā Muḥammed cānum arzūlar seni

3. ʿArafāt ṭaġıdur bizüm ṭaġımuz
Anda ḳabūl olur duʿālarımuz
Medīne'de yatar Peyġamberimüz
Yā Muḥammed cānum arzūlar seni

4. Ẕerrece ḳalmadı ḳalbümde ḥīle
Ṣıdḳıla girmişim ben bu ḥaḳ yola
Ebū Bekir ʿÖmer ʿOṯmān da bile
Yā Muḥammed cānum arzūlar seni

5. ʿAlī ile Ḥasan Ḥüseyin anda
Sevdāsı göñülde maḥabbet cānda
Yarın ḳıyāmetde Ḥaḳ dīvānında
Yā Muḥammed cānum arzūlar seni

6. **Yūnus** medḥüñ ider senüñ dillerde
Dillerde dillerde hem göñüllerde
Arayı arayı ġurbet illerde
Yā Muḥammed cānum arzūlar seni

İlāhī

545. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1607]
(.---/.---/.---/.---)

1. Cemālüñ şemʿine Mevlā göñül pervānelik ister
Eriyüp kalmaya aslā göñül sūzānelik ister
[175a]
2. Viṣālüñ sırrınā cānum vuṣūl ister a sulṭānum
Bıraġup ġafletle şānum göñül dīvānelik ister

3. Bu dünyānuñ belāsından daḫı aġ u ḳarasından
Geçüp küllī hevāsından göñül ferẕānelik ister

4. Bıraġup ʿizzetüñ vārı[n](ñ) rıżāsın isteyen yārüñ
Çıḳarsun cübbeyi ʿārı[n](ñ) göñül irfānelik ister

5. Ciger ʿışḳuñla kebāb olsun vücud mülki ḫarāb olsun
Yıḳılsın hep türāb olsun göñül vīrānelik ister

1606 AYD'den eklendi.
3 duʿālarımız: bizim du'âmuz AYD.
4 ḳalbimde: gönlümde AYD.
5 Sevdāsı: sevgüsi / ḳıyāmetde: mahşer güni AYD.
6 medhüñ eyler senüñ: medh eyledi seni /arayı arayı: aglayu aglayu AYD.

1607 Kaynaklarda bulunamadı. Bkz. İlâhî 531.

6. Bu imkān ʿālemi[n](ñ) ḳoya sivāsından el yuya
Hüviyyetden ḫayr duya göñül merdānelik ister

7. Makām-ı cemʿe ʿazm ide fenāfillahda seyr ide
Beḳābillāhı taḫt ide göñül şāhānelik ister

8. Cenāḥ-ı ʿışḳıla uçup bu **Maḥvî** cümleden geçüp
Şerāb-ı vaḥdeti içüp göñül mestānelik ister

İlāhî

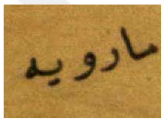
546. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1608]
(.---/.---/.---/.---)

1. Senüñ ʿāşıḳlaruñ ḳılmaz naẓar Firdevs-i aʿlāya
Ne ḫūrīden ḫaber söyler ne meyl eyler Muṣṭafā'ya

2. Nuḳūş-ı māsivāllāhdan geçürmiş bunları ʿışḳuñ
Ḳomışlar cümle sevdāyı dolaşmışlar bu sevdāya

3. *Ene'l-Ḥaḳ*[1609] ḳıblesi[n](ñ) bulmış yüzü[ñ](n)i Ḥaḳḳ'a döndürmiş[1610]
Şerāb-ı *lemyezel*[1611] içmiş baḳ ol Manṣūr-ı şeydāya

4. Eger ol ʿāşıḳuñ zāhid ṣorarsañ kendüden ṣorma[1612]

Fenā baḥrına ġarḳ olmış ulaşmış ḳaṭre māverāya?

5. Eger ol āşıḳuñ ḥāli[n](ñ) ṣorarsañ vaṣf-ı ḥālinden
Ṣorarsañ ḥāl-i Mecnūn'ı ṣōr ol ruḫsār-ı Leylā'ya

6. Gel ey **Yūnus**[1613] gözini yum cemāl-i māsivallahdan
Ki bunda göresüñ Ḥaḳḳ'ı ne lāzım vaʿd-i ferdāya

1608 AYD: 211. s.
1 eyler: ider AYD.

1609 "Ben Hakk'ım". Bkz. Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,* 123.

1610 AYD'de yok.

1611 "Yok olmadı."bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*,111.

1612 Beyit AYD'de yok.
5 vaṣf-ı ḥālinden: gayrı yol sorma AYD.

1613 Bu ilâhî Yûnus'a değil Âşık Paşa'ya âit olduğu kaynaklarda geçmektedir. Bkz.: TMA s. 560; ayrıca bkz.: Abdülbaki Gölpınarlı "Âşık Paşa'nın Şiirleri" Journal of Turkology 5 (1936): 87-100 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/172724

6 cemāl-i: bi-külli AYD.

İlāhī

547. (8'li Hece Vezni)[1614]

1. Ey şehr-i nuzūl-i sūre
Bāʿiṣ oldı çoḳ sürūra
[175b]
Ġarḳ eyledi bizi nūra
Şehr-i Ramażān merḥabā

2. Mü'minlerüñ bayrāmıdur
Dertlilerüñ dermānıdur
Ḥaḳḳ'uñ bize fermānıdur
Şehr-i Ramażān merḥabā

3. Onbir aylıḳ yoldan gelür
Bir ay bize mihmān olur
Yarın bize şefīʿ olur
Şehr-i Ramażān merḥabā

4. ʿĀşıḳları mesrūr ider
Cān [u] göñli maʿmūr ider
Bu **Nūrī**'yi pür-nūr ider
Şehr-i Ramażān merḥabā

İlāhī

548. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1615]
(.---/.---/.---/.---)

1. Şifā-yı derd-i dildür āsitānuñ yā Resūllullāh
Anuñçün Muṣṭafā'dur nām u şānuñ yā Resūllullāh

2. Cemīʿ-i enbiyālardan mükerrem hem mufażżalsın
Ḥabībisin Cenāb-ı Kibriyā'nuñ yā Resūllullāh

3. Vücūduñ bāʿiṣ-i iẓhār ʿafv u maġfiretdür hep[1616]
Sen olduñ menbaʿı luṭf-ı Ḫudā'nuñ yā Resūllullāh

4. Sen ol ʿanḳā-yı ḳāf-ı ʿarş-ı aʿẓamsın ki bīpervā[1617]
Senüñ bāġ-ı cināndur āşiyānuñ yā Resūllullāh

1614 MMİ: 396. s. MMİ'de beyitler hâlindedir.
1 eyledi: eyledin MMİ.
2 bayrāmıdur: bayramısın / dermānıdur: dermânısın / fermānıdur: ihsânısın MMİ.
4 göñli: dili MMİ.

1615 MMİ: 280. s.
2 enbiyālardan: enbiyâdan hem MMİ.

1616 MMİ'de yok.

1617 MMİ'de yok.

5. Ġarīḳ-ı baḥr-ı ʿiṣyānum meded **Lüṭfī**'ye luṭf eyle
Elin al ben ġarīb-i bī-nevānuñ yā Resūllullāh

İlāhī

549. **(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)**[1618]
(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

1. Ḥaḳ luṭfı[n](ñ)a maẓhar olan Sünbüliler dirler bize
ʿĀşıḳlara rehber olan Sünbüliler dirler bize

2. Keşretden el çeküp ḳaçan vaḥdet şerābından içen
Varluḳ ḥicābından geçen Sünbüliler dirler bize

[176a]

3. Fānī cihān devletine ẓıll ü ḫayāl ʿizzetine
Aldanmayan şöhretine Sünbüliler dirler bize

4. Bu luṭf-ı Ḥaḳḳ'ı ṣubḥ u şām şükri[n](ñ) edād[ayuz][1619](k) müdām
Kim **Faḫri**yā ḫāṣṣıla ʿām Sünbüliler dirler bize

İlāhī

550. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[1620]
(.---/.---/.---/.---)

1. Cemīʿ-i enbiyānuñ efḍalisin yā Resūllullāh
N'ola āḫirde gelseñ evvelisin yā Resūlallāh

2. Nedīm-i bezm-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣ-ı ḫalvet-ḫāne-yi ʿizzet
Ḫudā'nuñ sen Ḥabīb-i ecmelisin yā Resūlallāh

3. ʿUlūm-ı enbiyā nisbet olunmaz ʿilmü[ñ](n)e zīrā
[Ki] maḥż-ı mürselīnüñ ekmelisin yā Resūlallāh

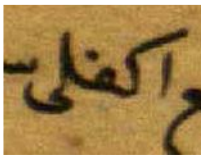
4. ʿAceb mi emrüñe rām olsa ins ü cin melā'ikle
Dü kevnüñ pādişāh-ı aʿdelisin yā Resūlallāh

5. **Vesīm**e mücerred luṭf eyle Sulṭānum şefāʿat ḳıl

1618 FSD: 91. s. bkz.: İlâhî 504.

1619 FSD'den eklendi.
4 Ḥaḳḳ'ı: Ḥaḳḳa / kim: ey FSD.

1620 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.

Günehkāruñ şefīʿ-i ekfeli?sin yā Resūlallāh

İlāhī

551. **(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)**[1621]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ḥażret-i Ḥaḳḳ'uñ Ḥabībi sevgili bir dānesi
Oldığıyçün oldı ʿālem Ḥüsnüñ[üñ][1622] dīvānesi

2. Ẕāt-ı pāküñdür sebeb bu ʿālemüñ īcādına
Olmasa teşrīfüñ olmazdı cihān kāşānesi

3. Yā Resūllallah viṣālüñ bezmine şāyeste ḳıl
Tā göñül olsun şerāb-ı ʿışḳuñ[uñ][1623] mestānesi

4. ʿĀşıḳuñ ancaḳ murādı ḥażretüñden kim ola
Āşinā-yı bezm-i ḫāṣuñ ʿālemüñ bīgānesi

5. Genc-i ʿışḳuñ maḥzeni olmuş **Sezāyī** ġālibā
Hiç ʿimāret istemez bu göñlümüñ vīrānesi

İlāhī

552. **(8'li Hece Vezni)**[1624]

1. Yā Rabb[i] ʿizzetüñ ḥaḳḳı
Ḳurtar bizi nefs elinden
Kemāl-i nūṣretüñ ḥaḳḳı
Ḳurtar bizi nefs elinden

2. Muḳırrım ẕātuña cāndan
Ayurma cānı cānāndan
Ḥıfẓ eyle nefs [ü] şeyṭāndan
Ḳurtar bizi nefs elinden

[176b]

3. Varayum benden ben saña
Göster beni bensiz baña
Mest oluban ḳalam ṭaña
Ḳurtar bizi nefs elinden

1621 HSD: 493. s.
1622 HSD'den eklendi.
1623 HSD'den eklendi.
5 hiç: kim HSD.
1624 AAD: 159. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir. Kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.

4. **Ādem**'üm aġlatma beni
Tövbem ḳabūl it yā Ġanī
Al beni vir baña seni
Ḳurtar bizi nefs elinden

İlāhī

553. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1625]
(.---/.---/.---/.---)

1. Esīr-i nefs-i emmārem ʿaceb bed-ḥāl ü bed-kāram
Şefîr-i ḳabre irişdüm hevā ile henüz yāram
Giderüm zād-ı rāhum yoḳ ne yüz ile saña varam
Esirge kapuña geldüm didüñ yā Rabbi Ġaffāram[1626]
Senüñ ḳapuñ ṭurur iken ya ben kime yalvaram

2. Ḫudāvendā sen ol Allāh u Raḥmān u Raḥīmimsin
Ḳamu aḥvālüme cümle Ḫabīr ü hem Baṣīrümsin
Aġışnā yā ġayyāşe'l-müstaġīsin[1627] destgīrimsin

Eyżan

3. Senüñ her kūşede ẕikrüñ ider ẕühhād u ʿubbāduñ
Kimi iḫfāya maẓhardur kimi cehren ḳılur (d) yāduñ
Ne naḳş ola ḫazīneñden Ġanī Vehhāb iken aduñ

Eyżan

4. Eger yüz biñ günāh itsem ümidüm kesmezem senden
Kelāmu[ñ](n)da muṣarraḥdur didüñ *lā- teḳnaṭu*[1628] benden
Mübeşşirlerle şād eyle bu rūḥum çıḳmadan tenden

Eyżan

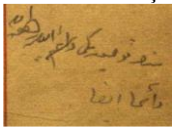
5. Ḳuluñdur **Ẕākirī**-yi derdmend ey ʿālim ü dānā
Senüñ tevḥīdini eyler hevā ile ider ammā
Ne var cirmini ʿafv itseñ saña şirk itmedi ḥāşā

Eyżan

İlāhī

554. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1629]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1625 ZHE: 251. s.
1 zād-ı rāhum yoḳ ne yüz ile saña varem: râha zâdım yok sana ne yüz ile ZHE.

1626 Mısrâ iki kırmızı çizgi arasına alınmış ve hemen mısrâın sağ derkenârına kurşun kalemle yazılmış şu ibâre yer almaktadır.
2 cümle: vâkıf / Ḫabīr ü hem Baṣīrims[üñ](in): habîrimsin basîrimsin ZHE.

1627 Susayanları suya kavuştur. ZHE'den eklendi.

1628 "Allâh'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin." Zümer 53. Kısmî iktibâstır.

1629 YED: 129. s.

1. Ben bende buldum çün Ḥaḳḳ'ı şekk ü gümān nemdür benüm
Ben dost yüzin görmez isem bu gözlerüm nemdür benüm

[177a]

2. Gelsün münācāt [eyleyen][1630] ṭoḳsān biñ ḥācāt eyleyen
Ṭaşra ʿibādet eyleyen görsün o dost nemdür benüm

3. Ol doşt baña ümmī dimiş hem adımı ümmī ḳomış
Dilüm şeker gevdem ḳamış bu söyleyen nemdür benüm

4. Ümmī benem **Yūnus** benem ṭoḳuz atam dörtdür anam
ʿIşḳ odına düşüp yanam sūḳ u pāzār nemdür benüm

İlāhī

555. (Mef'ûlü Mefâ'îlün Mef'ûlü Mefâ'îlün)[1631]
(--./.---/--./.---)

1. Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma
Şemʿ-i rūḥ[ı] nārına pervāne gibi yanma
Fānīdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma
ʿAhdine vü vaʿdine göñül virüp inanma
Ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inkārına ṭayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan şanma

2. Bu dünya yedi başlı biñ dişli bir erkamdur
Her başda biñ aġzı var her loḳması ādemdür
Zehridür anuñ tiryāḳ tiryāḳı hemān semdür
[Her][1632] şerbeti kim içseñ şerbet degül ol demdür

Eyżan

3. ʿAḳlıyla bunuñ hergiz bir ḥīlesi bilinmez
Şeyṭānı daḫı gizli ʿilmile o bulınmaz
Her ne ḳadar aña sen şetm eyleseñ alınmaz
Rıfḳıla ider mekri her yanana çalınmaz

Eyżan

4. **Mışrī** sañadur bu söz cehd it a[l](ñ)a gör ʿibret
Faḳrıla idüp faḫrı itme aña sen minnet
Ṭutma şaḳın aşlā hiçbir kimseye var küdret

---

1 ben: ol YED.

1630 YED'den eklendi.

2 eyleyen: söyleyen / o: (ki) YED.

1631 MNA: 283. s. Bkz. 258. İlâhî.

2 hemān: dahi MNA.

1632 MNA'dan eklendi.

3 yanana: yanaya MNA.

4 var küdret: kedûret MNA.

Emrāż-ı cehilden ger bulduñsa eger ṣıḥḥat
Ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inkārına ṭayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan ṣanma

[177b]

İlāhī

556. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1633]
(.---/.---/.---/.---)

1. Cemālüñ ʿāleme mihr-i münevver yā Resūllullāh
Vücūduñ cümleten nūr-ı muṣavver yā Resūllullāh

2. Maḳāmuñ *ḳābe ḳavseyni*[1634] (vü) şühūd oldı şeb-i miʿrāc
O dem levlāk ile olduñ muvaḳḳar yā Resūllullāh

3. Fürūzān[a] firāḳ-ı nār-ı ḥasret hasta-yı ʿışḳa
Zülāl-i vaṣlınuñ cām-ı muʿanber yā Resūllullāh

4. Yapışdum dāmen-i ʿafva siyeh-rū müẕnibim senden
Şefāʿat yevm-i maḥşerde muḳarrer yā Resūllullāh

5. [Bu **Şahvī** gülşen-i naʿtüñde oldı bülbül-i gūyā][1635]
Meşāmı būy-ı medḥüñle muʿaṭṭar yā Resūllullāh

İlāhī

557. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1636]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Nicesi fāriġ olam ben nāle-yi her-gāhdan
Böyle gördüm rāh-ı ʿışḳı bir dil-i āgāhdan
Neş'e-yāb oldı göñül çün nūr-ı ẕikrullāhdan
Ẓāhir ü bāṭın murādum isterüm Allāh'dan

2. Her murādum Ḥaḳ virirken eylemem ġayra ricā
Dergeh-i Mevlā'dur ancaḳ ehl-i ʿışḳa mültecā
Nāmurād itmez bizi elbet cenāb-ı Kibriyā

3. Kām-cūyān[a] bu yoldan ġayrıya yoḳdur mecāl [1637]

1633 TMA: 350. s.

1634 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm / 9.

1635 Derkenara yazılmıştır. Vezne uygun olduğu için bu mısrâ seçildi. Çıkarılan mısrâ ise şöyledir: (Oldı gülşen-i naʿtüñde **Şaḥvī** bülbül-i gūyā). TMA'da da 'oldı' değil 'olaldan' şeklinde başlar.

1636 MMİ: 468. s.
1 ʿışkı: Hakk'ı / murādum: murâdı MMİ.

Emr-i “edʿūnī”[1638] ve “felyebkū”[1639]ye idü[p](ken) imtişāl
Derviş ʿAbdullāh ider yā Rabb[i] saña ʿarż-ı ḥāl

İlāhī

558. (8+8=16’lı Hece Vezni)[1640]

1. ʿĀlemüñ faḫrı Muḥammed gör ne dimiş ümmetine
Mektūb şalmış dört yār ile selām itmiş ümmetine

2. Dünyāya aldanma[ñ](n) dimiş maġrūr olup ḳalmañ dimiş
Günāh ile gelmeñ dimiş ışmarlamış ümmetine

3. Cemʿ olalar naṣīḥate dā’im duralar ṭāʿate
Yollar gibi ol ṣırāṭa geçü[ñ](n) dimiş ümmetine

4. Ḥaḳḳ’u[ñ](n) takdīrin gütmeyen ḥaḳ yola ṭoġrı gitmeyen
Benüm sözümi ṭutmayan ṭutun dimiş ümmetine

[178a]

5. Şefāʿat isteyen bizden ġafleti kaldırsuñ gözden
Ḥayvān ḫōşdur bī(l)namazdan ḳılı[ñ](n) dimiş ümmetine

6. **Dervīş Yūnus** dir düşüne ʿaḳlın diremez başına
Meşāyıḫlarla āşinā olan dimiş ümmetine

İlāhī

559. (Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün)[1641]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. ʿArż it cemālüñ göreyüm ey māh-ı tābān Muṣṭafā
Refʿ it niḳāb-ı rūyuñı şems-i diraḫşān Muṣṭafā

2. [Ḥaḳḳ’uñ sen olduñ maẓharı sensin ḳamunuñ rehberi][1642]
Seni seven olur velī cümleden ey kān-Muṣṭafā

3. Senüñle oldı āfitāb gönderdi Ḥaḳ saña kitāb
ʿĀşıḳlara fetḥ oldı bāb ey derde dermān Muṣṭafā

---

3 Derviş: Benden / ider: eder MMİ.

1637 İkinci bendin üçüncü mısrâsı idi fakat kâfiye gereği diğer bende eklenmiştir.

1638 “Bana duâ edin.” Mü’mîn / 60.

1639 “...ve ağlasınlar.” Tevbe / 82. (Kısmen iktibas.)

1640 Kaynaklarda rastlamadık.

1641 BMED: 109. s.

1 göreyüm: göreyin / niḳāb-ı rūyıñı şems-i diraḫşān: niḳābuñ yanayın iy şems ü sulṭān BMED.

1642 BMED’den alındı.

2 velī: berī BMEd.

4. Medḥ eylemek seni muḫāl meddāḥuñ oldı ẕü'l-celāl
Muḥyī ḳulına ḳıl viṣāl ey Ḥaḳḳ'a mihmān Muṣṭafā

İlāhī

560. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1643]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Gel gel ey ṣūfī göñül mektebinde Allāh'ı gör
Dīde-yi bāṭınıla bir kez (ol) ulu Allāh'ı gör

2. Bir misāfir-ḫānedür dünyā-yı dūndan yüz çevir
Ḥayy [u] bāḳī lā-yezāl olan ulu dergāhı gör

3. Ḫalḳ-ı ʿālem her biri bir şāha olmışdur esīr
Ey muvaḥḥid cümle şāha şāh olan ol Şāh'ı gör

4. Degme bir dervīş faḳīrüñ postuna ḳılma naẓar[1644]
Sen [ol] ḳalbü[ñ](n)de anuñ Ḥaḳḳ'a giden gül-rāhı gör

5. Ḫor baḳma her [kim][1645] gedā-yı ḫırḳa-pūşa se[n](ñ) se[n](ñ) ol
ʿĀlem-i kalbü[ñ](n)de anuñ Ḥaḳḳ'a giden rāhı gör

6. *Mūtu ḳable en temūtū*[1646] dan dilerseñ ger ḫaber
Ölmeden ölmüş dirilmiş gel bu **Seyfullāh'ı** gör

İlāhī

561. (16'lı hece Vezni)[1647]

1. Yā Resūlallāh cemalüñ *keşefe'd-dücā* degül mi
Yā Ḥabībī senüñ kemālüñ *belaġa'l-ʿulā* degül mi

2. Eşigüñ taşına baş ḳoyan ins ü melek degül mi
Ayaġuñ türābı ey şāh tāc-ı enbiyā degül mi

[178b]

3. İki ḳaşuñ arasına nāzil olmuş nūn-ı *ve'n-Necm*[1648]

---

4 ḳıl viṣāl: eyle īṣāl BMED.

1643 SND: 226. s.
1 mektebinde: mülkinde / Allāh'ı: Beytu'llāhı / bāṭınıla bir kez ol ulu: bāṭın ile eyle bir naẓar SND.
3 şāh:- SND.

1644 SND'de yok.

1645 SND'den eklendi.
5 gedāyı ḫırḳa-pūşa sen sen ol: her kim eyi ḫırḳa-pūşa sen sen ol / ḳalbinde: ḳalbinden SND.

1646 "Ölmeden önce ölünüz." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 128.
6 ger ḫaber: sen ḫaberi SND.

1647 Mahlas yok.

1648 "Andolsun yıldıza..." Necm / 1.

Biri [ki] nūn-ı *ve'l-Ḳalem*[1649] biri *ve'ḍ-Ḍuḥā*[1650] degül mi

4. İki ḳaşuñ kemānı şeb-i *ḳābe ḳavseyn*[1651] degül mi
Biri ḳāf *ḳulhüvallāhu*[1652] biri *ḳul kefā*[1653] degül mi

5. Sen ol Sulṭān-ı kevneysün naẓīrüñ yoḳ şu cihānda
Saña ʿāşıḳ olan ḳullar yolu[ñ](n)a ḳurbān degül mi

6. Sünbül ṣaçuñ pür-nūr gibi şuʿlesini ʿarşa çıḳar
Ḫūb cemālüñ yüz nūr gibi görenler ʿāşıḳ degül mi

7. İki ber-güzīde aduñ [senüñ] ey Ḥabīb-i Raḥmān
Biri Aḥmed ü Muḥammed biri Muṣṭafā degül mi

İlāhī

562. (8'li Hece Vezni)[1654]

1. Ṣafā geldüñüz erenler
Kerem ḳılduñuz yārānlar
Ḥaḳḳ'uñ cemāli[n](ñ) görenler
Allāh sizden rāżı olsun

2. Ṣafā ḳadem getürdüñüz
Bizi Ḥaḳḳ'a yitürdüñüz
Maḳṣūduma irgürdüñüz
Allāh sizden rāżı olsun

3. Doyamadum ḫulḳuñuza
Cānum fedā yoluñuza
Sizüñ gibi dōstlar bize
Gāh gāh gelsün mihmān olsun

4. Bizi sevenleri cānum
Biz de severüz sulṭānum
Bizi sevmeyen ḳardaşlar

1649 "Andolsun kaleme..." Kalem / 1.

1650 "Andolsun kuşuluğa." Duhâ / 1.

1651 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm / 9.

1652 "De ki O Allâh birdir." İhlas / 1.

1653 "De ki Allâh yeter." İsra / 96.

1654 AYD: 140. s. İlâhî Mecmû'a'da beyitler hâlindedir.Kâfiye gereği dörtlükler hâlinde yazdık.
1 kerem ḳıldıñız yārānlar: cânlar size fedâ olsun / Ḥaḳḳ'uñ cemāli[n](ñ) görenler Allāh sizden rāżı olsun: Kerem kıldunuz erenler ʿömrünüz câvidân olsun AYD.
2 bizi Ḥaḳḳ'a yitürdiñiz: bizi hâkden getürdünüz / irgürdiñiz: yitürdünüz / Allāh sizden rāżı olsun: Yardımcınuz Hudâ olsun AYD.
3 doyamadım: doyamaduk / cānım fedā yolıñıza: cânlar virmelidir size /dōstlar: cânlar / gelsün: gelüp AYD.
4 biz de severiz sulṭānım: severüz anları hânum sevmeyen ḳardaşlar: sevmeyenler cânum / varsun Mışr'a: Mısr'a varup AYD.

Varsun Mışr’a sulṭān olsun

5. Dervîş **Yūnus** var yan yüri
Eerenlere yalvar yüri
Öp ellerin var ileri
Dervîşligüñ tamām olsun

İlāhî

563. (7+7=14’lü Hece Vezni)[1655]

1. Ṭopraġa sen ḫōr baḳma ṭopraḳda neler yaṭur
Ḳanı bunca evliyā yüz biñ peyġamber yaṭur

2. Cennetde buġday yiyen ḥulle ṭonların giyen
Dünyā benümdür diyen Ādem peyġamber yaṭur

3. ʿAṣāsı ecder olan baḥra urup yol bulan[1656]
Firʿavunı helāk iden Mūsā peyġamber yaṭur

4. Ḫırḳaşıyla ḳum yıġan göz yaşıyla yoġuran
Kaʿbeyi bünyād ḳılan Ḫalîl peyġamber yaṭur

[179a]

5. Ol Allāh’uñ ḥabîbi dertlilerüñ ṭabîbi
ʿĀṣî ümmet şefîʿi server Muḥammed yaṭur

6. Ḫayber ḳalʿasın yıḳan küffārı oda yaḳan
Şāhinler gibi baḳan ʿAlî gibi er yatur

7. Ana ata gülleri Ḳurʾān oḳur dilleri
Fāṭma Ana ḳuzıları Ḥasan Ḥüseyin yaṭur

8. Dervîş **Yūnus** sen(de) daḫı yoḳ yirlere çalḳanma
Ḳara ṭopraḳ altında çoḳ günehkār ḳul yaṭur

---

5 Dervîş **Yūnus** var yan yüri erenlere yalvar yüri: ʿÂşık Yûnus turgıl öri erenlere yüzin süri / öp ellerin: ellerin öp AYD.

1655 MMİ: 613. s.

1 Ṭopraġa sen ḫōr baḳma ṭopraḳda neler yaṭur: Hor bakma sen toprakta kimler yatar MMİ.

2 ḥulle ṭonların giyen: gaflet gömleğin giyen / Dünyā benümdür diyen: Dünyâya meyl etmeyen MMİ.

1656 MMİ’de yok.

4 Ḫırḳaşıyla ḳum yıġan: Arkasıyla kum çeken / Kaʿbeyi bünyād ḳılan: Ka’be’ye temel koyan MMİ.

5 ʿĀṣî ümmet şefîʿi server Muḥammed yaṭur: Enbiyâlar güzeli Muhammed server yatar MMİ.

6 küffār: kâfiri / ʿAlî gibi er yatur: hazreti Hayder yatar MMİ.

7 Fāṭma Ana ḳuzıları: Ali’nin oğulları MMİ.

8 Dervîş Yūnus: Yûnus Emre’m / Ḳara ṭopraḳ altında çoḳ günehkār ḳul yaṭur: Kara yerler altında çok günahkârlar yatar MMİ.

İlāhī

564. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1657]

1. Baḥr içinde ḳaṭreyem baḥr oldı ḥayrān baña
Ferş içinde ẕerreyem ʿarş oldı seyrān baña

2. Dōst görindi çün ʿayān ḳalmadı bir sır nihān
Ṭūfān olursa cihān bir ḳatre ṭūfān baña

3. Ṣūretde nem var benüm sīretdedür maʿdenüm
Ḳopsa ḳıyāmet bugün gelmez perīşān baña

4. Ḳāf-ı dil Anḳāsıyam sırruñ āşināsıyam
Endīşeler ḫāṣıyam av oldı insān baña

5. Niyāzī'nüñ dilinden Yūnusdur[ur] söyleyen
Herkese çün cān gerek Yūnusdur[ur] cān baña

İlāhī

565. (8+8 =16'lı Hece vezni)[1658]

1. A şeyḫüm senüñ yoluña ḳurbān olayım gideyim
Her ne ki emr ideriseñ fermān olayım gideyim

2. Bir ḳaṭreyim geldüm saña sen ʿummānsın ṭaldum saña
Ḳarışayım senden aña ʿummān olayım gideyim

3. Allāh nūrından bir nūrsun ḳaldur niḳābı ḳul görsün
Dōst bāġçesinde bir gülsün bülbül olayım gideyim

4. Bildigü[ñ](n)ni bildür baña gördigü[ñ](n)i göster baña
Sevdigü[ñ](n)i sevdür baña ḳulluḳ ideyim gideyim

5. Benüm şeyḫüm mürüvvetkān(i) Eşref-zāde ḫāṣü'l-ḫāsı
Bu **ʿAbdu'r-Raḥīm Tırsī** bendesi olayım gideyim

[179b]

İlāhī

566. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1659]
(.---/.---/.---/.---)

1657 MNA: 60. s.
2 sır: şey MNA.
1658 MMİ: 224. s.
5 Bendesi: benden MMİ.
1659 HSD: 445. s.

1. Senüñ ʿışḳuñla ey cānā cihān oldı baña zindān
Gezersem gülsitān içre görinür gözüme külḫān

2. Bir özge derde düş oldum kimes[n]e bilmez aḥvālüm
Yürürem ṣūretā ḫurrem göñüldür dem-be-dem giryān

3. Yaḳup baġrum ḫūn eyledi maḥabbet āteşi ammā
Benüm her daġ-ı pür-ḫūnum görinür bir gül-i ḫandān

4. **Sezāyī** nār-ı ḥasretle yanup yaḳılmadı kāru[m]
Göñül sūzān ciger biryān[1660] gözümden ḳan aḳar her ān

İlāhī

567. (7+7=14'lü Hece Vezni)[1661]

1. Var derdile yan yüri dermāna irişince
ʿIşḳıla ḳullıḳ eyle sulṭāna irişince

2. Dā'im ḫōr u ḫaḳīr ol şāyed ḫalīl olasuñ
İsmāʿīl gibi sen de ḳurbāna irişince

3. Eyyūb gibi ṣabreyle Yaʿḳūb gibi çoḳ aġla
Yūsuf gibi sen daḫı Kenʿan'a irişince

4. Ṣular gibi seyreyle bir yirde ḳarār itme
Alçaḳlara aḳ yüri ʿummāna irişince

5. **Yūnus** sen bu gevheri ṣaḳın virme nādāna
Bu yolda neler çekdüñ ol kāna irişince

İlāhī

568. (11'li Hece Vezni)[1662]

1. Gerçi ʿāşıḳlara ṣalā denildi
Derdi olan gelsün dermānı buldum

---

1 ʿışḳuñla ey cānā: derdüñle ey cānān HSD.
3 baġrım ḫūn eyledi: dāġ eyledi baġrum / Benim her daġ-ı pür-ḫūnım: baña her dāġ-ı hūnīnüm HSD.
4 Göñül sūzān ciger püryān: ciger biryān göñül sūzān HSD.

1660 Mecmû'a'da 'püryān' şeklindedir.

1661 YEDT: 409. s.
2 dā'im: gâyet / şāyed:başda YEDT.
3 Eyyūb gibi: Eyyûb'layın / Yaʿḳūb gibi: Ya'kûb'layın YEDT.
5 ṣaḳın virme: harceyleme YEDT.

1662 MMİ: 147. s.
1 gerçi: gerçek MMİ.

Āh ile vāh ile cevlān iderken
Cānımuñ içinde cānānı buldum

2. Aḳar göz(ler)ümden yaş yerine ḳan
Ẕerrece görinmez gözüme cihān
Deryālar nūş idüp ḳanmaz iken ben
ʿĀşıḳlar ḳan[d]ıran ʿummānı buldum

[180a]

3. ʿĀşıḳlar maydāna doġrı varırken
Erenler cemʿ olmuş virür alurken
Cümle evliyālar dīvān dururken
Cevāhir baḫş olan dükkānı buldum

4. Açılmış dükkānlar ḳurulmış pāzār
Cānlar mezād olmış dellālde gezer
Oturmış ümmetüñ berātın yazar
Ḥaḳḳ'a maḥbūb olan sulṭānı [buldum]

5. **Emīr Sulṭān** bu ne ḫoş pāzār imiş
ʿĀşıḳlar seyr eyleyüp gezer imiş
Cümlenüñ maḳṣūdı ol dīdār imiş
Ḥaḳḳ'a ḳarşu duran dīvānı buldum

İlāhī

569. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1663]
(.---/.---/.---/.---)

1. Göñül yüz sürmek ister ḫāk-i pāya yā Resūllullāh
İre tā rütbesi fevḳa'l-ʿalāya yā Resūllullāh

2. Ḫayāl-i ravża-yı pāküñ velī reşk-i cinān itdi
Maḥal olsa n'ola ẕevḳ [u] ṣafāya yā Resūllullāh

3. Sirişkin rāh-ı ʿışḳuñda ġubāra eylesün tebdīl
İdenler arzū-yı kuḥlü'l-cilādur yā Resūllullāh

4. Ġarībüm derdmendüm bī-kesem dergāh(ına)a yüz dutdum
Meded ṣad el-meded eyle ḥimāye yā Resūllullāh

5. Ḳodı iḫlāṣıla dergāhu[ñ](n)a yüz **Vaḥyī-yi** sā'il
ʿAṭālar eyle luṭf ol gedāya yā Resūllullāh

---

3 varırken: varırlar / alurken: alırlar / dururken: dururlar MMİ.

5 Emīr Sulṭān bu ne ḫoş: Emîr eydür ne hoşça / seyr eyleyüp: seyrān idüp MMİ.

1663 VD: 303. s.

3 cilādur: cilāya VD.

İlāhī

570. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1664]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Varumı ben dōsta virdüm ḫānümānum ḳalmadı
Cümlesinden el yudum bes dü-cihānum ḳalmadı

2. Çünkü ḥubbullāh irişdi çekdi beni kendine
Açdı göñlüm gözini ayrıḳ gümānum ḳalmadı

3. Dōst cemālüñ ʿaksini ṣaldı bu göñlüm eylene
Ānı göreliden berü ṣabr u ḳarārum ḳalmadı

[180b]

4. ʿAyn-ı tevḥīd açılup Ḥaḳḳa'l-yaḳīn gördüm anı
Şirki sürdüm aradan şekk ü gümānum ḳalmadı

5. Evliyānuñ himmeti yaḳdı beni ḳāl eyledi
Ṣāfiyem buldum ṣafā ġayrı gümānum ḳalmadı

6. **Aḥmedī** eydür İlāhī saña şükrüm oldurur
Ḥamdülillāh ʿışḳ-ı Ḥaḳ'dan ġayrı varum ḳalmadı

İlāhī

571. (11'li Hece Vezni)[1665]

1. Muḥammed ṭura gelince yerinden[1666]
Dökile ṭopraġı ṣaġ u ṣolından
Ümmetlerün yoḳlar bir bir ḥālinden
Āh ümmetüm der de aġlar Muḥammed

2. ʿAlī almış ṣancaġını eline
Segirdüben gider maḥşer yerine
Ḥasan Ḥüseyin'[i] almış yanına
Āh ümmetüm der de aġlar Muḥammed

3. Ḳıyāmet ḳopınca cānlar uyanur
Kāmil [dervīş][1667] mürşidine ṭayanur

1664 SAD: 289. s.
1 ben: ol / el:- SAD.
2 kendine: kendüye / gümānım: ḫumārum SAD.
5 ġayrı gümānım: ayruḳ yalanum SAD.
6 Aḥmedī: Ḳayġusuz / oldurur: budurur SAD.

1665 AYD: 48. s.

1666 Dörtlük, AYD'de yok.
2 segirdüben: çeklip / Ḥasan Ḥüseyin'i: Hasan'ıı Hüseyn'i / der de: deyü AYD.
3 ḳopınca: kopıcak / der de: deyü AYD.

1667 AYD'den eklendi.

Yüzin yire ḳomış Ḥaḳḳ'a yalvarur
Āh ümmetüm der de aġlar Muḥammed

4. **Yūnus** eydür gelin ḳadrin bilelüm
Furṣaṭ elde (elde) iken tevḥīd idelüm
Rūḥıçün çoḳ ṣalavāt virelüm
Āh ümmetüm der de aġlar Muḥammed

İlāhī

572. (11'li Hece Vezni)[1668]

1. Ġaflet ile Ḥaḳḳ'ı buldum diyenler
Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur
Āḫiret yaraġını gördüm diyenler
Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur

2. Kimi ṣūfī kiminüñ adı dervīş
Dervīş iseñ ḳardaş taḳvāya çalış
[181a]
3. Gizli yoldan ʿāṣıḳ Mevlā'ya iriş
Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur

3. Devletlüyüm diyü faḳīre gülme
Gülüp egri egri ke(l)[m] naẓar ḳılma
Ölüm vardur ḳardaş sen ġāfil ṭurma
Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur

4. Yarın anda mīzān terāzu çıḳar[1669]
Herkesüñ ḫayr[ını] şerrini çeker
Her ḳardaş ʿamelin meydāna döker
Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur

5. **Dervīş Yūnus** söyler *Ḳālū belā*[1670]dan
Muʿcizāt nebīden mürüvvet ʿAlī'den[1671]

---

4 der de: deyü AYD.

[1668] AYD: 73. s.

1 Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur: Yarın Hakk'un dîvânında bell'olur AYD.

2 ḳardaş: eger / ʿāṣıḳ: kardaş / Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur: Yarın Hakk'un dîvânında bell'olur AYD.

3 egri egri: denlü denlü / sen: gel /ṭurma: olma / Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur: Yarın Hakk'un dîvânında bell'olur AYD.

[1669] Dörtlük AYD'de yok.

[1670] " Evet (Rabb'imizsin) dediler." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 89.

5 Böyle gördük bunı gerçek velīden: biz de böyle işitmişüz uludan / Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur: Yarın Hakk'un dîvânında bell'olur AYD.

[1671] Vezin uymuyor, 12 heceli.

Böyle gördük bunı gerçek velīden
Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur

İlāhī

573. (11'li Hece Vezni)[1672]

1. A gönül n'eylersün sen bu cihānı
Ḳalur ṣanma saña bu mülk-i fānī
Ḳanı bu ʿaleme sulṭān olanlar
Ḳoyuban gitdiler nām u nişānı

2. Baḳ[uñ](ın) şol sinlere ʿibret göziyle
Türāb itmiş niçe ṣāḥib-ḳırānı
Ḥaḳīḳī ġāfil olma aç gözüñ kim
Ecel gelür birgün virmez emānı

İlāhī

574. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1673]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Yā İlāhī bilmezem bu bendeki sevdā nedür
Yā senüñ ʿışḳuñ yolında çekdigüm ġavġā nedür

2. Od u ṣu ṭopraḳ u yelden söyleyen gevher senüñ
Ya göñül mülkinde şāhum çalḳanan deryā nedür

3. Cümleden ʿibret budur kim nefḥ olan bir nūr iken
Niçesi "illā"ya düşmüş niçesinde "lā" nedür

4. İtmeyenler kūh-ı Ḳāf'ı **Naḳşi**yā seyr ü şikār
Bilmediler mülk-i dilde per açan ʿanḳa nedür

[181b]

İlāhī

575. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)[1674]
(.---/.---/.--)

1. Benüm zārī ḳılan ol yāra ḳarşu

1672 MMİ: 292. s.
2 ac gözin: kıl hazer MMİ.
1673 MMİ: 327. s. ND'da bu ilâhî yok.
1674 YEDT: 395. s.
1 ol: şol YEDT.

Göñülden cān viren dildāra ḳarşu

2. Giceler ṣubḥa dek ḥayrān u mestem
Oturup muntaẓır çün yāra ḳarşu

3. Bugün Manṣūr benem ʿışḳuñ yolında
Yürüyüp çarḫ uram ol dāra ḳarşu

4. Biçāre bülbülem dost bāġçesinde
Varam virem ḫaber gülzāra ḳarşu

5. Bugün ġurbette ḳaldum **Yūnus** Emrem
Ki ʿışḳı söyledi aġyāra ḳarşu

İlāhī

576. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)**[1675]
(.---/.---/.--)

1. Muḥammed maʿden-i ṣıdḳ-ı ṣafādur
Muḥammed menbaʿı cūd u ʿaṭādur

2. Muḥammed bāʿiṯ-i īcād-ı ʿālem
Muḥammed mūcid-i (faḳr) [her][1676] dü serādur

3. Muḥammed'den ẓuhūra geldi cüz' (ü) kül
Muḥammed cümleye çün mübtedādur

4. Muḥammed āline aṣḥābına hem
Ṣalāt eyle **Sezāyī** ḥaḳ edādur

İlāhī

577. **(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)**[1677]
(.---/.---/.---/.---)

1. İlāhī yāri ḳıl baña ki senden ġayrı yārüm yoḳ
Ne yüzile varam saña günehden ġayrı kārum yoḳ

---

2 Oturup muntaẓır çün yāre ḳarşu: oluban muntazır dildâre karşu YEDT.
3 ol: şol YEDT.
4 gülzāre: şol yâre YEDT.
5 Bugün ġurbette ḳaldım **Yūnus** Emrem: 'ÂşıkYûnus bugün gurbetde kaldı / söyledi aġyāre: söyledür dildâre YEDT.

1675 HSD: 377. s.
2 faḳr: her HSD.
1676 HSD'den eklendi.
1677 ÜD: 129. s.

2. Göñül yād itdi Subḥān'ı gözüm yaşı ciger ḳanı
Ḳomışam başıla cānı bu yolda iḫtiyārum yoḳ

3. Ne dervīşem ferāġatde ne tāc u taḫt u devletde
Bu dār-ı dehr-i ġurbetde ġarīb oldum ararum yoḳ

4. Yine bir menzile irdüm nedāmet baḥrına ṭaldum
Hevā-yı ʿışḳa ḳul oldum ṣabā gibi ḳarārum yoḳ

5. Benüm ʿāṣī yüzi ḳara ġarīb **Üftāde** bīçāre
Ṭu[t](ṭ)uşmışam ki bir nāra yanmaca bir yanarum yoḳ

[182a]

İlāhī

578. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1678]
(.---/.---/.---/.---)

1. Şeh-i ḫalvetserāy-ı *lī maʿa Allāh*[1679] Muḥammeddür
Ḥarīm-i *ḳābe ḳavseyn*[1680]*üñ* şehen-şāhı Muḥammeddür

2. Le-ʿamruke[1681] tācını giymiş oturmış tāc-ı levlāke
Ḥaḳīḳat burcunuñ māh-ı felek-cāhı Muḥammeddür

3. Cemālullāh'a gül-i ruḫsar-ı mirʾāt tecellīdür
Cenāb-ı Ḥażret-i Ḥaḳḳ'uñ naẓar-gāhı Muḥammeddür

4. Gel ey dil gezme ṣahrāyı beyābān-ı teʿalluḳda
Ṭarīḳat ehlinüñ hem-rāz u hem-rāhı Muḥammeddür

5. Der-vālā-yı Cenāb-ı mültecā-yı ehl-i ʿışyāndur
Gürūh-ı derdmendānuñ meded-ḫāʰhı Muḥammeddür

6. Muḥaḳḳaḳ bende-yi efgendesi Sulṭān-ı z̲īşāndur
Riyāżā on sekiz biñ ʿālemüñ şāhı Muḥammeddür

İlāhī

---

5 benem: menem / ṭutuşmışam: ṭutulmışam / nāra: nāra ki ÜD.

1678 İlâhîye kaynaklarda rastlamadık.

1679 " Benim Allah ile..." bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 115.

1680 "İki yay aralığı kadar, yahut daha az (kaldı)." Necm 9.

1681 "Ömrüne yemin olsun." Hicr 15/72.

579. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1682]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür
Düşmeyenler ʿışḳu[ñ](n)a ʿirfānı bilmezler nedür

2. Levḥ-i dilden *men ʿaref*[1683] sırrın ḳırāʾet itmeyen
Dört kitābı okuyup Ḳurʾān'ı bilmezler nedür

3. Bilmeyen keşretde vaḥdet sırrını ʿaynü'l-ʿayān
Ṣūret içre gizli ol (ol) sulṭānı bilmezler nedür

4. İtmeyenler bu **Fenāyī** ʿālem-i sırdan[1684] sefer
Rāz-ı esrārı ṭuyup Sübḥān'ı bilmezler nedür

İlāhī

580. (Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)[1685]
(--.-/--.-/--.-/--.-)

1. ʿArż it cemālüñ göreyüm ey māh-ı tābān Muṣṭafā
Refʿ it niḳāb-ı rūyuñı şems-i diraḫşān Muṣṭafā

2. [Ḥaḳḳ'uñ sen olduñ maẓharı sensün ḳamunuñ rehberi][1686]
Seni seven olur velī cümleden ey kān-Muṣṭafā

3. Senüñle oldı āftāb gönderdi Ḥaḳ saña kitāb
ʿĀşıḳlara feṭḥ oldı bāb ey derde dermān Muṣṭafā

4. Medḥ eylemek seni muḫāl meddāḥuñ oldı ẕü'l-celāl
Muḥyī ḳulına ḳıl viṣāl ey Ḥaḳḳ'a mihmān Muṣṭafā

[182b]

İlāhī

581. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1687]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1682 Kaynaklarda bulunamadı. Bkz. 530. İlâhî.

1683 "Kendini bilen Rabb'ini bilir." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 122.

1684 Kelime için üzerine işaret konulup derkenara düzeltme yazılmıştır.

1685 BMED: 109. s. Bkz. 549. İlâhî.
1 göreyim: göreyin / niḳāb-ı rūyıñı şems-i diraḫşān: niḳābuñ yanayın iy şems ü sulṭān HM.

1686 BMED'den eklendi.
2 velī: berī BMED.
4 ḳıl viṣāl: eyle īṣāl BMED.

1687 MMİ: 255. s. Bkz: 529. İlâhî.

1. Cümlenüñ maḥbūbı sensin ey ḥabīb-i ezelī
Cümle Yūsuf'lar içinde ey güzeller güzeli

2. Cümle ʿālem saña ʿāşıḳ oldı ey seyyid-i ḫulḳ
Himmetüñden gitdi gayrı bāġ-ı vaḥdet gezeli

3. Cümle ʿālem ḳapuña geldi yalvarı ey Ḥabīb
Hep ḳabūl oldı dilekler *men aḥad lemyezeli*[1688]

4. Oldı ʿuşşāḳ gözi giryān dili biryān[1689] ey şefīʿ
Oldı Mecnūn u divāne **Muḥyi** ḥüsnüñ sezeli

*

[206b][1690]

1 Yūsuf'lar: Yûsuf MMİ.
2 ʿālem: ümmet MMİ.
3 geldi yalvarı ey Ḥabīb: yalvarı geldiey şefīʿ MMİ.

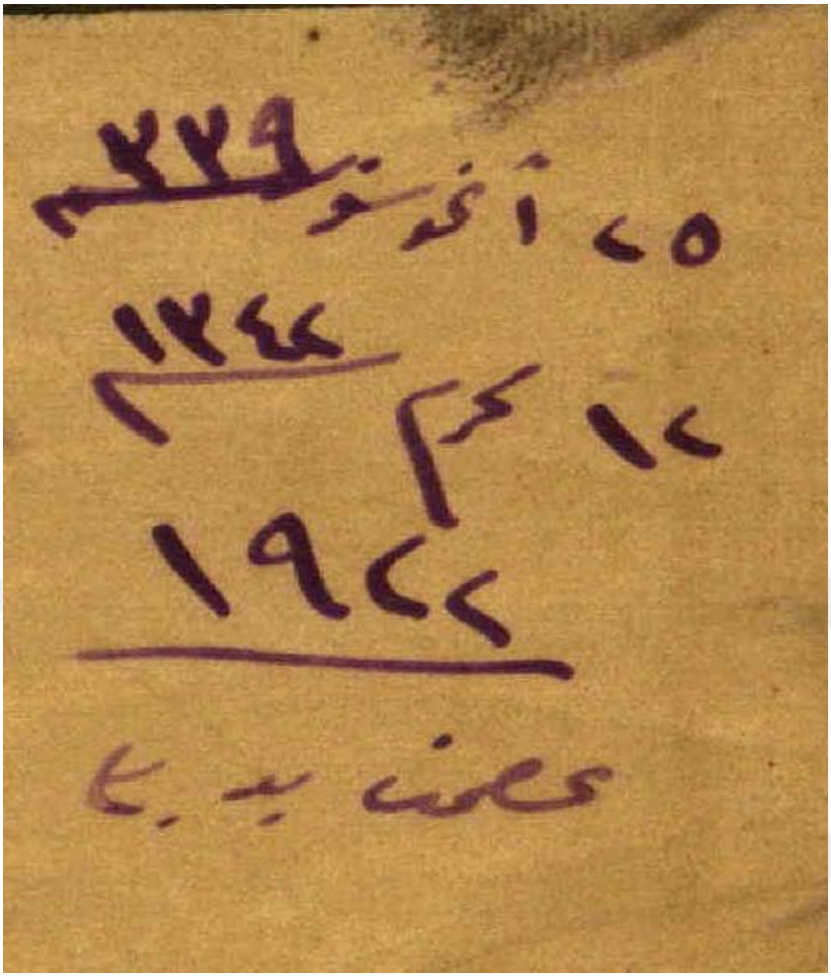
1688 " Yok olmadı." Bkz. Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 111.

1689 Kelimenin aslı Mecmû'a'da "püryān"dır.

4 ey şefīʿ: habîb MMİ.

* [183a] [205b] arası varakları boş. Ayrıca not düşülmüş.

1690 Sayfada kütüphâne mührü bulunmaktadır.

25 Ağustos 229/1923?
12 Muḥarrem 1342 (25Ağus. 1923)
1922
ʻİsmet /yediyle? /Beydilli? Boylı?/

[Ek a][1691]

Hüzzām

1. (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)[1692]
(-.--/-.--/-.--/-.-)

1. Ey saʿādet burcınuñ māhı Muḥammed Muṣṭafā
Merḥabā ey nūr-ı ümmet merḥabā yā merḥabā
Çünki doġduñ (parladı)[oldı] ʿālem maḳdemüñle pür-żiyā
Merḥabā ey nūr-ı ümmet merḥabā yā merḥabā

2. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1693]
(.---/.---/.---/.---)

1. Ḳudūmüñ raḥmet ü ẕevḳ u ṣafādur yā Resūlallāh
Ẓuhūruñ derd-i ʿuṣṣāḳa devādur yā Resūlallāh[1694]

2. Hüdāyī'ye Allāh şefāʿat ḳıl eger ẓāhir eger bāṭın
Ḳapuña intisāb itmiş gedādur yā Resūlallāh

[Ek b]

Segāh İlāhī[1695]

3. (Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)[1696]
(.---/.---/.---/.---)

1. Bu ʿışḳ bir baḥr-ı ʿummāndur buña ḥadd ü kenār olmaz
Delīlüm sırr-ı Ḳur'āndur bunı bilende ʿār olmaz

2. Süre geldük ezelīden Pīrüm Muḥammed ʿAlī'den[1697]
Şerāb-ı *lā yezālī*den içenlere ḫumār olmaz

3. Eger ʿāşıḳ iseñ yāra ṣaḳın aldanma aġyāra
Düş İbrāhīm gibi nārā bu gülşende yanar olmaz

4. Ḳıyamazsañ baş u cāna ıraḳ dur girme meydāna
Bu meydānda niçe başlar kesilür hiç ~~şoran~~ şoran olmaz

1691 Ek sayfa"Bâzı İlâhiyyâtlar" bölümünden hemen önceki varak içindedir.
1692 Bkz. https://dilbeyti.com/gufteler/ey-saadet-burcunun-mahi ; https://www.youtube.com/watch?v=1s69MNjXSZI&ab_channel=%C3%87esitliSanat%C3%A7ilar-Topic
1693 HD: 73. s. bkz. İlâhî 221.
1694 "den den" noktalama işâreti ile gösterilmiştir.
1695 İlâhî ek sayfada dörtlükler hâlindedir ve eksiktir.
1696 Bkz. ilâhî 405.
1697 "Pīrüm Muḥammed ʿAlī'den" kısmı sayfanın baş tarafına yazılmıştır. Sonradan tashih edilip yazılmış olmalı.

5. Ḥaḳ ile Ḥaḳ olanlara kendi özüñ bilenlere

4. BÖLÜM

SÖZLÜKLER

4.1. Metin İçi Bağlamlı Sözlük

A/Ā/ʿA/ʿĀ

Aġu: (Tr.): 1. Zehir. **2.** Acı, ıztırap.

Āḫır: (Ar.): Son, sonunda, nihâyet.

Aḥvāl:(Ar.): Durum, vaziyet, hâl.

Āṣār: (Ar.): Alâmetler, nişanlar, belirtiler.

Āb: (Far.): Su.

Ābād: (Far.): Mâmur, şen, bayındır.

Āftāb: (Far.): Güneş.

Āl: (Ar.): Âile, evlâd, çoluk çocuk.

Ālī:(Ar.): Yüksek, yüce.

Ārā: (Far.): Donatan, süsleyen.

Ārām: (Far.): Rahat, huzur, istirahat etme.

Ārzū:(Far.):1. İstek. 2. Emel, heves.

Āsān:(Far.): Kolay.

Āsmān (Far.): Gök, sema.

Aʿẓam:(Ar.) Ziyâde, azîm, en büyük.

Aʿmāl: (Ar.): Ameller, işler.

Āvāre:(Far.): Şaşmış, şaşırmış, perîşân.

Āzürde:(Far.): İncinmiş, azar görmüş.

ʿāṣī: (Ar.): İtâatsiz, serkeş, günahkâr.

ʿAṭā: (Ar.): Verme, veriş, bağışlama, ihsan.

ʿAẓīm:(Ar.) Büyük, ulu, kebîr.

ʿAbā: (Ar.): Yünden yapılmış kaba kumaş, hırka.

ʿAceb: (Ar.). 1.Şaşma, şaşa kalma, hayret. **2.** Garip, tuhaf.

ʿAcem: (Ar.): 1. Arap olmayanlara verilen isim. 2. Mûsikîde bir makam ismi.

ʿAfv: (Ar.): Birinin suçundan geçme, kabâhatine bakmama, bağışlama.

ʿĀlem: (Ar.): 1. Kâinât, evren, cihân, yaratılmış her şey. 2. İnsanlar, halk, cemi'iyyet.

ʿĀlemgīr (Far.): 1.Cihânı tutan, dünyayı zapt eden. 2. Bütün âlemde yayılan, dünyayı dolduran.

ʿĀlīşān: (Far.): Şânı şerefi yüce, yüksek olan.

ʿAnber: (Ar.): Güzel koku, râyihâ.

ʿAndelīb: (Ar.): Bülbül.

ʿAḳıl: (Ar.): 1. Düşünme ve anlama duyusu. **2.** Anlama, fehm, idrâk, düşünme, fikir.

ʿĀḳil: (Ar.): Akıllı, uslu kimse.

ʿAḳreb: (Ar.): Kuyruğu ucunda zehirli iğnesi bulunan haşarattan bilinen hayvan.

ʿArż: (Ar): 1.Bir büyüğün zâtın önüne koyma, takdîm. 2. Büyük bir zâta ifâde etme, anlatma.

ʿArżuḥāl: (Far.): Hâlini bildirme, beyân etme.

ʿĀşıḳ: (Ar.): Birine aşk ve alâka eden, aşırı sevgi duyan, müptelâ, yanık, tutkun.

ʿAyān: (Ar.): Gözle görülen, açık, belli, âşikâr.

ʿAyb: (Ar.): Utanmayı gerektiren hâl, kusur, eksiklik.

ʿAyn: (Ar.): 1. Göz. 2. Bir şahıs veyâ şeyin kendisi.

ʿAzrā'il: (Ar.): Allâhu Teâlâ'nın emriyle can almaya görevlendirilmiş ölüm meleği.

B

Bāġ:(Far.): Bahçe, bostan.

Baḫş:(Far.): Bağışlama, ihsan, verme.

Baḥr: (Ar.): Deniz, deryâ.

Bāṭıl:(Ar.): Sahîh olmayan, hakîkat karşıtı.

Bād: (Far.): Yel, rüzgâr.

Bāl: (Far.): Kanat.

Bālā: (Far.): Yüksek, yüce.

Bāḳī: (Ar.): 1.Dâimî, ebedî, ölümsüz. 2. Sonsuz anlamında Allâhu Teâlâ'nın isimlerinden.

Bedr: (Ar.): Dolunay.

Bend:(Far.): 1.Bağ. 2. Bağlama.

Bende: (Far.): Kul, Köle.

Beste: (Far.): Bağlanmış, bağlı.

Beşāret: **(Ar.): 1.** Müjde, iyi haber. **2.** Sevinç, memnûniyet.

Bîçāre: (Far.): Çâresiz, çâresi kalmamış, zavallı.

Bîhemtā: (Far.): Ortağı olmayan, eşşiz, benzersiz.

Billāhî: (Ar.): Allah hakkı için.

Biryān/Büryān: (Far.): Kebâp.

Bülend: (Far.): Yüksek, yüce, ulu.

Bürhān: (Ar.): Delil, hüccet.

C

Cāh: (Ar.): Îtibâr, makam.

Cāhil: (Ar.): 1. Bilmeyen, bilmez. 2. Okumamış, ilimden mahrum.

Cān: (Far.): 1. Hayat, dirilik, 2. Rûh.

Cebbār: (Ar.): Kuvvet, kudret ve azâmet ve ceberut sahibi anlamında Allâhu Teâlâ'nın sıfatlarından.

Cedd: (Ar.): 1. Baba veyâ annenin babası, dede. 2. Ata.

Cefā: (Ar.): 1. Vefâsızlık. 2.Cevr, eziyet, sıkıntı.

Celîl: (Ar.): Yüce,büyük, mertebesi yüksek anlamında Allâhu Teâlâ'nın en güzel isimlerinden.

Cemāl: (Ar.): Güzellik, yüz güzelliği.

Cevelān: (Ar.): Dolaşma, gidip gelme, devrân.

Cihān: **(Far.):** 1. Evren, kâinat, âlem 2. Dünya, yer yüzü, zemîn.

Cinān: (Ar.): Cennetler.

Cūd: (Ar.): Cömertlik, el açıklığı.

Cūş: (Far.): Coşma, kaynama, galeyan.

Cūyende: (Far.): Arayıcı , araştırıcı.

Cümle: (Ar.): Bütün, hep, herkes.

Cürm (Ar.): Kabâhat, günah, suç.

Ç

Çālāk: (Far.): Eline, ayağına çabuk. (Mecmû'ada özel isim olarak geçer.)

Çār: (Far.): Dört.

Çeşm: (Far.): Göz.

D

Dağ: (Far.): 1. Kızgın demirlerle vurulan damga, iz. 2. Eser bırakan yara.

Daḫl: (Ar.): 1. Girme, karışma, 2. Te'sîr, etki.

Dā'im: (Ar.): Devam eden, devam üzere olan.

Dā'imā: (Ar.): Devam üzere, her vakit.

Daʿvā: (Ar.): İnsanın kendinde sıfat ve fazîlete sâhip olduğunu ileri sürmesi, iddiâ.

Dehr: (Ar.): 1. Zaman, uzun zaman, müddet. 2. Cihân, âlem, hayat, dünyâ.

Dem: (Far.): Zaman, an, çağ.

Demādem: (Far.): Anbean, her dâim.

Der: (Far.): Kapı.

Derd: (Far.): 1. Keder, tasa, 2. Zahmet, eziyet, meşakkat.

Dermān: (Far.): 1. Şifâ, devâ, çâre. 2. Kuvvet, kudret.

Deryā: (Far.): Deniz.

Dest: (Far.): El.

Destġīr: (Far.): Düşenin elini tutan, yardımcı.

Destān: (Far.): Hikâye, masal, sergüzeşt.

Devlet: (Ar.): 1. Baht, tâlih, saâdet. 2.Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Devr (Ar.): Zaman, çağ.

Dīde: (Far.): 1. Göz, ʿayn, çeşm.

Dil: (Far.): Gönül, yürek.

Dil-ārā: (Far.): Gönül tezyin edici, gönlü süsleyen.

Dilber: (Far.): Gönül alan, güzel.

Dil-keş: (Far.): Gönül çeken.

Dilşād: (Far.): Gönlü sevinçli.

Dimāġ: (Ar.): Akıl, şuur.

Dīvān: (Far.): Ulu meclis, huzûr.

Dīvāne: (Far.): Deli, meczup.

Dūr: **(Far.):** Uzak.

Duʿā: (Ar.): Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

E

Eşer:(Far.): 1. İşâret, iz. 2. Te'sir.

Ebed:(Ar.): Sonu olmayan zaman.

Ecel (Ar.): Her canlı için mukadder olan ölüm zamanı.

Edeb: (Ar.): Terbiye, güzel ahlâk, zerâfet, kibârlık hayâ.

Efġān: (Far.): İnleme, inilti, feryat.

Efendi: (Yun.) Sâhip, şeyh, pîr.

Efgende: (Far.): Yıkılmış, yıkık, düşkün.

Eflāk: (Ar.): Gökler, felekler.

Ehil: (Ar.): 1. Sâhip, mâlik. 2. Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.

Ekber:(Ar.): Daha yâhut pek büyük, en büyük.

Enbiyā: (Ar.): Nebîler, peygamberler.

Encüm: (Ar.): Yıldızlar, nücûm.

Engin: (Tr.) :Alçak yer.

Envār:(Ar.): Nurlar.

Erḳam: Karalı beyazlı katır yılanı.

Erzānī:(Far.): Lâyık.

Esrār: (Ar.): Sırlar.

Estaġfiru'llāh: (Ar.): Allah'tan af ve mağfiret isterim anlamında duâ.

Evżāʿ: (Ar.): Durumlar, duruşlar, haller, vaziyetler.

Evvel: (Ar.): Başlangıç, ilk önce.

Eyżan: (Ar.): Yine öyle, bu da öyle, kezâ.

Eyā:(Far.): Ey, hey.

Ezel:(Ar.): Başlangıcı olmayan zaman.

F

Faṣl:(Ar.): Mevsim

Faḫr: (Ar.): Övünme, iftihar, gururlanma.

Fānī:(Ar.): Sonlu, bâkî olmayan.

Farḳ:(Ar.): Ayrılık, iki şeyden birinin başka türlü olması.

Fāş:(Far.): Meydâna çıkmış, ifşâ olmuş.

Felek:(Ar.): Gökyüzü, sema.

Fenā:(Ar.): 1. Yok olma. 2. Kötü.

Ferdā: (Far.): 1. Ertesi gün, yarın. 2. Gelecek, gelecek zaman.

Fermān:(Far.): Buyruk, emir.

Feryād:(Far.): 1. Figân. 2. Yardım isteme. 3. Şikâyet etme.

Fesād:(Ar.): Bozukluk, bozuk şeyin hâli.

Feṯḥ:(Ar.): 1.Açma, açılma. 2. Başlama.

Fettāḥ: (Ar.): Açan, açıcı, lütuf ve merhamet kapılarını açan anlamında Allâhu Teâlâ'nın en güzel isimlerinden.

Fevḳ: (Ar.): Üst, daha yukarı olan.

Feyż: (Ar.): 1.Bolluk, bereket. 2.nimet, ihsan, kerem.

Fiġān: (Far.): İnleme, nâle, feryâd.

Fihrist: (Far.): Bir kitabın içinde neler olduğunu gösteren ve kitabın ya başına ya sonuna konulan cetvel, indeks.

Fikr (Ar.): Düşünme, tefekkür.

Fürḳat:(Ar.): Ayrılık, ayrılış.

G/Ġ

Ġaffār: (Ar.): Çok affeden, merhamet eden anlamında yüce Allah'ın isimlerindendir.

Ġam: (Ar.): Tasa, kaygı, keder, dert.

Ġamgīn: (Far:) Maġmur, mükedder ve mahzûn olan kederli.

Ġanī: (Ar.): Hiçbir şeye ve kimseye muhtaç olmayan, mutlak zengin anlamında yüce Allah'ın isimlerindendir.

Ġanīmet: (Ar.): Fırsat.

Ġarīb: (Ar.): 1. Yabancı yerde bulunan. 2. Çâresiz, zavallı.

Ġavġā: (Fars.): 1.Mücâdele.

Ġayrı: (Ar.): 1. Başka, diğer. 2. Artık.

Ġıybet: (Ar.): Birinin gıyâbında, aleyhinde söz söyleme.

Ġufrān: (Ar.): Affetmek, merhamet etmek anlamındadır. Yalnız AllâhuTeâlâ için kullanılır.

Ġulġule: (Far.): Gürültü.

Ġūyā: (Far.): Sanki, sözde.

Gāh: (Far.): 1. Zaman, vakit. 2. Bâzan, bâzı zaman, kâh.

Gedā: (Far.): Dilenci, yoksul, fakir.

Genc: (Far.): Hazîne, define.

Gerçi: (Far): 1. Her ne kadar, ise de. 2. Aslında, aslına bakılırsa.

Gevher: (Far.): 1.Elmas, cevher, mücevher, inci. 2. Bir şeyin aslı, mayası.

Giriftār: (Far.): 1. Tutulmuş, tutsak, esir. 2. Düşkün, mübtelâ, düçâr.

Giryān: (Far.): Ağlayan, ağlayıcı.

Gīsū: geysū: (Far.): Omuza dökülen saç.

Göñül: (Tr.) İnsanın hissiyât merkezi, yürek.

Güş:(Far.): Dinleme, kulak verme.

Güşiş: (Far.): Çalışma, çabalama.

Gül: (Far.): Çiçek. Sevgili (Hz. Muhammed (s.a.v.).

Gülistān: (Far.): Gül bahçesi.

Gülşen: (Far.): Gül bahçesi, güllük.

Gülʿiẕār: (Far.): Gül yanaklı.

Gülzār: (Far.): Güllük, gül bahçesi.

Gümān: (Far.): 1. Sanma, zan, işkil. **2.** Şüphe, şek.

Günāh: (Far.): Allah'ın emirlerine aykırı olan iş.

Günehkār:(Far.): Günah işleyen, kabâhatli.

Güzīde: (Far.): Seçilmiş bir şeyin en iyi kısmı.

Güzīn: (Far.): Seçen, seçilmiş.

H/Ḥ/Ḫ

Ḫaṭā (Ar.): 1. Kabahât, günâh, cürm.

Ḫaber:(Ar.): 1.İlim, vukûf. Mâlûmat.

Ḫāk: (Far.): Toprak, toz.

Ḫalḳ: (Ar): 1. Yaratma, yaratış, yok iken var etme. 2. İnsanlar, cemiyyet-i beşeriyye, yaratılmış olanlar.

Ḫān:(Ar.): Emîr, hâkim, hükümdâr.

Ḫāne:(Far.): Ev, beyit, mesken.

Ḫār: (Far.): Diken.

Ḫarāb: (Ar.): Yıkılmış, bozulmuş, perîşân, vîrân, dertli.

Ḫatm: (Ar.): Bitirme, tüketme, tamam etme.

Ḫayme: (Ar.): Çadır.

Ḫayrān: (Ar.): 1. Şaşa kalmak, şaşkın. 2. Beğenmek.

Ḫırḳa: (Ar.): 1.Bir kumaş parçası.

Ḫilāf: (Ar.): Karşı, zıddı, aksi.

Ḫōd: (Far.): 1. Kendi zâtı, nefsi.

Ḫudā: (Far.): Allah, Rab.

Ḫulḳ: (Ar.): Ahlâk, huy, tabîat.

Ḫūrşīd: (Far.): Güneş.

Ḥāżır: (Ar.): 1. Bir yerde mevcut olan, bizzat bulunan. 2. Yapılacak işin her şeyi tamamlanmış olan.

Ḥażret: (Ar.): 1. Ön, huzûr, kat, nezd. 2. Hürmet etme anlamında unvan.

Ḥabīb: (Ar.): 1. Sevilen, sevgili, dost. 2. Hak Te'âlâ'nın sevgilisi Hz. Muhammed (s.a.v).

Ḥabs: (Ar.): Bir yere kapama, tutma, zaptetme.

Ḥacc: (Ar.): Zilhicce ayında belirli kurallara uyarak, Mekke'de Ka'be-yi şerîfeyi ziyâret etmek.

Ḥāfiẓ: (Ar.): 1. Saklayan, koruyan, muhâfaza eden. **2.** Kur'ân-ı Kerîm'i ezberden okuyan.

Ḥāl: (Ar.): 1. Oluş, bulunuş, keyfiyyet, durum. 2. Kuvvet, tâkat.

Ḥāl: (Ar.): 1. Oluş, bulunuş, keyfiyyet, durum. 2. Kuvvet, tâkat.

Ḥamd: (Ar.): 1. Övgü, sitâyiş. **2.** Allah'a şükür, şükran, teşekkür.

Ḥaḳ: (Ar.): 1. Allah, Cenâbıhak, Tanrı, Hudâ. 2. Doğru, gerçek.

Ḥasret: (Ar.): Ele geçirilemeyen veya elden giden bir nîmete üzülüp yanma, iç çekme, göreceği gelme, özleyiş.

Ḥaste: (Far.): Sıhhati yerinde olmayan, yaralı.

Ḥaşr: (Ar.): 1. Toplama, bir araya getirme. 2. Cenâbıhakk'ın kıyâmet gününde, dünya hayâtında işlediklerinin hesâbını sormak üzere ölüleri diriltip bir araya toplaması.

Ḥıfẓ: (Ar.): 1. Saklama, koruma, muhâfaza etme. 2. Hâtırda tutma.

Ḥicāb: (Ar.): 1. Perde, örtü. 2. Utanma, sıkılma.

Ḥilm: (Ar.): Yumuşak huyluluk.

Ḥimāyet: (Ar.): Koruma, sahip çıkma.

Ḥîn: ?

Ḥōş: (Far.): İyi, güzel.

Ḥōş: (Tr.): Tuhaf, garip.

Ḥużūr: (Ar.): 1.İç rahatlığı, hâlinden memnun olup gönlünde rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu. 2. Ön, pîşgâh.

Ḥūrî:(Ar.) Cennet kız(lar)ı.

Ḥükm: (Ar.) 1. Emir, buyruk, irâde, kumanda. 2. Karar.

Ḥülle: (Ar.): Bir tür elbise Cennet'te giyilecek.

Ḥüsn: (Ar.) : Güzellik, cemâl.

Hecr: (Ar.): Ayrılık, firak.

Heme: (Far.): Cümle, hep.

Hemdem: (Far.): Birlikte yaşayan, arkadaş, dost.

Hemîn: (Far.) : Ancak, hemen, her zaman.

Hevā: (Ar.): İstek, arzu, hevesi meyil. 2. Aşk, alâka.

Hezār: (Far.): 1. Bülbül. 2. Bin, elf.

Hidāyet: (Ar.): Doğru yolu arama, doğru yola girme.

Hilāl: (Ar.): 1. Yeniay. 2. Kaş

Himmet: (Ar.): 1. Kasıt, niyet. **2.** Cehd, gayret. **3.** Lütuf, yardım, ihsan. **4.** Mânevî imdâd.

Hū: (Ar.): Allah.

Hüdā: (Ar.): Doğru yol.

Hümā: (Far.): Büyük, yırtıcı, efsânevî kuş.

Hümām:(Ar.): Himmet eden kimse, bir işe gayret eden adam.

I/İ/ī/ʿī

Īcād:

İḫlāṣ: (Ar.): Doğru ve riyâsız muhabbet, hâlis kalp, samimiyet.

İḥsān: (Ar.): Lütuf, kerem, iyilik, bağış.

İṯneyniyyet: (Ar.): İkilik.

İẓhār: (Ar.): Gösterme, meydana çıkarma, âşikâr etme.

İclāl: (Ar.): Büyütme, ağırlama, saygı gösterme.

İftirāḳ: (Ar.): Ayrılma, ayrılık, hicrân.

İlḥāḳ: (Ar.) : Ekleme, ilâve etme.

İlāhī: (Ar): 1. Ey benim Allah'ım anlamında hitap sözü. 2. Allah'la ilgili Allah'a ait. 3. Mutasavvıf şâirler tarafından dînî ve ilâhî fikirleri hâvî olmak üzere yazılan manzumeler.

İlāhiyyāt: (Ar.): İlâhîler.

İlticā: (Ar.): Sığınma, himâye isteme.

İmżā: (Ar.) : İsim, tasdik.

İḳbāl: (Ar.): 1. Tâlih, baht. 2. İstek.

İrāde: (Ar.): Buyruk, emir, hüküm.

İştiyāḳ:(Ar.): Göreceği Gelme, arzulama, özlemek.

ʿışḳ: (Ar.): Sevgi, sevdâ, muhabbet, alâka.

ʿIyd: (Ar.): Bayram.

ʿİṣyān: Karşı gelme, itâatsizlik, İlâhî emirlere uymama.

ʿİlāc: (Ar.): Çâre, devâ, dermân.

ʿİlm: (Ar.): Bilme, biliş, bilgi.

ʿİmāret: (Ar.): Mâmur etme, güzelleştirme.

ʿİnāyet: (Ar.): 1.Dikkat, himmet, gayret, çalışma, 2. Kerem, ihsân, lütuf.

K/Ḳ

Ḳaṣd: (Ar.): 1. Niyet, amaç, istek. 2. Teşebbüs etmek.

Ḳabr: (Ar.): Mezar.

Ḳadem: (Ar.): Ayak

Ḳādir: (Ar.): Kuvvet ve kudret sâhibi, istediğini dilediği gibi yapmaya gücü yeten anlamında Allâhu Teâlâ'nın en güzel isimlerinden.

Ḳadr: (Ar.): Değer, kıymet.

Ḳahr: (Ar.): Zorlama, baskı, perîşân etmek, helâk etmek.

Ḳalb: (Ar.): Yürek, gönül.

Ḳalʿe: (Ar.): Eskiden içine kapanıp düşmana karşı koymak üzere kalın ve sağlam duvarlardan yapılmış geniş ve her taraftan silah atmaya müsâit, burçları ve tabyaları olan binâ, yapı.

Ḳamer: (Ar.): Ay.

Ḳamu: (Tr.) Bütün, hep, herkes.

Ḳanı:(Tr.): Nerede.

Ḳapu: (Tr.): Makam, huzur.

Ḳarār: Huzûrsuz olmak, sâkinliğini kaybetmek, ölçüyü kaybetmek.

Ḳarîn: (Ar.): Yakın.

Ḳayd: (Ar.): 1.Bağlama. 2. Endişe, tasa.

Ḳumāş: (Ar.): Her şeyin aslı, mayası, tîneti.

Ḳurbān (Ar.): 1. Allah'ın rızâsını kazanmağa vesîle olan şey. 2. Bir gâye uğrunda fedâ olma.

Ḳurşa:

Kāfir: İnkâr eden.

Kān: (Far.): Kaynak, menbaı.

Kāşāne: (Far.): 1. Yuva, kuş yuvası. **2.** Mesken, ikâmetgâh.

Keffāret: (Ar.): İşlenilen bir suçun, kabâhatin affı için bir karşılık, günahtan arınma.

Kelîsā: (Ar.): Hıristiyanların ibâdetgâhı.

Kemāl: (Ar.): Olgunluk, noksansız dereceye erişmek.

Kemter: (Far.): Daha aşağı, eksik, noksan, hakir, aşağıda bulunan.

Kenār: (Far.): 1.Çevre. **2. Sınır.**

Kerem: (Ar.): 1. Asâlet ve asâletin şartları gereği kendinden geln cömertlik. **2.** Lutuf, ihsan, merhamet.

Kerîm: (Ar.): 1. Asâlet sahibi. **2.** Cömert, ihsân sahibi. **3.** Büyük, yüce, azîz. **4**. Lütuf ve ihsânı bol anlamında Allâhu Teâlâ'nın en güzel isimlerinden.

Kervān: (Far.): 1. Kâfile ve bir toplulukla giden yolcular bütünü.

Kesb: (Ar.): Kazanma, kazanç, istifâde.

Keşîş: (Far.): Manastır râhibi.

Kibriyā: (Ar.): 1. Büyüklük. **2.** Hak Teâlâ Hazretleri.

Külḫān: (Far.): Hamam ateşliği, ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak.

Küll: (Ar.): Hep, bütün, cümle.

Küllî: (Ar.): Bütünle ilgili, bütün hep.

Küstāḫāne: (Far.): Arsızca, edepsizce, saygısızca.

L

Lābüdd: (Ar.): Lazım, gerekli.

Laʿnet: (Ar.): Cenâb-ı Hakk'ın merhametinden, rahmetinden mahrum olma. 2. Bedduâ.

Lāyıḳ: (Ar.): Yakışan, yakışık, münâsip.

Lāzım: (Ar.): 1. Gerekli. 2. İhtiyaç.

Leyl: (Ar.): Gece.

Livā: (Ar.): Bayrak, sancak.

Luṭf: (Ar.): 1.İyilik ve yumuşaklıkla muâmele. 2. Kerem, cömertlik, ihsan.

M

Maṣābîḥ: (Ar.): 1. Aydınlatma araçları, kandiller, çerağlar.

Maġrib: (Ar.): Batı, garp.

Maġrūr: (Ar.): 1. Aldanan. 2. Kendini beğenen, kibirli.

Maḥbūb: (Ar.): Sevilmiş, sevilen, sevgili.

Maḥcūb: (Ar.): Utanan, utanmış.

Maḥrem: (Ar.): 1.Birinin sırrına, hallerine vâkıf, içli dışlı. 2. Gizli, sır herkese açılmaz ve söylenmez.

Maḥşer: (Ar.): 1. Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyâda yaptıklarının hesâbını Allah huzûrunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer. **2.** Çok büyük kalabalık.

Maḥv: (Ar.): Yok etme, varlığına son verme.

Maṭlab: (Ar.): Talep olunan, maksat, istek.

Maṭlūb: (Ar.): 1. İstenilen, aranılan, talep edilen.

Maẓhar: (Ar.): 1. Bir şeyin ortaya çıktığı mahal veyâ şahıs. 2. Erişmek, nâil olmak, müşerref.

Māh: (Far.): Gökteki ay, kamer.

Māhitāb: (Far.): Ay aydınlığı, ay ışığı.

Mālik: (Ar.): Bir şeye sahip olan kimse.

Maḳṣūd: (Ar.): **1.** Söylenilmek, belirtilmek istenilen, kastedilen. **2.** İstenilen şey, amaç, gâye, maksat.

Maḳāl: (Ar.): Söyleme, söyleyiş, söz, kelâm.

Maḳālāt: (Ar.): Sözler.

Maḳām: (Ar.): 1. Durulan yer, durak, mekân. 2. Mansıb, yüksek mevki.

Mātem: (Ar.): 1. Ölü biri için ağlaşıp siyah giyme eğlenceden uzak durma, yas. **2.** Muharrem ayının ilk on gününde Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehit edilmesi ve Ehlibeyt'in uğradığı büyük felâketler sebebiyle, daha çok Şiîler'in vücutlarına zincirlerle vurup ilâhî ve mersiyeler okuyarak yaptıkları yas töreni.

Maʿāṣī: (Ar.): Günahlar, isyânlar.

Maʿrūf: (Ar.): 1. Bilinen, belli. 2. Şöhretli, meşhûr. 3. Şerîatın emrettiği, güzel ve faydalı olan.

Maʿşūḳ: (Ar.): Aşk ve alâka ile sevilen, sevgili.

Māverā: (Ar.): Bir şeyin arkasında, gerisinde, ötesinde bulunan, öte. ?

Me'vā: (Ar.): Yurt, mesken, sığınılacak yer, mahal.

Meclis: (Ar.): Konuşmak, görüşmek için bir raya gelmiş topluluk, cemi'yyet.

Mecnūn: (Ar.): 1. Fena hâlde âşık, aşkından aklı gitmiş, alâkaya düçâr. 2. Leylâ ile yaşadığı aşk dillere destân olan Kays ismindeki âşık.

Meded: (Ar.): 1. Yardım, imdat 2. Ünl.: Yetiş, eyvâh amân.

Meger: (Ar.): 1. Ancak, illâ, şu kadar ki. 2. Gafletden sonra anlaşılan bir şeyin hakkında kullanılır.

Melül: (Ar.): Boynu bükük, mahzun.

Menzil: (Ar.): 1. Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak. 2. Ev. 3. Varılacak yer.

Merḥabā: (Ar.): Övülen bir kimseye iltifat tâbiri, hitap sözü.

Merhem:(Ar.): Acı ve şiddeti geçirip yumuşatacak şey.

Merḳad:(Ar.): 1. Yatacak yer, yatak. 2. Mezar, kabir.

Mesā: (Ar.): Akşam.

Mescid:(Ar.): 1. Müslümanların ibâdet yeri, mâbed, câmi.

Mesken: (Ar.): Oturulan yer, ikâmet edilen mahal.

Mestāne (Far.): Sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişçesine, sarhoşçasına.

Meşhūr:(Ar.): Şöhret kazanmış, herkesin bildiği tanıdığı, adlı sanlı.

Meşreb: (Ar.): Huy, mizâç, tabîat. 2.Gidiş, hareket, meslek.

Mevcūd: (Ar.): Var olan, bulunan.

Mevlā: (Ar.): 1. Kâinâtın yegâne sâhibi ve efendisi durumunda olan Allâh. 2. Sâhip, mâlik, efendi.

Mevlid (Ar.): 1. İnsanın doğduğu yer. 2. Doğma, dünyaya gelme. 3. Doğulan zaman. 4. Hz. Muhammed'in doğumunu anlatan manzum eser.

Mihmān: (Far.): Eve gelip konan adam, misâfür, konuk.

Mihr: (Far.): Güneş.

Minber: (Ar.): Câmi-i şerîfin içinde hatîbin çıkıp hutbe okumasına mahsus merdivenli kürsü.

Minnet: (Ar.): 1. Lütuf, ihsân, kerem, iyilik, bağış.

Miskîn: (Ar.): Zavallı, bîçâre, âciz.

Mi'râc: (Ar.): 1.Merdiven. 2. Göğe çıkma.

Mîzân:(Ar.): Mahşer günü herkesin dünyâda yaptığı iyilik ve kötülüklerin tartılıp değerlendirileceği mânevî terâzi.

Muḥterem: (Ar.): Hürmetli, saygıya lâyık olan.

Muḳarrer: (Ar.): 1.Kararlaştırılmış, kararı verilmiş. 2. Kesin, şüphesiz.

Murâd: (Ar.): İstek, dilek. 2. Amacına, isteğine ulaşmak.

Murtażâ: (Ar.): 1. Beğenilmiş, seçilmiş 2. Dördüncü halîfe Hz. Ali Efendimizin lakaplarından biridir.

Mu'aṭṭar: (Ar.): Güzel kokulu.

Mu'tâd: (Ar.): Alışılmış, âdet edilmiş şey.

Mü'min: Allah'a ve Hz. Muhammed (s.a.v)'in peygamberliğine İslâm'ın esâslarına inan kimse, müslüman.

Mübtelâ: (Ar.): 1. Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün. 2. Âşık, tutkun

Mücerreb: (Ar.): Denenmiş, tecrübe edilmiş.

Mücrim: (Ar.): Cürüm işlemiş, suçlu.

Mülk: (Ar.): 1. Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idâresi altında bulunan toprakların tamâmı, memleket. 2. Dükkân, ev, arsa vb. taşınmaz mal.

Münâcât: **(Ar.):** Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.

Münâdî: (Ar.): Bağırarak bir işi îlân eden adam.

Münâfiḳ: (Ar.): İki Yüzlü, ara bozucu.

Münevver: (Ar.): Aydınlatılmış, nurlu.

Münkir (Ar.): Reddeden, kabul ve îtiraf etmeyen kimse.

Müretteb:(Ar.): Dizilmiş, sıralanmış.

Müstaġraḳ: (Ar.): Dalmış, daldırılmış, batmış.

Müstecâb: (Ar.): Kabul cevabını alan, isteği kabul edilen.

Müştâḳ: (Ar.): Özleyen, göreceği gelmiş olan.

Müẕehheb: (Ar.): Yaldızlanmış, süslenmiş, altın suyuna batırılmış.

N

Nâṣır:(Ar.): Yardım eden, yardımcı.

Naḫl: (Ar.): 1. Hurma ağacı.

Naẓar: (Ar.): 1. Bakma, baış, göz atma. 2. İltifat, tevcih.

Nâẓır: (Ar.): 1. Bakan, nazar eden. **2.** Yüzü bir tarafa dönmüş olan.

Nâlân: (Far.): Ağlayan, inleyen.

Nâle: (Far.): İnilti, figân.

Nâlende: (Far.): İnleyen.

Nâm: (Far.): 1. İsim, ad. 2. Şöhret, şan.

Nâr:(Ar.): 1. Od, ateş. 2. Ateş gibi yakıcı şey.

Nâzenîn: (Far.): İşveli, cilveli, nazlı.

Nesîm: (Ar.): Hafif, latîf rüzgâr.

Nesl: (Ar.): Soy, sülâle, neseb.

Neşâṭ: (Ar.): Sevinç, şen olma.

Neyyir: (Ar.): Nurlu, parlak, münevver.

Niẓâm: (Ar.): 1. Kâinatta ve her türlü kuruluşta, o şeyin varlığının gerektirdiği şekilde mevcut olan ve devâmını sağlayan yasa ve kural, düzen, usûl. 2. Sıra, dizi, tertip.

Nihân: (Far.): Gizli, saklı, sır.

Nisbet: (Ar.): 1. İlgi, bağ, mensubiyyet. **2.** Kıyas, mukâyese, iki şeyin birbirine olan uygunluk oranı.

Nişān: (Ar.): İşâret, iz, eser, alâmet, ayırıcı işâret.

Niʿmet: (Ar.): **1.** İyilik, ihsan, bağış. 2. İyi yaşamak için lâzım olan şeyler, Allah'ın kullarına bağışı olan yiyecek ve içecekle alakalı şeyler.

Noḳṣān: (Ar.): 1.Eksilme, eksik,azalma, azlık, 2.Yokluk.

Nuṭḳ: (Ar.): Söz, konuşma, kelâm.

Nūr: (Ar.): 1. Aydınlık, ışık, ziyâ. 2. Parlaklık, şâşâ, şeref, şan.

Nūş: (Far.): 1. İçme, içiş. 2. Tatlı bal. 3.İçki.

Nübüvvet: (Ar.) Peygamberlik.

O

Od: (Tr.): Ateş, nâr.

ʿÖ

Öz: (Tr.): İç, kalp, bir Şeyin aslı, hâlisi.

ʿÖmür: (Ar.): Müddet, hayat, bir insan ve hayvanın yaşayacağı müddet.

P

Pāk: (Far.): 1. Temiz. 2. Hâlis, saf, katışıksız. 3. Mübârek, mukaddes.

Pāre: (Far.): Parça.

Pāye: (Far.): Rütbe, mertebe.

Per: (Far.): Kanat.

Perīşān: (Far.): 1. Dağınık, dağılmış, 2. Kederli, dertli.

Pertev: (Far.): 1.Parlayan, parlaklık, parlak, nur.

Pervāne: (Far.): 1. Gece kelebeği, ışığın etrafında dönmeyi sever. 2. Ferman, hüküm.

Perverdigār: (Far.): Allah.

Pes: (Far.): 1. Şimdi, bu hâlde, bunun üzerine.

Peyġamber: (Far.): Allah tarafından, Allah'ın emir ve yasaklarını kullarına bildirmek için gönderilmiş kimse, nebî, resûl.

Pinhān: (Far.): Gizli, saklı.

Pişmān: (Far.): Nedâmet getirmiş, yaptığına üzülmüş, esef eden, nâdim.

R

Raḫşān: (Far.): Parlak, parlamak.

Raḥīm: (Ar.): Merhametli çok merhametli kimse. Kullarına acıyan merhametlilerin en merhametlisi olan anlamında Allâhu Teâlâ'nın en güzel isimlerindendir.

Raḥmān: (Ar.): Kullarına şefkat ve merhametini esirgemeyen, nîmet veren anlamında Allâhu Teâlâ'nın en güzel isimlerindendir.

Rāżı: (Ar.): Kabul etmek, uygun bulmak, istemek, hoşnut olmak.

Rabb:(Ar.). 1. Efendi, mâliki sahip. 2. Kâinâtın sahibi ve mâliki olan Cenâb-ı Hak.

Rabbenā: (Ar.): Rabbimiz demek olduğu hâlde lisanımızda yalnız Rab manasıyla kullanılır. Bkz. Rabb.

Rāh: (Far): Yol, usûl, meslek.

Ravża: (Ar.): 1. Bahçe; çimeni, suyu bol bahçe, cennet. 2. Fahr-i kâinât (s.a.v.) Efendimizin Medîne-yi Münevveredeki mukaddes kabri.

Rāz: (Far.): Sır, gizli şey.

Red: (Ar.): Geri çevirme, öteye atma, kabul etmeme.

Rehber: (Far.): Yol gösteren, kılavuz, delîl.

Reng: (Far.): Nitelik, vasıf, mâhiyet, durum.

Resm: (Ar.): Şekil, sûret, tertip, plan.

Resūl: (Ar.): Peygamber, nebî.

Revān: (Far.): 1. Giden, yürüyen, akan. 2. Ruh, can.

Rıḍvān:(Ar.): 1. Cennetin bekleyeni gözeteni kapıcısı olan meleğin ismidir. 2. Cennet.

Rifʿat: (Ar.): Yükseklik, yücelik, büyük ve büyük rütbe.

Rikāb: (Ar.): Büyük bir kimsenin katı, huzuru.

Risālet: (Ar.): Peygamberlik, elçi olma.

Riyā: (Ar.): İki yüzlülük, yalandan gösteriş, özü sözü bir olmama.

Rū:(Far.). yüz, vech, çehre.

Rūz: (Far.): Gün, gündüz, yevm, nehâr.

Rüsvā: (Far.): Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepâze kimse.

S/Ş/Ş

Şānī: (Ar.): İkinci, birinciden sonra gelen.

Şenā: (Ar.): Övme, methetme.

Saʿādet: Saʿādet (Ar.): Bahtiyarlık, mesût olma, mutlu olma.

Saʿīd: (Ar.): Uğurlu, mübârek.

Saʿy: (Ar.): Çalışma, çabalama, emek.

Sāye: (Far.): Gölge, himâye, koruyup gözetme.

-Sāz: (Far.): Yapan, uyduran, düzen.

Seḫāvet: (Ar.): Cömertlik, el açıklığı.

Seḥer: (Ar.): Sabah açılmaya aşladığı vakit. Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Sebaḳ: (Ar.): Ders, talebenin bir defada hocasından alıp öğrendiği şey.

Ser: (Far.) Baş, kafa, baş reis, başkan, bir topluluğun büyüğü.

Serāser: (Far.): Baştan başa, bütün.

Ser-gerdān:(Far.): Başı dönen, sersem, âvâre.

Serteser: (Far.): Baştan başa, bütün

Settār:(Ar.): Kullarının hatâ, kusur, ayıp ve günahlarını örten, bağışlayan anlamında Allâhu Teâlâ için kullanılır.

Sevād-ı aʿẓam: Büyük görünüşlü şehir anlamında Mekke için kullanılır.

Sevdā: (Ar.): 1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. **2.** Kara, siyah.

Sevgili: (Tr.): Sevilen, habîb, dost, azîz.

Seyrān: (Far.): Gezinme, bakıp seyretme, temâşâ.

Seyyid: (Ar.): 1. Efendi, önder, reis. 2. Hz. Muhammed'in küçük torunu Hz. Hüseyin'in soyundan gelen kimse.

Silsile: (Ar.): Şecere, sülâle nesebi.

Sīne: (Far.): 1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek.

Sitemkār: (Far): Sitem eden, zâlim,

Ẓāhir: (Ar.) Meydanda olan, açık, âşikâr.

Sulṭān:(Ar.): Hükümdâr, melik.

Sūr: (Far.): Düğün, şölen, şenlik.

Sūzān: (Far.): Yakan, yakıcı.

Sübḥān: (Ar.): Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaaflardan uzak olan anlamında Allâhu Teâlâ'nın isimlerindendir.

Sücūd: (Ar.): Secde etme.

Ṣabr: (Ar.): Başa gelen acıya karşı dayanma, tahammül?

Ṣādıḳ: (Ar.): 1. Doğru, hakîkî, sahîh. **2.** Sadâkatli, muhabbeti sahîh olan, vefâlı.

Ṣadr: (Ar.): 1.Göğüs, sîne, **2.** Kalp, yürek.

Ṣafā: (Ar.): Rahat, huzûr, gönül şenliği.

Ṣāfī: (Ar.): Hâlis, temiz, pak.

Ṣanem: (Ar.): Güzel şahıs, dilber.

Şarāḥat: (Ar.): Açıklık, şüphe ve tereddüde mahal bırakmayacak şekilde ifâde açlıklığı.

Şavm: (Ar.): Oruç.

Şıdḳ: (Ar.): Doğruluk, gerçeklik, hakîkat.

Şubḥ: (Ar.): Sabah, sabah vakti.

Ş

Şād: (Far.): Memnun, sevinçli.

Şafaḳ: (Ar): Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık, alaca karanlık.

Şāh: (Far.): Padişah, hükümdar.

Şākir: (Ar.): Şükreden, gördüğü iyiliği unutmayıp şükrünü edâ eden.

Şām: (Far.): Akşam.

Şān (Ar.): Ün, şöhret. Azâmet, büyüklük, ululuk.

Şāne: (Far.): Tarak

Şeb (Far.): Gece.

Şefā'at: (Ar.): Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.

Şefī': (Ar.): Şefaat eden, bağışlayan.

Şefī'ü'l-müznibīn: 1. Günahların bağışlayıcısı. 2. Hz. Peygamber.

Şefḳat: (Ar.): Acıyarak ve esirgeyerek sevme.

Şehīd: (Ar.): Din ve İ'lâ-yı Kelimetullâh uğrunda canını fedâ edip, Hak rahmetine ulaşan.

Şehīr:(Ar.): Şöhret kazanmış, meşhur.

Şehr: (Ar.): 1. Yeni aydan yeni aya kadar olan müddet, otuz günlük zaman dilimi, ay. 2. **(Far.):** Büyük, belde, büyük kasaba.

Şehriyārī: (Far.): Hükümdârlık.

Şek: (Ar.): Şüphe, zan, tereddüd.

Şems: (Ar.): Güneş, gün.

Şem': (Ar.): Bal mumu, mum, çerağ.

Şevḳ (Ar.): Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Şeydā: (Far.): Aşk ve alâkadan aklını kaybetmiş, meftûn, dîvâne.

Şūrīde:(Far.): Karışık, perîşân, mübtelâ, âşık, şeydâ.

Şu'le: (Ar.): Alev, ateş.

T/Ṭ

Ṭabl: (Ar.): Davul.

Ṭamu: (Tr.): Cehennem.

Ṭarīḳat: (Ar.): Evrâd u ezkâr ve tasavvuf hususunda intisap ve tâkip olunan yol ki merdân-ı hakîkatten bir ârifin mesleğidir.

Ṭūṭī: (Far.) (mec.) Güzel sözler sözyleyen kimse, dilber.

Tāb: (Far.): Takat, güç, kuvvet.

Tābān: (Far.): Parlak, ışıklı, münevver.

Tāc: (Far.) : Üstünlük, kudret ve kuvvet âlameti olarak başa konan başlık.

Ta'accüb: (Ar.): Şaşa kalma, hayret.

Ta'cīl: (Ar.): Acele ettirme, sıkıştırma, çabuk olmasını isteme.

Ta'n: (Ar.): Kınama, ayıplama, zemmetme.

Tebşīr: (Ar.): Müjde verme.

Tehī: (Far.): 1.Boş. 2. İlim ve hünerden uzak, boş.

Tekrār: (Ar.): Yeniden yapmak veyâ söylemek.

Tesmīm: (Ar.): Zehirleme.

Teşrīf: (Ar.): Şereflendirme, şeref verme.

Teşvīş: (Ar.): Karıştırma, karma karışık etme.

Teʿab: (Ar.): Yorgunluk, zahmet, meşakkat.

Tırāş: (Far.): Yontmak, kazımak.

Tīmār: (Far.): Hastaya veya yaraya bakma, hizmet, tedâvi etme.

Tiryākī: (Far.): Bir şeye bağımlı olup b-vageçemeyen kimse.

U/ʿU

Uçmaġ: (Tr.): Cennet.

ʿŪd: (Ar.): Hindistan'dan gelen bir cins ağaç ki yakıldığında bir koku verir. Öd ağacı.

ʿUmmān: (Ar.): Büyük deniz, okyanus.

ʿUḳbā: (Ar.): Âhiret, öbür dünya.

ʿUrūc: (Ar.): Yukarı çıkma, yükselme.

ʿUşşāḳ:(Ar.): Âşıklar.

ʿUzlet: (Ar.): Bir kenâra çekilip kendi kendine tenhâ oturma, inzivâ.

Ü

Ülfet: (Ar.): Dostluk, muhabbet, konuşma, kaynaşma.

Ümem: (Ar.): Ümmetler.

V

Vaṣf: (Ar.): Bir şahsın veyâ şeyin sahip olduğu hâl ve sıfat, durum.

Vāṣıl: (Ar.): Yetişen, ulaşan, kavuşan.

Va'llāhi: (Ar.): Allah için, Allah hakkı için.

Vaḳt: (Ar.): Zaman, günün belirlenmiş saatleri, belirli zaman, mevsim.

Vaḳʿa: (Ar.): Vukû bulan hâl, olan mâcerâ.

Varaḳ: (Ar.): Yaprak, kâğıt veyâ kitap yaprağı.

Vech: (Ar.): 1.Yüz, çehre, sûret. 2. Üslûp, tarz, yol. 3. Sebep, vesîle, cihet.

Verā: (Ar.): Âlem, mahlûkât, kâinât.

Viṣāl: (Ar.): Sevdiğine koşma, vuslat.

Vīrān: (Far.): 1.Yıkık, harap. 2. Mahzun, mükedder, tesellisiz.

Y

Yā: (Ar.): Ey, hey.

Yaġmā: (Far.) : Alıp gitmek.

Yād: (Far.): Anma, hâtıra getirme.

Yalap: (Tr.): Parıl gibi parlamayı tasvir eder, sayar. Işık gibi parlamak.

Yār: (Far.): Dost, muhib, seven, mâşuk.

Yed-i beyżā: (Ar.) : Beyaz el. Hz. Mûsâ (a.s.)'nın mûcizesi olarak beyaz bir el göstermesi.

Yeksān: **(Far.):** Düz, eşit, aynı seviyede. 2. Her zaman, dâimâ.

Yezdān: (Far.): Hak Teâlâ Hazretleri.

Z/Ẕ/Ẓ/Ż

Żāyiʿ: (Ar.): Kaybolmuş, telef, vücûdu olmayan şey.

Ẕāt: (Ar.) : 1. Kişi, şahıs, saygıdeğer kimse. **2.** Bir şeyin özü, bir varlığın hakîkati.

Ẕerre: (Ar.): Pek küçük parça.

Ẕunūb: (Ar.): Günâhlar.

Zaḫm: (Far.) : Yara.

Zāde: (Far.): Doğmuş, mevlûd, çocuk.

Zār: (Far.): 1. Sesle ağlayan, inleyen, nâlân. 2. Zayıf, dermânsız.

Zīver: (Far.). Süs, zînet.

Ziyān: (Far.): Zarar, hasar, kâr zıttı.

4.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan İslâmî Terimler Sözlüğü

A/Ā/ʿA/ʿĀ

Aşfiyā: (Ar.): Saf, temiz kimseler, ermişler.

Āb-ı revān: Sûfîlerin kalplerinde sürekli duydukları sevinç huzur ve iç açıklığı hâli.

Arzū: (Far.): Kimi sâliklerin bilerek ve isteyerek kendi asıllarına eğilim göstermeleri.

Āsitān: (Far.): Tekke, dergâh, büyük dergâh, şeyhin kapısıdır ki oradan himmet umulur.

Āyīne: (Far.): İnsan-ı kâmilin kalbine, ayna denir.

Āyīne-yi ḳalb: (Far.): Gönül aynası, Hakk'ın tecellî ve nazar ettiği yer.

Āzād: (Far.): 1. Dünya ve dünya ile ilgili bütün bağlardan kurtulup, manevi hürriyete kavuşmuş kişi. 2. Aşığın kendi zat ve sıfatını, sevgilisinin zat ve sıfatında eriterek yok etme makamı.

ʿĀrif (Ar.): Allah'ı gerçek yönüyle bilen kişi. Âlim gibi bilen mânâsına gelirse de ondan farklıdır. Âlim, ilmi bir tahsil ve çalışma sonucu elde eder. Ârif ise irfana, ilham ve hâl ile ulaşır. Cenab-ı Hakk'ı keşf ve müşâhade yoluyla bilen kişi. Bu bakımdan ümmî bir insana da ârif denilir, ancak âlim denemez. Ârifler için, ehl-i yakîn, ehl-i din, velî, kutb ve genel olarak "ârif-i billâh" tâbiri kullanılır.

ʿArş: Feleklerin feleği, en büyük felek, taht mülk, hâkimiyet, ihata, zuhûr, tecellî. Azâmet mazhar, tecellî mahalli. Zâtın hususiyeti, cism-i küllî. Küllî cisim, mutlak varlığın bedeni.

ʿĀşıḳ: (Ar.): Allahu Te'âlâ'yı son derece ve azâmî mertebede seven. Muhib, Hak âşığı.

ʿAyn: (Ar.): Bir şeyin Allah'ın ilmindeki sûreti.

B

Baḥr (Ar.): 1. Allah'ın tecellîlerinin, Rabbanî açılımların, ilâhî hakîkatların bütün insanlara ma'rifetler şeklinde, sel gibi devamlı aktığını belirtmek üzere kullanılır. 2. Küllî varlık âlemi. Vahdet ummân, kesret bunun dalgalarıdır.

Bāṭıl (Ar.): Hak'dan gayrı, adem olan mâsivâ, yaratılmış âlem, saf yokluk

Bād (Far.): Her fâni (ölümlü) için varlığı zorunlu olan ilâhî inâyet.

Bāde (Far.): Sülûkun başlangıcındaki zayıf aşk; avâmda da bulunan aşk. İlâhî inâyet, ilâhî aşk.

Bāl: (Far.): Kalbin ilim ve irfanla cilâlanması ve nurlandırılması.

Bāzār: (Far.): İlahî nurların ortaya çıktığı yer. Kesret ve tefrika mertebesi. Bu terim aşk pazarı ve melâmet pazarı şeklinde de kullanılır. Birincisi, Allah aşkına düşen kişiyi, ikincisi de çile ve belâları ifâde eder.

Bedr: (Ar.): Dolunay, 14 günlük ayda ışığını nasıl tam olarak yansıtırsa, Allah da esmasını en mükemmel olarak halîfesinde yansıtır. Yani bedr, halîfe demektir.

Belā (Ar.): Sıkıntı ve kötülüklerle imtihan ediliş. Bela, Allah'a yakınlık durumuna göre artar.

Bende (Far.): Allah'a kul olmak, mürid.

Berzaḫ (Ar.): İki şey arasındaki engel, iki âlem arasında bulunan iki hâl, sıfat, mertebe.

Beşāret (Far.): Müjde, müjdeleme, dostun dosta ilettiği sevindirici haber.

Bezl (Ar.): Gönüllü olarak harcanak, ihsanda bulunmak, cömertçe davranmak.

Bezm: (Ar.): Meclis, muhabbet ve sohbet toplantısı.

Bezm-i elest: (Ar.): Hakk'ın " Ben sizin Rabb'iniz değil miyim," diye sorduğu ruhların da "evet öyledir", şeklinde cevap verdikleri meclis.

Büy (Far.): Koku, nefha. Kalbin alâka (ilgi) ve ittisal (bağlantı) den haberdâr olması hâli.

Bürhān (Ar.): Kanıt, delil.

C

Cāh (Far.): İnsanların kalplerine mâlik ve hâkim olmak, onların saygısını ve itaatini beklemek, insanlar katında saygın kişi olmak için çalışmak tasavvufta makbul bir şey değildir.

Cān: (**Far.**) Gönül, ruh, nefs. İnsan rûhu, ilâhî (Rahmani) nefes, Hakk'ın tecellîleri.

Cānān (Far.): Rab, Allah, Mevlâ, Allah'ın Kayyumiyet sıfatı.

Ceberūt (Ar.): Maddî ve mânevî âlemlerin arasında bulunan orta âlem. Hem cismânî âlemin hem de rûhânî âlemin bazı özelliklerine sahiptir. Bu bir berzah ve misal âlemidir.

Cefā (Ar.): Dervişin kalbini Allah'tan gaflette bırakmasıdır. Yani, kulun Allah tefekküründen uzak oluş halidir

Ceẕbe (Ar.): Allah'a koşmak, İlâhî inâyetin gereği olarak Cenâb-ı Hakk'ın, kendisine giden yolda ihtiyaç duyulan her şeyi kuluna bahşedip çabası ve çalışması olmaksızın onu kendisine çekmesi ve yaklaştırması.

Cihān (Far.): Dünya, âlem.

Cūd (Ar.): Cömertlik, Karşılıksız, maddî ve mânevî bir bedel beklemeden insanlara faydalı olma.

Ç

Çalap (E.Tr.) Allah.

Çeşm (Far.): Göz, İlâhî feyzin kaynağı, amâ âlemi. Hakk'a eren kâmil ârifin kalbi.

D

Daʿvā (Ar.): Benlik, nefs, dâva, bir kulun, kendinde olmayanı ileri sürdürmesidir ki bu, Allah ile kul arasında bir perdedir. Bir başka deyişle, bir kul tâatlardan herhangi bir şeyi kendine izafe eder de, bu tâatların onda hakîkati, isbâtı, geçekliği bulunmazsa, onun iddiâsı asılsız olur. Böyle bir dervişin Allah'la alâkası kesilir. Bir dervişin mübtelâ olduğu en ağır hicâb, işte budur. Bunun zıddı olan, tâatı veya tasavvufî bir hâli kendinde gerçekleştirilmiş kişi, mânâ ehlidir. Mânâ ehlinde de dâva (iddiâ) olmaz.

Deli (Ar.): Mecnûn, âşık, Allah'ın zât tecellisine maruz kalmış, bir şeyhe de bağlı olmadığı için, o tecellinin yüküne tahammül edemeyen kişilerde meydana gelen meczûbluk hâlidir.

Delīl (Ar.): Şeyh, mürşit.

Dem (Far.): Tasavvufta, sûfinin geçmiş ve gelecek endişesinden kurtularak içinde bulunduğu ânı yaşaması. 2. Hakk'ın feyzinden ibâret olan Rahmanî nefes.

Ders: (Ar.): Müderrislerin câmi ve benzeri yerlerde verdikleri ders, vaaz.

Derviş: Fakir, dilenci, dünyadan yüz çeviren, kendini Allah'a veren kişi, sûfî, mutasavvıf.

Deryā (Far.): Deniz, varlık, insan-ı kâmil.

Dest (Far.): İlâhi kuvvetin zuhûru. Makam, servet, nüfuz. Kemal sıfatlarının hepsinin kazanılması ve bunlara hâkim olunması.

Deverān (Ar.): Dönmek demektir. Cehrî zikir tarîkatlarının âyinlerinde, zikir dönüşle yapılır ki buna deveran denir.

Devr (Ar.): Dönüş, birden gelen çok'un tekrar ona dönüşü; bir şeyin aslına rücû itmesi.

Dîdār (Far.): İlâhî güzelliği temâşâ, sevgili.

Dîde (Far.): Göz. Hayır olsun şer olsun Allah'ın her şeyi bilmesi.

Dil (Far.): Sırlar hazînesi, Allah'ın baktığı yer "Allah şekillerinize değil kalblerinize ve amellerinize bakar" hadis-i şerifi'nde bildirildiği gibi. İlâhî kemalin ve cemalin en güzel tecellî ettiği yer.

Dîvāne (Far.): Âşık.

Dost (Far.): Sevgi, Kulun Allah'ı sevmesinden önce Allah'ın ezelde kulunu sevmesi ve dost edinmesi.

Dūr (Far.): Uzak, İlâhî rahmetten kısmen veya tamamen yoksun olan, sülûkun sonunda bir hâle veya makama ulaşamayan.

Du'ā (Ar.): Kulun Hakk'a yakarışı.

Dünyā (Ar.): İnsanı Allah'tan uzaklaştıran ve gaflete düşüren her şey, mal, ve menfaat, itibar, mevki, hırs, şan ve şöhret.

E

Ebed (Ar.): Sonsuzluk, Sûfiyyeye göre ebed, Allah'ın isimlerinden biridir. Allah'ın sonu olmaması.

Ecel: (Ar.): Allah tarafından her yaratılmış için önceden takdir edilmiş hayat süresi, ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.

Edeb (Ar.): Kişideki bir meleke olup onu kötü hâl ve hareketlerden vazgeçirir.

Elest (Ar.): "Değil miyim?" Kur'ân'da geçen "Rabb'iniz değil miyim?" (Araf Sûresi, 172) cümlesinin ilk kelimesi.

Envār (Ar.): Nurlar, Ulvî âlemin madde âlemindeki ışıltıları.

Erba'în (Ar.): Çile çekmek, nefsi ezmek, bencilliği kırmak için müritlerin kırk gün halvete çekilmeleri, bu süre içinde zorunlu olmadıkça bir şey yememeleri, konuşmamaları, uyumamaları, sürekli olarak zikir, ve tefekkürle meşgul olmaları. Bu süreyi başarıyla tamamlayan erbaîn ve çile çıkarmış olur.

Esîr (Ar.): 1. Nefisine kul, menfaatinin kölesi ve Şeytan'ın tutsağı olan kişi. **2.** Âşık.

Esmā (Ar.): İsimden isimlendirilene gitmek, Allah'ın isimlerini zikrederek Allah'a ermektir.

Esrār (Ar.): Sırlar, sâlikin Hak'ta ve Hakk'aeridiği noktada, "Benim Allah'la öyle bir vaktim var ki, o vakitteyken ne bir resûl ne de bir melekle ilgilenebilirim," sözünün hükmüyle incelmesi ve erimesi.

Estaġfiru'llāh: (Ar.) Allah'tan af ve bağışlanma dilerim.

Eşik (Tr.): Eve dışarıdan içeri girmek, kapının eşiğinden atlamakla mümkündür. Dışarıdan içeriye girmekle, zahirden bâtına, dıştan içe ulaşıldığı dergâhtaki, evdeki olgun erlere, olgun şeyhlere ulaşıldığı, bu ulaşmaya da eşiğin sebep olduğu kaydedilir. Ulaştırdığı hedefin ulvîliği yüzünden, eşikte de bir ulvîlik görülür. Eşik; yokluk ve tevâzu gibi anlamları ifade eder. Tevâzu ehli için "eşik gibi ayaklar altında"denir.

Evrād (Ar.): Virdler. Her vakit dil ve ağızda dolaşan söz. Tarîkatların pîrleri veya onlardan sonra gelen şeyhler tarafından düzenlenen virdler, müridler tarafından belli bir zamanda belli bir

sayıda, bireysel veya toplu olarak çekilir.

Ezkār (Ar.): Zikirler. Çeşitli ilâhî isimlerin anılması, zikir olarak tanımlanır. Kehf sûresinde (âyet 24) ifade edildiği gibi "Unuttuğun zaman Rabbini zikretl(an)" zikrin zıddı unutmaktır. Bu durumda, unutmanın mukabili hatırlama; zikri ifade eden bir tanım olarak ortaya çıkar.

Ezel (Ar.): Allah'ın sonu olmaması.

F

Faṣl (Ar.): Mahbûbdan umulanın kaybedilmesi, ayrı düşmesi.

Fānî (Ar.): Ölümlü, bitici, sonlu. Hak ile bâkî olmaktan dolayı, bir şeyi kalmayan kişidir. Fenâya eren kişi, Hâk'tan başkası ile müşâhede etmediği için, farklılıklar onda bir araya gelip toplanmıştır. Ancak fânî olan, baygın veya deli değildir. Beşerî sıfatlar ondan kaybolmamıştır ki, melek veya ruhânî bir varlık olsun. Ancak, bu durumda olan kişi, nefsinin hazlarını görmek ve onlar üzerinde kafa yormaktan uzaklaşmıştır.

Faḳr (Ar.): 1.Dervişlik, sâlikin hiçbir şeye mâlik, ve sahip olmadığının, her şeyin gerçek mâlik ve sahibinin Allah olduğunun şuûrunda olması. İnsan Allah'ın kulu olduğundan; insan da, ona nisbet edilen diğer şeyler de hakîkatte onun mevlâsı olan Allah'ındır. 2. Sâlikin kendisini dâimâ Allah'a muhtaç bilmesi, Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını kavraması. 3. Fenâ.

Farż (Ar.): İslâm dîninde Allah'ın emri olduğu kesin bir delille sâbit olan, yapılması sevâbı, özürsüz olarak terki büyük günâhı, inkârı ise küfrü gerektiren îtikādî, amelî, ahlâkî yükümlülük.

Farḳ (Ar.): Kula nispet edilen ibâdet ve benzeri haller, cem ise Hakk'a nispet edilen lütuf ve benzeri hususlardır. "Senden alınana cem, sana verilene fark" denir. Çoklukta birliği, birlikte çokluğu, herhangi bir karşılıklı engelleme olmadan görmek demektir.

Felek: (Ar.): Kelime anlamı olarak; gök, gökyüzü ve sema anlamına gelen kelime Tasavvufa göre Allah'ın yaratıcı tecellisi olan akl-ı kül ve nefs-i küllün birleşmesinden meydana gelmiştir.

Fenā (Ar.): Fenâ hali, kulun benliğinin kaybolması ile, tevhidin gerçekleşmesi demektir. Bu hâl, tevhidin en yüksek derecesidir. Kul, Allah tefekküründe o derece boğulur ki, benlik bilincini de kaybeder hâle gelir. Buna fena fi't-tevhid denilir.

Fenâfi'llah (Ar.): Allah'ta fânî olmak. Kulun beşeri vasıflardan ve aşağı arzulardan sıyrılıp ilâhî vasıflarla donanması.

Feryād (Ar.): Mecbûrî (ve yükses sesle) yapılan zikir. Kendinden geçip kendini bırakarak avaz avaz Allah'a yakarma.

Feṭḥ (Ar.): Sâlike zuhûr eden kemâl hâlleri. Kalp gözünün açılması.

Fettāḥ (Ar.): Açan, açıcı, lütuf ve merhamet kapılarını açan anlamında Allâhu Teâlâ'nın en güzel isimlerinden.

Feyż (Ar.): 1. Sâlikin çalışması ve çabası söz konusu olmaksızın Allah tarafından onun kalbine herhangi bir hususun verilmesi. 2. Feyz her an tecelli etmekte, ortaya çıkmaktadır. Varlıklar, bu feyz vasıtasıyla meydana gelir. Ancak bu varlık, zâtlarındaki imkân sebebiyle yok olmakta, fakat Hakk'ın feyziyle aynı zamanda var olmaktadır.

Feyż-i aḳdes (Ar.): En kutsal feyz. Önce ilim sonra ayn mertebesinde şeylerin istidatlarının var olmasını gerektiren zat-ı hubbi tecelli.

Fiġān (Far.): İç hâllerin açığa vurulması, içini dökme, dert yanma.

Fikr (Ar.): Allah'ın âyet ve nimetleri üzerinde düşünmek mârifeti, nimetler üzerinde düşünmek muuhabbeti artırır.

Fürḳat (Ar.): Ayrılık, halk perdesiyle perdelenmek.

G/Ġ

Ġāfil: (Ar.): Hak'tan habersiz kimse.

Ġaflet: Kulun Allah'tan habersiz olması hâli. Âleme tefekkür gözü ile bakmayan.

Ġam: Sevgili dikkat ve özenle aranırken, karşılaşılan engeller. Sevenin, sevgilisinin uğrunda seve seve katlandığı zorluklar ve sıkıntılar.

Ġarîb: Asıl vatanından, birlik âleminden ayrı düşen, maddî varlıkla (izafî, geçici varlık) kayıtlara bağlanmış olan kişidir.

Ġarḳ: Kalbe gelen feyzin, ilhâmın, hâlin etkisi sebebiyle, kulun kendisinden habersiz hâle gelmesidir. Sâlikin vahdet deryâsında batması.

Ġazā: Nefis için büyük cihat anlamında.

Ġurbet: Asıl vatan olan ruhlar âleminden ayrı düşmek olup bu dünyada olma durumu.?

Gedā (Far.): İlâhî tecellîlere muhtaç olan sâlik.

Genc (Far.): Hazîne, kulluk makamı, gizli hazine (kenz-i mahfî), Zât-ı Kibriya.

Gevher (Far.): Mânâlar ve İlâhî sıfatlar.

Gīsū:geysū?(Far.): Omuzlara kadar dökülen saç, taleb yolu, Alla'ın ipi *hablullah* (Âl-i İmrân Sûresi,103.) deyiminden kinâyedir. Bu yolla Hakk'a erilir.

Gül (Far.): Gönülde meydana gelen bilginin neticesi ve meyvesi. Gül bâzen Allah'ın güzelliğinin bâzen de Hz. Muhammed'in (s.a.v.) simgesidir.

Gülzār (Far.): Mutlak olarak kalbin fethi ve açılışı. Sâlikin gönlünün mârifete ve irfâna açılması.

H/Ḥ/Ḫ

Ḫalīllullāh: Allah'ın dostu. Hz. İbrahim.

Ḫalvet: (Ar.): 1. Hak ile sırren (mânen) konuşmak. Rûhen sohbet etmek. **2.** Mâsivâdan ilgiyi kesip tamâmen Allah'a yönelmek ve kendini ibâdete vermek.

Ḫarābāt: (Ar.): Tekke. Gönül. Maddî mevcûdiyetten fânî olma.

Ḫayāl: Allah'tan gayrısının gerçek olmadığı, gölge varlıklar olması.

Ḫırḳa: (Ar.): 1. Dervişlerin toplu zikir yaptıkları esnada giydikleri yelek. 2 Dervişliğe intisap, hırka giymek.

Ḫizmet: (Ar.) : Sûfîlere ve fakirlere hizmet etmek, onların maddî ihtiyaçlarını karşılamak.

Ḫāl: (Ar.): 1. İnsanın iradesi ve çabası olmadan sırf Allah'ın bir lutfu omak üzere kalbe gelen mânâlar, feyz, bereket, cezbe.

Ḫaḳḳa'l-yaḳīn: (Ar.) Sâlikin yalnızca ilim yönünden değil, aynı zamanda hâl ve müşâhade yönünden de Hak'ta fâni ve Hak ile baki olması, şerî'atte hakîkati müşâhede etmek.

Ḫicāb: Allah ile kul arasındaki örtü, perde, engel. Allah'atn uzaklaştıran her şey, maddî kirler, nefsânî pislikler.

Ḫüsn: Allah'tan başkasında bulunmayan kemâl, güzellik. Âlemdeki bütün güzellikler, O'nun güzelliğindendir. İlâhî güzelliktir.

Hevā (Ar.): Nefsin, şerîatı dikkate almaksızın arzuladığı şeylere yönelmesi.

Hidâyet (Ar.): Maksada götüren yolu gösterme, gâyeye vardıran yolu tutma.

Himmet (Ar.): 1.Azim, enerji, istek, arzu, meyi, şevk gibi anlamları olan bir kelime. Bir olgunluk hâli veya kulun bir şeyi elde etmek üzere kalbinin bütün gücüyle Hakk'a yönelmesi. 2. Hâlis iyi niyet. 3. Ermiş kişilerin maksadı hâsıl eden, iş bitiren ve dilediklerini yerine getiren mânevî güçleri.

Hū (Ar.) Arapça "O" anlamında munfasıl zamir olup, İlâhî isimlerdendir, yani Allah'ın güzel isimlerinden biridir. Allah'ın zâtını ifade eden, mutlak gayb olan hüviyeti. Zikr, önceleri üç, yedi isimle icrâ edilirken, sonraları on iki isim ile yapılmıştır.

I

ʿIşḳ (Ar.): Aşk, sevginin son mertebesi, sevginin insanı tam olarak hükmü altına alması, varlığın aslı ve yaratılış sebebi.

İ/Ī/ʿĪ

İḫlāṣ (Ar.): Tutum ve davranışlarda yalnızca Allah'ın rızâsını gözetme; özün söze sözün öze uyması, riyâkâr ve ve iki yüzlü olmama.

İḥsān (Ar.): Allah'ı görüyormuş gibi kulluk etmek. İhsan bir makamdır. Bu makamda kul, Hakk'ın isim ve sıfatlarının izlerini düşünme durumundadır, ibâdet yaparken Allah'ı hemen önünde imiş gibi düşünür ve sürekli O'na bakış hâlindedir. Bunun en düşük derecesi, Allah'ın kendisine baktığını düşünmektir. Bu, murakabenin ilk derecesidir.

İşneyniyyet: Allah'ın sonsuz varlığı karşısında müstakil ikinci bir varlık kabul etme, ikilik.

İlāhī (Ar.): Besteli tasavvufî şiirler.

İlhām (Ar.): Allah tarafından feyz yolu ile kalbe doğan şey, düşünmekle kazanılan bir bilgi değildir. Kalbe konulan iyilik hissi, hayır duygusu.

Īmān (Ar.): Hakk'a dâir olan bilgi. İslâm zâhir, îmân bâtın, ihsân hakîkattir. Kulun Hakk'ın hidâyeti ile harekete geçmesi.

İnsān (Ar.): Gözbebeği demektir. Unutmaktan türediği de kaydedilir. Toplayıcı (cami') varlıktır, insan, cismanî olmayan mevcuttur.

İrāde (Ar.): Hakîkat çağrısına icâbet etmeyi gerekli kılan, kalpteki muhabbet ateşinden bir kor parçası.

İrşād (Ar.): Mânen aydınlatma, gafletten uyandırma. Hak yolu gösteren kişiye, mürşid denir. Mürşide, sahib-i irşad da denir. Bu manasıyla irşad, doğru yolu göstermek olarak değerlendirilir.

ʿİlm (Ar.): Mârifet, irfan, kendini bilmek, sâlikin kendini bilmesi; "kendini bilen Rabb'ini bilir." İlim kitaplardan değil, kişilerin ağzından, sözden değil hâlden ve Hak'ta fâni-bâkî olanlardan öğrenilir.

ʿİnāyet (Ar.) İhsân, kayırma, Allah'ın kulunu kayırması.

ʿİrfān (Ar.): Mârifet, keşf, hads, ilhâm, sezgi, mânevî ve rûhî tecrübeyle elde edilen bilgi, tecrübi bilgi.

K/Ḳ

Ḳadeḥ: Manevî hal, cezbe, ruhî zevk, şevk, vecd.

Ḳafes: Beden, nefs-i emmâre.

Ḳalem: (Ar.): Ayrıntılı ilim. İlm-i tafsîl-i ilâhîye ve kelimelerin şekillerini çıkarmaya vasıta olan ruha, kalem denir.

Ḳarār: Hâlin hakîkati konusunda tereddüdün kaybolmasına karâr denir.

Ḳıble: Sevgili, Hak, Hak dostu olan mürşit gibi manaları ifade eder. avamın kıblesi Ka'be, havasın arş, havvâssu'l-havvassınki ise kâmil arif kişilerin kalbidir.

Ḳırḳ: Gayb erenlerden 40 velî. Hiyerarşik veliler zümresinde, kırklar da, dünyanın hükümranlığına iştirak ederler.

Ḳurb: Allah'ın ibâdet ve tâatine yakın olmak.

Ḳurbān: Kulun iç âlemindeki hayvânî yönlerinin Allah rızası için kurban edilmesi yani öldürülmesi mânâsına gelir.

Kāfir (Ar.): Tefrika âleminde bulunan, makâmı tefrikâ âlemi olan.

Keşret (Ar.): Çokluk demektir. Vahdetin zıddıdır. Varlıkların varlıklarını kendilerinden bilmek, onları müstakil varlıklarla var görmektir. Mevcûdâtın varlığını, Allah'tan bilmeye de, vahdet denir. Her varlıkta Allah'ın gücünü görmek, kesrette vahdeti görmek demektir.

Kemāl (Ar.): Olgunluk, yetkinlik, nefsânî vasıf ve sıfatlardan ve bunların eserlerinden münezzeh olmak.

Kenār (Far.): Esrârı kavrama ve murakebe hâline devam etme.

Kerāmāt (Ar.): Kerâmetin çoğulu. Peygamberlerden ortaya çıkan olağanüstü olaylara mûcize denirken, benzeri durum velîler için söz konusu olunca, buna da kerâmet denir.

Kerbelā (Ar.): Bağdat civârında Hz. Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yerin ismi olup mecâzen "mâtem yeri" mânâsına gelir.

Kerem (Ar.): Cömertlik anlamındadır. Maddî veya mânevî lütuflar bağışlar veya ihsan mânâsında kullanılır. Karşılıksız yardım.

Kesb (Ar.): Kazanmak, çalışmak demektir. Tasavvufta tembelliğe yer yoktur. Her sûfî, mutlaka bir sanatla uğraşır, alın terinin ürününü yer, helâle rağbet eder.

Keşf (Ar.): Açığa çıkarma, örtülü olanı açma, sezme, tahmin etme gibi anlamları olan bir kelime. Keşf bir şeyi örten perdenin kalkması anlamındadır. Mükâşefe, hakîkatleri görmek anlamında maddî değil, mânevî gözle olur.

Kevşer (Ar.): Çokluk, çok şey demektir. Cennette Allah'ın nîmetlerinden olan bir ırmak. Bu ırmağın suyu baldan tatlı, kardan soğuk, bir içen bir daha susamaz. Cennetin diğer ırmakları Kevser'den çıkmıştır.

Kevneyn (Ar.): İki âlem anlamında ikil bir kelime. Dünyâ ve Âhiret.

Kitāb (Ar.): 1. Allah tarafından vahiy yoluyle peygamberlere indirilen Zebur, Tevrat, İncil ve Kur'an. 2. Kendisinde adem (yokluk) bulunmayan mutlak varlık. Kaza ve kader.

Kül: (Ar.): Kul Allah'tan başkasına az ya da çok bağımlı olduğu sürece Hakk'a bütünüyle (külliyen) kul olamaz. 2. İsimleri kendisinde toplayan ilahi birlik mertebesi itibârıyla Hakk'ın ismi. Bu îtibârla ona "Bizatihi tek" "isim ve sıfatlarla küll" de denilmiştir.

L

Laʿnet (Ar.): Kovmak, uzaklaştırmak, bedduâ etmek gibi anlamları ihtivâ eden bir kelime. Allah'ın, kulunu dünyada başarıdan mahrum ederek ve âhirette de cezâya mâruz bırakarak rahmetinden uzaklaştırmasıdır.

Ledün (Ar.): Gayb ilmi, sırlara vâkıf olma anlamında kullanılan tâbir. Kehf

suresinde "...ona katımızdan bir ilim öğrettik..." (Keyf/65) âyetiyle bu ilme işaret olunur. Tahsil yapmadan, çaba göstermeden, Allah tarafından vâsıta olmaksızın kula öğretilen bu ilme "İlm-i Ledünnî", İlâhî bilgi, denir.

Levḥ (Ar.): Bir şey belirip zâhir olmak, parlamak gibi anlamları ihtivâ eden bir kelime. Kitab-ı Mübîn ve küllî nefse levh denir. Dört türlü levh vardır: 1. Levh-i kaza. 2. Levh-i kader. 3. Levh-i nüfûs-i cüz'iyye-i semâviyyet. 4. Levh-i heyulâ.

Levlâke levlâk: (Ar.): 'Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.' Anlamındki hadise atıf olarak edebiyatımızda çokça kullanılan bir terimdir.

Leyletü'l-İsra: (Ar.): İsrâ gecesi, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in Mi'râc'a çıktığı gece anlamında kullanılmaktadır.

Livāyü'l-ḥamd: Hz. Peygamber'in kıyamet günü müminleri himayesi altına alacağı mânevî nitelikli sancak.

M

Maḥv (Ar.): Kulun fiillerinin Hakk'ın fiillerinde yok olması. Yüksek derecedeki kullarını Hak kendine çeker, onların nefislerini mahv (yok) eder. Onları kendi katında var kılar.

Maṭlūb: Allah.

Maẓhar (Ar.): Allah'ın isim ve sıfatlarının zuhûr ve tecellî mahalli. Şeyin mazharı onun sûretidir. İnsan ilâhî vasıfların en mükemmel mazharıdır.

Mālik-i mülk: Kulun emrolunduğu şeyden, bulunduğu hâle göre karşılık veren Hakk'a, mâlikü'l mülk denir. Kula layık olduğu karşılığı verecek kişi Allah'tır.

Maḳām (Ar.): 1. Velîlerin mezarlarına veya hâtıralarını taşıyan yerlere bu ad verilir. Makâm-ı İbrâhim gibi. 2. Mertebe, sâlikin gösterdiği faaliyetle ulaştığı, sıkıntılara katlanarak azimli bir şekilde gerçekleştirdiği merhale. Hâller Allah'ın sâlike bağışıdır.

Ma'rūf: (Ar.): İslâm İnancına göre, dinin hükümleri genel kuralları ve emirleri çerçevesinde yapılması ve söylenmesi gereken, insanları yetiştirme, yönlendirme ve kötürlüklerden uzaklaştırma anlamında her söz veya davranış için kullanılan terim.

Ma'şūḳ (Ar.): Hak Te'âlâ; zirâ her yönden en mükemmel ve en fazla sevilmeye hakkı olan O'dur.

Māverā: (Ar.): Yaşanan âlemin ötesi.

Mecnūn (Ar.): 1. Leylâ ile yaşadığı aşk dillere destân olan Kays ismindeki âşık. 2. İlâhî aşk ile kendinden geçen ve aklî dengesi bozulan Hâk âşığı.

Meded (Ar.): Yardım, himâye. Meded Allah'tan istenir. Buna istimdat denir. Ermişlerin ruhlarından yardım dilemeye de meded denir

Mefātîḥü'l-Hidā (Ar.): Hidâyet yolunun anahtarları.

Melāmet (Ar.): Kınama, ayıplama. Melâmet selâmeti terk etmektir. Kınayanların kınanmasından çekinmeden doğru yolda yürümektir.

Melek: (Ar.): Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri.

Melekūt (Ar.): Gayb âlemi. Arştan arza kadar melekût âlemidir. Ruhlar ve nefislere ait gayb âlemi. Sûfiler, zâhir âlemde melek kelimesini kullanırken, bâtın âlemde melekût kelimesini kullanmışlardır.

Mertebe: (Ar.): Makam, rütbe, derece.

Mest (Far.): Sarhoş, sermest. Sekrân, aşkın, âşığın bütün varlığına hâkim olması, iliklerine işlemesi.

Mestāne (Far.): Sarhoş olan bir kimseye yakışır tarzda, mest olup kendinden geçmişçesine, sarhoşçasına.

Meşreb (Ar.): Su içecek yer anlamında bir kelime. Bu kelime, hayat tarzı, duyuş ve tutum biçimini gösterir. Anlayış tarzı.

Mevlā (Ar.):1. Kâinâtın yegâne sâhibi ve efendisi durumunda olan Allah. **2.** Efendi, şeyh pîr, mürşit, velî.

Mey (Far.): Aşkın galebe çalması, heyecanı ve coşkusu. Bu hâlde kemâl ehli amellerini aksatmaz.

Meydān (Ar.): Şöhret makâmı, mâşuku temaşâ makâmı. Muhabbet, vecd ve zîri sahası.

Mihmān (Far.): Misâfir, konuk, Tanrı misâfiri denilen mihmân tasavvufta çok önemlidir.

Miskīn (Ar.): Zavallı bîçâre hor, hâkir görülen kimse. Kendisine hiçbir varlık tanımayan mahviyet sahibi derviş.

Miʿrāc (Ar.): Hz. Peygamberin Allah ile görüşmesi olayı. Beyâzid Bistâmî'den beri sûfîler de miraç yaşadıklarını söylemişlerdir.

Mīzān (Ar.): Ölçü, terâzi demektir. İnsanın isâbetli görüşlere, doğru sözlere, güzel işlere ulaşmasını ve bunları zıtlarından ayırt etmesini sağlayan şeye, mîzân denir. Şerîat, tarîkat ve hakîkat ilimlerini içine alan adalet, işte budur.

Murād (Ar.): İrâdesi kalmamış ârife, murat denir. Bu durumdaki ârif, nihâyetlere varmıştır. Hâller, makamlar, maksadlar ve irâdeleri geçmiştir. Bunlar muhib değil mahbûbdurlar.

Mülk (Ar.): Şehâdet âlemi, maddî ve cismânî âlem.

Münācāt (Ar.): Allah'a hafif sesle fısıltı hâlinde yalvaran, dua eden kulun, Rabb'ine olan bu davranışına, münâcât denir. Sûfi, sadık kul, nefs, kalp, akıl ve rûhunun birlikteliğiyle Allah'la beraberliğini yaşar ve dâima O'na olan ihtiyacını hisseder. O'na gerçek anlamda kulluk yapamadığının farkına varır. Böylece O'na münâcâtta bulunur. O'na tâat, nafile, zikir ve ibâdetlerle yaklaşmaktan daha lezzetli bir şey bulamaz. Şükreden, râzı, âbid bir kul tavrıyla, ibadet eder. Kalbinde Rabb'inin nurunu görür. Nefsinde Allah'ın heybetini hisseder. Allah'ın yarattıklarındaki incelikleri düşünür. O'nun cemâl ve celâlinden başkasını görmez. Birlik ummanında tesbihatta bulunur. Sevgiyle, kalbinin derinliklerinden gelen bir duygu ile, münâcâtlarda bulunur.

Münker (Ar.): İnsanı ölümünden sonra sorguya çeken iki melekten biri.

Münkir (Ar): İslâm dînindeki îman esaslarını inkâr eden, inanmayan (kimse), îmansız, inkârcı.

Mürşid (Ar.): Doğru yolu gösteren, uyaran, irşad eden demektir. Gerçek mürşid Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir. Diğer mürşidler, O'nun mânevî mirasını elde etmeğe muvaffak olmuş kişilerdir. Cürcânî, mürşidi, doğru yolu gösteren, sapıklıktan önce Hak yola ileten kişi, olarak tanımlar. Tasavvufî terim olarak, tarîkat lideri anlamına da gelir. Aynı anlamda olmak üzere postnişin, şeyh, seccâdenişin, ifadeleri de kullanılır. Mürşid olan kişinin, Allah'ın ahlâkını tahakkuk ettirmiş olması, yani, en azından fenâ makamına ulaşması şarttır. Her mürşid, kâmil olmayabilir. Bu yüzden mürşidin kâmil olmayanları da bulunabilir. Mürşidin en makbulü, hem "kâmil" (kendi olgun), hem de mükemmil (başkasını olgunlaştıran) olanıdır.

N

Naḫl-ı Ṭūr:

Naẓar (Ar.): Tasavvufî olarak, mürşidin müridine mânevî yolla bakışı demektir. Bu bakış, feyzin akmasına ve intikâline sebeptir.

Nebî (Ar.): Allah (c.c)'ın buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber. Hz. Muhammed (s.a.v.).

Nefs (Ar.): Kulun kötü huyları ve çirkin vasıfları, kötü his ve huyların mahalli olan latîfe, cism-i latîf. Bu anlamdaki nefs kişinin en büyük düşmanı olduğundan onu ezmek, kırmak ve mücâhede kılıcıyla katletmek gerekir. Bunu için riyâzât yapılır çile çıkarılır.

Bî-Nişān:(Far.): Fenâ makâmı. Belirsizlik mertebesi.

Noḳṭā (Ar.): Hakîkî birlik, tüm çokluğun aslı. Zâtın tecellisi.

Nuṭḳ (Ar.): Şeyhin, hikmet dolu sözlerine, nutuk denir. Şeyhlerin, müridlerine yaptığı ahlâkî, edebî konuşmalara, söylediği şiirlere nutuk adı verilir.

Nūr (Ar.): Esma-yı Hüsnâ'dan biridir. Allah'ın zâhir ismi, ile tecellîsine, nûr denir. Kâinattaki sûretlerde ortaya çıkan vücuttur. Gizlenmiş bir şeyin, ledün ilmiyle ortaya çıkmasına denildiği gibi, kalpten mâsivayı çıkarıp atan İlâhî vâridata da denir.

P

Perîşān (Ar.): Üstü başı dağınık olmak; zavallı, bîçâre ve acınacak hâlde bulunmak. Tefrika âlemi.

Pervāne: (Far.): Âşık. Seven.

Peymāne: Sûfîyi Allah aşkı ile sarhoş eden içki, şarap kadehi.

Pîr (Far.): Şeyh, mürşit.

Post (Far.): Tekkelerde belli bir makâmı ifâde eder. Şeyhlik makâmı.

R

Raḥmet (Ar.): Acımak, lütfetmek. İki türlü rahmet vardır: rahmet-i imtinâniyye, yani amel ve ibâdet edilmeden evvelki Allah'ın umûmî rahmeti; rahmet-i vücûdiyye yani takva ehline âhirette vaat edilen özel rahmet.

Rāh-ı Ḥaḳ: Hak Yolu, doğru yol, Allah yolu.

Rehber (Ar.): Şeyh, mürşit. Tarîkata girmek isteyen adayı bu işe hazırlayan derviş.

Resm (Ar.): Bir şeyin izi, örf ve alâmet gibi mânâlara gelir. Ezelde nasıl cereyan etmişse ebedde de aynı şekilde cereyan eden nitelik. Zîra mahlûkat ve sıfatları, tamâmen Allah'ın takdiriyledir.

Riyā (Ar:): 1. Gösteriş iki yüzlülük. 2. Hak rızâsı için yapılmayan ihlassız işler ve samimiyetsiz ibâdetler.

S/Ş/Ş

Sāġar (Far.): Ârif kimsenin gönlü. İçinde gayb nurlarının temaşa edildiği şey.

Sālik: Tasavvuf yoluna giren kişiye, sâlik denir.

Sāye: Öze göre kabuk mesâbesinde olan hakîkatin gölgesi.

Seḥer: (Ar.): Uyumama. Velîler seher vaktini ganîmet sayar.

Sebaḳ (Ar.): Vird, ders.

Secde: Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma.

Sekr: (Ar.): Zâhiri ve batınî kayıtları bir yana bırakıp Hakk'a yönelmek.

Sır (Ar.): 1. Mânâ itibariyle mevcut olan var-yok arası kapalılık. 2. Hakk'ın gâib hâle getirip halka bildirmediği şey. 3. Ruh gibi insan bedenine tevdî edilen bir latîfe. 3. Gönl ehlinden ve keşf sahiplerinden başkasının idrâk edemediği hususlar, tasavvufî duygular ve bilgiler. 4. İlâhî cezbe.

Silsile (Ar.): Tarîkat şeyhlerinin üstat zinciri.

Sīne (Ar.): İlim sıfatı, İlâhî ilim.

Sivā (Ar.): Allah hâriç her şey.

Ṣāḥib (Ar.): Arkadaş, dost, musahip, mürit, derviş.

Ṣabr (Ar.): Başa gelen musibetlerden dolayı Allah'tan başka kimseye şikâyetçi olmamak, sızlanmak, yakınmamak, kendini acındırmak.

Ṣadr (Ar.): Rûh. Kalbin mertebelerinden biri.

Ṣanem: Pir, mürşit, insan-ı kâmil, sevgili.

Ṣavm (Ar.): Oruç.

Ṣıdḳ (Ar.): Doğruluk, Mahvolmanın söz konusu olduğu yerlerde bile hak olanı söylemek.

Ş

Ṣād (Far.): Sûfînin, kabz hâlinden bast hâline geçmesine denir.

Ṣāh (Far.): Sûfî, velî, şeyh.

Ṣām (Far.): Taayyün perdeleri, kesret.

Ṣeb (Far.): Gayb âlemi, ceberût âlemi, yokluk karanlığından ibâret olması sebebiyle. 2. A'yân-ı sâbite. Nurlar, beşeriyet.

Ṣefā'at (Ar.): Aracılık demektir. Bir kimsenin dileğinin kabulü veya bağışlanmasını sağlamak üzere, Allah'a yakın bir velîyi vasıta-vesîle yapması.

Ṣefḳat (Ar.): Merhamet anlamında bir kelime. Halka gerek duyduğu şeyi vermek, gücünün üzerinde onlara bir şey yüklememek, anlamayacakları tarzda hitap etmemek.

Ṣehīd (Ar.): Hak yolda Hak için Hak sevgisiyle cân veren âşık, sevgilisinin tecellî ışığıyla hayata gözlerini yuman.

Ṣek (Ar.): Sözünde, özünde gerçeklik olmayan kişiye "şekte kalmış" tâbiri kullanılır. Şüphesi kalmamış kişi "şekten, şüpheden arınmış" diye övülür.

Ṣems (Ar.): Ulûhiyyetin ortaya çıkış yeri ve noksanlıklardan münezzeh mukaddes özelliklerin çeşitlenmesinin tecellî yeri olan nur.

Ṣem' (Ar.): İlâhî Nur.

Ṣerāb (Far.): Coşkun aşk hâlleri ki sahibini kınanmayı gereketirecek hâl ve hareketlerin içine sokar. Aşk, muhabbet, şevk, vecd.

Ṣerbet (Ar.): İlâhî feyz, ilâhî muhabbet, aşk şarabı.

Ṣevḳ (Ar.): Gönlün sevgili ile buluşma arzusu. Allah'a kavuşma arzusu.

Ṣeyḫ (Ar.): Tâliplere rehberlik etmek ve onları irşâd etmek ehliyetine ve liyâkatine sahip olan insan-ı kâmil; rehber; delil; mürşit.

Ṣeydā (F3ar.): Şiddetli sevgi ve aşk hisleriyle coşup kendinden geçen. Cezbe ehli, meczup.

Ṣöhret (Ar.): Ün sahibi olmayı ifade eden bir kelime. Makam sahibi olma ve riyâset tutkusu. Tasavvuf yolunun önde gelenleri, bir insanın nefsinden en zor, en son çıkan hastalığın, riyâset olduğunu kaydetmişlerdir. Şöhret âfettir.

Ṣūrīde (Far.): Çokça ilâhî cezbeye mazhar oluşu sebebiyle hayretler içinde kalan sâlik.

T/Ṭ

Ṭarīḳat: Şeyh denilen bir öğretmen nezâretinde, istekli (mürid veya tâlib)

nin, Allah'a ulaşma, yani sürekli Allah tefekkür ve bilincini (ihsan) kazanma konusunda takip ettiği usûle veya metoda, tarîkat adı verilir.

Ṭūr: (Ar.): Dağ demektir. Hz. Mûsâ (a.s.)'nın Allah'la konuştuğu dağ. Hak, Hz. Musa ile nefs yönünden konuşmuştur. Dağ konuşmada sarsılıp un ufak olduğu gibi, onun Allah ile konuşmasında da ilâhî tecelli sebebiyle nefsi toz olmuş, yani helak olmuştu. "Turun sağ yanından ona seslenmiştik". (Meryem/80) ayetindeki sağ ifadesi, Hz. Musa'nın nefsini gösterir. Yani onun nefsi, fena fillah'a ermişti.

Tāc (Far.): Tarîkat şeyhlerinin, ruhânî saltanat ve mânevî devlet simgesi olarak giydikleri külah.

Tecellī (Ar.): Gaybdan gelen ve kalpte zuhûr olan nûrlar. Görünmeyenin kalplerde görünür hâle gelmesi.

Temāşā (Ar.): Allah'ın isim, fiil ve sıfatlarının tecellilerini seyretme, maddî ve mânevî âlemlerdeki ilâhî güzelliği müşâhede etme.

Tesbīḥ (Ar.): Hakk'ı takdis ve tenzih etme, O'nu her türlü kusurdan arınmış olduğunu dile getirmek. Tarîkat ehlinin belli sayıda SübhânAllâh demesi.

Teslīm (Ar.): Allah'ın emrine boyun eğme hoşa gitmese bile îtirazda bulunmama. Kaderin tecellîsini rızâyla karşılama, mukadderâtı kabullenme. Başa gelen belâ sebebiyle zâhiren ve bâtınen değişmeyip sebat gösterme.

Teşne (Far.): İlâhî Cemâl'i özleme sebebiyle âşıkın yanıp tutuşması.

Tevḥīd (Ar.): Allah'ın zâtını, aklen tasavvur edilen ve zihnen tahayyül edilen her şeyden tecrit etmek.

Tevbe (Ar.): Kalpteki kötülükte ısrar düğümünü çözüp Hakk'a dönme ve Rabb'in hukukunu gözetme.

Ü

Ümmet: (Ar.): Bir peygamberin tebliğ ettiği dine inanan ve din ile bütünleşen kimselerin oluşturduğu cemaat veya topluluk.

V

Vāṣıl (Ar.): Hakk'a eren ermiş, mutasavvıflar biri sülûk, diğeri vus3ul ehli olmak üzere ikiye ayrılır.

Vaḥdet (Ar.): Hakîkî anlamda bir Hak'tır. Onu için gerçek anlamda birlik de onun için söz konusudur.

Ve'd-duḥā: (Ar.): "Kuşluk vaktine and olsun."(Duhâ 1)

Vech (Ar.): Hakk'ın yüzü. Nesnelerin var olmasını sağlayan Hak. Zîrâ her şeyin hakîkati Hak'tırr.

Vişāl (Ar.): Vuslat, Hakk'a ermek, kemâle ermek, olgunlaşmak, seyr ü sülûkunu tamamlamak.

Vīrāne (Far.): Maddî âlem, dünyâ. Hoş görülen derbeder derviş, ehl-i harâbât.

Vird (Ar.): Günlük duâlar, düzenli bir şekilde belli zamanlarda okunmak üzere âyet, hadis ve lenmiş duâlar, ahzap, hizip, ezkâr, zikir. Her tarîkâtin kendine özgü bir evrâdı vardır.

Vuṣlat (Ar.): Visâl, vüsûl, Hakk'a ermek, kemâle ermek, olgunlaşmak, seyr ü sülûkunu tamamlamak.

Vücūd (Ar.): Varlık. En mükemmel anlamdaki vecd hâli, Hakk'ı bulma, erme. Sâlik, beşeriyetinden tam olarak fânî olunca Hakk'ı bulur.

Y

Yār (Far.): Sevgili, dost. Tüm yaratıkların sûretlerini oluşturan ilâhî sıfatlar. Kelime-yi tevhidin esası budur. Şühûd âlemi, Zât-ı Hakk'ı temâşâ.

Yediler (Tr.): Yedi büyük velî, gayb eerenlerden yedi ulu ermiş. Her nefeste miraç yapıp Allah'ın huzûrundan mârifet-ilim tahsil ederler. Hz. İbrahim'in kalbi üzere bulunan yediler,

onun meşrebi ve mizacı üzere olup halka hep yumuşak muâmele eder, kimseye kin beslemezler.

Z/Ẕ/Ẓ/Ż

Ẓāhir (Ar.): 1. Şerîat, şer'î hükümler. 2. Tecellî eden Hakk'a verilen isim. Zâhir olan, Hakk'ın vücûdudur.

Ẓālim (Ar.): Zulmeden demektir. Belâ gelince feryâd eden, gaflet ve alışkanlık üzere ibâdet eden, Allah2ı dilden (kalbten değil) zikreden, Allah'ı dünyevî sebeplerden dolayı seven kişiye, zâlim denir.

Ẓulmet (Ar.): Madde, maddî âlem. Allah'ın nûrundan nasîbi olmamak, mahrum kalmak.

ẕākir (Ar.): Zikreden, zikir meclisinde zikir âyinini idâre eden, musikî usûlüne göre ilâhîler okuyup zzikredenleri coşturan kimse.

ẕāt (Ar.): Öz, bir şeyin kendisi, bir şeyi o yapan şey ve öbür şeylerden ayıran mâhiyet. Zât kendi kendine vardır; isim, naat, ve sıfat onunla vardır. Zât olmadan bunlar olmaz.

ẕevḳ (Ar.): İlâhî tecellîlerin uc vermesi, vecd. Tecellîlerin başlangıcı, hâllerin başlangıcı. Hakk'ın tecellîsiyle evliyanın kalplerine attığı irfan nûru.

ẕikr (Ar.): Allah'ı anmak ve hatırlamak, onu unutmamak ve gaflet hâlinde olmamak. Allah kelimesini veyâ *lâilâheillâllâh* cümlesini söylemek ve tekrarlamak.

Zāhid (Ar.): Dünyâ'ya rağbet etmeyen, dünyâdan yüz çeviren, el etek çeken. Kendini bütünüyle âhirete ve Hakk'a veren, mala, mülke, makâma ve şöhret değer vermeyen, dünyayla âhiret arasında tercih yapmak gerektiği zaman ağırlığını dâimâ âhiretten yana koyan.

Zindān (Far.): Dünyâ.

Zühd (Ar.): Âhirete yyönelmek için dünyâdan el etek çekmek. Fuzûlî ve lüzûmsuz olanı terk etmek. Zarûrî olmayan her şeyi terk etmek.

Zünnār (Ar.): 1. Sevgiliye hizmet ve itaat etmeye azm ve kastetmek, hizmet kuşağını kuşanmak, gayret kemerini takmak, kendini Hakk'a vakfetmek. 2. Dünyâya gönül vermek. 3. Benlik, bencilllik.

TABLOLAR

Tablo 5.1. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan Şâirlere Dâir

NO	Şâirin Mahlası	Şâirin Adı / Lakabı	Yaşadığı yy/ Doğum/vefat Tarihi	Doğum Yeri /Memleketi	Tarîki	İlâhî Sayısı/Varak Numarası
1	ʿAbdu'r-Raḥîm Tırsî	Abdurrahîm Tırsî	16.yy (v.1519-27?)	İznik / Tırse	Eşrefiyye	4 29b/94; 121a/392; 172b/536; 179a/565.
2	ʿAbdü'l-Ḥay	Saçlı İbrâhim Efendizâde Abdülhay Efendi	17.yy (v.1705)	Edirne	Celvetiyye	2 27b/88; 164a/498.
3	ʿAbdü'ṣ-Ṣamed	Himmet-Zâde Şeyh Abdussamed Efendi	18.yy (v.1737-8)	-	Himmetiyye	1 33b/112
4	Âdem	Antalyalı Âdem Dede	17.yy (d.1591 v.1653)	Antalya	Mevleviyye	3 54b/175; 163b/495; 176a/552
5	ʿAdlî	Şeyh Hasan Adlullâh Efendi	17.yy (v. 1617)	İştip	Sünbüliyye	5 4b/16; 12b/39; 14a/46; 15a/50; 46a/155; 62a/211; 74b/249; 170a/523.
6	Aḥmed	Sultan I. Ahmed	17.yy	Manisa	-	2 5b/20; 132b/419
7	Aḥmedî	Kaygusuz / Sârbân Ahmed	16.yy (v. 1545/46)	Tekirdağ /Hayrabolu	Melâmiyye	1 180a/57.
8	Akşemse'd-dîn	Mehmed Şemseddin	15.yy (d. 1390 v. 1459)	Şam	Bayrâmiyye	2 15b/54; 121a/393
9	ʿĀrif	Kethüdâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi	19.yy (v. 1849)	İstanbul	-	2 143a/445; 143a/450
10	ʿĀşıḳ Yūnus Yūnus Emre Yūnus Dervîş Yūnus Yūnus Emrem	Bursalı Âşık Yûnus	15. yy (v. 1439)	Bursa	-	53 2a/4; 4a/13; 4b/17; 5a/18; 15b/53; 16a/55; 24a/71; 25b/78; 26a/80; 28a/89; 28b/90; 29a/91; 30b/97; 30b/99; 31b/103; 32a/105; 32a/106; 34b/118; 37b/125; 38a/128; 39b/135; 41b/145; 44b/147; 48b/157; 55a/179; 55b/180; 56b/187; 57b/192; 60a/201; 61b/207; 63b/219; 64b/223; 66a/230; 77a/260; 78b/265;

						89b/301; 97b/323; 100a/336; 103a/347; 104a/350; 110a/360; 115b/380; 116a/382; 116b/384; 123b/400; 124a/402; 126a/410; 173a/538; 174b/544; 178b/562; 180b/571; 180b/572.
11	ʿAẕbi	Mustafa Azbî Baba	18.yy (v.1747)	Kütahya	Bektaşiyye	3 58a/194; 142a/443; 142b/444
12	Azîz	Abdülazîz Zihnî Efendi	19.yy (d. 1798 v. 1854)		Mevleviyye	1 26b/81
13	Azîzî	Abdülazîz Azîzî	16.yy (v.1594)	İstanbul	Halvetiyye	1 38a/129
14	Bayrām	Hacı Bayrâm-ı Velî	15.yy (d.1352-1353 - v.1429)	Solfasol /Ankara	Bayramiyye	2 13a/41; 111a/365
15						77a/261
16	Cāmî	-	-	-	-	1 112a/371
17	Cemālî	Şeyh Seyyid Mehmed Cemâleddîn Uşşâkî Efendi	18.yy (v.1751)	Edirne	Sezâiyye	4 59b/197; 122a/395; 160b/482; 162b/490
18	Cemāl-i Ḫalvetî	Cemâleddin el-Aksarâyî	15.yy (v.1497)	Aksaray	Halvetiyye	2 52b/165; 162b/492
19	Dervîş ʿAbdullāh	Himmetzâde Şeyh Abdullâh Efendi	17yy (d. 1640 v.1710)	İstanbul	Bayramiyye	2 60b/204; 177b/557
20	Dervîş Aḥmed	Dervîş Kösec Ahmed Sâlik, Efendi	16. yy v.1593'ten Sonra	İstanbul	Kâdiriyye	2 10b/36; 88a / 293
21	Dervîş Himmet /Himmet	Bolulu Şeyh Himmet Efendi	17.yy (v.1683)	Bolu	Bayrâmiyye	9 13a/40; 16a/57; 29a/93; 30a/96; 38b/130; 76b/257; 98b/328; 154b/473; 166b/509
22	Dervîş Mūsā	Neyzen Mûsâ Dede	18.yy (v. 1727/28)	İstanbul	Mevleviyye	1 68b/231

23	Derv̂îş ʿOs̱mān	Nefes Anbarı Dervîş Osmân	17.yy (v.1684)	Kayseri	Gülşeniyye	3 53b/171; 92b/306?; 163a/493
24	-	EbûBekir Kânî	18. yy (d.1712 v.1791)	Tokat	-	1 151b/454
25	Emîn	Şeyh Mehmed Emîn Efendi	17.yy d.1664 v.1745	Tokat	Nakşîbendiyye	1 159b/477
26	Emîr Sulṭān	Şemseddîn/ Muhammed Bin Al/ Şeyh Seyyid Muhammed Buhârî/ Emîr Buhârî	15.yy (d. 1368 v.1429)	Buhara Bursa	-	1 179b/568
27	Enverî / Envār	Karakız Hocazâde Mehmed Efendi	17.yy (v. 1694)	İstanbul	Nakşibendiyye	2 68b/232; 170a/525
28	Eşref	Ali Kemter Efendi	18.yy (v. 1724)	-	-	1 33b/113
29	Eşrefoġlı Rūmî / Eşref-zāde	Abdullâh	15. yy. (v. 1469-70)	Bursa İznik	Eşrefiyye	32 1b/2; 5b/23; 10a/32; 14a/47; 27a/85; 27b/87; 29a/92; 31a/100; 31b/104; 32b/108; 35a/122; 53b/170; 54a/172; 56a/184; 63a/216; 69a/234; 76a/256; 81a/270; 82a/275; 88b/295; 88b/297; 90b/308; 97a/321; 98a/325; 101b/340; 103b/348; 111a/366; 117b/387; 121b/394; 122b/396; 123b/403; 126b/412
30	Fā'iż	Börekçizâde Mustafa / Müderris Mustafa Efendi	17-18.yy (v. 1717-18)	Edirne	-	1 27a/84
31	Faḫrî	Şeyh Koruklu Mehmed Fahrî Şeyh Mehmed Kavruklu[1698] Şeyh Muhammed Fahrî Sünbülî[1699]	18.yy (v.1735)	İstanbul	Sünbüliyye	4 26b/82; 109b/358; 165a/504; 175b/549
32	Faṣîḥ	Ahmed Fasîh Dede	17.yy (v.1699)	İstanbul	Mevleviyye	2 59a/196; 144a/449

[1698] Müstakimzâde Mecmû'asında bu isimle kayıtlıdır.

[1699] Özden, Sevda, "Şeyh Muhammed Fahrî Sünbülî Dîvânçesi (Tenkitli Metin)" Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisas Tezi, (Dan: Prof. Dr. Ahmet Doğan), Trabzon Temmuz 2009.

33	Fażlî	Osman Fazlî Efendi /Atabazârî Seyyid Osman Celvetî	17.yy (d. 1631 v.1691)	Bulgaristan /Şumnu	Celvetiyye	2 64b/225; 161b/485
34	Fenāyî	Cennet Mehmed Efendi	17.yy (d. 1574 v.1664)	İstanbul	Celvetiyye	5 6b/27; 70a/238; 164b/500; 171/530; 182a/579
35	Fetḥî	Bolbolcu-zâde /Bübülcü-zâde Şeyh Abdülkerîm Efendi	17.yy (v.1694)	İstanbul	Halvetiyye	2 3b/10; 165a/502
36	Fu'ādî	Ömer Fûâdî	17.yy d.1559 v.1636	Kastamonu?	Şâbâniyye	1 70b/240
37	Ġafūrî	Şeyh Mahmûd Gafûrî Efendi	17.yy (v. 1667-68)	Gelibolu /Çanakkale	Celvetiyye	2 110b/364; 168b/519
38	Gülşenî	İbrâhîm Gülşenî	16.yy (v. 1534)		Gülşeniyye	1 98b/329
39	Ḥaḳîḳî	-	-	-	-	181a/573
40	Ḥaḳḳı	Erzurumlu İbrâhim Hakkı	18. yy (d.1703 - v.1780)	Erzurum	Kâdiriyye	8 3b/11; 27b/86; 54a/173; 56b/185; 62a/210; 110a/361; 113a/378; 172b/537
41	Ḥaḳḳî	İsmâil Efendi Bursevî	18.yy (d. 1652-53 - v.1724)	Bulgaristan Aydos	Celvetiyye	11 20b/66; 33a/110; 39b/134; 59b/198; 60a/202; 62a/210; 63a/217; 69b/237; 75b/252; 83a/281; 89b/302
42	Ḫāliḳî	Abdülhâlık Efendi	19. yy?	-	-	1 4a/14
43	Hāşim	Hâşim Baba / Şeyh Mustafa Bandırmalı-Zâde	18.yy (d.1718 v. 1782)	İstanbul	Hâşimiyye	2 82a/277; 82b/278
44	Ḫaṭāyî	Şâh İsmâil	16.yy (d. 1487 v.1524)	Erdebil	-	2 29b/95; 126b/411
45	Ḥilmi	Şârih-i Buhârî Reîsü'l Kurrâ Yûsuf-zâde Abdullâh Efendi[1700]	18.yy (v.1753)	İstanbul	Halvetiyye	2

[1700] Müstakîmzâde Mecmûası 364 s. (MMİ)

						57b/191; 165a/503
46	Ḥulvî	Şeyh Cemâleddîn Mahmûd Hulvî Efendi	17.yy (v. 1653)	İstanbul	Sünbüliyye	1 87b/292
47	Hüdâyî	Azîz Mahmûd Hüdâyî	17.yy (d.1541-ö.1628	Şereflikoçhisar/ Ankara	Celvetiyye	37 3a/8; 11a/38; 13a/42; 16a/56; 23b/69; 34a/116; 34b/119; 35a/120; 37b/124; 38b/131; 39b/136; 41a/144; 45b/151; 48b/156; 49a/159; 53a/169; 54b/177; 55b/182; 62b/213; 64a/221; 64b/224; 70a/239; 76a/255; 76b/259; 77b/262; 83a/283; 83b/284; 87b/291; 90a/305; 93b/315; 97a/320; 99a/332; 109b/356; 110b/363; 111a/367; 112a/370; 112a/372; eka/2.
48	Ḥüsāmî	Ahmed Hüsâmî	18.yy (v.1754)	İstanbul	Uşşâkiyye	1 143b/478.
49	ʿIṭri	Buhûrîzâde Mustafâ	17. yy (d. 1633 v. 1711)	İstanbul	-	1 19a/58
50	İḳbāli / Meftūni	Sultân II. Mustafa	17.yy (d. 1664 v. 1703)	Edirne	-	2 111b/368; 169b/522
51	İsmāʿîl-i Rūmî	İsmâil-i Rûmî	17.yy (v.1631)	Tosya Bansa	Rûmiyye	1 170b/527
52	İştibî	Abdülkerîm Efendi	16.yy (v. 1606)	İştip	Halvetiyye	2 19a/59; 19a/60
53	ʿİzzî	Eşref-zâde İzzeddîn Ahmed Efendi	18.yy (d. 1672 v.1740)	Bursa	Eşrefiyye	1 40a/137; 167b/513
54	Ḳādirî	Gîsûdâr/Kisvedâr Şeyh Ahmed Kâdirî Efendi	17.yy (v.1675)	Vodina	Kâdiriyye	1 122b/397
55	Kenzî	Hasan Kenzî	17.yy (d.1607 v.1714?)	Ayaş / Manisa	Sünbüliyye	8 2b/6; 24b/73; 59b/199; 77b/264; 78a/259; 93b/316; 160a/464; 170a/524
56	Kerîmü'd-dîn	Şeyh Kerîmüddîn Efendi	17. yy	-	-	1

			v.1641?			34a/115
57	Ḳuloġlı	-	-	-	-	1 102a/341
58	Lā-yı Mekān	Lâmekânî Hüseyin/ Şeyh Hüseyin Bayrâmî[1701]	16-17.yy (v. 1625)	Peşte	Melâmiyye	1 89b/304
59	Lebîb	-	-	-		1 151b/455
60	Lüṭfî	Küçük Hoca-zâde Mehmed Lütfullâh	17.yy (d. 1643 v. 1702)	-	Mevleviyye	1 175b/548.
61	Maḥvî	Bolevî/ Sukûkî-zâde Şeyh Îsâ Mahvî Efendi	17-18.yy (d.1637-v.1715)	Gerede/Bolu	Halvetiyye	8 35a/123; 75a/250; 75a/251; 162a/489; 162b/491; 171a/528; 171b/531; 174b/545
62	Merkez /Merkezî	Şeyh Mûsâ Muslihiddîn Efendi	16.yy (v.1551)	Germiyan/ Kütahya	Sünbüliyye	3 48b/158; 50a/163; 81a/269
63	Mevlānā /Mollā Monlâ Şems-i Tebrîzî	Celâleddîn-i Rûmî, Muhammed Celâleddîn, Hudâvendigâr	13 (d.1207 v. 1273)	Horasan Bellh	-	8 27a/83; 61b/209; 74b/248; 81a/271; 86b/288; 112b/375; 141b/441; 164a/499
64	Muḥyî	Bezci-zâde /Vahyîzâde Şeyh Mehmed Muhyî Efendi	16.yy (v. 1612)	Konya	Halvetiyye	5 73b/243; 171a/529; 178a/559; 182a/580; 182b/581
65	Murād	Sultan III. Murâd	16.yy (d. 1546 v. 1595)	Manisa	-	1 78a/263
66	Mürîdoğlu	-	-	-	-	1

[1701] Müstakimzâde'nin Mecmû'a-i İlâhiyyât adlı eserinde isim bu şekilde geçiyor. Bkz. Şengül Sağman, "Müstakîmzâde'nin 'Mecmûa-ı İlâhiyyat' Adlı Güfte Mecmuası, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Dan: Yar. Doç. Dr. Mehmet Nuri Uygun) İstanbul 2001, s.507.

						174a/542
67	-	Müştâk Baba / Muhammed Mustafa	19. yy (v. 1831)	Bitlis	Kâdiriyye	1 69b/235
68	Nā'ilî	Nâilî-yi Kadîm Mustafa	17.yy (v. 1666)	İstanbul	-	1 172a/533
69	Naḥîfî	Süleymân	18.yy (d.1665 v. 1738)	İstanbul	Mevleviyye	1 2b/5
70	Nakşî	Nakşî İbrâhim Efendi	17.yy (d.1641 v.1702)	İstanbul	Sünbüliyye	9 6b/26; 34a/114; 57a/189; 166a/508; 166b/510; 167a/511; 168b/520; 172a/535; 181a/574
71	Nālî	Nâlî Mehmed Efendi	17.yy (v.1675)	Konya/ İstanbul	Mevleviyye	1 118a/390
72	Naṣūḥî	Nasûhî Mehmed Efendi	17-18.yy (d.1648/v.1717)	İstanbul	Nasûhiyye	2 40b/140; 73b/242
73	Naẓîm	Yahyâ Çelebi	18.yy (v. 1727)	İstanbul	Mevlevî	2 6a/25; 20a/64
74	Naẓmî	Şeyh Mehmed Nazmî	17.yy (d. 1622 v.1701)	İstanbul	Halvetiyye	2 86b/287; 123b/401
75	Neccār	Neccârzâde Şeyh Mustafa Rızâ	18.yy (d. 1679 v. 1746)	İstanbul? Giresun?	Nakşibendiyye	1 82b/279
76	Nesîmî	Şeyh Seyyid İmâdüddîn Nesîmî	15.yy (1404)	-	Hurûfiyye	1 80b/267
77	Niyāzî Mıṣrî/ Mıṣrî	Mehmed/Muhammed	17.yy (d.1618 v.1694)	Malatya	Mısriyye	43 5b/21; 6b/28; 7a/29; 7a/30; 10b/35; 14b/48; 14b/49; 21a/67; 25b/77; 33a/109; 35a/121; 37b/126; 39a/133; 41a/142; 45a/150; 49b/161; 54a/174; 54b/176; 56a/183; 62b/207; 62b/212; 65b/229; 76b/258; 86b/285; 87a/284; 88a/294;

						93a/313; 96b/318; 97b/322; 98a/327; 99b/334; 99b/335; 100a/337; 103b/349; 107a/355; 110a/359; 112b/374; 113a/376; 113a/379; 164b/487; 168b/504; 177a/555; 179a/564
78	Nūrî	Nûreddînzâde Şeyh Muslihiddîn Mustafâ	16.yy (v.1573)	Filibe /Bulgaristan	-	1 154b/4674
79	Nūrî	Abdülahad Nûrî/ Evhadüddîn	17.yy (d. 1595 v.1651)	Sivas	Halvetiyye	15 2a/3; 31a/101; 33b/111; 34b/117; 40a/138; 63a/215; 64a/223; 91a/309; 102b/344; 126a/409; 131b/415; 162a/488; 165b/507; 168a/516; 175a/547
80	Pîr-i Kenʿān	Şeyh Muslihiddîn Mustafa Nutkî Efendi	17.yy (v. 1688)	Tekfurdağ (Tekirdağ)	Muslihiyye	1 172a/534
81	Recāyî	-	-		-	1 32b/107
82	Riyāżî	-	-	-	-	1 182a/578
83	Rūḥî	Bağdatlı Rûhî	16.yy (d.1534 v. 1605)	Bağdat	-	1 169a/521
84	Rūşenî	Dede Ömer Rûşenî	15.yy (d.1417 v.1487)	Yeniceköy	Rûşeniyye	5 56b/186; 65a/226; 138b/437; 159a/475; 159a/476
85	Saʿîd	Kâtib-Zâde Mehmed Refî Efendi	17.yy (v.1681)	Buhara	Nakşibendiyye	1 89b/303
86	Şaḥvî	Sâlih Mehmed Efendi îsâzâde	(d. 1682 v. 1759)	-	Halvetiyye	1 177b/556
87	Selāmî	Mustafa Selâmî	18. yy (v.1813)	İzmir	Nakşibeydiyye	2 65a/227; 141b/442
88	Seyyid ʿAlāʾüddîn	Seyyid Alâeddîn Sünbülî	17.yy (d. 1607 v.1680)	İstanbul	Sünbüliyye	1 160a/479

89	Seyyid Niẓāmoġlı Seyyid Seyfullāh Seyfî Seyyid Seyfî Seyfullāh Seyfî /Seyfullāh	Şeyh Seyyid Seyfullâh Kasım	16. yy. (v.1601)	İstanbul	Sinâniyye	19 1b/1; 23b/68; 25a/76; 40b/139; 45a/149; 57a/190; 57b/185; 80b/266; 94a/312; 98a/326; 99a/330; 101b/334; 102b/338; 103a/341; 106b/346; 124b/405; 125b/408; 143b/447; 178a/560
90	Seyyid Şeref	Şerefeddîn, Eşrefzâde Şeyh Seyyid Mehmed Şerefeddin Efendi	18. yy (v.1733)	Bursa	Kâdiriyye Gânîlik?	1 112b/373
91	Sezāyî	Hasan Sezâyî	18. yy d.1699 v.1738)	Edirne? Lârende?	Gülşeniyye	16 3b/9; 5a/19; 15b/52; 25a/75; 39a/132; 45b/152; 49b/162; 71a/241; 74a/247; 81b/272; 90b/307; 161a/483; 161a/484; 176a/551; 179b/566; 181b/576
92	Sırrî	Abdülkâdir Eşrefzâde	18.yy (v.1766)	-	Kâdiriyye	1 103a/345
93	Sinān Ümmî	Elmalılı Yûsuf	17.yy (v.1657)	Antalya Elmalı	Ahmediyye	2 26a/79; 64a/220
94	Sinānî Ümmî Sinān	İbrâhim Ümmî Sinân	16.yy (d.1488 v.1568)	Bursa?	Sinâniyye	2 60a/200; 125b/407;127a/413
95	Sîneçāk	-	-	-	-	1 41a/143
96	Süleymān	Şeyh Süleymân Efendi/ Kubbe Şeyhi[1702]	17.yy (d. 1646 v.1703)	İstanbul	Kadiriyye	1 15a/51
97	Süleymān	-	-	-	-	2 160b/481, 165b/505

[1702] Ergun, “Türk Mûsikîsi Antolojisisi” 251. s.

98	-	Süleymân Çelebî	15.yy (v.1421)	-		1 89a/300
99	Sünbülî	Yûsuf Sünbül Sinân Efendi	16.yy (v.1529)	Merzifon	Sünbüliyye	6 3a/7; 58a/193; 69b/236; 83a/282; 107a/354; 161b/487
100	Şākir	-	-	-	-	2 4a/15; 93a/314
101	Şekūrî	Şeyh Abdüşşekûr Mûsâ Efendi	17.yy (v.1678)	İstanbul	Celvetiyye	1 167a/512
102	Şemsî	Şemseddîn Sivâsî	16.yy (d.1520 v.1597)	Tokat / Zile	Şemsiyye	9 31b/102; 53a/168; 58b/195; 74a/246; 102a/342; 121a/391; 163a/494; 163b/496; 167b/514
103	Şerîf	Şeyh Seyyid Abdurrahmân Şerîf Efendi	17.yy (v. 1404-05)	-	Kâdiriyye	1 20b/65
104	Şerîfî	-	-	-	-	1 19b/61
105	Şeyḫ İlyās	Çâresiz Şeyh İlyâs Sakızlı İlyâs Efendi	16.yy (v.1706-7)	Karaman Erikli	Halvetiyye	1 46a/153
106	Şeyḫî	Abdülmecîd Sivâsî	17.yy (v.1639)	Tokat Zile	Sivâsiyye	1 24a/70
107	Ṭālib	Divitçi-zâde Mehmed Efendi	17.yy (v.1685)	İstanbul	Celvetiyye	2 13b/44; 44b/148.
108	Uyūnî	Râhikî-zâde Şeyh Seyyid Mehmed Efendi/ Südlüce Şeyhi	18.yy (v. 1752)	İstanbul	Sünbüliyye? Halvetiyye?	1 112b/376
109	Üftāde	Mehmed Muhyiddîn	16.yy (v.1581)	Bursa	Celvetiyye	5 11a/37; 69a/233; 133b/420; 174a/541; 181b/577

110	Vaḥyî	Şeyh Mehmed Vahyî Efendi	17.yy (d. 1660 v.1718)	İstanbul	Sünbüliyye	3 161b/486; 164a/497; 180a/569
111	Vālî	Nefes-zâde Abdurrahmân	17.yy (v.1696)	Ankara	-	1 60b/203
112	Vehhāb Ümmî	Vâhib Ümmî Şeyh Abdülvahhâb	16.yy (v.1595)	Antalya/ Elmalı	Halvetiyye	1 170b/526
113	Vesîm	-	-	-	-	1 176a/550
114	Vişālî	-	-	-	-	1 173b/540
115	Yaʿkūb	Bursalı Şeyh Yâkub[1703] Şeyh Ya'kûb Efendi	17. yy (v. 1643)	İstanbul Bursa	-	1 13b/45
116	Yaḥyā	Taşlıcalı Yahyâ Bey	-	Taşlıca	-	2 89a/299; 90a/306
117	Yazıcıoġlı	Yazıcıoğlu Şeyh Mehmed Efendi	15.yy (v.1451)	Gelibolu?	Bayrâmiyye?	1 160a/480
118	Yūnus Emrem Derviş Yūnus ʿĀşıḳ Yūnus Yūnus	-	-	-	-	27 10a/31; 10a/33; 10b/34; 13b/43; 20a/63; 24b/74; 30b/98; 38a/127; 55b/181; 61a/205; 61a/206; 63b/222; 73b/245; 82a/274; 87a/290; 96b/319; 97b/324; 106b/353; 110a/362; 115b/381; 116b/385; 117a/386; 123b/404; 173a/539; 176b/554; 179b/567; 181b/575
119	Ẕākirî	Zâkirî Hasan Efendi	17.yy (v.1623)	Foça	Halvetiyye	5 111b/369; 116a/383; 123a/398; 123a/399; 176b/553.

[1703] Ergun, Türk Musikisi Antolojisi, 249.

120	Ẕekāyī	Şeyh Mustafa Efendi	18-19.yy (v.1812-13)	Üsküdar/İstanbul	Halvetiyye	6 46a/154; 80b/268; 82a/276; 86b/286; 106b/352; 165b/506

Tablo 5.2. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta Bulunan Bestekârlara Dâir

No	Adı / Lakabı	Yaşadığı YY./ Doğum Vefat Tarihi	Doğum Yeri /Memleketi	İlâhî Sayısı ve Varak No	Bestelediği Makam ve Usûl Bilgisi	Tarîki
1	Çâlâk Ahmed Çelebi	17yy (v. 1711)	-	1 24a/70	Beyâtî / Sûfiyân	Halvetiyye
2	Akbaba İmamı Mehmed Zaîfî Efendi	17.yy (v.1703)	İstanbul	2 7a/29; 75a/250	Râst/Segâh Evsat	Celvetiyye
3	Âmâ Mehmed Sâdık Efendi	18. Yy (v.1797)	İstanbul/Bursa	1 63a/217	Sabâ Zemzeme /Evsat	-
4	Bahrî Hüseyin Efendi /Deniz Uğrısı	-	-	1 111b/368	Acem /Evsat	-
5	Buhûrî-zâde Esîrciler Kethüdâsı Mustafâ	17.yy (d.1640? v.1711)	İstanbul	1 19a/58	Nühüft /Sûfiyân	Mevleviyye
6	Cihângîrî Dede (Ahmed)[1704]	-	-	1 52b/165	Hüseynî Sûfiyân	-
7	Çâlâk-zâde Şeyh Mustafa Efendi	18.yy (v.1757)	İstanbul	11 4a/13; 6b/28; 26b/82; 31a/101; 41b/145; 45a/150; 55b/181; 61a/206; 66a/230; 76b/258; 87a/290.	Rast/Evsat Pencgâh/Evsat Beyâtî/Evsat Uşşâk/Sûfiyân Hicaz/Durak Şehnâz/Durak Hüseynî/Evsat Sabâ/Sûfiyân Durak Segâh/Sûfiyân; Irak/Sûfiyân.	Bayramiyye
8	Dede	-	-	20 2a/3; 7a/30; 10b/35; 14b/48; 15b/54; 45b/151; 46a/154;	Râst/Sûfiyân; Rehâvî/Devr-i Revân; Mâhûr;	-

[1704] Ergun, Türk Musikisi Antolojisi.

				48b/158; 53b/171; 70a/238; 81a/269; 97a/321; 99b/335; 101b/339; 101b/340; 102a/342; 103a/345; 103a/346; 106b/353; 133b/420	Nevâ/Sûfiyân; Ifahân/Evsat;Şehnâz/ Sûfiyân,Evsat; sûz-ı Dil/Evsat; Hüseynî/Evsat; Dügâh/Evsat; Hüzzâm/Sûfiyân; Evc/Sûfiyân; Ferâhnâk/ Sûfiyân; Muhayyer/Sûfiyân(4) ; Muhayyer/Evsat; Pûselük/Evsat; Nikrîz;	
9	Hammâmî-Zâde Musâhib-i Şehriyârî İsmâil Dede Efendi	19.yy (v.1846)	İstanbul	5 2b/5; 5a/19; 44b/148; 86b/287; 98b/328; 102b/343	Râst/Düyek; Şehnâz/Sûfiyân; Irâk/Düyek; Ecv/Evsat; Muhayyer/Evsat	Mevleviyye
10	Dede Eş-şehîr-i Merdek	-	-	1 4b/16	Pencgâh/Evsat;	-
11	Dervîş Ali, (Ali Şîrûganî Dede)	18.yy v. 1714	İstanbul	1 62b/214	Sabâ / Durak	Gülşeniyye
12	Dervîş Çavuşbaşı	-	-	1 64a/220	Çârgâh/Devr-i Revân	-
13	Dervîş Osmân	18.yy (v.1729)	İstanbul	1 81a/271	Hüzzâm/Sûfiyân.	Mevleviyye
14	Döşekci-zâde	-	-	1 34a/114	Uşşâk/Durak	-
15	Drağman[1705] Zâkiri Ahmed (Vefki) Efendi	18. Yy (v.1748)	İstanbul	2 4a/12; 5b/21	Rast Makâmı Düyek / Sûfiyân	Halvetiyye
16	Esʿad Efendi (Ebûishak-Zâde)	18.yy v.1753	İstanbul	1 19/62	Arazbâr/ Sûfiyân	-

[1705] S. Nüzhet Ergun'un, Türk Musikisi Antolojisi'nde "Draman" olarak geçer.

17	Etyemez İmâmı Ahmed Efendi	-	-	1 34a/115	Nevâlı Uşşâk/Evsat	-
18	Eyyûbî Hâfız Ahmed Efendi	-	-	1 83a/277.	Sûznâk/Sûfiyân;	-
19	Fındıklılı Mehmed Efendi	-	-	2 80b/268; 82a/276	Hüzzâm/Devr-i Revân; Hüzzâm/Evsat;	-
20	Hâcı Bayrâm-ı Velî	-	-	1 111a/365	Acem/Evsat	-
21	Hâfız Kumral	17.yy (v.1621)	İstanbul	1 5b/20	Râst/ Sûfiyân	Celvetiyye
22	Hâfız Pôst	17. yy (1694)	İstanbul	1 6a/25	Râst/Evsat	Halvetiyye?
23	Hasan Ağa Enfî	18.yy (v.1724)	İstanbul	1 57b/191	Tâhir / Sûfiyân	Halvetiyye
24	Hatîb (Zâkirî Hasan Efendi)	17yy (v.1623)	İzmir Foça	1 134b/421	Nevâ/Tesbîh	Halvetiyye
25	Himmet-zâde	17.yy v.1710	İstanbul	1 60b/204	Sabâ/Evsat	Bayrâmiyye
26	Hisârî Şeyh Mehmed Efendi	-	-	1 73b/238	Segâh / Evsat	-
27	Hopçu-zâde (Mehmed)/ Şâkir Efendi			10 5b/23; 27a/85; 54a/172; 69a/234; 76a/255; 82a/277; 82b/278; 88b/295; 111a/366; 111a/367	Rehâvî/Düyek; Râst/Sûfiyân; Hüseynî/Sûfiyân; Dügâh/Sûfiyân; Segâh/Sûfiyân; Hüzzâm/Sûfiyân/Evsat; Irâk/Evsat; Acem/Sûfiyân/Evsat;	
28	Hüdâyî-yi Azîz Mahmûd Efendi Hazretleri	17. Y.y. (v.1628)	Ankara-İstanbul	1 90a/300	Irak Makâmı/ Sûfiyân	Celvetiyye

29	Hüdâyî Şeyhi Şehâbeddîn Efendi	19.yy (v. 1819)	İstanbul	1 37b/124	Hicâz/Sûfiyân	Celvetiyye
30	Kalbûrîzâde Şeyh Mehmed Efendi/ Kalbûrîzâde Şeyh Mehmed Burûsevî	19.yy (v.1822)	Bursa	2 39b/134; 75b/252	Segâh/Durak Hicâz/Durak	Celvetiyye
31	Kırımî Monla Muhammed	-	-	1 64b/225	Çârgâh/Evsat	-
32	Merkezî Zîver Efendi			1 3a/8	Râst/Sûfiyân	
33	Mûsâ Dede (Dervîş Mûsa)	18.yy (v.1727)	İstanbul	1 68b/231	Dügâh/Evsat	Mevleviyye
34	Mü'ezzin-i Şehriyârî Şâkir Ağa/ Mü'ezzin Şâkir Ağa	18.yy (d. 1779 v.1840)	-	4 48b/156; 49a/159; 49b/162; 62b/213	Sûz-ı dil /Sûfiyân(3) Sabâ/Sûfiyân;	-
35	Naʿlıncı-zâde	-	-	1 19b/61	Râst/Evsat	-
36	Na'ne Ahmed Çelebi	17. yy (v. 1686)	İstanbul	1 90a/306	Dil-keş/Düyek	-
37	Sahhaf Hâfız	-		1 6b/27	Rehâvî/Evsat	-
38	Sâlih-zâde Edirnevî	-	-	2 39a/132; 90b/307	Hicâz; Irâk/Durak	
39	Sultan Selim Hân-ı Sâlis	18.yy (v.1808)	-	2 65b/229; 110a/359	Şevk u tarab/Sûfiyân; Acem Püselük/Düyek	-
40	Şa'ban Dede Zâkirî	-	-	1 111b/369	Acem Kürdî /Evsat;	Celvetiyye
41	Şikârî-zâde Ahmed Efendi	19.yy (v. 1831)	İstanbul	7 1b/1; 20a/64; 26a/80; 40b/139; 40b/141; 74b/249; 86b/288	Râst/Sufiyân Beyâtî/Durak Hümâyûn/Evsat (2) Segâh/Sûfiyân	Sünbüliyye

42	Tosunzâde Mustafa Efendi	-	-	1 27a/84; 55b/180.	Beyâtî/Evsat; Hüseynî/Evsat.	-
43	Yûsuf Çelebi	-	İstanbul	3 6b/26; 68b/232; 110b/364	Pencgâh/Sûfiyân Dügâh/Sûfiyân Acem/Durak	-
44	Zâkirbaşı Abdülkerîm Efendi	18.yy (v. 1778)	-	1 2b/6	Râst/Sûfiyân;	Sünbüliyye
45	Zekâyî Efendi Eyyûbî	19.yy (v.1897)	İstanbul	41a/144; 65a/227	Hicâz/Sûfiyân Şevk u Tarab/Evsat	Mevleviyye

Tablo 5.3. Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ın Özetine Dâir

VARAK	ŞİİR NUM.	ŞÂİR/ MAHLAS /GÜFTEKÂR	BESTEKÂR	MATLA' BEYTİ / BENDİ	MAKAMI / USÛLÜ	NAZIM ŞEKLİ/BİRİMİ	YÜZYIL	NAZIM /İLÂHÎ TÜRÜ	VEZİN
1b	1	Seyyid Niẓāmoġlu	Şikārī-zāde Ahmed Efendi	Estaġfirullāh el-ʿAẓīm mürāyinüñ işlerine Gördi sücūd eylemedi dilberümüñ ḳaşlarına	Rāst / Ṣūfiyān	Gazel /Beyit	16	İlāhī	(--.- / --.-/--.- /--.-)
1b-2a	2	Eşrefoġlu Rūmī	-	Hep fesād işlerüme estaġfirullāh tevbe Yaman teşvīşlerüme estaġfirullāh tevbe	Rāst / Ṣūfiyān	İlâhî / Beyit	15	İlāhī	7+7=14'lü Hece Vezni
2a	3	Nūrī	Dede	ʿIşḳuñla cihān beste luṭf eyle ʿināyet ḳıl Derdüñle bu cān ḫaste luṭf eyle ʿināyet ḳıl	Rāst / Ṣūfiyān	Gazel /Beyit	17	İlāhī	(--./.---/ --./ .---)
2a	4	Yūnus	-	ʿÖmür b[ā]ġçesinüñ güli ṣolmadan Uyan hey gözlerüm ġafletden uyan Ecel bir gün bize devrān dönmeden Uyan hey gözlerüm ġafletden uyan	Rāst / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlāhī	11'li Hece Vezni
2b	5	Naḥīfī	Şıḳḳ-ı Şānī Dede	Bu gülşende hezār-ı bīnevāyum yā Resūlallāh Dili āzürde-yi ḫār-ı cefāyum yā Resūlallāh	Rāst / Evsaṭ	Gazel /Beyit	18	İlāhī / Na'at	(.---/.---/.---/.---)

2b-3a	6	Kenzî	Ẕākirbaşı ʿAbdü'l-kerîm Efendi	Mefātîḥü'l-hidā oldı hilālüñ yā Resūlallāh Meṣābîḥü'd-dücā nūr-ı cemālüñ yā Resūlallāh	Rāst / Ṣūfiyān	Gazel /Beyit	17	İlāhî / Na'at	**(.---/.---/.---/.---)**
3a	7	Sünbülî	-	Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm Anuñçün tā ebed mestāne geldüm	Rāst / Ṣūfiyān	Gazel /Beyit	16	İlāhî /	**(.--- / .---/ .--)**
3a	8	Hüdāyî	Ḥażret-i Merkezî Zîver Efendi	Vuṣlat gibi niʿmet m'olur yā Rab nice şükr idelüm Ḫiẕmet gibi devlet m'olur yā Rab nice şükr idelüm	Rāst / Ṣūfiyān	Gazel /Beyit	17	İlāhî	**(--.-/--.-/--.-/--.-)**
3b	9	Sezāyî	-	Ey şehîd-i Kerbelā'ya aġlayan Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün Nār-ı ḥasretle cigerüñ daġlayan Aġla mātemdür Muḥarrem'dür bugün	Rāst / Ṣūfiyān	Şarkı/ Bend	18	İlāhî / Mersiye	**(-.--/-.--/ -.-)**
3b	10	Fetḥî	Ser-ẕākirān Şikārî-[zāde] Aḥmed Efendi	Ey Rabbü'r-Raḥmān eylegil iḥsān Ḳalmasun vîrān bu dil-i nālān	Rāst / Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlāhî	5+5=10'lu Hece Vezni
3b	11	Ḥaḳḳı	-	Merḥabā ey mevlüd-i Peyġamberî Gel berü (e) ey māh-perver gel ber[i](ü)	Rāst / Evsaṭ	Gazel /Beyit	18	İlāhî / Mevlid	**(-.--/-.--/ -.-)**

4a	12	-	Draġman Ẕākiri Aḥmed Efendi	Bu şeb ḫurşīd-i evreng-i risālet geldi dünyāya Muḥammed Muṣṭafā'nuñ nūrı ṣaldı ʿāleme sāye Donandı ʿālem-i bālā serāser nūr ile o şeb Ḳadem başdı vücūd iḳlīmine ol āsumān-pāye	Rāst / Düyek	Şarkı/ Bend	-	İlāhī / Tevşîh	**(.---/.---/.---/.---)**
4a	13	Yūnus	Şeyḫ Muṣṭafā Çālāk-zāde	ʿĀlemler nūra ġarḳ oldı Muḥammed ṭoġdı[ġı] gice Mü'min münāfıḳ farḳ oldı Muḥammed ṭoġdığı gice	Rāst / Evsaṭ	İlâhî / Beyit	15	İlāhī / Mevlid	(8+8=16'lı Hece Vezni)
4a	14	Ḫāliḳī	-	ʿAndelīb olmaḳ dilerseñ ol güle Āsitān-ı sünbüle gel sünbüle Ẕikr-i Ḥaḳḳ'ı irgürem dirse[ñ](n) dile Āsitān-ı sünbüle gel sünbüle	Rāst / Evsaṭ	Murabba/ Bend	-	İlāhī	(-.--/-.--/ -.-)
4a-4b	15	Şākir	-	Nedür derdüñ senüñ bu mātemüñ ne **Göñül n'olduñ ne aġlarsuñ ġamuñ ne** ʿİlācuñ yoḳ ʿaceb ki merhemüñ ne **[Göñül n'olduñ ne aġlarsuñ ġamuñ ne]**	Rāst-ı Cedīd /Düyek	Murabba /Bend	19	İlāhī Durak	**(.---/.---/ .--)**
4b	16	ʿAdlī	Dede Eş-şehīr-i be-Merdek	Yandı göñülden māsivāçün nār-ı ẕikrullāh ile Oldı münevver cān [u] dil envār-ı ẕikrullāh ile	Pençgāh / Evsaṭ	Gazel / Beyit	17	İlāhī	**(--.- / --.- / --.- /--.-)**
4b	17	Dervīş Yūnus	-	Ḥaḳḳ'dan ġayrı sevgili küllī yalandur yalan Ḥaḳḳ'dan ġayrısı fānī bāḳī degüldür ḳalan	Rāst /Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	15	İlāhī	7+7=14'lü Hece Vezni

5a	18	Dervîş Yūnus	-	Dōlāb niçün iñilersüñ derdüm vardur iñilerüm Ben Mevlā'ya ʿāşıḳ oldum **anuñ içün iñilerüm**	Rāst / Devr-i Revān	İlâhî/ Beyit	15	İlāhî	4+4+4+4=16'lı Hece Vezni
5a	19	Sezāyî	Muṣāḥib-i Şehriyārî İsmāʿîl Dede Efendi	Bilürem ben de senüñ Allāh'um Cān ile ten de senüñ Allāh'um	Rāst /Düyek	İlâhî/ Beyit	18	İlāhî	5+5=10'lu Hece Vezni
5b	20	Aḥmed	Ḥāfız Ḳumral	N'ola tācum gibi [başumda] götürsem dā'im Ḳadem-i resmidürür Ḥażret-i Şāh-ı Rusülüñ Gül-i gülzār-ı nübüvvet ol ḳadem ṣāḥibidür **Aḥmedā** ṭurma yüzüñ sür ḳademine o gülüñ	Rāst / Ṣūfiyān	Kıt'a / Bend	**17**	İlāhî / Tevşîh	**(..-- /..--/ ..--/ ..-)** **(-.--/ (--)**
5b	21	Niyāzî	Şeyḫ Aḥmed Efendi	Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ʿarş üzre ḳadem Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertev-i fevḳu'l-ümem	Pençgāh / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	**17**	İlāhî / Na'at	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
5b	22	-	-	Yā Resūllallah cemālüñ keşefe'd-dücā degül mi Ḥabibā senü[ñ] viṣālüñ beleġa'l-ʿulā degül mi İki ber-güzīde adu[ñ](n) senü[ñ] ey Ḥabīb-i Raḥmān Biri Aḥmed [ü] Muḥammed biri Muṣṭafā degül mi	Rāst / Ṣūfiyān	Murabba / Bend	**-**	İlāhî / Tevşîh	**(-.--/-.--/-.--/-.--)**
5b	23	Eşrefoġlı Rūmî	Ḥopcu-zāde Şākir Efendi	Ey dervîşem diyen kişi ġayra göñül virme ṣaḳın Cānuñı ʿışḳ odı ṣanup nefs odına urma ṣaḳın	Rehāvî / Düyek	İlâhî/ Beyit	**15**	İlāhî / Nutuk	8+8=16'lı Hece Ölçüsü

6a	24	-	-	Şefī‘ü’l-ḫalḳi fi’l-maḥşer Muḥammed ṣāḥibü’l-minber Ebū Bekr [ü] ʿÖmer ʿOs̱mān emīrü’l-mü’minīn Ḥayder Rıḍvānullāhu ʿaleyhim hüve’s-sāḳī ale’l-kevs̱er Lā ilāhe İllallāhu Muḥammed [yā] Resūlallāh	Rāst / Ṣūfiyān	Murabba / Bend	-	İlāhī / Tevşîh	**(.---/ .---/.---/ .---)**
6a	25	Naẓīm	Ḥāfıẓ Pōst	Āf-tāb-ı ṣubḥ-ı “mā-evḥā” Ḥabīb-i Kibriyā Māh-tāb-ı ṣām-ı “ev-ednā” Ḥabīb-i Ḳibriyā	Rāst / Evsaṭ	Gazel / Beyit	18	İlāhī / Na’at	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
6b	26	Naḳşī	Yūsuf Çelebi	Merḥabā ey şuʿle-yi āyīne-yi sırr-ı Ḫudā Merḥabā ey şāhid-i dīdār-ı maḳṣūdü’l-verā Merḥabā ey maẓhar-ı feyż-i Cenāb-ı Kibriyā Merḥabā ey nām [u] şānuñdur Muḥammed Muṣṭafā	Pencgāh / Ṣūfiyān	Murabba /Bend	17	İlāhī / Mevlid	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
6b	27	Fenāyī	Ṣaḥḥāf Ḥāfıẓ	Cān u dil şehrüñ ezelden eyledi yaġmā-yı ʿışḳ Ol vecihden düşdi bu ʿālemlere ġavġā-yı ʿışḳ	Rehāvī / Evsaṭ	Gazel / Beyit	17	İlāhī	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
6b-7a	28	Niyāzī	Çālāk-zāde Şeyḫ Muṣṭafā̱	Gül midür bülbül midür şol zār u efġān eyleyen Ten midür yā cān mıdur [hem] ʿarşı seyrān eyleyen	Pencgāh / Evsaṭ	Gazel / Beyit	17	İlāhī	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
7a	29	Mışrī	Aḳbaba İmāmı	Ḥabs içün geldi gelür ıṭlāḳ içün fermān baña Evveli ḳahr āḫırı iḥsān ider sulṭān baña	Rehāvī / Evsaṭ	Gazel / Beyit	17	İlāhī	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**

7a-7b	30	Niyāzī	Dede	Derviş olan kişinüñ sözleri ʿumrān olur Sālik-i Ḥaḳ olanuñ rāhına bürhān olur	Rehāvī / Devr-i Revān	Gazel / Beyit	17	İlāhī /Nutuk	**(-..-/ -.-/ -..-/ -.-)**
10a	31	Dervîş Yūnus	-	Ayurma beni senden Yaradan Düşüp ölürüm ben bu yaradan	Māhūr / Düyek	İlâhî/ Beyit	14	İlāhī	10'lu Hece vezni
10a	32	Eşrefoġlı Rūmī	-	Ḳulluġa bil baġlayup sulṭān[ı] gözler gözlerüm Derd(in)[üñ]e düş olmışam dermān[ı] gözler gözlerüm	Māhūr / Düyek	Gazel / Beyit	15	İlāhī	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
10a	33	Yunus Emrem	-	Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden Ciger biryān olupdur ʿışḳ elinden	Māhūr / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	14	İlāhī	**(.---/.---/.--)**
10b	34	Yūnus	-	ʿAceb bu benüm cānum āzād ola mı yā Rabb Yoḫsa yidi ṭamuda yanup ḳala mı yā Rabb	Māhūr / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	14	İlāhī	**(--. /.---/ --. / .---)**
10b	35	Niyāzī	Dede	Dermān arardum derdüme derdüm baña dermān imiş Bürhān arardum aṣluma aṣlum baña bürhān imiş	-	Gazel / Beyit	17	İlāhī	**(--.- /--.-/--.- / --.-)**

10b/11a	36	Derviş Aḥmed	-	Eyā rehber olan rāh-ı vişāle Muḥammed Muṣṭafā (ṣāh-ı) [sulṭān-ı] kevneyn Senüñle irdiler nūr-ı cemāl[e] Muḥammed Muṣṭafā (ṣāh-ı) [sulṭān-ı] kevneyn	Māhūr / Evsaṭ	Murabba /Bend	16	İlāhī / Na'at	**(.--- /.---/ .--)**
11a	37	Üftāde	-	N'olduñ aġlarsın göñül bir bī-bedel yārüñ mi var Zārī zārī iñlemekden ġayrı bir kāruñ mı var	Māhūr / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	16	İlāhī / Durak	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
11a	38	Hüdāyī	-	Sevdā-yı sivādan geç gel Hū diyelüm yā Hū Bir meşreb-i ṣāfī iç gel Hū diyelüm yā Hū	Māhūr / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	17	İlāhī / Nutuk	**(--./.---/ --. /.---)**
11b	39	*ʿAdlī*	-	*Gülşen-i vaḥdetde dā'im rūz [u] şeb dil bülbüli* *İrgürür eflāke feryād u figān[um] ġulġuli* *Himmetüm bu cān u dilden açıla vaḥdet gül* *Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī*	Māhūr/ -	Murabba /Bend	**17**	İlāhī / Nutuk	(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)
13a	40	Dervīş Himmet	-	Vaḳt-i seḥerde Açılur perde Düşdügüm yirde Dermān sendendür İḥsān sendendür	Nevā / Ṣūfiyān	Türkü / Bend	17	İlāhī /Türkü	5'li Hece Vezni
13a	41	Bayrām	-	N'oldı bu göñlüm n'oldı bu göñlüm Derd-i ġamuñla ṭoldı bu göñlüm Yandı bu göñlüm yandı bu göñlüm Yanmada dermān buldı bu göñlüm	Nevā / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	**15**	İlāhī / Nefes	5+5 =10'lu Hece Vezni

13a	42	Hüdāyī	-	Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi	Nevā / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	17	İlāhī	**(--.-/--.-/--.-/--.-)**
13b	43	Yūnus	-	Yüzbiñ cefā ḳıl[sañ](n) baña senden yüzüm döndürmezem Cānum daḫı alur iseñ senden yüzüm döndürmezem	Nevā / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	14	İlāhī	(--.-/--.-/--.-/--.-/)
13b	44	Ṭālib	-	Feṯḥ olınca Ḥaḳḳ'dan [yana] yolımuz Göñül ṣabreyle ṣabreyle bir zamān Açılınca dōst bāġında gülimüz Göñül ṣabreyle ṣabreyle bir zamān	Nevā / -	İlâhî/ Bend	**171**	İlāhī Duraḳ	11'li Hece Vezni
13b/14a	45	Yaʿḳūb	-	Dil ü cān hiç ḳarār itmez tecellī eyle yā Allāh Eşigü[ñ](n)den (ḳa)[fi]rār itmez tecellī eyle yā Allāh	Nevā / Evsaṭ	Gazel / Beyit	**17**	İlāhī	**(.---/.---/.---/.---)**
14a	46	ʿAdlī	-	Levḥ-i dilden oḳıyan ʿilm-i İlāhī'den sebaḳ Ẕerrece yanında ḳalmaz maḥv olur hep māsebaḳ	Nevā / Evsaṭ	Gazel / Beyit	**17**	İlāhī	**(-.--/ -.--/ -.--/-.-)**
14a /14b	47	Eşrefoġlı Rūmī	-	Şöyle kim bī-dil ü bī-cān olmışam Kendi [a]ḥ[v]ālüme ḥayrān olmışam	Nevā / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	**15**	İlāhī	**(-.-- / -.--/ -.-)**

14b	48	Niyāzī	Dede	Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ʿarş üzre ḳadem Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertev-i fevḳa'l-ümem	Nevā / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	**17**	İlāhī /Na'at	**(-.--/ -.--/ -.--/-.-)**
14b	49	Niyāzī	-	Zühd[üñ](in)i ḳo ʿışḳa düş ehl-i cinān itsün seni Pīr-i ʿışḳa ḳulluḳ it cānāna cān itsün seni	Nevā / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	**17**	İlāhī	**(-.--/ -.--/ -.--/-.-)**
15a	50	ʿAdlī	-	Gülşen-i vaḥdetde dā'im rūz [u] şeb dil bülbüli İrgürür eflāke feryād u fiġān[um] ġulġuli Himmetüm bu cān [u] dilden açıla vaḥdet güli Sünbülīyem sünbülīyem sünbülīyem sünbülī	Nevā / Ṣūfiyān	Murabba /Bend	**17**	İlāhī	**(-.-- / -.--/ -.--/ -.-)**
15a	51	Süleymān	-	Yandum yaḳıldum ben nār-ı ʿışḳa ʿAndelīb oldum gülzār-ı ʿışḳa	Iṣfahān / Ṣūfiyān	İlâhî / Beyit	**17**	İlāhī	5+5=10'lu Hece Vezni
15b	52	Sezāyī	-	Ey bülbül-i nālende gül faṣlını ḫ^{v}āhende Gül faṣlı muḳarrerdür saʿy eyle bu gülşende	Iṣfahān / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	**18**	İlāhī	**(--. / .--- / --. / .---)**
15b	53	Yūnus	-	Allāh emrin ṭutalum Raḥmetine baṭalum Bülbül gibi ötelüm **Allāh Allāh Kerīm Allāh** **Raḥīm Allāh [diyelüm]**	Nevā / **-**	İlâhî/ Bend	**15**	İlāhī Duraḳ	7'li Hece Vezni

15b/16a	54	Akşemse'd-dīn	Dede	Zehī cānkim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan Zehī dil kim muʿaṭṭardur hevā-yı ʿışḳ-ı Mevlā'dan	Işfahān / Evsaṭ	Gazel / Beyit	15	İlāhī	(.---/.---/.---/.---)
16a	55	Yūnus	-	*Allāh emri[n](ñ) ṭutalum* *Raḥmetine baṭalum* *Allāh Allāh* *Kerīm Allāh* *Raḥīm Allāh diyelüm*	Nevā / -	İlâhî/ Bend	15	İlāhī Duraḳ	*7'li Hece Vezni*
16a	56	*Hüdāyī*	-	*Ḳuldan sañа lāyıḳ n'ola* *ʿĀşıḳ seni ḳanda bula* *Senden meger iḥsān ola* *Yā Rabbenā yā Rabbenā* *Senden kerem senden ʿaṭā*	Nevā / -	Muhammes/ Bend	17	İlāhī	*(--.-/ --.-)*
16a	57	*Derviş Himmet*	-	*Sulṭān-ı kevneyn ḳabrinden ḳalḳınca* *Diye benüm ümmetlerüm nic'oldı* *Żaʿīf ümmetlerüm ḥāli güç oldı* *Cebrā'il Ḥażrete ḥāżır olınca*	Nevā / -	İlâhî/ Bend	17	İlāhī	*6+5=11'li Hece Vezni*
19a	58	ʿIṭrī	Buḫūrī-zāde Esīrciler Ketḥüdāsı Muṣṭafā	Sāyesi düşmez yire (bu) bir [böyle] naḫl-ı Ṭūr'sun Mihr-i ʿālemgīrsün başdan ayaġa nūrsun	Nühüft / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	17	İlāhī /Na'at	(-.-- / -.-- / -.-- / -.-)
19a	59	İştibī	-	Yā İlāhī cānumuñ cānānısın Hem bu vīrān göñlümüñ sulṭānısın	Nühüft / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	16	İlāhī	(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)

19a	60	İştibî	-	Gel berü ey ṭālib-i Ḥaḳ maṭlab-ı aʿlāyı gör Cümle varluḳdan geçüp ol ẕāt-ı bî-hemtāyı gör	Nühüft / Evsaṭ	Gazel / Beyit	**16**	İlâhî	(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)
19b	61	Şerîfî	Naʿlıncı-zāde	Cemālüñ gülşen-i feyż-i ʿalādur yā Resūlallāh Cebînüñ pertevi baḫş-ı Ḫudā'dur yā Resūlallāh	Nühüft / Evsaṭ	Gazel / Beyit	**-**	İlâhî /Na'at	(.---/ .---/ .---/ .---)
19b	62	Seyyid Nesîmî	Esʿad Efendi	Durma(n)[ñ] yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	ʿArażbār Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	14	İlâhî / Savt	5+5= 10'lu Hece Vezni
20a	63	Yūnus	-	Ben yürirem yana yana ʿışḳ boyadı beni ḳana Ne ʿāḳilem ne dîvāne gel gör beni ʿışḳ n'eyledi	ʿArażbār Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
20a	64	Naẓîm	Ser-ẕākirān Şikārî-zāde Aḥmed Efendi	Faḫr-ı ʿālem maḥrem-i rāz olduġı şebdür bu şeb Kā'ināt envār-ı raḥmetle lebālebdür bu şeb	ʿArażbār / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	**(-.--/-.--/-.--/-.-)**
20b	65	Şerîf	-	Bizdedür genc-i maḥabbet bizdedür ceẕb-i Ḫudā Bizdedür ʿışḳ-ı ilāhî bizdedür nūr-ı ṣafā	ʿArażbār / Duraḳ	Gazel / Beyit	17	İlâhî	**(-.--/-.--/-.--/-.-)**

20b	66	*Ḥaḳḳı*	-	*Giydüm ʿabāyı* *ʿIşḳuñ elinden* *Ṣoydum (ġ)[ḳ]abāyı* *ʿışḳuñ elinden*	Nühüft/ Ṣūfiyān	İlâhî /Bend	18	İlâhî	*5'li Hece Vezni*
21a	67	*Mışrî*	-	*Ḫalḳ içre bir āyīneyüm herkes baḳar bir ān görür* *Her ne görür kendi yüz[üñ](in) ger yaḫşı ger yaman görür*	Nühüft / -	Gazel / Beyit	17	İlâhî	*(--.-/--.-/--.-/--.-)*
23b	68	Seyyid Seyfullāh	-	Mevlām gözüm yaşı aḳar seyl olur İner engin deryālara göl olur Āhum dūdı çıḳar ʿarşa yol olur Ḫaḳḳ'ı isteyenler devrān eylesün	Beyātî / Ṣūfiyān	İlâhî / Bend	16	İlâhî	11'li Hece Vezni
23b	69	Hüdāyî	-	Münādîler nidā eyler gel Allāh'a gel Allāh'a İşiden cān fedā eyler gel Allāh'[a] gel Allāh'[a]	Beyātî / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	17	İlâhî	**(.---/.---/.---/.---)**
24a	70	Şeyḫ[i]	Aḥmed Çelebi	Ḥadden aştı iştiyāḳuñ yā Resūl göster cemālüñ Yaḳdı beni iftirāḳuñ yā Resūl göster cemālüñ	Beyātî / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	17	İlâhî Na'at	**(-.--/-.--/-.--/-.-)**
24a	71	Yūnus	-	İdelüm cevelān ḳılalum seyrān Mest olup ḥayrān şeyḫ éşiginden	Beyātî / Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni

24b	72	Seyyid Nesîmî	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	Beyātî / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	14	İlâhî / Savt	5+5= 10'lu Hece Vezni
24b	73	Kenzi	-	Aldu[ñ](n) mı şafā ile muṣaffā ḫaberin sen Ol nūr-ı Ḫudā vech-i mücellā ḫaberin sen	Beyātî / Düyek	Gazel / Beyit	17	İlâhî	(--./.--./ .--./.--)
24b/25a	74	Yūnus	-	Ança zār eyler ki şol bülbül eyler Anı (da) ol eylemez illā gül eyler	Beyātî / -	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	11'li Hece Vezni
25a	75	Sezāyî	-	Sîneñ içre bedr olan māhuñ nedür Taḥt-ı dilde ḥükm iden şāhuñ nedür Ṣaḳlama benden ki dil-ḫᵛāhuñ nedür **Söyle ʿāşıḳ bāʿiş-i āhuñ nedür** **Derdile ʿazm itdigüñ rāhuñ nedür**	Beyātî / Ṣūfiyān	Muhammes -i mütekerrir / Bend	18	İlâhî	**(-.--/-.--/ -.-)**
25a/ 25b	76	Seyyid Niẓāmoġlu	-	Yandıḳlarum şām [u] seḥer senden midür benden midür Başumdaki ʿışḳdan eşer **senden midür benden midür**	Beyātî / Düyek	Gazel / Beyit	16	Türkü	**(--.-/ --.-/--.-/ --.-)**
25b	77	Niyāzî	-	Yine dil naʿtını söyler Muḥammed Dil ü cān mülkini ṭoylar Muḥammed	Beyātî / -	Gazel / Beyit	17	İlâhî / Duraḳ	**(.---/ .---/ .--)**

25b /26a	78	Yūnus	-	Ben bu ʿışḳa düşeli ʿışḳıla bilişeli Eli yeşil ʿaṣālı bize dervīşler geldi	Beyātī / Evsaṭ	İlâhî /Beyit	15	İlâhî	7+7= 14'lü Hece Vezni
26a	79	Sinān Ümmī	-	Meded Allāh saña şundum elümi Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma Ġayrı kime ʿarż ideyüm ḥālümi Bizi ol dōst Muḥammed'den ayırma	Beyātī / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	17	İlâhî /Münâcât	11'li Hece Vezni
26a /26b	80	Yūnus	Şikārī-zāde Aḥmed Efendi	Niçe bir uyursun uyanmaz mısuñ Göçdi kerpān ḳalduḳ ṭaġlar başında Dellāller çaġrışur inanmaz mısuñ **Göçdi kerbān ḳaldıḳ ṭaġlar başında**	Beyātī / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
26b	81	ʿAzīz	-	ʿIşḳuñ dadı göñlümde Hiç görmedüm ʿömrümde Muḥammed'i seyrümde Ġāyet göresüm geldi	Beyātī / Evsaṭ	İlâhî / Bend	19	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
26b	82	Faḫri	Çālāk-zāde Muṣṭafā Efendi	Ez-cān u dil Peyġambere ʿāşıḳ iseñ ṣallū(a) ʿaleyh Ṣāḥib çıḳar rūz-ı cezā şekk itmegil ṣallū ʿaleyh	Beyātī / Evsaṭ	Gazel / Beyit	18	İlâhî /Na'at	**(--.-/ --.-/--.-/--.-/)**
27a	83	Mevlānā	-	Olursa devletüm hemdem ḳılursa ṭāliʿüm yārī Viṣāle degşürüm hecri baña Ḥaḳ irgüre yārı	Beyātī / Evsaṭ	Gazel /Beyit	13	İlâhî	**(.---/.---/.---/.---)**

27a	84	Fā’iż	Ṭosun-zāde Muṣṭafā Efendi	Ḳaçan kim makdem-i pāküñle ʿālem muḥterem oldı Ne şübhesüz ser-te-ser rūy-ı zemīn bāġ-ı irem oldı	Beyātī / Evsaṭ	Gazel / Beyit	17	İlâhî /Na’at	**(.---/.---/.---/.---)**
27a/ 27b	85	Eşrefoġlı Rūmī	Ḥopçu-zāde Şākir Efendi	Vaṭan ārzūladum bundan giderüm Ḳoyup bu varlıġı andan giderüm	Beyātī / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	15	İlâhî	**(.---/.---/.--)**
27b	86	Ḥaḳḳı	-	Ḥaḳ şerleri ḫayr eyler ẓann itme ki(m) ġayr eyler ʿĀrif anı seyr eyler Allah görelüm n’eyler	Nevrūz / Ṣūfiyān	Gazel / Beyit	18	İlâhî	(--./.---/--./.---)
27b	87	Eşrefoġlı Rūmī	-	Naḳḳāşumız bizi ezel bī-levn ü reng yazupdurur Levḥ-i göñülden ġayrınuñ naḳşını hep bozupdurur	Nevrūz / Ṣūfiyān	İlâhî / Beyit	15	İlâhî	16’lı Hece vezni
27b /28a	88	ʿAbdü’l-Ḥay	-	Rabbüñden olur iḥsān ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ) Derdü[ñ](n)e olur dermān ey dil niye maḥzūnsı[n](ñ)	Nevrūz-ı ʿArab / Evsaṭ	Gazel / Beyit	17	İlâhî	**(--./.---/--./.---)**
28a	89	Dervīş Yūnus	-	Rūm’dan çıḳdum yüridüm Mūm olup [ṣ](s)ızdum eridüm Şükür Ḥaḳḳ’a yüzler sürdüm **Server Nebī ne güzeldür** **[Güzeldür] Kaʿbe yolları**	Beyātī / Ṣūfiyān	İlâhî /Bend	15	İlâhî	8’li Hece vezni

28a	90	Dervîş Yūnus	-	Mecnūn'a şordılar Leylā nic'oldı Leylā gitdi adı dillerde ḳaldı Benüm göñlüm şimdi bir Leylā buldı **Yüri Leylā ki ben Mevlā'yı buldum**	Beyātî / -	İlâhî /Bend	15	İlâhî / Duraḳ	11'li Hece vezni
29a	91	Dervîş Yūnus	-	Uyan behey ġāfil ġafletden uyan Var bir mürşide ṣor niye geldüñ ʿAḳlın başına direm mi dirse[ñ](n) Var bir mürşide ṣor niye geldüñ	Beyātî / -	İlâhî /Bend	15	İlâhî / Duraḳ	10'lu Hece vezni
29a	92	*Eşrefoġlı Rūmi*	-	*Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi* *Rūz u gün artar hiç o(n)[ñ]ulmaz yüregim(üñ) yarası*	Beyātî / -	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)
29a/29b	93	*Dervîş Himmet*	-	*Uyan behey ġāfil ḫāb-ı ġafletden* *ʿÖmrüñ geldi geçdi ḫaberüñ var mı* *Bir ḫaber aldu(n)[ñ] mı ṣırr-ı vaḥdetden* *Murġ-ı cānuñ uşdı ḫaberüñ var mı*	Beyātî / -	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	6+5=11'li Hece Vezni
29b	94	*ʿAbdu'r-Raḥîm Tırsî*	-	*Eyā göñül n'oldı saña ʿışḳ-ı ḥabîbe mi uġraduñ* *Durmaz aḳar gözüñ yaşı ṭūfān-ı Nūḥ'a mı uġraduñ*	Beyātî / -	İlâhî / Beyit	16	İlâhî	*16'lı Hece Vezni*
29b	95	*Ḫaṭāyî*	-	*Yol içinde yol ṣorarsa[ñ](n)* *Yol Muḥammed ʿAli'nüñdür* *Yetmiş iki dil ṣorarsa[ñ](n)* *Dil Muḥammed ʿAli'nüñdür*	Beyātî / -	İlâhî / Bend	16	İlâhî/ Nutuk	*8'li Hece Vezni*

30a	96	*Dervîş Himmet*		*Ey ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlar Gelüñ Allāh diyelüm Bezm-i Ḥaḳḳ'a lāyıḳlar Gelüñ Allāh diyelüm*	Beyātî / -	İlâhî / Bend	17	İlâhî	*7'li Hece Vezni*
30b	97	Dervîş Yūnus	-	Ey enbiyālar serveri Ey evliyālar rehberi Ey ins ü can peyġamberi Ehlen ve sehlen merḥabā	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Murabba'-ı mütekerrir/ Bend	15	İlâhî	(--.-/--.-/)
30b	98	Yunus Emrem	-	Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden Ciger(i) biryān olupdur ʿışḳ elinden	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	14	İlâhî	(.--- /.---/.--)
30b/31a	99	Yūnus	-	Adım adım ilerü Beş on ʿālem içerü On sekiz biñ ʿālemi Gördüm bir ṭaġ içinde	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	7'li Hece vezni
31a	100	Eşrefoġlı Rūmi	-	Ey ʿaceb bil[se]m nedür yā Rab bu derdüñ çāresi [Gün](dü) gün artar hiç oñulmaz yüreg[ü](i)müñ yarası	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Gazel/ Bend	15	İlâhî	(-.--/ -.--/ -.--/ -.-)
31a	101	Nūrî	Çālāk-zāde Muṣṭafā Efendi	Semāda sırr-ı tevḥîdi duyan gelsün bu meydāna Derūn içre bugün Allah diyen gelsün bu meydāna	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

31b	102	Şemsî	-	Göster cemālüñ şemʿini yansun oda pervāneler Devlet degül mi ʿāşıḳa şemʿine ḳarşu yanalar	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	**(--.-/--.-/--.-/--.-)**
31b	103	Yūnus	-	Tevḥîd ḫōşca nesne olur Tevḥîd iden mest olur Allāh ile dōst olur **Böyle tevḥîd idelüm**	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	4+3=7'li Hece Vezni
31b/32a	104	Eşrefoġlı	-	Tecellî şevḳ-ı dîdāruñ beni mest eyledi ḥayrān *Ene'l-Ḥaḳ* sırrını cāndan anuñçün ḳılmazam pinhān	ʿUşşāḳ / Devr-i Revān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
32a	105	Dervîş Yūnus	-	Ey dervîşler ey ḳardaşlar Ne ʿaceb derdüm var benüm Mecnūn olmışdur görenler Ne ʿaceb derdüm var benüm	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	İlâhî /Bend	15	İlâhî	8'li Hece Vezni
32a	106	ʿĀşıḳ Yūnus	-	Her ḳaçan añarsam seni Ḳarārum ḳalmaz Allāh'um Senden ġayrı gözüm yaşı(ñ) Kimseler silmez Allāh'um	ʿUşşāḳ / Evsaṭ	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	8'li Hece Vezni
32b	107	Recāyî	-	Bu cān teşne viṣāl-i ḥażretüñe Efendim maʿbudum maḳṣūdum Allāh Ne çāre nice irem vuṣlatuña Efendim maʿbudum maḳṣūdum Allāh	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	-	İlâhî /Münâcât	(.---/.---/.--)
32b/33a	108	Eşrefoġlı Rūmi	-	Yüregüme dōst derdi urdı dürlü yaralar Hiç ṭabîbler aña ḳılmaz ne devā ne çāreler	ʿUşşāḳ / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	**(-.--/-.--/-.--/-.-)**

33a	109	Mışrī	-	Sevdüm seni hep var(lıġ)um yaġmadur alan alsun Gördüm seni efkārum yaġmadur alan alsun	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Gazel Beyit	17	İlâhî	(--./.---/--./.---)
33a	110	Ḥaḳḳī	-	Menbaʿ-ı ʿilm-i Ḫudā'sın Yā Muḥammed Muṣṭafā Dem-be-dem feyż-āşināsın Yā Muḥammed Muṣṭafā	ʿUşşāḳ / -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
33b	111	Nūri	-	Eser ʿışḳuñ yeli esḥāra ḳarşu Öter bülbülleri gülzāra ḳarşu	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.--)
33b	112	ʿAbdü'ṣ-Ṣamed	Şeyḫ Muṣṭafā Efendi	Tende cānum cānda cānānum Muḥammed Muṣṭafā Mülk-i dil taḫtında sulṭānum Muḥammed Muṣṭafā	ʿUşşāḳ / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
33b/34a	113	Eşref	-	Bu gönlüm şehrini seyrān iderken Didi sırrum baña seyrān içinde	ʿUşşāḳ / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	(.---/.---/.--)
34a	114	Naḳşī	Döşekçi-zāde	Bu gün ol ʿıyd-ı ekberdür gelür ḳurbāna ʿāşıḳlar Giyerler câme-yi gülgūn ḳıyarlar cāna ʿāşıḳlar	ʿUşşāḳ / -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

34a	115	Kerîmü'd-dîn	Etyemez İmāmı Aḥmed Efendi	Gel meclis-i ʿuşşāḳa tā defʿ ola aḥzānuñ Cürʿa-yı maḥabbet iç mest ola dil ü cānuñ	Nevālı ʿUşşāḳ/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	**(--./.---/--./.---)**
34a/34b	116	Hüdāyî	-	Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi	Nevālı ʿUşşāḳ/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
34b	117	Nūrî	-	Sevdā-yı ḫayālüñle dîvāneyüm ey Mevlā Luṭfeyle viṣālüñle uṣlanayum ey Mevlā	Nevālı ʿUşşāḳ/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	**(--./.---/--./.---)**
34b	118	Yūnus	-	Bilmem n'ideyüm ʿışḳuñ elinden Ḳanda gideyüm ʿışḳuñ elinden	ʿUşşāḳ / Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
34b	119	*Hüdāyî*	-	*İsteyen yārin ḫāk ider varın* *Bulsa dîdārın ṣaḳlar esrār[ın]*	ʿUşşāḳ / -	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	*10'lu Hece Vezni*
35a	120	*Hüdāyî*	-	*N'eyleyeyüm dünyāyı* *Bañа Allāh'um gerek* *Gerekmez māsivāyı* *Bañа sulṭānum gerek*	ʿUşşāḳ / -	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	*7'li Hece Vezni*

35a	121	*Niyāzī*	-	*Ẕāt-ı Ḥaḳ'dan maḥrem-i ʿirfān olan añlar bizi* *ʿİlm-i sırdan baḥr-ı bī-pāyān olan añlar bizi*	ʿUşşāḳ / -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	*(-.--/-.--/-.--/-.-)*
35a	122	*Eşrefoġlı Rūmi*	-	*Kim ki dost yolına terk-i cān ider* *Dōst aña dīdārını iḥsān ider*	ʿUşşāḳ / -	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	*(-.--/-.--/-.--/-.-)*
35a/ 35b	123	*Maḥvī*	-	*Bıraḳdum ʿışḳuñ ile nām u ʿārum yā Resūlallāh* *Unutdum şevḳuñ ile cümle kārum yā Resūlallāh*	ʿUşşāḳ / -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	***(.---/.---/.---/.---)***
37b	124	Hüdāyī	Hüdāyī Şeyḫi Şehābe'd-dīn Efendi	Buyruġun ṭut Raḥmān'uñ tevḥīde gel tevḥīde Tāzelensün īmānuñ tevḥīde gel tevḥīde	Hicāz/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
37b	125	Yūnus	-	Rūm'da ʿAcem'de ʿāşıḳ olduġum **Yemen ellerinde Veyse'l-Ḳarānī** Allāh'uñ Ḥabībi dōstum didigi	Hicāz/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
37b/38a	126	Niyāzī	-	Ey ġarīb bülbül diyāruñ ḳandadur Bir ḫaber vir gül-ʿiẕāruñ ḳandadur Sen bu ilde kimseye yār olmad[uñ](ın) Var senüñ elbetde yārü[ñ](n) ḳandadur	Hicāz/ Ṣūfiyān	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	**(-.--/-.--/-.-)**
38a	127	Yunus Emrem	-	Göñül ḫayrān olupdur ʿışḳ elinden Ciger biryān olupdur ʿışḳ elinden	Hicāz/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	14	İlâhî	**(.--- /.---/ .--)**
38a	128	Dervīş Yūnus	-	Şehīdlerü[ñ](n) ser-çeşmesi Enbiyānuñ bağrı başı Evliyānuñ gözi yaşı Ḥasan ile Ḥüseyin'dür	Hicāz/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Mersiye	8+8=16'lı Hece Vezni
38a/ 38b	129	ʿAzīzī	-	ʿIşḳuñ meyine ḳanduñ n'olduñ a göñül n'olduñ Yaḳduñ beni yandurduñ n'olduñ a göñül n'olduñ	Hicāz/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni

38b	130	Dervîş Himmet	-	Ey ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlar gelüñ Allāh diyelüm Bezm-i Ḥaḳḳ'a lāyıḳlar gelüñ Allāh diyelüm	Hicāz/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
38b/ 39a	131	Hüdāyî	-	Musaḫḫar emr[üñ](in)e hep cümle eşyā Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim Elü[ñ](n) altındadur dünyā vü ʿuḳbā Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim	Hicāz/ Evsaṭ	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	**(.---/.---/.--)**
39a	132	Sezāyî	Ṣāliḥ-zāde Edirnevî	Ḳapu[ñ](n)a geldiler ümmet Muḥammed Dilerler merḥamet şefḳat Muḥammed	Hicāz/ -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Na'at	**(.---/.---/.--)**
39a/ 39b	133	Mışrî	-	Esmā-yı ilāhiyyede bî-ḥad hünerüm var Her demde semāvāt u ḥurūfa seferüm var	Ḥicāz maʿa Çārgāh/ Devr-i Revān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--./ .--./.--./.--)
39b	134	Ḥaḳḳî	Ḳalbūrî-zāde Şeyḫ Meḥmed	Düşdi cāna ʿāḳıbet sevdā-yı ʿışḳ Eyledi şeydā beni Leylā-yı ʿışḳ	ʿUzzāl/ -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
39b	135	Yūnus Emrem	-	Şol Cennet'üñ ırmaḳları aḳar Allāh deyü deyü Çıḳmış İslām bülbülleri öter Allāh deyü deyü	Hicāz/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
39b/40a	136	Hüdāyî	-	ʿIşḳ-ı maʿşūḳı ideldeñ iḫtiyār ʿIşḳıla ḫoş zindedür şeydā göñül Yirde gökde eylemez oldı ḳarār Bir ḳapuya bendedür şeydā göñül	Hicāz/ Evsaṭ	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	**(-.--/-.--/-.-)**
40a	137	ʿİzzi	-	ʿIşḳıla ʿāşıḳ gül-ʿiẕār oldı Tāze-ter göñlüm nev-bahār oldı	Hicāz/ Devr-i Revān	İlâhî/ Bend	18	İlâhî	10'lu Hece Vezni

40a	138	Nūrî	-	Bāġ-ı cemāle çün irem vuṣlat güli[n](ñ) anda direm Ḥaḳḳ'uñ tecellîsi[n](ñ) görem ben Hū diyem yā Hū diyem	Hicāz/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-/)
40b	139	Seyfî	Şikārî-zāde Aḥmed Efendi	Yā Resūlallah bize gör n'itdi ʿāṣî ümmetüñ Görmeye anlar daḫı rūz-ı ḳıyāmet şefḳatüñ	Hümāyūn/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
40b	140	Naṣūḥî	-	Senüñ ḥüsnüñ tecellîsi ider ʿāşıḳları nālān Yaḳup cān u dilüm ʿışḳuñ bu ʿaḳlum eyledi talan	Hümāyūn/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
40b/41a	141	Dervîş Yūnus	Şikārî-zāde Aḥmed Efendi	Bir gice yaturken ben ġaflet ile Uyuma dir baña server Muḥammed Ġaflet uyḫusından uyar gözini Uyuma dir baña server Muḥammed	Hümāyūn/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	11'li Hece Vezni
41a	142	Niyāzî	-	İñile ey dertli göñül iñile Ehl-i derdüñ iñleyecek çaġıdur Gel timār it yara[ñ](n)a sen ʿışḳıla Yaralaruñ o[ñ](n)ulacaḳ çaġıdur	Hicāz/ Ṣūfiyān	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
41a	143	Sîneçāk	-	Gelü[ñ](n) gidelüm ʿışḳuñ iline Cānlar fedādur Mevlā yolına	Hicāz/ Düyek	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	10'lu Hece Vezni
41a/ 41b	144	Hüdāyî	Zekāyî Efendi Eyyūbî	Cenāb-ı pākü[ñ](n)e lāyıḳ ʿamel yoḳ Yine āḫır kerem Mevlā senüñdür Nesi var ḳuluñ eksüglügden artuḳ Yine luṭf u kerem Mevlā senüñdür	Hicāz/ Ṣūfiyān	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.--)
41b	145	Yūnus	Çālāk-zāde	Yā Rabb[i] Cennet evine girenlerden eyle bizi Yarı[n](ñ) anda cemālüñi görenlerden eyle bizi	Hicāz/ ʿUzzāl	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
44b	146	-	-	Cihān sensin cinān sensin göñüllerde nihān sensin Bu kevn ile mekān sensin amān Allāh amān Allāh	Şehnāz/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

44b	147	Dervîş Yūnus	-	Yürük degirmenler gibi dönerler İl ile virmişler Ḥaḳḳ'a giderler Göñül Kaʿbesini ṭavāf iderler Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda	Şehnāz/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
44b/45a	148	Ṭālib	Dede Efendi	Yandum kül oldum ʿışḳ meydānında Ḳoḳar gül oldum ʿışḳ meydānında	Şehnāz/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
45a	149	Seyyid Seyfî	-	Beni bu nefsüm eyledi ḥayrān Ġam mıdur itsem nāle vü efġān	Şehnāz/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
45a/ 45b	150	Mışrî	Çālāk-zāde	Āşinā-yı ʿışḳ olandan āh [u] zār eksük degül Keşti-yi baḥre dem-ā-dem rūzgār eksük degül	Şehnāz/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Durak	(-.--/-.--/-.--/-.-)
45b	151	Hüdāyî	Dede	Buyruḳ senüñ fermān senüñ Derd ehline dermān senüñ Muẕniblere ġufrān senüñ Yā Rabbenā yā Rabbenā **Luṭf u kerem iḥsān senüñ**	Şehnāz/ Ṣūfiyān	Muhammes -i mütekerrir Bend	17	İlâhî	(--.-/ --.-/)
45b/ 46a	152	Sezāyî	-	Ṣād ider ġamgîn dili Allāh bir yüzden daḫı Feṯḥ ider her müşkili Allāh bir yüzden daḫı	Şehnāz/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
46a	153	Şeyḫ İlyās	-	Gel ḫaber vireyüm ḫaber ṣorarsa[ñ](n) Bugünüñ yarına ṣalup yürime	Şehnāz/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	11'li Hece Vezni
46a	154	Ẕekāyî	Dede	Vücūduñ maẓhar-ı sırr-ı ezeldür yā Resūlallāh Dilüñ mir'āt-ı nūr-ı lem-yezeldür yā Resūlallāh	Şehnāz/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	19	İlâhî/ Na'at	(.---/.---/.---/.---)
46a/46b	155	*ʿAdlî*	-	*Gülşen-i vaḥdetde dā'im rūz [u] şeb dil bülbüli* *İrgürür eflāke feryād u fiġān[um] ġulġuli* *Himmetüm bu cān u dilden açıla vaḥdet güli* *Sünbülîyem sünbülîyem sünbülîyem sünbülî*	-	Murabba/Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

48b	156	Hüdāyī	Mü'ezzin-i Şehr-yārī Şākir Aġa	İsteyen yāri[n](ñ) ḫāk ider varın Bulsa di[l]dārı[n](ñ) ṣaḳlar esrārın	Sūz-ı dil/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
48b	157	Yūnus	-	Yüce sulṭānum Derde dermānum Bedende cānum Hū dimek ister	Sūz-ı dil/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	5'li Hece Vezni
48b/ 49a	158	Merkez	Dede	Ḳanı bizden evvel gelen velîler Bunı böyle buyurmışlar üçler Āb-ı kevṯer ırmaġından içeler İçer cān u dilden tevḥîd idenler	Sūz-ı dil/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	16	İlâhî	11'li Hece Vezni
49a	159	Hüdāyī	Mü'ezzin-i Şehriyārî Şākir Aġa	Ey derdlilerüñ derdine dermān iden Allāh Müznib ḳulına raḥmet ü ġufrān iden Allāh ʿĀşıḳlarına vuṣlatı[n](ñ) iḥsān iden Allāh **Ḳullarına yollarını āsān iden Allāh**	Sūz-ı dil/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
49a/ 49b	160	Niyāẕî	-	Saña ʿāşıḳ olan diller n'iderler ḥūr [u] ġılmānı Cemālüñ seyr iden gözler n'iderler bāġ [u] rıḍvānı	Sūz-ı dil/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
49b	161	Niyāzî	-	Ey göñül gūş eylegil ʿāşıḳlaruñ güftārını Nicedür gör dōst ile yanıḳlaruñ pāzārını	Sūz-ı dil/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
49b	162	Sezāyî	Mü'ezzin-i Şehriyārî Şākir Aġa	Serāy-ı lî-maʿAllāhî gö[ñ]üldür Tecellî-ḫāne vallāhî göñüldür	Sūz-ı dil/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.--)
50a	163	*Merkez*	-	*Ḳanı bizden evvel gelen velîler* *Bunı böyle buyurmışdur ulular* *Āb-ı kevṯer ırmaġından içenler* *İçer cān u dilden tevḥîd idenler*	Sūz-ı dil/ -	İlâhî/ Bend	16	İlâhî	11'li Hece Vezni
50a	164	*Seyyid Nesîmî*	-	*Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa* *Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa*	Sūz-ı dil/ -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	*5+5=10'lu Hece Vezni*

52b	165	Cemāl-i Ḫalvetī	Cihāngīrī Dede	Ṣafḥa-yı ṣadrında dā'im ʿāṣıḳuñ efkārı Hū Ṣākirüñ ṣükri hüvallāh ẕākirüñ eẕkārı Hū	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
52b	166	-	-	Nemdeḥü'l-hādi'l-Mümecced Seyyidi'l-ʿālem[eyn] Aḥmed Fehüve'l- Maḥmūdi'l-Muḥammed El-beşīru'n-neẕīr es-sirāci'l-münīr	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	-	İlâhî/ Şuğul	-
52b/ 53a	167	Eşref	-	Bildü[ñ](n) mi bunı böyle Ḫatm ile temām eyle Resūlullāhı söyle Hū Hū diyelüm yā Hū	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	7'li Hece Vezni
53a	168	Şemsī	-	Vāṣıl olmaz Ḥaḳḳ'a kimse cümleden dūr olmadan Genc Kenz açılmaz şol göñülde tā ki pür-nūr olmadan	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
53a/ 53b	169	Hüdāyī	-	Luṭf eyleyüp bir kez naẓar eyler ise ger sulṭānımuz Kürsī degül ʿarşdan daḫı ʿālā ola ʿunvānımuz	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.-/ --.-/ --.-/--.-)
53b	170	Eşrefoġlı Rūmi	-	Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi Dü[n] (ü) gün artar hiç o[ñ](n)ulmaz yüregimüñ yarası	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
53b	171	Derviş ʿOşmān	Dede	Ẓiyālar virdi nūrıyla dil ü cāna seḥer ẕikri Ṣafālar baḫş idüp v(ā)ṣl itdi Sübḥān'a seḥer ẕikri	Ḥüseynī/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
54a	172	Eşrefoġlı Rūmī	Ḥopçu-zāde Şākir Efendi	Yine luṭf eyleyüp müşerref oldum Merḥabā dervīşlerüm ṣafā geldiñüz Ġuṣṣalı göñlümi ele alduñuz Merḥabā dervīşlerüm ṣafā geldiñüz	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni nakaratlar 12'li Hece Vezni
54a	173	Ḥaḳḳı	-	ʿĀṣıḳ olan cigeri[n](ñ) āteşe ṭaġlar aġlar Aḳıdup göz yaşını şu gibi çaġlar aġlar	Ḥüseynī ʿAşīrān/ -	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	**(..--/..--/..--/..-)** **(-.--/--)**

54a/ 54b	174	Niyāzī	-	Çün saña gönlüm mübtelā düşdi Derd [ü] ġam baña āşinā düşdi	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
54b	175	Muḥyī[1706]	-	Dert ehli libāsını ʿışḳıla giyen gelsün Zehrini şeker gibi ẕevḳ ile yiyen gelsün	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--./.---/--./.---)
54b	176	Niyāzī	-	Züḥd[üñ](in)i ḳo ʿışḳa düş ehl-i cinān itsün seni Pīr-i ʿışḳa ḳulluḳ it cānāna cān itsün seni	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
54b/ 55a	177	Hüdāyī	-	Münādîler nidā eyler gel Allāh'a gel Allāh'a İşiden cān fedā eyler gel Allāh'a gel Allāh'a	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
55a	178	-	-	Yā Rabb[i] şükür ṭoġdı Muḥammed ʿĀlem[e] mürşid oldı Muḥammed	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî/ Tevşîh	5+5=10'lu Hece Vezni
55a/ 55b	179	Dervîş Yūnus	-	Yürük degirmenler gibi dönerler İl ile virmişler Ḥaḳḳ'a giderler Gönül Kaʿbesini ṭavāf iderler Muḥammed'üñ kösi çalınur bunda	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	11'li Hece Vezni
55b	180	Yūnus	Ṭosun-zāde	Be hey ḳardaş Ḥaḳḳ'ı bulam mı dirsüñ Ḥaḳḳ'a yarar ʿamel işlemeyince Bu söz[üñ](in) ötesi[n](ñ) duyam mı dirsüñ Mürşid-i kāmile söylemeyince	Ḥüseynī/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
55b	181	Yūnus	Çālāk-zāde	Sensi[n](ñ) bize bizden yaḳın görinmezsin ḥicāb nedür Çün ʿaybuñ yoḳ gökçek yüzüñ özündeki [niḳāb] (yaḳan) nedür	Ḥüseynī/ Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	16'lı Hece Vezni

[1706] İlâhî MMİ'de Karahisârî Muhyî iken TMA'da Adem Dede (v.1652) adına kayıtlıdır. Esrâr Dede ve Mustafa Safayî Tezkiresi'nde ise Adem Dede'ye aittir. Bkz.: Âdem Ceyhan, "17. Asır Mevlevi Edebiyatından Bir Portre: Antalyalı Âdem Dede (1591-1653)", *Türkiyat Mecmuası*, *21*(1), 141-166, 2011 Bahar.

55b/ 56a	182	Hüdāyī	-	Ḥaḳ'dan özge (bir) nesne yoḳdur ġayrıdan ümmīd[i] kes Aç gözüñ merdāne baḳ Allāh bes bāḳī heves	Ḥüseynī/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
56a	183	Mışrī	-	Bir yüze düş oldı gözüm yüz biñ anuñ gezer dīvānesi Olmış cemāli şemʿinüñ ayıla gün pervānesi	Ḥüseynī/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.- / --.- / --.- /--.-)
56a	184	Eşrefoġlı Rūmī	-	Bir ben degül seni seven cümle ʿālemdür sevici Yüz biñ o ~~lur~~ la her kūşede yol[uñ](ın)a cānlar virici	Ḥüseynī/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	(8+8=16'lı Hece Vezni)
56b	185	Ḥaḳḳı	-	Maṭlaʿ-ı nūr-ı ilāhīdür yüzüñ yā Muṣṭafā Cümle vaḥy-i āsumānīdür sözüñ yā Muṣṭafā	Kürdī Ḥüseynī ʿAşīrān/ -	Gazel/ Beyit	-	İlâhî/ Duraḳ	(-.--/-.--/-.--/-.-)
56b	186	Rūşenī	-	Ey risālet būstānında ḫırāmān serv-ḳad V'ey nübüvvet ravżasında yāsemen-bū lāle-ḥad	Ḥişār/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
56b	187	Dervīş Yūnus	-	Ḳorḳdum ḳıyāmet güninden Muḥammed unutma bizi Her cān yerinden ḳalḳınca Muḥammed unutma bizi	Ḥüseynī/ -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Duraḳ	8+8=16'lı Hece Vezni
57a	188	Nakşī	Ḥāfız Pōst	Bir naẓar ḳıl ḥālüme āsān ola cümle sübül El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül Bāġ-ı gülzār-ı derūnumda açılsun tāze gül El-meded ey faḫr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül	Ḥişār/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî/ Na'at	(-.--/-.--/-.--/-.-)
57a	189	Nakşī	Yūsuf Çelebī	Nūr-ı faḫr-ı ʿāleme bir ẕerre olmaz āftāb Laʿl-i nābu[ñ](n)dan numūne gevher-i yektāda tāb	Ḥişār/ Düyek	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Na'at	(-.--/-.--/-.--/-.-)
57a/ 57b	190	Seyyid Niẓāmoġlı	-	Mevlām vir ʿışḳuñ[ı] baña ḫayrānuñ olayum senüñ Bülbül gibi dīdāruña nālānuñ olayum senüñ	Ṭāhir/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni

57b	191	Ḥilmî	Ḥasan Aġa Enfî	Aʿlem-i cemiʿu'l-verā Seyyidinā Muṣṭafā Şāfiʿ-i rūz-ı cezā Seyyidinā Muṣṭafā	Ṭāhir/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Şuğul	-
57b/ 58a	192	Dervîş Yūnus	Ḥasan Aġa	Cānum ḳurbān olsun senüñ yoluña Adı güzel kendi güzel Muḥammed Şefāʿat eyle bu kemter ḳuluña Adı güzel kendi güzel Muḥammed	Ṭāhir/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Na'at	11'li Hece Vezni
58a	193	*Sünbülî*	-	*Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm* *Anuñçün tā ebed mestāna geldüm*	Ḥüseynî/ -	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.--)
58a	194	*Aẕbî*	-	*Muṣṭafā şāh-ı cihān ü ʿāli-şāndur Muṣṭafā* *Muṣṭafā hem bāʿiş-i kevn ü mekāndur Muṣṭafā*	Ḥüseynî/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Na'at	(-.--/-.--/-.--/-.-)
58b	195	*Şemsî*	-	*Cānān ilinüñ güllerinüñ bāġı görindi* *Dōst iḳlîminüñ lālesinüñ ṭaġı görindi*	Ḥüseynî/ -	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	*(--./.--./.--./.--)*
58b	196	*Faṣîḥ*	-	*Bu mātemde olan derdile hicrāna devā olmaz* *Bu feryādı Ḥüseynî'dür daḫı ʿuṣṣāḳ nevā olmaz*	Ḥüseynî/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	*(.---/.---/.---/.---)*
59b	197	Cemālî	-	Yā Rabb[i] ẕātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i Cümle ṣıfātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i	Ṣabā/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	18	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
59b	198	Ḥaḳḳî	-	Yanup derd(i) [ü] elemlerde Aġlama göñül aġlama Gelür geçer bu demler de Aġlama göñül aġlama	Ṣabā/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	18	İlâhî	8'li Hece Vezni
59b	199	Kenzî	-	Mefātîḥü'l-hidā oldı hilālüñ yā Resūlallāh Meṣābîḥü'd-dücā nūr-ı cemālüñ yā Resūlallāh	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Na'at	(.---/.---/.---/.---)

60a	200	Sinānī	-	Gelmişem vaḥdet elinden ʿışḳıla cihāna ben İçmişem cām-ı ezelden olmışam mestāne ben	Ṣabā/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
60a	201	Derviş Yūnus	-	Cebrāʾîlüm selām eyle dōstuma Benüm Muḥammed'üm nūrdan Aḥmed'üm Söyle gelsün çıḳsun ʿarşuñ üstüne Benüm Muḥammed'üm nūrdan Aḥmed'üm	Ṣabā/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Na'at	11'li Hece Vezni
60a/ 60b	202	Ḥaḳḳî	-	Hāme ḳalbî biḥubbihî Leylā Sālehu ʿaynî fe-aẓherat seylā	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(..--/.-.-/..-) (-.--/---)
60b	203	Vālî	-	Ey Ḫudā'dan luṭf u iḥsān(uñ) isteyen Mevlid-i pāke Resūlullāh'a gel Cennet içre ḥūr(i) u ġılmān isteyen Mevlid-i pāke Resūlullāh'a gel	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
60b/ 61a	204	Derviş ʿAbdullah	Himmet-zāde	Ravżaña çün yüz süren bulur emān El-emān ey faḫr-ı ʿālem el-emān Her gelen dil-ḥasta bulur tāze cān El-emān ey faḫr-ı ʿālem el-emān	Ṣabā/ Evsaṭ	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
61a	205	Derviş Yūnus	-	ʿIşḳuñ aldı benden beni Mevlām seni isterüm seni Ben yanarum dün [ü] güni Mevlām seni isterüm seni	Ṣabā/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	14	İlâhî	8'li Hece Vezni nakaratlar 9'lu Hece Vezni
61a/ 61b	206	Yūnus	Çālāk-zāde	Benüm ol ʿışḳ baḥr(a)[i]si deñizler ḥayrān bana Deryā benüm ḳaṭremdür ʿışḳ oldı seyrān bana	Ṣabā/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
61b	207	Derviş Yūnus	-	Ben dōst ile dōst olmışum kimseler dōst olmaz bana Münkirler baḳup gülüşür selām daḫı virmez bana	Ṣabā/ -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Duraḳ	8+8=16'lı Hece Vezni
61b	208	Fażlî	-	Vire mi derd-i ṣanem derdüme dermān vire mi Vaḳtidür dem-be-dem artar yüregimüñ elemi	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(..--/..--/..--/..-) (-.--) (--)

61b/ 62a	209	Şems Tebrîzî	-	Yine andum yine göñlüm alanı Benüm göñlüm alup şeydā ḳılanı	Ṣabā/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	13	İlâhî	(.---/.---/.--)
62a	210	Ḥaḳḳı	-	Her nefesde bir tecellî-yi Ḫudā ister göñül Kendüye bu ġurbet içre āşinā ister göñül	Ṣabā/ -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Duraḳ	(-.--/-.--/-.--/-.-)
62a/ 62b	211	ʿAdlî	-	Gülşen-i vaḥdetde dā'im rūz [u] şeb dil bülbüli İrgürür eflāke feryād u fiġān[um] ġulġuli Himmetüm bu cān u dilden açıla vaḥdet güli Sünbülîyem sünbülîyem sünbülîyem sünbülî	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
62b	212	Niyāzî	-	Gözlerü[ñ](n)i n'oldı bîdār eyledüñ Āh [u] efġān[ı] saña yār eyledüñ ʿIşḳ odıyla içü[ñ](n)i nār eyledüñ N'oldı bülbül işüñi zār eyledüñ Ne sebebden ʿazm-i gülzār eyledüñ	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Muhammes-i mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
62b	213	Hüdāyî	Müʾezzin Şākir Aġa	Olmayacaḳ senden ʿaṭā ḳul n'eylesün yā Rabbenā Dā'im işi sehv [ü] ḫatā ḳul n'eylesün yā Rabbenā	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.-/ --.-/ --.-/--.-)
62b/ 63a	214	Mışrî	Dervîş ʿAlî	Dervîş olan ʿāşıḳ gerek yolında hem ṣādıḳ gerek Baġrı daḫı (hem) yanıḳ gerek cān gözleri açıḳ gerek	Ṣabā/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Duraḳ	(--.-/ --.-/ --.-/--.-)
63a	215	Nūrî	-	Ḥabîbullāh cihāna cān degül mi Vücūdı ʿāleme bürhān degül mi Cihāna bāʿiṯ oldı çünki nūrı Cemāli cümlede tābān degül mi	Ṣabā/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.--)
63a	216	Eşref-zāde Rūmî	-	Düşeli bu ʿışḳuñ cānum iline Beni düşürdi bu ḫalḳuñ diline	Ṣabā/ -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
63a/ 63b	217	Ḥaḳḳî	Aʿmā Ṣādıḳ Efendi	Melekler ḥāẓır olmışdur n'içün tevḥîde gelmezsin Ḳamu ervāḥla ṭolmışdur n'içün tevḥîde gelmezsin	Ṣabā Zemzeme/ Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

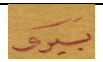
63b	218	-	-	Ey ṣūfi-yi ehl-i ṣafā ez-cān begū Allāh hū V'ey ʿāṣıḳī ʿışḳ u vefā ez-cān begū Allāh hū	Ṣabā Zemzeme/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	-	İlâhî/ Âyîn-i Şerîf	(--.-/--.-/--.-/--.-)
63b/ 64a	219	Dervîş Yūnus	-	Ben dervîşem diyene Bir ün idesüm gelür Segürdüben sesine Varup yitesüm gelür	Çārgāh/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	7'li Hece Vezni
64a	220	Sinān Ümmî	Dervîş Çavuşbaşı	ʿAceb ḥayrān oldum ʿışḳa uyaldan Yanup biryān oldum ʿışḳa uyaldan	Çārgāh/ Devr-i Revān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	11'li Hece Vezni
64a	221	Hüdāyî	-	Ḳudūmüñ raḥmet [ü] ẕevḳ [u] ṣafādur yā Resūlallāh Ẓuhūruñ derd-i ʿuṣṣ[ā]ḳa devādur yā Resūlallāh	Çārgāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
64a/ 64b	222	Yūnus	-	Yüzbiñ cefā ḳılsa[ñ](n) baña senden yüzüm döndürmezem Cānum daḫı alur iseñ senden yüzüm döndürmezem	Çārgāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	14	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
64b	223	Yūnus	-	İlhāmıla dün gice seyr itdüm Muḥammed'i Āyîne-yi ḳalbümde seyr itdüm Muḥammed'i	Çārgāh/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
64b	224	Hüdāyî	-	Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi	Çārgāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Ṣavt	(--.-/--.-/--.-/--.-)
64b/ 65a	225	Faẕlî	Ḳırımî Monlā Meḥmed	Ey cemālüñ pertev-endāz-ı semāvātü'l-ʿulā V'y ruḫuñ mir'āt-ı vech-i enbiyā vü aṣfiyā	Çārgāh/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
65a	226	Rūşenî	-	İşit sözüm yā Gülşenî Gel gidelüm ʿışḳ iline Şehdür o mülke Rūşenî Gel gidelüm ʿışḳ iline	Çārgāh/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Ṣavt	8'li Hece Vezni
65a	227	Selāmî	Zekāyî Efendi El-Eyyūbî	Bir muʿaẓẓam pādişāhsın ki ḳuluñdur cümle şāh Ḳurb-ı "*ev ednā"* da vaż' oldı senüñçün taḫt-gāh Nüh-felek heft-zemîn ancaḳ saña bir bār-gāh Emrü[ñ](n)e maḥkūmdur ʿālem her sözüñ vaḥy-i İlāh	Şevḳ [u] Ṭarab/ Evsaṭ	Murabba/ Bend	18	İlâhî/ Na'at	(-.--/-.--/-.--/-.-)

65a/ 65b	228	Nūrī	-	ʿIşḳuña cānum bendedür bende Dil a sulṭānum sendedür sende	Şevḳ [u] Ṭarab/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
65b	229	Niyāzī	Sulṭān Selīm Ḫān-ı Ṣāliş	ʿIşḳuñ meyine ben ḳana geldüm Şevḳuñ nārına ḫōş yana geldüm	Şevḳ [u] Ṭarab/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	10'lu Hece Vezni
66a	230	Dervîş Yūnus	Çālāk-zāde	Ġaflet ile bir ḥāl yöneldi baña Bir yeşil ʿalemli sulṭān göründi Gözümüñ gördigin söylerüm saña Bir yeşil ʿalemli sulṭān göründi	Ṣabā/ -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Duraḳ	11'li Hece Vezni
68b	231	Dervîş Mūsā	Mūsā Dede	Bir ismi Muṣṭafā bir ismi Aḥmed Allāhümme Ṣalli ʿalā Muḥammed Rūz-ı maḥşerde bize eyle meded Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed	Dügāh/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	18	İlâhî/ Na'at	11'li Hece Vezni
68b/ 69a	232	[E]nverī	Yūsuf Çelebi	Ey şehen-şāh-ı serīr-i enbiyā vü evliyā V'ey sipeh-sālār-ı ḫayle'l-etḳıyā vü aṣfiyā Ey vücūd-ı pāk ey nūr-ı muṣavver pür-żiyā Mevlid-i Sulṭān-ı kevneyn-i Muḥammed Muṣṭafā	Dügāh/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî/ Na'at	(-.--/-.--/-.--/-.-)
69a	233	Üftāde	-	Derdimüñ dermānı sensin yüce sultānum meded Cānımuñ cānānı sensin yüce sulṭānum meded	Dügāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
69a/ 69b	234	Eşrefoġlı	Ḫopçu-zāde Şākir Efendi	N'ideyüm ṣabr idebilsem dil ü cān oda yanar Veli āh eyler isem kevn ü mekān oda yanar	Dügāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(..--/..--/..--/..-)
69b	235	-	-	Ḳıble-yi ehl-i ṣafā oldı cenāb-ı Muṣṭafā Kaʿbe-yi kūy-ı vefā oldı cenāb-ı Muṣṭafā Hādi-yi rāh-ı rıżā oldı cenāb-ı Muṣṭafā Muṣṭafā'ya reh-nümā oldı cenāb-ı Muṣṭafā	Dügāh/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(-.--/-.--/-.--/-.-)
69b	236	Sünbülī	-	Gel ey sālik diyem bir söz ki ḥaḳdur İşidür Ḥaḳḳ'ı şol kim ḥaḳ ḳulaḳdur	Dügāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.--)
69b/ 70a	237	Ḥaḳḳī	-	Seḥerlerde eşer bād-ı tecellī Uyan hey gözlerüm vaḳt-i seherde Açılur ġonca-yı iḥsān-ı küllī Uyan hey gözlerüm vaḳt-i seherde	Dügāh/ -	Murabba/ Bend	18	İlâhî/ Duraḳ	(.---/.---/.--)

70a	238	Fenāyî	Dede	Yā ilāhî āsitānuñ ḫastaya dārü'ş-şifā Şerbet-i vaşluñ içenler buldı her derde devā	Dügāh/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
70a	239	Hüdāyî	-	Ey pādişāh-ı bî-vezîr İḥsān cenābuñdan senüñ Ey bî-şebîh ü bî-naẓîr İḥsān cenābuñdan senüñ	Dügāh/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(--.-/--.-)
70b	240	Fu'ādî	-	Şeh Ḥüseyn'üñ firḳatine aġlayan gelsün beri Āh [u] vāh idüp dem-ā-dem eyleyen gelsün beri	Dügāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
71a	241	*Sezāyî*	-	*Serāy-ı lî-maʿaAllahî göñüldür* *Tecellî ḫāne vallāhî göñüldür*	Dügāh/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.--)
73b	242	Nāṣūḥî	-	Derdimüñ dermānı sensin yā Muḥammed Muṣṭafā Göñlümüñ sulṭānı sensin yā Muḥammed Muṣṭafā	Segāh/ Devr-i revān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
73b	243	Muḥyî	Ḥişārî Şeyḫ Meḥmed Efendi	Bilmeyen cān Yūsuf-ı Kenʿān[ı] bilmez ḳandadur Öz vücūdum Mıṣr'ınuñ sulṭānı bilmez ḳandadur	Segāh/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
73b	244	Seyyid Nesîmî[1707]	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	Segāh/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
73b/ 74a	245	Yunus Emrem	-	Göñül ḫayrān olupdur ʿışḳ elinden Ciger biryān olupdur ʿışḳ elinden	Segāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	14	İlâhî	(.---/.---/.--)
74a	246	Şemsî	-	Ey ġāfil uyan rıḥlet-i nāgāhı unutma Yol ḳorḳuludur ḳorḳusı çoḳ rāhı unutma	Segāh/ Düyek	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
74a/ 74b	247	Sezāyî	-	Ey ʿāşıḳ-ı dildāde gel nūş idelüm bāde Bir bāde gerek ammā kim iç[il]e meʾ vāda	Segāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--./.---/--./.---)
74b	248	Şems Tebrîzî	-	Biḥamdillah dirüm Allāh alup ʿaḳlumı fikrullāh Dilümde ẕātuñ esmāsı baña üns oldı ẕikrullāh	Segāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	13	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

[1707] Burada mahlas Seyyid Nesîmî'dir. Fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî'ye (v. 1569) âittir. Bkz. HGD: 276. s.

74b/ 75a	249	ʿAdlī	Şikārī-zāde	Güneş gibi egerçi serserīyüm Hele ḳayd-ı taʿalluḳdan berīyüm O çaġuñ bende bī pāy [u] seriyüm Nitekim tendedür cānum diri[yü]m **Ṭarīḳ-ı Ḫalvetī'nüñ çākeriyüm** **Mezār-ı Sünbül'üñ ḫāk-i deri[yü]m**	Segāh/ Ṣūfiyān	Muhammes -i mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.--)
75a	250	Maḥvī	Aḳbaba İmāmı Meḥmed Efendi	Sivā efkārınuñ cündi göñül mülkin ḫarāb itdi Elüm al düşmüşüm ḳaldur meded Mevlā̲-yı Raḥmān'um Emel arzūsınuñ odı yaḳup baġrum kebāb itdi **Elüm al düşmüşüm ḳaldur meded Mevlā̲-yı Raḥmān'um**	Segāh/ Evsaṭ	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
75a/ 75b	251	Maḥvī	Aḥmed Efendi	ʿIşḳ cāmını Mevlā'dan nūş eyledüm evvel çün Bu ʿālem-i insāna mestāne olup geldüm	Segāh/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--./.---/--./.---)
75b	252	Ḫaḳḳī	Ḳalbūrī-zāde Şeyḫ Meḥmed Efendi	Maḥall-i feyż-i raḥmet oldı ravżа[ñ](n) yā Resūllullāh Maḳāmuñ sırr-ı ḫażret oldı ravżа[ñ](n) yā Resūllullāh	Segāh/ -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Duraḳ	(.---/.---/.---/.---)
75b	253	-	-	Ey ṣūfi-yi ehl-i ṣafā eẕ-cān-ı begū Allāh hū Ey ʿāşıḳ-ı ʿışḳ [u] vefā eẕ-cān-ı begū Allāh hū	Segāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	-	İlâhî/ Âyîn-i Şerîf	(--.-/--.-/--.-/--.-)
75b/ 76a	254	-		Şemʿ-i rūḥu[ñ](n)a cismümi pervāne düşürdüm Bir ḳaṭre iken kendümi ʿummāna düşürdüm Ḫayfā (ki) yolumı v[ā](ʿ)di-yi hicrāna düşürdüm Evrāḳ-ı dili āteş-i sūzāna düşürdüm **Taḳrīr idemem derd-i derūnum elemüm var** **Mevlā'yı severseñ beni söyletme ġamum var**	Segāh/ Devr-i revān	Muhammes -i Mütekerrir	-	İlâhî/ Âyîn-i Şerîf	(--./--./--./--)
76a	255	Hüdāyī	Ḫopçu-zāde Şākir Efendi	Musaḫḫar emrü[ñ](n)e hep cümle eşyā Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim Elü[ñ](n) altındadur dünyā vü ʿuḳbā Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim	Segāh/ Ṣūfiyān	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.--)
76a/ 76b	256	Eşrefoġlı Rūmī	-	Göñül dostuñ cemāl āyīnesidür Göñül kim pas ola Ḫaḳḳ'uñ nesidür	Segāh/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.--)
76b	257	Himmet	Şeyḫ Muṣṭafā̲ Efendi	Ḫamdülillah bir maḳām-ı ʿālide ḳıldum ḳarār Açılup mir'āt-ı ḳalbüm oldı çoḳ şey āşikār	Segāh/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

76b	258	Mışrî	Çālāk-zāde	Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma Şemʿ-i ruḫ[ı] nārına pervāne gibi yanma Fānîdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma ʿAhdine vü vaʿdine göñül virüp aldanma inanma Ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inḳārına ṭayanma Gerçeklere teslîm ol her sözi yalan ṣanma	Segāh/ Ṣūfiyān	Muhammes -i mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(--./.---/--./.---)
76b/ 77a	259	Hüdāyî	-	Sensin evvel sensin āḫir Varlıḳ senüñ buyruḳ senüñ Sensin bāṭın sensin ẓāhir Varlıḳ senüñ buyruḳ senüñ	Segāh/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	8'i Hece Vezni
77a	260	Yūnus	-	Dervîşlik başdadur tācda degüldür Ḳızdırmaḳ oddadur sācda degüldür	Segāh/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
77a/ 77b	261		-	Her ṣāḥib-i tāc u külāh Senden umar ey pādişāh Sensin ḳamu ḫalḳa penāh **Yā Rabbenā yā Rabbenā faġfirlenā ẕünūbenā**	Müsteʿār/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	8'li Hece Vezni
77b	262	Hüdāyî	-	*Tecellî-yi cemāl ister göñül eglenmez eglenmez* *Tesellî-yi viṣāl ister göñül eglenmez eglenmez*	Segāh/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
78a	263	Murād	-	*Uyan ey gözlerüm ġafletden uyan* *Uyan ey uyḫusı çoḳ gözlerüm uyan* *ʿAzrā'îlüñ ḳaṣdı cānadur uyan*	Māye/ Evsaṭ	İlâhî/ Bend	16	İlâhî	11'li Hece Vezni
78a	264	Kenzî	-	*Düşelden derdü[ñ](n)e yoḳdur ḳarārum yā Resūllullāh* *Degişdüm ʿışḳuña dār [u] diyārum yā Resūllullāh*	Māye/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
78b	265	Yūnus	-	*Rūm'da ʿAcem'de ʿāşıḳ oldıġum* *Yemen ellerinde Veysel-Ḳaranî* *Allāh'uñ ḥabîbi dōstum didigi* *Yemen ellerinde Veysel-Ḳaranî*	Segāh/ -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
80b	266	Seyfullāh	-	Baġrumdaki biten başlar Muḥammed'üñ ʿışḳındandur Bu gözümden aḳan yaşlar Muḥammed'üñ ʿışḳındandur	Hüzzām/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	16	İlâhî	8'li Hece Vezni

80b	267	Nesīmī	-	Āyetinüñ ṣafḥasında gör ne yazmış ol Ḳadīm Oḳıdum ol ḫaṭṭı Bismillāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm	Hüzzām/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî/ Na'at	(-.--/-.--/-.--/-.-)
80b/ 81a	268	Ẕekāyī	Fındıḳlılı Meḥmed Efendi	Gel vücūdı[n](ñ) āteş-i ʿışḳ-ı Ḥabībullāh'a yaḳ Çeşm-i ḳalbi[n](ñ) ol żiyādan feṭḥ idüp Mevlā'ya baḳ	Hüzzām/ Devr-i revān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
81a	269	Merkezī	Dede	Eyā ʿālemlerü[ñ](n) şāhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl Göñüller burcınuñ māhı tecellī ḳıl tesellī ḳıl	Hüzzām/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî/ Na'at	(.---/.---/.---/.---)
81a	270	Eşrefoglı Rūmī	-	Düşeli bu ʿışḳuñ cānum iline Beni düşürdi bu ḫalḳuñ diline	Hüzzām/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
81a/ 81b	271	Monlā	Derviş ʿOṣmān	Māhest nemīdānem ḫūrşīd-i ruḫat yā ne Bu ayrılıḳ odına cānum niçe bir yana	Hüzzām/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	13	İlâhî	(--./.---/--./.---)
81b	272	Sezāyī	-	Tennūr-ı dile od yaḳup āh-ı şererümden Bir özge kebāb mā-ḥażar itdüm cigerümden	Hüzzām/ Düyek	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
81b	273	Seyyid Nesīmī	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	Hüzzām/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	10'lu Hece Vezni
82a	274	Yunus Emrem	-	Göñül ḫayrān olupdur ʿışḳ elinden Ciger biryān olupdur ʿışḳ elinden	Hüzzām/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.--)
82a	275	Eşrefoġlı	Ḳalbūrī-zāde	ʿIşḳuñ odı cigerümi yaḳa geldi yaḳa gider Ġarīb başum bu sevdāyı çeke geldi çeke gider	Hüzzām/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	10'lu Hece Vezni
82a	276	Ẕekāyī	Fındıḳlılı Meḥmed Efendi	Ey nübüvvet taḫtınuñ şāh[ı] Ḥabīb-i Kibriyā V'ey risālet evcinüñ māh[ı] Ḥabīb-i Kibriyā	Hüzzām/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
82a/ 82b	277	Hāşim	Ḥopçu-zāde Şākir Efendi	Nūş iden ṣaḥbā-yı ʿışḳ[ı] tā ebed mestānedür Şemʿ-i Ḥaḳḳ'a yanmaġa ol tā ebed pervānedür	Hüzzām/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
82b	278	Hāşim	Ḥopçu-zāde Şākir Efendi	Şemʿi ʿışḳuñ zāhidā pervānesidür göñlümüz Murġ-ı lāhūt-ı semender (laʿle)[lāne]sidür göñlümüz	Hüzzām/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

82b	279	Neccār	-	Lebüñ vaṣfında sulṭānum dehān ʿāṣıḳ zebān ʿāṣıḳ Saña ey mihr-i tābānum zemīn ʿāṣıḳ zamān ʿāṣıḳ	Hüzzām/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Na’at	(.---/.---/.---/.---)
82b	280	-	-	Ben bilmez idüm gizli ʿayān hep sen imişsin Tenlerde vü cānlarda nihān hep sen imişsin Senden bu cihān içre nişān ister idüm ben Āẖir bunı bildüm ki cihān hep sen imişsin	Hüzzām/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	-	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
83a	281	Ḥaḳḳī	-	Ey cihān-ārā ḥālüm nic’olur Perverdigār ā ḥālüm nic’olur	Sūznāk/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	18	İlâhî	10’lu Hece Vezni
83a	282	Sünbülī	Eyyūbī Ḥāfıẓ Aḥmed Efendi	ʿIşḳıla iki cihānda şāh olan gelsün beri Rāh-ı Ḥaḳḳ’a bende-yi dergāh olan gelsün beri	Sūznāk/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
83a	283	Hüdāyī	-	Tecellī-yi cemāl ister göñül eglenmez eglenmez Tesellī-yi viṣāl ister göñül eglenmez eglenmez	Sūznāk/ Düyek	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
83b	284	Hüdāyī	-	*N’eyleyeyüm dünyāyı* *Baña Allāh’um gerek* *Gerekmez māsivāyı* *Baña sulṭānum gerek*	Sūznāk/ -	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	7’li Hece Vezni
86b	285	Niyāzī	-	*Ṭoġdı ol ṣadr-ı risālet başdı ʿarş üzre ḳadem* *Ṣaldı ol nūr-ı nübüvvet pertev-i fevḳa’l-ümem*	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Na’at	(-.--/-.--/-.--/-.-)
86b	286	Ẕekāyī	-	ʿIşḳuñla yandur sulṭānum Allāh Şevḳuñla döndür sulṭānum Allāh	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--.--/--.--)
86b	287	Naẓmī	Dede Efendi	Maḥbūb-ı Ḥudā ẕāt-ı şeref-bār-ı Muḥammed Maḳbūl-i İlāhīdürür eṭvār-ı Muḥammed	ʿIrāḳ/ Düyek	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
86b/ 87a	288	Şems-i Tebrīz[ī]	Şikārī-zāde	Yā Resūlallah ḥabīb-i Ḥālıḳı yektā tuyī Ber-güzīn-i zü’l-celāl-i pāk [ü] bī hemtā tuyī	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	13	İlâhî/ Na’at	(-.--/-.--/-.--/-.-)
87a	289	Mışrī	-	Ṭālib-i Ḥaḳḳ’uñ devāsı der[d](t)dürür sermāyesi Anuñ içün āh [u] zār olur hemīn hem sāyesi	ʿIrāḳ/ Devr-i revān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

87a/ 87b	290	Yūnus	Aḥmed Efendi ve Çālāk-zāde	Benüm ol ʿışḳ baḥrīsi deñizler ḥayrān baña Deryā benüm ḳaṭremdür ʿışḳ oldı ʿummān baña	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	14'lü Hece Vezni
87b	291	Hüdāyī	-	Mevlām senüñ ʿāṣıḳlaruñ devrān iderler Hū ile Yoluñdaki ṣādıḳlaruñ cevlān iderler Hū ile	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
87b	292	Ḥulvī	-	Baḥr-ı ʿışḳ içre bulan dürr-i ʿaden Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan Meskeni vü medfeni olan Yemen Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥ	ʿIrāḳ/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
88a	293	Derviş Aḥmed	-	Baḥr-ı tevḥīdde bulan dürr-i yet[ī]m Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan Hem olan ḫulḳ-ı ḥasen ṭabʿ-ı kerīm Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan'dur Şeyḫ Ḥasan	ʿ Irāḳ/ Evsaṭ	Murabba/ Bend	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
88a/ 88b	294	Niyāzī	-	Zāhidā ṣūret gözetme içerü gel cāna baḳ Vech[i] üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmān'a baḳ	Irāḳ/ Düyek	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
88b	295	Eşrefoġlı Rumī	Ḥopçu-zāde Şākir Efendi	Ey Allāh'um beni senden ayırma Beni senüñ (gül) cemālü[ñ](n)den ayırma	ʿ Irāḳ/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.--)
88b	296	-	-	Allāhümme Ṣalli ʿalā seyyidü'l-verā ve senedi'l-fuḳarā	ʿ Irāḳ/ -	-/ Bend	-	İlâhî/ Duraḳ/ Şuğul	-
88b/ 89a	297	Eşrefoġlı	-	Gice gündüz ḫayālümde fikrümde Tā ezelden bismillāhum var benüm Ḥaḳḳ'uñ ismi ezberümde ẕikrümde Tevḥīdümde illallāhum var benüm	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
89a	298	-	-	Feẕnā bi'lleyli'l-vetari ve bi'l-münā ve'z-zafer Lemmā bedet min maẓhari envāru ḫayri'l-beşeri	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	-/ Beyit	-	İlâhî/ Tevşīh/ Şuğul	-
89a	299	Yaḥyā	-	Āb-ı tevḥīd ile dilden māsivā nakşını yu Māhüve'l- maḳṣūd olan Hū'dur iki ʿālemde Hū	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
89a	300	-	-	Allah adın ẕikr idelüm evvelā Vācib oldur cümle işde her ḳula	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî/ Mevlid	(-.--/-.--/-.-)

89b	301	Yūnus	-	Şūrīde vü şeydā ḳılan yārüñ cemālidür beni ʿĀlemlere rüsvāy ḳılan yārüñ cemālidür beni	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
89b	302	Ḥaḳḳī	-	Yā Resūlallah cemālüñ ḫoş gülistāndur baña Ruḫlaru[ñ](n)dan her biri bir verd-i ḫandāndur baña	ʿIrāḳ/ Devr-i revān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
89b	303	Saʿīdā	Aḥmed Efendi	Cemālüñ gösterüp güldür dil-i maḥzūnları şād it Kerem-kārā meded ʿāşıḳları bir gülle gel yād it	ʿ Irāḳ/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
89b/ 90a	304	Lā-yı Mekān	-	Pāk eyle göñül çeşmesini tā durulınca Dik ṭut gözü[ñ](n)i göñlü[ñ](n)e göñlüñ göz olınca	ʿ Irāḳ/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
90a	305	Hüdāyī	Hüdāyī ʿAzīz Maḥmūd Efendi Ḥażretleri	Bir ʿışḳ-ı pāk iḥsān ide Ol Ḳādir ü Ḥayy [ü] Vedūd Ḥubb-ı sivā dilden gide Cānum ide Ḥaḳḳ'ı şühūd	ʿIrāḳ/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	8'li Hece Vezni
90a/ 90b	306	Yaḥyā	Naʿne Aḥmed Çelebi	Gel vücūduñ perdesin ḳaldur cemāl-i yāri gör Cān gözinden sil ġubārı çehre-yi dildārı gör	Dil-keş/ Düyek	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
90b	307	Sezāyī	Ṣāliḥ-zāde Edirnevī	Zülfüñ içre vechüñi cānā çü pinhān eyledüñ Ehl-i īmānı o vechile perīşān eyledüñ	ʿIrāḳ/ -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Duraḳ	(-.--/-.--/-.--/-.-)
90b	308	Eşrefoġlı Rūmī	-	*Kim ki cān virmez bu yolda pes n'içün cānān diler* *Müddeʿīdür ḳo anı kim [dostı ol yalan diler]*	ʿIrāḳ/ -	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
91a	309	Nūrī	-	*Sende ṭoġmışdur Muḥammed Muṣṭafā* *Merḥabā yā māh-ı mevlūd merḥabā* *Sende olmışdur [bu ʿālem] pür-ṣafā* *Merḥabā yā māh-ı mevlūd merḥabā*	ʿIrāḳ/ -	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
92b	310	Seyyid Nesīmī	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	Beste-nigār / Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni

92b	311	ʿOṣmān	-	Yā raḥmeten li'l-ḥalḳi yā vāṣilün yā baḥra cūdin mā lehu sāḥilü Yā men bihĭ lā yuhramü's-sā'ilü bi-ilmihĭ inneke ḥısmü'n-nezĭl	Beste-nigār / Ṣūfiyān	-/ Beyit	-	İlâhî/ Şuğul	-
93a	312	Niz[ā]moġlı	-	Yā ilāhĭ cümle sensin cümle sen Sen ṭururken diyemezem bana ben	Beste-nigār / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
93a	313	Niyāzĭ	-	Aç gözüñ dildāra baḳ refʿ oldı vechü[ñ](n)den niḳāb Ẓulmeti sürdi çıḳardı ara yerden āf-tāb	Beste-nigār / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
93a	314	Şākĭr	-	Mürşid elinden nūş-ı şerāb it Ṣoñra derūnuñ ʿışḳa kebāb it Sĭne-yi şevḳuñ bezme rebāb it **Rāh-ı Hüdā'ya böyle şitāb it**	Beste-nigār / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	10'lu Hece Vezni
93b	315	Hüdāyĭ	-	Fürḳat cehennemden eşedd **Mevlām meded Mevlā meded** Nefs olmasun ortada sedd	Beste-nigār / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	8'li Hece Vezni
93b	316	Kenzĭ	-	Cāndan ʿāşıḳ oldum vechü[ñ](n) gü[l](k)ine Göster cemālüñ[i] yā Resūlallāh Düşmüş derdmend[ān] ʿāşıḳ el eline Göster cemālüñ[i] yā Resūlallāh	Beste-nigār / Evsaṭ	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	11'li Hece Vezni
94a	317	Seyfĭ	-	İlāhĭ ḳoma benlik bende yā Rab Vücūdum bĭ-vücūd it sende yā Rab	Beste-nigār / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.--)
96b	318	Niyāzĭ	-	Ey ṣanem n'olduñ cāna ḳaṣduñ var Baġrumı deldüñ ḳana ḳaṣduñ var	Evc/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	10'lu Hece Vezni

96b/ 97a	319	Yūnus	-	Tehī ṣanmañ siz bizi dōst yüzin görüp geldüm Bāḳī devlet-i rūz-gār dōst il[e](in) sürüp geldüm	Evc/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	14'lü Hece Vezni
97a	320	Hüdāyī	-	Mevlām senüñ ʿāṣıḳlaruñ Devrān iderler Hū diye Yoluñdaki ṣādıḳlaruñ Cevlān iderler Hū diye	Evc/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(--.-/--.-)
97a/ 97b	321	Eşrefoglı Rūmī	Dede	Ey göñül bir derde düş kim anda dermān gizlidür Gel ḳarış bir ḳaṭreye kim anda ʿummān gizlidür	Evc/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
97b	322	Mışrī	-	ʿİlim baḥr [u] (i) vücūd aṣdāfınuñ dürdānesiyem ben Maʿārif kenz ü dil vaṣṣāfınuñ vīrānesiyem ben	Evc/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
97b	323	Dervīş Yūnus	-	Yetmişden artuḳ īmānuñ budaġı Aʿlāsıdur *Lā ilāhe illāllāh* Şekkümüz yoḳ Cennet olur duraġı Her kim dirse *Lā ilāhe illāllāh*	Evc/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
97b/ 98a	324	Emrem Yūnus	-	Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden Ciger biryān olupdur ʿışḳ elinden	Evc/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	14	İlâhî	(.---/.---/.--)
98a	325	Eşrefoġlı Rūmī	-	Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi Dün (ü) gün artar hiç oñulmaz yüregimüñ yarası	Evc/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
98a/ 98b	326	Seyyid Seyfī	-	Ẕāt-ı Bārī'den ḫaberdār oldıġum mıdur şuçum Cümle ʿālem bilmez iken bildigüm midür şuçum	Evc/ -	Gazel/ Beyit	16	İlâhî/ Duraḳ	(-.--/-.--/-.--/-.-)
98b	327	Mışrī	-	Devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola İnsān odur kim sırrını ins [ü] melek bilmez ola	Evc/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
98b	328	Himmet	Dede Efendi	Naẕaruñ pāk ise alduñ naẕarı Gel ḫulūṣuñ yoġısa ḳıl ḫaẕeri	Evc/ Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	11'li Hece Vezni
98b	329	Gülşenī	-	Benem Mecnūn-ṣıfaṭ Leylāsı ʿışḳuñ Maḥabbet Vāmıḳ u ʿAẕrāsı ʿışḳuñ	Evc/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.--)

99a	330	Seyfî	-	Mecnūn-ı Ḫudā olanı zencîre çekerler Şol ṭālib-i Ḥaḳ ʿāşıḳı bir pîre çekerler	Evc/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
99a	331	-	Ḥāfıẓ Aḥmed Eyyūbî	Ey göñül yanduñ yine pervâne-veş ʿışḳ nârına Yanmayınca kimse irmez şol Ḥaḳ'uñ esrârına Ten ḳafesdür yıḳ vücūduñ şehrini bulsun fenā Tā ki bu cân bülbüli vuṣlat bula gülzārına	Evc Pūselik/ Ṣūfiyān	Murabba/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(-.--/-.--/-.--/-.-)
99a	332	Ḫudāyî	-	Benüm maḳṣūdum ʿālemde degüldür lākin illā Ḫū Bu benüm derdüme dermān degüldür lākin illā Ḫū	Ferāḫnāk/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
99a/ 99b	333	Seyyid Nesîmî	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	Ferāḫnāk/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
99b	334	Mışrî	-	Derd-i Ḥaḳ'a ṭālib ol(up) dermāna irem dirs[eñ] (in) Miḥnetlere rāġıb ol āsāna irem dirs[eñ](in)	Ferāḫnāk/ Ḫafîf	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--./.---/--./.---)
99b	335	Niyāzî	Dede	Ey Kerîm Allāh Ey Ġanî Sulṭān Derdliyüz senden umaruz dermān Luṭfuña ḥadd yoḳ iḥsāna pāyān Derdliyüz senden umaruz dermān	Ferāḫnāk/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	10'lu Hece Vezni
100a	336	-	-	*Durmaz yanar vücūdum* *İllā Allāh illā Allāh Hū* *Āh itmeyüp n'ideyüm* ***[İllā Allāh illā Allāh Hū]***	Evc/ -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	7'li Hece Vezni
100a	337	Niyāzî	-	*Ey ṭarîḳat erleri ey ḥaḳîḳat pîrleri* *Bir nişān virüñ baña ol bî-nişān ḳandadur*	Evc/ -	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
101b	338	Seyyid Nesîmî	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	Muḫayyer / Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
101b	339	Seyyid Niẓāmoġlı	Dede	Yā Rabb ʿışḳuñ[ı] vir baña Hū diye[yi] m döne döne ʿĀşıḳ olayum ben saña Hū diyem [Hū] döne döne	Muḫayyer / Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	16	İlâhî	8'li Hece Vezni

101b/ 102a	340	Eşrefoġlı Rūmī	Dede	Düşeli bu ʿışḳuñ cānum iline Beni düşürdi bu ḫalḳuñ diline	Muḫayyer / Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
102a	341	Ḳuloġlı	-	Cümle ḥüccāc ile giydüm yine iḥrām [u] ʿabā Ḳıbleye ḳarşu yöneldük giderüz miṣl-i ṣabā İrişüp gördüm bürünmüş bir siyeh aṭlas ḳabā Ḳara ṭonlı Kaʿbetullah merḥabā yā merḥabā	Muḫayyer / Evsaṭ	Murabba/ Bend	-	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
102a/ 102b	342	Şemsî	Dede	Cümle ʿālem āşinā ben arada bī̇gāneyem Her işüm aġyār ile gör kim ʿaceb dī̇vāneyem	Muḫayyer / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
102b	343	Seyyid Seyfî	İsmāʿīl Dede	Deldi baġrum bülbül-i bī̇çāre nālānuñ senüñ Yoḫsa aldurduñ mı sen de vird-i ḫandānuñ senüñ	Muḫayyer / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
102b	344	Nūrî	-	Bulmaz bu derdüñ çāresi[n] Bī̇çāre göñlüm n'eylesin	Muḫayyer / -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--.-/--.-)
103a	345	-	Dede	Genc-i ʿışḳı ister iseñ dil-i vī̇rānda ara Ḫıżr-veş āb-ı ḥayātı ẓulmet-i tende ara	Muḫayyer / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
103a	346	Seyyid Niẓāmoġlı	Dede	Yā Rabb nūruñ ḥaḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni Cennāt-ı ḥūruñ ḥaḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni	Muḫayyer / Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--.-/--.-/--.-)
103a/ 103b	347	Yūnus	-	Ṭopraḳda(n) yatacaḳ teni tenüm var diyüp n'eylersin Mekānın bulmayan cānı cānum var diyüp n'eylersin	Muḫayyer / Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
103b	348	Eşrefoġlı Rūmī	-	Cemī̇ʿ-i enbiyālardan Muḥammed cümlenüñ şāhı Yüzi nūrından almışlar felekler şemsile māhı	Muḫayyer / Evsaṭ	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
103b	349	Niyāzî	-	Ey derde dermān isteyen Yetmez mi derd dermān saña Ey rāḥat-ı cān isteyen Ḳurbān olandur cān saña	Muḫayyer Sünbüle/ Ṣūfiyān	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	(--.-/--.-)
104a	350	Derv̇iş Yūnus	-	Ġanī̇ mevlām naṣī̇b itse Varsam aġlayı aġlayı Medī̇ne'de Muḥammed'i Görsem aġlayı aġlayı	Muḫayyer / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Duraḳ	8'li Hece Vezni

106b	351	Seyyid Niẓāmoġlı	-	Zāhid bize ṭaʿn eyleme devrānīyüz ḫalvetīyüz Biz ehl-i ʿışḳuz söyleme devrānīyüz ḫalvetīyüz	Pūselük/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
106b	352	Ẕekāyī	-	Āh ey sipihr-i ġaddār v'ey ṭāliʿ-i sitemkār Raḥm itmedüñ bu zāra her demde ḳılduñ āzār	Pūselük/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--./-.--/--./-.--)
106b	353	Dervīş Yūnus	Dede	Niçe bir besleyesin [sen] bu ḳadd ü ḳāmeti Düşdüñ dünyā şevḳına unutduñ ḳıyāmeti	Pūselük/ Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	14'lü Hece Vezni
107a	354	Sünbülī	-	Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm Anuñçün tā ebed mestāne geldüm	Pūselük/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.--)
107a	355	Mışrī	-	Ḳıldan ince [vü] ḳılıçdan keskin ol şāhuñ yolı Her kemāl ehli ḳapusunda anuñ ednā ḳulı	Ḥisār Pūselük/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.--)
109b	356	Hüdāyī	-	İsteyen yārin ḫāk ider varın Bulsa dildārı[n](ñ) ṣaḳlar esrārın	ʿAcem/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
109b	357	Seyyid Nesīmī	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	ʿAcem/ Düyek	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	5+5=10'lu Hece Vezni
109b	358	Faḫrī	-	Tā dil virelden sünbüle Sünbüliler dirler bize Meyl itmeyüz ġayrı güle Sünbüliler dirler bize	ʿAcem/ Düyek	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
110a	359	Niyāzī	Sulṭān Selīm Ḫān-ı Ṣāliş	Ḳalbü[ñ](n)i bāġ-ı cinān it ravża-yı tevḥīd ile Cān dimāġuñ ḳıl muʿaṭṭar nefḥa-yı tevḥīd ile	ʿAcem Pūselük / Düyek	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.--)
110a	360	ʿĀşıḳ Yunus	-	Mülk-i beḳādan gelmişem fānī cihānı n'eylerem Ben dōst cemāli[n](ñ) görmüşem ḥūr u [cinānı] (cennātı) n'eylerem	ʿAcem/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
110a	361	Ḥaḳḳı	-	Cemālüñ pertev-endāz-ı cihāndur yā Resūlallāh Güñeş nūrı gibi nūruñ ʿayāndur yā Resūlallāh	ʿĀcem ʿAşīrān/ -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Duraḳ	(.---/.---/.---/.---)

110a/ 110b	362	Yūnus Emrem	-	Çalab nūrdan yaratmış cānını Muḥammed'üñ ʿĀleme raḥmet ṣaçmış adını Muḥammed'üñ	Nevrūz ʿĀcem/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	14'lü Hece Vezni
110b	363	Hüdāyī	-	N'eyleyeyüm dünyāyı Bañа Allāh'um gerek Gerekmez māsivāyı Bañа sulṭānum gerek	ʿAcem/ Düyek	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	7'li Hece Vezni
110b	364	Ġafūrī	Yūsuf Çelebi	Çün behār irüp şecerler seyr [ü] revnaḳ-gīr olur Āyet-i ṣunʿ-ı (h)[Ḫ]udā'yı her varaḳ tefsīr olur	ʿAcem/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Duraḳ	(-.--/-.--/-.--/-.-)
111a	365	Ḥācı Bayrām	Ḥācı Bayrām-ı Velī	Çalabum bir şār yaratmış iki cihān arasında Baḳıcaḳ dīdār görinür ol ṣaruñ kenāresinde	ʿAcem/ Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	16'lı Hece Vezni
111a	366	Eşrefoġlı Rūmī	Ḥopçu-zāde Şākir Efendi	Vaṭan arzūladum bundan giderüm Ḳoyup bu varlıġı andan giderüm	ʿAcem/ Ṣūfiyān	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.--)
111a/ 111b	367	Hüdāyī	Ḥopçu-zāde Şākir Efendi	Nūr ile doldı yine kevn ü mekān Geldi luṭfıla mübārek Ramażān Zeyn olup açıldı ebvāb-ı cinān Geldi ḫoş luṭfıla şehr-i Ramażān	ʿAcem/ Evsaṭ	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
111b	368	İḳbālī	Baḥrī Ḥüseyin Efendi	Şermsār itme Ḫudāy[ā](a) rūz-ı maḥşerde beni Ḥürmetine Ḫātemüñ yandurma dūzaḫda beni Muʿterifüm ben günāhuma muḳırrum cürmüme Enbiyā vü mürselīn içre ḫacīl itme beni	ʿAcem/ Evsaṭ	Şarkı/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
111b/ 112a	369	Ẕākirī	Ṣaʿbān Dede Ẕākirī	Yā Rabbi maḥşer yerine ne yüzile varayum ben Dōstuñ Muḥammed'üñ yüzi[n](ñ) ne vech ile göreyüm ben	ʿAcem Kürdī/ Evsaṭ	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
112a	370	Hüdāyī	-	Tevḥīd ile olur her derde dermān Ḥaḳḳ'a tevḥīd ile irmiş irenler Tevḥīd ile olur her müşkil āsān Ḥaḳḳ'a tevḥīd ile irmiş irenler	ʿAcem/ Ṣūfiyān	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	11'li Hece Vezni
112a	371	Cāmī	-	Geh buved yā Rab ki ʿazm-i Yeṣrib u Baṭha konem Geh be-Mekke menzil ü geh der Medīne cā konem	ʿAcem Pūselük / Düyek	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

112a/ 112b	372	Hüdāyī	-	Ḳudūmüñ raḥmet ü ẕevḳ [u] ṣafādur yā Resūlallāh Ẓuhūruñ derd-i ʿuṣṣāḳa devādur yā Resūlallāh	ʿAcem/ Evsaṭ	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
112b	373	Seyyid Şeref	-	Ger ṣorarsa[ñ](n) intisāb-ı ẕātuñuz kimdür diyü Bülbül-i şūrīdeyüz biz Eşrefī ʿuṣṣāḳiyüz Gülşen-i vaḥdetde feryād eylerüz Allah diyü Bülbül-i şūrīdeyüz biz Eşrefī ʿuṣṣāḳiyüz	ʿAcem/ Evsaṭ	Şarkı/ Bend	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
112b	374	*Niyāzī*	-	*Tende cānum cānda cānānumdur Allah Hū diyen* *Dilde sırum sırrda Sübḥān'umdur Allah Hū diyen*	ʿAcem/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Duraḳ	*(-.--/-.--/-.--/-.-)*
112b	375	*Mollā*	-	*Ḥūrşīd-rūḥuñla dil beñzer gibi biryāna* *Bu ayrılık odına cānum nice bir yana*	ʿAcem Kürdī/	Gazel/ Beyit	13	İlâhî	*(--./---/--./---)*
112b	376	*ʿUyūnī*	-	*Sünbülī eṭvārı sırrı[n](ñ) bilmek ister(i)señ [göñül]* *Sünbülī ol sünbülī ol sünbülī [ol sünbülī]* *Sünbülī āṣār-ı nūrı[n](ñ) görmek isterse[ñ](n) göñül* *[Sünbülī ol sünbülī ol sünbülī ol sünbülī]*	ʿAcem/ -	Murabba/ Bend	18	İlâhî	*(-.--/-.--/-.--/-.-)*
113a	377	*Niyāzī*	-	*Baḳup cemāl-i yāre çaġıruram dōst dōst* *Dil oldı pāre pāre çaġıruram dōst dōst*	ʿAcem/ -	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	*7+7=14'lü Hece Vezni*
113a	378	*Ḥaḳḳı*	-	*Cemālüñ pertev-[endāz]-ı cihāndur yā Resūllullāh* *Güneş nūrı gibi nūruñ ʿayāndur yā Resūllullāh*	ʿĀcem/ -	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	*(.---/.---/.---/.---)*
113a	379	*Niyāzī*	-	*Tende cānum cānda cānānumdur Allah Hū diyen* *Dilde sırum sırrda Sübḥān'umdur Allah Hū diyen*	ʿAcem/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	*(-.--/-.--/-.--/-.-)*
115b	380	Yūnus	-	Şūrīde vü şeydā ḳılan yārüñ cemālidür beni ʿĀlemlere rüsvāy ḳılan yārüñ cemālidür beni	- / -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Ṣavt	8+8=16'lı Hece Vezni
115b	381	Yūnus	-	Ben yürirem yana yana ʿIşḳ boyadı beni ḳana Ne ʿāḳilem ne dīvāne Gel gör beni ʿışḳ n'eyledi	- / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Ṣavt	8'li Hece Vezni

116a	382	Miskîn Yūnus	-	Mecnūn sever Leylā'yı Ben severüm Mevlā'yı Ḳan aġlayı aġlayı Oldum yine dîvāne	- / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Ṣavt	7'li Hece Vezni
116a	383	Ẕāḳirî	-	A sulṭānum sen var iken ya ben kime yalvarayum İsmüñ Ġanî Settār iken ya ben kime yalvarayum	- / -	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî/ Ṣavt	8+8=16'lı Hece Vezni
116b	384	Yūnus	-	Durmaz yanar vücūdum āh itmeyüp n'ideyüm Söndüremezem anı āh itmeyüp n'ideyüm	- / -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Ṣavt	7+7=14'lü Hece Vezni
116b/ 117a	385	Emrem Yūnus	-	Göñül ḥayrān olupdur ʿışḳ elinden Ciger(i) biryān olupdur ʿışḳ elinden	- / -	Gazel/ Beyit	14	İlâhî/ Ṣavt	(.---/.---/.--)
117a	386	Yūnus	-	Yar yüregüm yār gör ki neler var Bu ḫalḳ içinde bize güler var	- / -	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî/ Ṣavt	10'lu Hece Vezni
117a/ 117b	387	Seyyid Nesîmî[1708]	-	Durma[ñ](n) yanalum āteş-i ʿışḳa Şuʿle virelüm āteş-i ʿışḳa	- / -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Ṣavt	5+5=10'lu Hece Vezni
117b	388	Eşrefoġlı Rūmî	-	Ey ʿaceb bilsem nedür yā Rab bu derdüñ çāresi Dün ü gün artar (hiç) oñulmaz yüregimüñ yarası	- / -	Gazel/ Beyit	15	İlâhî/ Ṣavt	(-.--/-.--/-.--/-.-)
117b/ 118a	389	Yūnus Emrem[1709]	-	Bu ʿışḳı ben bilmez idüm bu bir ʿaceb sevdā imiş Bir ẕerresi ay u güneş bir ḳaṭresi deryā imiş	- / -	Gazel/ Beyit	15	İlâhî/ Ṣavt	(--.-/ --.-/ --.-/--.-)
118a/ 118b	390	Nālî	-	Saña ey şāh-ı Resūl uymayanuñ bitmez işi Bū Leheb gibi anuñ Tebbet olur serzenişi Ayaġuñ ṭoprağına yüz sürenüñ ḳutlu başı **Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi** **Kim ola sevmeye bu vechile se[n](ñ) māhveşi**	- / -	Tahmis/ Bend	17	İlâhî/ Ṣavt	(..--/..--/..--/..-) (-.--) (--)

[1708] Mahlas Mecmû'ada Seyyid Nesîmî'dir. Fakat ilâhî Hayâlî-yi Gülşenî'ye (v. 1569) âittir. Bkz. HGD, 276. s.

[1709] Kemal Eraslan, ilâhînin Akşemseddîn Hazretlerine âit olduğunu belirtmektedir. Bkz. Eraslan, Kemal, Akşemseddin'in Dinî Tasavvufî Şiirleri, *Türk Dili Edebiyat Dergisi*. (1984); Ayrıca bkz. MMİ: 638. s.

121a	391	Şemsî	-	Ne yatarsun be hey ġāfil durı gel āh u zār eyle Çü dünyā mülkine geldüñ dürüş bir ḫoşça kār eyle	- / -	Gazel/ Beyit	16	İlâhî/ Uṣūl	(.---/.---/.---/.---)
121a	392	ʿAbdu'r-raḥîm Tırsî	-	Ey bizi ṣoran ḳardaşlar bize Ḳādirîler dirler Ey gerçek ʿāṣıḳ olanlar bize Ḳādirîler dirler	- / -	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî/ Uṣūl	8+8=16'lı Hece Vezni
121a/ 121b	393	Aḳşemsü'd-dîn	-	ʿĀṣıḳ oldum saña cāndan Pîrim Ḥācı Bayrām Velî Fārigˇ oldum dü cihāndan Pîrim Ḥācı Bayrām Velî	- / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Uṣūl	8'li Hece Vezni
121b/ 122a	394	Eşrefoġlı Rūmî	-	Her kim dir ise dā'im Lā ilāhe illallāh Göñlünde ṭura ḳā'im Lā ilāhe illallāh	- / -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Uṣūl	7+7=14'lü Hece Vezni
122a	395	Cemālî	-	Reh-i ẕāt reh-nümāsıdur **Benüm pîrüm Ḫüsāme'd-dîn** Dil ehli muḳtedāsıdur Benüm pîrüm Ḫüsāme'd-dîn	- / -	Şarkı/ Bend	18	İlâhî/ Uṣūl	(.---/.---)
122b	396	Eşrefoġlı Rūmî	-	Benüm şeyḫüm seni Ḥaḳḳ'a götürür Niçe müşkillerin anda bitürür Muḥammed'üñ şancaġını götürür **ʿAbdü'l-ḳādir Sulṭān dirler şeyḫüme**	- / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Uṣūl	11'li Hece Vezni
122b/ 123a	397	Ḳādirî	-	Ḳurb-ı ḥażretdür viṣāli Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir'üñ Himmetidür ʿarş-ı ʿālî Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir'üñ	- / -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Uṣūl	(-.--/-.--/-.--/-.-)
123a	398	Ẕākirî	-	Ẕikr idelüm Mevlā'yı yā Hū [yā Hū] yā men Hū Ol aʿlādan aʿlāyı yā Hū [yā Hū] yā men Hū	- / -	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî/ Uṣūl	7+7=14'lü Hece Vezni
123a/ 123b	399	Ẕākirî	-	Dost gülzārınuñ gülleri Ḫalvetîler dirler bize Gülşen-i cān bülbülleri Ḫalvetîler dirler bize	- / -	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî/ Uṣūl	8+8=16'lı Hece Vezni
123b	400	Yūnus	-	ʿĀlemler müştāḳ saña şefîʿ ol yā Muḥammed Ḥükmüñ yürür her yaña **şefîʿ ol yā Muḥammed**	- / -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Uṣūl	7+7=14'lü Hece Vezni

123b/ 124a	401	Naẓmī	-	Ḥaḳ yolıdur rehber bize Nūrīlerüz Şemsīlerüz Necm-i hidā dirler bize Nūrīlerüz Şemsīlerüz	- / -	Şarkı/ Bend	17	İlâhî/ Uṣūl	(--.-/--.-)
124a	402	ʿĀṣıḳ Yūnus	-	Seyyāḥ olup şol ʿālemi ararsañ ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz Ceddi Muḥammed'dür eger ṣorarsañ ʿAbdü'l-ḳādir gibi bir er bulınmaz	- / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Uṣūl	11'li Hece Vezni
124b	403	Eşrefoġlı	-	Cemʿ olmış dervīşleri Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ Yolında ṣādıḳları Sulṭān ʿAbdü'l-ḳādir'üñ	- / -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Uṣūl	7+7=14'lü Hece Vezni
124b	404	ʿĀṣıḳ Yūnus	-	ʿIşḳuñ ile ʿāṣıḳlar yansun yā Resūllullāh İçüp ʿışḳuñ şerābı[n](ñ) ḳansun yā Resūllullāh	- / -	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî/ Uṣūl	7+7=14'lü Hece Vezni
124b/ 125a	405	Seyfullāh	-	Bu ʿışḳ bir baḥr-ı ʿummāndur buña ḥadd ü kenār olmaz Delīlüm sırr-ı Ḳur'ān'dur bunı bilende ʿār olmaz	- / -	Gazel/ Beyit	16	İlâhî/ Uṣūl	(.---/.---/.---/.---)
125a/ 125b	406	Yūnus	-	Olupdur luṭf-ı Sübḥānī Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī İdüp inʿām-ı rūḥānī Ṭarīḳ-i Ümmi Sinānī	- / -	Murabba/ Bend	-	İlâhî/ Uṣūl	(.---/.---)
125b	407	Sinān Ümmī	-	Seyrümde bir şehre vardum Gördüm serāyı güldür gül Başındaki tāc u taḫtı (bāġ-ı dīvārı) Gördüm serāyı güldür gül	- / -	İlâhî/ Bend	-	İlâhî/ Uṣūl	8'li Hece Vezni
125b/ 126a	408	Seyyid Nizāmoġlı	-	Bir dertliyüm derdüm var[dur] Ya ben nice dönmeyeyim Dā'im işüm āh u zārdur Ya ben nice dönmeyeyim	- / -	İlâhî/ Bend	16	İlâhî/ Uṣūl	8'li Hece Vezni
126a	409	Nūrī	-	Yanmaḳdan uşanmazam pervāne miyem bilmem Hiç şoñını şaymazam dīvāne miyem bilmem	- / -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Uṣūl	(--./.---/--./.---)
126a	410	Yūnus	-	ʿAceb midür deli olmaḳ ʿışḳ odına yanan kişi ʿIşḳa yaḳın yürimezsin eyü adın ṣanan kişi	- / -	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî/ Uṣūl	8+8=16'lı Hece Vezni

126b	411	Ḫaṭāyī	-	Yol içinde yol şorarsañ yol Muḥammed ʿAlī'nüñdür Yetmiş iki dil içinde dil Muḥammed ʿAlī'nüñdür	- / -	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî/ Uṣūl	8+8=16'lı Hece Vezni
126b	412	Eşrefoġlı Rūmī	-	Cemālüñ seyr idüp ismüñ añdıġum Bize himmet eyle Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir ʿIşḳuñ ile paslı göñlüm açdıġum Bize himmet eyle Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir	- / -	İlâhî/ Bend	15	İlâhî/ Uṣūl	11'li Hece Vezni
127a	413	Ümmī Sinān	-	Erenlerüñ soḥbeti ele giresi degül İḳrār eyler gelenler maḥrūm ḳalası degül	- / -	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî/ Uṣūl	7+7=14'lü Hece Vezni
131b	414	-	-	Muḥammed'den diger yoḳ dāḫil olmış *ḳābe ḳavseyne* Gürūh-ı enbiyādan irmedi bir ferd **mābeyne** Ḥaremgāh-ı vişāle Aḥmed'i tenhā alup Mevlā O ḫalvet oldı maḫṣūṣ Ḥażret-i Sulṭān-ı kevneyne	Rāst/ -	Murabba/ Bend	-	İlâhî/ Tesbīḥ	(.---/.---/.---/.---)
131b	415	Nūrī	-	Geldi saʿādetle yine şehr-i şıyām māh-ı ḳıyām Envāʿı niʿmetler ile **şehr-i şıyām māh-ı ḳıyām**	Rāst/ -	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Tesbīḥ	(--.-/--.-/--.-/--.-)
131b	416	-	-	Allāhümme ṣallī ʿalā-nūri'l-maşrıḳeyni	Rāst/ -	-	-	İlâhî/ Naʿt-ı Şerīf	-
131b/ 132a	417	-	-	Lehü'l-mülkü lehü'l-ḥalḳu lehü'l-ʿizzü ve'l-ʿulā Lehü'l-ḥamdü lehü'l-mecdü lehü'l-şüḳrü ve'ş-şenā	Rāst/ -	-	-	İlâhî/ Tesbīḥ	-
132a/ 132b	418	-	-	Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannān yā Mevlā yā Mevlā	Rāst/ -	-	-	İlâhî/ Tesbīḥ	-
132b	419	Aḥmed	-	N'ola cānum gibi başumda götürsem dā'im Ḳad[e](ü)mi resmidürür ḥażret-i şāh-ı rüsulün Gül-i gülzār-ı nübüvvet o(l) ḳadem şāḥibidür(ür) **Aḥmedā** du[r]ma yüzüñ sür ḳademine o gülüñ	Rāst/ -	Kıt'a/ Bend	-	İlâhî/ Tesbīḥ	(..--/..--/..--/..-) (-.--/--)
133b	420	Üftāde	Dede	Ey ṭarīḳat erenleri Dōst yolınuñ rehberleri Ṭāliblerüñ serverleri **Ḥaḳ'dan ḫaber virüñ baña**	Nīḳrīz/ -	İlâhî/ Bend	16	İlâhî/ Tesbîh	(--.-/--.-)

134b	421	-	Ḫaṭīb	Sübḥāne'l-Meliki'l-Mevlā Yā Mevlā	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
134b	422	-	-	Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannāni'l-Mennān	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
134b	423			Sübḥāne'l-Meliki'l-Ġafūr Yā Mevlā	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
134b	424	-	-	Sübḥāne ẕi'l-Fażli'l-Mübîn	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
135a	425	-	-	Sübḥāne'l-Melik'il-Ġafūr Sübḥāne'l-Meliki'ş-Şekūr	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
135a	426	-	-	Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannān Sübḥāne'l-Meliki'l-Mennān	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
135a	427	-	-	Sübḥāne ẕi'l-mülki ve'l-melekūt	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
135a	428	-	-	Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannān Sübḥāne'l-Meliki'l-Mennān	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-

135a	429	-	-	Lā İlāhe İllā'llāh efne [b]ihā ʿömrî	Nevā/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
136b	430	-	-	Sübḥānallāhu El-ʿAlîmü'l-ʿAllāmu Yā Mevlā̧	ʿAcem/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
136b	431	-	-	Yā Ḫannān Yā Mennān Yā Deyyān	ʿAcem/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
136b	432	-	-	Sübḥāne'l-Ḥannān El-Mennān Sübḥāne'd-Deyyān El-Ġufrān	ʿAcem/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
137b	433	-	-	Sübḥāne'l-Meliki'l-ʿAẕîm Sübḥāne'l-Meliki'l-Kerîm	Ḥüseynî/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
137b	434	-	-	Sübḥāne'l-Meliki'l-ʿAlîmi'l-Ḥalîm	Ḥüseynî/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
137b	435	-	-	Sübḥāne'l-Meliki'l-Ḥannāni'l-Mennān	Ḥüseynî/ -	-	-	İlâhî/ Tesbîḥ	-
138b	436	-	-	Ṭutmadum ben sünnetini şermsāram yā Nebî Ben sipihr-i (ü) ḥażretüñe nice varam yā Nebî	Gerdāniyy e/-	Gazel/ Beyit	-	İlâhî/ Tesbîḥ	(-.--/-.--/-.--/-.-)

138b	437	Rūşenī	-	Ey risālet būstānında ḫırāmān serv-ḳad V'ey nübüvvet ravżasında yāsemen-bū lāle-ḫad	Gerdāniyye/-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî/ Tesbīḥ	(-.--/-.--/-.--/-.-)
139b	438	-	-	Ṣalla'llāhu Rabbenā ʿale'n-nūri'l-mübīn	Segāh/ -	-	-	İlâhî/ Tesbīḥ	-
139b	439	-	-	Es-Selāmu ʿaleyke yā şehre'l-lüṭfu ve'l-iḥsān	Segāh/ -	-	-	İlâhî/ Tesbīḥ	-
141b	440	-	-	Gelicek şehr-i muḥarrem gidüp ol māh-ı terī ? Ḳaralar giydi felek giryede hep Murtazavī Ṭobṭolu āhıyıla mātemdedür göñlüm evi Şemʿi ʿışḳa mesniyyetüm? ʿalevīyüm ʿalevī	-	Gazel/ Beyit	-	İlâhî/ Merşiye	(..--/..--/..--/..-) (-.--/--)
141b	441	Monlā-yı Rūmī	-	Şular kim bende-yi ḫāṣ-ı Ḫudā'dur Muḥibb-ı ḫānedān-ı Muṣṭafā'dur Ḥaḳīḳat kaʿbesinüñ ḳıblegāhı İmām-ı pīşvāmuz Murtażā'dur	-	Murabba/ Bend	13	İlâhî/ Merşiye	(.---/.---/.--)
141b/ 142a	442	Selāmī	-	Ednā ḳulıyum faḫr-ı Resūlü'ş-şeḳaleynüñ Ol (dü)[nūr]-ı Eḥad Aḥmed-i ceddü'l-Ḥasaneynüñ	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Merşiye	(--./.--./.--./.--)
142a	443	ʿAẕbī	-	Cān u dilden men muḥibb-i ḫānedān-ı [ʿA](a)l[ī]yim Hem erenler çākerinüñ çāker-i pāmāliyim Şārīḥ-i sulṭān-ı ʿālem Muṣṭafā vaṣṣāliyim Cümleden geçdüm velī ancaḳ ʿAlī meyyāliyim **ʿĀşıḳım ser-pā-bürehne Şah Ḥüseyn abdālıyım**	-	Muhammes/ Bend	18	İlâhî/ Merşiye	(-.--/-.--/-.--/-.-)
142b/ 143a	444	ʿAẕbī	-	Dest-gīr-i ʿāṣiyānsın yā ʿAlī senden meded Pādişāh-ı dü-cihānsın yā ʿAlī senden meded	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî/ Merşiye	(-.--/-.--/-.--/-.-)

143a	445	ʿĀrif	-	Ḳurretü'l-ʿayn-ı Resūl-i Kibriyā'sın yā Ḥüseyn Nūr-ı çeşm-i şāh-ı merdān Murtażā'sın yā Ḥüseyn	-	Gazel/ Beyit	19	İlâhî/ Merşiye	(-.--/-.--/-.--/-.-)
143a/ 143b	446	Nesimī	-	Server-i şāh-ı şehīd-i Kerbelā'sın yā Ḥüseyn Āl ü evlād-ı ʿaliyyü'l-Murtażāsın yā Ḥüseyn	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî/ Merşiye	(-.--/-.--/-.--/-.-)
143b	447	Seyfī	-	Yā Rab beni dūr eyleme evlād-ı ʿAlī'den Kim bendesiyüm ben bu(n)laruñ ḳālu belīden	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî/ Merşiye	(--./.--./.--./.--)
143b/ 144a	448	Ḥüsāmī	-	Ey felek dil-ḫānesi[n](ñ) yıḳduñ perīşān eyledüñ Sīnemi mecrūḥ idüp çeşmüm yaşı[n](ñ) ḳan eyledüñ Yandırup nār-ı firāḳa kārum efġān eyledüñ R[ā]ḥat-ı rūḥum bu cismüm ḫāke mihmān eyledüñ **Ḫūn idüp baġrum felek hecr ile nālān eyledüñ** **Her şeh ü şehzādeyi ḫāk ile yeksān eyledüñ**	-	Müseddes-i Mütekerrir	18	İlâhî/ Merşiye	(-.--/-.--/-.--/-.-)
144a	449	Faṣīḥ	-	Bu mātemde olan derdile hicrāna devā olmaz Bu feryād-ı Ḥüseyn[ī]'dür daḫı ʿuṣṣāḳ nevā olmaz	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî/ Merşiye	(.---/.---/.---/.---)
144a/ 144b	450	ʿĀrif	-	Ḳadrüm ola berter şeref-i nād-ı ʿAlī'den Nuṣret bulayum dem-be-dem imdād-ı ʿAlī'den Dü-dīde-yi Zehrā iki şimşād-ı ʿAlī'den Meydān-ı maḥabbetde ki feryād-ı ʿAlī'den Yā Rab beni dūr eyleme evlād-ı ʿAlī'den	-	Muhammes -i mütekerrir	19	İlâhî/ Merşiye	(--./.--./.--./.--)
151b	451	-	-	Enīsüñ *ḳul hüvallāhu eḥad'*dur yā Resūlallāh Celīsüñ daḫı *Allāhü'ṣ- Ṣamed*'dür yā Resūlallāh Ṣıfātuñ *lem-yelid* z̲ātuñ *ve lem yūled* [de] maḫfīdür Miṣālüñ *lem yekün küfüven eḥad'* dur yā Resūlallāh	Beyātī/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)

151b	452	-	-	Ey vücū[d]-ı enbiyā vü mürselīnüñ mefẖarı Ẕāt-ı pāk-i evvelīn ü āẖirīnüñ serveri Ḥüccet-i ẓahrında yazmış ḳāḍī-yi ḳuds-i ezel Ḫatmile imżāsını āẖir zamān peyġamberi	Beyātī/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(-.--/-.--/-.--/-.-)
151b	453	-	-	Yā Resūlallāh şefāʿat eyle Allāh ʿışḳına Ben ġarībüm sen ʿināyet eyle Allāh ʿışḳına Nāmurādum bermurād it yā Resullullāh meded Fażl-ı cūduñla seḫāvet eyle Allāh ʿışḳına	Ṭāhir/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(-.--/-.--/-.--/-.-)
151b	454	-	-	Ġubār-ı pāyüñe almam cihānı yā Resūlallāh Degişmem mūyu[ñ](n)a heft-āsumānı yā Resūlallāh Duyınca maḳdem-i teşrīfüñ Ādem şulb-i pākü[ñ](n)den Degişdi ḫabbeye bāġ-ı cinānı yā Resūlallāh	Ḥüseynī/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)
151b/ 152a	455	Lebīb	-	Yazılmış dest-i ḳudretden dü ebrū yā Resūlallāh Kelāmuñ muṣḥafında cüfte? yā Hū yā Resūlallāh Zülāl-i muʿcizāt-ı ʿālemde āb-ı ḥayāt oldı **Lebīb**ā bende[ñ](n)e vir bir içim şu yā Resūlallāh	Ḥüseynī/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)
152a	456	-	-	Seni Ḥaḳ ḥamdile ḳıldı müʾeyyed yā Resūlallāh Nʾola ism-i şerīfüñ olsa Aḥmed yā Resūlallāh Vücūd-ı pākü[ñ](n)i teşrīf içün tā levḥ-i ʿarş üzre Yazıldı resm-i ʿunvānuñ Muḥammed yā Resūlallāh	Ḥüseynī/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)
152a	457	-	-	Ẓuhūruñla cihān ey faḫr-ı ʿālem şād-kām oldı Vücūduñ bī-niẓām olan cihāna pür-niẓām oldı Eger ʿizzetle teşrīf itmeseydüñ ʿāleme şehā Tamām olmazdı bu ʿālem ṣafā geldüñ tamām oldı	Dügāh/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)
152a	458	-	-	Budur āyīn-i ʿArab bir ḳavmüñ ölse seyyidi Az olur kim ḳabri üzre bende āzād olmaya Sen ki faḫrü'l-mürselīn ü seyyidü'l-kevneynsin Ḫāşā lillāh ḳabrü[ñ](n)e yüz süren āzād olmaya	Ṣabā/ -	Kıtʿa/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(-.--/-.--/-.--/-.-)
152a	459	-	-	Ġam-ı ʿışḳuñla olsam pāre pāre yā Resūlallāh Ḳabūl itmem ġamu[ñ](n)dan ġayrı çāre yā Resūlallāh Gözüm ḫāk-i derin küḥl itmek ister dīde-yi cāna Taḥammül itmez oldım intiẓāra yā Resūlallāh	Şehnāz/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)

152a/ 152b	460	-	-	Lisānuñ ʿandelīb-i bāġ-ı cennet yā Resūlallāh Dehānuñ menbaʿ-ı lüʾlüʾ-yi ḥikmet yā Resūlallāh Ẓuhūruñla şeref-yāb oldı ʿālem ey şeh-i kevneyn Senüñle buldı ʿālem ḫalḳı ʿizzet yā Resūlallāh	ʿIrāḳ/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)
152b	461	-	-	Oḳunsun dergahu[ñ](n)da ʿarżuḥālüm yā Resūlallāh Bilinsün derd-i ṭabʿ-ı pür-melālüm yā Resūlallāh Benüm ol ʿandelīb-i şuʿle-zār-ı bāġ-ı ḥasretkim Şerār-ı ʿışḳa yandı pertev-bālum yā Resūlallāh	Beste- nigār	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)
152b	462	-	-	Derviş-i bīçāreyim ben ḳıl şefāʿat yā Resūl ʿĀṣıḳ-ı üftādeyim ben ḳıl şefāʿat yā Resūl Pür-günāhī pür-ḳuṣūr bir kemterü[ñ](n)üm yā Resūl Sen keremkānī Muḥammed ḳıl şefāʿat yā Resūl	Beste- nigār	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(-.--/-.--/-.--/-.-)
152b	463	-	-	Vücūduñ faḫr-ı inbā-yı selefdür yā Resūlallāh Vürūduñ zübde-yi ḫayrü'l-ḫalefdür yā Resūlallāh Yed-i beyżā-yı iḥsānu[ñ](n)da mümżā bir varaḳ gördüm Umarum dest-ḫaṭṭ-ı lā-tuḥafdur yā Resūlallāh	Beste- nigār	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)
152b	464	-	-	Gül yüzüne ʿāşıḳ olan gülşeni n'eyler ʿIşḳuñıla āvāre olan meskeni n'eyler Bir kerre gören gül yüzü[ñ](n)i ġayra baḳar mı Bir cān ki senüñ benden ola ol teni n'eyler	ʿAcem/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(--./--./--./--)
152b/ 153a	465	-	-	Ey bāʿiş-i kevn olmasa ẕātuñ olımazdı Ḳandil-i şehir içre fürūzān meh-encüm Başmasa mübārek ḳademüñ rūy-ı zemīne Pāk itmez idi kimseyi ḫākile teyemmüm	Evic/ -	Kıtʿa/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(--./--./--./--)
153a	466	-	-	Ruḫuñ mirʾāt-ı ẕāt-ı kibriyādur yā Resūlallāh Cebīnüñ müşrif-i nūr-ı Ḫudā'dur yā Resūlallāh Mübārek ḳaşlaruñ erbāb-ı ṭāʿatte olup miḥrāb Anuñçün ẕāt-ı pāküñ muktedā[du]r yā Resūlallāh	Evic/ -	Kıtʿa/ Nazım/ Bend	-	İlâhî/ Tevşîh	(.---/.---/.---/.---)

153b	467	Yūnus	-	Elḥamdülillāh Hayy Allāh Elḥamdülillāh dā'im elḥamdülillāh Ni'metler virdüñ Hayy Allāh İḥsānlar ḳılduñ Hayy Allāh Cümlemiz senden dā'im elḥamdülillāh Gör **Yūnus** n'eydür Hayy Allāh Derdile Hū der Hayy Allāh Virdimüz budur dā'im elḥamdülillāh	-	-	-	İlâhî/ Ḥamdiye	-
153b	468	Sünbül	-	Bunca zamān yidüñ içdüñ İnṣāf eyle ḥaddü[ñ](n) aşduñ **Sünbül** eydür yeter uçduñ Ḳon hey göñül şimdengerü	-	İlâhî/ Bend	-	İlâhî/ Ḥamdiye	8'li Hece Vezni
153b	469	-	-	Yā Ḥażret-i Mevlām yā Mevlā el-Mevāli ente'l-Kerīmü	-	-	-	İlâhî/ Temcīdü münācāt	-
154a	470	-	-	Leyse'l-'ıydü limen lebise'l-cedīd	-	-	-	İlâhî/ Ṣalā-yı 'īd-ı fıṭr	-
154a	471	-	-	Fīhi āyātun beyinātun maḳāmu İbrāhīm vemen daḫalehu kāne āminā **Yā Mevlām Allāh**	-	-	-	İlâhî/ Ṣalā-yı 'īd-ı Aḍḥā	-
154a/ 154b	472	-	-	El-merḥūmü'l-maġfūrü's-sa'īdü'ş-şehīdü'l-muḥtāc ilā-ber ḥatemallahu te'ālā **yā Mevlām Allāh**	-	-	-	Ṣalā-ı Ġasl	-

154b	473	Derviş Himmet	-	Uyan behey ġāfil ḫāb-ı ġafletden ʿÖmrüñ geldi geçdi ḫaberü[ñ](n) var mı **Lā ilāhe illāllāh hū lā ilāhe illāllāh** Bir ḫaber aldu[ñ](n) mı sırr-ı vaḥdetden Mürġ-ı cānuñ uçdı ḫaberü[ñ](n) var mı	-	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	6+5=11'li Hece Vezni
154b/ 155a	474	Nūri	-	Dār-ı ḥasretdür bu dünyā aġla dā'im zār zār Göz yaşıyla yarlıġamış cümleyi Perverdigār	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî/ Cumhî/ Cumhūr	(-.--/-.--/-.--/-.-)
159a	475	Rūşenî	-	İşit sözüm yā Gülşenî Gel gidelüm ʿışḳ iline Şehdür o mülke Rūşenî Gel gidelüm ʿışḳ iline	-	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	8'li Hece Vezni
159a/ 159b	476	Rūşenî[1710]	-	Bî-vücūdam ʿışḳ odı bilsem benüm nem yandurur Yanuban küllî kül oldum pes daḫı nem yandurur	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
159b	477	Emîn	-	Meded dil-sîr feyż olsun kimine yā Resūllullāh Ecel kesr itmed[üñ](in) çün āb-ı gîne yā Resūllullāh	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
160a	478	Kenzî	-	Āteş-i ʿışḳuñla sūzān olduġum mıdur ṣuçum Şol Cemālullāh'a ḫayrān oldıġum mıdur ṣuçum	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
160a	479	Seyyid ʿAlā'üddin	-	Ben mest-i cānān olmışum Cān u cihāndan geçmişim Ḫayrān u giryān olmışum **Nām u nişāndan geçmişim**	-	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(--.-/--.-)

[1710] Mahlas olarak Rûşenî gösterilmiş fakat ilâhî Gülşenî Dîvânı'nda.

160a/ 160b	480	Yazıcıoġlı	-	Yine ʿarż eyledi dilber yüzin ḳaṣr-ı celālīden Yine nālān u şeydāyum şerāb-ı *lā-yezālī*den	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
160b	481	Süleymān	-	Serāy-ı ʿışḳa gir ṣūfī temāşā-yı cemāl eyle Keder gitsün derūnuñdan temennā-yı viṣāl eyle	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
160b/ 161a	482	Cemālī	-	Yā Rabb[i] z̄ātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i Cümle ṣıfātuñ ḥaḳḳıçün göster bize cemālü[ñ](n)i	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
161a	483	Sezāyī	-	Şerāb-ı cām-ı vaṣluñdan içenler Ayılmaz tā ebed mestāne geldi Senüñ ʿışḳuñ hevāsına düşenler Başumuz ʿaḳlıla dīvāne geldi	-	Murabba/ Bend	18	İlâhî	(.---/.---/.--)
161a	484	Sezāyī	-	Serāy-ı lī-maʿAllāhī göñüldür Tecellī-ẖāne vallāhī göñüldür	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.--)
161b	485	Fażlī	-	Ey cemālüñ pertev-endāz-ı semāvātü'l-ʿulā̤ V'ey ruḫuñ mir'āt-ı vech-i enbiyā' vü aṣfiyā	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
161b	486	Vaḥyī	-	Göñül olsun nevālüñle muṭayyeb Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab İki ʿālemde luṭfuñdur çü maṭlab Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab	-	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.--)
161b/ 162a	487	Sünbülī	-	Ezelden ʿışḳ odına yana geldüm Anūnçün tā ebed mestāne geldüm	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.--)

162a	488	Nūrî	-	Ey Ḳaviyy ü Metîn olan Allāh Żuʿafāya Muʿîn olan Allāh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(..--/.-.-/..-)
162a/ 162b	489	Maḥvî	-	Mirāt-ı dilin jeng-i [sivā] itse muġaṭṭā Pertev vire mi ʿaksi ile şems-i muʿallā	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
162b	490	Şeyh Cemālî	-	Tā ezelden sen benümle ʿahd ü peymān eyledüñ Gösterüp ol [ḫub] cemālüñ yaʿni pinhān eyledüñ	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
162b	491	Maḥvî	-	Deryā-yı ʿışḳa dürdāne geldüm Ṣaḥrā-yı şevḳa seyrāna geldüm	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(--.--/--.--)
162b/ 163a	492	Şeyh Cemālî	-	Ṣafḥa-yı ṣadrında dā'im ʿāṣıḳuñ efkārı Hū Ṣākirüñ şükri hüvallāh ẕākirüñ eẕkārı Hū	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
163a	493	Dervîş ʿOṯmān	-	Żiyālar virdi nūrıyla dil ü cāna seḥer ẕikri Ṣafālar baḫş idüp v(ā)ṣl itdi Sübḥān'a seḥer ẕikri	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

163a/ 163b	494	Şemsî	-	Cānān ilinüñ güllerinüñ bāġı görindi Dōst iḳliminüñ lālesinüñ ṭaġı görindi	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--./.--./.--./.--)
163b	495	Muḥyî[1711]	-	Derd ehli libāsını ʿışḳıla giyen gelsün Zehrini şeker gibi [ẕevḳ ile] yiyen gelsün	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--./.---/--./.---)
163b/ 164a	496	Şemsî	-	Vāṣıl olmaz Ḥaḳḳ'a kimse cümleden dūr olmadan Genc açılmaz şol göñülde tā ki pür-nūr olmadan	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
164a	497	Vaḥyî	-	Ruḥuñ gülzār-ı Firdevs-i ezeldür yā Resūlallāh Kelāmuñ Kevṣere niʿme'l-bedeldür yā Resūlallāh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
164a	498	ʿAbdü'l-Ḥay	-	Vücūduñ ʿāleme luṭf-ı Ḫudā'dur yā Resūlallāh Ẓuhūruñ ʿāṣıḳa nūr-ı hüdādur yā Resūlallāh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
164a/ 164b	499	Şemsü'l-Ḥaḳ Tebrizî ?	-	Ḳad eşraḳati'd-dünyā min nūr-ı hümayyānā El-bedru ġade's'sāḳî ve'l-ke'su süre(ta)yyânâ Eṣ-ṣabvetu îmānî ve'l-ḥalvetu bustānî Ve'l-meşcerü nedmānî ve'l-verdu müheyyānā	-	Nazım/ Bend	-	İlâhî/ âyîn-i Şerîf	(--./.---/--./.---)
164b	500	Fenāyî	-	Ḳarārum ḳalmadı cānā görelden sen dilārāyı Ḫadeng-i çeşm-i mestüñdür açan sînemde yarayı	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

[1711] İlâhî MMİ'de Karahisârî Muhyî iken TMA'de Adem Dede (ö.1652) adına kayıtlıdır. Esrâr Dede ve Mustafa Safayî Tezkiresi'nde ise Adem Dede'ye aittir. Bkz. Ceyhan, Âdem."17. Asır Mevlevi Edebiyatından Bir Portre: Antalyalı Âdem Dede (1591-1653)", *Türkiyat Mecmuası*, *21*(1), 141-166, 2011 Bahar.

164b/ 165a	501	Maḥvī[1712]	-	Diyār-ı dār-ı dünyāda Ḫudāyā bāḳi dārum yoḳ Derūnum ġayrı sevdāda bu dār içre ḳarārum yoḳ	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
165a	502	Fetḥī	-	Ey göñül ḫavf u ḥayā it haẕret-i Allāh'dan Zār [u] girye eyle ṭoldur bu cihānı āhdan ʿİzzetüñ varını iste ol ulu dergāhdan Yaḳ hidāyet şemʿini gel nūr-ı ẕikrullāhdan	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
165a	503	Ḥilmī	-	Ḥaḳḳuñ cemāli[n](ñ) gözleyen Hū dimesün yā ne disün Ẕevḳ-ı viṣālüñ özleyen Hū dimesün yā ne disün	-	İlâhî/ Beyit	18	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
165a/ 165b	504	Faḫri	-	Ḥaḳ luṭfı[n](ñ)a maẓhar olan Sünbüliler dirler bize ʿĀşıḳlara rehber olan Sünbüliler dirler bize	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--.-/ --.-/ --.-/--.-)
165b	505	Süleymān	-	Şayḥan cānum içre dā'im devr ider devvār-ı Hū Ser-i seyrümde benüm seyrān ider esrār-ı Hū	-	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
165b	506	Ẕekāyī	-	Vucūduñ maẓhar-ı nūr-ı hüviyyet yā Resūllullāh Ẕuhūruñ kāşif-i esrār-ı vaḥdet yā Resūllullāh	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
165b/ 166a	507	Nūrī	-	Ey dil zen-i dünyānuñ çün ālına aldanduñ Pervāne gibi her dem şemʿ -i ruḫına yanduñ Ḳardaş o yalancınuñ rengine mi boyanduñ ʿAhdine mi inanduñ vaʿdine mi dayanduñ **Bilmem saña bu dünyā bāḳī mi ḳalur şanduñ** **Bu meclis-i fānīde sāḳī mi ḳalur sanduñ**	-	Müseddes-i mütekerrir/ /Bend	17	İlâhî	(--./.---/--./.---)

[1712] İlâhî NMD'de Niyâzî Mısrî'ye âittir. Bkz. NMD 236. s.

166a/ 166b	508	Naḳşî	-	Nūr-ı faẖr-ı ʿāleme bir ẕerre olmaz āftāb Laʿl-i tābuñdan numūne gevher-i yektāda tāb	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
166b	509	Himmet	-	Düşdüm yine bir derde göñlüm n'içün eglenmez Ḳarārum yoḳ bir yirde göñlüm n'içün eglenmez	-	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
166b/ 167a	510	Naḳşî	-	Bir naẓar ḳıl ḥālüme āsān ola cümle sübül El-meded ey faẖr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül Bāġ-ı gülzār-ı derūnumda açılsun tāze gül El-meded ey faẖr-ı ʿālem şāh-ı sulṭān-ı rusül	-	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
167a	511	Naḳşî	-	Kimde ki ʿışḳ-ı ilāhî nāle vü efġān ola Gevher-i rāz-ı Ḫudā'ya ol ṭılsım-ı kān ola	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
167a/ 167b	512	Şekûrî	-	Eylerüz her laḥẓada yüz biñ ḫaṭā Rabbenā yā Rabbenā faġfirlenā Raḥmetüñdür derd-i ʿışyāna devā Rabbenā yā Rabbenā faġfirlenā	-	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
167b	513	ʿİzzî	-	Ey saʿādet menbaʿı sulṭān-ı cümle enbiyā El-amān yandı vücūdum fürḳatüñle el-amān Taḫt-ı levlāk pādişāhı ḳān-ı elṭāf ü ʿaṭā El-amān yandı vücūdum fürḳatüñle el-amān	-	Murabba/ Bend	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
167b	514	Şemsî	-	Cümle ʿālem āşinā ben arada bîgāneyem Her işüm aġyār ile gör kim ʿaceb vîrāneyem	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
167a/ 168a	515	Seyyid Nizām[î]oġlı	-	Yā Rabb nūruñ haḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni Cennāt ü ḥūruñ haḳḳıçün ayırma ʿışḳuñdan beni	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--.-/ --.-/ --.-/--.-)

168a	516	Nūrî	-	İlāhî n'eylesün n'itsün göñül sensüz ḳarār itmez Eger ṭursun eger gitsün göñül sensüz ḳarār itmez	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
168a	517	Dervîş Yūnus	-	ʿIşḳ cürʿası şundı baña İçdüm oldum mestānesi Gözüm açdum baḳdum gördüm ʿArşdan yüce mey-ḫānesi	-	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	8'li Hece Vezni
168b	518	Mışrî	-	Āşinā-yı ʿışḳ olandan āh u zār eksik degül Keşti-yi baḥra dem-ā-dem rūzgār eksik degül	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
168b	519	[Gafurî][1713]	-	Ḥaḳḳ'a teslîm itmeyen cān u dilin Cān göziyle görmedi cānān ilin Ṣıdḳıla bir kāmilüñ var ṭut elin Bulmaḳ isterseñ eger Mevlā yolın	-	Murabba/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
168b/ 169a	520	Naḳşî	-	Añup faḫr-ı cihānı dilden āh āteşin itdüm Göñül gülzārını gūyā ki Firdevs-i berîn itdüm	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
169a/ 169b	521	Rūḥî	-	Tāc-ı ser-i enbiyā pîşrev-i ey evliyā Seyyidinā Muṣṭafā **ṣalli ve sellim ʿaleyh**	-	Kıt'a-yı Kebîre	16	İlâhî	(-..-/-.-/-..-/-.-)
169b	522	Meftūnî	-	El-meded ey faḫr-ı ʿālem hem şefîʿu'l-müznibîn Nāzil oldı ḥaḳḳuña ey raḥmeten li'l-ālemîn İşideldeñ vaṣfını budur lisānumda hemîn **Eṣ-selātü ve's-selām yā ṣādıḳa'l-vaʿdi'l-emîn**	-	Murabba-yı Mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

[1713] Mahlas kısmı Mecmû'ada boş bırakılmış. Şu adreste Gafûrî'ye ait olduğu belirtilmektedir: https://www.yedinota.com/beste/hakka-teslim-etmeyen-can-u-dilin-5990

170a	523	ʿAdlî	-	Mevt ḫaberin işidicek yansun benüm dervîşlerüm Pervâneler gibi her dem dönsün benüm dervîşlerüm	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
170a	524	Kenzî	-	Görelden yüzüñi ʿaḳl u şuʿūrum tārumār oldı Beni mecnūn iden zülüf telüñdür yā Resūlallāh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
170a/ 170b	525	Enver	-	Cümle erbāb-ı ṭarîḳüñ aşlı pîr-i perveri Naḳşbendî Ḫalvetî vü Ḳādirî vü Celvetî Ehl-i ẕikrüñ ser-firāzı ehl-i ʿışḳuñ serveri **Naḳşbendî Ḫalvetî vü Ḳādirî vü Celvetî**	-	Murabba-yı Mütekerrir Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
170b	526	Vehhāb Ümmî	-	Evliyādan sır şorana ṭoḳuz dürlü nişān gerek Evvel ḳapu şerîʿatdür güneş gibi ʿayān gerek	-	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
170b/ 171a	527	İsmāʿîl-i Rūmî	-	Şad şadāyı āhile geçdi zamānum āh āh Gül yerine oldı ḫāristān mekānum āh āh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
171a	528	Maḥvî	-	Ḥamdülillah sāye şaldı niʿmet-i şehr-i şıyām Māh-ı raḥmetdür ilāhî faż̇l u iḥsān isterüz	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
171a	529	Muḥyî	-	Cümlenüñ maḥbūbı sensin ey ḥabîb-i ezelî Cümle Yūsuf'lar içinde ey güzeller güzeli	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
171b	530	Fenāyî	-	Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür Düşmeyenler ʿışḳu[ñ](n)a ʿirfānı bilmezler nedür	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

171b	531	Maḥvî	-	Cemālüñ şemʿine Mevlā göñül pervānelik ister Arayup ḳalmayum aşlā göñül sūzānelik ister	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
171b/ 172a	532	Dervîş Yūnus	-	Evliyānuñ kelāmı söylenmesün ḳalsun mı Baḥr[ı] üzmek bilmeyen ʿummānlara ṭalsun mı	-	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
172a	533	Nā'ilî	-	Göñül bi̇gānelerle āşinādur yā Resūllullāh Der-i devlet-meʾāb[uñ](ın)dan cüdādur yā Resūllullāh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
172a	534	Pîr-i Kenʿān	-	Ben ol dürr-i meʿānîyüm ki şıġmam heft deryāya Ben ol genc-i nihānîyüm ʿayān eyler beni māye Ben ol şems-i cihān-tābum ki sāyem taʿn ider aya Ben ol ʿarş-ı muʿallāyum ki Ḥızr oldı [bana] dāye	-	Murabba-yı Mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
172a/ 172b	535	Naḳşî	-	Ḳılalum ʿışḳ-ı ilāhîde şafā **Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ı tevḥîd idelüm** Ola ol āyîne-yi nūr-ı Ḫudā [Gel Cenāb-ı Ḥaḳḳ'ı tevḥîd idelüm]	-	Murabba-yı Mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
172b	536	ʿAbdu'r- Raḥîm-i Tırsî	-	N'oldı sa[ñ](n)a eyā göñül ʿacāyib derde (mi) uġraduñ Ṭurmaz aḳar gözüñ yaşı Ṭūfān-ı Nūḥ'a mı uġraduñ	-	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
172b/ 173a	537	Ḥaḳḳı	-	Yā Resūlallāh nām u şānıla Muṣṭafā̱sı[n](ñ) Muṣṭafāsı[n](ñ) Muṣṭafā̱ Çeşm-i māzāġ dil-i derrākile Müctebāsu[n](ñ) Müctebāsu[n](ñ) Müctebā	-	Murabba/ Bend	-	İlâhî	(-.--/-.--/-.-)
173a	538	Yūnus	-	Mevlām senüñ cehennemüñ odına Birligin birleyen ḳul[uñ](ın) yanar mı Faḳîre raḥm eyle iḥsān eylegil Ḥaḳ yolına giden māllar yanar mı	-	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni

173a/ 173b	539	Yūnus	-	Bir gice Muḥammed'e Çalab gönderdi Burāḳ Cebrā'īl eydür ḫāʿcem seni daʿvet ider Ḥaḳ	-	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
173b	540	Viṣālī	-	ʿIşḳ-ı Mevlā'ya bugün her ne yār oldı Bil hemān anuñ işi āh u zār oldı	-	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî	12'li Hece Vezni
174a	541	Üftāde	-	N'olduñ aġlarsu[n](ñ) göñül bir bī-bedel yārüñ mi var Zārī zārī iñlemekden ġayrı bir kāruñ mı var	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
174a	542	Mürīdoġlı	-	Bugün bize vefālarla ṣafā-yı Muṣṭafā geldi Zehī ẕevḳ u ṣafālarla vefā- yı Muṣṭafā geldi	-	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
174a/ 174b	543	Sünbül	-	Yine dōsttan ḫaber geldi Gel hey göñül şimdengerü Yaḳar içden nefis aġusın Ḳan hey göñül şimdengerü	-	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	8'li Hece Vezni
174b	544	Yūnus	-	Arayı arayı bulsam izi[ñ](n)i İzinüñ ṭozına sürsem yüzümi Ḥaḳ naṣīb eylese görsem yüzü[ñ](n)i Yā Muḥammed cānum arzūlar seni	-	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	6+5=11'li Hece Vezni

174b/ 175a	545	Maḥvî	-	Cemālüñ şemʿine Mevlā göñül pervānelik ister Eriyüp kalmaya aslā göñül sūzānelik ister	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
175a	546	Yūnus[1714]	-	Senüñ ʿāşıḳlaruñ ḳılmaz naẓar Firdevs-i aʿlāya Ne ḫūrîden ḫaber söyler ne meyl eyler Muṣṭafā'ya	-	Gazel/ Beyit	15	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
175a/ 175b	547	Nūrî	-	Ey şehr-i nuzūl-i sūre Bāʿiṣ oldı çoḳ sürūra Ġarḳ eyledi bizi nūra **Şehr-i Ramażān merḥabā**	-	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	8'li Hece Vezni
175b	548	Lütfî	-	Şifā-yı derd-i dildür āsitānuñ yā Resūllullāh Anuñçün Muṣṭafā'dur nām u şānuñ yā Resūllullāh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
175b/ 176a	549	Faḫrî	-	Ḥaḳ luṭfı[n](ñ)a maẓhar olan Sünbüliler dirler bize ʿĀşıḳlara rehber olan Sünbüliler dirler bize	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
176a	550	Vesîm	-	Cemîʿi enbiyānuñ efḍalisin yā Resūllallāh N'ola āḫirde gelseñ evvelisin yā Resūlallāh	-	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
176a	551	Sezāyî	-	Ḥażret-i Ḥaḳḳ'uñ Ḥabîbi sevgili bir dānesi Oldığıyçün oldı ʿālem Ḥüsnüñ[üñ] dîvānesi	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

[1714] Bu ilâhî Yûnus'a değil Âşık Paşa'ya âit olduğu kaynaklarda geçmektedir. Bkz.: TMA s. 560; ayrıca bkz.: Abdülbaki Gölpınarlı "Âşık Paşa'nın Şiirleri" Journal of Turkology 5 (1936): 87-100 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/172724 (e.t: 01.04.2022)

176a/ 176b	552	Ādem	-	Yā Rabb[i] ʿizzetüñ ḥaḳḳı Ḳurtar bizi nefs elinden Kemāl-i nūṣretüñ ḥaḳḳı Ḳurtar bizi nefs elinden	-	İlâhî/ Bend	17	İlâhî	8'li Hece Vezni
176b	553	Ẕākirī	-	Esīr-i nefs-i emmārem ʿaceb bed-ḥāl ü bed-kāram Şefīr-i ḳabre irişdüm hevā ile henüz yāram Giderüm zād-ı rāhum yoḳ ne yüz ile saña varam **Esirge kapuña geldüm didüñ yā Rabbi Ġaffāram** **Senüñ ḳapuñ ṭurur iken ya ben kime yalvaram**	-	Muhammes -i mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
176b/ 177a	554	Yūnus	-	Ben bende buldum çün Ḥaḳḳ'ı şekk ü gümān nemdür benüm Ben dost yüzin görmez isem bu gözlerüm nemdür benüm	-	Gazel/ Beyit	14	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
177a	555	Mışrī	-	Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma Şemʿ-i rūḫ[ı] nārına pervāne gibi yanma Fānīdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma ʿAhdine vü vaʿdine göñül virüp inanma **Ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inkārına ṭayanma** **Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan şanma**	-	Müseddes-i Mütekerrir/ Bend	17	İlâhî	(--./.---/--./.---)
177b	556	Ṣaḥvī	-	Cemālüñ ʿāleme mihr-i münevver yā Resūllullāh Vücūduñ cümleten nūr-ı muṣavver yā Resūllullāh	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
177b	557	Dervīş ʿAbdullāh	-	Nicesi fāriġ olam ben nāle-yi her-gāhdan Böyle gördüm rāh-ı ʿışḳı bir dil-i āgāhdan Neş'e-yāb oldı göñül çün nūr-ı ẕikrullāhdan **Ẓāhir ü bāṭın murādum isterüm Allāh'dan**	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
177b/ 178a	558	Dervīş Yūnus	-	ʿĀlemüñ faḫrı Muḥammed gör ne dimiş ümmetine Mektūb ṣalmış dört yār ile selām itmiş ümmetine	-	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni

178a	559	Muḥyī	-	ʿArż it cemālüñ göreyüm ey māh-ı tābān Muṣṭafā Refʿ it niḳāb-ı rūyuñı şems-i diraḫşān Muṣṭafā	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
178a	560	Seyfullāh	-	Gel gel ey ṣūfī göñül mektebinde Allāh'ı gör Dide-yi bāṭınıla bir kez (ol) ulu Allāh'ı gör	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
178a/ 178b	561	-	-	Resūlullāh cemalüñ *keşefe'd-dücā* degül mi Yā Ḥabībī senüñ kemālüñ *belaġa'l-ʿulā* degül mi	-	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî	16'lı Hece Vezni
178b	562	Dervîş Yūnus	-	Ṣafā geldüñüz erenler Kerem ḳılduñuz yārānlar Ḥaḳḳ'uñ cemāli[n](ñ) görenler Allāh sizden rāżı olsun	-	İlâhî/ Beyit	15	İlâhî	8'li Hece Vezni
178b/ 179a	563	Dervîş Yūnus	-	Ṭopraġa sen ḫōr baḳma ṭopraḳda neler yaṭur Ḳanı bunca evliyā yüz biñ peyġamber yaṭur	-	İlâhî/ Beyit	-	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
179a	564	Niyāzî	-	Baḥr içinde ḳaṭreyem baḥr oldı ḥayrān baña Ferş içinde ẕerreyem ʿarş oldı seyrān baña	-	İlâhî/ Beyit	17	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
179a	565	ʿAbdu'r- Raḥîm Tırsî	-	A şeyḫüm senüñ yoluña ḳurbān olayum gideyim Her ne ki emr ideriseñ fermān olayum gideyim	-	İlâhî/ Beyit	16	İlâhî	8+8=16'lı Hece Vezni
179b	566	Sezāyî	-	Senüñ ʿışḳuñla ey cānā cihān oldı baña zindān Gezersem gülsitān içre görinür gözüme külḫān	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

179b	567	Yūnus	-	Var derdile yan yüri dermāna irişince ʿIşḳıla ḳullıḳ eyle sulṭāna irişince	-	İlâhî/ Beyit	14	İlâhî	7+7=14'lü Hece Vezni
179b/ 180a	568	Emīr Sulṭān	-	Gerçi ʿāşıḳlara şalā denildi Derdi olan gelsün dermānı buldum Āh ile vāh ile cevlān iderken **Cānımuñ içinde cānānı buldum**	-	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
180a	569	Vaḥyī	-	Gönül yüz sürmek ister ḫāk-i pāya yā Resūllullāh İre tā rütbesi fevḳa'l-ʿalāya yā Resūllullāh	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
180a/ 180b	570	Aḥmedī	-	Varumı ben dōsta virdüm ḫānümānum ḳalmadı Cümlesinden el yudum bes dü-cihānum ḳalmadı	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
180b	571	Yūnus	-	Muḥammed ṭura gelince yerinden Dökile ṭoprağı şaġ u şolından Ümmetlerün yoḳlar bir bir ḥālinden **Āh ümmetüm der de aġlar Muḥammed**	-	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
180b/ 181a	572	Derviş Yūnus	-	Ġaflet ile Ḥaḳḳ'ı buldum diyenler Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur Āḫiret yaraġını gördüm diyenler Er yarın Ḥaḳ dīvānında bell'olur	-	İlâhî/ Bend	15	İlâhî	11'li Hece Vezni
181a	573	Ḥaḳīḳī	-	A gönül n'eylersün sen bu cihānı Ḳalur şanma saña bu mülk-i fānī Ḳanı bu ʿaleme sulṭān olanlar Ḳoyuban gitdiler nām u nişānı	-	İlâhî/ Bend	-	İlâhî	11'li Hece Vezni
181a	574	Naḳşī	-	Yā İlāhī bilmezem bu bendeki sevdā nedür Yā senüñ ʿışḳuñ yolında çekdigüm ġavġā nedür	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

181b	575	Yūnus Emrem	-	Benüm zārī ḳılan ol yāra ḳarşu Göñülden cān viren dildāra ḳarşu	-	Gazel/ Beyit	14	İlâhî	(.---/.---/.--)
181b	576	Sezāyī	-	Muḥammed maʿden-i ṣıdḳ-ı ṣafādur Muḥammed menbaʿı cūd u ʿaṭādur	-	Gazel/ Beyit	18	İlâhî	(.---/.---/.--)
181b	577	Üftāde	-	İlāhī yāri ḳıl baña ki senden ġayrı yārüm yoḳ Ne yüzile varam saña günehden ġayrı kārum yoḳ	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
182a	578	Riyāżā	-	Şeh-i ḫalvetserāy-ı *lī maʿa Allāh* Muḥammeddür Ḥarīm-i *ḳābe ḳavseyn'üñ* şehen-şāhı Muḥammeddür	-	Gazel/ Beyit	-	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
182a	579	Fenāyī	-	Bilmeyenler derdini dermānı bilmezler nedür Düşmeyenler ʿışḳu[ñ](n)a ʿirfānı bilmezler nedür	-	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
182a	580	Muḥyī	-	ʿArż it cemālüñ göreyüm ey māh-ı tābān Muṣṭafā Refʿ it niḳāb-ı rūyuñı şems-i diraḫşān Muṣṭafā	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(--.-/--.-/--.-/--.-)
182b	581	Muḥyī	-	Cümlenüñ maḥbūbı sensin ey ḥabīb-i ezelī Cümle Yūsufʾlar içinde ey güzeller güzeli	-	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)
Eka	1	-	-	Ey saʿādet burcınuñ māhı Muḥammed Muṣṭafā Merḥabā ey nūr-ı ümmet merḥabā yā merḥabā Çünki doġduñ (parladı)[oldı] ʿālem maḳdemüñle pür-żiyā Merḥabā ey nūr-ı ümmet merḥabā yā merḥabā	Hüzzām	Murabba/ Bend	-	İlâhî	(-.--/-.--/-.--/-.-)

Eka	2	Hüdāyī	-	Ḳudūmüñ raḥmet ü ẕevḳ u ṣafādur yā Resūlallāh Ẓuhūruñ derd-i ʿuṣṣāḳa devādur yā Resūlallāh	Hüzzām	Gazel/ Beyit	17	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)
Ekb	3	-	-	Bu ʿışḳ bir baḥr-ı ʿummāndur buña ḥadd ü kenār olmaz Delīlüm sırr-ı Ḳur'āndur bunı bilende ʿār olmaz	Segāh	Gazel/ Beyit	16	İlâhî	(.---/.---/.---/.---)

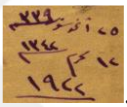
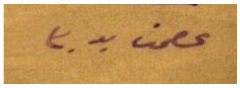
SONUÇ

İslâmiyet'in ilk yıllarında Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle ilk örnekleri cüzler hâlinde ortaya çıkan mecmû'alar, zaman içinde gelişerek müstakil eserler hâline gelmiştir. En basit târifle 'derleme eserler' olarak nitelendirebileceğimiz bu eserler çoğunlukla mürettibinin kendi beğenisi doğrultusunda belirli yahut dağınık konular etrafında şekillenmiştir. Mecmû'alar her türlü konuyu ihtivâ edebilmelerinden dolayı edebiyatımızın 'kırk ambarı' olarak da târif edilir.

Mecmû'alarda; tarihte bir şahsın biyografik bilgilerine, ismi duyulmamış şâirlerin şiirlerine, bilinen şâirlerin duyulmamış şiirlerine, devlet bürokrasisindeki yazışmalara, özel olarak yazılmış mektuplara, özel bir konuyla alâkalı teorik ve teknik bilgilere, sanata dâir görsel ve yazılı notlara, ilaç tariflerine, özel duâlara, dönem içinde gerçekleşen özel olaylara, dönemin kültürel faâliyetlerine vb. daha birçok çeşitli konulara rastlamak mümkündür. Bundan mütevellid temelde edebiyatımızın bir ürünü olarak gördüğümüz mecmû'alar sadece edebiyat içinde değil diğer ilimler içinde de incelenebilir mâhiyettedirler.

Doktora tez çalışması için seçmiş olduğumuz '*Millî Kütüphane Ankara Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 MİL YZ A 8188 arşiv numarası ile kayıtlı Mecmû'a-yı ilâhiyyât'* adlı yazma eserde, ilâhî türünde çeşitli nazım şekilleri ile yazılmış 584 adet manzum metin tespit edilmiştir. Mecmû'a'nın dili Osmanlı Türkçesi'dir. Mecmû'a'da Arapça ve Farsça yazılmış metinler de bulunmaktadır. Mecmû'a'daki metinler 14, 15, 16, 17, 18 ve 19. yüzyılda yaşamış türlü şâirlerin şiirlerinden derlenmiştir. Bu metinlerin bir kısmı belirli makamlar etrafında toplandığı gibi bir kısmı da makamlardan farklı olarak bazı özel başlıklar etrafında bir araya getirilmiştir. Bu başlıklar *usûl ilâhîleri, tesbîhler, savt ilâhîleri, mersiyeler, hamdiyye, kıt'alar ve bâzı ilâhiyyâtlar* şeklinde adlandırılmıştır.

Mecmû'a'ya edebî cihetten bakıldığında bir şiir mecmû'asıdır. Aynı zamanda ihtivâ ettiği şiirlerin; mûsikîde makamlar etrafında tertiplenmesi ve şiirlerin başlığında bestekâr isimlerinin, usûllerinin ve makamlarının belirtilmesi gibi hususlardan dolayı bir güfte mecmû'asıdır. Ve dahi Mecmû'a, dînî tasavvufî şiirleri/gûfteleri ihtivâ etmesinden ve bu şiirlerin/güftelerin sûfî şâir ve bestekârlara âit olmasından dolayı tasavvufî özelliklere de sahiptir.

Mecmû'a'nın şekil, dil bilgisi, imlâ ve üslûp gibi özelliklerine ve ihtivâ ettiği bestekâr ve şâirlerin yaşadığı zaman dilimine bakıldığında, Mecmû'a 19. yüzyıl sonlarında tertip edilmiş olmalıdır. Mecmû'a'nın mürettibi hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz. Fakat Mecmû'a'nın özellikleri göz önünde bulundurularak yaptığımız araştırmalarda bir tekke dervişi yâhut döneminin önemli bir mûsikîşinası tarafından tertip edilmiş olabileceği düşünülmektedir. Mecmû'a'nın son varağında bir tarih bilgisi bulunmaktadır. (25 Ağustos 229/1923? 12 Muḥarrem 1342 (25 Ağus. 1923) 1922 . Mor rengine yakın bir mürekkep ile yazılan bu tarih kaydının temellük kaydı olup olmadığı belli değildir. Kütüphâne görevlileri yâhut eseri elinde bulunduran bir koleksiyoncu ya da eseri bağışlayan kişi bu tarihi kaydetmiş olabilir. Tarihin hemen altında okuyamadığımız bir de isim mevcuttur.

Bu ismin mürettibe mi yoksa başka bir kişiye mi âit olduğu da tespit edilememiştir. Eserin bulunduğu Millî Kütüphâne'deki görevlilerle yaptığımız görüşmede de bu konuda herhangi bir bilgiye ulaşmak mümkün olmamıştır. Görüşmede sadece Mecmû'a'nın, kütüphâneye satışını yapan şahsın ismine, satışın gerçekleştiği tarihe ve eserin satış bedeline dâir bilgilere ulaşılmıştır. Mecmû'a, kütüphânedeki kayıtlara göre 1995 yılında Selamettin Yurtseven'den 50.000.000 Türk lirasına satın alınmıştır. Bu isim ve tarih Mecmû'a'nın ön zahriyyesine de kütüphâne görevlileri tarafından kaydedilmiştir.

Mecmû'ada 120 farklı şâir ismi tespit edilmiştir. Bu şâirler 14, 15, 16, 17, 18 ve 19. yüzyıllarda yaşamış olup çoğunluğu sûfî şâirlerdir. Bunların arasında Azîz Mahmûd Hüdâyî ve Itrî gibi mûsikî ile ilgilenen ve bestekâr olan şâirler de vardır.

Mecmû'a'da 15, 17, 18 ve 19. yüzyılda yaşamış 45 bestekârın ismi tespit edilmiştir. Bu bestekârların hayatı hakkında Mecmû'a'da herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sadece bazı ilâhîlerin/güftelerin başlığına bestekârın ismi yâhut lakabı kaydedilmiştir.

Mecmû'ada, ilâhîlerin/güftelerin makam ve usûl bilgilerine de yer verilmiştir. Tespit ettiğimiz 49 ayrı makam ismi olup bu makamlara dâir teorik bilgiler tez çalışması içinde okuyucuya sunulmuştur. Bu bilgiler arasında, makamların her birinin kendine has bir özü, üslûbu ve muhtevâsı olduğu ve bunun da bestelenen güftelerde önemli bir konu olduğu belirtilmiştir. Bundan dolayı Mecmû'a'da tercih edilen makamların tesâdüf olmadığı kanaatindeyiz.

Mecmû'ada beş farklı usûl ismine yer verilmiştir. Bunlar *sûfiyân, evsat, düyek, hafîf ve devr-i revân*dır. Bu usûllerin çoğunlukla dînî muhtevâlı mûsikî eserlerinde kullanıldığı araştırmalarımızda karşılaştığımız bilgiler arasındadır. Bundan dolayı Mecmû'a'daki dînî tasavvufî metinler için mezkur usûllerin tercih edilmesinin de tesâdüf olmadığı kanaatindeyiz.

Mûsikîde usûllerle ilgili yapmış olduğumuz araştırmalarda, bestelenmek üzere seçilen güftenin usûlü ve vezni arasında bir münâsebet olduğu ileri sürülmüştür. Belirli usûllerle belirli vezinlerin kullanıldığı ve aynı güftenin farklı makamlarla bestelenmesine karşılık aynı güftede aynı usûlün tercih edildiği görülmüştür. Aruz vezninin; zihaf, îmâle, med, vasl gibi hususiyetlerinin bestelenecek eserin usûlünü ve makâmını belirlerken önemli olduğu ve bu hususiyetlerin eserin ritim ve ahengine yardımcı unsurlar olduğu düşünülmüştür. Bu bilgilerden hareketle Mecmû'a'da da ahenkli ve ritmik yönü kuvvetli vezinlerle yazılmış güftelerin tercih edildiğini söyleyebiliriz.

Klasik Türk mûsikîmizin repertuvarında eksik yâhut hatâlı olan metinlerin düzeltilmesine ya da yeni güftelerin repertuvara eklenmesine güfte mecmû'aları imkân sunmaktadır. Bu anlamda mecmû'a'daki metinlerin sıhhatli bir şekilde neşredilmesi sadece edebiyatımız için değil mûsikîmiz için de mühimdir. Bu ehemmiyet dikkate alınarak sıhhatli bir metin neşri çalışması yapılmaya çalışılmıştır.

Mecmû'a neşredilirken tenkitli metin neşri usûlü uygulanmıştır. Mecmû'a'da öncelikle şâirlerin şiirlerinin bulunduğu asıl nüshalar belirlenip ardından bu nüshalardaki şiirler ile Mecmû'a'daki manzûmeler aparat verme yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Böylece tespit edilen farklılıklar, eksik ve hatâlı imlâlar, yâhut özellikle tercih edilen imlâ tasarrufları görünür hâle gelmiştir. Araştırmalarımızda, mûsikî eserlerinin bestelenirken güftedeki bazı gramer hususlarının göz önüne alındığı bilgisini edindik. Buradan hareketle, Mecmû'a'da bulunan farklılıkların ve imlâ tasarruflarının, bilinçli bir tercih olduğunu, mûsikî ilmi içinde bir anlam taşıdığını düşünmekteyiz.

Metin neşri sonucunda; Yûnus, Nesîmî, Dervîş Yûnus, Riyâzî, İştibî, Şeyh İlyâs, Eşref, Hakkı, Eşrefoğlu, Şâkir, Seyyid Şeref, Nazmî, Nûrî, Süleymân, Abdülhay, Envâr, Mahvî ve Fenâyî mahlaslı ve mahlası belirtilmeyen bir ilâhînin (143) araştırılan kaynaklarda bulunamayıp Mecmû'a-yı İlâhiyyât'ta mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın tüm okurlarına faydalı olması temennîmizdir.

GENEL KAYNAKÇA

1. Kitaplar

Ak, Ahmet Şahin, *Avrupa ve Türk İslam Medeniyetinde Müzikle Tedavi Tarihi, Gelişimi ve Uygulamaları*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013.

Ak, Ahmet Şahin, *Sabâ ve Tevâbî Makamlar: Bestelerimle Nazariyat*, Eğitim Yayınevi, 2020.

Ak, Ahmet Şahin, *Türk Din Mûsikîsi,* Ankara: Akçağ Yayınları, 2014.

Ak, Ahmet Şahin, *Türk Musikisi Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.

Akdoğu, Onur, *Türk Müziği' nde Türler ve Biçimler*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1996.

Altınel Çoban, Neşe Yeşim, "*Türk Mûsikîsinde Arûz- Usûl İlişkisi, Dârü'l-Elhân Külliyâtı'nda Bulunan Yütük Semâî Formundaki 51 Eserin Arûz-Usûl Uyuşması Açısından İncelenmesi*", İstanbul: Karekök Akademi Yayınları, 2021.

Alvan, Türkân; Alvan, M. Hakan *Saz ve söz meclisi: "Şiir ve Musıkî Medeniyetimiz",* Şule Yayınları, 2016.

Andrews Walter G., *Şiirin Sesi Toplumun Şarkısı*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2008.

Anıl Avni, Zakoğlu Günbey; *Gûfteler: Türk Sanat Musıkîsi Sözlü Eserleri İkinci Kitap*, Zafer Matbaası, 1979.

Arel, Hüseyin Sadettin, *Türk Musikisi Kimindir,* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1969.

Aynur Hatice, Çakır Müjgan, Koncu Hanife, Kuru Selim; Özyıldırım Ali Emre, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları, Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı,* İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012.

Balanlı, Murat, Titreşim Tıbbı: *Kadim ve Bütüncül Şifa Sistemi, İnsan Fıtratına Uygun Temiz Tıp,* Hayy Kitap, 2019.

Barkçin, Savaş Ş., *40 Makam 40 Anlam,* İstanbul: Ketebe Yayınları, 2019.

Behar, Cem, *Ali Ufkî ve Mezmurlar*, İstanbul: Pan Yayıncılık, 1990.

Behar, Cem, *Osmanlı/Türk Musikisinin Kısa Tarihi,* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2015.

Belviranlı, Ali Kemal, *Aruz ve Ahenk,* İstanbul: Nedve yayınları, 1980.

Bilkan, Ali Fuat, *Osmanlı Şiirine Modern Yaklaşımlar*, İstanbul: L&M Yayınları, 2006.

Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri,* (Haz. Mustafa Tatçı-Cemâl Kurnaz), C. 2, Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2000.

Canpolat Mustafa, *Ömer b. Mezîd, Mecmû'atü'n-Nezâ'ir,* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1995.

Çavuşoğlu, Mehmet, *Bâkî ve Divânından Örnekler,* İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2001.

Çavuşoğlu, Mehmet, *Divanlar Arasında,* Ankara: Akçağ Yayınları, 1998.

Çıpan, Mustafa, *Derviş Avnî - Güfte ve Şiir Mecmû'ası,* Konya: Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, 2000.

Derin, Fahri Ç. ve Çabuk Vâhid, *Hafiz Hüseyin Ayvansarayî, Mecmû'a-yı Tevârih*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1985.

Dilçin, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005.

Doğrusöz, Nilgün vd.,*17. Yüzyıl Osmanlı Türk Müziği Ali Ufki Araştırma ve İnceleme Yazıları-1,* İstanbul: İTÜ Vakfı Yayınları, 2020.

Erdemir, Avni, *Anadolu Sahası Musikişinas Divan Şairleri*, Ankara: Türk Sanatı ve Eğitimi Vakfı TÜSAV, 1999.

Ergöz, Hatice Selen, *Türk Müziği Nazariyatı ve Solfeji Uygulama Kitabı I Basit Makamlar, Şed Makamlar*, Sakarya: Değişim Yayınları, 2007.

Ergun, Sadettin Nüzhet, *Türk Musikisi Antolojisi,* İstanbul: Rıza Koşkun matbaası, , 1942-1943.

Güldaş, Saadet, *Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Mûsîkîsinde Prozodi*, İstanbul: Kurtiş Matbaacılık, 2003.

Güven, Ahmet Emin, *Kayseri'de Yazma Mecmû'alar ve Muhtevâlarından Seçmeler,* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 2000.

Holbrook Victoria Rowe, *Aşkın Okunmaz Kıyıları- Türk Modernitesi ve Mistik Romans,* (Çev.: Erol Köroğlu, Engin Kılıç), İstanbul: İletişim Yayınları, 2012.

İçli, Selahaddin, *50. Yılında Selahaddin İçli ve Besteleri*, İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları, 1997.

İnal, İbnülemin Mahmut Kemala, *Hoş Sadâ: Son Asır Türk Mûsikîşinasları*, İstanbul: Ketebe yayınları, 1. Baskı, 2019.

Kam, Ömer Ferit, *Divan Şiirinin Dünyasına Giriş (Âsâr-ı Edebiye Tetkikatı),* (Haz. Halil Çeltik), İstanbul: MEB Yayınları, 2003.

Kanık, Muhammet Zinnur, *Din Eğitiminde Müzik,* Bursa: Emin Yayınları, 2020.

Kaplan, Mahmut, *Divan Şiiri Kıyısında,* Ankara: Kaşgar Yayınları, 2003.

Karavelioğlu, Murat A., *Mecmû'a-yı Kasâid-i Türkiyye*, İstanbul: Titiz Yayınları, 2011.

Kılıç Atabey, *18. Yüzyılın Meşhur Ailelerinden Mîrzâ-Zâdeler,* Kayseri: Laçin Yayınları, 2001.

Kılıç, Atabey, Klâsik Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler, Ankara: *Turkish Studies Yayınları,* 2007.

Kılıç, Atabey, *Manzum Sözlük Mecmû'ası (Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 4026) Tuhfe-i Vehbî-Tuhfe-i Şâhidî-Sübha-i Sıbyân,* Kayseri: Laçin Yayınları, 2007.

Kocatürk, Vasfi Mahir, *Türk Edebiyatı Tarihi, Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi,* İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, 2016.

Kocatürk, Vasfi Mahir. *Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara: Edebiyat Yayınları, 1970.

Kollektif, *Divan'dan Nağmeler: Farklı Boyutlarıyla Edebiyat-Musiki İlişkileri*, (Haz., Hatice Aynur, Müjgân Çakır, Hanife Koncu, Ali Emre Özyıldırım, Ersu Pekin), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları XIV, Klasik Yayınları, 2019.

Köksal, M.Fatih, *"Ya Kebikeç Mecmualar Arasında",* İstanbul: Kesit Yayınları, 2016.

Köprülü, M. Fuad, *Edebiyat Araştırmaları-I,* Ankara: Akçağ Yayınları, 2012.

Kurnaz, Cemal, *Divan Edebiyatı Yazıları,* Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.

Levend Âgah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi, I. Cilt,* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998.

Mengi, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara: Akçağ Yaynları, 2009.

Meriç, Cemil, *Bir Dünyanın Eşiğinde,* İletişim Yayınları, 1994.

Özden, Erhan, *Osmanlı Maârifi'nde Mûsikî,* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2015.

Öztürk, Mustafa, *Münşe'ât-ı Nâbî, (İnceleme-Tenkitli Metin),* Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, 2016.

Salgar, M. Fatih, *Türk Müziğinde Makamlar, Usûller ve Seyir Örnekleri*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2017.

Saraç, Yekta, *Klâsik Edebiyat Bilgisi*, *Biçim-Ölçü-Kafiye,* İstanbul: 3F Yayınları, 2007.

Soyyer Yılmaz, *19. Yüzyılda Bektaşîlik,* İzmir: Akademi Kitabevi, 2005.

Talay, Feyha, *Musıki Tarihi: Devirler, Ekoller, Şekiller ve Büyük Bestekârlar*, Orhan Mete ve Ortağı Kollektif Şirketi Matbaası, 1959.

Tanrıkorur, Cinuçen, *Müzik, Kültür, Dil,* İstanbul: Dergâh Yayınları, 2003.

Tanrıkorur, Cinuçen, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi,* İstanbul: Dergâh Yayınları, 2003.

Tanrıkorur, Cinuçen, *Türk Müzik Kimliği,* İstanbul: Dergâh Yayınları, 2004.

Tarlan, Ali Nihad, *Şiir Mecmû'alarında XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri: Rahmî ve Fevrî,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948.

Tarlan, Ali Nihad, *Şiir Mecmû'alarında XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri: Revanî-Hayretî-Haverî-Ahî-Peyamî-Sanî,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1949.

Tarlan, Ali Nihad, *Şiir Mecmû'alarında XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri: Ubeydî- Aşkî-Şem'î-İşretî,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948.

Tarlan, Ali Nihad, *Şiir Mecmû'alarında XVI ve XVII. Asır Dîvân Şiiri: Ulvî-Me'âlî-Nihânî-Feyzî-Kâtibî,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948.

Tokel, Bayram Bilge, *Bağımıza Gazel Düştü: Müziğe dair*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.

Tunçay Paçacı, Gönül, *Neşriyât-ı Mûsıkî: Osmanlı Müziğini Okumak*, Vakıfbank Kültür Yayınları, 2 Cilt, 2019.

Turabı, Ahmet Hakkı, *Türk Din Musikisi, Ankara: Grafiker Yayınları*, 2020.

Uludağ, Süleyman, *İslâm ve Musiki,* İstanbul: Dergâh Yayınları, 2. Baskı, 2017.

Uysal, Sermet Sami, *Bâki kalan bu kubbede...* L&M Yayınları, 2005.

Uysal, Selçuk, *Mûsîkî Edebiyatı,* İstanbul: Doğu Kitabevi, 2010.

Yalçın, Gökhan, *19. yüzyıl Türk Musikisinde Hâşim Bey Mecmuası: Birinci Bölüm Edvâr,* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2016.

Yavaşca, Alâaddin, *Türk Mûsîkîsinde Kompozisyon ve Beste Biçimleri,* İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları, 2002.

Yekta, Rauf, *Türk Mûsîkîsi,* (Çev. Oran Nasuhioğlu), İstanbul: Pan Yayınları 1986.

Yılter, Sait, *Bir Güfte Mecmuası: Mecmû'atü'l-Letâ'if Sandukatü'l-Ma'ârif,* Erzurum: Fenomen Yayınları, 2022.

2. Makaleler - Tebliğler - Ansiklopedi Maddeleri - Kitap Bölümleri

Adak, Abdurrahman. "Şeyh Cüneyd-i Zokaydî ve Mahdut Bir Şiir Mecmû'ası", *Şarkiyat- İlmî Araştırmalar Dergisi,* Sayı 1, 2009, s. 133-139.

Nurettin Albayrak, "Türk Halk Şiirinde Biçim ve Tür Sorunu" Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 2009, 2(3-4), s.133-186.

Arel, Hüseyin, Saadettin, "Arûz Vezinleri Ve Musiki Usulleri", *Musiki Mecmuası,* Sayı 40, (1951) s. 41-43.

Ayan, Hüseyin. "Bir Nazire Mecmû'ası", *Marmara Üniversitesi Türklük Araştırmaları Dergisi,* Sayı 7, (1993). s.111-118.

Aydemir, Yaşar. "Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar." *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Grafiker Yayınları,* Ankara 2011, s. 87-100.

Aydemir, Yaşar. "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler." *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları,* 2/3, 2007, s. 123.

Başaran, Erol, Erdoğan, Mehtap ve Yıldız, Zeynep, "XVIII. Yüzyıla Âit Bir Güfte Mecmû'ası İncelemesi", *Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 38, 2010, s. 137-172.

Canpolat, Mustafa, "Mecmû'atü'n-Nezâir", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, İstanbul 2003, s.275-277.

Cumbur, Müjgan. "Gülşehrî ile Kaygusuz Abdâl'ın Şiirlerini Kapsayan XV. Yüzyıldan Kalan Bir Mecmû'a", *X. Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara 1964, s. 23-30.

Çetinkaya, Yalçın-Özcan, Nuri, "Mûsiki", *TDV İslâm Araştırmaları Merkezi*, 2020.

Dağlar, Abdülkadir. "Necâtî Beg'in Dîvân'ı ile Mecmû'a-yı Kasâyid-i Türkiyye'de Bulunan Kasîdelerine Eleştirel Bakış", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Sayı 29, 2010, s. 1-38.

Eroğlu, Süleyman, "Mutasavvıf, Bestekâr Bir Şâir: Zâkirî Hasan Efendi ve Yayınlanmamış Şiirleri", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/12 Fall*, Ankara-Turkey 2014, p. 235-254.

Feyzioğlu, Nesrin, "Geleneksel Türk Sanat Mûsıkîsi Bestekârlığı'nda Söz-Beste İlişkisi". *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 0/14 (2005): 71-79.

Gerçek, İsmail Hakkı, "Naat Formu Ve Itrî'nin Naat'ı Üzerine Bir Güfte-Makam İncelemesi", Journal of Turkish Studies, 9/5, 2014. 979-992.

Gençoğlu, Mehmet Sait Halim, "Türk Müziği'nde Söz-Müzik İlişkisinde Fonetik ve Gramatik Unsûrların Önemi" *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 9(1)(2020):468-487

Gürbüz, Mehmet. "Biyografik Değer Bakımından Şiir Mecmû'aları", *Klâsik Türk Edebiyatında Biyografi-Bildiriler, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları*, Ankara (2011), s. 315-328.

Gürbüz, Mehmet "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları, VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Hzl: Aynur, Hatice- Çakır, Müjgân- Koncu, Hanife-Kuru, Selim S.- Özyıldırım, Ali Emre, *Turkuaz Yayınları*, İstanbul, s. 97-113, 2012.

Gürbüz, Memet, "Mecmuaların Tüketim Biçimleri Üzerine Kimi Tespitler", *Gazi Türkiyat, /12 (2013): 67-74.*

Kahraman, Bahattin."Bir Şiir Mecmû'ası", *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Sayı 7-8, (Konya:1994), s. 81-116.

Karabey, Turgut. "Mecmû'atü'n-Nezâ'ir'in Yeni Bir Nüshasına Dair", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 6, (1996). s. 67-73.

Kılıç, Atabey, "Süleymaniye Kütüphanesi Reşid Efendi 977'de Kayıtlı Manzum Sözlük Mecmû'ası Hakkında", *Uluslararası Türklük Bilgisi Sempozyumu*, Erzurum: (2007), s. 663-676.

Kılıç, Atabey, "Aruz İmlâsı Üzerine Notlar*", Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature And History of Tukish or Tukic*, 3/6 (2008): 471-487.

Kılıç, Atabey, "Cumhuriyet Dönemi Şiirinde Geleneğin Devamı: "Aruz", *Geleneğin İzinde Edebiyatımız Sempozyumu, Kırşehir Valiliği ve Gazi Üniversitesi Kırşehir Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanlığı*, Kırşehir, 28 Nisan 2006.

Kılıç, Atabey, "Günümüzde Metin Neşri ve Problemleri Üzerine Düşünceler", 1. Kırşehir Kültür Araştırmaları Bilgi Şöleni (8-10 Ekim 2003) Bildiriler, Hzl. Yrd. Doç. Dr. Ahmet Günşen, Gazi Üniversitesi, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Yayınları.* Nu:1, (2004), s. 331-345.

Kılıç, Atabey, "Klâsik Türk Edebiyatında Manzum Sözlük Yazma Geleneği Ve Türkçe Arapça Sözlüklerimizden Sübha-i Sıbyân", İçinde: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'a Armağan Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu 6-7 Mayıs 2005, (haz. Eyüp Azlal, Necmi Karadağ, M. Emin Karahan), *Şanlıurfa Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları*, (Şanlıurfa 2006): 186-189.

Kılıç, Atabey, "Klâsik Türk Edebiyatında Manzum Sözlük Yazma Geleneği ve Türkçe-Arapça Sözlüklerimizden Sübha-yı Sıbyân", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 20 (Prof. Dr.Tuncer Gülensoy Armağanı), Kayseri 2006, s. 65-77.

Kılıç, Atabey, "Mecmû'a Tasnifine Dâir", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII:Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı"*, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s. 75-96.

Kılıç, Atabey, "*Mecmû'a Tasnifine Katkı: Şehir Mecmû'aları veya Tezkire Benzeri Mecmû'alar ve Bu kalemden olmak üzere Kayserili Başkâtib-zâde Râgıp Güven Bey Mecmû'aları", Klâsik Türk Edebiyatı Yazıları (Mecmû'a Tasnifi, Gazel Şerhi, Küçürek Hikâye, Mesnevî Şerhi sözlüğü, Münşe'ât Mecmû'aları),* İksad Publishing, 2018, s. 5-41.

Kılıç, Atabey, "*Mecmûa Tasnifine Dâir", Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* , (Hzl: Aynur Hatice- Çakır Müjgân- Koncu Hanife- Kuru Selim S.- Özyıldırım Ali Emre), İstanbul: Turkuaz Yayınları, (2012): 75-96,

Kılıç, Atabey, "Mevlânâ Müzesi Kitaplığı 4026'da Kayıtlı Manzum Sözlük Mecmû'ası Hakkında", *Mevlânâ, Mesnevi, Mevlevihâneler Sempozyumu,* (30 Eylül-01 Ekim Manisa 2006): 161-170.

Kılıç, Atabey, "Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2095'te Kayıtlı Mevlevî Mecmû'ası Hakkında", (Okt. Zehra Gümüş ile birlikte) *Uluslararası Türk Tasavvuf Kültürü ve Mevlana Sempozyumu, (*Manisa: 29-30 Eylül 2007): 1.

Kılıç, Atabey, "Niyâzî-yi Mısrî Dîvânı'nın Şerhleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme", Altunkaya M., Editör, *Yılmaz Matbaacılık Ve Yayıncılık,* (Malatya 2018):383-421.

Kılıç, Atabey, "Seyyid Nesimî'ye Dâir", *İLESAM İlim ve Edebiyat Dergisi,* Ankara, (2019): 5-11.

Kılıç, Atabey, "Sultan Veled'in Türkçe Şiirlerinde Aruz Kullanımı", *Uluslararası Mevlânâ, Mesnevî, Mevlevîhâneler Sempozyumu*, 19-21 Aralık 2005, (Manisa 2005):181- 196,

Kılıç, Filiz ve Bülbül, Tuncay. "Haydar Cemîl Baba'nın Muhiplerinden Süleyman Saltık'ın Düzenlediği Mecmû'adaki Yayınlanmamış Şiirler", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi,* Sayı 47, (2008):15-42.

Kortantamer, Tunca, "Genç Edebiyat Araştırmacısının Yanlışları", *Türklük Araştırmaları Dergisi,* C.VII, (İstanbul 1993): 337-365.

Köksal, M. Fatih, "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecmû'aları ve İshak-zâde Fevzî Mecmû'ası", Klâsik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu-Bildiriler, *Atatürk Kültür Merkezi Yayınları,* Ankara (2011): 449-467.

Köksal, M. Fatih, "Mecmû'atün-Nezâir'in Neşri Üzerine", II. Kayseri ve Yöresi Dil Kültür ve Edebiyat Bilgi Şöleni Bildirileri, *Erciyes Üniversitesi Yayınları,* Kayseri (2007): 737-758.

Kurnaz, Cemal ve Aydemir, Yaşar, "Mecmû'alara Sorulması Gereken Sorular", *Turkish Studies International Periodical For The Languages,* Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1, Winter, Ankara (2013): 51-6.

Kurnaz, Cemal ve Çeltik, Halil "Şâirlerin Gözüyle Mecmû'a", *Turkish Studies,* 8/1, (2013):21-49.

Kut, Günay, "Mecmua", içinde *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, 6. Cilt, İstanbul: *Dergâh Yayınları,* (1986):170-174.

Mengi, Mine. "Bir Şiir Mecmû'ası Hakkında", *Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi*, C. VII, (1997): 73-78.

Oter, Türkel Serda, "XVII-XX. Yüzyıllar Arasında Türk Musikisinde Güfte-Beste Etkileşimine Bir Bakış". İstem 18, (2011): 65-81.

Oter, Serda Türkel, "Dede Efendi'nin Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'ilü Fe'ûlün Vezni ile Bestelediği Eserlerinde Usûl-Vezin Kullanımı", İçinde: Müzik Kültürüne Dair Çeşitli Görüşler-2, (Editörler: Yücel, Haluk; Oter, Serda Türkel,) *Eğitim Yayınevi,* 2019.

Özcan, Nuri, "Tekke Mûsikisi", *TDV İslâm Araştırmaları Merkezi,* (2011): 384-385

Pekolcay, Necla, "Türk Dili ve Edebiyatına Âit Bazı Metinleri İhtiva Eden Yazma, Bir Mecmû'a", *Türkiyat Mecmû'ası*, 10, (1953): 349-365.

Saraıvanova, İrina, "Barışın Güzel Yüzü Aşk: Bir XIX. Yüzyıl Elyazma Mecmû'asında Gevherî'nin Bilinmeyen Şiirleri Üzerine Düşünceler", ICANAS 38 *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi,* 10-15 Eylül Ankara 2007.

Serinsu, Ahmet Nedim, "Şikârîzâde Ahmed Efendi'nin Ahvâl-İ Medine-i Münevvere Adlı Eseri", *Akademik İslam Araştırmaları Dergisi*, 4 (Haziran 2018): 179 207.

Şener, H. İbrahim. "Türk Dîvân Edebiyatında Na't ve Bazı Na't Mecmû'aları", *DEÜ İlâhiyat Fakültesi Dergisi,* Sayı 3,1986, s.147–159

Tanrıkorur, Cinuçen; " Türk Mûsıkîsinde Usûl-Vezin Münasebeti", Erdem Dergisi, 7/ 20,(1991), 709-732.

Tanyıldız, Ahmet "Süleymaniye Kütüphanesindeki 1211 Numaralı Na't ve Miraciye Mecmû'ası", *Turkish Studies-International Periodical For The Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/1, (2013):525-547.

Tanyıldız, Ahmet. "Şiir Mecmû'alarının Neşri Hakkında", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C.5, S.21, 2012, s. 224-239.

Tanyıldız, Ahmet. "Tahran'da Bulunan Türkçe Bir Şiir Mecmû'ası ve Neşredilmemiş Bazı Şiirler", *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi* (Journal of Academic Literature) Sayı 2, (2015): 53-101.

Tarlan, Ali Nihat, "Eski Mecmû'alar Arasında", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1/34, (1946): 163–170.

Tarlan, Ali Nihat, "Mecmû'alar Arasında", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,* 1/2, (1946): 122-137.

Tavukçu, Orhan Kemal, "Berlin Kraliyet Kütüphanesi'ndeki Yazma Bir Mecmû'aya Dair", *Yedi İklim,* Sayı 48, (1994): 68–69.

TDVİA, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/

Tekin, Şinasi. "İkinci Bayezid Devrine Âit Bir Mecmû'a: Selçuk Devrine Âit Farsça Mektuplar: Kenzü'l-Belaga, İkinci Murad'a Sunulan Bir Mesnevî: Tarikatnâme, Yunus Emre'nin Şiirleri", *Türklük Bilgisi Araştırmaları*, Sayı 3, (1979): 343–383.

Tunç, Semra. “Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmû’ası”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 6, 2000. S. 105–139.

Tunç, Semra. **“**Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmû’ası”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* Sayı 18, (2005):11–87.

Turan, Selami, “Eğridirli Hacı Kemal ve Cami'un-Nezâir’i”, *I. Eğirdir Sempozyumu, Bildiriler,* (2001):841–854.

Uslu, Recep, “Güfte Mecmualarında Bu Müzik Eseri Kimin Problemi ve Müzikolojik Bir Metot Önerisi”, *Yegah Musiki Dergisi*, 3.2: (2020):137-153.

Uslu, Recep, “Türk Müzik Tarihinde Güfte Mecmuaları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler” İçinde Müzikte 2000 Sempozyumu, *Kültür Bakanlığı Yayınları* Ankara 2001.

Uzun, Mustafa İsmet, “Mecmua”, *TDV İslâm Araştırmaları Merkezi,* 28: (2003):265-268.

Uzun, Mustafa İsmet, “İlâhi”, *TDV İslâm Araştırmaları Merkezi*, (2000): 22:65.

Yılmaz, Ozan. “Metin Te’sisinde Şiir Mecmû’alarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmûd Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmû’a ve Muhtevâsı”**,** *Dîvân Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* Sayı 1, (2008): 255–280.

Zülfe, Ömer, “Pervane Beg Nazire Mecmû’ası”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,* C. 34, (2007):244-245.

3. Tezler

Akar, Betül, “Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi’ndeki R. 1965 Numaralı Şiir Mecmû’ası (9-176b)’nın Transkripsiyonlu Metni”, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç) Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2011

Akbulut, Yusuf, “Klâsik Türk Müziği Şarkı Formu’nda Usûl- Arûz Vezni İlişkisi”, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Konya 1990.

Akdağ, Ülkü, “Milli Kütüphane’deki 06 Hk 436 Numaralı Şiir Mecmû’ası”, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Konya 2011.

Ali, Mohsin, “Mecmû’a-yı Kasâ’id ve Hikâyât (İBB Atatürk Kitaplığı BEL_ yz k.001604) (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)”, (Danışman Doç. Dr. Turgut Koçoğlu), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2016.

Alkan, Mustafa, “Mecmû’a Milli Kütüphane 2727 [Sübha-i Sıbyân, Tuhfe-i Şâhidî, Tuhfe-i Vehbî, Aruz Risalesi vs.] (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)”, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans ,Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2008.

Altun Öney, Şengül, “Güfte mecmualarında vezin, usul, güfte ilişkisi: Haşim Bey Mecmuası örneği” (Dan: Prof. Dr. Gözde Çolakoğlu Sarı) Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Aramaz, Safure, "Mecmû'a-yı Eş'âr ve Fevâ'id (TDK A.102) (İnceleme-Metin-Sözlük Tıpkıbasım)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Kudret Altun), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2004.

Arıcıoğlu, Dilek, "Tasavvuf-Mûsikî Münasebeti", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Arıkan, Fatma Betül, "Ali Emirî Manzum 718 Numaralı Lugaz Mecmû'ası'nın (50a - 90b) Çevriyazımı ve İncelenmesi", (Danışman: Doç. Dr. Üzeyir Aslan), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011.

Ateşoğlu, Lokman, "Mecmû'a-yı Kasa'id-i Türkiyye (1-107)", (Danışman: Y. Doç. Dr. Nevin Gümüş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2003.

Ayar, Nurgül, "Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 567'deki Lügaz Mecmû'ası (vr.245-280 Metin- İnceleme)", (Danışman: Doç. Dr. Üzeyir Aslan), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011.

Azap, Samet, Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 11452 Numaralı Şiir Mecmû'ası (İnceleme-Metin), (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2010.

Bahadır, Savaşkan Cem, "Pervâne Beg Mecmû'atü'n-Nezair (261a-291a) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Prof. Dr. Nihat Öztoprak), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

Bardakçı, Ramazan, "*Bir Şiir Mecmû'ası ve Dîvân Şiirinde Mazmun Kavramı,* (Danışman: Doç. Dr. Abdulkadir Gürer)", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2002.

Baş Çetinkol, Fatma, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası Mecmû'atü'n-Nezair", (Danışman: Prof. Dr. Orhan Bilgin), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Başer, Tuğba, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (557a-580b)", (Danışman: Prof. Dr. Orhan Bilgin), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Başpınar, Fatih, "Pervâne Beg Mecmû'ası (315 A-340 A Varaklar) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Zuhal Kültüral), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.

Bayram Ömer, "Azerbaycan Sahası Tezkireleri ve Seyyid Azîm Şirvânî'nin Tezkiresi", (Danışman: Prof. Dr. Filiz Kılıç), Yayımlanmamış Doktora Tezi Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2005.

Bilecik, Fahrünnisa, "Dîvân Mecmû'alarında Edirneli Nazmi İnceleme-Metin-İndeks, (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Akalın)", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1991.

Bilgin, Üzeyir, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (131a-164a) Transkripsiyonlu Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Prof. Dr. Hikmet Özdemir), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Boysak, Nail, "Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesindeki 1479, 1591, 2752, 3005 Numaralı Şiir Mecmû'alarının Tanıtımı ve 2752, 3005 Numaralı Mecmû'aların Metni", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2007.

Bozdağ, Hakan, "Mecmû'a-yı Kasâ'id-i Türkiyye (207-327. Varaklar)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ziya Avşar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2003.

Bozkurt, Firuze, "XV. Yüzyıla Âit Bir Şâir Mecmû'ası, (Danışman: Y. Doç. Dr. Nevin Gümüş)", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2007.

Bozkurt, Zeynep, "Mecmû'a-yı Ebyat", (Danışman: Doç. Dr. Cemal Kurnaz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1991.

Ceyhan, Nazlı, "Münşeât Mecmûası: Mekâtîb ve Tahrîrât Numûneleri (İBB Atatürk Kitaplığı - T816 MÜN T816 MÜN 1) (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri 2018.

Çaylak, Özkan, "Mecmû'a-yı Eş'ar (Hamidiye 1186) 1b-50a Yapraklarının Tenkitli Metni", (Danışman: Doç. Dr. Ömer Zülfe), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010.

Çeçen, Mehmet Korkut, "Sabrî Mehmed Şerîf Hayatı, Sanatı, Dîvânının Tenkitli Metni ve Tahlili", (Danışman: Prof. Dr. Sabahattin Küçük) Yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2010.

Çetinkaya, Ülkü, "Bir Şiir Mecmû'ası Üzerine İnceleme ve Değerlendirmeler", (Danışman: Prof. Dr. İsmail Ünver), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2001.

Dağlar, Abdülkadir, "Şem'î Şem'ullâh, Şerh-i Mesnevî (I. Cilt), (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)", (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2009.

Demirkazık, H. İbrahim, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (67b-100b), Transkripsiyonlu Ve Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rahşan Gürel), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Deveci, Nurullah, "Mecmû'a-yı Eş'ar (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım) Milli Kütüphane Yz. A 4022," (Danışman: Doç. Dr. Ziya Avşar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat 2010.

Dinçer, Hilal, “Zakircan Furkat Eserler Mecmû’ası 1. Cilt (275- 378. Sf) (Metin İnceleme-Sözlük)”, (Danışman: Doç. Dr. Hanifi Vural), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat 2008.

Donuk, Suat, “Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Bölümü 59 Numarada Kayıtlı Mecmû’a-yı Eş'âr İsimli Şiir Mecmû’ası (1a-70b),” (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Yakar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2011.

Duran, Ramazan, “Pervâne Beg Nazîre Mecmû’ası (230a-260b)(İnceleme-Metin Sözlük-Tıpkıbasım)” (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ziya Avşar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2008 ().

Duyar, Hidayet, “Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi'ndeki 11452, 12548,13596Numaralı Şiir Mecmû’alarının Tanıtımı ve 13596 Numaralı Mecmû’anın Metni”, (Danışman: Prof. Dr. Emine Yeniterzi), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2007.

Ekici, Ayşegül, “Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi’ndeki E. H. 1470 Numaralı Şiir Mecmû’ası*”,* (Danışman: Prof. Dr. Emine Yeniterzi), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2011.

Eren, İdris, “Pervâne Beg Nazire Mecmû’ası (291a-316a) Transkripsiyonlu Edisyon Kritrikli Metin”, (Danışman: Prof. Dr. Hikmet Özdemir), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Ergin, Sebahat, “Mecmû’atü’l-Eş’ar (İnceleme Metin)” (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yasemin Ertek Morkoç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa 2010.

Erol, Mehmet, “Azbî Baba Divanı (İnceleme-Metin)”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Dan. Prof. Dr. Kemal Yüce), Çanakkale 2002.

Erpik, Arzu, *Süleymaniye Kütüphanesi Fatih 3849 Numarada Kayıtlı Mecmû’ayı Eş’âr’ın 40b-80a Yapraklarının Tenkitli Metni,* (Danışman: Doç. Dr. Ömer Zülfe), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2009 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Ertek Morkoç, “Yasemin, Eğridirli Hacı Kemal'in C(2009). âmiü'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmû’a Geleneği Üzerine Bir İnceleme) (3 cilt)”, (Danışman: Doç. Dr. Nezahat Öztekin), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2003 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Esen, Abdullah, “Onsekizinci yüzyılda derlenmiş karışık bir mecmua (İnceleme, transkripsiyon ve karşılaştırmalı metin), (Danışman: Doç. Dr. Tülay Gençtürk Demircioğlu), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Boğaziçi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.

Genel, Bahar, “Milli Kütüphane Ankara-Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu’nda 06 Hk 578 Arşiv Numarası İle Kayıtlı Mecmû’a-yı Eş’âr

(Metin-İnceleme- Tıpkıbasım)", (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2015.

Gılıç, Naci, "Mecmû'a-yı Kasâ'îd-i Türkiyye'nin İçerik Yönünden Değerlendirilmesi", (Danışman: Yrd.Doç. Dr. Ziya Avşar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nide Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2004.

Gökyurt, Ayşgül, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (603b-624b) Transkripli, Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Doç. Dr. Sebahat Deniz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Göllü Şeyda, "Ahmet Emin Güven Husûsî Kütüphanesi'nde Bulunan Râgıp Bey Mecmû'ası (1a-88a), (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri 2017.

Gözükara, Ahmet, "Pervâne Beg Mecmû'atü'n-Nezâ'ir (yk. 464b-488a)", (Danışman: Dr. Mustafa Nejat Seferciolu), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Güler, Saim, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (230b-261a)", (Danışman: Doç. Dr. Sebahat Deniz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

Gültekin, Hasan, "Mecmû'a-yı Nezâyir (Transkripsiyonlu Metin)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Süleyman Solmaz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2000.

Gündoğdu, Betül, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (30a-67b) (Edisyon Kritikli ve Transkripsiyonlu Metin)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rahşan Gürel), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Gündüz, Emrah, "Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 13461 Numaralı Mecmû'anın Transkripsiyonlu Metni", (Danışman: Prof. Dr. Emine Yeniterzi), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Konya 2010.

Han, Nesibe, "Mecmû'a-ı Eş'âr (06 Hk 3232) (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım-Sözlük), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri 2019.

Karadağ, Selman, "Milli Kütüphane 2860 Numaralı Şiir Mecmû'ası (İnceleme Transkripsiyonlu Metin)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Erol Çöm), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Konya 2011.

Karagöz, Özgür, "Pervâne Beg Mecmû'atü'n-Nezâ'ir (489a-512a) (Transkripsiyonlu Metin)," (Danışman: Dr. Mustafa Nejat Sefercioğlu), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 20.0

Karakoç, Ülkü, "Münşeât Mecmû'ası Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi 7068 (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)", (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Kayseri 2006.

Karaman, Muhammet, "Süleymaniye Kütüphanesi Fatih 3849 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-yı Eş'âr'ın 1-B/40-A Yapraklarının Tenkitli Metni", (Danışman: Doç. Dr. Ömer Zülfe), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.

Kavaklıyazı, Ahmet, "Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi'ndeki 13450 Numaralı Mecmû'anın Transkripsiyonlu Metni", (Danışman: Prof. Dr. Emine Yeniterzi), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2010.

Kaya, Bilge, "Hisâlî Hayatı-Eserleri ve Metâliü'n-nezâir Adlı Eserin Birinci Cildi (İnceleme-Metin)", (Danışman Prof. Dr. Abdulkerim Abdulkadiroğlu), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003.

Kaya, Emir, "Mecmû'a-yı Eş'âr [University of Michigan Isl. Ms. 416] (Metin İnceleme)", (Danışman: Prof. Dr. Ömür Ceylan), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul 2013.

Kaya, Hasan, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (165a-199b) Transkripsiyonlu ve Edisyon Kritikli Metin" (Danışman: Prof. Dr. Hikmet Özdemir), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Kaya, Tufan, "Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 13467 Numaralı Şiir Mecmû'asının Metni", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2007.

Kaygısız, Ömer Faruk, "Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Gülfe Mecmuası: İnceleme-Metin", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa, 2019.

Keklik, Saadettin, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (340b-368a) Transkripsiyonlu Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Doç. Dr. Mustafa Demirel), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.

Kılıç, Atabey, "Ahmed Neylî Dîvânı", (Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer), Yayınlanmış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1994.

Kıran, Fatih, "Klâsik Türk Şiirine Âit Bir Mecmû'a-yı Eş'âr", (Danışman: Y. Doç. Dr. Nevin Gümüş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2011.

Kip, Nevres, "Millet Kütüphanesi Ali Emirî Kitaplığı Manzum 719 Numaralı Lugaz Mecmû'asının (80b- 121b) Çeviriyazımı ve İncelenmesi", (Danışman: Doç. Dr. Hakan Taş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011.

Koçoğlu, Turgut, *Şefîk-nâme, Şefîk-nâme Şerhi ve Edhem ü Hümâ Mecmû'ası (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük-Tıpkı Basım),* (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2004 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Koçoğlu, Turgut, "Şem'î Şem'ullâh, Şerh-i Mesnevî (II. Cilt), (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)" (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2009.

Köksal, M. Fatih, "Edirneli Nazmî Mecma'ü'n-Nezâ'ir (İnceleme-Tenkitli Metin) (3 cilt)", (Danışman: Doç. Dr. Osman Horata), Yayımlanmamış Doktora Tezi Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2001.

Korkmaz, Harun, "Türk Musiki Tarihinin Kaynağı Olarak Güfte Mecmuaları", Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2021.

Kula, Ayşe, "Pervâne Beg Nazire Mec mû'ası (534a-557a)", (Danışman: Doç. Dr. Sebahat Deniz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Küçükçalık, Bedia, "Hasan Kenzi Divanı: Metin inceleme ve bestelenmiş şiirlerinde vezin-usul ilişkisi", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tülay Gençtürk Demircioğlu), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul 2016.

Laçin, Hava, "Millet Kütüphanesi Ali Emirî Kitaplığı Manzum 719 Numaralı Lugaz Mecmû'asının (39b- 80a) Çeviriyazımı ve İncelenmesi", (Danışman: Doç. Dr. Hakan Taş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011.

Menteş, Deniz, "Kütahya Vahid Paşa Kütüphanesi'ndeki Yazma Bir Cönk- Mecmû'a", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Güneş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya 2002.

Özdemir, Fadime, **"**Abdü'l-Bâkî bin Mehmed er-Rodosî, Mecmû'a-yı Eş'âr ve Fevâid (TDK A.390) (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)", (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kayseri 2004.

Öztürk, Fidan- Gaye, Gülşah, *Mevlana Müzesi'nde bulunan Bir Mevlevi Şiirleri Mecmû'ası (Mecmû'a-yı Eşar),* (Doç. Dr. Fatma Sabiha Kutlar Oğuz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2006.

Öztürk, Mustafa, "Münşeât-ı Nâbî (İnceleme-Tenkitli Metin) ve Münşeât-ı Nâbî'de XVIII. yüzyıl Yansımaları*"* (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayınlanmış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Estitüsü, Kayseri 2015.

Öztürk, Sibel, "Mecmû'a-yı Eş'ar (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)", (Danışman: Doç. Dr. Ziya Avşar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat 2010.

Öztürkçü, İbrahim*,* **"**Pervâne Beg Mecmû'ası 580b-603a Transkripsiyonlu Metin", (Danışman: Dr. Nejat Sefercioğlu), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

Paksoy, Kezban, "Mecmû'a-yı Fevâid (Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi-254) (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2006.

Pehlivan, Mahmut, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (439b-464a)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rahşan Gürel), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2004.

Resuloğlu, Furkan, "Muhtasar Risale-i Musiki Adlı Eserin Transkripsiyonu ve İncelenmesi*"* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019.

Sarıhan, Orhan Çağrı, *Ali Emirî Manzum 718 Numaralı Lugaz Mecmû'ası'nın (01b-50a) Çevriyazımı ve İncelenmesi,* (Danışman: Doç. Dr. Üzeyir Aslan), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011.

Seçkin Güleryüz, Özlem, "Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Bölümü 4078 Numarada Kayıtlı 16. Yüzyıla Âit Bir Şiir Mecmû'ası (51a-100b) (Çeviriyazılı Metin)", (Danışman: Doç. Dr. Üzeyir Aslan), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.

Sevinç, İbrahim "Pervâne Beg Nazire Mecm'ûası (1a-29b) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Prof. Dr. Tahir Üzgör), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2001.

Soyer, İsmail Murat, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (366b-391a) Transkripli Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rahşan Gürel), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Sürmeli, Emire, "Mecmû'a-yı Kasaid-i Türkiye (İnceleme-Metin) (Varak 108-206)", (Danışman: Y. Doç. Dr. Nevin Gümüş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde 2003.

Süyrüğe Nur, "Ahmet Emin Güven Husûsî Kütüphanesi'nde Bulunan Râgıp Bey Mecmû'ası (88b-143a), (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)", , (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler EnstitüsüKayseri 2017.

Şahin, Oğuzhan, "Mecmû'a-yı Münşeât, TDK KTP. a. 363/1 (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*"* (Danışman: Doç. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri: 2005.

Şahin, Oğuzhan, *"*Şem'î Şem'ullâh, Şerh-i Mesnevî (III- IV. Ciltler), (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)", (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Doktora Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2012.

Şahin, Özlem, "Ahmed Hayâtî-yi Elbistânî'nin Şerh-i Tuhfe-yi Vehbî Adlı Eseri Şerhü Tuhfeti'l-Manzûmeti'd-Dürriyye fî-Lügati'l-Fârisiyye ve'd-Deriyye, (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)", (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Doktora Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2016.

Şahin, Özlem, "Mecmû'a-yı Eş'âr ve Fevâid- TDK KTP. a/418 (İnceleme-Metin-Sözlük- Tıpkıbasım)" (Danışman: Prof.Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2008.

Şener, Kısmet Gül, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (392a-415b)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rahşan Gürel), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2002.

Şıra, Sahibe, "Bosnalı Teberdâr Mustafa Efendi ve Ona İzâfe Olunan Mecmû'adaki Eserler", (Danışman: Prof. Dr. Mustafa Uzun), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2008.

Şirin, Sezgin, "Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Kitaplığı 3849 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-yı Eş'ar'ın (80a-120a) Yapraklarının Tenkitli Metni", (Danışman: Dr. Hakan Taş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.

Tanyıldız, Ahmet, "İsmâil Rusûhî-yi Ankaravî- Şerh-i Mesnevî (Mecmû'atu'l- Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif) (I.Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)", (Danşıman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Doktora Tezi Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2010.

Taştan, Erdoğan, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (199b-230b) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Prof. Dr. Tahir Üzgör), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2001.

Türkben, Hakan, "Fahrî Dede ve Mecmû'ası", (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Sevgi), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2008.

Tüysüz, Fatih "Türk Din Mûsikîsi Formlarından İlahi", (Dan.: Doç. Dr. Mehmet Tıraşçı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2017.

Uyanıker, Nursel, "Pervâne Beg Mecmû'ası'nın İlk Yüz Varağında (1a-100b) Halk Kültürü ile İlgili Unsurlar (Atasözleri-Deyimler-Halk İnanışları)", (Danışman: Doç. Dr. Sebahat Deniz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

Ün, Cumhur, "Edirneli Nazmî Mecma'un-Nezâir 1-50 Varakların Transkripsiyonlu Metni", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Kaşif Yılmaz), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 1996.

Ünlü, Dilek, "Münşe'ât Mecmû'ası (İBB Atatürk Kitaplığı-T 816 T 816 1) (İnceleme-Metin-Sözlük Tıpkıbasım)", (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2017.

Yalçın, Ömer, "Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Kitaplığı 3849 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-yı Eş'arın (vr.121b-156a) Metin ve İnceleme", (Danışman: Doç. Dr. Hakan Taş), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010.

Yavuz, Mehmet Sait, "Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Bölümü 4078 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmû'asının (vr. 1-30 İnceleme ve Metin)", (Danışman: Doç. Dr. Üzeyir Aslan), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010.

Yavuz, Seyit, "Marmara Üniversitesi Nâdir Eserler Koleksiyonu 811 Arşiv Numarası ile Kayıtlı Şiir Mecmû'ası (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)", (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2016.

Yıldırım, Sinem, "Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda 06 MİL. YZ. A 2133 Arşiv Numarası ile Kayıtlı Mecmû'a-yı İlâhiyyât (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)", (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2016 .

Yıldızoğlu, M. Abdulkerim, "Süleymaniye Kütüphanesi 34 SÜ-Tarlan/182 No'lu Şiir Mecmû'ası (İnceleme-Çevriyazı-Sözlük)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nazmi Özerol), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman 2015.

Yılmaz, Yakup, "Pervâne Beg Nazire Mecmû'ası (99b-129a) Transkripsiyonlu, Edisyon Kritikli Metin", (Danışman: Prof. Dr. Tahir Üzgör), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2001.

Yılter, Sait, "Mecmû'a-yı Kasa'id ve Gazeliyyat (Mecmû'a-yı Devavin) (Halet Efendi Mülhakı, Süleymaniye ktp. No:245) (İnceleme-Metin-TıpkıBasım)", (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ziya Avşar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2006.

Yigen, Şükran, "Mecmu'a-ı Fevâ'id-i Dîniyye (İnceleme- Transkripsiyonlu Metin-Tıpkıbasım-Sözlük)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri 2019.

Yorulmaz, Neslihan, "Şem'î Mecmû'ası Transkripsiyonlu Metin, İnceleme," (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Yakar), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2011.

Zararsız, Şeyma Nur, "Millî Kütüphane Ankara-Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonunda 06 Hk 889 Arşiv Numarasıyla Kayıtlı 'Mecmû'a-yı Eş'âr' (Metin-İnceleme-Sözlük-Tıpkıbasım)", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Danışman: Prof. Dr. Atabey Kılıç), Kayseri 2018.

4. Dîvânlar

Akkuş, Metin, *Nef'î Dîvânı,* Akçağ Yayınları, Ankara 1993.

Akyüz Kenan vd., *Fuzûlî Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.

Aydemir, Yaşar, *Behiştî Dîvânı* (Hayatı-Şahsiyeti-Dîvânının Tenkitli Metni) Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.

Bilkan, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı,* C. I / II, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997.

Birgören, Hamdi, *Dâniş Dîvânı (İnceleme-Metin),* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004.

Çavuşoğlu, Mehmed - Tanyeri, M. Ali, *Hayretî Dîvanı Tenkidli Basım,* İstanbul 1981.

Erdoğan, Kenan, Niyâzî-i Mısrî Dîvânı, Akçağ Yayınları, Anklara 1998.

Erdoğan, Mustafa, *Bursalı Rahmî Dîvânı,* Dergâh Yayınları, İstanbul 2011.

Ertem, Rekin, *Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı,* Akçağ Yayınları, Ankara 1995.

İpekten, Haluk, *Nâilî Kadîm Dîvânı* (Edisyon- Kritik), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1970.

İsen, Mustafa- Kurnaz, *Cemal Şeyhî Dîvânı,* Akçağ Yayınları, Ankara 1990.

Kaplan Mahmut, *Neşâtî Divanı,* Akademi Kitabevi, İzmir 1996.

Kılıç, Atabey, Mîrzâ-zâde *Ahmed Neylî ve Dîvânı,* Kitabevi Yayınları İstanbul 2004.

Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı Tenkitli Basım,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.

Macit, Muhsin, *Nedîm Dîvânı,* Akçağ Yayınları, Ankara 1997.

Saraç, M.Yekta, *Emrî ve Dîvânı,* İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, (Danışman: Prof. Dr. Ali AlpArsalan), İstanbul 1991.

Tarlan, Ali Nihad *Ahmet Paşa Dîvânı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

Tatçı, Mustafa, *Yunus Emre Divanı, I-II,* Akçağ Yayınları, Ankara 1991.

Üzgör, Tahir, *Fehîm-i Kadîm-Hayatı, Sanatı Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1991.

5. Sözlükler

Akay, Hasan, *İslâmî Terimler Sözlüğü,* İşaret Yayınları, Ankara 1995.

Cebecioğlu, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Anka Yayınları, İstanbul 2004.

Demirli, Ekrem, *Abdürrezzak Kâşânî, Tasavvuf Sözlüğü*, İz Yayıncılık, İstanbul. 2004.

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1999.

Dilçin, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü,* TDK Yayınları, Ankara 1983.

Gazimihal, Mahmut Ragıp, *Mûsîkî Sözlüğü,* Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1961.

Hüseyin Kâzım Kadrî, *Büyük Türk Lugatı,* İstanbul 1943.

İsen Mustafa, vd., Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı Sözlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

Kanar, Mehmet, *Farsça Türkçe Sözlük,* Say Yayınları, İstanbul 2013.

Karabey, Turgut ve Külekçi, Numan, *Sünbülzâde Vehbî, Tuhfe (Farsça-Türkçe Manzum Sözlük),* Erzurum 1990.

Karaman Fikret, Karagöz İsmail, Paçacı İbrahim, vd. *Dînî Kavramlar Sözlüğü,* Yeni Şafak Kültür Armağanı, İstanbul 2009.

Kartal, Ahmet, *Tuhfe-i Remzî,* Akçağ yayınları, Ankara 2003.

Kılıç, Atabey, *Mustafâ Bin Osmân Keskin, Manzûme-i Keskin*, Laçin Yayınları, Kayseri 2001.

Kurnaz, Cemal (hazırlayan), *Ahmet Talât Onay Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar,* Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara1992.

Muallim Nâcî, *Lugat-ı Nâcî,* Çağrı Yayınları, İstanbul 1987.

Muhtar, Cemal, *Luğat-ı Ferişteoğlu ve Luğat-ı Kânûn-ı İlâhî*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 1993.

Mutçalı, Serdar, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları, İstanbul 1995.

Olgun, İbrahim ve Dırahşan, Cemşit, *Ferheng-i Fârsî-Türkî/Farsça Türkçe Sözlük*, Ankara 1984.

Öztuna, Yılmaz, *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, C. 1-2, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

Pakalın, Mehmed Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve T erimleri Sözlüğü 1-3,* Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1983.

Pala, İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü,* Akçağ Yayınları, Ankara 1995.

Parlatır, İsmail, Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü, Akçağ Yayınları, Ankara 2017.

Redhouse, Sir James, *Turkish and English Lexicon*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.

Sertoğlu, Midhat, *Osmanlı Tarih Lûgatı,* Enderun Yayınları, İstanbul 1986.

Sözer, Vural, Müzik Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2012.

Steingass, Francis, *A Comprehensive Persian-English Dictionary,* Librairie du Liban, Beirut 1975.

Şemseddîn Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî,* Çağrı Yayınları, İstanbul 1996.

Tâhirü'l-Mevlevî, *Edebiyat Lügatı,* Enderun Yayınları, İstanbul 1973.

TEİS, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, https://teis.yesevi.edu.tr/anasayfa

Toparlı, Recep, *Ahmet Vefik Paşa: Lehçe-i Osmânî,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2000.

Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü,* Marifet Yayınları, İstanbul 1991.

Yıldırım, Nimet; *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, Kabalcı Yayınaları, İstanbul 2006.

Yılmaz, Mehmet, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*, (Ansiklopedik Sözlük), Enderûn Kitabevi, İstanbul 1992.

Ziya, Şükûn, *Gencîne-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ 1-3,* Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1996.

TIPKIBASIM

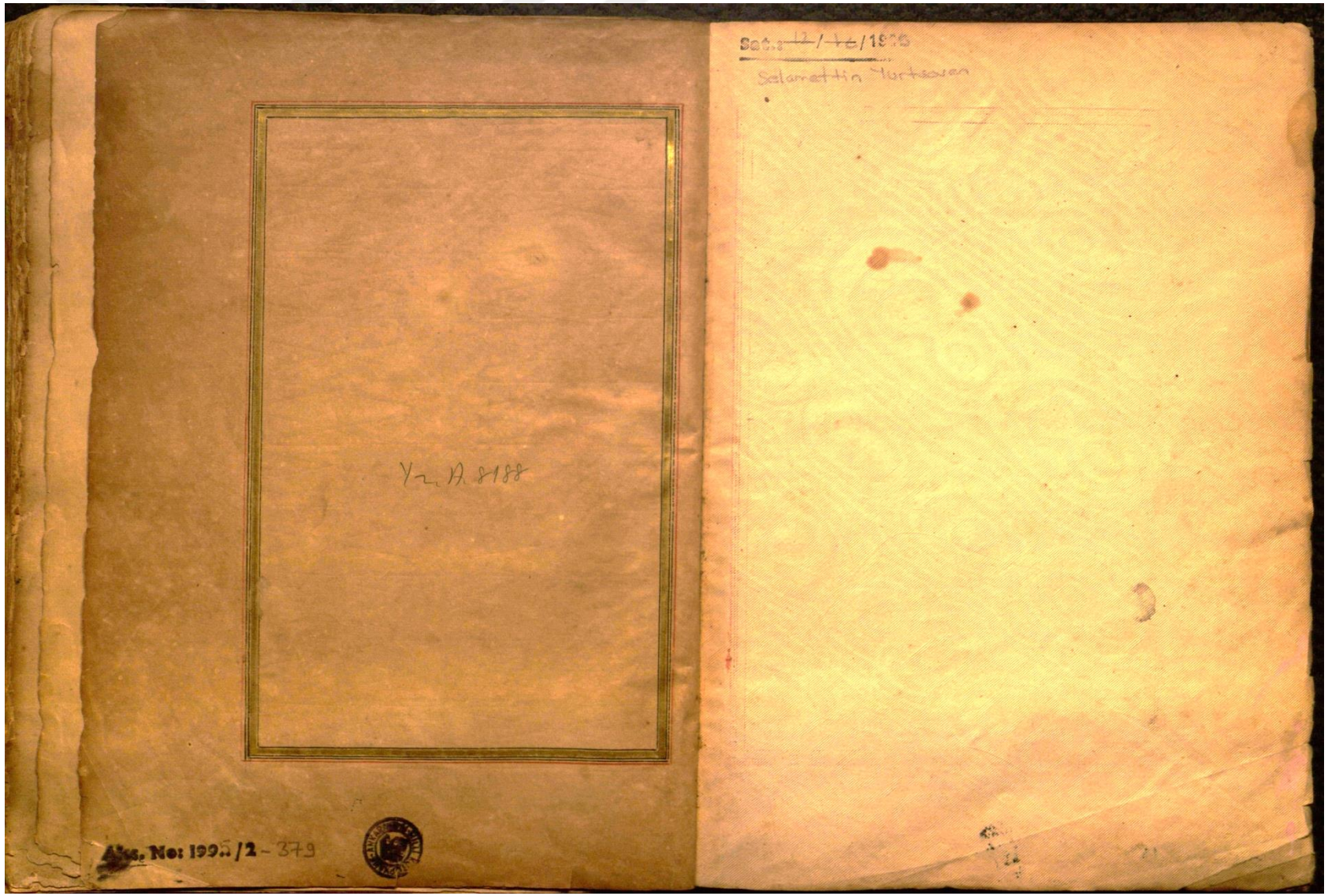
Eser Adı	Mecmû'a-i İlâhîyyât
Eser Adı (Arap Alfabesiyle)	
Yazar Adı	
Yazar Adı (Arap Alfabesiyle)	
Yer Numarası	06 Mil Yz A 8188
Demirbaş No	
DVD No	537
Cilt No	
Cilt Özelliği	
Ölçüleri	240x170 - 160x120 mm.
Telif Tarihi	

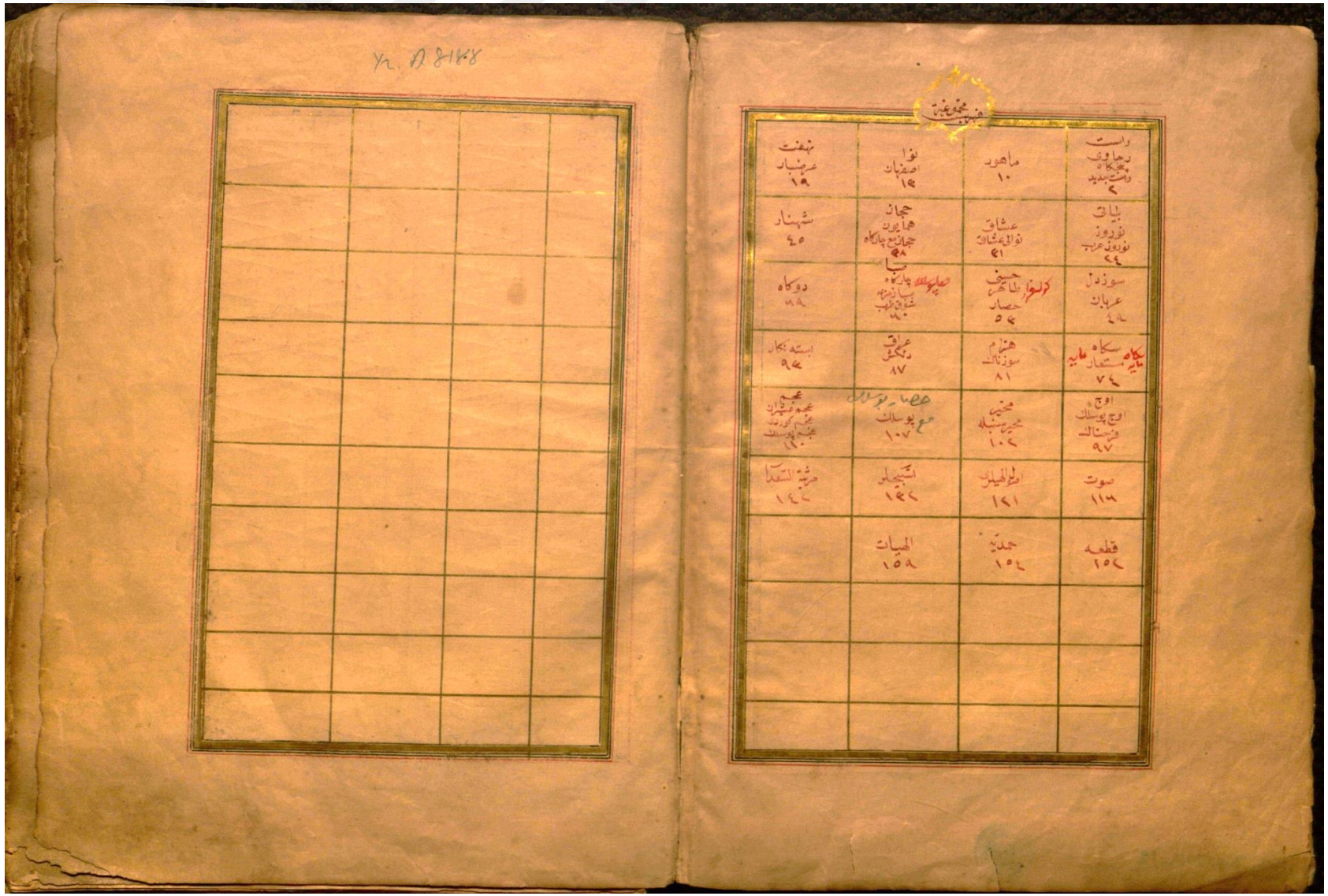
Müstensih	
İstinsah Tarihi	
İstinsah Yeri	
Yaprak Sayısı	II, 208
Minyatür	
Satır Sayısı	14
Tezhip	
Kaynakça	
Mülkiyet	

Kütüphane	Milli Kütüphane-Ankara
Koleksiyon	Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu
Yazı Türü	Nesih
Kağıt Türü	Yeni ince sarı kağıt
Konu	İslâm Dini-Ahlak ve İçtimaiyat
Dil	Türkçe
Sağlama Kaynağı	

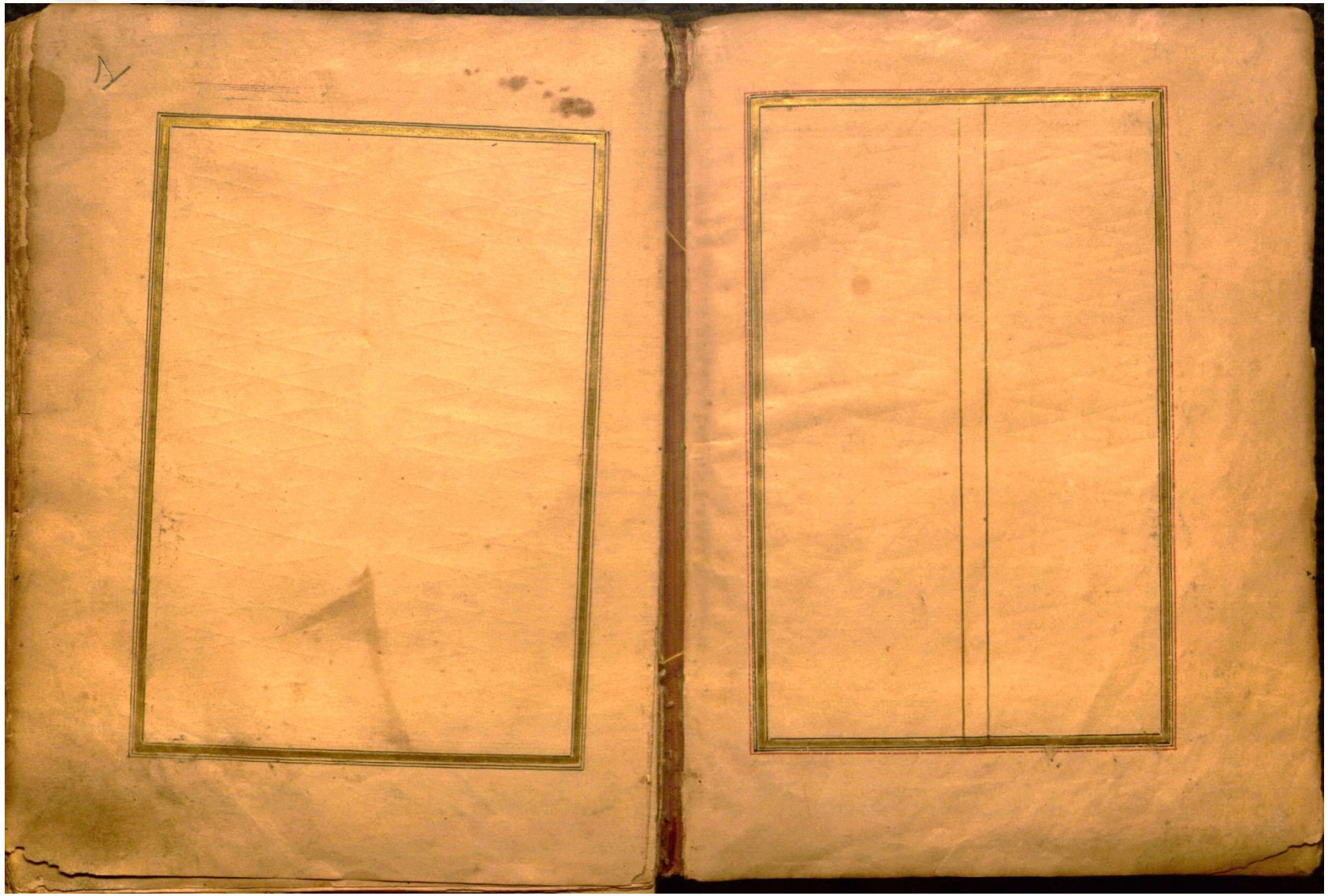
Genel Notlar	Tezhip: Serlevha, konu başları kenar cetvelleri nefis tezhiblidirMüzehhep zencirekli köşebentli kahverengi meşin kaplı mukavva cilt. Eser, İlahilerden oluşmaktadır. Mahlaslar, çizgiler, konu başlarının adı kırmızıdır, sırtı dağılmak üzeredir, bazı sayfalar boştur. İbde fihrist vardır. 182a-208a boş. Yunus, Hûdayî, Sezayî, Zekayîî, Niyazî, Hakkî, Şems-i Tebrîzî, Şaban Dede, Cemâlî, Rûşenî, Yazıcı,
Başlangıç Cümlesi	
Bitiş Cümlesi	
Diğer Cümleler	

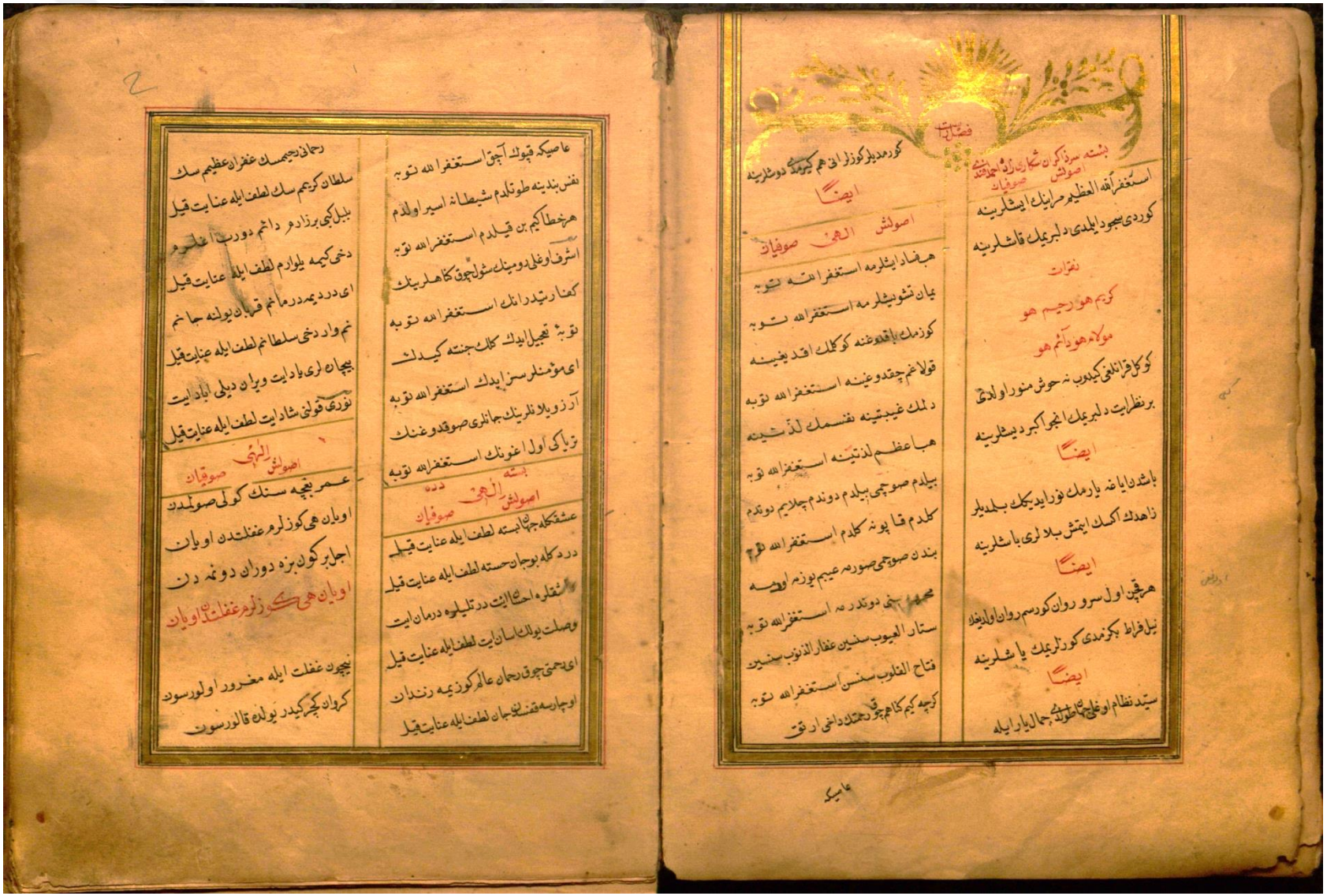

Y. A. 8188
Selaheddin Turkmen

راست بیجاوری مجلس راست بیدد ۷	ماهور ۱۰	نوا اصفهان ۱۴	نهفت سرپنجار ۱۹
بیات نوروز نوروز عرب ۲۴	عشاق نوا عشاق ۴۱	حجاز همایون حجاز چاهکاه ۴۸	شهناز ۴۵
سوزدل عربان ۴۹	کرشمه حسینی حصار ۵۶	صابونک چارگاه بساط زمزمه شهناز ۸۰	دوگاه ۸۸
پنجگاه سکاه مستعار عالیه ۷۶	هزار سوزناک ۸۱	عراق دلکش ۸۷	بسته نگار ۹۷
اوج اوج بوسلک فرحناک ۹۷	مخیر مجیر سنبله ۱۰۴	صابونک موبوسلک ۱۰۷	عجم عجم فیروزان عجم کوزه عجم بوسلک ۱۱۰
صوت ۱۱۶	ایل الهیلک ۱۲۱	استجلی ۱۴۷	مرثیه السقدا ۱۴۷
قطعه ۱۵۴	حمدیه ۱۵۴	الهیات ۱۵۸	

بسته سرزاکون شکاری زاده احمد افندی
اصولش صوفیان

استغفرالله العظیم مراینك ایشلرینه
کوردی بجود ایلدی دلبریمك قاشلرینه

نغوات

کریم هو رحیم هو
مولام هو یا ئم هو

کوکل قرانلغی کیدوب نه حوش منور اولدی
برنظرایت دلبریمك انجو اکبر دیشلرینه

ایضاً

باشدن ایاغه یارمك نوزایدیکك بلمدیلر
زاهدك اکسك ایتش بلالری باشلرینه

ایضاً

هرقچن اول سرو روان کودسم روان اولدیغله
نیل فراط بکزمدی کوزلریمك یاشلرینه

ایضاً

سیّد نظام اولغلی حضرتلرینه جمال یارایله

فصلیات

کورمدیلر کوزلرانی هم کیرمدی دوشلرینه

ایضاً

اصولش الهی صوفیان

هرفساد ایشلرمه استغفرالله توبه
یمان تشویشلرمه استغفرالله توبه
کوزمك باقدوغنه کوکلك اقدیغینه
قولاغم چکدوغینه استغفرالله توبه
دلمك غیبتینه نفسمك لذتینه
هرعظم لذتینه استغفرالله توبه
بیلدم صوچمی بیلدم دوندم چلاریم دوندم
کلدم قاپونه کلدم استغفرالله توبه
بندن صوچمی صورمه عیبم یوزمه اوصه
محمد بنی دوندرمه استغفرالله توبه
ستار العیوب سنسین غفار الذنوب سنسین
فتاح القلوب سنسن استغفرالله توبه
کرچه کیم کاهم چوق دهشتده دانی ارتق

عاصیکه

رحمان رحیمسك غفار عظیم سك
سلطان کریمسك لطف ایله عنایت قیل
بلبل کبی برزار درم داغم دورت اطرافم
دخی کیمه یلوارم لطف ایله عنایت قیل
ای دردیمه درمانم قربان یولنه جانم
نم واردخی سلطانم لطف ایله عنایت قیل
بیچاره لری یادایت ویران دیلی اباد ایت
نوری قولنی شادایت لطف ایله عنایت قیل

اصولش الهی صوفیان

عمر بیچه سنك کولی صولمدن
اویان هی کوزلرم غفلتدن اویان
اجل برکون بزه دوران دونمه دن
اویان هی کوزلرم غفلتدن اویان

نیچون غفلت ایله مغرور اولورسون
کروان کچر کیدر یولده قالورسون

بسته الهی دده
اصولش الهی صوفیان

عشقکله جانا بسته لطف ایله عنایت قیلمه
دردکله بوجان خسته لطف ایله عنایت قیلمه
شفاده احسانایت درتلیاوه درمانایت
وصلت یولك اسانایت لطف ایله عنایت قیلمه
ای رحمتی چوق رحمان عالم کوزیمه زندان
اوچارسه قفسلرنجان لطف ایله عنایت قیلمه

بو الله صبکره بشمان اولورسون

ایضاً

قیادوسکده یاتمه دونه دونه
مغرور اولوب اویومه قانه قانه
ایلتورلرسنی قرانلق سینه نه

ایضاً

یونس بیتر سویلرسوزی طوتلمز
سنك قماشین بویرده صاتلمز
بویله یاتمق ایله حقه یتلمز

بسته ایضاً شوشاقی ده
اصولش الهی اوسط

بوکلشنده هزاری بی نوایم یارسول الله
دلی ازوده خارجفایم یارسول الله
نوله اولسم نواخوینده بحدارده لحمانك
اسیرودردعشقه مبتلایم یارسول الله
مدد ستدرای کان شفاعت بنده بوخسه

حضورحقه محجوب خطایم یارسول الله
یوزم یوق عرصخالله عرض کاهی حشره واردقده
کنه کارم کرفتارهوایم یارسول الله
کرم قیل لطف احسانکله دلشادایله بن زاری
شفیعیم قیوکده برکدایم یارسول الله

بسته ذاکر باشی عبد لکریم افندی
اصولش صوفیان

مفاتیح الهدی اولدی هلالك یارسول الله
مصابیح الدجی نورجمالك یارسول الله

نقرارات

یاحبیب الله یارسول الله
شفاعت کاولسین سندن شفاعت یارسول الله
یازالیدك قلبمحسنك کابك حضرت مولا
بنی مست ایلدی فکروخیالك یارسول الله

ایضاً

عجبمی هیچ بلبل ناله ایدرسه عندلیب دل
نواساز کلستاندرمقالك یارسول الله

ایضاً

جیبانار فرقتله قولك کتری حراب ولدیم
عمارت ایلدی عیدوصالك یارسول الله

م م م

اصولش الهی صوفیان

ازلدن عشق اودینه یانه کلدم
اناك ایچون تاابد مستانه کلدم
اکرنوش ایتمز ایسك بومیدان
دیمه زاهد که بن ایمانه کلدم
سرای وحدت اولمش ایکن مقامم
بوکثرت عالمك سیرانه کلدم
بودهر ایچره کوردب ایتمه تعجب
برکزلی کنج ایدم ویرانه کلدم

جوبرده رسنبلی معروف عارف
ایدوب دعوی دیمه عرفانه کلدم

م م م

بسته حضرت مهر کرط زیور افندی
اصولش صوفیان

وصلت کبی نعمتی اولور یارب نیچه شکرایدم
حذمت کبی دولتی اولور یارب نیچه شکرایدم
جودوکله ایجاد ایلدك مطلوبه ارشاد ایلدك
جمله دلی شاد ایلدك یارب نیچه شکرایدم
حاظرده سن ناظره سن قادرده سن ناصره سن
ذاکرده سن شاکره سن یارب نیچه شکرایدم
ان الحبیب المصطفی قد قال لا احصی ثنا
شکرك عطا اوزه عطا یارب نیچه شکرایدم
ایله هدایه نظر قالمیه قایدن اثر
واراق سنکدر سرلتر یارب نیچه شکرایدم

م م م

اصولش الهی صوفیان

ای شهید کربلا یه اغلیان اغله ماتمدر محمد بوکون

نار حسرتله جگرك داغلیان اغله ماتمدر محمد بوکون

سینه ده کوکدر داغ اوله قالمیه باشلر دیده دن یرماغ اوله

کوز یاشك متراك اوجاغ اوله اغلمه ماتمدر محمد بوکون

کچه کوندز ای محمد امتی ایده لم جان ویرزیده لعنتی

کوزیاشن اوله حقك رحمتی اغلمه ماتمدر محمد بوکون

مسجد اول شاه شهید کربلا نور چشم مرتضی الیمبا

جد پاکیدر محمد مصطفا اغله ماتمدر محمد بوکون

هر بحر صنعه شقفلر شجعی اندی قان اغلر فلکلر اولدی طوفان

عالمی طوتدی حسینك ماتمی اغله ماتمدر محمد بوکون

چار یارایله محمد ای سعید اولدیلر تسلیم زخمیله شهید

قیدیلر رحم ایمیوب یزیده یزید اغله ماتمدر محمد بوکون

ای سزای بیلش اول شاه حسین جمله سوکدکلرایله عین

شکسز اهل الله اولدکلرین اغله ماتمدر محمد بوکون

بسته سرزنکهان اصولش صوفیان

شکاری احمد افندی

اعذب الالحان ایله کل احسان

قالمسون ویران بولله نالان

لطف احسان ایت یولم اسان ایت

عشقه مهمان ایت قلبه ای سلطان

ادی وصانم کیه سلطانم

بولکه جانم ایده یم قربان

فیضنی سبحانی اولسه ارزانی

قول ایکن انی ایلر عالیشان

فتحی مسکینه کوکلی غمکینه

قلبی دردینه ایله کل درمان

اصولش الهی اوسط

مرحبا ای مولود پیغمبری کلبو وای ماه پرور کلبرو

مجلس مولوده دردوقتشاولدی او مجلس اولور بزم

شربت سکر پرور فیضنه زلال جان دماغنه اولور عود عنبر

صلوات تحلی نورالوری اولدی حسنك بو یوزیرکه ازبری

بوشب

بسته در غمان اصولش دویك

ذاکری احمد افندی

بوشب خورشید اورنکی رسالت کلدی دنیایه

محمد مصطفانك نوری صالدی عالمه سایه

دوتدی عالم بالاسراسر نور ایله اوشب

قدم قصدکه وجود اقلیمنه اول اسمان بایه

بسته شیخ مصطفی چلالك زاده اهل

اصولش اوسط

عالملر نوره غرق اولدی محمد طوغدیغی کیجه

مؤمن منافق فرق اولدی محمد طوغدیغی کیجه

عرشك نوری بیره ایندی صویك رنکی نوره دوندی

هپ صوسزلر صوه قالدی محمد طوغدیغی کیجه

انانك رحمنه دوشدی کفارلك عقلی شاشدی

بیك کلیسا یره کیچدی محمد طوغدیغی کیجه

پیردن کوکه نوراللدی یدیلر قرقه قاتلری

کشیشلر دیلی طوتلدی محمد طوغدیغی کیجه

حورلر قیزلری کلدیلر قوندغلی ایله صاردیلر

محمد پوزسوزیل محمد طوغدیغی کیجه

بسته در غمان اصولش دویك

ذاکری احمد افندی

بوشب خورشید اورنکی رسالت کلدی دنیایه

محمد مصطفانك نوری صالدی عالمه سایه

دوتدی عالم بالاسراسر نور ایله اوشب

قدم قصدکه وجود اقلیمنه اول اسمان بایه

بسته شیخ مصطفی چلالك زاده اهل

اصولش اوسط

عالملر نوره غرق اولدی محمد طوغدیغی کیجه

مؤمن منافق فرق اولدی محمد طوغدیغی کیجه

عرشك نوری بیره ایندی صویك رنکی نوره دوندی

هپ صوسزلر صوه قالدی محمد طوغدیغی کیجه

انانك رحمنه دوشدی کفارلك عقلی شاشدی

بیك کلیسا یره کیچدی محمد طوغدیغی کیجه

پیردن کوکه نوراللدی یدیلر قرقه قاتلری

کشیشلر دیلی طوتلدی محمد طوغدیغی کیجه

حورلر قیزلری کلدیلر قوندغلی ایله صاردیلر

محمد پوزسوزیل محمد طوغدیغی کیجه

یرلنس بایزای قره باشلر قارکوزده قالغ باشلر

سجاد ایندی طاغلر طاشلر محمد طوغدیغی کیجه

اصولش الهی اوسط

غدیب اولدی دیلرسك اول کله اسمی سنبله کل سنبله

ذکر حقی ایرکورمز دیلرسن دله اسمی سنبله کل سنبله

بوی وحدت ثم اولنور زاهدلر اسمی سنبله کل سنبله

زلف ایدوب حب سوایی ریا اسمی سنبله کل سنبله

جان دللهنده اول بودرکش اوله یم دیرسن قرین بزا

ویرملر استرسن صادق فاکش سنبله کل سنبله

صدق واخلاص ایله اولور مراده مرشد پاکدر بوسوزسوزدر شب

چکیم دیرسن دوعالمده تعب سنبله کل سنبله

خالفیدر خدمتنه بنده سی اولمشلر عاشق فکنده سی

ضایع اولز خدمتلرنده سی سنبله کل سنبله

اصولش دویك الهی

ندر دردلرك سنك بوماتمك نه اغلرسان غمك نه

کوکل نوالدکه نه اغلرسان غمك نه

علاجك يوق عجبكم درهمك نه

ايضًا

سنى عشقك قوهمز تهى دست
دكل عشاق ايچنده مرتبك بت
مكر ضم ازل قلمش سنى ست

ايضًا

سنى سندن الان كمدر بيلرسك
سنى بحر ضلالان كمدر بيلرسك
بوشا كرله قلالان كمدر بيلرسك

الهى بخشكاه
بسته دره الشهير بدرك
اصولش اوسط

ياندى كوكلدن ماسوايچون نار ذكرالله ايله
اولدى منور جان دل انوار ذكرالله ايله
اهل طريقت كلديلر ذكر ايله حقى بولديلر
اسراره واصل اولديلر اثار ذكرالله ايله

بالا اوله قلبك اى همام ذكر ايتكيله صبح شام
دل شرفى طوله تمام اسرار ذكرالله ايله
وحدت شرابندن ايچوب بوجمله وارلقدن
مرادى قلبك ايچوب تكرار ذكرالله ايله
وارسن كماله ايره سن وارو ب جنانه كيره سن
عدلى اج كوزك كوره سن ديدار ذكرالله ايله

الهى
اصولش اوسط

حقدن غيرى سوكلى كلى بيلاندر يلان
حقدن غيرسه فانى باقى دكلدر قلان
حقى سون عاشقك بلوثانى وارد دودانيخو
اويو ماز ديدار مشتاقلان
اوبخو ايله يار اولمه نفسه الدانوب قالمه
بوقنفسك قلعه سك صوقو ويراندو ويران
بوندن كوچ وار ديو ايو دوكه ظلم ايتمه
بادين ميزان هوديلور اولو يواندو ديوان

درويش

درويش يونس بوسوزى كاملره سويلدى
جاهللرك سوزلرى عقله زياندر زيان

الهى
اصولش دوردوان

دولاب نيچون اكلرسك دردم وارد اكلرم
بن مولايه عاشق اولدم انكچون اكلرم
بنم اره درتلى دولاب صويم اقر يلان يلاب
بويله امرايلش چلاب انكچون اكلرم
اولودا غلما غاجيم نه طاتليم نه اجيم
بن مولايه دعاجيم انكچون اكلرم
بنى برداغده بولديلر قولم قنادم قيرديلر
دولايه لايق كوردى ديلر انكچون اكلرم
درويش يونس ايدراهى كوزم ياشى جكر قانى
حقه عاشقم بالله انكچون اكلرم

م م

شهريارى اسپا غيل ده افتدك
اصولش
دوبيك

بيلورم بنده سنك اللهم
جان ايله تنده سنك اللهم

اى درده درمان اى غنى سلطان
بكا كناهمدن امان اللهم

نقلت

محو ايدوب بنى بولمشم سنى
ديمزم قنى سنك اللهم

ايضًا

ترك ايدوب وارى بولدى دلدارى
پس بوازكارى سنك اللهم

سزايدك ياق ظاهرى اولرحق
سوز بودر اكچق سنك اللهم

ايضًا

م

بسته حافظ قراد
اصولش صوفیان

نوله تاجم کبی کتور رسم دائم الله الله یا الله
قد می رسمید رحمت شاه رسلك الله الله یا الله
کل کلعذار نبوت اول قدم صاحبدن الله الله
احمد طوبه بوزلك سوردقدم اوکلك الله الله

یا الله

بسته شیخ احمد افندی
اصولش صوفیان

طوعدکی اول صدر رسالت بصدکی عرش اوزره قدم
صاکلدکی اول نور نبوت پرتوی فوق الامم
چالنوب طبل بشارت کلدی شاه انبیا
غلغله طولدی جهانه موندی اول صاحب علم
مرحبا یا مصطفی ای نور عین اصفیا
مرحبا ای صاحب المعراج فی التاج الظلم
یارسول الله شفاعت قیل یارنی محجوبه
شول زمانکم باش اچتی یالین یاق قان اغلوم

مهم

فی
اصولش صوفیان

یارسول الله جمالك کشف الدجاد کلکی
حبی یاسنی وصالك بلغ العلا دکلکی
ایکی برکوزیده ادین سنی ای حبیب رحمان
برای احمد محمد برای مصطفا دکلکی

فی رهاوی
بسته حویجی ناده شاکر افندی
اصولش دویك

ای درویشم دین کشی غیره کوکل ویرمه صمقین
جانکی عشق اودی صاوب نفس اودینه اورمه صمقین
عشق اودی عاشقلرك جانن یقردوست ایچون
ان جانکی عشق اودینه ایکی صاوب طورمه صمقین
عشق دکزی درك اولور یوزیوزیکلر بوغولور
کمادی یوق بودکزك چشم دیو صورمه صمقین
بودکزك یوزیکلری جانسز اولور بحریلری
جان ترکی اورمیخه بودکزه کیرمه صمقین
بحر یسین بودکزك اشرف اولی دومی سنده
ازاز چقر عشق کوهرین کذوزکی یوردلره صمقین

مشیع

فی
اصولش صوفیان

شفیع الخلق فی المحشر محمد صاحب المنبر
ابوبکر عمر عثمان امیر المؤمنین حیدر
رضوان الله علیهم هو الساقی علی الکوثر
لا اله الا الله محمد رسول الله

فی
بسته حافظ پوست
اصولش اوسط

افتاب صبح ما اوحی حبیب کبریا
ماهتاب شام اوادنی حبیب کبریا
کعبه مرکاتاب سوزالله مهرینك پروانه سی
شمع بزم لیلة الاسری حبیب کبریا
عقل اول قید بند عشقنك دیوانه سی
نازنین حضرت مولا حبیب کبریا
والضحی وضف کلی واللیل شرح سنلی
باغ یاسین و سنه طه حبیب کبریا
بلبل لولاك ذاتی لما مع الله لا نه سی
بزم قربه طوطی کویا حبیب کبریا

صدق وعدول حلم وعلم ذاته مظهر ایدوب
ویری جمار ارکانه فرخفا حبیب کبریا
جمار یار باصفادر همدم کاشانه سی
صاحب المعراج مولانا حبیب کبریا
ابروی اقبالینك ماه فلك حسرت کشی
بدر تابان جهان اری حبیب کبریا
کیسوی اجلالینك مهر منور شانه سی
نیر رخشان بی همتا حبیب کبریا
نرمکاه ساغر عشقی دل سوزیده کانن
تشنه بخش عاشق شیدا حبیب کبریا
مست سرکیرم معاصیدن برکون شیدا نظیم
ایلیه شفقت مکر فریاد حبیب کبریا
اومرم معدوز اوله اوضاع کستاخانه نی
بحمد نقصان نظیم یاحبیب کبریا

بسته یوسف چلبی اصولش صوفیان اهنی نهاوند

مرحبا ای شعلهٔ آیینهٔ سرخرا
مرحبا ای شاهد دیدار مقصودالورا
مرحبا ای مظهر فیض جناب کبریا
مرحبا ای نام شانکدر محمد مصطفا
سوردن تشریفنی تبشیر ایدوب بلدجلیل
شاته یوز دوتِ کتاب اولدی صراحتله دلیل
جد پاکدر خلیل الله ای خود بیمثل جلیل
مرحبا ای قرة العین ای نور اصفیا
فقتی بنده نی سرد فتر عشاق قیل
استاتده جمالك شمعهٔ مشتاق قیل
ستر ینکوستر وصالك بزمنه الحاق قیل
مرحبا ای اعلم الاسرار عینین ماورا

بسته صحاف حافظ اصولش اوسط اهنی نهاوند

جاندودل شهرلك ازدن ایلدی یغمای عشق
اولدوجهدك دوشدی یوعالمله غوغای عشق

دردده دوشنلر بیلورلر اهل دردك حالنی
کورنجه عاقللری مجنون ایدر لیلای عشق
کل کلستان سیرك ایله حق قصدنای هما
جنت قدسه عروج ایت یوله سك ماوای عشق
ظاهر اولوب سرمنزل عالمده فاش ایلدی
هم اولانلر بوسره نقطهٔ سودای عشق
چونکه موجود نطق ایمش عالمده عشق عالی مقام
بزه بیلدردی همای رهبر مولای عشق

اهنی نهاوند بسته بلالك زاده شیخ مصطفی اصولش اوسط

کلمیدبلیلمیدر شول زار وافغان ایلیان
تنمیدر یا جانمیدر عرش سیران ایلیان
نار وباد وآب وخاك کل خبیر وبی اصلنی
کیم بولاك هربرینی امروفرمان ایلیان
اتشین کاشانك سیروتنی دوبور بزه
کرخلاف اوزره اتی کیمدر کلستان ایلیان

یلدن کیمدرکه نسیم وصبا زوقك ویرن
کاهی حشمیله بنجه بلدان ویران ایلیان
ای تیاره کیم وجودلك ترك ایدوب اولدردن
جمله یوزلر ایچره اول بریوزی سیران ایلیان

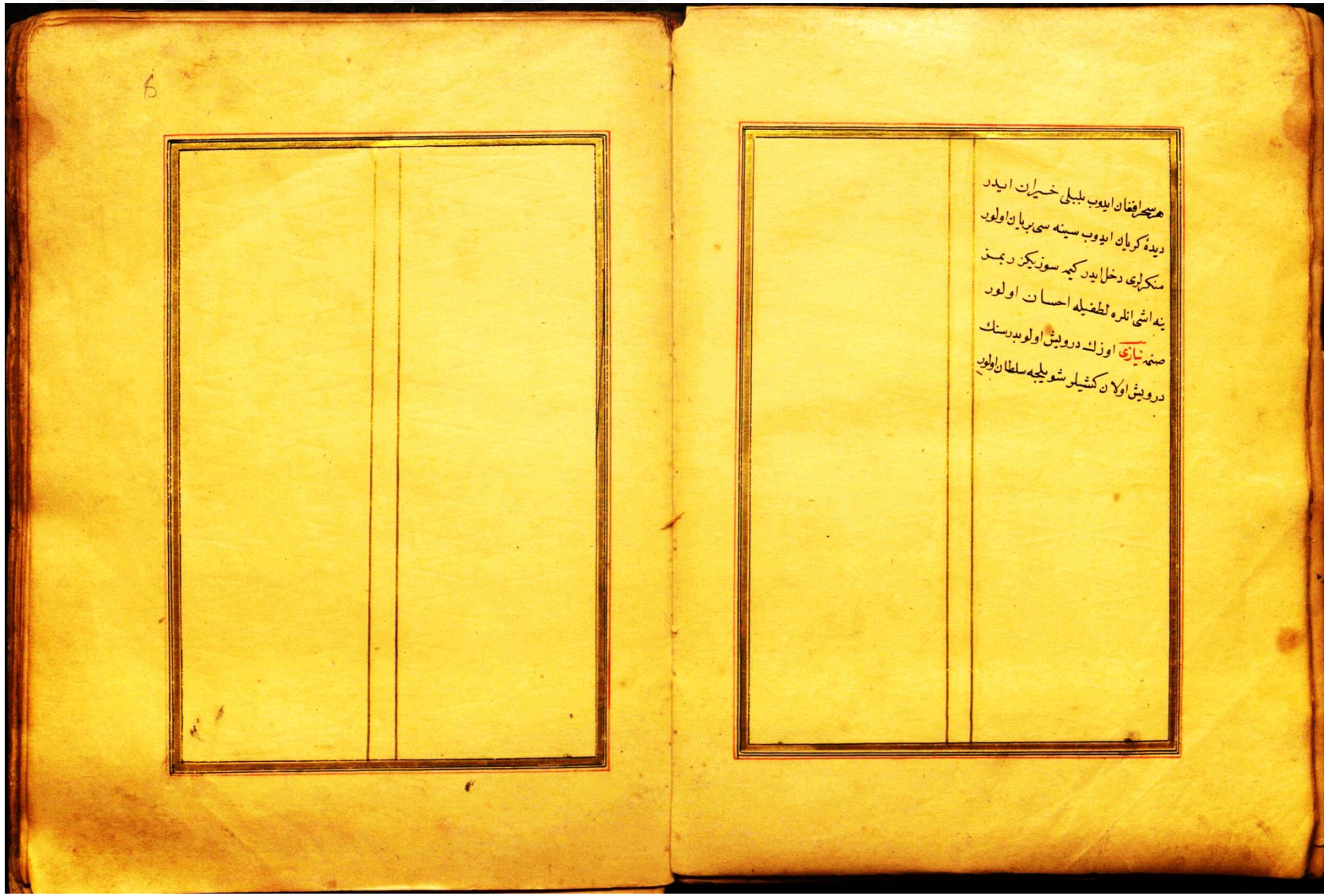
بسته اق بابا اهنی نهاوند اصولش اوسط

حبس ایچون کلدی کلور اطلاق ایچون زندان بکا
اولی قهر اخری احسان ایدر سلطان بکا
اربعینم چون تمام اولدی دخی اون کون کچی
ختم اولور منزل حرابت جان اولور جانان بکا
کلدی حق باطل قرار ایتدی دولاشدی مغزه
ظاهر اولدی کزلو سرلر ویردی حق برهان بکا
بن طوغرم اناسز هم اتاسز عیسی هم
طوغدی کون مغربدن اچلدی ظلمت سبحان بکا
اولدم اسماعیل کبی تسلیم حق ایتدی همین
ایکی بیك یوز دخی یمش پشده برقربان بکا

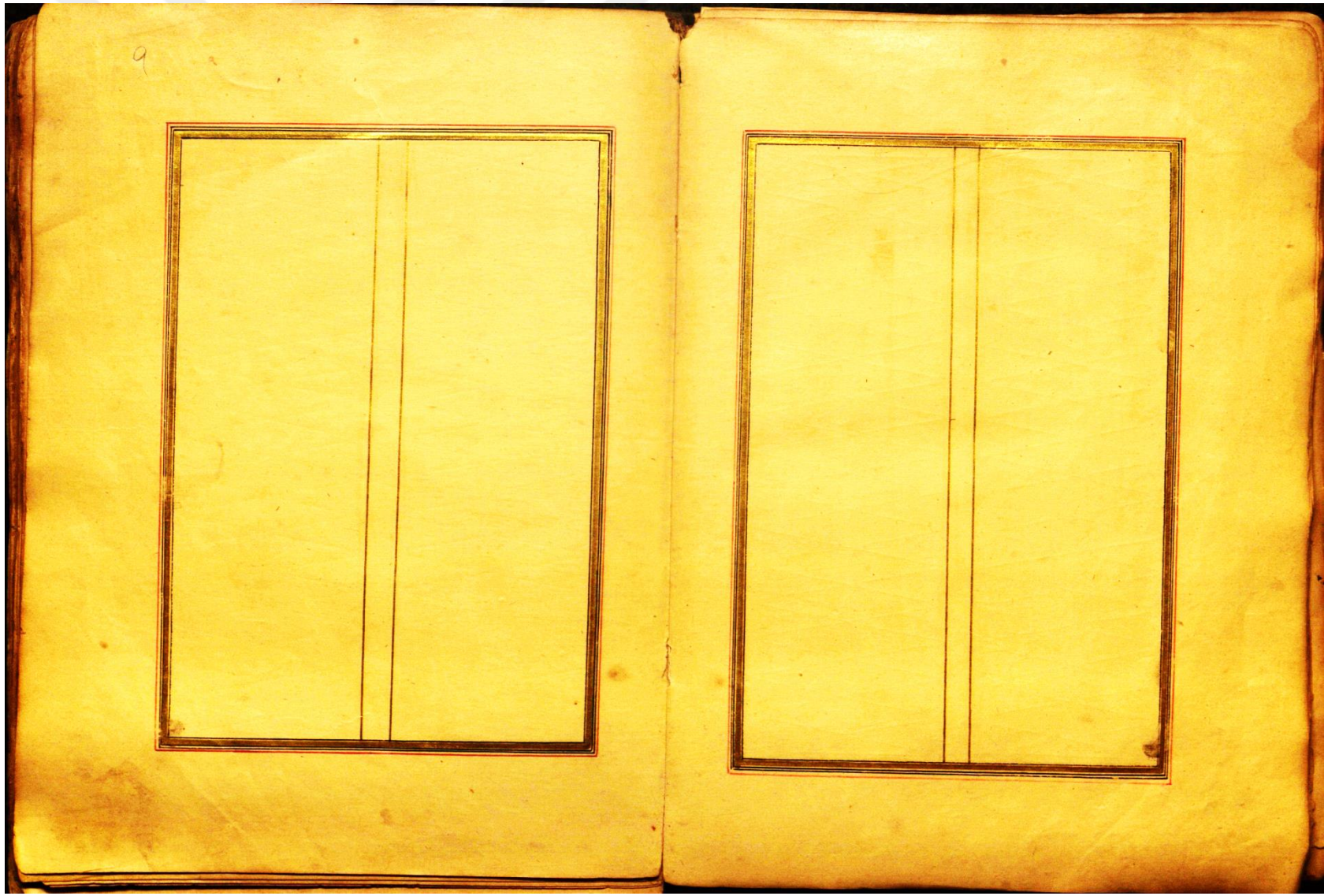
اکلدم ذبح عظیمی بربشارتدر بو فوج
هم بشارتدر کلمه یحیی ایله مهمان بکا
بودیدیکم وقعه ایچی بویوزلك باشنده در
الی بیك یوز دخی یمش بشده برقربان بکا
خلق عالم دیدیلر معجزه عیس بر زمان
دخی بوندن اوزکه ما اوحی دیدی قرآن بکا

بسته اهنی نهاوند اصولش دده دوردیوان

درویش اولان کشیلك سوزلری عرفان اولور
سالك حق اولانلك راهنه برهان اولور
علم لدن درسنی عارف اولان کشیلر
حسنه دل اولانلرلك دردینه لقمان اولور
بیت دلی پاك اولور ذکرحقی ایشیدن
صبر وقراری کیدر ایشلری دوران اولور
شمع جماله دونر پروانه در عاشقلر
ظن ایدر اول جاهلك دردیله عصیان اولور

هر سحر افغان ایدوب بلبلی حیران ایدر
دیده گریان ایدوب سینه سی بریان اولور
منکرلری دخل ایدر کیمه سوزیکز دیمز
یه اشی انلره لطفیله احسان اولور
صنمه نازی اوزلك درویش اولوبدرسنك
درویش اولان کشیلر شویله سلطان اولور

فصل یاهوره

اشرف اوغلی دومینک

اصولش دویك

انمی

ایره بنی سندن یاره دن
دوشوب اولورم بن بویان دن
اولدوکم ایچون غم می چکرم
الور جانمی برکون یاره دن
اغلم دیرم شول کوزلریمه
قان یاش اقدی اقدن قان دن
وارمیوز سوردم شیخ اشکینه
برخرقه کیم یوزیلك پان دن
درویش یونسك بودر مقصودی
اله یاردیمی چپقه اره دن

انمی

اصولش دویك

قولغه بلبغلیوب سلطان کوزلر کوزلرم
دردنه دوشر اولشم درمان کوزلر کوزلرم
مصطفیك یولنه بن جان ایله دم
عشقله کیردم یوله میدان کوزلر کوزلرم

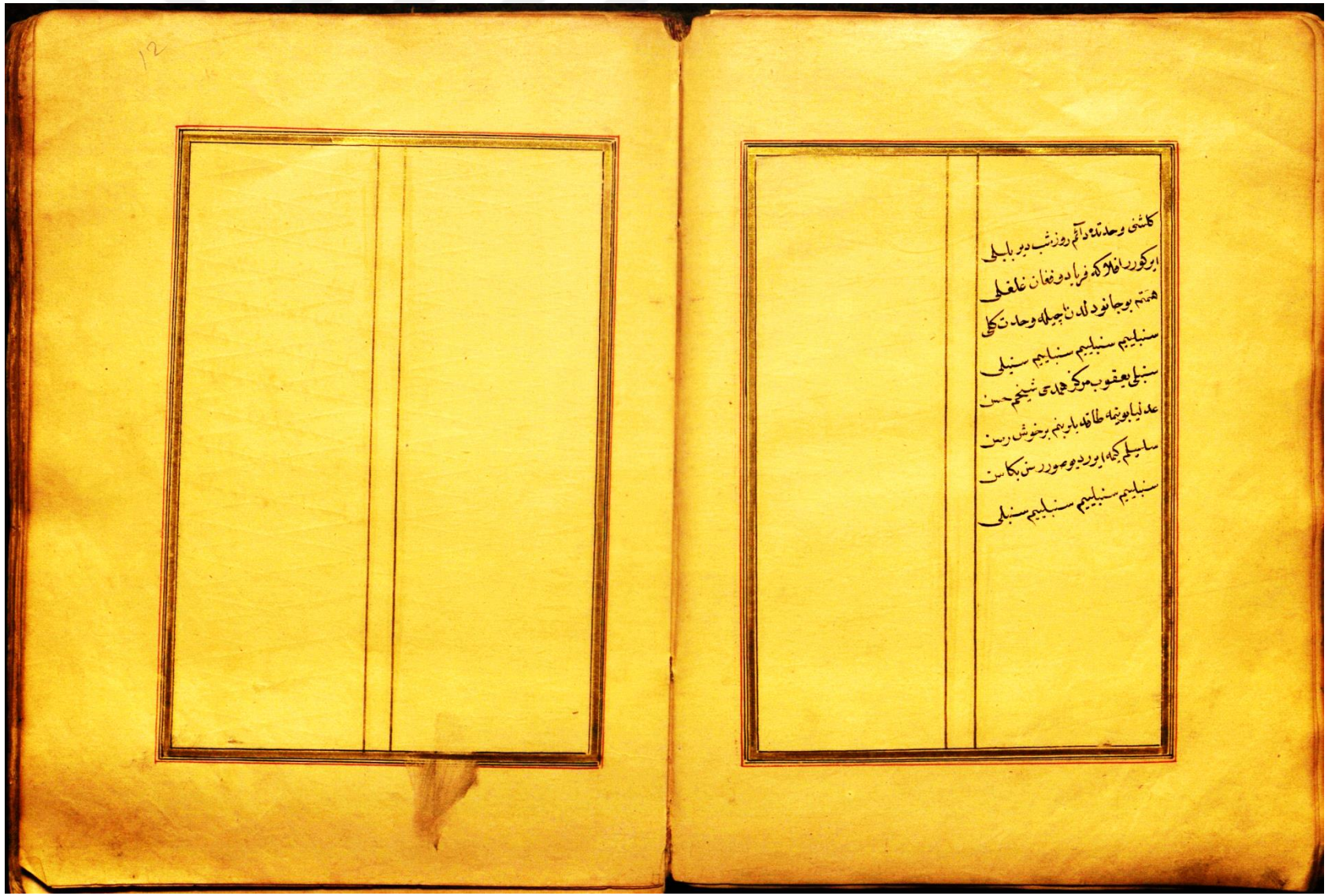
اشرف اوغلی دومینك درده درمان درسوزلری
داغا ایمان ایله قرآن کوزلر کوزلرم

انمی صوفیان

اصولش

کوکل خیران اولبدر عشق اللدن
جکر پریان اولبدر عشق اللدن
اریدی قاری طاغلر دره دره
دکز عمان اولبدر عشق اللدن
قیوب ابراهیم ادهم تاج وتختی
یری کلحان اولبدر عشق اللدن
اوزملك قالمدی صبره قراری
کوزم کریان اولبدر عشق اللدن
یونس احمره یوحسرتله دونارم
عجب مهمان اولبدر عشق اللدن

کاشفی وحدتنده آتم روز شب دیو بایلی
ایرکور رافلاکه فریاد و فغان غلغلی
همتم بوجانوددلدن تا چیله وحدت کلی
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی
سنبلی یعقوب مرکز هدی شیخم حسن
عدنیا بویله طاقه بابر نیم برخوش رمن
ساسیلم کیله ایوردیو صورتش بکاسن
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی

فصل دنوا

اصولش صوفیان

وقت سحر ده ماچیلور پرده دوشد وگر یرده
درمان سندندر احسان سندندر
دوشمشم قالدرا غلرم کولدر منتم اولدر
درمان سندندر احسان سندندر
بم بیچاره قالدم اواره یورك پرپاره
درمان سندندر احسان سندندر
نفس ظالمی کوزله حالمی صوندم الحی
درمان سندندر احسان سندندر
درویش همته چاره وصلته درد فرقته
درمان سندندر احسان سندندر

اصولش صوفیان

نولدك بوکوکلم نولدك بوکوکلم درد غمکله طولدی بوکوکلم
یاندك بوکوکلم یاندك بوکوکلم یانمده درمانا بولدی بوکوکلم
کرچکی یاندك کرچکی یاندك دنکه عشقك جمله بویاندی
کیدمدن بولدك کندیده بولدك مطلبی خوش بولدی بوکوکلم

الفقر فخری الفقر فخری دیدیکی اول عالملر فخری
فخر ذکرایت فخری ذکرایت محو فناده بولدك بوکوکلم
سوادا عظم سوادا عظم بلکه یولکدر عرش اعظم
مسکین جانان مسکین جانان اولمه عجبی سیدك بوکوکلم
بیراکم دی بیرام دی بیرام ایدرسك یارایله سیدك
حمد وثنالرحمد وثنالر دوستیله بیرام ایتدك بوکوکلم

اصولش صوفیان

اچلدی چودبزم الست دورایلدك بیمانه سی
اندرایچنلر اولدی مست ایلدی مستانه سی
اول باده دنکم نوش ایدرایچدوکی دم سرخوش ایدر
دریاکبی اول جوش ایدر اسرك اولور دیوانه سی
صوم صلوٰتی کم طوتر عید وصاله اول یتر
بلبلری دائم اوتر کلشن اولور کاشانه سی
بیرام اول عاشق ایردکیم حق جمالنی کورر
دوست زمنك ذوقلی سوزی پرنور اولور دل خانه سی

اچ کوزنی حق له یق اوقی همایه سبق
کامل اولورمش اهل حق طوغزدن اول انیسی

الهی

اصولش صوفیان

یوزبن جفا قلمن بکا سندن یوزم دوندرمزم
جانم دخی الورایسن سندن یوزم دوندرمزم
سودم سنی چون جان ایله قیلمان اولش قربان ایله
اندایجون قرآن ایله سندن یوزم دوندرمزم
عیسی مسین موسی مسین پیغمبری کنعان مسین
سئول جانلره جانا مسین سندن یوزم دوندرمزم
یونس کیرچك عاشق ایسن خدمتینه لایق ایسك
دوست یولنده صادق ایسك سندن یوزم دوندرمزم

مم

الهی

دوراق

فتح اولنجه حقدن یولیمز
کوکل صبر ایله صبر ایله بو زمان

اچیلنجه دوست باغنده کولیمز
کوکل صبر ایله صبر ایله بو زمان
حقدن ایرسه قوله بوکون سعادت
قالمز یولده لا بد بولور هدایت
ایر شنجه جزبه عنایت
کوکل صبر ایله صبر ایله بو زمان
نور حقله طالب ایسه مراده
کیده حجاب قالمیه هیچ ازاده
بشنجه اول حضرتدن اراده
کوکل صبر ایله صبر ایله بو زمان

الهی

اصولش اوسط

دلو جان هیچ قرار ایمز تجلی ایله یا الله
اشکیمده قرار ایمز تجلی ایله یا الله
جمالك فکرینه دوشدم الهی غیریدن کچدم
قاد اچون سکا اوچدم تجلی ایله یا الله

یزور

نیدر عاشق حیالاتی نیدر معشوق مقالاتی
جمالکدر مناجاتی تجلی ایله یا الله
دل خانه سك ویران ایدن کنعان سیرایدن
یوسف مصر خان ایدن تجلی ایله یا الله
عطا وبذل سخا ایت ابد حفظ حمایت ایت
کوکل شهرك عمارت ایت تجلی یا الله
چون عاشقدر سکا یعقوب یوزك کوسترایا محبوب
یه سنسك بکا مطلوب تجلی ایله یا الله

الهی

اصولش اوسط

لوح دلدن اوقیان علم الهیدن سبق
ذره جمه یاتدی قالمز محو اولور هب ماسبق
جون لون علمی دمادم قلبنه الهام اولور
نیلر اعدل عارف بالله یازمق اوقمق
نور حق قلبك منور ایلسون دیرسك دلا
آتش توحید ایله کل ماسوای اوده یقه

باش وجان ترکنی اورحق سورسن ای کوکل
لن تنالوا البر حتی تنفقوا دیدی جوحق
قیل وقالی ترك ایدوب دلدن تراشایت حینی

عدیا یتر اوقودسون باب عشقدن برورق

الهی

اصولش صوفیان

شویله کیم بی دل وبی جان اولمشم
کندی حامله خیران اولمشم
کاه بنی بن بلزمکه فتنه یم
کاه جمع وکه پریشان اولمشم
کاه اولدم بی نشان که با نشان
که نشانسز ملکه سلطان اولمشم
بن سلیمان زمانم فوش دلین
سویلرم عالمه دستان اولمشم
نسیم یوق ماسوی اللهه بنم
پرین اون کون یوزنده مهمان اولمشم

اشرف اولغلی رومیم کیم بن بوکون
کثرت وحدتده یکسان اولمشم

بسته الحی دده

اصولش صوفیان

طوغدی اول صبح رسالت بعد عزلتی وزه قدم
صالدی اول نور نبوت پرتوی فوق الامم
چالنوب طبل بشارت کلدی شاه انبیا
غلغله طوغدی جهانه قوندی اول صاحب علم
کلسیدك عالمه سن خلق اولمزدی جهان
دوستلغینه یاران دلدی ای نبی محترم
مرحبا یا مصطفی ای نور عین اصفیا
مرحبا ای صاحب المعراج فی التاج الظلم
نور وجهندن الندی انجم وشمس وقمر
بحر علمندن یلندی حکمت لوح وقلم
یارسول الله شفاعت قیل بنه محتاجیم
شول زمانکم باشی چقی یالین ایاق قات اغلدم

اصولش الحی صوفیان

زهدینی فوعشقه دوشمز اهل جناندن اصوسنی
پیر عشقه قولوایت جانانه جان اتوسنی
برزمان بلبل کبی افغانك اغدر کوکلده
شول قدر قیل نامه کیم کلستان اتوسنی
عاد ناموسك براق شهرت قیاسك صونیوب
کی ملامت خرقه سك کیم اول نهان اتوسنی
یوزینی برلرکجا یقلرالتنه قوکیم
حق تعالی بشلر اوزن اسمان اتوسنی
ویرمه راحت نفسنه دانم عزای اکرایت
کعبهٔ دل فتح اولوب دارالامان اتوسنی

کل نیازینك الندن یوقدی نوش ایلدکیم
محو ایدوب نام ونشانك بی نشان اتوسنی

کلشنی

اصولش الحی صوفیان

کلشنی وحدتده دائم روز شبدل بلبلی
ایرکورد افلاکه فریاد وفغان غلغلی
همتم بوجان دلدن اجله وحدت کلی
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی
استان سنبله سوردم یوز می نیچه دم
کاه یاش اقدی چشمم کاه یاش برینه دم
دله تکرار ایلدم بو مصرعی بن دمبدم
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی
بویله بیمانه طولوب فریاد ایدرسه بلبله
عشقله ایرشدی سلطان دینه سلسله
کلدی بو مصرع اقدی ایچره دلدن دله
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی
سنبلی یعقوب مرکز هم دخی شیخم حسن
عنایا بو نیوه طاقدیلر بنم برخوش رش

سلسلك کیمه ایرر دیو صوردیسن بکاسن
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی

الحی اسفهان

اصولش صوفیان

یاندم یا قلدم بن نار عشقه
عندلیب اولدم کلزار عشقه
بزم الستدن مست اولوب کلدم
بن بنده بولدم هنکار عشقه
دوست جماله اولالی خیران
اولدم منادی پازار عشقه
فتح ایتدی قلبم چون نور عشقی
مستغرق اولدم انوار عشقه
خدمت شیخه قولق ایدوسك
محرم او لورسون اسرار عشقه
نیچه سلیمان کلدی جهانه
بن سلیمانم سردار عشقه

اهل اصفهان

اصولش سوفیان

ای بلبل نالنده کل فصلنی خواهنده
کل فصلی متردد سعی ایله بوکلشنده
کل اسمنی اوراد ایت وارد ردایله فریاد ایت
فریاد ایله معتاد ایت وصلت بولمسک تنده
کل فصلنی کچرقلمن بویرلرده اثر قالمز
هجر کل ایچون وار اول درد ایله زیرافکنده
باشه شم خان کل فصلنه بول چاره
چاره سنی استرسن قالمه قفسی تنده
کل فصلنی غنیمتدر بلبل سکا نعمتدر
قدر دم وصلتدر کلر کچاول خنده
کل وصلی سزایه بولمشدر فنا یده
سنده دنی بولام دیرسن کل جان ایله اولینه

اهل دوراق

الله امرین طوتانم رحمتنه طالم بلبل کجاوته لم
الله الله کریم الله رحیم الله

الله ادی اولودر امرین طوتان هولیدر
مؤمنلرك یولیدر الله الله کریم الله رحیم الله
الله ادی دللرده سوکوسی کوکللرده
شول قودرتولی یولللرده الله الله کریم الله رحیم الله
یونس سکرده وب کزر اولدم تدبیرلر بوزار
کورمك استرسك دیزار الله الله کریم الله رحیم الله
یونس سویلر سوزیکی خلقدن صقلر اوزیکی
کورمك استر یوزیکی الله الله کریم الله رحیم الله

بسته اهل اصفهان

اصولش اوسطه ده

زهی جمالکم منوردن بوکون نوری تجلادن
زهی دلکم معطردر هوای عشق مولادن
خرابات ایچره عشاقی کوردم طعن ایتمه ای زاهد
که رسوای عشق اولمش یاندردی دلاردن
کوکللر دیداره ویرنلر جهانده قیلمدی ارام
بودر اوراده سرکردان کچردینا وعقبادن

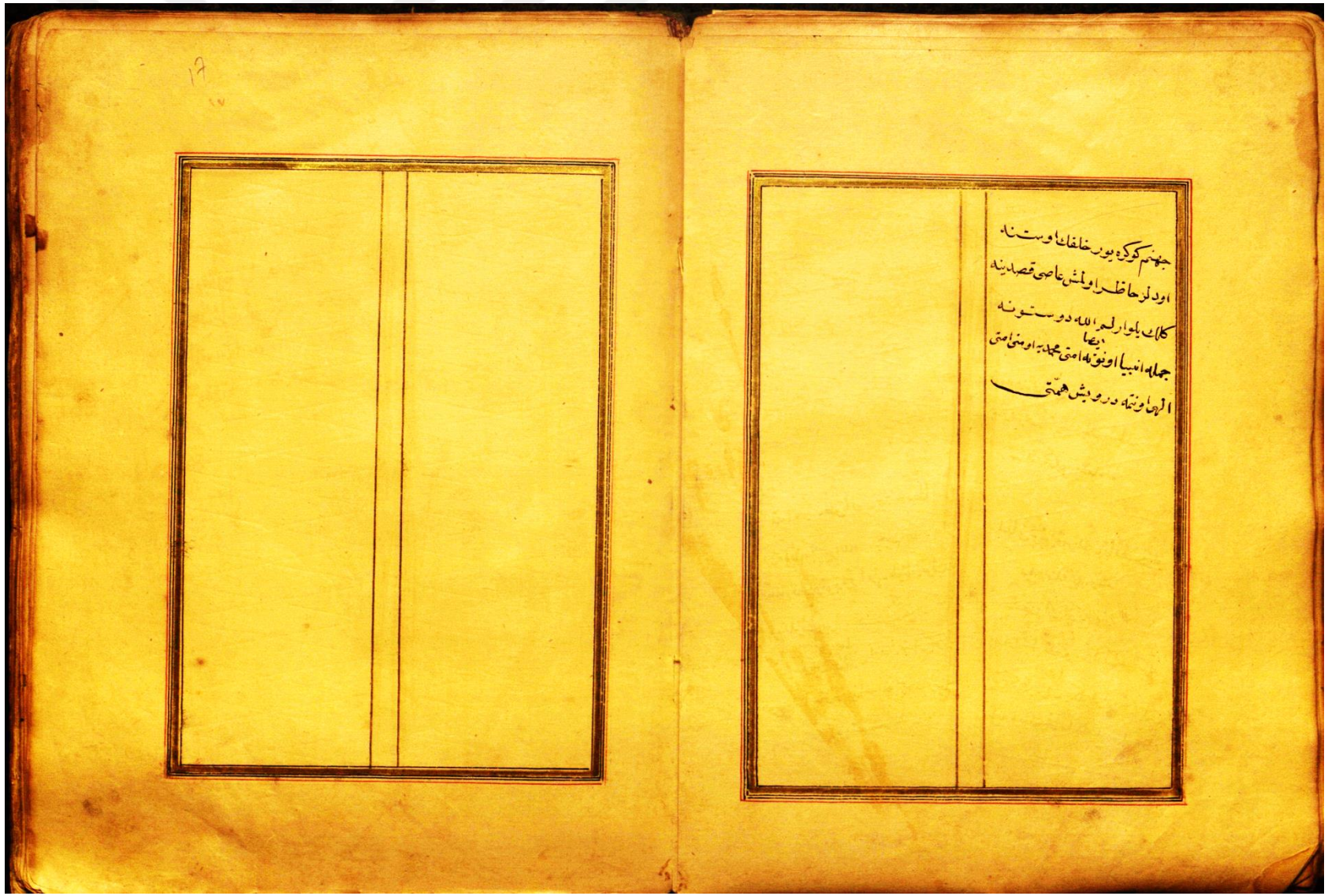
غاثاسك

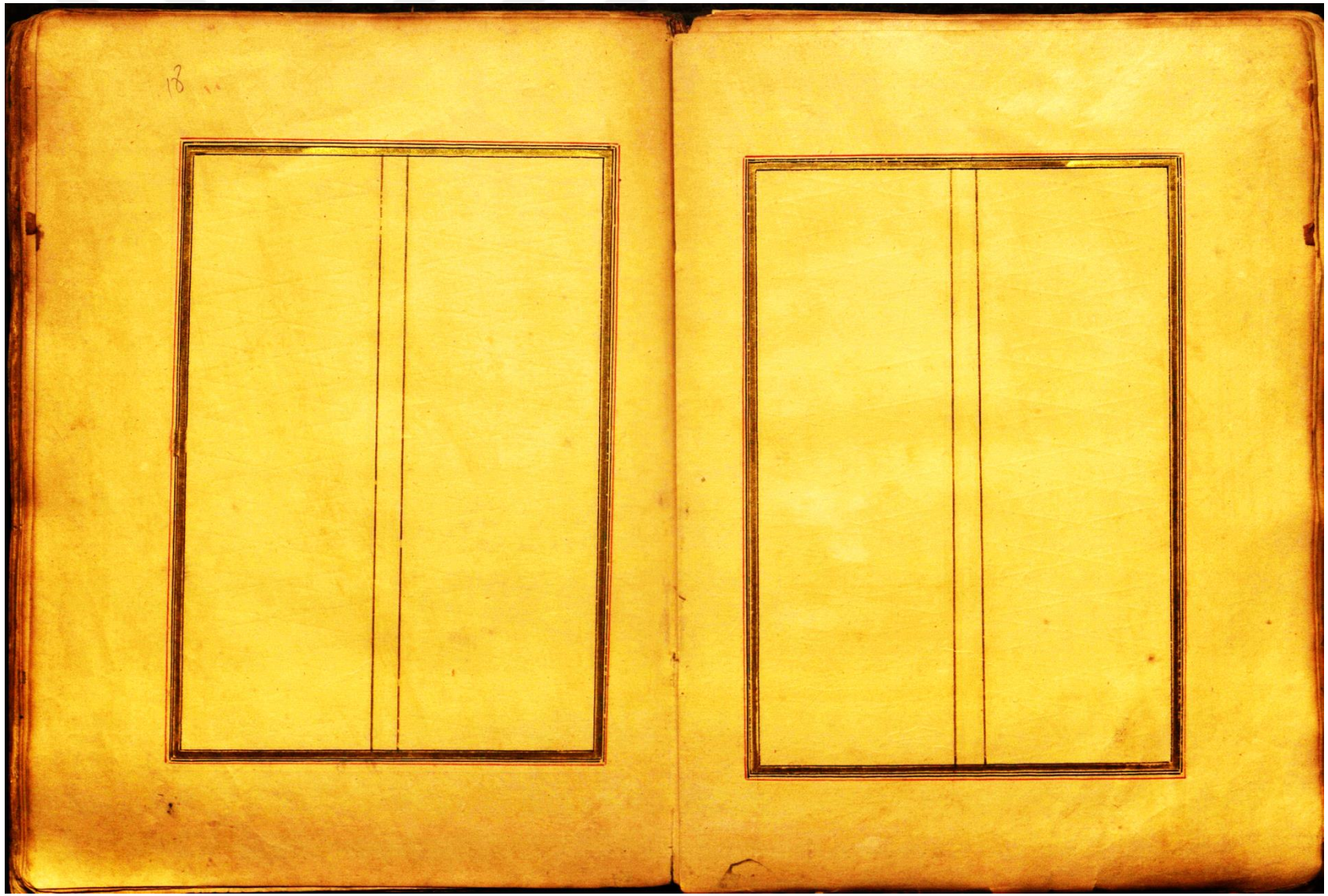
تماشاسك دویان عاشق نظر قلدی اغیاره
که دائم عشق شوقیلستر اوصانمز اول بوسوداده
جهانك ماواسنده قودیدر رحیمه عاشق
دوعالمدن خبر ویرمز دخی اول عرشی اعلادن
خدانك عاشقی چوقدر ولی اق شمس الدین کبی
فتی بر کرچك عاشقکم بانوبدر درد مولادن

الله امرك طوتانم رحمتنه بطالم
الله الله کریم الله رحیم الله دیه لم
الله ادی اولودر امرك طوتان قولیدر
مؤمنلرك یولیدر
ایضا
یونس سویلر سوزینی حاصلدن صتمار سوزینی
کورمك استر یوزینی الله الله کریم الله رحیم الله
دیه لم

قولدن سکا لایق قوله عاشق سنی قلمه بوله
مکر سندن احسان اوله یارب نا یارب نا
سندن کرم سندن عطا
قومه هدایی غریب وصلك ایله اکا نصیب
بسر مرامی یا مجیب یارب نا یارب نا
سندن کرم سندن عطا

سلطان کونین قبرندن قالقنجه
دیه یم نم نه ویجه اولدی
غمخانه تلر حالی کوچ اولدی
جبرائیل حضرتی حاظر اولنجه
ایضا
ابوبکر عثمان چکه یلر لواء الحمدی
علیه ویردی لر ملکلر تاج حله کیدردیلر

جهنم کوکره یور خلقك اوستنه
اود لرحاظ اولمش عاصی قصد ینه
کلك یلوار لعن الله دوستونه
ایضا
جمله انبیا اونبوته امتی محمد اومنی امتی
الهاونتمه درویش همتی

فصل هفتم

بسته بتوری الهی ایله اسیر جدید کندوسی مطلع

اصولش صوفیان

سایه سی دوشمز پیره نور بر تحمل طورسون
مهر عالم کیرسن باشدن ایاغه نورسون
ادك کلزار عالم مالك ملك عدم
منکر نه محص ماتم مؤمنینه سورسون
سنسین اول شهکم سلیمانلر قپونده مودر
اون سکز بك عالم حکم اینکه مأمورسون
ایل بنم دامن سنك ای رحمة العالمین
شهر تم عصیان بنم سین عفو ایله مشهورسون
پادشاه اولین وقبله کاه اخرین
اول واخر امام الانبیا مذکورسون
یا رسول الله اومارم دیه سن روز جزاده
کوجه جومك چه قدر اما عطیا مغفورسون

الهی صوفیان

اصولش

یا الهی جانمك جانا نسین
هم یوویران کوکلك سلطانسین

قل تجلی الربنی بندن سکا
چونکه اولدك بولك ویرانمون
بلیوب صاغ وصولم قیلدن دلی
بحر عشقه غرق ایدوب مستانمین
تا ازل وحدت ثرابندن صونوب
مست ایدوبدرسن دلی نالانمین
دردینه هر دردولیسنك سندن دوا
اشتیناك دردینك درمانمین

الهی

اصولش اوسط

کلبوای طالب حق مطلب اعلای کور
بجمله وار لقدن کچوب اول ذات بی همتای کور
کندیدن کندیسنی چون کیم بیلور ای اشتی
برنجی عرفانده قلمه سز اوادنی ی کور

م

بسته لعلیخی الحسینی زاده
اصولش اوسط
جالك كلشنی فیض علادر یارسول الله
جبینك پرتوی بخش خدادر یارسول الله
جمیع كائناتك رهبریسك دیدی حق لولاك
سنك ذاتك كزین انبیا در یارسول الله
گوردیدی چشم جانیله كلوردی منكرایمانه
سنی اول كوزله كوزلیان اعمادر یارسول الله
صایلز جرمله نقصان بودر جملة كارم
بنی رد ایتمه یابندن رجادر یارسول الله
سورور دركاهنه رویك شریفی نده كمتر
ركابنده نبیلر بیشوادر یارسول الله

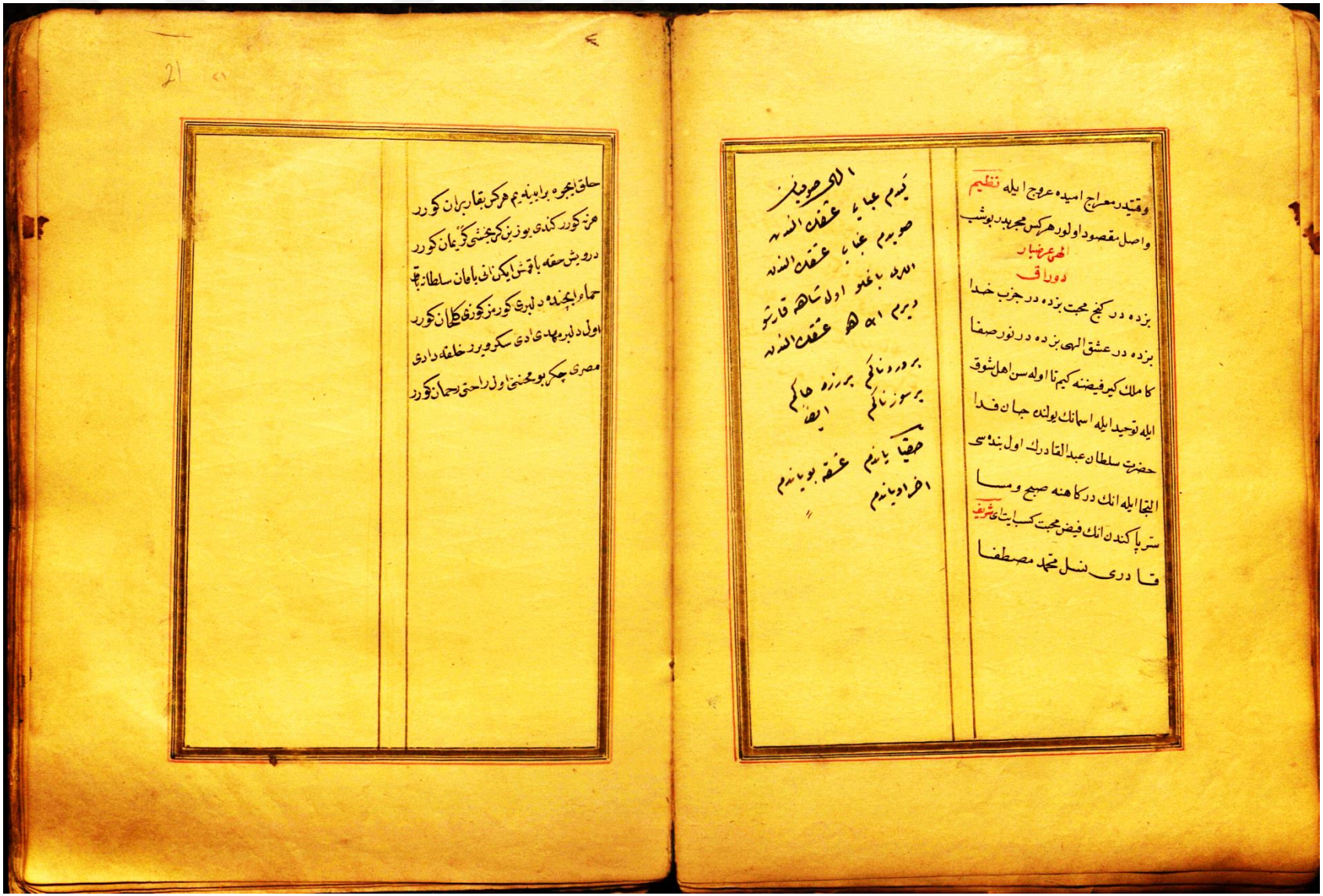
بسته اسعید المعی عرضیار
اصولش افندی
صوفیان
درمان یانلم اتش عشقه
شعله ویره لم اتش عشقه
اعیادیناهم عفوایت كناهم
یاقیجكر كاهم اتش عشقه

اول الدا ندم پك قولای صاندم
قت بقت یاندم اتش عشقه
كل بنم جانم بر صور احوالم
یمنقده كارم اتش عشقه
سینه سی سوزان كوزلری كریان
طور مه سنده یان اتش عشقه
شاه ستمكار سلطانم جبار
یاق بنی هرزار اتش عشقه
ایتدیكمه افغان زاد اولمدی عیان
یاغمدی بوجان اتش عشقه
بربا قش باقدی اوده بیراقدی
وار لیغم یاقدی اتش عشقه
ترك ایله قالمی اكله حیالی
یاق بتو بالی اتش عشقه

بسته سروقراتشكاری زاده احمد اوسط
اصولش
صوفیان
اهل عرضیار
اقادصوكبی چاغلرم درتلی یوردیكم طاغلرم
شیخم انك ایچون اغلرم كل كوردیمی عشق نیلدی
بن بر یوشی بیچاره یم باشدن یاغه یاره یم
دوست الدن اواره یم كل كوردیمی عشق نیلدی
فقرعالم محرم رازاولدیمی شدد یوشب
كائنات انوار رحمتله لبالبدر یوشب
نامهٔ اعمالامت اول شفیع محشرك
زیور امضای عفویله مذهب دیوشب
خوان دیدار اولمحبوب خدا دعوت ایدوب
بزم قرب اسباب وصلتله مرتبدر یوشب
مژده لرای مغفرت جویان جیب كبریا
مجلس خاص الهیه محی طیبدر یوشب
مستجاب اولسه دوادر دعوت اهل نیاز
كیم زمین ولسمان برحیت باریدر یوشب

عشقكله كلدم میدانه كیردم
بغریمی دلدم اتش عشقه
سید نسیمی ترك ایله رسمی
یاندر بوجسمی اتش عشقه

اهل عرضیار
اصولش
صوفیان
بن یوریرم یانه یانه عشق بویادیمی بنی قانه
نه عاقلم نه دیوانه كل كوردیمی عشق نیلدی
كاه اسریم بللركبی كاه طوزادم یوللركبی
طاشقین اقرصولركبی كل كوردیمی عشق نیلدی
بن یوریرم الدن ایله شیخ اكارم دلدن دله
غربتده حالم كیم بیله كل كوردیمی عشق نیلدی
غربتلك بیرده طورم شیخی روشن كوردیم
اویانوب ملول اولدیم كل كوردیمی عشق نیلدی
اقرشوكوزلریمدن یاش بغرم یاره چیكرم باش
حالم بیلان درتلی قره باش كل كوردیمی عشق نیلدی

وقتیدر معراج امیده عروج ایله تعظیم
واصل مقصود اولور هر کس مجرد بوشب

اهل عرضحال

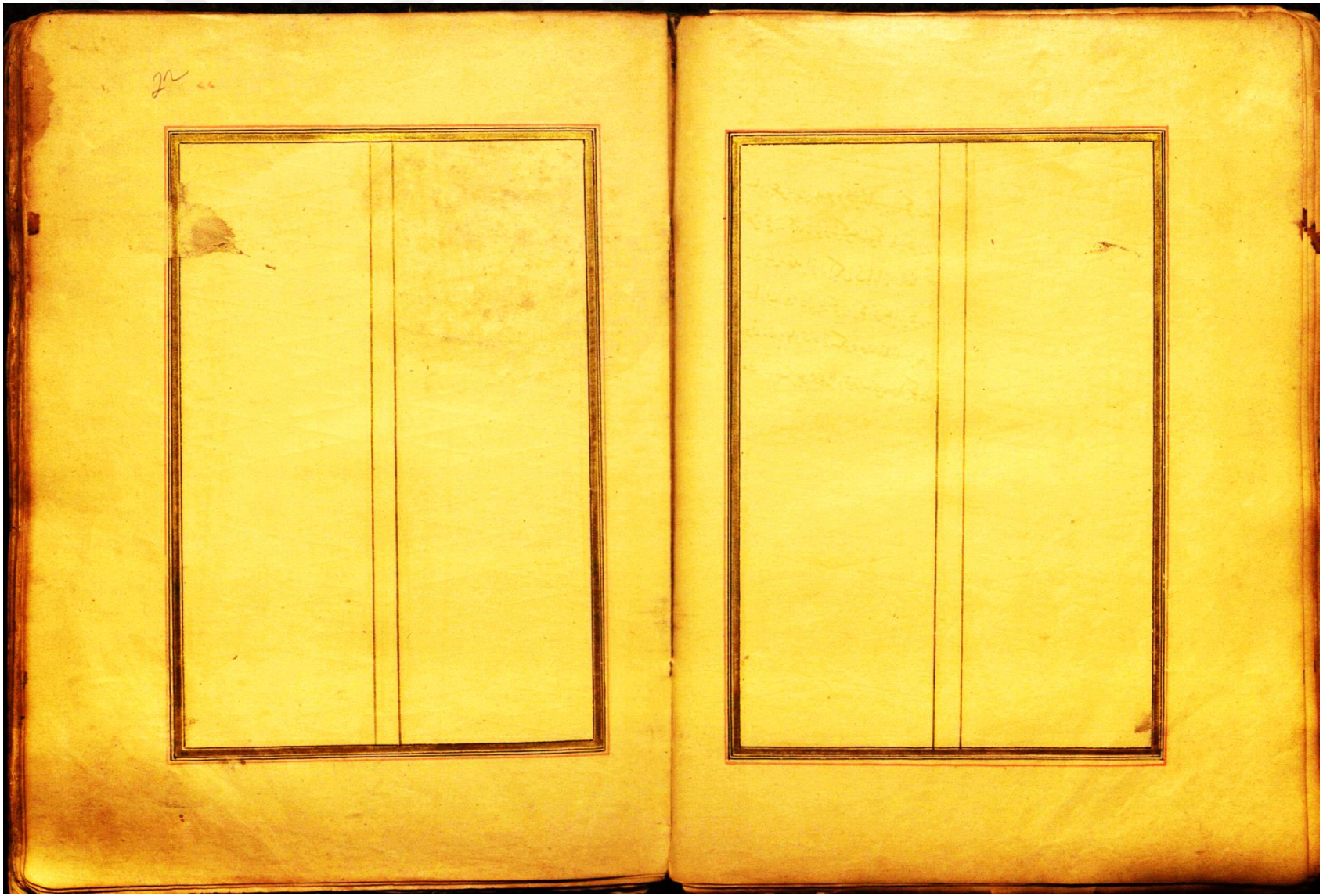
دوراق

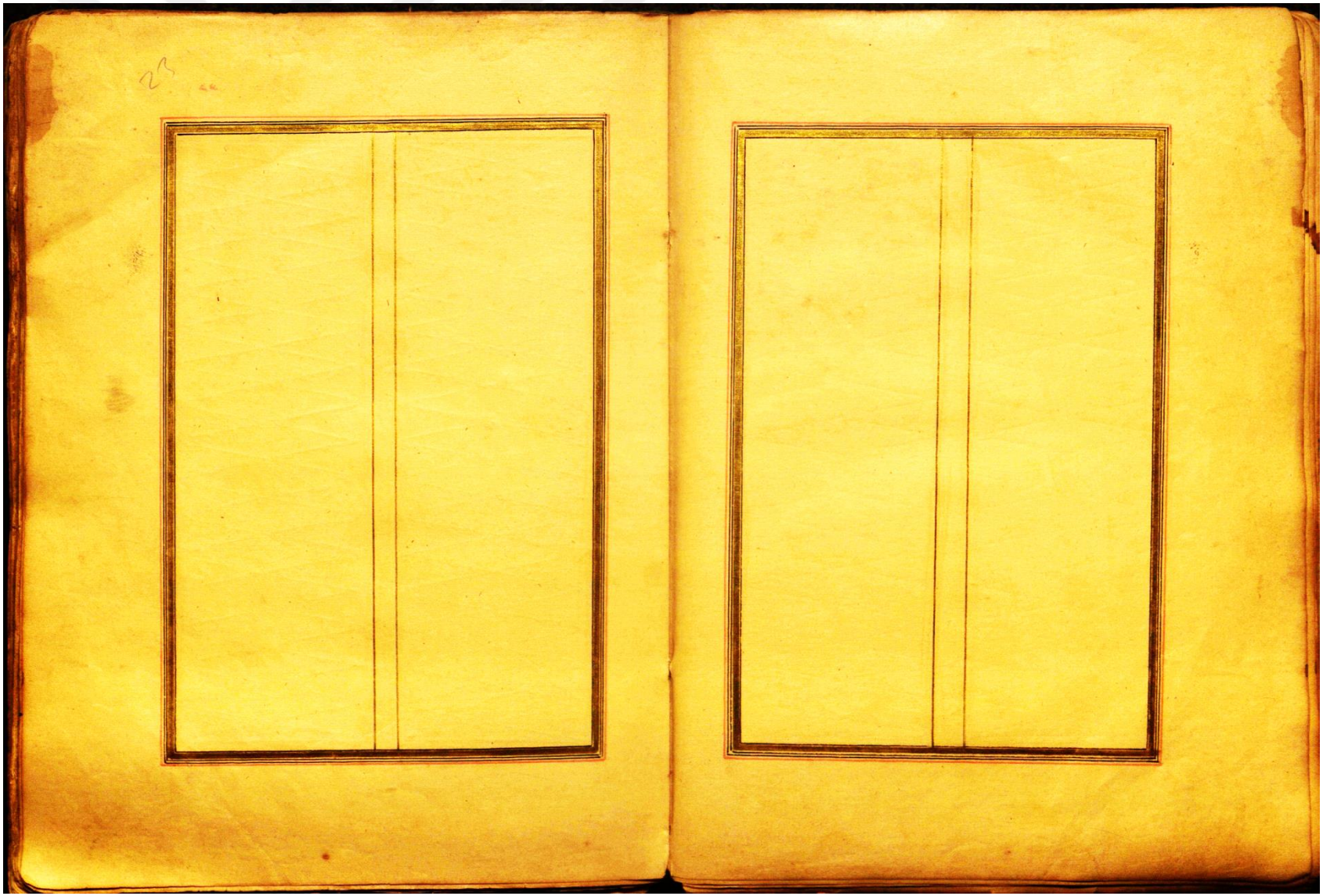
بزده در کنج محبت بزده در جزب خدا
بزده در عشق الهی بزده در نور صفا
کاملك کیر فیضنه کیم تا اوله سن اهل شوق
ایله توحید ایله اسمانك یولنده جان فدا
حضرت سلطان عبد القادرك اول بنده سی
التجا ایله انك درکاهنه صبح و مسا
ستر پاکندن انك فیض محبت کسبایتای شریف
قادری نسل محمد مصطفا

الهی حرمتی
یوم عباء عفقت الله
حرمتی عباء عفقت الله
الله یا غوث اول شاهه قادر تو
یوم ۱۰۱۱ عفقت الله

برورد نالکم برزده حالکم
پرسوز نالکم ایتا
حقیقا یارم عفقه بویارم
اخر ادیارم

سلق ایجره برابینه یم هرکس بقاربران کورر
هرزه کورر کندی یوزین کرچکشی کریمان کورر
درویش صفه باقوش ایکن انی بامان سلطانه یتر
حمادایچنده دلبرك کورمز کورنی کلمان کورر
اول دلبر یه هادی سکو برر خلقه دادی
مصری چکر بو محنتی اول راحتی رحمان کورر

فصل ثانی

الهی اصولش صوفیانه

مولام کوزم یاشی اقرسیل اولود
ایزانکین دریالره کول اولود
اهم دوری چقار عرشه یول اولود
حقی استه یلر دوران ایلسون
دوران ایدر اوجلر یدی قرقلر
حقی قبول ایدوب دنیا قودیلر
انکچون انلره دوّیش دیدیلر
حقی استه یاران دوران ایلسون
کولندن ایرلمش بلبل کبی یم
اقدیسی قومش بر قول کبی یم
بغری عسکر بصمش بر یول کبی یم
حقی استه یاران دوران ایلسون
باقك سیدی سیف الملك حالنه
جان وباشك ویردی الله یولنه
صمقین الداغمین دنیا مالنه

حقی استه یاران دوران ایلسون

اصولش الهی صوفیانه

منادیلر ندا ایلر کل اللهه کل اللهه
ایشیدن جان فدا ایلر کل الله کل الله
بتر دنیایه رغبت ایتر جاهه محبت ایت
حقی بولمغه همت ایت کل الله کل الله
دونمدن ایدوب اهی قوه غافل سحر کاهی
ایشیت فرّوالی اللهی کل الله کل الله
بکم اولمزدن اول اول حیات جاودانی بول
اوله کور برقوبه قول کل الله کل الله
بو مال و ملکه الداغمه جهانی باقی قالور صنمه
ایل ایچون اتشه یانمه کل الله کل الله
بلندایت همتی عاشق هو اثنینیتی عاشق
بوله وحدتی عاشق کل الله کل الله

محبت ساغرین نوش ایت بکم دریا کبی جوش ایت
هدایینك سوزین کوش ایت کل الله کل الله

اصولش الهی شیخ عبدالمجید سیواسی صوفیانه
بسم الله الرحمن الرحیم ناکی احد جلبی

حدن اشتی اشتیاقك یارسول کوستر جمالك
یاقدی بنی افتراقك یارسول کوستر جمالك
سن صالدك بنی بودرده نظرایت قلبمه ذره
نیجه برحجاب وپرده یارسول کوستر جمالك
بنی بودرد و بوهجران اخراولدردنه درمان
سکا قربان الیمیجان یارسول کوستر جمالك
فلکه چقدیغم فغانم یاشله پرا ولدی قانم
اشتیاقدن یاندی جانم یارسول کوستر جمالك
چوزخیالك ایردی جانه نیجه باقدیم جهانه
یترایلدك بهانه یارسول کوستر جمالك
طوت الینی شیخ جانك دستکیری اول سن انك
احسان ایلمکدر شانك یارسول کوستر جمالك

ایده کور ذکریخانك همدمی شکریخانك
طوت الینی شیخ جانك یارسول کوستر جمالك

اصولش الهی اوسط

ایده م جولان قیله لم سیران
مست اولوب خیران شیخ ایشیکنده
استدم یادی بر اقدم عاری
کسدم دناری شیخ اشکنده
الدم همتی کچدم ظلمتی
ایچدم حیاتی شیخ اشکنده
نیجه بر الفت ایده م عزلت
چکه یم خلوت شیخ اشکنده
یونسم الحق دیدار مشتاق
عاشقم عشاق شیخ اشکنده

الهی
اصولش صوفیان

درمان یانلم اتش عشقه
شعله ویره لم اتش عشقه
ای پادشاهم عفوایت کناهم
یاقمجکرکاهم اتش عشقه
اول الداندم پك قولای صاندم
قت بقت یاندم اتش عشقه
پرپاقش باقدی اوده پراقدی
وارلنم باقدی اتش عشقه
سیدیشمی ترك ایله رسمی
یاندر یوجسمی اتش عشقه

الهی
اصولش هوای

الدمی صفا ایله مصفا خبرین سن
اول نور خدا وجه تجلا خبرین سن
هرمدعیه صورمه که عشقدن خبری یوق
مجنونه سؤال ایله اولیلا خبرین سن

سودایه دوشوب یاندی صحرا ده ارامم
جان اهلنه صور مطلب اعلا خبرین سن
زاهد نره صورم کوزم ایله وصلت بازی
عاشقلره صور قدرت بالا خبرین سن
ای کزنی کوب بوینوکی پاینه یوز سور
صورسید علاء الدینه مولا خبرین سن

الهی
دوراق

انچه زار ایلرکه سؤل بلبل ایلر
اینه اول ایلز الاکل ایلر
باقرکوزه کوردر دوستك جمالك
چاغردکیم بنی دل شول ایلر
نه کوردی شاه ابراهیم کوزینه
تاجنی تختنی تاراج ایلر

نه کوردیکه شول فرهادك کوزینه
قیالر دلوبن دوسته یول ایلر
بیجان یونسك التون سوزی
سویله نادانه قزل یول ایلر

الهی
اصولش صوفیان

سینه‌ك ایچره بدر اولان ماهك ندر
تخت دلده حکم ایدن شاهك ندر
صاقله بندکه دل خواهك ندر
سویله عاشق باعث اهك ندر
دردیله غم ایدیکك راهك ندر
وار ایسه بریان اولدك مبتلا
کیم سنی وصلندن ایتمشدر جدا
عاشق صادق ایسك سویله بکا

ایضاً

طالبی وصلی ایسك اول دلبرك
ترکنی اودمق کرك جان وتنك
اتش هجرانیدر یوخسه یرك

ایضاً

یاقدی یاندردی سنی عشقك اودی
نالشك عشاقی خیرتده قودی
کوز یاشکیم کوردی سندن الیوردی

ایضاً

اتش عشقه یانر پروانه سك
باش وجان قالمیان دیوانه سك
کل سزایدك بوکون اویانه سك

الهی
اصولش دویك

یاندقلرم شام سحر سندنیدر بندنیدر
باشمده کی عشقدن اثر سندنیدر بندنیدر
ترك ایتدیکم جاه ومتاعیوق ایلدیکم بن بنی
هرکوردیکم صاغ وسنی سندنیدر بندنیدر

بغیر بنده کی باشم بنم کوزم ده کی باشم بنم
اه اولدی بولداشم بنم سند نمید بند نمید
نالانم ایردی کوکلوه دوشمی اوردم طاغلره
ایرشدیکیم یوجا غلره سند نمید بند نمید
سید نظام اوغلمك سکا نیلکز السنده بکا
سن بن سوزی بلم بکا سند نمید بند نمید

الی دوراق

نه دل نعتنی سویلر محمد
دل وجان ملکنی طویلر محمد
لبوك اکمش طودر چشمنه خیران
چمن صمتده سنبللر محمد
الوب شمس قمر نوزی یوزندن
صاچن واللیل یلدالر محمد
قاشکدر قاب قوسین اوادنا
درکندن اچیلور کللر محمد

نه قادر سم سنی مدح ایتمکه بن
کمال مدح حق ایلر محمد
سن اول سلطان کونین سنکه مخلوق
سنك مدحنده عاجز لر محمد
قواد واح پیغمبر هم املاك
سنی اجلاله کلدیلر محمد
نیچون اولمایه لر امتك که حقك
رضاسك سنده بولدیلر محمد
نه نقصك ایسه جاهکه قیلورسن
شفاعتلر محمد

اصولش الی اوسطه

بن بو عشقه دوشه لی عشقله بیلیشه لی
الی یشل عصالی بزه درویشلر کلدی
درویشلر سوردرصفا حکم ایدر فاقدن فاقه
بیله کلدی مصطفا بزه درویشلر کلدی

یشل

یشل عصا الذی تسبیحی وار بلنده
حقك ذکری دلنده بزه درویشلر کلدی
بلوك بلوك درویشلر حقك بیورینجه ایشلر
یورش ایدر قرا اشلر بزه درویشلر کلدی

الی

اصولش صوفیان

مدد الله سکا صوندم الیمی بزه اول دوست محمد دن ایرمه
غیر یکیوه عرض ایدیم حالمی بزه اول دوست محمد دن ایرمه
انبیا اولیا چیقر کوشکه مست اولولر عنبر ایله مسکیله
امام حسینك فانی عشقنه بزه اول دوست محمد دن ایرمه
ابوبکر عمر عثمان علیك برهانیدر انلر اسلام یولینك
حمزه سلام جملدولینك بزه اول دوست محمد دن ایرمه
ای کرملکانی غنی جلیلم ابراهیم دیدك دوستم خلیلم
ظاهرده باطنده بودر دلیلم بزه اول دوست محمد دن ایرمه

مسناتی سویلرسوزی کلامنز نیدر لرجسدی ایچنده جانمز
حوری غلمان کوکوبکا انمز بزه اول دوست محمد دن ایرمه

الی دوراق

بسته شکارك زاده احمد افندی

نیچه برا ویور سون اویا غمز میسك
کوچدی کریان قالدق طاغلر باشنده
دلالر چاغریشور اینا غمز میسك
کوچدی کریان قالدق طاغلر باشنده
امیر حاج کوچه لی خیلی زمانلر
محمد جمله یه دیندر ایمانلر
دلیلسز کیدلز یولللر یمانلر

ایضاً

بلبل اولوب دوست باغنه اوته کور
ایو عللر ایله یوکلك طوته کور
محمدك کریانه یته کور

ایضاً

ایرلمدی شوطا غلرك دومانی
چیقار کوینینده کی شك کمانی
جمله منی یولداش ایله ایمانی

ایضاً

یونس بو دنیا یه سن نیه کلدك
دائما حقی ذکر ایتسون دلك
انبیا یه اوغرمه منزا لیسه یولك

الحب
اصولش اوسط

عشقك داری کوکلده هیچ کورمدم غمیمده
محمدی سیرمده غایت کوره سم کلدی
ترك ایلدم دنیایی نیدم غیری سودایی
محمد مصطفایی غایت کوره سم کلدی
دوستم کوستریوزینی اشیده یم سوزانی
خاکپایه یوزمی هردم سورن سم کلدی

وصلت ایچون هب اکا عمری قلدم هبا
یولنده جانم فدا داشم ایده سم کلدی
مشتاقم جمالنه ایر کورهم وصالنه
لطف ایت عزیز قولنه عنایت کورهم کلدی

بسته پاشا زاده مصطفا افندی
اصولش اوسط

ازجان و دل پیغمبره عاشق ایسك صلوا علیه
صاحب چیقار روز جزا شك ایتمه کل صلوا علیه
سنتی پیغمبرك اجرا ایدر ایسك اکر
نائل اولورسون لطفنه هیچ شوبهن یوق صلوا علیه
جمله بنیلر ضروری اخر زمان پیغمبری
امت ایدی اکابری حقه شکر صلوا علیه
تعظیم ایله تکریم ایله لیل و نهار هم شوقیله
ای فغانی هرحال ایله ازجان و دل صلوا علیه

م

اولورسه

اصولش

اولورسه دولتم همدم قیلورسه طالعم یاری
وصاله دکشودم هیچ بکا حق ایرکورن یاری
هزاران درلو شهوتدن طمع کس یاری استرسن
اوزندن اورکودن یاری نظر کیم اولیه اری
سکا اول دوست ایچون دشمن جفا ایتسه تحمل قیل
کلك دیدارنه عاشق کرك خویش کورن خاری
بودر حاتم کورسون سن اکر ظاهر اکر باطن
بزمله چون حریف اولدن کیدر ظاهردن انکاری
محبت سوزی جان ایچره کجاندن داخی تازکدر
بولنمز دنیه ده محرم صاقك فاش ایتمه اسراری
عجب حد نجه مولانا سوزی ترکیبه نظم ایلر
کلامندن اولور معلوم کشینك کندی مقدارنی

الهی بسته بوسون زاده محمد افندی
اصولش اوسط

فخنکم مقدم باکلهٔ عالم محترم اولدی
نه شبهه کز سرتسر روی زمین باغ ارم اولدی

وارنجه قاب قوسین اوادنی یه سعادتله
سکا یك امین ای صاحب المعراج خدم اولدی
عجبمی دبته عزوجلال یولنده دوعالمده
اوکیم محو وجود ایدوب سکا خاك قدم اولدی
بهشتك قطعه سیدر خوابکاه حکمت امیزك
شرف بخشای عرش کرسی وهم لوح وقلم اولدی
کرم بابك کشادایت ناقص ناچاره لطف ایله
سن زیرا جرم تقصیرایله غایت پرالم اولدی

الهی بسته حریچوزاده شاکر افندی
اصولش موقیفات

وطن ارزولدم بوندن کیده رم
قویوب بوارلغی اندن کیده رم
یووامی اوزلدم شوریده اولدم
اوشادوب بوقفس ستدن کیده رم
دلادم صبرایدم بردم فراقه
الودشوق صبرمی بندن کیده رم

الست صوتن هنوز دکلر قولاغنم
تمامت طولدم اول اوندن کیدرم
دیمه بوسوزی اشرف اوغلی رومی
سؤلاره کیم دیمز بوندن کیدرم

الف نودوز
اصوانش صوفیان

حق سرّلری خیرایلر ظن اینمه کیم غیر ایلر
عارف انی سیر ایلر الله کورم نیلر
برشئ وار ایسه او لورسه عناد ایتمه
حقدندر او رد ایتمه الله کورم نیلر
دیمه شو بنجون سؤیله او یرنده دراویله
سن صونکی سیر ایله الله کورم نیلر
سن صنم دیغك بیرده ناگاه اچیلور پرده
درمان ایوشدیرر درده الله کورم نیلر
حقك اولیجی ایشلر یوشور غم دشنویشلر
اول بلدوکنی اشلر الله کورم نیلر

بیل السنهٔ خلقی اعلام ایلیوب ای حقی
اوکرك ادب خلقی الله کورم نیلر

الف نودوز
اصوانش صوفیان

نقاشمز بزعاذل بی لون ودنك یازیدرر
لوح کوکلدن غیرینك نقشنی هپ یوزیدرر
نیلر عاشق جان وتنی استرانی دوغی کوغی
کل کورلغی سونلرغی دوجهاندن بزویدرر
یرکوك داخی اکلمه دین قالو بلی سویلمدین
کندی جمالن کورمکه کوزکورمزی دوزیدرر
بو اشرف اوغلی رومی بی عشق دریاسنك موجلر
طاشدن طاشه چالهٔ محو ایلیوب ارزیدرر

الف نورونتهر
اصوانش یوسف

دیکدن اولورا حسان ای دل نیه محزون سك
دردینه اولور درمان ای دل نیه محزون سك

حقدن سنی وارایدن بی صبر وقرار ایدن
توحید ایله یاد ایدن ای دل نیه محزون سك
ایمانه ایرن سنسین عرفانی اولان سنسین
دیداری کورن سنسین ای دل نیه محزون سك
توحید ایله بر نور اول عرفانله معمور اول
دیدار ایله مسرور اول ای دل نیه محزون سك
عبدالحی ایدر اهی یولمه حقی راهی
سویمش کوزل الله ای دل نیه محزون سك

الف
اصوانش صوفیان

رومدن چقدم یوریدم
موم اولوب سیزدم ارییدم
شکر حقه یوزلر سوردم

سوردی نه کوزلر دیکه بیرلری

ای طوغرکن چقدم یوله
صلوات کتوردم دله
کل کیده لم سیزلك ایله

سوردی نه کوزلر دیکه بیرلری

علی قوسنه وارردم
ابدست الدم احرام کیدم
حاجیلری عریبات کوردم

ایضاً

سینه ده قوریلور پازار
حاجیلر ارمغان دوزر
ملکلر ثوابك یازار

ایضاً

طاغه یقیندر اولری
غایت سوگز در یوللری
اوله نك یوقدر اغلری

ایضاً

کعبه طرافی دا غلر
صولر دیدار کوزمش چاغلر
درویش یونس اکار اغلر

دوراق

مجنونه صوردیلر لیلا نیجه اولدی
لیلا کندی ادی دیللرده قالدی
نم کو کلم شمدی بر لیلا بولدی
یوری لیلا که بن مولا یی بولدم
زیدو یی سیلردی قوللر دایه لر
مجنونك باشنده قوشلر یوالر
مسکینز اولدی طاغلر اووالر
یوری لیلا که بن مولا یی بولدم
مجنون ارزولیوب کعبه یه واردی
خلقه یه یاپشوب چوق زاری قیلدی

مجنون لیلا در کن مولا یی بولدی
یوری لیلا که بن مولا یی بولدم
مجنون یلوار کن سن نازایدر دلك
هوایی کوز لیوب پروانه ایدر دلك
جفایی چوق وفایی از ایدر دلك
یوری لیلا که بن مولا یی بولدم
بو کون مولا کورن لیلا یه بقمز
اولو اعلا کورن ادنا یه بقمز
ایه نظر ایدن یبلدیزه بقمز
یوری لیلا که بن مولا یی بولدم
درویش یونس بو شردن اچلمه
حقك لطفنك کورب غیره صاچلمه
عنایت حق اولان میردن قاچمه
یوری لیلا که بن مولا یی بولدم
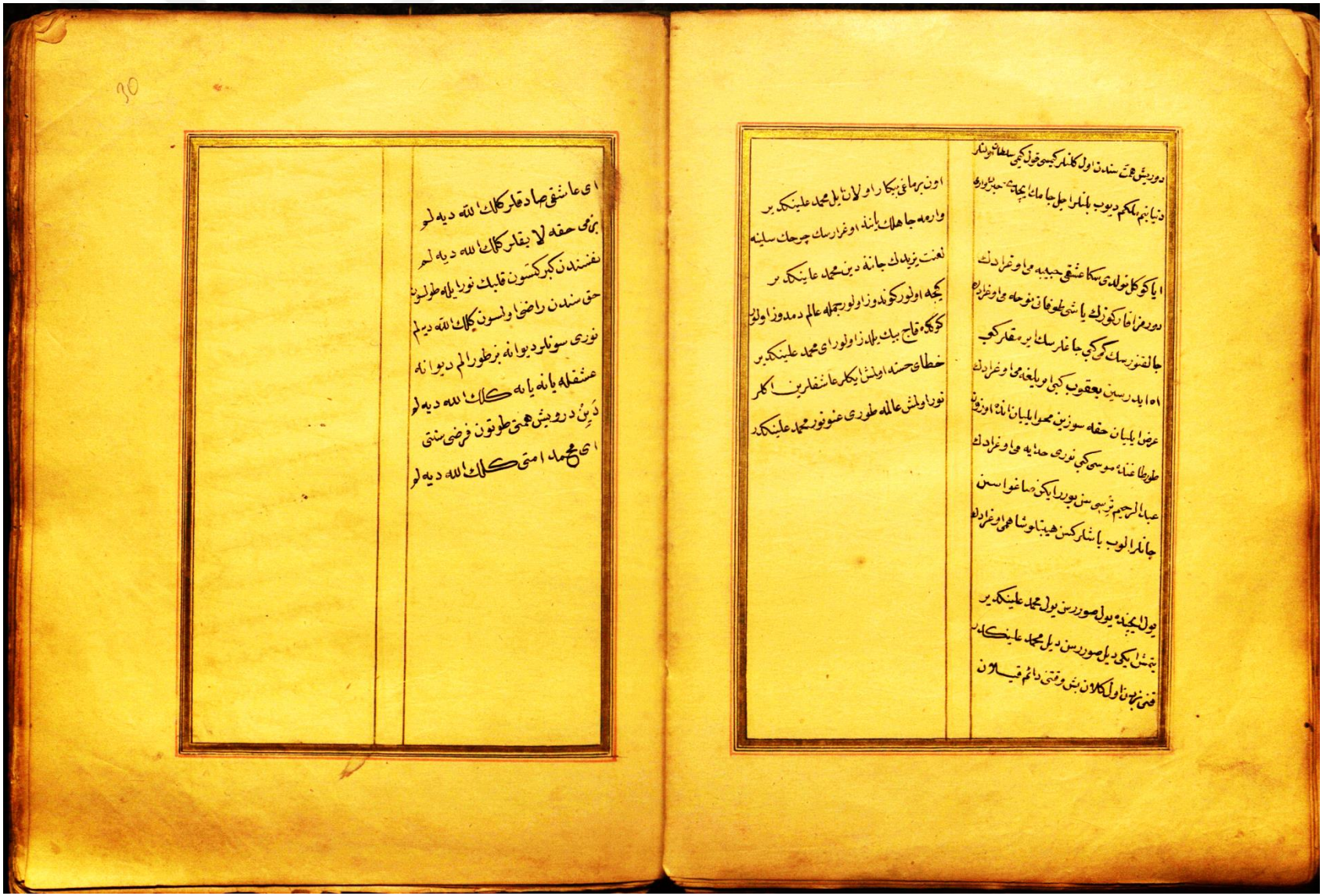
دوراق

اویان بهی غافل غفلتدن اویان وار برشد صوینه کلمك
عقلین باشنه دین تی دیرسن وار برشد صوینه کلمك
اخشام اولنجه یاتاق کوزتمه صباح اولنجه اویاق کوزتمه
سن بو نفسنه فرصت کوزتمه وار برشد صوینه کلمك
هیچ قاله وزسز هوشلری وچار مرشد کشه طوغری یولی اچار
مرشد سز اولان قالور شاشار وار شو برشده صوینه کلمك
بویله بلالر قدر قونلر کوچر اجل شربتن جمله سی ایچر
قایی قویوب بقایه اوچر صوبو برشده صوینه کلمك
درویش یونس سن بو اوکونکه کندی نفسنه ویرسن پك ایدی
یلیوردم دیمه سنده وار ایدی بو کاسله صوینه کلمك

ای عجب باسمم ندر یارب بو دردك چاره سی
دون وکون ارتار هجر اونولماز یو کیمك یاره سی
اشرفا وغلی رومی بو دردم کرفتار اولدی
دوشدی بر دریایه کم بولمز انك کنارسی

اویان بهی غافل جاب غفلتدن تحرك کلمه تکجکدی صبرك
برجبر الدنی صرو حسدتن غمزه جانك اوشاتدی حیرتلره
معصیت یوکی فالدرك بونینله هیچ اولمز خوفکی برمزینله
غفلك زجاجه رشوه بزاکلکه یاقه سترکه ملك بجدك حیرتلره
ازغك وارمیدیر بویله کیکه دونکك حامزی وارمیدیر یاقه
ازه رعالکچی سنی یوقعه ولی غزلیاچدی حیرتلره
بوداری رحلتدیر بونده قالمز هم صوفی فقیر ولی انما
فاطمه قالنجه کیرو دونمز کیان ملك کوچدی حیرتلره

وارمی

فصل عشاق

الف صوفیان

اصولش

ای انبیا لرسوری ای اولیا لرهبری
ای انس وجان پیغمبری اهلا وسهلا مرحبا

الله اکبر شانه سبحانه سلطانه
قد جاءنا برهانه اهلا وسهلا مرحبا

سن سین شفاعت معدنی سن سین قدّا منبعی
ای لطفکله مظهری اهلا وسهلا مرحبا

گونش جمالن کون لی پاینه یوزلرسون لی
یولونه جانلر وین لی اهلا وسهلا مرحبا

پیغمبر ایدك اولزمان یوغیدی عالمده نشان
قربان سکا باشله جان اهلا وسهلا مرحبا

سن جانلرك جانانسین عالمرك سلطانسین
درتلیلرك درمانسین اهلا وسهلا مرحبا

سنسین او محبوب خدا ایتمه شفاعتدن جدا
احمد محمد مصطفا اهلا وسهلا مرحبا

درویش یونس سویلر سوزی سوزلر محشره بزی
محشره قورتارسن بزی اهلا وسهلا مرحبا

اصولش الف صوفیان

کوکل خیران اولوبدر عشق الندن
چکرمی پریان اولوبدر عشق الندن

بخه تاج تختی مال ملکی
قیوب عریان اولوبدر عشق الندن

یونس امرم بوحسرتله دوزارم
عجب مهمان اولوبدر عشق الندن

اصولش الف صوفیان

ادم ادم ایلرو بش اون عالم ایچره
اون سکز بیك عالمی کوردم برطاغ ایچنده

واردم ایلرو واردم لوحی الیمه الدم

آیلرك اوقودم یازدم برطاغ ایچنده
قلبدن بیولك طاغ اولمز شول الهه طویلمز

مولامسکا قالمز سودم برطاغ ایچنده
یونس اولدم کزدم مولی ایله یازارم

بن اللهك دیدارك کوردم برطاغ ایچنده

الف صوفیان

اصولش

ای عجب بیلم ندر یارب بودردك چاره سی
دوکون ارتر هیچ اوکولمز یوره کیمك یاره سی

یوره کیمك یاری سنه هیچ طبیبلر قلمز علاج
ای عجب وارمی اوله بنجیلکن بیچاره سی

چاره سی بیچاره لکدر نه بودردك همان
چون بلا برجنده در عاشقلرك ستیاره سی

بنی باشلی کوزی باشلی چکری دلك دلك
اولمشم عالم ایچنده عشقنك اوار سی

هرکیم انکلر بوبلادن وارسون اول عاشق دکل
کورسون اکادخی بیلر نفسنك اوار سی

اشرف اوغلی دوسی بودرده کرفتار اولمه لی
دوشمك پر دریایه کیم بوقدر انك کنار سی

الف صوفیان

بسته پالاندن نامه مطلع اوتمز

اصولش

سماده سر توحیدی دویان کلسون بومیدانه
دون ایچره بوکون الله دین کلسون بومیدانه

صلادر اهل عرفانه کتورسون جان قربانه
بوکون باشنی میدانه قویان کلسون بومیدانه

کورنلر نور عفاری کورنلر سر ستاری
جهانده شیشهٔ عارف قران کلسون بومیدانه

کوکل مقصودینی بولدی جهان انوار ایله طولدی
بوکون نور امام اولدی اویان کلسون بومیدانه

اصولش الهی صوفیان

کوستر جمالك شمعی یانسین اوده پروانه لر
دولت وکلمی عاشقه شمعنه قارشو یانه لر
بن میه توبه ایتمم اغیار الندن ایچمزم
کندی الکله صون بزه طولو طولو بیمانه لر
اول حالا چون اعلا کوزل یغالدی کوکلم اوین
پك بغله عشقك زنجیرك بوشاغدی دیوانه لر
عشقك مستدن برقدح صوندی بزه دست ایله
برجرعه سندن مست اولوریوزیك دخی ستانه لر
جور وجفا ایتمك ایله شمسی سنی ترك ایلمز
سن صنمکیم سنی سودسندن شها اوصانه لر

اصولش الهی صوفیان

توحید حق شجره دنسه لولو توحید ایدن مرد اولور
الله ایله دوست اولور بیله توحید ایه لم
توحید ایدن ملکلو دونوخوخ فلکلو
هم حور یلر هم ملکلر
ایضاً

توحید ایتسوك دلبر دیدار کورسون کوزیمز
دوست محمد پیریمز ایضاً
شیخم ایدر همتی الله ایدر رحمتی
ای محمد امتی
ایضاً
توحید ایله وارالم حقه یوزلر سورم لم
یونس یولده طورالم

اصولش الهی دوورروان

تجلی شوق دیدارك بنی مست ایلدی خیران
اتامحق سرخی جاندن انکچون قلزم پنهان
عجب خیران مستحکم بلشه بلزم باری
کوزم هرقنده کم بتسه کورینور صورة رحمان
بنم علمی لدنمدن هزاران حضر اولور عاجز
بنم هربرتجلمده نجه بیك موسی لر خیران

بوای کوه

بوای کون بویلدزلر بوکیجه لر بوکوندزلر
بویازلر قشلر وکوزلر بنم امیلدن دریکسان
بنم منصوری وارایدن بنم اغیاری یارایدن
بنم هرواری وارایدن بنم هم کیدن وطوران
کوررسون صورتا ادم بنم امیده دعالم
فلکلر وملکلر هب بکا محکومدرانس وجان
صنورلر اشرف اوغلیم نه رومی یم نه ازنیق
بنم اول دائم الباقی کورندم صورتا انسان

اصولش الهی صوفیان

ای درویشلر ای قرداشلر نه عجب دردم وار بنم
مجنون اولمشدر کورنلر نه عجب دردم وار بنم
دریانك موجی جاغلدیجه حسرت یورکم داغلدیجه
حالم بیلنلر اغلدیجه نه عجب دردم وار بنم
دردینه دوشدم مولانك اوان سیم سودانك
موجی بکلر دریانك نه عجب دردم وار بنم

درویش اولان عار ایلز دردی اولیان زار ایلز
حکملر یتمار ایلز نه عجب دردم وار بنم
درویش یونس چوشدیکینه عشق بحرینه دوشدیکینه
یاردن غیری دوشدیکینه نه عجب دردم وار بنم

اصولش الهی اوسط

هرچون اکا دسم سنی قرارم قیلز اللهم
سندن غیری کوزم باشك کسلرسلز اللهم
اچیلور باغ بستانك اوقورد له دستانك
سن بعدیغك کلستانك کلمزی صولمز اللهم
عشقك بحرینه طالیان جانسنی فدا قیلیان
سنك جمالك کورمیان میدانه کلز اللهم
سنسین دلرده اوقتان سنسین جانلرده یاقتان
سنك عشقنه دوقتان کذوقی بلز اللهم
عاشق یونس سنی استر لطف ایله جمالك کوستر
جمالك کورك عاشقلر ایدی اولمز اللهم

اصولش الفی اوسط

بوجان تشنه وصاله حضرتکه
افندم معبودم مقصودم الله
نه جان یخجه انیرم وصلتکه
افندم معبودم مقصودم الله
المه دیلیرم سندن عنایت
حبیبك قیلسون بکا شفاعت
جمالك کوسترووب ایله هدایت
افندم معبودم مقصودم الله
سکا عاشق اولان جان بولدی لذت
کوزنده جمال نور حضرت
بکا سنسن کرکسن حور جنت
افندم معبودم مقصودم الله
بحق سوره طه و یسین
رجا اینك قبول ایله دعا سین

کیدر قلبنده کی حب سوا سین
افندم معبودم مقصودم الله

اصولش الفی اوسط

یوزکیمه دوست دردی اوردی درلو یاره لر
هیچ طبیبلر اکا قلمز نه دوا نه چاره لر
الاکوذی دوست وصع اکا درمان طبیب
اندن اوزکه هرنه فلسك یوزکیمی یاره لر
علمنه مغرور اولانلر قلدی عشقدن بی نصیب
عاشقك برلمعه سنه ایرمز اول بی چاره لر
الطوطوشوب کیمه حقدن بکا ایواه ایواه
الده سوزك یوزی یوزنه اشیواغ وقاره لر
کیم ازل کوسترده شاه محرم اسرار ایسه
حالدا شمدی سردا شمدر کلسون اول اواره لر
دوست درویله همیشه نشئه دل اولا نلرك
دوست وصلتی شربتیله دائما صووان لر

اشرفی

اشرفی اوغلی رویه صوریسه لر دوست قنده در
دیه برکوزك عرش کرسی طوب طولی هب اره لر

اصولش الفی صوفیان

سودم سنی هب وارلغم یغما در الان السون
کوردم سنی فکارم یغما در الان السون
الدك حوبنی بندن کجدم بوجان تندن
عقلم دخی هروادم یغما در الان السون
کجدم بن اوصاندن چقدم بن اوکایندن
هب عرضله وقادم یغما در الان السون
کلدی دله دلدادم بولدم کل کلزادم
شمدی کرواهب وادم یغما در الان السون
سن غائب وحاضرسین هرحالده ناظرسین
احوالن اطوارم یغما در الان السون
چون بولدی کوکل یارم ترك ایلدم اغیارم
ایمانیله ذنارم یغما در الان السون

مصرعیه وجوب امکان براولدی قواعیان
طاعاتیله اذکادم یغما در الان السون

دوراقی الفی

منبع علم خدا سین یا محمد
مصطفی
دمبدم فیض اشنا سین یا محمد
مصطفی
هرکلامك معجزه کادین احاندن
بزه
جانبی حقدن عطا سین یا محمد
مصطفی
شربتی وصلکله درمان ایله حقی خسته
سن قبوله ایله رجا سین یا محمد
مصطفی

اوصولش اسای اوسط

اسر عشقك يلى اسماده قرشو
اوتر بلبللرى گلزاره قرشو
جمالك شعله سندن تا بدادم
يناز پروانه يم اول شمعه قرشو
نه صبره طاقتم وار كوردمزا بيسم
نه كوردسم كوز طويار انواره قرشو
صلا تنده دوامه ايرسه عاشق
طورور الى قاوشلو دوب ستان قارشو
كودورسون نوريا عاشقلرينه
نلر احسان ايدر اغيار قرشو

الهى
بسته شيخ رمضان افندى
اصولش اوسط

تنده جانم جانده جانانم محمد مصطفا
ملك دل تختنده سلطانم محمد مصطفا
منتظردر مه جمالك كودمكه عاشقلرك
كل طلوع ايت ماه تابانم محمد مصطفا
جلوه كردد انما نقش خيالك سينه م
خانهٔ قلبمده مهمانم محمد مصطفا
دردمندم عاشق بيچاره يم افتاده يم
الامان اى دده درمانم محمد مصطفا
يارسول الله غريبكدر سنك عبد الكفيل
قيل شفاعت اى كرمكانم محمد مصطفا

الهم
اصولش اوسط

بوكون كلم شهرينى سيران ايدركن
ديدى سترم بكا سيران ايچنده
دردده دوشدك نيچون درمان ارسن
عاشقلر درت اردى درمان ايچنده

اج

اج كوزون اشرف حق ذكر ايله
فاذكرونى ديدى قرآن ايچنده

بسته دوتكچى زاده الهى دوراق

بوكون اول عيد اكبر در كلور قربانه عاشقلر
كيرلر جامهٔ كلكون قيارلر جانه عاشقلر
بلا دستنده دلدارك كسلمش كله لر بر بر
شهيد يا طور كوردم بويا نوب قانه عاشقلر
بقارلر بوتهٔ عشقى اولار انسان كاملدر
بولور هر كوهرى انده ايرر اول كانه عاشقلر
قرار دوشر هر دم كوزلرن شمعى دويده
يناز قنديل عشق ايچره دونر پروانه عاشقلر
باشك طوب ايليوب نقشى بوكون ميدان عشقايچره
صلا در مرم اولان كلسون بوكون ميدانه عاشقلر

م

بسته ات بنى اماس احمد افندى
اصولش اوسط

الهى نوالى عشاق
صوفيان

كل مجلس عشاقه تا رفع اوله اخزانك
جوعدهٔ محبت ايچ مست اوله دل وجانك
بو مجلسه غم كلمز ارباب الم كورمز
سنبللرى هيچ صولمز بو باغ كلستانك
هر دمده رضا كوزله معنا ايتى اوزله
دائم را ايوب ايتر له تا عرش اوله سيرانك
چشمك باشنى هر بار حون چكر ايله فنار
عتيقه اولا شدر وار اه دل افغانك
بوبنده كريم الدين هر كيم كه ايدر اين
ذاتنى ايدوب تزيين تا جى اوله دواتن

الهى نوالى عشاق
اصولش صوفيان

اچلدى چون بزم الست دور ايلدى بيمانه سى
اندن ايچنلر اولدى مست ايلدى مستانه سى

صوم صلاتی کم طوتن عید وصالله اولیتر
بلبللری دائم اوتر کلشن اولور کاشانه سی
اچ کوزینی حق له باقی اوقی هدایتدن سبق
کامل اولور مشاهل حق طوغمزدن اول انه سی

الهی انوالی عشاق
اصولش صوفیان

سودای حیا ایکله دیوانه یم ای مولا
لطفیله وصالکله اوصلانه یم ای مولا
کوکلم قوحی طولمش چون بادهٔ عشقکله
عقلم باشمدن دکل مستانه یم ای مولا
عشق اتشینه جانم یانمقده بولور لذت
چون شمع جمالکله ویرانه یم ای مولا
کوکلمده جو نورینك محفیدر ازل کنزی
درد کله خراب اولمش ویرانه یم ای مولا

م

الهی
اصولش صوفیان

بلمم بیدریم عشقك الندن قنه کیدیم عشقك الندن
مسکم داغلر کوزیاشی چاغلر دودمزقان اغلر عشقك الندن
وارمویدیم قدرایوبم عریان اولدیم عشقك الندن
دیکله زاریمی قودم عاریمی دردم سریمی عشقك الندن
قدم یاری اولدی بزم حون اولدی ایتم زار اولدی عشقك الندن
یونسك سوزیکی اولمش اوده قان اغلر کوزی عشقك الندن

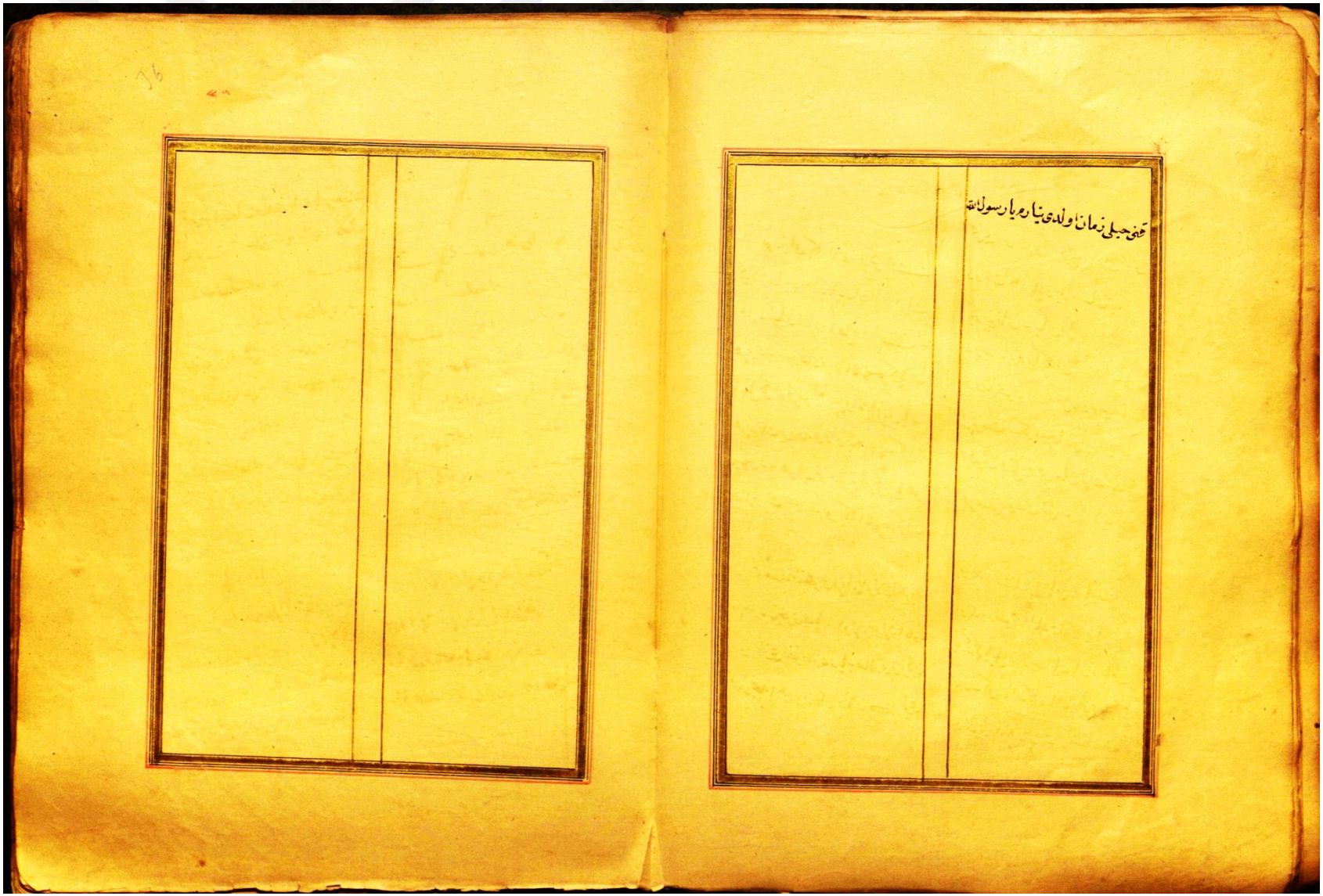
[illegible]

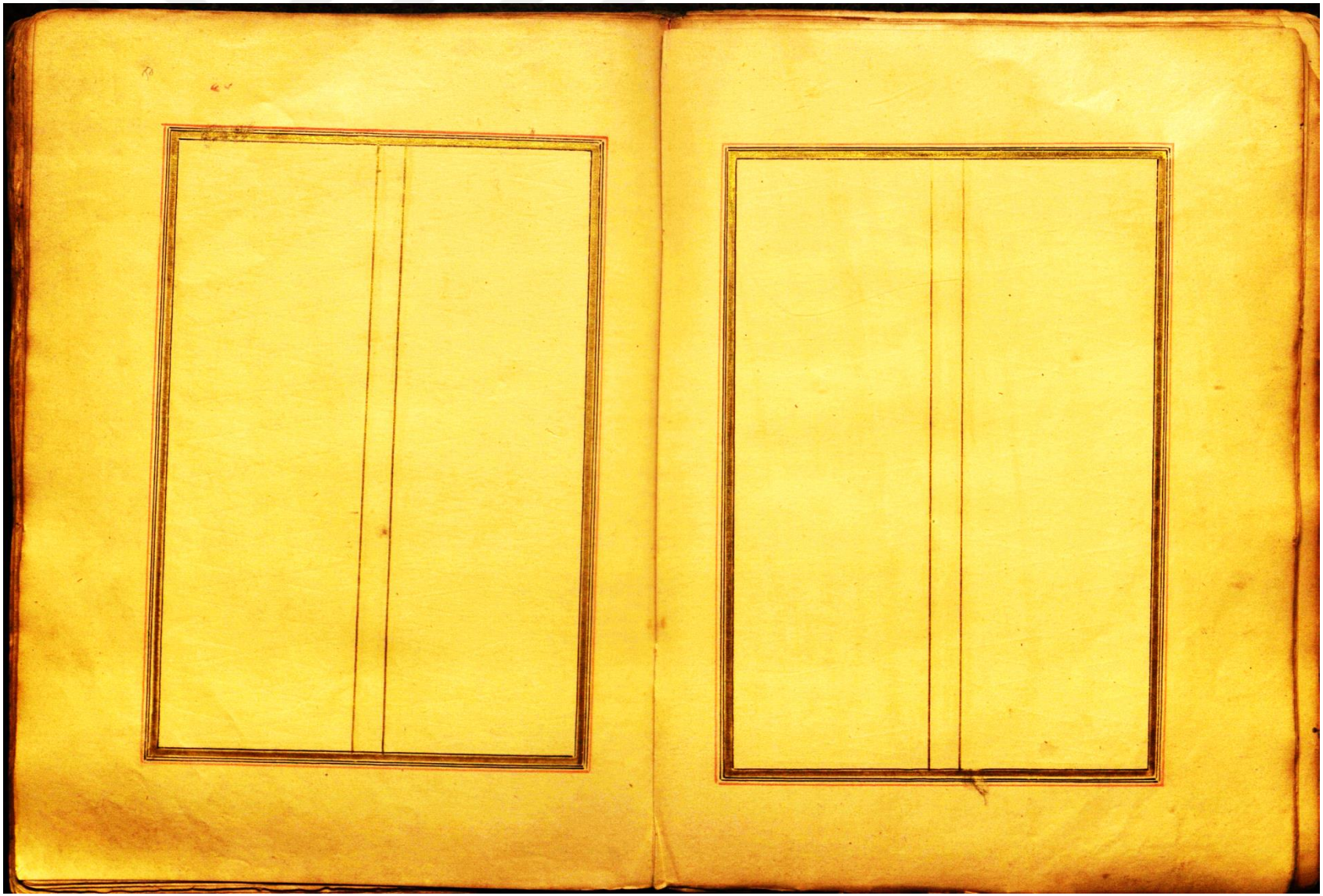
نیایسا یودنیایی بکا الله کرك
کرکمز ماسوای بکا سلطانم کرك
اهل دنیا دنیاده اهل عقبا عقباده
هربری برسوداده بکا الله کرك
بلبل کوله قرشوزار پروانه یاقمش نار
هرقولك بردردی وار بکا الله کرك
بیهوده هوایی قوحقی بوله کوریا هو
هلایینك سوزیی بو بکا الله کرك

ذات حقدن محوی عرفان اولان اکار زی
علم صردن بحری بی پایان اولان اکار زی
ای نیازی قطره دن دریایه صالدی بزجو کون
قطره نیجه اکلسون عمان اولان اکار زی

کیمکه دوست یولنه ترك جان ایدر
دوست اکا دیدار ینی احسان ایدر
کیم بنی فانی دنیایی ترك ایلسه
دوست ایله ملکده انی سلطان ایدر
دونیایجون نفسه مراد ویرمیه کی
دوست سکزاوچیجا غنی ارزان ایدر
اشرف اولی روحی جان ترك ایدنلی
هرنفسی دوست الینی جولان ایدر

یاقادم عشقك ایله نامی دیرم یارسول الله
اوندوم شوقك ایله جمله کاری یارسول الله
بوکوکلم بلبلی اصلا جهانك باغنه یاقمز
بوزلك کورمك کاستاك اراریم یارسول الله
بومحوی بنده نه رحمایت فرمانك نارینه درشمش

تهنی جبلی زمان اولدی یارم یا رسول الله

فصل حجاز

بسم هدای شیخی شهاب الدین اقتدای

اصولش صوفیان

بویروغون طوت رحمانك توحیدی کل توحید
تازه لسنون ایمانك توحیدی کل توحیده
بیان یرلره بعثمد جانك اودلره یاقمه
هرکودوکنه اقمه توحیده کل توحید
سن سنی نه صانورسون فانیه طیانورسون
حوشی برکون اویانورسون توحیده کل توحید
هدائی کوش ایله عشقه کلوب جوش ایله
بوکوشردن نوش ایله توحیده کل توحید

الی

اصولش اوسط

رومه عجمده عاشق اولدم غم
یمان الدرنده ولیس الفراق
الهك حبیبی دوستم دیدیکی
ایضًا

حرمه سی وار ایدی دون یولندن
عصاسی وار ایدی حرما دالندن
هیچ کوزن ایرمز ایدی کعبه یولندن
ایضًا

یولنش بونده ایدی کندیسی اندہ
عرضم قالدی رسنه بنم اول یرده
اصلنی صوردرسن قران کوینده
یمان الدرنده ولیس الفراق

الی

اصولش صوفیان

ای غریب بلبل دیارنك قنده در
برخبر وبیر کلعذارنك قنده در
سن بو ایله کسیسه یار اولمدین
وارسنك البته یارین قنده در

اویلمکوندن کوزه غیریارنك سنك اه وافغان ولدیکی معاملك سنك
عشق ایچنده کیدر استارنك سنك یوسنك صبر قرارنك قنده در
برانیسك یوق عجب خبرنده سك راحتی زنك ایلدك مختنه سك
یکجه کوندز یلبوز خبرنده سك باسنك لیل ونهارنك قنده در
کوکه اوچارکن سنی اندرویلرچار عنصر بندارنیه اودرنیلس
نورا کبن ارنك نیاز ویرد یلرشولازلکه اعتبارنك قنده در

الی

اصولش صوفیان

کوکل خیلی ن اولوبدر عشق الندك
جکرپریان اولوبدر عشق الندك
اریدی قارلی طاغلر ذره ذره
دکزعمان اولوبدر عشق الندك
نیچه لرتاج وتختی مال وملکی
قویوب عریان اولوبدر عشق الندك

یولنش امرم بوحسرتله بوزاری
عجب مهمان اولوبدر عشق الندن

الی

اصولش صوفیان

شهید لرین سرچشمه‌سی ابنیانك بعزی باشی
اولیانك کوزی یاشی حسن ایله حسیندر
کربلانك یازیلری شهید اولمش غازیلری
فاطمه انا قوزیلری حسن ایله حسیندر
حضرت علی بابالری محمد دده لری
عرشك ایکی کوپه لری حسن ایله حسیندر
درویش یولنش جهان فانی بزده اول کلن فانی
ایکی جهانك سلطانك حسن ایله حسیندر

الهی

اصولش صوفیان

عشقك مینه قاندك نولدك اکوکل نولدك
یاقدك بنی یاندردك نولدك اکوکل نولدك

بر یره ده قرار ایتمز هیچ کیمسه دن عار ایتمز
حکیملر طمار ایتمز نولدن اکو کل نولدك
اوجدك اکو کل اوجدك یدی دیالر کچدك
غریب ایلده دوشدك نولدك اکو کل نولدك
قلبمی کشاد ایله هم مولا یی یاد ایله
غمکین دلی بشاد ایله نولدك اکو کل نولدك
ول ویرانمی یا قدك یاقوب کوله دوندردك
عالمی طوبدای افغانك نولدك اکو کل نولدك
کل ایمدی ای غیرتی سرك دیمه اول ایسم
اسرار اولور محرم نولدك اکو کل نولدك

الی
اصولش صوفیان

ای عاشق صادقلر کلك الله دیه لم
بزمرحقه لا یقلر کلك الله دیه لم
نفسنده کیر کسنوز قلبك نوز ایله طولسون
حق سندن راضی اولسون کلك الله دیه لم
قودیسونلر دیوانه بز طورالم دیوانه
عشقله یانه یانه کلك الله دیه لم

دینلك درویش هیچ طوتون فرصتی سنتی
ای محمد امتی کلك الله دیه لم

الی
اصولش اوسط

مسخر امرینه هر جمله اشیانه کدر قولر اسکدرم حکم اقدم
الین اتدی دو دنیا و عقبا سنکدر قولر اسکدرم حکم اقدم
نه استرایسك ایدرسین قدرتك وار
هر ایشده نیچه نیچه حکمتك وار

اسیر

اسیر کرسك عصاتی رحمتك وار
سنکدر قولر سنکدر حکم افندم
عرصاته رحمتی غفران ایدرسین
کوکللر دردینه درمان ایدرسین
هدایه عطا ایدر احسان سین
قولك سنا لایق اینی یوق ایمش
یوقدن صدور ایدن نه یوق ایمش
هدایه سنك لطفك چوق ایمش
سنکدر قول سنکدر حکم افندم

الی
بسته صالح زاده ادرنه وی

قیونه کلدیلر امت محمد دیلرم رحمت شفقت محمد
جهانه حق تعالی قادی احسان وجودك ایت رحمت محمد
سنکله اولمیه حقك سرکی شاهم سن اولدك شفیع امت محمد
شرفیاب اولدی یا بو سکله فلاك یوزندن بولدیلر رفعت محمد

نبیلره ولیلره باب حقده سنکله بولدیلر قربت محمد
سن اولدك محرم بزم الهی ایدوب جانانه حجت محمد
اوزره خادم اولیجه جبریل اسکا کیدر ایدك خدمت محمد
سزانه وار قیوسنده نیازایت سنی ردایلمز البت محمد

حجاز مع الی چارکاه
اصولش دوردوان

اسماء الهیه یجد هستر وار
هر دمده سموات و حروفه سفرم وار
کوکلم کوینك بلوزینك هیچ عودی یوق
هر رحمه بنم بك کوندش وقتم وار
عالمله ایجد حواجه سی اولنق اولور عار
الحق کوزینك ایجده عالمی نظرم وار
عرش و سموات علومك بودر الحق
هم دخی زمینده دوکنز کوهرم وار

بو نکته براولدی دم عیسی ایله مصری
کوکلومه دخی نه کلور نه کیه دم وار

دوراق غزلك
بسته قالبورن اده شیخ محمد
بروسه وی

دوشدی جانه عاقبت سودای عشق
ایلدی شیدا بنی لیلای عشق
مست اولوب لیلیجه تا حشر دلك
یار النلدن نوش ایدن صهبای عشق
کل بناغی صولدر عاشقلرك
صودقی تبدیل ایدر معنای عشق
کوزلرك بایشی قوا قسون حقیا
بویله اولور لؤلؤ لالای عشق

الف
اصولش اوسط

شول جنتك ایرمقلری اقر الله دیو دیو
چمنش اسلاوه بلبلری اوتر الله دیو دیو

صاقنور طوپا دالری قرآن اوقور پیر اقاری
جنت باغنك کالری قوقار الله دیو دیو
آیدن آیدینه دیوزلری شکردن دائی سوزلری
جنتده حوری قزلری کزر الله دیو دیو
کیملر یوب کیملر ایچر ملکلر حرمتلر پچار
ادریسده حله لر بیچر سبحان الله دیو دیو
یولنش امرم وار یارینه قومه بوکونی یارینه
یارنك حقك دیوانه وار مر الله دیو دیو

الف
اصولش اوسط

عشق معشوق ایدر لدنك اختیار
عشقله خوش زنده در شیدا کوکل
بر ده کوکده ایکی اولدی قرار
بر قپویه بنده در شیدا کوکل
ای خداوندکریم ومستعان
حائل اولمز دلده کون مکان

صفحه

سفینه اسلانمز قلوب عاشقان
سن بیلورسون قنده در شیدا کوکل
جانب مطلوبه پرو بال اجد
طا کرقدس کبی دون کون اوچد
دل هدانی عرش وکرسیدن کچد
صانمه غلکه بونده در شیدا کوکل

الف
اصولش دوردولك

عشقله عاشق کلمز اولدی
تازه تر کوکلم نو بهار اولدی
الهك ادین عاشق اکدیجه
زهد ایله زاهد شرمسار اولدی
قودی اغیاری کوردی دیداری
بولدی اول یاری بجه قرار اولدی

نار فرقتده یوغرهایکن وصلته ایردم شهریار اولدی
هر بحر ایکلر ناله لر ایلر کلشن عشقه ولهزار اولدی
حقی طوپانلر عشقه لو یانلر عزیا آلر یاره یار اولدی

الف
اصولش صوفیان

باغ جمله چوندایرمر وصلك کلمانه دیر مر
حقك تجلیسك کورمز بن هو دیم یاهو دیم
کیجه دده کوندزدده کثرت دده وحدتده
محشر دده جنتده بن هو دیم یاهو دیم
جمله وجودم موجو ایله طولمشدر قمو
ملك اولدی چونکه پاکه هو بن هو دیم یاهو دیم
ایرلسه جسمدن بو جان یقلسه یوکون مکان
منکر اولورسه هب بوسها بن هو دیم یاهو دیم
عاشقلر ایچون اولسه سوردبو نوندیه ایرسه سرور
لاجرم ایتسه نوربن هو دیم یاهو دیم

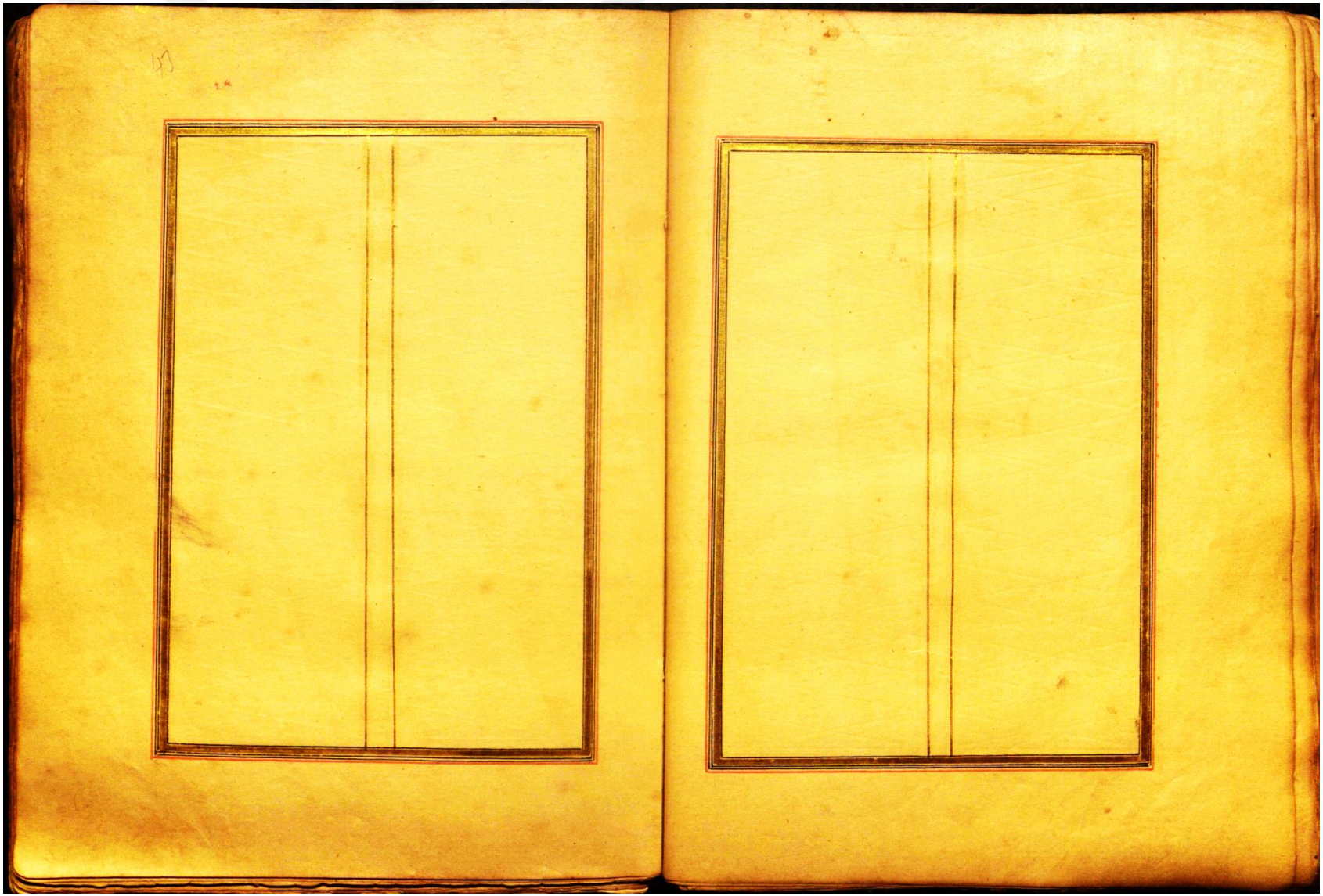
نفی وارقه لك اکسکلکدن ارتق
ینه لطف وکرم مولا سنکدر
عصائی رحمتی زیلی یورکن
قپوکه اغلیوب یوزلر سورولر
که یلوان لر یاسین طورکن
ینه لطف وکرم مولا سنکدر
هدائی یه نصیب ایت فتح باب
جمالکدن کتور لطف ایت نقاب
کیدر ظلماتی نورانی جمالی
ینه اولسون کرم مولا سنکدر

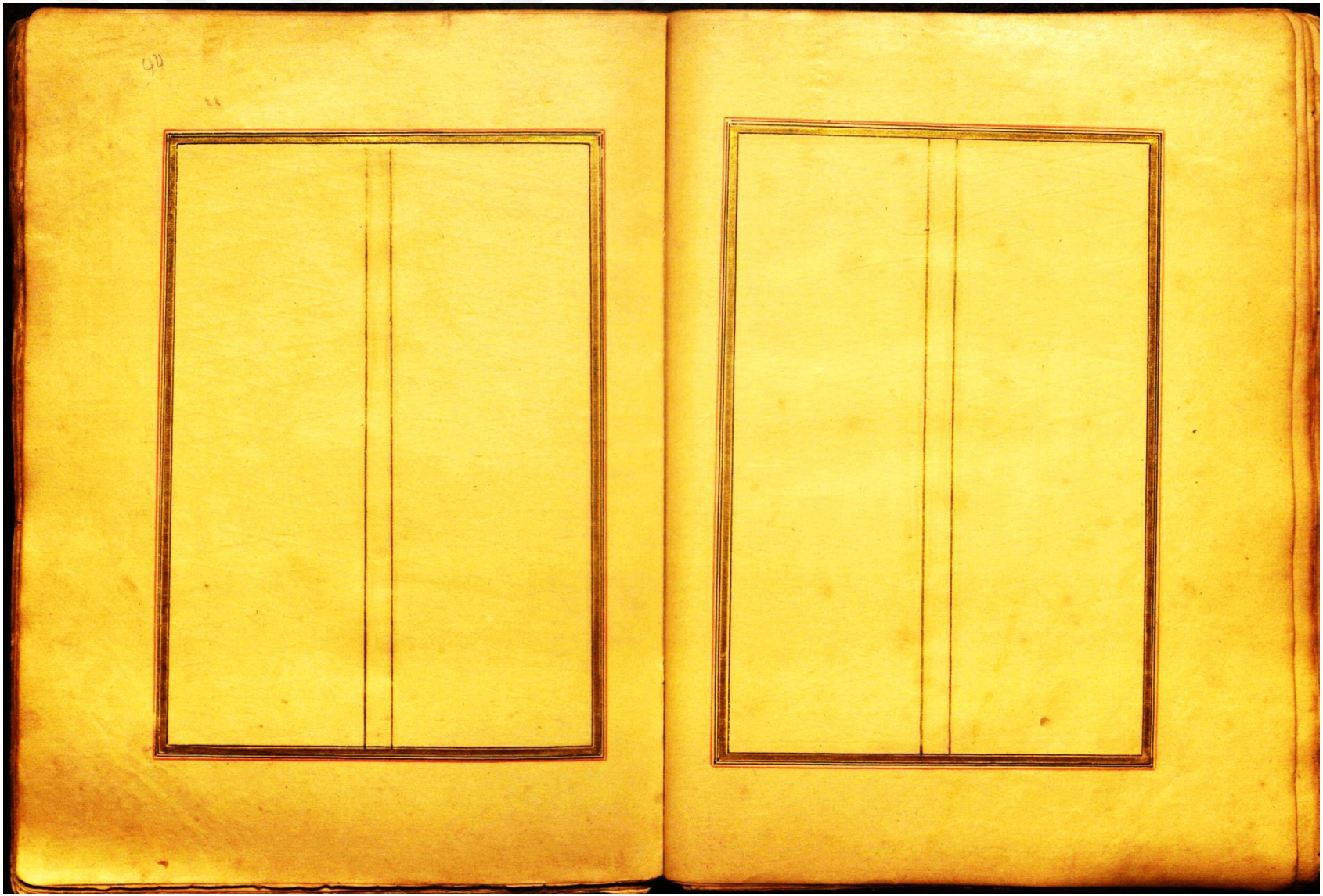
دوراق غزال

بسته چاه لك زاده

یارب جنت اوینه کرنلردن ایله بزی
یارك اندہ جمالکی کورنلردن ایله بزی

محشرده خلق اولہ خیله چوق جکرلر اوله بریان
عرشك کولکه سنده سیران ایدنلردن ایله بزی
باقمه دنیانك حالنه صرفیات وارلق چوق یوکه
براقی صاغ النده اشلردن ایله بزی
بودنیانك بقاسی یوق یاج اولمش یاولمش طوق
ترازوده ثوابر چوق کتلردن ایله بزی
یاواحد فرد واحد عاصیلره ایله مدد
جنت ایچنده تاابد قلنلردن ایله بزی
مؤمنلره رحمت اوله منافقلر محروم قاله
یونس ایدر طوغری یولہ کیدنلردن ایله بزی

فصل پنهناز

اصوانش الهی صوفیان

کریم الله رحیم الله امان الله امان الله

علیم الله عظیم الله امان الله امان الله

مدد سندن معین الله کریم سندن کریم الله

جهان سنسین جنان سنسین کونلرده پنهان سنسین

یوکونیله مکان سنسین امان الله امان الله

ذوالجلال یوق مثالک یوق وزیرک یوق مدبرک یوق

شریکک یوق نظیرک یوق امان الله امان الله

قلاغوزسن کیدلز یولراتسن کاربان کتمز

بووادیده حرامی چوق امان الله امان الله

کناهم چوق ایشم عصیان ثوابم یوق کوزم کریان

تهی دستم کوکل خیران امان الله امان الله

محمد مصطفی حق علی زهرا حسن حق

شهید کربلا حق امان الله امان الله

اصوانش الهی اوسط

بولدنه دکرسنلر کچی دونیزل ایلایله ویرمشلر حق کیدرلو

کوکل کعبه سنی طواف ایدرلر

محمدک کوسی چالنور بوندہ

سماده ملکلر قناد اچارلر

مؤمن اولنلره رحمت صچارلر

سریسی قولاوزحمته اوچارلر

محمدک کوسی چالنور بوندہ

درویش یونس ایدر کورنه اولدی بکا

عشقک محبتی طوقنور جانه

عقلنی باشنه کتور دیوانه

محمدک کوسی چالنور بوندہ

بسته سه اناشید الهی اصوانش صوفیان

یاشند مکاولدم عشق میدانلر

قوقار کل اولدم عشق میدانلر

کل ایدم صولدم نور ایله طولدم

بلزم بولدم عشق میدانلر

حق عشقی کلدی بنلکم الدی

برادم قالدی عشق میدانلر

اغلرم کولم کوزلرم سیلم

نوله غم بلم عشق میدانلر

ادیوب بولدم قدرتله طولدم

اول دوست بن اولدم عشق میدانلر

اولولر کتمش یوللری اچمش

صوکجه اقمش عشق میدانلر

سرخوش اولشم بیهوش اولشم عشق میدانلر

قول طالب خیران عشقله سوزان یانیورلان عشق میدانلر

اصوانش الهی صوفیان

بنی بوقسم ایلدی خیران

عمیدرایتیم نالهٔ وافغان

بنزعیجر یارکورلنه زارکور

دردغمکله طوبطلو درقان

اولمدن ایرسم یوزینی کورسم

جانمی ویرسم وصلکه فریاد

پروانه لرواره شمعه یانارلر

اتش عشقه یودی سنه یان

هاینه طوررسون فضل یودرسون

یوللراتسزدر قالمدی کربان

طوردم چالش کیت منزلینه بیت

باقی دکلدرسکا بودوران

سید یسوی کل مرشد الک ال

ابلیه تاکیم دردینه درمان

یکان ملرانی بسته چاناقزاده

اثنای عشق اولندن اه زارا کسلک دکل

کشتهٔ بحر دمادم دوذکارا کسلک دکل

اول جمالـه مطلقك عشقنده ارتدقجه نياز
اولقدر ناز ارتور بركلعذارك سك دكل
بركجنت باقدغی دیدار اولسه عاشقك
وجه نوردن انی باقمغه نارك سك دكل
شمع عشقه مهیا یاندر اوزك یوغ اول مدام
عاشقه هرزمان یوقلغك اوستنده دارك سك دكل

الهی ده

بسته اصولش صوفیان

بویرق سنك فرمان سنك درد اهلینه درمان سنك
مذنبلره غفران سنك یاربنا یاربنا

لطف وکرم احسان سنك

سنسین بزی ایجاد ایدن طوغرو یوله ارشاد ایدن
احسانه معتاد ایدن یاربنا یاربنا

لطف وکرم احسان سنك

قولارینه ایله نظر کسنوك کوکللردن کدر
قالمیه وارلقدن اش یاربنا یاربنا

لطف وکرم احسان سنك

ای واحد فرد واحد ای قادر وحی وصمد
ایله هم کافیه مدد یاربنا یاربنا

لطف وکرم احسان سنك

الهی

اصولش صوفیان

شاد ایدر غمکین ولی الله بریوزدن دخی
فرخ ایدر هر مشکلی الله بریوزدن دخی
وادیٔ هجرانی طی ایتدیرور برکون بزه
کوستردر سر منزلی الله بریوزدن دخی
هرکیم کیم عرض مطلب ایلدم ایتدی دریغ
ویردی مقصودم ولی الله بریوزدن دخی
چکدم غم ظلمت کوردمسه سکا بریوزدن اکر
عرض ایدر نور جلی الله بریوزدن دخی

نونبو

فونبو دركار دركاه عالم ستراقی ستره باق
هرایشك ایشلر ولی الله بریوزدن دخی

الهی

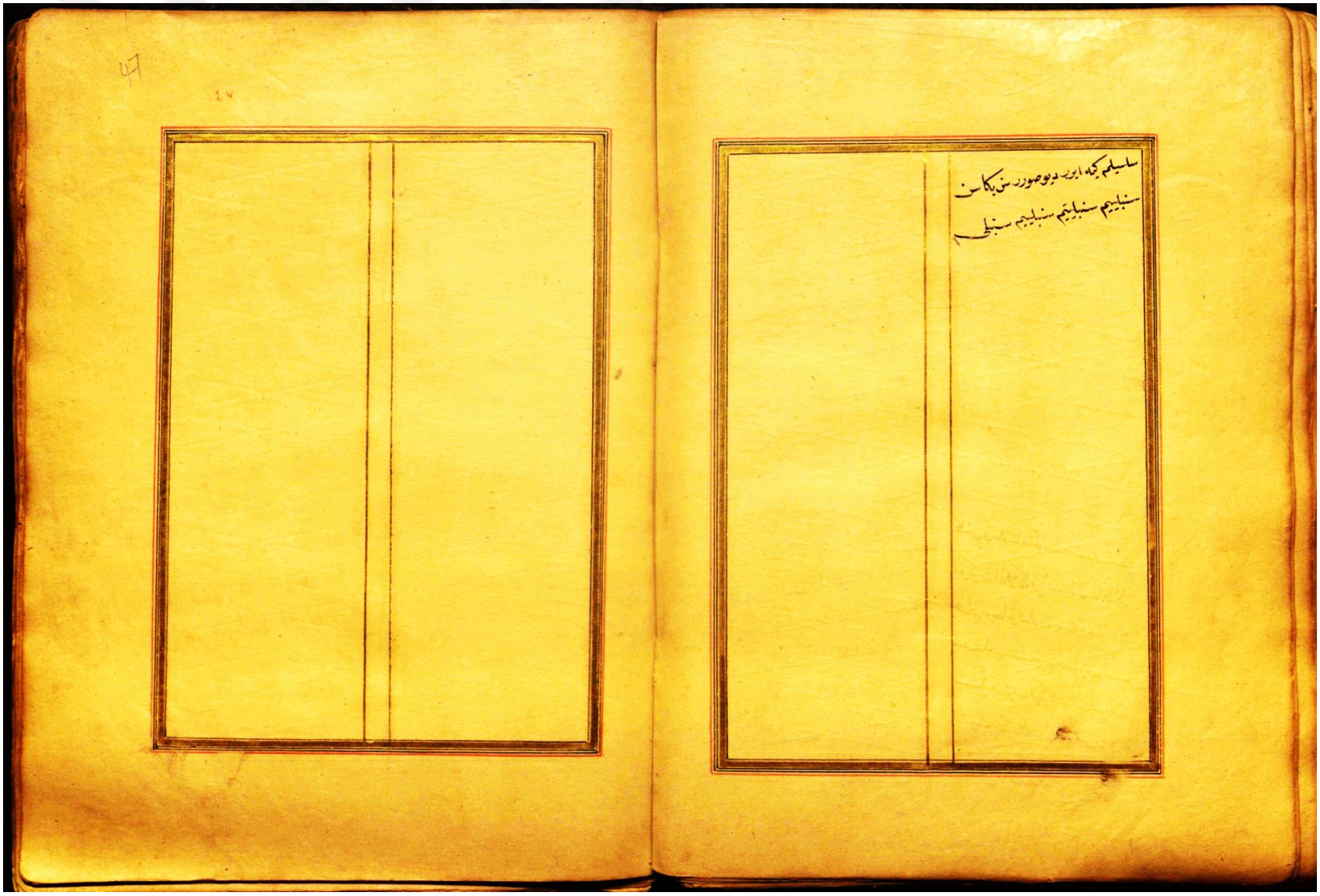
اصولش صوفیان

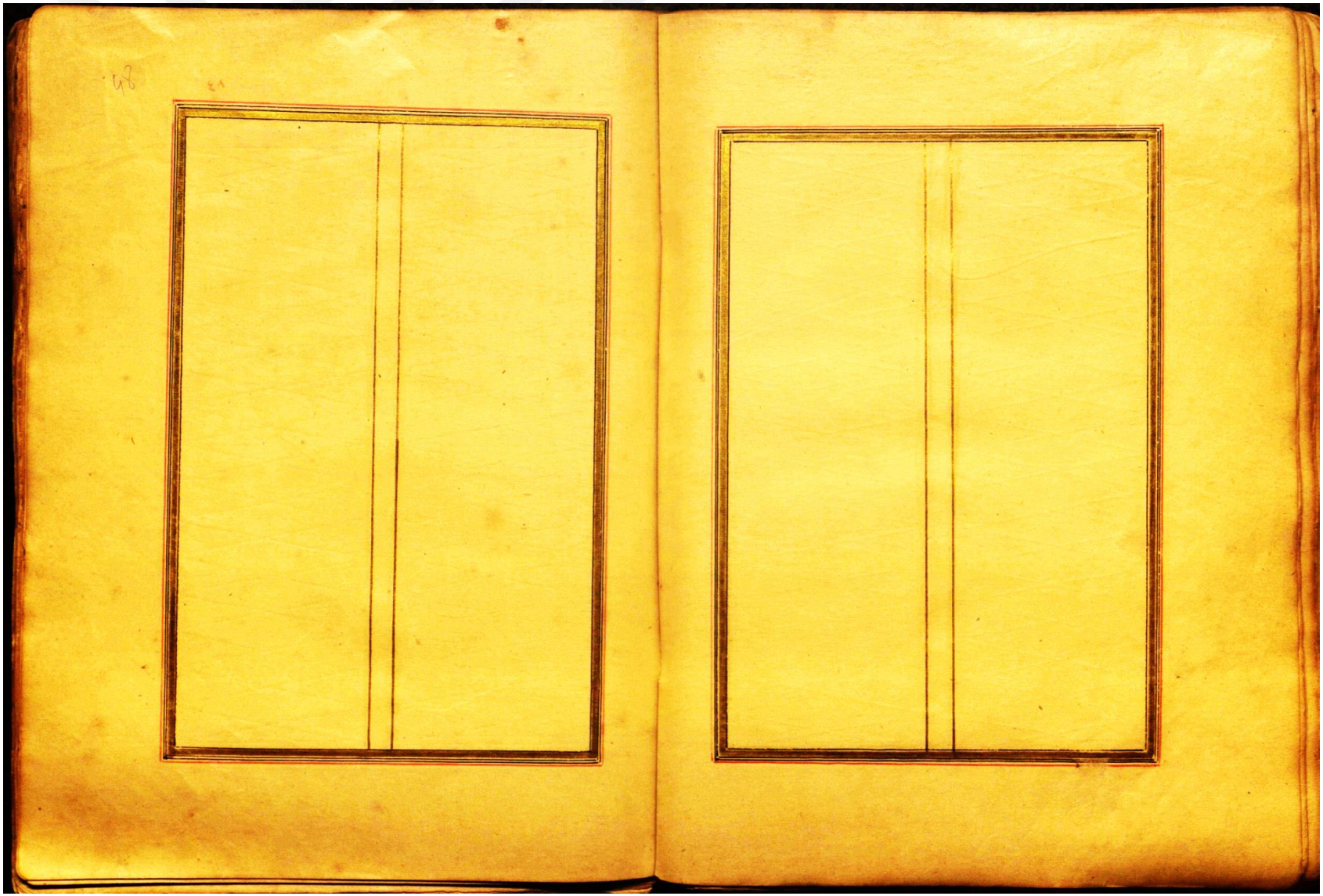
کل خبر ویره بم خبر صوردرسن
بوکونك یارینه صالوب یوردیمه
بازرکانسك بوندہ سرمایك بوزقه
اصلی زیانه صالوب یوردیمه
کیرچك عاشق ایسك مولی یولنه
صاقنوب ادیمه نفسك الینه
وار ایمدی یا پش برمرشد الینه
عیب یره واروب کذوب یوردیمه
شیخ الیاس جاده سزلکدن اوکون
قهرلطفه نه کلور عشقله بون
ایولردن بوردرسکا اوکون
صافین شکایت ایدسن یوردیمه

بسته اصولش اوسط ده

وجودك مظهر سراذلدر یارسول الله
دلك مرآت نورلم یزلدر یارسول الله
سنی حق نور ذاتکدن یراتدی حب ذاتیله
انکچون ذات پاکلك بی بدلدر یارسول الله
جهانه کرچ تشریفك سعادتله مؤخردر
ولیکن باعث خلق اولدر یارسول الله
سزاوار شفاعت اولمزایسه روز محشرده
ذکائی اوده یانمق محتملدر یارسول الله

کاشف وحدتله دائم روز شب دیر بابلی
ابرکورر افلاکه فریاد و فغان غافلی
همتم برجانو دلدن ایچیله وحدت کلی
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی
سنبلی یعقوب مرکز همدمی شیخ حسن
عدلیا بویمه طاقدیلر بنم برخوش رسن

فصل سوزدل

الهی بسته مؤذن شهریار شاکر اغا اصولش صوفیان

استین یارك جانمی ایدر قرار ین
بوسه دیدارك صاقلر اسرار ین
باقیان جانه ایردی جانانه
کیردی میدانه ترك ایدوب عارین
یارالن طوتدی جمله دن کچدی
دوست ایله ایتدی کزلو یازلو ین

کل هدایی دن ال خبر ارکن
حتی استین قویسون انکا دین

الف اصولش صوفیان

یوجه سلطانم درده درمانم
بنده جانم هودیمك استر

ای درده درمان ای غنی سلطان
بنده یوجان هودیمك استر
علیمسك علیم طوغریدر یولم
اغزنده دیلم هودیمك استر
عالم سرنده توحید نورنده
محشرهیرنده هودیمك استر
یولنی پوسنده کوکل دوستنده
صراط اوستنده هودیمك استر

بسته الهی اصولش اوسطه دده

قفی بزدن اول کلان ولیلر
یوفی بویله بیوردمشلر اوجلر
اب کوثر ارماغندن ایچه لر
ایچرجان ودلدن توحید ایدنلر
سوردتوحیدی کوزلك کوینك اچله
وارم حق درکاهنه سن صوجله

صراط

قویانلر عقل وادراکی اولدوغی کسه دن پاکی
یاقوب بوسینه چاکی دوشر اتشلره جانی
بونار عشقه یانانلر بحار شوقه طالانلر
کوزندن یاش ایله قانلر اقان بیلمز می سن خانی
یانان قالدی خیرده یناردل نار فرقته
دوشن بودار قرشده دون وکون ایلر افغانی

انک اصوتش صوفیان

ای کوکل کوش ایله عاشقلرك کفتاریني
نجه درکور دوست ایله یانقلرك پازاریني
دوست بلاسی سهمنه عریان ایدوب سینه لرك
صکره اول یاه لرك استدیلر درمانني
دردینی درمان ویروبدینه اول یار لرین
انك ایچون ارتدر عاشقلرك افغانني
وصل حقی استین جان وجهانی ترك ایدر
عشق بیدلنده اول دیکدی انك داریني

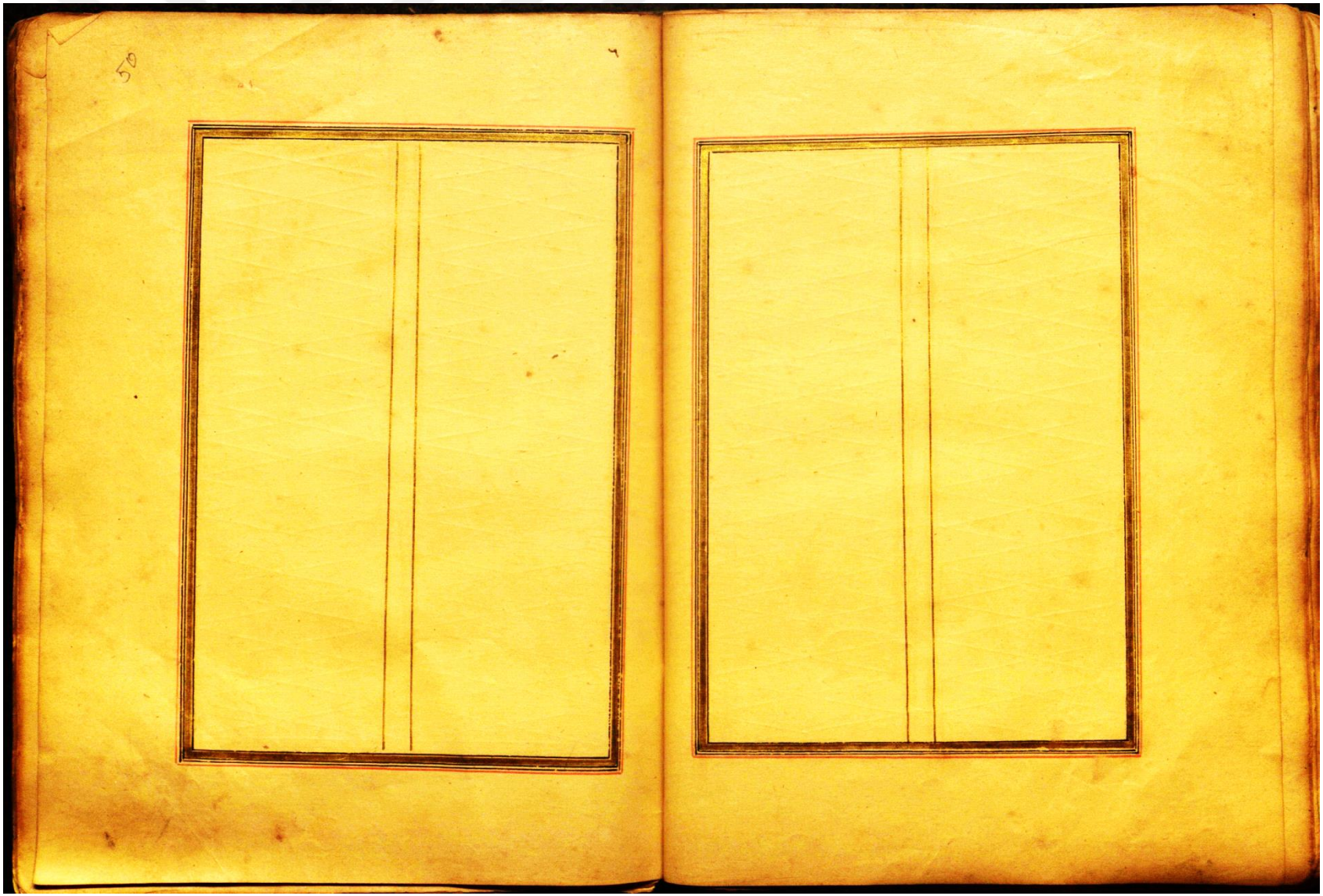
بی نشانك منزلك قاف عدمدن ایزلیوب
ای یانان بویله بولمش بولن اول جانانني

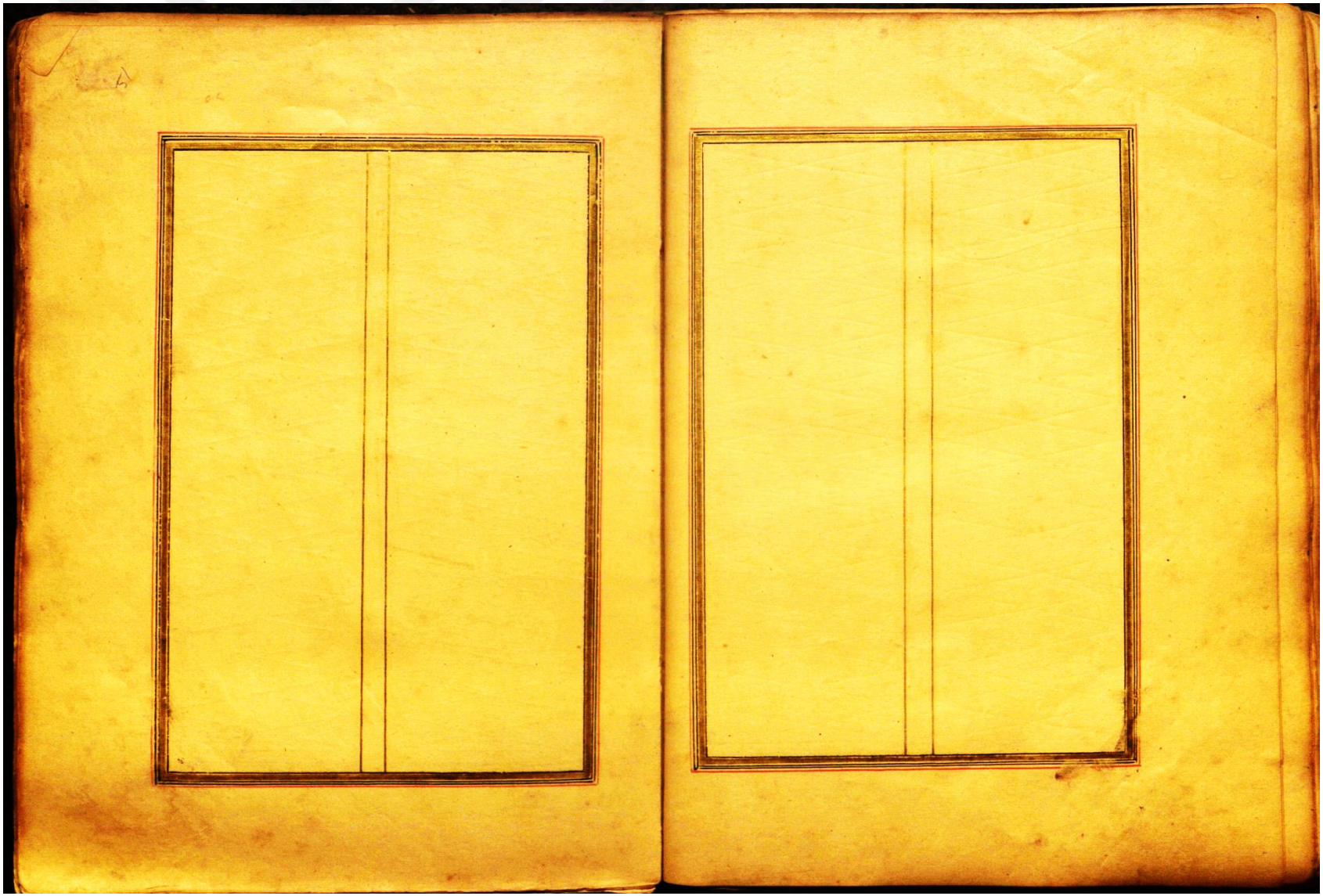
بسمه سبحانه وتعالی الهی شاکرلرغا
اصوتش صوفیان

سراغی لی مع الله کونلدر
عجلی خانه والهی کوکلدر
یودی کزمه یانده زاروکریان
خدانك اولو درکاهی کوکلدر
نه استریسك یودی وارلدن لسته
محقق سرك اکاهی کوکلدر
دعیتدر قموا عضا سزانن
وجود اقلیمنك شاهی کوکلدر

قفه یزدن اقول کلن ولیلر
بولنی بویله بیوردمشلر اولولر
اب کوثر ایرماغندن ایچنلر
ایچوجانلر دلدن توحید ایدنلر
کلای مرکز کچن کچدی اوجانلر
سوزر توحیدی اله کرمز بودماز
سکز جنت قپوسنی اچانلر
ایدر جانلر دلدن توحید ایدنلر

دوردمان یانالم اتشی عشقله
شعله ویره لم اتشی عشقله
سیدنسیبی ترك ایله رسمی
یاندیریوجسمی اتشی عشقله

فصل حسینی

اصولش الهی صوفیانه بسته جهان یکاره

صحفهٔ صدر دنده دائم عاشقك افکاری هو
شاکرك شکری هو الله ذاکرك اذکاری هو
سدرهٔ سیزده محقق ایرمیه جبریل امین
اولسه انك دلنده دمبدم بکراری هو
ناله دن فی دلدی بغرو هو یوب ثلاثین ایدر
مولویلر مثنویدن باشلدی اشعاری هو
صوفی مست اولوب صفادن دوراید یا هو دیو
منکرایکاری براقدی ایلدی اقراری هو
هو صدا سندن ملکلر کوکده ایلر سماع
هو صفا سندن فلکلر ایلدی اقبال هو
بلبلا دیوان عشقدن برورق نقلایت بزه
تا صفاویره صفادن اجله کلزار هو
روضهٔ هوده مقام ایت ای جان خاوت
تا وجودك ملکنه کشف اوله بو اسرار هو

اصولش الهی صوفیانه

غدح الطاد المجد
سید العالم احمد
هو المحمود المحمد
البشیر النذیر السراج المنیر
ربنا صل وسلم
علی حبیبك الاکرم
کتابه خیر الامم
ابطحی زمزمی هاشمی
قریشی السراج المنیر

اصولش الهی صوفیان

بلدنمی بوتی بویله ختم ایله تمام ایله
رسول اللهی سویله هو هو دیه لم یاهو
هو دیه لم دونه لم عشق اودینه یانه لم
دائم الله دیه لم هو هو دیه لم یاهو

بو هو بنی

52

بو هو بنی یاندردی جسم کوله دوندردی
عیان ایوب کوندردی هو هو دیه لم یاهو
هو دیدکجه عشق ارتر هوچوق کناهلر اورتر
هو بزی حقه ایلتر هو هو دیه لم یاهو
صف صف اولمش ملکلر خلقهٔ ذکری بکلر
قبول اولور دیلکلر هو هو دیه لم یاهو
چك جهاندن الغی حقه دوندر یوزینی
طوت شرق الغی هو هو دیه لم یاهو

اصولش الهی صوفیان

واصل اولمز حقه کیمسه جلدن دور اولمه دن
کچر اجلز سؤل کوبکلر تاکه پر نور اولمدن
سور چقار اغیاری دللدن تا تجلی ایدر حق
پادشاه قونمز سرایه خانه معمور اولمه دن
سوتو قبلان تموتو سرینه منظر اولان
حشری ونشری بوندن کوردی نفخهٔ صور اولمدن

اصولش الهی صوفیانه

لطف ایوب برکز نظر ایلر ایسه کر سلطان عمز
کری دکل عرشدندنمی عالی اوله عنوان عمز
بتلك اره دن دور اوله ظلمت کیروب پرنور اوله
محزون کوکل سرور اوله معمور اوله ویران عمز
وحدت شرابك کیم ایچه قانی علا بیلمدن کچه
کرچه شراوله یمچه ایچه ایلیه مستانه عمز

مست اوله مستانه کلدی تا ازلدن تا ابد
ایچدیلر عشقك شرابك اب انکور اولمدن
حق جمالك کعبه سنی قبلدی عاشقلر طواف
برده کعبه کوکلی یوزندن بیت معمور اولمدن
محو اولانلرك کلامی غیریدن کلمز وطی
بس انطق یمچه دیسون کثی منصور اولمدن
برعجب سودایه دوشوب طوطشر شکی مدام
حقه مقبول اولمق استر خلقه منفور اولمدن

عشقه عاشتك دعوت ايتمش سين
جان قولا غنه اول صدا دوشدى
بو نيازيناك هيچ وجود دنده
ذره قوسادى هب يقا دوشدى

اصولش الف صوفيان

درت اهلى لباسنى عشقله كيان كلسون
زهرينى شكر كبى بيان كلسون
اول كيجه لرى قائم هم كوندوزلرى صائم
عشق اتشنه دائم فقر يله ينان كلسون
حقه ايره مزكيسه اطلاس ولباس ايله
اوزكندى الى ايله جانته جنان كلسون
قيل وقال ايله هركز متزيله ايرشمز
كندو لكيله اولمز مرشيده اويان كلسون
الدا نمز صاقين محيى هر الينه دنيا نك
اوز وار لغنى بوكون يوخلو غه صيان كلسون

اصولش الف صوفيان

ذهدينى قوعشقه دوشن اهل جنان اتسون سنى
پير عشقه قولاغى ايت جانانه جان اتسون سنى
برزمان بلبل كبى افغانك اغدر كوكلره
شول قدر قيل نامكيم كلستان اتسون سنى
يوزينى يرلركبى ايقلر التنه قوكيم
حق تعالى بشلر اوزره اسمان اتسون سنى
ويرمه راحت نفسنه دائم عزاى اكبر ايت
كعبة دل فتح اولوب دارالامان اتسون سنى
كل يانيناك الثون برقدح نوش ايله كيم
محو ايدوب نام نشانك بى نشان اتسون سنى

اصولش الف صوفيان

منادىلر ندا ايلر كل الله كل الله
ايشيدن جان فدا ايلر كل الله كل الله
يتر دنيايه رغبت ايت يتر جاهه محبت ايت
حق بولمغه همت ايت كل الله كل الله

دروندن ايدوب اهى قوم غافل سحر كاهى
ايشيت فرد الى الهدى كل الله كل الله
بكم اولمزدن اول اول حيات جاودانى بول
اوله كور برقيوه قول كل الله كل الله
بو سالك وملكه الدائمه جهانى باقى فالورصانمه
ال ايچون اتشه يانمه كل الله كل الله
محبت صاغرين نوشايت بكم دريا كبى كوشايت
هيليناك سوزين كوشايت كل الله كل الله

اصولش الف صوفيان

يارب شكر طوغدى محمد
عالم مرشد اولدى محمد
يا الله الله يا كريم الله
يا الله هم الله يا سلطان الله
المؤ صودنى طوت منتنى
هب اوصه فى بلدى محمد
ايضاً

قدرت عالم يازدى كلامى
جمله عالم بلدى محمد
ايضاً
ديوانه فنا فى ذكر در حقى
هيچ اولمز باقى بلدى محمد
ايضاً

اصولش الف صوفيان

بورك دكهانلر كبى دونرلر
ابل ايله ويرمشلر حقه كيدرلر
كوكل كعبه سنى طواف ايدرلر
محمدك كوسى چالنور بونده
سماء ملكلر قناد اچمارلر
مؤمن اولنلره رحمت صاچمارلر
بريسى قولاوزحقه اوچارلر
محمدك كوسى چالنور بونده
درويش ارنى ايدركورنه اولدى بكا
عشقك محبتى طوقوزجانه

عقلنی باشنه کتورد یوانه
محمدك کوسی چالنور یوزده

بسته چاله زاده الیف اصولش اوسط

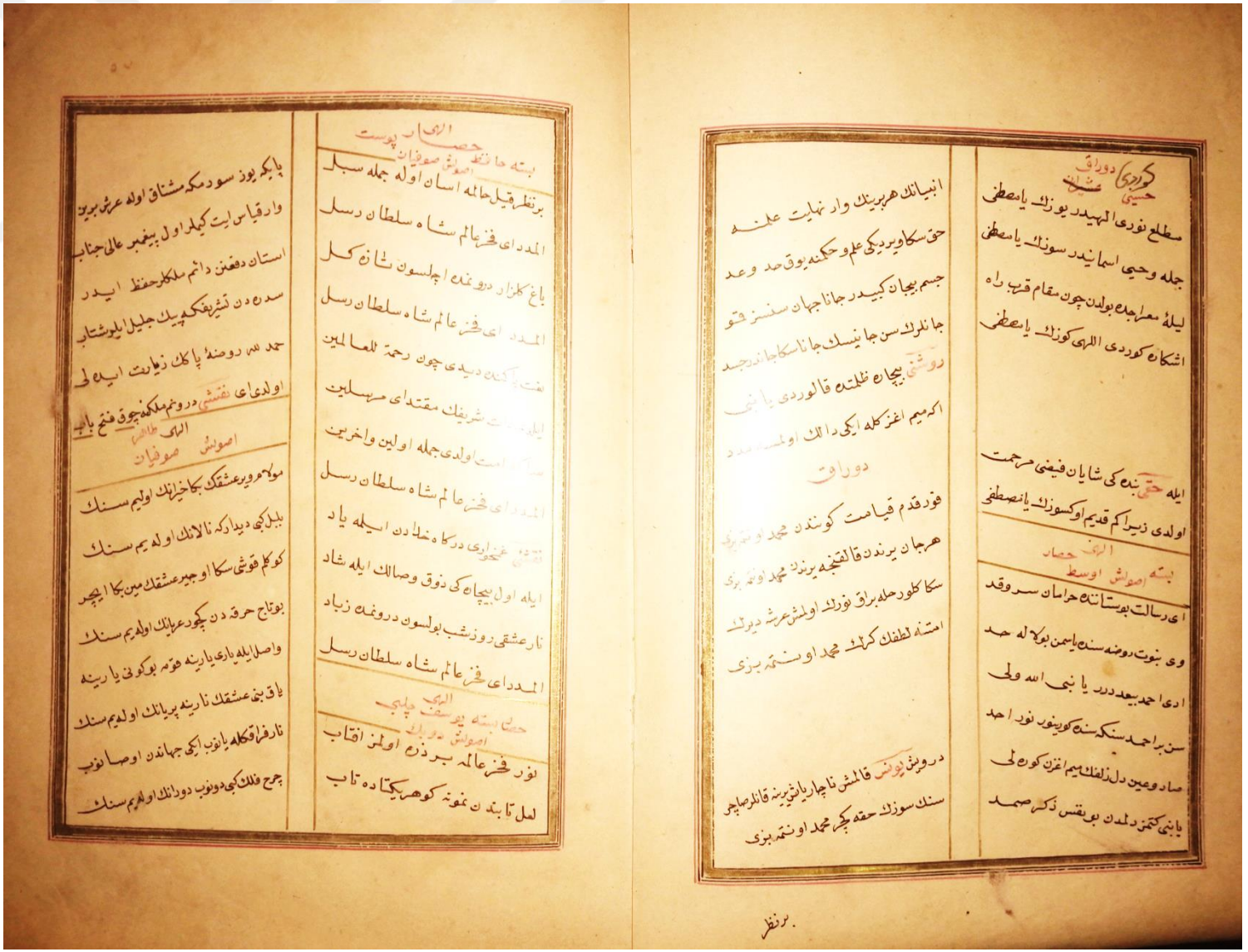
سن سك یوزه یزدن یقین کورغوسین حجاب ندر
چون عیسیك یوق کوکك یوزك اوزنده کی یقان ندر
سن ایتدك ای پادشاه یهدی الله لمن یشاء
شریکك یوق سنك حاشا صویلوکیمدر عذاب ندر
رحیمدر سنك ارك رحیملکك خلقه دولك
مذنبلری مژدلدك لا تقنطوا خطاب ندر
قنی بو ملکك سلطانی سین تن ایسك قاف جانك
بوکوز کورسك دیرانی بو وسع وسأب ندر
یونمی یوکوزانی کورمز بیلنلر خود خبر ویرمز
بو منزله عقل ایرمز یوقدور دوغلی سراب ندر

الیف اصولش اوسط

حقدن اوزکه تنسه یوقه غیریدن امید کسر
ایچ کوزلك مرآته باق الله پس باقی هوس
قنده عقل قاصرك قنده خیال وصل دوست
طیر عنقایی شکار ایتمك اولمی بر مکس

بسته طورسونلرزاده الیف اصولش اوسط

بهی قرداش حقی بولامی درسلك
حقه یراد عمل اشلمیجه
بوسرین اوته سك دومیی درسك
مرشد کامله سویلمیجه
کل ای قرداش کل توحیده اوزن
توحید در نفسك قلعه سك بوزن
هیچ کندی کندینه قیتادمی قزان
جوریانك اتشی المیجه
عشقك غالب اولدی یوره کم حارلر
عاشق اولان عارونا موسی بیلس
بهی یونس سکا سویله دیرلر
یابن اوله یمی سویلمیجه

کوردی دوراق
حسینی عشاقی

مطلع نوری الهیدر یوزك یامصطفی
جمله وحیی اسمانیدر سوزك یامصطفی
لیلهٔ معراجده بولدن چون مقام قرب راه
اشکاره کوردی الهی کوزك یامصطفی

ایله حقی بنده کی شایان فیضی مرحمت
اولدی زیرا کم قدیم اوکسوزك یانصطفی

الف حصار
بسته اصولش اوسط

ای رسالت بوستانده خرامان سرو قد
وی بنوت روضه سنده ایمن بولکه له حمد
ادی احمد بعد درد یا نبی الله ولی
سن براحمد سنکدر سنده کوریندور نور احمد
صاد وعین دل زلفك میم اغزن کوردکلی
یانبی کتمز دلمدن بو نقس ذکر صمد

انبیانك هربرینك وار نهایت علمنه
حق سکاویردیکی علم و حکمته یوق حد وعد
جسم بیجان کیدر جانا جهان سنسز قتو
جانلرك سن جانیسك جانا سکاجاندر جسد
روشنی بیچاره ظلمتده قالوردی یانبی
اکر میم اغزکله ایکی دالك اولمسه مدد

دوراق

فوز قدم قیامت کوسندن محمد اوتمزی
هرجان یرندن قالقنجه یرنوك محمد اوتمه برزی
سکا کلور حله براق نورك اولمش عرشه دیرلك
امته لطفك کرك محمد اوسنمه برزی

درونی پوشی قالمش ناچاریانمزینه قالمز صاچی
سنك سوزك حقه کچر محمد اوتمه برزی

برنظر

الف حصار پوست
بسته حائط اصولش صوفیان

برنظر قیل حالمه اسان اوله جمله سبل
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل
باغ کلزار درونده اچلسون شاذ کل
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل
نعت کنده دیدی چون رحمة للعالمین
ایلیه نعت شریفك مقتدای مرسلین
سن کیم امت اولدی جمله اولین واخرین
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل
نقشی غمزاری درکاه خدادن ایلمه یاد
ایله اول بیچاره کی ذوق وصالك ایله شاد
نار عشقی روز شب بولسون درونده زیاد
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل

الف
حصار بوست چلیپ
بسته اصولش مدوراق

نور فخر عالمه برذره اولمز افتاب
لعل تابندن نمونه کوهر یکتا ده تاب

پایکه یوز سودمکه مشتاق اوله عرش برین
وار قیاس ایت کیملر اول پیغمبر عالی جناب
استان دفعتن دائم ملکلر حفظ ایدر
سده دن تشریفکه پیك جلیل ایلر شتاب
حمد لله روضهٔ پاك زیارت ایده لی
اولدعای نقشی درونم ملکه چوق فتح باب

الف طاشی
اصولش صوفیان

مولام ویرعشقك بکاخزانك اولیم سنك
بلدکچی دیدارکه نالانك اولیم سنك
کوکلم قوشی سکا اوچیر عشقك مین بکا ایچر
بوتاج حرقه دن چکور عریانك اولیم سنك
واصل ایله یاری یارینه هوتم بوکوفی یارینه
یاقدیغ عشقك نارینه پروانك اولیم سنك
نار فراقکله یانوب اکی جهاندن اوصانوب
چرخ فلك کبی دونوب دولانك اولیم سنك

باند ربنی یاند ربنی عشق مینه قاندربنی
سرخوش ایدوب دوند ربنی ستاك اوله یم سنك
الیندن بلك قالمسون هرکیم کورسه بلسون
نامم نشانم قالمسون ویرلك اوله یم سنك
منصوبوم عشقك دارینه منظر اولوب دیدارینه
شمع جمالك نارینه سوزانك اوله یم سنك
سیدنفاه اوغلی خواجه ایرمه کندیدن یوجه
اکر کوندز اکر کیجه مهمانك اوله یم سنك

الهی ظاهر
بسته حسن انغا اتقی
اصولش صوفیان

اعلم جیهلورا سیدنا مصطفی
شافع روز جزا سیدنا مصطفی
سجده کند روز عرض تاکه شفاعت کند
امت مرحومه را سیدنا مصطفی

من نوامکم تا مدح ترا میکنم
بایسنکلو بنیاسیدنا مصطفی
مخزن مرد جهان مقتدای انس وجان
معدن صدق وصفا سیدنا مصطفی
کرچه کناه افتاده ام لیك ترا اعتماد تر
کردم ابا مجتبا سیدنا مصطفی
بنده ملکی فقیر خواهر ازتو مدد
ای که مرا رهنما سیدنا مصطفی

یستد حسن انغا الهی ظاهر
اصولش اوسط

جانم قربان اولسون سنك یولیکه
ادی کوزل کندی کوزل محمد
شفاعت ایله بوکتو قولکه
ادی کوزل کندی کوزل محمد
مؤمن اولنلرك چوقدر جفاسی
اخرته اولور ذوق وصفاسی

اون

اون سکزیك عالمك مصطفاسی
ادی کوزل کندی کوزل محمد
سکا اویمیلر کیدر ایماسز
سن حق پیغمبرسك شکسز کاسز
درویش یونس سیلر جهانی سنسز
ادی کوزل کندی کوزل محمد

اذلدن عشقاوده نیه یانه کلدم
انك ایچون تا ابد مستانه کلدم
اکر نوش ایتمز ایسك بو میدان
دیه زاهد که بنا یانه کلدم
جو برد یر سنبلی معروف عارف
ایلدوب دعوا کی بن عرفان کلدم

الف اوزره مسخ

مصطفی شاه هدایه عالمك نور ضیاسی
مصطفی هم بعثت و کوده و معنای زیبای
هیر یاه شریعت کنز اسرار ازلی
مصطفی نور خدادر برزخ نور ضیاسی
اولیه و اخرینه عمله و فضلاد لره
مصطفی پیغمبر آخر زمانه مصطفی
غریبانه کلمیوده قرقر قرقر چوده دیو
مصطفی شفقتده عاصیه نه مصطفی

جانان الینك کلامرینك باغی کورندی
دوست قلبینك لاله سنبك طاغی کورندی
انواری محمد طوغی بن طوندی جهان
شق القمرك معجزه سی باغی کورندی
یعقوب بوکون یوسفنك قوحوسی کلمه
ایوب دخی صحتنك چاغی کورندی
قیغونجه سی کوجدی قموطاندی قورخو
وصلت کونك کوندن رونك ناغی کورندی
دیل جسته سنك دردینه تیمار ایرشدی
شمسیه دخی دوستنك اوتاغی کورندی

بو ماتمه اولان دردیله مجرانه دوا اولماز
بو فریادی حسینی دیر دخی عشاق نوا اولماز
حسینیله حسندر اولدی سولمك قرة العینی
سوناملو اولادی عاشیقلدن جدا اولماز
تباسك تولاسك بیلان عشاقه عشق اولسون
طریقتده بودر دایین بونا الا ولا اولماز
حسینی کربلانك واقعات ماتم انگیزی
زبان حامه صوت حزینله ادا اولماز
فصیحانه فلك یاقوتورمانیله پورا اولسه
اوهرنی عالمك برقطره قانه بها اولماز

فصل صبا

اصولش الهی صوفیان

یارب ذاتك حقیچون کوستر بزه جمالنی
جمله صفاتك حقیچون کوستر بزه جمالنی
اسرافیل صوری حقیچون موسی نك طوری حقیچون
محمد نوری حقیچون کوستر بزه جمالنی
منزل کلامك حقیچون مرسل علامك حقیچون
دار السلامك حقیچون کوستر بزه جمالنی
ذات محمد حقیچون هم اسم احمد حقیچون
اول عالی معید حقیچون کوستر بزه جمالنی
یاندی جمالینك آودی قان یاش ایله طولدی کوزی
اوکدن صونه بودد سوزی کوستر بزه جمالنی

اصولش الهی صوفیان

یا نوب دردی المرده اغلمه کو کل اغلمه
کلور کچر بو دمرده اغلمه کو کل اغلمه
زهر ایله طولدن یتر چکرینی دلدن یتر
نولدن اغلرسن یتر اغلمه کو کل اغلمه

دردیله کندی اینیا مهتله کلدی اولیا
دار فنادر بو دنیا اغلمه کو کل اغلمه
حق ذیون ایلدن چکرینه خون ایلدن
باشکی چیچون ایلدن اغلمه کو کل اغلمه

اصولش الهی صوفیان

مفاتیح الحد الولدی هلاك یارسول الله
مصابیح الدجا نورجمالك یارسول الله
یازلدن قلبمه حسنك کتابك حضرت مولا
بنی مست ایلدی فکر حیالك یارسول الله

عجبی هجرنا اله ایدرسه عندلیب دل
نواساز کلستاندد مقالك یارسول الله
حبیبا نار فرقتله قولك کرتی حراب اولدی
عمارت ایلمدی عید وصالك یارسول الله

کلشم

59

اصولش الهی اوسط

کلشم وحدت الندن عشقله جهانه بن
ایچشم جام اذلدن اولمشم مستانه بن

نقرات

ربنا فاغفرلنا ذنوبنا وارحمنا

تا ازلدن دست قدرت بوفایازشن باشمه
انکچون یوق قرارم کیرمشم سیدانه بن
ای سنانی عشق بقامی پس رضای حقدر
پادشاهم خذ ستنده دورمشم دیوانه بن

ربنا فاغفرلنا ذنوبنا وارحمنا

اصولش الهی صوفیان

جبرائیلم سلام ایله دوستمه
بنم محمدم نوردن احمدم
سویله کلسون چیقسون عرشك اوستنه
بنم محمدم نوردن احمدم

عرشمی دونادم کلسون کوزم یم
قوللرم حالندن خبر صورم یم
اوطوز سون بن اکا جواب ویرم یم
بنم محمدم نوردن احمدم

درویش یونس سوردسین محمدی
کریم الله اکا محبوبم دیدی
هرانده کچه ویره لم صلواتی
بنم محمدم نوردن احمدم

اصولش الهی صوفیان

هام قلبی بحبه لیلا
ساله عینی فاظهرت سیلا
قدسباق جمالها البدر
اذ تجلت عینها لیلا
منذ ذقت سرت اشر المعشوق
لم اسل عن جانبها میلا

صاد ورد لسانی حقی
داغا یا اسفا واویلا
الماک صوفیان اصولش
ای خداوند لطف واحسانك استین
مولد پاکه رسول الله کل
جنت ایچره حوری وغلمان استین
مولد پاکه رسول الله کل
فکر ایوب دنیادن البت کوچکی
جنته اخر صرا طی کچمکی
خوش کوشر دن دیلرسن ایچمکی
مولد پاکه رسول الله کل
اول رسولك طوغدیغی شب بی کمان
لیلهٔ قدره مشابهدر همان
بولمق استرسن جهنمدن امان
مولد پاکه رسول الله کل

مجلس مولده ای والی مدام
اول رسوله ویر صلات ایله سلام
جنت اعلاده استرسن مقام
مولد پاکه رسول الله کل
بسته همت زاده الماک اصولش
اوسط
دوضه که چون یوز سورن بولور امان
الامان ای فخر عالم الامان
هر کلن دل خسته بولور تازه جان
الامان ای فخر عالم الامان
اولدم عشقکله دیار مدن جدا
تا دخول دوضه که اولدم سزا
حمد لله حق نصیب ایتدی بکا
الامان ای فخر عالم الامان
انده کیم مدفون اوله نازك تنك
جنت اعلایه بکزر مدفنك

درویش

درویش عبد الله غریبکدر سنك
الامان ای فخر عالم الامان
اصولش الماک صوفیان
عشقك الدی بندن بنی مولام سنی استرم سنی
بن سنایلکم دون کوفی مولام سنی استرم سنی
اکر بنی یاندیکله کوکلم کوکه صاوکه لد
زره زره چاغرشه لر مولام سنی استرم سنی
نه وارلغه سویندیرم نه یوقلوغه یدیرمز م
عشقك ایله کلنورم مولام سنی استرم سنی
غافلره دنیا کرك صادقلره عقبا کرك
مجنونلره لیلا کرك مولام سنی استرم سنی
عاشقلری عشق اولدر عشق دریاسنه دالدر
تجلیسی له کولدر مولام سنی استرم سنی
جنت جنت دیدکلری برقاچ اوله برقاچ حوری
استینه ویرسین بنی مولام سنی استرم سنی

درویش یونس بنم ادم کوندن کونه ارتردم
ایکی جهانده مقصودم مولام سنی استرم سنی
الماک بسته چاه له زاده اصولش
صوفیان
بنم اول عشق جوشی دکز له خیران بکا
دریا بنم قطره دعشق اولدی سیران بکا
یوغ ایکن بو بارکاه سن وار ایدن پادشاه
اه بو عشق الندن اه درد اولدی درمان بکا
چون دوسته کیدیوم ملکه ایریشور الم
حمدن سویلر بو دیلم نه قول نه سلطان بکا
شریعت اهل ایراق ایره مز بو منزله
بن هوش دیلی بیلورم سویلر سلیمان بکا
قاف طاغی ذرم دکل ای وکونش بکا هوله
اسلم حمدر شك دکل جان اولدی جانان بکا
چونکه طوغدی مصطفی عالم بولدی پرصفا
اول ایتدیکی عهده وفا اندندر احسان بکا

یونس بو خلق ایچره اکسکلکین حق بیلور
دیوان اولمش جاغرد درویشلك بنهان بکا

یانلمز دوراق

بن دوست ایله دوست اولمشم کسلر دوستلیغز بکا
منکرلر اقوب کلیشور سلامدخی ویرمز بکا
بن دوست ایله دوست اوله یم جانی فدا قیله یم
اولمزدن اول اوله یم دنیا باقی قالمز بکا
برعاشق بیچاره یم باشدن ایاغه یار یم
برعقلسز دیوانه یم عقلمدن یار اولمز بکا
صافه کزین دلیم دوست بغچه سنك کلیم
تکرینك برادنا قولیم کیمسه بها صاتمز بکا
درویش یونس بن نجیه ایدیم فانی جهانی ترك ایدیم
یانه یانه حقه کیدیم بیردم جدا اولمز بکا

م

اصولش الکی صوفیان

ویره می درد صنم دردیم درمان ویره می
وقتیدر دمبدم ارتیوره کیمك المی
یوزمی یرلره سودب کچه لر یالوارم
کاهی ویره مرادك یا بکا ویرمیه می
کوره بلسم یوزمی مدعیلرون صمنا
ای قزل کول سکا کیم چکدی دیکدن حرمی
یازیم دیرسه قلم قاشلرینك شرحینی بن
یازیم بچاغله باشدن ایاغه قلمی
جیلی دمدر بن انك کوزلرینك حسته سیم
سوره کلسه یوزمك اوسته باصمه قدمی
قضا سن ماهی دیلرسن یوزمی درکاهه طوت
حاشاکه محروم قویه چوقدر الهك کرمی

الکی اصولش اوسط

یه اندم یه کوکلم اله فی
یم کوکلم الوب شیدا قله فی

چون الدن کوکلمی ویرکل مرادم
مرادم بولسندن کوسترجمالن
کراولدر کرایرکور فرمان سنکدر
ملالدر معشوقه عاشقك قاچ

کرچه سوز حقی شمس تبریزدر
فدادر یولنه باش ایله جاچ

یانلمز دوراق

مرتفعده بر تجلی خدا استر کوکل
کندویه بوغرتیه ایچره اشنا استر کوکل
کوریکه اینه سنده برتو نور اولور
خاکپای مصطفادن توتیا استر کوکل

دولت دنیا وعقبا جمله تجرید ایچره در
نه عبایه میل ایدر خرقه نه قبا استر کوکل
حقیا محرم بولنمز راز عشقه بورنان
خلق عالمدن انکچون اختفا استر کوکل

اصولش الکی صوفیان

کلشن وحدتده دائم دوشب دل بلبلی
ایرکور افلاکه فریاد وفغان غلغلی
همتم بوجان ودلدن حاصیلیوقدر وحدتکل
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی
استان سنبله سوردم یوزمی دمبدم
کاه یاش اقدی چشم کاه یاشریزه دم
دلده تکرار ایلدم بو مصرعی بن دمبدم
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی
سنبل یعقوب مرکز هدهی شیخم حسن
عدنیا بو پنجه طاقه یلرینم بوخوش رسن

سنن کیه ایرد دیو صورد سن باکه سن
سنبلیم سنبلیم سنبلیم سنبلی

الهی صوفیان
اصولش صوفیان

کوزلرینی نولدی بیدارایلدك اه افغان سکا یارایلدك
عشق اودیله ایکی نارایلدك نولدی بلبل انکی زارایلدك

نه سبیدن عزم کلزارایلدك

نولدی اغلرسن ندایلدرسن غلبه بودکنز دردرینه نولدی
کلن کی دیدارینی کوردك عجب نولدی بلبل انکی زارایلدك

نه سبیدن عزم کلزارایلدك

برقرارا اولوب برارایلدك دائم اغلرسین طوب دکلدك
کیمسه بیلز حالنی اکلتمیدك نولدی بلبل انکی زارایلدك

نه سبیدن عزم کلزارایلدك

یوخ حسرتدندی جانك نه سزه قیلدك کوندن کونه ارتوب کیدك
لطف ایدوب کل یارینی خبر نولدی بلبل انکی زارایلدك

نه سبیدن عزم کلزارایلدك

بسته سوزناك شاه الهی اعنا
اصولش صوفیان

اولیحق سندن عطا قول نیلسون یارینا
دائم ایشی سهو وخطا قول نیلسون یارینا

کیم نمده کیم داخده در عالم بوکا خیریده در
هب قبضهٔ قدرتده در قول نیلسون یارینا

استرسنی جان بلبلی لکن ایرشمز عقلی الی
کراچی ویرمز ایسه یولی قول نیلسون یارینا

انت الکریم المستعان انت الرؤف کل الزمان
احسانکه قالدی همان قول نیلسون یارینا

اوجسه قفسدن عندلیب قومه هوائی غریب
ایت کلشن وصلك لعب قول نیلسون یارینا

بسته درویش دوراقی علی

درویش اولان تماشا کرك یولنده هم صادق کرك
بزمنده مخی هم یاقی کرك جان کوزلری اچق کرك

ایور کشی یول اله مز مقصودینی تیز بوله مز
یوغ اولیان واراوله مز جمله وارك اعتق کرك

لطفده الچق اویدی یه طبراق ایچنده چوری یه
عشق اتشنده اریه التون کبی سیز متق کرك

ذکر حقه مشغول اوله تایا نه یایه کول اوله
استرسه که مقبول اوله توحید اولیانمق کرك

درویشلرك الله الحقی بغدای ایچنده بچنجی
بو مصرع کبی باچینی هر برایق یاصمق کرك

الهی
اصولش صوفیان

حبیبا الله جهانه تاجدار کلی وجودی عالمه برهان دکلی
جهانه باعث اولدی چوکه نور یوزی جمالی جلده تابان دکلی

وارنجه لی مع الله عالمایرنجه ساعت حلوتده مینه
قدم باصنجه اول عرش برینه جنتك حضرتی مهمان دکلی

نبیلر سروری شاه رسلدر کلستان وصالی ایچنده بلبل
جنابك بنت برهانك بیان ایت قران دکلی

اوشمه ذره لوله بونوری یتر عالمده بر ذره نوری
اولور ظلمانی باشك عجز ظهوری ضیا باجه عالمه تابان دکلی

دوشلی بو عشقك جانم الینه
یخی دوشوردی یو خلقك دلینه

اقدی چشمدن قانلی یاشلری
الا یاشم دیلزم سیلینه

خوش یراشور عاشقلره کوزیاشی
کیمکه عاشقدر کوزندن یلینه

اسمی رسمی اشرفی زاده رومیدر
کل اولوب صبا ورلدی عشقك یلینه

الهی
صبا رمزنه بسته اغنی صادق افندی
اصولش اوسط

ملکلر حاظر اولمشدر بیچون توحید کلزسین
قوا رواح طوتشدی بیچون توحید کلزسین

حضرده بوندن ارتلر کوندن ارباب صفا بوندن
کتلر جمله کلمشدر بیچون توحید کلزسین

چقادار باب توحیدك مقام عرشه انفاسی
نفس طوت یول المشدر بیچون توحید کلزسین

بولانلر حقیا حقی بولور توحید ایله شولکم
انی بولز نه بولنشدر نیچون توحیدی کلمز سین

الهی
صیاز زنم اصولش صوفیان

ای صوفی اهل صفا از جان بگو الله هو
وی عاشق عشق وفا از جان بگو الله هو

ای حق شمس الدین وی عالم علم الیقین
ذات صفات العالمین از جان بگو الله هو

درویش

اصولش الهی چارکاه
صوفیان

من درویشم دیه نه براون ایده سم کلور
سکر دوین سیجنه واوبیته سم کلور
صراط قلدن انجه دد قلنجدن کسکنجه در
وادوب انك اوستنه اولر بابه سم کلور
الشده عینا واردر ایچی نار ایله پرددر
واردین اول کوکله ده براز یانه سم کلور
بن کنا هیچ یانم رحمت صویله یانم
ایکی قناد طاقیتم براز اوجه سم کلور
اول
واردین کوکله در دیو طعن ایلمك خواجه لر
خاطر بکز خوش اولسون براز یانه سم کلور
اندن جنته وارم جنتده دیدار کورم
حورگ وغلمانلری بر بر قوجه سم کلور

درویش یونس بوسوزیه اکری بوکری سویلیه
سنی صیفه یه چکر بر بلا قاسم کلور

الهی چارکاه
بسته درویش چاوشی باشی
اصولش درویشان

بحر خیران اولدم عشقه اویا لدن
یانوب بریان اولدم عشقه اویالدن
اوچوب راحت قوتشی محنت اویاندی
درده درمان اولدم عشقه اویالدن
صبر ایده یم درسم دومن بودم
سویلیر اوزاق اولدم عشقه اویالدن
علم وحکمت ایله طولدی وجودم
عین عرفان اولدم عشقه اویالدن
سنان امی ایدر قالمدی هیچ غم
اوزکه سلطان اولدم عشقه اویالدن

م

الهی چارکاه
اصولش صوفیان

قد ومك رحمت دوق صفادر یارسول الله
ظهورك درد عشاقه دوادر یارسول الله

هدایه قیل شفاعت اکرظاهر اکر باطن
قیلوکه انتسابم اتمش کدادر یارسول الله

الهی چارکاه
اصولش صوفیان

یوز بیك جفا قلسن بکا سندن یوزم دوندرمزم
جانم دخی اورایسك سندن یوزم دوندرمزم
سودم سنی چون جانله قربان اولسن فرمان ایله
اندن بچرم قران ایله سندن یوزم دوندرمزم
عیسی مسین موسی مسین پیغمبری کنعان مسین
شول جانلره جانانمسین سندن یوزم دوندرمزم

یونس کرچك عاشق ایسك حقنه لایق ایسك
دوست یولنده صادق ایسك سسندن یوزه دوندرزم

الهی چارکاه
اصولش صوفیان

الهامله دون کیجه سیر ایتدم محمدی
اینهٔ قلبمده سیر ایتدم محمدی
اماده سی باشنده ایشل حله اکنده
درت یاری هم باشنده سیر ایتدم محمدی
ملکلر صف اولدیلر ایشل خیمه قوردیلر
یا محمد دیدیلر سیر ایتدم محمدی
قطع یم عمانی بولدم دردیه درمانی بولدم
دون کیجه قدح ایردم سیر ایتدم محمدی
یونس مراده ایردی ذوقله صفا سوردی
عاشق معشوقك بولدی سیر ایتدم محمدی

م

الی چارکاه بلبر صوفی
اصولش صوفیان

اجلدی چون بزم الست دوز بیتمانه سی
اندن ایچدلر اولدی مست ایلدی مستانه سی
صوم صلاتی کیم طوتر عید وصاله اول یتر
بلبلری دائم اوسترکلشن اولور کاشانه سی
اچ کوزنی حق باقی اوقی هم یدنه سبوح
کامل اولور مشراطی حق طوغرزدن اول انه سی

الی چارکاه
یسته قدیمی صند محمد
اصولش اوسط

اعجمالك پر تواندار سماوات العلی
وی رخك مرات وجه انبیاء واصفیا
عالم معنیده ایکن حضرت ادم بنی
سن شهك یونی خلق ایتمش ایدی اول دوالعطا
انبیانك خاتمی اولدوعنه شاهد سنك
جزبهٔ پاکنده اولان نور در بوی شها
بریسی مهر نبوت ظهر پاکنده درم
دفتر پیغمبران اصفاسین ایتمشدر جدا

ا نکحدن

استکدن عاجز واحقر بو فضلی بنده کی
هم حریم ایت زمرهٔ ابراز ایله تحت اللوا

الی چارکاه بلبر صوفی
اصولش صوفیان

ایشت سوزم یا کلشن
کل کیده لم عشق ایلنه
شهدر او ملکه روشنی
کل کیده لم عشق ایلنه
ای روشنیدن کلشنی
جاندن کوز اچوب کوربنی
کیمدر دین سکا بونی
کل کیده لم عشق ایلنه

الی شوق طرب
بسته زکاوی افتده آدیوب
اصولش اوسط

بر معظم پادشاهسین که قولکدر جمله شاه
قرب اولادنی ده وضع اولدی سنکچون تخت کاه
نه فلك همت زمین انجق سکا بر بارکاه
امر ینه محکومدر عالم هرهوزنك وحی اله

نقارات

الصلوة والسلام ای خادهٔ راه خدا
کنت عاصی یاشفیع المذنبین اشفع لنا

قنغی خاکه باصصه پای دولتی اولطور اولور
جانب حضرتدن تجلی بایله
هرنظرده عین ایله
یوسلامی خدمتنه نعتك ایله معنوی اولور

الی شوق طرب
اصولش صوفیان

مشفکه جانم بنده درینده
دل اسلطانم سنده درسنده
امان اللهم بنده درینده

بکا ای مالک ایدیکلك کملك
بیلورم کملك بنده ٥ دربنده

ایضا

عاشق زادم داشم اغلارم
بکا اول یارم حنه درحنه

ایضا

بلدم اولحاضر قلبمه ناظر
بیلز ماطر قنده درقنده

ایضا

سکا کشف اولسه وجه الله
قنده باقدم انده درانده

ایضا

نوتی اول صادق عشقیله یانوب
دائما عاشق دنده درزنده

ایضا

بسته سلطانسلیم خان ثالث
الی شوق لرب
اصولش موهبان

عشقك مینه بن قانه گلدم
شوقك نارنه خوش یانه گلدم
الله هو یامولانا هو جولانه گلدم
شمع توحیدی کوردم یاقمشلر
کندی قرادم پروانه گلدم

ایضا

خلقه ذکرك قوردمش عاشقلر
بنده صحنده جولانه گلدم

ایضا

مجنونم بوکون لیلا دردیدن
عقلری بیلرم دیوانه گلدم

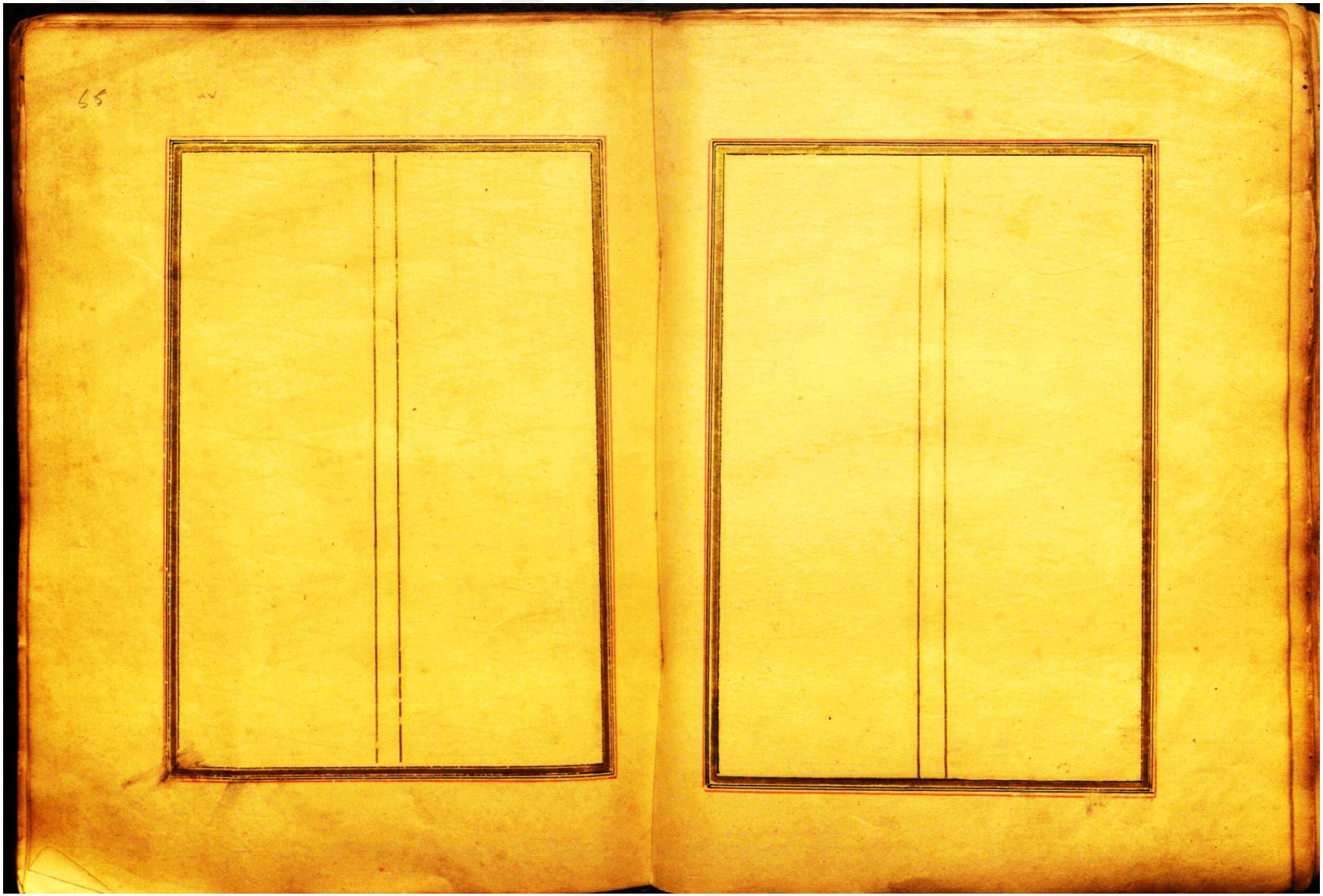
ایضا

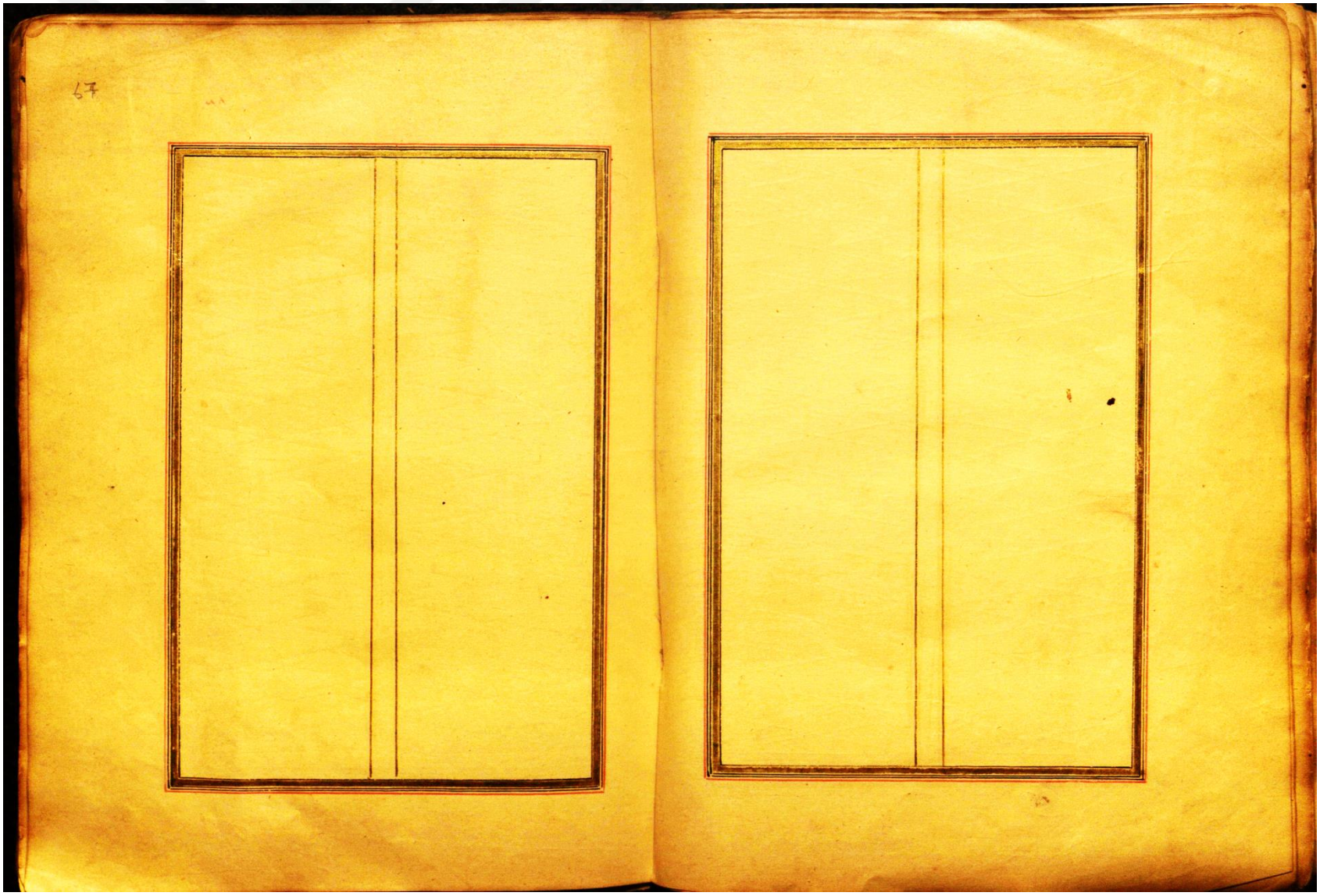
یاریمی بیلدم یاردمدن ایمش
بوندہ نیازی لقمانه گلدم

ایضا

بسته جلالیه زاده دوراق

غفلت ایله برحال یوندی بکا
برنیشل عملی سلطان کوردی
کوزیك کوردیکلك سویلدم سکا
برنیشل عملی سلطان کوردی
سنجاغی اق ایدی دوندی لیشیله
اویاندم کندمی دوکدم طاشیله
الهی بیردنی کوستر دوشیله
برنیشل عملی سلطان کوردی
سنجاغك قالدردی دوزلدی یوله
سنجاغی دیبنده امتی بیله
ای کل گنهکار کناهك دیله
برنیشل عملی سلطان کوردی
سنجاغنی الدی شویله یوردی
یوز کیم ایچنده یاغم اردی
محمدك نوری عرشه بوردی
برنیشل عملی سلطان کوردی
درویش یونس سکا صدقه طپار
طپمیانلر طوغری یولندن صپار
ای اللهم بزی انلره قوپار
برنیشل عملی سلطان کو

فصل دکاه

الهی
بسته موسی دکاه
اصوانش اوسطی

براسمی مصطفی براسمی احمد
اللهم صل علی محمد
روز محشرده بزه ایله مدد
اللهم صل علی محمد
نوری انك قلبنی پرنور ایدر
ذکری کوکل ملکی معمور ایدر
چون صلوات ادمی معمور ایدر
اللهم صل علی محمد
نائل اولم دیرسك اکر دولته
ایله عبادت جناب حضرته
ویر صلوات دوح پاك حضرته
اللهم صل علی محمد
ورایدینور انی مدام سویلین
بخش القدن یا یلغی دیلین

عنا بولور چوق صلوات ایلین
اللهم صل علی محمد
کلدی طولدی نوریله بو کائنات
امتی اولان قیو بولدی نجات
فخر عالم محمده صلوات
اللهم صل علی محمد
درویش موسی خالصا ایله نیتك
امرینه امتثال ایله حضرتك
اشته بودر طوغری یولی جنتك
اللهم صل علی محمد

الهی
بسته یوسف چلبی
اصوانش صوفیان

ای شهنشاه سریری انبیا واولیا
وی سپهر ادخلوها منیا واصفیا
ای وجود پاك ای نور مصور پرضیا
مولد سلطان کونین محمد مصطفا

نور احدن وجوده کلدی جمله کائنات
عرش و فرش نه فلك جمله ملائك شش جهات
انبیا واولیایه ویردی تشریفك حیات
مولد سلطان کونین محمد مصطفا
مولد پاك رسولك وقتی کلدی ای همام
اسم پاك جسم پاك حضرت سلطان انام
مولد سلطان کونین محمد مصطفا
اول مقدس روح اعظم اول حبیب محترم
کاشف علم شریعت معدن لطف وکرم
حامد و محمود واحمد بصدی دنیایه قدم
مولد سلطان کونین محمد مصطفا
سن شفیع المذنبین سیدا هل دردا ی حبیب
مقدمکله چون سعادت بولدی امت اعلطیف
نوری مسکینه ایله شفاعت ای شریف
مولد سلطان کونین محمد مصطفا

الهی
اصوانش صوفیان

دردیمك درمان سنسین یوجه سلطانم مدد
جانمك جانان سنسین یوجه سلطانم مدد
غربته دوشدم المدد فرقت اودی یاقدی اه
وصلتی ایله میسر یوجه سلطانم مدد
اولیانك عزتنه انبیانك حرمتنه
جمله عاشقلر یولنه یوجه سلطانم مدد
دردمند افتاده نك بودر مرادی داعما
خوب جمالك کورمك استر یوجه سلطانم مدد

الهی
بسته حوجی زاده شاکی افندی
اصوانش صوفیان

نیه یم صبر ایده بلسم دلی جان اوده ینار
ولی اه ایلر ایسم کون و مکان اوده ینار
بویله تصویر یوزینی اهله زارم حق تعالی
بو ایکلدم ایشتوب جمله جهان اوده ینار
یاری فرقتك اودیله یتار بدی طمو
نه محوك اودینه جمله جهان اوده ینار

بنی وصلکدن ایراغ ایلیوب جننده قوما
وی اه ایلرا لیم حور وجنان اوده ینار
کیم اوله شمعه یقین اولمغی دعوت ادینه
نیچه یوز بیک پر پر وانه روان اوده ینار
اشرفاوغلی کوه کنارنده حقك
ینار کر کوه ابن فلان اوده ینار
قودیسونلر دوهی

اصولش الهی صوفیان

قبلهٔ اهل صفا اولدی جناب مصطفی
کعبهٔ کوی وفا اولدی جناب مصطفی

هاده راهی رضا اولدی جناب مصطفی
مصطفی یه رهنما اولدی جناب مصطفی

طریقت

اصولش الهی صوفیان

کلاو سالك دیم بو سوزکه حقدر
اشیدرحق شولکم حق قولکه قدر
حدیث حق دردر حق سوز حقیقت
اکرچه سویلیان دلدر طوطاقدر
شوتر کیم کچدی جاندن جهاندن طوغرو عشقه منطوباجقدر
کرکن عاشقه کشف وکرامت کرعاشق اولان بونلر طوزاقدر
صورر حاقاقه عشقی عابه مقام عالیدر اولوا وجاقدر
منور اولماری زهد ایله زاهد انك ایچی برقرالتو یوجاقدر
انك عشقنه لکن عیزه باقه سکم عاشقه اول قیاقدر
همای عشقی سیر اتمك دیلرسك دل ویرانه کلکم بطاقدر
شراب عشقی ایچمش سنبلی چونکه
ولکن مست ایدن شول صوندن ایچقدر

یانلر دوران

سحر لیده اثر بادی نجلی اویان هو کوزلرم وقت سحرده
اچیلور غنچهٔ استاکلی اویان هو کوزلرم وقت سحرده

69

اصولش الهی صوفیان

ای پادشاه وزیر احسان جنابکدن سنك
اعجب شیه وبی نظیر احسان جنابکدن سنك
هر شیئه سن ویردك وجود جملکا ایدر سجود
جانم سنی قلسون شهود احسان جنابکدن سنك
قاپوکده کی بیچاره لر قیوب یاقنده واره لر
ایرق کیم یلوارلر لطف احسان جنابکدن سنك
هرامری تدبیر ایلین اشیایه تاثیر ایلین
جان وتنی برایلین احسان جنابکدن سنك
ساکه هدای کریم استر صراطی مستقیم
سنسین جود وکرم ورحیم احسان جنابکدن سنك

۲

طریقت باغنه کیرمك دیلرسك حقیقت کلاوزه دیرمك دیلرسك
جمالحضرته کورمك دیلرسك اویان هو کوزلرم وقت سحرده
سحر دراه عشقك جلوه کاهی سحر در اهل دردك وقت آهی
سحر اهل وفك پادشاهی اویان هو کوزلرم وقت سحرده
یوماید چشم تر کیزدن بوای سحر وقتی کوردماه تابی
کوزلك اچ ایشت حقیقت خطابی اویان هو کوزلرم وقت سحرده

الهی دده

بسمله اصولش اوسط

یا الهی استانك حسته یه دارالشفا
شربت وصلك ایچنلر بولدی هر دمده دوا
بحر رحمت قطره سی یاندر جمله یوق اولور
هرنه دکطوچوق اولور سبزده جرم ایله خطا
محض فضلکدر الهی واقف ایت اسرارینه
ایده لم هر حالیله سر رسوله اقتدا
کرچه شمس ذاتك ابر مزایسه سالکه
نیچه قطع ایده منازل قده ایر شور عطا

ذره کور نمز فنای اشیو عالم عارفه
برده مینه وصلنك ایکی جهان اولمز بها

اصولش الهی صوفیان

ای پادشاه وزیر احسان جنابکدن سنك
اعجب شیه وبی نظیر احسان جنابکدن سنك
هر شیئه سن ویردك وجود جملکا ایدر سجود
جانم سنی قلسون شهود احسان جنابکدن سنك
قاپوکده کی بیچاره لر قیوب یاقنده واره لر
ایرق کیم یلوارلر لطف احسان جنابکدن سنك
هرامری تدبیر ایلین اشیایه تاثیر ایلین
جان وتنی برایلین احسان جنابکدن سنك
ساکه هدای کریم استر صراطی مستقیم
سنسین جود وکرم ورحیم احسان جنابکدن سنك

اصویش الی صوفیان

شاه حسینك فرقتنه اغلین کلسون بری
اه واه ایلیوب دمادم ایلین کلسون بزی

نقرات

اه مولام دوست حسینم دوست شهید کربلا

کربلا ده چاغریشورلر یا محمد یا علی
سینه سنه شرحه لرله داغ اوران کلسون بری

ایضاً

کربلای عشق ایچنده جان ایله اولوب شهید
سینه سك چاك ایلیوب قانلر صاچان کلسون بری

ایضاً

قطب عالم شیخ شعبانك عزیز ارکانی
لیله عاشورایی احیا ایدن کلسون بری

ایضاً

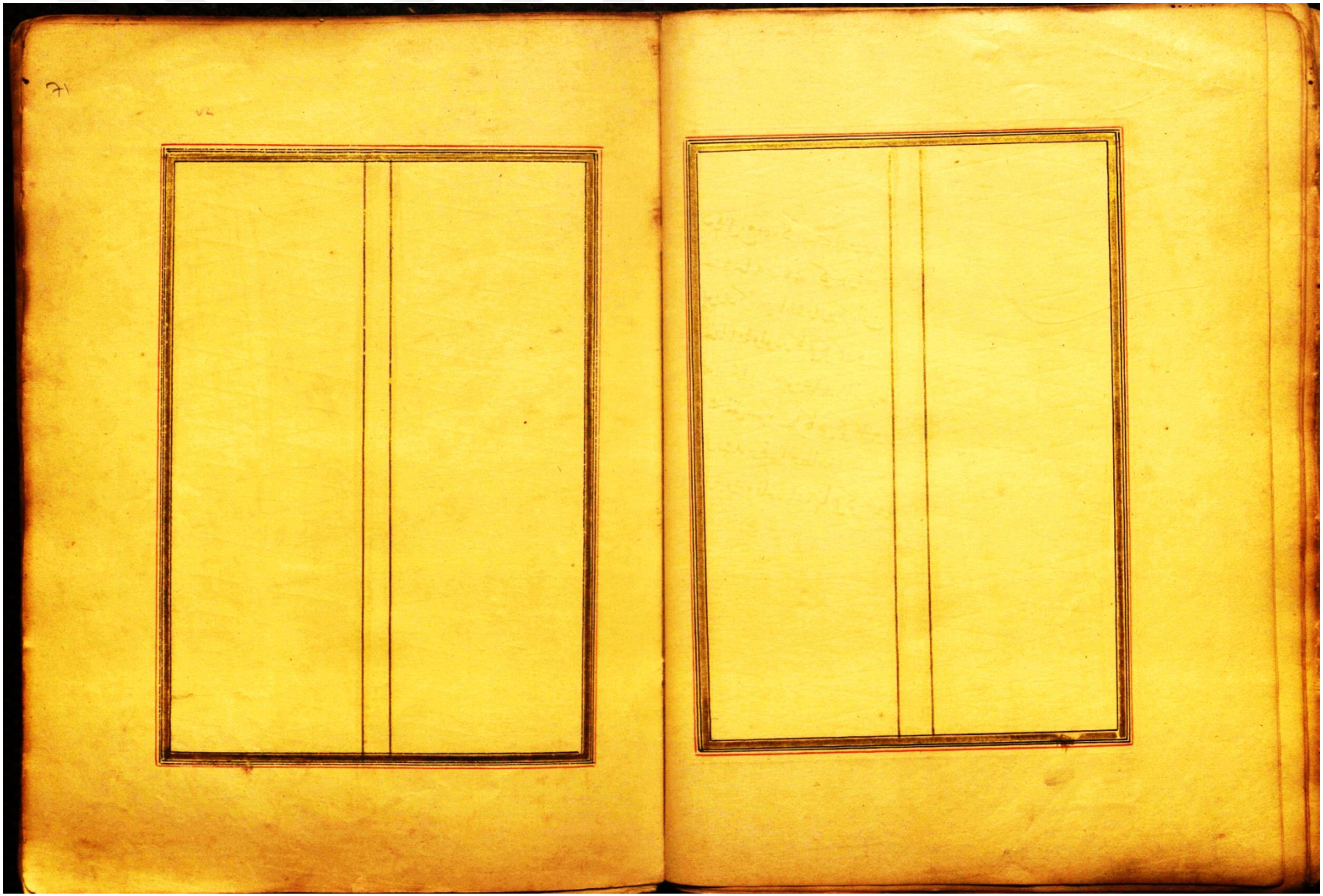
اول یزیدی جان دلدن لعنت ایدنلرده نوز
اول پلیده سب دهم لعن ایلین کلسون بری

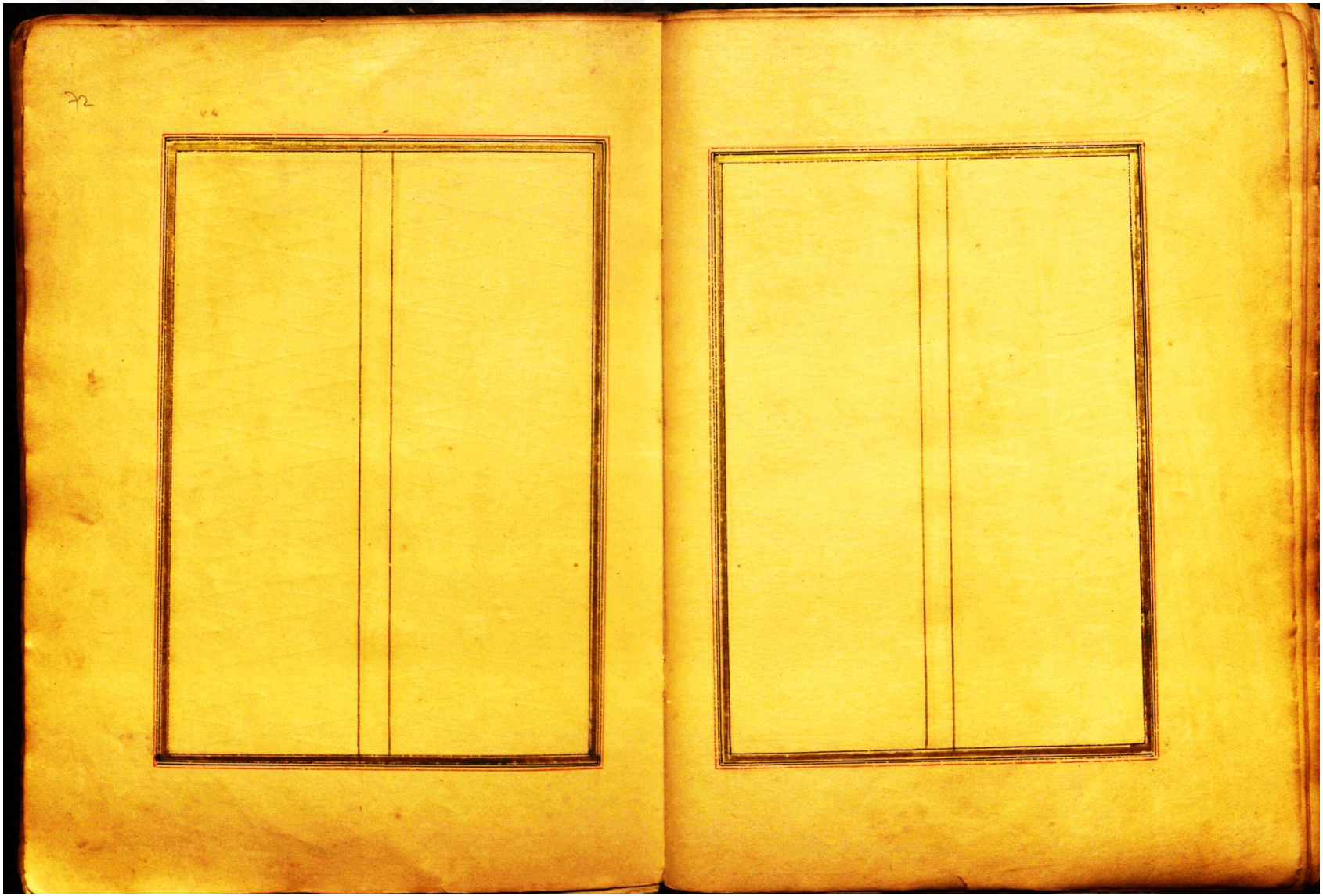
هم محل مجلسنده چاریادیله کلوب
ای خواجه حال ایله ارشاد اولان کلسون بری

فصل

فصل

سمائی مع الله کوکلمدور
تجلی خانه والله کوکلمدور
یوری کرمه یانده زار و کریان
خدانك اولدرکاهی کوکلمدور
نه استرایسك یوری اندن استه
محقق سرین اکاهی کوکلمدور
رعیتدیر قوا عظا سزای
وجودا قلبمینك پناهی کوکلمدور

اصولش امنی دوردوران

دردیمك درمانی سنسین یا محمد مصطفی
کوکلك سلطانی سنسین یا محمد مصطفی
سراوادنی یه مالك سن سین ای مرآت حق
نوری سنسین ماهی سنسین یا محمد مصطفی
من کیم اولام مدحی جرأت ایدم ای شاه دل
تخت لولاك شاه سنسین یا محمد مصطفی
ایلدی یاری کناه قدیر نصوحی ضعیف
المدد ای چاك سنسین یا محمد مصطفی

ابتا حصاری شیخ محمد افندی

اصولش الف اوسط

بلیان جان یوسف کنعان بلزقنده در
اوزوجودم مصرینك سلطانی بلزقنده در
بلیان علمی لدنی دورت کتابی اوقسه
ظاهراعالمدر اول قرآنی بلزقنده در
ایچیان وصلت ثوابك یارالندن هرزمان
بکزاول ماهیه کیم غمانی بلزقنده در

مبتلای عشق اولوبن بلیان جانانمی
دردیله دوران ایدر دورانی بلزقنده در
جان قولاغیله ایشت محیی محمد نطقیدر
کتکدی نصیبن بلیان اللهی بلزقنده در

اصولش الف صوفیان

دودمان یانه لم اتش عشقه
شعله ویره لم اتش عشقه
ای پادشاهم عفو ایت کناهم
یاق جکر کاهم اتش عشقه
سیدنسیمی ترك ایله رسمی
یاندر بوجسمی اتش عشقه

اصولش الف صوفیان

کوکل خیران اولدر عشق الندن
جکر پریان اولدر عشق الندن

نیچه لر تاج وتخت مالی ملکی
قیوب عریان اولدر عشق الندن
یولش امم بوحسرتله دوزارم
عجب مهمان اولدیدر عشق الندن

اصولش الف دویك

ای غافل اویان رحلت ناکاهی اونتمه
یول قور قولودر قور قوسی جوقدر راهی اونتمه
مغرور اولوبن دولت دنیایه طیانمه
مسقین یتودوب دینکی اللهی اونتمه
بوباغ جهان ایچره بوکون نیتك الندن
یارین واه جنك اولو درکاهی اونتمه
ای چشم حقارتله بقان مرد فقیره
اول فقر یله فخر ایدن اولوشاهی اونتمه
کوچ ایتمه کوجك یتنه کنه کیمه کوندر
تاکه ایریشور اهی سحرکاهی اونتمه

کوکسك کروین جابی جهان ایچره صالمه
اخر یقلوب دوشه جه کن جاهی اونتمه
خالقدن اوتن رزقنی خلقدن صاقن اومه
بل ربنی الرزق علی اللهی اونتمه
دربندن موتك یولی اوغزار ارکن کیچ
اول کیچه سی شوارکدز کاهی اونتمه
براوخ دیمه سینه بوکون الدانمه جهانك
صونکره انك دردیله بیك اهی اونتمه
بودار فنا ایچره هوایولری چوقدر

شمسی یوری سن حقه کیدن راهی اونتمه

اصولش الف صوفیان

ای عاشق دلدادهٔ کل نوش ایدهٔ لم یاده
پریاده کوك اساکیمه ایچه ماه واده
ساقیسی اوله سولا اقداحی انك اسما
برکره ایچن قطعا غم کودمیه دنیاده

برکز ایچون عاشقدر یولکده هم صباح قدر
عشق انلره لایقدر مجنون ایله فرهاده
اول جامه اولان طالب جانیله اوله راغب
لفسه اوله غالب دل یاغله اشتاده
لوش ایلین اول جامدن صبحی نه یله شامله
تعلیم جنون ایلر مجنون ایله فرهاده
ایتمه بو سزایه نه کوردی فتا بیدت
دوست وجهنی کوسترمدی مرآت مجلادن

اصولش الف صوفیان

بحمد الله دیرم الله الوب عقلمی فکرالله
دیلمه ذاتك اسماسی بکا انس اولدی ذکرالله
سبحان الله سلطان الله حق لا اله الا الله
بو توحیددن مراد اولان جمال ذاته ارمکدر
کورمیان کندی ذاتیدر دکلدر صنمه غیرالله

ایضاً

بن اولدیروانیم کلدم دوشوب عشقك ایله یاندم
یانوکل کل اولدم بخر محو ایتدی عشق الله
کوکل اینه سین صوفی ایدر ایسك اکر صافی
ایچلور ماکه برقاپو عیان اولور جمال الله
شمسی بتزن بوفی بیلور احد قالمز فنا بولور
بوعالم کلی محو اولور همان باقی قلور الله

بسته شکاری الف
اصولش صوفیان اوسط

کونش کبی اکرچه سر عالم
هله قد تعلقدن بر بیلم
اوچاغ بنده بی یاش سریم
ننکم تنده در جانم دیریم
طریق صلویتنك چاکری یم
مزار سبزدن خاکدر دیم
کجوب ذوق سرور ندن جهانك
اودوب ترکینی کلدم باش وجانك

بسته اوق بابا الهی محمد افندی
اصولش اوسط

سوافکارینك جندی کوکل سکون خرابایتدی
الیم ال دوشمشم قالدم مدد مولای رحمانم
امل ادزوسنك اودی یاتوب بغرم کباب ایتدی
الیم ال دوشمشم قالدم مدد مولای رحمانم
النه دوح انسانی جون الدی عهد بیمانی
نزول ایتدکده دنیایه طوبه اول امر وفرمانی
کلمجه عالم ملکه اولوندی حکم یزدانی

ایضاً

الهی جمله نك قصدك رضانه اوله لی نائل
عنایت سندن اولمزسه یاکیمدر مطلب وامل
کرم بابنده طوره نك بریدر محوفی سائل

ایضاً

بسته اجمل الف اوقدی
اصولش اوسط

عشق جامنی مولادن نوش ایلدم اول جون
بوعالم انسانه مستانه اولوب کلدم

بو کتر اشرف اوخط رومی کوکلی
ضیق مجروح هم ویرانه سیدر

بسته شیخ مصطفی اقدی
اصولش اوسط

حمد لله برمقام عالیه قیلدم قرار
اچیلوب مسرات قلبم اولدی چوق شی اشکار
باش اچوب زاری قیلاردم برحضره ناگهان
ایلدی هادی هدایت کندی التون اختیار
یوزیمی بیره سورب زاری قیلوب لعلایل دم
ال اچوب درگاه حقه دیدم ای پروردگار
رفع ایوب کوکلم حجابك ایله کل عرض حجاب
دائم عشقیکه طوتولوب اولمشم چونکه اشکار
سمع جانه ایریشوب هاتقدن اول دم بر ندا
ای قولم بتون بکا کل نیجه ایلرسك قرار
همت ایریشوب اولیادن بیا الله
باغ عشقك بلبلی اولوب قیلایم اه وزار

بسته چکلات زاده
اصولش صوفیان

اعشه زده دیانك کل النه الدا غمه
شمع رخ نارینه پروانه کبی یا غمه
فانیدرانك حسنی وار نکته بو یا غمه
عهدینه وو عدینه کوکل ویروب الدانمه
حقدر یوسوزم حقیله انکارینه طایانمه
گرچکلره تسلیم اول هرسوزی یلان صانمه
مصرفی سکادر یوسوز جهدایله الدکورعبرت
فقرایله ایبوب مژی ایتمه اکاسن نسبت
امراض جهلدن سن بولدکسه اگر صحت
طوقه صاقین اصلا هیچ برکسیه وارکدرت
حقدر یوسوزم حقله انکارینه طایانمه
گرچکلره تسلیم اول هرسوزی یلان صانمه

اصولش صوفیان

سنسین اول سنسین اخر
وارلق سنك بویرق سنك

سنسین با طن سنسین ظاهر
وارلق سنك بویرق سنك
اگر سلطانندر اگر قول
اخر بریین چیقه یول
هدای اولیجق تقدیر
کارا یلمز اکا تدبیر
انت العلیم انت الخبیر
وارلق سنك بویرق سنك

اصولش صوفیان

درویشلك باشده در تاجده دکلدر
قلدر سق اوده در ساجده دکلدر
ارارحق سولای قلبده ارا
قودسه سکه ده حجره دکلدر
کوکل قبله سنه ایله توجه
اول هنده بنده بجده دکلدر

اکر برمؤمنك قلبك یقارسن
حقه ایلدیکك سجده دکلدر
ارید کوکل وارلك جمله سوادن
حقه وصلت طورقده اجده دکلدر
قبولایت ایرلسك ارکان سوزلن
تیز جلك کلور باشه پاشجه دکلدر

مستعار
اصولش صوفیان

هرهاسبی تاج وکلاه
سندن اوماراى پادشاه
سنسین قسو خلقه پناه
یاربنا یاربنا فاغفرلنا ذنوبنا
طوعتشم درگاهده یوزم
قان یاش دوکرایکی کوزم
وصلك دیلرم یارب اوزم

ایضاً

بو بیتی عاصی قولکه

ایضاً

تجلی جمالک استر کوکل اکا کنمز اکا کنمز
تسلی وصالک استر کوکل اکا کنمز اکا کنمز
نه دنیاده نه عقباده کوکل برانکه سوداد
دماده فکری مولاده کوکل اکا کنمز اکا کنمز
اکر دنیا اکر عقبا وصالکسز قوری سودا
هدایی نشوناى مولا کوکل اکا کنمز اکا کنمز

عفتین ایله ایمانمی
زیاده قیل عرفانمی
وصلایت سکا روحانمی

ایضاً

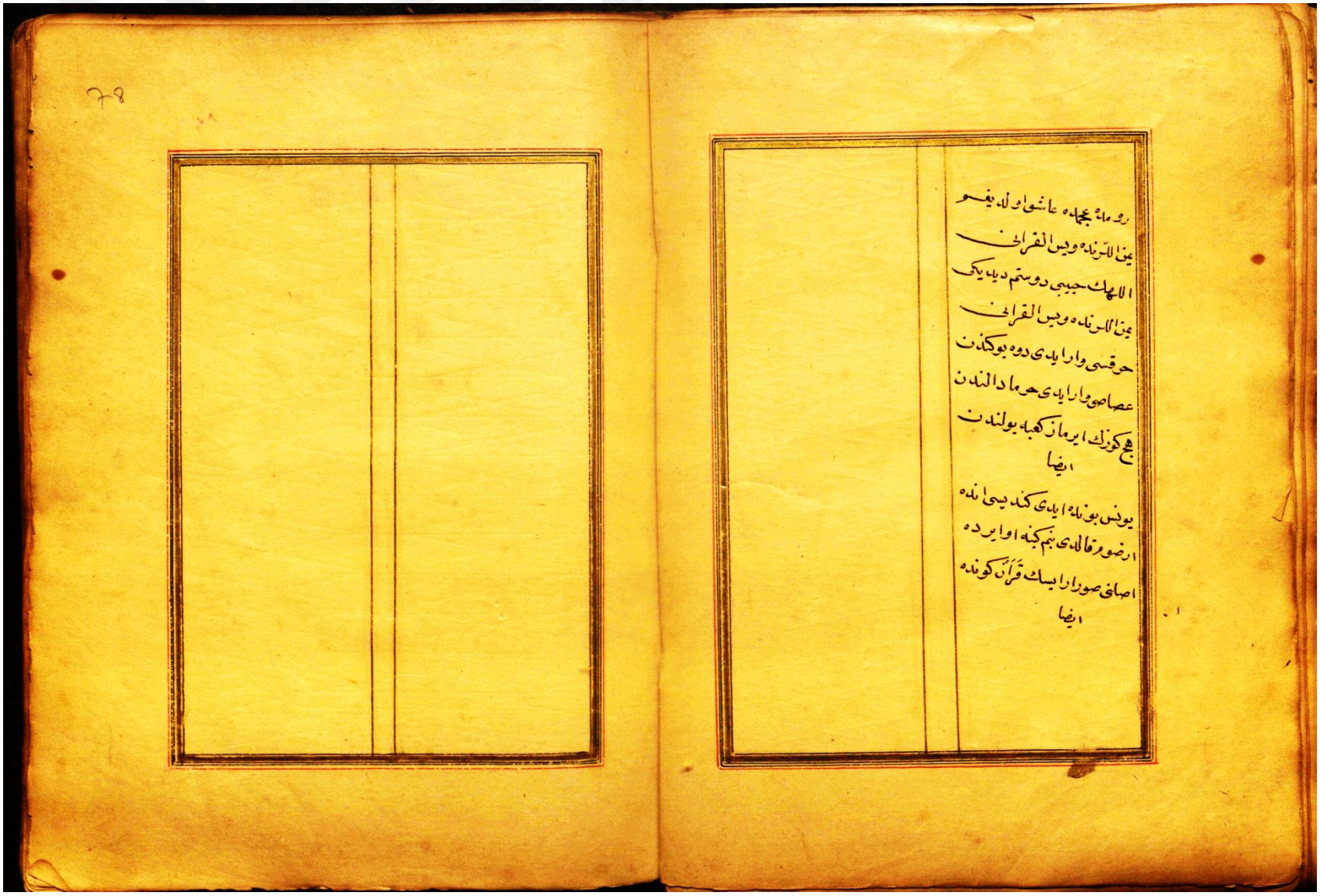
قیل بزی وصلکله شادان
بیدلك اولمیه هران
عزتك حقی اى رحمان

ایضاً

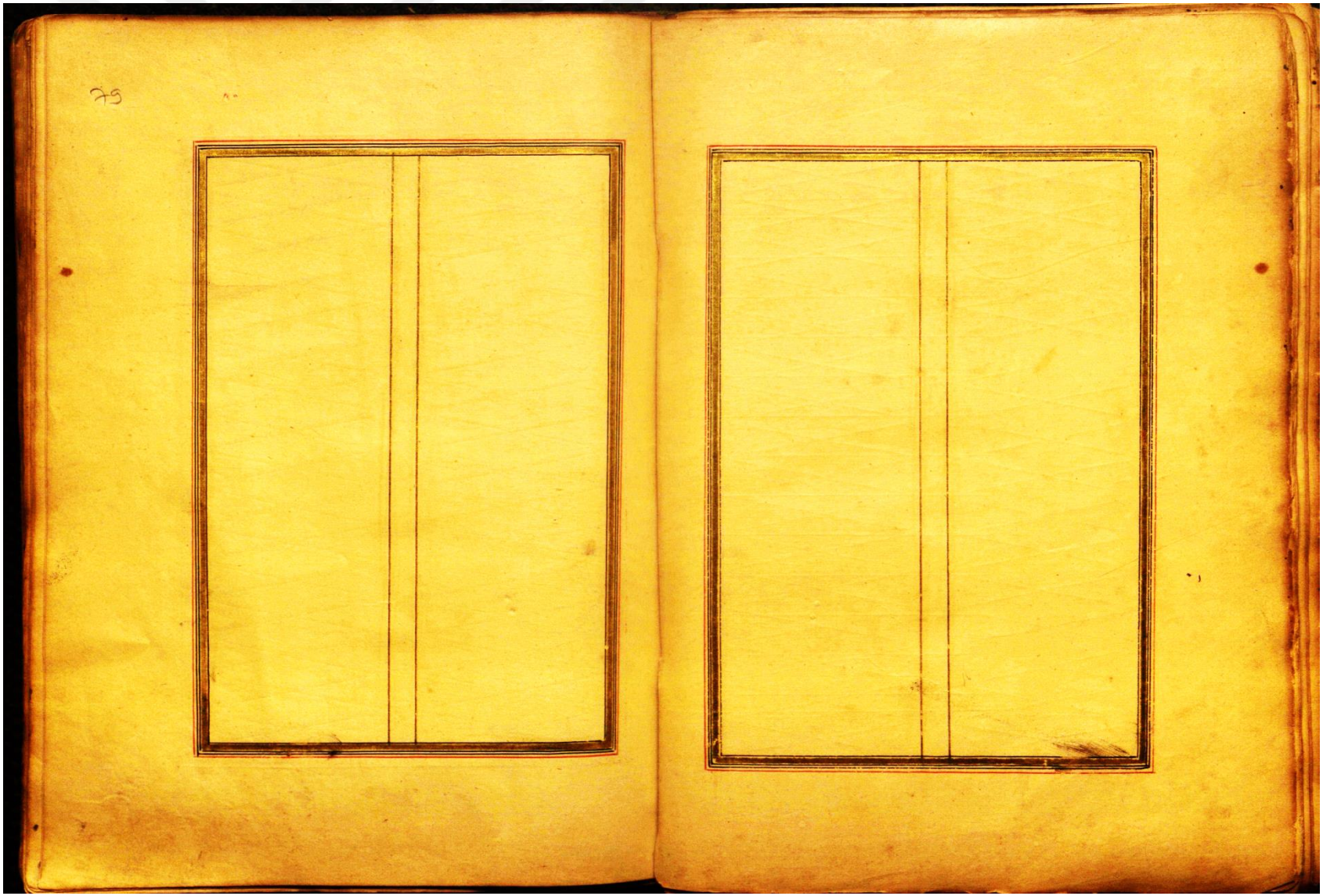
عبدك ایشی دائم عصیان
پادشاهك هم غفران
احسان ایله یارب احسان

ایضاً

جان فدا قیلدم یولکه
ایرمك ایچون وصالکه

رو ماه بجماده عاشوا ولا يغمو
ين الا مرناده وبس القرا خ
الاهك حبيبي دوستم ديديكي
ين الا مرناده وبس القرا خ
حرقسي وار ايدي دوه يوكندن
عصاصو وار ايدي حرماد النده
بج كوزك ايرماز كعبه يولنده
ايضا
يونس يونله ايدي كنديسي انده
ارضو رقالدي بنم كبنه اوايرده
اصاغي صورار ايسك قرآن كونده
ايضا

فصل هفتم

اصولش الهی صوفیان

بغرضده که بتن بشلر محمدك عشقندندر
بوکون زمدن اقان باشلر محمدك عشقندندر
هرشام سحر یاندیغم عالمدن اوصاندیغم
جرح اورب سما دوندکم محمدك عشقندندر
دخلا یدنلر دورانمه ایریم دیلر سیرانمه
قیدیغم کندی جانمه محمدك عشقندندر
یوره کم طاغلد قلرم صوکیجه طاغلد قلرم
هرسحر اغلد قلرم محمدك عشقندندر
چون اولدك اول شاهمك قولی
نیلرم اول ملك ومالی
خلق بکلدیکی دلی محمدك عشقندندر
عشقك تاریله بشدیکم دریالرکیجه جوشدیغم
بر شیخ الن یاپشدیغم محمدك عشقندندر
کودك سیتة الهك قصدك سوا ولالهك دوستك
صوردیکز نیچون مستك محمدك عشقندندر

اصولش الهی صوفیان

ایتیلدی صفحه سنده کورنه یارمش ازل قدیم
اوقودم اول خطی بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله یارذی رب العالمین
دیدی عشقك یولیدرهذا صراط مستقیم
قاشلرندر قاب قوسین هم صچك لیل طویل
دسمبدر والشمس یوزلك دلفنك خلقه سی جیم
مؤمنه جنات عدن اولش جمالك تا ابد
کیم کورنلر اولدی جمله اهل جنات النعیم
بو نسیمی ده شفاعت قیل ابابدر المنیر
کرخطا ایتدم ایسه استغفر الله العظیم

الهی

بسته فندقلی محمد افندی

اصولش دیوان

کل وجودك اتش عشق حبیب الله یاتو
چشم قلبك اول ضیادن فخر ایلو موکیه یاتو
سینه نك ایچره نور ذکر ایله اویاندر برچراغ
اول چراغك شعله سنه کوره دیدار حق

نور فخری عالمه الیله توجه دائما
ماه قلبك ایله انکشت عنایت ایکی شق
خمس حقدن ایریشوب نور عنایت برنفس
دیلرم قلبم زکائی اچله مثل شفق

الهی

بسته دده

اصولش صوفیان

ایا عالمین شاهی تجلی قیل تسلی قیل
کوکلم برجنك ماهی تجلی قیل تسلی قیل
حبیبنه بزی قیل یار محبت شمعنی اویار
ایا لیلی صفات دلدار تجلی قیل تسلی قیل
جکردن ایدرم فریاد بوبنلك دعاسنده داد
ایکی تکدن قیلوب الاد تجلی قیل تسلی قیل
دوکوب کوزیاشی هران عنایت قیل رحیم سلطان
جاندن قیلوب احسان تجلی قیل تسلی قیل

بوهرکونی هولك جاندن دینه استرشهاسندن
اچوبحسنك نقابندن تجلی قیل تسلی قیل

اصولش الهی صوفیان

دوشلی بوعشقك جانم الینه
بخدوشوردی بوخلقك دلینه
اقتدی کوزلرمدن قانلی یاشلری
الله یاشم دیلرم سیلینه

اسمی سمی اشرفارغلی دومینك
کل اولوب صاورلدی عشقك یلینه

بسته درویش الهی عثمان

اصولش صوفیان

ماهست غمیدانم خورشید رخت یانه
بولایرلق اودینه جانم یخه بریانه

مردم ز فراق تو هردم همه میدانند
عشق او دی نهان اولمز یاند قجا یرده جانه
صوتیبرزند بردل ان ترك وکمان ابرو
فتنه لوالا کوزلرجون او یخودن اویان
سودای رخ لیلی شد حاصلی ما خیلی
مجنون کبی واویلی اولدم دلی دیوانه
ان روز وصالت من قدر تو ندانستم
هرکیجه بنار بغرم دوتر یوره کم قانه
از لعل لبت مندا افتاده جدا ناکاه
حقاکه کوزم دوکر باقوتله در دانه

اصولش الحی دویك

تنوره دله اود یاقوب اه شررمدن
براو ذکه کباب ماحضرایدم جکرمدن
دردا هلنه نوش ایتمك ایچون ایلدم احضار
بزم غمه اکی شیشه می دیده لرمدن

شب تا بسحر زادم اویاه اشرایتمز
تر زیده جهان کرچه که اه سحرمدن
اواز هجرانی دوشه لی دهره
ما متزده در اش وسلك بوکدرمدن
دلبسته زلف سیهم نیه سزاکه
سودای جنون کیمدی اصلا بوسرمدن

اصولش الحی سوفیان

دورمان ینالم اتش عشقه
شعله ویره لم اتش عشقه
ای پادشاهم عفوایت کناهم
یاق جکر کاهم اتش عشقه

سید نسیمی حرکت ایله رسمی
یاندر بو جسمی اتش عشقه

سر وحدتده جمالی حقیله بولدی بقا
اولدی اول مرآت حقك بلدی واولدی ندر
هاشما منصور وش اودان انا الحق نعره یك
یوز چورسه دار حقدن بیلکه اولیکانه در

بسته حزنجی زاده تاکه اقتدی
اصولش اوسط

شمع عشقك زاهد اپروانه سیدر کوکلمز
مرغ لاهوت سمندر لعله سیدر کوکلمز
مکتبی غم دنانك خواجه سندن درس الوب
لی مع الله درسناك در سخانه سیدر کوکلمز

بحر توحید هویتدر انك بر قطره سی
بحر ذاتك هاشما در دانه سیدر کوکلمز

ای

الهی
اصولش صوفیان

لبك وصفنده سلطانم دهاغاشق زبان عاشق
سکا ای مهر تابانم زمین عاشق زمان عاشق
وجودی عالمه باعث وجودك اولدیغی ظاهر
من اول الی آخر سکا کون مکان عاشق
اصول صوفیان ایله بوددر ایمنی اطواری
دونر چرخ تحیرده ایدر دور روان عاشق
کورن عاشق جمال باکمال کورمین عاشق
اوکلر خاره بالله خداوندجهان عاشق
ایا سلطان محبویان بیوردار باب عشق ایچره
دیسونلر ابن نجاره بودور ابن فلان عاشق

الهی
اصولش سوزناك
صوفیان

بن بلز ایدم کزنی عیان هب سن ایمش سین
شنلرده وجانلرده جهان هب سن ایمش سین
سندن بوجهان ایچره نشان استر ایدم بن
اخر یوفی بلرمکه جهان هب سن ایمش سین

82

الهی
سوزناك
اصولش صوفیان

ای جهان آرا حالم نیجه اولور
پرور دکار حالم نیجه اولور
انبیا انده اولیا انده
اولو دیوانده حالم نیجه اولور
دفترم سیاه عملم کناه
اللهم الله حالم نیجه اولور
تم محنتده دیلم فرقتده
جانم حسرتده حالم نیجه اولور
طوغمیان اوصول بولور می وصول
دیر یوحتی قول حالم نیجه اولور

بسته ایوبی حافظ احمد اقتدی
سوزناك الهی
اصولش صوفیان

عشقیله ایکی جهانده شاه اولان کلسون بری
راه حقه بنده درکاه اولان کلسون بری
امان اللهم درده درمان مدد اللهم دده درمانم

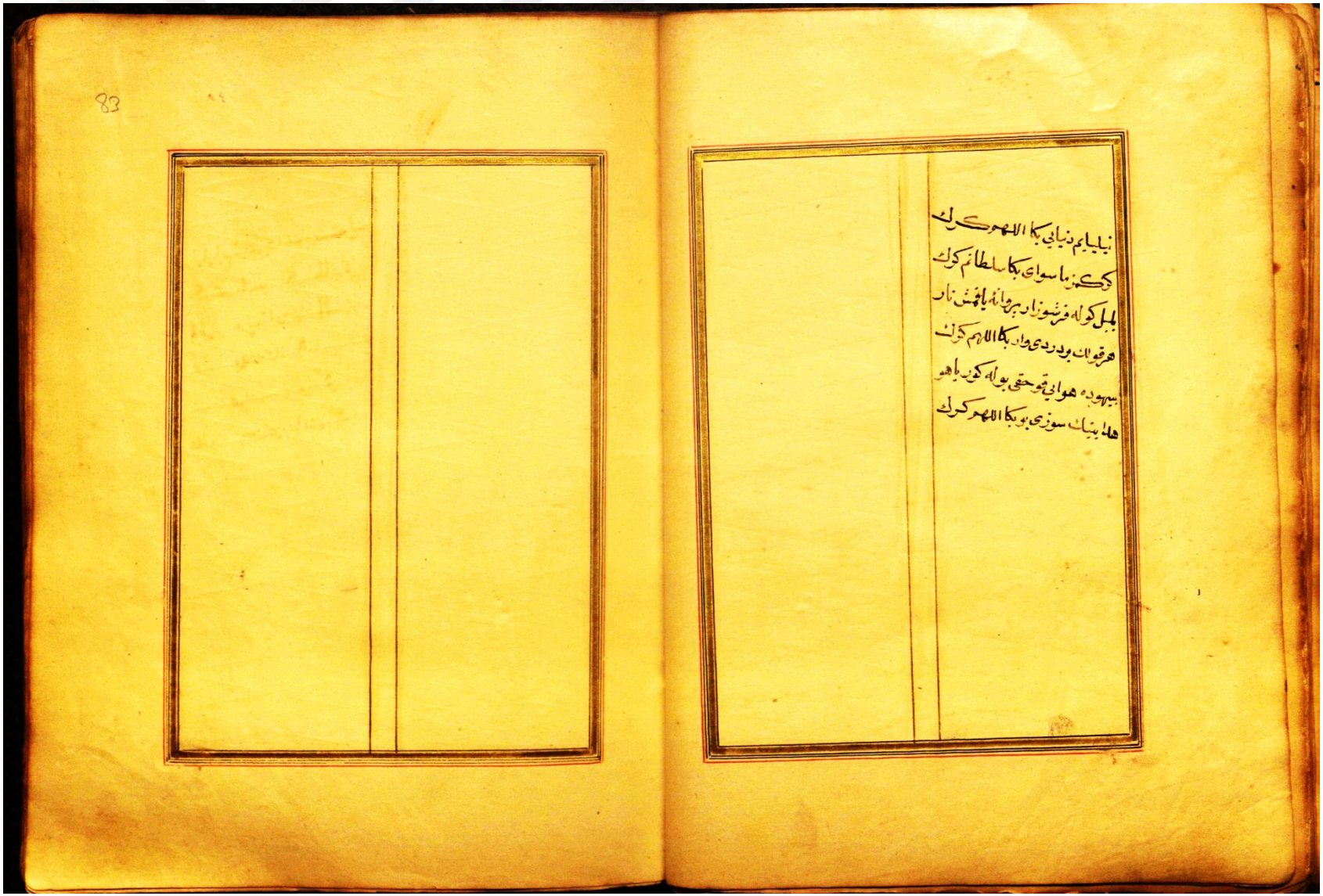
دولت دنیا ایله مغرور اولمیان کلسون
عارف فانی فنافی الله اولان کلسون بری

ایضاً

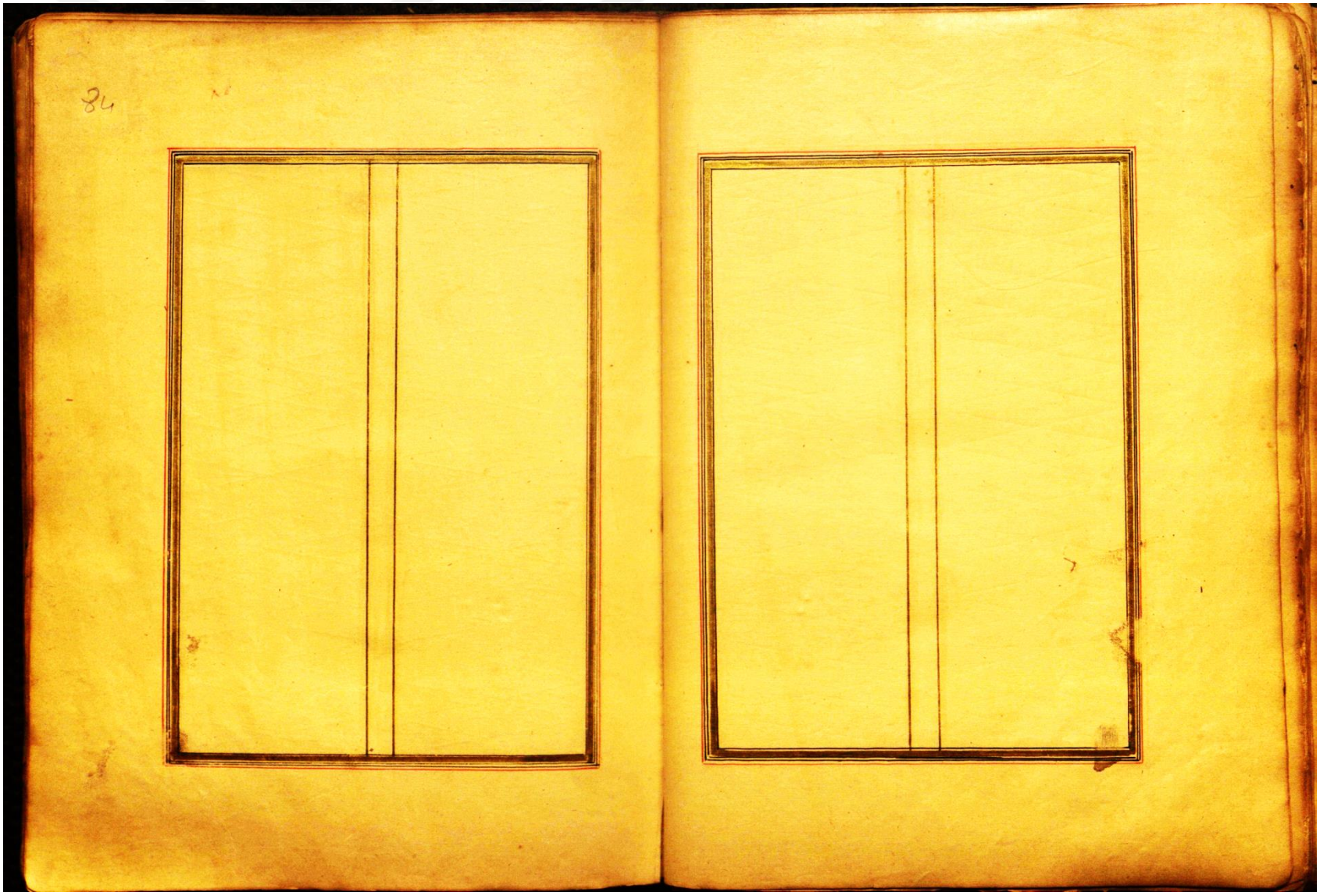
سبتلی ایجه دور قلدن صراط مستقیم
دستکیرم دائما الله اولان کلسون بری

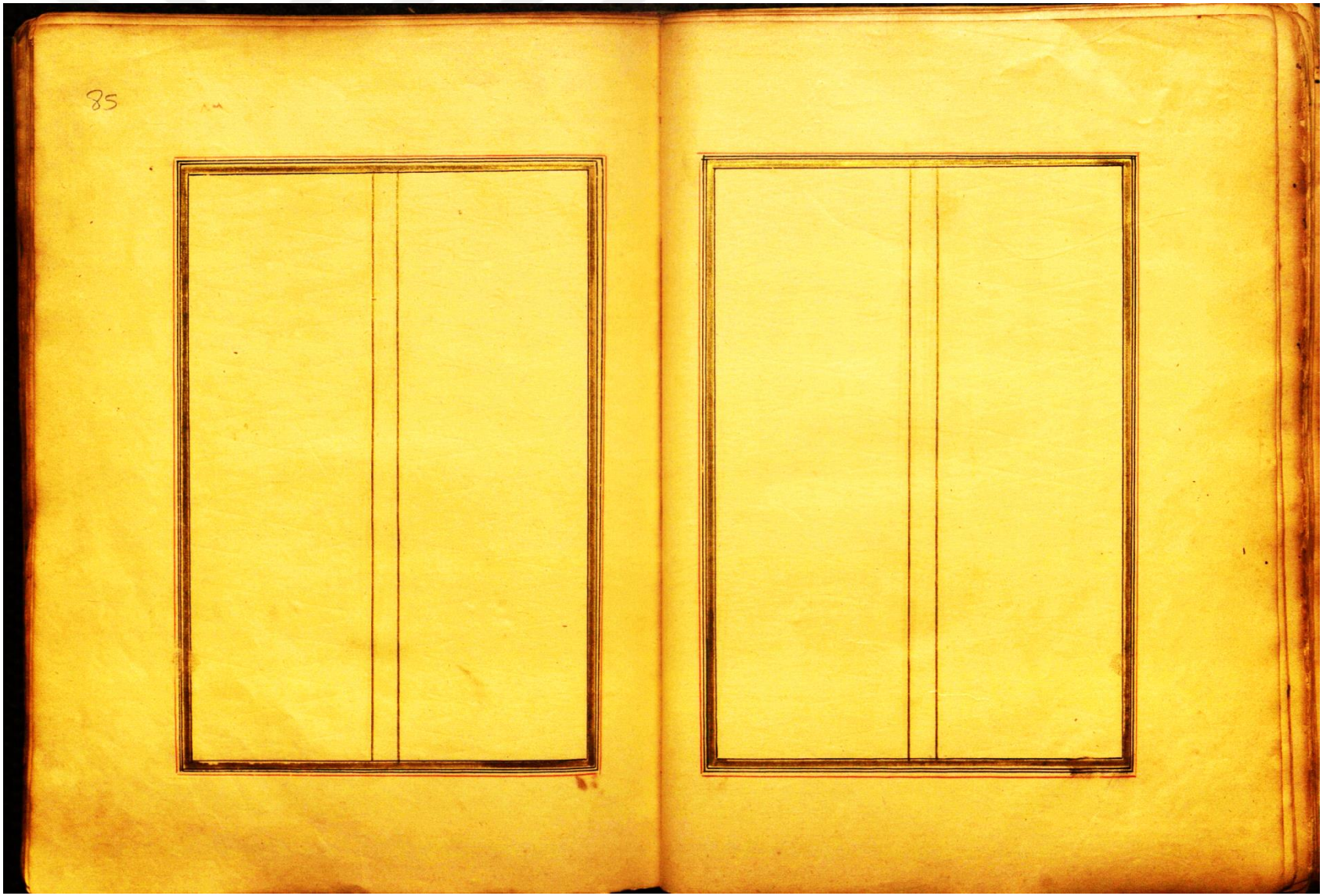
الهی
سوزناك
اصولش دوبیتی

تجلی جمال استر کوکل اکلمز اکلمز
تسلی وصال استر کوکل اکلمز اکلمز
نه دنیاده نه عقباده کوکل براوزکه سودا ده
دمادم فکر مولاده کوکل اکلمز اکلمز
کوکل ویرانه سنك یارب کمال فضلك ایدیاب
ایده لیدن ذاتنی مطلب کوکل اکلمز اکلمز
اکر دنیا اکر عقبا و صالك چون قوی سودی
هدی نشتوت ای مولا کوکل اکلمز اکلمز

نیلیایم دنیایی بکا اللهو کرك
کیکم ماسوای بکا سلطانم کرك
بلبل کوله فرشوزار پروانه یاقمش نار
هرقوبك بوردیدی وار بکا اللهم کرك
بیهوده هوایی قوحقی بوله کوز یاهو
هلا بیتاب سوزمی بو بکا اللهو کرك

84

85

فصل عراق

الهی

اصولش صوفیان

طوغدی اول صدر رسالت بیدی عرشها وزه قدم
صالك اول نور نبوت پرتوی فوق گاه مم
چالنوب طبل بشارت کلدی شاه انبیا
غلغله طولدی جهانه قوندی اول صاحب علم
یارسول الله شفاعت قیل نیازی مجرمه
شول زمانکم باش اچق یالین ایاق قان اغلرم

الهی

اصولش صوفیان

عشقکله یاندر سلطانم الله شوقکله دوندر سلطانم الله
سنسین الهم بوشقه یاهم الله معبودم الله
عفوایت کناهم سلطانم الله
نفسمی بیلدم اصلی بولدم اولمدن اولدم سلطانم الله

ایضاً

ایلر زکانی حمدثنائی دائم دعانی سلطانم الله

الهی

بسته دده افندی

اصولش دوردیان

محبوب خدا ذات شریفیار محمد
مقبول الهی درر اطوار محمد
هب عالم وارم انکچون پیر اولدی
پس علته غائبه در اظهار محمد
عالمله رحمت رحمت اولیچون ذات شریفك
بو امته خود محض کرم کار محمد
اول کوزکه اوشمس الشرقی کورمکه افسوس
پار تمش ایکن عالمی انوار محمد
بر بنده مقبول خدا سن سکا مژده
کیرسه اله سده شفا اثار محمد
احوالی اعمالی دستورالعمل قیل
تا کشف اوله نظمی سکا اسداد محمد

الهی

بسته شکاری زاده

اصولش صوفیان

یارسول الله حبیب خالق یکتا توی
برکزین دوالجلال پاك بی همتا توی
نازنین حضرت حق صدق وبدر کائنات
نور چشم انبیا چشم چراغ ماتوی
در شب معراج بوده جبرئیل اندر رکاب
پا نهاده برسر نه کشت حضرا توی
یارسول نورانی استانند عاجزنه
رهنمای عاجزان بی سروپا توی
سرو بستان رسالت نوبهار معرفت
کلشن باغ حقیقت بلبل بالا توی
شمس تبریزکه دارد نعت پیغمبر زنید
مصطفی ومجتبا ان ستیدا علی توی

الهی

اصولش دوروان

طالب حقك دوایسی درتدرس سرمایه سی
انك ایچون اه زار اولور همین هم سایه سی

الهی

بسته احمد افندی وکیلت زاده

اصولش صوفیان

عاشقك معشوقی یولنده دردی ارتیقه مدام
ارترانك دمبدم اقران ایچنده پایه سی
طاعتك اخلاصله ایرمز علله اعمالنه
عرفتی قولدق طوت اولدرانك مایه سی
عرش واسع استرایسك کاملك کیر قبضنه
عرش کرسیدن کچشدر بر ولینك ایه سی
عارفك کوکلی بلوزنده در خلق جهان
اولکه عنقادر بیوه دوشمز بیل انك سایه سی
لکه مازاغ البصر سلطانك طفلی اوله
مصر یاشول قبضه اقدس نوری اولدی دایه سی

الهی

اصولش صوفیان

بنم اول عشق بحری سی دکز لرخیران بکا
دریا بنم قطره مدر عشق اولدی عمان بکا

چون دوسته کیدریولم ملکدایرلیشور الم
حقدن سویلیر بودلم نه قول نه سلطان بکا
یونش بوخلق ایچره اکسکلمک تعلق بیلور
دیوان اولور چاشرر درویشلک پنهان بکا

الهی
اصولش صوفیان

مولا مرسنک عاشقلرک دوزاید رلر هوایله
یولکده کی صادقلرک جولان ایدرلر هوایله
عشقک شرابندن ایچوب فانی علایقدن کچوب
وصلک هوسندن اوچوب سیران ایدرلر هوایله
کور بلبلک سوداسنی کل شوقنه غوغا سنی
اچوب کوکلر پاسنی خندان ایدرلر هوایله
غیره هدانی میل کس مولایتر باقی هوس
ذکرنی حقک هرنفس اعلان ایدرلر هوایله

الهی
اصولش اوسط

بحر عشقه ایچره بولمادن عدن
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
مسکن ومدفنی اولان یمن
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
نولدم اولدیسه یمنده اوزی
انده طولینور سهیلک یلدزی
ایلین احیا کیجه ایله کوندزی
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
شیخ حسن نجم هدادر تا ازل
واصل نور خدای لم یزل
اولان احوالی واقوالی کوزلر
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
راه عشقه جانله باشی قودلر
بیعت ایدوب اکا ای والله دیدلر

کرصودرسن بکا کیمدر مرشدلک
شیخ حسندر شیخ حسکدر شیخ حسن
طلویا بیعت ایدنلر پیرینه
هرنفس اویمن کرلک تدبیرینه
بکزمز اول زهد ایله هیچ بیرینه
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن

الهی
اصولش اوسط

بحر توحیده بولان دربنم
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
هم اولان خلقی حسن طبع کریم
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
شیخ حسن مرشد ایدی بیل بیکمک
بنده اولمشدی اکا خلق جهان

مظهر اولان جذبهٔ حقه هران
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
ذکر وفکر اتمشدی اول بیشه سلک
ذکر حق اتمش ایدی انیشه سلک
هم قیران عادیله ناموس شیشه سلک
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن
حضرت ابی سناندر جدی بیل
درویش احمد بنده اول ازجان دل
مرشدلک کیمدر دیه نه سویله کل
شیخ حسندر شیخ حسندر شیخ حسن

الهی
اصولش دویلک

زاهد اصورت کوزنمه اچمه کل جانه بوی
وجه اوزره کورنه یازمش دفتر رحمانه بوی

معجف حسنده یازمش قاهوالله ایتی
کلایانمز سن کیراوقومکتب عرفانه بق
جسمنی کوسترد یکنجه عاشقك جانك الور
لبرك اقدقجه جان نقخ ایلین جانانه بق
زلفنك هرتللنده باغلی بیك مجنون کور
خطنك لیلنده کی یوزبیك تابانه بق
عالم انك حسننك ثرجنده اولمش برکتاب
منتك استرسك نیازی صورت انسانه بق

الهی حوجکی زاده ذکراقدی

بسمله

اصولش اوسط

اعلاللهم نجی سندن ایرمه نجی سنك کولی جالندن ایرمه
سنی سومك بنم دین ایمانم الهی دین ایماندن ایرمه
بن اول دوست بنجه سنك یلمیم الهی لیلی کولدن ایرمه
یالفك جانمی صوده دردیلر الهی یالفی صودن ایرمه

اشرفاوغلی رومی سنکیم ستر قولوندر
الهی قولیق سلطاندن ایرمه

دوراق

اللهم صل علی سید الوری وسند الفقرا
فاتح باب بشفاعة یوم القیام
قائد المؤمنین الی دار السلام
المقرب الی جناب رب الرحیم
المشرف بمطالعة الجمال
الی مشاهدة وجه الکریم مولانا
ومولا العالمین ابی القاسم محمد

الله

اصولش صوفیان

کجه کوندز حیالمده فکرمده
تا ازلدن بسم اللهم وادبنم
حقك اسمی ازبرمده ذکرمده
توحیدمده آه اللهم وادبنم

88

آکرچ اوق استرلر مستزله وارمز
قلبی پاك اولمیان بریرده دورماز
بیك برعیبمی کورر یوزیمه اورماز
بیك ادلی برالهم وادبنم
اسمم اشرف اوغلی بن برکدایم
درویش کما مذکرك خلق ملایم
ان کوکسمده یوزم بیرده دن دائم
جمله سنه ای والهم وادبنم

الهی

توشیه

اصولش صوفیان

فزنا باللیل الوطر وبالمنا والظفر
لما بدت من مظهر انوارنا خیر البشر
نبینا محمد حبینا محمد شفیعنا محمد احمد
انوارنا خیر البشر
هذا نبی المصطفی هذا شریف الشرفا
هذا بوسزم الصفی انوارنا خیر البشر
رسولنا محمد حبیبنا محمد صفینا محمد
احمد انوارنا خیر البشر

الله

اصولش صوفیان

اب توحید ایله دلدن ماسوانقشی یو
ماهوالمقصود اولان هودر الکعالمده هو
انما الله الله واحد لا ریب فیه
فاذکروا ذکرا کثیرا واشکروا واستغفروا
صورتا تعبیره صمغز معنیی عشق خوامر
سویله یورازی ای یحیی عوامر دوبرو

الله

اصولش صوفیان

الله ایدن ذکر ایدرلم اولا واجب اولدر جمالنی هرکوله
لا اله الا الله الله هوحی حی القیوم
قهار الله
الله ایدن هرکیم اولا اولا کاهرانشی سادایدرالله کا
ایضا

بیت معموری اولدی یحیانك بو بیت دلکش
عین عبرتله یه معمور بق سمارسی کور

دوراق
بسته صالح زاده اورنه وی

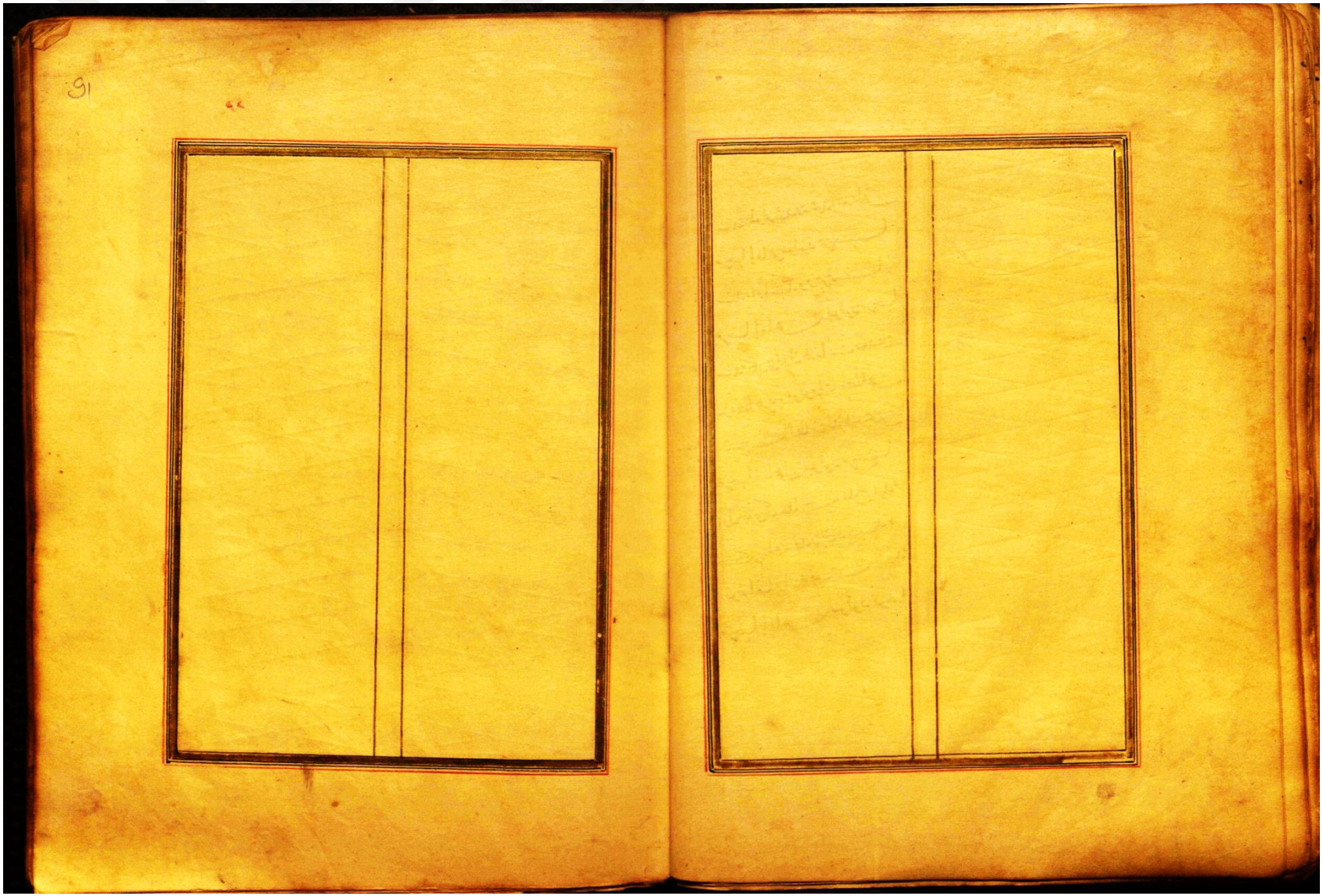
زلفك ایچره وجهکی جانا چو پنهان ایلدك
اهل ایمانی او وجهله پریشان ایلدك
ایلدك انوار حسنك تار زلفکدن عیان
بسته زنار یعنی عرض ایمان ایلدك
پرتو عشقك هدایت اولدی انکار اهلنه
کافر حسنك اولانلری مسلمان ایلدك
چکدك ارباب دلی زنجیر زلفك قیدینه
پادشه سن ملکت حسنکده دیوان ایلدك
کنج عشقك قفلنی دلرده ازل قلدك نهان
عاقبت اول دللری عالمده ویران ایلدك

معجزه ویکره حسن خلقکی کم اوقودی
واقف ایتدك انی اسداد که خیراد ایلدك
خلقك ایله کوستروب جانا سزانی یه دخلك
حضرجانه ظلمت ایچره اب حیوان ایلدك

کیمکه جان ویرمز بویولده
بس نیچون جانان دیلر
مدعیلر قوانکیم
اشرف اوغلی رو و بو عشقه
ویروب هب واریخ
جامراد اولمش یورر
نه وصلینه هجران دیلر

فصل

سنده طوغمشدور محمد مصطفی
مرحبا یا ماهی مولود مرحبا
سنده اولمشدور بری صفا
مرحبا یا ماهی مولود مرحبا
سنده کلدی اول شفاعت معدنی
سزه ظاهر دیر او نورك مطلعی
سنسین لطاف خدانك مجمعی
مرحبا یا ماهی مولود مرحبا
اولحبیبی کی حداسی مدح ایده
کیم سیلور قادر بنی دنیده
انوصاف ولیه نوری بنده
مرحبا یا ماهی مولود مرحبا

فصل بستنكار

الهی

اصولش صوفیان

دورمان یتالم اتش عشقه
شعله ویره لم اتش عشقه
ای پادشاهم عفوایت کناهم
یاق جکرکاهم اتش عشقه
سیدانبیی ترك ایله رسمی
یاندیر بو جسمی اتش عشقه

الهی

اصولش صوفیان

یارحمة للخلق یاواصلو یابحر جود مالله ساحلو
یامن به لایخیب السائلو ببلله انك حصنی التذلیل
لایارسول الله انی دخیلو
یامن علیه الضب قدسلما والضبی وقطیما وکلما
یامن سقیت الجیش بعد الظمات قلیلا من نبات یسیل
لایارسول الله انی دخیلو
یامن علیه الله تزلا ذکرا حکیما معجزا لمحمد
کونه معینا فی ابدو والبدو لاسیما فی الحشر عند الذلیل
لایارسول الله انی دخیلو
یامن به یغلی جمیع الکروب لهوت عن موقفی یوم الحفوظ
ما وقفت حتی غرقنی الذنوب ومانجتنی الهمراه القلیل
لایارسول الله انی دخیلو
بحرة الصدیق یامصطفی والرسل اخوانك فی الاصدقا
یاخیر من الله عهدا وفی دفقا علی حالی الضعیف الذلیل
لایارسول الله انی دخیلو
بحرة الزهرا واولادها والانبیا جمعا وافرادها
وجمیع الاقطاب واوتادها وصاحب الوقت الامام الجلیل
لایارسول الله انی دخیلو
ازکی صلوة الله طول الدهر تغشی علیك یانبی الهدا
ومحبیك الاقوام اهل الندا عفا ربی عنهم ستر جمیل
لایارسول الله انی دخیلو

یا الوجمله

الهی

اصولش صوفیان

یاالهی جمله سنسین جمله سن
سن طورورکن دیه مزمر بکا بن
ذات حقه واصل اولمز شول کشی
کیمکه جمله کندیی کندیدن
بن بکا بقسم کورنمز باکه بن
کوریان دیدار حقدر جمله دن
جمله وارلق وارلقدر واریوق
وارلقدر جمله واری وارایدن
رؤیت دیدار دوست اولمز نصیب
نار عشقه یانمیجه بوبدن
کوردیکن حقدر کورن حق کوسترن
یا تظلم اوغلی ایکی کورمك ندن

الهی

اصولش اوسط

اچ کوزك دلداه باق رفع اولدی وجهندن نقاب
ظلمتی سوردی چقردی اول بیدن افتاب

الهی

اصولش صوفیان

بهول سقاهم ربهم خمرین لبنده ایچه کور
قطرهین نوش ایلین عشاق ایرکور من عزاب
هرنکیم کوردی کوزنه اندن جمال یاره بنی
چونکه کندی الی یارن فالدی اصلا حجاب

الهی

اصولش صوفیان

مرشد الندن نوش شراب ایت
صکره درونك عشقه کباب ایت
سینهٔ شوقك بزم رباب ایت
راه هدایه بویله مشتاب ایت
ذاتی محمد قبلهٔ حاجت
دامنی مرشد واصل وصلت
مطمع فکری اولیه جنت
مکتبی عشقدهٔ درسی جنون
کل اوقوا کله شرح فنون
شاکره صورون جمله فنون

اصولش الهی صوفیان

فرقت جهنمدن اشد

مولای مدد مولی مدد

نفس المسون اورناده سد

بولسون کوکل جمعیتی ایضًا

محو ایلیسون اثنیتی

کوستر سراء وحدتی

ایضًا

اچلسه معنی کللری

شوق ایلسه بلبللری

کورنسه لاهوت ایللری

ایضًا

ظاهر اولوب اثار وجود

ایرسون کاننه شهود

ویرکل هدایه وجود

اصولش الهی اوسط

جاندن عاشق اولدم وجهی کوکنه

کوستر جمالك یارسول الله

دوشمز درد مند عاشق ال ایسه

کوستر جمالك یارسول الله

اب ذلال اقار سکزلبنده

شاهلر عریان اولور سنك یولنده

بردار اولایم ذلفك تلنده

دخترك فاطمه حر میچون

علی المرتضی عز یچون

حسن حسینك رفعتیچون

کوستر جمالك یارسول الله

عالمك ضیاسی نور ورد کدر

دائما او قنك سنك ویرد کدر

کنزی قولك سنك درد مندر

کوستر جمالك یارسول الله

الهی

اصولش الهی صوفیان

الهی قومه بتلك بنده یارب

وجودم بی وجودایت سنده یارب

کوکل ایینه سنك سیل غبارك

همان سن اول کورینك یارب

بکا نوردن احسان ایله برکون

جمالك سیر ایدم هرانده یارب

کوکل استر ازل اول کنت کنزی

ایرشدر عشقك ایلنه انده یارب

جهانی کورمیم باقدقجه هرکز

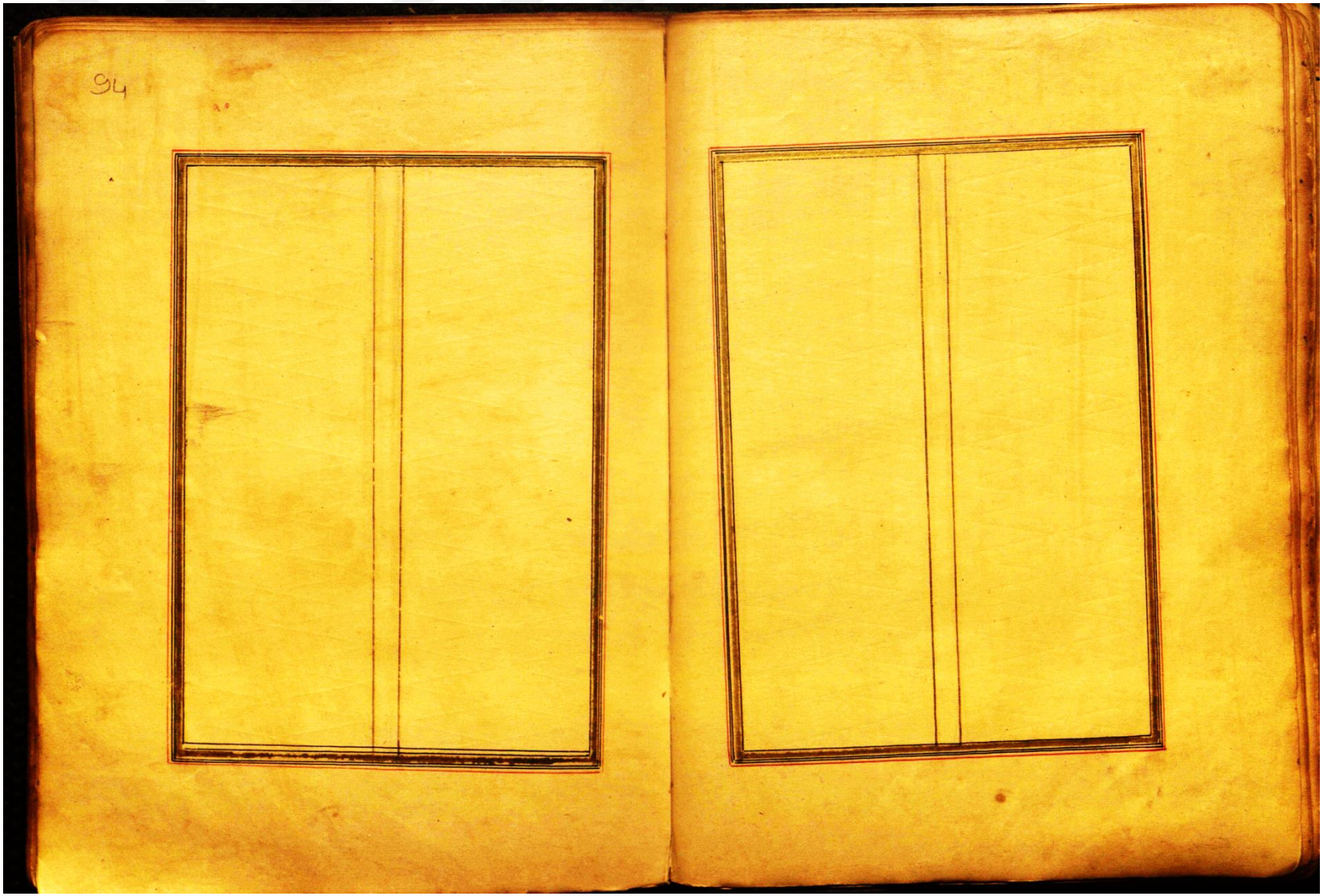
سنی کوردم باقدیم قندن یارب

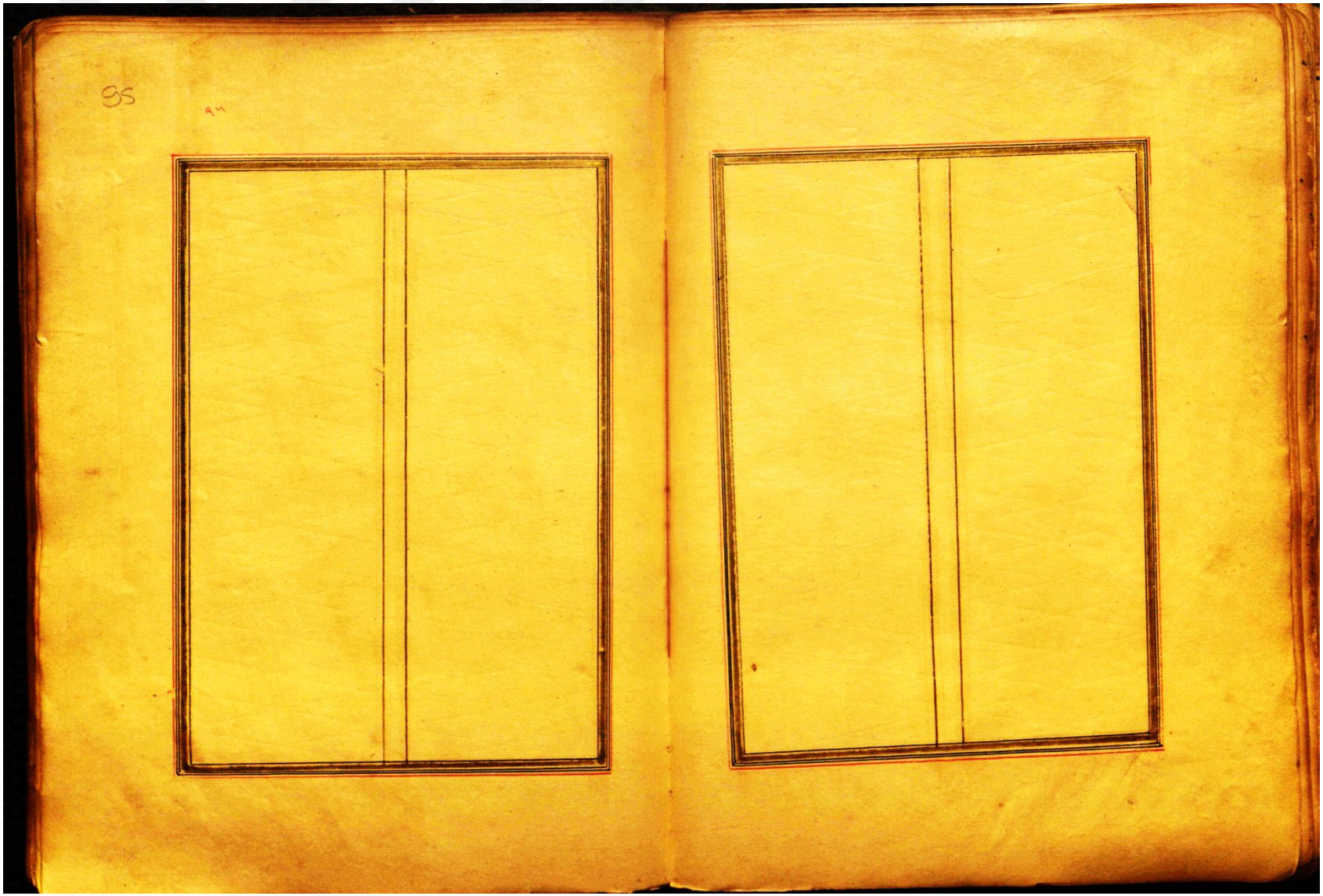
همان سن سین سنکدر جمله وارلق

قنادر هرکورینان بونده یارب

ایرشدر یقینی قرب ومیاله

قولندن قالمسون اول بونده یارب

94

95
94

فصل اوچ

الهی
اصولش صوفیان

او صنم نولدك جانه قصدك واز
یاغمجی دلدك قانه قصدك واز
باشم اوكنك جوكان النده
چالمدن غیری یانه قصدك واز
بو وجود یمی اودلره یاقدك
بنده بیلدیم بریانه قصدك واز
بونیازی یی اغلتدیغندن
اكلاتور كیم احسانه قصدك واز

الهی
اصولش صوفیان

تنی صاغلمك سزبزی دوستلرك كوزب كلدم
باقی دولت روزكاردوستایلین سوزب كلدم
یری كوكی یاراتدن عشق ایله بنیاد ایدن
لمبرایچه نظر ایدوب اقیدوب دوزب كلدم

آدم اولدم بلدم نفسك بوینك اورمدم
پاینلوب بغداعیدم جنتدن چیقوب كلدم
نوح اولدم طوفان ایچوندن چالشدم دین ایچون
دیمدونیمه فی صویه غرق ایدوب كلدم
موسی اولدم طورا اولدم بیلك ركله قالدم
عصایی یره اوروب اون درها اولوب كلدم
برجوب اولوب یاصلدم منصور كبی اصلدم
ایلم ایله كولی كوكه صاوروب كلدم
نه وار سویلین دلده وار لق حقكدر قوله
وارلغم هب اول ایلده بن بوینده عزیب كلدم
عیسی اولدم قدرتدن بهانه برعورتدن
عنایت ایردی حمدتدن اولی دیرلدوب كلدم
ذكریا اولدم قاچدم وارمدم عوغانه دوشدم
قانم مورت یانه صاچدم تنم بچدیروب كلدم

محوی

محمدی بر كیجه حق اوقودی معراجه
سرتتر یوجه یوجه كوكلر سیر ایدوب كلدم
یوب اولدم تنمه جفا قلدم جانمه
صغندم سجانه قورتلدیدیو روب كلدم
یالكز سبحان ایدی پیغمبرلر جان ایدی
پنهان ایدی صورت دكیشوب كلدم

الهی
اصولش صوفیان

سوكه مسك عاشقلرك
دوران ایدرلر هودیه
یولكده كی صیادلرك
جوكان ایدرلر هودیه

كلر طوتر الده ورق
بلبللر اوقورلر سبق
هرشیده كوریب نور حق
اذعان ایدرلر هوایله
غیر هدی میلی كسر
سوكایتر باقی هوس
ذكر فی حقك هریفتر
اعلان ایدرلر هوایله

الهی
بسته دده
اصولش صوفیان

ای كوكل بر دوده دوشكم انده درمان اكوكیدر
كل اقرش بر قطره یه كم انده عمان كزلیدر
دكمه بر درویش فقیرك خور كوریب قیلمه نظر
كوكلنك هركوشه سنده عرش و كرسان كزلیدر

ترك ايدوب ناموسى وعارى كى ملامت خرقه سك
يوملامت خرقه سندن نيجه سلطان كزليدر
نطفه كلسه جان ودل بولور حيات جاودان
درويشك هم بهودنده اب وحيوان كزليدن
كوربواشرف اوغلى دومى عجب عشقه نيلدك
جان وباشن ترك ايدوب جانانه جانان كزليدن

الهى

اصولش اوسط

علم بحرى وجودا صدافتك درد انه سيم بن
معارف كنز دل وصافتك ويرانه سيم بن
بنم علم قتنه مجتهدلر عاجز اولديلر
ولى علم الهينك ولى ديوانه سيم بن
بكل عالمك خلقى بلورلر بنده بردر واد
بلنمز سويله كيم كيمدر كيمك مستانه سيم بن
برد حاله جهانك خلقى بوبرا ضى اولديلر
نه برحاله سيلم يوق حقك بليمز سيم بن

نه مصرى كيم نه مهدى يم نه عيسى يم نه انسانم
بويناردائما شمعك وطيروانه سيم بن

الهى

اصولش صوفيان

پشمشدن ارتق ايمانك بودا محى
اعلاسيدر لااله الا الله
بفكيمسز بوقجنت اولور دوراحى
هركيم ديرسه لااله الا الله
درويشاويس قتحاكج بنده اوته
سويليديكن سوزه ايلمه خطا
تاقيامته دك نور ايله بيتا
هركيم ديرسه لااله الا الله

الهى

اصولش صوفيان

كوكل خيران اولبدر عشق الندن
چكم پريشان اولبسدر عشق الندن

قويوب

دوواق

ذات بايدن خبردار اولديغم ميدر صوچم
جمله عالم بلزايكن بلديكم ميدر صوچم
ماسوادن عالمى قليم مصفا ايليوب
شول محبت نورى ايله اولديغم ميدر صوچم
زاهدا كندين كورب دخل ايتمه سيد سيفيه
وا رديغم ترك ايليوب محواولديغم ميدر صوچم

الهى

اصولش اوسط

دوران اودركم دورنى دور فلك بلمز اوله
انسان اودركم سرفى انس ملك بلمز اوله
ادم اودركم نان اوله هم جاودهم صفان اوله
حيواندن اول اصلدر نان وغلك بلمز اوله
كامل اودركم اج صوسز چوق چوقايمك بلز اوله
ناقص اوجيكدر بوينه هركز املك بلمز اوله

قويوب ابراهيم وادهم تاج تختى
يرى كلمان اولبسدر عشق الندن
اسرم يونس بوحسرتله بوزارى

الهى

اصولش صوفيان

اى عجب ندركاريب بودردلك چاره سى
دون وكون ارتر هم اونلمز يوقيمك ياره سى
يوقيمك ياره سنه هيچ طبيب قيلمز علاج
اى عجب واردى دخى بنيمكن بيچاره سى
دوست يولنده عاشقى كرقلسه لر يوزبيك پاره سى
دورميه دوست دوست ديوجانغه هرپاره سى
اشرف اوغلى رومى بودر ده كرفتار اوله لى
دوستدن بردريايه كم يوقدر انك كناره سى

هریرنی هریرولی ذالتله ایردی منزله
منصوریه سوکسون شول اغزاللهدیمك یلنزاوله

الهی
بسته دده افندی
اصولش اوسط

نظرك پاك ایسه الدك نظری
کل خلوصك یوغیسه قیل حذری
کلیکزیان جانمز ویره لم
جوقورلدی یوکوندہ جان پازاری
وصلت یاره سنده استریك
نه کتودك باکما حضوری
سرقران اولورمی قلبه فتوح
اوقومغله شاطبی باجزری
منصب دهری استین الماق
ویرمینجه اله مز سیم وزری
همت ازکورمه پیدا لرك نظرك
نیجه بیك جان دکر بارك نظر

الهی
اصولش صوفیان

بم مجنون صفت لیلا سی عشقك
محبت وادسی عزرا سی عشقك
مودت خسروی شیرین بقاده
الالی عقلی عشقك خیالی
اولوبن سرتتر سودا سی عشقك
جهان قولاغنه طولدی صدادن
صماع وغلغلی غوغا سی عشقك
توتون پیرینه اولدر کوکه چیقن
پنان دلدن چیقن اهوسی عشقك
دوا استمزلك دردینه دلدن
دوادرد دیه چون راسی عشقك
صورانمی کلشنی شور وشی دن
نه بیلدم دراولان مولا سی عشقك

م

مجنون خدا

صولش الی اوسط

مجنون خدا اوله فی زنجیرین چکرلر
شول طالب حق عاشقی برپیرین چکرلر
فعیله بیلنور اول عالمك اصلی
معنایله بی لفظیله تقریرین چکرلر
دل دردینه دوشوب استه سه دیدار خدایی
پیران حقیقت انی تدبیرین چکرلر
بوکان یکون ایله ای خواجه بو اولمز
بودرسین بیلن عاشقی تعبیرین چکرلر
سینمی بیلورم دیه صفین علم لدنی
ارباب طریقت سنی تعبیرین چکرلر

الهی افوج یوسراك
بسته حافظ احمد ایوب
اصولش صوفیان

ای کوکل یاندك بنه پروانه وش عشقنه
یاغینجه کیمسه ایرمز شول حقك اسرارینه
تن قفسدن ریق وجودك شهریغ بولسون فنا
تاکه بوجان بلبلی وصلت بولهکلزارینه

الهی فرحناك
اصولش صوفیان

پنم مقصودم عالمده دکلدر لکن الا هو
پوینم دردیه درمان دکلدر لکن الا هو
دکلدر خور وغلمان نه جنته نه خلد ورضوان
بوینم کوکلی الا ك دکلدر لکن الا هو
الك نقش حیا لندن جهان برذره اولمشدر
نظر ا تسم اولذره یه کورنمز لکن الا هو
ای خدایی اکرادراك ایدرسك فانی دنیایی
بوسوزلك سرینه کیمسه ایرمز لکن الا هو

الهی فرحناك
اصولش صوفیان

دوزمان یشام اتش عشقه
شعله ویرم اتش عشقه

ای پادشاهم عفو ایت کناهم
یانمقه رکارم اتش عشقه
سید لسنی ترک ایله رسمی
صالدربوجسمی اتش عشقه

الهی فرخناك

اصولش حفیف

دردحقه طالب اولوب درمانه ایرم دیرسین
محتاره راغب اول اسانه ایرمدیب سین
صبر ایتمده ایوب اول غم چکمده یعقوب اول
یوسف بی محبوب اول کنعانه ایرمدیرسین
ترك ایت قوری دعوایی هم مجبله دیاری
مصرا قواوسویایی سنجانه ایرمدیرسین

الهی فرخناك

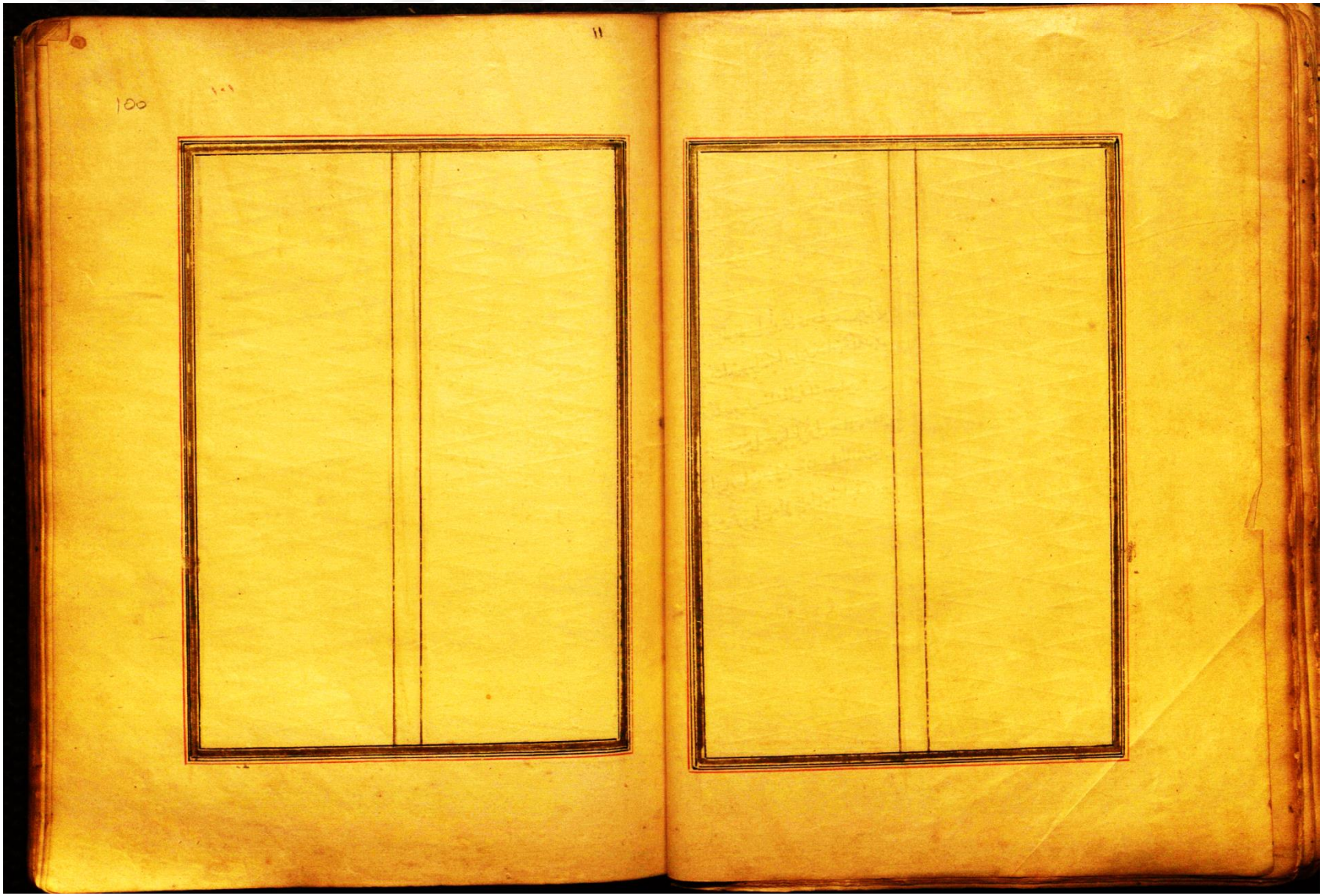
بسته دده اصولش صوفیان

ای کتیم الله ای غنی سلطان
[illegible]ندن اومارز درمان

للطمکم خدیووٴ احسانه پایان
دردلیوز سندن اومارز درمان
شوذکم سندن برهدا کلدی
فیض اقدسدن اشا کلدی
برچفا سینه بیك صفا کلدی
دردلیوز سندن اومارز درمان
یونیارز چوذکرینه دوشدی
دود وکوذ کوکلی فکرینه دوشدی
ذاتنه ایرمن شکرینه دوشدی
دردلیوز سندن اومارز درمان

دورمزنیار موجود الا الله الا الله هو
اه ایتیوب نیده یم ایضا

ای طریقت ارلوی ای حقیقت پیرلری
برنشان ویرك بکا اول بی نشان قنده دیر
قنده دیر دوستك الی قنده اچیلور کلی
دوست بغچه سی بلبلی کولی خلقان قنده دیر
نیازیه جان اولان ستنیه سلطان اولوب
دینوهم ایمان اولان اولب مکان قنده دیر

فصل سخیس

الهی

اصولش صوفیان

دورسات یانم اتش عشقه
شعله ویرم اتش عشقه
اول الدندم بن قولای صاندم
قات یقت یاندم اتش عشقه
اعیاد شاهم عفو ایت کناهم
یا مقدر کارم اتش عشقه
سیدنسیمی ترک ایله رسمی
یاندر بوجسمی اتش عشقه

الهی دده

بسته اصولش صوفیان

یادب عشقك ویرکا هودیم دونه دونه
عاشق اولایم بن سکا هودیم دونه دونه
قوم بلکم بنده وار لغم یوق ایله سنده
سنی کوریب هرکاندن هودیم دونه دونه
سندن غیریك ال بندن ایرمه بن قولك سندن
سودر بکا سنی جاندن هودیم دونه دونه

کوکنده اغیار قالمسون سندن غیری یار اولمسون
نولدوغم کسه بلسون هودیم دونه دونه
شوقك ویر بکا دونیم تاکول اولنجه یاشیم
کوردیکم سنی صاشیم هودیم دونه دونه
مولام قوم بنی بکا الوکونکی سندن یکا
مشتاقك اولوبن سکا هودیم دونه دونه
سیدنظام اوغلم قولدر کرك ویر کرك اولدر
عشقکله کوکلی طولدر هودیم دونه دونه

بسته الهی دده

اصولش صوفیان

دوشه لی بوعشقك جانم اینه تخم شورشکی بوعشقك بیلنه
اقدك چشمدن قانلر یاشدی الایاشم دیلمزم سیلنه
زیرا اقدیقچه چشمدن قانلر یاش چوق سیلدی کلور بن قوله
خوش بر اشورعاشقلره کوزیاشی هرکیم عاشقدر کوزندن بیلنه

بن بوعشقه دیر نفس ایتمم کریوه کم شرحه شرحه دیلنه
عشقیله کچن یدم ویرمز عشقسز کچن عمرك بك بیلنه
اسمی سمی اشرفدر غیری یوقدر کول اولوب صاولدی عشقیله یانه
قالمدی نام نشانم زره جه ذرقا اولوب کندی عشقك سلینه

الهی

اصولش اوسط

جد حجاج ایله کیدم اینه احرام عبا
قبله یه قرشو بونلدق کیه رین مثل خبا
ایرشوب کوردم بورنمش بر سیه اطلس قبا
قاره طونلی کعبة الله مرحبا یا مرحبا
چاغریشوب لبیك درین یادینا فرمان سنك
استیوکلرك قیونه لطفله احسان سنك
جانمز اولسون وصالك عیدینه قربان سنك
قاره طونلی کعبة الله مرحبا یا مرحبا
بنلیوب عرفات اوزره جمله جاجله صفا
دیلمزده یاالهی نجنا مما نخاف

دوکین کوزیاشلری ایدیلمسی طواف
قاره طونلی کعبة الله مرحبا یا مرحبا
صوصامشین اب زمزمدن شفاعت ایده سن
مروه حیچون صفا ایله حمایت ایده سین
اومرمایدین قولنا وتلینه شفاعت ایده سین
قاره طونلی کعبة الله مرحبا یا مرحبا

بسته الهی دده

اصولش اوسط

جمله عالم اشتابن اره بیکانه یم
هرایشم اغیار ایله کورکیم عجب دیوانه یم
تشنه یم ظلمته قالدم اب حیوان استرم
کیمدن دریای عشقه طالب در دانه یم
بلیوب تقیر جسم اتدم ولی قلبم خراب اولدی
المدد معمار عالم قیل نظر ویرانه یم
ذات مطلق چونکریوز کوسترردی قیدی بیلدم
قیده کرمدل قیدایدم حکم ایلهکم بتخانه یم

می فروس اولدم صلا دراهل عشقه شمسیا
بنه در خمرازل کلسون کلان سیخانه یم

الهی
بسته اسماعیل دده
اصولش اوسط

دلدی بغمزم بلبلی بیچیان نالانك سنك
یوخسه الدردنمی سنده وردخندانك سنك
یاکه بکزرسین بهی بیچیان ارام ایتیوب
سیحدك بوخلق راحت ایتز اقفانك سنك
کلشنی کلخانه دوندردی اکلدك اتشی
نار هجراندنمی خلق ایتدی خداجانك سنك
هرزمان اچلدن برغنچه ایلرسین فغان
یوقدراعجرح ظالم دینك ایمانك سنك
ای فلك بریان ایدك سینمه هیچ چان یوق
زهرایله الوده اولمش تیغ برانك سنك

الدن عمرد جاصلك یقدن بوکوکلم شهرخ
دیلرم حقدن بیقلسون قصروبرانك سنك
چونکه سیمین دوراولدن وصال یاردن
اغلسون قان اغلسون بوچشم کریانك سنك

یالکز دوراوه

بولمز بودردك چاره سی
بیچان کوکلم بیلسون

اشلتدی عشقك یاره سی
بیچان کوکلم بیلسون

ترك ایتدی جمله پیشه سك
اردندی غم اندیشه سك
صندیردی نوری سیشه سك
صدپاره کوکلم بیلسون

کنج عشقی استرایسك دل ویراندا ارا
حقروشاب حیاتی ظلمت تنده ارا
اون سکذ بیك عالمی کشت ایلیك بولق محال
سنی بوقدن وارایدن موکی وارنده ارا
هرهجره معدن اولمز کوهرا ولمز هرتراب
زاهد اکیر بحر عشقه درلی عمانده ارا
علم الاسما رموزك من عرف سرك دخی
اکلق شاندن ایسه کاملانسانده ارا
طالب موکه اولوب هرکشیده همت دله
غافل اولمه مطلبك وار سرفرانده ارا

الهی
دده
بسته اصولش صوفیان

یارب نورك حقیچون ایرمه عشقکدن بنی
جنات حورك حقیچون ایرمه عشقکدن بنی

روح رسول الله ایچون سرولی الله ایچون
الله ایچون بالله ایچون ایرمه عشقکدن بنی
اهم کوکه اولسون دیرك سلك اولهمان کوکلم تلك
تاکوکلك نه کوکلك ایرمه عشقکدن بنی
کوزمه کی سنیسن کورن کوکلمه کی سنك طورك
سنك اوندن سنیسن ویرن ایرمه عشقکدن بنی
زاهدلرنه ویرجنتی مشاهدده انلر قنی
بن استرم سن حضرتی ایرمه عشقکدن بنی
سیدتمام اولنلك مقصودیدر دیدارانك
دورایتمه وصلکدن سنك ایرمه عشقکدن بنی

الهی
اصولش صوفیان

طبراقدن یاتاجق تنم وار دیوب تیلرسین
مکانن بولیان جانی جانم وار دیوب تیلرسین
قولاولدی قوللقده اوله نیچه قولار محروم قاله
غیرده اولیان الدالم وار دیوب تیلرسین

الهی خیر یسلمه
اصولش موقفان

الهی دردده درمان استین
یتمزمی درد درمان سکا
الهی راحت جان استین
قربان اولاندرجان سکا
یوق ایله کندی واریکی
کیم وار اولهٔ جانان سکا
کوجدر قتی حقلك یولی
درکاهی هم غایت اولی
صدقله اولمز سك قولی
ایمسز یولی اسان سکا
یوزلك نیازی ایله خالك
دردیله یعنرك ایله چالك
قلبك سراین ایله پالك
شاید کله سلطان سکا

م م م

الهی
اصولش اوسط

جمیع انبیا لردن محمد جمله نك شاهی
یوزی نوردندن المشلر فلکلر شمسله ماهی
یدی قات کوکلری کچدی قدم مرتبه اوسته بصدی
ایرشمدقاب قوسینه طوغرایلدی درکاهی
انك سیرینه سلوکندن ملکلر عاجز اولدیلر
کریك یلده واه منزلو ابعد دمده وارن زاهی
بو اشرف اوغلی رومینك کناهی چوقدر غایت
شفاعت قیل یا محمد یوزك شمسی قمر ساهی

غنی

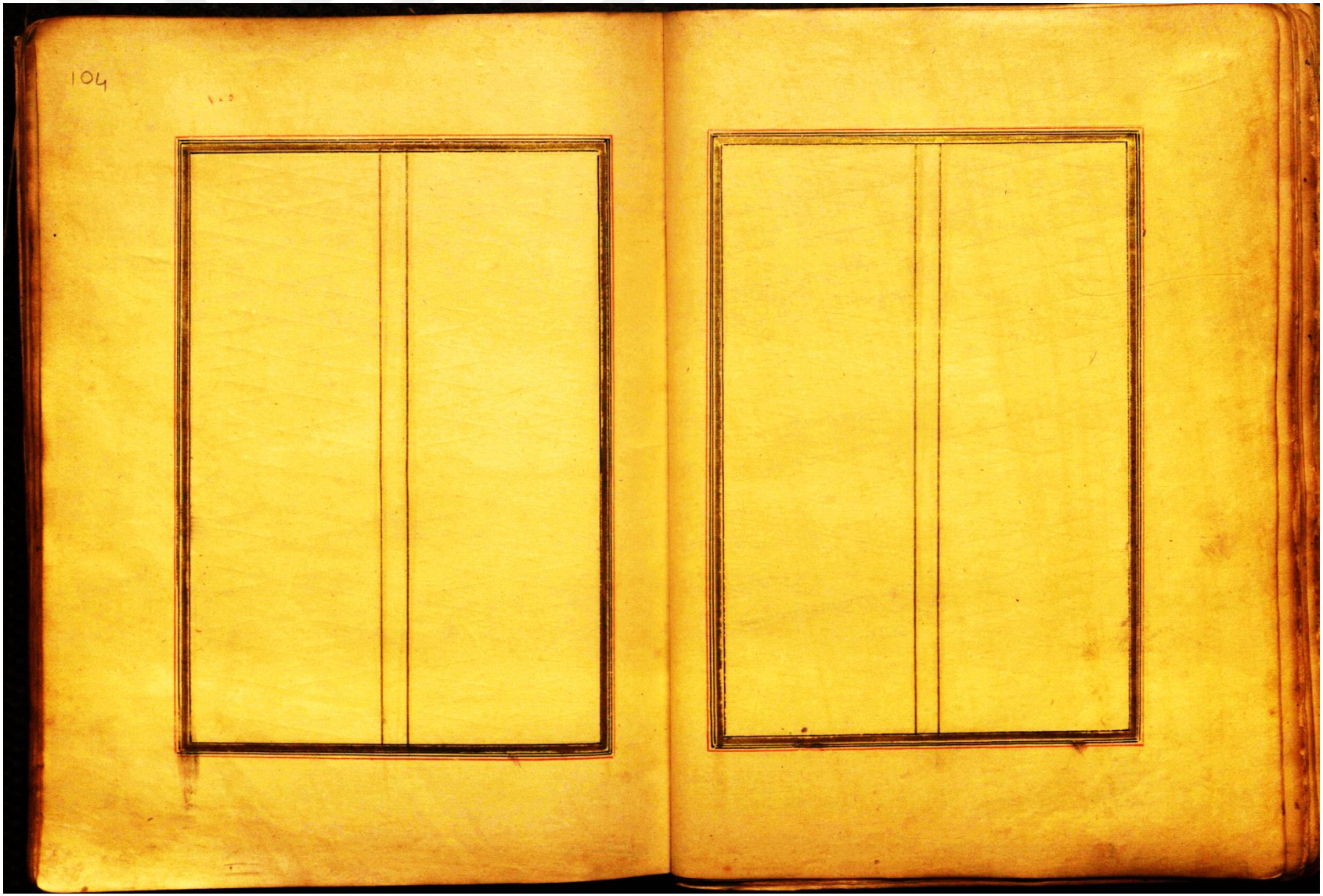
دوراق

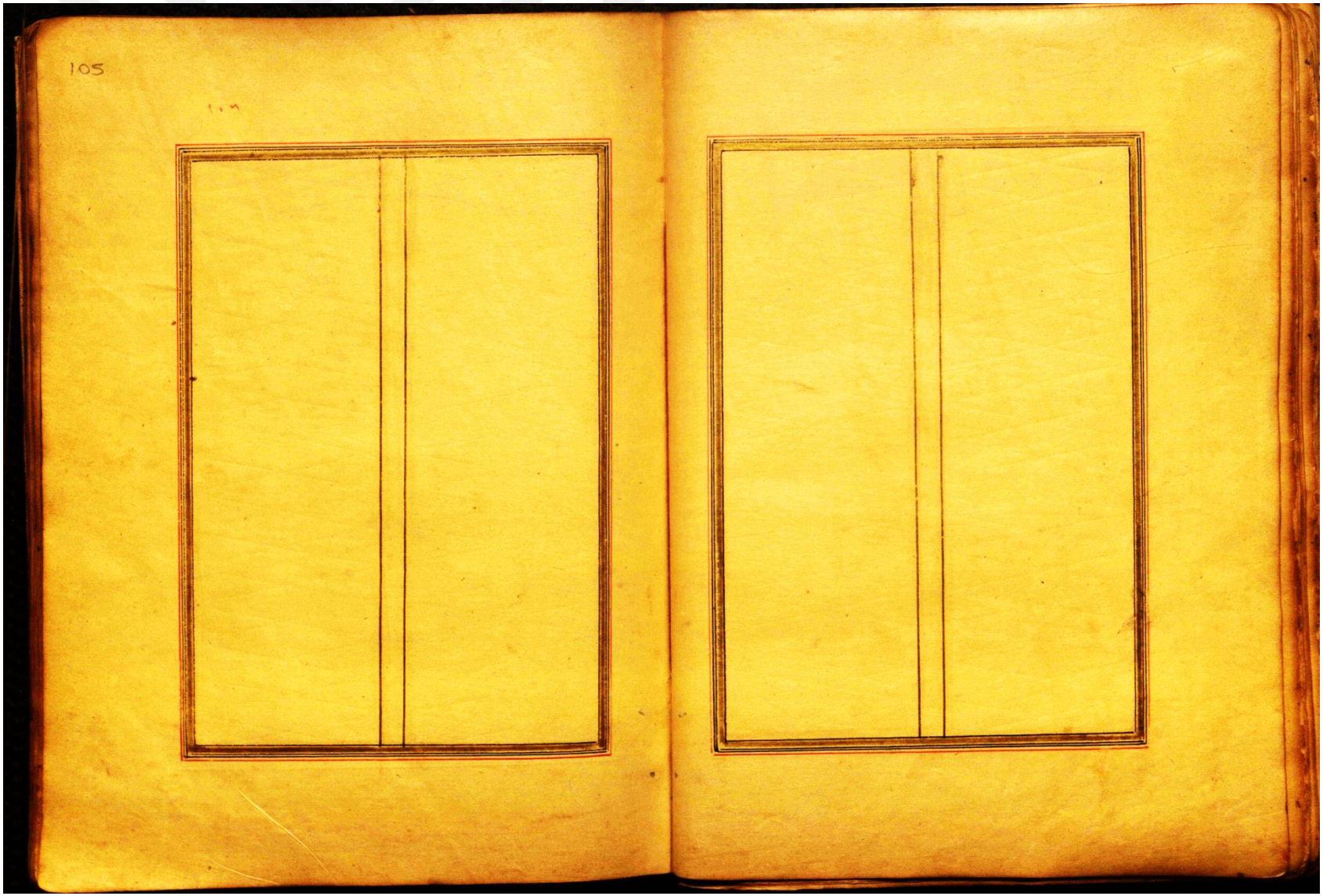
غنی مولانم نصیبایتسه وارسم اغلای اغلای
مدینه ده محمدی کورسم اغلای اغلای
دلیل یا بیشسه الیه لبیك اوکرتسه دلیمه
احرام بنیمی اکنیمه صاریسم اغلای اغلای
التین اولق دیرلر اکا انی کورن قالورطانه
قره طوغلی کعبه سکاوارسم اغلای اغلای
حجاج کلور یانه یانه دوندی جکرجبکم قانه
اب زمزم قانه قانه ایچسم اغلای اغلای
بردنجی کوره کوزم عجب قبولمیدرسوزم
حجرالاسوده یوزم سورسم اغلای اغلای
چون یانق کسمه قایه ال قالدیروب آمین دیه
عرفاته شول وقفیه دورسم اغلای اغلای
اقیدلرحیوان قانی اسرکزکسه جانی
مینه دکی قوچ قربانی کسسم اغلای اغلای

درویش یونس برجان ایله قولاولشم ایمانله
ویلم ذکری قرآن ایله وارسم اغلای اغلای

م م م

حاجیلر دوه قطارلر قوم دریاسنه بطارلر
شیطانی طاشه طوطارلر آتسم اغلای اغلای

104

105

الهی صوفیان
اصولش

زاهد بتی طعن ایله دوراتیوز خلوتیوز
بزاهل عشقه سویله دورانیوز خلوتیوز

ذکرالله ایدر دلیمز کوزلدر بتلرمز یوللیمز
یکسه لر بلمز حالیمز دورانیوز خلوتیوز

قطعه
عشقی ویردی بکا جانم قربان اولسون اکا
بو عشقی قو مز بنی بکا دوانیوز خلوتیوز

یاندرسه لر کوللرکبی چکنه سلر یوللرکبی
طاشغین اقرسللرکبی دورانیوز خلوتیوز

سیدنقام اوغلی ینه مجنون اولدی دونه دونه
کلدك چون عشق میدانه دورانیوز خلوتیوز

الهی صوفیان
اصولش

اه ای سپهر غدار وی طالع ستمکار
رحم ایت مدك بوزار هردمه قلدك ازار

در دیله یاندی جسم قان ایله دولدی چشمم
بیحد اولدی اسم رسمم قالدم غریب نا چار

اغیار ایدر جفای یار ایلمز وفای
بلمم نیچون زکائی بو محنته سزاوار

الهی
بسته
دده
اصولش اوسط

پنجه بر بسلیه سین بوقدر قاسی
دوشدك دنیا شوقنه اونتدك فنا سی

کرامتم وار دیو خلقه سالوسلك صاتمه
نفسنی مسلمان ایستون وار ایسه کراستی

طیراقدن یاراتدیلر سنه طیراقدر بیلمز
طیراق اولان کشیلر نیلر بو علامتی

دوکیلن قانلر یاییدر بر کوکل اوله کتور
بیك کعبه یی یکدن بر کوکل عمارتی

درویش یونس سندنی کرچکلردن اولکودر
کرچك اولنلر ایشی جمله نك زیادتی

الهی
اصولش اوسط

ازلدن عشق اودینه یانه کلدم
انکچون تا ابد مستانه کلدم

اکر نوش ایتمز ایسك سن بومیدن
دیمه زاهد که بن ایمانه کلدم

اینجه بن جرعه که راهب بومیدن
قوپوب کفری دیوب ایمانه کلدم

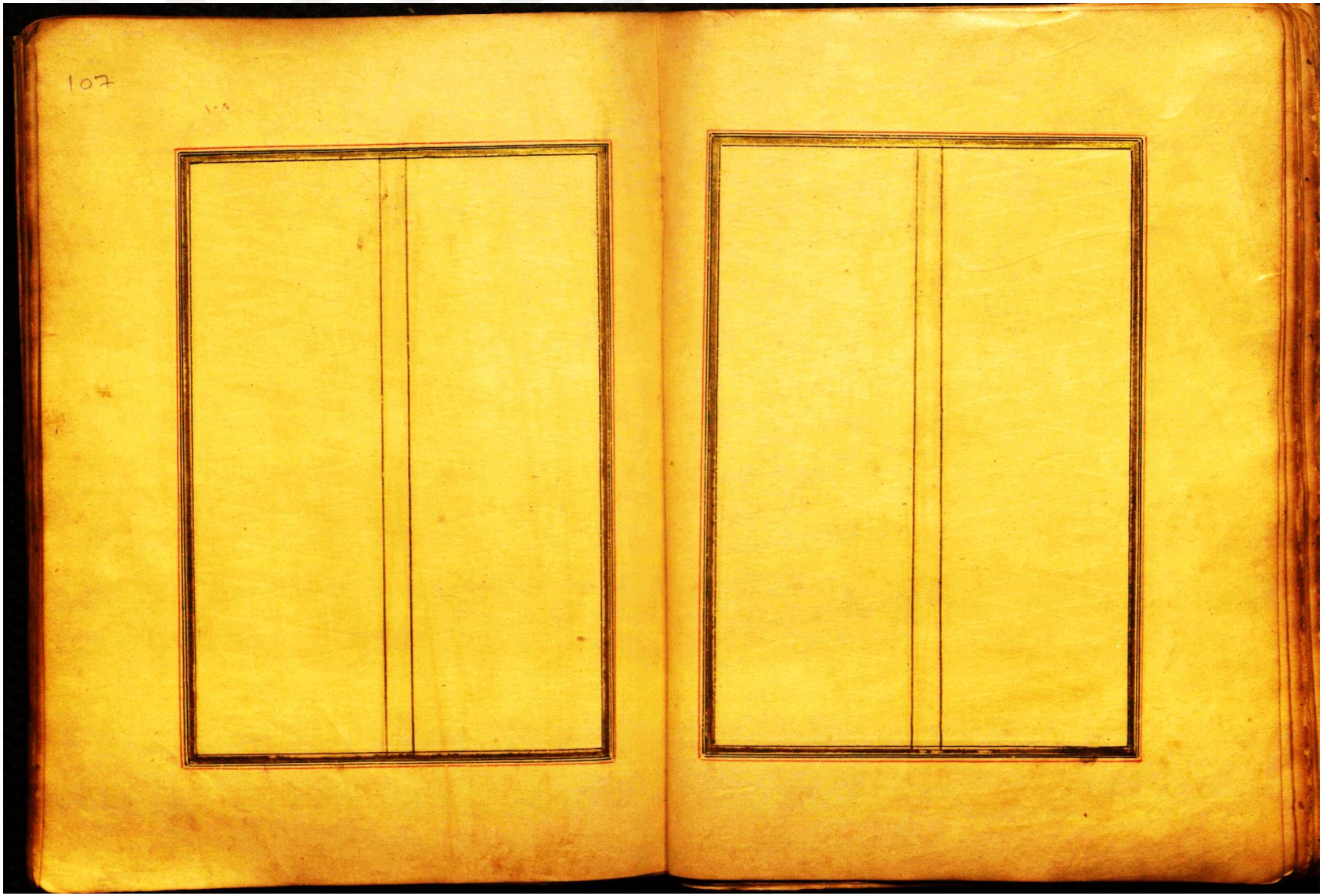
اول میخانه وحدتده می نوش
چاغرب کفریله ایمانه کلدم

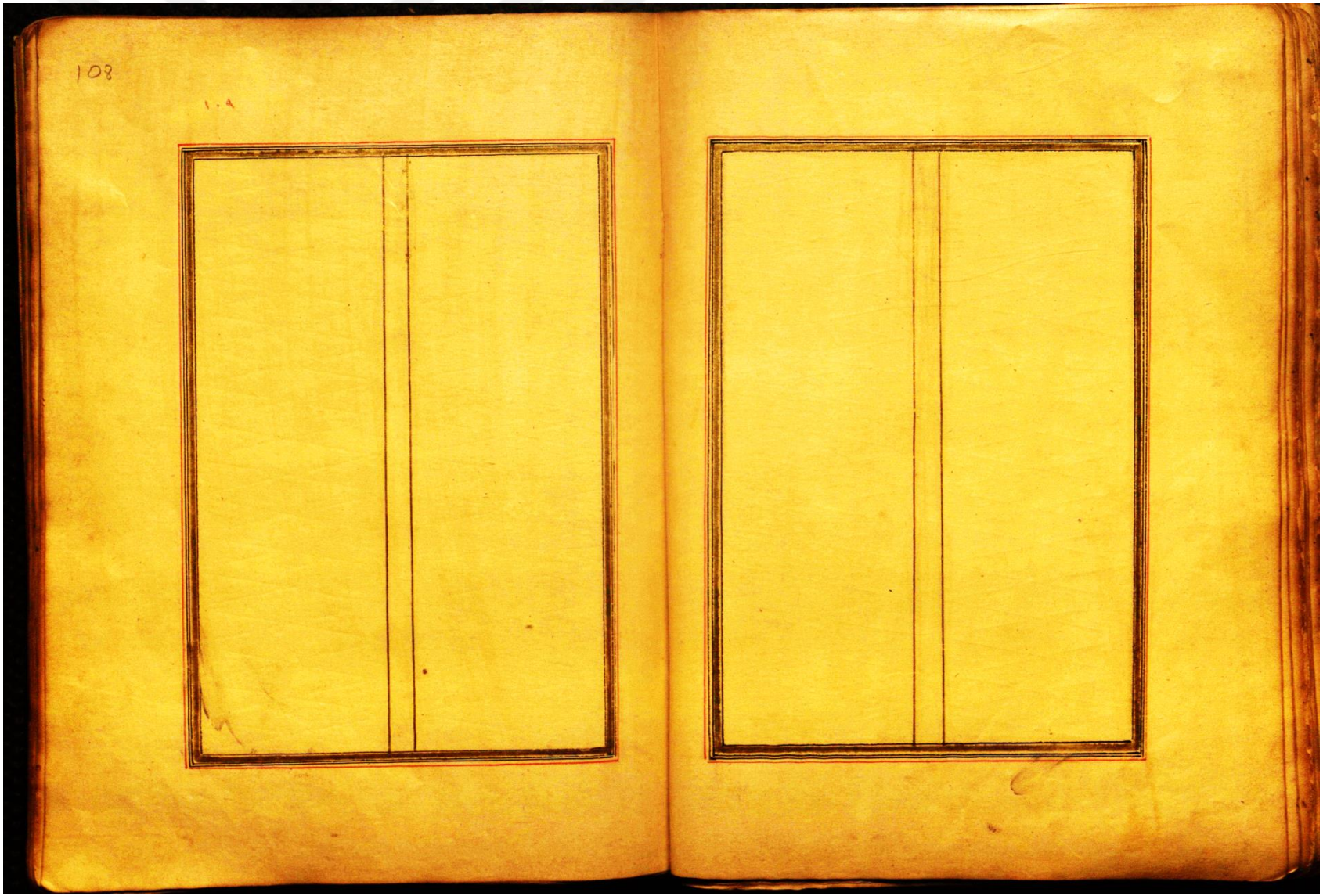
چوپر در سنبلی معروف عارف
ایوب دعوا دیمه عرفانه کلدم

قصاری یوسف الهی
اصولش اوسط

قیلدم اینجه قیلجدن کسکن اول شاهك یولنده
هرکال اهلی قیوسنه انك ادنا قولی

ذره ذره قیلدی مصور نیك وجودینی عزیز
قطره قطره قیلدی ذاتنك عشقك یلو

107

فصل عجم

الهی

اصولش صوفیان

استیان یارین خالك ایدر وارین
بولسه دلدارك صفالر اسرارین
باقیان جانه ایردی جانان
کیردی میدانه ترك ایدوب وارین
عارف اولایدل اوله کور کامل
بن دین غافل اوتانور یارین
کل همدمی دن ال خبر ارکن
حق استیان قولیسون انکارین

الهی

اصولش دویك

دوریان یانالم اتش عشقه
شعله ویرم اتش عشقه
ای پادشاهم عفو ایت کناهم
یا نمقدر کام رم اتش عشقه

سید نسیمی ترك ایله رسمی
یاکدر بوجسمی اتش عشقه

الهی

اصولش دویك

قادر ویرلدن سنبله سنبلیدیرلر بزه
میل ایتمیز غیری کوله سنبلیدیرلر بزه
بوکلشنك کیمی کلك سودر کیمی بلبلك
الدك همان بوسنبلك سنبلیدیرلر بزه
بق دد دیاغ ازهادینه سنبلدر که ازهادینه
واقف اولان اسرادینه سنبلیدیرلر بزه
ایرشدیکمه برصدا اتی وملك ایلودا
ممکنیدر شکری ادا سنبلیدیرلر بزه
اول سنبله ایرمز سه ال فرقی اکا چکمه امل
لبددر دله نقش اذل سنبلیدیرلر بزه

قیچی

109

110

الهی عجم یوسلطان سلیم خان بن سلطان بایزید ثالث

اصولش دویك

قلبی باغ جنان ایت روضهٔ توحید ایله
جان دماغك قیل معطر نفحهٔ توحید ایله
کعبهٔ نور سیاهك بی نهایت یولدری
قطع ایدر عارفلر انی لمعهٔ توحید ایله
هرنه دیلدو دوسیاه اتیه عصیانك سنك
اعزیز اولدم یوزك یوغرق توحید ایله
ای نیانی عارف بالله کوکلدن سلب ایدر
اون سکزبیك پردهٔ برلمعهٔ توحید ایله

الهی

اصولش صوفیان

ملك بقادن کلمشم فانی جهانه نیلرم
بن دوست جمالك کورمشم حور وجنانی نیلرم
وحدت میناك جرعه سك معشوقی الدن ایچمشم
بن قوخوسك المشم مسك خطابی نیلرم
ایوبکیمی شول معشوقك جوردین تحمل ایلرم
چرخ لعین حق یولنه جمیعان جانی نیلرم

عاشق یونس معشوقه وصلت بولنجه مست اولور
بن شیشه اچالدم طاشه ناموس عاری نیلرم

الهی عجم عشیران

دوراوه

جمالك پرتو انداز جهاندر یارسول الله
کوکشن نوری کبی نورك عیاندر یارسول الله
اکر جد اتقی تنده جلوه کرد بر توی وحدت
وفی کیم چشم اعمایه نهاندر یارسول الله
شفاعت شربتندن فیضیاب ایت حقی زاری
که محتاج دوا برخسته جانفدر یارسول الله

الهی بوزوز عجم

اصولش صوفیان

جلاب نوردن یرا تمش جانفی محمدك
عالم رحمت صاچمش اریمی محمدك
سن شفاعت قیل بزه یارسول الله

دوستم دیمش یارتمش نوینی محمدك
امتدن یکا قومیش یوزینی محمدك

ایضاً

تکرك آیلادی علی صاغنه محمدك
حسن ایله حسین صولنده محمدك

ایضاً

محمد بر دکن در غالمی طوتوب کیدر
نیجه یوز بیك پیغمبر کولنده محمدك

ایضاً

یونس امرم عشقله بیچاره درسکنده
هرکیم یمز محرومدر خواتی محمدك

ایضاً

الهی
اصولش دویك

بیلیایم دینای بکا اللهم کرك
کرکسز ماسوایی بکا سلطانم کرك
مجنون استر لیلادن واسق اوزلو عذرانی
بیندم غیر سودایی بکا اللهم کرك
بیهوده هوایی هو حق بوله کور یا هو
هدایینك سوزی بو بکا اللهم کرك

دوراق
بسته یوسف چلبی

چون بهار ایروب بچرلیسز دونوکیر اولور
ایت صنعی هدلی هرورق تفسیر اولور
بر زمان صبرایت کوکل مطلوبه استرایسك ومول
نیجه مدتلر مسرور ایمکله دملو شیر اولور
عاشق صادق ایسك ترك ایله خوب ورامتی
ای عقوری طالب دیدار اولان شیکیر اولور

جلایر

الهی
کفته وبسته حاجی بیرام ولی
اصولش اوسط

چلبیم برشاد یرآتمش ایکی جهان ارسنده
با قیچق دیدارکور دینور اول شادلك کناسنده
ناکهان بن شهره واردم اول شهری یاییلور کوردم
بندنجی بیله یاییلدم طاش وطبراق ارسنده
شهرون اوقلر اتیلور اتوب جانلره باتیلور
عارفلر سوزی صاتیلور اول شادلك پازارنده
ساکرلوك طاشن یونرلر یونوب استادسوزلرلر
سوکلنك اسمك اکارلر اول طاشن هرپارسنده
اول شاد دیدیکم کوکلدر نه عالمده جا بلدر
عاشقلر جانی سیلدر اول شادلك هرایسنده
بوسوزم عارفلر اکلر جاهللر بلیوب طانلر
حاجی بیرام کندی باکلر اول شادلك سنارسنده

الهی
بسته حوبجی زاده شاکر افندی
اصولش صوفیان

وطن اوزیولدم یوندن کیدرم
قویوب یوولرلغی اندن کیدرم
یولمی اوزلدم سودیده اولدم
بوشانوب یو قفس ستدن کیدرم
وصالی اوکومه دوشدی حبیبك
نیجه ایرو اولام دوستدن کیدرم
دیمه بوسوزی اشرف اوغلی رومی
سوزلرن کیم دیمز بوندن کیدرم

الهی
بسته حوبجی زاده شاکر افندی
اصولش اوسط

نورایله دولدی یینه کون ومکان
کلدی لطفله مبارك رمضان
زین اولوب اچلدی ابواب جنان
کلدی خوش لطفله شهر رمضان
انزه قرآن عظیم ایتدی نزول
شهر رحمت بیورر اکا دسول

ماسوایین ارادن سورن کوده
ذات بیچونه هدایی ایره کود
بزم وحدته صفالر سورن کود
کلدی لطفله مبارك رمضان

الهی
کفته سلطان مصطفی بن سلطان محمد
بسته جمع حسون افندی
اصولش اوسط

شرمسار ایتمه خدایه روز محشرده بنی
حرمتینه خاتمك یاندرمه دوزخده بنی
معترفم بن کناهیم مقدرم جرمه
انبیاء مرسلین ایچره حبیل ایتمه بنی
امت احمد ده بندن عاصی ومجرمی وار
مستحق زجر عتا به بندن احسن فرمی وار
سن عنایت ایتمز ایسك هیچ بکا راحتی وار
انبیاء ومرسلین ایچره حبیل ایتمه بنی

شمدیلك اقبایا طالدم عمیق خسیرته
لطفایوب دستکی ال یارب دوشدم کرتبه
دیلرایسك قوجهیم دیلرایسك جنته
انبیاء ومرسلین ایچره حبیل ایتمه بنی

الهی بجم کوره ك
کفته وبسته شعبان ده ذاکر
اصولش اوسط

یارب محشرده نه یوزیله واره یم بن
دوستك محمدك یوزنك توجهله کوره یم بن
بم جرم وکناهم چوق دکل رحمتکدن ارتق
سنده مرغ یارده دیوق یاکیه یلوره یم بن
سنده اولمز ایسه عنایت دوستك قلمزسه شفاعت
نه لایق بم جنت خوشه بر یوزی قاره یم بن
حق بکا سوال ایدرسه عقلم باشمدن کیدرسه
قولم نیجون ایتدك دیرسه نیچه جواب ویره یم بن

ذاکر

ذاکر کمراهنه قیل هدایت سن راهکه
کیجه کوندز درکاهنه قان یوزم سوره یم بن

الهی
اصولش صوفیان

توحید ایله اولور هر دردده درمان
حقه توحید ایله ایرمش ایرنلر
توحید ایله اولور هر مشکل اسان
حقه توحید ایله ایرمش ایرنلر
بولق استرسك اکر ضدایی
اهل توحیده خدمت ایت هدایی
بوله چکمن اولدز باغ وکدایی
حقه توحید ایله ایرمش ایرنلر

الهی بجم بوسلك
اصولش دوبیتی

که بود یارب که عزم یثرب وبطحی کنم
که بکه منزل وکه درسینه جاکنم

یارسول الله بسوی خود مرا راهی نما و
نارفرقت سرقدم شازم زدیده پاکنم
از دوی جنت المأوی وایرون کردم زدل
جنتم این بس که برخاك درت ماوی کنم
خواهم از سواء پایوست نهم بردرجهان
باپیایت سرنهم باسر درین سودا کنم
هرم از شوق تومعذورم اکرهرلحظه
چاقی اسانا مژ شوق ترا انشاکنم

اصولش اوسط

قدومك رحمتی دوق صفادر یارسول الله
ظهورك درد عشاقه دوادر یارسول الله

هدهد شفاعت قیل اکرظاهر اکرباطن
قپوکه انتساب ایتمش کدر یارسول الله

الهی اوسط

اصوتش

کر سوردسن انتساب ذاتکز کیمدر دیو
بلبل شوریده یوز بزاشرفی عشاقیوز
کلشن وحدتده فریاد ایلرز الله دیو
بلبل شوریده یوز بزاشرفی عشاقیوز
بزشراب وصلتی معشوق اندن ایچمشوز
مست وحیران جماله جمله دن الچکمشوز
جانا ویروب سیدشرف جاناته جاندن کچمشوز
بلبل شوریده یوز بزاشرفی عشاقیوز

عجم کردی

حور شیدای رخ حکله دل بکز کبی پریانه
جوابریلق اودینه جانم نیچه بریانه
تاکی دوشه لی مالا لعلناه نایراغ البت
حقاکی دوکرم چشمم یاقوتایله دردانم

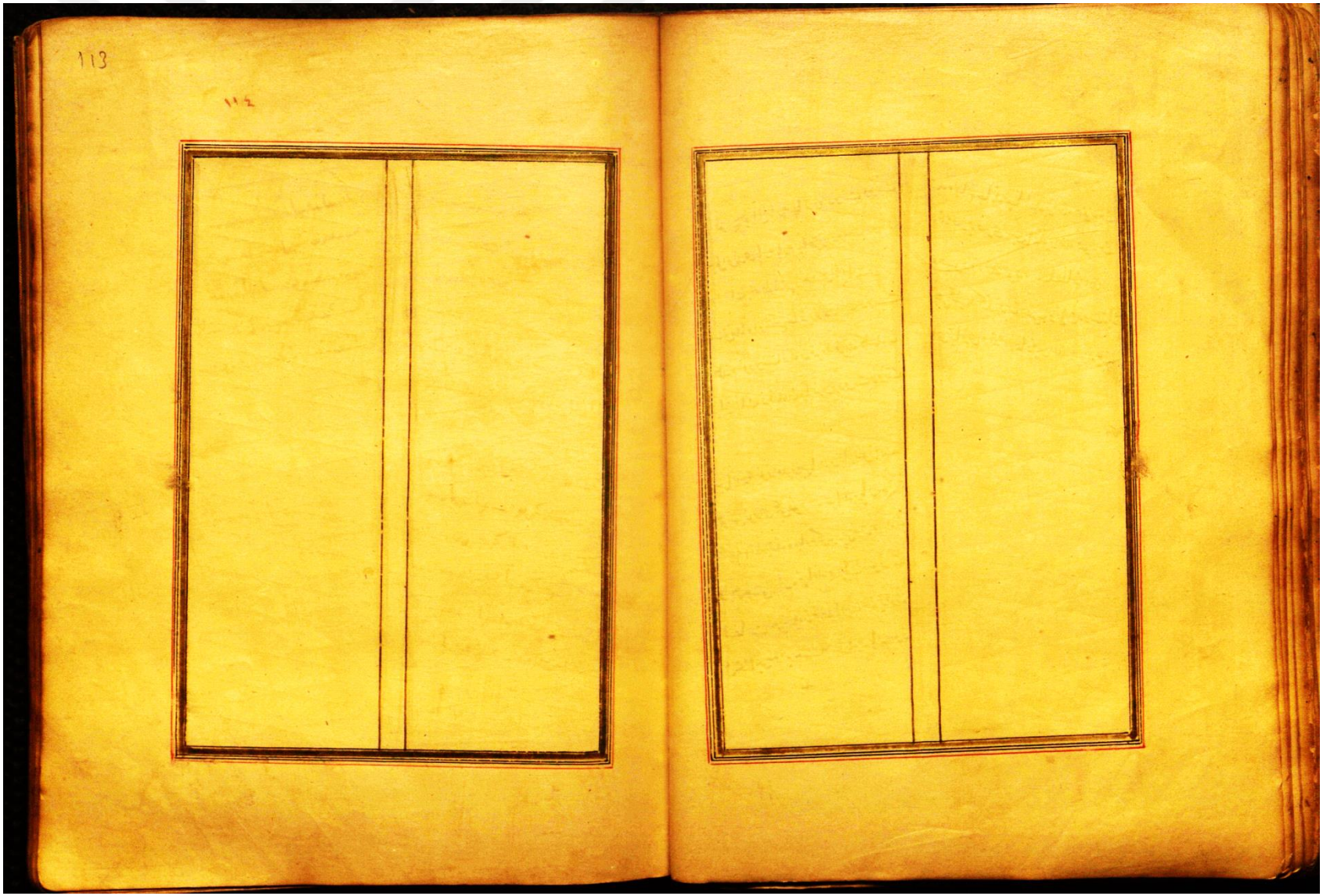
سنبلی اطواری سرک بلمک استرابسن
سنبلی اول سنبلی اول سنبلی
سنبلی انارک نورلک کورملک استرسن کوکل
چوکوکی دونه عادل قطبا اولوب یوسف جمال
ذیدی یعقوب دیل صاحبلری اهل کمال
خلقه عشاق اولوب نورستا انجم مثال
اکرای محمد دیو کریوال دنیب
شیخی سید پیری نورالدین دراحیامه سبب
سنبلی فیضی عیوف دلده چاری روزی شب

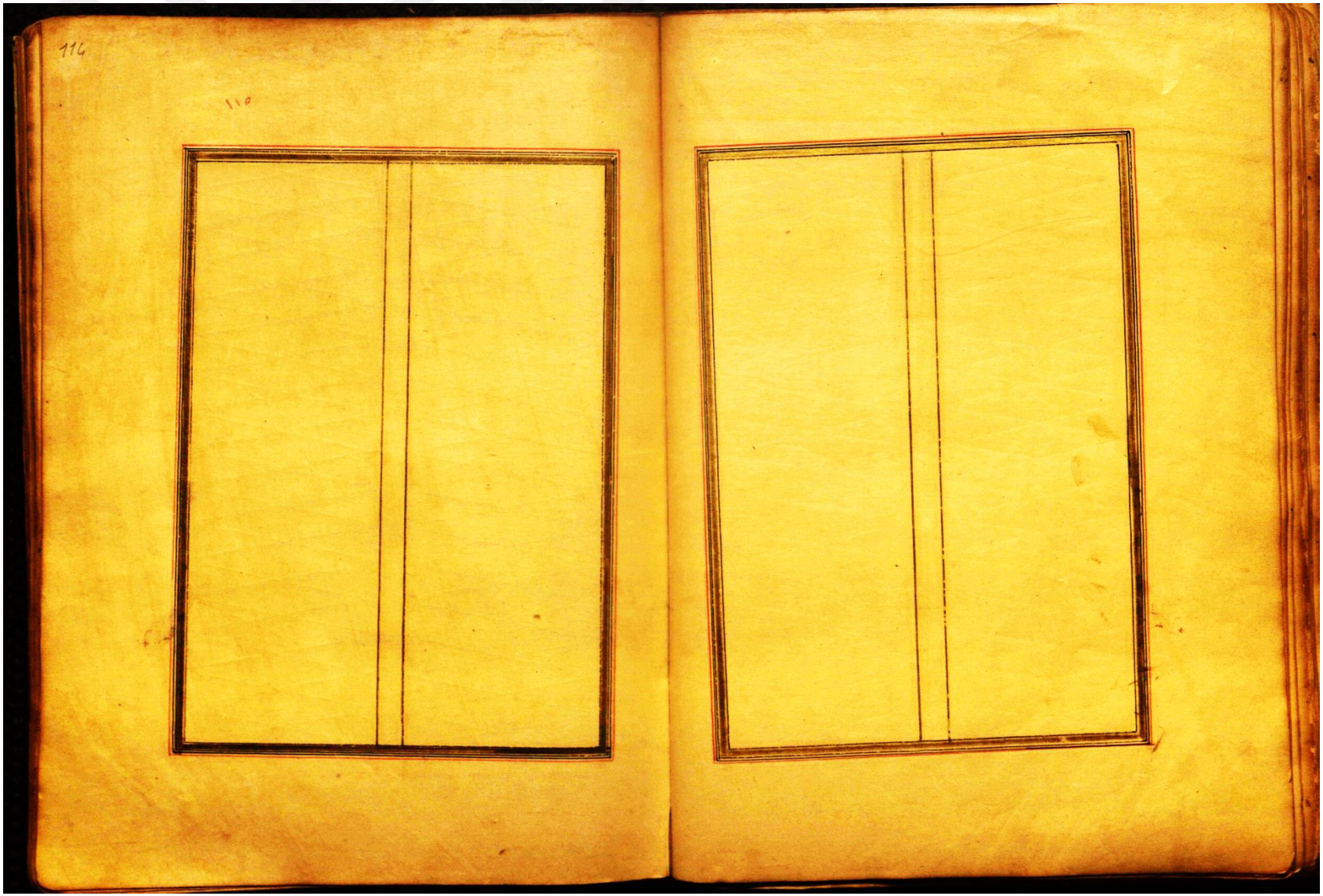
ایضا

یا خوب جمالی یاره چاغرم دوست دوست
دیل اولدی پاره پاره چاغرم دوست دوست
عشقک باله طولدیم زهدی یاخلدیم
مست مدام اولدیم چاغرم دوست دوست
کلدم اودوستلردن قوقه قوقه کلندن
نیازینک دلنه چاغرم دوست دوست

جمالک هر نوزاندر جهاندر یارسول الله
کونش نورندن کبی نورک عیاندر یارسول الله
اکرچه اتشی تنده جاوه کوزیاشی وسندن
ولیکن جسمی اعاده نهاندر یارسول الله
شفاعت شربتندن فیضیایت حقی زاری
کی محتاج دوا بحسته جاندر یارسول
الله

تنده جانم جاندر جانا جاندر یا الله هودین
دلده صریم صری سیحاندر یا الله هودین
معبودم مقصودم سلطانم الله
هرکیشه کندندن عقرب اولان دوستزیا الله
ای نیازی دلده سیحاندر یا الله هودین

صوت

شوریده وشیدا قیلدی یارین جمالیدر بنی
عالمده رسوای قیلدی یارین جمالیدر بنی
عقلی باشدن کلان بنی یوسودایه صالدی
برمرشده بنده قیلدی یارین جمالیدر بنی
قدم بوکوب باغی ایلیان بغرم دلوب ناغی ایلیان
ایشم کوجم زار ایلیان یارین جمالیدر بنی
کوزلریمی کریان ایدن هم بغریمی بریان ایدن
خیران وسرگردان ایدن یارك جمالیدر بنی
کوکلمی غیریدن کسان کندویی مخصوص ایلیان
عشقه کرفتار ایلیان یارین جمالیدر بنی
عشقك بنی مست ایلدی کوکلم جسته ایلدی
اولور سکه قصد ایلدی یارك جمالیدر بنی
هردم صبا بوش ایلیان درلو درده دوش ایلیان
یونسی بیجوش ایلیان یارك جمالیدر بنی

بن یوریرم یانه یانه عشق بوبادی بنی قانه
نه عاقلم نه دیوانه کل کوردبنی عشق بیلدی
کاه اسرم یالکیی کاه طوزارم یولکیی
طاشقین اقر صولکیی کل کوردبنی عشق بیلدی
بن یوریرم الدن اله شیخ اکارم دلدن دله
غربتده عالم کیم بیله کل کوردبنی عشق بیلدی
غربتلك بیرده طورایم شیخی دوشمده کورم یم
اویانوب ملول اولورم کل کوردبنی عشق بیلدی
اقارشوکوزلرمدن یاشی بغرم یاده چکرم باشی
عالم بیلان درتع قرداشی کل کوردبنی عشق بیلدی
اقرصوکیی چاغلارم درتع یوره کیم طاغلارم
شیخ الك ایچون اغلارم کل کوردبنی عشق بیلدی
بن یونسی پیچاره یم باشدن یاغه یاره یم
دوست الندن اواره یم کل کوردبنی عشق بیلدی

مخمس

مجنون سوردیلیدی بن سوردم موکا یی
قان اغلادی اغلادی اولدم یینه دیوانه
بلبلم کله کلدم عشقکله بیله کلدم
برعجب ایله کلدم شمدی دوشدم سودایه
عالملرك سلطانی خلق ایدن انسانی
اول اخر بوجهانی سن الی سرسین یینه
سنسین سلطانی خلقك عالملرسنك ملکك
بوحسینله بوخلقك عقلم الی سرینه
کولردم عاشقلره زاریلق قلدی غنه
شمدی نیم زاریمه عالم کولیسرینه
سکین یونسی کوهری صدفین ویرمه نادانه
اول یولدن نلرچکدی بوکا ایرشیجه

اسلطانم سن وارایکن یانن کیمه یلوارم یم
اسمك غنی ستارایکن یانن کیمه یلوارم یم
سوآلم قولکی کلزایسه عزرائیل اماندویرمزایسه
محمد شفیع اولمزایسه یانن کیمه یلوارم یم
اودودیالك اونیاغنجه باشه یکن قارینیاغنجه
سندن درمان اولیاغنجه یانن کیمه یلوارم یم
اخشام اولورکون وارایکن کوه من جان وارایکن
هی سلطانم سن وارایکن یانن کیمه یلوارم یم
اول عرصات میدانده جمله مخلوق واردراننده
جدسی سنك امرکن یانن کیمه یلوارم یم
ذاکرتن حالی قتی سکا لایق یوق طاعتی
اولمزسه حقك رحمتی یانن کیمه یلوارم یم

دور مار یار وجودم اه ایتیوب نیه یم
سندورمزم انی اه ایتیوب نیه یم
مجنون سور لیلایی بن سودم سولایی
قان اغلایی اغلایی دیدارینه مشتاقم
سیر ایلیدم افاقی کوردم نیجه مشتاقی
یادائم یاباقی دیدارینه مشتاقم
خلاص ایله نارندن ایسیرم جوارندن
جنتله جمالندن بزی محروم ایلمه
ماداکه جان تنده درجرم وعصیان بنده دن
لطف واحسانده دربزی محروم ایلمه
اعبزم الهمز دوجهاندن شاهمز
باغشله کناهمز بزی محروم ایلمه
یونس کبی دوشکه عقلی کتمش شاشقنه
دوست محمد عشقنه بزی محروم ایلمه

کوکل خیراتی اولوبدر عشق الندن
چکرم بریان اولوبدر عشق الندن
اریدی قارلی طاغلر دزه دزه
دکزعمان اولوبدر عشق الندن
سچه لر تاج وختی مالی وملکی
قیوب غریبان اولوبدر عشق الندن
قیوب ابراهیم ادهم تاج وختی
یرکلخان اولوبدر عشق الندن
اورتمك قالمدی صبره قراری
کوزم کریان اولوبدر عشق الندن
نه کوزدی یوسف یوزندن ذلیخا
اتی افغان اولوبدر عشق الندن
زهی منصور کبی معشوق یولنده
باشی بردار اولوبدر عشق الندن

امم

امم یونس بوجسته له بوزاری

یار یوزکیم یار کورکه نلر وار
بوخلق ایچنده بزه کولر وار
هرکیم مردانه کلسون میدانه
قلسون جانه کیمه هنروار
بویول اوزاقدر منزلی چوقدر
کچدی یوقدر درین صولر وار
یونس سن یونده میدان استمه
میدان ایچنده مردانه لر وار

دورمان یانم اتش عشقه
شعله ویرم اتش عشقه

ای پادشاهم عفو ایت کناهم
یاق چکرکاهم اتش عشقه
اول الداندم پك قولای صاندم
قت بقت یاندم اتش عشقه
کلابنم جانم بر صورا حوالم
پنجده کارم اتش عشقه
سینه سی سوزان کوزلری کریان
طورم سنده یار اتش عشقه
شاه ستمکار سلطانم جبار
یاق بنی هرزار اتش عشقه
ایتدکجه افغان زار اولدی عیان
یا نمتده یوجان اتش عشقه
بر باقتی یاقدی اوده براقدی
وارلغم یاقدی اتش عشقه

ترك ايله قالمى اكله حيالى
ياق برو بالمى اتش عشقه
عشقكله كلدم ميدانه كيردم
بغتمجى دلدم اتش عشقه
سيد يحيى ترك ايله رسمى
ياندى بو جسمى اتش عشقه

اى عجب ليسم بندن ياريب بودر دلك چارسى
دون وكون ارتر هيچ اونوتمان يوركيمك يارسى
يوركيمك ياره سنه هيچ طبيب قلمز علاج
اى عجب وار مى دخى بنجه لكن بيچارسى
بغرى باشلى كوزى ياشلى جكدى دلك دلك
اولمشم عالم ايچنده عشقنك اوارسى
چاره سى بى چاره لكدر بنه بودر دلك همان
چون بلا برجنده در عاشقلرك سيارسى

هر كيم ايكلر بو بلادن واسوسه اول عاشق دكل
كورسون اكا يتليسر دنيانك مكاره سى
هر كيمك كوكلنده ذره دكلو دنيا حب اوله
انى محروم ايتدى بلسون نفسنك اماره سى
دوست بولمز عاشقى كر قيلسه لو يوز بيك پاره
دورسه دوست دوست ديو چاغرر هر پاره سى
اشوق اوقر دومى بودر ده كرفتار اولملى
دوشدى بر دريا ده كيم بوقدر انك كناره سى

بن بو عشقى بلز ايدم بو بر عجب سودا ايمش
بوزده سحاى وكوزنى بر قطره سى دريا ايمش
بركونكم طوغمش عالمه صبح ازلدن تا ابد
بركيجه سنك هر دمى ليلة القدر اسرا ايمش

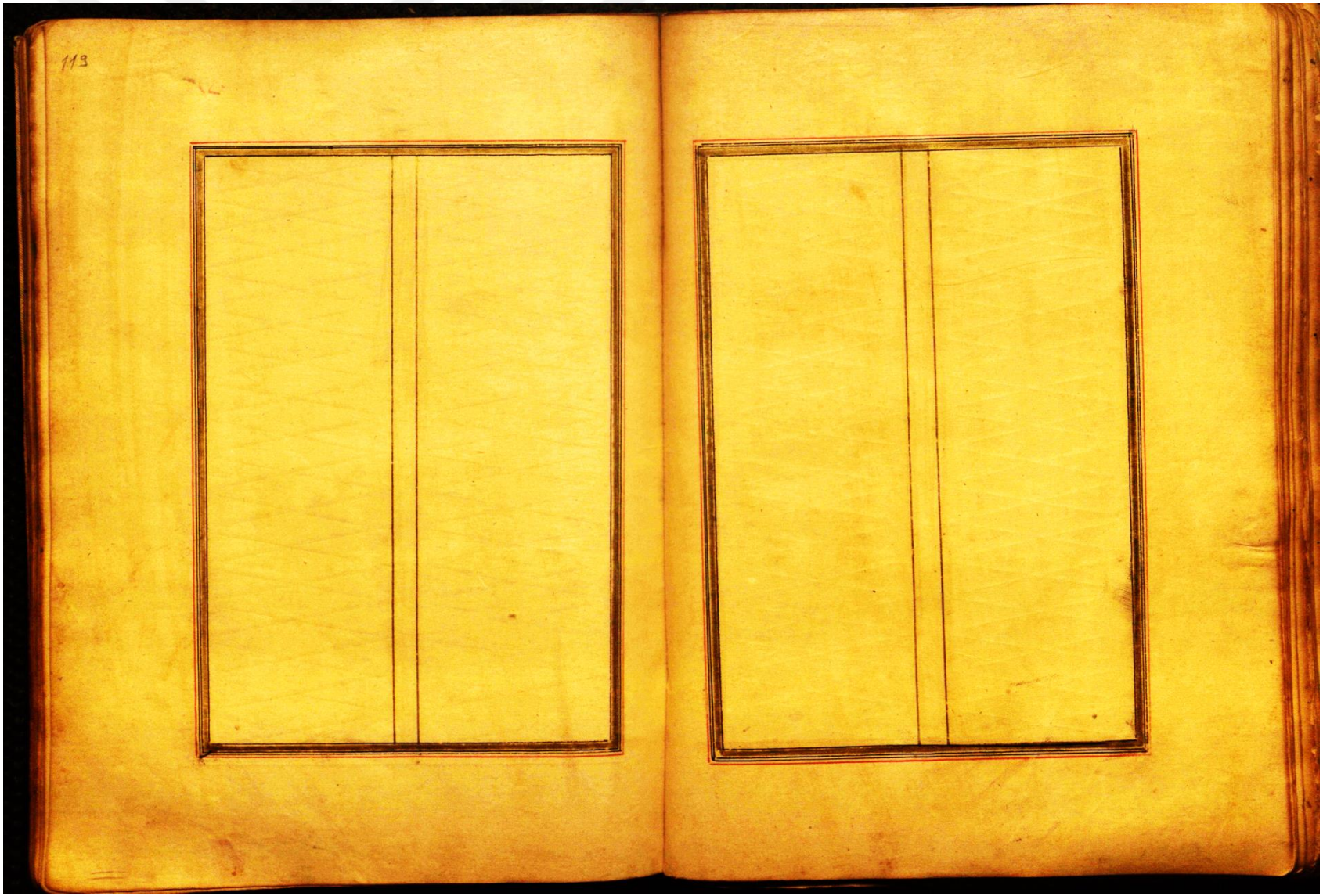
برقطره

برقطره سنك جوعد سى منصوره برباراييدى
برساغرنيك طولوسى عالمده غوغا ايمش
بوعشقى ايمش وارلق قيو بويا وزاوجاق طبولا
كيرو قالدناى عمو بس بر قورى سودا ايمش
بخشنده كتر بخشيش بوعقل فهم جان وتنى
هپسنك ادنا هپتى اول چوخ هفتم تا ايمش
يونس امره هدهدلين سنى ديدر سبأ عشقى
كيم لامكان قاقدى اول بلقيسنان عشقا ايمش

سكا اى شاه رسل او يمانك بتمز ايشى
بولهب كبى انك تيت اولور سرنكونيشى
آيا غك طبراغنه يوز سورنك قوتلو باشى
چوطوغوبن طوغدبهاى نوزنى حسنك كورنشى
كيم اوله سويه بو وجهلرسك ماه وشى

قامتك بوكدى بلو سوره نك اى غنچه دهن
سينه سريدوغك شمس قودن دوشن
خوب ايدى يوسف كنعان كه سن اولدى احسن
ترك وكورد وعجم وهندبيلاد بوينكه سن
هاشميسن عربيسن مدنيسن قريشى
كف معجزا تلك ظلمة كتوردى حجرى
ايكى شق ايلدى انكشت شريفك قمرى
معجزك مرديى محى ايترى بوردى شجرى
سن سين اول بهشت وبناه وملك وانس وپرى
اونيانك كوزلى سوكليسن خوب وخوشى
مقدمكله نوله شاد اولسه شهاكون ومكان
كه اولدى آفاقه وجودك سبب امنى وامان
برق شمشيرك ايله ياندى حلب خورسان
برنفسدا ايتدك آب وروان عشق روان
نيچه يوزبيك كيشيدك دخ ايدبسن عطشى

113

الهی

نه باتر سن بهی غافل دودی کلاه وزار ایله
چودنیا ملکنه کلدك دورش برخوشجه کار ایله
نجه برنفسکه قولسون کوزك آچ دیکی اکله
نجه برخلقه قولقلر افندك آکله عار ایله
صفه‌ین کیم سین امین اولمه اجل اردنجه طالبدر
سنی صید ایتمه دن زنهار عمللر قیل شکار ایله
وجودك عالمی معدندر صافین کم ایلمه ضایع
آنی هر ذکر ایله کجه وکوندز تیمار ایله
مساوت قاپلمش قلبك هوایلدر ایله قیشوب
اوقوایات قرآنی آنکله خوش بهار ایله
بودنیا لذتی شمسی دماغك ایلمش مختل
اکا معجون ذکر ایله کجه کوندز تیمار ایله

تم

الهی

ای بزی صودان وداشلر بزه قادر یلر دیرلر
ای کرچك عاشق اولنلر بزه قادر یلر دیرلر
ارشادی عالمه طولدی اولو کیجی شو کلدی
منکرلر اقرار کلدی بزه قادر یلر دیرلر
قطب لاقطابدر یلدیلر مشایخ بیون اکیلو
جمله سی مطیع اولدیلر بزه قادر یلر دیرلر
عبد القادری سونلر جان وکو کلدك کلنلر
صلادر دوسته کیدنلر بزه قادر یلر دیرلر
بوعبد الرحیم ترسی شیخ اشرف زاده بندسی
عبد القادر خلیفه سی بزه قادر یلر دیرلر

تم

الهی

عاشق اولدم ساکه جاندن
پیرم حاجی بیرام ولی

فارغ اولدم دوجهاندن
پیرم حاجی بیرام ولی
سن سین الهك ولیسی
ایکی جهانك طولیسی
اولیا لرلك اولوسی
پیرم حاجی بیرام ولی
سن سین مولانك هم دوستی
نور برق اورر یانار اوستی
سرور محمد لك دوستی
پیرم حاجی بیرام ولی
اوزا قیدر اللریکز
اچلدیمی کو للریکز
فریاد ده می بللریکز
پیرم حاجی بیرام ولی

اق شمس الدین سویلر سوزی
نور برق اور یانار اوزی
محشرده بوله سك یوزی
پیرم حاجی بیرام ولی

۴۴

الهی

هر کیم دیر ایسه دائم لا اله الا الله
کوکلنده طوره قائم لا اله الا انت
اندیشهٔ حق اوله کوکلی نور ایله طوله
محشره دیو کله لا اله الا الله
شول دمکه کوچه جانی لاخوف اولدشانی
چوروقیه هیچ نسنی لا اله الا الله
الدائمیه شیطان مونسی اوله رحمان
هم قورتریر ایمان لا اله الا الله

اول

اول کونکه قبره یورلر سویلیه دللر
خوش حجت اولوب سویلر لا اله الا الله
وان اشرف اولی یومی ترك ایتمه بو کلامی
دی سن علی الدوامی لا اله الا الله

۴۴

الهی

ره ذات رهنما سیدر
بنم پیرم حسام الدین
دل اهلی مقتدا سیدر
بنم پیرم حسام الدین
مطهر در شریعتله
مزین در طریقتله
منور در حقیقتله
بنم پیرم حسام الدین

ایوب حق اکا احسانی
اول اولدی غوث ربانی
ایدر هر درده درمانی
بنم پیرم حسام الدین
ایزی اثر رسول الله
بولی راه وصال الله
سیر جند رسول الله
بنم پیرم حسام الدین
جمالی قولینك قولو
شه باطندر اول اولو
پیرم عشاقیدر یاهو
بنم پیرم حسام الدین

۴۴

بنم شیخم سنی حقه کتورر
نیجه مشکلارین انده بتورر
محمدك صنجاغنی کتورر
عبد القادر سلطان دیرلر شیخمه
انلردن قالمشدریول ارکان اصول
انکن طوتانلر اولمشدر حاصل
جدینی صورر سن حضرت رسول
عبد القادر سلطان دیرلر شیخمه
دائم حقه کیدر شیخمك یولی
محب صادق عالمه طولی
اکا وردی وردی محمد علی
عبد القادر سلطان دیرلر شیخمه
دائم الله ایله شیخمك ایشی
دوست دیدکجه اقر کوزینك یاشی

اشرف اوغلی رومی انلك درویشی
عبد القادر سلطان دیرلر شیخمه

م م

الهی

قرب حضرتدر روضا شیخ عبد القادرك
همیشه درعرش عالی شیخ عبد القادرك
اولیانك پوینه بصدی قدم اول سرتسر
شرحه کلزم کمالی شیخ عبد القادرك
هرمراده ایریشور هرکیم انك اسمك چکر
اسم اعظمدر مقالی شیخ عبد القادرك
اولیا ایچره نظیری یوق صفین انکاری قو
کلدی هرکز مثالی شیخ عبد القادرك
کردیلرسن اولیا ایچنده سلطان اوله سن
خذ مستندن اولمه خالی شیخ عبد القادرك

بلبل عاشق کبی کلزار تا من ورد ایدر
دور جنتدر جمالی شیخ عبد القادرك
دمبدم فیض نفسلر ایریشور دلخسته یه
قادرنیك هب مجالی شیخ عبد القادرك

م م

الهی

ذکر ایده لم سوله یی یاهو یامن هو
اول اعلادن اعلا یی یاهو یامن هو
بریر کلوب اخوان ذکر ایدرلر ذاکرك
اولور سماع دوران یاهو یامن هو
وار لغی خاك ایدرلر قلبلری پاك ایدرلر
سینه لرچاك ایدرلر یاهو یامن هو
خلوتیلر درویشلر کرچك ان ایرمشلر
نیجه لرجان ویرمشلر یاهو یامن هو

دیرلر چکوب خلوته اوتوز انلر عزلته
کیدرلر صوك دخلنه یاهو یامن هو
اول ترك ایلین دارین کیروب جنته یارین
کورورلر حق دیدارك یاهو یامن هو
ذاکری ذکرك اوقی ایرمدین اجل اوقی
بولنلر بولدی حقی یاهو یامن هو

م م

الهی

دوست کلزارینك کلری حلوتیلر دیرلر بزه
کلشن جان بلبللری حلوتیلر دیرلر بزه
کیجه کوندز جنبکلرك حقی ذکر اتمك ایشلری
سیل یچی درویشلرك حلوتیلر دیرلر بزه
حلوتلرده دیرلر چوکن کوزلرندن قان یاش دوکن
بیلدی درت اربعین چکن حلوتیلر دیرلر بزه

هردم بهاردر ایلیمز اچلور تازه کلیمز
ذکرایدرشول دیلز حلوتلردیرلر بزه
کیرلر شال وپالی سیلرلر کوکلدن پاسی
ذاکریدر الله ادناسی حلوتلردیرلر بزه

م م

الرباعی

عالملرمشتاق سکا شفیع اول یا محمد
حکمك بودر هرکیا شفیع اول یا محمد
یراسمی مصطفادر حکمی فا فدن قفادر
قلبك نوردن صفادر شفیع اول یا محمد
مصطفادر برادرك جانلرده دوردر دارك
جبرائیلدر اوستادك شفیع اول یا محمد
دینه ویرك سنی اولدك بش وقتی قائم قیلدك
حق جلبك بربلدك شفیع اول یا محمد

حق جلبك دوستی سین دوستی هردوسی ایسیدر
ایکی جهان فخریسین شفیع اول یا محمد
یونس سنی سودکوردمکه جانی ایدر
حق رحمت ایده مکر شفیع اول یا محمد

معین اول یا محمد

م م

الرباعی

حق تولیدر رهبریزه نوریلرز شمسیلرز
نجم هدادر لربزه نوریلرز شمسیلرز
دنیایی طوتدی شوریز عشق ومحبت کاریز
نوزعلیدر نوریز نوریلرز شمسیلرز
الهمالرضل صواب اقوالمرفصل خطاب
یزده سنت بزده کتاب نوریلرز شمسیلرز
حکم شریعتله رشید علم طریقتله مزید
سرحقیقتله وحید نوریلرز شمسیلرز

ابوحنیفه مذهبن خلوتی ذوق ومشربز
تقلی طریق حقله بز نوریله رز شمسیلرز

م م

الرباعی

سیاه اولوب شول عالمی اردسك
عبدالقادر کبی براربولنمز
جنتی محمد در اکر صور رسك
عبدالقادر کبی براربولنمز
مولامریوجه دولت ویرمش باشنه
مشغول اولمش یزادانك ایشنه
الله ایله رسول ایله اشنا
عبدالقادر کبی براربولنمز
جمله اولادینه بیشل یراشر
عشقی کلور شوجانمه دولاشر

سکامرید اولان حقه اولاشر
عبدالقادر کبی براربولنمز
چوره کلور درویشلری دریلور
ارکانیله احیالری سوریلور
حق قتنده نصیبلری ویریلور
عبدالقادر کبی براربولنمز
حق یزی کوکی براردب دوزلی
خوش نظر قیلمشدر اکه ازلی
اولیانك سرچشمه سی کوزلی
عبدالقادر کبی براربولنمز
عاشق یونس چکمله غیرق
اوستمزه حاضر اوله همتی
اوغلم دیمش اکا رسول حضرتی
عبدالقادر کبی براربولنمز

م م

ابوحنیفه

جمع اولنش درویشلر سلطان عبدالقادرك
یولنده صادقلری سلطان عبدالقادرك
الم ویرمه انینه قربان اولدم دیلینه
جانم فدا یولنه سلطان عبدالقادرك
ارمسنك بالیم غنجه سنك کولیم
باغنك بلبلیم سلطان عبدالقادرك
ساکه دیرم ای کشی چیقر قلبدن تشویشی
اوده یانمز درویشی سلطان عبدالقادرك
حق قتنده اولیدی ایکی جهان طولودن
اشرفاوغلی قولیدی سلطان عبدالقادرك

مم

انت تعرف کیف حالی یارسول الله شفاعت
یاحبیب الله اغث یارسول الله مدد یاحبیب الله
مدد یانبی الله خذ بیدی
شول سنی سونلره قیل شفاعت انلره
مؤمن اولانلر تنلره جانلرین یارسول الله

ایضاً

شول سنی سونلر کشی ویردیولنه باشی
ایکی جهان کونشی سنسین یارسول الله

ایضاً

عاشق یولنك جانی علم شفاعت کانی
عالملرك سلطانی سنسین یارسول الله

سوزلرك

بو عشق بر بحر عمانمدر بوکا حد وکنار اولمز
دلیلم سرقرانمدر بونی بلنده عار اولمز

سوزلرك

عشقك ایله عاشقلر یانسون یارسول الله
ایچمیه عشقك شرابك فانسون یارسول الله

سوزلرك

سوزلرك

سوزلرك

یونس عشقك ایدوب پیدا
بولدر چون کنز لا یفنا
الهی بولسون افنا
طریق اتمی سنا فی

الهی

سیرمده بر شهره واردم
کوردم سرای کولدر کل
باشنده کی تاج وتختی باغ دیواری
کوردم سرای کولدر کل
کل الورلر کل صتارلر
کلدن ترازی طوتارلر
کل ایله بیله بیتلر چار شو پازاری کلدر کل
کلدن قورلش برچادر
ایچنده نعمتی حاضر

قپوجیسی الیاس حضر
صحبا شرابی کلدر کل
کلدن دکرهانی دونار
یینه کلدن کل اوکونلر
اهل صوفی دونر چرخ
بندبو کادی کلدر کل

سنان اتی کل وصف ایله
کل ایله بلبل دردینی
یینه بوغریب بلبلك
اه وفغانی کولبدر کل

الهی

پر درتلیم دردم وار یابن یحیه دوغمیه یم
واهم ایشم اه وزاردر یابن یحیه دوغمیه یم
منکر لربوسره ایرمز حق جمالن کوزلر کودم
ای وکونلر دوز دوزمز یابن یحیه دوغمیه یم

یوزی

بیزز اول قوم ناجیلر دین یولنده دعاجیلر
سحبه ده دونرها جیلر یابن یحیه دوغمیه یم
تلیر استر دکز جوشار ایر بقلر طاغلر دوزاشار
دونه دونه صولر طشار یابن یحیه دوغمیه یم
سید نظام اوغلی تك دوردسن فقك ایشی شکلدر
اول اخر دوغمك حقدر یابن یحیه دوغمیه یم

الهی

یینه دن اوصامنزم پروانه میم بلبم
هیچ صوکی صایمزم دیوانه میم بلبم
هرشام وسحر زارم کوش ایلمز اول یاره
یقمز بکا هنکارم یکانه میم بلبم
قلبمده اوجاغم وار بوسینه ده داغم وار
اتشده دوداغم وار هب یانه میم بلبم
دلخانه خراب اولدی یقلدی تراب اولدی
هرجا نیجه باب اولدی ویرانه میم بلبم

یوزی

دم دهشتده عجز وغم وفرقته
تقریر یمه خیرت ده دودانه میم بلبم

الهی

عجب دردلی اولمق عشق اودینه یانان کشی
عشقه یقین یوردیمز سین ایوادین صنان کشی
کیم صاقنور ایوادین براقمین الدن عشق اودین
پتر چالدرمش قنادین والدن والله قونان کشی
کلن چکر سودون سودین بابیر امدیاخود دوکودن
کلورمی اولهیارین یوکون بم کوکلم الان کشی
شول کوزلر مرتوله باقمز یاثم دونر یاثم افتر
غیرتیه اولیحیه باقمز دوست جمالن کورن کشی
شول کوزلر وطوله طوله صاچدیغی یاقی یولده
عاشق حالندن کیم بیله یوره کی صاغ اولان کشی
یینه طوقدی عشق کوشی یولده قوندی باشی
شول سکرلی اتو طشی کلسون قاتل اولان کشی

الهی

یول ایچنده یول صورر سك یول محمد علینكدر
یتمش ایكی دل ایچنده دیل محمد علینكدر
قنی بزدن اول كلن بش وقتنی دائم قیلان
اون پر ماغی بیكار اولان محمد علینكدر
وارمه جاهلك یانینه اوغرمسك جرمك سلینه
لعنت یزیدك جانه دین محمد علینكدر
جنت قپوسی اجلدی مسك عنبرلر صاچلدی
باغده بیچه ده اجلدی كل محمد علینكدر
سویلر پیر سلطانم سویلر حقك بركنی بیرلر
طوغمش شو عالمه یارلر نور محمد علینكدر
كیجه اولور كوندز اولور جمله عالم دومدز اولور
كوكده ج یك بیلدز اولور ای محمد علینكدر
خطای حسته اولمش ایكلر عاشقلرك كوكلن اكلر
نور اولمش عالمه طوفار نور محمد علینكدر

الهی

جمالك سیر ایدوب اسمك اكدیغم
بزه همت ایله شیخ عبد القادر
عشقك ایله پاسلی كوكلم اچدیغم
بزه همت ایله شیخ عبد القادر
مرید لرك خطا لردن صقلرسك
منكرلری سراوقیله اوقلرسك
قطب زمان دورت كوشه بی بكلرسك
بزه همت ایله شیخ عبد القادر
اشوق اوغلی دومی عشقك النده
كیمسه محروم قالمز سنك یولنده
اكر بوندہ اكر بغداد ایلنده
بزه همت ایله شیخ عبد القادر

الهی

ارنلرك صحبتی الله كیرسی دكل
اقرارا بلر كلنلر محرومر قله سی دكل
افزار كولك براق كوز اچوب دیدار كورمز
صراف كولك كوهر نادان بیله سی دكل
بر بیكارلك باشنه بو بیداغی قویمه لر
یوز یل انده طوردرسه كندی طوله سی دكل
دكه كشی اولمز بویوله اختیار اولمز
عملسز دیدار اولمز حقك رضاسی دكل
امی سنان یول عیان اولوبدر بللو بیان
درویشلك یولی همان تاج وخرقه سی دكل

127 - 130
ARASI SAYFALAR
BOŞ OLDUĞUNDAN
TARANMADI.

فضلدر آت تيهلو

محمد دن ديكر يوقى داخل اولمشقاب قوسينه
كروه انبيادن ايرمدى برفرد مابينه
حرمكاه وصاله احمدى تنها الوب مولا
اوحلوت اولدى مخصوص حضرت سلطان كونينه

مم

كلدى سعادتله ينه شهرصيام ماه قيام
انواع نعمتلر ايله شهرصيام ماه قيام
حرم قيلوب عابدلرى نور ايلدى مسجدلرى
قيد ايلدى ماددلرى شهرصيام ماه قيام

وله

مؤمنلر انده شاد اولور چوق صوجلولر ازاد اولور
عقبايه خير الزاد اولور شهرصيام ماه قيام
تسبيح وتوحيدى كوزل قنديل وتجيدى كوزل
قدرى كوزل عيدى كوزل شهرصيام ماه قيام

عاشقلر مسرور ايدر جان ودلى معمور ايدر
بونور پرنور ايدر مهرصيام ماه قيام

نعت شريف

اللهم صل على نور المشرقين
وضياء المقربين
وصاحب الكعبة والمروتين
وجد الحسنين الاحسنين مولانا
ومولا العالمين ابى القاسم محمد

تسبيح

لا الله لا الخلق له العز والعلى
لا الحمد له المجد له الشكر والثنا

وله

لا العفو له الفضل له اللطف والعطا
حق لا اله الا هو الاسماء الحسنى

بحلان

سبحانك يا الله تعاليت يا ديان
انت العلى الا على انت الكريم المولى

بودخى

سبحان الملك الخلاق سبحان الملك الرزاق
انت رب احد فرد صمد ياستار العيوب ياغفار
استر عيوبنا واغفر ذنوبنا ياحبيب
التوابين يامقيل العاثرين

م

تسبيح

سبحان الملك المنان يا مولى يا مولى
سبحان الملك المنان يا مولى يا مولى
ياحنان يامنان يا ديان يا سلطان
ياسبحان سبوح قدوس رب الملئكة والروح

مم

بودخى

سبحان ذى المن والاحسان سبحانه
ذى العفو والغفران سبحان ذى العز
والاولى سبحان ذى اللطف والعطا
رب العرش العظيم المنان الكريم
الواجد الماجد الفردى الذى لم يتخذ
صاحبة ولا ولدًا

مم

بودخى

سبحان الملك الحنان يامولى سبحان
الملك المنان يامولى سبحان الملك
الديان يارحمان يابرهان اغفرلنا
وارحمنا ياخير الناصرين يامولينا

وله

سبحان الملك الا نام ولا ينام ولا يموت
سبوح قدوس رب الملئكة والروح

م

سبحان ذی الملك والملكوت سبحان
ذی العزة والجبروت سبحان الملك المعبود
سبحان الملك المقصود سبحان الملك
الحی الذی لایموت ستوح قدوس رب الملائکة

مم

بودخی

سبحان الله الملك المعبود سبحان الله
الملك المقصود یا کریم الله یا رحیم الله

وله

یا عزیز الله انت قریب حسیب مجیب
مجید ستوح قدوس رب الملائکة والروح

مم

بودخی

سبحان الملك القادر سبحان الملك الظاهر
سبحان الملك الفرد الذی لم یلد ولم یولد
ولم یکن له کفوا احد سبحان الملك
المستوح سبحان القدوس

مم

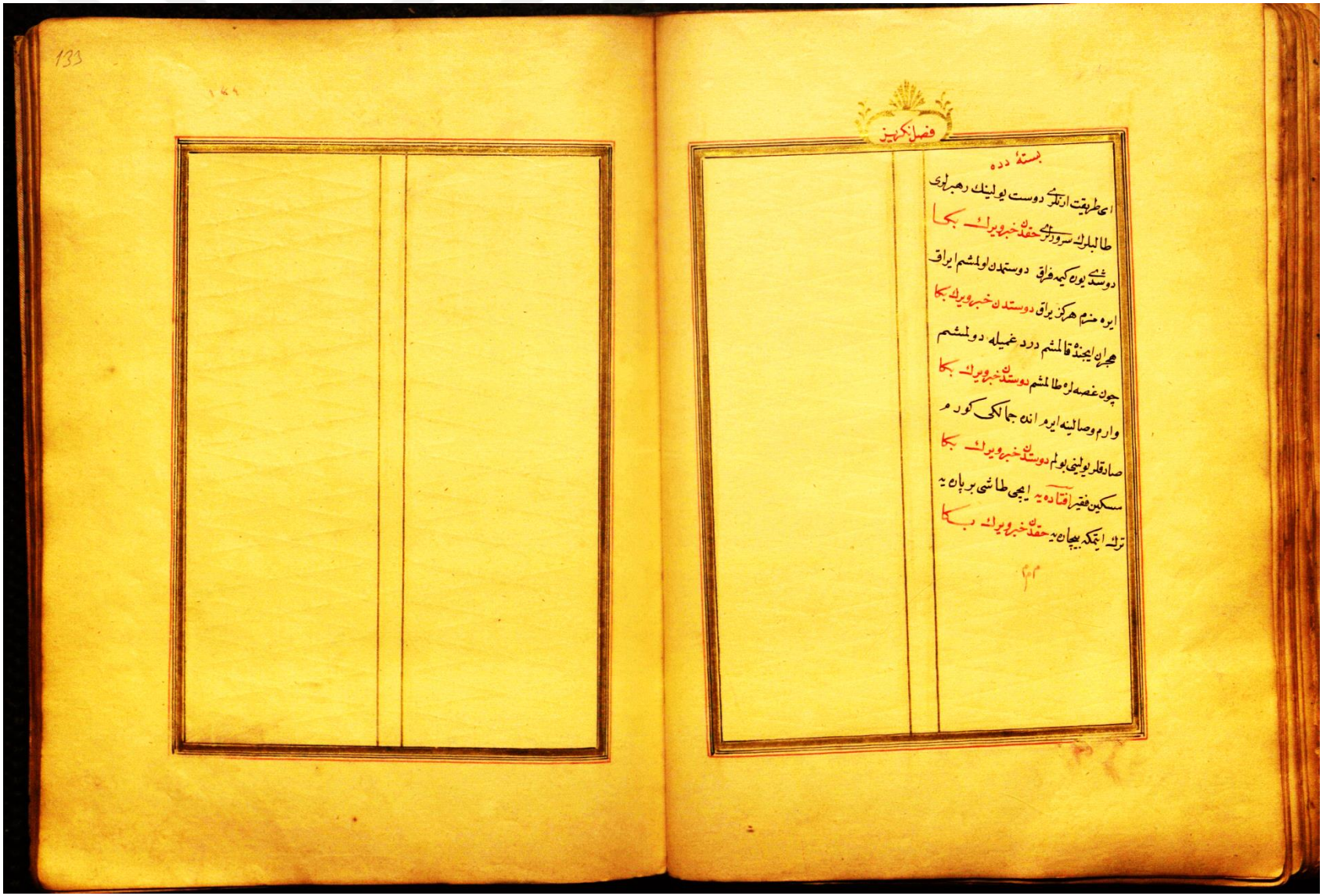
بودخی

سبحان الملك المجیب العلیم
سبحان الملك القریب الحلیم
انت العظیم المنان انت الکریم الدیان
اصرف عنا یا ذا الجحیم یا ذی الفضل العظیم

مم

بودخی

وله جا نم کبی باشمه کوزیم دائم الله الله یا الله
قدمی دسمی دردحضرت شاه وسلك الله الله یا الله
کل کلزار نونیت اول قدم صاحب درد
احمد دومیوزك سود قدمینه او کلك
الله الله یا الله

فصل نکهیز
بسته ده
ای طریقت ارتلرک دوست یولینک رهبرلری
طالبلرک سرورلرک حقدن خبر ویرک بکا
دوشدیکیون کیمه فراق دوستمدن اولمشم ایراق
ایره منم هرکز یراق دوستمدن خبر ویرک بکا
هجران ایچنده قالمشم درد غمیله دولمشم
چون غصه لره طالمشم دوستمدن خبر ویرک بکا
وارم وصالینه ایرمانه جالکی کورمم
صادق یولینی بولم دوستمدن خبر ویرک بکا
مسکین فقیر افتاده یه ایچی طاشی برباده یه
ترک ایتمکه بیجان یه حقدن خبر ویرک بکا

تسبيح بستة خطيب

سبحان الملك المولى يا مولى
انت الكريم المولى
سبحان الملك الاعلى يا اعلى
انت العلى الاعلى
لك العز والعلى لك اللطف والعطا

وله

الطف بنا واعف عنا وحشرنا
يا الله الله تحت لوآء المصطفى

تسبيح

سبحان الملك المنان المنان
سبحان الملك الديان الغفران
يا لطيف يا رحمان ثبتنا على الايمان
ايها الصالحون في شهر رمضان

ايها الثابتون توبوا في شهر رمضان
لا اله الا الله يحيى قلبي ذكر الله

سبحان الملك الغفور يا مولى
سبحان الملك الشكور يا مولى
الطف بنا يا ديان واعف عنا
يا كريم وارحمنا يوم الجزا يا ذا اللطف والعطا

سبحان ذي الفضل المبين
سبحان ذي القوة المتين
انت الله الاحد انت الله الصمد
يا كافي يا شافي يا دائم يا باقي

وله

استر عيوبنا واغفر ذنوبنا وارحم انت مولينا

سبحان

سبحان الملك الغفور سبحان الملك الشكور
سبحان الملك المولى سبحان الملك الاعلى
لا يموت ولا يفوت ابدا دائما باقيا ستبوح
قدوس ربنا رب الملائكة والروح

سبحان الملك المنان سبحان الملك المنان
المنان المنان المنان
الطف بنا واعف عنا يا مولينا ستبوح
قدوس رب الملائكة والروح

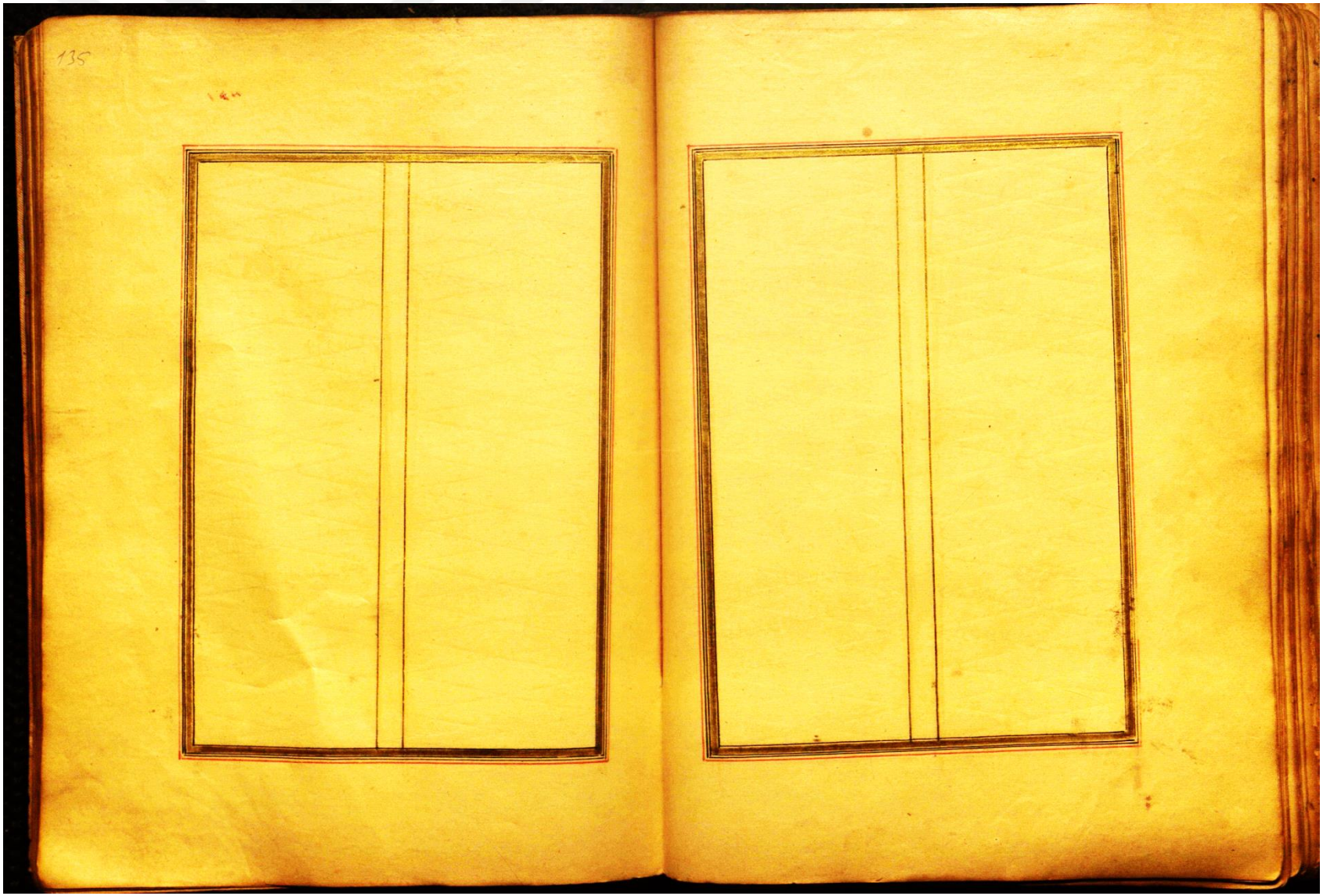
سبحان ذي الملك والملكوت
سبحان ذي العز والجبروت
رب احد فرد صمد حق لا يبد

وله

مرحبا مرحبا يا شهر الصيام
ستبوح قدوس رب الملائكة والروح

سبحان الملك المنان سبحان الملك المنان
الرحيم الرحمان السلطان الديان الكريم الديان
اغفر لي ذنوبي يا رحمان الامان
الامان من زوال الايمان
سبحان الملك الستبوح سبحان الله القدوس

لا اله الا الله افتتحها عمري
لا اله الا الله ادخل بها قبري
لا اله الا الله اقاتل بها ربي عليها
نجيا وغوث عليها نبعث انشاء الله

فضل عجم

سبحان الله العليم العلام يا مولى
سبحان الله الكريم ذى الانعام يا مولى
القدوس السلام القدوس السلام
المؤمن المهيمن العزيز الذى لا ينام
مرحبا مرحبا مرحبا يا شهر الصيام
سبوح القدوس يا ذى الجود والاحسان

مم

تسبيح

يا حنان يا منان يا ديان يا ذا المجود
والاحسان ثبت قلبى بالايمان
نرجوا عفوك يا غفران يا محمد يا محمد
اشفعنا يوم الميزان لا اله الا الله
محمد رسول الله

مم

تسبيح

سبحان الحنان المنان سبحان الديان الغفران
المعروف بالاحسان والموصوف بالغفران
مرحبا مرحبا مرحبا يا شهر الصيام مرحبا

مم

137
فصل حيف
سبحان الملك العظيم سبحان الملك الكريم
العليم الحليم الرحمن الرحيم
المنان المنان ذي الحلم الذي لا ينام
ولا يموت سبوح قدوس رب الملائكة والروح
م م
سبحان الملك العليم الحليم
سبحان الملك الكريم الرحيم
انت الغفور المنان انت العفو المولى
ارحمنا يوم الميزان واجمعنا مع الأيمان وادخلنا دار الجنان
م م
سبحان الملك المنان المنان
يا سلطان يا سبحان سبحان الملك المنان
يا سلطان يا سبحان ارحمنا يا ربنا يا سلطان
يا سبحان اغفر لنا ذنوبنا واستر لنا عيوبنا
يا كريم يا رحيم م م

فصل کرد انیه

طوتدم بن سنتنی شرمسار دم یا نبی
بن سپهر و حضرتکه نیجه وارم یا نبی

محمد عربی طاهر النسب اشرف الرسل
سن له الرحمن اسرا فی الدجا والسجر

سنسین اول سلطان کونین رسول الثقلین
شانکه لولاک لولاک دینلدی مرتین

ایضًا

ای رسالت بوستانتن خرامان سروقد
وله

وی نبوت روضه سنده یاسمن بولاله خد

ایضًا

ادی احمد بی عدد دریا نبی الله ولی
سن براحد سنکه سندن کورینور نور احد

ایضًا

بن یتیم مدا حمك اولم یا حبیب قرشی
سورهٔ طه و یسین مدح ایدر کن ذاتنی

ایضًا

دوشمی کنتر قولکدر ایله انی بهره مند
سن شفاعت کاینسین نطفر یوقدر حدو عد

ایضًا

فصل سكاه

صلى الله ربنا على النور المبين
احمد المصطفى سيد المرسلين
وعلى اله وصحبه اجمعين
يا الله ما رحمن ارحم المذنبين
اول هو اخر هو باطن هو ظاهر هو
ما هو يا هو يا من هو لا اله الا هو

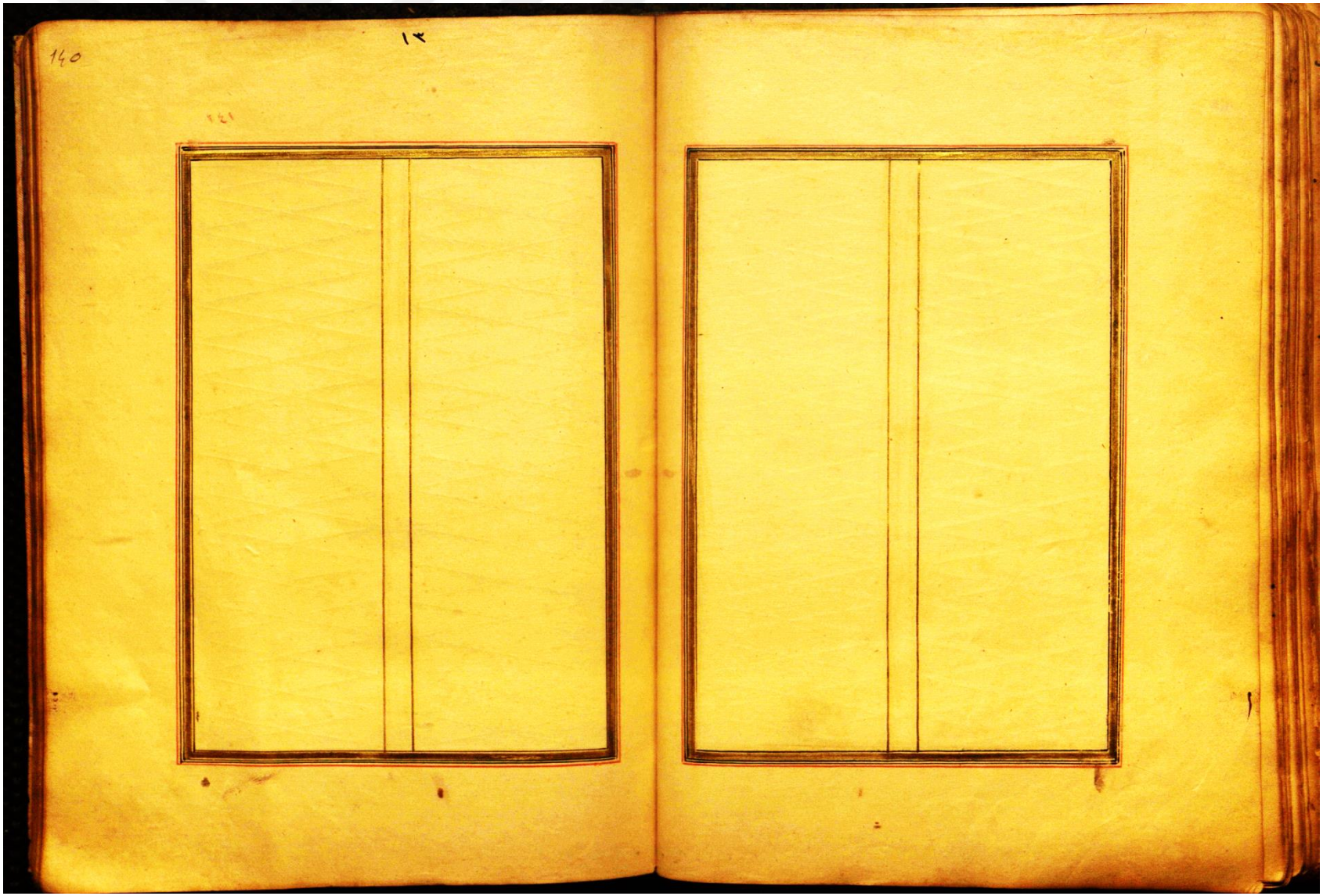
وله

ما حنان يا منان يا ذا المجود والاحسان
ثبت قلبي بالايمان نرجو عفوك يا غفران

تسبيح

السلام عليك يا شهر اللطف والاحسان
السلام عليك يا شهر العفو والغفران
انت الشهر العظيم انزل فيك القرآن
ان الضيف الكريم وعد فيك الغفران

مرحبا شهر الغفران مرحبا شهر القرآن
ارضعنا واشفعنا يوم الحشر والنيران

مرثیۃ الشعداء

کلیك شهر محرم کروب اول ماه تری
قان لر کیدی فلك کریه ده هب مرتضوی
طوبطلوا هیله ساتمه در کوکلم اوی
شمع عشقه مسنیتم علوی یم علوی
روح اعدای یا قرا تش اهم علوی
ناله در روح شهیدانه ویرن چون نوزق
تکیهٔ ماتم عشق ایچ او دمه الچق
اولدم اولدمکه قان اغلر اوه مهر شفق
ایروا ولوراهم اولبتشنه شهیدی الچق
یاغدر باوش لعنت بروان اموی

شوله رکیم بنده خاص خدا در محب خلفان مصطفی در
حقیقت کیم سنك قدر کاهی امام بیشوامز مرتضادر
اول ایکی قرة العینك انا سی یعنی بزلر فاطمه خیر النسادر
حق سلطان شاه اهل جنت حسین شاه شهید کربلادر
اوقولمشدر خمار وخوش وحدی اولکر کیم موثق کاملاردر
ریتر اقبل ایا مولای روحی یتر اسز قوللر لو بلاندر

ادنا قولیم فخر رسول الثقلینك
اول دواحد احمد جد الحسینك
جان یتمنی عریان ایدرم جسم غلافندن
فانر صاچرم فتحه اول بدر حنینك
خونابه اشکلم جان قانه یونا نسین
کریان اولدم رقدردینه اول قرة عینك
نوش ایلوسم شاه حسن عشقنه دهری
چکم المی یولونه باش کتسه حسینك

اولاد

اولاد ایله اصحابنه سلام ایله سلامی
شاد اولله روح شریفی ابویناك

جان ودلدن من محب خاندانم الیم
هم اونلر چاکرینك چاکریا مالیم
شارح سلطان عالم مصطفی وصالیم
جلدن کچدم ولی انچق علی میالیم
عاشقم سرپابرهنه شاه حسین ابدالیم
قید عقبا وقناعت اولمشم غمدن بری
باکه تسلیم رضادر تمکاه خاوری
دکله مم طعن عدو فی حیدری یم حیدری
اولمشم دوده امامك بنده فرمان بری
عاشقم سرپابرهنه شاه حسین ابدالیم
باکه رنجیدن کلور زخم دکل کوکلم ملال
زاهد خود بینی کورکیم خرش اداسی یك فضول

استین یوندن حوالت استدی الدی اصول
سن بکا دیرسك قزلباش من دیرم صدق وصول
عاشقم سرپا برهنه شاه حسین ابدالیم
طالب حضرتن کومور نطق بیوی بکلمك
سالکم جاندر امانت جان وباش ترك ایلمك
سوزه کل وصلدم امانت شاهدم انمز وملك
نیلدم تاج وقبایی باکه سلطانم کرك
عاشقم سرپابرهنه شاه حسین ابدالیم
هادی راه خدایم مظهر نور جلی
پایبدم شاه اونلر چاچی بکاش ولی
کتدیکم راهم ولیدر طوتدیغم دامن ولی
چاغیرم عذیم الله محمد یا علی
عاشقم سرپابرهنه شاه حسین ابدالیم

دستگیر عاصیانسین یا علی سندن مدد
پادشاه دوجهانسین یا علی سندن مدد
فخر عالم لمحك لمحی بیوردی شانه
عاشقك جسمنده جانسین یا علی سندن مدد
نور عین عاشقانسین تاج ارباب یقین
چشم دشمندن نهانسین یا علی سندن مدد
لافتا الا علی وردم اولا لی سودیکم
قنده بقدمسه عیانسین یا علی سندن مدد
شاه حسین ایله حسن عشقنه مروان قتلنه
سروران غازیانسین یا علی سندن مدد
اصل زین العابدینسین هم محمد باقرسن
جعفر صادق نشانسین یا علی سندن مدد
هم علی موسی ورضادر نور چشم خاندان
شاه نقیدن خوش بیانسین یا علی سندن مدد

یانقی وعسکری دارین عدودن المنه
مهدی صاحب زمانسین یا علی سندن مدد
ظاهر و باطنیم هر عالمك الا هسك
مرحمت بحرینه کانسین یا علی سندن مدد
ابنیانك حرقم سك کیدم سنك بیچاره کم
ساکه دشمان اوده یانسین یا علی سندن مدد
ایتمه کوثر دن بنی محروم ذاتك عشقنه
ساقی کوثر جانسین یا علی سندن مدد
عالم خیرته قالدم گه مان قهرك در سر
چاره ساز بنده کانسین یا علی سندن مدد
یکم سنك کوردی جمالك قالمدی هیچ شبهه سی
چون نداکی لن ترانسین یا علی سندن مدد
باب رحمت سندن اجلدی کدالر لطفنه
خواجکان قضیانسین یا علی سندن مدد

ابنیانك

ابنیانك محیبسین مصطفانك یاوری
عذرینه دین سین ایمانسین یا علی سندن مدد

قرة العین رسول کبریاسین یا حسین
نور چشم شاه مردان مرتضاسین یا حسین
هم چکر پاره زهرا فاطمه خیر النسا
اهل بیت آل عباسین یا حسین
بضعة متنی دیلدی والدن حقنه چون
جزئی ذات پادشاه انبیاسین یا حسین
سکا کله دوقتان او میدایدی سفرت
غنچه گلشن سرای مصطفاسین یا حسین
صد هزاران لعنت پایان وقطع یزیدك جانه
کور سدیلر سنی چون نور ضیاسین یا حسین
اهل محشر دست حیدر دن ایچرکن کوثری
سن صوسز قلله شهید کربلاسین یا حسین

قیل شفاعت عارفه جدنك محمد عشقنه
عرصهٔ محشرده مقبول دعاسین یا حسین

سرور شاه شهید کربلاسین یا حسین
الدواولاد علی المرتضاسین یا حسین
نعمت نقرین ایله نعمت ولی یزید جانسنه
هیچ مروت ایمدی نور خداسین یا حسین
برایچم صوویرمدی کیردیلر ای شاه قانه
ساقی کوثر امام اولیاسین یا حسین
اغلایی بو وقعهٔ لهشت قضایه انس وجان
قرة العین حبیب مجتباسین یا حسین
عاقبت قصد احانت ایدی قوم تبهسم
بو قضایه حقه تسلیم رضاسین یا حسین
بر کنهکار عاصی بیچاره یم بو بنده کم
دستگیر اولی شافع روز جزاسین یا حسین

روز محشرده شفیع سین یتیمی بنده نه
سن عصات امتلره حقدن عطا سین یاحسین

یارب بنی دور ایله اولاد علیدن
کیم بنده سیم بن یوقلرك قالو بلیدن
دوشم اکر خارجیلر باشمی کسمسه
سینمدن محتاری واردر ازلیدن
جان و دلله بنده اولور ال رسوله
هرکیمه عنایت نظری اولسه ولیدن
اعمی ایدی بو دیده لرم اولدی چو بینا
خاك ره سیدلره یوزلر سوره لیدن
چون بولدی حیات ازلی بونلره سینی
جانتی فدا باشنی ایلیه لیدن

م

ای فلك دل خانه سك یقوین پریشان ایلدك
سینمی مجروح ایدوب چشمم یاشك قان ایلدك
یانه یروب نار فراقه کارم افغان ایلدك
رحمتی روحم بوجسم خاکه مهمان ایلدك
خون ایدوب بغرم فلك هجریله نالان ایلدك
هرشه وشهزاده خاکله یکسان ایلدك
حیف صد حیف ای فلك کیم دلری قلدك خراب
اولدی هجرنازینك مسکنی تحت التراب
ایلدك نار فراق هجرایله بغرم کباب
قالمدی صبر و تحالم جکجه یوق دلده تاب

ایضاً

داغ داغ حسرتی اولدی سینه سوز اغنز
بولدی کهیت کوکلره سوز سین افغان اغنز
قان دوکر بوچشم حسرت تا چیقنجه جان اغنز
جمله یانمقده بزسله بال اولان اخوان اغنز

ایضاً

موسمی قحط ونشاط ذوق شادیدن بودم
شهر جانك هب متاع غصه درد الم
عاقبت نوش ایلدی شاه حسن زهر ستم
ایلدك شاه حسینی کربلاده سن عدم
خون ایدوب بغرم فلك هجریله نالان ایلدك
هرشه وشهزاده خاکله یکسان ایلدك
کندی نوریندن یراتمشکن حبیبنی اله
خاك ستك اوده مأوی ایلدی شمس الله شاه
جار یارك مسکنی ایدوب دخی خاك سیاه
حیدر کرارك ایلدك تیغ پشمنله بناه

ایضاً

کمسیه باقی دکلدر بوجهان بیوفا
زیر خاکنی مسکن ایلر جملةً شاه وکدا
بو حسامی قو فکه ایله تسلی ای خدا
خون ایدوب بغرم فلك فرقله نالان ایلدك

بو ماتمده اولان دردیله هجرانه دوا اولمز
بوفریاد حسینه دخی عشاق نوا اولمز
حسینیله حسندر اول رسولك قرة العینی
سونمز ال و اولادی اشیکندن جدا اولمز
متبراسك توقل سك بیلادن عشاق عشق اولمز
طریقتده بودرایدین بوکا الا ولا اولمز
حسین کربلا نك واقعات ماتم انکیزی
زبان خامه صوت وحرو فیله ادا اولمان
فصیحا نه فلك یاقوت ودرسایله براولسه
اومهر عالمك برقطره قانته بها اولمز

ناد علی کرم الله وجهه

قدم اوله برتر شرف ناد علیدن
نصرت بولیم دمبدم امداد علیدن

144 - 156
ARASI SAYFALAR
BOŞ OLDUĞUNDAN
TARANMADI.

دو دیدهٔ زهرا ایکی شمشا دعلیدن
میدان محبتده کی فریاد علیدن
یارب بنی دور ایلیه اولاد علیدن

نقلات

خاکه دروالالری ایکیسیر حقیقت
رخشنده اولان عاشق سفویدن دولت
انلردن اولور عالمه اثار عنایت
هربنده سی شاهانه فلك مرتبه البت

ایضاً

بنده ایه لی جان ودلی ال عبایه
خم کشتئ تعظیم اولدمم چرخ دنایه
میل ایلیه مم کوکیسئ دار فنایه
بدیر بنا دنیاده وعقباده بوبایه

ایضاً

اخر بوخرابات کلورلر زیشو ویران
شکست اولور جاملری رندو پریشان
هرنشتنك البته خارك چکر انسان
اولد ادسند مجمعنه وارد یقین آن

ایضاً

اوصاف علی اولادی بنم معدن کانم
اولاد چکر پاره سیدیر جان جنانم
عارف دیلی ارباب حقیقتده مکانم
بوفوق شریف اولادی بنم ود دوزبانم

ایضاً

بیاق

انیسك قل هو الله احد در یارسول الله
جلیسك دنحی الله الصمد در یارسول الله
صفاتك لم یلد ذاتك ولم یولد مخمیدد
مثالك لم یکن کفوا احد در یارسول الله

بیاق

ای وجود انبیا و مرسلینك مفتخری
ذات پاك اولین واخرینك سروری
حجت ظهرنده یازمش قاضئ قدس ازلی
ختمله امضا سنی اخر زمان پیغمبری

طاهر

یارسول الله شفاعت ایله الله عشقنه
بن غریبم سن عنایت ایله الله عشقنه

فاطر دو برمراد ایت یارسول الله مدد
فضل جود کله سخاوت ایله الله عشقنه

حسینی

غبار پایکه الملام جهانی یارسول الله
دکشتم مویه همت اسمانی یارسول الله
دو پنجه معدم تشریفك ادم صلب پاکندن
دکشدی حبه یه باغ جنانی یارسول الله

حسینی

یارنلش دست قدرتدن دوابرو یارسول الله
کلامك مصحفندن جفته یاهو یارسول الله

زلال معجزات عالمه اب حیات اولدی
لبیبا بنده نه ویر برایچم صو یارسول الله

حسینی

سنی حق حمدیله قیلدی مؤید یارسول الله
نوله اسم شریفك اولسه احمد یارسول الله
وجود پاکنی تشریف ایچون تا لوح عرش اوزره
یازلدی رسم عنوانك محمد یارسول الله

دکاه

ظهور کله جهان ای فخر عالم شادکام اولدی
وجودك بی نظام اولان جهانه پر نظام اولدی
اکر عزتله تشریفا یتمسیدك عالمه شها
تمام اولمزدی بو عالم صفا کلدك تمام اولدی

صبا

بودر ایین عرب بر قومك اولسه سیدی
ازاولور کیم قبری اوزره بنه ازاد اولیه
سنکه فخر المرسلین وسید الکونین سین
حاشا الله قبرینه یوز سورد ازاد اولیه

شهناز

غم عشقکله اولسم پاره پاره یارسول الله
قبول ایتمم غمندن غیری چاره یارسول الله
کوزم خاك درین کحل اعتك استردیه جانه
محتمل ایتمز اولدم انتظاره یارسول الله

عراق

لسانك عندلیب باغ جنت یارسول الله
دهانك منبع لولو حکمت یارسول الله

ظهور کله شرفیله اولدی عالم ای شه کونین
سنکله بولدی عالم خلقی عزت یارسول الله

بسته نکار

اوقونسون درکهنه عرضحالم یارسول الله
بیلنسون درد طبع پرملالم یارسول الله
بنم اول عندلیب شعله زار باغ حسرتکم
شرار عشقه یاندی پر و بالم یارسول الله

بسته نکار

درویش بیچاره یمم بن قیل شفاعت یارسول
عاشق افتاده یمم بن قیل شفاعت یارسول
پرکاهی پر قصور برکمترینم یارسول
سن کریمکافی محمد قیل شفاعت یارسول

بسته نکار

وجودک فرزانهای سلفدر یارسول الله
ورودک زبدهٔ خیر الخلفدر یارسول الله
یدبیضاکه احسانکده ممضا بر ورق کوردم
اومارم دست خطلاکفدر یارسول الله

عجم

کل یوزونه عاشق اولان کلشنی بیلر
عشقکله اوان اولان مسکنی بیلر
برکرّه کوزلک کل یوزونی غیره باقمحی
برجانکه سنک بندلک اوله اولتنی بیلر

اوبج

اعباعث کون اولمسه ذاتک اولمزدی
قندیل سپهر ایچره فروزان مه انجم

بعمه سه

بعمه سه مبارک قدمک روی زمینه
پاک ایتمز ایدی کیسه یی خاکله تیمم

اوبج

رخک مرآت ذات کبریادر یارسول الله
جبینک مشرف نور خدادر یارسول الله
مبارک قاشلرک ارباب طاعته اولوب محراب
انکچون ذات پاکک مقتدادر یارسول الله

الحمد لله هي الله الحمد لله دائم الحمد لله
نعتلر ويردك هي الله احسانلر قيلدك هي الله
جمله منزسندن دائم الحمد لله
كور يونس نيدر هي الله دردينه هو ديه هي الله
ويرديمز بودر دائم الحمد لله

حمد ايوب

بوتخجه زمان يدك ايجدك انصاف ايله حدت اشدك
سنك ايدر يدك اوجدك قون هي كوكل شمدن نكرو

تحيه مناجات

ياحضرت مولاهم يا سولى الموالى انت الكريم
وانت الرحيم يا الله
انت الذى تفرد بالفضل والكرم والعلا
ويا خاتم الرسالة ويا اهل الوفا
عجبا لحب كيف ينا موا
قم يا نا عونا كم تنام عشق الله لا ينام

الله واحد رب تعالى هو الله البديع الحق الاعلى
تعالى ذاته لما تجلى من الغيب الى العين تجلى
سبحان من تاب على ادم بعد عصى
فاجتبيه ربه ورفعه الى السموات العلى
سبحان من نجا نوحا الى السفينة واصحابها
ويا من ارسل موسى الى فرعون يا العصو
يا من احسن صوت داود ورفع عيسى
ويا من اتخذ ابراهيم خليلا واصطفى
سبحان من ختم الانبياء بمحمد المصطفى
فداك ابى وامى كمن خليل من اسمعيل فدا
الهى بن كمكه ايدوسكا مناجات
قبوكده چون ايلدوم عرض حاجات
اى كريم لم يزل اى پادشاهى بيزوال
سلطنت كى سكندر مهج سكا ايرمز زوال

ادم صفى الله نوح نجى الله
ابراهيم خليل الله اسماعيل ذبيح الله
ايوب صبر الله يعقوب اسرائيل الله
يوسف صديق الله داود خليفة الله
سليمان امين الله موسى كليم الله
عيسى روح الله خاتم النبيين محمد رسول الله

صلاى عيد فطر

ليس العيد لمن لبس الجديد
انما العيد لمن امن من الوعيد يا مولاهم
ليس العيد لمن تجبر بالعود
انما العيد لمن تاب ولا يعود يا مولاهم
ليس العيد لمن تزين بزينة الدنيا
انما العيد لمن تزود بزاد التقوى يا مولاهم
ان الله يغفر الذنوب جميعا انه هو الغفور الرحيم يا مولاهم
وصلى الله على جميع الانبيا والمرسلين والحمد لله رب العالمين

صلاى عيد اضحى

فيه ايات بينات مقام ابراهيم ومن دخله كان امنا يا مولاهم
ثم ليقضوا تفثهم وليوفوا نذورهم وليطوفوا بالبيت العتيق يا مولاهم
الدعا لهو البلاء المبين وفديناه بذبح عظيم يا مولاهم الله
عظموا ضحايا كم فانها على الصراط مطايا كم يا مولاهم الله
ليس العيد لمن ركب المطايا انما العيد لمن ترك الخطايا يا مولاهم
ليس العيد لمن جلس على البساط انما العيد لمن جاوز على الصراط يا مولاهم
ليس العيد لمن صعد بالقربات انما العيد لمن تجاوز في القربات يا مولاهم الله
ان الله يغفر الذنوب جميعا انه هو الغفور الرحيم يا مولاهم الله
وصلى الله على جميع الانبيا والمرسلين والحمد لله رب العالمين يا مولاهم الله

صلاى غسل

لله الفاتحة

المرحوم المغفور السعيد الشهيد الحي الذي لا يموت يا مولاهم
قالوا انا لله وانا اليه راجعون يا مولاهم الله
كل نفس ذائقة الموت ثم الينا ترجعون يا مولاهم الله
يوم لا ينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم يا مولاهم الله

154

١٥٥

كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام لا اله الا الله

الا ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون لا اله الا الله

كل شئ هالك الا وجهه له الحكم واليه ترجعون لا اله الا الله

وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه اجمعين لا اله الا الله

يا الله هو ديله

الهى

او يان بهى غافل خاب غفلتدن

عمرك كلدى كچدى خبرين وارمى

لا اله الا الله هو لا اله الا الله

برخبر الدمى ستر وصدتدن

مرغ جانك اوجدى خبرين وارمى

بودار رحلتدر بونده قالمز

هم صوفى فنا درسراى المز

غافله قالقنجه كروب ونلمز

كرهوان باشى كوجدى خبرين وارمى

از غك وادى يولده كتمكه

دوشه كلك حاضر مى وادوبر بتمغه

اژدها لر سنى يوتمغه

يوللرى اعزلك اجدى خبرين وارمى

معصيت يوكنى الدلش بوينه

هيچ اولوم هورهتى كيرمز اينه

فلك برچ ادشوك بزدن اكنه

يقه سز يوك پچدى خبرين وارمى

درويش همت سنده اول كلنلر

كيمسى قول وكيمى سلطان اولنلر

دنيا بنم ملكم ديوب كزنلر

اجل جامك اجدى خبرين وارمى

الهى جمعون

دار حريدر بودنيا اغلر دائم زار زار

كوز ياشله يارلغاشز جليلى پرودكار

وارمى

155 - 157

ARASI SAYFALAR
BOŞ OLDUĞUNDAN
TARANMADI.

وارمى بكزه جهانك بر اورومجك اغنه

چون اوسى انى ايلر برنفسه تا رسار

بودنيانك حاصلنه برايوايش ايشلة كيم

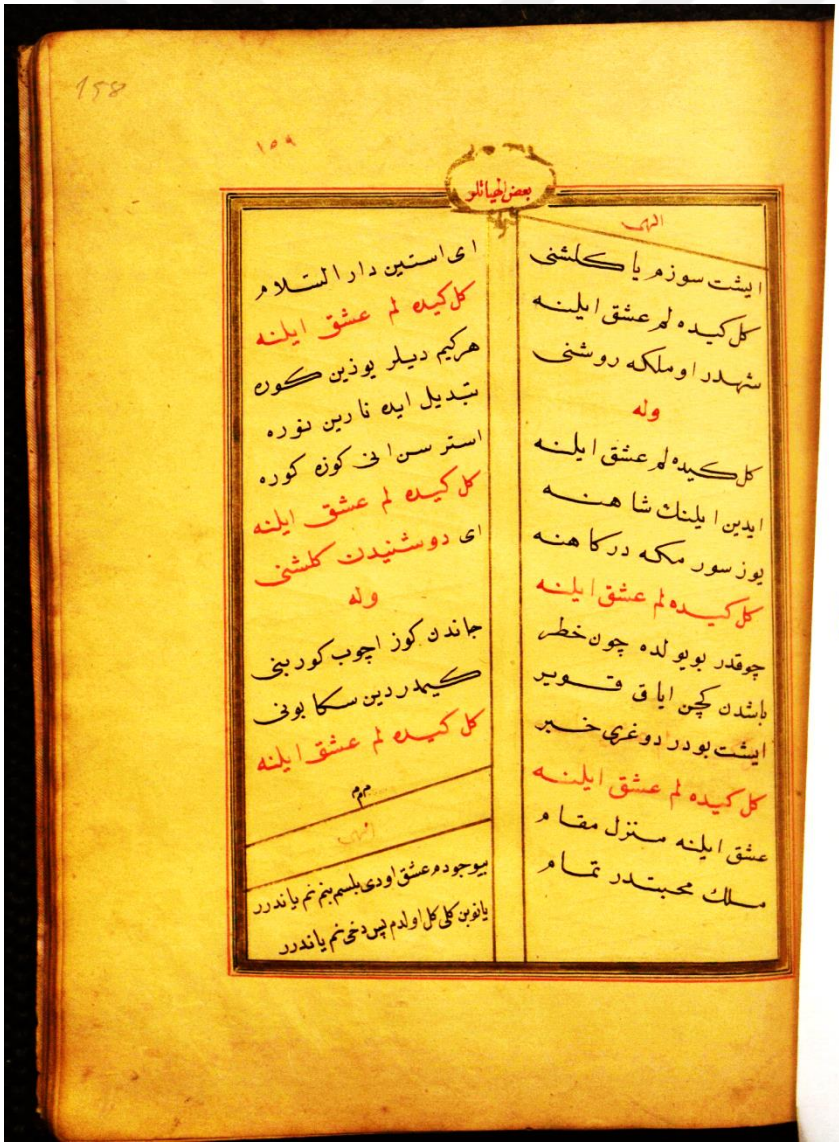
تا دعاده آنيله سين ختم اولنجه روزكار

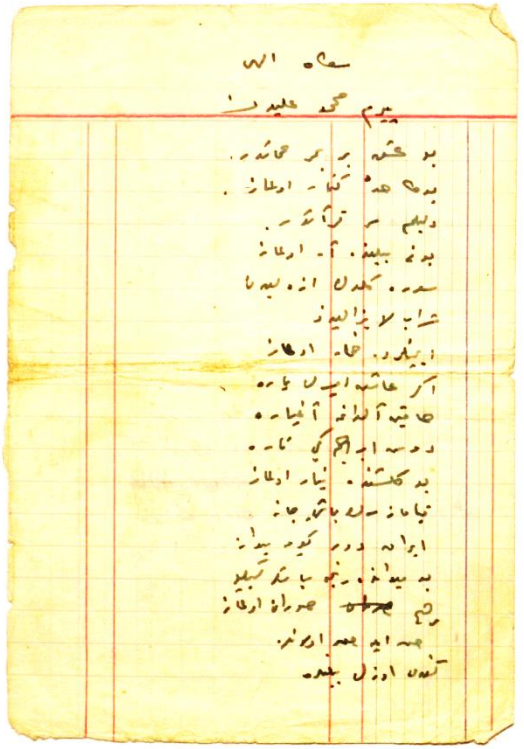
پادشاه عصر النده ايرليشور بركون اجل

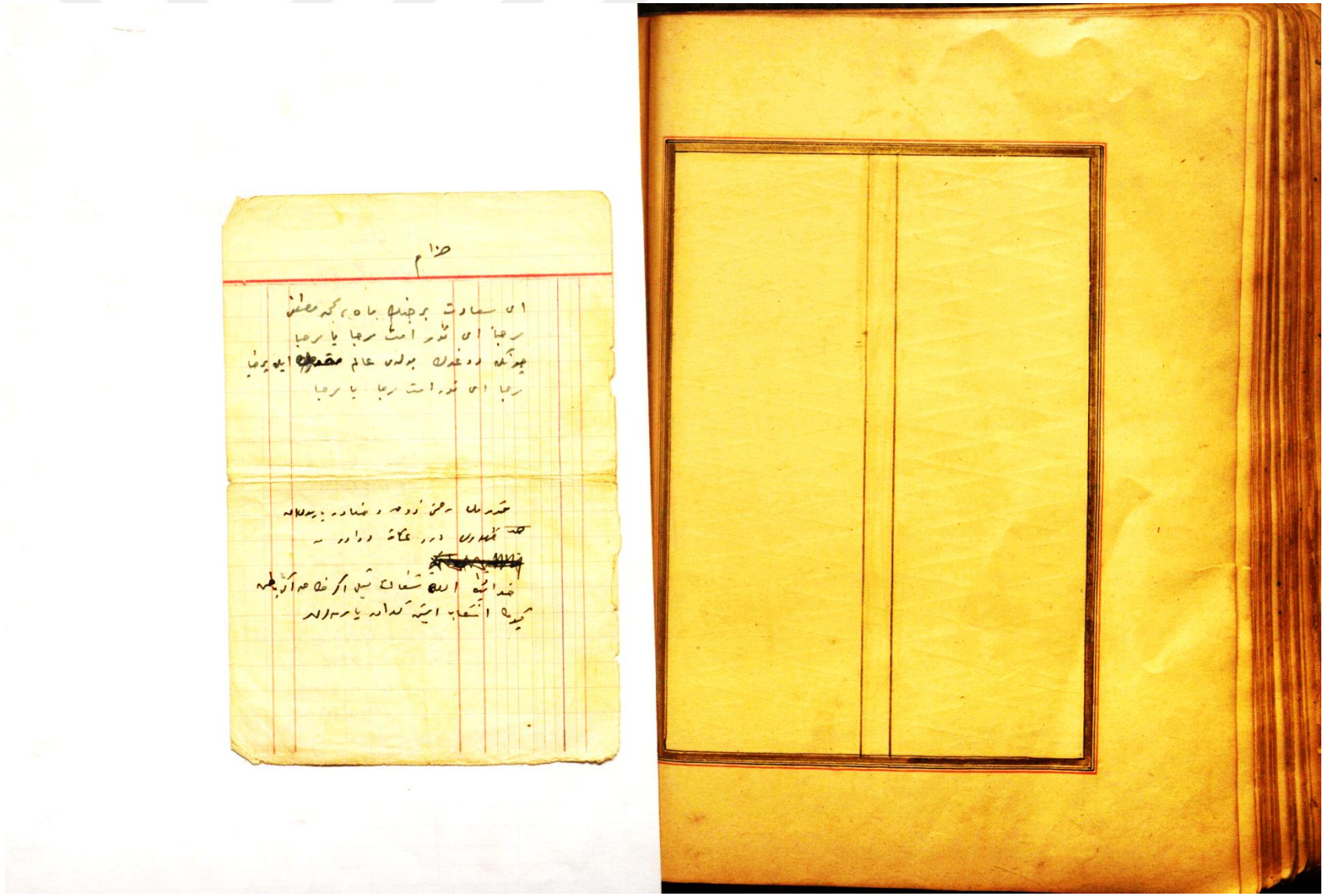
يله ويرر مال ملكه قول خلايق تكه وار

يا الهى كچدى عمرى نورينك عصيانله

قالمدى اصلا رجاسى وصلتنه انتظار

158
بعض اخیاتلر
ایشت سوزم یا کلشنی
کل کیده لم عشق ایلنه
شهد در او ملکه روشنی
وله
کل کیده لم عشق ایلنه
ایدین ایلنك شاهنه
یوز سور مکه درکاهنه
کل کیده لم عشق ایلنه
چوقدر بویولده چون خطر
باشدن کچن ایاق قویمیر
ایشت بودر دوغری خبر
کل کیده لم عشق ایلنه
عشق ایلنه منزل مقام
سلك محبتدر تمام
ای استین دار السلام
کل کیده لم عشق ایلنه
هرکیم دیلر یوزین کون
تبدیل ایده نادین دونه
استرسن انی کوزه کوره
کل کیده لم عشق ایلنه
ای دوشنیدن کلشنی
وله
جاندن کوز اچوب کوربنی
کیمدر دین سکا بونی
کل کیده لم عشق ایلنه
میم
بیوجودم عشق اودی بلسم بنم یاندر
یانوبن کلی کل اولدم پس دخی نم یاندر

یاندرکه چه جانده عشق اودی عاشقلری
لیك بن عاجز قولیکی قانی محکم یاندرر
شمعنه پروانه یانسه فائدا اولور عالمده
کوربنی معشوقلك اودی نیجه ایشم یاندرر
نیجه دوکسون عشق اودینه دکه جان ضعیف
کم انك کرمیتی نار جهنم یاندرر
ای چکردینه درمان استیان عقلك قچ
اوکیلودمی شول سیره کم انی مرهم یاندرر
دوشنی شمعینه یانمشدر کوکلدن کلمشی
عشق اودی پروانه لنسبت انی همدم یاندرر

مم

الهی

مدد دلسیر فیض اولسون کینه یارسول الله
اجل کسر اتیدین جون ایکینه یارسول الله

وله فیضك لباب کاسه سنه یارسول الله
دم عمر این چون وقت پسینه یارسول الله
دسانذر باد بان روز وشبله ساحل مرکه
فنا بحرنده جسم چون سفینه یارسول الله
نقود عمرم اولدی نافذ ایکن بیلدم نافذ
هوای صرف اولمش اول خزینه یارسول الله
قضا عجنت وصله کیدر شادع مقدر ف
نصیب اولور محیج راه مدینه یارسول الله
نقودی وقتی صرف ایتدم کالای عرفانه
تلف اولدی مذهب اولدفینه یارسول الله
حصول الوصله اصل وفرعدیك صلة ولسوك
سرور ایده قولکله امینه یارسول الله

مم

الهی

اتش عشقیله سوزان اولدینمیدر صوجم
شول جمال الله خیران اولدینمیدر صوجم
کنت کنز اسدادی درسن چون تعلم ایلدم
قطره ایکن بحر عمان اولدینمیدر صوجم

وله

زاهدا بیلم ندر رخلك دمادم کثری یه
عالم ایچره قلب ویران اولدینمیدر صوجم

مم

الهی

بن مست جانان اولمشم
جان وجهاندن کچمشم
خیران وکریان اولمشم
نام ونشاندن کچمشم
دویا لی عشقك ستریخی
کلی جهاندن ال یودم

بوله لی عشقك کچنی
دویا وکاندن کچمشم

وله

علم الیقینلك شعله سی
طوغالی کوکلم طورینه
حق الیقینی بولمشم
سودوزیاندن کچمشم
بن سید علاء الدینم
عشقله عالیهمتم
دنیا ندر اول دوست ایچون
ایکی جهاندن کچمشم

مم

الهی

نیه عرض ایلدی دلبر یوزین قصر جلا لیدن
نیه نالان اولدی شیدایم شراب لایزالیدن

چو دوشدی عشقنه کوکلم ازلدن تا ابد مستم
عمارتمی کلور هرگز خراب لا یزالیدن
سنك عشقك کتا بینی کوزی قاینله یازمشلر
صحیفه دردله کوهر نوله بحر امانیدن
خداوندا نه نقصاولمه کمال سلطنتکدن
اکرچو یازیجی اوغلی کورمه نور جمالیدن

م م م

الهی

سرای عشقه کیرصوفی تماشای جمال ایله
کدر کستون دروکدن تمنای وصال ایله
دلك اغیاره بندایتمه سوا خواجه سعی ایت
یانوب پروانه وش نار فنا یاری مثال ایله
درشرعی کشاد ایله طریقت راهنه غم ایت
حقیقت اهلنه قول اول انکله قیل وقال ایله

ده عشق المهیدن خبردار اولمق استرسك
طریق حقه کوشش قیل بوقافدی دال ایله
کیدر فتنه یولیشی سن سندیکه قالمیه اثر سندن
ایچوبا جام محبتدن وجودك پایمال ایله
درونك ذکرما لولویست سیلمش مظهر نور اول
ایدوب جانانله صحبت دمادم عرضحال ایله

م م م

الهی

یارب ذاتك حیقچون کوستربزه جمالنی
جمله صفاتك حیقچون کوستربزه جمالنی
اسرافیل صورکی حیقچون موسی نك طوری حیقچون
محمد نوری حیقچون کوستربزه جمالنی
منزل کلامك حیقچون مرسل علامك حیقچون
دارالسلامك حیقچون کوستربزه جمالنی

نار جلالك حیقچون نور جمالك حیقچون
قرب وصالك حیقچون کوستربزه جمالنی
جمله ملکلر حیقچون عرش وفلکلر حیقچون
کرچك وملکلر حیقچون کوستربزه جمالنی
ذات محمد حیقچون هم ال احمد حیقچون
اول عالی معبد حیقچون کوستربزه جمالنی
یاندی جانلر اودی قان یاش ایله طولدی کوزلری
اوکدن صوکی بودر سوزلری کوستربزه جمالنی

م م م

الهی

شراب جام وصلکدن ایچنلر
ایلمز تا ابد مستانه کلدی
سنك عشقك هواسنه دوشنلر
باشمن عقلیله دیوانه کلدی

اولنلر بحر ذاتك اشنا سی
بقا بولور حقیقتده فنا سی
وصل اولوب عشقك جلوه
ایرشدکی قطره لر عمانه کلدی

الهی

سرای لی مع اللهی کوکلدر
تجلی خانه واللهی کوکلدر
یودی کزمه یباندی زار و کریان
خدانك اولو درکاهی کوکلدر
نه استر ایسه یودی وار لذاته
محقق سرك اکاهی کوکلدر
دعیت کیدر اعضا سزانی
وجود اقلیمنك شاهی کوکلدر

م

الهی

ای جمالك پرتو انداز سموات العلی
وی رخك مرات وجه انبیاء واصفیا
عالم معینده اکین حضرت ادم نجی
سن شهك یوزی خلق ایتمش ایدی اول ذوالعطا
انبیانك خاتمی اولدوغنه شاهد سنك
جبهك پاکنده اولان نور در بری شها
برلیمی مهر نبوت ظهر پاکنده درر
رفته پیغمبران امضاسین ایتمشه رخدا
امتکدن عاجز واحقس بو فتنه بنده کو
هم حریم ایت زمرهٔ ابراد ایله تحت اللوا

الهی

کوکل اولسون قوالکله مطتیب
بزی لطفکله مسرور ایله یاربب
ایکی عالمده لطفکدن جو مطلب
بزی لطفکله مسرور ایله یاربب

سراسر جرم وعصیان وخطا یم
اسیر نفس ومظلوم هوا یم
ولی سندن عنایت ملتجا یم
بزی لطفکله مسرور ایله یاربب
دل وحشی کرفتار هوا در
قولك کادی هماجرحی خطادر
بزی لطفکله مسرور ایله یاربب

الهی

ادلدن عشق اودینه یانه کلدم
انکون تا ابد مسکنه کلدم
اکر نوش ایتمز ایسك بو میدن
دیمه زاهد که بن ایمانه کلدم
ایجه برجو عه که راهب بو میدن
قیوب کمرنی دیوب ایمانه کلدم

اول

اول سیخانهٔ وحدته می نوش
چاغدر کفر یله ایمانه کلدم
چو بردن سنبلی معروف عارف
ایوب دعوا دیمه عرفانه کلدم

الهی

ای قوی ومتین اولان الله
ضعفانه معین اولان الله
مرحبا یا شهر الصیام مرحبا
قولینه انه سندن اشفقدر
ارحم الراحمین اولان الله
مرحبا یا شهر الصیام مرحبا
چون خطالر بغشلیه اومادم
غافر المذنبین اولان الله
قدر تیله مرلی انسان ایدر
احسن الخالقین اولان الله

مرحبا یا شهر الصیام مرحبا
ایلدنمی سکا کرم نورک
اکرم الاکرمین اولان الله
مرحبا یا شهر الصیام مرحبا

الهی

مرات دلی ذاتك ایتسه مغطا
پرتو ویره می عکس ایله شمس معلا
فکر ایله کل اللهی محلی اولمه قلبك
تا کم کورینه سنده اولان صورت معنا
ترك ایله قیودات واوضاقات وشهوری
محو اولمه قو سر بقا اولمه هویدا
وصلت دمی جمعنده قالم دیو دور شمه
فرق اولمه همه مطلبك ای عارف دانا
سرنده جمال حقی سیر ایلین عاشق
ایلر می نظر زهرهٔ کونینه سرایا

سعی ایله ملاقاتی محرّی ایده کور حال
ارباب سلوکه بودور مطلب اعلا

الرابع

تا ازلدن سن بنله عهد و پیمان ایلدك
کوستروب اول جمالك یعنی پنهان ایلدك
دیمدنمی سویلی دردینه درمان اولیم
سویلیجك ارتدی دردم یعنی درمان ایلدك
برقوله ویرمدك دنیاده برکو ملك کیمسه
برقولیکه ملك ویردك هم سلیمان ایلدك
هم قولکدر هم رسولك شاه کونین مصطفی
ایکی جهان اره سنده انی سلطان ایلدك
برقولیکی کربلاده ایلدك صوسز شهید
برقولکی قول ایکن مصره سلطان ایلدك
شیخ جمالی اغلمقدن کوزلرندن قان دوکر
یوق کوکی عرش و کرسی دوسته سیران ایلدك

دریای عشقه دردانه کلدم
صحرای شوقه سیرانه کلدم
کوردم منور کلزار ذکری
بلبلم انده افغانه کلدم
بیر مرحقیقت ملکنده شاهدر
قولغنه بوینده سلطانه کلدم
دردوفرقته محزون وصلت
المغه محرّی لقمانه کلدم

الرابع

صفحهٔ صدرنده دائم عاشقك افکاری هو
شاکرك شکری هوالله ذاکرك اذکاری هو
سوره سیرنده محقق ایرمیه جبریل امین
اولمش انك دیلنده دمبدم تکراری هو
ناله دن فی دلدی بغرم هود یوب ثلاثه ایدر
مولویلر مشویدن باشلدی اشعاری هو

صوفی

صوفی ست اولوب صفادن دورایدیاهودیو
سنکر انکاری براقدی ایلدی اقراری هو
هوصدا سندن ملکلر کوکده ایلرلر سماع
هوصفاسندن فلکلرایلدی اقبال هو
بلبلا دیوان عشقدن بروق نقل ایت بزه
تا صفاویرصفادن اجله کلزار هو
روضهٔ هوده مقام ایت ای جمال هلوقت
تا وجودك ملکنه کشف اوله بواسرار هو

الرابع

ضیالرویردی نوریله دل وجانه سحر ذکری
صفالربخش ایدوب واصل ایدی سجانه سحر ذکری
سحرده بلبل شوریده وش افغانه باشلدی
کوکل ملکنی دوندردی کلستانه سحر ذکری
ایرشدی شمع جانه برخبر الهام مولادن
که واقف ایلدی اسرار سلطانه سحر ذکری

برقی رفع ایتدی اسفلدن عروج ایتدی اعلایه
ایرشدیردی سرای عرش ودرحمانه سحر ذکری
یکجه لر صبحدمك ذاریت کوزلك یاشین دوکن ایلر
دیلرسن دونوده دردینه درمانه سحر ذکری
کیدردی شرك افکاری ادون رفع ایدردی هردم
قوماری هیچ سرای دلده بیکانه سحر ذکری
بحمد الله نا صربندو باغندن خلاص اولدم
میسر ایلدی وصلت دوننی ویمانه سحر ذکری

الرابع

جانان ایلینك کلرینك باغی کوررندی
دوست اقلیمنك لاله سنك طاغی کوررندی
انوار محمد طوغوبن طوررندی جهانك
اشق القمرك معجزه میر باغی کوررندی
یعقوبه بکوردیوسفنك قوخوسی کلدی
ایوبه دخی صحتنك جاغی کوررندی

قيغوكيمه سى كجدى قوقا لمدى قورخمو
وصلت كوتك كوندوزينك اغى كورندى
دلخسته سنك دردينه تيمار ايرشمدى
شمسى دخى دوستنك اوتاغى كورندى
شمسى ينه عشقيله بوكون وجده ايرشدى
وار ايسه حيات اينك ايرماغى كورندى

الهى

درد اهلى ايله سنى عشقله كيان كلسون
زهر ينى شكر كبى ييسيان كلسون
اول كيمسه لرى قائم كوندوز لرى صائم
عشق اتشنه دائم فغريله ينان كلسون
حقه ايره مز كيمسه اطلس ولباس ايله
اوزكندى الى ايله جانته قيان كلسون
قيل وقال ايله هركز منزله ايرشمز
كندو لكيله اولز مرشد اويان كلسون

الدائم مسقين محيى هرانسه دينانك
اوز وار لغنى بوكون بوخلوغه صيان كلسون

الهى

واصل اولز حقه كيمسه جمله دن دور اولمدن
كنج اچلوز شول كوكلى تاكه پرنور اولمدن
سود چقار اغيارلرى دلدن تا تجلى ايده حق
پادشاه قونمز سرايه خانه معمور اولمدن
مونو اقبل ان تموتوا سرينه مظهر اولان
حشرى ونشرى يوندە كودى فخمه صور اولمدن
مست اولان مستانه كلدى تا ازلدن تا ابد
ايجديلر عشقك شرابك اب انكور اولمدن
حق جمالك كعبه سنى قبلدى عاشقلر طواف
يرده كعبه كوك يوزنده بيت معمور اولمدن
محو اولنلرك كلامى غيريدن كلمز ولى
بس اناالحق نغمه ديسون كشى منصور اولمدن

يرعجب

يرعجب سودايه دوشوب طوطشر شمسى مدام
حقه مقبول اولمق استر خلقه منفور اولمدن

الهى

رخك كلزار فردوس ازلدر يارسول الله
كلامك كوثره نعم البدلدر يارسول الله
قدك محسور طوبادر خرامك غيريدن سدره
غبارك عرشه كل اولسه محلدر يارسول الله
غموم معصيت مدهوشن ياس ايتمز دل زارى
جولطفك ذوبر لوح املدر يارسول الله
نوله ترجيح ايدرسم حكمت لقمان احسانك
دواى علت سهو وذللدر يارسول الله
نه ممكن حل اولنمق عقدهٔ وصفك اولا اوزره
ضعيفم دست انديشم اشللدر يارسول الله
بو وحيى بنده كى قيل نشوه ياب جرعهٔ لطفك
خمار آلوده غمدر پركسلدر يارسول الله

وجودك عالمه لطف خمادر يارسول الله
ظهورك عاشقه نور هدادر يارسول الله
شو اشيادن اول حقى توحيد ايلين سنيز
نزول محبوب حق اولسك دوادر يارسول الله
ايوبوبدر حضرت الله وجودك عالمه رحمت
جنابك مرجع اهل دجادر يارسول الله
حقيقت سرينه سنسين دليل ذهره
كوكل دردينه فيضك هم دوادر يارسول الله
شفاعت ايله عبد الحى فقيره ظاهر و باطن
سنك احسانكه قالمش كدادر يارسول الله

الهى

قد اشرقت الدنيا من نور هيانا
البدر غدا ساقى والكاس سرتايا نا
الصوفة ايمانى والخلوة بستانى
المسجد ندمانى والورد محيانا

من كان له عشق فالمجلس مشواه
من كان له عقل اباه و ابانا
من ضاق به دار واعطشه نسار
نهرية الى عين ليسترجع ريانا
من كان له عين ليستبصر فى غيب
فليات على شوق فى خدمة مولانا
ياصدر سوا شمس الحق تبريزى
هل البصر فى الدنيا انسانك انسانا

الهى

قرارم قالمدى جانا كورلدن سن دلارابى
خدنك چشم مستكدر آجان سينه مده يارانى
يتان طورر وصالكله تجلى نورينى كوردى
بولوبدر حضروش اول لن تراينى تلابى
كچوب موج بحارندن ايرشدر اصل دريايه
بلوب اكليا لوم تاكه حقيقت اوزه اشنابم

فداقيل جان ايله جسمى قاراهنده اى سالك
ويرد لرسه صفتين الله سر قدسى وبخارايى
حريم ذاتنه ايله فنالى بنده كى محرم
بكم تا قاب قوسين دن بولاسر اوادنى يى

الهى

ديار واردنياده خدايا باقى وار م يوق
درونم غيرى سوداده بودار ايچره قرارم يوق
الست عهدنده ايرلدم معارف كسينه كلدم
ينه دوسته كيدر اولدم الله بركذارم يوق
قضادر باشمه كلدى بنى سندن جدا قيلدى
ديار غربته صالدى عجب حالدر صورارم يوق
رياض لطف سبحانى كوكل مرغى اكرانى
دمادم ياغمه جانى جهانده كلمزارم يوق
صونولدى نامسى يارك دورلدى دفترى وارك
قرلدى شيشه سى عارك بونولدم اختيارم يوق

والهى حيرتده فراق نار حسرتده
قومم محرقى غربتده افتدم اقتدارم يوق

الهى

اى كوكل خوف وحيا ايت حضرت اللهدن
زار كريه ايله طولدر بوجهانى آهدن
غزالم وينى ايسته اول اولور دكاهدن
يق هدايت شمعنى كل نور ذكر اللهدن
ايله تحصيل ثرار يله اتش توحيدن
يوق انكله ماسواى لذت ال تجريدن
اهل كشف اول صوفيا سن هو تيلوب تقليدن
ياق هدايت شمعنى كل نور ذكر اللهدن
حضرت اللهدن انلركه اولدى اشنا
ممكناتك هربرن الديلر درس فنا
بوكروهك امرينه كتمك ديلرسك فتحيا
ياق هدايت شمعنى كل نور ذكر اللهدن

سحقك جمالك كوزلياك هو ديسوت ياهو ديسوت
ذوق وصالك اوزلياك هو ديسوت ياهو ديسوت
عشق خدايه دوشن اولان فكرى ايله مدهوش اولان
عقلى كيبوب سرخوش اولان هو ديسوت ياهو ديسوت
عشقك يتوب عشق ايله ميدانه كيدن صدقله
جان وكوكلدن صدقله هو ديسوت ياهو ديسوت
ذكر ايله اولكيم دورايده ترك هواى غيرايده
لاهوت ايلنى سيرايده هو ديسوت ياهو ديسوت
اجلسه هرك كوكلرى فرياد ايدر بلبللرى
بن باغ وحدت ارلرى هو ديسوت ياهو ديسوت
اولكيم اولد عشق آشنا ايشتمه خوش صوت نوا
انصاف ايله لم حليا هو ديسوت ياهو ديسوت

الهى

حق لطفكه مظهراولان سنبللرده رلربزه
عاشقلره رهبر اولان سنبللرده رلربزه

كثرتدن الچكوب تجن وحدت شرابندن ايچون
وارتجهاندن كچن سنبليلر ديرلر بيزه
فانى جهان دولتينه ظل وخيال غربتنه
الدانميان شهرتنه سنبليلر ديرلر بيزه
بولطف حقى صبح وشام شكرين اداين مدام
كيم فزنا خامله عام سنبليلر ديرلر بيزه

العراق

صحن جانم ايچره آتم دور ايدر دوار هو
سرسيرمده بزم سيران ايدر اسرار هو
بو هويت عالمينى ايده لى جانم شهود
سير الى الله دن كوكلم هران ايدر اظهار هو
قاب قوسين رمزنه مظهر وشاهدن جاودل
وارلغم سيلدى ارادن ذكر له انوار هو
معنوى سرك طويلدن يوسليمان فقير
فخر ايوب اول فقرله هر وقت ايدر اقرار هو

وجودك مظهر نور هويت يارسول الله
ظهورك كاشف اسرار وحدت يارسول الله
كورنلر ذات حقى كورديلر مرآت وجهندن
بوسره ايلدى ايت دلالت يارسول الله
عوالمده قوه اشياسنك ذاتكله قائمدر
حقايقده همين سن سن حقيقتت يارسول الله
دل ويرانه مى عشقكله سوزان ايله سلطانم
سنك درد وكله يانمقده سعادت يارسول الله
نكاهك عين احساندر كوكل دردينه درماندر
بنم حالم پريشانمدر بعنايت يارسول الله
زكا ينال ايكى عالمده مقصودى هما ن سن سين
اومار دركاه لطفكدن عنايت يارسول الله

العراق

اى دل زن دنيانك چون آلينه آلدانديك
پروانه كبى هردم شمع رويينه يانديك

قرياش

قرياش ويدونجينك دنكينه مى بويانديك
عهدينه مى اياندك وعدينه مى دايانديك
بلم سكا بودنيا باقيمى قالور صانديك
بوحباب فانيه ساقيمى قالور صانديك
دنيايه نظر قلمك بيك باشلى براقمدر
هرباشنده دهانى بيك هرلقمه سى اژدمدر
بلرانى انك سمدر هربرده مى ماتمدر
فكر ايله بومعنايى فهم ايله نه عالمدر

ايضًا

عاقل كيمسنه جانلر اخر بوكا الدانمز
يغمايه ويرمز دين احمدى ايدرم صانمز
جهديله بنوب اندى سعى ايله كچوب قوندى
عريان كيرجك قبره حسرت اوتنه يانمز

ايضًا

مات اولدى اوشاهلركم وصفنى كوكل اوتلر
وصفنى كوكل اوزلر شرح ايليمز سوزلر
خاك اولدى اوسيم بلر صوز اولدى سيه كوزلو
فانى اوقلم قاشلر فانى اوكلى يوزلر

ايضًا

اى نورك اويارجانك صافنكه كچر فرصت
مهوكبى اقر عمرك سيل كبى ايدر سرعت
بيك ييل ياشاسك اخر كلمز سكا برساعت
اى كوزينجه براويخو اى دل اينجه برغفلت

ايضًا

العراق

نور مخزن عالمه برذره اولمز افتاب
لعل تابكدن نمونه كوهر يكتاده تاب
پاكه يوز سورمكه مشتاق اولد عرش برين
وارقيلرايت كيمدر اول پيغمبر عالى جناب

نور دن برتاز سنبلرده کاکلرك
غمزهٔ شمشیریکه ویرمش دلا اتشدن اب
آستان روضه نك دائم ملکلر حفظ ایدر
سوره دن تشریفکی تبشیر ایوب یوز بیك شبات
مظهر نور تجلی ای خداوند عظیم
شاهد دیدار حق صاحب خطاب مستطاب
حمد لله روضهٔ پاکك زیارت ایده لی
اولدعای نقشی وجودم سلکنه چوق فتح باب

الراب

دوشدم بنه بردرده کوکلم نیچون اکلمز
قرارم یوق بربیرده کوکلم نیچون اکلمز
یاری سن قیل یاری کوریم جمالك یاری
دوکون قیلوب اه وزاری کوکلم نیچون اکلمز
سؤمنم تکرایده دم دائما ذکر ایده دم
هرزمان فکر ایده دم کوکلم نیچون اکلمز

شهوت غوغای دکل زینت سوداسی دکل
عزت دعوای دکل کوکلم نیچون اکلمز
همت برعاشق قولدر بویول برعجب یولدر
حالمی بیلمن اولدر کوکلم نیچون اکلمز

الراب

برنظر قیل حالمه احسان اولده جلسبل
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل
باغ کلزار درونده اجلسون تازه کل
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل
نعت پاکنده دیدی حق رحمة للعالمین
ایلدی ذات شریفك مقتدای مرسلین
ساکه امت اولدی جمله اولین واخرین
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل
قبرینه فردوس دن عنایتدی قدر تله خدا
دائما ایلر زیارت انبیا و انبیا

اهل

اهل عصیانه شفاعتدن جنا بکدن رجا
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل
نقشی غمخواره یمی درکاه خدادن ایله یاد
ایله اول بیچاره کی ذوق وصالك ایله شاد
نار عشقك روز شب اولسون درونده زیاد
المدد ای فخر عالم شاه سلطان رسل

الراب

کیمده کی عشق الهی ناله وافغان اوله
کوهر راز خدایه اول طلسم کان اوله
قطرهٔ جامك خیال ایدن اولور مست وخراب
کیم کوره اینهٔ دیدارکی حیران اوله
مظهر نور تجلی احمد در شبهه سز
شول کوکل کیم درد حقدن پیمانه ویران اوله
اتش حسرت ایله یاد ایتسه لر او صاف کی
سر و جانیتی عشاق روح و جان اوله

هرمقام کی ظهور ایده نسیم همتك
باغ قلبی آچیله کو پا بهارستان اوله
حضرت سید علاء الدینه بو نقش کیم
عرض ایدن اخلاصیله ملاذ ملاذ سلطان اوله

الراب

ایله رز هرلحظه ده یوز بیك خطا
دینا یاربنا فاغفرلنا
رحمتکدر درد عصیانه دوا
دینا یا ربنا فاغفرلنا
لطفیچوق احسانی چوق برود کار
قولره ایلر عطای بیشمار
یوخسه فضل وجودینه مانعی وار
دینا یا ربنا فاغفرلنا
ای شکوری فضل مولایه طیان
اکه جنت اوله روحه اشیان

یویله سویله کورمیم دیرسن زیان
یا ربنا یا ربنا فا غفرلنا

الهی

ای سعادت منبعی سلطان جمله انبیا
الامان یا ندی وجودم فرقتکله الامان
تخت لولاک پادشاهی کان الطاف عطا
الامان یا ندی وجودم فرقتکله الامان
گرچه جرمم چوقدر اما لطفکه نوقی حمد وعدد
التجا ایدن قپونه کور ممشدد روی رد
سائلم محتاج احسانم گرهکاف مدد
الامان یا ندی وجودم فرقتکله الامان
خیلی مدراشك چشمم اشتیاقدن اولدی قات
اتشه دوشدی بوجسمم افتراقدن بیکمان
درد هجرندن غریبك عزیز ایدر ترك جان
الامان یا ندی وجودم فرقتکله الامان

الهی

جمله عالم اشنا بن اراده بیکانه یم
هرایشم اغیار ایله کورکیم عجب ویرانه یم
تشنه یم ظلمتده قالدم اب حیوان استرم
کیرمدن دریای عشقه طالب دردانه یم
بیلمیوب تقصیر جسم ایتدم ولی قلبم خراب
المدد معمار عالم قیل نظر ویرانه یم
ذات مطلق چونکه یوزکوسترمدی هیچ بیلرم
قیده کردل قیدایدم حکم ایله کیم بیتخانه یم
محی هزیزش اولدم صهبا در اهل عشقه شمسیا
بنده درخمراذل کلسون کلان میخانه یم

الهی

یارب نورك حقیچون آیرمه عشقکدن بنی
جنات وحورك حقیچون آیرمه عشقکدن بنی
روح رسول الله ایچون سر ولی الله ایچون
الله ایچون بالله ایچون آیرمه عشقکدن بنی

اهم

اهم کوکه اولسون دیرك سك اول همان کوکلان تك
نه اوکرك نه بوکرك آیرمه عشقکدن بنی
کوزمدی که سنك کورك کوکلمه کی سنك طورك
سنك اولان سنك ویرن آیرمه عشقکدن بنی
راهدلره ویرجنتی مشتاقدرانلر فتحی
بن استرم سن حضرتی آیرمه عشقکدن بنی
سیدنظام اوغلنك مقصودیدر دیدارانك
دورایتمه وصلکدن سنك آیرمه عشقکدن بنی

الهی

الهی نیلسون نتسون کوکل سنسز قرارایتمز
اکر طوبسون اکر کلستون کوکل سنسز قرارایتمز
جهان باغنده بساعت نه ممکن دوز اوله راحت
اولورسه روضه جنت کوکل سنسز قرارایتمز
پدر اول باغ وبستانی پدر اول حوری وغلمان
فراقکله نه جانی کوکل سنسز قرارایتمز

مرادی سنسك اعموطه دلنده غیری یوق اصلا
اولورسه مسکنی طوبا کوکل سنسز قرارایتمز
چوقدر سنسك اولوریك یارك یندر اولغیری افکاری
سویندرسن اونا جاری کوکل سنسز قرارایتمز

الهی

عشق جوعه سوچ صوندی بکا ایچدم اولدم مستانه
کوزم اجدم باقدم کوردم عرشدن یوجه میخانه یی
آر ایوب بولدم حق اودر احمد صمد باقی
حضرتی اولمش صاقی عشقدرانك سرمایه یی
بو عشق بلمز آل ایله دخی اکلمز قال ایله
مرشد الامز مال ایله جاندرانك سرمایه یی
پیرم یولی طوتمغه یولدر یوسلیمان غیرعی دلدر
درویش یونس اوکا قولدر اول سلطانك خزانه یی

الهی

اشنای عشق اولندن اه زار اکسك دکل
کشتی بحر دما مدروز کار اکسك دکل
اولجمال مطلقك عشقنده آرتد قچه یتار
اولقدر ناز ارتودر برکا عزار اکسك دکل
یری جنت باقه غی دیدار اولسه عاشقك
وجه نوردندن آنی باقمغه نار اکسك دکل
بونشا فی عاشقك راحت اولور غم دیر یلور
خیّ اندر خیرتی لیل و نهار اکسك دکل
شمع عشقه سصریا یاندر اوزلك یوغ اول مدام
عاشقه هیر یوقلوغك اویستنه وار اکسك دکل

الهی

حقه تسلیم ایتمین جان و دلن
جان کوزیله کوردیکی جانان ایلن
صدقه برکا سلك وارطوت الن
بولمق استرسك اکر سولا یولن

کلبن ذکری دیوغ دلسه
غنچهٔ مقصودی حقدن دلسه
قلب روحه ویر صفا توحید له
دلمك استرسك اکر عرفان کلن
قوهوای اعکوکل انصافه کل
تابکی بو غفلت و سهو و زلل
اولدعی اسراره محل
برکوزلك وصلت الینه مستزلن

الهی

اکوب فخر جهانی دلدن آه آتشین ایتدم
کوکل کلزاریغ کویاکه فردوس برین ایتدم
اوسلطان جهانه تا ازلدن روحم عاشقدر
انك عشقیله جزب ووجد حالی همنشین ایتدم
خدایا عالم یزل شوق جراغك دلده یا خشدر
خرامن دروفی خانقاه عاشقك ایتدم

صلاتیله

صلاتیله سلام اهدا ایدرشان انا تینه
ایروب فیض الهی منزلم عین الیقین ایتدم
کلوب لطف خدا عالم یزل ای نقشبی عاشق
غدای روحی ذوق عشق فخر المرسلین ایتدم

الهی

تاج سرانبیا پیشوای اولیا سیدنا مصطفی
صل وسلم علیه
شاه قریشی نسب عالم امی لقب حضرتی محبوب رب
صل وسلم علیه
کوهر عالی نژاد مرجع خلق بلد غوث و ملاذ عباد
صل وسلم علیه
خیل بسل خاتمی سر ازل عالمی مطلبی هاشمی
صل وسلم علیه
سیر و فخار و قار معدن صدق و صفا منبع جود و سخا
صل وسلم علیه

نور عیون کرم نور غصون کرم غور قوتور کرم
صل وسلم علیه
سر و حرام حرم صدر کرام کرم امن سلام وسلم
صل وسلم علیه
بلبل بستان قدس وردکستان قدس مرغ خوش الحان قدس
صل وسلم علیه
ناطق صدق و صواب کاشف ام الکتاب طیب فصل الخطاب
صل وسلم علیه
منبع جود و عطا اصل وجود سخا شاه جنود وفا
صل وسلم علیه
ملك دلاغا غز عالم سلطان غزه اولد جا غمز
صل وسلم علیه
یوسف مصر جمال یوزی قاشی هلال منبع اب زلال
صل وسلم علیه

مهربان کردم سر عرب هم عجم حافظ لوح وقلم
صل وسلم علیه
میوه بستان لطف لولوی عمان لطف بحر کریمکان لطف
صل وسلم علیه
مالک خلق عظیم شارع شرع قویم مژده مستقیم
صل وسلم علیه
مخزن سر خدا کان سخا و عطا کوهکنج خدا
صل وسلم علیه
کوریسه جمالک کوزم بابنه سوریم یوزم یوقی کالا یقیوزم
صل وسلم علیه
روحی بیچاه یم والده واولادیم یوزکی بربابن جیم
صل وسلم علیه

الهی

المدد اعظم غایم هم شفیع المذنبین
نازل اولدی حقکه ای رحمة للعالمین

ایشیدلدک وصفکی بودر لسانده همین
الصلوٰة والسلام یا صادق الوعد الامین
چاغلیوب هردم اقر بو چشم کریانم بنم
فکر ایوب نار جحیمی خوف ایدر جانم بنم
اومارم روز جزاده اولدهمراهم بنم
الصلاة والسلام یا صادق الوعد الامین
طالمشم بحر شقاوت ایچره کار مسیئات
یا الهی سن هدایت ایله بردم دیر نجات
قیل شفاعت بن عزیزه ای رسول کائنات
الصلاة والسلام یا صادق الوعد الامین
استکدن الک حقیر بیکسم بن یارسول
حضرتکه ایتدیکم ورد صلاتی قیل قبول
عاجز مفتونی جنات عدنه ایت وصول
الصلاة والسلام یا صادق الوعد الامین

الهی

مدد اعظم غایم هم شفیع المذنبین
نازل اولدی حقکه ای رحمة للعالمین

موت خبرین ایشیدیجک یانسون بنم دلویشلرم
پروانه کبی هردم دونسون بنم درویشلرم
نفس وهوا سن کیجسونلر جنت ایچسونلر
کوثر شرابنی ایچسونلر قانسون بنم درویشلرم
اقرانکه کوزندن یاشلری عبادت اولسون ایشلری
ملک اولسون یولداشلری اوجسون بنم درویشلرم
امرحقدن کلدی بزه سعید دفترینه یازان
یارین شفیع اولهبزه بلسون بنم درویشلرم
بش وقتی امریدی مولهتوحید ذکرالله ایله
شیخ کلور دیو یوله باقسون بنم درویشلرم
غفلت ایله یاتمسونلر اکری یوله کتمسونلر
عدلی اونتمسونلر اکسون بنم درویشلرم

الهی

کورلدن یوزینی مقل وشعورم تارمار اولدی
بنی مجنون ایدن زلف تلکدر یارسول الله

سن اولدوضع الهی سن کروصلک باغ جنتدر
بهانهٔ مصنوف دوغ کلکدر یارسول الله
سعادت ملکنک شاهی جیبادات پاکندر
زیارت کاه اولان دائم ایلکدر یارسول الله
بو کوزی کوجه مجمهدر یوزنی سورایشیکله
قبولایله قصودیله قولکدر یارسول الله

الحی

جمله ارباب طریقتک اصل پیر بروری
نقشبندی خلوتی وقادری وجلوتی
اهل ذکرک سرفرازی اهل عشقک سروری
نقشبندی خلوتی وقادری وجلوتی
سالک راه طریقتک کلیمی اولیا
مالک کنج حقیقتک محل جسم انبیا

وارث علم شریعت هم وکیل مصطفی
نقشبندی خلوتی وقادری وجلوتی
حاصل ازواج قدسیلرله نه صبح وشام
رحمت رحمان اوله اولدمده تا روز قیام
حشر دلک شرح ایدیسیک افزار اولمز تمام
نقشبندی خلوتی وقادری وجلوتی

الهی

اولیادن سرمورانه طقوز دور لونشان کرک
اول قپو شرعیتدن کنش کبی عیان کرک
ایت ایله حدیث ایله اکلیانه ویردم جواب
اندن اوته ایچرویه لوامه یه سیران کرک
شریعتدن طریقتدن ایچروسی سر ایله در
عاقل اکا عارف اولمز مهله یه وجدان کرک
دور بنجیسی مطمئنه منصور بیلور بو منزلی
پرپوزندن اوله شمه اقرار ایدیر جان کرک

اخترام الله دکل که زم کلدی سویله سی
بشنجیسی کرامتدر عیان دکل نهان کرک
بولادینک توحیدینی عارف کرک اکلمنه
التجیسی مرضیه در بونده برهان قران کرک
یدنجیسی صافیه در خلقته عیان اتمک اولمز
اندن کچوب اولشمه جان حضرته قربان کرک
سکزنجی بودر مقام عین الیقین حق الیقین
کرک عاشق بومیدانده غیر الهدن عریان کرک
طقوز صفتدن ایچرو برصورام اکلرایسک
انسان اولین یونده قپو محو غرقه بنهان کرک
وهنا امتک توحیدی خطرینه کوچ کلسون
بو معنایی فهم ایتمکه صافی کوزده انسان کرک

الهی

صد صدای آهله کیجه ی ذکرم ۱۰۱
کل برینه اولدی خارستان مکانم ۱۰۱

چون

چون دکلدر بلبله اخر بو کلشن جاودان
نوبهارم کتدی کلدی خزانم ۱۰۱
هنه دکلمی اولمشدم فرقتنه وصلت عاشقه
هجر الندن اولدی بوخسته وجانم ۱۰۱
بنکه اسمایل رومیم بو محنت خانه ده
تیغ دریله نوله اقربه خانم ۱۰۱

الهی

حمدلله سایه صالدی بخت شهر صیام
ماه رحمتدر الهی فضل واحسان استرز
عزو شوکتله کورندی شهر صیام ایچره
ماه رحمتدر الهی لطف واحسان استرز
درد جرمیه مبتلا ویز توبه ایتدک رینا
ماه رحمتدر الهی لطف واحسان استرز
کیجه چوق عصیانمز مأیوس رحمت اولمازز
ماه رحمتدر الهی عفو وغفران استرز

نادره آزاد ایله مولهٔ بزکنهکار قولکی
ماه رحمتدر الهی حور وغلمان استرز
جنتک ویر جمله مؤمنلره خوی بنده که
ماه رحمتدر الهی دار رضوان استرز

الهی

جمله نک محبوب سنسین ای حبیب ازلی
جمله یوسفلر ایچنده ای کوزلر کوزلی
جمله عالم ساکه عاشق اولدی ای سید خلق
همتکدن کتدی غیری یاغ وحدت کربی
جمله عالم قپونه کلدی یلوارای حبیب
هب قبول اولدی دیلکلر من احد لم یزلی
اولدی عشاقه کوزی کریانمی پریان ای شفیع
اولدی مجنون و دیوانه لیلی حسنک سزلی

م

بلمیانلر دردینی درمانی بیلمزلر ندر
روشمیانلر عشقنه عرفانی بیلمزلر ندر
لوح دلدن من عرف سرین قرائت ایتمین
دورت کتابی اوقیوب قرآنی بیلمزلر ندر
بیلیان کثرتده وحدت سرینی عین العیان
صورت ایچنده کنزلی اول سلطانی بیلمزلر ندر
ایتمیانلر یوقیابی عالم سردن سفر
واز اسراری طویوب سیحانی بیلمزلر ندر

الهی

جمالك شمعنه موالکوکل پروانه لك استر
اریوب قالمیم اصلا کوکل سوزانه لك استر
وصالك سرینه جانم وصول استر آسلطانم
براغیوب عقلله جانم کوکل دیوانه لك استر
بودنیانك بلاسندك دخی آغ وقاره سندن
یکوب کوهواسندك کوکل فرزانه لك استر

چکر عشقکله کباب اولشوب چوملکی خراب اولسون
یقلسك هب تراب اولشوب کوکل ویرانه لك استر
بوامکان عالمك قویه سواسندن ال یویه
هوسدن خبردویه کوکل مردانه لك استر
مقام جمعه عزم ایده فنافی اللهده سیرایده
بقابالهی تخت ایده کوکل شاهانه لك استر
جناح عشقله اوجوب بوحدی جمله دن یکوب
شراب وحدتی ایچوب کوکل مستانه لك استر

الهی

اولیانك کلامی سویلمنسون قالسونی
بحراوزمك بلیان عمانلره طالسونی
بحرعمانه طالدی برگوهرالدی
اسیتیان حقی بولدی استمیانلر بولسونی
طریقت مکتبنده الف باعی بلیان
دورت کتابی اوشه معناسنی بولسونی

علم اوقمق بلکه در بلمك حتی بولمقدر
تکبرلك ایلیان بایل بولسونمی
درویش اولنس سندنمی ارتق اکسك سویله
یاینچون سویلیسون دوتوشوبن یانسونمی

الهی

کوکل بیکانه لر له اشنادر یارسول الله
درد ولتماء بندن جدادر یارسول الله
زری خورشید محشر فرحه در اکثر ماکیدر
ره عشقکده اولکم خاکپادر یارسول الله
اولان هادی صراط مستقیم شرع پاکدر
بوعالم برزخ خوف درجادر یارسول الله
صراد ذکر فکرك جهد سن ارباب توحیدك
بنم خاکی ذرایار کیمیادر یارسول الله
ندکلو نائلی شایان ترتیب جزا اولسه
جنابکدن شفاعت ملتجادر یارسول الله

الهی

بن اول در معایم کم صفام هفت دریایه
بن اول کنج نهانی یم عیان ایلر بنی مایه
بن اول شمس جهانتابم کم سایم طعن ایدر آیه
بن اول عرش معلایم کم حضر اولدی وایه
لدنی سرینه واصل اولم دیرسن بوعالمده
نیچه طولدیدیبیضا اولم دیرسن بوعالمده
یدی طوغدم اولم دیرسن کم محکمدر بوعالمده
بن اول عرش معلایم کم حضر اولدی یکاوایه
بوهای وهوی واویلا چون ایرمکدر اوجانانه
که طفل معنوی چونکم طوغمز اوطغمدن انه
بواسراره ایرم دیرسن ایوش بوبیر کنمانه
بن اول عرش معلایم کم حضر اولدی یکاوایه

الهی

قیلم عشق الهیده صفا
کل جناب حقی توحید ایده لم

اوله اول آیینهٔ نور خدا
محض فضلکدن خدا عاشقلره
انبیا و اولیا ذوقن دیره
ظاهر و باطن ده مقصوده ایر

ایضًا

انبیانك بق دل آکاهنه
بذل مقدور ایله حقك راهنه
روز و شب یوز یر سورب درکاهنه
کیر سماعه سینه فی صدر چاك ایلیوب
قلبك آیینه سنی پاك ایلیوب
نقشیا عشاق آشتاك ایلیوب

ایضًا

الهی

نولدی سنا یا کوکل بجایب دردده می اوغرادك
طور مزاقره کورك یا باشی طوفان نوحه می اوغرادك
چالقتودسك کی کبی چاغلرسك ایرمقلر کبی
اه ایدرسك یعقوب کبی ایریلغنه می اوغرادك
قورومك شول قاولر کبی هم قزدك جمالر کبی
طوطشدك کلخانلر کبی اتش عشقه می اوغرادك
حکم ایلین قافده قاف زنجیرلری اودان دوه
سلیمان پیغمبر کبی بلغیس شاهه می اوغرادك
عرض ایلین حقه سوزین محو ایلین اندن اوزك
طور طاغنده موسی کبی نور خدایه می اوغرادك
داله دوغمش ایکن قدك آخر اولمش ایکن محوك
بیجاه ذلیخا کبی یوسف کفاغه می اوغرادك
عبد اوجم تر سن یورر ایکن صاغ واسك
جانلر الوب باشلرکسك هیتلاهدی اوغرادك

الهی

یا رسول الله نام و شانیله
مصطفی سك مصطفا سك مصطفی

چشم

۱۷۲

چشم بانا غ دلـ دراکیله
برکشی کندن حرامدن صاقینه
محتبا سك محتبا سك محتبا
صفه سنده خیر دعا اوقینه
جسمکه شرع شریف اولدی غدا
قناعت ایلین کندف صاقینه
روحنه سر لطیف اولدی فدا
حرام صوفیین دللر یناردی
اویدی سکا جملهٔ باغی وکدا
سوندورمش جهنمك اوزینی
مقتدا سن مقتدا سن مقتدا
مولام طاتدرمه اجیسنك دادینی
ایلیوب ضدان ایچون باغ ادم
عشقله یاد ایدن بیك بر آدینی
حقی قیلدك غمکله محترم
سنی توحید ایدن دللر یناردی
وعدینه صادقسین اعکان کرم
دردم دوا پروانه یم دوشه دم
پروفاسین پروفاسین پروفا
دونوب عشقك شرابنه قتا رم

الهی

بن بو عشقاودینه چوقدن یناردم
مولام سنك جهنمك اودینه
یانوبده سوکنك کللر یناردی

الهی

برکیجه محمده جلب کوندردی براق
برکین بر لین قولین یناردی
جبرئیل ایدرخوجم سنی دعوت ایدر حق
فقیر رحم ایله احسان ایله کل
حق یولینه کیدن مالدر یناردی

او یوسف او یار جانك جنتله دیدار سنك
سنی او قور سبحانك یا محمد قیل براق
کلدی جبیل حضرتی کتوردی براق آلتی
نوردن ایدی خلعتی کوزی کوهر نوری آلت
قالقدی معراج قصدینه یولدی ابدست ایله
سجده قیلدی دوسته دیدی یقین ایراق
قدم برطاشه یصدی طاشی قالقدی بیله کتدی
طور یا مبارك دیدی شویله قالدی معلق
کور محمد ثیلدی عرشی سیران ایلدی
استمی دیلدی حقه یقین وار یحق
کجدیکم فلکلری اولك کلدیکم کل بری
قالدردم پرده لری همان جماله باقت
دوست دوستیله بولشدی طقسان بك نور سویلشدی
استمیون چالشدی اول دخی وری چراق

معراجدن دونوب اولدی یاغن ایچی یولدی
دوشن ابریق دوکلز بهی قدرت ای حق
نیجه بیك یللق یولی برانده واه کله
یونس ایدر کیم اوله اول محمد در مطلق

الهی

عشق مولایه یوکون هرکه یار اولدی
بلاهمان انك ایچی اه وزار اولدی
قانی عشقندن اشراغ خدا دوستی
عاشق اولمز هرکه اول بویله وار اولدی
اودیونا موس شیشه سك نار ومار اولسون
اودسان چون کشیه عشقده عار اولدی
باه پاه سینه کز یاه لر اورکیم
عشق دویانده بویله کار اولدی
اه وکا دوریله طورم فریاد ایت
کله قرشو بلبلك ایچی زار اولدی

نولدی

الهی

نولدك اغلرسك کوکل بربیدل یار نمی وار
زاری زاری ایکلمکدن غیری برکار نمی وار
نار عشقه کندینی دیلرسك هرنفس
اوده یانمز کیم خلیل الله کبی تسلمی وار
روز شب ارزو ایله سك دوست جمالك کورمکه
سراحمدن ایرشمش چشمنه نورك می وار
بنی یاشلی کوزی یاشلی چیکرم دلك دلك
کیم بلایه دویوجی ایوب کبی صبرمی وار
نجب جران ایدرسن سوزلره افتاده سین
راه حقه واصل اولمش ذره جه حالمی وار

الهی

یوکون بزه وفالره صفاء مصطفا کلدی
زهی ذوق وصفالره وفاء مصطفا کلدی
ایرشدك یاه عبد اولدی سودن دل بعید اولدی
یوکون یوم المزید اولدی صفاء مصطفا کلدی

دولاشوب رقص ایدرافلاك قیور کوکلر بقالر خالك
صفالره ایدر عشاق صفاء مصطفا کلدی
ایرشدی جناب اشرلو طوغرلدی جانلر جکرلر
کوردی دوستدن خبرلو اسوب باد صبا کلدی
اسن باد صبا ایله قدوم پر صفا ایله
محمد مصطفا ایله هزاران مرحبا کلدی
مرید اولمغه نه غالدی نیچون کوکلی ملا ایتدی
کلن ختم رسالدی صفاء مصطفی کلدی

الهی

ینه دوستدن خبر کلدی
کل همی کوکلی شمدی بکرو

یتر امیدن نفسن اغوسن
قان همی کوکلی شمدی بکرو
آغنمز مسین اوله جکن
قان سینه کیره جکن

باشینه نه کله جکیت
بل هی کوکل شمد نکرو
بونجه زمان بدین ایجدین
انصاف ایله حمدن اچه بین

سنبل ایدر بیتر اوجدن
قون هی کوکل شمد نکرو

الهی

ارایی ارایی بولسم ازینی
ازینك طوزینه سورسم یوزیمی
حق نصیب ایلسه کورسم یوزینی
یا محمد جانم ارزولرسنی
بر مبارك سفر اولسه ده کتسم
کعبه یولارنده قوملره باتسم
خوب جمالك دوشه سیر اتسم
یا محمد جانم ارزولرسنی

عرفات طاغندن یوز طاغمز نده قوللاور دعالرین
مدینه ده یاتر پیغمبرمز یا محمد جانم مرمونرسنی

ذره جه قالمدی قلبمده حیله
صدقه کرمشم بن بوحق یولله

ابوبکر عمر عثمان نده یاله
یا محمد جانم ارزولرسنی
علی ایله حسن حسین نده سودای
کوکلده محبت جاندن
یارین قیامتده حق دیوانده
یا محمد جانم ارزولرسنی

یونس مدحك ایدرسنك دیللرده
دللرده دللرده هم کوکللرده
ارایی ارایی غربت ایللرده
یا محمد جانم ارزولرسنی

الهی

جمالك شمعنه مولهکوکل پروانه لك استر
ادریسوب قالیم اصلا کوکل سوزانه لك استر

وصلین

الهی

سنك عاشقلرك قیلز نظر فردوس اعلایه
نه حوریدن خبر سویلر نه میل ایلر مصطفایه
نقوش ماسوی اللهدن پاك درمش بو نارده عشقك
هوسشار جلسودایی دولا همشار بوسودایه
انالحق قیله سك بولمش یونیچی حقه دوندرمش
شراب لم یزل ایچمش بق اول منصور شیدایه
اکر اول عاشقك زاهد صورسك کندوده صورمه
فنا بحرینه غرق اولمش او لا شمش قطره سارویه
اکر اول عاشقك عالمك صورسك وسنعالندن
صورسك حالی بخوفی سورا اول رخسار لیلایه
کل ای یونس کونیچی یوم جمال ماسوا للهدن
که بوندن کوره سك حقی نه لازم وعد فردایه

الهی

ای شهر نزولی سوره
یا مخ اولدی چوق سروره

وصالك سرینه جانم وصول استه اسلطانم
براغوب عقلله شاشم کوکل دیوانه لك استر
بودنیانك بلاسندن دخی آغر قرا سندن
کچوب کللی هوا سندن کوکل فرزانه لك استر
براغوبدیغرتك وارك رضا سین استرین یارك
جیقار سوجیبه دن جانم بارك کوکل عرفانه لك استر
چکر عشقکله کباب اولسون وجود ملکی خراب اولسون
یقلسین هیه ترابا اولسون کوکل ویرانه لك استر
بو اسکان عالمك قویه سواجندن الیوبه
هوسیدن خبر ویه کوکل مردانه لك استر
مقام جمعه عزم ایده فنا فی الله ده سیر ایده
بقا بالله تحت ایده کوکل شاهانه لك استر
جناح عشقله اوجوب بو محوی جلدن کچوبه
شرابی وحدتی ایچوب کوکل مستانه لك استر

غرق ایلدی بزی نور
شهر رمضان مرحبا
مؤمنلرلك بيرامیدر
درتليلرلك درمانیدر
حقك بزه فرمانیدر
شهر رمضان مرحبا
اون بير ايلق يولدن كلور
برای بزه مهمان اولور
يارين بزه شفيع اولور
شهر رمضان مرحبا
عاشقلرك مسرور ايدر
جان كوكلی معمور ايدر
بو نوری يی پر نور ايدر
شهر رمضان مرحبا

الهی

شفای دود دلدر استانك يارسول الله
انكچون مصطفا درنام وشانك يارسول الله
جميع انبيالرمكرم وهم مفضل سين
حبيبيسين جناب كبريانك يارسول الله
وجودك باعث اظهار عفو ومغفرتدر هب
سن اولدك منجی لطف خدانك يارسول الله
سن اولدك منقای قاف عزت اعظمسن كه بی پروا
سنك باغ جنانده آشيانك يارسول الله
غريق بحر عصيانم مدد لطفك ايله لطف ايله
الن آل بن غريب بينوانك يارسول الله

الهی

حق لطفنه مظهر اولان سنبللر ديرلرنده
عاشقلره رهبر اولان سنبللر ديرلرنده
كوشتدن لاچكوب يقين وحدت شرابندن ايچن
واردلر جنابنده كچن سنبللر ديرلرنده

فانی

فانی جهان دولتنه ظل خيال عزتينه
الدائمين شهرتينه سنبللر ديرلرنده
بو لطف حقی صبح وشام شكرك ادا ايدك مدام
كيم بو نعما صيله عام سنبللر ديرلرنده

الهی

جميع انبيانك افضلی سين يارسول الله
نواله اخرده كلمك اولی سين يارسول الله
ندیم بزم خاص اولمخا صلو تخانهٔ عزت
خدانك سن حبيب اجلی سين يارسول الله
علوم انبيا نسبت اولمز علمنه زيرا
محض مرسلينك اكملی سين يارسول الله
عجيبی مسكه رام اولمه انسو جن مدوكله
دوكونك پادشاه اعدلی سين يارسول الله
وسيم مجرد لطف ايله سلطانم شفاعت قيل
كنهكارك شفيع اكملی سين يارسول الله

الهی

حضرت حقك جيبی سوكلی برادرسی
اولدرغيجون اولدی عالم حسنك ديوانه سی
ذات پاكدر سبب بوعالمك ايجادينه
اولمسه تشريفك اولمزدی جهان كاشانه سی
يارسول الله وصالك بزمنه شايسته قيل
تاكوكل اولسون شراب عشقك مستانه سی
عاشقك اينجی مرادی حضرتكدن كيم اوله
اشنای بزم خاصك عالمك بيكانه سی
كنج عشقك محرفی اولمش سزاقی غالبا
هيچ عمادت استمز بوككلك ويرانه سی

الهی

يادت عزتك حقی هودتاريزی نفس اللندن
كمال نصرتك حقی هودتاريزی نفس اللندن
مقرم ذاتكه جاندن ايرم جانی جانانندن
حفظ ايله نفس شيطاندن هودتاريزی نفسز اللندن

واه یم بندن بن سکا کوستدیکی بنسن بکا
مست اولوبن قالم ملکا قورتاریزی نفسالندن
ادمم اغلتمه بغ تقبیم قبول ایت یا غنی
الی بنی ویرمه بکا سنی قورتاریزی نفسالندن

الهی

اسیر نفسا مادم عجب بدحال و بد کارم
شفیر قبره ایرشدم هوایله هنوز یارم
کیده رم زادراهم یوقدر یوزیله سکاوارم
اسرکه قبونه کلدم دیدک یارب غفارم
سنك قپوك طوردراکین یابن کیمه یلوارم
خداوندا سن اول الله ورحمن ورحیمسین
قواحوالمه جمله خیر وهم بصیر مسین
اغثنا یا غیاث المستغیثین دستگیرمسین

ایضاً

سنك هرکوشه ده ذکرك ایدرفقاد وعبادك
کیمی اخفایه مظهردر کیمی جهرا قیلور یارك
نه نقصاولهخزینه کدن غنی وهاب ایکن ادلك

ایضاً

اکر یوزبیك کناه ایتسم ایدم کسمز مرسندن
کلامنده مصرحدر دیدك لا تقنطوا بندن
مبشرلرله شاد ایله بورحم چقمدن تندن

ایضاً

قولکدر ذاکرك درد مندای عالم ودانا
سنك توحیدینی ایلر هوایله ایدر اما
نوارحم سنی عفو ایتسك سکاشرك ایکدکماشا

ایضاً

الهی

بن بنده یولدم چون حقی شك وکان بندر بنم
بن دوست یوزن کورمز ایسم بوکوزلرم غمدر بنم

کلسون

176

١٧٦

کلسون مناجات الن طلقسان بیك حاجات ایلین
طلسم عبادت ایلین کورسك اودوست غمدر بنم
اول دوست بکا اعدی دیمش هم دیمیاتی قوشمش
دلم شکر کورم قیشی بوسویلین غمدر بنم
اتمی بنم یونس بنم طلقوز اتام دوردندر انام
عشق اودینه دوشدی یانم سوق وبازار غمدر بنم

الهی

ای عشه زن دنیانك کل الشه الدا غمه
شمع رخی نارینه پروانه کبی یا غمه
فاندرانك حسنی وارر نکینه بویا غمه
عهدینه ووعدینه کوکل ویروب اینا غمه
حقدن بوسوزم حقله انکارینه طیا غمه
کرچکلره تسلیم اول هرسوزی یلدن صاغمه
بودینه یدیم باشلی بیك دیللی براردقدر
هرباشده بیك اغزی وار هرلقمه ی ادمدر

زهریدر انك ترياق ترياقی همان سمدر
شربتی کیم ایچسك شربت دکل اول دمدر

ایضاً

عقلیله بونك هرکز برحیله سی بیلنمز
شیطانی دخی کزلر علیله او بولنمز
هرنقدر اکاسن شم ایلسك النمز
رفقیله ایدر مکری هرياننه چالنمز

ایضاً

مصرعی سکادر یوسوز حدیث اکاکور عبرت
فقریله ایوب فخر ایتمه اکاسن مستحق
طوتمه صاقی اصلا هیچ برکیمسه وارکدوت
امراض جهلدن کربولدکسه اکر صحت
حقدن بوسوزم حقله انکارینه طیا غمه
کرچکلره تسلیم اول هرسوزه یلدن صاغمه

الهی

جمالك عالمه مهر منور یا رسول الله
وجودك جمله نور مصور یا رسول الله
مقامك قاب قوسین وشهود اولدیغ شب معراج
اودم لوكه اله الا الله اولدك سوقیا یا رسول الله
فروزان فراق نار حسرت خسته عشقه
زلال وصلتك جام معتبر یا رسول الله
یا پشدم دامن عفوه سیه روبندیم سندن
شفاعت یوم محشرده مقرر یا رسول الله
اولدی گلشن لعتكده صحوی بلبل گویا
مشامم بوی مدحكله معطر یا رسول الله

الهی

نیجه سی فارغ اولم بن نالهٔ هر گاهدن
بویله گوردم راه عشقی بو دل اگاهدن
نشئه یاب اولدی گوگل چون نور ذكر اللهدن
لم اهو یا طن مرادم استرم اللهدن

هر مرادم حاصل اولدی عزم رجا
درگه مولادن ایلم عرض رجا
كام جویان بویولدن عزیز یوقدر مجال
نامرادایمز بونی البت جناب كبریا
امرادعوفی وقلیكویه ایدوكن امتثال
درویش عبد الله ایدر یارب سكا عرض حال

الهی

عالمك فخری محمد گورنه دیمش امتنه
مكتوب صالمش درت یار یله سلام امتمش امتنه
دنیا یه الدانمن دیمش مغرور اولوب قلمك دیمش
گوناه ایله گلمك دیمش اصرارلش امتنه
جمع اولدلر نصیحته دائم دوروب طاعته
گیدیللر اول صراطه گچن دیمش امتنه
حضرت تقدیرن گوتمین حاصل اوله طمع گیتمین
بنم سوزیمی طوتمین طوتوب دیمش امتنه

شفاعت

شفاعت استمین بزدن غفلتی قالدرمك كوزدن
حیوان خوشدر بلنمزدن قلمین دیمش امتنه

درویش یونس دیردوشنه عقلین دیمش امتنه
ستا خیلرله اشنا اولمن دیمش امتنه

الهی

عرض ایت جمالك كوره یم اعی ماه تابان مصطفی
رفع ایت نقاب دوكی شمس درخشان مصطفی
سنی سودیا اولور ولی جمله دن ای كان مصطفی
سنكله اولدی افتخار كوندردی حق سكا كتاب
عاشقلره فتح اولدی باب اعدوده دن یا مصطفی
مدح ایلمك سنی محال مداحك اولمق ذوالجلال
محیی قلوبه قیل وصال اعجقه مهربان مصطفی

الهی

كل كل ای صوفی كوكل مكتبنده اللهی كور
دیر باطنله بركن اول اولو اللهی كور

برمسافر خانه در دنیا یه دوندن یوز چوز
حی باقی كیزنال اولمن اولودركاهی كور
خلق عالم هپسی برشاهه اولمشدر اسیر
اعی موحد جمله شاهه شاه اولمز اول شاهی كور
دكم بردرویش فقیرلك پوسته قلم نظر
سر قلبنده آنك حقه گیدن گل راه كور
خود باقه هر كدای حرقه پوشه سك سزاول
عالم قلبنده آنك حقه گیدن راهی كور
موتو اقبل ان تموتوا دن دیلرسك كرخبر
اولمدن اولمش دیرلمش كل بو سیف اللهی كور

الهی

یارسول الله جمالك كشف الدجا دكلی
یاحبیبی سنك كمالك بلغ العلا دكلی
اشكك طاشه باش قویان اسرو ملك دكلی
ایامك تراب ای شاه تاج انبیا دكلی

ایکی قاشك ارسنه نازل اولمش نون والنجم
برى نون والقلم برى والضحى دكلى
ایکی قاشك كه نى شب قاب قوسين دكلى
برى قاف قل هو الله برى قل كفى دكلى
سن اول سلطان كونين سنين نظيرك يوقى شو جهانه
سكا عاشق اولان قوللر يولونه قربان دكلى
سنبل صاچلك پر نور كبى شعله سنى سرمه چقار
خوب جمالك يوز نور كبى كوزلر عاشق دكلى
ايكى كونديه ادك اى حبيب رحمان
برى احمد و محمد برى مصطفا دكلى

الهى

صفا كلديكز ارنلر كرم قيلديكز يارانلر
حقك جمالك كورنلر الله سزدن راضى اولسون
صفا قدم كوردنكز برى حقه يتوردنكز
مقصودنه ايركوردنكز الله سزدن راضى اولسون

دويامدم خلقتوكزه جانم فدا يولكزه
سزدكجى دوستلريزه كاه كاه كلسون مهمان اولسون
برى سونلرى جانم بيزده سوه ريز سلطانم
برى سوسين قرداشلر وارسون معمره سلطان اولسون
درويش يونس وار يان يورى ارتره يلوار يورى
اوب الرين وار ايلرى دونيشلك تمام اولسون

الهى

طبراغ سن خور باشم طبراقده تلر يا طور
فنى بوجه اوليا بوزيبك پيغمبر يا طور
جنتده بغداى يين حوله طونلرين كيين
دنيا بنم در ديسين آدم پيغمبر يا طور
عصا صاجدر اولكن بحر اودوب يول يولار
فرعونى هلاك ايدن موسى پيغمبر يا طور
نمرود قصيله قوم يغان كوزياشيله يغوران
كيم بنياد قيلان خليل پيغمبر يا طور

اول الهك حبيبى در تليلرك طبيبى
عاصى است شفيعى سرور محمد يا طور
خيبر قلعه يقان كفارى اوده ياقان
شاهيندر كبى بقان على كبى ار يا طور
آنا آتا كولمرى قرآن اوقور ديللرى
فاطمه آنا قوزيلرى حسن حسين ياطور
درويش يونس سنده دخى يوق بيرلره چالمغانه
فاه طبراق اللنده چوق كنهكار قول يا طور

الهى

بحر ايچنده قطره يم بحر اولدى خيران بكا
فرش ايچنده ذره يم عرش اولدى سيران بكا
دوست كوزنده بى چون عيان قلدى برسين نهان
طوفان اولدى جهان بر قطره طوفان بكا
صورتده نم وار نيم سيرتده در معدنم
قوپه قيامت بوكون كلمز پريشان بكا

قاف دل انقاسيم سرلك آشناسيم
انديشلر خاصيم آولدى انسان بكا
نيازينك ديلنده يونس دور سويلين
هركسه چون جان كولك يونس دور جان بكا

الهى

اشيخم سنك يولكه قربان اولديم كيدديم
هرنه كه امرايدرسك فرمان اولديم كيدديم
برقطره يم كلدم سكا سن عاصيين طالدم سكا
قاريشديم سندن اكا غمان اولديم كيدديم
الله نوزندن بونوشوب قالدم فغانى قول كورسون
دوست بنجه سنده وكولسون بلبل اولديم كيدديم
يلديكنى بيلدرمكا كوردكنى كوسترمكا
سوردكنى سوردرمكا قوللق ايدديم كيدديم
بنم شيخم مرشدم اشرف زاده خاص الخاصى
بوعبدالرحيم تلخينده يى اولديم كيدديم

الهی

سنك عشقكله ای جانا جهان اولدی بكا زندان
كزیسم كلستان ایچره كورینور كوزیمه كلخان
براوزكه درده دوش اولدم كسه بلزا حوالیم
یوردوم صورتا حزم كوكلیده مبدم كریان
یعقوب نبیم خون ایلدی محبت آتشی اما
بنم هرداغ پرجوشم كورینور برگلی خندان
سزانی نارحسرتله یانوب یا قلمدی كاری
كوكل سوزان چكر هرآن كوزمدن قان اقر هرآن

الهی

وارد زدیله یان یوری درمانه ایریشمجه
عشقیله قوللق ایله سلطانه ایریشمجه
دائم خوار وحقیر اول شاید خلیل اوله سك
اسماعیل كبی سنده قربانه ایریشمجه

ایوب كبی صبر ایله یعقوب كبی چوق آغله
یوسف كبی سندخی كنعانه ایریشمجه
صولر كبی سیر ایله بر یرده قرار ایتمه
آلچقلره آقی یوری عمانه ایریشمجه
یونس سن بوكوهری صقین ویرمه نادانه
بویولده نلرچكدك اول كانه ایریشمجه

الهی

كرچه عاشقلره صلا دینلدی
دردی اولان كلسون درمانی بولدم
آه ایله واه ایله جولان ایدركن
جانمك لیخنه جانانی بولدم
اقر كوزلرمدن یاش یرینه قان
دن جه كورمز كوزیمه جهان
دریالر نوش ایدوب قانمز ایكن بن
عاشقلر قایرن عمانی بولدم

عاشقلر میدانه دوغرو وارركن
ارنلر جمع اولمش ویرو آلودكن
جله اولیالر دیوان دوردكن
جواهر بخش اولان دكانی بولدم
اچلمش دكانلر قورلمش پازار
جانلر مزاد اولمش دلاله كزر
او تورمش امتك براتی مزاد
حقه محبوب اولان سلطانی
امیر سلطان بقعه خوش پازار ایمش
عاشقلر سیرگاه ایلیوب كزر ایمش
جله نك مقصودی اول دیدار ایمش
حقه قارشو دوران دیوانی بولدم

الهی

كوكل یوز سوردمك استر خاكپایه یارسول الله
بوتارتیبه سی فوق العاده یارسول الله

خیال دوشمنه پاكلك ولی دشمك جنانایستدی
محال اولسه نوله دوق صفایه یارسول الله
سدشكن راه عشقكده عیان ایلسون بتدیل
ایدنلر ارضو كحل الجلاد در یارسول الله
غریبم دردمندم بیكسم درگاهنه یوزدوندم
مدد صد المدد ایله حمایه یارسول الله
قودی اخلاصله درگاهنه یوز وحی سائل
عطالر ایله لطف اول كدایه یارسول الله

الهی

وارمی بن دوسته ویردم خانمانم قالمدی
جله سندن الیودم بس دوجهانم قالمدی
چونكه حبالله ایرشدی چكدی بنی كندینه
آجدی كوكلم كوزینی آبرق كانم قالمدی
دوست جمالك عكسی صالدی یوكوكلمه
آنكودندن بوصبر وقرارم قالمدی

عین توحید اچلوب حق الیقین کوردم آنی
شرکی سوردم آن دن شك وکانم قالمدی
اولیانك همتی یاقدی بنی قال ایلدی
صافیم بولدم صفا غیری کمانم قالمدی
احمدی ایدر الهی سکا شکرم اولدوردی
حمد لله عشق حقدن غیری وارم قالمدی

الهی

محمد طورن کلنجه یبرندن
دوکیله طبراغی صباغ وصولندن
امتلرین یوقلر یبربر حالندن
اه امتم دردہ اغلر محمد
علی آلمش صنجاغی الینه
سکرده بن کیدر محشر یبرینه
حسن حسین آلمش یانینه
اه امتم دردہ اغلر محمد

قیامت قوپنجه جانلر اویانور
کامل مرشدینه طیانور
یوزین یسیر قومش حقه یلوارر
اه امتم دردہ اغلر محمد
یونس ایدر کلن قدرین بیلهلم
فرصت الده ایکن توحید ایده لم
روحیچون چوق صلواة ویرهلم
اه امتم دردہ اغلر محمد

الهی

غفلت ایله حقی بولمدم دینلر
اویاریندن حق دیوانده بللی اولور
اخوت یراغنی کوردم دینلر
اویاریندن حق دیوانده بللی اولور
کمی صوفی کینك ادی درویش
درویش ایسك قرداش تقوایه چالش
کیزلی بولدن عاشق سولایه ایرش
اریاریندن حق دیوانده بللی اولور
دولتلو یم دیو فقیره کولمه
کولوب اکری اکری کل نظر قیلمه
اولومواردر قرداش سن غافل طورمه
اریاریندن حق دیوانده بللی اولور
یارین اندہ میزان ترازو چیقار
هرکسك خیر شرینی چکر
هرقرداش عملین میدانه دوکر
اریاریندن حق دیوانده بللی اولور
درویش یونس سویلر قالو بلادن
معجزات نبیدن مرتوت علیدن
بویله کوردك بوفی کرچك ولیدن
اریاریندن حق دیوانده بللی اولور

الهی

اکو کل سنلر سین سن بوجهانه قالورسنم کایومان فانی
فانی بو عالم سلطان اولنلر قیون کمدیلر نام ودنیا فانی
بافین سؤیل سنلره عبرت کوزیله زاب ایتمش نیچه تورانی
حقیقت غافل اولما اچ کوزنی کیم ایمکلر یوکود یومز اماني

الهی

یاالهی یلزم بوبنده کی سود اندر
یاسنك عشقك یولنده چکدیکم غوغا اندر
اودوصو طبراق ویلدیسوزین کوهر سنك
یاکو کل ملکنده شاهم چالدیغم دیبا اندر
جمله دن عبرت بوردیکم نفع اولان بونور ایکن
نیچه سی لایه بوشمش نیچه سنه لاندر
ایتیملر کوه قافی نقشیا سیوو شکار
بیلدیلر ملك دلده پر آچاق عنقا اندر

الهی

بنم زاری قلان اول یان قرشو
کوکلدن جان ویرن دلدان قرشو
کیجه لر مسجدك خیران ومستم
اوتورب منتظر چون یان قرشو
بوکون منصور بنم عشقك بولنده
یورو ویوب حج اورم اول دان قرشو
بیچان بلبلم دوست بنجه سنده
وارم ویرم خبر کلزاره قرشو
بوکون غربتده قالدی بولنس امرم
که عشقی سویلدی اغیان قرشو

الهی

محمد معدن صدق صفادر
محمد منبع جود وعطادر
محمد باعث ایجاد عالم
محمد موجد قصر دوسرادر
محمد دن ظهور کلدی جزوکل
محمد جمله یه جون مبتدادر
محمد آلسینه اصحابنه هم
صلاة ایله سزایی حق ادادر

الهی

الهی یاری قیل باکه کسندن غیری یارم یوق
ثیونیله وارمساکه کیمدن غیری کارم یوق
کوکل یاد ایتدی سیحانی کوزم یاشی جکر قانی
قویشم باشیله جانی بویله اختیارم یوق
نه درویشم قزاغنده نه تاج وتخت ودولتده
بودار دهر غربتده غریب اولدم اراردم یوق
ینه برمنزله ایردم ندامت جمرینه طالدم
هوای عشقه دوشدم اولدم مبتلای قرارم یوق
بنم عاصی یوزی قاره غریب لقاده بیچاره
طوطشمشم کبرنارده یانجه بنیارم یوق

الهی

شه خلوتسرای له مع الله محمد در
حریم قاب قوسینك شهنشاهی محمد در
لعمرك تاجنی کیمش اوتورمش تاج لولاکه
حقیقت برجبنك ماه فلکجاهی محمد در
جمال اللهه کل رخساری مرات تجلیدر
جناب حضرت حقك نظرگاهی محمد در
کلای دل کزنه صحرای بیابان نقلتده
طریقت اهلنك همراز وهمراهی محمد در
درو لاجنابی ملجای اهل عصیاندر
کروه دردمندانك مددخواهی محمد در
محقق بندهٔ افکنده سی سلطان ذیشاندر
یاامنا اودن سکزبیك عالمك شاهی محمد در

الهی

بلیانلر دردینی درمانی بلمزلر ندر
دوشمینلر عشقینه عرفانی بیلمزلر ندر
لوح ودلدن من عرف سرین قرات ایتمین
دورت کتابی اوقیوب قرانی بیلمزلر ندر
بلمین کرشمه وحدت سرینی عین العیان
صورت ایچره کزنی اول اولدسلطانی بیلمزلر ندر
ایتمینلر یوقایه عالم سدن سفر
راز اسراری طویوب سبحانی بیلمزلر ندر

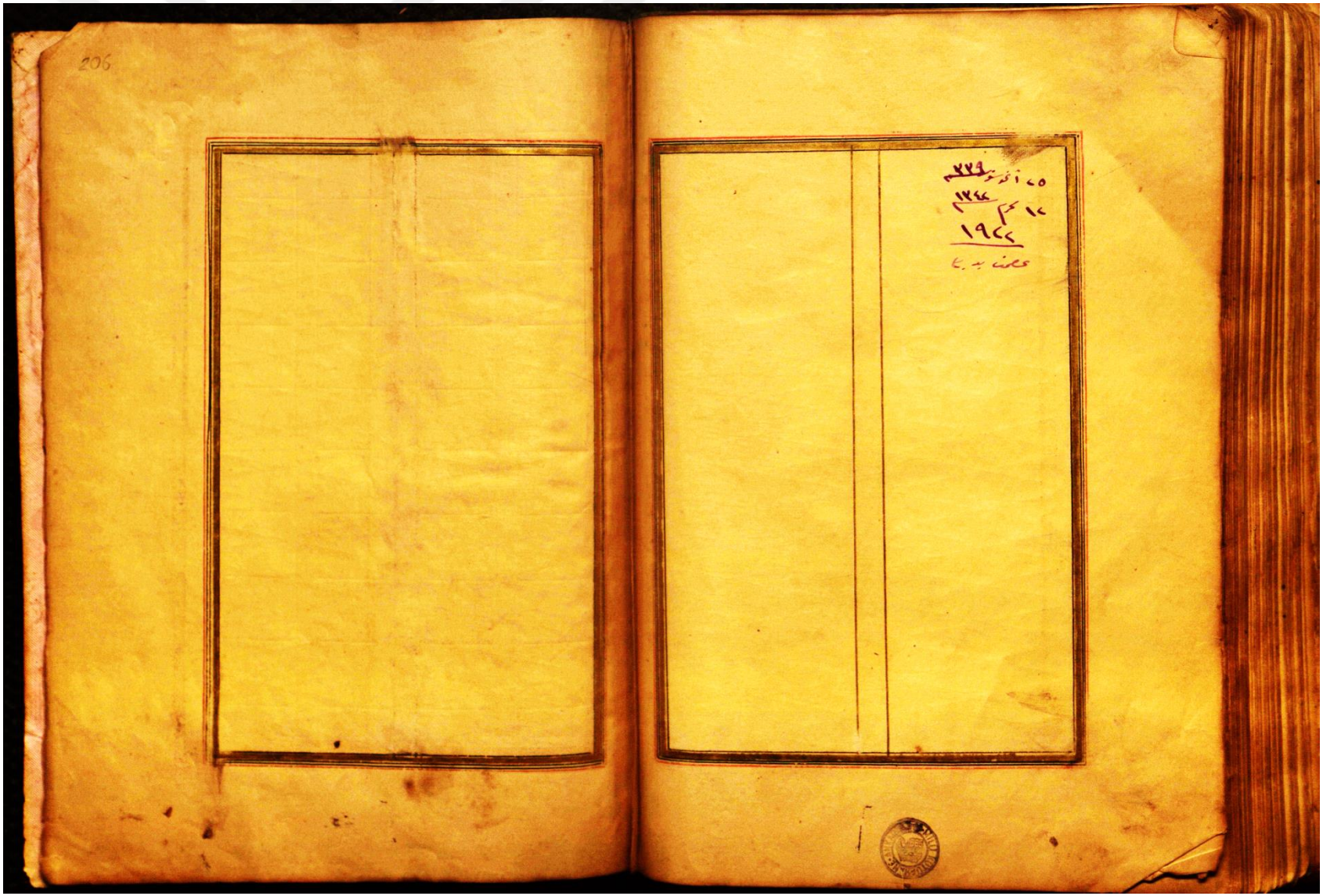
الهی

سرمنزلیت جمالك کوریم ای ماه تابان مصطفا
رفعایت نقاب رویکی شمس رخشان مصطفی
سنی سون اولور ولی جمله دن ای کان مصطفی
سنکله اولدی آفتاب کوندردی حق سکا کتاب
عاشقلره فخر اولدی بابای دده درنام مصطفی
مدح ایلمك سنی محال مداحك اولدی ذوالجلال
محی قولوکه قیلدی وصال ای حضرته مهمان مصطفی

جمله نك محبوب سنسين اى حبيب ازلى
جمله يوسفلر ايچنده اى كوزلرك كوزلى
جمله عالم ساكه عاشق اولدى اى سيد خلق
هپ تكدن كندى غيرى باغ وحدت كرلى
جمله عالم قاپوكه يلوارى كلدى اى حبيب
هب قبول اولدى دليكلر من احد لم يزلى
اولدى عشاق كوزى كريان دلى بريان اى شفيع
اولدى مجنون و ديوانه محمد حسنك سزلى

183 - 205
ARASI SAYFALAR
BOŞ OLDUĞUNDAN
TARANMADI.

206

